

DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
CORAM
ALEXANDRO TANARIO
BONONIENSI
EIUSDEM SACRAE ROTAE AUDITORE
NUNC
S.R.E. DIACONO CARDINALI
TIT. S. MARIAE IN AQUIRO
IN DUAS PARTES DISTRIBUTAE.
PARS PRIMA.



ROMAE M. DCC. XLVII.
Sumptibus JO. LAURENTII BARBIELLINI in Foro Pasquini.
Typis GENEROSI SALOMONII in Platea S. IGNATII.
SUPERIORUM FACULTATE.

ALEXAND. TANARIO
CARD. AMPLISS.

PHILIP. M. PIRELLIVS.



OSTQVAM tuo ductu diſciplinaque, AMPLISSIME CARD., dum Rotae Aud. eſſes, nonnullos aetatis meae primae annos Juris ſtudio operam dederam, quum inter Conſiſtorii Advocatos relatus, juſſu Principis Opt. BENEDICTI XIIII. P. M. in Forum veniſſem, illud jucundiſſimum mihi accidit, ut Romana Purpura te exornatum conſpicerem; multoque magis quod exſultantem in tua dignitate ac geſtientem ſingulari laetitia Civitatem omnem animadverterem, quem popularis tuae apud omnes gratiae, atque hu-

manitatis fructum habebas locupletissimum. Constitui eo tempore, ut aliquam pro studiorum meorum ratione immortalis in te meae voluntatis significationem ostenderem, eas Decisiones, quas tuo nomine singulatim vulgaveras, colligere, atque in unum edendas dare: sed quum statim tunc fuerim Neapolim, & Beneventum ad Amplis. Cardd. Vrsinum, & Landum pro Purpureis deferendis Insignibus ablegatus, ob diuturnam meam ab Vrbe absentiam meditatum opus differre coactus fui. Hoc nunc itaque expeditum tandem absolutumque, tanquam meae licet non vulgaris observantiae argumentum exiguum, tibi adfero statuoque ignaro hactenus consilii mei. Quod si tibi, uti existimo, erit non injucundum, gratissimum id fortasse futurum auguror PRINCIPI LITERATISSIMO, QVI, dum in ceteras bonas artes adjuvandas incumbit, amantissimo sinu fovet recreatque Jurisprudentiam, cujus olim egregia exercitatione probatissimam apud omnes sibi nominis gloriam comparavit. Vale.

IN-

INDEX DECISIONUM,

Quæ in hoc primo Volumine continentur, per Diœceſes, juxta ordinem Alphabeticum.

A

B

C

F

G

Ea-

S

T

Ea-

Finis Indicis Decisionum.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. M. de Rubeis Archip. Tharsi Vicesgerens.

IMPRIMATUR.

Fr. Nicolaus Ridolfi Ordinis Præd. Sac. Palatii Apostolici Magister.

IN-

INDEX ARGVMENTORVM,

Quæ in hoc primo Volumine Decisionum continentur.

pitali in societate posito. Edictum Cardinalis S. Honuphrii locum habet quoad mensas nummularias, non vero quoad alias societates. pag. 37

Romana Transactionis,

Veneris 4. Februarii 1735.

ARGUMENTUM XII.

Transactio enormissime non laesiva non rescinditur. Anth. *Res quae* non prodest differenti petitionem dotis post obitum haeredis gravati dotantis. Nomine Masculorum veniunt Masculi ex Foeminis, si verba vocationis eos ex sui natura apta sint comprehendere, & occasione nominandi lineam masculinam habita fuerit praecise relatio ad Personas supra vocatas. Vocatio Foeminarum continet etiam earum Descendentes, quoties suffulta est nota perpetuitatis. Deficiente vocatione, vulgaris anomala, & repraesentatio locum non habent. Filius familias ex Urbis Statuto contrahere nequit sine consensu Patris, nisi pro Patrefamilias se gerat. 39

Romana Transactionis super Manutentione.

Veneris 4. Februarii 1735.

ARGUMENTUM XIII.

Possessio contra defunctum capta continuatur, & prodest etiam contra haeredem. Ex Transactione, quam quis impugnat, commodum sentire potest, si impugnatio ex adverso acceptata non fuerit. 44

Romana Concursus super Redditione Rationis.

Lunae 7. Februarii 1735.

ARGUMENTUM XIV.

Pensio Conductori non remittitur, nisi probet damnum deductis expensis ejusdem Pensionis medietatem superare, & quidem habita ratione annorum fertilium. Pactum in hac materia est nullum, si rei substantiam, vel impedimentum ex facto Locatoris proveniens respiciat, non vero si meros fructus, quamvis omnes. Renovatio tacita conductionis continet pacta primae explicitae, si Locator in ea protestatus fuerit ita intelligendam esse non facta disdicta. Administrator, & Cessionarius ad exigendum segnes tenentur de nominis deterioratione, non autem Creditor agens contra Debitorem Debitoris. Triticum in horreis repositum ad differentiam aliorum fructuum potius crescit, quam minuatur. Impensae pro vectura, gabella, & exoneratione Creditori sunt reficiendae. 45

Romana Concursus super Praelatione,

Lunae 7. Februarii 1735.

ARGUMENTUM XV.

Locatori super fructibus praedii, & animalibus in eo existentibus debetur praelatio, maxime si dominium, ac hypothecam super iis sibi reservavit: quoad reliqua vero bona Conductoris proceditur cum regula anterioritatis. Renovatio si fuerit in Instrumento Locationis conventa, creditum Locatoris a die dicti Instrumenti anterioritatem desumit; secus si sit tacita. Conditio potestativa ex voluntate Contrahentium retrotrahitur. 54

Salamantina Pecuniaria.

Lunae 28. Februarii 1735.

ARGUMENTUM XVI.

Confidejussor totum debitum solvens repetere potest, etiam cessione Jurium non reportata, ejus medietatem a Confidejussore. Administrator pro suo Credito non praesumitur sibi de bonis administratis satisfecisse, si vel Creditum tempore administrationis nondum aderat, vel ejusdem administrationis rationem reddidit. 57

Caesaraugustana Distributionis.

Veneris 4. Martii 1735.

ARGUMENTUM XVII.

Incompatibilitas ex residentia praecisa, & personali oritur, at non ex causativa. Missarum celebratio ut plurimum alteri demandari potest, non item servitium Chori. Distributiones si a Beneficiato separatim a Massa communi per assignationem peculiaris Praedii percipiantur, eo absente, Locis Piis arbitrio Episcopi elargiendae sunt; si vero percipiantur ex eadem communi Massa, aliis accrescunt. 62

Romana Haereditatis Principissae de Butero super Reversione.

Lunae 14. Martii 1735.

ARGUMENTUM XVIII.

Facultate disponendi si quis non utatur, ea perinde habetur, ac si concessa non fuisset: usus autem dici nequit per solam generalem institutionem haeredis, quoties in casu omissae dispositionis dantur substituti, cum tunc requiratur expressa, & individua ejusdem facultatis mentio. Verba — *acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa* — Fideicommissum praeseferunt agnatitium perpetuum. Donatarius institutus Bona donata capere nequit titulo institutionis aequale jus ipsi tribuente ac donatio. 66

Leodien. Beneficii.

Veneris 18. Martii 1735.

ARGUMENTUM XIX.

Residentia praecisa, & personalis excluditur ex facultate in fundatione tam Fundatoribus, quam subinde Executoribus reservata super ea dispensandi; itemque ex Provisionibus Apostolicis eam rejicientibus, & ex re judicata, & confessione Adversarii: Immo in vim dictae dispensationis, & Provisionum immutatur qualitas Beneficii. Privatio ob non adimpletam intra praefinitum tempus conditionem locum non habet, nisi secluso omni legitimo impedimento, ac justa excusatione. 72

Giennen. Beneficii,

Lunae 21. Martii 1735.

ARGUMENTUM XX.

Facultas Nuncii Hispaniarum circa collationem Beneficiorum restringitur ad Beneficia, quorum reditus non excedunt valorem 24. Ducatorum auri Camerae: & cujus narratio per non excessum sufficienter ex Libris, & Distributionibus redituum Ecclesiae probatur. Literis in forma gratiosa expeditis, idoneitas Provisi praesumitur probata in Dataria, nec ab Executore disquirenda est. 74

Anconitana Donationis.

Lunae 28. Martii 1735.

ARGUMENTUM XXI.

Subreptio non incurritur per levis circumstantiae reticentiam. Cessio a Papa facta de juribus Rev. Camerae super Bonis Regularis extra Claustra degentis non impedit concessionem Indulti ad testandum; quia eademmet jura Camerae eventualia sunt, & conditionalia; si nempe Regularis, vel Indultum non obtineat, vel eo non utatur. Praeservatio regressus ad Bona renunciata ob ingressum in Religionem, si dependenter a Dispensatione fiat, est valida; & Dispensatio superveniens quodcunque jus renuntiatariorum resolvit. 76

Leodien. Beneficii.

Lunae 4. Junii 1735.

ARGUMENTO XXII.

Non indiget. 80

Romana Cambii.

Lunae 6. Junii 1735.

ARGUMENTUM XXIII.

Apocha privata etiam Testium subscriptione, & obligatione Camerali carens probat Creditum: immo Apocha de recepto eas prorsus non requirit. Exceptio non numeratae pecuniae non est, nisi intra biennium allegabilis: immo nunquam, si contra adsit Excipientis confessio de recepto. ibid.

Salernitana Alimentorum super Compensatione.

Lunae 13. Junii 1735.

ARGUMENTUM XXIV.

In materia Alimentorum futurorum compensatio nunquam locum habet, etiamsi agatur de impensis litis injn-

Injustæ, quamvis in hoc casu illum sibi vindicet quod Beneficium *Cap. Odoardus*, & *Deducto ne egeat*. Patronus habens uxorem divitem alimenta ab Ecclesia petere nequit. In taxandis alimentis habenda est ratio Personæ, Loci, & Consuetudinis. pag. 84

Squillacen. Jurispatronatus.

Veneris 17. Junii 1735.

ARGUMENTUM XXV.

Extincta lite nullus locus est subrogationi gratiosæ. Ad extinctionem autem litis non sufficit renunciatio favore Patronorum, sed ea debet esse pura, & absoluta. Lis deserta non dicitur, nisi vel per expressam declarationem, vel per lapsum 30. annorum, vel per Sententiam super Desertione emanatam. Regula *de triennali* non favet Possessioni pendente lite captæ. Gratia *perinde valere* efficit, ut quæ in secundis Literis expressa sunt, censeantur expressa in primis. 86

Romana Fideicommissi de Rhodianis.

Lunæ 20. Junii 1735.

ARGUMENTUM XXVI.

Fideicommissum in unam lineam ingressum non potest ab ea, nisi penitus finita sit, avocari. Filii in conditione positi ex *Statuto Urbis* habentur pro dispositive vocatis. Qualitas masculinitatis in una substitutione expressa repetita non censetur in altera diversas personas comprehendente. 90

Fulginaten. Immissionis.

Lunæ 20. Junii 1735.

ARGUMENTUM XXVII.

Filiorum appellatione veniunt tam Masculi, quam Fœminæ in subsidium; etiamsi post vocabulum *Filii* adjecta sint verba — *cioè al Primogenito, e agli altri sitto, e vestito, e Dote* —, & addit Statutum exclusivum Fœminarum extantibus Masculis; quoties tamen adsit Fideicommissum perpetuum, quod oritur ex verborum in rem, & hæreditatem directione, ex digressu ad plures gradus substitutionum, ex onere perpetuo Hæredibus, & Descendentibus imposito, & ex prohibitione alienationis præsertim in rem directa, non obstante quod nomen *Primogeniti* in singulari prolatum sit, & relatum ad Filium Primogenitum certæ Personæ. Renunciatio non subscripta a Renunciante, vel læsiva nullius est roboris, etiamsi sit de Juribus tantum futuris, & eventualibus, non obstante neque contemplatione agnationis in ea expressa, quando apposita tantum fuit ad colorandum actum, neque titulo donationis. Dos in primis Nuptiis constituta, nequit in secundis, vel ulterioribus Nuptiis a Patre aut mutari, aut revocari, aut minui. 93

Valentina Beneficii.

Lunæ 27. Junii 1735.

ARGUMENTUM XXVIII.

In Judicio possessorio non habetur ratio nisi ultimi status. Obreptio ex falsi narratione oritur, subreptio ex vero, puta alternativæ reticentia. Gratia cum derogatione Jurispatronatus in totum lite pendente conceditur. Juspatronatus per viam ultimæ voluntatis acquirens præsentare potest etiam ante assensum Ordinarii. 100

Valentina Beneficii super Sequestro.

Lunæ 27. Junii 1735.

ARGUMENTO XXIX.

Non indiget. 103

Romana Immissionis ad Hæreditatem Principissæ de Butero, quoad tertiam partem super Reintegratione.

Veneris 2. Decembris 1735.

ARGUMENTUM XXX.

Contra alienantem Bona fideicommissaria, vel ejus hæredem agi potest pro reintegratione Fideicommissi, & restitutione fructuum a die purificationis, sive mala, sive bona fide alienaverit; bona enim fides prodest tantum tertio Possessori, contra quem agi nequit actione reali nisi mala fide concurrente. 104

Salmantina Pecuniaria.

Veneris 2. Decembris 1735.

ARGUMENTUM XXXI.

Confidejussor solvens totum debitum repetere potest a Confidejussoribus eorum ratam, etiamsi jurium cessionem non reportaverit. Hæres ille esse intelligitur, cui Testator Bona sua reliquit cum onere solvendi omnia debita, & legata; quod tamen verum est, si nullus alius in testamento nominatus sit hæres; maxime vero si post onerum adimplementum Testator vult, ut ita gravatus de sui hæreditate possit libere disponere. Qualitas hæreditaria ex quibus probetur. Bona dotalia æstimata transeunt in dominium Viri uxore remanente Creditrice mere pecuniaria; quod habet locum, quando agitur de vera æstimatione, non vero quando Bona dumtaxat æstimantur ad dignoscendum eorum pretium, veluti quando constitutio Dotis incipit a Bonis. Obligatio aliam priorem obligationem confirmans non inducit novationem. Fidejussores gaudent Beneficio divisionis; quod non admittunt denegando præstationem fidejussionis, quando se retrahunt antequam per sententiam convincantur. 106

Comen. Parochialis.

Lunæ 5. Decembris 1735.

ARGUMENTUM XXXII.

Executioni Gratiæ — *Si neutri* — non est locus, ubi constat de bono jure alterius. Convocatio Universitatis fieri debet a Consule, alias est nulla, & ejus acta remanent nulla; ex mandato tamen Deputatorum negotia Universitatis expedientium habet Proconsul jus coactivum pro legitime convocanda Universitate. Interventus Vicarii Foranei in nominationibus Parochialium si requiratur relative ad specialem deputationem Episcopi, ea non sequuta necessarius non est. 110

Placentina Parochialis.

Veneris 13. Januarii 1736.

ARGUMENTUM XXXIII.

In Parochialibus subjective unitis non requiritur concursus, sed approbatio dumtaxat Nominati præstanda ab Episcopo; quia hujusmodi Parochiales veluti Prædia Ecclesiarum principalium nunquam vere vacare dicuntur. Subjectio vero ex observantia probatur. 112

Romana Transactionis super Manutentione.

Lunæ 16. Januarii 1736.

ARGUMENTUM XXXIV.

Impugnans Transactionem nequit interim ejus commodum sentire, immo, priusquam Judicium rescissionis incipiat, restituere debet quidquid ejus causa accepit: quæ tamen limitantur, si certum sit, creditum Impugnantis diminutioni obnoxium non fore Transactione pro valida habita, ea vero rescissa potius augmentum esse habiturum. 114

Ferrarien., seu Ravennaten. Exemptionis.

Veneris 17. Januarii 1736.

ARGUMENTUM XXXV.

Communitas Sæcularis, ac etiam Locus pius habens jus privativum vendendi aquam Vitia, sive demum eorum Conductor si impedire volunt Ecclesiasticis ejusdem venditionem, tenentur ad eam emendam pretio justo, & intrinseco, nulla habita ratione augmenti ex jure privativo provenientis. Corruptio, & imminutio pretii intra terminum ad emendum cedit damno Venditoris. 116

Fulginaten. Redditionis Rationis, & Cautelæ Angeli.

Veneris 27. Januarii 1736.

ARGUMENTUM XXXVI.

Inventarium non redditur illegitimum ob omissionem Stabilium, & Nominum Debitorum. Emphyteusis ex pacto, & providentia defertur jure sanguinis, non hære-

Nul-

Nullius Abbatiæ S. Hilarii.

Veneris 28. Junii 1737.

ARGUMENTUM XC.

Evictione secuta, vel etiam imminenti emptor solvere non tenetur pretium bonorum emptorum, prout in primo casu, neque fructus compensativos. Simulatio, ex concursu causæ simulandi, & conjecturarum concludenter probatur. Pretium bonorum, præsertim feudalium, quomodo probetur. pag. 324

Romana, seu Signina Salviani.

Lunæ 1. Junii 1737.

ARGUMENTUM XCI.

Extrema Salviani sunt creditum cum hypotheca, possessio antiqua penes debitorem, & moderna penes reum conventum. Possessor ex supervenientia novi tituli præsumitur mutare causam possidendi, etiam seclusa declaratione. Dispositio *l. vindicantem Cod. de evictione* militat contra hæredem universalem, non vero contra Possessorem particularem. 329

Romana, seu Spoletana Hæreditatis.

Lunæ 3. Julii 1737.

ARGUMENTO XCII.

Non indiget ob brevitatem. 332

Romana Census.

Veneris 6. Decembris 1737.

ARGUMENTUM XCIII.

Titulus dotis impedire nequit executionem, & subhastationem bonorum viri etiam ad instantiam Creditoris posterioris, modo tamen Creditrix, vel ejus hæres non amoveantur a possessione, & oblationes superent creditum dotale. Cautela Angeli servanda est, donec hæres negligens fuerit in reddenda ratione, vel eam male reddiderit. In censibus non est locus præstationi fundi liberi, vel subrogationi alterius, nisi fundus censitus ostendatur incapax omnium onerum. 333

Romana Locorum Montium super Læsione.

Veneris 6. Decembris 1737.

ARGUMENTUM XCIV.

Rota suas Decisiones solet supponere, etiamsi novum judicium introductum fuerit super inibi firmatis, & a Signatura Justitiæ remissum ad Judicem ordinarium. Quando Loca Montium vinculata venduntur non ad vitam gravati, sed in proprietate, vincula remanent incerta, & eventualia, nec quoad pretium considerari valet læsio. Pactum redimendi restrictum ad triennium æstimari ad summum potest in sexta parte veri pretii: emptor scientiam habens onerum rei emptæ donare censetur id, quod in pretio excedit; & quatenus contractum rescindat, compensare tenetur suum creditum cum fructibus plus justo perceptis. 335

Mutinen. Parochialis, seu Plebaniæ.

Lunæ 13. Januarii 1738.

ARGUMENTUM XCV.

Episcopus post provisionem Ecclesiæ tanquam de Jurepatronatus allegare amplius nequit alternativam. Subrogatio gratiosa coilitiganti concessa ad differentiam subrogationis, quæ tertio conceditur, non est provisio, sed subingressus in jus defuncti. Beneficia de Jurepatronatus laicali etiam vacantia per resignationem in Curia non conferuntur in vim *Regul. 42. Cancellar.*, nisi vel cum expressa derogatione Jurispatronatus, vel cum consensu Patronorum. Juspatronatus etiam Potentum probari valet per scripturas authenticas comprobantes præsentationes, & per centenariam continuatam. Facilius admittitur Juspatronatus personæ privatæ, quam potentis. Cætera habes in Argumento Decisionis LXXXIII. 340

Viterbien. Salviani.

Lunæ 13. Januarii 1738.

ARGUMENTUM XCVI.

Ex solo lapsu temporis, non concurrentibus aliis univocis probationibus, census non præsumitur extinctus. Hypotheca non præscribitur contra Creditorem nisi data in eo scientia alienationis vera, & certa, non autem præsumpta. Exceptio melioramentorum non est apta retardare immissionem, nisi concludenter probetur impensum, & melioratum habito respectu ad statum antiquum. 350

Placentina Parochialis.

Lunæ 27. Januarii 1738.

ARGUMENTUM XCVII.

Episcopus habet Juris assistentiam pro visitandis, privative quoad alios, Ecclesiis, aut Locis Piis suæ Diœcesis, & Jurisdictione in eis exercenda; limita in Ecclesiis plenarie unitis Monasteriis exemptis, quæ unice submittuntur Abbati, excepta cura animarum, & administratione Sacramentorum; respectu cujus Episcopo cumulative competit Jus visitandi, ita tamen, ut in discrepantia Decretorum utriusque Superioris prævaleant Decreta Episcopi. Observantia quando inducatur, vel non. 352

Romana, seu Urbinaten. Testamenti super Creditis.

Mercurii 26. Februarii 1738.

ARGUMENTUM XCVIII.

Specifica mentio legitimæ ad effectum eam includendi in dispositionibus necessaria est, ubi agitur de legitima a disponente adhuc acquirenda, non ubi agitur de jam acquisita. Quando loco mobilium subrogata sunt bona inconsumptibilia, hæc semper repeti possunt. Prima exactio cedere debet in causam debiti antiquioris, & durioris in dubio, non quoties adest verisimilitudo in contrarium. 357

Bononien. Primiceriatus.

Veneris 14. Martii 1738.

ARGUMENTUM XCIX.

Contemplata rigorosa agnatione Cognati neque per posterius admittuntur; secus ubi agnati prædilecti dumtaxat fuerunt, ex quo nempe institutum fuerit fideicommissum simpliciter masculinum prolatis tamen alicubi verbis communibus, & indifferentibus. Nomen gentilitium additum domui excludit in subsidium Cognatos, quoties domus ipsa, seu familia particularis impersonaliter, & per se vocetur, aut vocentur personæ habentes, & deferentes cognomen aliquod; non vero ubi vocatio directa est ad personas ex aliqua familia, seu domo derivantes. In materia indifferenti Jurispatronatus, quoties non concurratur cum masculo ex masculis, vel cum fœmina agnata, semper admittuntur Cognati, modo literaliter exclusi non sint, etiam si dispositio nulla alia contineat verba, quam illa contemplantia familiam Fundatorum cum adjectione cognominis. Juspatronatus passivum inservit pro interpretatione activi. 362

Ariminen. Laudemiorum.

Lunæ 17. Martii 1738.

ARGUMENTUM C.

Bona ad instar allodialium redacta nunquam possunt ab Ecclesia ammensari, neque in casu alienationis, neque in casu lineæ finitæ; sed eorum investitura renovanda semper est favore cujuscunque acquirentis, vel successoris etiam extranei cum ejusdem in utroque casu Laudemii solutione a Statuto præscripti, quia alias pro hujusmodi bonis nullum de jure Laudemium debetur. Ob non solutionem Laudemii non incurritur caducitas. Consuetudo ut contra Jus inducatur, debet esse continuata, & in contradictorio judicio firmata. 369

Pampilonen. Parochialis de Alsasua.

Lunæ 17. Martii 1738.

ARGUMENTUM CI.

Puer laicus, & illiteratus est incapax Beneficii Ecclesiastici. Quæ procedunt a quadam honestate, & gratitudine, non vero à necessaria, & legali obligatione simoniam non inducunt. Simplex diffamatio tunc sufficit ad excludendum diffamatum ab assecutione Parochialis, quando alter cum eo concurrit habens æqualia suffragia, secus si diffamatus præsentetur a majori parte Patronorum. Cætera habes in argumento Decisionis XIV. 377

Bo-

Fer-

Finis Indicis Argumentorum.

D B

DECISIONES
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ
CORAM
ALEXANDRO TANARIO
Ejusdem Sacræ Rotæ Auditore,
NUNC
S.R.E. DIACONO CARDINALI
TIT. S. MARIÆ IN AQUIRO.

ROMANA HONORARII.

Ven. 11. *Junii* 1734.

ARGUMENTUM.

Salarium non conventum debetur si operarius locare solitus sit operas suas. Illud si nec a jure, nec a consuetudine, nec a partibus taxatum sit, prudenti Judicis arbitrio est decernendum. Proxenetæ munus minime dicitur exercuisse qui negotium gessit solummodo pro uno ex contrahentibus.

SUMMARIUM.

1 *Sententia non obstante appellatione transit in rem judicatam, si appellans intra annum a die obtentæ appellationis commissionem non incapset, ac intra sequentem annum acta non transportet.*

2 *Operario debetur merces, ac salarium.*

3 *Quæ tamen, si conventa non sint, non debentur.*

4 *Limita si operarius solitus sit locare operas suas.*

5 *Proxenetis emptiones, ac venditiones feudorum perficientibus ex Urbis consuetudine dari solent scut.* 2. *pro quolibet centenario.*

6 *Salarium, si nec a jure, nec a consuetudine, nec a partibus taxatum sit, prudenti Judicis arbitrio decernendum est.*

7 *Munus Proxenetæ exercuisse minime dici potest, qui negotium pro uno tantum ex contrahentibus gessit, & confecit.*

8 *Quia munus Proxenetarum est negotium gerere, ac perficere pro utroque contrahente.*

9 *Hujusmodi munus unicè Laicis congruit, Clericis vero, & maxime Sacerdotibus prohibitum est.*

10 *Actus ultronei, gratiosi, ac ex liberalitate gesti trahi nequeunt in argumentum juris coactivi.*

11 *Declaratur decisio* in Romana Honorariorum 29. April. 1711. coram Aldrovando.

12 *Nulla ratio habenda est Decisionum in casibus, in quibus cirumstantiæ sunt variæ.*

DECISIO I.



D assequendam remunerationem laborum in curanda Duci Cassani emptione Feudi Ceræ insumptorum Advocatus Nicolaus de Marinis eundem in jus vocavit coràm R. P. D. Passerino Judice ab A. C. deputato, petens sibi decerni

Salarium in summa scutor. 9360., votique compos effectus fuit quoad scuta 1500. per relaxationem Mandati executivi, deinceps in plena Signatura Justitiæ diei 4. Septembris 1721. approbati in rata dumtaxat scut. 300. prævio rescripto = *S. P. quoad scut. 300., & in reliquis S. Q. E.*

At cum Causa deinceps nec fuerit in hoc S. Auditorio commissa Eminentiss., & Reverendiss. Cardinali Aldrovando tunc emerito illius Decano, nec acta fuerint transportata nisi anno 1726., hinc Ego hodie in locum Cardinalis ejusdem suffectus proposui dubium ab eodem subscriptum — *An constet de re judicata, & de credito in majori summa* — Et responsum accepi — *Constare de re judicata, & de credito juxta modum* — nempe pro summa sc. 600. dumtaxat, comprehensis scut. 300. jam antea ex rescripto Signaturæ Justitiæ per d. Advocatum consequutis.

Siquidem res judicata visa est DD. innegabilis eo ipso, quod appellans nec infra annum à die obtentæ appellationis commissionem incapsavit, neque intra alterum annum Acta transportavit; quibus non adimpletis infra dicta tem-
1 pora semper Decreta definitiva, & sententiæ transeunt in rem judicatam. *Cap. Cum sit Romana. 5. de Appellat., Auth. & qui. Cod. de tempor., & reparat. appellat., Rot. coram Bich. dec. 345. num. 1. & 2., dec. 237. coram Herrera, decis. 1228. coram Molines utrobique num. 1., ac in Interamnen. Juris nominandi 12. Decembris 1718. §. Etenim coram Reverendiss. P.D. Corio Decano.*

Potissimum concurrentibus validitate, quæ a Collitigantibus in dubium non revocabatur, ac justitia, saltem in genere, ex eo desumpta, quod cuili-
2 bet operanti debetur merces, ac salarium juxta documentum ab ipsa Divina sapientia in Sacris literis non semel nobis traditum, uti habetur in *Cap. Charitatem 2. quæst. 2., & in l. 1. ff. de var. & extraordinar. cognit., Zacch. de Salar. in Probem. n. 2. & 13.*

Haud facessente, mercedem, ac salarium prædictum nec conventa, nec
3 promissa fuisse, & consequenter non deberi; quia cum Nicolaus de Marinis
4 esset solitus locare operas suas, nec credendum sit eas aliis voluisse gratis insumere, inanibusque laboribus sese defatigare, præsertim hic in Urbe, fit inde, ut etiam si conventa non fuerint, debeantur ad tradita per *Jul. Cappon. Discept. 109. n. 50. 51. & 52., Zacch. de Salar. quæst. 102. à n. 15. ad 19., Rot. post eund. dec. 52. num. 1. & seqq., coram Cavaler. decis. 499. num. 2., & decis. 416. num. 3., coram clar. mem. Card. Falconer. decis. 22. num. 7. tit. de solut., & in Recent. decis. 238. num. 1. par. 1.*

Minusque, quod idem gesserit pro Duce mandante negocium damnosum, ac præjudiciale, ut docuit successivus eventus; dum ipse Dux ad sese eximendum ab hisce damnis, & præjudiciis post paucos annos coactus fuit idem Feudum retrovendere eidem Duci Brachiani minorato pretio in conspicua summa sc. 35. millium; quia hæc contractus dissolutio non evenit, ex quo idem contractus in sese contineret damnum, & præjudicium dicti Ducis, sed ex aliis causis, & præcipuè ex successiva pessima ejusdem Feudi administratione gesta per ipsius Ministros, & propterea non ex aliqua culpa, vel defectu Advocati prædicti, qui omnia gessit, ne dum mandantibus, sed etiam videntibus, ac approbantibus ipso Duce Emptore, Advocato Pistoja, & Procuratore Castilia, qui omnes e Civitate Neapolitana sese ad Urbem contulerant ante Apocæ stipulationem.

Quo verò ad quantitatem d. Salarii: Prætendebat idem Nicolaus illud esse taxandum in petita usque ab initio judicii summa scutor. 9360. tàm ex modo, & qualitate ejus laborum per plures menses in hac re adhibitorum, gravitate negocii consistentis in conclusione emptionis antiquissimi, ac nobilissimi Feudi, ac opulentia Ducis Cas-
5 sani, quàm insuper ex consuetudine in Urbe vigente, dandi scilicet in similibus contractibus operantibus, ac tractantibus eorum conclusionem scut. 2. pro quolibet centenario juxta Testes ab eodem relatos, tum denique ex eo, quod idem Dux Advocato Pistojæ, & Procuratori Castiliæ, quos ad hunc ef-

fe-

fectum e Civitate Neapolitana ad Urbem traduxerat, dono dedit scut.8000., & Abbati Francisco de Romanis Ministro Ducis Brachiani sc.4000.

E converso autem prætendebant Hæredes Ducis lite pendente defuncti, in omnem casum idem salarium non deberi nisi in summa sc.50. aut 60. ad summum, nedum inspecto tempore tractatus supradicti contractus, ac laboribus ejusdem Advocati, quos jactitabant reduci ad simplicia colloquia cum Ministris Ducis Brachiani venditoris, ac visura, & lectura Instrumentorum, sed etiam ducto exemplo ab eo, quod alias practicavit Sac. Tribunal *in Romana Honorarior. 29. Aprilis 1711. coram Eminentiss. Aldrovando*, in qua primario Urbis Causarum Patrono, qui diuturnos labores impenderat in patrocinandis causis, ac aliis peragendis non uberius salarium deberi visum fuit, quam in menstruis sc.16.

Neutram tamen DD. ex his supputationibus amplectendam putarunt, sed in unum coacervatis omnibus facti cir-
6 cumstantiis, illisque de more consideratis, pro eorum prudenti arbitrio, cujus est in casu Salarii nec à Jure, nec à partibus, nec a consuetudine constituti, illius quantitatem decernere, *Bald. in l. Binos Cod. de Advoc. diversi Judic., Bart. in l. Scio ff. de ann. legat., Menoch. de Arbitr. Judic. lib. 2. centur. 6. cas. 512. n. 17., Zacch. de Salar. quæst. 9. [illegible] 39. & seq., Rot. post eund. dec. 52. sub n. 8., Rot. cor. Cerro in decis. 53. num. 26., coram Coccin. decis. 256. num. 3., & in Recent. decis. 84. n. 7. par. 14.* existimarunt illud in præsenti casu unicè deberi in super enunciata summa sc. 600.

Non attentis quidem supra deductis ab Advocato de Marinis; Non primo, quia licet ejùs labores adhibiti in supradicto contractu non essent pauci ob gravitatem emptionis insignis Feudi cum conspicua summa scut. 468. millium, quæ exegit plures congressus inter ipsum, & Ministros Ducis Brachiani, ac examen plurium Scripturarum, ac Instrumentorum pro securitate contractus; attamen tanti a DD. æstimati non fuere, ut mererentur majorem mercedem, quam supradictam.

Non secundo super solutione Salarii ad rationem scut. 2. pro quolibet centenario, quia Testes ab eodem Advocato adducti loquuntur in terminis Proxe-
7 netarum Urbis, quorum figuram, sive munus non gessit Advocatus, qui negocium gessit pro parte tantum Ducis Cas-
8 sani, quando Officium Proxenetarum est negocium tractare, & concludere pro utroque contrahente *ad Text. in cap. 1. ibique Gloss. 2. Verb. Mediatores de Testib., & in §. Quoniam verò Auth. de Testib., Bald. cons. 370. n. 3. lib. 4., Alexand. cons. 128. num. 1. lib. 2., Cancer. var. lib. 1. cap. 20. de Testib. num. 2., Zacch. de Salar. quæst. 83. num. 1., Cobell. ad Bull. Bon. Reg. cap. 34. art. 27.*, quod munus ipse neque gerere poterat veluti sæcularibus personis unicè congruo, non autem Clericis, & maximè
9 Sacerdoti, qualis est d. Advocatus, cum similia exercere hujusmodi personis prohibitum sit *Cap. Consequens, & Cap. Negotiatore dist. 88. Cap. 1. & seqq. 21. quæst. 3., Cap. Cleric. 15. de Vita, & Honest. Cleric. Cap. 1., & toto tit. Ne Clerici, vel Monaci sæcular. negot. se immisc.*, ibique omnes scribentes, præsertim *Fagnan. in Cap. 1.*

Non Tertio, quia, ultra quod Advocatus Pistoja, & Procurator Castilia a Duce Cassani e Civitate Neapolitana, ubi domicilium trahebant, ac munere fungebantur Advocati, & Procuratoris cum maximo eorum lucro, traducti fuerunt ad hunc effectum ad Urbem, propterea que indigebant majori remuneratione, Abbati vero de Romanis Ministro Ducis Brachiani fuerunt præventivè a d. Duce Cassani promissa scuta 4000., hoc unum certum est, quod si idem Dux explevit, & explere voluit actus liberalitatis erga prædictos, non per hoc ad eandem exercendam cogendus est erga Advocatum agentem pro consecutione sui Salarii per viam Justitiæ, cum actus ultronei,
10 gratiosi, & ex liberalitate gesti trahi non valeant in argumentum juris coactivi, *Rot. cor. Merlin. dec. 817. num. 6., & cor. Molin. dec. 313. n. 19. Tom. 2.* collimantibus in idem Sacrosancti Evangelii verbis *Matth. Cap. 20. — Amice*

non facio tibi injuriam, tolle quod tuum est, & vade: an non licet mihi quod volo facere? —

At vero neque deductis ut supra ex parte Heredum Ducis Cassani DD. aures præbuerunt pro taxando d. Salario in minori summa dd.sc.600.; quia labores quidem Advocati fuerunt quamplurimi in d. contractu; & taxa à Sac. Tribunali deducta in d. Causa *Romana Honorarior. 29. Aprilis* 1711. *coram Eminentiss. Aldrovando* non erat applicabilis,
11 quia ibidem agebatur de defensione Causarum habentium certa, & determinata honoraria, & consuetudo est in Urbe assignandi Causarum Patronis similia menstrua salaria pro earum defensione, ut innuit *Rota post Zacch. dec. 52. num. 5.*; quod deficit in hoc extraordinario negotio non habente pro se, nec de Jure, nec de consuetudine ullam certam taxam mercedis, & honora-
12 riorum; unde cum circumstantiæ varient casus, exempla attendi non debent *Cap. 1. de postulat. Prælat., l. Licet ff. de Offic. Præsid., l. Nemo Cod. de Senten. interlocut., Rota coram Molines decis. 903. num. 21., & decis. 966. num. 53.*

Et ita utraque Parte acerrime contradicente resolutum fuit.

AUGUSTANA CANONICATUS.

Lunæ 21. Junii 1734.

ARGUMENTUM.

A Canonicatibus Augustanæ Ecclesiæ in vim ejus Statutorum excluduntur filii Augustanorum tàm Masculorum, quàm Fœminarum, alibi Matrimonium contrahentium, & commorantium, & jura Civitatis amplius non retinentium.

SUMMARIUM.

1 *Ex Statuto Augustanæ Ecclesiæ ejus Canonicatus consequi nequeunt Cives Augustani.*

2 *Ratio hujus Statuti est, ne Cives ad Canonicatus evecti revelent aliis Civibus secreta Capituli, eisque tradant privilegia, literas, ac jura, aliove pacto ab Ecclesia alienent*, & num. 11.

3 *Dispositio Augustani Statuti ex identitate rationis fuit etiam extensa ad natos ex Augustanis sive masculis, sive fœminis.*

4 *Statutum in forma specifica confirmatum habetur pro lege Pontificia.*

5 *Executioni demandari non debent Literæ Apostolicæ contrariæ Statuto in forma specifica confirmato, si Papa illi literalitèr, ac expressè non derogaverit.*

6 *Statuto in forma specifica confirmato derogatum dici non potest in iis Literis Apostolicis, in quibus de eo expressa mentio non sit.*

7 *Derogatio quæcumque per clausulas generales, licet Motu proprio, & ex certa scientia, operari nihil valet adversus statutum in forma specifica confirmatum.*

8 *Canonicatus Ecclesiæ Augustanæ in vim ejus statuti consequi nec possunt nati ex Augustanis, sive Masculis, sivè Fœminis extra Civitatem, & districtum Matrimonium contrahentibus, & animum redeundi non habentibus.*

9 *Eaque propter Statutum Augustanum, excludendo a Canonicatibus natos ex Augustanis Civibus rationem habuit non qualitatis civicæ, concernentis jura, ac privilegia civica, sed qualitatis civicæ naturalis, ac indelebilis.*

10 *Ratio Statuti Augustani æquè militat quoad filios Augustanorum in ipsa Civitate commorantium, ac quoad filios Augustanorum alibi degentium, & non gaudentium qualitate civica.*

11 *Ac proinde ejus vis & efficacia quoad omnes locum habet.*

12 *Omni interpretatione vitandum est, ne Statutum remaneat elusorium ac frustraneum.*

13 *Semper capi debet ea interpretatio, quæ favet menti statuentium, & rationi Statuti, & operatur illius effectum.*

14 *Testimonium in quo habetur aliquem carere Consanguineis proximis, nihilque dicitur de Consanguineis remotis, minimè probat horum carentiam.*

DECISIO II.

Vacato in mense S. Sedi reservato per obitum Othonis Comitis Schlembèrg Canonicatu in Insigni Ecclesia Cathe-

-thedrali Augustana, fuit de illo provisus Franciscus Joseph liber Baro Deyring ab eadem S. Sede, cui provisioni sese opponente Capitulo dictæ Cathedralis Ecclesiæ, & delata ad Sac. Rotam controversia, directaque commissione Eminentiss. Cincio Archiepiscopo Beneventano, tunc emeritissimo hujus Auditori, ego in illius locum subrogatus proposui Dubium -- *An Literæ Apostolicæ sint exequendæ* -- & Domini abjeruut in sententiam negativam, respondendo -- *Literas non esse exequendas* --

Ad ita decidendum moti fuere ex eo, quod in dicta Ecclesia Cathedrali adest antiquissimum Statutum per plura sæcula semper religiosè, & inconcusse observatum, excludens
1 in sui origine ab assecutione Canonicatuum Cives Augustanos propter publicum ejusdem Ecclesiæ bonum, ac tran-
2 quillitatem, ne scilicet isti ad Canonicatus assumpti revelent aliis Civibus secreta Capituli, ac eisdem tradant Privilegia, Literas, ac Jura, eaque ab Ecclesia alienent, successivè etiam ex dicta ratione extensum ad eorundem
3 utriusque sexus Civium filios, atque a quatuor Summis Pontificibus, nempè Sixto IV., Innocentio VIII., Julio II., & Paulo IV. in forma specifica confirmatum, & approbatum, tandemque successivis temporibus inviolabiliter observatum.

Quapropter cum non controvertatur dictum Baronem Deyring esse filium Mariæ Annæ Eleonoræ Civis Augustanæ, veluti natæ Augustæ, inde sequitur, ut Literæ Apostolicæ a dicto Barone obtentæ nullam mereantur executionem ob resistentiam præfati Statuti, quod uti in forma specifica a dictis Summis Pontificibus cum amplissi-
4 mis clausulis confirmatum, habetur pro Statuto, ac Lege Papali, &, ad diffe-
5 rentiam aliorum similium Statutorum a S. Sede in dicta forma specifica non confirmatorum, locum sibi vindicat etiam in Provisionibus Apostolicis, nisi ostendatur, Summum Pontificem illi literalitèr, ac expressè derogasse, ad communem sententiam, de qua *Gabriel. cons.183. num.16. lib.2.*, *Mandos. ad Regul. Cancell. Reg.22. quæst.10. n.7.*, *Gratian. discept. Foren. cap.9. num.4.*, *Card. de Luc. de Judic. disc.35. n.62.*, *Rot. coram Bich. decis.381. num.13.*, *coram Coccin. decis.1986. num.23.*, *coram Falconer. dec.5. sub num.17. de Benefic.*, *coram Molines decis.904. n.54. 55. & 56. Tom.3. par.2.*, *& in Recen. dec.339. num.3. in fin. par.2.*, *dec.157. num.9. par.6.*, & in præcisis terminis Apostolicarum Provisionum *Gonzal. ad ad Regul.8. Cancell. gloss.45. §.1. n.73. & seqq.*, *Amayd. de stylo Datar. lib.1. Cap.5. quæst.3. num.89. & seqq.*, *Lotter. de re Benefic. lib.2. quæst.43. n.41. juncto num.10. & 11.*, *& Rota in Leodien., seu Aquisgranen. Canonicatus super bono jure 7. Martii 1701. §. Non obstantibus, coram cl. mem. Cardinali Scotto*.

Quæ quidem individua Statuti derogatio in Literis Apostolicis a Barone obtentis non cernitur; dum in illis
6 non fit ulla specifica mentio suprarecensiti Statuti, ejusque extensionis, & præcedentium Pontificiarum confirmationum. Non sufficiente ad hunc effectum illa consecutiva derogatione per clausulas generales contenta in dictis Litteris Apostolicis; non solum quia in Bulla fan: mem: Pauli IV. confirmatoria Statuti, Additamenti, necnon præcedentium Constitutionum Sixti IV., Innocentii VIII., & Julii II. cautum expressè fuit eisdem validè derogari non posse, nec etiam a S. Sede, nisi facta de omnibus antedictis expressa, specifica, & individuali mentione cum insertione quoque tenoris, atque tenorum eorundem Statutorum, & Additamenti, sine
7 qua propterea derogatio quæcumque per clausulas generales, licet motu proprio, & ex certa scientia, nullum operari valet juris effectum ad sensum *Rot. cor. cl. me. Card. Falconer. dec.5. n.24. & 25. Tit. de Benef.*, *& dec.1. n.9. de rescritp.*, *& in Recen. decis.68. num.5. par.10.*, *& decis.159. num.10. part.18.* Verum etiam quia in iisdem Literis Apostolicis cavetur, quod derogatio quæcumque cum insertione tenorum, ac descripto modo desuper obtenta, possit proviso tantummodo suffragari ad effectum resignandi, vel permutandi favore al-

terius

terius pollentis requisitis Statutorum, & Pontificiarum confirmationum.

Hæc quoad efficaciam Statuti, & defectum dictæ individuæ derogationis Informantes pro Barone non impugnabant, sed solum acriter substinere conabantur dictum Statutum, ejusque Additamentum non obstare eidem Baroni, licet nato ex fœmina Cive Augustana, eo sub fundamento, quod cum ista usque de Anno 1710. nupta fuisset, ac domicilium contraxisset in Bavaria apud ejus Virum sine licentia Senatus, seu Magistratus Augustani, nec persolverit quoddam annuum tributum, usque tunc illa Civicam qualitatem amiserit; eamque nunquam ex post habitam fuisse pro Cive Augustæ, subdebant resultare ex testimonio præfati Senatus: ex quo inferebant dictum Baronem ex illa natum dici minime posse filium Civis Augustanæ, jam tali qualitate exspoliatæ, de tempore, quo is ortum habuit

Verum Dominis visa hæc fuerunt penitus esse nullius momenti, quia, quidquid sit de quæstione in puncto Juris,
8 an mulier nupta extra propriam Patriam amittat ejusdem civilitatem, quoad Jura, & Privilegia Civica, de quibus loquuntur Decretum Senatus Augustani, ac ejus attestatio, non autem quoad odiosa, & præjudicialia, legesque indictas præditis qualitate Civili infixa a nativitate, & origine, quæ veluti a natura descendens semper immutabilis est, omne fundamentum corruebat ex clarissimo facto, nempe ex ipso Statuto, seu Constitutione Innocentii VIII. transcripta, & in forma specifica confirmata a Julio II., ubi ad omnē prævidendam dubitationem inhabiles ad consequendos Canonicatus declarantur etiam filii nati ex Civibus tàm Masculis, quam Feminis nuptis extra Civitatem, & Districtum Augustanum, & animum redeundi ad dictam Civitatem non habentibus, ibi — *Et nihilominus ad omne dubium tollendum dictum Christopharum, omnesque alios, & singulos natos ex Civibus tàm masculis, quàm fœminis etiam extra Civitatem, & Districtum Augustensem, etiam in locis, ad quæ domicilium quavis de causa, etiam ratione Matrimonii transferant; vel qui animum redeundi ad dictam Civitatem Augustensem non habent, sub Statuto, & Additamento comprehendi, & subjici, & ad obtinendum Canonicatum omnino inhabiles esse* — Quod nimis evidenter ostendit statuentes unicè respexisse in
9 dicto Statuto ad qualitatem Civilem naturalem, & indelebilem, non autem ad illam concernentem Jura, & Privilegia civica, eo ipso, quod dispositionem extenderunt ad Filios etiam Civium nuptarū extra Civitatem, & Districtum Augustanum, & sic acquirentium civilitatem Patriæ Mariti ad tradita per *Gratian. Discept. Foren. cap.* 211. *n.* 26., *Pacion. allegat.* 195. *num.* 2., *Rota coram Molin. decis.* 772. *num.* 18., *& decis.* 782. *num.* 21. *&* 22. *tom.* 3.

Id etiam magis ad evidentiam confirmatum remanet ex ipsa ratione animativa Statuti in eo sistente, ne admis-
10 sis Civibus, vel eorum filiis ad Canonicatus, isti aliis Civibus, & eorum Consanguineis revelent secreta Capitularia, eisque Privilegia, Literas, ac Jura tradant, aliove pacto ab Ecclesia alienent, atque ita ejusdem Ecclesiæ tranquillitas, & quies turbetur; quæ ratio cum militet tàm quoad filios Civium in Civitate commorantium, quam quoad filios Civium amplius non gaudentium qualitate Civicâ, & extra Civitatem, & Districtum habitantium, dum etiam isti ad originariam Patriam per Canonicatus adeptionem reversi possent memorata detrimenta Capitulo, & Ecclesiæ inferre, ad omnes pro-
11 indè æquum est, ut porrigatur vis, & efficacia Statuti, *Lotter. de Re Benef. lib.* 2. *quæst.* 21. *num.* 90., *& seqq.*, *Rot. coram Duran. decis.* 337. *num.* 5., *& coram Bich. decis.* 241. *num.* 20., *& coram Falconer. decis.* 38. *num.* 8. *Titul. de Miscell., in Recen. decis.* 309. *n.* 11. *part.* 12., *& decis.* 44. *num.* 7. *par.* 13., *& in Parmen. Beneficii* 15. *Febr.* 1717. *§. Præsertim. coram bon. mem. Ansaldo.*

Aliàs enim si ex facto Civis, sive masculi, sive feminę sine permissione Senatus alibi domicilium transferentium, etiam animo non redeundi ad Civitatem, habilitarentur eorum filii ad consequendos Canonicatus in Cathedrali Augustana, dispositio, & ratio supradi-

cti

cti Statuti, & tot Pontificiarum Constitutionum facile nimis eludi valeret, dum in cujusque potestate situm esset, modo prædicto nubere, atque ita gignere filios capaces Canonicatuum; ad honores vero, cęteraque privilegia Civica a Magistratu recuperanda, parum aut nihil negocii haberent, soluta ei consueta mulcta, juxta Decretum Senatus §. 7., talique pacto Statutum, & Additamentum, pro quorum firmitate tot sæculis Capitulum insudavit, inania remanerent, quod sane esset absurdum intolerabile, & sic omni con-
12 traria interpretatione vitandum *Felin. in Cap. Rodulphus de rescript.*, *Cravett. cons.* 175. *n.*3., *Osasch. decis. Pedemont.*57. *num.*7., *Rot. coram Falconer. decis.*7. *num.*3. *Tit. de Statut. fem. exclus.*, & *dec.*38. *n.*6. *in Miscell.*

Non juvante replicatione Baronis, quod verba Statuti transcripta superiori §. *Verum Domini* intelligi debeant de illis Civibus alibi etiam ex causa matrimonii cum animo non redeundi ad Civitatem Augustanam domicilium habentibus, sed tamen retinentibus Privilegia Civica, ex quo supradicta verba, sive declaratio Statuti emanaverit tempore Julii II. occasione provisionis Christophari Welser filii Civis Augustani alibi quidem moram cum domicilio trahentis, sed adhuc sustinentis onera Civitatis Augustanæ; quia de Patre d. Christophari publica munera obeunte nulla habetur mentio, àc ratio in Bulla dicti Julii II., ac proinde intellectus hujusmodi est directè contrarius relatis verbis, sive declarationi generaliter, ac indifferenter loquenti de filiis Civium alibi domicilium habentium etiam ex causa Matrimonii, necnon rationi Statuti, produceretque supradictum absurdum, & consequenter nullam meretur considerationem,
13 cum semper sit capienda illa interpretatio, quæ favet menti statuentium, ac rationi Statuti, & operatur illius effectum, *Card. de Luc. de Regul. disc.*159. *num.*14., *Rot. cor. clar. mem. Cardin. Falconer. dec.*6. *num.*11. *tit. de Statut. fem. exclus.*

Minusque officiente, quod ratio supradicti Statuti cesset in Barone Deyring, quem ejus Defensores ajebant nullos consanguineos habere in Civitate Augustana; quandoquidem prætermisso, an hujusmodi circumstantia in hoc ca-
14 su particulari capax esse posset destruendi dictam statutariam dispositionem pro bono publico generalitèr editam; hoc unum certum, & indubitatum visum est DD., talem consanguineorum defectum non probari per eundem Baronem Deyring, quia testimonium Senatus Augustani unicè in eo sistit, quod Franciscus Albertus liber Baro à Deybach Pater Mariæ Annæ Eleonoræ genitricis supradicti Baronis Francisci Joseph Deyring objerit anno 1725., & post se non reliquerit ullos descendentes masculini, aut fœminini sexus, aut fratrem, aut sororem, aut horum filios, vel filias, sed non concludit, nullos adesse in eadem Civitate Augustæ consanguineos remotiores, vel affines ex latere Pater-
15 no, aut Materno dictæ Mariæ Annæ Eleonoræ, quibus adaptabilis semper esset ratio Statutorum, quod penè redditur incredibile, & de quibus attestatio prædicta nullum facit verbum *ex regula Textus in l. Neque natales Cod. de probat.*

Et ita utraque &c.

PADERBONEN. BENEFICII.

Veneris 28. *Junii* 1734.

ARGUMENTUM.

Ultimus status, sive quasi possessio præsentandi prodest etiam successori, nulla habita ratione petitorii, quod illico clarum non appareat ex confessione Partis, vel re judicata, vel publico Instrumento, vel alia plena, & concludenti probatione. Vocatio descendentium non comprehendit uterinos eorumdem. In transitu ad lineam fœmininam descendentes ex filia ultimi masculi præferuntur descendentibus ex ipsius Sorore.

SUMMARIUM.

1 *Quasi possessio Defuncti præsentandi prodest etiam hæredi.*
2 *Præsentatus ab habente pro se ultimum statum omninò præferri debet in ejusdem beneficii institutione.* & n. 13.

3 *Limita, quando clarè constat de pertinentia jurispatronatus.*
4 *Declara, in quibus terminis procedat limitatio.* & num.6. & 10.
5 *Extincta linea masculina jus patronatus pertinet ad lineam fœmininam successivè vocatam.*
6 *Ad effectum infringendi ultimum statum, & privandi quasi possessorem fructu suæ possessionis præsentandi, descendentia debet plenè, & concludenter probari.*
7 *Probationes verò genericæ, ac æquivocæ minimè attendi debent.*
8 *Fides Baptismatum, ac Matrimoniorum sunt legales probationes descendentiæ.*
9 *Soror uterina dici nequit de agnatione, ac stirpe fratris uterini.*
10 *Dum agitur de formanda descendentia adversus habentem pro se ultimum statum, probationes debent esse omni exceptione majores, vel saltem æquales adductis per illum.*
11 *Fœminæ descendentes ab ultimo masculo præferuntur fœminis transversalibus etiam Sororibus in jurepatronatus, etiam protracto in remotum tempus, quod deficientibus masculis transire debet ad lineam fœminarum;* & n.12. seq.

DECISIO III.

SEcuta per obitum Joannis Petri Turmulen. anno 1728. vacatione simplicis Beneficii de jurepatronatus Laicorum erecti in Altari S. Brigidæ existente in Ecclesia Cathedrali Paderbonen., orta fuit lis coram Decano Capituli dictæ Ecclesiæ Cathedralis inter Rebeccam Elisabeth Beckmannam Kleinsorgen, quæ præsentavit Joannem Theodorum Dingerchus, & Antonium Donop, qui præsentavit Joannem Christianum Alferdingh super pertinentia Jurispatronatus, & lite hujusmodi pendente dictus Joannes Theodorus reportavit ab Ordinario collationem dicti Beneficii jure devoluto, vigore cujus adeptus fuit illius possessionem. Subindè verò supervenit judicatum, & sententia d. Decani declarans Juspatronatus pertinere ad d. Antonium Donop, & institutionem respectivè concedens dicto Alferdingh ab eo præsentato, qui pariter ejusdem Beneficii possessionem adeptus fuit.

At prævio rescripto Signaturæ Justitiæ, ad quam ambæ partes recursum habuerunt, utraque possessio prædicta circumscripta exstitit, & appositum sequestrum, ac Causa commissa *in Sacra Rota b.m. R.P.D. Samminiato*. In cujus prædefuncti Collegæ locum suffectus Ego proposui in hodierna audientia Dubium — *An, & cui sit adjudicandum Beneficium* — quod resolutum fuit pro Joanne Theodoro, mediante responso — *Beneficium adjudicandum esse Joanni Theodoro*.

Quidquid enim sit de vi collationis Ordinarii jure devoluto concessæ dicto Joanni Theodoro, super qua DD. non fuerunt concordes, in eo tamen convenerunt, quod Beneficium controversum adjudicandum ipsi esset, ea ratione, quod ipse præsentatus fuerat a supradicta Rebecca Elisabet Beckmanna, quæ habet pro se ultimum statum, & quasi possessionem præsentandi mediante facto Annæ Cordulæ ejus Matris, quæ ad controversum Beneficium præsentavit in antecedenti vacatione memoratum Joannem Petrum Turmulen, cujus quidem præsentatio admissa fuit ab Ordinario cum successiva pacifica acquisitione possessionis ejusdem Beneficii. Etenim quasi
1 possessio præsentandi suffragatur etiam Successori, ex notatis per *Piton. controv. Patron.*40. *num.*14., *& controvers.*46. *num.*1., *Rota coram Caprara decis.*165. *num.*15., *& coram Molines decis.*1109. *num.*8., *& coram Lancett. decis.*360. *num.*1., *& in Mediolanen. Prioratus* 14. *Februarii* 1701. §. *Quoniam coram clar. mem. Card. Scotto, &* 5. *Maii* 1702. §. *Nec dicatur. coram bon. mem. Priolo*, & consequentèr idem Joannes Theodorus uti præsentatus ab
2 habente pro se ultimum statum omninò præferendus est in ejusdem Beneficii institutione, seu adjudicatione, *Vivian. de jurepatr. par.*2. *lib.*7. *cap.*3. *num.*17., *Rot. coram Emerix Jun. dec.*67. *num.*3., *& decis.*420. *num. unico, & cor. Molines decis.*850. *num.*1., *& decis.*1289. *num.* 11., *& in Casertana Beneficii* 14. *Ju-*

14. *Junii* 1716. §. *Ita equidem coram clar. mem. Card. Althan.*

Nec urget quod quando clarè constat de pertinentia Jurispatronatus, tunc
3 dicta quasi possessio, ac ultimus status non attendatur, cum Judicium possessorium absortum remaneat a petitorio, quia ad talem effectum de pertinentia
4 debet ita constare, ut nullam penitùs dubietatem admittat, & nullam requirat altiorem indaginem, sed illicò, & incontinenti suffocet, ac absorbeat dictam quasi possessionem, quod regularitèr sequi dicitur, quando super eadem pertinentia concurrunt confessio Partis, vel res judicata, vel clarum Instrumentum publicum *Posth. de Manutent. observat.*32. *num.*8., *Rot. post eundem decis.*332. *num.*5. *&* 6., *& coram Caprar. decis.*22. *num.*4., *& dec.*179. *num.*13., *& in Placentina Beneficii coram bon: mem: Foscaro* 2. *Julii* 1717. §. *Motivum.*

Non solum autem in facti specie, sedulo rimata fundatione, aliisque documentis allatis pro parte dicti Joannis Christiani, non constat clarè, & evidentèr de pertinentia favore supradicti Antonii Donop, sed immò DD. existimarunt eamdem fundationem potiùs assistere quoad pertinentiam Jurispatronatus Rebeccæ Elisabeth Beckmannæ, quæ præsentavit Joannem Theodorum; nàm ex Instrumento pùblico fundationis, apparet Jusspatronatus fuisse primo loco reservatum Lodulpho Skarman, inde Joanni, & Godifrido ejus filiis, necnon descendentibus masculis, & in istorum defectum masculis de stirpe supradicti Lodulphi, ac tandem in horum omnium masculorum defectum prius favore fœminarum descendentium a dictis Joanne, & Godifrido, deindè favore fœminarum de stirpe supradicti Lodulphi, ibi — *ita, & talitèr, quod ipse Lodulphus Pater primum, ac deindè Joannes, & Godifridus Filii, quamdiu supervixerint, ac deinceps Masculini sexus a stirpe dd. Joannis, & Godifridi, dummodò masculus aliquis de eorumdem Joannis, ac Godifridi stirpe fuerit, & alioquin Senior masculus de stirpe ejusdem Lodulphi Patris etiam rectà linea descendens, qui masculi, si non superfuerint, quod ex tunc Fœminini Senior sexus de dd. Joannis, & Godifridi filiorum primo, & Lodulphi Patris deinceps stirpe.*

Proindeque cum jam cessaverit descendentia, linea, ac stirps masculina dd. Joannis, & Godifridi per obitum Henrici ultimi masculi, ut non controvertitur; ac nullus alter masculus adsit de stirpe Lodulphi illorum Patris, & sic factus fuerit locus successioni in jurepatronatus favore lineæ fœmininæ eorumdem Joannis, & Godifridi primo loco vocatæ, sequitur inde, ut juspatronatus hujusmodi pertineat ad supra-
5 dictam Rebeccam Elisabeth, quæ veluti filia Annæ Cordulæ filiæ supradicti Henrici ultimi masculi descendentis à dd. Joanne, & Godifrido est de linea fæminina istorùm, ut supra vocata, uti ponderat *Rota decis.*62. *n.*16. *tit. de jurepatron. coram clar. mem. Card. Falconer.*, *& in Pisana Jurispatronat.*26. *Junii* 1709. §. *Talisque & seqq. coram clar. mem. Card. Priolo.*

Quin obsistat quod suprarecensitus Antonius Donop sit filius Mauritii filii Annæ Margaritæ Sckarman Sororis dicti ultimi Masculi, & sic etiam ipse descendat ex linea Fæminina dd. Joannis, & Godifridi, ac propterea ad Juspatronatus admittendus sit uti masculus in exclusionem Rebeccæ Elisabeth veluti feminæ; quia a Joanne Christiano non probatur descendentia supradictæ Annæ Margharitæ a prædictis Joanne, & Godifrido, & quod fuerit Soror supradicti Henrici, prout
6 ad hunc effectum requiritur, & quidem plenè, & concludentèr, maximè ad effectum infringendi, ut hic ultimum statum, ac privandi possessorem fructu suæ quasi possessionis præsentandi *Lotter. de Re benefic. lib.*2. *quæst.*11. *n.*94. *& seqq.*, *Rota coram Lancetta dec.*752. *num.*3., *& in Tuden. Parochialis de Reverteme* 25. *Junii* 1708. §. *Non sic, coram bon. mem. Ansaldo.*

Nec probatio hujusmodi resultare visa fuit ex documentis allatis a Joanne Christiano, videlicèt ex aliquibus præsentationibus ad quoddam aliud Beneficium ab Antonio Donop, uti de familia Sckarman factis, item nec ex enunciativis emissis in quibusdam Instru-

ſtrumentis, nec demum ex quadam aſſerta Epiſtola ſcripta ab Henrico Beckman Patre prædictæ Rebeccæ Eliſabeth Mauritio Donop Patri ſupradicti Antonii, quia hæc omnia ſunt æqui-
7 voca, & generica, ac ad aliam deſcendentiam referibilia, quæ per conſequens perfectè non probant dictum aſſumptum, vel deſcendentiam; dum ſi vera extitiſſet ea deſcendentia, facillimum fuiſſet dicto Antonio id probare ex fidibus Baptiſmatum, & Ma-
8 trimoniorum, quæ ſunt legalia media ad habendam concludentem deſcendentiæ probationem, ut dixerunt *Gobb. conſult.74. num.32., Rot. coram Ludoviſ. deciſ.188. num.5., & in Ilerden. juris votandi ſuper manut. 29. Junii 1704. §. Quæ quidem cor. clar. mem. Card. Scotto.*

In quem ſenſum eo faciliùs Domini devenerunt, quia ex una parte Rebecca Eliſabeth perfectiſſimè probavit ſuam deſcendentiam a Joanne, & Godifrido, itaut ea nullo modo controvertatur a Joanne Chriſtiano; e converſo autem, ut animadverſum fuit ſupra, non deerant æquivoca circa gradus Deſcendentię Antonii Donop, ex cujus etiam confeſſione reſultabat ſupramemoratam Annam Margaritam Aviam dicti Antonii non fuiſſe Sororem conſanguineam Henrici ultimi maſculi, ſed tantum Sororem ute-
9 rinam, quæ proindè dici non valet neque de agnatione, neque de ſtirpe ſupradictorum Joannis, & Godifridi Ludolphi Sckarman, *Rota coram Molines deciſ.586. num.17., & in Rec. deciſ.287. num.10. part.16., & deciſ.112. n.15. part.17.*, in quibus terminis eo magis inſufficientes dijudicatæ fuere dictæ genericæ, ac æquivocæ probationes, quæ immò eſſe debuiſſent omni exceptione majores, vel ſaltem æquales illis, quæ allatæ fuerant pro parte Rebeccæ Eliſabeth in comprobationem ejus de-
10 ſcendentiæ, quæ redditur indubitata inter partes, *Card. de Luc. de Jurepatr. diſc.27. ſub num.5. verſic. Alter erat., Rot. coram Duran. dec.8. num.3. & ſeqq., & cor. Lancett. dec.752. n.4.*

Ponderantibus ulteriùs Dominis quod ubi Joannes Chriſtianus perfectè probaſſet, Annam Margaritam Aviam Antonii fuiſſe Sororem ex utroque latere ultimi Maſculi, adhuc non relevaret. Prævalet namque proximitas reſpectu ultimi Patroni etiam in caſu, quo Maſculis deficientibus in jurepatronatus protracto in remotiſſimum tempus fieri debeat tranſitus ad
11 lineam fœminarum, quia nihilominùs fœminæ Deſcendentes ab ultimo maſculo, ſeu illi proximiores anteferuntur fœminis remotioribus, *Ramon. conſil.100. num.409., Card. de Luc. de Fideicom. diſc.203. num.11., latè Piton. de controv. Patron. alleg.92. num.47., allegat.93. n.7., & diſcept. Eccleſ.26. num.3. part.2., Rot. in Auximana Juriſpatronatus 27. Junii 1701. §. Quin obicem cor. bon. mem. Anſaldo*; Quare cum ſupradicta Rebecca Eliſabeth ſit deſcendens dicti ultimi maſculi, ac proximior, veluti illius Neptis ex filia, ſemper ad eam ſpectaret dictum Juſpatronatus excluſo Antonio tranſverſali, & remotiori, ſicuti reſpondit
12 *Rot. deciſ.62. num.16. tit. de jurepatron. coram clar. mem. Card. Falconer., in Auximana Juriſpatronatus 27. Junii 1702. §. Quin obicem. cor. bon. mem. Anſaldo, & in Piſana Juriſpatronatus 26. ejuſdem menſis 1709. §. Taliſque, & ſeqq. coram bon. mem. Card. Priolo.*

Addito tandem quod præmiſſa, & cętera alia, quæ in oppoſitum cumulabantur in die propoſitionis, reſpicientia negocium petitorii, & meritorum, opitulari quidem poterunt prætenſo Patrono pro futuris vacationibus, at in præſentiarum nullius penitùs momenti evadunt, cum modo, ut ſupra firmatum eſt, unicè habenda ſit ratio ultimi ſtatus, ne alias poſſidens privetur fructu
13 ſuæ poſſeſſionis, inſimulque ejus præſentatus fruſtratus remaneat debita inſtitutione, *Rot. deciſ.1289. num.10., & deciſ.1293. num.1. coram bon. mem. Molines, deciſ.34. n.6. tit. de jurepatr. coram clar. mem. Card. Falconer., in Melevitana Juriſpatronatus 31. Martii 1702. §. Minuſque, coram clar. mem. Card. Scotto, & in Firmana Beneficii 11. Januarii 1715. §. Neque dicatur, coram bon. mem. Lancetta.*

Et ita &c. utraque &c.

SA-

SALERNITANA JURISPATRONATUS.

Lunæ 6. Decembris 1734.

ARGUMENTUM.

Res judicatę firmant in Beneficialibus statum perpetuum, etiamsi producantur Actis non trasportatis; præsertim si sint antiquæ, & diutissimè observatæ. Qui præsentat uti Compatronus, actum præsentationis explere videtur tàm pro se, quàm pro Compatronis non præsentantibus. Præsentatio, ubi titulus non fuit expressus, præsumitur facta titulo competenti, & magis proficuo. Ultimus status non prodest, si incontrarium adducatur aliqua antiqua sententia, & possessio quasi immemorabilis; cum adversùs jus ex iis quæsitum requiratur vel centenaria, vel quadragenaria possessio cum qualitate coactiva.

SUMMARIUM.

1 *Sententia, a qua intra decem dies non appellatur, transit in rem judicatam.*
2 *Ex Præsentationibus acquiritur quasi possessio præsentandi.*
3 *Existenti in quasi possessione præsentandi competit Manutentio.*
4 *Habens pro se auctoritatem rerum judicatarum habet Juris assistentiam, & intentionem fundatam.*
5 *Res judicata, præcipuè in Beneficialibus, firmat statum perpetuum.*
6 *Facitque jus clarum, etiam contra habentem pro se ultimum statum.*
7 *Ob antiquitatem temporis præsumuntur omnes intervenisse solemnitates, ad validitatem actus necessariæ.*
8 *Maximè si sententiæ antiquitùs latæ successivis temporibus semper fuerint inviolabiliter observatæ.*
9 *Quo casu attendendæ sunt, ac probant etiam sine actis.*
10 *Patronis ad egestatem redactis præstantur alimenta ex fructibus Jurispatronatus.*
11 *Sententiæ strictissimi juris sunt, nec comprehendunt nisi quod verbis expressum est.*
12 *Præsentationes ad Cappellaniam diversam ab ea, de qua quæritur, nihil probant.*
13 *Qui præsentat uti Compatronus, fatetur, atque admittit alios Patronos præter seipsum.*
14 *Diciturque actum præsentationis etiam pro aliis non præsentantibus explevisse.*
15 *Proindeque præsentationes ab eo peractæ non destruunt quasi possessionem aliorum, sed potius illam servant.*
16 *Compatronus enim, qui solus præsentat, sciens alium esse Compatronum, mala fide uti censetur:*
17 *Nullam acquirit quasi possessionem privativam præsentandi in præjudicium alterius Compatroni.*
18 *Ubi titulus non fuit expressus, quisque censetur præsentare titulo sibi competente, & magis proficuo.*
19 *Ultimus status in Jurepatronatus non prodest, ubi antiqua sententia, & quasi possessio immemorabilis in contrarium adducitur.*
20 *Inde enim constitutum dicitur clarum petitorium absorbens quamcumque possessionem:*
21 *Cum ad tollendum jus acquisitum ex re judicata, longissimaque possessione, non sufficiant pauci actus, sed requiratur centenaria possessio pacifica:*
22 *Vel quadragenaria cum qualitate coactiva.*
23 *Habenti majorem partem vocum debetur institutio.*
24 *Patronis Laicis minime licet variare in præsentatione.*

DECISIO IV.

PRævia contumaciali. *Decisione* edita die 12. *Aprilis* anni *currentis*, pronunciavit R̃mus P. D. meus Calcagninus Decanus, Abbatem Paulum Capograsso, uti *Rectorem* Parochialis Ecclesiæ S. Andreæ de Lavina esse manutenendum pro *medietate* in possessione, seù quasi Jurispatronatus, sive Jurisnominandi *ad primam, secundam, & quartam* Cappellaniam, quæ olim erectæ in d. Ecclesia Parochiali, & successivè unitæ fuerunt, cum onere Cappellano injuncto exercendi per novem anni Menses actualem Curam Animarum in eadem Parochia; uti vero *de Familia* Capograsso, & sic ex persona propria; ac

ac utì *Donatarium* Matthæi Capograsso manutenendum esse in possessione, seù quasi duarum vocum alterius medietatis divisæintèr illos de dicta Familia in sex voces; eamdemque manutentionem dandam esse Francisco Capograsso, alteri ex sex Personis illius Familiæ, & propterea Antonium Doti præsentatum, non solùm a dicto Abbate Paulo, verùm etiàm ab eodem Francisco esse instituendum in prędictis Cappellaniis *nulla habita ratione de Præsentationibus factis* a reliquis *de præfata Familia*, nempè *Joseph Hieronymo, & Dominico*.

Transacta tali Sententia, ob non interpositam appellationem, in rem judicatam, obtinuerunt dicti Hieronymus, & Joseph de Capograsso, cum interim Dominicus, alter ex Contradictoribus, liti renunciasset, a plena Signatura Justitiæ Commissionem cum clausula — *De causis restitutionis in integrum, non retardatâ institutione favore Antonii Doti* — Ad cujus tramites proposui Dubium — *An constet de re judicata, seù potiùs de causis restitutionis in integrum* — Et DD. responderunt — *Constare de re judicata*. —

Eo ipso namque, quod supradicti Hieronymus, & Joseph a dicta Sententia Rm̃i P. D. mei Decani non appella-
1 runt intrà decendium, clarum est, quod illa transivit in rem judicatam *Cap. quoad consultationem de Sentent.*, *& re judicat.*, *Cap. Romana. §. Si verò, de Appellat. in 6.*, *Auth. hodie Cod. eod. tit.*, *Rota coram clar. mem. Card. Falconerio decis. 58. num. 1. tit. 19. de Jurepatron. tom. 2.*, *& dec. 90. num. 1. Miscellan. tom. 4.*

Maximè concurrente illius validitate, & justitia: quarum prima non controvertebatur, sicuti nec minùs controvertebatur secunda quoad binas voces medietatis Jurispatronatus spectantes ad Abbatem Paulum, alteram scilicet ex persona propria, tamquàm ad unum de Familia Capograsso, & alteram vigore donationis Matthæi Capograsso, neque quoad alteram vocem ex eadem Jurispatronatus medietate pertinentem ad Franciscum Capograsso; ac proinde tota quæstio reducebatur ad Justitiam quoad alteram *medietatem* dicti Jurispatronatus attributam eidem Abbati Paulo, uti *Rectori* supraenunciatæ Ecclesiæ Parochialis, an scilicet pro ea manutenendus sit in possessione præsentandi, & in hac quæstione Domini existimarunt, claram utique, ac evidentem esse justitiam dictæ Sententiæ Rm̃i P. D. Decani.

Quandoquidem dictus Abbas Paulus docuit, Rectores supradictæ Ecclesiæ Parochialis pro una *medietate* præsentasse Cappellanos ad has Cappellanias annis 1595. 1599. 1622. 1669., & pro altera medietate præsentasse illos de dicta Familia Capograsso; hasque præsentationes sortitas fuisse suum effectum cum Institutionibus reportatis a Rm̃is Archiepiscopis Salernitanis per Pręsentatos, qui etiam apprehenderunt Cappellaniarum possessionem; & propterea quemadmodùm ex hisce effectuatis Prę-
2 sentationibus præfati antecedentes Rectores acquisiverunt quasi possessionem præsentandi pro d. medietate, *Posth. de Manut. observat. 32. num. 2.*, *Rota post eumdem dec. 200. num. 2., & seqq.*, *& dec. 267. num. 1., & 9.*, *coràm Duran. dec. 62. num. 1.*, *& in Recent. dec. 197. numer. 1. part. 4.*, *& decis. 35. num. 1. part. 5.*, ità de plano sequebatur, ma-
3 nutenendum in ea esse dictumAbbatem Paulum modernum Rectorem Ecclesiæ ex juribus allegatis in *dec. Reverendissimi P. D. Decani 12. Aprilis anni currentis §. Quoad eam*.

Fortiùs spectata auctoritate rerum judicatarum in Curia Archiepiscopali Salernitana inter Rectores Ecclesiæ pro tempore, ac illos de Familia Capograsso ex una parte, & Promotorem Fiscalem dictæ Curiæ ex altera, nempè *die 28. Novembris 1595.*, *& die 30. Octobris 1599.*, & demùm *die 10. Februarii 1622.*, in quibus unanimitèr definitur, ac decernitur, medietatem dicti Jurispatronatus spectare ad Rectorem, aliam verò medietatem ad illos de Familia Capograsso, prout illarum Sententiarum verba luculentèr ostendunt, videlicet — *Definitivo Decreto provisum est, Juspræsentandi Cappellanum &c. spectavisse, & spectare EX AN-*

ANTIQUA CONSUETUDINE pro una parte ad Reverendum Rectorem praefatae Ecclesiae pro tempore existentem ratione dictae Ecclesiae, & pro alia parte ad dictos DD. Compatronos Laicos &c., itemque *pro una parte praesentatio ipsius spectat ad Rectorem Ecclesiae, & pro alia parte ad Laicos Compatronos*; rursùs *pro una parte praesentationem spectare ad Rectorem dictae Ecclesiae Parochialis, & pro alia parte ad DD. Compatronos &c.*

Inde enim videbatur modernus Rector
4 habere claram Juris assistentiam, & intentionem concludenter fundatam super pertinentia *medietatis* dicti Jurispatronatus, sivè Jurisnominandi, ut ultrà adductos in *Decisione* Rmi P. D. Decani §. *Quibus quidem*, dixit *Rota cor. Buratt. dec.26. n.8., coram Falconer. decis.81. num.10. de Miscell., & Praeterm. tom.4., & dec.147. num.6. par.5., & dec.170. num.8. part.16. Recent.*,
5 nam res judicata, praecipuè in Beneficialibus, firmat perpetuum statum religiosè servandum, *leg. Si res judicata ff. de Regul. Jur.*, & latè est notatum in celebri *Cap. Cum de Beneficio de Praeben. in 6.*, *Rota in Recent. decis.140.*
6 *num.11. part.14.*, & facit jus clarum, etiâm contrà habentem pro se ultimum statum, *Rota coràm Bichio decis.396. num.28., & seqq., cor. Priolo dec.136. num.14., & seqq., & cor. clar. mem. Card. Falconerio tit.19. de Jurepatron. dec.51. num.13.*, quo circa eo libentiùs dixerunt DD., dandam ei esse petitam manutentionem ad *text. in cap. Cum contingat, & in Cap. Cum in tua de Decimis, Gratian. disceptat.402. num.1., Rota cor. Arguell. dec.52. num.4., cor. bon. mem. Lancetta decis.578. num.1., & in Pisauren. Molendinorum supèr Manutentione 17. Junii 1707. §. Non praetereundo, cor. bon. mem. Kaunitz.*

Nullatenùs attento, quòd supradictae antiquae Sententiae, ac res judicatae in nulla consideratione sint habendae, cum productę fuerint sine transportatione Actorum: Quia cum nunc non agatur de illarum executione, sed tantummodò de judiciali firmatione status Beneficii, ac prima emanata *anno 1595.* ferè attingat metam annorum 140., probant etiam sine dictorum Actorum transportatione, cum ob an-
7 tiquitatem temporis praesumantur, omnes intervenisse solemnitates ad validitatem necessariae, *Rot. coràm Cerro decis.836. num.7., & in Mantiss. ad Cardin. de Luc. decis.28. num.12. libr.12. tit.2., dec.81. num.11. cor. clar. mem. Card. Falconer. de Miscell., & Praeterm., & in Trivicana Restitutionis in integrum 13. Junii 1732. §. Ità, & altera cor. Reverendiss. P. D. meo Deca-*
8 *no*. Maximè quia inposterum, & successivis temporibus dictae Sententiae fuerunt inviolabilitèr observatae, dùm in vacationibus Cappellaniarum, quae deinceps contigerunt, semper praesentarunt pro *medietate* Rectores, & pro alia *medietate* illi de Familia Capograsso, in quibus terminis absque ulla penitus difficultate, omnino dictae Sententiae attendendae sunt, ac probant etiam
9 sine Actis, *Card. de Luca de Jurepatr. disc.4. num.5., Rota cor. Rembold. decis.234. num.6., & 7., cor. Caprar. decis.497. num.6., & seqq., in divers. part.2. dec.144. num.1., & seqq., & in Rec. dec.270. num.22. part.9.*

Neque in oppositum adduci poterat recentior res judicata Sacri hujus Tribunalis de anno 1712. coram cl. mem. Card. *Scotto*, & *Falconerio* inter Abbatem Dominicum del Pezzo tunc Rectorem supradictae Ecclesiae Parochialis, & illos de Familia Capograsso; Nam res judicata hujusmodi cecidit supèr praestatione alimentorum petita ab illis de Capograsso, uti Patronis ad ege-
10 statem redactis, contra supradictum Rectorem, ex fructibus Rectoriae; nec ulla fuit habita mentio controversiarum Cappellaniarum, ac Cappellanorum, & Juris pręsentandi ad illas, spectantis *pro medietate* ad eundem *Rectorem*, & consequenter censuerunt DD., nil penitùs officere supradictis antiquis Sententiis, ac rebus judicatis, cum Sententiae, ve-
11 luti strictissimi Juris, non comprehendant nisi id, quod in illis literalitèr apparet fuisse declaratum, ac definitum, necnon inter Collitigantes discussum, & disputatum, *Ancaran. cons.437. num.3., Rota cor. Seraphin. decis.835. num.6., & cor. Buratt. decis.558. nu-*

mer.

mer.4., *& in Recent. dec.391. num.9. part.15.*, *& decis.622. num.6.*, *& 9. part.19. tom.2.*, *& in Romana Cappellaniæ S. Nicolai 28. Junii 1709. §. Comperto cor. bon. mem. Ansaldo.*

Constabilita quasi possessione, & pertinentia Jurispatronatus pro *medietate* ad *Rectorem*, visa fuerunt non officere quidem reliqua deducta à Josepho, & Hieronymo, quòd videlicet in ultimis statibus, seu vacationibus annorum 1690. 1716., & 1723. solùm præsentaverint privativè quoad Rectorem illi de dicta Familia Capograsso; Siquidem illæ præsentationes non fueruut in Actis productæ, at quatenus etiàm producerentur, nihil probarent, quia ca-
12 dunt supèr diverso subjecto, utpotè factæ ad tertiam Cappellaniam, & hìc agitur de prima, secunda, & quarta.

Præterea etiàm in illo diverso subjecto nullius videbantur esse momenti; illa namquè anni 1690., quæ facta fuit ab Antonio Patre modernorum Fratrum de Capograsso, minimè in eo statu arctat negativam, quòd non præsentaverit etiam Rector, cum eam præsentationem ille fecerit tanquam COMPATRONUS, & ex hoc titulo præsentatus
13 obtinuerit a Sancta Sede gratiam derogatoriam medietatis vocum, qui vero præsentat uti COMPATRONUS, nedùm dicitur fateri, alios, prætèr seipsum, jus habere ad præsentandum; sed etiàm videtur actum præsenta-
14 tionis explere tàm pro se, quàm pro aliis Compatronis, licet actu non præsentantibus, ut ex *leg. Communis Servus ff. de acquiren. possess.*, ibique *Bartol. &c.* concludunt in terminis Jurispatronatus *Rocc. de Curt. de Jurepatron. verb. Competens quæst.17.*, *Corrad. in Prax. Benef. lib.4. cap.6. a n.45. ad 47.*,
15 ob eamque rationem hujusmodi præsentationes non destruunt quasi possessionem, in qua reperiuntur Patroni non præsentantes, sed illam potiùs præservant, *Abb. cons.54. sub n.3. lib.1.*, *Federic. de Sen. cons.112.*, *Calderin. cons.15. de Jurepat.*, *Garz. de Benef. c.5. n.115.*, *Vivian. de Jurepatron. lib.5. cap.2. numer.37.*, *Card. de Luca eodem Tractat. disc.63. num.28.*, *Rota cor. san. mem. Gregor. XV. dec.417.*, *coram Priolo decis.46. num.25.*, *cor. san. mem. Alexandro VIII. dec.3. num.22.*, *coram Molines dec.645. num.37.*, *& cor. cl. mem. Card. Falconer. tit.19. de Jurepatr. decis.19. num.2. tom.2.*

Addito insuper, quod Antonius non erat ignarus juris *Rectoris*, ex quo in vacatione anni 1669., non obstante quod præcedenter donaverat Josepho Fratri vocem ad se spectantem uti *unum* de Familia, attamen tamquàm de eo tempore *Rector* supradictæ Ecclesiæ utì *talis* præsentaverat ad *primam*, *secundam*, & *quartam Cappellanias*,
16 & proindè ob scientiam existentiæ Compatroni, quæ inducit malam fidem, posito etiam quod ille, tamquàm unicus Patronus deinde præsentare intendisset, utique acquirere mini-
17 mè valuisset ullam quasi possessionem privativam in præjudicium supradicti Rectoris, *Federic. de Sen. cons.147. numer.3.*, *Rota cor. bon. mem. Lancetta decis.657. num.25. tom.3.*, *& coràm clar. mem. Card. Falconerio tit.19. de Jurepatr. dec.19. num.9.*

Quo verò ad præsentationes annorum 1716., & 1723., istæ non fuerunt privativæ, dum in illis legitur, præsentasse quoque Abbatem Paulum modernum, & tunc etiàm *Rectorem* Ecclesiæ Parochialis, etsi non expresserit ad has præsentationes se devenire etiam nomine suæ Ecclesiæ, ex quo insuper inferebatur, eundem fassum fuisse, & approbasse integrum Juspatronatus spectare ad illos de Familia Capograsso; quia
18 cum præsentationes conceptæ non fuerint verbis restrictivis ad titulum derivantem ex jure sanguinis, præsumptio est, quòd Abbas Paulus actus præsentationum gesserit ex quocumque jure, ac titulo sibi competente, & magis proficuo, & eo meliori modo, quo fieri potuit, & sic ex duplici repræsentantia, & ex jure quoque sui Rectoratus, *Cravett. cons.149. num.12.*, *Mascard. de probat. conclus.734. num.1.*, *Paris. de Resignat. lib.11. quæst.4. numer.7.*, *Rota coràm Molinei dec.783. num.28.*, *& dec.836. num.24.*, quod demonstravit magis successivus eventus, dum in Sententia super institutione emanata in dicta vacatione anni 1716. Vica-

Vicarius Generalis dixit, eumdem Abbatem Paulum præsentasse uti *Rectorem*.

Cęterum etiamsi præsentationes hucusque memoratę tangerent Cappellanias, de quibus agitur, & fuissent per illos de Capograsso privativè quoad Rectorem factę, existimarunt DD., illas esse nullius roboris, dum habent in contrarium fu-
19 pradictas antiquas Sententias, ac res Judicatas, necnon successivam, imò etiam antecedentem, quasi possessionem inveteratam, ac immemorabilem ad *Rectorem* spectantem præsentandi pro *medietate*, quæ omnia infringerent, & absorberent d. ultimum assertum Statum privativum, qui in his terminis non suf-
20 fragatur, cum petitorium clarum, & incontrovertibile absorbeat quamcumque possessionem, ut dixit *Rot. cor. Priolo dec. 38. n. 6., & 8., & dec. 113. n. 35., coram Emerix Jun. decis. 1320. n. 15., coram Penia decis. 1630., in recen. decis. 83. num. 5. par. 5., dec. 64. num. 38. part. 13., & in Alatrina Jurispatronatus 15. Junii 1705. coram cl. mem. Cardinali Scotto §. Nec magis.* quamvis fuisset admissus ab Ordinario, veluti erroneus: *Rot. cor. Otthobon. dec. 263. num. 9., & in Melevitana Jurispatronatus 31. Martii 1702. §. Prout neque. cor. cl. mem. Card. Scotto, & in Cremonen. Beneficii 11. Maii 1705. §. Eoque infælicitèr, & 14. Martii 1706. §. Ex quo facto. coram bon. mem. Kaunitz, & in Mediolanen. Benef. 1. Aprilis 1707. §. Quod si non adhuc. cor. bon. mem. Ansaldo*: Cum ad effectum tol-
21 lendi Jus alicui jam acquisitum ex re judicata, & longissima possessione, non sufficiant pauci actus, quando illi etiam non essent æquivoci, sed sit necessaria centenaria pacifica, vel quadragenaria inducta cum qualitate coactiva per
22 actus in contradictorio judicio firmatos, ut in terminis rei Judicatæ dixit *Rot. in Burgen. Juris visitandi. de Bribiesca 12. Januarii 1714. §. Atque hinc, & 22. Junii ejusdem anni §. Ceteri, & §. Tantominus. coram clar. mem. Card. Scotto, & 11. Januarii 1715. §. Quo verò. coram bon. mem. Cerro*.

Ex his descendentes DD. ad aliam partem sententiæ Reverendiss. P.D. mei Decani continentem institutionem Antonii Doti in dd. Cappellaniis, eamquoque Justitiæ consonam sine dubio censuerunt; quia Antonius, veluti præsentatus a dicto Abbate Paulo tàm uti *Rectore*, quàm nomine proprio, & uti *Donatario Matthæi* Fratris, atque a Francisco Capograsso ejus Fratre,
23 habet majorem partem vocum, & sic eo titulo est instituendus *nulla habita ratione, quod alii Fratres de Capograsso* suas voces accumulaverint præsentationi ut supra factæ de eodem Antonio, quia cum ipsi prius nominaverint Angelum Amendolam, non erat licitum eisdem lite pendente explere d. aliam nominationem favore Antonii, ut fir-
24 matur *in decis. Rmi P. D. mei Decani §. Dimensis, & §. Nec in proposito*.

Et ita &c. utraque Parte &c.

ROMANA IMMISSIONIS AD HÆREDITATEM PRINCIPISSÆ DE BUTERO QUOAD TERTIAM PARTEM SUPER IDENTITATE BONORUM.

Veneris 10. Decembris 1734.

ARGUMENTUM.

Identitas bonorum hæreditariorum probatur ex Inventario.

SUMMARIUM.

1 *Inventarium probat tam contra conficientem, quàm contra alios successores, & ab eo causam habentes.*

2 *Constat de identitate bonorum hæreditariorum, quoties illis conveniunt demonstrationes in Inventario descriptę.*

3 *Quæ ubi sunt diversæ, quælibet identitas excluditur.*

4 *Sufficiente ad hunc effectum qualibet possibilitate diversitatis.*

5 *Subrogatio aliorum bonorum in locum hæreditariorum ut valeat, de ea fatis constare debet.*

6 *Dicitur autem constare per expressam declarationem, & voluntatem hæredis subrogantis.*

DECISIO V.

Obtentis a Don Joanne Baptista Columna in hoc Sacro Auditorio geminis favorabilibus sententiis latis præviis quinque Decisionibus coram Eminentiss. Aldrovando, & bon: mem: Gamaches, approbatis a plena Signatura Justitiæ cum clausula *S. P. quoad tertiam par-*

partem, indeque confirmatis in devolutivo a duabus DecisionibusRm̃i P.D.mei Decàni, omnibus DD. suffragantibus, his inquam,obtentis sententiis super Immissione vigore fideicommissi ordinati a cl. m. D.Margarita ab Austria Principissa de Butero in possessionem illiusBonorum Fideicommissariorum contra Don Antonium Columnam hæredem Testamentarium bon: mem: D. Antonii Columnæ senioris ultimi ejusdem Fideicommissi possessoris; de ordine Sacræ Rotæ fuit designatum Dubium postea à Reverendissimo P.D. meo Corio, tunc Decano, & nunc emerito Almæ Urbis Gubernatore subscriptum — *An*, *& de quorum Bonorum identitate constet ad effectum &c.* — quod ego in illius locum subrogatus hodie proposui, & DD., cum his me etiam suffragium ferente, ac Don Joanne Baptista tantùm informante, supplendo partes defensorum, ut unicuique jus suum tribueretur, responderunt: *Constare de identitate juxtà modum*: nempe illorum Bonorum repertorum in hæreditate Antonii ultimi Possessoris, & quæ conveniunt cum illis descriptis in Inventario Bonorum hæreditariorum supradictæ Principissæ de Butero confecto per bon; mem: Don Dominicum Columnam primum hæredem gravatum.

Siquidem ex isto Inventario, quod
1 probat tàm contra d. Don Dominicum, qui illud confecit, quàm contra alios Successores, & ab eo causam habentes, *Peregrin. de Fideicomm.art.*44. *num.*2., *Rot. coram Buratt. decis.*637. *num.*6., *& ibi Adden. num.*15., *& coram Cels. decis.*131. *num.*10., *coram Cavaler. decis.*578. *num.*5., *coram Otthobon. decis.*242. *num.*4., *& in Recent. dec.*426. *num.*2. *par.*1., *& dec.*160. *n.*1. *par.*18. Constat, quænam sint bona hæreditaria, sive Fideicommissaria dictæ Principissæ; & ex alio Inventario, sive descriptione per Don Antonium hæredem supradicti Don Antonii senioris constat quoque, quænam sint Bona ab isto reli-
2 cta, & in ejus hæreditate reperta; Unde quotiescumque ista conveniunt quoad Confinia, qualitates, aliasque similes demonstrationes cum illis descriptis in Inventario dictæ Principissæ, planum est dubitari non posse de illorum identitate, & esse hæreditaria, ac Fideicommissaria illius, *Rot. cor. Duran. dec.*325. *n.*1., *& cor.Caprar. dec.*10. *num.*7., *& in Recen. dec.*192. *num.*8. *par.*15.

Quo verò ad illa Bona, quæ reperiuntur descripta in Inventario Don Antonii, & non conveniunt cum descriptis in altero, DD. existimarunt non liquere de identitate, eo quia si in quali-
3 tatibus non conveniunt, per consequens sunt diversa, & ex diversitate remanet exclusa quælibet identitas, *l. forma ff. de Censibus*, *l. si in rem in fin. ff. de rei vindicat.*, *Bald. in l. demonstratio falsa num.*18. *in fin. ff. de condit.*, *& demonstrat.*, *Decian. cons.*55. *num.*33. *lib.*4., *Rot. coram Merlin. decis.*415. *num.*5., *coram Arguelles dec.*30. *num.*2., *&* 4., *coram Priol. decis.*204. *n.*1., *& coram san: mem: Alexandro VIII. dec.*8. *n.*6., sufficiente etiam ad hunc effectum ex-
4 cludendi identitatem qualibet possibilitate, quod bona possint esse diversa, *Rot. coram Ninot. decis.*45. *num.*5., *coram Priol. decis.*429. *num.*15., *&* 16., *& in recen. dec.*226. *num.*13. *vers. Non obstat part.*5.

Nec suffragari visum fuit, quod etsi illa bona, quæ non conveniunt, in eorum origine, non sint hæreditaria Principissæ, nihilominus talia dijudicanda sint ex facto ipsius supradicti Don Antonii, qui cum esset Debitor Fideicommissi ex causa alienationis bonorum factæ tàm ab ipso, quàm à Don Dominico ejus Patre, ut firmatur *in alia mea contemporanea Decisione super reintegratione* allegavit usquè de anno 1694. in hoc Sac. Tribunali contra Antonium Alamannum alterum ex Crèditoribus præfati Don Dominici ejus Patris cauthelam Angeli, fatendo omnia bona à se possessa provenire ab hæreditate, & fideicommisso supradictæ Principissæ, ad hunc etiam effectum producendo testamentum illius, ac Inventarium ejus bonorum, ut patet ex *dec.*234. *in princ. coram Caprar.* eandemque deinceps pariter allegavit in hoc eodem Sacro Auditorio coram R. P. D. Millino hæres dicti Don Antonii contra Advocatum Franciscum Blanciflorium ex quibus propterea

reà ex his actibus resultare dicebatur d. Don Autonium in locum bonorum fideicommissariorum alienatorum subrogasse omnia bona propria, hocque fuisse confirmatum a dicto ejus hærede, quæ bona proindè haberi debeant, ac si essent illamet fideicommissaria.

Etenim responderunt DD., quod dicti actus, sive allegationes cauthelæ Angeli
5 sunt equivocæ, & factæ ad alium effectum repellendi nempè Creditores D. Dominici, atque ideò non sunt habiles ad convincendam dictam subrogationem, quæ requirit expressam animi declarationem, & voluntatem, nec
6 potest efformari per facta æquivoca, & ad alium finem, & effectum patrata. *Tiraquell. de retract. Lignager §. 32. gloss.1. num.23., & 24., coram Coccin. decis.539. num.5. & seqq., & coram clar. mem. Falconer. tit. de fideicommiss. decis.11. num.4., & in recent. dec.637. num.5. part.3., & decis.30. num.16. part.12.*

Præcipuè dum Cauthela Angeli, quæ a Don Antonio allegata fuerat, remanserat ineffectuata, & a Sac. Rota rejecta, ut ex supradicta *decis.234. coram cl. mem. Card. Caprara*, & consequentèr cum nullum habuerit effectum quo ad illum finem, pro quo allegata fuit, eo minus aliquid operari debet quoad prætensam subrogationem ex regula *Text.in leg. Si quis sub conditione. 11. ff. de Testam. tutel., leg. ex consensu 23. ff. de appellat., Rot. decis.637. n.5. part.3., & dec.30. num.16. part.12. recen.*, & cum aliis *in dec.11. n.4. tit. de fideicom. coram clar. mem. Card. Falconer.*

Accedente etiam alia ponderatione a DD. facta, quod pro indemnitate fideicommissi satis superque Don Joanni Baptistæ remanet consultum ex actione, quam habet contra dicta bona pro obtinenda reintegratione alienationum præter necessitatem supradictæ subrogationis, *ut ex contemporanea mea Decisione super eadem reintegratione*.

Et ità unica tantùm &c. omnibus DD. una mecum suffragantibus &c.

ROMANA IMMISSIONIS AD HÆREDITATEM PRINCIPISSÆ DE BUTERO QUOAD TERTIAM PARTEM SUPER REINTEGRATIONE.

Veneris 10. Decembris 1734.

ARGUMENTUM.

Actio pro reintegratione fideicommissi competit fideicommissario adversus heredem gravatum, sive bona, sive mala fide is alienaverit. Trebellianica non detrahitur ex fideicommisso ordinato in contractu. Ea præsumitur consumpta ex fructibus spatio 30. annorum per heredem gravatum perceptis, necnon ex notabilibus alienationibus per eumdem factis.

SUMMARIUM.

1 *Heres nequit impugnare peritiam a defuncto in actis productam.*

2 *Vocatis ad fideicommissum competit actio pro reintegratione adversus hæredem gravatum, qui bona fideicommissaria sine legitima causa alienavit.*

3 *Non solum autem pro pretio bonorum alienatorum, sed etiam pro fructibus, quos ex bonis alienatis percepissent, si eorum alienatio facta non esset, saltem in linea damnorum, ac interesse.*

4 *Idque indiscriminatim verum est, sive mala, sive bona fide alienatum fuerit, quoties agitur contra alienantem, vel ejus hærędes; sed si res sit contra tertium singularem possessorem, is ex bona fide alienantis excusatur.*

5 *Quando autem mala fides intervenisse dicatur*; & num. seq.

7 *Qua stante actio pro reintegratione datur etiam contra tertium singularem possessorem.*

8 *Ex fideicommisso ordinato in contractu detrahi minimè potest Trebellianica.*

9 *Heres extraneus fideicommisso gravatus imputare tenetur fructus in Trebellianicam.*

10 *Quæ præsumitur consumpta ex fructibus spatio triginta annorum perceptis.*

11 *Item ex notabilibus alienationibus bonorum fideicommissariorum per hæredem gravatum factis.*

12 *Heres servare tenetur factum defuncti.*

13 *Declara procedere in hærede universali, minimè vero in hærede in re certa instituto.*

DECISIO VI.

PRævidens Don Joannes Baptista Columna vigore Fideicommissi conditi à clar. memor. D. Margarita ab Austria Principissa de Butero, & ad sui favorem canonizati per plures Decisiones, ac sententias hujus Sacri Tribunalis, difficile esse vindicare omnia Bona reperta in hęreditate bon. mem. Don Antonii Columnæ ultimi d. Fideicommissi Possessoris, tum ob identitatem ex adverso controversam, tùm ob prætensam subrogationem Bonorum Don Antonii in locum Bonorum Fideicommissariorum tàm ab ipso, quàm à Don Dominico ejus Patre, ac Authore alienatorum, reportavit una cum altera generali, etiam particularem Commissionem super reintegratione dicti Fideicommissi; unde contemporaneè ad Dubium super dicta identitate, de qua in alia mea Decisione, proposui etiam aliud super reintegratione, nempe -- *An sit concedenda reintegratio* -- & unice informante dicto D. Joanne Baptista, omnibus D D. una mecum suffragantibus responsum affirmativum emanavit.

Quippè ostensum fuit a d. Don Joanne Baptista ex Inventario confecto a bon. mem. Dominico primo hęrede gravato, quod probat tàm contra ipsum, quàm contra habentes causam ab eo, ut firmatur *in d. mea contemporanea Decis. super Identitate §. Siquidem*; ostensum inquam fuit, suprad. Principissam de Butero reliquisse amplissimum Patrimonium scut. 328. mil., & ultrà, obnoxium Fideicommisso perpetuo pro Filiis, & Descendentibus dicti Don Dominici; Itemque ex Peritia judiciali Maximilli Scipionis producta in actis adicto Don Antonio Seniore quadraginta ab hinc annis adversus paternum Creditorem,
1 quæ nullo modo impugnari valet à Don Antonio Columna juniore hærede ejusdem Antonii Senioris producentis, *Rota coram Cels. dec. 289. num. 11., coram Priolo decis. 219. num. 15., & coram cl. me. Card. Falcon. dec. 9. n. 10. de Inventar., & dec. 34. n. 6. de Fideicomm.*

Unde sequitur, quod pro Bonis Fideicommissariis deficientibus, & quæ a gavatis non probantur alienata ex causis legitimis ipsum fideicommissum afficientibus competat actio d. Don Joanni
2 Baptistæ ulteriori vocato contra gravatos, eorumque Bona, ac Hæredes pro obtinenda Fideicommissi reintegratione, ut ex *Text. in L. Mulier 20. §. Sed enim. ff. ad Trebellian.* firmant *Bald. in L. Filium quem habentem. num. 43. Cod. famil. Ercisc. un., & in Leg. Cum tale 71. ff. de condit., & demonstr., Peregrin. de Fideicomm. art. 10. num. 28., Molin. de Primogenitur. lib. 1. cap. 27. num. 1. & seq., Cyriac. controv. 5. n. 22., Urceol. consult. forens. cap. 22. num. 38., Gratian. decis. Marchiæ 225. num. 17.*, non solum quoad pretium Bonorum distractorum, *Torr. de Primogen. Ital. part. 2. quæst. 34. n. 73., Peregrin. decis.*
3 *Patav. 220. num. 2., & 4., Rota coram Molin. decis. 831. num. 5., & dec. 844. num. 3., coram Bich. decis. 282. num. 3., & coram Cels. decis. 230. num. 1.*, sed etiam quoad fructus, quos dictus Don Joannes Baptista percepisset post obitum hæredum gravatorum, si Bona Fideicommissaria alienata non fuissent, saltem in linea damnorum, & interesse; utultrà mox allegatos tradit *Rot. coram Molin. decis. 266. n. 3., & dec. 308. n. 1.*

Quin obstare valeat, quod tàm Don Dominicus primus hæres gravatus, quàm D. Antonius ejus Successor alienaverint Loca Montium, & Officia vacabilia, ac alia Bona Fideicommissaria bona fide, cum alter alienationem patravit prævio Decreto, ac facto Judicis delentis à Locis Montium, & Officiis vacabilibus vinculum Fideicommissi, alter vero postquàm obtinuit contra R. P. D. Franciscum Columnam Fratrem *binas Decisiones coram bon. mem. Molines, ac clar. mem. Card. Priolo*, ac sententiam A.C. ex Rotę Voto super expiratione Fideicommissi.

Etenim bona fides in alienationibus suffragatur, quando pro reintegratione Fideicommissi agitur actione reali, & contra tertium singularem possessorem, contra quem requiritur hypotheca, non nascens, nisi ex dolo, & mala fide

fide hæredis gravati alienantis; at secus
4 est quando ut in præsenti intentatur à Vocato sola actio personalis ex Testamento contra gravatos, illius Bona, & Hæredes. Isto enim casu, sive alienantes fuerint in bona, vel mala fide, & sive scienter, vel ignoranter alienaverint Bona Fideicommissaria, semper contra eos datur actio pro reintegratione. *Peregrin. de Fideicom. art.45. n.13., & dec. Patav.120. num.3., & per tot., Rot. cor. Merlin. d.decis.831.n.3.& seq., dec.141. num.5., & decis.235. num.2. & seqq., coram Bich. decis.182. num.3., coram Lancett. dec.635. num.1., & coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de Fideicomm. decis.16. num.1. & 3.*

Præterea dolus, & mala fides alienantium satis superque resultare visa sunt; quoad D. Dominicum quidem, quia is, quando reportavit ab A.C. mandatum de delendo vinculum Fideicommissi ab Officiis vacabilibus, ei non exhibuit Capitula Matrimonialia, in quibus constitutum fuit perpetuum Fideicommissum pro ejus filiis, & descendentibus, sed unicè Testamentum, & Codicillos Principissæ de eodem Fideicommisso perpetuo nullam mentionem saltem expressam facientes, & propterea cum hic modus agendi evidentèr ostendat omnia acta judicialia fuisse à D. Dominico præordinata ex condicto cum Curatore deputato Filiis impuberibus, ut dixit *Rot. in dec. hujus Causæ super Immissione edita ab Emo Aldrovando die 31. Martii 1732. §. De hujusmodi, cum seqq.*, idcirco excludit om-
5 nem, & quamcumque bonam fidem in eodem D.Dominico ad *Text. in l.3.§.ultimo ff. Pro soc., Donell. Commentar. Jur. Civil. lib.8. tit. de reb. dub. ad l.2. n.60. pag.435., Arias de Mesa var. lib. 1. cap.31. sub num.2., Rota coram Molin. dec.1038. num.85., & 86., & coram cl. mem. Card. Falcon. tit. de Fideicom. decis.47. num.18., & in Recen. dec.207. num.16., & seqq. par.19.*

Quoad D. Antonium vero, poterat quidem iste ex supradictis Decisionibus, ac sententia A. C. desumere Fideicommissum fuisse expiratum pro effectu tunc disputato, ne scilicet R. P. D. Franciscùs ejus Frater impugnare posset gratificationem in ipsum collatam à D. Dominico communi Genitore juxtà facultates ei attributas à supradicta Principissa, minimè verò pro futuro interesse vel ejus Filiorum, & descendentium, vel Fratrum, & superstitum, si decessisset sine Filiis, de quo nil penitùs in dicta Causa actum fuit; & quod tale Fideicommissum juxta hunc sensum pro expirato non habuerit d.D.Antonius, evidentèr comprobat Factum ipsius, qui in vim illius allegavit Cauthelam Angeli contra alterum ex creditoribus paternis in hoc Sac. Tribunali coram clar. mem. Card. Caprara, ut insinuatur *in alia mea contemporanea Decisione super identitate §. Nec suffragari*; quæ quidem Cauthela Angeli licèt non fuerit admissa, hoc
6 tamen non evenit ex dicta causa prætensæ expirationis, ut videre est *in dicta decis.234. coram d. Card. Caprara*; & propterea si ipse Don Antonius non habuit, nec justè habere poterat ex supradictis pro expirato Fideicommissum, distrahendo illius bona semper dicitur fuisse in dolo, & mala fide, quæ locum
7 reintegrationi faceret etiam contra tertios possessores; *Altograd. cons.68. n.24. & seqq. lib.1., Rocc. disput. jur. select. cap.53. num.5., & seqq., Card. de Luc. de Fideicomm. disc.169. num.2., & in Romana Reintegrationis Fideicommissi 17. Junii 1700. §. Dolosè. cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Nec petita Reintegratio impediri potest prætextu detractionis quartæ Trebellianicæ, sive quia controversum Fideicommissum fuit ordinatum in contractu, idest in Capitulis Matrimonialibus, ad quæ disponens se retulit in suis testamentariis tabulis, ut apertè expressit in Codicillis, & ex fideicommisso ordinato in contractu regulariter Tre-
8 bellianica non detrahitur, *Crass. de success. §. Trebellianica par.5. num.5., Rot. coram Coccin. dec.1174. n.12., & 16., coram Lancett., dec.660. num.6., coram Rmo Crispo decis.503. num.13., & in recent. dec.75. num.12. & seq. par.10., & in Melevitana Bonorum 9. Maii 1701. §. Quin vii. coram cl. mem. Card. de la Tremoille*; sivè quia hìc res est de
9 Herede merè extraneo, qui tenetur fructus imputare in quartam Trebellianicam;

cam; vulgata *l. Fideicommissum ubi DD. ff. ad Trebell.*, *Cravet. cons. 16. num. 1. versic. Sed dubitatio.*, *Fusar. cons. 5. numer. 36.*, *Peregrin. de Fideicom. art. 49. num. 62.*, *Rot. coram Cels. dec. 167. n. 4.*, *coram Dunozzett. Jun. dec. 47. pariter num. 4.*, *coram Molin. dec. 95. num. 10. & 11.*, *& dec. 2205. num. 27.*, *& in Recent. dec. 54. num. 5. par. 11.*, *& decis. 274. num. 12. part. 12.*, *decis. 199. num. 15. part. 17.*, *decis. 145. num. 12.*, *& decis. 196. num. 14. part. 18.*; Itaut cum D. Dominicus spatio triginta an-
10 norum fructus perceperit, pernecesse dicendum sit dictam quartam remansisse consumptam, *Peregrin. de Fideicom. art. 19. num. 54.*, *Mangil. de imput. quæst. 125. n. 20.*, *Gob. consult. 80. num. 33.*, *Rot. coram Emerix Jun. decis. 1238. num. 13.*, *coram Molin. decis. 397. num. 6.*, *dec. 828. n. 9.*, *dec. 1205. num. 28.*, *& in recent. decis. 578. n. 14. par. 18.*, sivè demùm quia in omnem pessimum casum dicta quarta consum-
11 pta fuisset ex notabilibus distractionibus Bonorum Fideicommissariorum, *Adden. ad Gregor. decis. 266. num. 16.*, *Rot. coram Cavaler. decis. 540. num. 2.*, *& coram Falconer. dec. 1. num. 6. tit. de aliment.*, *& in recent. decis. 735. n. 29. par. 18.*

Prout nec etiam eadem reintegratio impediri valet, eo quia Don Joannes Baptista, utpotè hæres in Testamento Don Dominici Patris honoratus annuo vitalitio assignamento, nec non certa summa ad effectum testandi, non possit pro illa agere contra illius hære-
12 des, sed servare teneatur factum defuncti; hoc namque procedit in hærede universali, undè non vindicat sibi locum
13 quoad Don Joannem Baptistam institutum in re certa, ac particulari, & qui ad Fideicommissum venit jure proprio, & independenter à Patre, *Giovagnon. cons. 45. num. 52. lib. 2.*, *Cyriac. controv. 312. num. 105.*, *Rot. cor. Molin. dec. 716. num. 13.*, *& coram Cels. dec. 235. num. 16.*, *& in recent. dec. 363. num. 12.*, *& seq. par. 5.*

Et ita &c. unica tantùm &c. omnibus DD. ut supra una mecum &c.

FAVENTINA CAUTELÆ ANGELI, ET PECUNIARIA.

Lunæ 17. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

Ubi Filius a Patre fideicommisso gravatus inventarium non confecit, ac nonnullas commisit distractiones, præsumptiò est, quod detractiones ipsi competentes consumptæ sint; idque procedit, etiamsi non probetur alienationes adæquare detractiones, si tamen agatur non cum tertiis possessoribus bonorum alienatorum, sed cum Creditoribus hæredis gravati. Creditores, qui inventarium tacitè approbarunt, de illius nullitate dicere amplius non possunt. Tempus conficiendi inventarium est trium mensium, curritque non a die mortis, sed à die aditæ hæreditatis. Constitutiones Pauli IV., & Pii V. præscribentes ejus decursum à die mortis locum habent solùm in Urbe, & intra ejusdem districtu.

SUMMARIUM.

1 *Mortuo debitore Creditores nullum jus habent super bonis, quæ ab illo possidebantur Fideicommisso suppositis.*
2 *Filius ex Fideicommisso, quo a Patre gravatus est, rectè detrahere potest legitimam sibi debitam.*
3 *Item omne æs alienum a Patre contractum, & expensas funeris.*
4 *Non confecto inventario præsumitur æs alienum Testatoris solutum ab hærede ex pecuniis, ac fructibus inconsumptis in hæreditate repertis.*
5 *Pariter eo per filium non facto, pluribusque alienationibus peractis, legitima, aliæque detractiones consumptæ præsumuntur.*
6 *Amplia, etiamsi non probetur distractiones adæquare detractiones, si tamen agatur non contra tertios possessores bonorum distractorum, sed contra simplices Creditores hæredis gravati.*
7 *Ex alienatione facta ab hærede gravato, qui Inventarii confectionem omisit, semper præsumitur consumptio.*
8 *Nisi contrarium perfectè probetur ab iis, quorum interest.*

9 *Im-*

9 *Immo ex alienatione certa aliquarum rerum hæreditariarum rectè præsumitur alienatio aliarum etiam majoris pretii contra hæredem, qui inventarium non confecit.*

10 *Creditores Fideicommittentis nullam actionem exercere possunt in bona propria hæredis, in quæ alius successit; habetque locum in his etiam cauthela Angeli.*

11 *Filiis ex juribus dotalibus matris competit retentio bonorum Patris, exclusis ejus debitoribus: atque in his bonis quoque locum obtinet dicta cauthela Angeli.*

12 *Creditor anterior præferri debet creditori posteriori*, & num. seq.

14 *Creditores, qui inventarium tacitè approbarunt, illius nullitatem objicere amplius non possunt.*

15 *Tempus ad incipiendum, perficiendumque inventarium a jure definitum est trium mensium.*

16 *Tale tempus numeratur non à die mortis defuncti, sed a die aditæ hæreditatis.*

17 *Constitutiones Pii IV., & Pauli V. illud numerantes a die obitus defuncti locum obtinent solum in Urbe, & intrà ejus districtum.*

18 *Voluntas adeundi hæreditatem distinguitur ab aditione ipsa.*

19 *Quando suspecta est mora hæredis in adeunda hæreditate, ab iis, quorum interest, adiri potest Judex, qui terminum constituat ad adeundum.*

20 *Serotina exceptio admitti non debet.*

21 *Legitimus possessor bonorum non potest justè per Æconomi appositionem ab eorum possessione amoveri.*

DECISIO VII.

VUlgatam Cauthelam ab Angelo Perusino adinventam *in l. A Divo Pio. §. Si super rebus. num. 1. ff. de re judic.*, quam ex diversis titulis super bonis per ipsos possessis allegarunt Annibal Junior, aliique Fratres de Mazzolanis adversus Creditores q. Cæsaris Posthumi eorum Patris, Vicarius Generalis Faventiæ in prima instantia, & R.P.D. de Signoribus in secunda rejecerunt; immò hic ultimus Judex apposuit Æconomum super dictis bonis; In tertia verò instantia, præcedentia judicata revocando, eandem Cauthelam Angeli admisit R. P. D. Caballinus; Devoluta postmodum causa ad Sacram Rotam, directaque mihi commissione proposui hodie dubium — *An Cauthela Angeli sit servanda, itaut sit locus remotioni Æconomi* — & DD. — *Affirmativè in omnibus* — responderunt.

Constitit namque *Domum sitam in Castro Rioli, & bina Prædia nuncupata della Collina, e Case vecchie* esse hæreditaria q. Julii Senioris de Mazzolanis, & supposita perpetuo, ac descensivo Fideicommisso per illum Anno 1649. ordinato favore ejus filiorum, & descendentium, ac ad tale Fideicommissum esse vocatos Fratres de Mazzolanis, uti descendentes à fideicommittente, & propterea DD. existimarunt, cauthelam Angeli per antedictos Fratres de Mazzolanis in vim dicti Fideicommissi allegatam sine dubio esse servandam su-
1 per dictis bonis; cum Creditores, vel primi hæredis gravati, vel ulteriorum vocatorum, prout sunt supradicti, nullum jus habeant illis defunctis super bonis fideicommisso suppositis in præjudicium aliorum vocatorum, qui in illo successerunt ex juribus cumulatis per *Negusan. de Pignor. membr. 4. par. 3. principal. num. 125., Rot. post Merlin. de Pignor., & Hypoth. dec. 55. num. 2., & coram Seraphin. decis. 757. num. 2. & 3., & coram Bich. decis. 161. n. 22., & decis. 649. n. 1., & coram bon: mem: Herrera decis. 23. num. 1.*

Haud attento, quod Cæsari Posthu-
2 mo debitori, & ultimo possessori Fideicommissi ex persona Annibalis Senioris ejus Avi primi hæredis gravati, ac filii suprad. Julii Senioris fideicommittentis competant Detractiones legitimæ, ac debitorum in summa scutorum 518.
3 ab eodem Fideicommitente contractorum, quoniam ultra quod per Creditores doctum non fuit, eadem debita fuisse soluta per D. Annibalem, & insupèr tàm ista fuisse dimissa, quàm dictas expensas Funeris fuisse ab illo factas propriis pecuniis; cum potiùs, stante de-
4 fectu Inventarii per eundem Annibalem de Bonis fideicommissariis non confecti, præsumptio sit, quod solu-

tio

tio prædictorum sequuta fuerit ex pecuniis, ac fructibus inconsumptis in hæreditate fideicommissaria repertis, *Urceol. Consult. Forens. Cap.20. num.27.*, *Rota cor. bon. mem. Molines dec.1224. num.7. tom.5.*, *& in Recent. dec.330. num.23. part.12.*, *& in Spoletana Immissionis* 1. *Februarii* 1704. §. *Et prosequendo, coram bon. mem. Ansaldo*. In universum, & quoad omnia, sicque etiam respectu legitimæ cessare visa fuit difficultas ex eo, quòd, ut dictum est,
5 recensitus Annibal primus hæres gravatus nullum confecit Inventarium Bonorum fideicommissariorum, & è contra distraxit, alienavitque plura Jocalia, Semoventia, & Mobilia pretiosa, necnon Prædium fideicommissarium valoris librarum 6400., quo casu præsumptio est, quod prædictæ detractiones ob tales alienationes fuerint consumptæ; *Gratian. Disceptat. Foren.* 570. *num.*20., *Rota coram Bichio dec.*670. *num.*15., *& cor. Dunozet. jun. dec.*558. *num.*33., *&* 34., *& cor. bon. mem. Ansaldo dec.*21. *num.*15., *& coram bon. mem. Molines dec.*328. *n.*11. *tom.*2., *& in Recent. dec.*31. *num.*28. *part.*11., *& dec.*193. *num.*2. *part.*19., *& in Romana Immissionis super Domo* 27. *Januarii* 1713. §. *Etenim. cor. Eminentiss. Aldrovando*.

Minimè relevante, quod per Fratres de Mazzolanis demonstratum non fuerit, easdem alienationes adæquare di-
6 ctas detractiones, quia hìc non agitur de præsumenda detractionum consumptione in præjudicium tertii possessoris, qui earum titulo suam possessionem tueatur; sed de ea præsumenda contrà simplices Creditores hæredis gravati in favorem eorum, qui sunt rei, & possessores Bonorum, in quo casu ex quacunque alienatio-
7 ne conjuncta cum omissione Inventarii semper præsumenda est consumptio, ni-
8 si in contrarium per Actores detur perfecta probatio, ut distinguendo firmat *Card. de Luca de Legitima disc.*25. *numer.*54., *& pluribus seqq.*, *Gratian. dict. Discept. Foren.* 570. *num.*20., *Rota cor. Emerix dec.*877. *num.*2., *& cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Censibus dec.*14. *num.*12., *& in Miscell. decis.*27. *num.*7., *& in Recent. decis.*31. *num.*9., *& in Eugubina Fideicommissi super Detractionibus* 16. *Martii* 1711. §. *Atque hinc. cor. clar. mem. Card. Scot-*
9 *to*. Nam quemadmodum primus hæres gravatus, qui non confecit Inventarium, alienavit Bona, de quibus constat, ita alia, & majora alienasse præsumitur, de quibus non constat ob defectum Inventarii; *Rota cor. bon. memor. Molines dec.*476. *num.*4; *tom.*2., *& decis.*1014. *num.*3. *tom.*4., *& in Recent. dec.*96. *num.*2. *part.*12., *& decis.*332. *num.*37., *& dec.*371. *num.*8. *part.*18., *& dec.*193. *num.*4. *part.*19., *& in dicta Eugubina Fideicommissi* 16. *Martii* 1711. §. *Secùs autem. cor. eodem Cardinali Scotto*.

Quo vero ad alterum Prædium in vocabulo *del Prato*, & pauca mobilia descripta in Inventario a Fratribus de Mazzolanis confecto de Bonis hæreditariis Cæsaris Posthumi Debitoris, simili modo DD. crediderunt, supradictam Cauthelam Angeli esse servandam,
10 eo quia dictum Prædium, & Mobilia proveniunt ab hęreditate Annibalis Senioris, cujus hæres pro medietate fuit Sacerdos Julius ejus filius, qui cum reliquerit hæredes Fratres de Mazzolanis, sequitur, enunciatum Prædium, & Mobilia spectare pro medietate ad dd. Fratres, & sic Creditores supradicti Cæsaris Posthumi nullam actionem exercere posse contra recensita Bona, quæ sunt alterius, quàm Debitoris; *Gabr. cons.*31. *sub num.*6. *vers. Secundò quia*, *Honded. cons.*20. *num.*25. *lib.*2., *Rota cor. Seraphin. decis.*385. *num.*1., *& cor. san. mem. Gregorio XV. dec.*555. *num.*4., *& in Rec. decis.*3. *num.*61. *part.*7., *& decis.*176. *num.*11., *& seqq. part.*11.

Pro alia verò medietate Prædii, & Mobilium non excedentium in totum valorē sc.600., licet spectantium ad Cęsarem Posthumum Debitorem ex persona Cæsaris ejus Patris, uti filii, & hæredis Annibalis, DD. visum fuit, Fratri-
11 bus de Mazzolanis competere retentionem ex juribus dotalibus Zenobiæ eorum Matris, & respectivè Uxoris Cæsaris Posthumi, consistentibus in scutis 1905., & sic pariformitèr etiam in hac

hac parte servandam esse dictam Cauthelam Angeli. Quandoquidem hæc Dos tradita fuit Cæsari Posthumo anno 1698., & pro illius restitutione obligavit ipse omnia ejus Bona; quod Cre-
12 ditum cum sit anterius omnibus aliis debitis ab eodem Cesare Posthumo contractis, indè fit, ut pro illo dictis Fratribus filiis, & hæredibus Zenobiæ competat retentio in exclusionem omnium supradictorum Creditorum posteriorum, ad *Text. in leg. Si potiores. in fin., Cod. de his qui in priori. credit., leg. Creditor. in princ. ff. Qui potior in pignor. hab., Negusan. de Pignor. 2. membr. 5. part. num. 2., Rota cor. Buratt. decis. 858. num. 3., & cor. Cerro dec. 34. num. 7., & cor. bon. mem. Molines decis. 1163. num. 1., & in Rec. decis. 303. num. 2. part. 4.*

Absquè eo quòd retentio hujusmodi impediri valeat ex aliis anterioribus juribus dotalibus Fulviæ Mondinæ Matris Cæsaris Posthumi scutor. 1000. receptorum per Cæsarem illius Patrem, à cujus hæreditate provenit medietas dicti Prædii, ac Mobilium, cum ipse fuerit æquè Filius, ac Cohæres supraremensiti Annibalis; Nam Cæsar Posthumus debitor, ad quem prædicta bona jure hæreditario devenerunt, priusquàm contraheret alia debita, & sese obligaret favore aliorum Creditorum, recepit Dotem Zenobiæ, pro cujus quoque restitutione se priùs obligaverat, & consequentèr, cum hæc anterior obligatio afficiat etiàm creditum dotale Mondinæ paritèr ad dictum Ce-
13 sarem Posthumum spectans, sequitur proindè, quod ipsa potior, & validior dijudicanda sit; *leg. Si Pignus, ff. Qui potior in pign. hab., Gloss. in l. Assiduis in verb. Licèt anteriores sint. vers. Nam & privatus. Cod. eodem tit., Negusan. de Pignor. 4. Membr. 2. part. num. 98., Antonell. de Temp. leg. lib. 4. cap. ult. n. 3., Gratian. Discept. Foren. 730. num. 20., Rota cor. Celso dec. 153. num. 12., & coràm bon. mem. Molines dec. 175. n. 20., & in Recent. dec. 419. num. 13. part. 4. tom. 2.*

Agnoscentes Creditores firmitatem, ac subsistentiam supradictæ Cauthelæ Angeli, illamque fuisse pleuè justificatam, ideo parum super præmissis insistendo, ferè duntaxat ad eandem cauthelam Angeli declinandam sese fundabant in eo, quod Fratres de Mazzolanis essent hæredes simplices Cæsaris Posthumi debitoris, non obstante Inventario illius bonorum hæreditariorum per ipsos exhibito, utpote nullo, ac illegitimo, veluti confecto post novem Menses a die obitus Cæsaris Posthumi Patris, & sic extrà tempus à Jure præfinitum ad illud incohandum, & perficiendum, ac consequentèr ob jurium, atque actionum confusionem gaudere non possent beneficio allegatæ Cauthelæ Angeli.

Attamen DD. putarunt, hujusmodi objectionem esse nullius momenti; non solùm quià in confectione Inventarii citati fuere omnes prædicti Creditores, qui comparuerunt, propriaque jura, & exceptiones deduxerunt, illisque non obstantibus in contradictorio Procuratorum Vicarius Generalis Faventiæ, coram quo illud confectum fuerat, & Creditores comparuerant, illud declaravit validum, ac legitimum dictosque Fratres fuisse, & esse ad illius formam hæredes beneficiatos, talitèr ut tamquàm tales frui, ac potiri deberent omnibus, & quibuscumque privilegiis quomodolibet a Jure sic adeuntibus concessis; undè cum Creditores à tali Decreto, sivè declaratione non reclamaverint, nec appellaverint, quinimò expost, & successivis temporibus, convocato concursu Creditorum coram eodem Vicario Generali institerint contrà dictos Fratres pro redditione rationis juxtà idem Inventarium Bonorum hæreditariorum, & ad hunc effectum illis præfigere fecerint plures terminos, ulteriùsque paritèr non reclamando permiserint, ut dictus Judex Bona separaret, & eosdem graduaret, nuncupando in ejus sententia memoratos Fratres hæredes beneficiatos, similemque expressionem fieri permiserint in alia sententia ad eorum favorem prolata ab R. P. D. de Signoribus; sequitur proindè, eisdem Creditoribus hodiè in hac quarta instantia, resistentibus tot
14 actibus approbativis legalitatis dicti Inventarii, tàm ipsorum Creditorum, quam

quàm Judicum, non licere in medium adducere supradictam exceptionem illius nullitatis, istamque amplius in discrimen revocare, ex adductis per *Card. de Luca de Hæred. dict. disc.25. num.1. & 3.*, *Rota cor. clar. mem. Card. Falconerio tit. de Inventar. dec.4. num.4. 5. & sequen.*, *& in Recent. dec.379. numer.12. part.4.*, *& dec.272. num.2.*, *& seq. part.14.*

Sed etiam quia non subsistere visum fuit, quod tempus ad incohandum, & perficiendum Inventarium debeat incipere à die obitus defuncti; Siquidem
15 tale tempus à Jure ad tres Menses redactum, in quorum primo Inventarium incohetur, & intrà alios perficiatur, *Ridolphin. in Prax. part.1. cap.9. numer. 31.*, *Rota in Recent. decis. 118. n.25. part.12.* juxtà communem, & ve-
16 riorem opinionem non incipit currere, nisi à die aditionis hæreditatis, non autem à die obitus defuncti; *Gloss. in leg. final. §. Sin autem dubius. in verb. Delatam. Cod. de Jur. deliber.*, *Gratian. Discept. Forens. cap.563. num.28.*, *Cyriac. Contr.127. num.5.*, *Conciol. de Hered. art.1. num.406.*, *Card. de Luca de Hæred. disc.21. num.5.*, & sæpissimè firmavit *Rota in specie coram Cavaler. dec.310. num.6.*, *& cor. Cerro dec.47. num.4.*, *& 5.*, *& cor. Roxas dec.330. num.11.*, *& dec.349. num.22. Adden. ad dec.192. num.85.*, *& pluribus seqq. par.9. Recen.*, *& novissimè in Camerinen. Aditionis Hereditatis 26. Maii 1728.*, *& 10. Junii 1729. cor. Eminentiss. Aldrovando.*

Non suffragantibus Constitutionibus fan. mem. Pii IV., & Pauli V. super Reformatione Tribunalium Urbis injungentibus, terminum conficiendi Inventarium incipere debere à die obitus defuncti, & sic delatæ hæreditatis; Quandoquidem similes Constitutiones, veluti loquentes de Tribunalibus Urbis, & sic locales, non vindicant sibi locum, nisi quoad Inventaria confi-
17 cienda in Urbe, vel ad summum intra Districtum, non autem quoad illa extra hæc loca conficienda, veluti in casu præsenti, ut generalitèr loquendo de similibus Constitutionibus, tradunt *Zaul. ad Statut. Faventin. libr.7. rubric. 7. sub num.19. & 27.*, *Constantin. ad Statut. Urbis annot.30. artic.1. num.111.*, *& 112.*, *Thomat. Decis. Macerat. 173. num.32. & seqq.*, & in puncto initi Inventarii eisdem Constitutionibus respondendo dixit *Rota coram Roxas dict. decis.349. sub num.22. versic. Constitutiones verò.* cui non contradicunt *decis.20. num.17. tit. de Inventar.*, *& in Miscell. dec.24. num.6. cor. Card. Falconer.*, ac aliæ à Creditoribus allegatæ, cum non sese habeant super puncto extensionis dictarum Constitutionum, nec de isto loquantur.

Parùm officiente replicatione eorundem Creditorum, quod, etiamsi dictum tempus esset computandum a die aditionis, adhuc Fratres de Mazzolanis Inventarium non incepissent, nec complevissent intra supradictos tres Menses, eò quià constat ex quodam supplici Libello per Mazzolanos porrecto anno 1723. Emo Legato Romandiolæ, ac ex quadam comparitione in ejus sequelam per ipsos facta Mense Decembris subsequentis coram Vicario Generali Faventiæ, & demùm ex quibusdam citationibus edictalibus coram eodem Vicario expeditis, eosdem Fratres usque ab eo tempore adivisse hæreditatem Paternam Cæsaris Posthumi, & tamen illi Inventarium non expediverunt, nisi Mense Julii anni 1724., & ideò longè post lapsum trium Mensium; Nam dictus supplex Libellus, cæterique actus solùm exprimunt, & continent apertam voluntatem Fratrum de Mazzolanis adeundi hæreditatem prædictam cum omnibus cauthelis, & cum beneficio Legis, & Inventarii ob varia debita tunc detecta, & propterea cum hæc voluntas unicè tendat
18 ad futurum actum aditionis, non potest per consequens in eo sensu capi, ut aditionem ipsam ab eo usque tempore importet, ut optimè declarando tradunt *Bartol. in leg. Gerit numer.10. ff. de acquir. hæredit.*, *Jason. in leg. Servi electione num.23.*, *& 24. ff. de Legat.1.*, *Mascard. de Probat. Conclus.41. num.5.*, *& seqq*, *Fontanel. Decis. Cathal. 88. num.3.*, *& seq.*, *aliique congesti per Rot. cor. Roxas decis.285. n.3.* Quæ

Quæ omnia circà validitatem, & legalitatem dicti Inventarii eò fortiùs amplectenda visa fuerunt, cum in substantia ex contentis in dicto supplici Libello, aliisque superioribus actibus Inventarium præcedentibus, appareat, protelationem confectionis illius per aliquod breve tempus post obitum Patris evenisse unicè ad finem, ut dictum est, cautè procedendi super immixtione, & aditione hæreditatis pene obçratę, non autem ad finem subtrahendi res hæreditarias, de quo Creditores nec in ipsa actuali Inventarii confectione, nec postmodùm unquàm conquesti fuere, nec conqueruntur ad præsens, quod profectò signum evidentissimum est Fratres de Mazzolanis fideliter, ac ingenuè in Inventarii confectione sese gessisse, ac omnia integraliter descripsisse; aliàs enim si Creditores suspicionem ha-
19 buissent alicujus subtractionis impedire curassent supradictam procrastinationem, petendo a Judice ut dictis Fratribus terminum ad adeundam hæreditatem præfigeret juxtà cauthelam relatam à *Rub. in resol. practic. cap. 62. à n. 75.*, ac ab illo repositam in *Annot. ad dec. 192. n. 99. part. 9. Rec.*, in quibus circumstantiis eò magis supradicta feroti-
20 na exceptio dubio procùl erat rejicienda, nullo prorsùs in hæredibus beneficiatis concurrente dolo; ad tradita per *Gratian. Discept. Forens. 797. numer. 15., Rota ad ornat. Card. de Luc. de Testament. dec. 20. num. 23., & decis. 21. num. 13., & cor. clar. mem. Cardin. Falconer. tit. de Inventar. decis. 18. num. 35., & in Rec. dec. 747. num. 4. part. 2., & decis. 181. num. 2. par. 6., & dec. 272. num. 2., & 8. part. 14.*

Quibus ita definitis descendentes DD. ad reliquam Dubii partem super remotione Œconomi, censuerunt eidem locum esse, quia si Fratres de Mazzolanis aliis titulis, quàm hæreditario communis Patris, validis, atque legitimis possident bona, de quibus usque modo
21 disceptatum fuit, non poterant justè per appositionem Œconomi ab eadem possessione amoveri, ut notat *Constantin. ad Statut. Urb. de Canthela Angeli Disc. unic. num. 7. tom. 2., Rota coram Dunozzet. Jun. decis. 332. n. 3., & 4., & in Recent. decis. 730. num. 6. part. 18.*

Et ita &c. Utraque &c.

BITUNTINA CAP. ODOARDUS.

Veneris 21. Januarii 1735.

AGUMENTUM.

Beneficio Cap. Odoard. non fruuntur Clerici pro debitis eorum auctoris, si sint hæredes simplices; prout neque pro propriis, si ex Tutelæ, vel curæ gestione, vel rei alienæ administratione, præcipue dolosa proficiscantur, demum si in denegando debito sint pertinaces: dolus ex quibus eruatur.

SUMMARIUM.

1 *Beneficio* Cap. Odoardus *non fruuntur Clerici hæredes simplices pro debitis ab eorum auctore contractis.*
2 *Nec Clerici conventi actione tutelæ, vel curæ, vel similis administrationis, si rationem aut non reddant, aut malè reddant.*
3 *Maximè si non coacti a Judice, sed sponte onus tutelæ, vel curæ, vel similis administrationis susceperint, & de ratione.*
4 *Certiùs, si dolosè, ac fraudulenter administraverint*, & n. 6. & 9.
5 *Quia dolus nemini patrocinari debet.* & num. 20.
7 *Et Lex nunquam intendit dolosis subvenire.* & num. 21.
8 *Declaratur Decisio 15. num. 15. coràm Falconerio de Tutoribus, & Curatoribus.*
10 *Sententia, quæ est ultima, ac transiit in rem judicatam, attendi potiùs debet, quàm Decisio priùs habita in eadem Causa.*
11 *Vota de Mandato Principis præcedentèr danda dicuntur, & sunt pars Sententiæ:*
12 *Quæ juxta ea declaratur, ac intelligitur.*
13 *Plura cumulantur, ex quibus eruitur dolosa administratio Tutoris.*
14 *Dolus autem alius est præsumptus, & oritur ex omissione Inventarii librorum tutelæ, ac redditionis.*
15 *Alius est realis, & probatur ex quietantiæ; & liberationis ab actuali* red-

redditione rationis extorsione, aliisque argumentis.

16 *Media ubi sunt mala, etiam intentio est mala.*

17 *Quando finis est malus, ejus etiam præordinatio mala esse intelligitur.*

18 *Ubi pars debiti Clerici Tutoris provenit ab ejus dolosa administratione, pars verò non, quoad hanc partem, quæ à dolosa ejus administratione non provenit, debet is gaudere beneficio* Cap. Odoardus.

19 *Administratio, licèt contineat plura negotia, unica tamen dicitur, & pro unico contractu habetur.*

22 *Quando constat de aliquo dolo, æquitas locum non habet.*

23 *Beneficiò* Cap. Odoardus *non gaudent Clerici pertinaces Debitores, & per plures annos continuè impugnantes proprium debitum cum Creditoris dispendio, & incommodo.*

DECISIO VIII.

AD eludendam integralem executionem quatuor Mandatorum, quæ à particulari Congregatione trium hujus Curiæ Prælatorum à san. memor. Benedicto XIII. deputata relaxata fuerant pro solutione ducatorum 5017. favore Birgittæ Loriani, & Archangeli Saraceni Conjugum, contrà Sacerdotes Michaelem, & Franciscum Floriano, tàm nomine proprio, quàm uti filios, & hæredes Bizantiæ Lupis ex causa malæ administrationis Tutelæ, & Curæ dictæ Birgittæ priùs gestæ per Bizantiam ejus Aviam Maternam, & inde per dictos Sacerdotes illius Avunculos, expostularunt isti coram Episcopo Bituntino admissionem ad satis notum Beneficium *Cap. Odoardus de Solut.*, & voti compotes ab illo facti fuere; sed devoluta Causa in gradu appellationis à dictis Conjugibus interpositæ ad A.C., fuit idem Beneficium ab R. P. D. Ancajano, meritissimo Signaturæ Justitiæ Decano, Judice ab eodem A. C. deputato, eisdem Sacerdotibus denegatum, & in hoc eodem sensu in gradu ulterioris Appellationis mihi commissæ fuerunt DD., dubio per me hodie proposito — *An competat Beneficium Cap. Odoardus* — Unanimitèr respondentes: *Negativè*.

Nam pro eo, quod attinet ad illam debiti partem, quæ ab administratione Bizantię Lupis dictorum Sacedotum Matris oritur, cum isti illius hęreditatem simplicitèr, & absque ullo Inventario adiverint, ut constat ex Voto impresso recensitę Congregationis particularis trium Pręlatorum, quorum duo, nempè Emi Lambertinus, & Gentilis, tota plaudente Curia, in Purpuratorum Collegium cooptati fuerunt, edito die 27. Septembris 1725. §.72., non possunt per consequens gaudere benefi-
1 cio *Cap. Odoardus*, cum istud non concedatur Clericis hęredibus simplicibus, & Inventario destitutis ob pręsumptum dolum, & occultationem bonorum, ut firmant *Ricc. Resolut. Eccles. part.* 1. *Resolut.*265. *num.*3., *Squillant. de Prievil. Cleric. cap.*10. *num.*43., *Barbos. de Jur. Eccles. cap.*39. §.6. *num.*52., *Amostaz: de Causis Piis lib.*7. *cap.*7. *num.*70. *tom.*2. *versic. Aut quando hæres*. *Constantin. ad Statut. Urb. Annot.* 50. *artic.*2. *num.*251.

Quo verò ad alteram ejusdem debiti partem provenientem ex eorumdem Fratrum de Floriano administratione, paritèr DD. censuerunt, locum non esse Privilegio *Cap. Odoardus* ob receptissimam illam propositionem, quod ubi Clericus tutelam, vel rei alienæ administrationem gessit, & earum actione
2 convenitur, si rationem aut non reddat, aut malè reddat, semper excluditur, & indignus redditur dicto Beneficio *Cap. Odoardus*, ut ultra superiùs citatos firmant *Ancharan. cap.*1. *n.*6. *de Deposit.*, *Ferret. cons.*144. *n.*1., *& seqq. lib.* 1. *Cravett. consil.*142. *n.*15. *&* 16., *Grass. de Effect. Cleric. effect.*7. *num.*53., *Antonell. de Jur., & Oner. Cleric. libr.*1. *part.*2. *cap.*15. *num.*21., *Rota in Rec. dec.*207. *num.*3., *&* 4. *part.*15.

Potissimùm dum Fratres prędicti non coacti a Judice, sed sponte, ac voluntariè sese intruserunt in administrationem Patrimonii, & bonorum supra enunciatę Pupillę, ut subbjicitur in dicto Voto Congregationis particularis §.53. *ad*.59.; quare eò magis exeludendi sunt ab expostulato Beneficio *Cap.*
3 *Odoardus*, quia Jura magis subveniunt iis, qui ex necessitate, & coactè rerum ali-

alienarum administrationem assumunt, quàm iis, qui spontè, & voluntariè in illam sese intrudunt, *Barbat, consil.*91. §. *Circa tertiam quæstionem vol.*3.

Eoque certius, quia ut animadverte-
4 bant DD., dd. Fratres dolosè, ac fraudolentèr sese gesserunt in d.administratione, ut plenè comprobatum agnoverunt ex firmatis in supradictoVotoCongregat. particularis §.24., cum autem
5 dolus nemini patrocinari debeat, *leg. Verùm* §. *Hoc quoque ff. pro socio, leg.*1. §.1. *ff. de dol. except.*, indè promanat,
6 ut Fratres de Floriano tantò minùs juvari valeant proptèr dictum dolum, & fraudem beneficio *Cap. Odoardus*; *Barbos. in eodem Cap. Odoardus num.*17., *Graff. de Effect. Cleric. Effect.*7. *numer.*20., & 21., *Rota cor. Puteo decis.* 384. *lib.* 1. *vers. Dicebamus*; *coràm Royas dec.*475. *num.*3., & *coràm Falconer. tit. de solut. dec.*15. *num.*6., *latè Adden. ad dec.*16. *num.*34.35. 36., & *pluribus seqq. part.*8., & *dicta decis.*207. *num.*6., & 7. *part.*15. *Rec.*:
7 Lex enim numquàm intendit dolosis subvenire; ad *Text. in leg. Auxilium* §. *In delictis, ff. de Minor.*, & subdit *Rota cor. Falconer. dict. dec.*15. *sub numer.*5., & *dict. dec.*207. *n.*10. *part.*15. *Recent.*

Nec dolus removeri visus est ex *dec. cor. cl. mem. Card. Falconer. tit. de Tutor. dec.* 15. *num.*15. edita in hac Causa super redditione rationis proposita olim inter has partes in hoc Sacro Nostro Auditorio; tum quia inibi Fratres de Floriano fuerunt a dolo excusati ad finem excludendi contra illos juramentum in litem, pro liquidandis fructibus a Pupilla petitum, quando talis liquidatio haberi poterat per media legalia Testium, vel Peritorum: unde firmata in dicta Decisione potius ad effectum,
8 de quo agitur, retorquentur; nam si Sacrum Tribunal processit per viam excusationis, per consequens necessarium dici debet pro certa, & indubitata habuisse malam, & dolosam administrationem dictorum Fratrum, argumento *Tex. in leg.*2. *ff. de Jurisdict. omni Judic.*, *Rota cor. Ansaldo decis.*68. *num.*23., qui propterea in hac materia speciali & diversa ab ea, de qua agebatur in Decisione clar. mem. Cardinalis *Falconerii*, nulla excusatione digni sunt
9 ob dolum, ac fraudem ex rationibus, & auctoritatibus suprà allegatis.

Tùm etiàm quia cum post præfatam Decisionem avocata fuerit ab hoc Sac. Tribunali supradicta Causa redditionis rationis ex placito san. mem. Benedicti XIII., ac delegata supradictæ particulari Congregationi, quæ in ejus voto impresso declaravit, Fratres de Florianis fuisse Tutores, sive Administratores dolosos, hoc satis efficit, ut pro talibus iidem Fratres habeantur ac sæpedicto Beneficio *Cap. Odoardus* in hoc præsenti Judicio priventur, cum Sententia dictæ Congregationis particularis sit ultima, ac in rem judicatam transiverit, & per consequens omninò attendenda
10 veniat in concursu ejus, quod fuisset dictum in supradicta antecedenti Decisione, *Rot. in Rec. dec.*299. *num.*18. *part.*7., & *decis.*382. *num.*9. *part.*9., & alibi passim.

Neutiquàm refragante, quod in Sententia prolata a dicta Congregatione particulari, nulla nec quidem minima mentio fiat de dolosa administratione; siquidem cum san.me. Benedictus XIII. Causam ei delegaverit cum eo, ut procederet ex Voto Rotæ sequitur indè, ut Fratres de Floriano condemnati dici debeant ex iisdem causis, & rationibus extensis in eodem Voto, & sic ex dolosa administratione, licèt in Sententia literaliter expressa non fuerit causa judicati, quæ in Voto exprimenda erat, prout expressa fuerit. Vota enim de
11 Mandato Principis præcedenter danda dicuntur, & sunt pars Sententiæ, *Caballin. consil.*125. *num.*1. *lib.*1., *Magon. dec. Florent.*47. *n.*10., & *dec.*54. *num.*1., & *decis.*133. *n.*16., quæ ad eorum sensum declaranda, & interpre-
12 tanda est; *Soccin. jun. consil.*181. *num.*70., & *sequent.*, *Caball. cons. decis.*125. *num.*1. *part.*1.. *Rot. cor. Buratt. dec.*327. *num.*1., & *cor. Emerix jun. decis.*185. *num.*9., & *decis.*1164. *num.*12., & *cor. Card. Falconerio decis.*5. *num.*4. *tit. de Elect.*, & *in. Rec. dec.*76. *num.*17. *part.*9.

Cæterùm dolus, & fraus in dicta administratione nimis evidens, & damnabi-

nabilis apparuit ex aliis per Birgittam, & Archangelum Conjuges deductis; Etenim supradicti Fratres de Floriano sponte, ut dictum est, ac voluntarie sese intruserunt in Tutelam, ac Administrationem rerum pupillarium; Nullum nec Inventarium, nec Librum Tutelarem, ubi descripta fuissent Bona, seù Patrimonium Pupillæ expleverunt, nullum, ubi reditus, ac exitus Patrimonii pupillaris adnotarentur; & e converso in proprios usus converterunt reditus ipsos pupillares superexcedentes per annos 20., & ultra perceptos, neque illos reinvestierunt; stabilia, & mobilia nulliter, & citra necessitatem alienarunt, & quædam alia infimo pretio vendita cum pacto redimendi, quandò posteà poterant, non recuperarunt; Et quod pejus est, ad sese eximendos à redditione rationis, non solùm à Pupilla absque ullo examine partitarum extorserunt amplissimam quietantiam, & liberationem, sed etiam universalem donationem omnium illius bonorum præsentium, & futurorum, a Judicibus uti fraudolentas anullatas; descendendo usque ad extorquendam ab Archangelo Saraceno Sponso Pupillæ, occasione nuptiarum promissionem modis omnibus inducendi ipsam Pupillam, & Sponsam ad iterum cedendum sibimetipsis, & renunciandum omnia sua jura, & actiones quascumque.

Quotiescumque autem dicti Tutores,
13 sive Administratores, taliter sese gesserunt, nulli est dubium, quin pro dolosis, & fraudulentis habendi veniant, nec ullo modo sint excusabiles, ad *text. in leg. Tutores. ff. de Administrat.*, *& pericul. tutel.*, *leg. Qui sub conditione.*, *ubi Gloss.*, *& DD. ff. de Condit.*, *& Demonstrat.*, *Bald. in leg. ultim. §. ultim. num.7. Cod. arbitr. tutel.*, *& in leg. Rationes Cod. de Probat.*, *Ancharan. consil.159. sub num.3. vers. Primò quia. lib.2.*, *Menoch. de præsumpt. lib.6. præsumpt. 97. num.10.*, *& de Arbitr. cas.174. lib.1.*, *Panimoll. dec.163. annot.1. num.19.*, *Rota cor. Verall. decis.119. num.6.*, *& 7. part. 2.*, *Rota cor. Cerro dec.76. num.9.*, & præcisè in hac Causa super Redditione Rationis firmavit *cor. Card. Falconer. dict. decis.15. per tot. tit. de Tutor.*, *& Curat.* Et quidem nedùm ex ratione doli præsumpti inducti ex omissione Inventarii,
14 & Librorum Tutelæ, ac redditionis rationis: Verùm etiam ratione doli veri, & realis resultantis præ cæteris ex
15 supra enunciata extorsione quietantiæ, sive liberationis a formali, & actuali redditione rationis, ac universalis donationis Bonorum, & promissionis Viri inducendi suam Uxorem ad renunciandum Fratribus Tutoribus omnia jura, ut distinguendo tradunt *Tusc. lit. D. conclus.572. per tot.*, *Card. de Luc. de Credit.*, *& Debit. disc.118. num.12.*, latè *Surd. dec.216. a n.13. usque ad 21.*

Quin profuerit allegare, quòd Fratres de Floriano, veluti Tutores, ac Avunculi Pupillæ promissa reportaverint non ad finem illam decipiendi, ac fraudandi, sed ad eam retrahendam a Matrimonio cum Cive Bituntino; quandoquidèm nulla aderat, nec docetur adfuisse causa vel disparitatis, vel alia legitima impediendi dictum Matrimonium; Undè firmum remanet semper ex supradictis actibus illicitis, ac captiosis, voluntatem, ac intentionem dictorum Fratrum de Floriano fuisse decipiendi Pupillam, ac usurpandi illius Bona, quemadmodum ipsimet fassi fuerunt in jurata responsione data Positionibus pro parte Birgittæ exhibitis in Curia Episcopali Bituntina, & signanter ad nonam: Id quod ostendunt quoque actus successivi; Nam illam nuptui tradiderunt Viro extero, ne forsan, si tradita fuisset Viro Bituntino, de mala, ac dolosa administratione optimè informato, super illa molestias reciperent; Et ex hac causa cognoscitur fuisse exclusum supradictum alterum Matrimonium cum dicto Cive Bituntino; eidemque Pupillæ non tradiderunt in dotem ex illis per prius ab ea donatis, nisi pauca Bona, & alia apud se retinuerunt, exigendo ab Archangelo Sponso supradictam promissionem cogendi Birgittam Uxorem modis omnibus ad renunciandum eisdem omnia Bona, & jura, ac pro illius observantia dictum Archangelum convenerunt in supradicta Curia Bituntina

16 tina; Cum autem hæc omnia illicita, dolosa, ac captiosa sint, veluti tendentia ad confirmandam præcedentem usurpationem, ut definiverunt Judices Causæ principalis, indè deducitur, dolosam, captiosam, & fraudolentam fuisse semper intentionem Fratrum de Florianoin extorsione supradictæ quietantiæ, ac donationis: Quando enim
17 finis est malus, ejus etiam præordinatio mala, & dolosa esse intelligitur, dum exitus acta probant; *leg. Si quis adulter.33. ff. de Adulter.*, *leg. Aut facta. §. Eventus. ff. de Pœnis*, *leg. Aurelius. §. Si Testator. ff. de Liber. legat.*, *Aymon. consil.18. num.4.*, *Rota in Recent. dec.54. num.10 part.14.*

Convicti Fratres de Floriano de eadem dolosa, ac fraudulenta administratione excipiebant, partem eorum debiti provenire ex usuris pupillaribus, & expensis litis, ac propterea cum dici nequeat, eandem debiti partem proficisci ex causa doli, ideo pro illa fal-
18 tem parte admitti petebant ad beneficium *Cap. Odoardus*; At responderunt Domini, quòd totum debitum profluebat ex unico fonte malæ gestæ administrationis, & non redditæ rationis, quæ licet plura negotia in sese involvat, ac contineat, unica tamen dicitur, & pro
19 unico contractu habetur, juxta clarum *Text. in Leg. Sed & cum. 16. ff. de Negot. gest.*, *Bartol. in leg. Pomponius, la 2. num.2. ff. eod. tit.*; *Rota cor. Falconerio dec.11. num.19.*, *& seq. tit. de reb. credit.* Ac per consequens, quòd totum inficiabatur dolo, qui excludit quamcumque commiserationem erga eosdem Fratres, licèt Avunculos Pupillæ; nam commiserationem, quam ipsi non habuerunt erga Neptem, cujus substantiæ insidiati fuere, non merentur obtinere a Pupilla; quia dolus
20 nemini patrocinari debet, & jura deceptis, & non decipientibus subve-
21 niunt, *cap. Cum univers. de Rer. permut.*, *cap. inter dilect. de Donat.*, *Rot. de Rest. spoliat. in antiqu. dec.22. n.4.*, *Adden. ad dec.16. num.33.*, *& plurib.*
22 *seq. part.8. Recent.*, ubi quod quando apparet de aliquo dolo, & de fraude nunquam intrat æquitas.

Qualitati debiti proficiscenti ex tutela, ac dolosa administratione adiderunt Domini pertinaciam Fratrum de Floriano in defatigando Pupillam in litibus, ac in denegando debito, nam illi etiam post sententiam Congregationis particularis in rem judicatam transactam, & etiàm post taxationem expensarum sese opposuerunt executioni Mandatorum, pluraque in partibus præstiterunt impedimenta, & eo usque pervenerunt, ut prætermitterent servitium Divinum in Choro, & celebrationem Missarum in Ecclesia Cathedrali Bituntina, ubi alter ex illis est Canonicus, & alter Beneficiatus, ne ad formam rei judicatę exequerentur Mandata super eorum proventibus Ecclesiasticis; immo postquam etiam debitum agnoverunt, & coram Episcopò Bituntino obtinuerunt admitti ad beneficium *Cap. Odoardus*, denuo cor. A. C., ad quem Conjuges appellaverant, redierunt ad impugnationem eorum debiti, itaut præcedens agnitio videatur illusoria, dum Commissionem Causę obtinuerunt in devolutivo, ac proindè, hisce etiàm concurrentibus, semper eò magis, magisque Fratres prę-
23 dicti excludendi sunt ab expostulato beneficio *Cap. Odoardus*, quo gaudere non debent Clerici pertinaces debitores, & per annos continuò impugnantes cum maximo Creditoris dispendio, & incommodo proprium debitum, ut ex *Gloss. eod. Cap. Odoardus de solut. verb. Recognoscentem*, probant *Ferret. consil.144. num.2. lib.1.*, *Genuen. in Prax. Cur. Archiepisc. cap.3. num.5.*, *Amostaz. de Causis piis lib.7. cap.7. numer.34.*, *Constantin. ad Statut. Urbis annot.50. num.238.*, *Rota cor. Puteo dec.312. lib.2.*

Et ità DD. approbando in reliquis responsiones datas à Conjugibus, responderunt, utraque &c.

FULGINATEN. SOCIETATIS SUPER EXPENSIS.

Veneris 21. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

Judice Partes ab expensis absolvente, quatenus sententiæ acquiescant, nequit acquiescens, etiamsi victor fuerit, eas a suc-

a succumbente repetere; quod idem est, si non quidem remissæ sint, sed in sententia omissa fuerit condemnatio; Victus autem non dicitur repugnare appellando a partibus sententiæ sibi contrariis. Ad expensas redditionis rationis tenetur Dominus, non vero Administrator, item societas, non Socius administrans.

SUMMARIUM.

1 *Renuncianti non datur regressus ad jura renunciata.*

2 *Pacta resolutiva locum non habent, nisi eveniente casu resolutionis.*

3 *Si sententia Partes absolvit ab expensis, quatenus ei acquiescant, & ei jam victor acquievit, nequit amplius is expensas petere a succumbente.*

4 *Idem est, si in sententia omissa sit condemnatio expensarum, sed Partes illi acquieverint.*

5 *Sententiæ autem acquievisse dici non potest is, qui ab ea appellavit.*

6 *Ubi conditio apponitur in rebus dividuis, sufficit, quod illa eveniat quoad alteram ex illis, ad hoc, ut pro ista habeat locum dispositio, licèt non eveniat quoad reliquas, cum distributivè adjecta censeatur.*

7 *Redditio rationis, licèt redundet etiam in beneficium Administratoris pro liberatione, quam indè consequitur, principaliter tamen respicit utilitatem Domini rei administratæ, cui ex redditione rationis nascitur actio petendi id, quod interest adversùs Administratorem.*

8 *In materia oneris expensarum inspici debet, quis ex actu, pro quo illæ erogantur, sentiat principale commodum.*

9 *Ac proinde onus expensarum, quæ fiunt pro redditione rationis, pertinet ad Dominum rei administratæ, cujus utilitatem principaliter respicit redditio rationis.*

10 *Redditio rationis solet esse initium divisionis societatis.*

11 *Periti autem ejusdem societatis impensis eligi debent:* & num. 14.

12 *Administratori satis est pro sui exoneratione exhibere coràm Judice libros Administrationis.*

13 *Cum nemo debeat ob unam eandemque rem duplici onere gravari.*

14 *Contrà naturam societatis est, ut alter ex Sociis sit immunis ab omni expensa, & labore.*

15 *Æqualitas in judiciis servari debet.*

16 *In judicando ad quem spectent expensæ Periti, non tàm inspici debet ad cujus instantiam is fuit electus, quàm cujus commodum ejus relatio contineat.*

DECISIO IX.

Absoluto Judicio tàm Redditionis Rationis de Administratione per Josephum de Gregoriis gesta societatis Negocii fundacalis in Civitate Fulginei inter eundem, ac Marcum Antonium Porfirium, & Letium de Letiis initæ, quàm etiam super solutione Antipartis scutor. 11. m. loco Salarii prætensæ per dictum Josephum Administratorem, ac modo dividendi inter prædictos Socios utilia, & lucra, mediantibus Sententia A.C., ac aliis Sacri hujus Tribunalis cor.bo.me. Crispolto, ac Emo Aldrovando a prædictis omnibus Collitigantibus acceptatis, prævia formali renunciatione; ob alias subalternas prætensiones a supradicto Lelio altero Socio excitatas, memorati Porfirius, & Gregorius devenerunt ad transactionem, in qua præ cæteris Porfirius condonavit, ac remisit favore Gregorii expensas in lite factas super dicta Antiparte scutor. 11. m., decisa contra eundem Gregorium, excepta tamen expensa Periti ab A. C. deputati pro parte ejusdem Porfirii in alia Causa Redditionis Rationis super Revisione, ac confrontatione Bilancii totius negocii per eundem Administratorem in sui exonerationem in Actis exhibiti, super qua, ac aliis per ipsum Porfirium prætensis voluerunt, quod fieret compromissum in personas duorum hujus Curiæ Advocatorum.

Cum autem idem Compromissum nunquam extensum fuerit, hac via derelicta curavit Porfirius a me suffecto in locum Emi Aldrovandi, citato Joanne Petro, Fratre, ac hærede supradicti Josephi Administratoris interim defuncti, subscribi Dubium — *An sit locus taxationi expensarum, & pro qua summa* —, cui in hodierna Audientia per me proposito, DD. responderunt — *Negativè*. Fun-

Fundamentum resolutionis in eo, quod respicit expensas factas in Causa Antipartis, sive Salarii a Josepho Administratore petiti, iidem DD. constituerunt in supradicta transactione, sive condonatione, ac illarum remissione per Porfirium favore Gregorii facta, per quam sublata remansit quælibet actio illas amplius repetendi, cum ad
1 Jura renunciata non detur amplius regressus, *cap. Ex transmissa. de renunc. leg. final. Cod. de Remiss. pignor.*, *leg. quæritur. 25. circà fin. ff. de Edil.edict.*, *Surd. consf.395. num.4. lib.4.*, *Episcop. Roec. disput. Jur. select. cap.194. n.9.*, *Gallerat. de renunciat. lib.1. cap.5. numer.4.*, *& seq.*, *Rota post Salgad. Laberint. credit. dec.84. num.8.*, *& cor. Duran. dec.121. num.3.*, *& cor. Bich. dec.31. num.1.*, *& cor. bon. mem. Molines dec.618. num. 8. tom.2.*, *& decis.1241. num.22. tom.5.*, *& in Rec. dec.356. num.4. part.13.*

Nec obstare videbatur, quod dicta condonatio, sive remissio facta fuerit correspectivè ad supradictum Compromissum, & Laudum ab Advocatis Judicibus compromissariis ferendum, & propterea cum idem Compromissum ejus effectum sortitum non fuerit, immo expiraverit propter obitum tàm alterius ex prædictis Judicibus compromissariis, quàm alterius ex compromittentibus, sic quoque evanuerit eadem remissio, ac condonatio; Quoniam ex transactionis lectura apparuit, eandem condonationem, ejusque resolutionem non fuisse correspectivam formalitati ejusdem Compromissi, sed unice substantiæ Decisionis, ac resolutionis Judicum compromissariorum favore Porfirii quoad fructus, aliaque ab eo prætensa; ibi — *con dichiarazione però, che quando il punto de' frutti, ed interessi pretesi, come nel detto cap.2. fosse deciso a favore del detto Signor Porfirj, cessi la detta correspettiva condonazione, e ritornino vive le raggioni hinc inde, prout de jure, & quatenus de jure &c. tanto delle dette spese, e sigurtà, quanto delle dette recognizioni per lo stralcio, ed esigenza &c.* — Ideoque quotiescumque dictum punctum fructuum, ac interesse prætensorum à Porfirio decisum non fuerit vel ab aliis Judicibus compromissariis, vel ab alio Judice favore illius, semper firma remanet, ac observanda venit supradicta condonatio; Quia pacta resolutiva nunquam
2 habent locum, nisi purificato illo casu resolutionis, in quo conventa sunt; *leg. final. versic. ex his. Cod. de revocand. donat.. ibique DD.*, *Barthol. in leg.1. §. Quod autem ff. Ne quid in flum. publ. Posth. resolut. 146. num.14.*, *Urceol. de transact. quæst.99. num.13.*, *Surd. dec.52. num.2.*, *& dec.320. num.6.*, *Rota cor. Duran. dec.379. num.2.*

Quo vero ad alias expensas Periti a Porfirio electi ex parte sua pro revisione, ac confrontatione Bilancii negocii socialis a Gregorio in Ais producti in Causa Redditionis rationis, existimarunt DD. eas non deberi; tùm quia Gregorius succubuit expensæ Periti pro ejus parte; tùm quia ille fuit victor in puncto redditionis rationis, dum A. C. pronunciavit favore ipsius, declarando, benè, ac sufficienter fuisse redditam rationem; Tùm etiam denique, quia idem A. C. Partes absolvit ab expensis, quatenus ejus Sententiæ acquiescerent, quo casu ille, qui
3 tali Sententiæ acquiescit, ac eam acceptat, prout fecit Porfirius, licèt fuerit victor, nequit a succumbente repetere expensas; *Mangil. de evict. quæstion.26. num.9.*, *Mastrill. decis.166. num.11.*; ut accidit etiam in eo casu,
4 quo in Sententia omissa fuerit condemnatio expensarum, & Partes illi acquieverint, *leg. terminato Cod. de fruct.*, *& expens.*, *leg.4. Cod. de posit.*, *Federic. de Sen. consil.139. in fine*, *Rot. post Constantin. ad Statut. Urbis decis.187. num.2.*

Non attenta responsione, quod a sententia prædictus Gregorius appellaverit, & sic non verificata conditione
5 acquiescentiæ ad expensarum refectionem teneatur, & habeatur, acsi esset ad illam condemnatus, *Gratian. discept. Foren. cap.572. num.2.*, *Mastrill. dict. dec.166. num.12.*, *& seqq.*, *Rota post Constantin. ad Stat. Urb. dicta dec.189. num.5.*, *& 6.*; quia idem Gregorius a dicta sententia plura capita, & negocia continente appellavit quoad partes sibi-

sibimetipsi contrarias, nempe quoad denegationem petitæ antipartis sc. 11. m.; cæteras verò partes sibi favorabiles specialiter illam rectæ, ac integræ redditionis rationis, in ipsamet appellatione acceptavit, & propterea sicuti per talem actum clarum est, Gregorium sententiæ quoad redditionem rationis acquievisse: ita etiam dici debet, ob dictam absolutionem eum non teneri ad expensas eandem redditionem rationis respicientes; Conditio namque apposita in rebus dividuis sufficit, quod verificata remaneat quoad alteram ex illis, ad hoc, ut pro ista habeat locum dispositio, licèt conditio verificata non fuerit in reliquis, cum distributivè adjecta censeatur; *leg. si ita* 13. *ubi Gloss. ff. de Manum. Testam.*, *leg. si quis legata.* 53. §. *final. ff. de Condition.*, & *demonstrat.*, *Capon de pact. quæst.* 7. *num.* 27., *Torr. de pact. futur. succes. lib.*2. *cap.*36. *num.*21., & *pluribus sequen.*, *Rot. cor. Bich. dec.*89. *num.* 26.

Præterea licèt redditio rationis redundare etiam valeat in favorem, & commodum Administratoris pro sui liberatione; nihilominus primaria, &
7 principalis ejus utilitas cedit Domino rei administratæ, cui ex ipsa redditione rationis nascitur actio contra Administratorem petendi id, quod ejus interest, alioquin sine illa non competens; ad firmata per *Crauet. conf.*275. *n.*13. *vers. tertio.*, *Calvin. de Æquitat. lib.*2. *cap.*197. *num.*73., *Card. de Luc. de Tutor. disc.*6. *n.*19., *Rot. in Rec. dec.*332. *num.*3., & *sequen. part.*10.

Quapropter cum in hac materia oneris expensarum inspiciatur, quisnam ex actu, in quo illæ erogantur, conse-
8 quatur primarium, ac principale commodum *Bald. in leg.*3. *Cod. de Adulter.*, *Anton. Sola. ad Decret.*, & *Constit. Duc. Sabaudiæ tit. de min.* & *Ration. distraben. part.*1. *Gloss.*6. *n.*1. *vers. Et quamvis.*, *Quæsad. Pilo Controverſ. forens. cap.*47. *num.*16. 17., & 18.; inde deducitur, quod si in redditione rationis primaria utilitas est Domini, iste utique tenetur subjacere expensis pro illa com-
9 pilanda necessariis; ut in terminis concludunt *Escobar. de ratiocin. cap.* 42. *num.*6., *Anton. Sola loco cit. num.* 1. §. *Cum igitur.*, *Quæsad. Pilo eodem capit.*47. *per tot.*, qui, etsi loquatur in terminis Tutoris, aiit tamen *num.*29. id etiam procedere propter identitatem rationis quoad alios Administratores; & *num.*19. advertit, quod aliàs sequeretur hoc absurdum, quod Administrator salarium suum, quod alioquin debet esse liberum, ac immune ab omni expensa respiciente Administrationem, vel consumeret in redditione rationis, vel saltem reciperet valde diminutum; & tandem *num.*21. testatur, ita decidisse Senatum Sardum; & generaliter dixerunt *Escobar. loc. supr. cit. num.*21., *Rot. coram Emerix Jun. decis.*122. *n.*6., & *in Romana Fideicommissi de Matthiettis super Expensis* 5. *Martii* 1704. §. *Placuit enim. cor. bon. mem. Ansaldo.*

Id quod eò magis putarunt DD. esse recipiendum in concreto hujus casus, in quo concurrunt binæ circumstantiæ; Altera quod dum Domina rei administratæ erat Societas, & ista jam fuerat dissoluta, & sic facienda erat divisio, ipsamet redditio rationis Gregorii Administratoris lucrum, ac damnum, necnon capitalia Societatis præseferens,
10 viam stravit eidem divisioni, cujus ea solet esse exordium; *Maur. de solut. cap.*18. *num.*5., *Posth. resolut. Civil.*29. *n.*9. & 10., *Gratian. Dec. March.*46. *num.*6. 7., & 14.; Et de facto Judices post illam, ac ad illius normam demandarunt divisionem lucrorum; Unde quemadmodum si nullus ex Sociis administrasset, Peritus expensis Socie-
11 tatis eligendus fuisset pro redditione rationis; *l.* 4. §. *In Judicio. ff. fin. regund.*, *Hieronym. de Monte de Fin. capit.*26. *num.*11., *Excobar. de ratiocin. cap.*49. *num.*9., *Cappuc. in Prax. judiciar. par.*3. *cap.*11. *art.*1. *num.*5., *Zaul. ad Statut. Favent. observat ad rubric.*1. *lib.*6. *num.*38. 39., & *sequen.*, *Rot. coram Lancet. decis.*100. *num.*7., & *in dict. Romana Fideicommissi de Matthiettis super expensis* 5. *Martii* 1704. §. *Non ita verò. coram bon. mem. Ansaldo*; Ita Gregorius Administraror ex hoc etiam capite est eximendus ab expensis prædictæ redditionis rationis, quæ operata fuit favore Societatis illummet effectum, pro quo habendo unicè illa subire

bire debuisset omnes expensas, ex auctoritatibus mox allegatis.

Altera circumstantia est, quod Gregorius Administrator, cui pro sui exoneratione satisfuisset exhibere coram Judice libros sociales, & Administratio-
12 nis, relinquendo societati onus curandi super illarum partitarum restrictione, liquidatione, & calculatione, ut post *Alexand. in leg. Si more. ff. solut. Matrim.* inquiunt *Nevizan. consil.94. num. 17. §. Et optingendo. vers. dicens.*, *Guttier. de Tutel. par.3. cap.1. sub num.53.*, *Moguerol. allegat. 33. num.33.*, *Giurb. dec.15. num.14.*, & in terminis supraconsideratis *Quesat. Pilo dict. cap.47. num.17.*, non parcendo labori, ut in omnibus rem dilucidaret, ac planam redderet, tam respectu redditionis rationis, quàm divisionis, complevit ipse Bilancium totius negocii, illudque in judicio redditionis rationis in Actis exhibuit, itaut Periti unicè electi fuerint ut illud conferrent cum libris socialibus; Propterea cum hoc etiam cesserit in utilitatem societatis, eo quod major fuisset impensa, quatenus Periti debuissent bilancium ex integro conficere, & hanc utilitatem ex proprio labore Gregorius Administrator attulerit, æquitas non patitur, quod ille ultra jacturam ejusdem proprii laboris, ac solutionem mercedis factæ Perito pro sua parte electo, gravetur etiam onere solvendi mercedem Perito Porfirii. Jura enim exhorrent,
13 quod in una eademque re quis duplici onere gravetur; *leg. Titiæ. §. Qui in vita. ff. de Legat. 2.*, *Menoch. cons.35. num.4.*, *& cons.153. num.21.*, *Calvin. de Æquitat. lib.2. cap.161. num.6.*; Et alter habens æquale interesse, ut est Porfirius, veluti Consocius, remaneat
14 immunis ab omni expensa, & labore contra naturam Societatis, de qua *leg. Si unus. 67. §. Si quid unus.*, *leg. secundum Julianum. ff. pro Socio.*, *leg. Cum*
15 *Sociis. ff. commun. dividun.*; prout æqualitatem quoque in judiciis servandam esse, ad *cap. Cum inter. 5.*, *ibique Gloss. verb. claudicare. de except.*, *leg. Non debet Actori. 42. ff. de Reg. Jur.*, docet *Rota cor. Arguell. dec.78. n.17.*, *& cor. Emerix dec.498. num.1.*, *& in Recent. dec.24. num.2.*, *& dec.71. nume.6. part.17.*

Nulliusque momenti visum fuit, Bilancium illud a Gregorio confectum fuisse defectuosum ob omissam in illo descriptionem quorumdam Mobilium Tabernæ fundacalis, ac aliquorum nominum Debitorum ascendentium ad scuta 425., quia hæc levissima omissio ex errore, & non ex malitia exorta, & correcta a Peritis revisoribus, non est apta removere illud magnum commodum, ac utilitatem a societate assecutam quoad reliquas partes ejusdem Bilancii optimè sese habentes in negocio fundaci complectente infinitas partitas in totum conflantes ingentem summam scutor. 100543. 91., & proinde Periti revisores asseruerunt in eorum Peritia -- *Che il sudetto Bilancio, e partite in esso descritte confrontano in tutto, e per tutto con li libri della Compagnia, e con gl'altri documenti appartenenti al Negozio* -- Et ad illius normam declaratum fuit in sententia A: C. bene fuisse redditam rationem, & deventum ad divisionem utilium.

Minoris denique relevantiæ, & ponderis esseconsideratum fuit, quod Gregorius Administrator institerit pro electione Peritorum, & ad ejus instantiam electi fuerint; Siquidem in his termi-
16 nis non spectatur, ad cujus instantiam Periti eligantur, sed solùm cujusnam commodum, & utilitatem eorum relatio contineat, ad hoc ut solus Instans gravatus non remaneat expensis; *Text. in leg. 4. §. In Judic. ff. fin. Regund.*, & in puncto redditionis rationis, *Sola supracit. ad Decret.*, *& Constit. Duc. Sabaud. dict. titulo de minor. part. 1. Gloss.6. num.1. §. Cum igitur.*

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA PECUNIARIA
Veneris 28. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

Expensæ ab uno ex Sociis factæ insciis aliis, si in utilitatem societatis cedant, ab omnibus pro rata subiri debent, non obstante pacto, quod Socius de proprio teneatur ad impensas sine aliorum scientia, & consensu factas; cùm ad summum tale pactum afficere posset paciscen-

cientes, non verò tertium societatis creditorem.

SVMMARIVM.

1 *Socius æque sentire debet commoda, & incommoda.*

2 *Pactum, quod Socius impendens sine aliorum scientia, & consensu teneatur ad tales expensas ad summum ipsos paciscentes afficere potest, non verò tertium Creditorem.*

3 *Maxime si hujusmodi impensæ in societatis utilitatem cesserint:*

4 *De cujus natura est, ut lucra, & damna æqualiter partiantur.*

5 *Solutio cedere debet in causam antiquiorem.*

6 *Debitoris obligatio nisi per solutionem debiti non extinguitur.*

7 *Exceptionis Juris Tertii nulla ratio habetur.*

8 *Lucra societatis non fiunt propria Sociorum, nisi dispunctis rationibus, Creditoribus dimissis, factisque deductionibus de jure faciendis.*

9 *Solutio ex quietantia probatur.*

10 *Ad iteratam solutionem nemo tenetur.*

11 *Res inter alios acta Tertio non nocet.*

D E C I S I O X.

POST binas Sententias Rotales, quarum prima a clar. mem. Card. Scotto, altera vero a Rmo P. D. Crispo, utraque autem præviis geminis Decisionibus lata prodiit approbans pro tertia tantum parte creditum, pro quo Mandatum relaxaverat A. C. favore Hieronymi Barberini adversus Joannem Baptistam Continum in scut. 2316. placuit adhuc Signaturæ Justitiæ ulteriorem Causæ cognitionem delegare cum clausula suspensiva, ad cujus tramites proposito per me in locum clar. mem. Cardinalis Falconerii subrogatum Dubio juxta Commissionem — *An sit procedendum ad ulteriorem legitimam executionem* — Domini responderunt — *Affirmative*.

Ratio sic decidendi iterùm desumpta fuit ex literali conventione particularis societatis inter Continum, & Pompejum Capranicam initæ super Operibus scenicis in Theatro Capranica recitandis, in cujus vim admissus fuit Continus ad participationem tertiæ partis lucri cum æquali onere contribuendi in eadem rata ad omnes expensas durante societate faciendas. Quapropter cum inter eas numeretur quoque pretium controversarum mercium a Guarnerio Auctore Barberini Creditoris divenditarum, quæ dubio procul in causam præfatæ societatis, ac necessarium usum Theatri cesserunt, nil magis consonum bonæ fidei videtur, quàm ut ad formam conventionis Continus solvere cogatur tertiam partem hujusce debiti socialis; Æqui enim, bonique ratio po-
1 stulat, ut negocii particeps pari utilitate fruatur, & coæqualibus oneribus obnoxius sit, quemadmodum ad *Text. in leg. Reos §. Cum in Tabulis ff. de duobus Reis*, *Rota dec. 294. num. 4., & 5. part. 4. Recent.*, aliosque relatos, firmatum fuit in Decisionibus utriusque superioris instantiæ 18. Februarii 1707. *§. Justum*, *& 26. Junii 1709. §. Rursus coram clar. mem. Cardinali Scotto*, *& 8. Maii 1711. §. Mandatum*, *ac 2. Martii 1714. §. Denuò cor. Reverendissimo P. D. Crispo, inter illius impressas dec. 94. tom. 1., & dec. 248. tom. 1.*

Non officiente, quod juxta pactum contentum in Apoca sociali, expensæ factæ sine scientia, & consensu utriusque Socii cedere debeant damno illius, qui easdem expensas independenter ab altero Consocio fecit; qua ratione Continus negabat teneri ad solutionem pretii mercium a solo Pompejo emptarum.

Præter quod enim consensus, & approbatio Contini quoad traditionem dictarum mercium palam resurgebat ex pluribus Facti circumstantiis, & argumentis sedulo perpensis in Decisionibus clar. mem. Cardinalis Scotti, & Reverendissimi Crispi, quibus adhæserunt DD. in hodierna Audientia; Objectum facile removebatur in Jure, tum quia vis, & efficacia pactionis inter Pompejum, & Continum initæ requirendi vicissim consensum comparandis rebus usui Theatri necessariis ponderari fortasse mereretur, quoties ageretur de repellendo Pompejo petente con-
2 tributionem in hujusmodi expensis factis inscio, & irrequisito Contino contra

tra formam Apocæ Socialis, non autem in concreto casu, in quo res vertitur inter Continum alterum ex Sociis, & Tertium Creditorem, qui tradidit merces societati: Tum & fortiùs quia nulla cadit difficultas super usu, & versione Mercium præstitarum in utilitatem Theatri; In quibus terminis contractus factus intuitu, & contempla-
3 tione societatis, ex natura rei, & agentis intentione refertur ad omnes Socios, eosque efficaciter obligat in vim taciti Mandati, quantumvis in actu contrahendi nusquam de societate mentio facta fuerit, ut individualiter firmat *Rota dec.2., & dec.11. per tot. cor. Card. Celso, cum aliis collectis in Decisionibus utriusque superioris instantiæ*.

Ejusdem levitatis apparuit altera exceptio in eo sistens, quod Continus nequeat condemnari ad expensas primi anni 1695., quæ juxta legem præfinitam in Capitulis socialibus fieri debebāt a solo Pompeo de pecuniis propriis, cum facultate sese reintegrandi usque ad summam scutor.1600. ex pensionibus Cellularum, aliisque emolumentis ad communem societatem spectantibus; Rimata siquidem litera conventionis, & mente contrahentium compertum fuit, impensam scutor. 1600. præstitutam pro primo anno 1695. explendam quidem fuisse ab omnibus Sociis, licet erogari deberent pecuniæ propriæ Pompeii, cui tributa fuit facultas sese resarciendi ex utilibus communibus societati; sicque pactum hujusmodi respicere interesse peculiare Sociorum, & percutere modum servandum in faciendis expensis anni 1695., sed nullatenus immutare obligationem resurgentem ex natura societatis, juxta
4 quam particeps pro rata lucri, pro eadem subire tenetur proportionabiliter onus, ne aliàs locupletetur cum aliena jactura, ut in proposito animadvertit *Rota dec.402. num.8., & 9. cor. Dunozett. jun.*, & late firmatum fuit in Decisionibus, quæ revidentur.

Firmata sic quoad Continum obligatione contribuendi tertiam partem omnium, & singularum expensarum erogatarum in usum Theatri durante integro tempore societatis; Nil profuit eidem sese tueri præsidio solutionis jam adimpletæ.

Præmisso enim, quod partitæ diversis vicibus solutę BarberinoCreditori ex utilibus societatis cedere debent in cau-
5 sam debiti socialis primi anni 1695. tanquam antiquioris, juxta regulam *Text. in leg. in iis 5., & in leg. ex pluribus 89. §. Soluto.*, cum qua, citatis concordantibus procedunt Decisiones utriusque præcedentis instantiæ; Quod attinet ad expensas ejusdem anni 1695. constat, residuale creditum Barberini pro tertia parte, quam solvere tenetur Continus, esse in *scutis 271.*, quæ sane summa abunde solvi valet ex tertia parte scut.1600., quam pro eodem an-no 1695. contribuere tenetur Conti-
6 nus; Debitoris enim obligatio non extinguitur, nisi per solutionem ejus, quod debetur juxta vulgata principia, de quibus post *Textum in §. Instit. quibus mod. solv. oblig., Rot. dec.250. n.1., & 2. part.19. Rec., & cor. Molines dec.104. num.1.*

Parum refragante, quod tertia pars scut. 1600. debita per Continum pro expensis dicti primi anni 1695. nequeat in totum adjudicari Barberino Actori, sed potius distribuenda sit inter singulos Creditores societatis ejusdem anni; qua facta repartitione Barberinus pro rata sibi tangente vix remaneret Creditor in tenui summa scut.47. 51. juxta distributionem massæ expensarum integri anni; Urgeret quippe obiectum, quoties alii Creditores æque privilegiati concurrerent unà cum Barberino, & pulsarent Continum pro satisfactione eorum crediti: Sed nullatenus attendi promeruit in casu, in quo solus Barberinus instat pro solutione adversus Continum, qui nunquam liberatus dici poterit, donec non doceat solvisse etiam Barberino suam tertiam partem; Proindeque frustra declinare studet
7 adimplementum propriæ obligationis, per exceptionem Juris tertio competentis, quæ non attenditur ad tradita per *Rot. decis.65., & decis.180. utrobique num.8. coram Cels., & decis.1300. num.3. coram Emerix Jun., & in Salamantina Pecuniaria 28. Febr. proximè præteriti §. Non subsistente cor. Me.*

Non attenta replicatione, quod inter alias exactiones factas a Barberino de anno 1695. numeretur partita scutor. 500. retracta ex proventibus Plateæ Theatri; Quamvis enim eadem proveniat ex utilibus societatis, super quibus Contino competit tertia pars, non idcirco solutio dictæ partitæ reputari valet facta ex pecuniis ejusdem Contini pro tertia parte, ea ratione, quia lucra, & utilia non efficiuntur propria Sociorum, & Participum societatis,
8 nisi post universalem rationum dispunctionem, neque detrahuntur, nisi satisfactis prius Creditoribus, factisque deductionibus de jure faciendis. *Ansald. de commerc.*, *& merc. disc.* 53. *numer.* 30., *Thomat. decis.* 132. *num.* 22., *& decis.* 180. *num.* 11. *&* 23., *Rot. decis.* 1331. *per tot. cor. Emer. Jun.*

Hactenus de expensis primi anni 1695., quo verò ad alias sequentis anni 1696. patet ex calculo, quod tertia pars crediti Barberini constituit summam scutor. 612., quæ quidem inani conatu extenuari contenditur per Continum sub obtentu, quod Barberinus Creditor receperit ex locationibus Cellularum Theatri sc. 1026., & a Bartholomæo Guglinelli aliam summam scutorum 260. Quatenus enim attinet ad primam partitam solutam ex utilibus Theatri, recurrebat superiùs enunciata responsio, quod nequeat dici proveniens ex pecuniis propriis Contini, ad quem spectat quidem tertia pars utilium, deductis tamen priùs expensis, & debitis societatis; De altera verò solutione facta Barberino a Guglinello, nulla habenda est ratio respectu Contini, cum doceatur, eam provenisse ex pecuniis Pompeii, ut resultat ex tenore quietantiæ,
9 quæ probat solutionem ex juribus vulgatis, de quibus *Mascard. de probat. conclus.* 132. *num.* 22., *Rota coram Cerro dec.* 802. *num.* 1., *& cor. Card. Caprara dec.* 635. *num.* 6., *& cor. Herrera dec.* 92. *num.* 8.

Progrediendo ad expensas anni 1697., quæ conflant creditum Barberini in scutis 200,, hæc sanè summa immeritò dicebatur extincta, & satisfacta ex ordinibus directis Conductoribus Cellularum Theatri: Ultra quod enim congrua responsio mutuatur ex superiùs firmatis, quod nempe ejusmodi extinctio, & satisfactio non fuit facta de proprio ære Contini, quia utilia non verificantur, nisi detractis detrahendis; diluitur ulteriùs obiectum animadvertendo, quod partita retracta ex dictis ordinibus bonificata fuit in computum crediti anni 1695. tanquam antiquioris; proindeque non decet eam iteratò calculari, ne aliàs duplex fiat solutio unius
10 tantùm partitæ contra omnia justitiæ, & æquitatis principia; de quibus *Salgad. in leg. Labyr. credit. part.* 3. *cap.* 17. *numer.* 57., *Rota dec.* 552. *num.* 1. *par.* 19. *& dec.* 570. *per tot. cor. Molines.*

His ita se habentibus inutiliter Continus ad aliam convolabat exceptionem, quod nempe ipse, si non persolvit tertiam partem expensarum singulis Creditoribus cujuslibet anni, generaliter tamen satisfecit propriæ obligationi, dum in dispunctione rationum judicialiter peracta, subducta tertia parte omnium impensarum sibi tangente, adhuc remansit Creditor Pompeii Capranicæ in notabili summa scut. 1030., & quidem non ex nuda causa utilium societatis, sed ex versione propriæ pecuniæ in dimissionem Creditorum societatis, ut docebatur ex Peritia servatis servandis peracta.

Quidquid enim sit de subsistentia, & realitate præfatæ redditionis rationis factæ inaudito, & non citato Barberino, necnon de solutionibus cessis in extinctionem aliorum Creditorum; Placuit Dominis responsio, quod ex eisdem solutionibus nullum inferri potuit præjudicium Creditoribus non adhuc satisfa-
11 ctis pro tertia parte eidem obtingente, ex regula satis nota, quod res inter alios acta, tertio nocere non valet; Quibus proinde liberum remanet jus persequendi Continum pro sua proportionabili rata, juxta disposita in Capitulis socialibus, ut firmant concorditer quatuor Decisiones editæ in hac Causa *coram clar. mem. Card. Scotto*, *& Rmo P. D. Crispo*, ad quas DD. sese remissive habuerunt.

Et ita utraque &c.

RO-

ROMANA PECUNIARIA SUPER RESERVATIS.

Veneris 28. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

Socius solidaliter obligatur Creditori Societatis, si hæc sit universalis, vel particularis quidem, sed cum qualitate Institoris uni ex Sociis attributa; qua deficiente in hoc secundo casu Socius non tenetur in solidum de Bonis propriis, quamvis secus sit de utilibus, vel capitali in societate posito. Edictum Cardinalis S. Honuphrii locum habet quoad mensas nummularias, & rationes bancarias, non verò quoad alias societates.

SUMMARIUM.

1 *Socius æquè particeps esse debet lucri, ac damni*;

2 *Tam respectu Consociorum*;

3 *Quàm tertii Creditoris Societatis, si hæc sit universalis, vel particularis quidem, sed cum qualitate Institoris uni ex Sociis attributa; qua deficiente Socius non tenetur in solidum, sed pro rata, quam promisit contribuere Societati.*

4 *Excluditur autem Institoria qualitas a pacto inter Socios inito, quod nemo insciis Consociis impensas ullas facere possit*;

5 *Eo fortiùs, quia ut dicatur adesse, debet argumentis univocis probari.*

6 *Edictum Card. S. Honuphrii super exhibitione Capitulorum socialium in Archivio locum habet quoad mensas nummularias, & rationes Bancarias, non verò quoad societates particulares:*

7 *Quarum respectu Creditor sibi imputare debet, si Pacta socialia non novit, quia tenetur petere eorum exhibitionem*; & num. 3.

8 *Socius quamvis non teneatur in solidum de Bonis propriis, tenetur tamen de utilibus, & de Capitali in societate posito.*

DECISIO XI.

UNA simul cum altero Dubio percutiente tertiam partem Crediti canonizatam favore Hieronymi Barberini adversùs Joannem Baptistam Continum, de qua in contemporanea mea Decisione; Super aliis duabus partibus ejusdem Crediti, a quarum præstatione Continus Reus conventus fuit absolutus per geminas Sententias nostri Sacri Tribunalis, editas coram cl. mem. Cardinali Scotto, & R.mo P. D. Crispo, proposui in hodierna Audientia Dominis meis congruum Dubium — *An constet de Credito* — prodiitque resolutio *negativa*.

Constitit enim ex Capitulis socialibus iterato subjectis examini, quod Continus tenetur contribuere tertiam tantùm partem expensarum erogatam pro servitio, & usu Theatri durante Societate, correspectivè ad participationem lucri pro rata æquivalenti: Non est itaque cur idem condemnari debeat in solidum ad satisfactionem integri debiti

1 socialis, resistente clara litera conventionis inter Socios initæ; ut in puncto *Rota dec.402. per tot. coram Dunozett. jun.*; & cum aliis latè ponderant *Decisiones utriusque superioris Instantiæ, 26. Junii 1709.* §. *In Capitulis. coram R.mo P. D. Crispo*, inter illius impressas *dec.95. tom.1., & dec.249. tom.2.*

Parùm refragante, quod restrictiva obligationis ad tertiam dumtaxat partem expensarum locum habeat inter ip-

2 sosmet Socios, quorum unus erga alterum tenetur pro rata, & portione conventa; nullatenùs autem procedat respectu Tertii contrahentis cum societate, erga quem quilibet ex Sociis tenetur in solidum pro debito sociali: Satisfecit quippe responsio, quod distin-

3 ctio ejusmodi amplectenda venit in casu, in quo agitur de societate universali, vel si res sit de Negocio particulari, quando uni ex Sociis, tanquam Institori, data fuit ampla, & indefinita facultas obligandi omnes alios Consocios: Non autem quoties, prout in hypothesi, societas est particularis, inita sub certa lege contribuendi quotam præfinitam; & illius generalis Administratio cum expressa, vel tacita qualitate Institoris nulli ex Sociis demandata fuit: Siquidem in hisce circumstantiis lex præscripta in Capitulis Socialibus servanda dubio procul venit

etiam

etiam a Tertio cum altero ex Sociis contrahente, qui sane tenetur indolem, & naturam societatis, & obligationis Sociorum, cum quibus contrahit, diligenter perquirere, & investigare; eoque neglecto Barberinus non jure conqueritur, si Continus non jam in solidum, sed condemnetur ad ratam, quam in Capitulis socialibus contribuere promiserat erga societatem; Prout conciliando auctoritates, & occurrendo huicmet objecto, firmat *Rota dicta dec.*402. *num.*11., *&* 17. *cor. Dunozet. jun.*, & aliis relatis in *Decisionibus* duplicis superioris Instantiæ *cor. cl. mem. Card. Scotto*, *&* *Rmo P. D. Crispo*.

Quod autem versemur in terminis societatis particularis initæ super Operibus scenicis in Theatro *Capranica* recitandis, nulla visa fuit adesse difficultas; Minusque dubitari potuit, quod Pompejus alter ex Sociis, cum quo contraxit Auctor Barberini Creditoris, fuerit suffultus qualitate Institoris expressa, vel tacita, dum in ejus exclu-
4 sionem occurrebat literalis conventio decernens, quod neuter ex Sociis posset ullas facere expensas insciis, & irrequisitis Consociis: Qua stante, quicumque actus etiam nomine proprio Pompeii gesti, referendi sunt ad titulum puræ Administrationis communis inter Socios; non autem ad qualitatem institoriam, quæ probari debet ex acti-
5 bus claris, & univocis eandem omnino convincentibus; quemadmodum præter collectos in Decisionibus, quæ revidentur, firmat *Rota in Melevitana Deprædationis* 16. *Maii* 1733. §. *Redacto. & per tot. cor. Emo D. Cardinali Aldrovando*.

Non urgente ponderatione, quod omissa fuerit publicatio, & exhibitio Capitulorum socialium in Archivio juxta tenorem Edicti Cardinalis Sancti Honuphrii, de quo *Cataneus consf.*7. *per tot.*, ad hoc, ut ea mediante, Contrahentes commodius instruerentur de pactis, & conventionibus initis in societate, quas si Guarnerius Mercator, & auctor Barberini Creditoris ignoravit ex culpa Sociorum, eosdem in solidum sibi obligare voluisse censendum sit: Domini siquidem animadvertebant,
6 quod censura præfati Edicti sibi locum usurpat in Mensis numinulariis, & rationibus bancariis, in quibus, si Socii privatim convenerunt de aliquibus pactis non expressis in Literis circularibus, quæ trausmitti solent ad Responsales, tenentur eadem pernecesse notificare, & exhibere; ne aliàs Creditores societatis contrahentes sub bona fide primarum conventionum decipiantur ex aliis pactis postea superventis: Secùs autem in præsenti Facti specie, in qua, cum agatur de societate particulari, urgere visum fuit dilemma, quod aut Guarnerius ignoravit societatem, & noluit tradendo merces soli Pompejo sibi obligare Continum Socium sibi prorsus incognitum, cum quo non contraxit; aut sciebat adesse so-
7 cietatem, & sibi imputet, cur non petierit exhibitionem Capitulorum socialium ad dignoscendas facultates Pompeii, cum quo contraxit, ut latiùs expendunt *Decisiones* præcedentis Instantiæ; & præsertim postrema 2. *Martii* 1714. §. *Quod si. cor. Rmo Crispo*, inter impressas *dec.*249. *tom.*2.

Quocumque jure sese destitutum agnoscens Barberinus in tuenda solidali obligatione Contini favore Creditorum societatis, extremum conatum constituit in eo, quod idem Continus saltem pro capitali posito in societate, necnon pro utilibus ex sociali negocio retractis, in solidum teneatur: Purus enim nudusque particeps alicujus negociatio-
8 nis, licèt conveniri nequeat actione solidali in bonis propriis, exponitur tamen periculo amittendi ratam Capitalis positi in societate; & tenetur refundere eam portionem utilium, quæ sibi tanquam participi obtigit in repartitione rerum socialium; Ne aliàs locupletetur cum jactura Creditorum societatis; ut in puncto, articulo formiter discusso, tradit *Rota in Melevitana Deprædationis* 16. *Martii* 1733. §. *Constabilita. cum seqq. cor. Emo D. Cardinali Aldrovando*.

Verùm placuit Dominis responsio in præteritis Decisionibus amplexa, quod nempe non doceatur in facto, Continum quidquam recuperasse de Capitali posito in societate, minùsque ali-

aliquid lucri participasse ex sociali Negocio; dum summa scut. 1200. pervenit ad illius manus in vim cessionis reportatæ a Creditoribus societatis de propriis pecuniis dimissis; Proindeque eandem summam, non uti Socius, sed uti Tertius jure, meritoque retinere potest; ut optimè concludunt *Decisiones, quæ revidentur*, & signanter *dicta postrema R̃mi Crispi 2. Martii 1714. §. fin. inter suas la 249. tom. 2.*

Et ita utraque &c.

ROMANA TRANSACTIONIS.

Veneris 4. Februarii 1735.

ARGUMENTUM.

Transactio enormissimè non læsiva non rescinditur. Auth. *resque* non prodest differenti petitionem dotis post obitum hæredis gravati dotantis. Nomine Masculorum veniunt Masculi ex Fœminis, si verba vocationis eos ex sui natura apta sint comprehendere, & occasione nominandi lineam masculinam habita fuerit præcisè relatio ad Personas supra vocatas. Vocatio Fœminarum continet etiam earum Descendentes, quoties suffulta est notâ perpetuitatis. Deficiente vocatione vulgaris anomala, & repræsentatio locum non habent. Filius familias ex Urbis Statuto contrahere nequit sine consensu Patris, nisi pro Patrefamilias se gerat.

SUMMARIUM.

1 *Restitutio in integrum ut concedatur adversus sententiam in rem judicatam transactam, constare debet vel de invaliditate, vel de injustitia.*

2 *Transactio post sententiam solemniter inita, & diù observata, bona fide inita censetur:*

3 *Nec verti potest, nisi probata enormissima læsione.*

4 *Quando tempus est diversum nequit fieri illatio de pretio ad pretium.*

5 *Magna Juris dubietas læsionem excludit.*

6 *Auth.* res quæ *non prodest differenti petitionem dotis post obitum hæredis gravati dotantis.*

7 *Linea masculina a solis Masculis ex Masculis efformatur.*

8 *Non vocatus repellitur.*

9 *Linea masculina sumi debet pro linea qualitatis, quando adversùs Masculum per medium Fœminæ descendentem concurrunt Fœminæ:*

10 *Quod tamen verum esse potest, si Masculi invitati fuerint per verba de sui natura comprehendentia Masculos ex Fœminis, & alioquin occasione nominandi lineam masculinam habita fuerit præcisè relatio ad idem genus Personarum supra vocatarum:*

11 *Secùs si verba vocationis ad hujusmodi Masculos comprehendendos ex se apta non sint:*

12 *Quia tunc excluduntur, etiamsi descendant a Fœmina agnata nupta in familia.*

13 *A fideicommisso ad fideicommissum inferri nequit, quando casus, & personæ sunt diversæ.*

14 *Vocatis Fœminis vocati etiam censentur earum descendentes. Declara ut* num. *16.*

15 *Vocationi Fœminarum in defectum Masculorum ex Masculis volitæ si addatur conditio non existentiæ Masculorum, per hanc Masculi per Fœminas descendentes Fœminis prælati dicuntur. Declara, ut* num. 19.

16 *Sub vocatione Fœminarum continentur etiam earum descendentes, quoties illa suffulta fuerit notâ perpetuitatis.*

17 *In una substitutione nominati si in alia non nominentur, in ea vocati non censentur.*

18 *Decisio unius quæstionis statum non firmat quoad aliam diversam.*

19 *Verba quoties ad magis declarandam vocationem Masculorum ex Masculis inservire possunt, non debent trahi ad inducendam vocationem Masculorum ex Fœminis.*

20 *Deficiente vocatione nec vulgaris anomala, nec repræsentatio locum habent.*

21 *Contractus Filiifamilias sine consensu Patris gesti ex Urbis Statuto sunt nulli:*

22 *Limita, si Filiusfamilias seorsim a Patre vivat, seque pro Patrefamilias gerat.*

DECISIO XII.

IN spem denuo erectus Comes Alexander Ursinus filius qu. Flaviæ Ursinæ succedendi in fideicommissum ordinatum

tum a Marco Lepido Ursino favore quatuor ejus Filiorum masculorum, eorumque descendentium cum exclusione Fęminarum, donec extitissent Masculi, ea adjecta ratione, ut Bona semper remanerent, & conservarentur in *linea masculina*, iterùm die 28. Novèmbris anni 1733. pro obtinenda Immissione ad Bona huic fideicommisso subjecta, & signanter ad Feudum, seu Castrum Arcis Juvenis, expedivit Monitorium coram R. P. D. Furietto, laudabiliter in Subselliis jus dicente, adversùs Mariam Magdalenam Ursinam ipsius Materteram Oblatam in Venerabili Monasterio Turris Speculorum, & hęredem scriptam a qu. Olimpia Ursina de Turre prædictę Marię Magdalenę Sorore.

Ast quia aliàs idem Comes Alexander contrariam passus fuerat sententiam in rem judicatam transactam super pręte nsa successione, & subinde solemnem iniverat Transactionem cum dicta qu. Olimpia, stipulante nomine etiam dictæ Sororis Mariæ Magdalenæ, quarum favore ob extinctionem lineæ masculinæ aperta extiterat successio in dicto fideicommisso; quæ quidem Transactio, ultra quam quod literaliter probabat expressam acceptationem præcitatæ sententiæ ipsi contrariæ, fuerat prætereà ab eodem pluries in Judicio producta ad effectum consequendi ratas tertiæ partis fructuum dicti Castri Arcis Juvenis sibi in eadem Transactione assignatæ; Proinde non aliter ei datum fuit prosequi prædictum Judicium rursus intentatum, nisi impetrata Commissione signata cum clausula -- *de Causis Restitutionis in integrum* -- sine tamen præjudicio rei judicatæ. Quæ propterea Commissio cum mihi directa fuisset, interrogavi hodie de more DD. meos -- *An constet de Causis Restitutionis in integrum, itaut sit danda Immissio, seu potiùs obstet Transactio* -- Et retuli Responsum *negativum* quoad primam partem, *affirmativum* verò quoad secundam.

Fundamentum resolutionis in eo stetit, quod cum in præsenti non solùm obicem præbeat petitæ in integrum restitutioni enunciata Sententia in rem judicatam transacta, contra quam cæ-
1 teroquin concludenter doceri deberet de læsione resultante vel ab ejus invaliditate, vel ab ejus injustitia ex vulgatis; Verùm etiam obsistat præcitata Transactio diù observata, post ean-
2 dem Sententiam solemniter inita, consequenterque exarata cum omnimoda bona fide; *Rota cor. bon. mem, Molines in dec.937. num.4. tom.3. part.3.*; Idcirco quia ab eodem Actore concludentissimè, ut par erat, probata minimè fuit læsio, & quidem enormissima, longè excedens dimidiam justi pretii Bonorum, & jurium, super quibus transactum extiterat, putarunt Domini, haud locum esse restitutioni in integrum, itaut danda esset Immissio, sed obstare Transactionem, quam in similibus circumstantiis evertendam non esse, aliàs respondit hoc Sacrum Tribunal in *decis.838. per tot., & in decis.1010. num.11. cor. bo.me. Molines. & in Romana Aperitionis Oris, & Transactionis 4. Maji 1733. §. Ac demùm. coram Rmo P. D. Calcagnino*.

Minime obstante, quod sicuti dictus Comes Alexander recepit tertiam partem tantummodo valoris, seu fructuum dicti Castri vix ascendentem ad summam scut.5000. pro ejus prætensione super eodem Feudo valoris scut.22500. & pro Creditis Dotalibus ejus Matris, & Aviæ Maternæ conflantibus summam scut.4000. circiter, ita resultet plena probatio læsionis excedentis dimidiam justi pretii Bonorum, & jurium, super quibus transegit. Nam præter quam quod valor d. Feudi in enunciata summa desumebatur ex venditione tertiæ partis ejusdem facta de anno 1632. favore Principis Burghesii, & consequenter ex hujusmodi probationum genere nullatenus doctum remanebat de valore ejusdem Feudi de tempore Transa-
4 ctionis initæ post sæculum ab inde citra; ad regulam, de qua *Rota coràm bon.mem.* Molines *dec.508. n.18. tom.1.*

Cessare visum est obiectum, præ oculis habendo tum cessionem Jurium, quam ultra tertiam partem dicti Feudi in correspectivitatem ejus prætensionum obtinuit idem Comes Ursinus pro vindicandis Bonis fideicommissariis adver-

versus tertios Possessores; tum validas exceptiones, a quibus immunes non erant consecutio alterius ex dictis Creditis dotalibus, & successio ab eo expetita in præcitato fideicommisso: In his namque circumstantiis, quemadmodum compertum est, ipsum ferme percepisse plusquam obtinuisset, si Judicium prosequutus fuisset, habito respectu ad fundamenta, quibus nitebantur dictæ ejus prætensiones, facillimè iterum in formali Judicio rejiciendæ; Ideo longè quoque exulare terminos læsionis a con-
5 troversa Transactione in dubium revocari nequivit, ut considerata in specie Juris nimia dubietate resolvunt *Fontanell. de pact. Nupt. clauf.* 4. *Gloss.* 9. *part.* 5. *num.* 206., *& seqq.*, *Rota coram bon. mem. Ansaldo in dec.* 67. *num.* 23., *in Firmana legitimæ* 27. *Junii* 1707. §. 12. *cor. eodem*, *& in citata Romana Aperitionis oris*, *& Transactionis* 4. *Maii* 1733. §. *Eoque magis.*, *& seq. cor. Rmo P. D. Caleagnino Decano.*

Et sane fundamenta, quibus nitebantur prætensiones sæpe memorati Actoris probabiliter iterum in formali Judicio reprobata fuissent; Quandoquidem si sermo est de scut. 2000., quæ sibi deberi pro residuo Dotis Maternæ opponebat; cum hæc nunquam petita fuerint per longum temporis lapsum, & donec vixit Julius constituens, & ultimus Hæres gravatus in fideicommisso, solumque petitio promota fuerit adversus idem fideicommissum defuncto ipso Julio, & postquam detectum fuit ejus Patrimonium minus idoneum pro solutione; Propterea nil faciliùs, quàm ut in formali Judicio rejiceretur, ex eo, quod actio subsidiaria descendens a famigerata *Auth. res quæ. Cod. com. de le-*
6 *gat.*, non competat adversùs Bona fideicommissaria in casu, quo Creditor sive ex culpa, sive ex conniventia erga principalem Debitorem non egit congruo tempore, quo ille vivebat, & Dotem poterat solvere sive ex aliis Bonis, sive saltem ex fructibus Bonorum fideicommissariorum; ad firmata per *Fusar. de substit. quæst.* 531. *num.* 159., *Card. de Luc. de Dot. disc.* 145. *num.* 73., *Merend. controv. Jur. lib.* 18. *cap.* 18. *num.* 3., *&* 4., *Hodiern. controv. forens. cap.* 31. *num.* 44., *& seqq.*, *Rota cor. clar. mem. Card. Falconer. tit.* 8. *de dote in dec.* 12. *num.* 2., *&* 3.

Si verò sermo convertatur ad successionem in sæpedictum fideicommissum, quam sibi deberi contendebat Actor, & super qua passus jam fuerat sententiam contrariam, melioris conditionis profecto visa non sunt fundamenta, quibus & in hoc casu niti posset; Siquidem licet proponeretur ejus nomine, quod appellatione filiorum primorum hæredum institutorum venire possent Nepotes, & ulteriores Descendentes, ac per consequens dictus Actor, utpote ex iis Descendens masculus prædictis ejus Materteris præferri debuisset, eo quod Testator semper prætulit Masculos Feminis: Nihilominus quia dictus Testator pro causa prælationis Masculorum expressit — *E questo ad effetto, che li detti miei Beni sempre restino nella linea mascolina* — Inde deduci valuit, quod vocatio Masculorum restricta fuerit ad
7 solos Masculos ex Masculis, ex quibus dumtaxat constituitur, & efformatur Linea masculina; *Redenasc. cons.* 17. *num.* 133., *Fusar. cons.* 192. *num.* 29., *Carol. Ant. de Luc. de lin. legal. part.* 1. *art.* 16. *num.* 49., *Gratian. cap.* 901. *num.* 22., *& seq.*, *Rot. cor. Biebio decis.* 493. *num.* 6., *& seq.*, *in Recen. decis.* 269. *num.* 3. *par.* 15., *dec.* 278. *n.* 16., *& dec.* 445. *num.* 7. *part.* 18., *& coram Reverendiss. Crispo dec.* 48. *num.* 3., *& dec.* 78. *num.* 21. Atque ideo existimarunt DD. Actorem licet masculum, utpote tamen descendentem ab altero ex filiis Testatoris per medium Feminę,
8 denuo repelli potuisse a limine Judicii ex defectu vocationis; juxta celebrem doctrinam *Castrens. in leg. Maritus. num.* 5. *Cod. de Procurat.*, quam in his terminis amplectuntur, & exornant *Palm. decis. Lucen.* 210. *num.* 19., *Rota post Censal. ad Peregrin. de fideicom. dec.* 22. *num.* 7., *& seq.*, *dec.* 99. *n.* 17. *part.* 17. *Rec.*, *cor. clar. mem. Cardinali Falconerio dec.* 20. *num.* 7. *tit.* 8. *de dot.*, *in Romana fideicommiss.* 13. *Januarii* 1727. §. *Quod autem cor. Eminentiss. D. Card. Aldrovando*, *& in Interamnen. fideicom.* 15. *Maji* 1733. §. *Retentis.*, *& seq. cor. eodem.*

Parvipensa replicatione, quod ex-
9 pressio lineæ masculinæ intelligenda sit de linea qualitatis, proindeque non aliàs descendens masculus a primis hæredibus per medium feminę, qualis est sæpedictus Actor, repelli debuisset a successione, nisi concurrentibus Masculis ex Masculis, secus in concursu Feminarum; juxta deducta per Rot. *in Romana, seu Januen. Primogeniture de Costa super Detractionibus in genere* 12. *Januarii* 1731. §.10. *cor. Rmo Ratto, & in ejus confirmat. emanatis altera primo Julii ejusdem anni* §.21., *altera* 17. *Martii* 1732. §. *Et in tali. coram Emo D. Cardinali Cincio*.

Nam quidquid sit in terminis, in quibus Testator prius Masculos invitasset mediantibus *verbis* de sui natura pernecesse comprehendentibus Descendentes masculos per medium Feminę,
10 & deinde occasione faciendi mentionem de linea masculina præcisam habuisset correlationem, & subordinationem erga illud met genus Personarum, quæ fuerant prius expressè vocatæ sub dictis verbis necessariò, & de sui natura comprehendentibus Masculos ex Feminis, in quibus facti speciebus fortasse admitti possent auctoritates in objecto allegatæ; ut totidem fere verbis eis respondendo explicat *Rot. in Interamnen. Fideicom.* 15. *Maji* 1733. §. *Quantùm verò. coram Emo D. Card. Aldrovando*.

Diversimodè tamen res procedit, ubi prout in hypothesi Testator nullum prius protulit verbum de se aptum com-
11 prehendere Masculos ex Feminis, sed solùm interpretative contenditur, appellatione filiorum primorum hęredum institutorum venire descendentes; quoniam in his circumstantiis si disponens professus est ordinare fideicommissum pro *linea masculina* hæredum primo loco vocatorum, ut contigit in præsenti casu, nulla ratio suadet, cur verbum *linea masculina* accipi debeat pro linea qualitatis composita ex Masculis sive per virilem, sive per femininum sexum descendentibus; Immo potius, ne recedatur absque ratione a proprietate ejusdem verbi *linea masculina*, ille, qui se vocatum contendit, duo simul probare debet, scilicet quod sit Masculus, & quod sit genitus a Masculo, aliàs si per medium femininum descendat, ei responderi potest, Fideicommissum de te non loquitur; ut de communiori testantur *Giovagnon. cons.* 7. *num.* 41. *lib.* 1., *Rodulphin. allegat.* 111. *num.* 6., *Card. de Luca de Fideicom disc.* 28. *numer.* 11., *de Comitibus dec. Senen.* 37. *num.* 3., *Rot. cor. Bichio dec.* 492. *n.* 6., *cor. Penia dec.* 902. *num.* 3., & 4., *coram Benincasa dec.* 80. *num.* 15., *in Recen. dec.* 303. *sub num.* 5. *par.* 2., *dec.* 95. *num.* 4. *part.* 11., *dec.* 415. *n.* 9., & 10. *part.* 12., *dec.* 233. *n.* 5., & 6. *part.* 14., *dec.* 269. *num.* 31. *part.* 15., *dec.* 69. *numer.* 27. *part.* 17., *decis.* 279. *num.* 16. *part.* 18., *cor. Rmo Crispo dec.* 78. *n.* 2., & *in Imolen. Fideicommiss.* 11. *Martii* 1729. §. *Cessabat. coram Rmo Ratto*; Quamvis etiam descenderet per medium Feminę Agnatæ Nuptæ in Fami-
12 lia, quarum Descendentes, etsi Masculos nusquam appellatione lineæ masculinæ contineri tuentur explicatis contrariis *Bellon. Jun. cons.* 2. *num.* 72. *usque ad finem*, *Rauden. cons.* 3. *n.* 85., & 26. *lib.* 1. *Rot. in Recent. in dec.* 84. *num.* 16., & 17. *part.* 5. *tom.* 1.

Neque pro ratione, ob quam facile recedi posset in præsenti casu a proprietate dicti verbi *linea masculina* valida existimata fuit animadversio illa, quod sicuti Testator substituit filios Cleriæ ejus filiæ defectis Masculis, & Feminis ex ejus primis hæredibus descendentibus, ita a verosimili non aberret, quod expressio *lineæ masculinæ* in superiori Testamenti parte apposita intelligenda sit de *linea qualitatis*. Quandoquidem, cum hujusmodi substitutio filiorum Cleriæ legatur facta in casu diverso, & inter diversas personas, nullum præbere potest argumentum pro fideicommisso
13 ordinato inter Masculos primorum hæredum tamquam respiciente alium casum, aliasque Personas; ut apposite notant *Fusar. cons.* 17. *num.* 9., & 10., *Card. de Luca de fideicom. disc.* 17. *n.* 18. *Rot. dec.* 195. *num.* 5., & *seq. part.* 5. *Recent.*, & *cor. clar. mem. Card. Falconerio dec.* 9. *num.* 2. *tit.* 26. *de Primog.*

Minusque bonum jus Comitis Actoris suadere potuerunt cæteræ ipsius objectio-

ctiones, nimirum, quod si ipse comprehendi nequeat in illa Testamenti parte, in qua est facta mentio de linea masculina, adhuc tamen vocatione non careat, vel quia vocatis Feminis descendentibus a primis hæredibus intel-
14 ligantur vocati earum quoque descendentes, vel quia si idem Testator in casu defectus Masculorum, & postquam Feminas substituit, addidit — *Ma essendovi Maschi siano esculse le Femi-*
15 *ne* — utique satis se explicavit, quod Masculos ex Feminis incluserat, cum Masculi ex Masculis supponerentur defecti, quos postea iterum Feminis præferendos esse replicabatur ob toties injunctam a Testatore prælationem Masculorum.

Pro eo namque, quod respicit priorem objectionis partem arrisit respon-
16 sio, quod cum Feminæ primorum hæredum fuissent vocatæ simpliciter, & absque ulla dictione perpetuitatis notam præseferente, idcirco ultra illas fideicommissum extendendum non esset; ad tradita per *Mans. consult.*526. *n.*8., *Altograd. Jun. controv.* 97. *num.*23., *Rot. cor. Bichio dec.*279. *num.*14., *in Recent. dec.*170. *num.*25. *part.*17., *in Mantiss. ad Card. de Luca dec.*64. *numer.*19. *lib.*10., *optime cor. Rmo Crispo dec.*130. *num.*3., *& seq.*, *& num.*12., *& seq.*, *cor. clar. me. Card. Falconerio tit.*16. *de fideicom. dec.*54. *ante num.*7., *& in Ferrarien. fideicom.* 10. *Januarii* 1727. §. *Porro. cor. bon. me. Cornelio*; Præsertim in hypothesi, in qua ubi Testator voluit Feminarum descendentes,
17 illos expresse vocavit, ut fecit in præcitata Cleriæ substitutione: unde si eos non invitavit occasione substituendi Feminas a primis hæredibus descendentes, non sine ratione semper datum erit argumentari, quod noluit ipsos vocare; *Rot. dec.*17. §. *Quibus omnibus. ad Ornat.*, *Card. de Luca super materia de fideicom. lib.*10. *tom.*2., *& in cit. decis.*130. *n.*14. *cor. Reverendiss. Crispo*.

Nullamque considerationem promereri visæ sunt *Decisiones* 112. 114., *&* 115. *post Constant. ad Stat. Urb.*, in quibus contendebatur firmatum fuisse, Marcum Lepidum ordinasse fideicommissum progressivum ad omnes descendentes, eo quia licet in his Decisionibus dicatur prædictum fideicommissum progressivum ad omnes descendentes, attamen quia de tempore earumdem resolutionum quæstio simpliciter agitabatur inter Agnatos, inter quos procul dubio fideicommissum est progressivum, & perpetuum: propterea
18 intelligi semper debuere intra limites quæstionis de eo tempore disceptatæ, & consequenter nullum unquam validum statum firmare potuerunt pro præsenti inspectione totaliter ab illa diversa; ad regulam, de qua eadem Sacra Rota in *in dec.*969. *num.*48., *& in decis.*1104. *num.*6. *tom.*4. *cor. bon. mem. Molines*.

Circa deinde id, quod pertinet ad secundam præcitati objecti partem, considerantes Domini, quod enunciata verba expressa post vocationem Feminarum, & in casu deficientiæ lineæ masculinæ, poterant esse prolata a Testatore per modum majoris declarationis enixæ ejus voluntatis excludendi Femi-
19 nas in concursu Masculorum ex Masculis; juxtà quem sensum superflua non remanent; *Rot. cor. cl. me. Card. Falcon. tit.*16. *de fideicom. dec.*9. *num.*12. Hinc factum est, quod neque ex hac ratione reputatum fuit satis clarum Jus dicti Actoris, sed tamquam rationabili responsione sublatum nullius momenti remanere visum fuit, nullamque propterea ex dicti Actoris exclusione læsionem induci; ut in simili respondet *Rota Lucen. inter recollect. per Palm. Nep. in dec.*170. *sub num.*9. §. *Verùm. tom.*2.

Parique, immo majori inefficacia subinde laborare DD. crediderunt alterum Partis assumptum, nimirum, quod per præobitum Matris ipsius Comitis Actoris, ipse succedere saltem debuisset, sive vigore vulgaris Anomalæ, juxta *Theoricam Bart. in l. Quamdiu. num.*10. *ff. de acquiren. hæreditate*; sive ex persona ejusdem Matris defunctæ vigore repræsentationis: Utrumque enim corruere visum est ea animadversione, quod stante maxima dubietate ex superius adductis, utrum scilicet locum in Testamento haberet, quo se vocatum designaret, itaut non sine juridico fundamento repellendus foret a præ-

a prætensa successione, ex quo vocatus non fuisset; Inde legitimè sequebatur, quod nullum majus jus sibi adscribere potuisset ex hujusmodi objectionibus,
20 quia neque vulgaris Anomala, neque repræsentatio locum habent, ubi deficit a parte ante vocatio; ut de prima tradunt *Mans. consult.610. sub num.8. vers.9.*, *Rota cor. clar. mem. Cardinali Falconerio dec.46. tit.16. de fideicom. sub num.6.* Et de secunda *Roblet de repræsent. lib.5. cap.7. num.5.*, *Tondut. Resolut. Civil. lib.1. quæst.99. num.3.*, *Urceol. dec. Florent.4. num.73.*, *Rota cor. Reverendiss. Crispo dec.25. num.30. & 31.*, *& in Auximana, seu Camerinen. fideicommissorum 3. Junii 1711. §. Ex his igitur, cor. bon. mem. Ansaldo.*

Ex his vero constabilito, quod Transactio, de qua quæstio est, non sit læsiua, sed potius undique fundata dignoscatur in regulis Justitiæ, spretum omnino fuit postremum Patris diffugium,
21 quod scilicet fuisset nulla, & inefficax tamquam stipulata per dict. Comitem Ursinum Filiumfamilias absque consensu Patris adhuc viventis a Statuto Urbis requisito; quia cum ipse quantumvis Filiusfamilias, tam longe ante hanc Transactionem, quam de tempore Transactionis seorsim a Patre vixisset,
22 se gerendo pro Patre familias publice, & palam, hoc satis est pro validitate ejus obligationis, licet initæ sine consensu Patris; ut concordantibus allegatis firmat *Constantin. ad Stat. Urbis annot.45. art.2. num.123.*, *& seq.*

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA TRANSACTIONIS SUPER MANUTENTIONE.

Ven. 4. Februarii 1735.

ARGUMENTUM.

Possessio contra defunctum capta continuatur, & prodest etiam contra hæredem. Ex Transactione, quam quis impugnat, commodum sentire potest, si impugnatio ex adverso acceptata non fuerit.

SUMMARIUM.

1 *Quasi possidenti debetur manutentio:*
2 *Potissime si quasi possessio nitatur titulo transactionis, quæ omnes æqualiter obligare debet.*
3 *Quasi possessio capta adversus defunctum continuatur adversus hæredem.*
4 *Ex transactione, quam quis impugnat, commodum sentire non debet;*
5 *Limita, quando impugnatio ab Adversario acceptata non fuit.*

DECISIO XIII.

Quamvis Comes Alexander Ursinus in hac eadem Audientia contrariam expertus sit sortem quoad restitutionem in integrum ab ipso petitam adversùs sententiam aliàs contrà eundem prolatam super prætensa successione in fideicommissum, de quo disceptatur in contemporanea mea Decisione: Attamen commissa mihi eodem contextu per Signaturam Justitiæ cum clausula *S. P.* altera quæstione super Mandato de manutenendo per R. P. D. Vicesgerentem, uti Judicem ab A. C. deputatum relaxato ad favorem dicti Comitis Alexandri in quasi possessione exigendi tertiam partem fructuum, seu proventuum Feudi Arcis Juvenis sibi assignatam in Transactione, de qua pariter mentio habita est in dicta altera mea Decisione, propositoque per me Dubio -- *An, cui, & quomodo sit danda Manutentio* -- Voti compos factus est mediante Rescripto -- *Manutentionem esse dandam Comiti Alexandro juxta modum* -- nempe in exactione tertiæ partis Affictuum seu fructuum Feudi Arcis Juvenis.

Et meritò, siquidem pro ejus parte non solum doctum extitit, ipsum aliàs judicialiter obtinuisse Mandata pro consequenda memorata tertia parte fructuum, sed insuper ostenditur, quod in sequelam dictorum judicialium Mandatorum opportunam adeptus fuit satisfactionem; Unde quemadmodum in his circumstantiis dubitari nefas est de ejus quasi possessione; Proinde neque in dubium revocari potest, quin
1 ad tramites hujusce possessionis ei concedenda sit Manutentio; ad not. *Text. in §. Retinendæ. Instit. de Interdict.* in proposito exornatum per *Posth. de Manutent. observat.74. num.1.*, *Rota in Recent. decis.97. num.23. part.13.*, *decis.71. num.2. part.18.*, *coram Bichio dec.*

dec.368. num.1., & in Toletana Decimarum quoad septem Territoria super Manutentione 2. Junii 1725. §. Verùm etiam. cor. R. P. D. meo Nunez.

Potissime quia jus exigendi dictam
2 tertiam partem fructuum competit ipsi Com. Alexandro vigore illius Transactionis, quam undique subsistere, ambasque Partes transigentes legitime obligare probatum est in dicta contemporanea mea Decisione: Quare ne ad imparia dijudicentur Transigentes, omnimodam executionem in hac etiam parte meretur præcitata Transactio; *Urceol. de Transact. quæst.70. num.43. Cardin. de Luc. de Fideicom. disc.133. n.6., Rot. cor. Emerix Jun. decis.1123. num.1., & in Pisauren. Transact. super Executione 21. Februarii 1707. §. Primo. cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Quin ullius momenti sit animadversio illa, quod prænarratæ satisfactiones reportatæ in sequelam enunciatorum Mandatorum minime aptæ sint in hoc Judicio tribuere sufficiens jus dict. Actori adversus Mariam Magdalenam Ursinam, utpote respicientes fructus decursos usque ad diem obitus Mariç Olimpię Sororis ejusdem Mariæ Magdalenę Reę conventæ perinde acsi per obitum dictæ Mariæ Olimpiæ cessare debuisset ejus effectus. Constito namque in facto, quod ipsa hodierna Rea conventa fuit hæres prædictæ Olimpiæ; illico cessare visa est objectio: Existens enim in possessione contra Auctorem, illam jure op-
3 timo continuat contra hæredem pro effectu etiam Manutentionis, *Posth. de Manutent. observat.56. num.6. & seq., Rot. cor. Cavaler. decis.83. num.7., coram Coccino decis.292. num.2., & cor. clar. mem. Card. Caprara dec.564. n.1.*

Minus denique refragari compertum est alteram objectionem, videlicet, quod alienum a Jure videatur, dictum Comitem Alexandrum habere posse commodum ex superius dicta Transa-
4 ctione, quam actu impugnat. Quandoquidem cum exadverso nullatenus acceptata fuerit impugnatio ejusdem Transactionis, putarunt DD. eam suf-
5 ficientem non fuisse, ut dictus Actor mediante Transactione quantumvis impugnata obtinere nequiret id, quod aliàs in d. Transactione sibi assignatum fuit; ad notata in specie per *Post. resolut.73. num.55., Gratian. discept.279. n.36., Urceol. de Transact. quest.91. num.11., Rot. cor. Coccin. decis.1562. num.14.*

Et ita resolutum fuit utraque &c.

ROMANA CONCURSUS SUPER REDDITIONE RATIONIS.

Lunæ 7. Februarii 1735.

ARGUMENTUM.

Pensio Conductori non remittitur, nisi probet damnum deductis expensis ejusdem Pensionis medietatem superare, & quidem habita ratione annorum fertilium. Pactum in hac materia est nullum, si rei substantiam, vel impedimentum ex facto Locatoris proveniens respiciat, non verò si meros fructus, quamvis omnes. Renovatio tacita Conductionis continet pacta primæ explicitæ, si Locator in ea protestatus fuerit ita intelligendam esse non facta disdicta. Administrator, & Cessionarius ad exigendum segnes tenentur de nominis deterioratione, non autem Creditor agens contra Debitorem Debitoris. Triticum in Horreis repositum ad differentiam aliorum fructuum potius crescit, quàm minuatur. Impensæ pro Vectura, Gabella, & exoneratione Creditori sunt reficiendæ.

SUMMARIUM.

1 *Pensionis remissio ut debeatur, probandum est damnum.*

2 *Et quidem tale, ut deductis culturæ, & collectionis impensis, fructus medietatem pensionis non attingant:*

3 *Quod tamen Conductor in specie probare debet, præcisè ostendendo damni quantitatem;*

4 *Quoad unum quidem annum, si conductio annualis sit; si verò ad novennium sit protracta, totum hujusmodi tempus inspici debet ad dignoscendum, an damnum sit ultra dimidium pensionum simul sumptarum.*

5 *Nec Conductori satis est, si aliquorum annorum sterilitatem probaverit, quia insuper ostendere tenetur, eam cum aliorum annorum ubertate compensatam non fuisse.*

6 *In*

6 *In Terris sativis si fructus deficiant, damnum ipsos fructus respicere dicitur, non rei substantiam.*
7 *Damnum, de quo initum est pactum ut non compensetur, compensandum non est.*
8 *Tunc pactum nullum est, quando substantiam rei, vel impedimentum a Locatore proveniens respicit, secus si fructus etiam omnes:*
9 *Praecipuè si Locator profiteatur, se non aliter esse locaturum.*
10 *Facta in Instrumento primae Conductionis protestatione, quod non secuta disdicta, contractus pro renovato habeatur cum iisdem conditionibus, & pactis, illa necessaria est ad ea delenda.*
11 *Damni Conductori ex propria culpa evenientis ratio non habetur ad remissionem concedendam.*
12 *Qui impensae causam praebet, ille pro ea solvere tenetur.*
13 *Antecedente non probato, Consequens nullius est ponderis.*
14 *Conjecturae ad aliam causam referibiles nil probant.*
15 *Administrator, & Cessionarius ad exigendum segnes tenentur de nominis deterioratione; non vero Creditor agens contra Debitorem Debitoris.*
16 *Legumina ariditati, & diminutioni suapte natura sunt obnoxia.*
17 *Dominus impugnare nequit calculum sui Ministri.*
18 *Error perfectè probandus est.*
19 *Acta semel impugnato nemo uti potest ad suam utilitatem.*
20 *Triticum in Horreis repositum potius crescit, quàm minuatur.*
21 *Testes extrajudiciales fidem non merentur:*
22 *Maxime si de mera possibilitate, & credulitate testentur.*
23 *Nemo de rebus ad suas manus non perventis rationem reddere tenetur*; & num.25.
24 *Qui citatus non comparet, habetur pro praesente, & acquiescente.*
26 *A praesentia ad traditionem inferri nequit.*
27 *Obligatio redditionis rationis non inducitur, nisi per actus claros, & certos.*
28 *Impensae pro Vectura, Gabella, & exoneratione Creditori reficiendae sunt.*
29 *Quoties ostendi nequit ad probandum Creditum, nisi calculus proprii Ministri, & alioquin in eo non apparet immoderatio, satis est.*
30 *De impensis minutatim factis reportari non solet apocha de recepto.*

DECISIO XIV.

LAbentibus de die in diem in deteriorem statum Gentile, aliisque filiis & haeredibus quondam Aemiliani Pascucci occasione conductionis Tenutae *della Bottaccia* in Agro Romano positę, quam die prima Octobris anni 1703. ad novennium, & pro annua responsione scutorum 1300. a clar. mem. Principe Joanne Baptista Pamphilio susceperat dictus Aemilianus, & continuabant praefati illius filii, & haeredes; fuit ad instantiam moderni Principis Don Camilli, ut cautum sese redderet de solutione Pensionum decursarum, ab A.C. deputatus Aeconomus Anno 1724. super fructibus ex eadem Tenuta recolligendis, aliisque rebus in ea existentibus, & ad praedictos Conductores spectantibus.

Sed eodem Oeconomo remoto anno 1727., atque traditis, praevio d. Judicis Decreto, fructibus collectis eodem anno 1727. Ministris d. Principis, emissa per ipsum obligatione eos retinendi in forma depositi, & tradendi, cui Judex mandasset, convocatus remansit coram eodem A.C. universalis Concursus Creditorum super omnibus Bonis Fratrum de Pascuccis, atque electo Perito Curiali super illorum graduatione, & respective revisione, ac liquidatione Crediti Principis D. Camilli Pamphilii tam nomine proprio, quam uti Cohaeredis una cum Principe D. Hieronymo Fratre clar. mem. Card. Pamphilii assignatarii ratae fructuum ejusdem Tenutae, eaque in Actis exhibita, idem Judex binas sententias promulgavit, in quarum altera declaravit eundem Principem Don Camillum bene reddidisse de supradictis fructibus ad manus ejus Ministrorum perventis rationem, eorumque pretio compensato, pro residuo illum una cum dicto Principe ejus Fratre nominibus, quibus supra, remanere liquidum Creditorem dd. Fra-

Fratrum de Pascuccis in scut. 3683. 46. in altera vero graduavit Creditores, assignando præ cæteris dd. Principibus de Pamphiliis quoad tres Partitas illorum Crediti priorem locum in exclusionem Baronis Andreæ Franceschi Concreditoris, cui assignavit posteriorem locum, nempe quintum, exceptis tamen Dominico Bartoletti, & Dominico Rinaldi, quorum primo fuerunt consignata ante dictam Sententiam graduatoriam scuta 130. 67. $\frac{1}{7}$, & secundus in ista fuit graduatus in priore loco ad exclusionem etiam dictorum Principum.

Devoluta Causa ob appellationem a dicto Barone interpositam a supra recensitis duabus sententiis ad hoc Sac. Auditorium, & mihi commissa, proposui hodie Dominis meis Dubium respiciens Redditionem Rationis, ac Creditum dd. Principum, nempe — *An constet de sufficienti redditione rationis, & respective de credito, & in qua summa* — Qui responderunt — *Affirmative in omnibus juxta modum* inferius exprimendum.

Ad ostendendum enim Principem D. Camillum Pamphilium, sive ejus Ministros non reddidisse sufficientem rationem de Frumento, aliisque fructibus ex Tenuta collectis Anno 1727. & non constare de illius credito in enunciata summa scut. 3683. 46., prout illam fuisse sufficienter redditam, & constare de Credito Principis in dicta summa, pronunciaverat Judex præcedentis instantiæ; Baro de Franceschis tuendo Patrimonium Fratrum de Pascuccis communium Debitorum, plura respicientia eamdem Redditionem Rationis, atque alia provenientia ex diversis causis deducebat; Et primo loco sequendo ordinem a Perito servatum in ejus Peritia, dictus Baro opponebat, quod Annis 1722., & 1724. insolita, ac inopinabilis supervenisset sterilitas in supradicta Tenuta, propter quam Pascucci in eisdem Annis nullos fructus colligere valuissent, & consequenter eisdem debitum esset defalcum Affictuum dictorum Annorum; Verùm Domini censuerunt *Defalcum hujusmodi non deberi*.

Quia ad hoc ut illud debeatur, non solum Conductor, sive alter ex illius jure veniens, probare tenetur damnum
1 sequutum, tanquam fundamentum suæ intentionis; ad tradita per *Corn. consil. 127. lib. 2., Pantzach. de Locat. quæst. 2. n. 8. & 9., Pacion. eodem tract. cap. 47. num. 64., Rota coram Coccin. decis. 562. num. 1.*, sed etiam, quod illud sit tale, ut in eo Anno fructus percepti, deductis priùs omnibus expensis pro cultura, & collectione factis, non fuerint æqui-
2 valentes, ac sufficientes pro solutione medietatis Affictus, & sic Conductor læsus remanserit ultra dimidiam; ad terminos *Text. in l. 2. Cod. de rescind. vendit.*, cujus dispositionem in hac materia sequuntur *Bartol. in leg. Licet num. 1. Cod. locat., Butr. Imol., & Abbas Panormit. in cap. Propter sterilitatem. eodem tit., Pinell. in l. 2. part. 1. cap. 3. num. 21. Cod. de rescind. vendit., Peregrin, consil. 198. num. 3. post med. lib. 5., Menoch. consil. 669. num. 11., Gratian. discept. 534. num. 39., Faber. in Codic. lib. 4. tit. 42. defin. 4., Rota coram Coccino decis. 422. n. 15., & coram Dunozzet. Jun. decis. 1003. n. 10.*, & cum hoc cognosci nequeat per probationem damni in genere, ideo exigitur etiam,
3 ut Conductor in specie, & in certa, ac præcisa quantitate d. damnum concludat; ut late notant *Riminald. Jun. consil. 92. num. 12., & seq., Surd. consil. 282. n. 16. Mantic. de tacit., & ambig. convent. lib. 5. tit. 8. num. 39., Pacion. de locat. d. cap. 47. n. 65., Rot. coram bon. mem. Molines dec. 722. num. 10.*; Cum autem Baro de Franceschis nil penitus ex præmissis, quoad dictos annos 1722., & 1724. probaverit nec in genere, nec in specie, eo quia documenta ab ipso exhibita respiciunt alias Tenutas, non autem illam *della Bottaccia*, de qua est quæstio; & Peritus in ejus relatione super hoc nil certi affirmet, de plano sequitur, quod petitum defalcum non debeatur, ut probant *omnes prædictæ auctoritates*.

Tanto magis, quia ubi etiam dictus Baro explevisset enunciatam specificam probationem quoad Annos prædictos, ne id quidem satis esset pro eodem Defalco obtinendo, dum non agitur de con-

conductione unius anni; in qua præmissa procedunt, sed de conductione ad Novennium expleta, cujus respectu
4 quemadmodùm sterilitas unius, vel duorum annorum compensari valuit ex ubertate aliorum, facta computatione Annorum sterilium cum fertilibus, juxta *Cap. Propter sterilitatem de locat., & conduct.*, ita non facta tali computatione per Conductorem, ex qua appareat de super enunciato damno intolerabili, ac læsione ultra dimidiam quoad integrum novennium, nunquam favore illius locus est alicui defalco, sive remissioni mercedis; *Pacion. de loc. & conduct. d. cap.47. num.76. & seqq., Rocc. disput. Jur. select. cap.120. num.5., Ansald. de Commerc., & Mercat. disc.96. num.3. & 26., Rot. post Zacch. de obligat. Cameral. dec.152. num.4. & 5., coram Dunoz. Jun, dec.1003. per tot., coram bon. mem. Molines decis. 425. num.10., & 11., & decis.1141. n.14. & seq., & in Recent. decis.288. n.11. part.12., & dec.275. num.9. part.19., & in Romana Affictuum, & Defalchi 11. Junii 1734. §. Reservata. coram Illustrissi. P.D. meo Corio emeritissimo Almæ Urbis Gubernatore.*

Non urgente, quod dicta computatio Anni sterilis cum fertili procedat in locatione perpetua, vel ad tempus valde diuturnum, non autem in Affictu ad novennium, ut in præsenti casu; quia hoc nullatenus afferunt *auctoritates allegatæ* ex parte Baronis, & contrarium passim tenuit *hoc Sacrum Tribunal*, ut in specie in *dicta decis.152. n.4. & 5. post Zacch. de obligat. Cameral., & decis.216. num.25. coram cl. mem. Card. Caprara, & dicta decis.425. num. 11. coram bon. mem. Molines*. Prout nec etiam urget, quod, hoc quoque admisso, sufficiat Conductori probasse sterilitatem unius, vel duorum Annorum
5 novennii pro obtinendo defalco, quia, si Dominus prætendit eamdem sterilitatem fuisse compensatam ubertate aliorum annorum, refunditur in ipsum onus hanc compensationem probandi; nam tam sterilitas prædicta, quam quod ista compensata non remanserit ex aliorum annorum ubertate, complectitur copulativè intentionem, & fundamentum Conductoris, qui in hac prætensione defalchi gerit figuram Actoris, & , *ex supra firmatis*, in hisce terminis Affictus ad novennium, nunquam Defalcum conceditur, nisi facta prædicta computatione annorum fertilium cum sterilibus; & consequenter probatio prædictorum non a Domino rei Locatę, qui in dicta exceptione Conductoris est Reus, sed ab eodemmet Conductore facienda venit; ut unanimiter tradunt *Gratian. discept. forens. cap.557. n.4., Rota post Zacch. de obligat. Cameral. decis.42. num.5. & 6., coram Millino decis.363. ad fin., cor. Coccin. decis.11. n.2., & in divers. dec.727. n.2., & 3. part.4.*

Pariterque non refert, quod supradictum damnum, ut supponitur, passum a Pascuccis de anno 1722. & 1724. non fuerit in aliqua parte fructuum, sed in substantia rei locatæ, ad exemplum Vineæ, cujus Vites, vel Olivæ quando tempore hyemali deficcantur, dicitur deficere rei substantia; nam quidquid fit in Vinea, hic agitur de Tènuta, ac
6 Terrenis seminativis, in quibus, si aliquo tempore fructus non colliguntur, hoc damnum unice respicere dicitur ipsos fructus, non autem substantiam Rei locatæ, ut in terminis advertit *Rota coram Coccino d. dec.11. sub num.2. §. Non obstat.*

His addebatur clarissimum pactum initum in Instrumento Affictus, quod Affictuarii numquam prætendere possent ullum Defalcum, neque illud præstare teneretur D. Princeps, etiamsi — *detti Affittuarj uno, o più anni perdessero il frutto in tutto, o in parte* — propter quod pactum eo fortius Pascucci Affictuarii arcendi erant a petito defalco; cum illud damnum, quod cadit
7 sub similibus pactis, nunquam Conductori sit bonificandum; *ad Textum in leg. Si unum in princip. ff. locata, leg. Licet Cod. cod. tit., Larr. allegat. fiscal. num.15., Pacion. de locat., & Conduct. cap.47. num.21., Bertacchin. Vot.42. num.4., Magon. dec. Florentin.67. n.5., Tristan. decis. Catalan.70. n.39., Rota coram Coccin. d. dec.422. n.1., & coram clar. mem. Card. Caprar. dec.216. n.20.*

Nec suffragatur, quod tale pactum sit

sit contrarium Juris dispositioni, ac naturæ Locationis exigenti remissionem mercedis in casu damni intolerabilis,
8 & proinde nullum, ac insubsistens & non attendendum; Quia similia pacta tunc insubsistentia dicuntur, quotiescumque versantur circa damnum concernens substantiam rei locatæ, vel impedimentum proveniens ex facto Locatoris: secus vero ubi, ut hic, agitur de pacto respiciente damnum, & casus fortuitos, qui contingere possunt super ipsismet fructibus rei locatæ; In hoc namque casu similia pacta valida sunt, & semper substinentur; *Riminald. Sen. cons.154. num.2. vers. Præmittendo*, *Velasc. de Jur. Emphyt. quæst.27. num.34. vers.Secundus casus.*, *Castill. variar.resol. par.3. cap.3. n.72.*, *Pacion. de locat.*, *& Conduct. cap.49. num.21.*, *& seqq.*, *Rot. in d. Romana Affictuum*, *& Defalchi 11. Jannarii 1734. §. Reservata in fine cum seqq. coram Illmo P. D. meo Corio.*

Signanter dum pactum, de quo est quæstio conceptum fuit sub unica ratio-
9 ne, quod — *detto Sig. Principe non avrebbe affittata detta Tenuta per detta somma, ma ne avrebbe voluto assai più*; quo stante cum idem pactum dicatur, & sit pars pretii, sive diminutionis Affictuum, eo fortius validum est, & subsistens; nam tunc censetur Conductorem Aleam incertam emisse, cujus respectu nulla læsio consideratur; *ad Text. in leg. si jactum retis ff. de act. empt.*, dum æqualiter se habet ad damnum, ac ad lucrum; ut in proposito ponderant *Card. de Luc. de regal. disc.175. n.22.*, *Rot. coram bon. mem. Molines dec.425. num.7.*, *& d. dec.1141. num.12.*

Neutiquam officiente, quod supradictum pactum, uti initum in Instrumento Conductionis celebrato anno 1703. cum Æmiliano Patre dd. Fratrum de Pascuccis, non censeatur repetitum in successivis novenniis continuatis ab iisdem Fratribus; Etenim in eodem In-
10 strumento fuit etiam facta specialis conventio; quod quatenus a neutra ex Partibus fuisset expleta disdicta Affictus, censeretur facta illius renovatio, seu continuatio ad aliud novennium cum iisdemmet pactis, capitulis, annua pensione, atque aliis contentis, & expressis in eodemmet Instrumento; unde cum hæc renovatio evenerit, nulli est dubium, quin illa contineat in se etiam præfatum pactum non petendi defalcum, ut supra; cum talis sit virtus expressæ renovationis, & continuationis. *Malvas. cons.87. n.39. vol.1.*, *Cancer. var. resol. lib.1. cap.14. num.65.*, *Antonell. de temp. legal. lib.2. cap.35. nu.2.*, *Rot. in Rec. dec.335. n.7.*, *& 8. part.10.*, & magis in terminis, *Rot. cor. Caprara d. dec.216. num.28.*, *& 29.*, *& coram Molin. dec.386. num.3.*

Quod verò supradictum pactum veluti respiciens totum Novennium jam renovatum, sive continuatum a dd. Fratribus de Pascuccis obstare eisdem nequeat quoad supradictum defalcum annorum 1722. & 1724., dum quoad po-
11 stremos binos Annos ultimi novennii, in quibus forsan colligere poterant majores, ac uberiores fructus ex Tenuta, fuerint a Principe Don Camillo expulsi a conductione, nequidem subsistit; quia ultra quam quod ubertas in dictis successivis annis quoad controversam Tenutam probata non extitit; cum hoc evenerit ex culpa eorundem Fratrum non solventium statutis temporibus mercedem locationis, licet ipsi ad hoc exequendum pulsati fuissent coram Judice, quidquid proinde mali ex hoc eisdem Fratribus evenerit, ipsis imputandum est, non autem Principi, qui nil aliud explevit, quam id, quod ei Lex permittebat, & sibi rotundis literis in Instrumento Affictus reservaverat; nec sub dicto motivo Fratres de Pascuccis petere valent defalcum, & pactum eludere; per ea, quæ tradunt *Turrett. consil.60. num.2. post medium, & seqq.*, *Cohell. ad Bull. Bon. Regimin. cap.48. num.54.*, *Pacion. de locat.*, *& conduct. d. cap.49. n.31.*, *Surd. decis.94. n.5. 6.*, *& sequen.*, *Rota coram bon.mem.Molines decis.825. num.10.*, *& in recent. decis.57. num.4. part.3.*

Secundo loco Baro de Franceschis contendebat, ex supra memorato credito dd. Principum esse demendam partitam sc.58. pro pensione Horrei, in quo repositum est Triticum collectum anno 1727. a mense Junii ejusdem Anni

anni usque ad mensem Maii 1728.; *Et hanc partitam esse detrahendam* dixerunt Domini, ea moti ratione, quia nempe idem Princeps D. Camillus obtinuit facultatem a Judice die 26. Junii prædicti anni 1727. vendendi Frumentum tunc in Tenuta collectum, ad rationem scut.5., & ob. 50. pro quoli-
12 libet rubro; & propterea si postea voluit venditionem hanc ulterius protrahere usque ad sequentem annum 1728., ut forsan pluris illud venderet, subire debet onus controversæ pensionis causam habentis ex illius mora; *Leg. illicitas. §. Sicuti de Offic. Præsidis, Bartol. in leg. inter stipulantem. §. Sacra ff. de verbor. obligat.*, *Jov. de solemnit. in contract. minor. Glos.25. num.556., & seqq. tom.2.*

Præter supradictas binas Partitas defalchi, & Pensionis Horrei, quas uti præliminares proposuit Baro de Franceschis, ut designavit Peritus in ejus relatione; sequendo pariter ordinem peritiæ deduxit tertio loco *duodecim alias Partitas*, contendendo illas omnes referendas esse ad creditum supradictorum Fratrum de Pascuccis, & respective in diminutionem debiti pensionum cum D. Principe Panphilio, & illis singulis examinatis, responderunt Domini, ut inferius.

Primam scut.920. 95. provenientem ex tresdecim Partitis Frumenti, & aliorum fructuum venditorum descriptis in primo loco in attestatione Ratiocinatoris Appaltus *della Rubiatella non esse a Domino Principe bonificandam*; quia juxta relationem Periti, ille rationem reddidit tam de eisdem tresdecim Partitis, quam *de decimaquarta, & decimaquinta* ultimo loco in eadem attestatione adnotatis, & comprehendentibus Rubra 301. Frumenti. Nec obstat, quod talis redditio rationis unice versetur circa d. Rubra 301., ac fructus collectos anno 1727., & sic non includat fructus supradictarum tresdecim Partitarum, qui collecti fuerunt anno 1726.; nam ex recensita attestatione Ratiocinatoris *della Rubiatella* non resultat fructus ejusmodi fuisse collectos dicto anno 1726., stante quod in illa non exprimitur, quo tempore Se-
13 getes in illis contentæ, & descriptæ fuerint collectæ; unde locum habet regula *Text. in leg. neque natales Cod. de probat.*, de qua *Rota in Augustana Canonicatus 21. Junii 1734. §. finali coram Me*.

Nec visum est Dominis assumptum concludi ex quibusdam adminiculis; sive conjecturis adductis a Barone, quod videlicet D. Princeps non impugnet binas illas posteriores partitas relatas in attestatione dicti Ratiocinatoris Rubrorum 301. Frumenti fuisse de messe anni 1726.; & sic de eodem Anno dicendæ sint etiam reliquæ tresdecim Partitæ; quodque in supradicta Attestatione adsint descriptæ binæ Partitæ Fabarum venditarum sub diebus 16. Julii, & prima Septembris Anni 1727., quo tempore nondum erant collectæ Fabæ ejusdem Anni 1727.; & quod demum pretium Frumenti, Segetum, ac Fabarum collectarum Anno 1727. ac venditarum non correspondeat pretio eorumdem fructuum in sæpedicta attestatione Ratiocinatoris enunciato; Quia in eadem attestatione non enunciatur dicta Rubra 301. Frumenti fuisse collecta anno 1726., & constat D. Principem sub diebus 18., & 23. ejusdem mensis Julii anni 1727. petiisse ab A. C. facultatem vendendi Fabas eodem anno collectas; Quoad pretium autem non statur dicti Ratiocinatoris attestationi, cum aliquando Frumentum, ac alii supradicti fructus vendantur majori pretio, illo descripto in Libris Appaltus *della Rubiatella*, ut Princeps docuit fuisse venditum frumentum controversum: Quæ facti circumstantiæ imperfectas reddunt, & funditus prosternunt dictas conjecturas, & adminicula: at quando etiam ista talia non essent, negari profecto non posset, quod saltem non essent nimis vaga, generalia, æquivoca, & ad alias causas referibilia, dum non excludunt possibilitatem in contra-
14 rium, & consequenter inepta undique ad concludendum d. assumptum favore Baronis, quod requirit perfectissimam probationem, nullam admittentem contrariam interpretationem; *Leg. cum ff. de probat.*, *Rot. coram san. mem. Gregorio XV. decis.220. num.2.*

Se-

Secundam Partitam complectentem exactionem crediti in summa sc.344., quod ex causa pretii Herbarum habebant Fratres de Pascuccis contra quosdam de Mostarda, similiter Domini dixerunt *non esse bonificandam pro rata scut.304. a Domino Principe*, licet Baro de Franceschis autumaret, quod idem D. Princeps non adhibuerit omnes possibiles diligentias pro illius exactione, & ex istarum omissione illud inde evanesceret inexigibile; Quandoquidem constitit Principem ex parte sua nullatenus fuisse negligentem, dum expedivit Mandatum contra Debitores, & post exactionem scut. 40. idem Mandatum etiam exequi personaliter fecit contra illos; & ulterius cum idem Prin-
15 ceps non egerit contra prædictos Debitores, vel uti Administrator, vel Cessionarius Fratrum de Pascuccis, sed solum uti istorum Creditor contra Debitores suorum Debitorum non tenebatur prosequi instantiam usque ad effectivam exactionem, præcipue utpote Creditor ex Instrumento munito Camerali obligatione, quæ Creditori tribuit facultatem variandi; *Rota coram Emerix dec.1284. num.10. & in recen. dec.161. num.4. & 25. part.6.*

Idem decreverunt DD. quoad tertiam Partitam scut.20.40. fundatam in defectu Rubrorum sex Fabarum vulgo *Favetta* ex Rubr.109. collectis anno 1727. nempe *eam non esse bonificandam*; Quia talis defectus processit ex naturali Fabarum exsiccatione, & diminutione propter non adeo promptam illarum
16 venditionem; dum Legumina inter aridos Fructus, & diminutioni suapte natura obnoxios connumerantur *a Bald., ac cæteris DD. in Auth. ad hoc colum.1. de usur.*; Non subsistente, quod talis defectus ex hac causa evenire non potuerit, cum Fabæ venditæ fuerint in Area Tenutæ *della Bottaccia*, ubi fuerunt collectæ ex Decretis provisonialibus A.C.; quia similia Decreta probant facultatem vendendi, non autem quod venditio sequuta fuerit in Tenuta; Multa enim tractantur, quæ postmodum nullum habent effectum; Et quia etiam contrarium apparuit ex notula expensarum factarum a Ministris Principis pro transportatione dictarum Fabarum ad Urbem, quod sane venditionem illarum in d.Tenuta ad evidentiam excludit.

Quartam Partitam scut.64. 50. pro augmento valoris rubrorum 47. frumenti inferioris qualitatis, seu ut vulgo dicitur *di Cappiame* venditorum, cujus pretium Baro contendit esse liquidandum ad rationem sc.4. pro quolibet Rubro, & contra Princeps ad rationem pretii inferioris, quo asserit dicta rubra vendita fuisse, dixerunt Domini *esse bonificandam ab eodem D. Principe*, ea ducti ratione, quia doctum fuit ex Computo tradito a Mariano Ministro ejusdem Principis recensita Rubra 47. fuisse ad rationem scut.4. pro quolibet Rubro vendita, quod Computum idem D. Princeps, uti confectum ab ejus Ministro impugnare non valet; *Rota coram Buratt. decis.453. num.3., & 4., & in recent. dec.284. num. 30. par.9. tom.1.*; Neque attendi promeruit alterum Computum exhibitum ab aliis Ministris D. Principis post obitum dicti Mariani, in quo pretium dd. Rubrorum adnotatur in inferiori quantitate; Quia non docto de errore, licitum non est
17 recedere a dicto primo Computo, ac confessione in illo emissa circa pretium scut.4. pro quolibet Rubro; *Rota cor. Buratto dec.453. num.3. & 4., & cor. Molines dec.889. num.27., & in recen. decis.261. num.25. part.7.*

Quin error demonstrari visus fuerit, ex quo pretium descriptum in Libris Appaltus *della Rubiatella*, juxta fidem, seu testimonium Ratiocinatoris adductum a Barone respondeat potius dicto ultimo computo; quia recurrit responsio, quod dicti Libri non probant verum pretium Rei venditæ, ex ratione deducta supra *in dicta prima Partita §. Primam*, & ideo ex eadem congruentia, seu uniformitate non bene concluditur error, qui de sui natura exigit probationes non æquivocas, sed omni-
18 no perfectas, & univocas; *Cap. Lator.5. vers. si vero, ubi Gloss. verb. Probare legitime, qui filii sint legitimi*, ubi *Fagnan. num.4. & 57., Capyc. dec.150. num.23. lib.2., Rota coram Coccin. decis.1369. num.56. & 57., coram Molines*

*lines decis.*1254. *num.*2., *& in rec. decis.*403. *num.*16.*&* 17. *part.*19., & eo ipso quod Princeps eamdem atteſtationem Ratiocinatoris Appaltus *della Rubiatella*, ut ſupra impugnavit *in prima*
19 *Partita*, non poteſt illa poſtea uti in *hac quarta* ad effectum oſtendendi errorem primi Computi a Mariano ejus Miniſtro exhibiti; *Cap. Ex eo* 38. *de Regul. Jur. in* 6., *Rota coram Molines decis.*81. *num.*9.

Et ſimiliter *bonificandam eſſe a Domino Principe quintam partitam ſcutorum* 58. 80. provenientem ex defectu Rubrorum 17. a quantitate Frumenti collecti anno 1727., & ad illius Horrea aſportati, dictum fuit; Talis nam-
20 que defectus non valuit referri alicui naturali diminutioni, cum frumentum in Horreis repoſitum ſoleat potius augeri, quam minui, ad differentiam aliorum fructuum exſiccationi ſubjectorum; ut refertur in *Statut. Agriculturæ pag. mihi* 142. *num.*53., & tradunt *Caſareg. de Commerc. tom.*1. *in fine*, *Anglef. in Hor.quæſt.Theolog. tit. de reſtit. quæſt. de Æconom., & depoſit. pag.*337. *Sanchez conſ. moral. lib.*1. *cap.*5, *dub.*7. *num.*1., *& per tot.*

*Sextam partitam ſcut.*951. 28. *non eſſe bonificandam* concluſum fuit; nam illa prætenſio Baronis, quod anno 1727. in tenuta fuerint collecta Rubra 840. frumenti, & conſequenter cum Princeps rationem non reddat, niſi de Rubriis 587., adſcribenda ſint ad ejus debitum Rubra 253. deficientia in valore dd. ſcut.951. 28., hujuſmodi in quam
21 prætenſio non ſubſiſtit; tum quia ſuper collectione antedictorum Rubrorum 840. non fuit allata a Barone, niſi ſimplex atteſtatio duorum Teſtium, qui veluti extrajudicialiter deponentes nullam merentur fidem; *Rot. coram Herrera decis.*94. *num.*16., *& coram Falconer. de retinen. poſſeſſ. dec.*13. *ſub n.*4.; Potiſſimum dum deponunt de mera poſ-
22 ſibilitate, & propria credulitate; *Rot coram Molines decis.*439. *num.*11., *& in Salamantina Pecuniaria* 28. *Februarii* 1735. §. *Nec denique. verſic. Teſtes verò coram Me*; Non obſtante, quod illorum depoſitio coadjuvata jactetur a quodam Computo cujuſdam Bartoletti ſuper tranſportatione Frumenti ad Urbem; dum Computum hujuſmodi in ſe includit etiam expenſas aſportationis frumenti collecti anno 1726., & ſic probare nequit quantitatem frumenti collecti anno 1727., de quo queritur; Tum etiam, quia D. Princeps, juxta Decretum A. C., ac illius obligationem, non tenetur reddere rationem, niſi de illa quantitate frumenti, ac fructuum tranſportatorum ad Urbem in illius Horreis; ideoque cum ad hæc Horrea non fuerint tranſporta-
23 ta, niſi ſupradicta Rubra 587., & de his jam ratio fuerit reddita, ad nil ultra ille tenetur; *Bartol. in l.*1. *num.*9., *& ſeq. ff. de acquiren. poſſeſſ.*, *Rot. in rec. decis.*380. *num.*4. *par.*4. *tom.*2., *& decis.*158. *num.*3. *&* 8. *par.*11., *& decis.*625. *n.*6. *par.*19. *tom.*2.

Septima partita continet expurgationem ſupradictorum Rubrorum 587., ex qua Frumentum purum bonæ, ac mercantilis qualitatis remanſit in Rubris 221. *in Terra*, *Conciatura*, *Cappiame*, *e granoſa*, quod Baroni de Franceſchis inveriſimile nimis videbatur; Sed in hac parte dixerunt Domini, *nil eſſe referendum ad debitum D. Principis*, quia in dicta expurgatione citati fuerunt a Principe Creditores Fratrum de Paſcuccis, ac moniti ad illi intereſſendum, ac proinde non poſſunt ipſi hodie eamdem expurgationem, ut ſupra ſequutam de aliqua inſubſiſtentia redarguere, cum eorum contumacia in non in-
24 tereſſendo æquipolleat præſentiæ, vel acquieſcentiæ; juxta notata in *l. final. Cod. de jur. deliber.* Fortius dum illius veritas confirmata apparuit non ſolùm ex judicio Periti in ſua relatione, ſed etiam ex ipſomet facto ſucceſſivo, dum frumentum purum a D. Principe non fuit venditum niſi in dicta quantitate Rubrorum 366., illius excrementa *di Conciatura*, *Cappiame*, *e Granoſa* non fuerunt vendita niſi in recenſitis Rubris 221., de quibus omnibus fuit reddita fidelis ratio.

Octavam partitam provenientem a Rubris 50. Novalium a Paſcuccis venditorum Antonio Mariæ Ciocchetti, ac Rubris 70. Frumenti eidem mutuati, ac mercede Bobum eorumdem de Paſcuc-

cis,

cis, eum ultro fassus fuerit D. Princeps ex his exegisse ab hæredibus Ciocchetti ultra scuta 107. jam a Perito calculata, alia scuta 307. 71., & sic in totum scuta 414. 71., Domini dixerunt pariter *in dicta summa a D. Principe esse bonificandam*.

Nona Partita versatur circa Plaustra, ac alia Instrumenta ad usum Artis Agrariæ, & Gregis Ovium in Tenuta existentis, spectantis ad Fratres de Pascuccis, de quibus contendit Baro de Franceschis teneri Principem ad reddendam rationem; *DD. verò contrarium existimarunt*, quia per dictum Baronem doctum non fuit eadem Plaustra, ac Sti-
25 lia fuisse consignata Ministris D. Principis, sine qua consignatione ille cogi non valet ad eorum redditionem rationis; quemadmodum præter citatos numer.23. firmant *leg. Boves* 89. §. *Inter. ff. de verbor. significat.*, *Rota cor. Gregor. dec.*554. *num.*2., *cor. Cavaler. decis.*98. *num.*4., *& in Recent. dec.* 186. *n.*1. *part.*10., & licet idem Baro judicialiter prædicta Plaustra, ac Instrumenta describere fecerit præsentibus mox di-
26 ctis Ministris, attamen ex hoc non valet inferri ad illorum consignationem, & sic ad onus illa custodiendi, & reddendi rationem, cum stet bene simul dicta descriptio, ac præsentia Ministrorum, & quod non fuerit facta ulla consignatio, nam ad inducendum dictum onus, vel obligationem non sufficiunt
27 actus æquivoci, & de per se non concludentes, sed exiguntur actus clari, expliciti, ac certi; *Joseph Ludovic. conclus.*14. *in princip.*, *Rota cor. Coccino dec.*1813. *num.*19., *&* 20., *& in Rec. dec.*522. *num.*4. *part.*1.

Decimam Partitam scut.74.95. solutorum a Ministris Principis pro Gabella, Vectura, & exoneratione Rubro-
28 rum 109. Fabarum, & aliorum Rubrorum 126. segetis ad Urbem asportatorum, *non esse demendam a Credito ejusdem Principis* conclusum fuit; Quia similes expensæ necessariæ sunt, atque ideo eidem sunt bonificandæ, & reficiendæ; *toto titulo Cod. de Administ. Tutor.*, *Rota cor. bon. mem. Molines decis.*693. *num.*5., *& in Rec. decis.*165. *num.* 14. *part.* 11. Spreta prorsus responsione Baronis, quod promota instantia per Principem coram A. C. super facultate vendendi recensitas Segetes pro certo, ac determinato pretio, eatenus illi adhæserint Baro, ac alii Creditores, quatenus Defensores Principis supposuerint eamdem venditionem esse faciendam in ipsamet Tenuta, ad effectum erogandi pretium retrahendum in solutionem mercedis Operariorum, atque ideo si Princeps voluit vendere in Urbe, subire etiam de proprio teneatur expensas; Quoniam Decreta A. C. non exprimunt venditionem faciendam esse in eadem Tenuta, quinimo illa emanarunt sub diebus 18., & 23. Julii 1727., quibus jam supradictæ Faba, & seges integrè transportatæ erant ad Urbem, ut observat Peritus in ejus relatione *super hac decima Partita*; unde est inverisimile in his circumstantiis, quod Judex demandaverit, & Defensores Principis institerint pro illarum venditione in Tenuta, in qua amplius non erant.

Undecima Partita respiciens mercedem solutam a Ministris Principis pro asportatione ad Urbem supraenunciatorum Rubrorum 587. Frumenti a Tenuta ad rationem obulorum 25. pro quolibet Rubro, quam esse excessivam in obul.5. pro quolibet Bubro contenderunt Baro, ac alii Creditores coram Perito, *visa fuit in hoc prætenso excessu non bonificanda*. Quia de tali excessu non constitit, dum non fuit probatum, quod eo tempore asportatio commodè fieri potuerit pro minori pretio, nempe obul.20. pro quolibet Rubro, quod probe agnoscens Baro, eamdem prætensionem repetere omisit in hac Propositione.

Duodecima tandem *Partita* est complexiva plurium Partitarum constantium summam in totum scut. 1324. 57. erogatorum a Principe in expensas factas ad usum Tenutæ, & pro collectione Frumenti, ac aliarum Segetum; Et licet Baro de Franceschis contendat esse detrahenda scuta 200. 52.; sive quia aliquæ fuit excessivæ, sive quia aliæ nullo modo justificatæ remaneant, & per consequens quod Principi bonificandæ non fuit in tota dicta summa; Attamen cum

29 cum idem Princeps in hac parte aliud exhibere non valeat, quàm computum datum a suo Ministro, in quo nulla apparet exorbitantia, cumque agatur de modicis expensis minutatim factis, at-
30 que solutis, de quibus non solet reportari Receputa; *Federic. de Sen. consil.119. num.4., & seq., Escobar. de ratiocin. cap.10. num.62. vers. rursus., Ansald. de commerc., & mercat. discurs.64. num.7., Rota cor. bon. mem. Molines dec.1070. num.14., & in Recent. decis.117. num.2. part.13., & decis.221. num. 6. 7., & 13. part.16.*; ideo DD. prætermisso examine particulari omnium dictarum Partitarum, censuerunt *nullam esse faciendam detractionem in damnum D. Principis*, præterquamquod de illa modica summa, in qua Peritus recognovit errorem, & fecit diminutionem, nempe in una Partita scut.1., & in alia scut.4.; cum reliquæ exceptiones datæ a Barone, & specialiter relatæ a Perito cognitæ fuerint irrelevantes ex ipsismet rationibus per eumdemmet Peritum allatis, ad quas eidem Domini in hac parte remissive sese habuerunt.

Atque ita demptis a Credito Principis Partitis, ut supra per ipsum bonificandis, juxta hunc modum responderunt Domini *constare de sufficienti Redditione Rationis, & de Credito respective in reliqua summa scut.3290. 45.*

Utraque Parte satis audita &c.

ROMANA CONCURSUS SUPER PRÆLATIONE.

Lunæ 7. Februarii 1735.

ARGUMENTUM.

Locatori super fructibus Prædii, & Animalibus in eo existentibus debetur prælatio, maxime si dominium, ac hypothecam super iis sibi reservavit; quoad reliqua verò bona Conductoris proceditur cum regula anterioritatis. Renovatio si fuerit in Instrumento primæ Locationis conventa, creditum Locatoris a die dicti Instrumenti anterioritatem desumit; secus si sit tacita. Conditio potestativa ex voluntate Contrahentium retrotrahitur.

SUMMARIUM.

1 *Pro credito Pensionum Locatori debetur prælatio adversus quoscumque Creditores tàm super fructibus Prædii*;
2 *Quàm super Animalibus in eo existentibus:*
3 *Maxime si super iis dominium, ac specialem hypothecam sibi reservaverit*; & num.14.
4 *Super reliquis verò Bonis Conductorum proceditur cum regula anterioritatis.*
5 *Locatoris porro Creditum anterioritatem desumit a die renovationis tantùm, non autem a die primæ Locationis, si agatur de renovatione tacita*; & num.8.
6 *Si enim renovatio in casu omissionis disdictæ conventa legatur in Instrumento primæ locationis, unicus censetur contractus*;
7 *Et ab eodem Instrumento hypothecam ambæ desumunt*;
8 *Ac consequenter etiam anterioritatem*;
9 *Quamvis enim regula sit, quod Conditio potestativa non retrotrahatur, ad differentiam Conditionis causalis, & mixtæ*;
10 *Tamen in hoc casu habet locum retrotractio, quia alioquin pactum remaneret inutile tum ob supervenientiam Creditorum*;
11 *Tum etiam, quia sine eo renovatio haberi poterat ex Conductoris continuatione, & Locatoris taciturnitate.*
12 *Verbum* Continuare *initii, & progressus uniformitatem denotat.*
13 *Contrahentes efficere possunt, ut conditio potestativa retrotrahatur.*
14 *Locator ob reservationem Dominii, & hypothecæ præfertur quibuscumque Creditoribus.*

DECISIO XV.

Unacum Dubio *super Redditione Rationis, ac Credito*, de quo *in mea contemporanea Decisione*, in qua DD. Principes de Pamphiliis fuere declarati Creditores in summa scutor.3190. 45., proposui etiam aliud *super Prælatione* in Bonis Fratrum de Pascuccis communium Debitorum, quam in consignatione pretii ex illorum venditione retracti, vel retrahendi, ad exclusionem dicto-

dictorum DD. Principum, ab A. C. Met obtinuerunt Dominicus Bartoletti pro rata scutor. 130. 68. ⅟₇ jam illi consignatorum ante Sententiam graduatoriam, & Dominicus Rinaldi Pistor Urbis in illa primo loco graduatus, & quam obtinere contendebat Baro Andreas de Franceschis Creditor ipsorum Fratrum de Pascuccis in scut. 3181. 96. ex causa Conductionis Tenutæ *dell'Olgiata* ad dictum Baronem spectantis, & conductæ ab Æmiliano Pascucci Patre dictorum Fratrum die 20. Julii anni 1716. ad Novennium; unde per me interrogatis DD. — *An, & cui danda esset Prælatio; & pro qua summa* -- habui responsum — *Prælationem esse dandam Fratribus de Pamphiliis pro summa liquidata in dicta mea contemporanea Decisione* super Redditione rationis, ac Credito.

Pro eo enim, quod spectat ad Baronem Andream, nulla apud Dominos adfuit dubitatio, quin super pretio tàm Frumenti, aliorumque fructuum collectorum anno 1727. in Tenuta *della Bottaccia*, de quibus latè fit mentio in dicta mea contemporanea Decisione, quàm etiam Bobum, Equarũ, & Ovium, quæ in eadem Tenuta detinebantur; & depascebantur, omisso etiam puncto anterioritatis Crediti, ex causa solius potioritatis, præferendi essent DD. Principes Fratres de Pamphiliis tamquam Domini Tenutæ *della Bottaccia*, & Creditores ex causa illius pensionum decursarum, dicto Baroni de Franceschis, tàm de jure, juxta quod Locatori pro Credito Affictuum datur prælatio super
1 fructibus Rei suæ adversus omnes Creditores Conductoris etiam anteriores, & hypothecam habentes, juxta *Bald. in leg. in rebus. 30. num.3., Gratian. disceptat.25. num.9., & per tot., Paciou. de Locat., & Conduct. cap.33. numer.37., & seq., Carocc. eodem Tract. tit. de difform. quæst.5. vers. Circa prælationem., Surd. dec.97. num.5., Rota coram Bichio dec.500. num.34., & coram Ansald. dec.11. num.1., & 2.*, ac
2 etiam super Animalibus in Tenuta existentibus, ac depascentibus; *Ansald. de Commerc., & Mercat. disc.83. n.30., & 31.*, juncto præsertim *Statuto Agriculturæ cap.73.*; de quo late *Rota post Constantin. ad Stat. Urbis decis.75. numer.1. 7., & 8., ac ferè per tot.*; quàm
3 etiam ex clarissima reservatione Dominii, specialisque hypothecæ favore eorumdem Principum conventa in Instrumento Affictus super omnibus fructibus, & Animalibus cujuscumque qualitatis in eadem Tenuta, ut dictum est, existentibus, & depascentibus; itaut nullo tempore acquiri valeret a quacumque Persona etiam privilegiata, & privilegiatissima super illis jus aliquod, aut actio; propter quam reservationem pariter Locatori prælatio competit, juxta firmata per *Card. de Luca de Credit. disc.17. num.5., Rota cor. Ansald. dicta dec.11. num.2., & in Rec. decis.46. num.31., & 32. part.9., & dec.351. per tot. part.11.*

Tota proinde hujus Causæ difficultas reducebatur ad reliqua Bona indifferentia dictorum Fratrum de Pascuccis
4 Debitorum, in quibus, juxta insinuata per *Pacion. de Locat., & Conduct. capit.39. sub num.51.*, super hoc puncto prælationis recurrendum est ad anterioritatem, ad normam regulæ *Text. in leg. potior. ff. qui potior. in pignor. habeant.*; & existimarunt DD. præfatum Creditum Principum de Pamphiliis esse anterius illo Baronis de Franceschis, & sic eos esse præferendos etiam super dictis Bonis. Quia Creditum Principum suum initium desumit ab Instrumento Locationis dictæ Tenutæ *della Bottaccia* celebrato die 29. Maii 1702., & illud Baronis incipit die 20. Julii 1716., quo celebratum fuit aliud Instrumentum Locationis Tenutæ *dell'Olgiata* cum Æmiliano Patre dictorum de Pascuccis, & sic istud est posterius.

Neque obstat, quod in renovatione Locationis anterioritas, sive potioritas temporis desumenda sit a die ipsius renovationis, non autem a die primæ Locationis, quando, ut hic res est cum tertio intermedio Creditore, non autem cum ipsomet Conductore, & propterea cum Principes sint Creditores pro Affictibus ultimi Novennii renovati, quod incepit anno 1721., remaneant per consequens posteriores credito di-
5 cti Baronis; Hoc namque procedere visum

visum fuit in relocatione, sive renovatione tacita, quæ efformatur ex novo, ac tacito consensu Contrahentium ex post præstito, idest post cessatam Locationem, & dicitur novus, ac diversus Contractus ab eadem priori Locatione, & consequenter cum sit novus Contractus, consentaneum quoque est, quod hypotheca, & prælatio non a die primi contractus, sed a die dictæ tacitæ reconductionis admittatur; & in his terminis loquuntur, & per dictam rationem concludunt omnes actoritates a Barone allegatæ, & specialiter *Gait. de Credit. cap.4. quæst.11. a num.2153. usque ad num.2159., Salgad. Laber. credit. part.2. cap.27. a num.67. usque ad 71.*

Minime vero in subjecta hypothesi,
6 in qua dicta renovatio Locationis, sive potius illius continuatio ad aliud Novennium, non facta a neutra ex Partibus disdicta, literaliter, & expressè conventa fuit in Instrumento primæ Locationis, ibi — *Et deinde &c. cum disdicta tamen sex Mensium præcedentium ante rompituram Maesarum ultimi anni faciendam ab illa parte in hujusmodi Instrumento Affictus amplius continuare nolente, quæ disdicta non facta, & in Actis mei &c. non reproducta, tunc & eo casu præsens Instrumentum Affictus CONTINUARE DEBEAT per alios novem annos &c., & sic &c. de Novennio in Novennium, donec dicta præcesserit disdicta, semper cum eisdemmet pactis, capitulis, annuo Affictu, & aliis contentis, & expressis in præsenti Instrumento* — Nam cum in hoc casu tam Locatio, quàm Renovatio dicantur, & habeantur pro unico, ac individuo Contractu; *Bec. consil.91. num.8., Decian. respons.72. num.15., & 16. tom.2., Maur. de Fidejus. part.2. sect.5. cap.3. num.13., Salgadus Labirynt. credit. part.1. cap.34. num.9. 14., & seq., & part.2. cap.27. sub num.71., Rota in Recent. dec.474. num.5., & 6. part.13.*
7 inde sequitur, quod hypotheca illa expressa renovationis, quæ provenit ex illomet Instrumento, & obligatione Camerali in illo contenta, ex qua nascitur etiam hypotheca Locationis ex ratione ponderata per *Rot. post Zacch. de obligat. Cameral. decis.61. num.2., & 3., & dec.273. num.10., & in Rec. decis. 206. num. 17., & 18. part.10.,*
8 non sit diverso jure censenda ab hac ultima hypotheca Locationis; itaut ista habeat initium a die sui Instrumenti, & altera non, contra naturam Actus individui; *leg.2. §.1. ff. Locati., leg. final. ff. de condit. ob causam., leg. Stipulationes non dividuntur. ff. de verbor. oblig., Gratian. discept. forens. 301. num.57., Salgad. Laber. Credit. dict. part.1. capit.34. num.14., Giurb. dec.85. n.13., Surd. decis.33. num.4., & seq., coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de Locat. dec.3. num.11., & dec.4. num.1.;* & in consimilibus terminis *Staiban. Jur. resolut. cap.81. per tot. lib.1., Rocc. disputat. Jur. select. cap.137. num.30., & 31., Rota cor. Priolo decis.350. numer.17., & seq., & in Romana Salviani super Cambio 13. Decembris 1706. §. Siquidem., & seq. coram clar. mem. Card. Scotto*; & in hoc præciso casu, quod quando super renovatione Affictus in casu non factæ disdictæ fuit initum pactum in Instrumento primæ Locationis, eadem renovatio, sive ejus hypotheca desumat suam anterioritatem a die dicti Instrumenti, distinguendo inter talem renovationem expressam, & relocationem tacitam, de qua supra, tradit *Pacion. de Locat., & Conduct. cap.39. num.60.*; & videtur admittere *Rot. in Romana Salviani 29. Januarii 1725. §. Nihil autem. cor. Reverendissimo P. D. meo Decano.*

Non officiente replicatione Baronis, quod supradicta conventio renovationis sit conditionalis, quatenus nempe a neutra ex Partibus facta fuisset disdicta, & quidem conditione potestativa,
9 veluti dependente a libera voluntate Partium, & propterea quoad suum esse non diversificetur a dicta tacita relocatione, cum dicta quoque renovatio, & ejus obligatio non nascatur, nisi a die illius, non autem locationis, in qua non dicitur perfecta, atque conclusa, sed potius habitus tractatus de illa ineunda in casu non factæ disdictæ; proindeque non sit locus ulli retrotractioni ad diem Locationis, maxime in præjudicium tertii, qui interim jus acqui-

quisivit ad differentiam conditionis casualis, vel mixtæ; ad tradita per *Mangil. de evict. quæst.36. num.13.,* & *14., Saigad. Labir. Creditor. part.2. cap.21. num.15.*, & alios a Barone pariter allegatos.

Quandoquidem, quidquid sit, an dicta conditio dijudicanda sit potestativa, cùm Contrahentes iniverint dictum pactum renovationis in ipsomet Instrumento Locationis, satis manifestè eruitur voluisse, quotiescumque fuisset purificata dicta conditio non factæ disdi-
10 ctæ, & sic inducta renovatio, quod illa retrotraheretur ad diem confectionis ejusdem Instrumenti, & frueretur eademmet hypotheca anteriori, ne aliàs idem pactum remansisset elusorium, & inutile propter possibilem intermedio tempore locationis, & renovationis supervenientiam tot Creditorum, qui integrum Patrimonium Conductoris absorbuissent; ut ad rem advertit *Rota cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.11. sub num.21. de reb.Credit.*;
11 & alioquin pro inducenda dicta renovatione necessarium non erat pactum, dum subintrasset de jure ex continuatione Conductoris in re locata, & taciturnitate Locatoris; *leg. Item quæritur 13. §. Qui impleto cum., leg. sequen. ff. locat., ibique DD., & leg. Legem. §. Primo. Cod. eodem*.

Idque apertius resultat ex verbis ejusdem renovationis sese habentibus super continuatione dicti Instrumenti ibi — *tuno, & eo casu præsens Instrumentum Affictus CONTINUARE DEBEAT &c.* —, quod verbum — *CON-*
12 *TINUARE* — significat initium, & huic conformem progressum; *Lancellot. de Attent. part.2. cap.4. limit.1. n.86., Rot. in Recent. dec.142. n.31. part.11.*; & propterea si talem retrotractionem ipsimet Contrahentes voluerunt, sine dubio illa consequi debet suum effectum a die Instrumenti Locationis; non obstante etiam, quod supradicta esset conditio potestativa, & non casualis, vel mixta; & non obstante successiva hypotheca Baronis, cui in hoc casu pacti antecedentis, & hypothecæ anterioris in nihilo remanet præjudicatum;
13 cùm Contrahentes possint efficere, ut etiam conditio potestativa retrotrahatur ad diem Contractus sine ulla penitus distinctione; ut limitando tradunt *Mantic. de tacit., & ambig. convent. lib.14. tit.46. num.21., & 22., Salgad. Labir. Credit. part.2. cap.21. numer.51., & in terminis Pacion. de Locat., & Conduct. dicto cap.39. num.60. versic. Etiamsi illa obligatio*.

Quo verò ad Dominicum Bartoletti Creditorem Fratrum de Pascuccis pro pretio Herbarum, & Feni, ac Dominicum Rinaldi Pistorem pariter Creditorem pro pretio Panis, simili modo existimarunt Domini *esse præferendos DD. Principes*, tum quia illorum Credita non sunt liquida ob plures exceptiones adversùs illa propositas a prædictis Principibus; tum etiam quia illorum Privilegia non videntur habere lo-
14 cum super fructibus Tenutæ, & Animalibus, propter supraenunciatam conventam reservationem dominii, ac specialis hypothecæ super eisdem adversus quoscumque Creditores privilegiatos, & privilegiatissimos; quemadmodum ultra citatos num.3. firmant *Card. de Luca de Credit. disc.16. num.15., Constantin. ad Statut. Urbis annot.30. artic.1. num.69., & artic.2. num.244., Rota in Recent. decis.114. num. finali part.4.*

Et ita informantibus tantùm Principibus de Pamphiliis, & Barone de Franceschis; Bartoletto autem, & Rinaldi citatis, & intimatis, juraque sua non deducentibus, Domini decreverunt &c.

SALAMANTINA PECUNIARIA.

Lunæ 28. Februarii 1735.

ARGUMENTUM.

Confidejussor totum debitum solvens repetere potest, etiam cessione Jurium non reportata, ejus medietatem a Confidejussore. Administrator pro suo Credito non præsumitur sibi de Bonis administratis satisfecisse, si vel Creditum tempore Administrationis nondum aderat, vel ejusdem Administrationis rationem reddidit.

SUMMARIUM.

1 *Actis intra biennium a die appellationis non transportatis sententia transit in rem judicatam.*
2 *A qua restitutio in integrum deficiente læsione non conceditur.*
3 *Sententiæ ignoratio a citato allegari nequit.*
4 *Confidejussor totum debitum solvens repetere potest, etiam non reportata jurium cessione, ejus medietatem a Confidejussore*; & num.6.
5 *De jure tertii excipere non licet.*
7 *Administrator pro suo Credito præsumitur sibi satisfecisse de Bonis administratis:*
8 *Limita, si creditum tempore Administrationis nondum aderat:*
9 *Vel rationem Administrationis reddidit.*
10 *Testes de auditu, & proprio judicio nullam probationem constituunt.*
11 *Dicta Testium postponuntur publico & legali documento.*

DECISIO XVI.

Emissa anno 1675. solidali obligatione, sive fidejussione per Dominicum Fernandez de Rivera, & Josephum Antonium Alvarez pro Josepho Guzman Marchione de Almarza favore Balthaxaris Enriquez restituendi huic ultimo, ejusque hæredibus locum nuncupatum *de Tavera* tunc detentum per dictum Marchionem de Almarza, & respectivè solvendi eidem Enriquez loco fructùum e dicto loco perceptorum, & in posterum percipiendorum summam ducatorum duodecim millium *de vellon* in eo casu, & quatenus in Judicio detectum fuisset antedictum locum *de Tavera* minime pertinere ad Marchionem de Almarza, sed ad Balthaxarem, ejusque hæredes, ac postea tali casu purificato de annis 1718., aliisque sequentibus, per plures sententias latas favore hæredum D. Balthaxaris Enriquez, quibus fuit pronunciatum citatis heredibus tam suprarecensiti Marchionis de Almarza, quàm omnium dictorum fidejussorum supradictum locum *de Tavera* non spectare ad eumdem Marchionem, iisque executioni demandatis, coactus fuit Joseph Franciscus Alvarez alter ex filiis, & hæredibus Josephi Antonii Alvarez Confidejussoris totam dictam summam ducatorum 12000. *de vellon* persolvere, reservata ei actione agendi pro repetitione contra alios Cohæredes sui Patris, & Hæredes Dominici Fernandez de Rivera alterius fidejussoris.

Pro reintegratione itaque medietatis fidejussionis prædictæ, & sic ducatorum 6000. *de vellon* egit Joseph Franciscus Alvarez contra Alphonsum de Quiros mediatum hæredem Dominici Fernandez de Rivera Confidejussoris, & sententiam favorabilem reportavit a Judice Scholastico Universitatis Salamantinæ, confirmatam in gradu appellationis a Reverendissimo Hispaniarum Nuntio. Delata demum Causa in gradu ulterioris Appellationis ab Alphonso de Quiros interpositæ ad hoc Sacrum Tribunal, & ab illo intra biennium non transportato Processu Actorum de Partibus, proposui in hodierna Audientia Dubium -- *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* -- cui, informante tantum Josepho Francisco Alvarez, responderunt Domini -- *Constare de re judicata* --,
1 quæ semper quidem oritur, ubi, ut hic, Appellans intra bienniū non transportat Acta præcedentis Instantiæ, ob inductam desertionem Causæ; ad *Text. in Cap. Cum sit Romana. de appell. ex Clem. Si appellationem. eodem tit., Rota cor. Bichio dec.345. num.1., & 2., & coram Molines decis.788., & decis.802. utrobique num. 1., & in Romana Honorarii 11. Junii 1734. §. Siquidem. coram Me.*

Justitia verò, quæ sicuti excludit læ-
2 sionem, ita omnem viam præcludit restitutioni in integrum; *cap.1. de in integr. restit., ibique Abb. num.2:, Bartol. in leg.1. num.8., & 9. Cod. Si adversus rem judicat., Rota cor. Molines decis.2040. num. 3., & in Recent. decis.308. num.3. part.14., dec.33. n.1., & 2., ac decis.514. num.1. part.19.*, deprompta fuit ex Instrumento publico fidejussionis præstitæ non solùm per Josephum Antonium Alvarez Auctorem alterius Josephi Francisci Alvarez Informantis, sed etiam per Dominicum Fernandez de Rivera, de solvendo loco fructuum ducatos duodecim mille *de vel-*

vellon in casu, quo judicatum fuisset dictum locum *de Tavera* fuisse restituendum Balthaxari Enriquez, vel ejus hæredibus; ideoque cum casus ejusmodi evenerit propter successivas sententias emanatas ad instantiam dictorum hære-
3 dum jam executioni demandatas, quæ controverti non possunt ab hæredibus fidejussorum, qui in omnibus, & singulis actibus citati fuerunt; *Paul. de Castr. in leg. Cum Filius famil. sub numer. 3. vers. Ex quibus similiter. ff. de verbor. obligat., Decius consil.287. numer.2., Surd. consil.445. num.12., Rota post Zaceb. de oblig. Camer. dec.198. num.3., & cor. Bichio dec.153. num.5. & 6., & dec.248. num.14., & in Recent. decis.348. num.9. par.5. tom.1.*; eaque de causa Joseph Franciscus Alvarez unus ex hæredibus alterius fidejussoris, nempe Josephi Antonii, fuerit condemnatus, & coactus solvere totam dictam summam ducator. 12000.; sequitur inde, quod cùm ille nedum solverit medietatem prædicto fidejussori tangentem, sed etiam ducat. 6000. pro medietate tangente Dominico de Rivera alteri fidejussori, sit omnino pro hac rata reintegrandus ab Alphonso de Quiros mediato hærede ejusdem de Rivera in solidum obligati: Confidejussor
4 enim solvens Creditori totum debitum, semper vel officio Judicis, vel actione negociorum gestorum medietatem illius repetere potest ab alio Confidejussore, ejusque hæredibus, licet a Creditore dimisso non reportaverit cessionem Jurium; ad *Text. in leg.2. Cod. de duobus Reis., & leg. Si res. 36. ff. de fidejuss., Gloss. in leg.1. vers. Juvare. versus finem Cod. de duobus Reis., Castren. in leg. Modestinus num.4. ff. de solut., Bartol. in leg. Ut fidejussor. ff. de fidejuss. Ronchegal. in leg. Reos. num.49. ff. de duobus Reis., Cujac. in leg. Falcidia 62. ff. ad leg. Falcidiam., Sicard. in leg. Si in rem. Cod. Si cert. petat., Merlin de Pignor. lib.4. tit.2. quæst.75. num.6., & seq., Olea de cess. Jur. tit.5. quæst.4. num.13., & seq., Ansald. de Commerc., & Mercat. disc.94. num.8., Rota cor. Falconer. tit. de fidejuss. dec.5. num.3., & in Recent. decis.41. per tot., & decis.353. num.12. part.6., & dec.135. num.15., & seq. part.16., & in Urvetana Salviani 28. Februarii 1707. §. Non minus. cor. clar. mem. Cardinali Priolo.*

Non subsistente, quod præfatus Joseph Franciscus Alvarez in recensita lite cum successoribus Balthaxaris Enriquez, in qua fuit condemnatus ad solvendum totam summam ducat. 12000. non exceperit, quod ultra semetipsum adessent alii Cohæredes Josephi Antonii fidejussoris, quo mediante sese liberare potuisset a solutione ratæ alios Cohæredes tangentis; tum quia recognitum fuit id non comprobari in facto, dum idem Joseph Franciscus etiam hanc exceptionem deduxit, & nihilominus ad solutionem totius debiti condemnatus remansit; tum etiam quia talis oppositio respicit interesse aliorum Cohæredum, qui non sunt in causa, nec contra eos actio intentatur pro reintegratione, & proinde deduci non valet ab Alphonso Quiros ad effectum sese eximendi sub illius prætextu a solutione
5 supradictæ ratæ ducatorum 6000. ad se spectantis, cujus est liquidus, & clarus Debitor; cùm nemini liceat excipere de jure tertii ad *Text. in leg. Loci Corpus. §. Competit. ff. si servit. vindic., ubi DD., leg. Si quis captionis. §. Si verò nullum. ff. de præscript. 30. annorum, Rota cor. bon. mem. Molines decis.411. num.2., & dec.432. num.12., & in Recent. dec.9. num.14. part.7., & dec.51. num.15. part.8.*

Minusque, quod a dicto Josepho Francisco in eadem Causa cum Hæredibus Balthaxaris Enriquez impugnatum fuerit Instrumentum fidejussionis propter quamdam protestationem ante stipulationem Instrumenti factam a Josepho Antonio Alvarez suo Auctore; quoniam hæc impugnatio fuit a Judicibus Causæ rejecta veluti frivola, & insubsistens, & ea non obstante idem Joseph Franciscus condemnatus ad solutionem ad formam dicti Instrumenti fidejussionis; & propterea solutionē hujusmodi pro sua
6 rata ducatorum 6000. non potest evitare Alphonsus Quiros hęres alterius Confidejussoris; *Pacian. de probat. libr.1. cap.19. num.4., Gratian. disceptat. forens. cap.109. num.57., Merlin. de pignor.*

gnor. libr.4. tit.1. quæst.20. num.11., Trentaçinq. var. resol. lib.3. resolut.2. num.14., Hodiern. ad Surd. in addit. ad dec.262. num.25., & seq.

Nec denique obstat, quod supramemoratus Joseph Antonius Alvarez Confidejussor, & Auctor Josephi Francisci administraverit Bona Marchionis de Almarza communis Debitoris, ideo-
7 que præsumatur de hoc suo Credito satisfactus, junctâ potissimum depositione quorumdam Testium super dicta Administratione, & possibili satisfactione; quia dicta Administratio exercita fuit usque ad annum 1705., quo tempore non adhuc orta erat actio pro dicto Credito, quæ pendebat ab eventu judiciali restitutionis Loci *de Tavera* non purificato nisi annis 1718., & sequentibus, in quibus prodierunt sententiæ condemnatoriæ ad restituendum, ac consequenter impossibilis erat dicta
8 satisfactio, quæ non est verificabilis quoad Creditum non existens tempore gestæ Administrationis; ex regula *Text. in leg. Ejus, qui in Provincia ff. Si certum petatur*; Et quia etiam dictus Alvarez rationem reddidit suæ Administrationis, & amplissimam quietantiam
9 reportavit, quæ funditus dictam præsumptionem evertit; *Angel. in leg. Sed si damnum. §. Peculium. ff. de pecul., Rot. coram Bich. decis. 466. num. 26., & sequen., & coram Herrera dec.101. num.14., & coram Reverendiss. Crispo decis.120. num.7., & sequen., & in Prænestina Pecuniaria 1. Julii 1707. §. fin. coram bon. mem. Omanna*. Testes verò supradicti nullam merentur
10 considerationem, dum ultra quod deponunt de auditu, & proprio judicio; ad *Text. in cap. Auditis. tit. de Testib., in leg. Jus jurand., & leg. Testium. Cod. de Testib., Felin. in cap. Cæterum. numer.15. de homicid., Valenzuol. cons.77. num.47., & cons.78. num.45., Rot. coram Merlin. decis.31. num.11., & decis.637. sub num.11. vers. Demum., & coram Zarat. decis.82. num.18. & 31.*, eorum dictum postponendum est, & non attendendum in concursu prædictæ redditionis rationis; cùm potius sit stan-
11 dum iis, quæ resultant ex publicis, & legalibus documentis, quam iis, quæ resultant ex depositione supradictorum Testium; *leg. Census. ff. de probat. Cod. tertio loco, ubi Gloss. in vers. Testium. circa medium eodem. tit.; Roman. consil.319. n.1., Cassan. cons.16. num.1., Rot. coram Cavaler. decis.375. num.6., & coram. Coccin. decis. 121 num.2., & coram Falconer. tit. de Emphyteus. decis.2. num.18., & in Recent. dec.64. num.17. par.5. tom.1.*

Et ita unica tantum Parte &c.

CÆSARAUGUSTANA DISTRIBUTIONUM.

Veneris 4. Martii 1735.

ARGUMENTUM.

Incompatibilitas ex residentia præcisa, & personali oritur, at non ex causativa. Missarum celebratio ut plurimum alteri demandari potest, non item servitium Chori. Distributiones si a Beneficiato separatim a Massa communi per assignationem peculiaris Prædii percipiantur, eo absente, Locis piis arbitrio Episcopi elargiendæ sunt; si verò percipiantur ex eadem communi Massa, aliis accrescunt.

SUMMARIUM.

1 *Indultum, seu Breve subreptitium, & obreptitium executionem non meretur.*
2 *Subreptio oritur, narrando Beneficium requirere Residentiam dumtaxat causativam, cum præcisam postulet*: & num.14.
3 *Prima namque incompatibilitatis causa est, altera non est.*
4 *Pontifex scire præsumitur quæ Juris sunt, non quæ sunt facti*; & num.15. in fine.
5 *Nec legem fundationis, Statuta, ac pacta tollere solet.*
6 *Contra claram voluntatem subtilitatibus, & illationibus non datur locus.*
7 *Discretivus modus disponendi ostendit diversam Disponentis voluntatem.*
8 *Servitium Chori per Substitutum præstari nequit*; & num.11.
9 *Divini cultus augmentum in majori numero Ministrorum consistit.*
10 *Idem suffragium consequitur Anima Fundatoris, sive per unum, sive per alium Missæ celebrentur.*

12 Ex

12 *Ex diversitate rationis diversitas voluntatis deprehenditur.*

13 *Non Fundatoris voluntas, sed cooptatio in Collegium Beneficiatorum impertitur participationem distributionum.*

14 *Reticentia legis a Collegio Beneficiatorum pro Residentia personali latæ red. dit Breve subreptitium.*

15 *Ad distributiones lucrandas necessaria est Residentia.*

16 *Pontifex derogare non solet juri alteri ex proprio facto quæsito, nisi de eo in supplici Libello fiat mentio, & justa causa accedat.*

17 *Absente Beneficiato, Distributiones separatim a Massa communi ei assignatæ elargiendæ sunt Locis piis arbitrio Episcopi:*

18 *Si verò ex eadem Massa communi eas percipiat, tunc accrescunt aliis:*

19 *Proptereaque difficilius Pontifex Indultum eas percipiendi absenti concedit in secundo casu, quàm in primo:*

20 *Tunc autem Distributiones dicuntur separatim percipi, cum peculiare Prædium fructiferum Beneficiato assignatur.*

21 *Effectus commixtionis est, ut partes commixtæ unum, & idem corpus constituant.*

DECISIO XVII.

IN executionem ultimæ voluntatis Joannis Vincentii Moliner, ab ejus Executoribus Testamentariis anno 1724. erectum fuit in Ecclesia Parochiali S. Egidii Civitatis Cæsaraugustanæ Beneficium sub Invocatione Assumptionis Beatissimæ, semperque Virginis Mariæ, reservato Jurepatronatus passivo favore Filiorum, & Descendentium Thomæ Moliner, ac Petri Josephi la Parte; Itidemque ad obsequendum voluntati, ac desiderio dicti Testatoris, ut nempe Possessores ejusdem Beneficii assisterent Choro, aliisque Divinis Officiis peragi solitis a Communitate, sive Collegio Beneficiatorum in eadem Parochiali Ecclesia existente, ac lucrarentur Distributiones quotidianas dari consuetas cuilibet Beneficiato dicti Collegii Horis Canonicis, ac Divinis Officiis assistenti, atque interessenti, ab eisdem Executoribus Testamentariis petita, & obtenta fuit, prævia tamen solutione librarum 2000. *Jaquentium* cooptatio Possessorum pro tempore supradicti Beneficii in memoratum Collegium, necnon participatio Distributionum quotidianarum, quæ deinde confirmata etiam, & approbata fuerunt a Vicario Generali Cæsaraugustano.

In primum Beneficiatum talis Beneficii sic ut supra erecti nominatus fuit in eodemmet Fundationis Instrumento Sacerdos Petrus Bernardus la Parte, qui veluti provisus in Ecclesia Metropolitana ejusdem Civitatis Cæsaraugustanæ residentiali Beneficio *Portione* nuncupato, cùm non valeret ex hac causa interessentiam, & assistentiam præstare Horis Canonicis, ac Divinis Officiis in dicta Parochiali Ecclesia Sancti Egidii, & sic lucrari istius quotidianas Distributiones, obtinuit a Sancta Sede Indultum eas percipiendi, etiamsi dictis Horis Canonicis, ac Divinis Officiis non interesset; denegataque per sententiam definitivam eidem Indulto, sive Brevi Apostolico executione a supradicto Vicario Generali, ob appellationem interpositam a D. Petro Bernardo la Parte devoluta fuit hæc Causa ad nostrum Sacrum Auditorium, eaque mihi commissa proposui in hodierna Audientia Dubium — *An Breve Apostolicum sit exequendum, itaut debeantur Distributiones quotidianæ in casu &c.* — & DD. *negative* responderunt.

Quandoquidem constitit recensitum Indultum, sive Breve Apostolicum participandi de prædictis quotidianis Distributionibus etiam absque interes-
1 sentia esse infectum insanabili vitio subreptionis, & obreptionis, ac per consequens nullam mereri executionem; *cap. Super literis, & cap. Cum dilecta. 22. de rescript., cap. Si Capitulum, ibique Gloss. verb. Exequatur, de concession. Præbend. in 6., Rota in Recen. dec. 223. num. 17. part. 19., & in Mediolanen. Beneficii 9. Decembris 1707. §. Sicuti. cor. bon. mem. Caffarello, & in Urbanien. Archipresbyteratus 26. Februarii 1720. §. Hinc transeundo. cor. bon. mem. de Gamaches, & in Fossanon. Canonicatus*

catus 17. *Aprilis* 1722. §. *Literæ enim. cor. bon. mem. Foscaro*, & in terminis consimilis Indulti lucrandi Distributiones quotidianas absque interessentia per subreptionem extorti *Rota cor. Puteo decis.*193. *lib.*1. *in correct.*, *cor. Mantic. decis.*267. *num.*8., *cor. Duran. decis.*5. *num.*4., *& seq.*, *cor. Ninot. decis.*67. *per tot.*, *& in Recent. decis.*73. *num.*1., *& seq. part.*14.

Subreptionem porro DD. desumpserunt ex eo, quod Petrus la Parte unice ac simpliciter exposuit Summo Pontifici Beneficium ut supra fundatum exigere dumtaxat causativam, non verò
2 præcisam, & arctatam residentiam in Ecclesia Parochiali S. Egidii: reticendo econtra, quod talis residentia, ac interessentia ad hunc præcisum finem percipiendi Distributiones quotidianas optata fuerat a Fundatore Beneficii, injuncta in Statutis Ecclesiæ, quorum observantia sub juramento promitti solet, ac debet ab omnibus Beneficiatis, & peculiariter conventa, ac in pactum deducta in Instrumento Cooptationis D. Petri Bernardi in Collegium aliorum Beneficiatorum Ecclesiæ pro fruenda participatione dictarum quotidianarum Distributionum.

Propterea cùm ex recensita expositione residentiæ causativæ Summus Pontifex solùm percipere potuerit, quod dictum Beneficium fundatum in Ecclesia S. Egidii non esset incompatibile cum altero nuncupato *Portione* per eumdem Petrum Bernardum possesso in Ecclesia Metropolitana: quodque non intraret privatio Tituli juxta distinctio-
3 nem residentiæ causativæ ab alia præcisa, & necessaria, quam late expendunt *Lotter. de re beneficiar. lib.*3. *quæst.*27. *num.*30., *& plurib. seq.*, *Piton. de controv. Patron. allegat.* 27. *num.*4., *& seqq. tom.*1.: Et demum quod unice ex Juris dispositione exigebatur pro lucrandis Distributionibus prædictis interessentia Petri Bernardi in eadem Ecclesia S. Egidii, juxta *Text. in Cap. unic. de Cleric. non resid. in* 6., *Fagnan. in Cap. Olim. num.*49. *de verbor. significat.* Minime vero supraenarratas Facti circumstantias dignoscere valuerit, quod nempe interessentia, ultra eamdem Juris dispositionem, ad effectum lucrandi Distributiones optata fuerat a Testatore, demandata a Statutis Ecclesiæ, atque conventa cum Collegio Benefi-
4 ciatorum; Cum Papa presumatur quidem scire ea omnia, que in Jure, non autem ea, quæ in mero, ac nudo facto consistunt; *Card. de Luca de Benefic. discurs.*23. *num.*19., *&* 24., *Adden. ad Gregor. dec.*84. *num.*6., *Adden. ad Buratt. dec.*778. *num.*11., *Rota cor. Molin. dec.*70. *num.*4.

Hinc sequitur, quod si Summus Pontifex de prædictis edoctus non fuit, præfatum Indultum, sive Breve Apostolicum remanet manifeste subreptitium; quia si ea scivisset, dubio procul illud non concessisset, vel saltem valde difficiliùs; Cum Papa uti Religiosissimus
5 Princeps non soleat derogare, ac tollere legem fundationis, Statuta Ecclesiæ, in quæ jurare mos sit, & pacta inita inter privatos; ut de lege fundationis *Kochier. ad Regul. Cancell. tit. de derogat. Jurispat. in addit. litt. P.*, *& lit. Q.* §. *Præsentationem*, *Amaiden. de Styl. Datar. cap.* 15. §. 15. *num.*128., *& seq.*, *Piton. de controv. Patron. allegat.*50. *num.*1., *&* 2., *Rota coram clar. mem. Card. Kaunitz post eamdem allegat. num.*17., *cor. bon. mem. Lancetta dec.*1135. *num.*9., *& in Recent. dec.*159. *num.*3., *& dec.*725. *num.*2., *& seq. part.*18.; & de Statutis Ecclesiarum, præsertim quando illorum observantia promitti solet sub juramento *Gloss. in Cap. Cum non doceat. verb. Effectus*, *de Election. in* 6., *Roman. consil.*393. *num.*13., *Riminald. Jun. consil.*79. *num.*30., *& seq. lib.*1., *Rota cor. bon. mem. Lancetta decis.*618. *numer.*20., *& cor. clar. mem. Card. Falconerio dec.*5. *num.*22. *tit. de Benefic.*, *Adden. ad dec.*18. *de Rescript. in antiq.*, *& in Rec. decis.*347. *num.*1. *part.*4. *tomo* 2.; & de pactis privatorum *Cap. ex multiplici* 3. *de Decimis*, *Gloss. final. cap.*1. *verb. derogetur. de pact. in* 6., *Lotter. de Re Benefic. libr.*1. *quæst.*45. *num.*21., *& seq.*, *Rota coram Buratt. dec.*434. *num.*4., *cor. Duran. decis.*48. *num.*20., *& coram clar. mem. Cardin. Falconer. dec.*8. *n.*7. *&* 8. *tit. de Pactis*, *& par.*1. *diversor. dec.*614. *n.*3., *&* 4.

Neque

Neque vis, & efficacia fundationis Beneficii, ac Statutorum Ecclesiæ evitari valuit ea ratione, quod in eademmet fundatione Petro Bernardo, aliisque Beneficiatis de descendentia Fundatoris, ad differentiam Beneficiatorum extraneorum, detur facultas onus Missarum Beneficio annexarum adimplendi per alium, atque in alio Altari & Ecclesia, ac fructus percipiendi etiam per Procuratorem, licet non capta Capitulari possessione Beneficii; necnon caveatur quoad celebrationem Missarum, & perceptionem fructuum, in casu obitus dicti Petri Bernardi, aliorumque successorum, ut donec hujusmodi possessio capiatur, unice observentur Constitutiones Synodales, & Statuta Ecclesiæ; quasi vero, ex quo idem Petrus Bernardus quoad prædicta exemptus fuit a personali residentia, & ab observantia Statutorum Ecclesię, exemptus etiam dici debeat a servitio, & interessentia in Choro, aliisque Divinis Officiis, quoad perceptionem Distributionum quotidianarum.

Siquidem animadversum fuit, quod verba fundationis ad hujusmodi residentiam, & Distributiones pertinentia sunt nimis clara, & literalia, atque generaliter respiciunt omnes Beneficiatos, nulla facta distinctione inter illos, qui essent descendentes, & illos, qui essent extranei; ibi -- *Item per quanto il detto qu. Vincenzo Moliner sommamente desiderò, che il Beneficiato di detto Beneficio fosse ammesso alle Distribuzioni, e che assistesse al Coro, ed altri atti Conventuali, e Capitolari, dando &c.* -- Atque ideo indistinctè etiam de omnibus Beneficiatis, tàm descendentibus, quàm extraneis intelligenda sunt, manentibus circa hanc quæstionem in suo
6 robore Statutis Ecclesiæ: Cum ubi constat de clara voluntate, non sint admittendæ similes subtilitates, & illationes ad illam destruendam, ac penitùs reddendam elusoriam; ut monet *Text. in leg. penultima. §. ultimo. ff. de legat. secundo*, de quo *Rota cor. bon. mem. Molines dec.* 1162. *num.* 19., *& cor. cl. me. Card. Falconerio tit. de Legatis. dec.* 11. *num.* 3., *& dec.* 14. *num.* 5.: Si enim Fundator ab hujus etiam residentię onere Petrum Bernardum, cæterosque ex se descendentes liberare voluisset, id utique literaliter expressisset, prout egit quoad onus celebrationis Missarum, & apprehensionem Capitularis possessionis Beneficii, necnon perceptionem fructuum, circa quæ expresse cavit, ut Constitutiones Synodales, ac Statuta Ecclesiæ observanda non essent. Dum igitur hoc ipsum dispositum ab eo non fuit circa residentiam, & servitium Chori, signum evidens est, quod ab il-
7 lis immunes, atque exempti Beneficiati nullo modo esse debuerint: inde potius oriente effectu discretivæ voluntatis, & dispositionis; ut argumentatur *Urceol. consult. Forens.* 81. *num.* 10., *Rota cor. Priolo dec.* 110. *num.* 11., *& dec.* 176. *num.* 17., *& cor. bon. memor. Molines dec.* 750. *num.* 14., *& in Rec. dec.* 304. *num.* 12. *part.* 19.

Ideo autem recensita exemptio concessa non fuit quoad servitium Chori, & Distributiones quotidianas, uti concessa extitit quoad prædicta, quia magna inter utrumque casum intercedit differentia: Nam circa primum non est uti-
8 bilis exemptio, cùm servitium Chori per substitutos præstari nequeat; *Fagnan. in Cap. Ut Abbates. num.* 89., *& seq. de ætat., & qualit., Barbos. de Jur. Eccles. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 40. *vers. Cappellanus., Piton. de controvers. Patron. allegat.* 27. *num.* 17. *§. Demum ergo, Rota cor. Molin. dec.* 399. *num.* 3., *& seq.*, quo omisso Fundator in hac parte suæ piæ voluntatis fraudatur, &
9 imminuitur Cultus Divinus, cujus augmentum consistit in majori numero Ministrorum, per quos & Sacrificia fiant, & Divinæ laudes persolvantur; *Signoroll. cons.* 148. *num.* 3., *Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 6. *num.* 27., *& quæst.* 28. *num.* 87., *Rot. cor. Greg. decis.* 483. *num.* 1., *& in Recen. decis.* 59. *num.* 20. *part.* 7.

In celebratione vero Missarum, earumque adimplemento per alium, & perceptione fructuum per Beneficiatum, etiam non capta possessione Capitulari longe aliter res se habet; quia per talem facultatem nec minuitur Cultus Divinus, nec fraudatur voluntas Fundatoris, dum sive per hunc, sive per

10 per illum Sacerdotem Missæ celebrentur, semper idem est Sacrificiorum pretium ex ipso opere operato, quod nullatenus ex operantis persona immutatur, itaut eadem sint suffragia, quæ Anima Fundatoris consequitur; *Gratian. disceptat.* 133. *num.*8. & 9., *Rota coram Merlin. dec.*825. *num.*4., & *in Recen. dec.*335. *num.*30. *part.*19. Quod secus est, ubi de residentia, atque interes-
11 sentia agitur, quo casu onus uni personæ impositum non impletur ab altera, ut supra dictum est: Ideoque hac stante diversitate rationis inter unam, & alteram dispositionem, eo magis deprehenditur fuisse quoque diversam vo-
12 luntatem Fundatoris, & non posse ab uno casu inferri ad alium; *leg.*9. *ff. de Jur., & Facti ignoran., Decian. resp.*1. *num.*227. *lib.*1., *Mantic. de conject. ultim. volunt. lib.*6. *tit.*14. *num.*19. *in fine*, *Rota in Recent. dec.*307. *num.*13. *part.*16., & *in Mantiss. ad Card. de Luc. dec.*81. *num.*17. *lib.*10. *vol.*3.

Semperque urget, quod aliud est Beneficium in Ecclesia S.Egidii esse fundatum, aliud vero aggregatio Beneficiati in Collegium Beneficiatorum Ecclesiæ, & participatio Distributionum quotidianarum. Quod autem eidem Beneficiato non aliter participatio concessa fuerit, quàm sub conditione interessentiæ, ostendunt clara verba dictæ aggregationis, ibi -- *Colla qual quantità promettiamo sempre, e quando il Beneficiato, che fosse di detto Beneficio prenda il possesso Capitolare di esso, e lo risieda &c., e serva d'ammetterlo al godimento, e lucro delle distribuzioni, che si facessero tra li Capitolari Beneficiati di questo Capitolo, e di ripartirgli, e dargli l'ugual porzione, che ripartisse, e dasse agli altri suoi Concapitolari ugualmente residenti, e servienti &c.*; Ideoque quoquotandem modo se habuerit fundatio Beneficii, eadem lex Aggregationis veluti ab Executoribus testamentariis Fundatoris acceptata, & in contractum deducta, servanda venit:
13 Nam in hoc casu, non quid voluerit Fundator, spectandum est, sed quomodo Beneficiati a Collegio Beneficiatorum fuerint admissi ad participandum; quia non pura illius voluntas, sed præcipue hic actus Collegii participationem Distributionum impertitur Beneficiatis hujus controversi Beneficii; *Rip. respons.*6. *num.*8., & *seq.*, *Lambertin. de Jurepatr. lib.*1. *artic.*5. *quæstion.*2. *num.*2., *Lotter. de re benefic. lib.*1. *quæst.*32. *num.*4., *Rota in Asten. Prioratus super pertinentia* 7. *Decembris* 1708. §. *Vti igitur cor. Eminentiss. Aldrovando*, & *in Senogallien. Canonicatus de Lucchis* 23. *Junii* 1710. §. *Minime relevante. cor. eodem*, & *in Fossanen. Canonicatus* 17. *Aprilis* 1722. §. *Quia ad vindicandum. cor. bon. mem. Fosearo*. Et hujus Legis reticentia suf-
14 ficeret ad reddendum subreptitium supradictum Indultum juxta rationem, & auctoritates superius allegatas n.5.

Neque vero obstat, quod supraenunciata fundatio, Statuta Ecclesiæ, atque participatio sub dicta conditione interessendi in Choro, ac Divinis Officiis
15 concessa non operentur nisi id, quod est de jure; juxta quod ad Distributiones quotidianas lucrandas necessaria etiam esset residentia, & interessentia; *Fagnan. in Cap. Cum olim. num.*49. *de verbor. significat.*, *Rota cor. Pamphil. dec.* 671. *num.*4., & *coram bon. mem. Molines dec.*895. *num.*14., & *in Illerden. Distributionum* 20. *Februarii* 1702. §. *Cum enim. cor. bon. mem. dell'Olmo*; & propterea eo ipso, quod fuit Summo Pontifici expressa residentia causativa, necessarium non fuerit narrare, illam insuper ad prædictum effectum participationis exigi a Fundatione, Statutis, ac Pacto. Etenim, cum idem Pontifex ex dicta nuda expositione intelligere potuerit residentiam esse unice requisitam de Jure, non verò etiam ex dispositione Hominis, qui hanc legem imposuerit, semper opus erat ad evitandam subreptionem id quoque exprimere, quod uti in facto consistens, non aliter illi innotescere poterat, ut supra dictum
16 fuit num.4. Pontifex enim facilius lege solvit a Jure dumtaxat indicta, in quo nemini facit injuriam, quàm ubi præter Juris sanctionem adsit vel Fundatio, vel Statuta Ecclesiæ, vel Pactum, & multo magis si hæc omnia simul, ut hic, concurrant: Nam in hoc casu est injuriam facere, & alicui auferre

ferre, quod sibi ex suo facto quæsivit, quod agere non solent Summi Pontifices, nisi de prædictis fuerit facta peculiaris, atque individua mentio, & accedat justa, ac rationabilis causa; ad *Text. in Cap. Pastoralis., ubi Gloss. fin. de privileg., Corrad. in prax. dispensat. lib.5. cap.6. num.30., Card. de Luca de Canonic. disc.13. num.16., Eminentissimus Petra ad Constit. Apostol. tom.2. in Constit.12. Innocentii III. sect.2. n.22., & 25., Rota coram Ottobon. decis.115. num.6., & seq., & coram bon. mem. Kaunitz dec.202. num.8., & seq., & in Recent. dec.59. num.7. part.7.*

Præter mox probatam subreptionem censuerunt Domini in controverso Indulto adesse quoque vitium obreptionis, propterea quod Pontifici narratum fuit Distributiones a Petro Bernardo percipiendas fuisse eidem in peculiari fundo, & sic separatim ab illis Collegii Beneficiatorum assignatas, ut indicant verba ejusdem Indulti — *Ut tu etiamsi dictæ Parochiali Ecclesiæ non inservias, nihilominus Distributiones prædictas, attenta particulari Distributionum hujusmodi assignatione, percipere, exigere, lucrari, ac in tuos usus, & utilitatem convertere libere, & licite possis* —; ex quo censetur facilius eumdem Pontificem adduci potuisse, ut Indultum concederet; quia cum in hoc casu absente
17 Beneficiato Distributiones ita separatim, ac peculiariter assignatæ arbitrio Episcopi elargiendæ fuissent alicui Loco pio; *Barbos. ad Concil. Trident. sess.21. cap.3. de reformat. num.18., Garz. de Benefic. par.3. cap.2. num.465.,* neque accrescerent aliis Beneficiatis interessentibus; nemini proinde eorum detrimentum inferretur.

Quæ sane expositio cum falsa, ac simulata sit, eo quia dictæ Distributiones non sunt separatæ, sed percipi debent ex communi massa Distributionum Collegii Beneficiatorum, & æqualiter sunt dividendæ inter omnes Beneficiatos interessentes, ut ex Instrumento cooptationis, & conventionis initæ cum Collegio Beneficiatorum liquet, atque ideo ex dicto Indulto grave oriatur damnum eidem Collegio, cui tàm ex pacto inito in dicto Instrumento, quàm
18 de Jure accrescere debet pars illa Distributionum Beneficiati absentis, & non interessentis; *Gloss. in verb. Pars dimidia. in Clement. 2. de ætat., & qualit., Azor. Instit. moral. part.2. libr.7. cap.7. quæst.8., & 9., Monet. de Distribut. quotid. part.3. quæst.6. num.16. Pignatell. consultat.134. num.2., Rota cor. bon. mem. Molines dec.863. num.4., & in Recent. dec.336. num.3. part.17.,* consequens est, ut Indultum obreptionis vitio laboret, nec executioni mandari debeat, quia si Papæ quidem notum
19 fuisset Distributiones prædictas esse percipiendas ex Massa communi, ex qua oritur jus accrescendi interessentibus, illud non concessisset, vel saltem non ita facilè propter detrimentum supradicti Collegii, ac Beneficiatorum interessentium; *Fagnan. in Cap. Consultationibus. num.76. de Cleric. ægrotan., Rota cor. Millin. decis.198. per tot., & cor. bon. me. Lancetta dec.618. num.21. & 22.*

Nil officiente, quod Executores Testamentarii ad quærendam Beneficiato participationem Distributionum Massæ communis dicti Collegii Beneficiatorum S. Egidii eidem persolverint libras
20 bismille Jaquenses; quia cum istæ non fuerint erogatæ in emptionem alicujus peculiaris Prædii fructiferi, ex quo Beneficiatus separatim ab eodem Collegio consequeretur suas Distributiones; ut in his casibus practicari solet, & ad rem observat *Rota in Romana, seu Sabinen. Pecuniaria 7. Junii 1726. §. Adamussim, & seq. cor. R. P. D. Nunez, & in Romana Supplementi, & Applicationis 11. Junii 1731. §. Secus autem. cor. Emo Aldrovando,* sed fuerunt commixtæ cum cæteris reditibus supradicti Collegii, non dicuntur constituere separatum fundum, & separatam peculiarem assignationem a Massa communi prout Summo Pontifici expositum fuit; sed unum, & idem corpus cum dictis cæteris Bonis Collegii, veluti partes
21 integrales totius esse noscuntur; qui proprie est effectus commixtionis; uti advertunt *Joan. de Platea in leg. Si vacantia. n.3. Cod. de bon. vacant. lib.10., Paris. de Puteo de Feud. reintegr. Rubric. res solita concedi quando dicatur. num.*

num. 7., *Menoch. conf.* 79. *num.* 14., *Mascard. de probat. conclus.* 203. *n.* 11., *& seq.*, *Gratian. disceptat. Forens. capit.* 291. *num.* 1. 2. *&* 3., *Rota cor. Dunozet. Jun. dec.* 966. *num.* 13., *& coram clar. mem. Card. Falconerio dec.* 1. *n.* 13. *tit. de Rescript.*, *& Liter. Apost.*

Et ita Domini utraque Parte &c.

ROMANA HÆREDITATIS PRINCIPISSÆ DE BUTERO SUPER REVERSIONE.

Lunæ 14. *Martii* 1735.

ARGUMENTUM.

Facultate disponendi si quis non utatur, ea perinde habetur acsi concessa non fuisset: usus autem dici nequit per solam generalem institutionem hæredis, quoties in casu omissæ dispositionis dantur substituti, cum tunc requiratur expressa, & individua ejusdem facultatis mentio. Verba — *acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa* — Fideicommissum præseferunt agnatitium perpetuum. Donatarius institutus Bona donata capere nequit titulo Institutionis æquale jus ipsi tribuente ac Donatio.

SUMMARIUM.

1 *Ulteriori deficiente vocatione Bona fideicommissaria evadunt libera.*

2 *Nominatio substituti facta ab hærede ad id facultatem habente perinde reputatur, acsi facta fuisset ab ipsomet hæredis Auctore.*

3 *Facultas disponendi in certo casu, dispositione non secuta, pro non concessa habetur, nullumque jus tribuit*; & num. 9.

4 *Cum aliud sit facultas disponendi, aliud ipsamet dispositio.*

5 *Sententiam acceptatam nemo amplius impugnare potest.*

6 *Facultas disponendi ad actum perducta dici nequit per solam generalem institutionem hæredis, quoties in casu omissæ dispositionis dantur substituti, sed requiritur expressa, & individua ejusdem facultatis mentio.*

7 *Verba* — Tirare avanti la Casa — *diuturnitatem, ac propagationem Familiæ præseferant.*

8 *Quem casum quis ignoravit, in eo disposuisse dici nequit.*

10 *Idem est non disponere, ac disponere extra casum in facultate disponendi designatum.*

11 *Ex quo quis sit capax succedendi inferri nequit, quod eum disponens vocare voluerit.*

12 *Institutio facta dici debet in vim ejus facultatis disponendi, cui magis consonans est.*

13 *Verba* — acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa — *Fideicommissum conservatorium inducunt pro omnibus de Domo.* & num. 17.

14 *Clausula* — omni meliori modo — *casum expressum, qua melius potest, substinet; at eum non extendit ad alium diversum.*

15 *Nemo sibi ipsi succedere potest.*

16 *Inutilis vocatio nullum jus tribuit ad hæredes transmissibile.*

17 *Donatarius institutus bona donata capere nequit titulo Institutionis æquale jus ipsi tribuente ac Donatio.*

18 *Dictio* Esso *est personalis.*

19 *Facultas personalis etiam in contractu tributa ad hæredes non transmittitur.*

20 *Heres ultimi gravati quodammodo videtur hæres volitus a Fideicommittente.*

DECISIO XVIII.

POstquam D. Antonius Columna hæres Testamentarius bon. mem. alterius D. Antonii Columnæ ultimi Possessoris fideicommissi ordinati a cl. me. D. Margharita ab Austria Principissa de Butero succubuit ex pluribus sententiis hujus Sac. Auditorii promulgatis in sequelam quamplurium Decisionum editarum coram *Emo Aldrovando*, *bo. me. Gamaches*, *&* *Rmo P. D. meo Decano* in Causa super duratione, ac purificatione dicti fideicommissi favore D. Joannis Baptistæ Columnæ Fratris memorati ultimi Possessoris, atque etiam eidem Causæ, & Liti solemniter in Actis renunciavit, acceptando easdem sententias, ac Decisiones, reficiendo ulterius, ut par erat, expensas; aliam, & quidem præventivam in eodem Sacro Auditorio excitavit prætensionem, quod videlicet post obitum D. Joannis Baptistæ

stæ sine filiis, & sic in defectum Descendentiæ D. Dominici Columnæ primi Hæredis gravati, & Patris respective Antonii senioris, & Joannis Baptistæ, Bona supradicti fideicommissi reverti debeant ad seipsum, veluti hæredem Testamentarium ejusdem D. Antonii; unde posito a me hodie Dubio — *An, & de cujus bono Jure constet super reversione Bonorum Principissæ de Butero in casu deficientiæ Descendentiæ D. Dominici ad effectum &c.* — Omnibus Dominis una mecum suffragium ferentibus responsum fuit — *Constare de bono Jure Joannis Baptistæ.* —

Regula namque in hac præventiva quæstione, ac præsuppositione casus adhuc non purificati assistit D. Joanni Baptistæ, quod videlicet, cum ipse sit ultimus e supradicta Descendentia D. Dominici vocata in fideicommisso Principissæ de Butero, istius Bona fideicommissaria evadant libera, atque immunia a quocumque vinculo fideicommissi, itaut D. Joannes Baptista de
1 recensitis Bonis disponere valeat favore cujuscumque personæ, nisi clare, ac evidenter per D. Antonium Actorem doceatur in dicto casu defectus præfatæ Descendentiæ ad sui favorem eamdem D. Principissam disposuisse; *Text. in leg. Cum Pater §. Liberis. in fine ff. de legat. 2., leg. Qui solidum. §. Penultimo. ff. eodem, leg. Pater filium. §. Fundum Titianum. ff. de legat. 3., Jason. in leg. Filius familias. §. Divinum 82. ff. de legat. 1., Dec. cons. 282. num. 1., Rota cor. clar. mem. Card. Falconerio decis. 7. sub num. 12. de Probation., & decis. 10. num. 17. de Statut. exclus. Fæminar., & cor. bon. mem. Molines dec. 115. n. 1.*

Nec sufficienter visum fuit a D. Antonio dispositionem ejusdem Principissæ in concreto casu ad sui favorem desumi ex eo, quod in Donatione a Principissa facta D. Dominico in Capitulis matrimonialibus initis inter ipsum, & D. Antonium Branciforti, confirmatis subinde in illius Testamento, & Codicillo post ordinatum fideicommissum favore omnium dicti D. Dominici filiorum, ac totius ejus Descendentiæ in perpetuum, data fuerit eidem Dominico in casum defectus ejus Descendentiæ facultas disponendi de Bonis donatis; & consequenter cum idem D. Dominicus, mediante Testamento, de illis disposuerit favore D. Antonii ejus filii Primogeniti, cujus est hæres dictus alter D. Antonius, clarum sit, quod Bona donata ex voluntate ejusdem Principissæ in controverso casu reverti debeant, ac spectare ad D. Antonium Juniorem: cum in his terminis
2 illa dispositio facta a D. Dominico habeatur, acsi facta fuisset ab eadem Principissa, & nil aliud operetur, quàm indicare personam, quam Principissa post ultimum Descendentem voluit succedere; juxta doctrinam *Bartol. in leg. Unum ex familia. §. Si duos. n. 3. ff. de legat. 2.*

Quoniam animadverterunt Domini, quod eadem Principissa in dictis Capitulis matrimonialibus binas concessit facultates memorato D. Dominico, alteram nempe, durantibus fideicommisso ordinato, ac ejus Descendentia, gratificandi potius uni Filio, & Descendenti, quàm alii, ibi — *Si dichiara la sudetta Signora Donna Margarita Principessa &c. che la sudetta donazione &c. vuole, che sia di detto Don Domenico, mentre vive, e doppo morte di detto Don Domenico sia di tutti li suoi Figlioli nasciturì, e di tutta la sua Descendenza in perpetuo: con questo, che abbia detto D. Domenico facoltà di poter lasciare, e disporre a favore più d'un figliuolo, che d'un' altro, o mettere fideicommissi, o altri vincoli trà li Descendenti però, come a lui piacerà* —; Et alteram post obitum dictæ Principissæ, & post terminatam dict. Descendentiam, sicque cessatum fideicommissum, disponendi videlicet de Bonis donatis, quæ in casum non factæ dispositionis reverti deberent ad illos, favore quorum eadem Principissa quandocumque disposuisset; ut ex aliis verbis, ibi — *E dandosi il caso, che mancasse la Descendenza di detto Don Domenico doppo la morte di detta Signora Principessa, e non avendo esso Don Domenico fatto Testamento, o disposto di detti Beni donati, in tal caso vadino a quelli, a favore de' quali detta Signora Principessa averà disposto quandocumque.* — Et propterea cum D. Do-

D. Dominicus mediante dicta sua Testamentaria dispositione nil aliud expleverit, quàm ea, quæ continentur in dicta prima facultate, sequitur pernecesse, quod illâ dumtaxat usus fuerit, & non altera; quodque hoc subsistente, nullum jus sibi arrogare valeat D. Antonius ex testamentaria dispositione, quam D. Dominicus facere poterat in casu dictæ alterius facultatis non exercitæ, licet sit hæres hæredis instituti ab
3 eodem D. Dominico; cùm facultas disponendi in certo, ac determinato casu, non sequuta dispositione, nil operetur; *Andrcol. contr.*410. *num.*3., *Card. de Luca de fideicomm. disc.*142. *num.*4., *&* 11., ubi in terminis similis facultatis disponendi *Rota cor. Peutinger. decis.*356. *num.*3., *& in Recent. dec.*451. *num.*11. *part.*18., *& dec.*380. *num.*27.
4 *part.*19. Aliud namque est facultas disponendi, & aliud ipsamet dispositio; *Roland. a Vall. cons.*30. *num.*9. *libr.*4., *Rota in Recen. dec.*553. *num.*13. *par.*1.

Quod autem D. Dominicus in prædicta sua dispositione uti voluerit primâ dumtaxat facultate, & juxta illam disposuerit, satis superque firmatum dignoscitur ab hoc Sacro Tribunali in omnibus Decisionibus editis in alia Causa super puncto prætensæ per D. Antonium modernum Actorem caducationis, & peremptionis fideicommissi, nempe in prima 4. *Martii* 1731. §. *Redigendo enim ad consonantiam*, in secunda 23. *Novembris ejusdem anni* §. *Quodque revera.*, & in tertia *sub die* 31. *Januarii* 1732. *coram Emo Aldrovando*, ac in aliis successivis *cor. bo. me. de Gamachei*, *& Rmo P. D. meo Calcagnino Decano*, in quibus fuit dictum, quod illa dispositio Testamentaria D. Dominici favore D. Antonii ejus filii Primogeniti sic concepta — *Instituisco &c. al quale lascio tutta la mia credità, acciò con la facoltà, che la Divina Bontà si è degnata darmi, & io li lascio, possa con maggior decoro tirare avanti la Casa* — nil aliud in se continet, quàm meram, ac simplicem gratificationem D. Antonii Instituti, ejusque filiorum, ac Descendentium supra cæteros Fratres, eorumque Descendentes in fruitione supradicti fideicomissi a Principissa conditi, quod est illud met contentum in dicta prima facultate; & consequenter cùm D. Antonius Junior easdem Decisiones, ac sententias desuper emanatas solemniter acceptaverit
5 liti renunciando, non valet amplius quidquid in illis continetur, ac stabilitum fuit, in dubium, ac discrimen revocare, & impugnare; *Rota cor. Rmo Crispo dec.*487. *num.*4., *cor. bon. mem. Herrera dec.*146. *num.*4. *&* 5., *coram bon. mem. Molines decis.*584. *num.*4., *& dec.*1107. *num.*3., *& in Perusina Fideicommissi* 29. *Martii* 1715. §. *Non juvante. cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Atque revera, quod voluntas D. Dominici unice fuerit illa superiùs expressa respiciens casum gratificationis, & non alterum defectus suæ Descendentiæ, probari visum fuit, tum ex supra recensitis verbis Donationis præscribentibus, quod D. Dominico non disponente de Bonis donatis in dicto speciali casu defectus suorum Descendentium vita functa Principissa, eadem Bona donata — *vadino a quelli, a favore de' quali detta Signora Principessa aurà disposto quandocunque* — In quibus terminis utpote involventibus præjudicium illorum, qui causam quandocumque habuissent a sæpedicta Principissa, ejusque dispositione, ad differentiam alterius casus absolute alieni a dicto præjudicio tertii, firma est propositio, quod facultas specialis in certo signato casu a Do-
6 natore concessa minime censeatur perducta ad actum a Facultatario per solam generalem Institutionem hæredis, sed requirit expressam, & individuam ejusdem facultatis mentionem; ut distinguendo plene firmant *Gratian. discept. forens. cap.*50. *numer.*23., *& cap.*221. *a num.*7. *ad* 10., *& a num.*12. *ad* 15., ubi trascripta est *Decisio in Romana Scriptoriæ coram Marquemontio* in hac materia magistralis; optime *Rota decis.*150. *num.*3. 8., *& seq.*, *decis.*152. *num.*1., *&* 2. *post Pacific. de Salvian.* quam refert, & sequitur *dec.*607. *n.*2. *cor. Dunozett. Jun.*, & melius *in Romana, seu Januen. Pecuniaria* 17. *Junii* 1726. §. *Hit itaque cor. bon. mem. Cerro.*

Tum etiam, & fortius, quia sicuti disposita in Testamento dicti D. Dominici

nici apprime conveniunt primæ facultati gratificandi uni filio supra cæteros, salva tamen substantia fideicommissi, juxta expensa in prælaudatis Decisionibus; ita ex opposito non bene conveniunt alteri facultati disponendi in designato casu defectus Descendentiæ; nam D. Dominicus suam institutionem contulit in Testamento in personam D. Antonii Filii Primogeniti, qui erat unus ex vocatis in fideicommisso, quibus gratificari poterat, & rursus illi gratificatus fuit supra cæteros fratres sub hac qualitate — *acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa* — quod præcise videtur importare gratificationem.

Cumque hæ circùmstantiæ perfectissime demonstrent in tali testamentaria dispositione D. Dominicum nunquam cogitasse, ac nunquam præ oculis habuisse defectum suæ Descendentiæ (dum si hoc cogitasset, hæredem potius instituisset Personam extraneam, seu saltem non comprehensam in fideicommisso, quæ tunc unicè succedere poterat), imo cogitasse totum contrarium, nempe
7 diuturnitatem, ac propagationem suæ Descendentiæ, quam volitam fuisse indicant illa verba — *tirare avanti la Casa* —; Exinde eo magis intelligere erat eumdem D. Dominicum non usum fuisse dicta secunda facultate, ideoque per simplicem hæredis institutionem mini-
8 me voluisse disponere in casu defectus suæ Descendentiæ, quando casum hujusmodi nec prævidit, nec cogitavit, imò, ut dictum est, totum oppositum in mente habuit; ex firmatis per *Gratian. consf.* 111. *num.* 26. *lib.* 2., *Caprar. consf.* 103. *num.* 5., *Aym. consil.* 3. *n.* 11., *Cyriac. controv.* 474. *num.* 29., & 30., *Castill. controv. jur. cap.* 42. *n.* 4. *lib.* 4., *Card. de Luca de legat. disc.* 35. *num.* 2., *Rota cor. Bichio dec.* 119. *num.* 4., *cor. Caprar. dec.* 614. *num.* 9., & *cor. Emerix Jun. dec.* 651. *num.* 4., & *in Recen. dec.* 296. *num.* 30. *part.* 17.

Nec obstat Principissam mandasse, quod quando D. Dominicus decessisset cum Testamento, & disposuisset de Bonis donatis, ista non deberent evadere libera penes ultimum Descendentem, sed essent restituenda illi personæ, favore cujus idem D. Dominicus testatus fuisset; Quocirca cum iste Testamentum condiderit, & disposuerit, hoc unice attendendum sit, & non in quo casu disposuerit, & qua facultate disponendi uti voluerit: Etenim denuo animadversum fuit, quod Principissa non unicam, sed binas facultates disponendi eidem D. Dominico tribuit; alteram nempe favore ejus filiorum, & Descendentium, gratificando uni ex illis de fruitione fideicommissi, & alteram in casu extinctionis dicti fideicommissi, ac deficientiæ totius Descendentiæ, & in hac ultima adjecta fuit reversio, ac restitutio Bonorum illi personæ, cujus favore D. Dominicus disposuisset; Unde cum nisi iste usus fuerit hac ultima facultate, & disposuerit præcise in dicto casu deficientiæ Descendentiæ, non sit locus ulli reversioni, ac restitutioni, dum, ut supra dictum fuit, facultas di-
9 sponendi ad actum non redacta, nullum jus tribuit, & habetur, acsi concessa non fuisset; quemadmodum in hoc casu non factæ dispositionis voluit Principissa, quod Bona sua redirent ad illos, favore quorum ipsa disposuisset; ibi — *E non avendo esso Don Domenico fatto Testamento, o disposto de' detti Beni, in tal caso vadino a quelli, a favore de' quali detta Signora Prencipessa averà disposto quandocumque* —; Consequens est, ut ad hunc præcisum punctum reversionis non sufficiat sola dispositio testamentaria D. Dominici, sed requiritur, quod illa facta fuerit in illo designato casu, & in vim illius facultatis disponendi, in quo adest reversio Bonorum; Nam si illa sese restringat ad primam illam facultatem, & casum gratificationis, non est locus dictæ reversioni, cum ista non
10 fuerit ibidem demandata, & idem sit ac non disponere, ubi dispositio non fuit facta in casu certo, ac designato, sed in alio, ad quem non valet illatio; *leg. Si Pupillorum.* §. *Si Prætor. ff. de reb. cert.*, *Cyriac. controv.* 377. *n.* 5., & 6., *Conciol. allegat.* 16. *num.* 4., *Rot. cor. Bich. dec.* 349. *num.* 7., & *cor. Emerix Jun. dec.* 874. *num.* 2., & 3., & *in Recen. dec.* 6. *num.* 9. *part.* 15.

Sicuti nec quidem obstat, quod ubi etiam spectandum esset, in quo casu disposuerit D. Dominicus, non sequatur, ex

ex quo instituerit hæredem D. Antonium Filium Primogenitum, & vocatum in Fideicommisso, & cum instituerit sub illo fine, & Causa — *Acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa* —, non inde inquam sequatur, quod ille uti potius voluerit prima facultate gratificandi uni ex vocatis, quam altera disponendi in casum defectus totius Descendentiæ: cum non obstante, quod ille fuisset vocatus ut supra, capax tamen etiam fuisset hujus ultimæ dispositionis, & alioqui recensita verba veluti restricta ad personam illius, & destituta quocumque verbo tractum temporis successivum importante nullum præseferant onus, vel Fideicommissum, vel cogitationem prorogationis descendentiæ, maxime dum prædictum Testamentum D. Dominici munitum reperitur clausula — *omni meliori modo* — cujus vigore habetur dispositionem factam fuisse eo meliori modo, quo potuit.

Etenim quoad primum responderunt Domini, quod hìc est quæstio de voluntate D. Dominici, an nempe ille

11 disponendo usus fuerit una potius, quàm alia facultate, & disponere voluerit potius in uno casu, quàm in alio; *Salgad. Labir. Credit. tom. 1. par. 2. cap. 23. num. 56.*, *Rota cor. clar. mem. Cardin. Falconerio dec. 6. sub num. 17. §. Etenim tit. de Jurepatron.*, non autem de capacitate D. Antonii licet vocati succedendi in dicto casu defectus Descendentiæ, cum talis quæstio locum sibi vindicaret, quando constaret, quod idem D. Dominicus in tali casu, & vigore supradictæ facultatis illum hæredem instituisset, ut inferius: Proinde cùm institu-

12 tio Antonii uti vocati in Fideicommisso, licet is esset capax succedendi in alio etiam casu, magis congruat primæ facultati a Principissa tributæ gratificandi potius uni ex filiis, quam alteri, quæ exigere videtur in Successorem Personam extraneam, ita hoc firmo remanente, & indubitato, firmum quoque remanet, quod D. Dominicus in dicta institutione usus fuerit prima facultate, & non alia; ut ultra superius adductos tradunt *Gratian. discept. 699. num. 26., & seq.*, *Fontanell. de pact. Nuptial. tom. 2. claus. 6. Gloss. 2. part. 7. num. 62.*, *Salgad. Labir. Credit. tom. 1. part. 2. cap. 23. num. 33., & pluribus sequen.*

Quo vero ad illa verba — *Acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa*, quorum respectu objicitur, quod nullum præseferant onus, nullumque Fideicommissum uti restricta ad Personam D. Antonii, sed liberam denotent institutionem illius, visum fuit hoc non subsistere, quia literaliter indicant, ac ostendunt D. Dominicum cogitasse, & cordi habuisse, ut D. Antonius propagaret Descendentiam, & Agnationem, ac per consequens ob hanc Causam illum instituisse hæredem, atque gratificatum fuisse super alios Fratres; imò

13 quod dicta verba inducant etiam Fideicommissum conservatorium favore illorum omnium de Domo Testatoris, tradunt *Venturin. cons. 2. num. 149.*, *Palm. consult. 56. num. 1. & 2.*, *Rota coram Bichiò dec. 129. num. 8., & seq.*, *cor. Ansald. dec. 32. num. 55.*, *cor. clar. mem. Card. Falconerio dec. 41. num. 5. §. Eoque libentiùs. tit. de Fideicommiss.*, *& part. 1. Diversor. dec. 640. sub n. 16. versic. Et verba.*

Nec præmissa debilitantur ex supra-

14 dicta clausula — *omni meliori modo* — quia ista restringitur tantum ad casum expressum, & illum omni meliori modo, quo potest, sustinet, non autem extendit ad alium penitus diversum, & incognitum; *Felin. in cap. Super. numer. 13. versic. Quando. de Offic. delegat.*, *Roman. consil. 194. in fin.*, *Tusch. conclus. 358. num. 58.*, *Peregrin. consil. 31. num. 24. volum. 5.*, *Rot. in Recent. decis. 354. num. 5. 6., & 7. part. 16.*

His addiderunt Domini, quod ubi etiam constaret D. Dominicum mediante supra enunciata sua Testamentaria dispositione usum fuisse recensita secunda facultate, quod, ut visum est, absolute non regit; id nullo modo prodesset D. Antonio Juniori; eo quia cùm D. Antonius Senior ejus Auctor, & hæres institutus ut supra, esset æque unus ex dictis D. Dominici Descendentibus, & vocatus in fideicommisso condito a Principissa, ex dicta Patris institutione fuisset sibi met ipsi substitutus; dum ex una

una parte uti vocatus in dicto fideicommisso in casu defectus descendentiæ debuisset restituere Bona donata, & fideicommissaria illi Personæ, quam in dicto casu vocasset D. Dominicus; & viceversa ex altera parte si a D. Dominico dicendum esset dictum D. Antonium nominatum fuisse in eodem casu defectus Descendentiæ, certe deberet
15 iste eamdem restitutionem facere sibi met ipsi; quod cum repugnet ex eo, quia nemo sibi met ipsi succedere potest; *Palma allegat.* 249. *num.* 14., *Rota dec.* 130. *num.* 16. *coram Rmo Crispo*, *& in Recinaten. Donationis*, *seu Bonorum* 23. *Junii* 1723. §. *Nec ex ista. cor. Emo D. Cardinali Aldrovando*; atque hinc patet remanere inutilem ejusdem
16 D. Dominici dispositionem, si eam in eodem supposito casu conceptam fuisse dicamus favore D. Antonii; istumque nullum jus ad suos hæredes transmissibile acquisivisse, juxta sententiam *Fontanell. de pact. Nuptial. claus.* 4. *Gloss.* 5. *a num.* 57. *usque ad* 64. *tom.* 1. ab ipso reassumptam *in ejus Decisionibus* 468. 469., & 470.

Quin considerationem promeruerit, quod opinionem cōtrariam *Fontanellæ*
17 teneat *Cancer. var. resolut. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 18. *cum pluribus seq.*; quia ultra quod ille confutatur ab eodem *Fontanell. de pact. Nuptial. claus.* 7. *Gloss.* 3. *part.* 3. *a num.* 48. *usque ad finem tom.* 2., qui pro se allegat ultra sententias latas in Senatu Cathaloniæ, alias quoque res judicatas in Supremo Consilio Aragoniæ, ejusdem Cancerii sensus remanet inapplicabllis huic casui ex duabus circumstantiis; Altera, quia dato, quod institutio D. Antonii facta a D. Dominico sit inutilis, prout est, quoad hunc punctum reversionis Bonorum post defectum Descendentiæ, adhuc illa remanet efficax, & operativa respectu illius gratificationis, quam idem D. Antonius assecutus fuit vigore dictæ Institutionis in fruitione totius fideicommissi supra cæteros Fratres æqualiter in illo comprehensos: Et altera, quod idem *Cancerius* a sua opinione recedit, quotiescumque Donatarius institutus habeat substitutum, & hoc pariter in subjecta hypothesi concurrit; quia D. Antonius hæres universalis a Patre institutus ut supra, habebat Substitutum expressum ei datum tum in Testamento Paterno, in vim nempe fideicommissi conservatorii designati sub relatis verbis -- *acciò possa con maggior decoro tirare avanti la Casa* --, quæ hujusmodi fideicommissum important favore Agnatorum ex auctoritatibus superius allegatis §. *Quo vero*: Tum quoque in contractu donationis Principissæ, qui præsefert fideicommissum perpetuum progressivum favore omnium Filiorum, & Descendentium D. Dominici nullatenus intervertibile a facultate gratificandi eidem concessa, quam solummodo exercere poterat, prout de facto exercuit, salva substantia fideicommissi favore cæterorum Filiorum, & Descendentium, quatenus isti Don Antonio gratificato, ejusque lineæ, & descendentiæ superstites fuissent; ut firmatum fuit in supra relatis *Decisionibus coram Eminentissimo Aldrovando*, *bon. mem. de Gamaches*, & *Reverendissimo D. meo Decano* super puncto prætensæ caducitatis, & expirationis fideicommissi a D. Antonio Juniore hodierno Actore solemniter acceptatis.

Non attento ulterius, quod saltem ex supra recensita dispositione D. Dominici transiverit in D. Antonium ejus filium hæredem universalem, ut supra, institutum, jus illud deducendi ad actum enunciatam facultatem disponendi in dicto designato casu defectus illius Descendentiæ a Principissa concessam, & a dicto D. Dominico non exercitam; quia ultra quod recurrerent superius ponderata, quod etiam ipse D. Antonius minime usus fuisset dicta facultate, quotiescumque de illa in suo Testamento expressam, & individuam non fecisset mentionem; pro indubitato habuerunt Domini, quod dicta facultas personalissime eidem D. Dominico concessa fuerit, ibi -- *Non avendo esso D. Do-*
18 *menico fatto Testamento, o disposto di detti Beni donati* -- sic suadente dicta dictione -- *Esso* -- quæ ad personam designatam dispositionem taxativè restringit *Rota cor. Cavaler. decis.* 340. *n.* 2., *coram Gregor. dec.* 529. *num.* 2., & 3., *cor. bon. mem. Molines dec.* 45. *num.* 8., & in

Recent. dec.619. num.3. part.1. Ex quo ſequitur, quod eadem facultas nullo modo valuit tranſire in dictum D. Antonium, tametſi qualitatem hæreditariam habentem; *Surd. conſil.29. n.7., Fuſar. de Subſtitut. quæſt.505. num.3., Roſſental. de Feud. cap.9. membr.1. concluſ.57. in addit; lit.B., Noal. de Tranſmiſſ. cap.14. ſub num.17. §. Pro negativa., Rot. coram Emerix Jun. deciſ.537. num.1., & deciſ.1312. num.10., & coram bon. memor. Molines deciſ.45. numer.10., & 11. cum ſequ. part.8., & in Romana Immiſſionis 19. Novembris 1725. §. Altera quoque. coram Illuſtriſ-*
19 *ſimo Corio*; Licet data fuerit in contractu, quia facultas perſonalis etiam in contractu tributa non tranſmittitur ad hæredes; *Rot. in Romana Caſtrorum ſeu Palatii 7. Ianuarii 1729. §§. 36., & 37. coram. bon. mem. de Gamaches, & in ejus confirmatoria 9. Maii eiuſdem anni §.17. coram Eodem.*

Demonſtrato ex his nullum Jus aſſiſtere D. Antonio ſuper reverſione Bonorum donatorum in vim Teſtamentariæ diſpoſitionis D. Dominici, eo quia iſte ſupraenunciata facultate uſus non fuerit, & quatenus uſus eſſet, hoc ineſficax fuiſſet; nullum jus pariter eidem competere compertum fuit ex alia diſpoſitione Principiſſæ, quæ in dicto caſu defectus Deſcendentiæ, & non factæ diſpoſitionis ab eodem D. Dominico voluit, quod ea Bona redirent — *a quelli a favore de' quali detta Signora Principeſſa averà diſpoſto* —: cum favore ejuſdem D. Antonii nulla adſit ejuſdem Principiſſæ diſpoſitio vel expreſſa, vel tacita, quod in caſum, quo D. Dominicus nullimode, vel inutiliter diſpoſuiſſet, Bona donata reverti deberent ad eumdem; immo econtra diſpoſitio facta ab eadem Principiſſa tàm ante, quàm poſt Donationem diſpoſuerit de Bonis donatis per Teſtamentum, & Codicillos favore omnium Deſcendentium D. Dominici, inter quos ſupereſt D. Joannes Baptiſta: ſicuti fideicommiſſum expiraturum erat in ultimo Deſcendente, & Bona devolvi debebant ad hæredem ejuſdem ultimi Deſcendentis, ita ipſa
20 videtur in ſuum hæredem poſt eamdem Deſcendentiam defectam vocaſſe illum, quem hæredem inſtituiſſet dictus ultimus Deſcendens; *ad Text. in leg. Hæredis appellatione.65. leg. ſciendum.70. ff. de verbor. ſignific., leg. fin. Cod. de hæred. inſtituen., Cravett. conſil.298. num.9., Rota coram Cocciu. deciſ.1170. num.10., & cor. clar. mem. Card. Falconerio deciſ.20. de Inventar. num.13., & in Miſcell. dec.61. num.1. & in Recen. deciſ.227. num.2. part.14.*

Et ita omnibus Dominis una mecum ſuffragantibus reſponſum fuit; Utraque Parte ſtrenue jura ſua deducente &c.

LEODIEN. BENEFICII.

Ven. 18. Martii 1735.

ARGUMENTUM.

Reſidentia præciſa, & perſonalis excluditur ex facultate in fundatione tam Fundatoribus, quàm ſubinde Executoribus reſervata ſuper ea diſpenſandi: item que ex Proviſionibus Apoſtolicis eam rejicientibus, & ex re judicata, & confeſſione Adverſarii: Immo in vim dictæ Diſpenſationis, & Proviſionum immutatur qualitas Beneficii. Privatio ob non adimpletam intra præfinitum tempus conditionem locum non habet, niſi ſecluſo omni legitimo impedimento, ac juſta excuſatione.

SUMMARIUM.

1 *Impetrator concludentiſſimas probationes afferre debet, aliàs in qualibet dubietate repellitur.*

2 *Reſidentia præciſa, & perſonalis excluditur ex facultate in fundatione tam Fundatoribus, quàm ſubinde Executoribus reſervata ſuper ea diſpenſandi; item ex Proviſionibus Apoſtolicis eam rejicientibus, re judicata, & confeſſione Adverſarii.*

3 *Immo ex ea facultate, & Proviſionibus Beneficium qualitatem reſidentialem amittit, etiamſi antea illam habuiſſet.*

4 *Sententia in eodemmet caſu, & cum legitimo Contradictore lata etiam tertium afficit.*

5 *Nemo propriam confeſſionem impugnare poteſt.*

6 *Privatio Beneficii locum non habet ob non adimpletam intra præfinitum tem-*

tempus conditionem, nisi seclu∫o omni legitimo impedimento, ac ju∫ta excu∫atione:

7 *Maxime ∫i hoc ade∫∫e veri∫imiliter poterat; quia in hoc ca∫u in Po∫∫e∫∫ore decennali, vel etiam triennali præ∫umitur:*

8 *Immo ∫ufficit, ut tempore executionis Literarum Apo∫tolicarum adimpleta ∫it, ut eæ exequi debeant, ∫i Mandatum id exprimat.*

DECISIO XIX.

SUB ∫uppo∫ito, quod Beneficium erectum in Eccle∫ia Cathedrali Leodien. ∫ub Invocatione SS. Michaelis, Martialis, & Nicolai, de quo præcedenter provi∫us fuerat Jacobus Theodorus de Briax, & ab i∫to a decennio, & ultra po∫∫idebatur, adhuc vacaret: Sive quia retentio eju∫dem Beneficii, uti exigentis per∫onalem re∫identiam, e∫∫et incompatibilis ab∫que di∫pen∫atione Apo∫tolica cum retentione CanonicatusCollegiatæ Eccle∫iæ S. Gaugerici Cameracen∫is, qui pariter po∫∫idebatur a prædicto Jacobo Theodoro: ∫ive quia i∫te, cum perveni∫∫et ad legitimam ætatem, contra legem in eju∫dem Beneficii fundatione expre∫∫am neglexi∫∫et ∫e∫e promoveri facere ad Sacrum Presbyteratus Ordinem, & negligeret etiam tunc, Obtinuit Matthias Jo∫eph le Feure a S. Sede Literas Apo∫tolicas, quibus injunctum fuit Officiali Leodien., ut, vocato dicto Jacobo Theodoro, ac aliis, qui fui∫∫ent vocandi, ∫uper præmi∫∫is inquireret, & quatenus illa vera reperiret, Jacobum Theodorum de ∫upradicto Beneficio privaret, necnon ab illo amoveret, illudque Martino Jo∫epho conferret.

In vim harum Literarum vocato, atque audito præfato Jacobo Theodoro, executionem denegavit in prima in∫tantia Officialis Leodien., & in ∫ecunda hoc Sacrum Auditorium, ad quod Cau∫a devoluta rema∫it in gradu Appellationis interpo∫itæ a dicto Matthia Jo∫epho prævia Deci∫ione edita die 27. Junii 1718., ac Sententia lata a bon. me. Cerro: Cumque modo Ego uti ∫ubrogatus in locum bon. mem. Fo∫cari, cui Cau∫a in gradu ulterioris Appellationis commi∫∫a fuerat pro parte eju∫dem Matthiæ Jo∫ephi., propo∫uerim Dominis Meis con∫uetum Dubium -- *An Sententia Rotalis ∫it confirmanda, vel infirmanda* = informante dumtaxat Jacobo Theodoro habui in Re∫pon∫um -- *Sententiam Rotalem e∫∫e confirmandam.*

Ju∫titia enim eju∫dem Sententiæ, quæ nulla concurrente controver∫ia ∫uper ejus validitate locum dedit confirmationi, oriri vi∫a fuit ex eo, quod memoratus Matthias Jo∫eph tenetur plene, ac concludenter, immo concludenti∫∫ime, itaut exclu∫a remaneat quælibet po∫∫ibilitas in contrarium, verificare, & probare narrata, atque ∫uppo∫ita in

1 ei∫dem Literis Apo∫tolicis; quia cum ille ∫it odio∫us Impetrator, dum tendit ad occupandum Beneficium ab alio po∫∫e∫∫um, in qualibet dubietate verificationis dictorum ∫uppo∫itorum repellendus venit ab effectu gratiæ impetratæ; *Ho∫tien. in cap. Cum in multis n.4. ver∫. prius. de re∫crip. in 6., Lotter. de Re Beneficiaria lib.2. quæ∫t.44. num.2., Rot. coram Ubald. deci∫. 300. num.2., & 3.*, & firmant aliæ auctoritates allegatæ *in dicta Deci∫ione bon. mem. Cerri. §. Idque ex eo.*

Quoad vero primum ∫uppo∫itum incompatibilitatis de∫umptæ a qualitate re∫identiali Beneficii, apparuit nedum dictum Matthiam Jo∫ephum concludenti∫∫ime, ut ∫upra, non proba∫∫e eandem qualitatem re∫identialem, ∫ed illam immo remauere perfecte exclu∫am

2 ex deductis a Jacobo Theodoro, nempe ex literali re∫ervatione in In∫trumento Fundationis Beneficii, ut tam primi Fundatores, & deinde Executores pro tempore po∫∫ent di∫pen∫are ∫uper eadem re∫identia: Item ex geminis Provi∫ionibus Apo∫tolicis ∫ecutis annis 1627., & 1641., in quibus fuit expre∫∫um, quod idem Beneficium per∫onalem re∫identiam non requirit, & pariter ex re judicata inducta per Sententiam Officialis Leodien. latam cum legitimo Contradictore anno 1699. in ca∫u ∫imilis impetrationis ∫ub motivo dictæ qualitatis re∫identialis, in qua fuit rejecta impetratio: & denique ex ip∫amet confe∫∫ione Matthiæ Jo∫ephi, qui cum po∫t expeditas ∫upradictas Literas Apo∫toli-

cas provisus fuisset a S. Sede de Canonicatu S. Materni in Ecclesia Leodien. in precibus Papæ porrectis, ac Bullis desuper expeditis, clare asseruit controversum Beneficium personalem residentiam non requirere.

Hæc namque omnia ad effectum, de quo agitur, optime concludere visa fuerunt, dictum Beneficium non esse residentiale ea residentia præcisa, necessaria, & arctata, quæ ad differentiam alterius residentiæ causativæ inducere solet incompatibilitatem; *Rota coram Seraphin. decis.348. num.1., & cor. Rembold. dec.289. num.2., & seq., & in Recent. dec.489. num.3. part.2., & dec.631. num.1. part.3., & in Cæsaraugustana Distributionum 4. hujus Mensis, & Anni §. Propterea. coram*
3 *Me*; Nedum quia ob supradictam facultatem dispensandi, & dictos status annorum 1627., & 1641. legitime præscriptos, ac excedentes metam quadraginta annorum, dicitur immutatus Status Beneficii, & de residentiali ex lege Fundationis effectus non residentialis; Sed etiam ex quo propter supradictam rem judicatam, & propriam confessionem non licet amplius Matthiæ Josepho in medium afferre onus re-
4 sidentiæ, cum dicta res judicata, utpote lata in his precisis terminis, & cum legitimo Contradictore ipsum etiam
5 afficiat, & is nequeat a propria confessione amplius resilire; ut late firmatum fuit in *dicta decis. bon. mem. Cerri §. Quo vero*.

Eadem probatio deficere visa fuit quoad aliud suppositum, quod scilicet Jacobus Theodorus, ubi ad legitimam ætatem pervenit, neglexerit sese promoveri facere ad Sacrum Presbyteratus Ordinem; tum quia de hac negligentia in linea Facti doctum non fuit,
6 atque insuper, ea etiam data, non adesset ullum possibile, ac legitimum impedimentum, propter quod Joannes Theodorus, si distulisset post legitimam ætatem suscipere eundem Ordinem Presbyteratus, esset excusandus: sine qua subalterna probatione in hac odibili materia quis nunquam dicitur negligens, ut advertit *dicta Decisio bon. mem. Cerri §. Nec plenius*.

Potissimum dum dicta excusatio adesse
7 se poterat, quia juxta Instrumentum Fundationis Executores pro tempore habent facultatem dispensandi tam super residentia, quàm super antedicta promotione ad Sacerdotium, & hæc dispensatio præsumitur favore Joannis Theodori nedum triennalis, sed etiam decennalis possessoris: ut pariter advertit eadem *Decisio in eodem §. Nec plenius. vers. quæ possibilitas.*; & ultra auctoritates ibidem allegatas firmant quoque *Verall. decis.349. num.3. part.3., Mantic. decis.59. num.10., Cerr. decis.127. num.4., Buratt. dec.209. n.8., Carill. decis.132. num.2., Rota in Rec. dec.148. num.16. part.16., & dec.423. num.17. part.18.*

Tum etiam quia, cum Literæ Apostolicæ a Matthia Josepho obtentæ contineant Mandatum Judici Executori directum de privando Jacobum Theodorum Beneficio, illudque conferendo Matthiæ Josepho, quando eidem Judici per legitimas probationes constitisset, quod Jacobus Theodorus non solum neglexisset in præteritum, sed negligeret etiam ad præsens se promoveri ad Sacerdotium, sufficiens est ad hoc, ut recensitæ Literæ non sint exequendæ, cum tempore petitæ illarum executionis, nempe anno 1710. Jacobus Theodorus jam insignitus esset dicto Ordine Presbyteratus; ut firmatur in sæpedicta *dec. bon. mem. Cerri §. Animadvertendo*.

Et ita responsum fuit &c. altera tantùm &c.

GIENNEN. BENEFICII.

Lunæ 21. Martii 1735.

ARGUMENTUM.

Facultas Nuntii Hispaniarum circa collationem Beneficiorum restringitur ad Beneficia, quorum reditus non excedunt valorem 24. Ducatorum auri Cameræ: cujus narratio per non excessum sufficienter ex Libris, & Distributione redituum Ecclesiæ probatur. Literis in forma gratiosa expeditis, idoneitas Provisi præsumitur probata in Dataria, nec ab Executore disquirenda est.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Valor per non excessum sufficienter probatur ex Libris, & aequali Distributione redituum Ecclesiae.*
2 *Literis in forma gratiosa expeditis, idoneitas Provisi probata praesumitur in Dataria, nec ab Executore disquirenda est.*
3 *Literae Apostolicae justificatae executioni demandari debent.*
4 *Facultas Nuntii Hispaniarum circa collationem Beneficiorum restringitur ad Beneficia, quorum reditus non excedunt valorem 24. Ducatorum auri Camerae:*
5 *Quare Provisus ab eo probare concludenter debet non excessum tanquam suae intentionis fundamentum.*
6 *Aliàs enim impedire nequit Literarum Apostolicarum executionem.*

DECISIO XX.

De Beneficio existente in Ecclesia Parochiali S. Salvatoris de Alcazar Civitatis Giennen. vacato per obitum Gregorii Lechuca sequutum Mense Januarii 1734., & sic S. Sedi reservato in vim *Regul. 9. Cancell.* fuit ab Apostolica Dataria provisus Didacus Marin Colombo, Literisque Apostolicis expeditis, ac habita interim notitia, quod de eodem Beneficio, uti non excedente annuos reditus ducatorum 24. de Camera, provisus remanserat a Rmo Hispaniarum Nuntio Franciscus Garay Coechea, qui etiam adeptus fuerat illius possessionem, dictus Didacus Marin obtinuit Commissionem a Sanctissimo Domino Nostro Clemente XII. feliciter Regnante signatam, ac mihi directam super executione dictarum literarum Apostolicarum: ac citato in partibus personaliter dicto Francisco Garay, & non comparente proposui hodie per contradictas Dubium -- *An Literae Apostolicae sint exequendae* -- & Domini -- *Literas Apostolicas esse exequendas* -- responderunt.

Quoniam apparuit easdem Literas Apostolicas quoad reservationem Beneficii esse plenissime justificatas, eo ipso; quod illud vacavit in Mense Januarii S. Sedi reservato *in dicta Regula 9. Cancellariae*; prout quoque circa valorem in eisdem Literis Apostolicis narratum per non excessum in 35. du-
1 catis auri de Camera, dum datae fuere extractio Partitarum ex Libris, ac aequalis repartitio redituum Ecclesiae, quae sufficienter ad hunc effectum dicuntur, probare dictum valorem tali modo, & per non excessum narratum, ad tradita per *Garz. de Benefic. part. 5. cap. 3. num. 198.*, *Rota in Salamantina Beneficii 20. Aprilis 1725. §. de Clericatu. coram bon. mem. Crispolto*; *& in illius confirmatoria 6. Martii 1726. §. Quo vero. coram eodem*; cum caeterum in eo,
2 quod concernit idoneitatem, & qualitatem Didaci Marin provisi, satis sit, quod Literae Apostolicae expeditae remanserint in forma gratiosa: quae concedi non solent, nisi prius in Dataria Apostolica facta probatione idoneitatis Provisi; *Rota coram Priolo decis. 345. num. 5, & in Recent. dec. 90. num. 6. part. 17.*, *& in d. Salamantina Beneficii 20. Aprilis 1725. eodem §. coram d. bon. memor. Crispolto*, *& in Pampilonen. Beneficii de Abaiz 22. Novembris 1734. §. de Clericatu. coram R. P. D. meo Nunez*,
3 & consequenter dictae Literae Apostolicae omnino sunt exequendae; *Cap. Si quando. 5. de rescript.*, *Cap. Si Capitulo. ubi Gloss. in verb. Exequatur. de concess. Praebend. in 6.*, *Rota in Pampilonen. Rectoriae Ruralis 30. Junii 1727. §. Constitit. cor. Reverendissimo Corduben. Episcopo*.

Nec huic executioni praebere valet obstaculum, quod de eodem Beneficio provisus remanserit Franciscus Garay
4 a Reverendissimo Hispaniarum Nuntio, ac reperiatur in illius possessione; quia facultas Reverendissimi Nuntii est restricta, & limitata ad Beneficia non excedentia valorem ducatorum 24. auri de Camera; *Rota cor. Otthobon. decis. 172. num. 10.*; Ideoque donec, & quousque per eundem Franciscum plene, & concludenter non probetur valorem controversi Beneficii non excede-
5 re ducatos 24. auri de Camera, (ut per illum hoc probandum esse veluti fundamentum suae Gratiae firmant *Gonzal. ad Regul. 8. Cancellar. §. 2. proem. sub num. 57.*, *Garz. de Benef. part. 5. cap. 3. num.*

num.90. 91., & 188. cum seq., Rota cor. Otthobon. dicta dec.172. num.12.,
6 *& 13.*), non valet ab eodem Francisco impediri executio Literarum Apostolicarum a Didaco expeditarum in vim recensitæ *Regulæ 9. Cancellariæ*; *Rota coram Otthobon. dicta decis.172. num.9., & in Tuden. Beneficii 26. Februarii 1734. §. Prætermissa, & seq. cor. R. P. D. meo Nunez.*

Et ita per Contradictas &c.

ANCONITANA DONATIONIS.

Lunæ 28. Martii 1735.

ARGUMENTUM.

Subreptio non incurritur per levis circumstantiæ reticentiam. Cessio a Papa facta de juribus Rev. Cameræ super Bonis Regularis extra Claustra degentis non impedit concessionem Indulti ad testandum: quia eademmet jura Cameræ eventualia sunt, & conditionalia; si nempe Regularis vel Indultum non obtineat, vel eo non utatur. Præservatio regressus ad Bona renunciata ob ingressum in Religionem, si dependenter a Dispensatione fiat, est valida; & Dispensatio superveniens quodcumque jus renunciatariorum resolvit.

SUMMARIUM.

1 *Indultum testandi Regulari extra Claustra degenti facile conceditur.*
2 *Justa est Sententia Gratiam Principis confirmans.*
3 *Subreptio non incurritur per circumstantiæ reticentiam, quæ Papam nec retraxisset, nec difficiliorem reddidisset in concedenda Gratia.*
4 *Spolium locum sibi vindicat in Bonis Regularis extra Claustra decedentis, si ille Indultum testandi vel non habeat, vel eo non utatur*; & num.10.
5 *Quo circa eum Cessionarius plus juris non habeat, quàm Cedens*; & num.13.
6 *Ideo per cessionem a Papa factam de juribus Rev. Cameræ super Bonis Regularis extra Claustra degentis impedita non remanet concessio Indulti ad testandum, sed cessio intelligitur facta sub dicta conditione*; & num.10., & seqq.
7 *Quia cessio non immutat naturam jurium cessorum:*
8 *Maxime si facta fuerit cum clausula — Tali quali —, quæ jura cessa restringit, ac limitat.*
9 *Relatum omnino est in Referente.*
10 *Per solutionem parvæ summæ potius acquisitum censetur jus eventuale, quàm jus certum, & maximi momenti;*
11 *Alioquin adesset læsio enormissima:*
12 *Omnis autem interpretatio sumenda est, ut excludatur fraus, & dolus.*
14 *Pactis standum est, nec ea vel a Contrahentibus, vel a Judice declinari possunt.*
15 *Præservatio regressus ad Bona renunciata ob ingressum in Religionem, si fiat dependenter a Dispensatione a S. Sede obtinenda, est valida;*
16 *Dependenter autem facta intelligitur per clausulam* — & omni alio meliori modo —;
27 *Ita quidem, ut superveniens Dispensatio omnino resolvat quodcunque jus renunciatariorum.*

DECISIO XXI.

Quamvis Suprema Principis auctoritate præsens controversia, sic postulantibus Comitissa Francisca de Ferrettis, & Bajulivo Petro Paulo Marcolini Conjugibus, definienda esset a Sacro nostro Auditorio præviis duabus Decisionibus cum suffragio omnium Dominorum etiam Ponentis, & appellatione remota; ac definita jam fuerit favore Abbatis Nicolai Ferretti Donantis, & Comitis Hieronymi Donatarii sub *die 3. Julii anni 1733., & 7. Februarii 1734. coram R. P. D. meo Peralta*, ut constat ex ejus egregiis Decisionibus, quæ Rotalem præcesserant Sententiam: Nihilominus prædicti Conjuges minime adhuc acquiescentes, omnem moverunt lapidem in Tribunali Signaturæ Gratiæ pro ulteriori appellatione, quæ tamen nonnisi in devolutivo, & sine præjudicio rei judicatæ mihi directa fuit. Quamobrem, cum hodie agi contingat de viribus memoratæ Sententiæ, proposui assuetum Dubium — *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* — & responsum habui — *constare de re judicata* — ob validitatem non controversam, & justitiam ipsius Sententiæ. Quæ

Quæ sane justitia, circa quam erat omnis disceptatio, ex eo oritur, quod in eadem enunciata sententia confirmatur subsistentia Indulti a Summo Pontifice obtenti per dictum Abbatem Nicolaum Ferretti, ut non obstante paupertatis voto, vel juribus Apostolicæ Cameræ disponere posset de Bonis omnibus, quæ rehabuerat post egressum a
1 Religione Canonicorum Lateranensium: Hujusmodi enim Gratia, quemadmodum non est de illis, quæ difficiliter concedi soleant, ut unanimiter testantur longa manu relati *in prima Causæ Decisione* §.8., maxime concurrente, prout hic, rationabili, & numeris omnibus laudabili causa, qualis est illa videlicet, ut Indultarii agnati pauperes tali medio aliquod possent obtinere subsidium; ita omnis bona ratio suadet, ut in his circumstantiis reputetur juste, ac legitime obtenta: & consequenter omnino justa dici debet Sententia ipsius
2 subsistentiam determinans, cum semper deceat gratiam Principis esse mansuram, juxta animadversa per *Text. in Cap. Decet 76. de regul. Jur. in 6.*, *in citata prima Causæ Decisione* §. 6.

Incassum verò ad obnubilandam justitiam hujus Sententiæ denuo proponebatur jus dictæ Comitissæ Ferretti acquisitum titulo oneroso, mediante sibi comparata cessione jurium Rev. Cameræ: inde deducendo, quod si Summo Pontifici expositum fuisset hujusmodi jus a dicto Abbate Nicolao in actu petendi præcitatum Indultum, certo certius Summus Pontifex illud impertitus non fuisset, atque ideo tanquam vitio Obreptionis, & Subreptionis infectum, subsistens pronuntiari non debuisset.

Considerato namque ipsius Indulti tenore conspicitur Summum Pontificem occasione illud concedendi, per verba clara, & perspicua silentium imposuisse nedum Cameræ Apostolicæ, cæterisque ejus Officialibus, reservato dumtaxat jure, quod in bonis habere forsan potuisset Congregatio Lateranensis, sed etiam aliis quibuscumque Personis, quæ cessionem jurium ab ipsa Camera vel jam reportassent, vel inposterum reportare potuissent: Quapropter cum ex his aperte datum sit intelligere, quod Summus Pontifex Indultum voluit concedere non obstantibus iisdem numero obstaculis, quæ in medium afferri poterant a dicta Comitissa Francisca tamquam cessionaria jurium Reverendæ Cameræ, concludendum pariter est, longe exulare vitia obrep-
3 tionis, & subreptionis, de quibus nunquam controversia instituitur, ubi dignoscitur, quod reticentia alicujus circumstantiæ Papam non retraxisset a gratiæ concessione, neque illum difficiliorem reddidisset ad annuendum petitis; per ea, quæ in proposito tuentur *Menoch. de arbitrar. cas.*201. *n.*27., *& seq.*, *Rota cor. Ninott. dec.*58.*n.*11. *& cor. bon. mem. Molines decis.*1217. *num.*10. *tom.*5.

Cujus generis regulæ potiori quoque jure sibi locum vindicant in præsenti casu intrinsecus examinata cessione a dicta Comitissa Francisca obtenta: Unice quippe ea præsefert translationē jurium, quæ ad Reverendam Cameram ratione spolii spectabant, ac proinde insitam usque in sui initio semper habuit conditionem eam penitus incertam, & eventualem efficientem, juxta præscriptum
4 *Bullæ san. mem. Gregorii XIII.*, quæ non aliter successionem tribuit Reverendæ Cameræ in Bonis per Regularem acquisitis, dum extra Claustra decedit, nisi quatenus Indultum disponendi non obtinuisset, seu Indulto obtento usus minime fuisset: Quo circa, si cessio isthæc hujus indolis, & naturæ fuit, consequens est, ut sive Papæ exposita fuisset a prædicto Abbate Nicolao, sive non, adhuc tamen voti compos effectus fuisset; quia ea adamussim facilitate, qua Summus Pontifex pronus se demonstrare solet in concedendis hujusmodi Indultis, quando agitur de præjudicio Cameræ, ut testimonium perhibent adducti in *cit. prima Causæ Dec. d.*§.8.: eadem facilitate in præsenti casu se demonstrasset, prout revera factum est, licet ei expositum fuisset jus dictæ Comitissæ Franciscæ, quæ tanquam cessionaria
5 ejusdem Cameræ plus juris ac ipsa Camera acquirere non valuit; ad regulam, de qua *Paulus Jurisconsultus in leg. In his, quæ Officium.* 175. *ff. de Regul. jur. & in Cap. Nemo potest.* 79. *de Regul. jur. in 6.*

in 6. apposite exornatam a *Rota coram bon. mem. Molines in dec.592. num.1. tom.2.*

Nec porro in dubium revocari potest, quin memoratæ cessioni inesset prædicta conditio eam penitus incertam, & eventualem efficiens, quatenus videlicet Indultum disponendi Abbas Ni-
6 colaus non obtinuisset, seu illo usus non fuisset: Quandoquidem ultraquamquod Summus Pontifex non qua talis, sed qua Dominus temporalium jurium suæ Cameræ devenit ad præfatam cessionem, quibus in circumstantiis procul est ab omni dubio, quod nunquam censetur ipsum voluisse in præjudicium Regularis extra Claustra degentis abstergere dictam eventualem conditionem, ac una simul alterare praxim, & stylum concedendi hujusmodi Indulta, quæ proveniunt ab alio diverso fonte, nempe ex potestate Clavium supremæ spiritualis Jurisdictionis, ut bene advertit *secunda Causæ Decisio* §.11.

Clarius quidem subministrat argumentum animadversio illa, scilicet, quod cessio præcise, & specifice facta fuit de juribus, quæ ad Reverendam Cameram spectabant, & quidem cum clausula -- *tali quali però le medesime ragioni sono, & alla detta nostra Camera competono* -- sunt verba Chirographi cessionis: unde procedente cessione cum hac individuali specificatione, locus dubitandi remanere non videtur, quin comprehensiva fuisset jurium simpliciter Reverendæ Cameræ, & quin ipsi
7 inesset dicta conditio; tum quia per simplicem cessionem jura cessa nunquam immutant eorum naturam, & indolem, ad regulam *Text. in leg. fin. Cod. de jur. Fisci*, *Rota decis.524. num.1. part.2.*, *& decis. 172. num.7.*, *& seq. part.18. Recent.*, *& cor. bon. mem. Molines in decis. 1243. num.7. tom.5.*; Tum quia
8 præcitata clausula -- *tali quali* -- eadem jura cessa magis restringit, & qualificat; *Alex. consil.13. num.16. lib.1.*, *Rota dec.146. num.9. post Pacific. de Salvian. Interdict.*, *& dec.107. num.6. coram Priolo*.

Augeturque subinde vis, & efficacia animadversionis præ oculis habendo ulterius illas facti circumstantias: nimirum, quod eadem cessio se relative habuit ad fontem, unde promanabant jura Spolii, videlicet ad dictam *Constitutionem san.me. Gregorii XIII.*: quodque valde tenuis summa, hoc est scuta 300., impensa fuit comparative ad valorem Bonorum ascendentem ad scuta 30000., quæ prætendebantur acquiri mediante ipsa cessione: Ex his enim facti circumstantiis eo magis resultare compertum est, quod non aliter cessum
9 fuisset jus Cameræ, nisi sub illa conditione, quæ juribus ipsis cessis inhærebat vigore dictæ Constitutionis Gregorianæ, ea ratione, quia relatum omnino est in referente; *Rota in Recent. dec.305. num.3.*, *& decis.457. num.2. part.9. dec.350. num.10. part.16.*, *cor. bon. memor. Molines decis.77. num.13. tom.1.*, *& decis.413. num.7. tom.2.*;
10 Necnon quia, si pro adeo tenui summa cessio comparata fuit, omnis bona ratio suadet, ut rite, & recte argumentari possit Cessionariam acquisivisse ad instar jactus Retis jus illud ad unguem eventuale, quod promanabat a dicta Constitutione Gregorii XIII., ut perpensa hac circumstantia innuunt etiam *citatæ Causæ Decisiones*, *prima* §. *finali*, *& secunda* §.11.

Maxime præterea ponderato, quod Cessionaria non solum consequi poterat effectum cessionis adeo tenui pretio comparatæ illo intermedio tempore, quod effluxit a die cessionis ad diem concessionis Indulti; Verum etiam in casu, quo Abbas Nicolaus facultate testandi minime usus fuisset, quasi reviviscentibus in hac hypothesi juribus Spolii, attenta dispositione pluries citatæ Constitutionis Gregorianæ, quæ, ut supra dictum fuit, non impedit successionem Cameræ, nisi quatenus Indultarii ad exercitium, & quidem legitime deduxissent obtentam facultatem, ibi -- *Eaque legitime usi fuerint* --; Quocirca stantibus omnibus hisce casibus, in quibus non obstante Indulto cessio suum poterat operari effectum, eo magis detegitur exiguitas pretii in ea impensi comparative ad dictorum Bonorum va-
11 lorem; semperque pernecesse argumentandum est cessionem insitam habuisse dictam conditionem, ne e converso

verso dicantur cessionarii voluisse enormissimam inferre læsionem: juxta regu-
12 lam, qua edocemur illam capiendam esse interpretationem, quæ in contrahentibus dolum, & fraudem excludit: *Decian. cons.2, num.66., & seq. lib.1., Rota in Rec. dec.528. num.4. part.10., cor. Dunozett. Jun. decis.332. num.8., & coram bon. mem. Herrera decis.193. num.5.*

His vero ita se habentibus, refragari visum non est obiectum, nempe quod eventualitas in actu cessionis respicere tantum potuisset casum, in quo dictus Abbas Nicolaus mori contingeret intra Claustra, non autem alterum casum, in quo idem obtinuisset Indultum ad effectum testandi: Etenim quotiescumque ex usque adhuc dictis abundè probatum est, quod controversa cessio comprehensiva fuit illorum omnino jurium eventualium, quæ promanabant a sæpe sæpius memorata Constitutione Gregoriana, nullam propterea censuerunt Domini adstrui posse juridicam rationem, ut eventualitas dici posset excogitata solummodo pro casu, in quo Abbas Nicolaus rediisset, & obiisset intra Claustra, non vero pro casu, in quo Indultum obtinuisset: cum vigore ipsius Constitutionis jura cessa redderentur non minus eventualia in casu non impetrati, aut non adhibiti Indulti, quam in altero vix cogitabili casu reditus Indultarii ad ea Claustra, ex quibus semel egressus fuerat: ut pandunt verba ejusdem Constitutionis, ibi = *Nisi iidem, ad quos spectaverint* (scilicet Bona per Religiosum acquisita) *sufficienti fuerint testandi, aut de illis disponendi facultate suffulti, eaque legitime usi fuerint.*

Minusque his positis reputatus est congruus intellectus, quod Indultum censeri quidem posset reservatum, quoties ageretur cum ipsa Camera, minime vero ubi, ut in casu, Jura Cameræ fuerunt in tertium translata per cessionem titulo oneroso, ne alias auferatur tertio jus quæsitum, deturque ansa eludendi cessionem facto cedentis: Quoniam spectato semper, quod ex hactenus expensis Actrix non alia per cessionem acquisivit jura, nisi illa, quæ ad Cameram spectabant; Inde statim deducitur neque possibile esse, quod facultas concedendi Indultum testandi inexercibilis fuisset effecta respectu ejus-
13 dem Cessionariæ, quia tali pacto majus jus acquisivisset, quàm Camera ipsa, in cujus locum fuit subrogata, contra de cætero regulam, quam ultra superius allegatos ad casum expendunt *Olea de cess.jur. tit.4. quæst.4. num.15., Cæsar. de Afflict. controv. Jur. cap.41. num.20., Rota cor. clar. mem. Cardin. Falconerio dec.1. tit. de Cession. sub numer.13.*; Neque hisce terminis applicantur regulæ de jure tertio quæsito non tollendo, & de elusione cessionis ex facto cedentis: Nam si quæsitum jus fuit conditionale, pendens scilicet a non concessione Indulti: si item conditionalis fuit cessio, necesse est existente conditione utrumque marte suo deficere ex ipsamet natura contractus tali pacto,
14 atque sub dicta conditione a Partibus initi, cujus leges profecto, quas contrahentes sibi ipsis indicere voluerunt, nec Partes, nec Judex declinare valent; *cap.1., & 3. de pact., leg. Juris gentium. §.Ait Prætor. ff. de pact., Petra de potest. Princip. Dub.2. Principal. numer.84., & seq., Rota cor. Priolo decis.16. num.8., & coram Mantic. decis.337. num.10.*

Vindicato autem ab objectis Indulto, de quo agitur, pro eo, quod respicit non expressionem juris per cessionem acquisiti a dicta Comitissa Francisca; haud difficile compertum est sublatum remanere alterum ejusdem Actricis assumptum in eo consistens videlicet, quod etiam præcisive a cessione Jurium Reverendæ Cameræ controversa Bona ad ipsam spectarent jure proprio stante nullitate pacti reversivi in renunciatione appositi a prædicto Abbate Nicolao, cui semper resistebat ipsius votum paupertatis, a quo solutus non remansit per egressum a Religione; Unde ex eo, quod Indultum præsupponebat regressum ad Bona renunciata, & de ipsis disponendi facultatem concessit, inferebatur quod semper nimis læsivum esset juris tertii, atque ideo quod re ipsa contineret vitium subreptionis.

Quid-

Quidquid namque circa improbitatem dicti pacti in genere disceptetur inter Doctores ob resistentiam voti paupertatis, certe ubi, prout in casu,
15 præservatio dicti regressus fit dependenter ab imploranda auctoritate S.Sedis, receptissima est opinio exclusiva cujuslibet improbæ qualitatis, ut solide probant *Causæ Decisiones*, *prima* §.18., *& secunda* §.5.; Ideoque cum in præsenti facti specie hujusmodi præservatio satis indicata fuisset in ipso actu emissæ renunciationis ex clausula — *non*
16 *tantummodo*, *& forma præmissis*, *sed & omni alio meliori modo* — juxta quam censetur Religiosum non aliter in casu egressus a Religione ex approbata causa eidem permissi voluisse pactum reversivum, quàm mediante approbatione S. Sedis, ut prosequuntur *Decisiones Causæ locis supra allegatis*; Hinc meritò putarunt Domini frustra notari præsens pactum resolutivum de nullita-
17 te ad effectum, de quo agitur; cum in his terminis superveniente dispensatione operetur absque dubio resolutionem, & omnimodam peremptionem cujuscunque Juris renunciatariorum; *Sanchez in Præcept. Decalogi lib.*7. *capit.*17. *num.*4., & concordant allegati *in præteritis Causæ Decisionibus in prima* §.18., *& in secunda* §.8.

Et ita in reliquis remissive se habentes ad præteritas Decisiones mecum rescripserunt Domini utraque &c.

LEODIEN. BENEFICII.

Lunæ 4. *Junii* 1735.

Argumento non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Expensæ Litis a Succumbente Victori semper reficiendæ sunt*;

2 *Modo tamen Lis usque ad rem judicatam terminata fuerit.*

DECISIO XXII.

CUM in hodierna Rota Memorialium verba facerem pro expeditione hujus Causæ juxta resolutionem captam, de qua in mea Decisione edita die 18. Martii currentis Anni, Domini Causam expediendam censuerunt, extensa desuper hac brevi Decisione, qua juxta rationabilem Jacobi Theodori de Briax informantis instantiam palam fieret, eum, uti fert protestatio in Actis emissa, ideo præsentem litem prosecutum fuisse usque adhuc, & prosequi, quia non alio modo poterat, aut potest litis expensas recuperare a Matthia Josepho le Feure, qui adversus Judicata prædicto Informanti favorabilia appellationem interposuerat: dum cæteroquin jam Beneficium, de quo agebatur in precedentibus Judicatis, & in dicta mea Decisione, usque ab anno 1725. fuerat resignatum ad favorem Huberti Guil-
1 lelmi Renchin: Quamvis enim a Succumbente sint semper Victori expensæ reficiendæ: ad *Text. in leg. Properandum* §. *Sin autem Cod. de Judic.*, *leg. Eum*, *qui temere. ff. eodem*, *Cap. Calumniam. de pœnis*, *Rota cor. Cels. de-*
2 *cis.*74. *per tot.* ad eas tamen consequendas necesse est litem usque ad rem judicatam terminatam fuisse; *Cap. Constitutis.*, *ubi Gloss. verb. Taxatione. de Procurat.*, *& in Cap. Cum venissent. verb. Restituerit de eo*, *qui mittit. in possess.*, *Rota cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.*5. *num.*17. *tit. de Subhastat.*, *& Deliberat.*

Et ita &c. altera tantum parte &c.

ROMANA CAMBII.

Lunæ 6. *Junii* 1735.

ARGUMENTUM.

Apocha privata etiam Testium subscriptione, & obligatione Camerali carens probat Creditum: immo Apocha de recepto eas prorsus non requirit. Exceptio non numeratæ pecuniæ non est, nisi intra biennium allegabilis: immo nunquam, si contra adsit Excipientis confessio de recepto.

SUMMARIUM.

1 *Ob lapsum Fatalium Sententia transit in rem judicatam*:

2 *Ejusque justitia restitutioni in integrum viam præcludit.*

3 *Apocha privata Debitoris subscriptione, & obligatione Camerali munita, a Judice pro vera approbata optime probat Creditum.*

4 *Ex*

4 *Ex diversis non valet illatio.*
5 *Exceptio non numeratæ pecuniæ non potest nisi intra biennium allegari;*
6 *Immo nunquam allegabilis est, si Apocha Contractus contineat Exipientis confessionem de recepto.*
7 *Actus vagus, & ad alias causas referibilis Antidatam non probat.*
8 *Dolus, & fraus non præsumuntur, sed concludenter probanda sunt.*
9 *Antidata in Apocha de recepto probata non remanet, ex quo careat subscriptione trium Testium, quæ in hujusmodi Apochis non exigitur.*
10 *Actus referri debet ad causam in eo expressam, non ad diversam, & minimè probatam.*
11 *Testes in Judicio ab eo diverso, in quo examinati fuerunt, nihil probant;*
12 *Prout, si nihil de eo dicant, quod quæritur.*
13 *Inverisimilitudo probat falsitatem.*

DECISIO XXIII.

CUM Nicolaus de Benignis declaratus fuisset Creditor Petri Antonii Ronca ex causa sortis, & fructuum cujusdam Cambii in summa scut.7000. circiter, ut pandunt plures Decisiones editæ in hoc Sacro Tribunali *coram Illustrissimo Domino meo Corio Almæ Urbis Gubernatore*, & signanter ultimæ *cor. R.P.D. meo Millino in Romana Cambii 9. Junii 1727., & 1. Decembris ejusdem anni*, ac sententiæ, & res judicata in earundem Decisionum sequelam prolatæ, & respectivè inducta; Idem Nicolaus in vim mandati desuper expediti posuit sub sequestro plura Debitorum nomina ad dictum Petrum Antonium Ronca spectantia, & præsertim Josephum Fasanellum illius Debitorem ex causa Cambii sortis principalis scutor.2800.: & cum Cambium hujusmodi creatum fuisset a Fasanello favore dicti Ronca, prævia Apocha privata ab eodem Ronca detenta, curavit Benignus creationem dicti Cambii probare solito medio Positionum, quas tamen Fasanellus medio juramento purè, & simpliciter negavit.

Verùm reportata postmodum a prædicto Ronca controversi Cambii a Fasanello contracti cessione, ac consignatione Apochæ illius creationis, egit Benignus post elapsum tempus ad ejusdem Cambii extinctionem præfixum in vim dictæ Apochæ coram R.P.D. Mesmero tunc A. C. Locumtenente, & nunc inter Rev. Cameræ Apostolicæ Clericos meritò cooptato contra supradictum Fasanellum pro restitutione sortis principalis enunciati Cambii, ac illius fructuum decursorum solutione, & obtinuit, ultra sententiam rejicientem omnes exceptiones ab eodem Josepho Fasanello propositas, relaxationem Mandati executivi inde approbati a Signatura Justitiæ, ad quam Fasanellus recursum habuit pro suspensiva appellatione obtinenda, cum clausula — *Sine præjudicio, & amplius.* —

Transacta Causa in rem judicatam
1 ob lapsum fatalium, eaque devoluta ad hoc Sacrum Tribunal in gradu restitutionis in integrum pro parte recensiti Fasanelli citatis Marco Antonio, aliisque de Benignis filiis supradicti Nicolai interim defuncti, cum mihi commissa fuerit, de more interrogavi hodie Dominos — *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* —, & responderunt — *Constare de re judicata.* —

Etenim validitas dictæ rei judicatæ non controvertebatur; Justitia autem,
2 quæ sicuti læsionem excludit, ita omnem viam restitutioni in integrum præcludit, *Cap.1. de in integr. restit., ibique Abbas n.2., Bartol. in leg.1. n.8., & 9. Cod. Si adversus rem judicatam., Rota in Salamantina Pecuniaria 28. Februarii anni currentis §. Justitia. coram*
3 *Me*; apparuit ex supradicta Apocha Cambii a Fasanello Debitore subscripta, & obligatione Camerali munita, quæ cum a Judice pronunciata fuerit pro recognita, perfectissimè probat dictum creditum Cambii; *Altograd. consil.4. num.10. lib.1., Conciol. alleg.63. num.5., Ridolphin. in prax. part.2. capit.6. num.76., Pacific. de Salvian. interdict. Inspect.1. cap.7. num.45., & plur. seq., Rota post eundem decis.47. num.4., & dec.53. num.1., & coram Duran. dec.193. num.1., & in Recent. dec.227. num.4. part.9.*

Nec obstat, quod Fasanellus contra dictum

dictum Cambium deduxerit exceptionem non numeratæ pecuniæ, & consequenter nisi Benignus, etsi Actor, aliunde probet effectivam pecuniæ numerationem, nulla ei competat actio in vim Apochæ pro solutione Cambii; quia quidquid sit, an dicta exceptio allegari valeat in contractu Cambii; objectum in hac hypothesi removeri visum est duplici responsione; Quarum prima deprompta fuit ex defectu probationis in judicio memoratæ exceptionis: quod supplere visa non fuit illa simplex negatio facta a sæpedicto Fasanello Positionibus datis a Benigno super creatione Cambii; quia hoc concludit quidem fuisse negatum totum contractum, non autem fuisse deductam recensitam exceptionem, quæ necessariò supponere debet celebrationem præcedentis contractus; cum nisi revera detur ipse contractus, eo minùs pro-
4 poni valet dicta exceptio, & proinde ex diversis nulla induci potest illatio; per *Text.in leg.Papinianus ff. de minor.*, *Altograd. consil.4. num.17. 20. & 21.*, *Surd. dec.56. num.3., & 4.*, *Rota cor. bon. mem. Molines dec.441. num.20.*, *& in Rec. dec.1. num.16. part.19.*

Altera responsio est, quod etiamsi
5 dicta exceptio proposita fuisset, nullius erat momenti; tum quia non fuisset proposita intra biennium, ut de jure requiritur *ad Text. express. in leg.14. Cod. de*
6 *non numerat. pecun.*; tum etiam quia cum Apocha Cambii contineat in se confessionem Fasanelli de pecuniis receptis, ibi — *Io infrascritto &c. mi dichiaro debitore &c. di scudi* 2800, *moneta per altrettanti da lui ricevuti contanti* —: Nullo modo erat, ac est admissibilis prædicta exceptio; ut advertunt *Amat. var. resol. Tom.1. resol.47. num.18.*, *Pasebal. de virib. patr. potest. part.1. cap.8. num.76.*, *Scacc. de Commerc., & Camb. §.2. Gloss.8. sub n.6.*, *Ansald. de Commerc., & Mercat. disc. general. num.178.*, *Rota cor. Cels. decis.194. num.3.*, *& cor. Peutinger. decis.197. num.7.*, & in terminis concludunt *Altograd. consil.18. num. 39.*, *& cons.19. num.15., & seq., & fere per tot. lib.1.*, *Rota post Oleam de cession. jur. dec.29. num.1.*, *& in Recent. decis.344. num.3. part.18.*

Minoris ponderis erat alterum objectum a Fasanello deductum, quod cum ipse esset Creditor in magna pecuniarum summa Petri Antonii Ronca ex causa negocii Carbonis, & Fidejussionis, sive attergationis Locorum Montium, ideo in satisfactionem istius crediti ipse Ronca cesserit eidem Fasanello jus, quod habebat super Typographiis Camerali, & particulari Hieronymi Mainardi: & cum tale jus, sive ejus lucra dictum Creditum excederent in summa dictorum scutor.2800., pro illa Fasanellus Cambium controversum creaverit favore Petri Antonii Ronca; ex quo inferebatur, quod cum successivè in judicio introducto coram R. P. D. Thesaurario declaratum fuerit, dictas Typographias liberè spectare memorato Mainardi, hæcque declaratio confirmata etiam remanserit Motu proprio san. mem. Benedicti XIII., evanuerit etiam, & resoluta fuerit supradicta cessio a Ronca facta, & respectivè contrapositio crediti Fasanelli, & consequenter quoque Cambium, de quo est quæstio.

Quia non constitit Dominis enunciatum suppositum Creditum Fasanelli ex causa negocii Carbonis; Et quoad illud proveniens ab attergatione Locorum Montium jam remanserat a Ronca satisfactum die 30. Junii 1727. tam Josepho Fasanello Attergatario supradictorum Locorum Montium, quàm Francisco de Comitibus pariter altero Attergatario aliorum locorum Montium, & sic ante supradictam suppositam cessionem Typographiarum, atque controversi Cambii creationem, secutam non prius, quam die 4. Augusti anni 1728.; Haud attento, quod Apocha extinctionis dicti Crediti attergationis Locorum Montium contenta in eodem Instrumento, ex quo a Fasanello desumebatur proprium Creditum ex causa prædictæ attergationis, contineat Antidatam; Hoc namque probatum non fuit; nec apparere valuit ex quadam instantia successivè, idest die 24. Novembris 1727., a quodam Salandra contra dictum Josephum Fasanellum, & Franciscum de Comitibus promota:
7 cum illa sit generica, & ad alias causas refe-

referibilis, & propterea undique inepta ad concludendam dictam Antidatam, quæ ex omni parte perfectam probationem requirit, dum veluti sapiens
8 delictum falsitatis ex *Rota cor. Buratt. dec.47. num.8.* non præsumitur; *leg. Dolum. Cod. de Dolo.*, *leg. Si Creditor. Cod. de pignorat. Act.*, *Rota coram Gregor. dec.169. num.1., & 2., & in Recent. dec.432. num.5. part.1., & decis.336.*
9 *num.18. part.13.*, licet dicta Apocha careat subscriptione trium Testium, quæ formalitas non exigitur in similibus Apochis de recepto; *Bonden. collect. legal.5. num.34. lib.2.*, *Card. de Luca de Credit. disc.22. num.9.*, *Rota coram Ansald. dec.24. num.20.*, *& seq.*, *& in Recent. decis.396. num.22., & 23. part.15., & decis.505. num.1., & 2. part.3. diversorum.*

Et eo minùs constitit de cessione Typographiarum favore Fasanelli, ac contrapositione supradicti asserti Crediti in talem causam cessionis; & respectivè creatione controversi Cambii; dum in istius Apocha nulla habetur mentio antedictæ cessionis; Quinimmo etiam in hac parte contrarium apparuit ex deductis a Benignis: nempe supradictam cessionem, sive potiùs declarationem bonæ fidei fuisse a Ronca factam die 20. Aprilis 1725., & favore quidem solius Erancisci de Comitibus, istumque dumtaxat egisse coram R. P. D. Thesaurario contra Mainardum, & de eo pariter dumtaxat loqui bina Chirographa a san. mem. Benedicto XIII. in hac re confecta.

In quibus profectò circumstantiis in-
10 efficax prorsus dijudicata fuit pretensio Fasanelli creationem controversi Cambii in sese continentem claram, ac dilucidam causam receptionis pecuniarum — *Per altrettanti da lui ricevuti contanti* = contendentis referre ad aliam causam diversam, & non probatam; *leg.1. in principio*, *leg. Credita. §. Cum de sorte ff. de solut.*, *Rota cor. Benincasa dec.375. num.10.*, *& coram Bichio dec.281. a num.24. ad 28.*, *& in Rec. dec.341. num.12. & 13. part.13.*

Absque eo quod prædictorum omnium probatio erui valuerit ex depositione duorum Testium formiter exami-
11 natorum; non solùm quia Testes examinati fuere in Judicio omnino diverso nempe in illo habito cor. R. P. D. Thesaurario inter supradictum Franciscum de Comitibus, & Mainardum; & ideo nullam merentur fidem in hac alia Causa; *Decius in leg.2. num. 61., & 62. Cod. de eden.*, *Rota cor. Puteo dec.252. lib.2.*, *& cor. Dunozet. Jun. dec.216. num.2.*, *& in Recent. dec.588. num.7. part.2., & decis.20. num.17., & 18. part.18.*; sed etiam ex quo illorum
12 examen nihil concludit, dum ii quidem non dicunt, Cambium, de quo nunc est quæstio, creatum fuisse ex causa dictorum assertorum Creditorum, & cessionis Typographiarum, atque ideo ex hoc quoque capite Testes prædicti nullimode attendendi sunt; *Rota coram Cavaler. dec.419. num.3. versic. Et licet*, *& cor. Cerro dec.64. num.13., & coram Dunozet. Jun. dec.217. num.4.*

Ponderantibus postremò Dominis in corroborationem veritatis, atque realitatis supra recensiti Cambii, illiusque creationis ex pecunia numerata, & vice versa in exclusionem eorum omnium, quæ a Fasanello exaggerabantur circa illius creationem relativè ad cessionem sæpedictarum Typographiarum, maximam inverisimilitudinem ex eo deductam, quod si revera cambium correspectivè ad eandem cessionem crea-
13 tum fuisset, utique Fasanellus non omisisset in scriptis ad sui favorem eandem cessionem reportare, vel saltem recognitionem bonæ fidei a Francisco de Comitibus, quatenus verum fuisset, istum fuisse Concessionarium, ut ab eodem Fasanello subdebatur: & sese etiam cautum reddere non neglexisset super firmitate cessionis, evictione, ac reviviscentia proprii crediti in casu resolutionis dictæ cessionis, seipsum hisce, aliisque similibus cauthelis ab omnibus personis etiam inferioris notæ adhiberi solitis muniendo: maxime dum, ut pariter idem Fasanellus jactabat, creditum ab eo pro reportanda cessione contrapositum ascendebat ad non levem summam scut.15000.; hoc namque ex omni parte inverosimile videbatur, & consequenter insubsistentes dijudicandæ sunt cunctæ supradictæ suppositiones

omni legali, & concludenti probatione carentes; ex regula, de qua *Bald. in leg.1. num.16. Cod. de serv. fugit.*, *Rota cor. Celso dec.280. num.4., & in Rec. dec.652. num.5., & 6. part.19.*

Et ita &c. utraque parte jura sua deducente &c.

SALERNITANA ALIMENTORUM SUPER COMPENSATIONE.

Lune 13. Junii 1735.

ARGUMENTUM.

In materia Alimentorum futurorum compensatio nusquam locum habet, etiamsi agatur de impensis litis injustæ, quamvis in hoc casu illum sibi vindicet quoad Beneficium *Cap. Odoardus*, & *Deducto ne egeat*. Patronus habens Uxorem divitem alimenta ab Ecclesia petere nequit. In taxandis alimentis habenda est ratio Personæ, Loci, & Consuetudinis.

SUMMARIUM.

1 *In materia alimentorum futurorum compensatio nusquam locum habet, etiamsi agatur de impensis litis injustæ*; & numer.3. & 7.

2 *Quamvis in hoc casu illum sibi vindicet quoad Beneficium* Cap. Odoardus, & Deducto ne egeat.

4 *Qui, postquam lacessitus sententiam favorabilem obtinuit, semel tantùm in judicio comparuit, & quidem sub patrocinio Congregationis S. Ivonis, unique contrariæ Decisioni acquievit, is temeritate, ac pertinacia in litigando notari nequit.*

5 *Deficiente dolo in litigante Beneficium* Cap. Odoardus, & Deducto ne egeat *cum impensis litis compensari non potest.*

6 *Alimenta futura quoad superfluum compensantur cum impensis litis injustæ.*

8 *Patronus habens Uxorem divitem petere nequit alimenta ab Ecclesia.*

9 *Annua ducata 268. insufficientia sunt ad alendam nobilem Mulierem, ejusque familiam.*

10 *In taxandis alimentis habenda est ratio dignitatis Personæ, Loci, & consuetudinis.*

11 *Uxor non habens nisi bona dotalia, quorum fructus vix ad ipsam decenter sustentandam sufficiant, non tenetur alere Virum.*

DECISIO XXIV.

A Contumaciali Sententia lata per Reverendiss. P. D. Decanum favore Abbatis Pauli Capograsso veluti Rectoris Ecclesiæ S. Andreæ de Lavina super manutentione pro medietate in possessione, seu quasi Juris nominandi ad primam, secundam, & quartam Cappellanias olim erectas in dicta Ecclesia Parochiali, ad instantiam Hieronymi, & Josephi de Capograsso commissa mihi extitit Causa in gradu restitutionis in integrum, quæ tamen eisdem denegata fuit ex fundamentis deductis in mea Decisione edita die 6. Decembris 1734., ad cujus normam fuerunt taxatæ expensæ in eadem Causa factæ. Cum autem dictus Abbas Paulus contenderet illas retinere, sive compensare cum annuis alimentis, quæ uti Rector supradictæ Ecclesiæ Parochialis tenetur præstare enunciatis Hieronymo, & Josepho Compatronis ex Decisionibus emanatis in hoc Sacro Auditorio, præsertim coram clar. memor. Cardinali Falconerio die 23. Februarii 1723. inter impressas Decis.8. tit. de Alimentis, inde confirmat. 21. Februarii 1724. coram Illmo Almæ Urbis Gubernatore, ac Sententiis juxta earum tenorem promulgatis, proposui in hodierna Audientia Dominis meis Dubium -- *An expensæ litis sint compensandæ cum Alimentis* -- cui *Negativè* -- responderunt.

Rationem ita decidendi sumpserunt Domini ex eo quod agitur de alimentis futuris debitis Josepho, & Hieronymo Fratribus de Capograsso in annua summa ducatorum 130. pro quolibet ab Ecclesia Patronali, quam detinet Abbas Paulus eorum Frater: Inconcussi etenim Juris est, quod Debitor alimentorum

1 futurorum nequeat uti beneficio compensationis ad evitandam præstationem eorundem, quæ nullam patitur dilationem, ne interim Alimentarius fame pereat; ad *Text. in leg. in ea 4. Cod. de Compensat., ibique Doctores, & signanter Barbos. num.12., & seq., Surd. de Aliment. tit.7. quæst.10. n.8., & tit.8. privileg.53. num.6. cum seq., Boss. eod. tract.*

*tract. cap.*19. *num fin.*, *Cyriac. controv. forens.* 34. *num.*26., *Castill. controvers. quotid. lib.*9. *cap.*87. *num.*12., *Gratian. discept. forens. cap.*728. *num.*32. *& seq.*

Non officiente, quod Creditum expensarum litis, pro quibus agit Abbas Paulus adversus Fratres Alimentarios, ex eorum dolo processerit, ea ratione, quia iidem temerè divexarunt Paulum in lite injusta, & quolibet juris colore destituta; atque ideo in hisce circumstantiis nequeat dictis Fratribus prodesse Alimentorum Privilegium ad effectum declinandi compensationem cum impensis præfatæ litis: eomet pacto,
2 quo datum non esset eandem effugere sub obtentu *Cap. Odoardus*, vel *Deducto ne egeat*; ad tradita per *Constantin. ad Statut. Urb. Annot.*50. *Artic.*2. *numer.*240.; *Rot. dec.*418. *num.*3., *&* 4., *&* *dec.*470. *num.*5. *cor. Rembold.*, *& in Romana*, *seu Lycien. Cap. Odoardus.* 12. *Maii* 1702. §. *Dixerunt.*, *&* §. *Altera limitatio. cor. bon. mem. Ansaldo*; *& in Bituntina Cap. Odoardus* 21. *Januarii currentis Anni* §.5., *&* §.12. *coram Me*.

Omisso quippe, quod etiamsi in exclusionem impensarum litis suffragari non valeat Clericis beneficium *Cap.*
3 *Odoardus*, adhuc exinde minus rectè inferatur, easdem impensas compensari posse cum alimentis futuris; quando juxta Juris communis dispositionem generaliter excluditur compensatio cujusvis crediti cum alimentis; ad normam citati *Textus in leg.*4. *Cod. de compensat.*, de quo præter superiùs deductos *Medices de compensat. part.*1. *quæst.*14. *num.*1., aliisque collectis latè *Bersan. eodem tractat. quæst.*2. *cap.*2. *num.*10., *& quæst.*8. *num.*1. *cum seq.*

Ulteriùs tollitur quævis amaritudo, remota, & exclusa temeritate litigandi
4 in Fratribus de Capograsso: qui sanè suffulti sententia favorabili, quam non sponte, sed a Paulo Fratre lacessiti reportaverunt in prima instantia, adversus alteram sententiam nostri Sacri Tribunalis contumacialiter in gradu Appellationis editam favore Pauli coram Rmo D. meo Decano, semel tantùm comparuerunt in Judicio, & quidem sub patrocinio Congregationis S. Ivonis, quæ temerè quidem litigantibus nequaquam patrocinatur: & ubi eisdem innotuit, propria jura in contradictorio Partium censuræ subjecta non placuisse huic Sacro Auditorio ex fundamentis enucleatis in *Salernitana Jurispatronatus 6. Decembris* 1734. *cor. Me*, statim recesserunt a lite. In quibus profectò circumstantiis, quemadmodum Fratribus de Capograsso temeritatis, ac pervicaciæ nota in litigando nullo
5 pacto valet inuri; Ita consecutivè corruit ratio doli, quo deficiente neque in terminis *Cap. Odoardus*, & beneficii *Deducto ne egeat* compensatio locum habere potest ad evitandam solutionem impensarum litis; ut in hisce terminis expendunt *Castagn. de Benef. Deducto ne egeat quæst.*10. *limit.*5., *Card. de Luca de Credit. disc.*120. *num.*5. *Rota in dicta Bituntina Cap. Odoardus* 21. *Januarii currentis anni* §.12. *cor. Me*.

Quin officiat quicquam, quod alimenta in annuis ducatis 130. pro quolibet ex dictis Fratribus de Capograsso excedant modum simplicis, & puræ ne-
6 cessitatis, ideoque saltem in superfluo admittant compensationem cum expensis litis. Cum enim nostrum Sacrum Tribunal ad formam *Textus in Cap. Nobis de Jurepatron.*, quo cavetur, *Patrono inopi modestè succurrendum esse ex redditibus Ecclesiæ Patronalis*, præscripserit coram clar. mem. Cardin. Scotto, & Card. Falconerio dictam quantitatem alimentorum uti necessariò, & condecenter debitam eisdem Fratribus habita ratione status, & qualitatis eorum prænobilis Familiæ: Extraneum visum est, nunc rigidiùs inquirere, an quid minus sufficiat eisdem ad nudam vitæ sustentationem: quando sub hodierno
7 Dubio cadit unica inspectio compensationis, quæ cum alimentis futuris generaliter excluditur juxta communem, & inconcussam Doctorum opinionem, de qua plena manu collecti in §. *Rationem*.

Non urgente replicatione, quod Joseph alter ex dictis Fratribus alimenta-
8 riis congruè possit ali ab Uxore divite, quo casu Patronus non potest petere alimenta ab Ecclesia, juxta deducta per *Surd. de Aliment. tit.*1. *quæst.* 54. *num.*16. *in fine*; quia ultra quod recurrit,

rit, hoc etiam extraneum esse a præsenti inspectione, & judicio: Rimatis ulteriùs per Dominos assertis divitiis Uxoris apparuit, eandem non alia Bona possidere, quàm Primogenituræ ejus favore purificatæ, quæ in vim pacti dotalis successit loco Dotis; Cumque fructus ejusdem, deductis deducendis, ascenderit ad summam ducat. 268. circiter, tantum abest, ut ex eadem nobilis Matrona succurrere valeat indigentiis Viri, pro cujus alimonia hodie sumptus necessarii creverunt ob infortunium fracturæ ossium in genu, quam Vir miserè passus est; quod immo di-
9 ctus tenuis reditus ducator. 268. prorsus insufficiens detegitur ad alendam Mulierem nobilem, ejusque familiam;
10 cum in taxandis alimentis, inter cætera consideranda sit Personæ Dignitas, locique qualitas, & consuetudo; quemadmodum latè docet *Surd. de Aliment. tit.4. quæst.18., aliisque collectis Rota cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de aliment. decis.11. num.8.. & 9.*; Et
11 quando fructus Dotis vix sufficiunt pro alenda Uxore juxta ejus decentem statum, & illa non habet nisi bona dotalia, non tenetur alere virum; quia semper prima charitas incipit a seipso; *Alexand. in leg. Maritum. num.1. in fine ff. Solut. Matrim.*, ubi testatur de communi opinione *Surd. de Aliment. tit.1. quæst.78. num.74., & seq., Coler. eod. tractat. lib.2. cap.2. num. 13., Posth. Rot. Bonon. dec.54. num.15., & seq., & signanter num.25., & 26.*, ubi dicit, *æquius esse, ut mendicet Maritus, quàm Mulier patiatur, quæ habet dotem, & vivere debet de illius fructibus*, & admisit *Rota in hac Causa super negocio principali in Decis. Salernitana Alimentorum 20. Junii 1712. §. Respectu verò coram clar. mem. Card. Scotto impress. apud bon. mem. Piton. de controv. Patron. allegat.44. num.74.*

Et ita utraque &c.

SQUILLACEN. JURISPATRONATUS.

Veneris 17. Junii 1735.

ARGUMENTUM.

Extincta lite nullus locus est Subrogationi gratiosæ. Ad extinctionem autem litis non sufficit renunciatio favore Patronorum, sed ea debet esse pura, & absoluta. Lis deserta non dicitur, nisi vel per expressam declarationem, vel per lapsum 30. annorum, vel per Sententiam super Desertione emanatam. Regula *de triennali* non favet Possessioni pendente lite captæ. Gratia *perinde valere* efficit, ut quæ in secundis Literis expressa sunt, censeantur expressa in primis.

SUMMARIUM.

1 *Ad appellandum decendium a Jure conceditur.*
2 *Dimissio Beneficii in Jure æquipollet vacationi per obitum.*
3 *Concurrentibus necessariis requisitis subrogatio gratiosa executioni demandanda est.*
4 *Extincta lite nullus est locus subrogationi gratiosæ;*
5 *Lis autem dumtaxat extinguitur per renunciationem puram, & absolutam, orientem ex agnitione mali juris, non vero si renuncietur ob assecutionem alterius Beneficii, & favore Patronorum simul cum Præsentato in Causa existentium;*
6 *Quia tunc saltem quoad istos lis adhuc pendet.*
7 *Lis deserta non dicitur nisi vel per expressam delegationem, vel per lapsum triginta annorum, vel per Sententiam super desertione emanatam.*
8 *Cum instantia de jure canonico sit perpetua.*
9 *Possessio intra decendium ad appellandum concessum capta nulla est.*
10 *Decretum nullum, & patenter injustum retractari potest ab eodem Judice ordinario.*
11 *Possessio titulo invalido innixa, & propria auctoritate, ac lite pendente apprehensa est nulla.*
12 *Clausulæ* — Dummodo jus alteri &c., & Dum-

& Dummodo Possessio sit vacans -- referuntur dumtaxat ad jus validum, & possessionem legitimam.

13 *Regula de triennali non favet Possessioni pendente lite captæ, & titulo invalido innixæ.*

14 *Ex reticentia Possessionis nullæ non oritur subreptio in literis subrogationis.*

15 *Clausula* -- Amoto &c. -- *supponit in Papa cognitionem Possessionis intrusi.*

16 *Non debet Papæ narrari extinctio litis ob renunciationem Beneficii, si renunciatum fuerit favore Patronorum, quia quoad eos lis adhuc viget.*

17 *Clausula* -- cujus litis statum -- *virtualem expressionem cujuscunque litis præsefert.*

18 *Gratia* -- Perinde valere &c. -- *efficit, ut expressa in secundis literis censeantur expressa in primis.*

19 *Papa potest etiam Tertio subrogationem concedere.*

DECISIO XXV.

Dimisso liberè de anno 1620. per Franciscum Jencarelli Beneficio de Jurepatronatus Familiæ Coppola, erecto in Ecclesia Parochiali Terræ Olivadi Squillacen. Diœcesis, orta fuit lis inter Josephum Antonium Damianum a Patronis intra legitima tempora præsentatum, & Dominicum Casalnovo, uti passivè vocatum ex lege fundationis; Eaque delata ad Curiam Metropolitanam Rhegien., Dominicus obtinuit possessionem Beneficii (intra tamen de-
1 cendium ad appellandum de jure indultum) in vim decreti lati in Judicio possessorio super illius institutione, *reservatis Juribus in Petitorio favore Patronorum.*

Etsi autem a præfato Decreto Curiæ Metropolitanæ Patroni non semel provocaverint ad S. Sedem, & unà simul Damianus ab ipsis præsentatus expediverit Citationem pro adeunda Signatura; Subinde tamen placuit eisdem expediri Jura propria in Petitorio in dicta Curia Rhegien.: quibus ritè, rectèque discussis, prodiit Sententia revocatoria præcedentis Decreti, adjudicans illis de Coppola liberam facultatem præsentandi, & in sequelam eorum præsentationis decernens Institutionem favore Damiani, qui nedum adeptus fuit possessionem controversi Beneficii, sed etiam compulit per Censuras Dominicum ad restitutionem Sacræ Supellectilis pertinentis ad sæpedictum Beneficium. Non acquiescens Dominicus huic Judicato parem habuit recursum ad Signaturam ad eam vocando Damianum, qui provisus interim alio Beneficio non litigioso dimisit controversum in manibus Ordinarii, coram quo fuit præsentatus a Patronis Nicolaus Casalnovo, qui sese ulterius muniri studuit Literis subrogationis gratiosæ in Juribus tàm Francisci Jencarelli primi, quàm Damiani postremi Dimissoris controversi Beneficii; Quibus Literis Apostolicis, licet in partibus decreta fuerit executio, dissimilis tamen fuit exitus in secunda instantia coram R. P. D. Riccardo, cui cum per Signaturam fuisset eidem ex integro commissa controversia, placuit dictam executionem denegare. Provocante itaque Nicolao ad nostrum Tribunal, proposui in hodierna Audientia Dubium -- *An Literæ Apostolicæ favore Nicolai sint exequendæ, seu potius eidem sit concedenda Institutio* -- Et Domini responderunt -- *Literas Apostolicas esse exequendas.* --

Cum enim verificata dignoscantur omnia requisita ad sustinendam gratiosam subrogationem necessaria; Pendentia nimirum litis inter Dominicum Casalnovo, & Damianum resurgens ex
2 superiori narratione facti; Dimisso Beneficii facta a Damiano, quæ in jure æquipollet vacationi per obitum, nec-
3 non Clericatus Nicolai Casalnovo, qui Literas subrogationis impetravit: Non est cur, hisce extremis concurrentibus, Gratia subrogationis non sit omnimodæ executioni demandanda; *Garz. de Benef. part.6. cap.4. num.16., Lotter. de Re Benef. lib.2. quæst.20. n.212. Rota cor. Caprara dec.459. num.2., & in Calaguritana Beneficii, seu integræ Portionis super Subrogatione gratiosa 28. Januarii 1726. §. Manente Lite., & in illius confirmatoria 29. Martii ejusdem anni §. Præexistentia. coram bon. memor. Crispolto.*

Minime obsistente, quod Damianus Liti

Liti renunciaverit, aut expressè, mediante Beneficii dimissione, aut tacitè ob non prosecutionem Judicii pendentis cum Dominico; Proindeque nulla existente lite jam antea per renuncia-
4 tionem Damiani sublata, & extincta, nulla Nicolao competere posset subrogatio, cujus potissimum fundamentum est Lis, ad tradita per *Card. de Luca disc.*51. *num.*4. *de Benef.*, *Rota coram Emer. Jun. dec.*124. *num.*3.

Quo enim ad renunciationem Litis desumptam ex Beneficii dimissione fa-
5 cta per Damianum, eadem sicuti facta fuit favore Patronorum, non autem Dominici collitigantis, & ob assecutionem alterius Beneficii, non vero propter agnitionem mali Juris, non praeseferre videtur cessionem omnium, & singulorum Jurium Renuncianti competentium; Sicque vel nullatenus fuit apta litem praexistentem extinguere, cum ad hunc effectum requiratur pura, simplex; & perfecta renunciatio penitus abdicativa cujuscunque Juris, ac praetensionis; aliàs enim per renunciationem lis nullatenus dici valet extincta; *Gallerat. de renunciat. tom.*2. *centur.*1. *renunciat.* 18. *num.*42., *Tondut. de praevent. part.*1. *cap.*33. *num.*7., *Urceol. de transact. quaest.* 68. *num.*27., *Card. de Luca de Benef. disc.*92. *n.*36., *& seq.*

Vel quatenus per eandem dimissionem Beneficii pura, & perfecta renun-
6 ciatio Litis inducta videri valeat; Talis utique verificari poterit respectu Damiani renunciantis; Sed nullo pacto quoad Patronos in causa existentes una cum Damiano ab eisdem praesentato. Quibus proinde ex praedicti Damiani facto nullum irrogari potuit praejudicium; *Piton. controv. Patronor.* 100. *num.*383., *Rota cor. Bich. dec.*268. *numer.*10.; Neque in vim illius renunciationis dici valet ullatenus extincta Lis adhuc pendens, & indecisa respectu eorundem Patronorum; ut in hisce terminis animadvertit *Rot. in Caputaquen. Cappellaniae* 11. *Junii* 1728. §. *Sublata. cor. Reverendiss. P. D. meo Calcagnino Decano.*.

Quo verò ad pretensam Litis renunciationem tacitè resurgentem a silentio, seu acquiescentia Damiani, & Patronorum, animadverterunt Domini, quod taciturnitas extenditur ad lapsum unius
7 triennii dumtaxat; Et tamen ad hoc ut induci possit desertio Litis, vel requiritur animus expressus, & indubitatus desistendi a Lite, vel saltem loco animi taciti, & praesumpti lapsus triginta annorum, aut Sententia Judicis, quae desertam litem declaret; *Lotter. de Re Benef. lib.*2. *quaest.*20. *num.*104., *Rota dec.*4. *num.*9. *cor. Ansald.*, *& in Ferrarien. Cappellaniae* 21. *Martii* 1727. §. *Quod verò. cor. bon. mem. Crispolto.*
8 Cum de caetero Instantia de Jure canonico sit perpetua juxta propositionem communiter receptam, de qua *Vestr. in prax. lib.*3. *cap.*5. *num.*1., *Card. de Luca de Jurisdict. disc.*13. *num.*4., *& de Benef. disc.*48. *num.*16., *Rota coram Bich. dec.*596. *num.*17., *& cor. Priol. dec.*15. *num.*37., *& cor. Ansald. dec.*4. *num.*8., & latè firmatum fuit *in Melevitana Beneficii* 5. *Junii* 1733. §. *Pro remotione siquidem.*, *& in illius confirmatoria* 18. *Junii* 1734. §. *Spectata siquidem.*, *& seq. cor. R.P.D. Rezzonico.*

Firmato sic, quod Lis super controverso Beneficio de tempore subrogationis non esset extincta; sed vigeret adhuc saltem ex parte Patronorum; Minoris ponderis apparuit aliud objectum, quod de dicto tempore Beneficium uti possessum a Dominico esset plenum, ideoque non verificetur alterum essentiale requisitum vacationis Beneficii; Quatenus enim ad ejusmodi ef-
9 fectum loquamur de priori possessione Dominici capta in vim Decreti lati in Judicio possessorio per Curiam Metropolitanam Rhegien., nulla de eadem fuit habita ratio, nedum quia fuit nulliter capta, non adhuc scilicet elapso decendio ad appellandum indulto: sed & potissimè quia Dominicus ab eadem possessione successivè fuit amotus per
10 Sententiam ejusdem Curiae latam in petitorio revocatoriam antecedētis Decreti; Quod utpote nullum, & patenter injustum ritè rectèque potuit retractari per eundem Judicem ordinarium, quantumvis idem functus fuisset officio suo per pronunciationem prioris Decreti editi in Judicio possessorio; quemadmo-

admodum firmant *Scacc. de Senten.*, *& reb. Judic. Gloss.* 14. *quæst.* 17. *n.* 4., *& quæst.* 26. *num.* 7., *Cardin. de Luc. de Judic. disc.* 3. *num.* 24., *& disc.* 36. *n.* 3., *Rot. in Motnlen. Manutentionis* 1. *Aprilis* 1705. §. *fin. cor. bon. mem. Omanna.*

Si verò sermo sit de alia posteriori possessione Dominici secuta post dimis-
11 sionem Beneficii factam a Damiano; Cum eadem sit innixa titulo penitus insubsistenti Juris passivæ vocationis, de qua nullibi constat ex tenore fundationis controversi Jurispatronatus, & ulterius fuerit capta propria auctoritate, ac lite pendente; palam est, quod fuerit itidem nulla, & attentata, quod-
12 que nequeat censeri præservata in Literis Apostolicis vigore clausulę — *Dummodo alteri Jus specialiter non sit quæsitum* — vel alterius — *Dummodo possessio sit vacans* —; ea ratione, quia ejusmodi clausulæ referuntur quidem ad Jus validum, & ad possessionem legitimam, nullatenus autem ad aliam intrusivam, attentatam, & quolibet Juris munimine, atque colore destitutam; ex traditis per *Mart. de Clausul. claussul.* 25. *num.* 11., *Rota cor. Cavaler. dec.* 280. *num.* 2., *& decis.* 572. *num.* 6. *par.* 1., *& dec.* 135. *num.* 7. *coram Otthobon.*

Indeque promanat, quod neque Dominico suffragari valeat Regula 36. Cancellariæ de triennali Possessore; Sive quia a die posterioris possessionis per eum captæ ad tempus Gratiæ subroga-
13 tionis indultæ Nicolao triennium non erat elapsum; Sive quia eidem Possessioni captæ pendente lite, nullique prorsus titulo subnixæ patrocinari nequit regula præfata de triennali non fovens partes injusti, malæque fidei Possessoris; ad plene firmata per *Paris. de resignat. lib.* 3. *quæst.* 5., *Rota dec.* 402. *num.* 17., *& seq. part.* 18. *Recent.*, *& dec.* 866. *num.* 18. *cor. Molines.*

Verificatis autem extremis Gratiæ subrogationis, sublata pariter remanet exceptio Subreptionis, & Obreptionis
14 impicta Literis Apostolicis: Possessio enim controversi Beneficii penes Dominicum uti nulla, & infecta, vel non erat exprimenda Summo Pontifici, aut
15 eidem erat satis cognita: dum patet, quod ejus intuitu demandavit expulsionem intrusi, & illegitimi Detentoris per clausulam illam in Literis appositam — *amoto exinde quolibet illegitimo Detentore* —; *Ros. de execut. Liter. Apostolic. part.* 1. *cap.* 6. *num.* 222., *& seq.*, *Rota dec.* 422. *num.* 11. *cor. Peutinger.*;
16 Minusque narrari debebat litis extinctio resurgens ex renunciatione Damiani, si eadem lis saltem respectu Patronorum vigebat adhuc, & erat pendens, ac indecisa: quod sufficit pro executione gratiæ, etiamsi ejusmodi circumstantia non fuerit specialiter narrata Summo Pontifici; ; ea ratione, quia clau-
17 sula illa — *Cujus litis statum &c.* — in Literis apposita suapte natura præsefert virtualem expressionem cujuscunque litis, & qualitatis, ejusque vigore Summus Pontifex censetur respexisse ad litem in eo statu, in quo tunc temporis erat; ut in terminis firmant *Ros. de execut. Liter. Apostolic. part.* 1. *cap.* 5. *num.* 137., *& seq.*, *Rot. cor. Gregor. dec.* 2. *num.* 10., *& seq.*, *& decis.* 182. *num.* 9. *part.* 12. *Recent.*, *& in Faventina Parochialis* 6. *Maii* 1726. §. *final. cor. bon. mem. Gamaches*, *& in Ferrarien. Cappellaniæ* 1. *Decembris* 1727. §. *Firma itaque. cor. R. P. D. Nunez*, *& in confirmatoria* 21. *Junii* 1728. §. *Sic autem. coram Illmo Almæ Urbis Gubernatore.*

Cessatque omnis, & quæcunque dif-
18 ficultas attenta Gratia revalidatoria, seu *Perinde valere* per Nicolaum reportata ad majorem cauthelam, quæ operatur, & efficit, ut expressa postmodum in hisce secundis Literis habeantur pro expressis in primis Literis ex notissima praxi, de qua *Calderon. cons.* 12. *de rescript.*, *Lotter. de re Benefic. lib.* 2. *quæst.* 54. *num.* 58., *& seq.*, *Rota cor. Caprar. dec.* 616. *num.* 4., *coram Ansald. dec.* 62. *num.* 14., *& cor. Molin. dec.* 905. *num.* 4., *& in Caputaquen. Cappellaniæ* 11. *Junii* 1728. *coram Rmo P. D. Calcagnino Decano.*

Quibus positis, nulla ratio fuit habita exceptionis, quod Nicolaus tamquam Tertius non potuerit obtinere Literas Subrogationis gratiosæ, quæ juxta regulam de subrogandis Collitigantibus inducta est favore Collitigantium, ne in eorum damnum detur novus Contra-

19 dictor: Satisfecit quippe responsio, quod ejusmodi regula non est præcise arctativa, nec ligat manus Summi Pontificis, quominus possit, si velit, prætermisso superstite Collitigante, alteri Tertio Gratiam indulgere, eumque in Juribus Cedentis, vel Decedentis subrogare; ad tradita per *Lottcr. de Re Benef. lib.2. quæst.10. num.59., & 60.; Ros. de Execut. Liter. Apostol. part.1. cap.16. num.900., Rota coram Emer. Jun. dec.900. num.5., & dec.678. n.2. & 3. part.19. tom.2. Recent.*

Et ita utraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE RHODIANIS.

Lunæ 20. Junii 1735.

ARGUMENTUM.

Fideicommissum in unam lineam ingressum non potest ab ea, nisi penitus finita sit, avocari. Filii in conditione positi ex *Statuto Urbis* habentur pro dispositive vocatis. Qualitas masculinitatis in una substitutione expressa repetita non censetur in altera diversas personas comprehendente.

SUMMARIUM.

1 *Fideicommissum in unam lineam ingressum non potest ab ea, nisi omnino ea finita sit avocari.*

2 *Filii in conditione positi ex* Statut. Urbis *habentur pro dispositive vocatis*;

3 *Atque sub eorum nomine veniunt tam Masculi, quàm Feminæ.*

4 *Qualitas masculinitatis in una substitutione expressa repetita non censetur in altera majorem numerum personarum comprehendente; secus si easdem met tantum contineat*;

5 *Quia si eam Testator aliquando expressit, aliquando non, præsumitur id consulto fecisse*:

6 *Maxime si agatur de Fideicommisso non ascendentali, & agnatitio, sed transversali, & cognatitio.*

7 *Et non de unica continuata oratione, sed de diversis, ac separatis dispositionibus; deficientibus præcipue clausulis relativis*,

8 *Atque ita evitetur Fideicommissum saltuarium per se odiosum.*

9 *Non potest Masculus ad Fœminas excludendas divisionem impugnare, ex qua simul cum iis ad successionem pervenit*;

10 *Neque suam vocationem, quam habuit, & acceptavit ex una substitutione, ab alia diversa desumere*; & num.11.

11 *Licet quæstio non versetur circa prælationem Masculorum, sed circa libertatem Bonorum ab extraneis propugnatam.*

DECISIO XXVI.

IN Fideicommisso, quod condidit favore Filiorum, & Descendentium Jacobi Antonii ex Laura Sorore sua Pro-Nepotis, & respective hæredis instituti Cæsar de Rhodianis Testator, tres consideravit casus;

Primum, ubi Jacobus Antonius decederet cum Filiis, ac Descendentibus masculis, & feminis, & tali casu voluit, quod Masculi succederent, atque Feminæ Dote providerentur.

Secundum, ubi idem Jacobus Antonius decederet sine Filiis masculis, & tunc Testator mandavit succedere Filias natas ex prædicto Jacobo Antonio, ac omnes istarum Descendentes Masculos, adjecta conditione, quod deficientibus Masculis succederent Feminæ in infinitum.

Et tertium tandem, ubi dictus Jacobus Antonius decederet absque Filiis, aut ejus Descendentes quocunque pariter tempore absque filiis decederent; quo casu Testator vocavit, ac substituit in sua hæreditate pro medietate Ven. Archiconfraternitatem Sanctissimæ Annunciatæ, & pro alia medietate Ven. Hospitale S. Jacobi Incurabilium Urbis.

Ex his tribus casibus non evenerunt neque primus, nec secundus: dum dictus Jacobus Antonius primus hæres decessit relictis Filio masculo, idest Julio Cæsare, & duabus Feminis, Virginia scilicet nupta in Domo Raspona, & Laura nupta Francisco a Porta: Qua de re cum obierit postmodum absque Filiis Julius Cæsar institutis hæredibus Fratribus de Mazzinghis extraneis, superstitibus tamen dictis Virginia, ac Laura Sororibus, lis exarsit inter easdem ex una parte contendentes sese esse vocatas ad præ-

prædictum Fideicommissum, & sic sibi competere immissionem in possessionem Bonorum hæreditariorum supradicti Cæsaris Rhodiani Testatoris, & inter enunciatos Fratres de Mazzinghis contendentes ex altera parte expirationem, atque terminationem ejusdem Fideicommissi in hoc Sacro Auditorio coram bon. mem. Amato Dunozet.; & Causa proposita usque a die 31. Maii Anni 1638. sub Dubio — *An constaret de Fideicommisso Cæsaris de Rhodianis purificato ad favorem dictarum Fœminarum* — Domini tunc in Turno, ac Tribunali sedentes distinguendo recensitos tres casus — *Affirmativè* — responderunt, fundantes hanc resolutionem in tertio casu, sub quo venire censuerunt dictas Fœminas, ut patet ex *Decis. bon. mem. Amat. Dunozett.* edita inter ejus impressas *decis.499.*

Ad normam hujusmodi resolutionis reservata in vim concordiæ quadam Bonorum portione supradictis Fratribus de Mazzinghis hæredibus testamentariis dicti Julii Cæsaris, reliqua omnia Bona fideicommissaria pro medietate devenerunt ad supradictam Virginiam in Domo Raspona nuptam, & pro alia medietate ad Lauram nuptam Francisco a Porta, ex quibus Conjugibus de Porta, cum ortum habuerit Carolus, hæc portio Bonorum Lauræ obventa subdivisa fuit in duos illius Filios, idest Innocentium, & Hieronymum.

Innocentio autem defuncto, prout etiam Ardicino, ac Philippo ejus Filiis Masculis, superstitibus tantum DD. Maria Eleonora, & Laura Rosalia istorum Sororibus, quæ nactæ fuerunt dictorum Bonorum fideicommissariorum possessionem, Judicium introduxit supradictus Hieronymus earum Patruus coram R. P. D. Merlino Judice in locum A. C. deputato super Immissione in possessionem eorundem Bonorum vigore sæpedicti Fideicommissi in exclusionem supradictarum Sororum, & sententiam favorabilem obtinuit, a qua mediante appellatione interposita ab eisdem Sororibus, devoluta Causa ad hoc Sacrum Tribunal; mihique eadem commissa proposui Dubium — *An sit locus Ægidianæ, itaut sit danda Immissio* —, cui Domini — *Negative* — responderunt.

Constat namque ex facto superius exposito, hic agi de Fideicommisso favore Descendentium Jacobi Antonii primi hæredis gravati, & Bona fideicommissaria, sive eorum portionem transiisse in Lineam, sive Columnellum supradicti Innocentii Descendentis a Jacobo Antonio per medium Lauræ Aviæ: ideoque cum dicta Linea, sive Columnellus perduret adhuc propter existentiam Mariæ Eleonoræ, & Lauræ Rosaliæ, nulla immissio competit præfato Hieronymo Actori, constituenti alterum Columnellum, in possessionem portionis Bonorum Fideicommissariorum ab eisdem Sororibus detentæ, ex
1 regula, quod quando Fideicommissum est ingressum in unam lineam, non potest ab ea avocari per alios vocatos, seu substitutos, donec eadem linea non fuerit penitus evacuata; *Cap.1. de natur. success. Feud., Casanatt. cons.38. num.114., Ramon. cons.100. n.206., Mantic. de conject. ultim. volunt. lib.8. tit.18. num. 16., Card. de Luca de Fideicomm. disc.1. num.13., & sequ., & disc.15. num.7.*, late *Censal. decis. Lucen. 90. num.12., Rota coram bon. mem. Molines dec.731. num.10., & coram clar. mem. Card. Falconer. tit. de Fideicomm. dec.38. num.8., & in Rec. dec.165. num.3. part.8.*

Nec subsistere visum fuit, quod in eodem Fideicommisso tàm in ingressu, quàm in progressu semper præferantur Masculi Descendentes, ut est Hieronymus, Fœminis; & istæ tantum admittantur in defectum Masculorum tàm Descendentium per lineam masculinam dicti hæredis gravati, quàm ex illius linea fœminina: Quoniam hæc prælatio Masculorum unice exoptata fuit a Fideicommittente in primo ex supra tribus expositis casibus, in quo existentibus Masculis, eisdem Testator injunxit onus Fœminas dotandi, ibi — *Con peso di dotare di Dote conveniente le Figliuole femine &c.* —: prout etiam in secundo juxta alia verba Testamenti — *Et in caso di mancamento de' Maschi le Femine in infinitum* —: non autem in tertio, in quo ad præsens versamur: quia cum

cum in isto pure, simpliciter, & absque ulla expressa repetitione masculinitatis fuerint positi in conditione Filii Descendentium; ibi — *Et in caso, che detto Giacomo Antonio morisse senza Figli legitimi, e naturali, ovvero i suoi Descendenti in qualsivoglia tempo morissero senza Figli legitimi, e naturali* —,
2 qui juxta Statutum Urbis *in Cap.*142. censentur dispositive vocati, sub illo-
3 rum nomine veniunt tum Masculi, cùm Fœminæ, ad firmata per *Rot. coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de Fideicomm. dec.*26. *num.*25., *& in Recent. dec.*381. *num.*5. *part.*18., *& in Reatina Successionis* 3. *Junii* 1709. §. *Decidendi coram clar. mem. Card. Priolo*, *& in Melevitana Fideicommissi* 21. *Februarii* 1710. §. *Ex quibus. coram Eodem*, *& in Fulginaten. Fideicommissi* 14. *Martii anni currentis* §. *Ex qua. coram R. P. D. meo Peralta*, *& in alia Fulginaten. Fideicommissi cor. Me sub hac eadem die* §. *Quin resistat*, prout in hac Causa alias decidit hoc Sac. Tribunal in *dicta dec.*499. *num.*5., *& 6. coram eodem Dunozet. Jun.*

. Neutiquam refragante replicatione Hieronymi, quod licet in eodem tertio casu deficiat expressa repetitio masculinitatis; nihilominus ista qualitas
4 contenta in secundo casu censeatur *tacitè repetita* in tertio; dum illæ met personæ dispositivè vocatæ in secundo casu in conditione positæ fuerunt in tertio casu, ex quo ad formam Statuti Urbis desumitur istorum vocatio: Etenim hoc pariter non subsistit; dum secundus casus solum comprehendit obitum Jacobi Antonii primi hæredis gravati sine Filiis masculis; Tertius verò casus ultra Filios primi gradus transit ad ulteriores Descendentes, & ideo ad personas omnino diversas ab illis vocatis in secundo casu: qua diversitate personarum concurrente, nunquam qualitas masculinitatis volita in uno casu dispositionis, intelligitur repetita in altero casu ampliativo, atque extensivo ad alias personas in præcedenti non comprehensas; ut respondit *dicta Dec. Dunozet. Jun.* 499. *num.*10., & ultra illam communiter tradunt *Fusar. de substitut. quæst.*403. *sub n.*6., *& consil.*66. *num.*3., *Adden. ad Burat. decis.*272. *num.*19., *Rota cor. san. memor. Gregor. XV. dec.*514. *num.*6.; *& in illius annotat. num.*17., *& in Rec. dec.*170. *num.*5. *part.*18., *& dec.*122. *num.*3., *& 4. part.*19.

Potissimum quia præter diversitatem personarum vocatarum potius in uno, quàm in altero casu concurrunt etiam coniecturæ consultò omissæ in *sæpedicta dec.*499. *cor. Amat. Dunozet.*, & nunc a Dominis meis ponderatæ, consistentes tum in eo, quod quando Testator in primo, & secundo ex supra recensitis casibus voluit præferri masculos, id literaliter expressit, quod omisit exprimere in tertio casu; Tum quoque quia hic non agitur de Fideicommisso ascendentali, ac verè, & proprie agnatitio: sed de Fideicommisso condito a Transversali, & in quo Fœminæ etiam vocatæ leguntur; Tum rursus, quod hic res est de casibus distinctis, ac separatis inter se per diversas dispositiones Testatoris, non autem de una, eademque continuata oratione; Tum denique quia in casum contrarium induceretur odiosum Fideicommissum saltuarium de una linea, seu Columnello ad alium, in quibus terminis eo magis existimarunt Domini, qualitatem masculinitatis requisitam in primo, & secundo casu, nec volitam, nec repetitam
5 fuisse in tertio casu, ita suadentibus conjecturis prædictis; ut ad hunc effectum primam ponderant *Molin. de Primog. libr.*3. *cap.*5. *num.*56. §. *Sed quamvis. versic. Immo.*, *Rota in Rec. dec.*638. *n.*8. *part.*18., *& in Melevitana Fideicommissi* 13. *Junii* 1710. §. *Minùs. in fine*
6 *cor. clar. mem. Card. Priolo*: & secundam Fideicommissi non agnatitii, *Soccin. in leg. Gallus* §. *Nunc ff. de liber.*, *& posth.*, *Ramon. cons.*100. *num.*407. *Rot. in Fulginaten. Fideicomm.*14. *Martii currentis anni* §. *Atque hinc. coram*
7 *R. P. D. meo Peralta*; & tertiam diversorum casuum, in quibus maxime deficiant clausulæ, ut hic, relativæ, veluti sunt — *supradicti*, *prædicti* —, & similes, *Fusar. de substitut. quæst.* 403. *num.*8., *& 21.*, *Rota cor. Ansald. decis.*12. *num.*33., *& dec.*46. *pariter numer.*33., *& in Recen. dec.*381. *ex n.*7.

cum

8 *cum seq. part.* 18., Et quartam denique evitandi Fideicommissum saltuarium, *Rota in dicta Melevitana Fideicommissi* 21. *Februarii* 1710. §. *Quandoquidem. cor. clar. mem. Card. Priolo, & in illius confirmatoria* 12. *Decembris ejusdem anni* 1710. §. *Verùm. cum seq. coram Reverendiss. Crispo* inter ejus impressas *decis.*75.

Cæterum cessare visa fuit quælibet
9 dubietas, ex quo tam in Hieronymum Actorem, quàm in Innocentium Fratrem, istiusque Filias Mariam Eleonoram, & Lauram Rosaliam Reas conventas, mediante persona Lauræ illorum Aviæ, devenerunt hæc Bona fideicommissaria in vim vocationis contentæ in supradicto tertio casu, includente, ut visum est, promiscuam vocationem Masculorum, & Fœminarum absque ulla Masculorum prælatione, ut firmatum fuit in sæpius dicta *decis.*499. *coram Dunozet. Jun.*; & propterea non valet hodie Hieronymus ita ad successionem admissus in quæstionem revocare pro excludendis Fœminis quidquid firmatum fuit in *dicta Decis. Dunoz.*,
10 & suam vocationem, quam habuit, & acceptavit ex recensito tertio casu, desumere a secundo: ex animadversis per *Rot. in dicta Melevitana Fideicommissi* 21. *Februarii* 1710. §. *Ultra quod cor. clar. mem. Card. Priolo*.

Nec urget, quod in casu *supradictæ*
11 *Decisionis cor. Dunozet.* quæstio fuerit cum extraneis hæredibus institutis ab ultimo Masculo Jacobi Antonii primi hæredis gravati, contendentibus libertatem Bonorum, non autem in concursu Masculorum prælationem petentium in exclusionem Fœminarum: Quandoquidem hic vis non stat in tali concursu, sed in eo, quod statim ac Laura, & supra recensiti ejus Descendentes admissi fuere ad successionem juxta formam supradicti tertii casus, & juxta firmata in toties enunciata *Decis.*499. *Dunozet. Jun.* ab eadem Laura acceptata, eorundem Descendentium successio regulanda est ad terminos prædicti tertii casus, ac Decisionis: a quo casu non potest fieri illatio ad alios enunciatos casus ineffectuatos, atque omnino diversos; juxta doctrinam *Bartol. in leg. Jam hoc Jure.* §. *final. ff. de vulgar.*, & *pupillar. substit.*, *Peregrin. de Fideicomm. art.*16. *num.*11. *versic. Huc etiam*, *Rota in sæpedicta Melevitana Fideicommissi* 13. *Junii* 1710. §. *Reassumendo. cor. clar. mem. Cardin. Priolo, & in Fulginaten. Fideicomm.* 14. *Maii anni currentis* §. *Aptè quidem. coram R. P. D. meo Peralta*.

Et ita &c. utraque &c.

FULGINATEN. IMMISSIONIS.

Lunæ 20. *Junii* 1735.

ARGUMENTUM.

Filiorum appellatione veniunt tam Masculi, quàm Fœminæ in subsidium; etiamsi post vocabulum *Filii* adjecta sint verba — *cioè al Primogenito, e agli altri vitto, vestito, e Dote* —, & adsit Statutum exclusivum Fœminarum extantibus Masculis; quoties tamen adsit Fideicommissum perpetuum, quod oritur ex verborum in rem, & hæreditatem directione, ex digressu ad plures gradus substitutionum, ex onere perpetuo Hæredibus, & Descendentibus imposito, & ex prohibitione, alienationis præsertim in rem directa, non obstante quod nomen *Primogeniti* in singulari prolatum sit, & relatum ad Filium Primogenitum certæ personæ. Renunciatio non subscripta a Renunciante, vel læsiva nullius est roboris, etiamsi sit de Juribus tantum futuris, & eventualibus, non obstante neque contemplatione agnationis in ea expressa, quando apposita tantum fuit ad colorandum actum, neque titulo donationis. Dos in primis Nuptiis constituta, nequit in secundis, vel ulterioribus Nuptiis a Patre aut mutari, aut revocari, aut minui.

SUMMARIUM.

1 *Validitas, & Justitia Sententiæ locum aperit Ægidianæ in Possessorio inter Personas laicas.*
2 *Extremis concurrentibus immissio denegari nequit:*
3 *Et proinde Sententia eam concedens justa est.*
4 *Filiorum appellatione veniunt tàm Masculi, quàm Fœminæ*; & n.21. & 24.

5 *Etiamsi*

5 *Etiamsi post nomen Filiorum adjecta sint verba* — Cioè al Primogenito —, *quę* taxativè *stare videntur*;

6 *Ex regula, quod quando terminus declarans, appositus post terminum declaratum, minùs continet, quàm ille, tunc dictio* cioè *se habet* taxativè.

7 *Siquidem in interpretandis ultimis voluntatibus non spectatur verborum cortex*;

8 *Neque pro dignoscendo an verba stent* taxativè, *vel* demonstrativè, *insistendum est eorum peculiari indoli, & naturæ*:

9 *Proindeque superiùs allata verba* — cioè al Primogenito — *stant* demonstrativè *ad præferendum dumtaxat Primogenitum in concursu aliorum, non ad illos excludendos*; & num. 11. & 14.

10 *Quia cum declaratio facta a Testatore subjiciendi Bona strictissimo fideicommisso, & verborum directio in rem, & hæreditatem, non in personas importent Fideicommissum perpetuum*;

11 *Idcirco repugnat, quod Fideicommissum perpetuum constituere voluerit, & deinde ad unum, vel alterum gradum dumtaxat vocationem restringat*;

12 *Quam restitutionem insuper excludunt digressus ad plures gradus substitutionum, onus perpetuum impositum Heredi, & Descendentibus, & perpetua alienationis prohibitio, quæ simul sumpta plurimùm valent ad arguendam Fideicommissi perpetuitatem*;

13 *Præsertim quando prohibitio alienationis in rem directa est*.

14 *Contradictio vitanda est*.

15 *Constito per conjecturas de Fideicommisso perpetuo pro Filiis, nomen* Primogeniti *in singulari prolatum nihil aliud præsefert, quàm ne duo simul ad successionem admittantur*:

16 *Nec relatio ad Primogenitum certæ, & designatæ personæ perpetuitatem excludere valet*.

17 *Fœminæ sub nomine* Filiorum *etiam designatorum cum additione* omnium *non comprehenduntur, quando Testator de illis sub* Filiarum *appellatione mentionem fecit, atque dotavit*;

18 *Vigente præsertim Statuto Fœminarum exclusivo, ad quod se Testator conformare voluisse præsumitur*:

19 *Intellige tamen, quod Fœminæ non dicantur comprehensæ in concursu Masculi, secus in subsidium*;

20 *Si tamen Statutum Fœminas dumtaxat excludat extantibus Masculis*.

21 *Fœminæ sub appellatione* Filii, & Primogeniti *continentur*;

22 *Præcipue si in conditionali nominantur Filii sine qualitate Masculinitatis*;

23 *Si in alia substitutione vocantur etiam Descendentes Fœminarum*;

24 *Si ad aliquod peculiare jus deficientibus Masculis admittantur Fœminæ Domus*:

25 *Vocatis autem Fœminis, Cognatis, & remotioribus multo magis vocatæ censentur Fœminæ agnatæ, ac proximæ*.

26 *Renunciatio exarata in Capitulis Matrimonialibus a Renunciante non subscriptis nullius est momenti*;

27 *Prout ea, in qua solemnitates adhibitæ non fuerint*.

28 *Ut renunciatio non sit enormissimè læsiva, debet vicissim a Renunciatario aliquid de proprio tradi Renuncianti ultra debitum de jure*.

29 *Dotem in primis Nuptiis Filiæ constitutam Pater neque mutare, neque revocare, neque minuere potest in secundis, vel ulterioribus Nuptiis*.

30 *Renunciatio Jurium etiam eventualium est læsiva, nisi Renunciatarius aliquid de proprio Renuncianti in compensationem tradat*:

31 *Neque ab hujusmodi læsione renunciationem liberare valet contemplatio Agnationis in ea expressa, quoties successio ad Renunciantem deferri nequit nisi ea extincta*;

31 *Maximè si renunciatum fuerit non solùm pro Agnato, sed etiam pro ejus* Hæredibus, & Successoribus quibuscunque:

33 *Prout neque tanti roboris est titulus donationis adjectus inter clausulas generales, contractu principali consistente in renunciatione*:

34 *Immo neque si principaliter se haberet etiam in Donatione, quæ non pura, & gratuita, sed correspectiva sit, locum habet læsio enormissima*.

35 *A diversis, & separatis non fit illatio*.

36 *Ob creditum vel extinctum, vel turbidum Immissio retardari nequit*.

DE-

DECISIO XXVII.

Concessa Immissione per Sententiam
A. C. Cæciliæ unicæ superstiti ex filiis Raynaldi Iun. de Venturinis ad duo
Latifundia nuncupata alterum *la Torre*,
alterum *Cortignano* subjecta Fideicommisso qu. Lucæ Sen. de Venturinis, &
præventivè alienata in Lucam Campana a Fratribus dictæ Cæciliæ, dum vixerant; Nec acquiescente prædicto Emptore, in cujus præjudicium concessa
remansit Immissio, Mihi commissa fuit
per Signaturam Justitiæ Appellationis
Causa cum clausula -- *Constito quod sit
locus Ægidianæ* -- Proposito vero DD.
1 meis Dubio -- *An sit locus Ægidianæ* --
stante validitate, & justitia prædictæ
Sententiæ, & quia negocium versatur
in Judicio possessorio, ac inter Personas utrinque laicas, responderunt *Affirmativè*; prout aliàs in hisce terminis
consuevit rescribere Sacrum Tribunal,
ut videre est in *dec.210. num.1. & seq.
cor. Durano, dec.225. num.1. cor. Celso, dec.15., & 391. utrobique num.1.
coram Priolo, & in dec.69. sub tit. de
Fideicommiss. similiter num.1. cor. clar.
mem. Card. Falconer.*

Meritò autem hujusmodi responsum
prodiit in concreto casu: redacta namque controversia ad Justitiam memoratæ Sententiæ, dubitari nequit, quin
revera pro tali approbari debeat: Ete-
2 nim pro parte dictæ Cæciliæ plenè justificantur necessaria extrema pro effectu obtinendi Immissionem petitam vigore *Leg. fin. Cod. de Edict. Div. Adrian.
tollen.*; Unde quemadmodum Immissio
in his circumstantiis denegari nequiverat; *Rota in Bononien. Fideicommissi
28. Januarii 1707. §. Accedendo., &
§. Bona verò. cor. bon. mem. Kaunitz.*
3 Propterea abundè ex his oritur Justitia
prædictæ Sententiæ; ad enucleata per
eandem *Rot. in Bononien. Fideicomm.
de Marsiliis 17. Februarii 1716. §. Motivum. cor. bon. mem. Ansaldo.*

Quin resistat præcipuum Rei conventi assumptum in eo repositũ, quod nempe memorata Cæcilia vocationem non
habeat. Nam Lucas Testator post obitum Raynaldi primi heredis ab eo instituti expressè vocavit illius filios: ibi --
*Che morendo Rinaldo Venturini ricada
alli suoi figliuoli* --; Quapropter cum
eadem Cæcilia sit unica Filia hodie superstes dicti Raynaldi primi hæredis,
nullo sane pacto in dubium revocari
4 potest illius vocatio; filiorum etenim
appellatione tàm Masculi, quàm Fœminæ continentur; ut per *Text. in leg.
Si ita scriptum. in princip. ff. de legat.2.*
sæpe firmavit *Rota*, & præsertim in
*dec.485. num.13., & dec.702. num.1.
cor. Cerro, dec.514. num.1., & sequ.
cor. san. mem. Gregor. XV., ibique adden. num.16., decis.70. num.1., & 2.
cor. Emerix Sen., & dec.437., & decis.485. ùtrobique n.1. cor. Emerix Jun.
& in Romana Fideicommissi de Rhodianis cor. Me sub hac eadem die §. Nec
subsistere.*

Minime refragante, quod si Testa-
5 tor post vocationem directam indistinctè ad omnes Raynaldi filios adjecit illa
verba -- *cioè al Primogenito, & all'altri Vitto, Vestito, e Dote &c.* -- exinde indigitarit ejus mentem non fuisse invitandi ad successionem omnes filios ipsius Raynaldi, sed dumtaxat ejus Primogenitum, penitus posthabitis cæteris non primo loco genitis, in quorum
6 classe reperitur Cęcilia, maxime attenta dictione illa *cioè* latinè *videlicet*;
quam stare *taxativè*, non autem *demonstrativè* proponebatur, quando terminus declarans post talem dictionem appositus, ut est in hypothesi verbum *Primogenito*, non idem, sed minus continet, quàm continebatur in termino declarato, nimirum in verbo *figliuoli*, juxta originariam *Bartoli* distinctionem *in
leg. Quæsitum. §. Si quis fundum. sub
num.15.* in proposito exornatam per
*Paris. cons.17. num.38. lib.3., Simon.
de Præt. de interpretat. ultim. voluntat.
lib.2. interpret.3. dub.2. vol.4., Thomat. dec.91. num.19., Ganaver. post
Decis. Camer. Neapolit. cons.1. num.89.,
Mart. de success. legal. part.3. quæst.1.
art.5. num.32. & seq.*

Siquidem præmisso, quod in inter-
7 pretandis ultimis voluntatibus spectandus non est verborum cortex, minus-
8 que pro dignoscendo, utrum verba stent
taxativè, vel *demonstrativè*, insistendum est peculiari eorundem verborum
indo-

indoli & naturæ; ut egregiè, & in puncto utramque propositionem probat *Rota cor. Arguelles in dec.28. a num.3.* Illico ex his juridicis fundamentis compertum est in præsenti casu, superiùs transcripta in objecto verba non stare *taxativè* ad effectum restringendi vocationem filiorum Raynaldi ad solum Primogenitum cum perpetua exclusione aliorum omnium filiorum, tam masculorum, quàm fœminarum, sed quidem
9 accipienda esse in sensu *demonstrativo*, *& declarativo* ad effectum præferendi Primogenitum in concursu aliorum, firma de cætero manente substantia vocationis in illius defectum favore cæterorum, quorum unusquisque in gradu & loco suo subingreditur, & Primogenitus revera efficitur, juxta doctrinam *Ancharan. in cons.27.*, quam communiter sequuntur *Bellon. Jun. cons.11. num.6.*, *Molin. de Primogenit. libr.1. cap.5. num.18.*, *Peregrin. de Fideicom. art.13. num.86.*, *& art.19. num.16.*, *Mantic. de conject. lib.9. tit.10. num. ultimo*, *Menoch. de præsumpt. libr.4. præsumpt.67.*, *Gratian. discept. forens. cap.697. num.17. & seqq.*, in terminis *Rot. in cit. dec.28. a n.3. cor. Arguelles.*

Et sane rem ita se habere in hac facti
10 specie haud dubium esse potest: Primò namque animadvertendum occurrit, Testatorem expresè declarasse in primordiis suæ dispositionis, velle subjicere Bona, & facultates suas strictiori Fideicommisso, quod fieri unquam posset, verba dirigendo non ad Personam Raynaldi, aut ejus primi filii, sed in rem, & in hæreditatem ipsam: Quamobrem sicuti hujus generis declaratio hoc pacto concepta apprimè suadet ipsum ordinare voluisse fideicommissum perpetuum; *Cardin. de Luc. de Fideicomm. disc.143.*, *Peregrin. codem tract. art.5. num.12.*, *Rota in Romana Fideicommissi prima Julii 1699. §. Nec curandum. coram clar. mem. Card. Tremòille*; Ita clarè demonstrat, quod non uni tantum gradui, aut duobus prospexit: consequenterque, quod recitata verba non stant *taxative*, bene vero *declarativè*; repugnat quippe, quod
11 quis in mente habuerit Fideicommissi perpetui constitutionem, & deinde voluerit, quod illud vix inceptum, punctum faceret; *Surd. dec.308. num.11.*, *Rota in Rec. dec.429. num.22. part.19. & cor. Dunozet. Jun. dec.514. num.6.*

Secundo loco sese offert consideran-
12 dum, quod idem Testator non solum digressus fuit ad plures substitutionum gradus; quod itidem onus perpetuum quarundam eleæmosynarum imposuit primo hæredi, ejusque descendentibus; quodque strictissimè, & perpetuò prohibuit Bonorum alienationem: ibi — *Non possa mai alienare* —; Quæ omnia simul, & unitim sumpta in magno pretio semper habita sunt pro arguenda perpetuitate Fideicommissi; ut promiscuè advertunt *Gratian. disceptat.280. num.18.*, *Rota dec.945. in fin. coram Cerro, & in Ariminen. Fideicommissi Bandi de Bandis quoad Investimentum 25. Junii 1717. §. Etenim. cor. bon. me.*
13 *Gamaches*; præsertim quando prohibitio alienationis conspicitur, prout hic, in rem directa; per ea, quæ firmant *Hodiern. controv. cap.37. n.47.*, *Rota cor. Bichio decis.343. num.15.*, *& in Romana Fideicomm. 10. Junii 1698. §. Quarto. coram clar. mem. Card. Caprara.*

Sed insuper injunxit expressam caducitatis pœnam, ea solemni adjecta protestatione: quod si alienare volens — *Venisse in concordia col più prossimo di poter alienare* —, tunc eo casu — *siano privati ambedue di tutti li Beni, e ricada all'altro più prossimo di Casa Venturini* —; Unde quemadmodum ex his unusquisque sensu suo percipere potest, Testatorem mentis oculos direxisse ultra personam Lucæ Filii Primogeniti Raynaldi; ità semper magis in aperto ponitur, protulisse in sensu declarativo
14 supra recensita verba; cum in casu contrario hujusmodi dispositio in volveret apertam contradictionem, quam vitandam esse monet; *Rota in Romana Fideicommissi Muti de Bubalo super Mobilibus 6. Februarii 1702. §. Responsio. coram bon. mem. dell'Olmo.*

Atque hinc nullius momenti visæ sunt animadversiones illæ, quod scilicet Testator, dum designavit Primogenitum, designaverit illum in numero singulari, ac relative se habuerit ad filium

filium certæ, & determinatæ personæ, hoc est ad filium Raynaldi: quasi hujusmodi circumstantiæ aptæ sint confirmare restrictionem Fideicommissi ad solam Primogeniti personam:

Quandoquidem si attentis omnibus
15 argumentis desuper consideratis, nisi fiat positiva vis voluntati Testatoris, nil aliud concludi valet, quàm quod ipse voluerit Fideicommissum perpetuum condere; Inde quoque concludendum est vocationem illam Primogeniti in numero singulari operari solummodo, ut duo, vel plures ex filiis Raynaldi ad successionem invitati in præcedentibus verbis simul, & eodem tempore admitti non possent; *Bellon. Jun. consf.* 11. *num.*9., *& seqq.*, *Molin. de Primogenit. lib.*1. *cap.*5. *num.*21., *Rota coram Arguelles in citat. dec.*28. *num.*7., *&*
16 *seqq.*; Pariterque est concludendum, quod non obstante relatione per Testatorem habita ad filium primo loco genitum certæ, & determinatæ personæ, nihilominus Fideicommissum, aut Primogenitura pronuntiari debeat tamquam perpetua; ut arguunt Auctoritates ipsæ in oppositum laudatæ, & signanter *Rota in Menionen. Primogenituræ, seu Concursus* 23. *Januarii* 1705. *§. Immo*, *& §. Respectu verò cor. bon. mem. Muto*.

Minùs præterea ad excludendam vocationem nominatæ Actricis obicem præbere potuit alterum Rei conventi assumptum in eo consistens, quod licet Fideicommissum esset progressivum, & non expirasset in Luca Antonio Primogenito sæpedicti Raynaldi, attamen sub
17 præcitato vocabulo filiorum Raynaldi, venire non potuissent nisi Masculi, eo præcipue ponderato, quod Testator fi-
18 lias fœminas sub speciali nomine filiarum expressit, eisque de dote providit, necnon quia in Civitate Fulginei servatur Statutum Fœminarum exclusivum, cui defunctus se conformare voluisse præsumitur; ut aliàs perpensis his circumstantiis pro non comprehensione Fœminarum sub verbo *figli*, quamvis vocati essent *Tutti*, responsum fuit per *Rot. in Hortana Immissionis* 6. *Junii* 1710. *coram bon. mem. Caffarello*.

Etenim quidquid esset in casu, quo
19 quæstio versaretur in concursu Masculi indubitanter vocati, & Fœminæ, quæ sub sæpedicto *Filiorum* vocabulo se comprehensam contenderet, in quibus terminis loquitur *Decisio* in objecto allegata, ut patet ex ejus §. *fin.*; diversimode porro res procedit, ubi omnes Masculi Agnati jàm præobierunt, ut in
20 hypothesi: isto namque in casu, & quoties vigeat Statutum excludens Fœminas solùm extantibus Masculis, ut de Statuto Fulginei dixit *Rota coram bon. mem. Molines in dec.*1241. *num.*3., ex hoc profectò, quod Testator censetur in exaranda sua dispositione, se conformare voluisse cum Statuto, potius sequitur, quod non obstantibus cæteris in objecto recensitis provisionibus ab eodem Testatore ordinatis circa Fœminas; nihilominus Masculis defectis resurgat vocatio earundem Fœminarum,
21 quæ juxta naturalem verborum *Filii*, aut *Primogeniti* significationem sub eorundem appellatione continentur; ad bene examinata per *Molin. de Primogenit. lib.*3. *cap.*4. *num.*4., *Mierez. de Majorat. part.*2. *quæst.*6. *num.*4., *Rota in dec.*249. *num.*1., *&* 2. *part.*7., *& in dec.*65. *num.*1., *& seq. part.*8., *coram Dunozett. Jun. dec.* 651. *num.*6., *& cor. bon. mem. Molines in dec.*1023. *& in dec.*1052. *utrobique num.*1.

Quæ sententia eo magis visa est am-
22 plectenda in præsenti; Tum quia antequam Testator substituisset Antonium Mariam alterum Nepotem, posuit in conditione filios Raynaldi simpliciter, & indistinctè absque ulla qualitate Ma-
23 sculinitatis; Tum quia ultimo loco substituit etiam Descendentes Filiarum fœ-
24 minarum Venturini Fratris; Tum demum quia in quodam Jure nominandi Moniales, aut Canonicos post lineam Masculinam expressè vocavit *le Donne di Casa Venturini*. Unde sicuti his stantibus clarè apparet Testatorem Fœminas non neglexisse, neque ab illis abhorruisse, ita in dubium amplius revocari nequit earum comprehensio, & subsidiaria vocatio sub dicto vocabulo *Figli*,
25 spectato peculiariter, quod si Cognatos remotiores admisit, eo quia succedere voluit Filios Filiarum Venturini, ambigendi profectò locus non remanet, quin

quia deficientibus Filiis Masculis Raynaldi primi hæredis, & eorum linea, succedere voluerit etiam Fœminas, maximè Agnatas, ac Filias ipsius Raynaldi; ad animadversa per *Card. de Luca de Fideicommiss. disc.41. num.15., disc.145. num.5., & in supplement. discurs.241. num.5., Torr. de Primogen. part.2. cap.16. num.100. & seq., Rota inter recollect. per Balducc. sub tit. de Legat. dec.4. num.8., & seq., cor. Cerro dec.80. num.31. & 32., & cor. clar. mem. Card. Caprara decis.588. num.19.*

Agnita hinc pro parte Rei conventi vi & efficacia præmissorum, ad excludendam sæpius nominatam Actricem transitus fiebat ad renunciationem ab ea emissam. Verum in irritum quoque cessit conatus iste. Quoniam prætermissa renunciatione, ad quam devenit
26 de tempore primæ ipsius Dotationis, utpote quæ legitur solum in Capitulis Matrimonialibus, quæ ab ipsa Actrice
27 subscripta minimè fuerunt, & quatenus subscripta fuissent, nullæ in eis adhibitæ fuerunt solemnitates in contractibus Mulierum requisitæ, ideoque minùs apta fuit ad effectum obligandi eandem Actricem, tum ex defectu consensus; tum ex defectu solemnitatum; ut in durioribus terminis latissimè firmatum fuit in *Tudertina Majoratus 2. Maii proximè præteriti cor. R. P. D. meo Nunez.*

Propterea cadente solummodo quæstione super renunciatione ab ipsamet Cæcilia emissa occasione Matrimonii secundo loco initi, certo certius nulla istius ratio haberi debet, & pro non facta reputanda est: Quippe quia non solum enormissimè læsiva dignoscitur ex eo, quod Fratres dotantes in præmium, & compensationem hæreditatis paternæ, maternæ, & pinguissimi Fideicommissi, de quo agitur, nihil prorsus ad
28 priorem Dotem addiderunt; cum cæteroquin, ut sustineantur hujusmodi renunciationes, & ab eis exulent termini enormissimæ læsionis omnino necesse sit, quod vicissim a Renunciatariis aliquid de proprio Renuncianti tradatur ultra id, quod eidem de Jure debitum est; *Rota post Torr. de Pact. decis.107. num.3., & seqq., in Recent. dec.126. num.13., & 16. part.17., coram Emerix Jun. dec.1337. num.13., in Firmana Immissionis 8. Maii 1703. §. Nec petitam. & seq., & 27. Junii ejusdem anni §. Ratio. cor. clar. mem. Card. Priolo, in Romana Renunciationis 3. Junii 1711. §. Siquidem. cor. Emo D. Cardin. Aldrovando, in Spoletana Immissionis 20. Januarii 1716. §. Eoque. cor. clar. mem. Card. Althan., in Ariminen. Fideicommiss. super Immissione 16. Aprilis 1717. §. Si verò., & §. Validitas. cor. bon. mem. Foscaro, & in citata Tudertina Majoratus 2. Maii proximè præteriti cor. R. P. D. meo Nunez.*

Verùm insuper quia prædicti Fratres loco eam dotandi in secundis Nuptiis in eadem summa scutor.3000. ipsi assignata in prioribus Nuptiis mediante cessione Palatii paris valoris Fulginei existentis, constituerunt illi longe minorem Dotem scutor. dumtaxat 2000.
29 in tot Terris; quando tamen explorati Juris est nec etiam Patrem mutare, revocare, aut minuere posse in secundis, vel ulterioribus Nuptiis Dotem in prioribus Filiæ constitutam, sed reservare omnino debere Filiæ eandem quantitatem; juxta *Text. expressum in Auth. Sed quamvis. Cod. de rei Uxor. action.*, appositè exornatum *a Cancer. variar. lib.1. cap.9. num.129., Boss. de Dot. cap.2. num.105., & cap.3. n.169., Card. de Luca eodem tit. disc. 152. per tot., Rota in Recent. in Decis.299. numer.6. part.6., & coram bo: me: Mollines decis.373. num.6.*

Neque ad evadendam enormissimam hanc læsionem quidquam juvit asserere, quod Pater decessisset obæratus, quod Bona Dotalia Jacobillæ Matris non extarent, quodque jus succedendi in hoc Fideicommisso esset remotum, & eventuale. Nam in facto certo constat, quod de Bonis Jacobillæ Matris adhuc aderat de tempore secundæ Donationis idemmet Palatium Fulginei situm, & jampridem in Dotem datum; Quamobrem quidquid esset, utrum revera Pater decessisset obæratus, semper tamen verum erit, quod eadem Cæcilia in recompensationem renunciationis pinguissimi Fideicommissi, de quo quæstio est, non solum nil recepit, sed ejus

Dos

30 Dos diminuta fuit in tertia parte; quæ quidem circumstantiæ exuberantes visæ sunt, ad effectum notandi enunciatam renunciationem de enormissima læsione, quamvis agatur de renunciatione Jurium eventualium, quia & ipsa in pretio sunt, & nisi Renunciatarius in recompensationem eorundem aliquid dederit, dicitur enormissime lædere, præcipue in casu isto, in quo spes succedendi in Fideicommisso renunciato non erat adeo remota, cum penderet ab eventu obitus unius dumtaxat Fratris natu majoris; ut objecto aliàs respondit *Rota coram Rmo Crispo dec.242. n.9., in Ariminen. Fideicomm. super Immissione 16. Aprilis 1717. §. Etenim. cor. bon. mem. Foscharo. & in Urbevetana Immissionis 13. Maii 1729. §. Quod quidem. cor. bon. me. Gamacher.*

Ejusdem irrelevantiæ subinde compertum est ad eundem effectum eximendi ab enormissima læsione præcita-
31 tam renunciationem esse vel prætensum favorem agnationis in ea contemplatum, vel titulum Donationis irrevocabilis inter vivos in ea expressum. Quia in quantum attinet ad primam objectionis partem, animadvertentes Domini, quod Cæcilia in Bonis renunciatis, & præsertim fideicommissariis Lucæ Patrui succedere nequiverat nisi extincta penitus Agnatione Lucæ Antonii Fratris tam vigore Testamenti ipsius Patrui, quàm vigore Statuti Fulginatensis Fœminas excludentis in concursu Masculorum: Inde putarunt impossibile esse, quod pro causa, & ratione renunciandi habita fuerit conservatio Agnationis, dum prædicta renunciatio suum effectum consequi nequibat, & successio ad ipsam Cæciliam deferenda non erat, nisi Agnatione ipsa prorsus sublata, & extincta; ut bene notavit *Rota in Faventina Fideicommissi, & Transactionis 15. Maii 1713. §. Eoque minus cor. clar. mem. Card. Scotto, & in ejus confirmatoria cor. Rmo Crispo* inter ejus impressas *dec. 242. num. 3.*

Eoque libentius reputatum est nullum revera Agnationis favorem contemplatum fuisse in controversa renunciatione, perpenso, quod non solùm
32 fuit facta favore Fratris, sed etiam favore hæredum, & successorum quorumcunque, sicuti apparet tum ex parte procemiali, ibi — *Deliberavit ad favorem illius, & hæredum, & successorum &c. renunciationem facere &c.* — Tum ex subsequenti parte dispositiva, ibi — *Renunciavit &c. favore &c. Fratris præsentis, & acceptantis pro se, suisque hæredibus, & Successoribus quibuscumque* —, & rursus infra — *donavit &c. Fratri præsenti, & acceptanti pro se, suisque hæredibus &c.* — His namque in circumstantiis evidenter patet causam conservandi agnationem pro mero colore interpositam fuisse; dum quoad Fratrem, quandiu ipse vixisset, nulla indigebat renunciatione Sororis circa Bona, & successiones in dicta renunciatione comprehensas: Quo verò ad hæredes, & successores extraneos ejusdem Fratris, pro quibus ille stipulatus fuit, nulla Agnationis contemplatio congruere, & considerari poterat; ut post alios concordantes advertit *Rota coram clar. mem. Card. Falconerio in dec. 68. sub tit. de Fideicomm. num. 10.*

Quod deinde attinet ad secundam
33 præcitatæ objectionis partem placuit responsio, quod cum contractus principaliter initus, non jam fuerit contractus donationis, sed renunciationis; proinde titulus Donationis successivè, & dependenter adjectus inter clausulas generales ad magis coroborandam ipsam renunciationem aptus minimè sit ipsius naturam alterare, aut esse impedimento, quominus adversus renunciationem de enormissima læsione queri possit; ad inconcussam sententiam, de qua *Torr. de pact. futuræ success. lib. 2. cap. 10. num. 46., Mans. consultat. 258. num. 15., 74., & 107., Rota in Recent. dec. 318. num. 15. part. 4., dec. 230. num. 7. part. 14., & decis. 23. num. 10. part. 15., in Romana Renunciationis 3. Julii 1711. §. Quo vero coram Emo Dño Card. Aldrovando, & in Faventina hæreditatis 12. Decembris 1712. §. Sicut. cor. bon. mem. Ansaldo.*

Maxime quia quocunque modo consideretur titulus Donationis in hac renunciatione adjectus, nunquam donatio dici potest pura, mere gratuita, sed

juxta literam Instrumenti, ipsa quoque facta est propter Dotem, & correspective ad Dotem. Cum autem talis correspectivitas cesset ex eo, quod Mulier nihil de novo recepit ex causa Dotis, immo potius ex Dote, quam habebat, perdidit in secunda donatione notabilem illius partem, idest scuto-
34 rum mille; Hinc necessariò cessat, & corruit etiam ipsa Donatio ex capite læsionis plusquam ænormissimæ, cum hæc non minùs locum habeat in donatione, quàm in renunciatione, & quocunque alio contractu, quando prout in casu donatio non est pura, & gratuita, sed correspectiva, *Mans. consult.295. numer.33.*, *Rota post Torr. de pact. dec.74. num.19.*, *& dec.318. num.19. part.4. Recent.*

Pro nihilo denique ad impediendam Immissionem a prædicta Cæcilia ut supra expetitam habita sunt, vel circumstantia illa, quod Cæcilia instet pro consecutione dictæ Dotis in summa scutorum 2000., ex qua infertur eandem acceptasse renunciationem; vel creditum Raynaldi adversus Lucam Fideicommittentem, quod cum successive devenerit in Lucam Jun., & Dominicum, prosit Reo convento, uti subingresso in juribus eorundem Lucæ, & Dominici ad hoc, ut in vim istius possit allegare retentionem.

Circa enim id, quod respicit Judicium factum a dicta Cæcilia pro consequenda dicta Dote, arrisit responsio, quod cum renunciatio fuisset facta per actum separatum ab illo constitutionis dictæ Dotis, quæ hodie petita est; ideo quantumvis Cæcilia Judicium instruxerit pro consequenda Dote, non indè rectè infertur ad acceptationem stantis de per se renunciationis: juxta re-
35 gulam, qua cautum habemus non bene a diversis, & separatis fieri illationem, *Rota cor. bon. mem. Herrera in dec.227. num.6.* — Quod verò pertinet ad allegatam retentionem vigore enunciati crediti, considerantes Domini, quod Fideicommittens post creatum dictum debitum favore Nepotis eundem in toto suo asse fecit hæredem, propterea ex hac institutione, & confusione Jurium
36 putarunt vel creditum extinctum, vel adeo turbidum esse, ut ex eo immissio retardari non possit; per ea, quæ docet *Rota in Recent. dec.173. num.1. part.15.*, *dec.118. num.9.*, *& dec.428. num.2. part.18.*, *& in Reatina Fideicommissi de Clavellonibus 3. Junii 1701. cor. bon. mem. dell'Olmo.*

Et ita utraque &c.

VALENTINA BENEFICII.

Lunæ 27. Junii 1727.

ARGUMENTUM.

In Judicio possessorio non habetur ratio nisi ultimi status. Obreptio ex falsi narratione oritur, subreptio ex veri, puta alternativæ reticentia. Gratia cum derogatione Jurispatronatus in totum lite pendente conceditur. Juspatronatus per viam ultimæ voluntatis acquirens præsentare potest etiam ante assensum Ordinarii.

SUMMARIUM.

1 *Patronus, qui est in Turno, dicitur absolutus Dominus Jurispatronatus.*

2 *In Judicio possessorio non habetur ratio, nisi ultimi status.*

3 *Sententia, a qua pendet Commissio restitutionis in integrum, maxime si lata fuerit per contradictas favore ejus, qui prius succubuerat, non magni momenti reputatur.*

4 *Antequam Patronus privetur possessione præsentandi, petitorium debet per tres conformes absolvi.*

5 *Ut lis pendere dicatur, requiritur prævia citationis relaxatio, intimatio, & reproductio.*

6 *Ex falsi narratione oritur obreptio;*

7 *Quæ Literarum executionem impedit:*

8 *Sicuti subreptio, quæ ex veri, puta alternativæ reticentia oritur.* & num.10.

9 *Gratia cum derogatione Jurispatronatus in totum pendente lite concedi solet, quia nemini damnum infertur, & evitatur hoc pacto periculum diuturnæ vacationis.*

11 *Juspatronatus per viam ultimæ voluntatis acquirens præsentare potest etiam ante assensum Episcopi.*

12 *In Jurepatronatus hæreditario quasi possessio Auctoris favet hæredibus.*

13 Qui

13 *Qui post paucos dies a lite per simplicem citationem mota Beneficium resignat, censetur litem movisse in fraudem aliorum Patronorum; ac ideo Literæ Derogationis Jurispatronatus in totum concessæ ex capite pendentiæ litis non sunt exequendæ.*

DECISIO XXVIII.

AD trutinam iterum revocatis fundamentis Decisionis editæ in hac Causa sub die 5. Junii anni 1733. coram Illustrissimo Domino meo Corio, Sacrum Auditorium novit ea adeo immota, ut proposito per me consueto Dubio -- *An sit standum, vel recedendum a decisis* -- respondere non hæsitaverit persistendum esse *in decisis*. Merito autem; Stante enim Turnaria divisione in exercitio Jurispatronatus, de quo agitur, aliàs statuta per concordiam inter vocatos in fundatione, & successivè Donatarios ejusdem Jurispatronatus exaratam, approbatamque per Sententias emanatas de annis 1551., 1562. 1629., & 1681. illico dignoscitur, præsentationem pro hac vice spectare ad Antoniam Esteve uti Legatariam hujus Jurispatronatus ei relicti ab Eleuteria Mas causam habente a Hieronyma Ribera, quæ in penultima vacatione anni 1681. præsentaverat Christophorum de Arragones; & consequenter non alteri deberi institutionem, quam Joanni Baptistæ Esteve a prædicta Antonia præsentato, quæ eo
1 ipso, quod est in Turno, dicitur pro ea vice absoluta Domina, atque Juspatronatus integre repræsentare; ut præter adductos in *præterita Decisione Causæ* tradunt *Goss. in cap. fin. de Præben. in 6., Gonzal. ad Regul.8. Cancellar. Gloss.45. §.1. num.27., & seq., Rota cor. Seraphin. dec.980; num.11., & in Rec. dec.216. num.6. part.10.*

Quin obstet, quod si in fundatione Beneficii, de cujus Jurepatronatus quæritur, vocati fuerunt Descendentes Familiæ de Mas, admittenda non sit ad præsentandum memorata Antonia, quæ non est de hac Familia: Siquidem ponderantes Domini, præsens negotium hodie versari in terminis Judicii mere possessorii, necnon in medio existere præcitatam concordiam approbatam etiam favore hæredum extraneorum in vacatione anni 1681., in qua vigore ejusdem concordiæ admissa fuit ad præsentandum Hieronyma Ribera Uxor, & Hæres Michaelis Joannis Montaval, a qua Juspatronatus postea semper transivit in alios titulo hæreditario, & præcipue in Eleuteriam Mas uti hæredem Leandri Esteve agnitam pro Patrona a Petro Mas in ultima vacatione, quæ contigit de anno 1724.: ideo censuerunt, nil ultra inquirendum esse hìc & nunc pro effectu justificandi legitimam facultatem præsentandi in dicta
2 Antonia; cum in hoc Judicio possessorio attendatur solummodo ultimus status; *Lambertin. de Jurepatron. libr.2. part.1. quæst.3. art.17. num.11., Marant. respons.22. num.49. part.3., Rota cor. san. mem. Gregor. XV. decis.517. num.5. in Rec. dec.174. num.3., & 4. part.2., & post Vivian. de Jurepatron. dec.110. num.7.*

Atque hinc nec etiam obstare compertum est Sententiam Rotalem aliàs latam ab R. P. D. meo Rezzonico, qua dictum fuit totum Juspatronatus spectare ad Petrum Mas, exclusa a jure Turni prædicta Antonia Esteve: Tum
3 quia ab hac sententia pendet commissio restitutionis in integrum, & lata fuit per contradictas, postquam jam in Curia Archiepiscopali Valentina idem Petrus Mas succubuit; proindeque validissimum in ea fundamentum stabiliri nequit; *Alciat. de præsumpt. regul.3. præsumpt.32. num.7., Rota cor. Pamphilio dec.281. num.7., & 14.*; Tum
4 quia deducta in eadem sententia respiciunt petitorium, quod per tres conformes prius absolvendum est, quàm Patronus privetur possessione præsentandi, in qua reperitur; *bon. mem. Piton. discept. Eccles.28. num.5., Rota in Mediolanen. Beneficii prima Aprilis 1707. §. Vel e converso., & §. Sed & quoque. cor. bon. mem. Ansaldo, & in Salernitana Jurispatronatus 26. Februarii 1714. §. final. cor. clar. memor. Card. Scotto.*

Quibus positis, si ex huc usque dictis reputatum est summo jure decisum fuisse, institutionem deberi Joanni Baptistæ, non minus iterum existimarunt Do-

Domini subsistere fundamenta, ex quibus denegata fuit executio Literarum Apostolicarum resignationis enunciati Beneficii cum derogatione Jurispatronatus in totum per Josephum Batle obtentarum. Adhuc enim in facto constat, de Mense Octobris anni 1726., quo tempore obtentæ fuerunt, in iisdem expressum fuisse, quod super pertinentia hujus Jurispatronatus lis, & causa in partibus coram Ordinario Loci inter Beneficii Patronos in prima, aut secunda, seu alia veriori Instantia pendebat indecisa. Quæ tamen expressio cum omnino falsa reperta sit, quia non aliàs quàm de Mense Martii anni 1727. fuit exequuta citatio adversùs prædictam
5 Antoniam Esteve, & cæterum pro verificanda pendentia litis citatio debuisset jam præcedenter esse relaxata, intimata, ac in actis reproducta, ex notatis in *Decisione, quæ revidetur §. Sed*
6 *nunquam*; ideo sicuti in his circumstantiis prædictæ literæ a vitio obreptionis salvari nequeunt, ita denuo eis de-
7 neganda est executio; juxta regulam, de qua *Gonzalez ad Regul.8. Cancellar. Gloss.32. num.11.*, *Rota dec.353. n.8. cor. Benincas.*, & *in decis.23. num.12. part.15. Rece.*, *& in Toletana Præstimonii super negocio principali 30. Aprilis 1703. §. Minus obsistit.*, *& seq. cor. bon. memor. Muto*.

Eoque libentiùs, quia eædem Lite-
8 ræ non solum vitio obreptionis, sed altero etiam subreptionis scatere visę sunt: Quippe Summo Pontifici expressum non fuit, quod super hoc Jurepatronatus constituta reperiebatur alternativa prædicta, cujus vigore in prima vacatione Beneficii Jus præsentandi competebat Antoniæ Esteve, cui ab Eleuteria Mas hoc idem Juspatronatus legatum fuit. Hoc vero in casu, quemadmodum si Papæ id fuisset expositum, gratiam cum derogatione Jurispatronatus in totum non concessisset, (cessabat
9 namque duplex ratio, qua moveri solet ad illam concedendam, quod nempe per derogationem Juris litigiosi nemini irrogetur præjudicium, quodque interim cesset periculum diutinæ vacationis Beneficii; ut ratiocinatur *Rota in Apruntina Beneficii 16. Januarii 1730. §. Impalliabili. coram Illustrissimo Domino meo Corio*): Ita eo semper ma-
10 gis dubitandum non est, quin adaugeatur ratio ad effectum denegandi executionem controversis Literis; per ea, quæ ultra allegatos in citata *Decisione Causæ* in specie docent *bon.mem. Piton. de controv. Patron. alleg.40. num.47.*, *& 48.*, *Rota cor. Otthobon. decis.263. num.13.*, *& seq.*, *cor. Rmo Crispo decis.616. num.28.*, *& in Mediolanen. Prioratus super Manutentione 15. Junii 1703. §. Pendentiæ. cor. clar. mem. Card. Scotto*.

Neque ad eximendam hanc gratiam a vitio obreptionis quidquam juvat asserere, quod licet non aliàs, quàm de Mense Martii anni 1727. fuerit executa citatio adversus Antonium Esteve; Attamen ad verificandam litis pendentiam inter verè Patronos sufficiat citatio executa adversùs Bernardinum Esteve, & Promotorem Fiscalem, cum dicto tempore eadem Antonia non se in legitimam contradictricem offerre potuerit; quia quantumvis ei legatum fuisset hoc Juspatronatus, nullatenus tamen assensum Ordinarii obtinuerat.

Quandoquidem, quidquid esset si versaremur in casu donationis inter vivos alicujus Jurispatronatus, in quibus terminis forsan procedere possunt auctoritates in oppositum laudatæ. Di-
11 versimode res procedit, ubi agitur de Jurepatronatus in alium obvento per viam dispositionis ultimæ voluntatis; Quoniam in hac hypothesi adeo verum est, quod etiam ante superventum assensum Ordinarii, ille, in quem obvenit Juspatronatus, sese offerre potest in legitimum Contradictorem; ut absque ulla difficultate præsentare possit, ejusque præsentatio rejici nequeat; juxta theoricam *Card. Zabarell. in Cap. Cum sæculum. num.8. de Jurepatronat.* communiter approbatam, ut videre est apud *Sanchez conf. Moral. lib.2. cap.3. dub.77. num.5.*, *& dub.78. num.4.*, *Rocc. de Curt. de Jurepatron. num.16.*, *bon. mem. Piton. de controv. Patron. allegat.100. num.226. à num.235.*, *Rota cor. Peutinger. dec.266. n.2.*, *& seq.*, *& cor. clar. mem. Card. Falconer. in decis.41. n.3.*, *& seq. tit.19. de Jurepatr.* Mi-

Minus præterea ad evitaudum alterum vitium subreptionis suffragari potuit animadversio illa, quod minime exprimi potuisset in obtinendis controversis Literis, adfuisse Patronos existentes in quasi possessione præsentandi; ex quo post præsentationem præfatæ Hieronymæ Ribera, nec Christophorus Arragones illius filius, & hæres universalis, nec Leander Esteve ejus Donatarius, neque Eleuteria Mas ejus Uxor, neque tandem Antonia ullam præsentationem effectum sortitam expleverint: Hoc inquam suffragari non potuit, quia cum in præsenti vigeat controversia in Judicio mere possessorio, & consequenter Juspatronatus considerandum sit utpote hæreditarium per ea, quæ superius dicta sunt; hinc fit, revera adfuisse Patronos existentes in quasi possessione præsentandi, prout erat dicta Antonia ex facto præcitatæ Hieronymæ

12 Ribera ejus Auctricis; nam in Jurepatronatus hæreditario quasi possessio Auctoris favet etiam hæredibus; *Rota coram bon. mem. Molines dec.1109. n.8., coram Rmo Crispo dec.366. num. 11., & seq., cor. clar. mem. Card. Falconerio dec.28. num.7., & seq. tit. de Jurepatr., & in Apruntina Beneficii 16. Junii 1730. §. Quasi autem possessio. coram Illmo D. meo Corio.*

Postremo considerantes aliqui ex Dominis, quod Petrus Mas per simplicem citationem executam adversus dictum Bernardinum Esteve litem movit die 23. Augusti anni 1726., & immediate paucos post dies, nempe die 2. Septembris, deputavit Procuratorem ad resignandum Beneficium præfato Josepho Batle, qui subinde ex capite dictæ litis pendentiæ Literas, de quibus agitur, expedivit die 11. Octobris dicti Anni 1726.; inde putarunt nimiam vigere suspicionem, quod dictus Petrus Mas non alio animo litem movis-

13 set adversus præcitatam concordiam toties judicialiter approbatam, quàm extorquendi derogationem Jurispatronatus in totum: quod certò cum ferendum non sit in fraudem aliorum Patronorum, consequenter ex hoc capite

14 etiam denegandam esse dixerunt executionem sæpedictarum Literarum; ut in specie docent *Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæst.20. num.92., & seq., Rosa de execut. Liter. Apostolic. cap.16. numer.196., & Rota cor. Cels. dec.148. num.1. & 2.*

Et ità utraque &c.

VALENTINA BENEFICII SUPER SEQUESTRO.

Lunæ 27. Junii 1735.

Argumento non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Possessio intra terminum ad appellandum capta nulla est;*

2 *Revalidatur tamen non interposita tempore debito Appellatione.*

3 *Possessio ab eo, qui bonum jus habet, etiam nulliter capta, ad evitandum inanem circuitum nec revocari, nec sequestrari debet.*

DECISIO XXIX.

Proposito, una cum contemporaneo Dubio, alio simili circa appositionem sequestri, quam aliàs demandari super fructibus controversi Beneficii postulaverat Joseph Batle, cotroversia absoluta remansit etiam in hoc casu favore Joannis Baptistæ Esteve mediante responso *in Decisis*. Subsistere namque visum est fundamentum alterius Decisionis super hac inspectione emanatæ: quod nempe quantumvis possessio con-

1 troversi Beneficii utpote capta intra terminum Juris ad appellandum dici posset vitiosa, consequenterque revo-

2 cari debuisset; Nihilominus quia Joseph Batle prosequutus non fuit appellationem tempore debito, ac proinde possessio nulliter capta revalidari potuit; *Rota dec.414. per tot. part.16. Re-*

3 *centior.*; & quia, ut ex dictis in contemporanea Decisione apparet, Joanni Baptistæ assistit bonum jus; & per consequens si possessionem nactus non fuisset, ei decerni deberet; Idcirco ad evitandum inanem circuitum possessionem per eundem Joannem Baptistam captam minimè revocari, seu sequestrari debere DD. censuerunt; ad firmata in citata Decisione, quæ revideatur.

Et ita unica &c.

RO-

ROMANA IMMISSIONIS AD HÆREDITATEM PRINCIPISSÆ DE BUTERO QUOAD TERTIAM PARTEM SUPER REINTEGRATIONE.

Veneris 2. Decembris 1735.

ARGUMENTUM.

Contra alienantem Bona fideicommissaria, vel ejus hæredem agi potest pro reintegratione Fideicommissi, & restitutione fructuum a die purificationis, sive mala, sive bona fide alienaverit: bona enim fides prodest tantum tertio Possessori, contra quem agi nequit actione reali nisi mala fide concurrente.

SUMMARIUM.

1 *Alienans Bona fideicommissaria, sive ejus hæres tenentur reintegrare Fideicommissum de pretio Bonorum, & restituere fructus successori a die purificationis saltem in linea damnorum:*

2 *Sive mala, sive bona fide alienaverit; quæ solùm prodest tertio Possessori, contra quem mala fide non concurrente nequit agi actione reali*; & num.6.

3 *Mandatum de delendo vinculum Fideicommissi non prodest alienanti, qui non exhibuit Instrumentum continens onus Fideicommissi, sed tantum Testamentum, in quo nihil de Fideicommisso saltem expressè legebatur.*

4 *Fideicommissi notitiam habens, & nihilominus Bona eidem subjecta alienans versatur in mala fide.*

DECISIO XXX.

INformante tantùm D. Joanne Baptista Columna vocato ad Fideicommissum conditum a clar. mem. D. Margharita ab Austria Principissa de Butero, & ejus favore purificatum per obitum cl. me. D. Antonii Columna ejus Fratris, decisum fuit coram Me sub *die* 10. *Decembris superioris Anni* 1734. antedictum Fideicommissum esse reintegrandum de Bonis alienatis, atque distractis nedum a D. Dominico Columna primo hærede gravato, sed etiam a prædicto D. Antonio ejus Filio Primogènito, & ultimo Possessore: Hodie autem a Me reproposita Causa sub consueto Dubio — *An esset standum, vel recedendum a decisis* — & informante etiam D. Antonio Columna Juniore hærede mediato enunciati D. Dominici, & immediato dicti D. Antonii Senioris, non dubitarunt pariter omnes Domini unà mecum suffragantes persistere — *in decisis*. —

Indubitatum namque est illud prin-
1 cipium, quod, quando hæres gravatus, vel alius in fideicommisso successor alienat, & dissipat Bona fideicommissaria extra ullam legitimam causam ipsum Fideicommissum afficientem, teneatur idemmet hæres gravatus, sive ejus hæredes reintegrare ipsum Fideicommissum, tam de pretio bonorum alienatorum, quàm etiam successorem in illo de fructibus a die purificationis ejus vocationis, saltem in linea damnorum & interesse; juxta auctoritates cumulatas in præterita Decisione §. *Unde sequitur*.

Neque id declinari posse visum fuit ex supposito, quod memorati D. Dominicus, & D. Antonius ad alienationes devenerint bona fide: quia placuit responsio data in dicta mea præterita Decisione §. *Etenim bona fides*; quod vi-
2 delicet ista suffragatur ad effectum eximendi a molestiis pro reintegratione illatis tertium Possessorem Bonorum ipsorummet alienantium, quando contra illum agitur actione reali, ac ratione hypothecæ, quæ contra tertium Possessorem nunquam datur, nisi concurrant dolus, & mala fides; minime verò ubi, ut hìc reintegratio petitur actione personali ex Testamento contra ipsosmet hæredes gravatos, eorumque hæredes, & Bona; nam in hoc ultimo casu illi sive bona, vel mala fide, & sive scienter, vel ignoranter alienaverint Bona fideicommissaria, semper tenentur ad reintegrationem Fideicommissi; nisi, ut dictum est, alienationes sequutæ fuerint ex causa necessaria, & legitima; ut præter adductos in dicta præterita Decisione *eodem*. §. *Etenim.*, tradunt *Gabriel. consil.*44. *n.*9., & 22., *Petr. de Fideicomm. quæst.*3. *num.*37., *Fusar. de Substitut. quæst.*556. *num.*22. *Cyriac. controv.*5. *n.*26. & *seq.*, *Osasch. Decis. Pedemont.*73. *num.*1., & *sequ.*, & *firmavit etiam Rota coram Celso decis.*

*cis.*235. *num.*1., & 2., & *in Recent. dec.*402. *num.*2., & 3. *part.*9. *tom.*2., & *dec.*288. *num.*6. *part.*17.

Ultra quod etiam in præsenti pro certo habitum fuit, dictam bonam fidem deficere quoad utrumque ex supradictis alienantibus, nempe D. Dominicum, & D. Antonium, ex quo licet primus ex illis obtinuerit a Judice Mandatum de delendo vinculum Fideicommissi tam a Locis Montium, quàm ab Officiis vacabilibus, nihilominus eidem Judici non exhibuit Capi-
3 tula Matrimonialia inita inter eundem D. Dominicum, & ejus Uxorem, in quibus fuit ordinatum perpetuum Fideicommissum favore Filiorum, & suorum Descendentium, sed solùm exhibuit Testamentum, & Codicillos supra recensitæ Principissæ de eodem Fideicommisso perpetuo nullam mentionem saltem expressam in litera facientes: Ideoque cum ob occultationem supradictorum Capitulorum Matrimonialium Judex non potuerit habere notitiam de antedicto perpetuo Fideicommisso, & hoc evenerit ex facto ejusdem D. Dominici, qui de prædictis Capitulis Matrimonialibus a seipso celebratis optimè conscius erat, non solùm ex dicto Mandato Judicis ita concesso non potest deduci ulla bona fides penes dictum D. Dominicum; sed positivè resultat dolus, & malitia; quia si ipse dicta Capitula Matrimonialia exhibuisset, certè enunciatus Judex ob apertum, & perpetuum Fideicommissum Mandatum non concessisset; ut probatur in dicta mea præterita Decisione §. *Præterea.*; & est *Text. in leg. ubi exigitur. ff. de eden.*, *Luc. de Penn. in leg. Quemadmodum. versic.*27. *præsumitur. Cod. de Agricol.*, & *censit.*, *Mascard. de probat. conclus.*533. *num.*94., *Rota cor. bon. mem. Molines dec.*954. *n.*4., & *in Recen. dec.*7. *num.*12. *part.*12.

Eandemque bonam fidem deficere, immo positivum dolum adfuisse etiam quoad Antonium existimarunt Domini non obstantibus Decisionibus ejus favore emanatis contra clar. mem. R. P. D. Franciscum Columnam Fratrem in *Romana Immissionis super successione in hæreditate Principissæ de Butero* 12. *Aprilis* 1709. *cor. bon. mem. Molines* inter ejus impressas *dec.*1204. *tom.*5. confirmata *cor. clar. me. Card. Priolo* 11. *Decembris* 1709.; Quia, ut respondet præterita Decisio §. *In eo quod respicit*, in dicta Causa solùm actum fuit de juribus ejusdem R. P. D. Francisci, ne scilicet iste impugnare posset gratificationem collatam in ipsum D. Antonium a D. Dominico communi Genitore juxta facultates ei attributas a supradicta Principissa; non autem de cessatione Fideicommissi in præjudicium ejusdem D. Antonii, Filiorumque, & Descendentium, vel ejus Fratrum superstitum, quatenus ipse D. Antonius absque Filiis decessisset; De his enim in dicta Causa nil actum fuit: Quæ res adeo vera est, ut idem D. Antonius agnoscendo persistentiam, & continuationem dicti Fideicommissi, in vim illius allegaverit cautelam Angeli contra alterum ex Creditoribus Paternis in hoc Sac. Auditorio coram clar. mem. Card. Caprara, ut ex *dec.*233. *cor. eodem*; Quibus stantibus innegabile est, quod etiam ipsemet D. Antonius, qui scivit omnes dispositiones Principissæ, & signanter illam in sese continentem dictum perpetuum Fideicommissum pro omnibus Descendentibus D. Dominici, alie-
4 nando Bona fideicommissaria fuerit in mala fide, & dolo, ut dixit *Rota cor. Lancetta dec.*1079. *num.*8. 9., & 10., vigore cujus competeret etiam reintegratio contra tertios Possessores ex deductis in dicta præterita mea Decisione *dicto* §. *In eo, quod respicit. in fine*.

Et ita &c. unà mecum omnibus DD. suffragantibus, & utraque Parte audita &c.

SALAMANTINA PECUNIARIA.

Veneris 2. *Decembris* 1735.

ARGUMENTUM.

Confidejussor solvens totum debitum repetere potest a Confidejussoribus eorum ratam, etiamsi jurium cessionem non reportaverit. Hæres ille esse intelligitur, cui Testator Bona sua reliquit cum onere solvendi omnia Debita, & Legata; quod tamen verum est, si nullus alius in Testamento nominatus sit hæ-

res; maximè verò si post onerum adimplementum Testator vult, ut ita gravatus de sua hæreditate possit liberè disponere. Qualitas hæreditaria ex quibus probetur. Bona dotalia æstimata transeunt in dominium Viri Uxore remanente Creditrice merè pecuniaria; quod habet locum, quando agitur de vera æstimatione, non verò quando Bona dumtaxat æstimantur ad dignoscendum eorum pretium, veluti quando consti tutio Dotis incipit a Bonis. Obligatio aliam priorem obligationem confirmans non inducit novationem. Fidejussores gaudent Beneficio divisionis; quod non admittunt denegando præstationem fidejussionis, quando se retrahunt antequam per sententiam convincantur.

SUMMARIUM.

1 *Confidejussor solvens Creditori totum debitum, potest repetere a Confidejussoribus eorum ratam, licet cessionem jurium non reportaverit.*

2 *Qualitas hæreditaria non præsumitur, sed probari debet.*

3 *Hæres hæredis dicitur verus hæres primi defuncti.*

4 *Ille intelligitur esse hæres, cui Testator Bona sua reliquit cum onere solvendi omnia debita, & Legata; quod tamen verum est, si in Testamento nemo nominatus sit hæres:*

5 *Maximè si post adimplementum onerum idem Testator vult, ut ita gravatus de sua hæreditate possit liberè disponere.*

6 *Solutio Legatorum regulariter hæredi demandari solet.*

7 *Honoratus in Testamento, nullo alio hærede instituto, remanet hæres universalis.*

8 *Relictum sub nomine* hæreditatis *semper sonat in universalitatem.*

9 *Qualitas hæreditaria probatur ex retentione Scripturarum ad hæreditatem pertinentium, & in Inventario descriptarum, & ex possessione Bonorum;* & num. 15.

10 *Filius præsumitur retinere Bona paterna titulo hæreditario.*

11 *Bona Dotalia æstimata transeunt in dominium Viri, & Uxor remanet purè Creditrix quantitatis:*

12 *Unde hujusmodi Bona possidens dicitur possidere non uti hæres Matris, sed uti hæres Patris.*

13 *Reus in exceptione evadit Actor, & eam debet concludenter probare.*

14 *Quando constitutio Dotis incipit a Bonis dicitur quotitativa, etiamsi deinde addatur pretium Bonorum.*

16 *Enunciativa in Inventario contenta probat contra eum, ad cujus instantiam Inventarium confectum fuit.*

17 *Filius continuans in possessione Bonorum hæreditariorum post mortem Patris, ratificare dicitur aditionem hæreditatis ab eodem Patre captam.*

18 *Producens post obitum Matris contra Debitores Patris Apocham de recepta Dote, & Mandatum assecurationis illius, dicitur sufficienter adire hæreditatem maternam.*

19 *Obligatio aliam priorem obligationem confirmans, & ad eam se referens non dicitur novativa, sed accumulativa.*

20 *Creditor cogitur dividere actionem, & a quolibet Fidejussore ratam tantùm petere illi tangentem; quod est diversum a beneficio relevationis, quam Fidejussor pro rata petit a Confidejussore.*

21 *Ex diversis nulla fit illatio.*

22 *In materia pœnali non potest fieri extensio de uno casu ad alium.*

23 *Beneficium divisionis actionis non amittit Fidejussor denegando præstationem fidejussionis, si se retrahat antequam per sententiam convincatur.*

DECISIO XXXI.

Decisionem in contumaciam Alphonsi de Quiros editam coram Me die 28. Februarii currentis anni 1734. favore Josephi Francisci Alvarez confirmarunt hodie Domini, etiam audito dicto Alphonso, persistendo *in decisis*.

Cum enim usque de anno 1675. Dominicus Fernandez de Rivera, & Joseph Antonius Alvarez Auctores antedictorum Collitigantium insolidum fidejussissent pro Marchione de Almarza favore Balthaxaris Enriquez pro summa ducatorum duodecim millium *de Vellon*, & recensitus Joseph Franciscus Alvarez uti hæres dicti Josephi Antonii judi-

judicialiter lacessitus, coactus fuerit persolvere Balthaxari totam dictam summam, Juri consentaneum est, quod supra enunciatus Alphonsus de Quiros
1 hæres mediatus dicti Dominici Fernandez de Rivera Confidejussoris reintegret de medietate prædictæ summæ sibi tangente, hoc est ducatorum 6000., Josephum Franciscum, quantumvis iste a Creditore dimisso non reportaverit cessionem Jurium, ut firmatur in dicta præterita Decisione §. *Justitia verò*.

Parùm refragante, quod Joseph Franciscus non probaverit, memoratum Alphonsum esse hæredem dicti Confide-
2 jussoris, prout probare tenetur, cum qualitas hæreditaria uti in facto consistens non præsumatur *Rota in Rec. decis.* 171. *num.* 1. *part.* 10.: & consequenter ille condemnari non potuerit ad supradictam reintegrationem: quia cum ipse ostenderit Alphonsum esse filium, & hæredem quondam Agathæ Lopez, quæ fuit hæres qu. Mariæ del Campo hæredis supra enunciati Dominici Fernandez Confidejussoris; inde oritur inficiari non posse, quin idem Alphonsus sit quoque hæres ejusdem Dominici;
3 cum hæres hæredis dicatur verus hæres primi defuncti; *leg. Si quis* 7. *in fine ff. de acquir. hæredit.*, *leg. Cum ita* 93. §. 1. *ff. de condit.*, *& demonstrat.*, *leg. final. Cod. de hæred. instit.*, *leg. Sciendum* 70. *ff. de verb. signific.*, *Rota in Rec. dec.* 301. *num.* 2. *part.* 9.

Hæc autem omnia ostendisse, & comprobasse Josephum Franciscum pro indubitato habuerunt Domini; Dum pro eo, quod attinet ad Mariam del Campo, istius qualitas hæreditaria respectu Dominici constitit ex illius Testamento, in quo hæredem universalem sibi scripsit dictam Mariam, atque ex acceptatione, & aditione ejus hæreditatis, quam solemniter eadem Maria explevit. Quo verò ad Agatham Lopez, quod fuerit hæres dictæ Mariæ, apparuit pariter ex ipsius Testamento per hæredes fiduciarios declarato, atque etiam ex acceptatione illius hæreditatis simili modo sequuta ex parte Agathæ.

Non officiente, quòd in nulla parte dicti Testamenti Agatha vocetur hæres universalis, sed solùm declaretur, Mariam del Campo eidem reliquisse Bona sua sub onere dotandi ejus filias, & per consequens illa censenda potiùs sit simplex legataria, quàm hæres: quando-
4 quidem relictum hujusmodi factum fuit nedum sub dicto particulari onere dotandi filias, sed etiam sub alio persolvendi omnia debita a supra enunciata Testatrice relicta; quod onus cum sit universale, certè indicat, Agatham fuisse universaliter relictam hæredem; *Joan. Cephal. in leg. Centurio. num.* 94. *ff. de vulgar.*, *& pupillar.*, *Paul. de Castr. cons.* 133. *num.* 2. *in fin.*, *Rota coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de testamen. dec.* 6. *num.* 23.

Potissimùm, dum ultra id fuit etiam injunctum Agathæ aliud onus persolvendi omnia Legata a dicta Maria del Campo relicta, nec ullus alius nominatus fuit hæres universalis, & tandem
5 post adimpleta omnia præmissa fuit ab hæredibus fiduciariis declaratum, Mariam del Campo reliquisse Agathæ liberam *dictam suam hæreditatem*, *& Census*, *ut possit de illa disponere*, *tanquam de re sua propria*: sunt verba supradictæ declarationis: in quibus terminis eo magis, & absque ulla penitus dubietate remanet ex omni parte evidentissimum, dictam Agatham fuisse institutam hæredem universalem, licet talis
6 nuncupata non fuerit; cum solutio Legatorum regulariter demandetur hæredi; *leg. Legatum est. ff. de legat.* 2., *Oinot. super Instit. lib.* 2. *de legat. tit.* 20.
7 *num.* 7.; & honoratus in Testamento nullo alio hærede instituto, remaneat hæres universalis; ad *Text. expressum in leg. Cohæredi.* 4. §. *Videri. ff. de vulgar.*, *& pupillar. substit.*, *Cyriac. controv.* 43. *num.* 25., *&* 26., *Torr. de pact. futur. success. lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 15., *Rota coram Buratt. decis.* 257. *num.* 4., *& coram Otthobon. decis.* 162. *num.* 6., *& in Rec. dec.* 209. *num.* 3. *part.* 3.; Ac
8 denique relictum sub nomine *hæreditatis* semper sonet in universalitatem; *leg. Hæreditas* 63. *ff. de regul. Jur.*, *Rota cor. Otthobon. dec.* 203. *num.* 9., *& cor. Falconerio tit. de Testam. dict. decis.* 6. *sub num.* 22. §. *Deinde.*, *& coram bon. mem. Lanetta dec.* 669. *num.* 2.

Quo verò ad Alphonsum de Quiros, ejus-

ejusque qualitatem hæreditariam re-
spectu D. Agathæ Lopez ejus Ma-
tris, satis, superque illa resultare vi-
9 sa fuit ex retentione omnium Scrip-
turarum pertinentium ad illius hæredi-
tatem, ac descriptarum in Inventario
Emanuelis Patris Alphonsi, atque ex
possessione Bonorum hæreditariorum
ejusdem Agathæ, & signanter illorum,
quæ sita sunt in loco *de Paradei*, necnon
Domus in via *del Prior* eidem Agathæ
relictæ ab antedicta Maria del Campo
detentę a dicto Alphonso, qui veluti
10 filius Agathæ non præsumitur illa pos-
sidere, nisi titulo hæreditario istius;
Leg. Pro hærede 20. *in princip. ff. de*
acquiren. hæredit., §. *fin. instit. de hæ-*
red. qualit., *& different.*, *Surd. con-*
*sil.*457. *num.*32., *Rota cor. Millino de-*
*cis.*44. *num.*1., *& in Rec. dec.*314. *nu-*
*mer.*5., *& decis.*431. *num*, 15 *part.*9.,
*& dec.*386. *num.*9. *par.*15., *& dec.*307.
*num.*5., *& dec.*359. *num.*2. *part.*17.

Quin obstiterit, quod dicta Bona
fuerint ab Agatha assignata in Dotem
Emanueli Viro, & Patri respectivè Al-
phonsi, non pro fundo dotali, sed æsti-
11 mata; in quo casu sicuti Bona ejus-
modi transierunt in dominium d. Ema-
nuelis, & Agatha remansit unicè Cre-
ditrix illius in quantitate, ita inde se-
quatur Alphonsum illa possedisse, non
12 uti hæredem Matris, quæ Domina non
erat, sed Emanuelis Patris; ut distin-
guendo advertunt *Altogr. Jun. contr.*14.
*Surd. dec.*140. *num.*12., *Rot. in Recen.*
*dec.*335. *n.*8. *&* 10. *par.*17., *& dec.*611.
*n.*12., *& dec.*666. *n.*8. *par.*19. *tom.*2.

Hoc etenim non obstitit, tum
quia Alphonsus præfatum assumptum
non probavit mediante exhibitione In-
strumenti Dotalis Agathæ, cum ta-
13 men ipse uti Actor in hac sua ex-
ceptione id omnino plenè, & conclu-
denter probare debeat; §. *In exceptio-*
nibus. ff. de probat., *Rota cor. Emerix*
*Sen. dec.*174. *num.*3., *& in Recen. de-*
*cis.*361. *num.*2. *part.*2.; præcipuè con-
siderato, quod in assecuratione Dotis
in Judicio obtenta ab Agatha contra sui
Viri Creditores super iisdemmet Fundis
dotalibus, immediatè post eorum ex-
14 pressionem habentur hæc verba — *Quę*
omnia detuli in Dotem ad Emanuelem
Virum —, & inde subsequitur — *Quæ*
conficiunt valorem realium 226250. —
quod ostendit Dotem Agathæ consistere
in enunciatis Bonis, & solum eorum
æstimationem factam fuisse ad finem
cognoscendi ad quemnam valorem illa
ascenderent; ad tradita per *Honded.*
*cons.*77. *num.*6. *libr.*2., *Gratian. di-*
*scept. forens. cap.*489. *num.*2., *Mantic.*
de tacit., *& ambig. convent. lib.*12. *ti-*
*tul.*28. *num.*7., *Rota in Recent. dec.*10.
*num.*28. 29., *& seq. part.*12.

Tum insuper quia Alphonsus præter
Bona dotalia, & descripta in dicta as-
securatione possidet quoque alia Bona
extradotalia Agathæ Matris, & in spe-
cie quandam Vineam *Aranzadarum* in
loco *de Rubiales*; quæ cum indubitan-
ter ad illam pertineant, veluti ei ob-
venta ex supradicta hæreditate Mariæ
15 del Campo, ita quoque a præmissis
præscindendo concludunt illum esse
hæredem Agathæ, & uti talem posside-
re dicta alia Bona; cum respectu isto-
rum non sit verificabilis alter titulus
hæreditarius Emanuelis sui Patris; *Car-*
dinalis Albanus in lucubrat. ad Bartol.
*leg. Gerit. num.*13. *vers. Item quando.*
ff. de acquir. hæredit., *Altograd. con-*
*sil.*81. *num.*37. *lib.*1., *Rota cor. Emer.*
*jun. dec.*655. *num.*7.

Accedunt in prædictorum confirma-
tionem binæ aliæ circumstantiæ: alte-
ra, quod in Inventario Bonorum su-
pra enunciatorum Emanuelis Patris Al-
phonsi fuit facta hæc expressio — *Præ-*
fato Dominico Fernandez (qui est Con-
fidejussor) *successit D. Emanuel Fer-*
nandez de Quiros Incola hujus Civitatis,
tanquam Pater, *& legitimus Admini-*
strator suorum Filiorum procreatorum
ex D. Agatha Lopez Marzo ejus legiti-
16 *ma Uxore* —; quæ quidem enunciativa
quemadmodum probat contra Alphon-
sum, ad cujus instantiam factum fuit
dictum Inventarium; *Surd. dec.*83. *nu-*
*mer.*13., *Rota coram Coccino dec.*242.
*num.*3., *& coram Amato Dunozett. de-*
*cis.*973. *num.*5.; ita concludit illum es-
se hæredem supradicti Confidejussoris,
& istius hæreditatem mediatè post obi-
tum Agathæ Matris adivisse pro eodem
17 Alphonso Emanuelem ejus Patrem,
illamque ratificasse Alphonsum median-
te

te continuatione in possessione Bonorum hæreditariorum post obitum dicti sui Patris; *leg. Qui in aliena. §. Sed & si non adiverit. ff. de acquir. hæredit.*, *Bartol. consf.129. num.2. lib.1.*, *Paschal. de virib. patr. potest. part.1. cap.2. numer.35. vers. Immo etiam latè.*, *Rota in Rec. dec.329. num.11. & seq. par.10.*

Et altera, quod post obitum utriusque Parentis exorta lite inter Alphonsum, aliosque filios ex primo Matrimonio recensiti Emanuelis cum Agatha Lopez ex una parte, & Antoniam Arias de Puga secundam Uxorem Emanuelis super illius dote contra Bona relicta
18 a dicto Emanuele ex altera, pro parte Alphonsi in tali Judicio ad sibi præservandum Bona dotalia Agathæ Matris fuerunt producta quietantia istius Dotis, necnon Mandatum assecurationis illius de quo supra fuit habita mentio; per quem actum patet ad evidentiam, eundem Alphonsum non solùm confirmasse præcedentem aditionem hæreditatis maternæ, sed etiam iterum sufficienter illam adivisse; *Posth. resol. civil. 18. num.1., & seq.*, *Ridolphin. in prax. part.1. cap.5. num.30.*, *Rota cor. clar. mem. Card. Caprara dec.228. num.3., & 4., & in Rec. dec.47. n.3. part.18.*

Constito ex his de mediata qualitate hæreditaria Alphonsi respectu Dominici Fernandez de Rivera Confidejussoris, levis momenti dijudicata fuerunt cætera, quæ adducebantur pro evitanda solutione petitæ reintegrationis: Nam quod Alvarez totam summam in fidejussione contentam persolverit Creditori principali, non in vim primæ fidejussionis, sed novæ obligationis ab illo expositæ favore ejusdem Creditoris, vi-
19 sum fuit non subsistere in facto, ex ex quo hæc secunda obligatio Alvarez non fuit novativa, aut extinctiva prioris fidejussionis, sed tantum accumulativa, & confirmatoria illius, ut deduxerunt Domini, tam ex verbis dictæ novæ obligationis, ibi — *Per hoc publicum Instrumentum obligationis, atque approbationis alterius Instrumenti &c.* quàm ex illius pactis, & præ cæteris, quod Creditor principalis Alvarez cederet jura, & actiones repetendi ratam tangentem hæredi alterius Fidejussoris, atque solutio differretur usque ad secundam sententiam definitivam, ex qua constaret evenisse casum primæ fidejussionis; quæ omnino demonstrant antedictam priorem fidejussionem non fuisse novatam; juxta *Text. in leg. fin. Cod. de novat.*, *Gratian. discept.290. n.17.*, *Posth. resolut.96. num.5., & 6.*, *Salgad. Labyrint. Credit. part.3. cap.11. num.83. in fine, & num.89., & seq.*, *Urceol. de Transact. quæst.73. num.9. 10., & plurib. seq.*

Quod autem Alvarez falsò, & per mendacium inficiatus fuerit fidejussionem ab ejus Auctore factam, atque idcirco amiserit beneficium divisionis actionis respectu alterius Confidejussoris, juxta *Text. in leg. Si dubitet. §. Si ita demum. ff. de Fidejussor.*, reputatum fuit extraneum a casu præsenti, quia Beneficium, quod oritur ex Epistola *Divi Adriani*, respicit unicè, ut dictum
20 est, divisionem actionis, nempe, ut Creditor compellatur dividere actionem, & a quolibet Fidejussore ratam tantùm illi tangentem petere, ut videre est ex *Text. in §. Si plures. instit. de Fidejussor.*, *leg. non rectè.*, *leg. Fidejussor. 10.*, *& leg. Cum alter. 11. Cod. eod. tit.*; in præsenti verò agitur de obtinenda relevatione, sive repetenda parte, vel rata soluta etiam pro alio
21 Fidejussore, quod est quid diversum, & ex diversis nulla fieri valet illatio; vulgata *leg. Papinianus ff. de Minor.*;
22 presertim in hac materia penali, in qua non potest fieri ulla extensio de uno casu ad alium; *Rota cor. Ludovis. dec.225. num.10. & 11.*, *& cor. Cerro dec.658.*
23 *num.3.*; Maximè quia Alvarez priusquam convictus fuisset de supradicto mendacio per sententiam latam de Anno 1722., sese retraxit a recensita impugnatione, quo casu etiamsi res esset de beneficio divisionis, nec minùs ille plectendus esset pœna privationis ejusdem beneficii divisionis ex causa præfati recessus; ut unanimiter tradunt *Gratian. consf.37. num.13., & sequ. lib.2.*, *Gratian. discept. forens. cap.109. n.57.*, *Pacion. de probat. libr.1. cap.19. n.4.*, *Trentacinqu. var. resolut. lib.3. resol.2. numer.14.*, *Merlin. de Pignor. libr.4. tit.1.*

tit.1. quæst.20. num.11.; *Hodiern. ad Surd. dec.262. num.25.*, *& seq.*
Et ita &c. utraque Parte &c.

COMEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 5. Decembris 1735.

ARGUMENTUM.

Executioni Gratiæ – *Si neutri* – non est locus, ubi constat de bono jure alterius. Convocatio Universitatis fieri debet a Consule, aliás est nulla, & ejus acta remanent nulla: Ex Mandato tamen Deputatorum negotia Universitatis expedientium habet Proconsul jus coactivum pro legitimè convocanda Universitate. Interventus Vicarii Foranei in nominationibus Parochialium si requiratur relativè ad specialem deputationem Episcopi ea non secuta necessarius non est.

SUMMARIUM.

1 *Patronis Laicis datur quadrimestre ad præsentandum.*
2 *Præsentato a vero Patrono intra legitima tempora debetur Institutio.*
3 *Executioni Gratiæ* – Si neutri – *nunquam est locus, quoties constat de bono jure alterius.*
4 *Convocatio Universitatis fieri debet a Consule, aliàs est illegitima, & ejus acta remanent nulla:*
5 *Consul autem is est, qui emolumentis Consulatus gaudet, & se subscribit uti Consul.*
6 *Qualitas semel approbata nequit amplius ab Approbante impugnari.*
7 *Proconsul ex Mandato Deputatorum, qui Universitatis negotia expedire solent, habet jus coactivum pro legitima convocatione ejusdem Universitatis.*
8 *Interventus Vicarii Foranei in nominationibus Parochialium si requiratur relativè ad specialem deputationem ab Episcopo faciendam, hac non secuta non est necessarius:*
9 *Maximè concurrente observantia, quod si quando dictus Vicarius intervenit, id fuit ex speciali deputatione:*
10 *Cui quidem observantiæ omnino standum est.*

DECISIO XXXII.

QUamvis Sacerdos Antonius Franciscus Vannetti binas nominationes obtinuisset, alteram nempe sub *die 12. Augusti*, & alteram *die 3. Septembris anni* 1732. ad Ecclesiam Parochialem SS. Abundii, & Nazarij Loci Cunardi Comen. Diœces. vacatam per obitum Stephani Morelli secutum *die 17. Julii ejusdem anni* 1732. ab Universitate, & Hominibus dicti Loci legitimè congregatis, ac Patronis ejusdem Pa-
1 rochialis Ecclesiæ; Nihilominus post jam elapsum quadrimestre datum Laicis Patronis ad præsentandum, sub motivo illegitimitatis dictarum nominationum, Sacerdos Gabriel Bozulus novam nominationem in sui personam a prædicta Universitate, & Hominibus expiscavit: ideoque introducta lite inter enunciatos duos nominatos coram Vicario Generali Comen. super Institutione, prodiit Judicatum favore Sacerdotis Bozoli, a quo interposita appellatione per Sacerdotem Vannettum succumbentem ad S. Sedem, & Causa ad hoc Sacrum Auditorium devoluta, emanavit coram Rm̃o P. D. meo Decano, præviis Decisionibus editis sub diebus 28. *Januarii*, *&* 17. *Junii anni currentis* 1735., Sententia revocatoria supradicti Judicati Vicarii Generalis, concedens Vannetto Institutionem in præfata Parochiali Ecclesia, & respectivè denegans executionem Gratiæ Apostolicæ – *Si neutri* – per Bozulum interim reportatæ. Cum autem in gradu ulterioris Appellationis per me proposita esset Causa sub consueto Dubio – *An Sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda* – Responsum fuit – *Sententiam Rotalem esse confirmandam*.

Ratio decidendi stetit in justitia re-
2 censitæ Sententiæ Rotalis deprompta ex eo, quod supradicta Universitas Loci Cunardi est absque ullo dubio Patrona, habens jus nominandi, & præsentandi Rectorem ad Ven. Ecclesiam SS. Abundii, & Nazarii, a qua præ cæteris *sub die 12. Augusti anni* 1732. fuit nominatus, ac præsentatus intra legitima tempora Sacerdos Vannetti,
3 propterea que meritò eidem competit Insti-

Institutio in eadem Ecclesia; & respe-ctivè deneganda est Sacerdoti Bozulo non obstante Gratia -- *Si neutri* -- a Sanctissimo per ipsum reportata; quia executioni Gratiæ istius nunquam est locus, quotiescunque constat de bono Jure primi nominati, ut firmatur in utraque Decisione Rmi P. D. mei Decani; in prima nempe 28. *Januarii* §. *Dilutis. cum seq.*, & in illius confirmatoria *diei* 17. *Junii currentis anni* 1735. §. *Objectiones.*, & §. *Probato igitur*.

Non subsistente, quod convocatio Universitatis, in qua Vannettus fuit nominatus ad dictam Ecclesiam, facta
4 non fuerit a Consule, quemadmodum tam ex dispositione Juris communis, quàm etiam ex generali consuetudine exigitur, eo quia licèt tunc temporis esset Consul Joannes Franciscus de Augustinis, attamen convocationem fecerit Jacobus Rovellius Baronius, & consequenter convocatio hujusmodi remaneat illegitima, ac talis etiam sit supradicta nominatio, sive præsentatio Vannetti: Placuerunt etenim responsiones datæ in eisdem Decisionibus Reverendiss. P. D. mei Decani; Altera nempe, quod licèt usque ab eo tempore in Consulem electus fuisset recensitus de Augustinis, nihilominus ex post propter illius absentiam fuit in Consulem suffectus superenunciatus Rovellius, qui talis erat tempore supradictæ convocationis, & nominationis.

Absque eo quod attendi meruerit, quod hujusmodi subrogatio Rovellii restricta remanserit ad unicum explendum actum, quo expleto statim illa cessaverit; tum quia contrarium depo-
5 nunt Syndici, & Generales Procuratores Cunardi, quos etiam doctum fuit explevisse Ordines, seu Mandata pro emolumĕtis debitis Rovellio ratione sui Consulatus usque ad *Kalendas Januarias* 1733., quæ omnia ostendunt, & comprobant dictam qualitatem Consularem in Rovellio veram, & effectivam, ut firmatur in dictis Decisionibus Rmi Decani, & signanter in prima §. *Substineri autem.*; Tum etiam quia in contrarium stat subsecuta observantia, juxta quam habetur in diversis publicis actibus, Rovellium sese subscripsisse Consulem etiam sub fine anni 1733. & enunciatum de Augustinis priori loco electum, & post dictum Rovellium subrogatum, nunquam sese Consulem denominasse, nec sese in Consulatus
6 munere gessisse, immo dictam qualitatem Consularem in Rovellio approbavit etiam ipse Sacerdos Bozulus mediantibus actibus indicatis in eadem *prima decis. Rmi Decani* §. *Accedit.*; & consequenter ab ipso dicta qualitas Consularis in Rovellio non valet amplius impugnari; ut subditur in *eadem Decis. eodem* §. *Accedit. in fine*.

Altera verò, quod non solùm supradicta convocatio Universitatis ad nominatum præcisum effectum præsentandi Rectorem ad Parochialem Ecclesiam facta fuit a Rovellio Consule, sed etiam iste ad eam devenit in vim, & executionem specialis ordinis, & mandati Syndicorum, & Procuratorum Generalium prędictę Universitatis, qui
7 etiam præsentes fuere Consilio, & actui nominationis: Cum enim isti soleant expedire omnia Universitatis negotia, sine dubio (præscindendo etiam a qualitate Consulari in Rovellio) ex mandato, ac interventu dictorum Syndicorum, & Procuratorum dicendum est Universitatem fuisse legitimè congregatam pro explenda sæpedicta nominatione; ut in terminis Subconsulis, quod ex Mandato similium Deputatorum habeat jus coactivum pro legitima Congregatione Universitatis, firmavit in hoc præciso casu *Rota in Placentina Parochialis super Gratia Si neutri* 27. *Januarii* 1727. §. *Nec relevare. coram bon. mem. Cornelio*, & dixit etiam *utraque Dec. Rmi Decani*.

Minùsque subsistit, quod supradicta nominatio Vannetti sit quoque illegitima, sive nulla, eo quia in illius actu non intervenerit Vicarius Foraneus juxta Constitutiones Synodales Diœcesis Comen.: quia Constitutiones prædictæ non loquuntur de nominationibus Parochialium; & quia etiam ubi de istis
8 mentionem facerent, nil officeret, dum sese habent in terminis specialis Deputationis faciendæ a Rmo Episcopo, qua non facta, cessat in consequentiam dispo-

ſpoſitio Conſtitutionum Synodalium; ut firmatur in *ſecunda Deciſione Reverendiſſimi Decani* §. *Levior eſt cum ſeq.*

9 Maxime addita obſervantia, quod nimirum ſi aliquando Vicarius Foraneus intervenit in ſimilibus nominationibus, id evenit ex ſpeciali delegatione Epiſcopi; ut dicitur in *Comen. Parochialis* quæ eſt *Deciſ.60. ſub num.1. cor. clar. mem. Card. Caprara*; prout de facto a Vannetto demonſtratum fuit, quod paſſim in Diœceſi Comen. admittuntur Populorum nominationes ad Beneficia etiam cum Cura Animarum ſine præſentia Vicarii Foranei, quando iſte non fuerit ſpecialiter delegatus ab Epiſcopo: cui quidem obſervantiæ in hoc

10 caſu omnino ſtandum venit; ut pariter firmatur in *dicta ſecunda Deciſione R̃mi Decani* §. *Majoremque*.

Quoad reliqua autem oppoſita a Bozulo tam contra primam, quàm contra ſecundam nominationem Vannetti, placuerunt itidem Dominis reſponſiones datæ in *utraque Deciſione dicti R̃mi Decani*, quas proinde approbarunt ſeſe remittentes ad eaſdem Deciſiones præcedentis Inſtantiæ.

Et ita informante tantùm Vannetto, Bozulo verò dilationem petente deciſum fuit.

PLACENTINA PAROCHIALIS,

Veneris 13. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

In Parochialibus ſubjectivè unitis non requiritur concurſus, ſed approbatio dumtaxat Nominati præſtanda ab Epiſcopo: quia hujuſmodi Parochiales veluti Prædia Eccleſiarum principalium nunquam verè vacare dicuntur. Subjectio verò ex obſervantia probatur.

SUMMARIUM.

1 *In Parochialibus ſubjectivè unitis non requiritur concurſus, ſed approbatio dumtaxat nominati præſtanda ab Epiſcopo:*

2 *Nec in earum proviſione agitur de collatione tituli, ſed ſimpliciter de deputatione perſonæ, quæ loco Prælati exerceat curam actualem.*

4 *In uniendis, ac ſubjiciendis Eccleſiis auctoritas Summi Pontificis eſt abſoluta.*

5 *Concurrente obſervantia dubitari nequit de vera ſubjectione:*

6 *Maximè ſi hujuſmodi obſervantia confirmata ſit in contradictorio Judicio.*

DECISIO XXXIII.

Commiſſa mihi Cauſa in gradu Appellationis a Sententia lata per Reverendiſſimum P. D. meum Decanum in ſequelam Deciſionis ab illo editæ die 17. Junii 1735., qua definitum fuit Eccleſiam Parochialem S. Mariæ del Borghetto poſitam in Civitate Placentiæ, & pertinentem ad Ven. Monaſterium S. Sixti Ordinis S. Benedicti Congregationis Caſſinenſis ejuſdem Civitatis non eſſe providendam in contingentibus vacationibus prævio concurſu juxta diſpoſitionem *Sacroſancti Concilii Tridentini in Cap.18. Seſſ.24. de Reformat.*, ut contendebat Promotor Fiſcalis Curiæ Epiſcopalis Placentiæ, ſed unicè prævia nominatione, atque electione Rectoris facienda ab Abbate pro tempore dicti Ven. Monaſterii S. Sixti, & approbanda a R̃mo Epiſcopo juxta notiſſimam *Conſtitutionem S. Pii V. la 47.* propoſui hodie Dubium -- *An Sententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda* -- & pro illius confirmatione reſponſum habui.

Nam poſito in facto, quod ſupradicta Parochialis Eccleſia Sanctæ Mariæ del Borghetto pertineat ad recenſitum Monaſterium Sancti Sixti, ſitque illi unita, ſubjecta, ac de ejus Menſa; ſtatim ſequitur, illius proviſionem ſpectare ad Abbatem ejuſdem Monaſterii,

1 qui debet nominare Rectorem, reſervata approbatione quoad exercitium Curæ danda a R̃mo Epiſcopo: abſque eo quod detur locus Concurſui, cum iſte in Eccleſiis Parochialibus, Monaſteriis, Capitulis, Dignitatibus, atque aliis ſimilibus ſubiectivè annexis, & unitis non exigatur, ex determinatione ſupradictæ *Bullæ* 47. *S. Pii V.* §.4., quæ etiam eſt conformis cenſuræ Sacrorum Canonum; de qua in *Cap. Extirpandæ.* §. *Qui verò.*, & *in Cap. de Monachis. extra de Præbend.*, & *in Cap. unico de Cappell. Monach.*; quemadmodum tradunt

dunt *Garz. de Benef. quæstion.9. cap.2. num.299. vers. Nihilominus., & n.312. vers. Illud tamen.*, *Rota coram Buratto dec.214. num.1., ibique adden.*, *& coram Merlin. dec.106. num.3.*, *& cor. bon. mem. Molines decis.247. num.1.*, *& dec.524. pariter num.1.*, *& coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de union. Benefic. decis.6. num.3.*, *& in Recent. dec.16. num.12.*, *& sequ. part.6.*, *& dec.330. num.9.*, *& pariter seq. par.9.*, aliique plures relati *in Decisione Rmi Decani §. Confluentibus igitur.*, & declaravit S. Congreg. Concilii, ut apud *Monacell. form. legal. pract. in supplem. fol.54. num.162.*, *& seq.*, testaturque *Rota in Rec. dec.16. num.15. part.6.*

Ea militante admodum urgente ratione, quod Ecclesiæ Parochiales uti
2 membra, & Prædia illorum Monasteriorum, quibus annexæ reperiuntur, nunquam verè, propriè, ac strictò modo vacare dicuntur, remanente semper titulo Ecclesiæ, & Curæ habitualis penes Prælatos eorundem Monasteriorum; *Lotter. de Re Benefic. lib.1. quæstion.28. num.96.*, *Garz. de Benefic. part.12. cap.2. num.12.*, *& seq.*, *Gonzal. ad Regul.8. Cancellar. Gloss.7. §.7. num.7.*, *Rota cor. Ludovis. dec.77. n.4.*, *& cor. Otthobon. dec.159. num.3.*, *& cor. bon. mem. Molines dec.10. num.6.*, *& cor. clar. mem. Cardin. Falconerio de Miscell. dec.16. num.7.*, *& de Union. Benefic. decis.1. num.1.*, *& in Mantiss. ad Card. de Luc. decis.4. num.4. lib.11. volum.3.*; ac proinde cum in hisce ca-
3 sibus res non sit de collatione Tituli, nec de provisione veri Rectoris, sed tantum de deputatione Personæ, quæ illius loco exerceat curam Animarum actualem, & hæc deputatio, sive nominatio omnino facienda sit a Prælato Monasterii habente apud se Curam habitualem, non exigitur proinde quoad nominationes hujusmodi, Concursus; si enim iste admitteretur, illico sublata remaneret dicta facultas nominandi certam, & benevisam personam; ut per hanc rationem concludit *Rota in Rec. decis.102. num.1. part.1.*, *& decis.579. num.4.*, *& dec.710. num.2. part.2.*, *& dec.16. num.15. part.6.*

Pertinentiam porro, atque subiectionem Ecclesiæ Parochialis S. Mariæ supra recensito Ven. Monasterio S. Sixti existimarunt Domini apparere ex Bullis plurimorum Summorum Pontificum, nempe *Calisti II.*, *Innocentii II.*, *Anastasii IV.*, *Adriani IV.*, *& Urbani III.*, in quibus enunciatur, san. mem. Paschalem II. idem Monasterium S. Sixti, remotis Monialibus ibidem commorantibus propter derelictam regularem observantiam, concessisse Monachis Cassinensibus cum omnibus illius Bonis, de quibus illud dotaverat piissima Imperatrix Angilberga; quamque Paschalis II. concessionem etiam dicti alii Summi Pontifices unus post alium confirmarunt, recipiendo ulterius Monasterium, ejusque Bona, & Monachos sub protectione S. Sedis, & statuendo, omnia alia ejus Bona, ultra prædicta provenientia ex largitate recensitæ piissimæ Imperatricis, Villas, Familias, Possessiones, Ecclesias, & in specie supradictam *S. Mariæ positam extra Portam Mediolanensem* usque tunc a Monasterio, & Monachis possessam semper, & in perpetuum penes eisdem firma, & illibata remanere debere, & Cappellanos Ecclesiarum fore subiectos Abbati.

Quando enim Summi Pontifices con-
4 cesserunt, & statuerunt ut supra; nullo modo in dubium revocari potest enunciata subiectio, & pertinentia propter absolutam potestatem, qua ipsi Summi Pontifices in his specialiter materiis pollent; *Cap. Possessiones. de rebus Eccles. non alienand.*, *Cap. Inter quatuor, ibique Gloss. de Religios. Dom.*, *Cap. Relatum ne Clerici, vel Monachi, ibique Fagnan. num.7.*, *idem Fagnan. in dicto Cap. Inter quatuor. num.2.*, *& 3.*, *Rota in Herbipolen. Monasterii 10. Junii 1707. §. Quod autem. coram bon. mem. Caffarello*, & latè firmatur in *dicta Decisione Rmi Decani §. In assumpti itaque, & seq.*

Cui firmissimo principio accedit observantia uniformis sex sæculorum, & ultra, juxta quam Rmi Abbates pro tempore semper nominarunt ad præfatam Ecclesiam S. Mariæ Rectores pro actuali exercitio Curæ Animarum, & nunquam fuit expectatus Concursus; eam-

eamque providerunt de Sacris Suppellectilibus prævio Inventario consignari solitis eisdem Rectoribus, illam visitarunt, ejusque Bona locarunt; ac perceperunt, prout percipiunt omnes, & singulos eorum reditus, ac decimas, unicè præstantes quandam illorum portionem Rectoribus pro congrua eorum substentatione, juxta antiquam determinationem Cardinalis Azonis Sanctæ Sedis Apostolicæ Legati.

Cum itaque hi actus continuati expleri non valuissent ab Abbatibus, & Monasterio, nec a tot Rmis Episcopis Placentinis permissi fuissent, & præsertim nominationes Rectoris absque concursu, ac visitationes, nisi verè, & realiter dicta Ecclesia S. Mariæ ad dictum Monasterium pertinuisset, fuissetque de illius annexis, ac ipsis subjecta; hinc his omnibus animadversis absque ullo dubio visum fuit constare de antedicta subjectiva unione, ac pertinentia; cum immo, ab omnibus aliis præscindendo,
5 recensita tantùm observantia tam longissimi temporis satis fuisset pro concludenda unione, & subjectione; ut prædicta omnia singulariter examinando, pluries firmavit *Rota*, & signanter *cor. Emer. Jun. decis.*947., *& decis.*1098., *& in Rec. dec.*152. *part.*10. *ubique per tot.*, *& cor. bon. me. Molines dec.*1047. *num.*13. 24. 26. *& sequ.*, *& cor. bon. mem. Herrera decis.*167. *num.*11. 25., *& seq.*, *& dec.*232. *num.*6., *& pariter seq.*, & luculenter etiam probat *Decisio Rmi Decani* §. *In idem.*, *& pluribus sequen.*

Maximè dum enarrata observantia
6 nunquam fuit interrupta, quinimo corroborata, & confirmata in contradictorio Judicio: Cum enim anno 1540. Philippus Maria de Puteo provisus fuisset de hac Parochiali Ecclesia S. Mariæ a S. Sede, veluti vacata in Mense reservato, idem Philippus agnoscendo quoad illam veluti subiectivè unitam, ut supra, non habere locum Mensium reservationem, reportavit ab Abbate ex integro novam provisionem, quæ suum habuit effectum. Anno 1566. itidem cum Antonius Lando habuisset consimilem provisionem a S. Sede, ac introducta lite cum Abbate obtinuisset a Vicario Placentino sententiam favorabilem, eadem sententia revocata postmodum fuit a Præposito Placentino, qui pronunciavit sæpedictam Ecclesiam S. Mariæ esse de pertinentiis recensiti Monasterii S. Sixti, eique subjectam, & sic nominationem Rectoris spectare ad Abbatem; quæ ultima sententia, ob non prosequutam appellationem a dicto Lando interpositam ad hoc Sacrum Tribunal, transivit in rem judicatam: Et denique cum anno 1654. Rmus Episcopus Placentinus primùm excitasset prætensionem conferendi sæpiùs recensitam Parochialem Ecclesiam prævio concursu, & fuisset prælectus Joseph Lanzonus, simili modo iste, Abbate, & Monachis reclamantibus, agnoscens suum errorem novam ex integro provisionem ab Abbate assecutus fuit, ac in ejus manibus obedientiam, & fidelitatem juravit: Quibus sic stantibus dubio procul constare de supradicta pertinentia, atque subjectione Ecclesiæ Parochialis S. Mariæ Abbati, & Monasterio S. Sixti, existimatum est; quemadmodum etiam aliâs in simili casu dixit *Rota cor. Emerix Jun. dicta decis.*947. *num.*3., *&* 4., *& decis.*1098. *num.*15., & prosequitur pariter *dicta Decisio Rmi Decani* §. *Interque. cum sequen.*

Et ita Domini approbando in reliquis Decisionem Reverendissimi Decani responderunt, Promotore Fiscali Curiæ Episcopalis Placentiæ jura sua deducere reluctante licet pluries intimato.

ROMANA TRANSACTIONIS SUPER MANUTENTIONE.

Lunæ 16. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

Impugnans Transactionem nequit interim ejus commodum sentire, immo, priusquam Judicium rescissionis incipiat, restituere debet quidquid ejus causa accepit: quæ tamen limitantur, si certum sit, Creditum Impugnantis diminutioni obnoxium non fore Transactione pro valida habita, eâ vero rescissâ potius augmentum esse habiturum.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Ex perceptione Pensionum rei locatæ benè probatur Possessio;*
2 *Quæ proinde manutenenda est.*
3 *Impugnans Transactionem nequit interim ejus commodum sentire:*
4 *Immo eam impugnare nemo potest, nisi prius restituat, quidquid ejus causa accepit:*
5 *Quæ tamen intellige procedere, si dubium sit, an interim Creditum impugnantis remaneat auctum, vel diminutum;*
6 *Vel si probabiliter dubitetur, an impugnans quidquam consequuturus sit Transactione sublata:*
7 *Si enim certum sit, quod Creditum non diminuetur Transactione pro valida habita, ea verò sublata potius augeatur tunc etiam dum super rescissione disputatur, potest impugnans commodum ex Transactione proveniens sentire.*

DECISIO XXXIV.

INstaurata hodie disputatione inter Comitem Alexandrum Ursinum, & Mariam Magdalenam Ursinam ejusdem Materteram Oblatam in Ven. Monasterio Turris Speculorum, tam quoad rescissionem Transactionis aliàs initæ inter ipsum Comitem Ursinum, & Mariam Olimpiam Ursinam auctricem dictæ Mariæ Magdaleuæ, quàm quoad Manutentionem petitam ab eodemmet Comite Ursino in quasi possessione exigendi tertiam partem fructuum Feudi Arcis Juvenis sibi assignatam in memorata Transactione, diversam prædicti Collitigantes habuerunt sortem ab ea, quam experti fuere in Audientia *diei* 4. *Februarii* nuper elapsi anni: super Dubio namque respiciente rescissionem Transactionis ob suffragiorum scissuram nulla capta fuit resolutio; alteri verò Dubio, videlicet — *An sit standum, vel recedendum a Decisis* — quoad manutentionem prætensam a dicto Comite Ursino, responsum fuit — *in Decisis*.

Ratio Responsionis in eo stetit, quod cum controverti nequeat, dictum Co-
1 mitemUrsinum pluries exegisse prædictam tertiam partem Pensionum ex Locatione memorati Feudi provenientium ab Auctrice dictæ Mariæ Magdalenæ, atque ab ipsa etiam Maria Magdalena, & signanter tum in vim Mandati relaxati ab R. P. D. Guglielmo in subselliis A. C. laudabiliter Jus dicente, tum in vim alterius Mandati relaxati ab R. P. D. Vicesgerente approbati per Signaturam Justitiæ cum clausula *Sine præjudicio*; Idcirco patuit ad trami-
2 tes hujus possessionis denegandam non esse manutentionem; ut per *Text. in §. Retinendæ. instit. de interdict.* docent *Posth. de Manutent. observat.*74. *n.*1., *Rota dec.*97. *num.*23., *& decis.*71. *n.*2. *part.*18. *Recent.*, *& in Toletana Decimarum de Novalcarnero* 17. *Julii* 1726. *§. Quin insuper. cor. R. P. D. meo Millino*; cnm aliis relatis in *Decis.*, *quæ revidetur §. Et meritò*.

Neque officere putarunt DD. unicam
3 iterum repetitam exceptionem, scilicet, quod impugnans transactionem donec persistit in ejus prætensione non possit eodem tempore ea uti, commodumque ex illa referre; *leg. Julianus. §. Offerre. ff. de act. empt.*, *leg. In conventionibus. ff. de verbor. oblig.*, *Surd. cons.*136. *num.*24., *& cons.*480. *n.*19., *Gratian. discept. forens. cap.*770. *n.*21., *Urceol. de Transact. quæst.*9. *num.*1., *& seq.*, *Rota cor. Otthobon. dec.*109. *num.*15., *& seq.*, *& in Recen. dec.*636. *num.*8. *part.*1., *& decis.*127. *num.*1.,
4 *& seq. part.*18.; Quinimmo repelli debeat a limine illius Judicii, in quo Transactionem impugnare satagit, nisi prius restituat quidquid ejus vigore accepit; *leg. Si diversa* 14. *Cod. de Transact.*, *Rodulph. alleg.*170. *num.*46., *Rot. penes Pauluc. dissertat.*15. *decis.*5. *num.*6. *tom.*1., *in Rec. dec.*127. *num.*3., *& seq. part.*18., *& cor. bon. mem. Lancetta dec.*603. *num.*15.

Etenim quomodocunque res se ha-
5 beat in casu, in quo donec disputatur super rescissione Transactionis dubium sit an remaneat auctum, vel diminutum Creditum illius, qui Transactionem impugnat, vel in casu, in quo probabiliter dubitari contingat, utrum impugnans Transactionem nihil penitus consequi debeat Transactione ipsa de medio sublata, quibus in terminis pro-

procedere videntur auctoritates superius in objecto allegatæ;

Diversimodè tamen res procedere
7 debet in hac facti specie, in qua quicunque sit exitus controversiæ super puncto rescissionis Transactionis, nunquam minui poterit Creditum dicti Comitis Alexandri. Aut enim pro validitate Transactionis respondebitur, & tunc illius Creditum subsistet in dicta enunciata tertia parte Pensionum: Aut petita per ipsum immissio indulgebitur, & consequenter Transactio rescindetur, & eo casu non solùm diminutum non remanebit ejus Creditum, sed multum auctum; atque ideo cum titulus, ex quo eidem Comiti continuare licet in perceptione controversæ tertię partis Pensionum Castri Arcis Juvenis nunquam deperiri queat, proinde æqui bonique ratio postulat, ut non privetur commodo ex illa proveniente, eo etiam intermedio tempore, quo Transactionem impugnat; ad firmata per *Cephal. consf.677. num.6.*, *Castill. controv. Juris lib.8. de Aliment. cap.36. §.2. num.49.*, *Urceol. de Transact. quæst.89. num.27.*, *Rota cor. Celso dec.270. num.10.*

Et ita utraque &c.

FERRARIEN., SEU RAVENNATEN. EXEMPTIONIS.

Veneris 27. Januarii 1736.

ARGUMENTUM.

Communitas Sæcularis, ac etiam Locus pius habens jus privativum vendendi aquam Vitis, sive demum eorum Conductor si impedire volunt Ecclesiasticis ejusdem venditionem, tenentur ad eam emendam pretio justo, & intrinseco, nulla habita ratione augmenti ex jure privativo provenientis. Corruptio, & imminutio pretii intra terminum ad emendum cedit damno Venditoris.

SUMMARIUM.

1 *Communitas Sæcularis, ac etiam Locus pius fruens jure privativo vendendi aquam vitis, sive demum eorum Conductor si impedire volunt Ecclesiasticis ejusdem venditionem, tenentur ad eam emendam, pretio tamen justo, & intrinseco, nulla habita ratione augmenti ex jure privativo provenientis.*

2 *Nemo captare potest lucrum ad alium pertinens.*

3 *Habentes jus privativum supradictum vendere possunt cum augmento pretii provenientis a dicto jure privativo aquam vitis emptam pretio justo, & naturali.*

4 *Justus porro terminus concedendus pro emptione est unius Mensis incipiendi a die interpellationis.*

5 *Immo etiam aliquando unius hebdomadę.*

6 *Relationes Peritorum solent dilationes, ac lites parere.*

7 *Corruptio, ac imminutio pretii mercium contingens intra terminum ad emendum cedit damno Venditoris.*

8 *Nemo locupletari debet cum aliena jactura.*

9 *Ex notula pretii Vini, & omnium expensarum satis constat de intrinseco pretio aquæ vitis in iis consistente, nec est necessaria alia pretii liquidatio.*

10 *Executio contractus consistit in traditione rei, & solutione pretii.*

DECISIO XXXV.

Controversiam exortam inter Mensam Archiepiscopalem Ravenæ contendentem ex Vinis collectis in ejus Bonis sitis in ditione, ac Territorio Ferrariensi sibi licere conficere Aquam Vitis, illamque ibidem vendere ex una parte, & Communitatem Ferrariæ, ac Locum pium Pauperum Mendicantium ejusdem Civitatis, libertatem ejusmodi, ac facultatem impugnantes ex causa Juris privativi Aquam Vitis conficiendi, eamque vendendi in præfata Ditione, ac Territorio Ferrariensi sibimetipsis competentis vigore Privilegii Summorum Pontificum Clementis IX., & Clementis X. ex altera parte, hanc, inquam, controversiam definivit primo loco Congregatio particularis trium Prælatorum a san. memor. Benedicto XIII. deputata, deinde hoc Sacrum Auditorium coram bon. mem. Sanminiato, & successivè in gradu ulterioris appellationis coram Rmo P. D. meo Calcagnino Decano, in cujus Decisione edita die 28. Martii 1735., atque uniformi sententia in ejus sequelam

lam promulgata conclusum remansit — *Eidem Mensæ licuisse, & licere eandem Aquam Vitis vendere in Civitate Ferrariæ, omnibusque aliis locis, in quibus Communitati Ferrariæ, & Ven. Loco Pio Mendicantium competit privativa, quatenus intra terminum unius Mensis a die interpellationis, & intimationis facien. a dicta Ven. Mensa incipientem non fuerit conventum pretium inter Partes, & secuta non fuerit cum effectu emptio Aquæ Vitis, & in hunc modum præcedentia Judicata esse reformanda, & respectivè exequenda*.

Non acquiescentibus huic Judicato supra recensitis Communitate, & Loco Pio, fuit mihi Causa delegata: Quapropter proposito hodie solito Dubio — *An Sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda* — responsum fuit — *Sententiam Rotalem esse confirmandam juxta modum*. —

Justitia namque prædictæ Sententiæ Rotalis confirmantis favore Mensæ Archiepiscopalis libertatem conficiendi ex ejus Vinis Aquam Vitis, eamque vendendi Ferrariæ, atque in ejus Districtu, & ditione non obstante supradicta privativa, non amplius controvertebatur ab eisdem Communitate, & Loco Pio, eò ipso, quod in eadem sententia ipsamet libertas tam modificata fuerat, ut eadem Aqua Vitis pro justo, & currenti pretio intrinseco vendenda esset eisdem Communitati, & Loco Pio, sive eorum Conductori, quatenus illam emere vellent.

1 Siquidem ex temperamento ejusmodi in dies adhiberi solito in consimilibus casibus tam a Sacra Congregatione Boni Regiminis, quàm ab altera Sacra Congregatione Immunitatis juxta insinnata per *Card. de Luc. in Miscell. Ecclesiast. disc.6. num. 17.*, ac plures resolutiones earundem Sac. Congregationum relatas in *dicta dec. Rmi Decani §. Providum immo. cum seq.* satis superque illæsus remanet fructus, sive effectus supradictæ immunitatis, & libertatis Mensæ competentis, qui in nihilo alio consistere debet, quàm in venditione propriorum fructuum pro illo intrinseco, & naturali pretio, quo illas venderet aliis Personis, non autem pro illo pretio nedum intrinseco, & naturali, sed etiam extrinseco, sive illo augmento, quod provenit ex dicto jure privativo, & est de Regalibus Principis, & elargitum reperitur ex benignitate enunciatorum Summorum Pontificum Communitati Ferrariæ, & Loco Pio Mendicantium; dum in hoc ultimo
2 casu Archiepiscopalis Mensa captaret lucrum ad alium pertinens, ut ait *Card. de Luca in Miscell. Ecclesiast. dicto discurs.6. eodem num.17. versic. Non autem.*, & latè probat *dicta Dec. Rmi Decani §. Ultra verò., & pluribus sequ.*; quemadmodum etiam eodem temperamento illæsa remanet privativa eidem
3 Communitati, & Loco Pio competens quibus secuta emptione Aquæ Vitis dictæ Mensæ liberum remanet eandem vendere cum illo augmento ex eadem privativa proficiscente; ut paraformiter firmatur in eadem *Decis. Rmi Decani*.

Solùm igitur eadem Communitas, & Locus Pius conqueri poterant de modo eidem temperamento adjecto, quod videlicet intra terminum unius Mensis decurrendum a die interpellationis, sive intimationis faciendæ a Mensa Archiepiscopali Ravennaten. deberent convenire cum illius Ministris de intrinseco pretio Aquæ Vitis, & emptionem illius cum effectu perficere; ajendo eundem terminum pro hisce omnibus explendis esse nimis brevem, & angustum propter operam Peritorum adhibendam in recensiti pretii conventione, atque accessum ad Loca, ubi illa existeret pro recognoscenda illius qualitate: & consequenter insistebant, terminum prædictum incipere, ac decurrere debere a die, qua dictum pretium concordatum fuisset. At Domini existimarunt hujusmodi petitionem non esse admittendam.

Quoniam posito, quod Mensa teneatur, ut supra, Aquam Vitis vendere sæpedictis Communitati, & Loco Pio, sive eorum Conductori pro pretio intrinseco naturali, & currenti, quatenus hic illam emere velit; sin minùs liceat eidem Mensæ vendere eam in ditione Ferrariensi Personis benevisis, statim comperitur, quod dictus terminus unius

4 unius Mensis præfixus ad hæc peragenda sit justus, & congruus; cum Communitas, & Locus Pius intra illum faciliter, & commodè valeant certiores fieri de pretio currenti Vini, atque expensis necessariis pro confectione Aquę Vitis, veluti notoriis propter communem, & universalem usum ejusdem Aquæ Vitis, ac illius qualitatem recognoscere, & sic amicabiliter convenire de illius pretio, & cum effectu perficere ejus emptionem; nam in his casibus aliquando existimatum fuit congruum tempus, non solùm illud unius Mensis, ut hic, sed etiam unius hebdomadæ; ut loquendo in terminis præ-
5 lationis in emptione fructuum venalium tradunt *Frecc. de Subfeud. tit. de Auctorit. Baron. auctorit.*38. *column.*1. *vers. Tertiò intellige.*, *Surd. cons.*205. *num.*19., *Gratian. disceptat. Forens. cap.*149. *num.*22., *& seq.*, *Eminentiss. Corradinus de Jur. Prælat. quæst.*4. *numer.*47.

Spreta prorsus supradicta prætensione Communitatis, & Loci Pii adhibendi Peritos pro conventione pretii Aquæ Vitis, quodque terminus unius Mensis incipere deberet a die, quo de
6 illo conventum fuerit: quia relationes Peritorum, ut plurimùm solent rem in longum protrahere, ac dilationes, atque circuitus parere, & contrahentes litibus involvere; ut testatur *Card. de Luca de Judic. discurs.*33. *num.*30. 31., *&* 32.; majusque sequeretur absurdum, si cursus dicti termini incipere deberet a die conventionis pretii; nam esset in arbitrio Communitatis, & Loci Pii, sive eorum Conductoris ex variis etiam emendicatis oppositionibus rem eo magis procrastinare cum maximo detrimento Mensæ, quæ non solùm retineret propriam Aquam Vitis invenditam, sed etiam subesset tum oneri conducendi Personas, quæ eam custodirent, tum periculo ejus corruptionis, ac imminutionis pretii Vini, ac aliis similibus,
7 quæ pendente supradicto termino semper cederent damno Mensæ venditricis; *Emus Corradin. de Jur. Prælation. quæstion.*4. *num.*37., *&* 38.

Eoque magis hujusmodi absurda evitare DD. congruum putarunt, æquitatique consentaneum, quia si Mensa, quæ de jure habet facultatem vendendi propriam Aquam Vitis cui voluerit, coarctatur illam vendere Communitati, & Loco Pio, sive eorum Conductori ex quadam æquitate, & ad effectum eos servandi indemnes in eodem jure privativo, consequenter vice versa itidem æquum est, ut prædicta quidem ad effectum deducantur, sed remoto omni, ac quocunque alio possibili onere, atque periculo Mensæ; quia non
8 est nec Juri, nec æquitati conveniens adimere alicui libertatem in vendendo rem suam quibus placeat, eum subjiciendo oneribus, & periculis, atque damnis non alio intuitu, quàm alterum locupletandi cum aliena jactura; ad *Text. in leg.*2. §. *Si quis a Principe. ff. ne quid in loc. public.*, & ad rem advertit *Gratian. suprad. discept.*149. *num.*30.

Ad removendas tamen DD. ulteriores dissensiones, & ut eo faciliùs intra recensitum terminum unius Mensis sequi valeat cum effectu emptio Aquæ Vitis ex parte Communitatis, & Loci Pii, sive eorum Conductoris, addiderunt etiam hunc novum modum, nempe: *quod Ven. Archiepiscopalis Mensa in actu interpellationis, sive intimationis per ipsam faciendæ Communitati, & Loco Pio, tradat notulam omnium expensarum factarum pro conficienda Aqua Vitis, una cum pretio Vini.*

Cum enim per exhibitionem dictæ Notulæ illico constet de intrinseco pretio Aquæ Vitis in prædictis consistente,
9 nec sit necessaria alia dicti pretii liquidatio; ad tradita per *Galles. de Obligat. Cameral. tit. de liquidat. sub num.*13. *versic. Descendo.*, *Rota cor. Bichio decis.*423. *num.*24., *& coram bon. mem. Molines dec.*6. *num.*10., *& in recent. dec.*409. *num.*3. *par.*1. per consequens dicta Communitas, & Locus Pius illico etiam perficere poterunt contractum emptionis, vel eum recusare, sic relinquendo Mensam in sua libertate vendendi cui, & ubi voluerit; Nam post liquidatum pretium, ut supra, nil aliud remanebit agendum, quàm perficere
10 contractum prædictum, ac devenire ad illius effectivam executionem consistentem ultra mutuum Partium consensum

sum in traditione rei, & solutione pretii; *ad Text. in §.1. Instit. de empt., & vendit., leg. Consensum. Cod. de Act., & oblig., Card. de Luca de Regal. discurs.125. num.3., Rota cor. clar. mem. Card. Falconerio tit. de empt., & vend. dec.12. num.2., & in recent. decis.139. num.29. part.16.*

Et ita in reliquis approbantes, & sese remittentes ad Decisionem R̃mi Decani responderunt utraque Parte &c.

FULGINATEN. REDDITIONIS RATIONIS, ET CAUTELÆ ANGELI.

Veneris 27. Januarii 1735.

ARGUMENTUM.

Inventarium non redditur illegitimum ob omissionem Stabilium, & Nominum Debitorum. Emphyteusis ex pacto, & providentia defertur jure sanguinis, non hæreditario: immo si Bona ipsa allodialia concedantur in emphyteusim cum pacto, & providentia, Allodialitas efficit quidem, ut Dominus directus finitis generationibus sibi retinere nequeat Bona, & ne iis permanentibus possit denegare consensum alienationibus; sed comprehensi in investitura, donec aliquis ex ipsis superfit, veniunt jure sanguinis excluso hærede defuncti. Dos quantitativa soluto per obitum Viri Matrimonio non parit fructus, nisi facta interpellatione: prout neque si Mater gesserit curam, & tutelam Filiorum. Tutor investire debet pecuniam Pupilli, aliàs tenetur ad damnum, & interesse.

SUMMARIUM.

1 *Per exhibitionem Inventarii, & relationem Periti de existentia Bonorum descriptorum hæres sufficienter rationem reddere dicitur;*

2 *Quod si Inventarium sit imperfectum, & illegale, redditio etiam rationis imperfecta remanet, & nulla.*

3 *Nomina Debitorum, & Stabilia in Inventario omissa non constito de dolo debent quidem augere statum hæreditarium, sed Inventarium ex eorum omissione non irritatur:*

4 *Nec ea de causa potest hæres condemnari in persona, & Bonis propriis.*

5 *Emphyteusis concessa ad tertiam generationem masculinam, & fœmininam est ex pacto, & providentia;*

6 *Ac in Investitos defertur jure sanguinis, non jure hæreditario.*

7 *Et licet Bona in emphyteusim concessa sint redacta ad instar Allodialium, cujusmodi sunt ea de directo dominio Mensæ Episcopalis Fulginei;*

8 *Tamen Allodialitas ligat quidem Dominum directum, ne finitis generationibus valeat pro se retinere, vel iis durantibus consensum denegare alienationibus;*

9 *At comprehensis in Investitura ex pacto, & providentia nil prodest, dum ea non obstante superstites ex iis succedunt jure proprio, excluso hærede defuncti.*

10 *Dos quantitativa soluto Matrimonio non parit fructus, nisi interpellatis hæredibus defuncti Viri.*

11 *Sicuti neque eos parit, si Mulier gesserit tutelam, & curam Filiorum, quia tenebatur, ad sistendum cursum usurarum, obtinere pro satisfactione sui Crediti adjudicationem alicujus Corporis hæreditarii.*

12 *Venditio principaliter facta ab Uxore pretium recipiente adscribi nequit ad debitum Viri; secus si Vir vendiderit, ac pretium receperit.*

13 *Relationi Periti, judicialiter, & citatis, atque auditis Creditoribus, facta standum est.*

14 *Error non præsumitur, sed probari debet.*

15 *Mater, & Tutrix Filiorum non tenetur ad redimenda pignora a Viro contracta, si fructus hæreditarii sufficiant ad alendam Familiam.*

16 *Tutor investire debet pecuniam Pupilli, aliàs tenetur ad fructus loco damnorum, & interesse*; & num. seq.

18 *Mulieri possidenti Bona hæreditaria Viri ex causa propriorum Creditorum faciliùs conceditur retentio, quàm actio.*

19 *Creditor anterior impedire nequit favore posterioris relaxationem Mandati pro summa excedente proprium Creditum.*

DE-

DECISIO XXXVI.

AD impediendam executionem Mandatorum ab A. C. relaxatorum favore Octavii Montogli tàm pro solutione fructuum decursorum ad effectum liberè solvendi, quàm sortis quorundam Censuum ad effectum illam deponendi in Sacro Monte Pietatis Fulginei, donec fuisset præstita fidejussio super Bonis hæreditariis Antonii Roncalli Debitoris, & Impositoris, Sulpitia de Cataneis illius Mater allegavit coram A. C. consuetam Cautelam Angeli, contendendo illa retinere vigore quamplurium Creditorum anteriorum, eodemque tempore Philippus, Nicolaus, & Marcus de Roncallis Fratres, & hæredes recensiti Antonii, ne dicta Mandata exequerentur super eorum Personis, & Bonis propriis, docto de Inventario enunciatorum Bonorum, petierunt admitti ad illorum redditionem rationis: Quapropter delegato in eadem Civitate Fulginei Judice, atque ab isto inibi electo Perito Curiali, & superventa ad Urbem ejus relatione, idem A. C. declaravit bene fuisse redditam rationem, consequenterque præfatos hæredes non esse molestandos; & contemporaneè, immò in eadem sententia mandavit dictam Sulpitiam non esse amovendam a possessione supradictorum Bonorum hæreditariorum Antonii pro summa scutorum 1230., & obul.37., dummodo oblationes eam summam non excederent, reservatis tamen juribus eidem Sulpitiæ pro residua summa ab ea prætensa ex causa aliorum Creditorum ab ea deductorum in posterum liquidanda.

Appellante Montoglio ab ejusmodi Judicato, & Causa devoluta ad hoc Sacrum Auditorium, mihique commissa proposui hodie Dubium -- *An constet de sufficienti Redditione Rationis, itaut sit danda retentio, sive potiùs sint relaxanda Exequatur non obstante Cautela Angeli* --, cui responderunt Domini -- *Affirmativè in omnibus* --, juxta modum inferiùs exprimendum.

Atque initium sumendo a redditione rationis, hæc visa fuit sufficienter reddita a Fratribus, & Hæredibus supradicti Antonii Roncalli, tum ex Inventario ejus Bonorum hæreditariorum per eosdem hæredes confecto, atque exhibito, tum quoque ex relatione antedicti Periti judicialiter electi, ex qua constat adhuc dicta Bona hæreditaria Antonii existere, atque compensatis eorum fructibus perceptis a die obitus D. Antonii cum expensis necessariis pro funere, ac eorundem Bonorum manutentione, ascendere ad scut.3306.56.;
1 quotiescunque enim hæres, prævia exhibitione legitimi Inventarii, præmissa omnia mediante opera Periti concludit, semper dicitur benè, ac sufficienter reddere rationem Bonorum hæreditariorum; *leg. Cum Servus. ff. de condit.*, *& demonstrat.*, *Excobar. de ratiocin. cap.2. num5.*, *& seqq.*, *Rota coram Dunoz. Sen. decis.253. num.3.*, *& coram Dunozett. Jun. dec.873. n.1.*, *& coram Emerix Jun. dec.780. num.1.*, *& coram clar. mem. Card. Caprara decis.441. num.2.*, *& in Recen. dec.190. num.3. part.4. tom.2.*, *& in Reatina Fideicommissi. de Clavellonibus 3. Junii 1701. §. Agnoscebant. coram bon. mem. dell'Olmo.*

Haud refragante, quod in dicto Inventario non fuerint descripta quædam Credita hæreditaria Leonardi Patris Antonii, & sic pro quarta parte spectantia ad illum tanquam pro eadem rata Cohæredem Patris, prout nec quædam Bona emphyteutica, & consequenter cum idem Inventarium propter hanc omissionem remaneat illegale, at-
2 que imperfectum, non potuerit super illo fundari supradicta redditio rationis, quæ vel corruente Inventario, vel eo existente Imperfecto corruit; ad firmata per *Rot. coram bon. mem. Ansaldo decis.10. num.13.*, *& coram clar. mem. Card. Falconer. dec.27. num.8.*, *& decis.28. num.14. in Miscell.*, *& coram bon. mem. Molines decis.873. num.1.*

Quoniam omissio nominum Debitorum, ac Stabilium, non constito de dolo hæredis prætermittentis eorum
3 descriptionem, operari quidem poterit, ut illa calculari debeant in augmentum status activi hæreditarii recensiti Antonii, ex adductis per *Adden. ad Pamphil. decis.75. num.15.*, *Rota cor. Penia*

*Penia decis.*858. *num.*1., & *cor. Celso decis.*120. *num.*8., & *cor. Molines decis.*1281. *num.*14., & *in Recent. dec.*75. *num.*6. & 7. *part.*10., & *dec.*142. *n.*2. *part.*1., & *decis.*48. *num.*9. *part.* 15., *dec.*172. *num.*21. *part.*17., & *dec.*521. *num.*18., & 19. *part.*18. Non autem apta est ad irritandum, ac destruendum Inventarium; cum eadem omissio evenire potuerit propter ignorantiam, & agatur de Creditis provenientibus ex publicis Instrumentis, ac Bonis stabili-
4 bus, quæ sicuti subjecta non sunt ullæ occultationi, ideo non privant Hæredem ejusdem Inventarii beneficio ad hunc durissimum effectum eum condemnandi in Persona, & Bonis propriis; *Hodier. controv.*5. *num.*39., *Rocc. disput. Jur. select. cap.*47. *num.*12., & *seq.*, *Rota cor. Mantic. dec.*189. *n.*3., & *coram Duran. decis.*386. *num.*21., & *cor. Ludovis. dec.*169. *num.*3., & *in Rec. dec.*749. *num.*7. *part.*2.

Credita, ac Bona omissa ut supra, ideoque calculanda in augmentum status activi Antonii existimarunt Domini non alia esse, nisi ea, de quibus ratio habebitur infra super puncto Retentionis, sive Cautelæ Angeli allegatæ per Sulpitiam, & ultra ea quandam Domum positam in Civitate Fulginei in Regione *Contrastanghe*, emptam a supradicto Antonio Debitore, ac aliis tribus ejus Fratribus pro pretio sc.600., quorum quarta pars scut.150. adscribenda venit Patrimonio ejusdem Antonii Coemptoris, ac in illius augmentum.

Rejecta prorsus prætensione Montogli, quod in idem augmentum esset quoque ponenda quarta pars alterius Domus pretii scut.88. a Mensa Episcopali Fulginei concessa in Emphyteusim Antonio, aliisque ejus Fratribus de Roncallis, & Sulpitiæ Matri: Quia cum
5 concessio hujusmodi facta fuerit ad tertiam generationem masculinam, & femininam dictorum Acquirentium, & sic illa sit ex pacto, & providentia; ad tradita per *Jul. Clar. §. Emphyteusis. quæst.*27. *num.*2., *Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de contract. Emphyt. quæst.*1. *num.*1., & *seq.*, *Marescott. var. resol. lib.*2. *quæst.*53. *per tot.*, *Rota post Olcam de Cess. Jur. dec.*45. *num.*9., & *in rec. dec.*390. *num.*2. *part.*1. non potest pro ulla rata considerari hæreditaria supradicti Antonii, sed eo defuncto sine Filiis præfata portio Domus devoluta re-
6 mansit ad alios ejus Fratres in dicta Concessione comprehensos, sive Investitos; cum in Emphyteusi ex pacto, & providentia successio deferatur Jure sanguinis, & independenter ab omni qualitate hæreditaria, & quicunque vocatus dicatur succedere ex Persona propria; *Alex. cons.*8. *num.*1. *libr.*1., *Odd. consil.*75. *num.*2. *lib.*1., *Surd. decis.*324. *num.*2., *Rota apud R̃mum P. D. meum Calcagninum Decanum observat. practic. legal. decis.*14. *num.*4., & *in Mantiss. ad Card. de Luc. dec.*16. *n.*3., & 4. *lib.*4. *vol.*1., & *decis.*16. *num.*8. *pariter lib.*4. *vol.*3., & *in rec. dec.*211. *num.*2. *part.*6.

Minimè officiente, quod Bona em-
7 phyteutica supradictæ Mensæ Episcopalis Fulginei sint redacta ad instar Allodialium ex antiquissima conventione, sive concordia inita a Communitate dictæ Civitatis cum Fulginatensi Episcopo, & semper observata; juxta *Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de renovat. quæst.*1. *num.*35., *Cirocc. disceptat.*62. *num.*4., *Cardin. de Luca de Emphyt. disc.*1. *in princip.*, & *disc.*2. *num. fin.*, *Rota in Fulginaten. Emphyt.* 11. *Maii* 1714. *§. Et fanè. cor. bon. mem. Cerro*. Siquidem hæc Allodialitas ligat tantùm, ac
8 arctat ipsum Dominium directum, idest Episcopalem Mensam, ne finitis generationibus valeat pro se retinere, vel illis durantibus denegare favore Emptorum, aliorumque acquirentium consensum alienationibus factis:

Quo verò ad vocatos, & compre-
9 hensos in Investitura ex pacto, & providentia, nullius est momenti, dum ea non obstante, ubi alter obierit sine filiis, aut Descendentibus, superstites ex vocatis succedunt jure proprio, omnino excluso quocunque Hærede dicti defuncti; ut observat *Castellin. observ. ad Constit.*, & *Banniment. Legation. Æmiliæ par.*4. *observ.*4. *num.*49., & respondendo dicto objecto firmavit *Rota in Mantiss. ad Card. de Luca dicta decis.*16. *num.*11. *lib.*4. *vol.*1., ubi reddit ratio-

rationem, quod pacta Investituræ derogant generali consuetudini reducendi Bona Ecclesiastica ad instar Allodialium, & uti provisio Hominis vim tollit provisioni legis, eamque cessare facit.

Hinc transeuntes Domini ad retentionem Bonorum hæreditariorum Antonii, ascendentium, ut supra, ad valorem in totum scutor. 3456. 56. 4., quæ a Sulpitia ejus Matre uti Creditrice Leonardi ejus Viri, & Patris respectivè Antonii petebatur super dictis Bonis obventis eidem Antonio Cohæredi ab hęreditate Leonardi Patris pro quarta parte ejus Creditorum provenientium a Capitale Dotis, dissipatione Bonorum extradotalium, eorumque fructibus decursis, & ex redemptione quorundam Pignorum e Sacro Monte Pietatis Fulginei a supra enunciato Perito calculatorum in scut. 1232. 82. 4. censuere iidem Domini eandem retentionem non competere, nisi pro rata scutor. 1503. 00. 3 $\frac{1}{4}$, prout infra patebit.

Nam licet juxta Periti calculum quarta pars dictorum Creditorum, pro qua petita fuit retentio, ascendat ad scut. 3080. 20. $\frac{1}{4}$, nihilominus a recensito integro Calculo scut. 12320. 82. 4., a quo dicta quarta pars promanavit, conclusum fuit, esse demendum illud Creditum fructuum Dotalium in eodem Calculo comprehensorum pro rata scutorum 1575. 20., cum fructus hujusmodi non debeantur; sive quia Dos con-
10 stituta fuit in pecunia numerata, quæ cum post obitum Viri remaneat merum Creditum pecuniarum, fructus non parit, nisi facta ex parte Viduæ legitima interpellatione hæredibus Viri super Dotis restitutione, quæ hìc deficit; *Petr. Barbos. in leg. 2. in princ. num. 4. ff. Solut. Matrim., Ruin. consf. 48. num. 14. lib. 2., Rota post Constant. ad Stat. Urb. decis. 98. num. 1., & decis. 99. num. 2., & dec. 192. num. 9., & 10., & coram Duran. dec. 166. num. 4., & cor. Ubald.*
11 *dec. 211. num. 2.*; Sive etiam quia cum Sulpitia fuerit Tutrix, & Curatrix Filiorum Hæredum Leonardi Viri, & per diuturnum temporis spatium administraverit illorum Bona, tenebatur ad sistendum cursum usurarum, obtinere pro satisfactione sui Crediti Dotalis adjudicationem alicujus Corporis hæreditarii; quod cum explere omisisset, ideo in pœnam neglectæ satisfactionis fructus petere non valet, & eos perdidit; juxta *Gloss. in leg. Divortio. §. Quod si interea. verb. possit. in fin. ff. de negot. gest., leg. Quoties sicut autem. de administ., & pericul. Tutor., Leg. 3. §. Contrarium. vers. Si tamen fuit. ff. de contract. Tutor., Socein. Sen. consf. 126. numer. 5. lib. 1., Panimoll. dec. 3. annot. 1. num. 39., Constant. ad Stat. Urb. annot. 34. art. 2. num. 240. volum. 2., Rot. post eundem suprad. dec. 192. num. 11., & cor. Emerix Jun. dec. 1357. num. 4., & cor. bon. mem. Molines dec. 614. numer. 17., & 18., & in Recen. dec. 131. num. 11. 12. & 13. part. 12.*

Pariter a dicto Calculo sc. 3868. 76. proveniente a pretio Bonorum extradotalium Sulpitiæ alienatorum a Leonardo Viro detrahenda est rata sc. 93. 74. pro qua vendita fuit quædam portio Terræ die 7. Augusti 1692., una cum proportionabili diminutione fructuum usque ad annum 1731. ascendentium
12 ad sc. 145. 86., ex quo venditio ejusmodi primariò facta extitit a Sulpitia, & ab ea fuit receptum pretium, & propterea ponenda non venit ad debitum Viri; *Cyriac. contr. 35. num. 21., & 22., Ciroce. disceptat. 67. num. 5. vers. Et si Uxor., Rota in Recen. dec. 397. num. 6. & 7. part. 18.*

Cæteras verò summas alienationum in Peritia deductas una cum illarum fructibus decursis putarunt Domini non esse demendas a dicto Calculo, & Credito Sulpitiæ, ea ratione, quod cum Peritus Instrumenta alienationum recognoverit, & asserat ex illis constare a Viro fuisse factas, & ab eo quoque
13 fuisse receptum pretium; huic relationi, veluti judicialiter, & citatis, atque auditis Creditoribus Antonii communis debitoris, emanatæ omnino standum
14 est, donec doctum non fuerit de errore, qui nullo modo præsumitur; *Rota cor. Emerix Jun. decis. 155. num. 7., & cor. clar. mem. Card. Falconerio tit. de Usur. dec. 26. num. 7., & in Recent. dec. 57. num. 3., & seq. part. 18.*; Et insuper

15 super neque detrahendum esse dictum fuit ab eo calculo alterum Creditum scut.230. 34. 4. proveniens ex redemptione a Sacro Monte Pietatis quorundam Pignorum contractorum a Leonardo Viro; quia ex adverso Sulpitia, licet Tutrix Filiorum, & Hæredum ejusdem Leonardi, non tenebatur pignora redimere ex fructibus illius Bonorum hæreditariorum vix sufficientium ad alendam Familiam; ad sensum Glossæ in *Auth. ut ii, qui obligat. se habere perhibent res minor. §. Si verò. verb. necessitatis.*, *& alterius Glossæ in Leg. Nisi. verb. Prædiorum. Cod. de administrat. Tutor.*, *Alberic. in leg. Suo. ff. de in integr. restitut.*, *Excobar. de ratiocin. cap. 14. num. 8. 9.*, *& 10.*, *Leotard. de Usur. quæst.20. num.20.*, *Rota cor. bon. mem. Molines decis.607. num.13. & 14.*, *& in Recen. dec.201. num.7. part.10.*

Ita igitur stabilitis Creditis Sulpitiæ, quę juxta prędmissam reductionem ascendunt ad sc.10406. 2. 4., quarta illorum pars pertinens ad hæreditatem Antonii remanet in scutis 2626. 50. 3 $\frac{1}{4}$

At verò cum hac quantitate dixerunt Domini, Sulpitiam teneri ad compensationem infrascriptorum ejus debitorum, quibus obstringitur tam favore hæreditatis Leonardi Viri, quàm filiorum ratione eorum Tutelæ, & Curæ, ac administrationis Bonorum, pro quarta tamen illorum parte dumtaxat, cum quatuor fuerint, ut supra dictum est, hæredes Leonardi, & quatuor Pupilli, & alter ex istis est recensitus Antonius.

Et primò compensanda sunt sc.125., quæ sunt quarta pars scutorum 500. debitorum a Sulpitia hæreditati Viri pro totidem ab ipso de proprio solutis in illius utilitatem, & commodum Isabellæ Martorelli occasione cessionis ususfructus Bonorum hæreditariorum Nicolai Catanei ab eadem Isabella emissa favore Sulpitiæ dicti Nicolai Sororis, reliquis aliis pariter ab eodem Leonardo de proprio in dictam Causam solutis, & a supradicto Perito in sua relatione bonificatis.

Secundò compensanda veniunt scuta 25. quarta pars scutor. 100. retractorum a Sulpitia ex venditione Domus, & portionis Terræ Pupillorum ab eadem uti eorum Tutrice facta anno 1709. favore quorundam de Deliis.

Tertiò compensanda sunt scuta 21. quarta pars scutor.84. debitorum a Sulpitia Pupillis pro fructibus dictorum scutor.100. ad rationem scutor. 4. pro centenario decursis usque ad annum 1731. ob neglectum ejusdem summæ

16 Investimentum, quod Sulpitia tanquam Tutrix omnino explere tenebatur; ad *Text. in leg. Ob fœnus. 4. de administrat. Tutel.*, *& leg. 7. Cod. de arbitr. Tutor.*, *Rota cor. Dunozzet. decis.627. num.3.*, *& cor. clar. memor. Card. Caprara decis.168. n.18.*, *& 19.*, *& coram bon. mem. Molines decis.607. num.13.*, *& dec.1307. num.9.*

Quartò compensanda sunt sc.32. 50. quarta pars scutor. 130. solutorum de proprio a Leonardo Viro quibusdam Creditoribus ejusdem Sulpitiæ.

Quintò itidem compensanda veniunt scuta 500. quarta pars scutorum 2000. a sæpedicta Sulpitia exactorum die 10. Aprilis 1710. tutorio nomine Filiorum a Joanne Baptista, & aliis de Roncallis ex causa cujusdam Donationis favore eorundem Filiorum factæ a Petro Roncallio.

Sextò etiam compensanda sunt scuta 420. quarta pars fructuum dictorum scutorum 2000. decursorum a dicta die 10. Aprilis 1720. usque ad diem 10. Aprilis 1731., & sic per annos 21. ad rationem scutorum quatuor pro quolibet centenario, & anno, ob neglectum simili modo a Sulpitia Investimentum

17 supradictæ summæ scut.2000., quod efficit, ut ipsa teneatur ad eosdem fructus loco damnorum, & interesse; ut ultra superiùs adductos §. *Tertiò compensanda.* tradunt *Muñoz. de ratiocin. cap.14. per tot.*, *Card. de Luc. de Tutor. disc.6. num.31.*, *Urceol. consultat. forens. cap.84. num.14.*, *Rota cor. bon. mem. Lancetta dec.1258. num.3. & 4.*, *& in Recen. decis.480. num.2. part.19. tom.2.*

Quapropter redacto, ut supra, Credito Sulpitiæ, & respectivè imminuto ex hisce ultimis subductionibus, sive compensationibus, compertum fuit illam quoad hæreditatem Antonii non rema-

remanere creditricem, nisi pro summa expressa scutor.1503. 00. 3. $\frac{1}{4}$; & pro hac Domini responderunt illi uti
18 Creditrici anteriori esse dandam retentionem, quæ Mulieri possidenti Bona hæreditaria Mariti pro suis Creditis non denegatur, quinimmo faciliùs competit, quàm actio; *Honded. consf.16. num.22. lib.2.*, *Merlin. de pign. lib.1. quæst.25. num.5.*, *Rota in Rec. dec.43. num.12. part.19. tom.2.*; Addito, per eandem Sulpitiam cum dicto suo Credito compensandos etiam esse integros fructus ab ea perceptos ex Bonis hæreditariis Antonii per eam possessis, postquam fuerint liquidati, ac etiam proportionabiliter, & correspectivè alios fructus Creditorum hæreditatis Antonii post annum 1731., de quibus non fuit habita ratio in supra enunciata Peritia, ac supradictis Calculis.

Super reliqua verò rata Bonorum Antonii dixerunt Domini esse relaxandum *Exequatur* favore Montogli pro consecutione ejus Creditorum, quæ oriuntur ex publicis Instrumentis impositionum Censuum; cum Creditor anterior non possit impedire executionem Mandatorum relaxatorum favore Creditoris posterioris nisi pro rata Bono-
19 rum adæquantium ejus Creditum, non autem quoad ratam superextantem, ac excedentem; quia aliàs retineret sine causa; *Tiraquell. in tractatu cessante causa. part.1. num. 189.*, *Gallesf. ad form. obligat. Camer. part.4. quæst.1. num.12.*, *Tomat. dec.206. num.31. 32. & seq.*, *Rota in Recent. dec.559. n.5. part.1. vers. Cæterum.*, *& decis. 378. num.12. part.11.*

Et ita Domini juxta modum supra expressum responderunt utraque &c.

ROMANA IMMISSIONIS SUPER SUBMINISTRATIONE EXPENSARUM, ET SUMPTUS LITIS.

Lunæ 30. Januarii 1736.

ARGUMENTUM.

Reus possidens rem fructiferam tenetur præstare sumptus litis Actori pauperi bonum jus foventi: Quantitatis autem subministrandæ taxatio a Judicis arbitrio pendet.

SUMMARIUM.

1 *Reus possidens rem fructiferam tenetur præstare sumptus litis Actori pauperi bonum jus foventi.*

2 *Ad paupertatem autem demonstrandam sufficiunt leviores probationes, veluti depositiones extrajudiciales.*

3 *Bonum verò jus ad hunc effectum sufficienter oritur ex sententia favorabili licet per appellationem suspensa.*

4 *Quantitatis subministrandæ taxatio a Judicis arbitrio pendet:*

5 *Qui tamen eam moderari debet habita ratione Bonorum controversorum, & fructuum a Reis post motam litem perceptorum, necnon status Causæ.*

DECISIO XXXVII.

NON valentes Nicolaus, atque Erminius de Valvasoriis propter paupertatem prosequi Judicium Immissionis in possessionem Domus hìc in Urbe sitæ in Vico Sabellio detentæ a Joanne Baptista Laudonio, & Dominica Botia aliàs introductum a Marco Antonio Valvasorio eorum Patre, hærede testamentario qu. Josephi Valvasorii in vim Fideicommissi Anno 1631. ordinati a qu. Joanne Antonio Valvasorio, postquam coram A. C. prodierat Sententia favorabilis eidem Marco Antonio, pendente lite defuncto, devoluta tandem ad hoc Sacrum Auditorium coram bon. mem. Molines, curarunt, ut aliquo modo eorum indigentiis pro litis prosecutione consuleretur, proponi Dubium: *An, & in qua summa sint subministrandi sumptus litis* -- quo proposito, & informantibus tantùm dd. Nicolao, & Erminio prodiit responsum affirmativum juxta modum, nempe pro scutis 150.

Siquidem quotiescunque constat de paupertate, ac bono jure Actoris, sem-
1 per Reus conventus rem fructiferam possidens tenetur illi subministrare expensas, sive sumptus litis; ne aliàs pauperes Collitigantes ex causa impotentiæ cogantur litem deferere; *leg. Novissimè. §. Pomponius. ff. Quod fals. Tutor.*, *leg. Si Instituta. 27. ff. de inoffic. Testam.*, *Rota cor. cl. mem. Card. Caprara dec.16. n.1.*, *& in Rec. dec.404. n.4.*
De

De paupertate autem constitit ex depositione Testium affirmantium Actores esse omnino pauperes, ac nihil possidere, & Marcum Antonium eorum Patrem obiisse in miserabili statu; qui-
2 bus dandam esse fidem existimatum fuit, licet deponant per extrajudicialem attestationem: quia ad hanc subministrationem expensarum admittendam, veluti provisionalem, sufficit levior probatio paupertatis desumpta etiam ex simplicibus depositionibus Testium; *Covarr. practic. quæst. cap.6. num.8.*, *Rota cor. clar. mem. Cardin. Falconerio tit. de Aliment. dec.10. num.4. 5. & 6.*, *& cor. Buratt. dec.756. num.4.*, *& in Recent. dec.43. num.9. part.16.*

Bonum verò jus eruebatur ex favorabili Sententia Immissionis ab A. C. obtenta per Patrem eorundem Actorum, quæ licet suspensa fuerit per Ap-
3 pellationem interpositam a Reis conventis ad hoc Sacrum Auditorium, attamen per hoc sublata non remanet præsumptio boni juris ex dicta Sententia oriens, præsertim ad hunc effectum consequendi sumptus litis; *Surd. de aliment. tit.1. quæst.120. num.10.*, *& seq. Rota cor. clar. mem. Card. Falconerio tit. de expens.*, *& sumpt. litis decis.10. num.9.*, *& cor. clar. mem. Card. Caprara dec.16. num.6.*, *& in Anconitana Successionis super Alimentis, & sumptibus litis 27. Februarii 1722. §. Nec promeruit. cor. R̃mo P. D. Calcagnino Decano.*

Subministrationem itaque Domini,
4 a quorum arbitrio pendet; *Rot. dec.707. num.5. cor. Buratt.*, *& dec.141. n.14. cor. Bich.*, responderunt esse præstandam in quantitate scutor.150., habita
5 ratione pretii Domus, ad quam petita fuit Immissio, ac fructuum a Reis conventis huc usque post motam litem perceptorum, & status Causæ, in qua etiam a bon. mem. Molines deputatus fuit Peritus Curialis super firmatione status hæreditarii Fideicommittentis, ac liquidatione detractionum a Reis conventis prætensarum ex persona hæredum gravatorum, qui alienarunt.

Et ita &c. Unica tantùm Parte &c.

FULGINATEN. IMMISSIONIS.

Lunæ 3. Februarii 1736.

ARGUMENTUM

Idem, quod in Decisione XXVII.

SUMMARIUM.

1 *Appellatione Filiorum veniunt tam Masculi, quàm Fœminæ.*

2 *Fideicommissi perpetuitas colligitur ab expressione Testatoris condendi Fideicommissum arctissimum, ex digressu ad plures gradus substitutionum, ex impositione oneris perpetui, ex perpetua probibitione alienationis, & ex pœna caducitatis irrogata alienanti, & proximiori consentienti.*

3 *Posita autem perpetuitate Fideicommissi, verba* — cioè al Primogenito — *non stant* taxativè, *sed* demonstrativè; & sub num.4.

4 *Filii collectivè vocati simul succedunt.*

5 *Appellatione* Filiorum *non veniunt Fœminæ, quando Statutum eas excludit, & in assignatione Dotis vocatæ sunt nomine proprio* Filiarum, *quod tamen verum est si concurrant Masculi, secus in subsidium.*

6 *Statutum Fulginei excludit Feminas non absolutè, sed propter Masculos:*

7 *Testator autem præsumitur ad illud conformare velle dispositionem suam*; & sub num.4.

8 *Nisi tamen concurrat contemplatio agnationis, vel concatenata vocatio Masculorum ex Masculis, vel aliæ conjecturæ suadentes restrictionem vocationis ad solos Masculos.*

9 *Sub nomine Filiorum comprehenduntur Fœminæ, si vocati sint cognati remotiores, si Filii in conditione positi sint sine qualitate Masculinitatis, & demum si post finitam lineam masculinam admittuntur eædem Fœminæ ad aliquod jus honorificum:*

10 *Et quamvis a jure honorifico inferri nequeat ad successionem; hoc tamen verum est, quando ex eo unicè desumitur vocatio; secus quando affertur in majorem comprobationem regulæ stantis pro vocatione:*

11 *Maxime quia non est verisimile Testatorem sejungere voluisse jus illud ab hæreditate.*

12 *Renunciatio non adhibitis debitis solemnitatibus nulla est; prout si a Renunciante non sit subscripta.*

13 *Dos in primis Nuptiis constituta minui nequit in ulterioribus; etiamsi primum Matrimonium effectum sortitum non fuerit.*

14 *Renunciatio, in qua Renuncians nihil a Renunciatario recipit, nulla est;* conjung. cum num.12. §. Si Sermo., & sub num.15.

15 *Etiamsi Dominus unius ex hæreditatibus renunciatis decesserit obæratus, Bona alterius fuerint alienata, & demum Fideicommissum in tertios distractum fuerit:*

16 *Immo quamvis agatur de renunciatione Juris merè eventualis, quia etiam hoc casu secundùm majorem, vel minorem eventualitatem debet Renunciatarius aliquid præstare Renuncianti.*

17 *Renunciatio nulla non validatur per ratificationem, non probata in Renunciante scientia nullitatis tam facti, quàm Juris.*

18 *Donatarius annualitatum, si sit etiam hæres universalis, præsumitur eas sibi ipsi solvisse ex fructibus hæreditatis.*

19 *Administrans Bona sui Debitoris præsumitur de suo Credito sibi satisfecisse.*

20 *Hæres simplex sui Debitoris, Creditum suum allegare nequit.*

DECISIO XXXVIII.

CUM beneficio novæ Audientiæ ex benignitate hujus Sacri Tribunalis obtentæ a Luca Campana adversus *Decisionem emanatam coram Me sub die 20. Junii anni proximè elapsi*, factus esset locus novo certamini inter ipsum, & Cæciliam Venturini expetentem Immissionem ad duo latifundia nuncupat. alterum *la Torre*, alterum *Cortignano* subjecta Fideicommisso qu. Lucæ Senioris de Venturinis, & possessa per eundem Campanam: Proposui idcirco Dominis meis in hac Audientia consuetum Dubium -- *An sit standum, vel recedendum a decisis* --, cui, in contumaciam ipsius Lucæ jura sua deducere negligentis, licet pluries intimati, responsum fuit -- *In decisis*.

Et sanè quod attinet ad durationem Fideicommissi dicti qu. Lucæ Sen. de Venturinis, ejusque purificationem favore Cæciliæ pariter de Venturinis: Quemadmodum Testator indefinite vocavit omnes Filios Raynaldi, ut deducitur ex parte dispositiva ipsius Testamenti, ubi loquens de Bonis, & hæreditate sua sic disposuit -- *La costituisco nel più stretto Fideicommisso, che si possa mai fare, e che morendo Rainaldo Venturini ricada alli suoi Figliuoli* -- Ita videtur dubitari minimè posse de duratione præcitati Fideicommissi, ejusque consecutiva purificatione favore dictæ Cæciliæ tanquam unicè superstitis ex filiis dicti Raynaldi; cum appellatione

1 *Filiorum* in ultimis præsertim voluntatibus tam Masculi, quàm Fœminæ indubitatè contineantur; juxta notata in *Decisione, quæ revidetur §. Quin resistat*.

Absque eo quod difficultatem ullam afferre possit, quod dum Testator post vocationem omnium Filiorum Raynaldi adjecit expressionem illam -- *Cioè al Primagenito tutta la robba. & agli altri Figliuoli vitto, e vestito condecente &c. con assegnare anche alle Figliuole femine Dote conveniente* -- Inde argui valeat, quod Fideicommissum ultra Personam Primogeniti ipsius Raynaldi protrahi non debuisset.

Ponderando namque, quod non obstante hac restrictione materialiter indigitata per superiùs recensita verba, adhuc de voluntate Testatoris constituendi Fideicommissum pro omnibus

2 Filiis Raynaldi ambigi nequeat: Id suadentibus tum prænarrata expressione in parte dispositiva facta, iterumque hìc repetenda, ibi -- *La costituisco* (videlicet hæreditatem suam) *nel più stretto Fideicommisso, che si possa mai fare* --. tum digressu ad plures substitutionum gradus, ac impositione oneris perpetui quarundam eleemosinarum, tum stricta, perpetuaque alienationis prohibitione, tum denique solemni illa ejusdem Testatoris protestatione, scilicet, quod si alienare volens -- *venisse in concordia col più prossimo di potere alienare* -- eo casu -- *siano privati ambedue* --; ex qua profectò apertè colligitur non unam tantùm Personam fuisse vocatam; aliàs proximior non indiguisset consen-

su

su alterius proximioris, ut sibi alienari liceret, neque præstanti consensum injungi potuisset cum effectu caducitatis pœna, ut differit *Decisio, quæ revidetur* §. *Ast injunxit*.

Hinc propterea manifestum redditur, verba illa in objecto adducta = *cioè al Primogenito &c.* stare *demonstrativè*, non verò *taxativè*; & consequenter operari quidem posse, ut duo, vel plures ex filiis Raynaldi simul, & eodem tempore admitti nequirent, & sic deinceps in gradibus inferioribus descendentium, prout de cætero admitti debuissent, virtute eorum collectivæ vocationis, non autem restringere eandem vocationem ad unum tantummodo gradum, itaut deficiente primo semel admisso, alii in ordine ætatis secundo, vel ulteriori loco subsequentes, unus post alium admittendi non sint per ea, quæ ad mentem celebris *cons.*27. *Ancharani* egregie ratiocinantur *Bellon. cons.*11. *n.*9., *& seq.*, *Molin. de Primogenit. lib.*1. *cap.*5. *num.*21., *Rot. coram Arguell. decis.*28. *num.*7. *& seq.* cum aliis concordantibus *in decisione quæ revidetur* §. *Quin resistat*.

3

4

Ejusdem deinde levitatis videtur animadversio illa, quod dato etiam Fideicommisso progressivo ad omnes descendentes Raynaldi de uno in alium ordine Primogenituræ, nihilominus præfata Cæcilia minime comprehendatur sub prædicto vocabulo *Figliuoli*; præ oculis habito signanter, quod idem Testator in demandanda dotatione Fœminarum, eas proprio filiarum nomine nuncupavit, quodque semper præsumendum est, eundem Testatorem se conformare voluisse cum patrio Statuto Fulginei Fœminas excludente.

5 Siquidem cum in præsenti quæstio non versetur inter Fæminam, & Masculum certo certiùs vocatum; cumque indubitatum sit, quod sub indefinita vocatione filiorum ex propria verbi significatione non modo Masculi, sed etiam Feminæ continentur; Inde oritur, quod ex præsumpta conformatione Testatoris cum Patrio Statuto, & ex injuncta dotatione Fœminarum, quo in casu idem Testator eas filiarum nomine appellavit, argui quidem potest earum temporanea exclusio concurrentibus Masculis, sed non etiam illarum absoluta non comprehensio sub prædicto vocabulo *Figliuoli*; alias hoc esset non benignè interpetrari voluntatem Testatoris, sed penitus recedere a dicta proprietate verbi communis, & indifferentis; quando de cætero si ipsius proprietas in similibus circumstantiis salvari potest, vel minus lædi constituendo ordinem succedendi per priùs, & posteriùs inter Masculos, & Fœminas, semper fieri debet; *Peregrin cons.*159. *n.*5. *vers. tertius casus*. *lib.*5., *bon.mem.Ansald. in annot. ad decis.*46. *n.*29. *&* 30., *Rot. dec.*80. *num.*8. *& seq. coram Cerro*, *in Recent. dec.*572. *n.*4. *par.*14., *cor. clar. mem. Card. Caprara dec.*588. *num.*13., *dec.*27. *n.*11. *inter impressas ad ornat. Card. de Luc. de Fideicommissi. tom.*2., *& dec.*8. *num.*8. *eod.tit.tom.*3., *coram Reverendissimo Crispo decis.*403. *num.*4., *& coram bon. mem. Molines decis.*1205. *num.*17. *&* 18.

Eo magis in hac facti specie, in qua ex hoc ipso, quod Testator in vocatione, & substitutione filiorum præsumitur sese conformare cum patrio Statu-
6 to, necessariò sequitur, quod sicuti Statutum Fulginei excludit Fœminas, easque dotare mandat, non absolutè, sed propter Masculos, & quando extant Masculi, quando vero Masculi non extant, eas minimè excludit, ut dixit *Rota in decis.*1234. *n.*8. *coram bon. mem.*
7 *Molines*; Ita omnis bona ratio suadet, Testatorem ad normam ejus patrii Statuti voluisse Fœminas excludi, ac dotari, quandiu extarent Masculi, sed non etiam quando Masculi defecissent; *Rot. decis.*274. *num.*30. *&* 31. *par.*18. *Recent.*, *coram Cerro dec.*80. *num.* 16. *& seqq.*, *coram Otthobon. dec.*111. *n.*8., *& seqq.*, *coram bon. mem. Molines decis.*1117. *num.*15. *&* 16., *coram Reverendissimo Crispo dec.*423. *num.*24., *& decis.*623. *n.*31., *& in Romana Fideicommissi de Palazzolis* 5. *Decemb.*1704. §. *Conjectura cor. bon. me Muto cum aliis in decis. dictæ Causæ* §. *Cæterum*.

8 Fortiùs deinde, quia non solùm deficit in præsenti votum conservandi Agnationem, vel concatenata vocatio Masculorum ex masculo, sive alia conjectu-

jectura, propter quam suaderi posset, quod Testator voluntatem suam ad solos Masculos direxisset; sed ex opposito conjecturæ, quæ resurgunt ex aliis Testamenti partibus, militare videntur
9 pro inclusione Filiarum Raynaldi per posterius: Quandoquidem dum Testator Cognatos remotiores, & minus dilectos, nempe Filios Filiarum Venturini Fratris vocavit, dum Filios simpliciter absque ulla masculinitatis nota in conditione posuit in subsequenti substitutione Antonii Mariæ alterius Nepotis, dùm postremo vocavit post lineam Masculinam *le Donne di Casa Venturini* in Jure nominandi Moniales, aut Canonicos, nullimodè ambigi potest ejus mentem fuisse, quod sub præfato vocabulo *Figliuoli* saltem per posterius comprehenderentur Fœminæ; ut ponderant in similibus circumstantiis *Card. de Luc. de fideicommiss. disc.* 41. *num.*15., *& disc.*145. *num.*5., *Rot. apud Balduc. tit. de legat. decis.*4. *num.*8., *& seq.*, *coram Cerro dec.*80. *n.*31., *& seq.*, *& coram clar. mem. Card. Caprara decis.*588. *num.*19.

10 Minimè resistente, quod a Jure honorifico nominandi regulariter non infertur ad successionem: quoniam quidquid esset, ubi super hujusmodi conjectura fundaretur assumptum pro vocatione ejusdem Cæciliæ; cum tamen hæc conjectura afferatur solummodo in quandam majorem comprobationem, & in confirmationem regulæ, qua edocemur verbum *Figliuoli* complexivum esse tam Masculorum, quàm Fœminarum; propterea in hisce terminis dubitandum non videtur, quin ad calculum referri possit; ad regulam in proposito exornatam per *Rot. in Tiburtina Fideicommissi* 8. *Febr.* 1706. §. *Etenim & seqq. coram bon. mem. Ansaldo*, *& in Perusina Fideicommissi de Floribus* 15. *Martii* 1734. *coram R.P.D.Crescentio*;

11 Attenta præsertim ratione illa, quod non adeo verisimile est, Testatorem sejungere voluisse memoratum Patronatum ab ipsa hæreditate; ut in specie notavit, *Rot. cor. Arguell. decis.*16. *n.*31. *versic. declaratur*, *& d. dec.*28. *n.*79.

Vindicata sic ab objectis vocatione ejusdem Cæciliæ, ac Fideicommissi purificatione ejus favore, majorem plausum promereri non videtur exceptio deducta ex renunciatione ejusdem Cæciliæ. Etenim si sermo est de renunciatione, quæ contenditur emissa de tempore primæ ipsius dotationis; cum in illa nullæ adhibitæ fuissent solemnita-
12 tes, quæ vigore Statuti, & Ægidianæ Constitutionis necessario requiruntur in contractibus Minorum, & Mulierum; cumque minime fuisset subscripta ab ipsa Cæcilia; Idcirco patet, quod ex ea nullo modo obligata remansit; ad tradita per *Rot. in Tudertina Majoratus* 2. *Maii superioris anni coram R.P.D. meo Nunez*.

Si sermo verò convertatur ad illam, quam ipsamet Cæcilia emisit occasione Matrimonii secundo loco initi: Sicuti intuitu istius, juriumque renunciatorum nihil recepit a Fratre renunciatario; Quin immo, sicut idem renunciatarius diminuit in tertia parte dotem illam, quæ in prioribus nuptiis constituta fuit: quando de cætero explorati juris
13 est nullo modo eam minui posse; juxta *Text. in auth. sed quamvis Cod. de rei Uxor. action*, cujus dispositionem procedere etiam in casu, in quo primum Matrimonium effectuatum non fuisset, latè probant *Dec. cons.*35. *per tot.*, *Paschal. de patr. potest. part.*1. *cap.*4. *n.*69., *Molphes. ad consuetud. Neapol. part.*6. *quæst.*2. *n.*19., *de Marin. resolut. quotid. lib.*1. *resolut.*92. *num.*2., *Boss. de dot. cap.*2. *num.*107., *Rot. cor. Ubald. decis.* 593. *num.*11. *& seq.* Ita evidenter probatum remanet, quod hujusmo-
14 di renunciatio eximi nequit ab enormissima læsione, consequenterque nullo pacto sit obligatoria; prout considerat *Decisio*, *quæ revidetur*, §. *Propterea*, *& seq.*

15 Absque eo quod enormissima læsio declinari possit eo sub obtentu, quod Raynaldus Pater decesserit obæratus, quod Bona Jacobillæ Matris fuerint alienata, quod demùm Bona Fideicommissi, de quo quæstio est, involuta reperiantur, atque in tertios distracta: quia quomodocunque res accipiatur, quoties præfata Cæcilia correspectivè ad renunciationem nuper relatam trium hæreditatum, non solùm a Fratre

tre nihil amplius habuit, sed potius dimisit, & perdidit tertiam partem ejus, quod antea habuerat, semper renunciatio erit evidenter, & enormissimè læsiva; ut respondet *decis. quæ revidetur §. Neque ad evadendam*.

Nilque interest, quod Jus succedendi in controverso Fideicommisso Lucæ Senioris respectu memoratæ Cæciliæ es-
16 set valde remotum, & eventuale: Quippe admissa etiam ipsius eventualitate, attamen juxta majorem, vel minorem eventualitatem semper in pretio erat, & in ejus correspectivitatem aliquid renuncianti solvi debebat; *Rot. coram Reverendiss. Crispo dec.242. n.9.*; proindeque si nihil omnino datum fuit, immo si renunciatarius detraxit tertiam dotis partem, frustra sub prætextu eventualitatis successionis evitari prætenditur hęc læsio, cui subjacet controversa renunciatio; *Rota in Ariminen. Fideicommissorum super Immiss. 16. Aprilis 1717. §. Etenim. cor. bon. mem. Foscaro, in Urbevetana Immissionis 13. Maii 1729. §. Quod quidem. cor. bon. mem. Gamaches, & in cit. Tudertina majoratus 2. Maii superioris anni cor. R. P. D. meo Nunez*.

Haud magis præterea subsistit opposita ratificatio ipsius renunciationis ex eo elicita, quòd ipsa Cæcilia judicialiter aliàs institisset pro consecutione Dotis secundo loco, & occasione controversæ renunciationis sibi constitutæ:
17 Quandoquidem posita ipsius renunciationis enormissima læsione, nisi probetur scientia nullitatis specifica in Cæcilia, & quidem scientia nullitatis tam Facti, quàm Juris, quælibet etiam expressa ratificatio nihil prodesse potest ad effectum convalidandi præcedentem contractum ipso jure nullum, atque irritum; *l. si ad resolvendam. Cod. de Præd. minor., Rot. in Recen. dec.254. num.4. & seq. part.14., & cor. cl. mem. Card. Falconer. dec.1. de Fide Instrum. n.9.*

Demum nullatenus visa est retardanda Immissio, de qua disceptatur, ex opposita retentione, quæ desumebatur pro parte rei conventi ex quodam credito annualitatum ab ipso Luca Seniore fideicommittente promissum Raynaldo, & ejus Filiis per actum donationis inter vivos: Quod spectat enim ad annuali-
18 tates debitas Raynaldo, cum iste tanquam hæres universalis memorati Lucæ perceperit omnes fructus hæreditarios, ex quibus dd. annualitates sibi ipsi solvere tenebatur, nil est facilius quàm quod intret præsumptio earum solutionis; Quæ ratio nullum dubium est, quin militet etiam respectu annullitatum debitarum Lucæ Antonio Filio Primogenito ipsius Raynaldi, cum ille, utpote primogenitus in tota Hæreditate successisset. Quod verò pertinet ad illas debitas Dominico alteri Filio dicti Raynaldi; animadvertendo, quod ipse per plures annos vivente adhuc fratre Primogenito administravit omnia Bona hæreditaria Lucæ Senioris, quod postea fuit ejusdem Fratris hęres absque Inventario, illico resultat creditum ex ipsius Persona nullo pacto amplius allegari posse. Nihil namque in Jure ma-
19 gis evulgatum est, quamquod administrans Bona sui debitoris sibi de suo credito satisfecisse censeatur; *l. Peculium 10. §. Præterea. ff. de pecul., l. si debitor. ff. de negoc. gest.*; quodque Hæ-
20 res succedens suo debitori, Inventario non confecto, actiones ita confundat, ut amplius creditum suum allegare nequeat; *l. Stichum 95. §. Additio. ff. de solut. cum aliis apud Rot. cor. cl. mem. Card. Falconer. de Inventar. decis.20. num.14.*

Et ita unica &c.

AURIEN. PAROCHIALIS DE RIVELA.

Lunæ 6. Februarii 1736.

ARGUMENTUM.

Ex præservationibus effectum sortitis acquiritur quasi possessio præsentandi transmissibilis ad hæredem: In possessorio autem habetur ratio ultimi tantùm status. Per præsentationem ab uno factam uti compatrono præservantur jura aliorum non præsentantium: secus si ille præsentet uti unicus Patronus.

SUMMARIUM.

1 *Institutio debetur Præsentato a Patrono habente majorem partem vocum.*

1 *Ex præsentationibus admissis, & effectum sortitis acquiritur quasi possessio præsentandi,*

2 *Transmissibilis quoad juris effectum etiam adhæredem,*

3 *Quæque stante jurium præservatione læsa non remanet ex rejectione oppositionis a Possidente facta.*

4 *Continuatio possessionis stat in animo Possessorit, qui declaratur etiam per actum non productum: præsertim si compatronus pro sua rata dumtaxat præsentavit, & præsentatio pro illa tantum admissa fuit.*

5 *Institutio danda est ei, qui præsentatur ab habente ultimum statum.*

6 *Præsentatio facta jure successionis intelligitur facta pro illis ratis, quæ ad Authores pertinebant.*

7 *Res judicatæ firmant statum perpetuum in beneficialibus, & faciunt jus clarum contra Compatronos, cum quibus emanarunt.*

8 *Quæstiones contra se habentes sententias, ac res judicatas examinandæ non sunt in judicio Institutionis.*

9 *In Possessorio habetur ratio dumtaxat ultimi status, rejectis antiquis ad Petitorium.*

10 *In Possessorio habetur ratio dumtaxat ultimi status, rejectis antiquis ad Petitorium.*

11 *Per præsentationem ab uno factam uti Compatrono reservantur jura aliorum non præsentantium.*

12 *Secus si ille præsentet uti unicus Patronus, quia tunc sibi acquirit quasi possessionem privativam.*

13 *Res judicata quousque non revocetur, semper obstat.*

14 *Juspatronatus comprehenditur in Renunciatione hæreditatis.*

DECISIO XXXIX.

AD Parochialem Ecclesiam Sancti Iuliani de Rivela Aurien. Diœcesis de Jurepatronatus Laicorum vacatam anno 1725. per obitum Gabrielis Angeli Figueiras, intra legitima tempora præsentatus remansit coram Reverendissimo Episcopo Aurien. a Joanne Augustino Teixeiro contendente habere majorem partem vocum in dicto Jurepatronatus Joannes Antonius Figueiras, qui in concursu Antonii Perez de Seoanne præsentati a Comitissa de Masseda existente in actuali possessione Domus, ac Majoratus de Tillamarin, aliisque prætensis Patronis obtinuit a Vicario Generali supradicti Reverendiss. Episcopi, decerni sibi institutionem, non obstantibus Litteris Apostolicis, uti *de devoluto*, reportatis ab Antonio Perez, veluti obreptitiis.

Sed habito recursu ab eodem Antonio contra eandem Sententiam Institutionis ad Signaturam Justitiæ, illa ex capite nullitatis circumscripta remansit: Quapropter, commissa ex integro causa huic Sacro Auditorio, & Reverendissimo P. D. Calcagnino Decano, ac proposito per eum in Rota diei 28. Martii anni 1735. Dubio — *An & cui sit danda Institutio, seu potiùs Litteræ Antonii Perez sint exequendæ* —, informante dumtaxat supraenunciato Joanne Antonio Figueiras altero Præsentato emanavit Responsio — *Institutionem esse dandam Joanni Antonio, & litteras Antonii Perez non esse exequendas* — ex fundamentis contentis in decisione dicti Reverendissimi Decani desuper edita, ad cujus formam lata fuit Sententia super Institutione favore Figueiras.

In gradu ulterioris appellationis fuit causa mihi commissa, & cum illam, informante quoque supradicto Antonio Perez, proposuerim in Rota diei 28. Novembris dicti anni 1735. sub solito Dubio — *An sententia Rotalis sit confirmanda* —, & ob suffragiorum scissuram nulla capta fuerit resolutio, hodie eam repropofui, & DD. mei responderunt — *Sententiam Rotalem esse confirmandam* —

Ad hanc namque Responsionem devenerunt DD. ex Justitia supradictæ Sententiæ Rotalis, quam desumpserunt ex eo, quod enunciatus Joannes Figueiras fuit præsentatus a Patrono, nempe Joanne Augustino Teixeiro existente in possessione, seu quasi præsentandi, & quidem pro duabus ex tribus partibus Jurispatronatus; & consequenter meri-
1 tò venit instituendus; dum institutio debetur præsentato a Patrono habente majorem partem in Jurepatronatus: *Cap. Consultationibus de Jurepatr.*, & insinuatur *in decis. præced. Reverendiss. Decani §. Responsio*.

Nec

Nec de dicta quasi possessione, super qua in præterita propositione ob facti iuvolucrum iidem DD. fuerunt ancipites, & discordes, hodie amplius dubitarunt; dum de illa constat non solùm ex facto Authorum dicti Teixeiro præsentantis, sed etiam ex ejus met facto proprio. Et quidem ex facto authorum; Nam Petrus, & Joannes Pardo Rivadeneira, a quibus causam habet recensitus Teixeiro, uti Patroni pro duabus ex tribus partibus Jurispatronatus præsentarunt in vacationibus annor. 1609., & 1658., & pro tertia parte præsentavit Possessor Domus, & Majoratus de Villamarin, a quo fuit modò præsentatus Perez; & hæ præsentationes fuere ab Ordinario admissæ, & ad effectum
2 perductæ; ex quibus cum dd. Petrus, & Joannes acquisiverint quasi possessionem præsentandi pro d. rata, & quota; *Posth. de manut. observ.32. n.2., Rot. post eundem decis.202. num.2., & seq., cum aliis in Salernitana Jurispatronatus 6. Decembris 1734. §. Quandoquidem. coram Me*; Ita in tali possessione, seu quasi, dicendum est existere ad effectum, de quo agitur, supradictum Teixeiro, qui præsentavit Joannem Anto-
3 nium; cum quasi possessio Authoris, quantum ad Juris effectum, transeat in ejus hæredem, istique ea suffragetur; *Piton. controv. Patron. alleg.36. n.3. & 4., Rot. cor. clar. mem. Card. Caprara dec.85. n.15., & in Paderbonen. Benef. 28. Jun. 1734. §. Quidquid. cor. Me.*

Haud attento, quod quasi possessio ejusmodi amissa fuerit tam in resignatione Parochialis anno 1666. admissa a S. Sede cum solita clausula — *accedente consensu Patronorum* — favore Clerici de Talderein, ex quo ab Executore Litterarum Apostolicarum fuerit rejecta oppositio præd. Joannis Pardi Rivadeneira; quam etiam in vacatione anni 1688. in qua nullum habuit effectum præsentatio facta a Joanne Teixeiro nomine suprad. Joannis Augustini Teixero ejus filii hæredis recensiti Joannis Pardo, sed fuit admissa illa facta ab ea quæ possidebat Domum, & Majoratum de Villamarin cum præsentati institutione: Quoniam circa resignationem, ultra quod oppositio dicti Joannis Pardo eatenus rejecta fuit a Judice Executore, quatenus consensus per eum præstitus erat conditionatus, ideft sub pacto, quod Resignatarius nullum alium consensum exquireret ab alio compatrono, idem insuper Judex Executor in suo Decreto expresè præservavit Jura d. Joannis, & declaravit, per eandem Provisionem Apostolicam nullum induci præjudicium, nec mutari statum beneficii, immo illum remanere debere in eodem statu, in quo erant juxta sententias, & provisiones Episcopi; & pro-
6 inde, stante tali præservatione, in nihilo remanet per supradictam rejectionem oppositionis ejusdem Joannis Pardo læsa enunciata ejus quasi possessio præsentandi; ut in debilioribus terminis tradunt *Vivian. de Jurepatr. lib.11. cap.6. n.13., Adden. ad Burat. dec.633. num.16., Rot. cor. bon. mem. Molines dec.427. n.8.*

Quo verò ad vacationem anni 1688. animadversum fuit, quod præsentatio in illa facta pro parte suprad. Teixeiro nullum habuit effectum, non ex quo ille uti successor dd. Petri, & Joannis Pardo non esset Patronus, ut supra, nec esset in dicta quasi possessione præsentandi ex facto ejus authorum, & quod e contra esset unicus Patronus Dominus atque possessor Domus, & Majoratus de Villamarin, dum de facto in sententia super institutione declaratum fuit, Possessorem hujusmodi habere tantum quasi possessionem præsentandi pro tertia parte; Sed ex quo recensitus Teixeiro in reliquis duabus partibus non docuerat de pertinentia, & quasi possessione præsentandi, & ob id admissa præsentatione facta a Possessore Majoratus de Villamarin Ordinarius reservavit Partibus eorum jus salvum in Judicio petitorio, possessorio plenario, & ordinario. Propterea ex hac ineffectuatione supradictę pręsentationis Teixeiro in dicta vacatione ex recensita causa secuta, atque vallata antedicta præservativa, non solùm non dicitur amissa quasi possessio præsentandi pro duabus ex tribus partibus acquisita ab ejus Auctoribus, & in eum translata, de qua nunc docetur; sed potius dicitur continuata, & conservata; quia con-

5 tiuuatio possessionis in animo Patroni consistit, & iste ex actu etiam non effectuato declaratur; potissimùm quando, ut hìc, alter Compatronus pro sua rata præsentavit, & strictè ad illam ratam præsentatio admissa fuit; uti tradunt *Vivian. de Jurepatron. lib.4. cap.1. post num.71. §. Effectuatio verò. in fine*, *Piton. de controv. Patronor. allegat.* 100. *num.*356., *Rota cor. bon. mem. Lancetta dec.*897. *num.*4., *&* 5., *& coram clar. mem. Card. Falconerio tit. de Jurepatron. dec.* 11. *num.*9., *& in Romana Cappellaniæ S. Nicolai* 28. *Junii* 1709. *§. Siquidem. cor. bon. mem. Ansaldo*.

At verò ultra quasi possessionem præsentandi pro duabus ex tribus partibus ex facto Auctorum, censuerunt quoque DD. constare favore sæpedicti Teixeiro de eadem quasi possessione ex facto suo proprio; dum iste in ultima vacatione secuta anno 1718. præsentavit una cum Comitissa Taboada quę possidebat Domum, & Majoratū de Villamarin., ejusque præsentatio, ob cumulationem factam favore Gabrielis Angeli Figueiras præsentati a dicta Comitissa, admissa extitit, & suum habuit effectum; quo ultimo statu concurrente, eo ma-
6 gis instituendus erat Joannes Antonius a dicto Teixeiro præsentatus ob efficaciam prædicti ultimi status; *Vivian. de Jurepatron. part.*2. *lib.*7. *Cap.*3. *n.*17., *Rota cor. Emer. Jun. decis.*67. *num.*3., *& in CasertanaBeneficii* 20. *Junii* 1716. *§. Ita equidem. cor. clar. mem. Card. Althan*, *& in supradicta Paderbonen. Beneficii* 28. *Junii* 1732. *§. Quidquid enim. vers. Et consequenter. cor. Me*.

Non obstante, quod in dicta præsentatione non declaraverit Teixeiro expressè sese præsentare pro duabus ex tribus partibus Jurispatronatus: quia hoc tacite fecisse videtur, dum non allegavit se esse Patronum pro rata minori; quin immo præsentavit tanquam successor Joannis Pardo, qui ex supra firmatis erat in possessione, seu quasi præsentandi pro dictis duabus ratis Jurispatronatus, ad quam quasi possessionem ejus Auctoris orientem a recensitis certis, atque clarissimis statibus annorum 1600., & 1658., (cæteris aliis subsequentibus, de quibus supra, veluti æquivocis, & non certis omissis) recurrendum est pro declarando ultimo statu, & determinanda quota Jurispatronatus, pro qua
7 in illo dictus Teixeiro præsentavit; & hęc ejus præsentatio facta jure successionis dictorum ejus Auctorum existentium in possessione, seu quasi præsentandi pro antedictis duabus ratis habenda est, ac si pro tali quota facta fuisset; *Piton. de controv. Patron. d. alleg.* 100. *num.*124., *Rot. coram bon. mem. Lancetta decis.*444. *num.*4., *& in Tuden. Parochialis de Berturido* 20. *Junii* 1701. *§. Ex his. coram Card. Scotto*.

A supradicta quasi possessione pręsentandi pro sæpedictis duabus partibus Jurispatronatus penes memoratum Teixeiro, transferunt DD. ad pertinentiam illius, & existimarunt pariter, Juspatronatus pro dicta rata spectare ad eundem Teixeiro, & sic eo fortiùs Joannem Antonium ab eo præsentatum esse instituendum, attentis supra enunciatis statibus annorum 1609., & 1658., in quibus non solùm Petrus, ac Joannes Pardo de Rivadeneira Auctores Teixeiro præsentarunt pro duabus partibus, & pro tertia parte Dominus, ac possessor Domus, & Majoratus de Villamarin. cum admissione præsentationum, sed etiam literaliter declaratum fuit in Sententiis ab Ordinario desuper prolatis, Juspatronatus pro dictis duabus ex tribus partibus spectare ad prædictos de Reivadeneira, & tertiam tantùm partem illius spectare ad Possessorem Domus, & Majoratus de Villamarin., & hæc tertia pars tantùm simili modo reservatur eidem Possessori de Villamarin. in aliis Sententiis emanatis in vacationibus annorum 1617., & 1688.; unde his stantibus nullum dubium cadere potest, quin Juspatronatus pertineat pro dicta quota, & rata ad recensitum Teixeiro; cum similes Sen-
8 tentiæ, maximè ut hìc, in judicatum transactæ firment in Beneficialibus statum perpetuum religiosè servandum, & faciant Jus clarum contra illos Compatronos, cum quibus illæ emanarunt; *ad Text. in cap. cum de Beneficio. de Pręben. in* 6., *Rot. in Recen. decis.*180. *numer.*11. *par.*14., *& in Salernitana Jurispa-*

riʃpatronatus 12. *Aprilis* 1734. §. *Quibus quidem. cor. Reverendiʃʃ. P. D. Decano*, & in illius confirmatoria 6. *Decembris eiuʃdem anni* §. *Indeque videbatur. coram Me*.

Atque hinc viʃum fuit non eʃʃe attendenda deducta pro parte Antonii Perez, quod videlicet totum dictum Jusʃpatronatus, veluti annexum Caʃtro de Villamarin, tum ex primæva Inʃtitutione, tum ex donationibus Ferdinandi, & Severi de Villamarin, pertineat ad Dominum, & Poʃʃeʃʃorem ejuʃdem Caʃtri; quia cum poʃt hæc, auditis pro tempore Poʃʃeʃʃoribus ejuʃdem Caʃtri, ʃupervenerint omnes ʃupradictæ Sententiæ in judicatum tranʃactæ, firmantes, ac decernentes eidem Poʃʃeʃʃori non pertinere, niʃi tertiam partem Juriʃpatronatus, non licet hodie Antonio Perez hoc ipʃum controvertere, ac in
9 diʃcrimen revocare. Hæ namque quæʃtiones non ʃunt aʃʃumendæ maximè in hoc præʃenti Judicio Inʃtitutionis, quando habent contra ʃe Sententias, & res judicatas, in quibus ʃopitæ, ac terminatæ fuerunt; *ad Text. in leg. At ʃi contractu. Cod. de ʃid. Inʃtrum.*, *Rota in Recen. dec.*305. *num.*14. *part.*18., *& in Tarentina Canonicatus* 11. *Decembris* 1716. §. *Unde. coram bon. memor. Foʃcaro*.

Vim, & efficaciam præmiʃʃorum omnium militantium contra præʃentationem ab Antonio Perez reportatam a Comitiʃʃa de Naʃʃeda quæ Poʃʃeʃʃionem habebat Domus, & Majoratus de Villamarin ʃentientes illius Defenʃores confugiebant ad aliam rationem; quod nempe admiʃʃo etiam penes dictam Comitiʃʃam, nomine quo ʃupra, non reʃidere niʃi quaʃi poʃʃeʃʃionem præʃentandi, ac Jurispatronatus pro dicta tertia parte dumtaxat, quodque aliæ binæ partes ʃpectarent ad Succeʃʃores ʃupra enunciati Petri Pardo de Rivadeneira juxta ʃententiam, ac delarationem ejus favore factam in vacatione anni 1609.; nihilominus adhuc idem Perez haberet majorem partem vocum; cum ultra præʃentationem ejuʃdem Comitiʃʃæ fuerit etiam nominatus, ac præʃentatus a Succeʃʃoribus Annæ Mariæ, & Elenæ Pardo filiarum, & æque hæredum ʃupradicti Petri Pardo;

At DD. hoc etiam dijudicarunt eʃʃe nullius momenti, tam quoad quaʃi poʃʃeʃʃionem præʃentandi, quàm quoad pertinentiam: Siquidem, licet defuncto dicto Petro, & præcisè in vacatione anni 1617. præʃentaverit Joannes Pardo ejus filius, a quo cauʃam habet Teixeiro, tam nomine proprio, quàm nomine ejus Fratrum, & Sororum hæredum dicti Petri; Attamen in ʃucceʃʃiva vacatione anni 1658. præʃentavit unicè recenʃitus Joannes Pardo, & ʃic iʃte uti ʃolus Patronus reʃpectu Succeʃʃorum Petri conʃtitutus fuit uʃque tunc in quaʃi poʃʃeʃʃione præʃentandi, eamque ʃibi manutenere, ac conʃervare curavit occaʃione reʃignationis Eccleʃiæ Parochialis ʃecutæ anno 1666., & id ʃimiliter explevit D. Teixeiro ejus Succeʃʃor in vacationibus annorum 1688., & 1718., ut ʃupra latè viʃum fuit; abʃque eo quod unquam in dictis vacationibus præʃentaverint, nec præʃentare curaverint enunciatæ filię Petri, earumque Filii, & Succeʃʃores; Conʃequenterque, ʃi hi omnes ʃtatus poʃteriores favent, ac aʃʃiʃtunt Joanni Pardo, ejuʃque Succeʃʃori excluʃivè ad Succeʃʃores dictarum Fœminarum, patet ad evidentiam, iʃtos non habere ullam quaʃi poʃʃeʃʃionem præʃentandi; non attento ʃupradicto ʃtatu anni 1617., ex quo in
10 hoc Judicio poʃʃeʃʃorio inʃtitutionis ʃolùm attenduntur ultimi ʃtatus, cum ultima poʃʃeʃʃio ʃit manutenibilis, rejectis antiquis ʃtatibus ad Judicium petitorium; *Piton. de controu. Patron. dicta alleg.*100. *n.*357., & in ʃpecie reʃpondendo anterioribus dixit *Rota cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Jurepatr. deciʃ.*48. *num.*6., *& ʃequ.*, *& in Sorana Juriʃpatronat.* 27. *Januarii* 1710. §. *Et hinc ʃruʃtra. cor. clar. mem. Cardin. Scotto*, *& in Papien. Rectoriæ* 10. *Decembris* 1714. §. *Irritum. cum ʃequ. coram bon. mem. Cerro*, *& in Mindonien. Beneficii de Galdo* 7. *Junij* 1734. §. 13. *coram R. P. D. meo Millino*.

11 Minimè ʃubʃiʃtente, quod illa quaʃi poʃʃeʃʃio præʃentandi a dictis Filiabus Petri acquiʃita in vacatione anni 1617. conʃervata, ac præʃervata remanʃerit per ʃucceʃʃivas præʃentationes factas a memoratis Joanne Pardo, & Joanne Augu-

Augnftino Teixeiro: Quia hoc procederet, quotiescunque hæ posteriores præsentationes factæ fuissent ab illis uti compatronis in linea Petri Pardo; Nam tunc, cum actus gestus fuisset etiam nomine aliorum Compatronorum licet non præsentantium, sine dubio procederet dictum assumptum, quod per illos præservata, & conservata remansisset dicta quasi possessio filiarum Petri; ut ex *Text. in leg. Communis servus. ff. de acquir. possess.*, ibique *Bartol.* declaratur *a Rota in supradicta Salernitana Jurispatronatus 6. Decembris 1734. §. Præterea. coram Me*. At cum prædicti præsentaverint tanquam unici Pa-
12 troni duarum ex tribus partibus Jurispatronatus, & hic actus sit privativus, ac exclusivus aliorum, nequit per consequens inferri, quod Præsentantes voluerint præservare dictam quasi possessionem per alios præcedenter acquisitam; sed potius sequitur, quod sibi ipsis acquirere voluerint quasi possessionem privativam, & exclusivam quoad omnes alios; *Garz. de Benefic. part. 5. cap. 5. num. 117.*, *Vivian. de Jurepatr. lib. 5. cap. 4. num. 49.*, *Adden. ad Gregor. dec. 417. num. 15.*, *Rota in Bononien. Beneficiorum de Castello 9. Junii 1713. §. Fortiùs., & §. Solumque. cor. bon. mem. Ansaldo*.

Exclusa quasi possessione præsentandi penes dictos successores Filiarum Petri Pardo, existimarunt similiter Domini, eisdem non competere ullam portionem in antedictis duabus ex tribus partibus Jurispatronatus, resistente supradicta Sententia, necnon re judicata emanata in vacatione anni 1658., & lata anno 1662., qua fuit dictum, Juspatronatus controversum pro duabus ex tribus partibus spectare, & pertinere ad Joannem Pardo Auctorem Teixeiro; Quæ quidem sententia, sive res
13 judicata, donec, & quousque prævia restitutione in integrum, ac transportatione Actorum, & formali examine super illius nullitate, vel injustitia, non fuerit revocata, atque infirmata ad instantiam successorum earundem Filiarum Petri Pardo, semper illis obstat, & in illorum exclusionem attendenda est in casu, de quo agitur; ut firmavit *Rota in Mindonien. Beneficii 7. Junii 1734. §. 14. cor. R. P. D. Millino*, & in illius confirmatoria 21. *Martii 1735. coram R. P. D. meo Rezzonico*. Immo
14 contra quod sæpe recensitæ binæ partes Jurispatronatus ex persona D. Joannis Pardo transiverint in Joannem Augustinum Teixeiro, qui præsentavit Joannem Antonium, apparuit nedum ex renunciatione illius hæreditati facta a Josepha de Proano illius herede favore supradicti Joannis Augustini in transactione inita anno 1677., sed etiam ex quo dicta Josepha sibi instituit heredem Joannem Teixeiro Patrem enunciati Joannis Augustini, cui ipse supra alios Filios, ut moris est inter Hispanos, gratificata fuit in quinto suæ hæreditatis, atque in omnibus Juribuspatronatus.

Et ita, in reliquis DD. sese relative habendo ad dictam præcedentem Decisionem Rmi P. D. Decani responderunt utraque Parte &c.

ROMANA CONCURSUS SUPER REDDITIONE RATIONIS.

Veneris 24. Februarii 1736.

ARGUMENTUM.

Compensatio sterilitatis cum ubertate in Locationibus non solùm facienda est habita ratione annorum unius novennii, sed inspectis etiam ceteris novenniis; si adsit pactum, ut finito novennio, & deinceps, Locatio, non facta disdicta, censeatur renovata cum iisdem legibus, & conditionibus; quod afficit quoque Pupillos, & minores Filios Conductoris, etiamsi in renovatione adhibitæ non fuerint solemnitates Statuti. Hujusmodi tamen compensatio non intrat, si damnum intolerabile oriatur ex casu valde insolito, ac inopinato. Cetera habes in Argumento Decisionis XIV.

SUMMARIUM.

1 *Conductor ad obtinendam remissionem Pensionis concludenter probare tenetur, damnum fuisse intolerabile, itaut demptis expensis culturæ, & collectionis proventus non attingat medietatem Pensionis.*

2 Reus

2 *Reus in sua exceptione est Actor, & eam debet concludenter probare.*
3 *In commodum asserentis, ac damnum Tertii non habetur ulla ratio assertionis.*
4 *Deducta per viam petitionis nequeunt admitti loco probationis.*
5 *Ex sterilitate unius Prædii nequit inferri ad sterilitatem alterius:*
6 *Immo neque ex universali totius Territorii inferri valet ad sterilitatem Prædii particularis, sed ista peculiariter est probanda.*
7 *Testes extrajudiciales, & pendente lite expiscati nullam fidem merentur.*
8 *In Locatione ad novennium remissio Pensionis non debetur a sterilitate unius, vel alterius anni; sed Conductor probare insuper tenetur eam compensari non potuisse ex ubertate aliorum*; & num. 11.
9 *Instrumentum Locationis constituit rem claram, & plene fundat intentionem Locatoris super consecutione Pensionis:*
10 *Unde Conductor excipiens de sterilitate, debet exceptionem suam concludenter probare*; & num. seq.
11 *Ut ita occurratur fraudibus, quibus semper obviandum est:*
13 *Immo ad Conductorem pertinet ostendere impossibilitatem compensationis, etiamsi Prædii conducti administratio fuerit penes Œconomum instante Locatore deputatum; quia factum Œconomi reputatur factum Domini:*
14 *Quæ quidem compensatio non solùm metienda est ex annis unius novennii, sed eum aliis etiam novenniis, quando in prima Locatione adest pactum, ut non facta disdicta, ea censeatur renovata cum iisdem conditionibus;*
15 *Quia stante eo pacto prima Locatio intelligitur prorogata, & omnia novennia pro unica Locatione reputantur;*
16 *Actus enim prorogatus non est actus novus, sed idem cum primo.*
17 *Quod si damnum intolerabile proveniat a casu valde insolito, & inopinato, debetur remissio Pensionis non habita ratione compensationis:*
18 *Casus autem valde insolitus, & inopinatus dicitur quidem Pestis, Bellum, impeditum Commercium, & similia, non verò aeris intemperies, seu, ut ajunt*, Manna, e Nebbia, *præcipuè in Agro Romano.*
19 *In Locationibus pactum non petendi remissionem, etiamsi totalem jacturam fructuum respiciat, servandum est.*
20 *Ut ex relatione Periti probetur, Pensionem superare quantitatem fructuum, relatio debet respicere tempus initæ Locationis.*
21 *Peritus extrajudicialis, & pendente lite expiscatus fidem non meretur.*
22 *Non præsumitur Conductorem consentiri adjectioni pacti cum declaratione, quod ob illud minuatur Pensio, nisi fructus reapse quantitatem Pensionis longè superent:*
23 *Maximè si per plura novennia Conductionem retinuit, quam finito primo dimisisset; quia nemo præsumitur jactare suum.*
24 *Addita Locationi lege, ut non facta disdicta, censeatur renovata eum iisdem pactis, & conditionibus, pactum non petendi remissionem simul cum omnibus aliis repetitum censetur in sequentibus novenniis;*
25 *Et tanquam lex inseparabilis a contractu afficit quoque Filios Conductoris Pupillos, & minores, etiam non adhibitis in renovatione solemnitatibus Statuti.*
26 *Œconomus reddere rationem tenetur suæ administrationis.*
27 *Creditor postquam acceptavit, & elegit nomen Debitoris, nequit amplius ab acceptatione recedere.*
28 *Testis deponens de propria credulitate, & opinione perfectè non probat.*
29 *Contumacia in non comparendo æquipollet præsentiæ, & aquiescentiæ.*
30 *Ex præsentia descriptioni non infertur ad traditionem:*
31 *Traditione autem non facta nemo cogitur reddere rationem.*
32 *Nulla ratio habetur damni, quod adesse, & abesse potest.*

DECISIO XL.

NOvo subjectis examini geminis Decisionibus in hac Causa contemporaneè coram Me *sub die 7. Februarii anni ultimò effluxi* 1735. emanatis, altera super redditione rationis fructuum collecto-

lectorum anno 1727. ex latifundio *della*
Bottaccia, & respectivè credito D. Prin-
cipis D. Camilli Pamphilii tam nomine
proprio, quàm nomine Principis D. Hie-
ronymi Fratris, uti ejusdem latifundii
Dominorum ex causa Pensionum debi-
tarum a Fratribus de Pascuccis olim il-
lius Conductoribus; & altera super præ-
latione in istorum Bonis sub formali
concursu Creditorum positis petita per
recensitum Principem, & impugnata
per Baronem de Franceschis, aliosque
Concreditores dictorum Fratrum com-
munium Debitorum; cum quoad hunc
ultimum punctum prælationis ob suf-
fragiorum scissuram nulla capta reman-
serit resolutio; Ideo Domini injuncto,
quod Causa super eadem prælatione
iterum proponeretur, in reliquis non
dubitarunt persistere *in Decisis juxta*
modum inferius exprimendum.

Prætermisso enim examine Pensionis
Horrei scut. 58., ac Partitarum *Tertiæ*,
Quartæ, *Quintæ*, *Octavæ*, *&* *Un-*
decimæ ex illis duodecim enunciatis in
Decisione, quæ revidetur a §. *Primam.*
usque ad finem, circa quas a neutra ex
Partibus impugnabatur præterita reso-
lutio; Quoad cæteras, una dempta,
de qua infra, visa fuit undique subsi-
stens eadem præterita resolutio, & sic
non esse ab ea recedendum. Quod enim
attinet ad remissionem Pensionum peti-
tam pro annis 1722., & 1724. propter
insolitam, ac inopinabilem sterilita-
tem, ut supponebatur, superventam in
dictis annis, adhuc urgebat, quod Ba-
ro nullo modo plenè, & concludenter
1 probaverat assertam sterilitatem, & quod
ex ista evenerit Conductoribus damnum
intolerabile, idest tale, ut exinde de-
ductis expensis pro cultura, & colle-
ctione factis, fructus percepti in dictis
annis non suffecissent pro solutione me-
dietatis Pensionum, quemadmodum
idem Baro defendens Patrimonium
Fratrum de Pascuccis Conductorum
probare tenebatur, cum respiciat illo-
rum exceptionem, fundata jam de cæ-
tero super petitione, ac solutione Pen-
sionum decursarum intentione D. Prin-
cipis Locatoris in publico Instrumento
2 Conductionis: Regula quippe est, quòd
quilibet Reus in sua exceptione dicitur
Actor, & illam concludenter probare
debet, & propterea eadem probatione
non facta nunquam admitti poterat pe-
tita remissio; ut plenè probatur in *Deci-*
sione, quę revidetur §. *Quia ad hoc*.

Inutiliter verò idem Baro dictam
probationem desumere curabat ex qui-
busdam assertionibus sterilitatis conten-
tis in Peritia desuper edita, ac renun-
ciationibus Conductionum a diversis
Conductoribus in prædictis annis factis,
& datis in præterita propositione, nec-
non depositionibus Testium ab eo ad-
ductis: Quia quidquid in dicta Peritia
continetur, nil aliud est, quàm dictum
Conductorum, vel ejusdem Baronis
3 ab eodem Perito ibidem relatum, quod
ad illorum commodum in præjudicium
D. Principis non est attendendum; *Imol.*
cap. Quod quibusdam. num. 19. *de Fide-*
jussor., *Mascard. de probat. conclus.* 75.
4 *sub num.* 11.; Maximè quia deducta
per viam prætensionis non possunt ad-
mitti loco probationis; ut dixit *Rota*
coram bon. mem. Lancetta decis. 1088.
num. 7., *&* *in Mediolanen' Fructuum*
super novis Partitis 18. *Junii* 1706.
§. *Tertiò consistit. coram bo. me. Priolo*:
Memoratæ verò renunciationes Con-
ductionum, ac depositiones Testium,
5 ultra quod respiciunt quædam latifun-
dia Agri Romani, ex quorum sterili-
tate non valet inferri ad latifundium,
de quo est quæstio; *Salicet. in L. Uno.*
num. 1. *in fine versic. Et attende. ff. lo-*
cati., *Odofred. ibidem*, *Nevizan. con-*
sil. 19. *num.* 16. *versic. relata ad ipsum*
6 *fundum*; cum immo in fortioribus ter-
minis sterilitatis universalis Territorii,
ex ea nequeat fieri illatio ad sterilitatem
Prædii particularis, sed ista in specie
sit probanda; *Gratian. decis. Marchiæ*
222. *num.* 5.; & pleræque percutiunt
annum 1722., itaut unicus tantùm Te-
stis loquatur de latifundiis finitimis cum
expressione controversi latifundii *della*
7 *Bottaccia*; deponunt insuper dicti Te-
stes per simplicem fidem extrajudicia-
lem Parte non citata, & lite pendente
expiscatam, ac proinde nullam prope-
modum merentur fidem; *Cap. in No-*
mine. de Testibus, *Leg. Si quando. Cod.*
eodem, *Rot. coram cl. mem. Card. Fal-*
concr. dec. 5. *num.* 6. *de Pactis*.

Prætereaque quando etiam a Barone fuisset concludenter probata supradicta sterilitas in recensitis duobus annis 1722 & 1724. cum damno intolerabili Conductorum, adhuc DD. ponderarunt, hoc non sufficere pro obtinenda expetita Remissione, recurrentibus aliis duabus rationibus expensis *in præterita Decisione*; Altera nempe, quod hic agitur
8 de Locatione latifundii ad novennium, in quo casu, cum sterilitas unius, vel duorum annorum compensari valuerit ex ubertate aliorum annorum, ita non exclusa a Conductoribus etiam quoad hos reliquos annos hac possibili compensatione, & ubertate, locus esse non debet alicui remissioni Pensionum; ut ex *Cap. Propter sterilitatem. de locat., & conduct.*, firmant plures relati in *præterita Decisione §. Tantoque magis*.

Non attento, quod probata per Conductorem sterilitate unius, vel duorum annorum Locationis, spectet ad Locatorem ostendere, illam fuisse compensatam ubertate aliorum annorum; quia ut superiùs dictum est, Locator habet
9 optimè, ac perfectissimè fundatam pro consecutione Pensionum suam intentionem in publico Instrumento Locationis de per se faciente probationem probatam, & rem claram, & manifestam, nullamque exceptionem admittente; *ad Text. in leg. Ingenuum. ff. de Stat. Hominum*, *Bartol. in L.1. num.8. ff. de oper. nov. nunciat.*, *Bald. in L. Quoties. in fine Cod. de Judic.*, *Graff. de except.*, *except.36. num.10.*, *Gallesf. de obsigat. Cameral. qu.35. num.1.*, *Gait. de credit. cap.3. tom.1 num.893.*, *& sequen.*, *Conciol. allegat.37. num.1.*, *Rot. coram Celsf. dec.223. num.5.*, *& cor. Emerix Jun. dec.1088. num.1.*, *& coram bon. mem. Lancetta dec.601. num.1.*, *& in Farfen. Juris offerendi 22. Februarii 1704. §. Verum. coram bo. mem. Ansal-*
10 *do*; & propterea cum ad illam elidendam Conductor alleget supradictam exceptionem Remissionis, non est dubium, quod onus sit illius ipsam plenè & concludenter probandi; *Iason in Leg. Non hoc 4. num.151. circa finem Cod. Unde legit.*, *Alexander in L. de facto 17. §. Si quis autem ff. ad Trebell.*, *Andreol. contr.163. num12.*, *Rot. coram Mantic. dec.251. num.8.*, *& coram Buratt. de-*
11 *cis.298. num.3.* Cum autem hujusmodi probatio nunquam dici valeat concludens, & perfecta, nisi per Conductorem ad novennium ex demonstratione sterilitatis aliquorum annorum excludatur etiam ejus compensatio quoad ubertatem aliorum, dum, ut firmatur *in dicta præterita decisione eodem §. Tantoque magis*, in hoc casu facienda est computatio annorum sterilium cum fertilibus, hinc de plano oritur, utrumque etiam ex prædictis concludenter probandum esse per eundem Conductorem, uti respiciens fundamentum suæ exceptionis juxta auctoritates allegatas *in eadem decisione §. Non urgente in fine*; & quidquid asserant in contrarium aliqui DD., qui a Defensoribus Baronis allegabantur, hæc est sententia pluries per enarratam rationem amplexa ab hoc Sacro Auditorio, & signanter *dec.42. num.5.*, *& 6.*, *decis.151. num.10. post. Zacch. de obligat. Camer.*, *& cor. Millino dec.663. in fine*, *& cor. Coccin. dec.11. num.2.*, *& diversor. dec.727. num.2.*, *& 3. part.4.*

Id quoque suadente maxima facilitate, quam habet solus Conductor explendi dictam probationem exclusivam compensationis; Dum eo ipso, quod Conductor fundum colit, expensas erogat in illius cultura, & fructus colligit, est de omnibus instructus, atque certus & sic illico per concludentes probationes ostendere valet, quinam anni Conductionis fuerint steriles, & quinam fertiles, & an ex istis primi compensati remanserint; Quod non sic est quoad Locatorem, qui in præmissis in nihilo sese ingerere solet, ac valet, solumque est intentus solutioni annuæ responsionis ei promissę: Unde in hisce circumstantiis omnis æquitas suadet, ut onus dictæ probationis refundatur in eundem Conductorem, sic sublevando Locatores, quibus fere esset impossibile illam concludere propter ignorantiam expensarum, fructuum collectorum, ac Personarum, quæ culturæ, & collectioni incumbunt, ne aliàs detur aditus
12 malitiæ, & calliditati ipsiusmet Conductoris, qui uti omnia administrans independenter a Locatore, variis modis

dis possit, ultra mox præmissa, impedire, supprimere, & ad impossibilitatem reducere eandem probationem in grave veritatis, ac Locatorum detrimentum, quibus ex omni parte a Judicibus, & Tribunalibus est obviandum; ut monet *Imperator in leg. lex. in principio Cod. de administrat. Tutor.*, & tradunt *Ansald. in addit. ad decis.30. numer.76.*, *Rot. in Recen. decis.332. n.1. part.10.*, *& dec.373. num.3. part.19.*

Parumque referre visum fuit, quod de toto novennio Locationis solùm duo-
13 bus, vel tribus annis Pascucci Conductores administraverint latifundium; in reliquis verò illius administratio fuerit penes Œconomum ad instantiam D. Principis deputatum; & proinde si ipsi fructus illorum annorum, qui uberes esse potuerunt, non perceperunt, nec cogi possunt ad faciendam supradictam probationem exclusivam, nec ad ullam compensationem: duplici enim ratione diluitur objectio, tum nempe quia factum Administratoris reputatur factum dictorum Conductorum, cum quilibet Œconomus, & Administrator possidere dicatur nomine ipsius Domini,& omnia explere vice illius,& fructus percepti ad istum spectent, & non ad Œconomum; ad *Text. in Leg. interesse puto.ff. de acquiren. possess.*, *Solust. Tyber. in praxi lib.2. cap.7. num.6.*, *Posth. de manuten. observat.52. num.5.*, *Rota post Merlin. de pignor.decis.11. num.1.*, *& cor. bon. mem. Lancetta decis.216. num.19.*, *decis.475. num.12.*; Tum etiam quia enunciata Œconomi deputatio evenit quoad aliquos annos ultimi novennii Locationis, in quo contenditur per dictos annos 1722., & 1724.
14 contigisse supra recensitam sterilitatem; & tamen compensatio annorum sterilium non solùm facienda est cum reliquis annis dicti ultimi novennii, sed etiam cum annis aliarum præcedentium Locationum, quarum prima incepit, & celebrata fuit per publicum Instrumentum anno 1703., & ex pacto in illo inito continuavit in posterum de novennio in novennium; Cum illa prima
15 Locatio facta ad Novennium dicto anno 1703. habeatur pro unica Locatione respectu ad alia Novennia subsecuta in posterum, in vim supradicti pacti, & ob non factam disdictam renovata, seu potius prorogata; ut singulariter declarat *Bald. in Leg. licet. quæstion.10. num.17. in fin. versic. nisi per modum prorogationis.Cod.Locati*, *Giurb. observat.24. num.20. in fine, versic. nisi Annus esset prorogatus.*, *Valasch. de Jur. emphyteut. quæst.27. sub num.46. versic. nisi nova conductio.*, *Rocc. disput. Jur. select. cap.119. num.55.*, *Rot. cor. clar.mem. Card. Caprara decis.180. numer.11.*, *& dec.116. num.25.*; dum
16 regulare est, quod primus Actus prorogatus non dicitur actus novus, sed idem cum primo; *Leg. sed etsi manente. ff. de præter.*, *Cost. de retrotract. cap.8. num.2.*, *Rocc. dicto cap.119. num.56.*, *& 57.*, *Rot. cor.Buratt. dec.376. n.11.*, *& cor. Celso dec.169. num.3.*

Minoris etiam ponderis visa est obje-
17 ctio illa, quod in hoc casu recensita compensatio anni sterilis cum fertili locum habere nequeat, dum res est de sterilitate proveniente ex casu omnino fortuito, ac valde insolito, & inopinato, cujus respectu absolutè debetur remissio Pensionis absque ulla compensatione: Quoniam in hoc præsupposito casu perfectæ probationis sterilitatis quoad sæpedictos annos 1722. & 1724., ubi procedendum esset juxta supra recensita irrelevantia, ac informia documenta a Barone adducta, constat unicè ex Elencho renunciationum factarum a Colonis partiariis de anno 1722. enunciatum fuisse a Notario Agricolturæ, quod illæ renunciationes factæ fue-
18 re ex causa infortunii, ut dicitur -- *Di manna, e nebbia* -- reliquis documentis, & attestationibus nullam causam referentibus; Quod quidem infortunium veluti proveniens ab aeris intemperie, & a Cœlo, non consideratur pro casu fortuito, & valde insolito, ac inopinato; cum similia infortunia frequenter accidere soleant; ut distinguendo inter ista, ac alia provenientia ex impedito Commercio, Peste, Bello, vel alio simili tradunt *Sebast. Medic. de compensat. part. prima quæst.45. in fine*, *Camill. Medic. cons.23. n.10.*, *& 13.*, *Card. de Luca de locat.*, *& conduct. disc.1. num.70.*, ubi assignat rationem maxi-

maximè in latifundiis Agri Romani, eo quod similia infortunia, quæ in illis accidunt, habentur pro casibus prævisis, & opinatis, atque nulla debetur remissio Pensionis, dum idem Ager assiduis imbribus, & pluviis occupari solet; ut testatur *Pacion. de locat., & conduct. cap.46. num.90.*, qui ita decisum refert *in Romana Affictus 30. Martii 1618. §. Ulterius animaduertebatur., & §. finali cor. bon. mem. Martino Andrea*.

Altera ratio exclusiva cujuscunque remissionis residet in pacto in Instru-
19 mento Locationis inito, quod nempe Pascucci Conductores nunquam illam petere possent, etiamsi — *detti Affittuarj uno, o più Anni perdessero il frutto in tutto, o in parte*, — quod esse omnino servandum, ex quo respicit damnum, & casus contigibiles super fructibus, & conceptum fuit sub ea ratione, quod aliàs — *detto Signor Principe non averebbe affittata per detta somma, ma ne aurebbe voluto assai più* — firmatur in præterita *Decisione §. His addebatur. cum pluribus sequen.*

Nec obstat annuam Pensionem prædicti latifundii conventam in sc.1300. superare quantitatem fructuum, dum juxta attestationem Peritorum Agrimensorum relatam a Barone, illud ad summum locari potest in annuis scutis 1161., & ob.50.; & propterea non subsistere fundamentum præteritæ Decisionis, quod supradictum pactum non petendi remissionem propter supradictam rationem cesserit in partem, sive diminutionem earundem Pensionum;
20 Cessant enim omnia, non solùm quia dicti Periti non deponunt de fructu latifundii relativè ad tempus locationis sequutæ anno 1703., quemadmodum ad hunc effectum exigitur; *Riminald. Jun. consil.461. numer.28. versic. Nec quidquam., Becc. consil.3. num.23. versic. His ita., Pacion. de locat., & conduct. cap.3. num.34., Rota cor. bo. me. Molines dec.889. num.25., & 26., & in Recen. dec.770. num.7. part.2.*; sed
21 etiam ex quo relatio dictorum Peritorum est extrajudicialis, informis, & pendente lite, & non citata Parte expiscata; & sic nullam meretur fidem; ex adductis superiùs *§. Inutiliter verò in fine*.

Potissimum in concursu tam contrariæ
22 declarationis dictorum Conductorum, quos non præsumitur oscitanter consensisse adjectioni supradicti pacti in diminutionem annuæ Pensionis, nisi verè, & realiter fructus latifundii essent illo longè majores: *Cravett. consil.61. n.3., Rota coram Buratt. decis.317. num.8., & coram bon. mem. Molines decis.355. num.11., & in Recen. dec. 309. n.14.*
23 *part.10.*, quam successivæ observantiæ; Dum ipsi Conductores, etiam elapso primo Novennio Locationis continuarunt per alia plura Novennia; quod suadet pariter fructus Latifundii longe excessisse annuam Pensionem conventam in dicta summa, aliàs elapso primo novennio Conductores, si fuissent in damno usque ab initio, utique ab Affictu recessissent, cum nemo præsumatur jactare suum; *per Text. in leg. cum de indebit. ff. de probat., Federic. de Sen. consil.54. num.2., Ciriac. controv.263. num.8., Rota coram Buratt. decis.592. num.2., & coram Bichio dec.74. n.10.*

Pariter considerationem non meretur, quod recensitum pactum non petendi remissionem veluti adjectum in Instrumento Locationis anni 1703. initæ cum Æmiliano Pascucci, repetitum non censeatur in renovatione, seu prorogatione ejusdem Locationis secuta anno 1721. post obitum dicti Æmiliani cum ejus filiis minoribus, & Pupillis:
24 Cum enim in eodem Instrumento conventum fuerit, quod non facta disdicta, censeretur Locatio renovata, seu potius prorogata ad aliud novennium cum eisdem pactis, Capitulis, aliisque contentis, & expressis in eodem Instrumento; palam inde est, quod etiam in dicta renovatione Anni 1721. repetita censeantur eadem pacta, & specialiter supradictum non petendi remissionem, ut firmatur in *dicta mea præterita Decisione §. Quidquam non relevante*;
25 quæ veluti necessaria, atque a lege Contractus inseparabilia afficere etiam apta fuere filios Æmiliani minores, quamvis in renovatione eorum favore secuta solemnitates necessariæ Statuti non intervenerint, cum in hoc casu solem-

solemnitates ejusmodi non requirantur; ut docent *Paulus de Castro consil.*183. *num.*2. *versic. Nec obstat Statutum.lib.*1., *Pic. ad Statut.Urbis Gloss.*7. *num.* 218. *versic. Et quod Statutum.*, *Rota in Recent. dec.*335. *n.*12. *part.*10.

Exclusa prætensa remissione, descendentes Domini ad inspectionem reliquarum duodecim Partitarum, de quibus in præterita Decisione, illarum videlicet sub quæstione cadentium, omissis illis, quæ inter Collitigantes amplius non controvertuntur, & indicatæ superius fuerunt §. *Et prætermisso.*, censuerunt quoad *primam* sc.920. 95., seu potius scut.620. 95., provenientem ex tresdecim partitis Frumenti, aliorumque fructuum venditorum descriptis in attestatione ratiocinatoris Appaltus *della Rubbiatella -- standum esse in Decisis, & non esse bonificandam a Principe*. Quoniam ut bene respondet *præterita Decisio* §. *Primam.* de dictis tresdecim partitis Princeps rationem reddidit, ut ex relatione Periti; non attento, quod talis redditio rationis respiciat Frumentum., ac fructus collectos anno 1627., fructus verò supradictarum tredecim partitarum fuerint collecti anno 1726.; tum quia hoc assumptum non probatur ex dicta fide Ratiocinatoris *della Rubbiatella*; Tum etiam quia de Frumento, & fructibus collectis anno 1726. ratio reddi debet
26 a Livaldino, qui tunc temporis uti Œconomus latifundium administrabat; quousque non probetur illos pervenisse ad manus Principis, quod visum fuit non probari per Baronem ex variis æquivocis, & generalibus conjecturis, & argumentis in præsenti propositione repetitis, ac rejectis in *Decisione*, quæ revidetur §. *Nec visum fuit*.

Circa *secundam Partitam* respicien-
27 tem Creditum Fratrum de Pascuccis contra quosdam de Mostarda; *recesserunt DD. a decisis*, nam cum Princeps in satisfactionem sui Crediti elegerit hoc nomen Debitoris, & successive illud vendiderit cuidam Matthæo pro pretio scut.614. solvendo in tot ratis ad rationem annuorum scut.35., nequit recedere ab hac electione, & acceptatione semel facta; ad *Text. in Cap. Quod semel. de Regul. Jur. in 6.*, *Leg. Pomponius ff. de Negoc. gest.*, *Rota coram Emerix Jun. dec.*1259. *num.*3., *& in Recentior. dec.*316. *num.*13. *part.*19.; & consequenter tenetur imputare in diminutionem sui Crediti integram dictam summam scutor. 614. quamvis non exactam, *& hic est modus*, quem DD. adjecerunt præsenti resolutioni.

Quoad *Sextam Partitam* sc.951. 28. pro pretio Rubrorum 253. Frumenti, quæ dicuntur collecta anno 1727. ultra alia rubra 587., de quibus D. Princeps rationem reddit, *perstitum fuit in Decisis*, nempe *illam non esse bonificandam a Principe*, quia nulla probatione ostenditur frumentum dicto anno collectum excessisse Rubra 587.; minimè obstante depositione duorum Testium, cum ista sit extrajudicialis, & illi depo-
28 nant de possibilitate reditus latifundii, & propria credulitate, & opinione, quod non sufficit ad inducendam perfectam probationem, ut firmatur in *præterita mea Decisione* §. *Sextam partitam*: Computum verò Bartoletti respicit expensas asportationis Frumenti collecti anno 1726., & sic non probat quantitatem collectam anno 1727.: Et insuper cum D. Princeps declaraverit, quod Frumentum quousque asportatum non fuisset in propria Horrea, staret periculo Fratrum de Pascuccis Conductorum, condemnari proinde nequit, nisi pro Frumento in ejus Horreis reposito, quod consistit in dd. solis Rubris 587.; ut pariformiter firmatur in eadem *præterita Decisione eodem* §. *Sextam partita.*, *versic. Non obstante.*

Eandemque resolutionem amplexi fuerunt DD. quoad *septimam partitam* respicientem diminutionem dicti Frumenti a Rubris 887. ad Rubra 366. occasione triplicis expurgationis, iterum existimantes illam *referendam non esse ad debitum Principis*: Quippe cum præcedenter ad dictam expurgationem pluries interpellati fuerint Creditores Fratrum de Pascuccis, ac moniti ad illi interessendum, sibimetipsis imputari debeat, si intervenire neglexerint; ac proinde inutiliter redarguitur eadem
29 expurgatio, dum illorum contumacia in non comparendo æquipollet præsentiæ,

tiæ, & acquiescentiæ, præcipue dum revera constitit a Principe fuisse vendita Rubra 366. Frumenti boni, & expurgati, & Rubra 221., ut dicitur, *di Conciatura, Cappiame, e Granosa*, quod in unum redacta constituuntRubra 587. de quibus est quæstio; ut latiùs ostenditur in *præterita Decisione §. Septima partita*.

Sequitur *nona Partita* super Plaustris, ac aliis *stylis* ad usum Artis Agrariæ, & Gregis Ovium in latifundio existentibus, de quibus iterum fuit dictum *non teneri Principem reddere rationem*; Quoniam hęc descripta quidem fuerunt præsentibus Ministris Principis, non
30 tamen ad ejus instantiam, sed ad instantiam Baronis; & ideo ex dicta descriptione cum præsentia dictorum Ministrorum non insurgit probatio plena, & concludens, quod dicta Plaustra, ac stylia tradita fuerint D. Principi, vel ejus Ministris, sine qua consignatione
31 nunquam ille cogi valet ad ullam redditionem rationis: ex adductis in *præterita Decisione §. Nona partita*.

Pariter DD. fuerunt in sensu quoad *Decimam Partitam* scut.74. 95. solutorum a Ministris Principis pro Gabella, & Vectura *Fabarum*, & *Blada* ad Urbem asportatarum, *illam non esse demendam a credito eiusdem Principis*; Quia præter responsiones datas in *præterita Decisione §. Decimam partitam*, additum fuit, quod idem Princeps poterat quidem, sed non tenebatur dictos fructus vendere in Area, præsertim cum per Baronem de Franceschis dictum non fuerit de parata occasione illos vendendi in Area cariori pretio, itaut per dictam asportationem præjudicatum remanserit Patrimonio communium Debitorum: cessante verò pręjudicio hujusmodi, dicta Partita nullo modo controverti potest; cum præju-
32 dicium, quod potest esse, & abesse non sit in consideratione habendum; *Sarnien. ad reg. de Jur. quæsit. non tollen. quæst.4. versic. addo vlteriùs., Conzal. ad Reg.8. Gloss 45. §.1. num.44., & sequen., Rot. in rec. dec.262. num.12., & 13. part.15.*

Superest ultima, *ac duodecima Partita* complexiva plurium Partitarum constantium in totum summam scutorum 1324. 57. erogatorum a Principe in expensis factis in Latifundio, ac pro collectione Frumenti, aliarumque Segetum, quam hodie pariter exceptis binis modicis Partitis, altera scut.1., & alia scut.4., *non esse in reliquis subducendam a credito Principis* dijudicatum fuit:

Quandoquidem licet a Barone impugnaretur quinta ex istis subalternis Partitis solutionum ex eo, quod non expresso nomine Personarum descripta fuerit in folle, ibi — *scuta 48. alli Carrari, scuta 28. alli Caricarelli, scut.11. a due Buttari, e scudi 7. al Capoccia*; Itemque alia scut. 99. 97. $\frac{1}{2}$ solutorum pro Gabella Frumenti, & Segetum Anni 1726. sub prætextu, quod hoc tempore Latifundium administraret Livaldinus; Et denique alia scut. 80. 10. solutorum Depositariæ Urbanæ pro executione super Bobus, ac Animalibus spectantibus ad Pascuccios, quia hæc executio revocata fuit ex capite nullitatis.

Attamen hæc nullius esse momenti compertum est, respondentibus Dominis ad primam, quod, cum dictæ expensæ in illa expressæ, quæ cæteroquin juxta solitum excedere debuissent scuta 151., ut advertit Peritus in hac Causa electus ab A. C., non excedant scuta 90., nulla possunt exceptione redargui; & ad secundam, quod si dictam Gabellam solvit D. Princeps, & non Livaldinus, hoc operari quidem possit, quod solutio hujusmodi referenda non sit ad computum Livaldini, quatenus in eo describeretur; non autem quod bonificari non debeat Principi, qui exhibet legalem Receputam; Et ad tertiam tandem, quod non regit in facto, supradictam executionem Animalium fuisse revocatam uti nullam; dum Judex dumtaxat per modum provisionis mandavit, quod loco executionis illa retinerentur in forma depositi per Livaldinum Administratorem; quod utile fuit tam Principi non adhuc certo de suo integro Credito, quàm etiam cæteris Creditoribus.

Et ita DD. in hac nova propositione responderunt utraque Parte satis audita &c.

PAM-

PAMPILONEN. PAROCHIALIS DE ALSASUA.

Lunæ 12. *Martii* 1736.

ARGUMENTUM.

Simonia locum non habet, ubi non adest præcedens conventio, in cujus executionem aliquid datum, vel factum probetur. Diffamatio, ut apta sit ad inducendam privationem Beneficii debet solidè vigere apud majorem, & spectabiliorem Populi partem.

SUMMARIUM.

1 *Sententia in rem judicatam transit ob appellationem tempore legitimo non interpositam.*

2 *Cessante autem læsione non datur restitutio in integrum.*

3 *Parochia debetur habenti majorem numerum suffragiorum.*

4 *Simonia est concludenter probanda:*

5 *Nec inducitur, nisi ex dato, vel facto in vim præcedentis conventionis.*

6 *Testes extrajudiciales, & pendente lite expiscati nihil probant*: & num. 13.

7 *Prout nec singulares, varii, discordes, & deponentes de auditu, licet formiter examinati*; & num. 13.

8 *Maxime si deponant de auditu a Simoniæ participe; exclusa præsertim suspicione pacti per juramentum prætensi Simoniaci.*

9 *Conventio necessariò requirit consensum duorum.*

10 *Ex inverisimilitudine, & impossibilitate executionis excluditur quævis suspicio conventionis.*

11 *Ex præsentatione acquiritur jus certum ad Beneficium, cujus privatio ex sola diffamatione non inducitur.*

12 *Diffamatio, ut apta sit ad inducendam privationem, solidè vigere debet apud majorem, & spectabiliorem partem Populi.*

13 *Testes deponentes de vago, & incerto rumore probationem non constituunt.*

14 *Testes deponentes ad exclusionem diffamationis prævalent aliis pro ea testimonium ferentibus.*

15 *Pro exclusione delicti præsertim simoniaci semper inclinandum est.*

DECISIO XLI.

Juxta præscripta in Constitutionibus Synodalibus Pampilonen. Diœcesis Vicini, seu Incolæ habentes Domum propriam cum Ianua in Via Loci de Alsasua potiuntur Jure in contingentibus vacationibus nominandi, seu præsentandi Rectorem ad Ecclesiam Parochialem ejusdem Loci, quæ cum nuper vacaverit per obitum Pauli Martinez, fuit ad illam ab una parte Vicinorum nominatus, & præsentatus Sacerdos Martinus de Arieta, & ab altera parte Sacerdos Joannes Diaz de Jauregui; primusque ex illis, nempe Martinus obtinuit a Provisore Pampilonen. Sententiam favorabilem super Institutione: sed devoluta Causa ad hoc Sacrum Auditorium, eaque commissa Illmo D. Corio nunc dignissimo Almæ Urbis Gubernatori, & disputato sub die prima Februarii 1744. Dubio — *An & cui esset adjudicanda dicta Parochialis Ecclesia de Alsasua* — fuit responsum — *Eandem Ecclesiam esse adjudicandam Joanni* — tunc tantum informanti: quæ resolutio, etiam audito supra recensito Martino de Arieta Comprætensato, confirmata extitit sub die 18. Martii 1735. coram Rmo P. D. meo Calcagninio Decano subrogato in locum dicti Illmi Corii; & ad formam Decisionum desuper editarum deventum fuit ad Causæ expeditionem, prævia Sententia concedente Joanni adjudicationem dictæ Ecclesiæ Parochialis, & respectivè infirmante alteram præcedentem Sententiam Provisoris Pampilonen.

Inde commissa mihi Causa ex Rescripto Signaturæ Justitiæ in gradu restitutionis in integrum, proposui in hodierna Audientia consuetum Dubium — *An constet de re Judicata, seu potius de Causis restitutionis in integrum* — & dictum fuit — *Constare de re judicata* — non autem de Causis restitutionis in integrum, & recte quidem; Nam cum Martinus a dicta Sententia Rotali nullam intra legitima tempora

1 interposuerit appellationem, statim illa in rem judicatam transivit; juxta *Text. in cap. Consultationem. de Sent., & Re judic., Rot. coram Emerix Jun. decis.*

decis.477. num.1., & coram clar. mem. Cardin. Falconerio decis.58. num.1. tit. de Jurepat., & dec.90. pariter num.1. in Miscell., & in Salernitana Jurispatronatus 6. Decembris 1734. §. Eo ipso. coram Me; & cum de hujus rei judicatæ validitate, ac justitia constet, ex quibus cessat læsio, per consequens locus
2 non est ulli restitutioni in integrum; cap.1., ubi Abbas de restit. in integr., leg. Quod si Minor 25. ff. de minor., Rot. coram clar. mem. Card. Caprara decis.558. num.2., & in recent. dec.393. pariter num.2. par.18., & in Romana Cambii 6. Junii 1735. §. Etenim. coram Me.

Nec dubitatum fuit de dicta validitate, veluti ex actis apparente; prout neque de justitia supradictæ rei judicatæ, dum Joannes pluribus, quam Martinus Vicinorum suffragiis nominatus, atque præsentatus fuit ad enunciatam Ecclesiam Parochialem, non obstante quod Verificatores electi ad formam Constitutionum Synodalium ex centum, & uno suffragiis Joannis quadraginta septem dubia declaraverint; quia dubietas ejusmodi per subsequens formale examen Testium penitus sublata remansit; & consequenter in hoc statu
3 Joanni, veluti munito majori suffragiorum numero, merito adjudicata fuit recensita Ecclesia Parochialis; ut firmatur in prima Decisione Illmi Corii 1. Februarii 1734. §. Constitit., & §. Haud facescente, & in altera confirmatoria Reverendiss. Decani 16. Martii 1735. §. Prætensionem. cum duobus sequen.

Haud juvante, quod licet Joannes habuerit majorem partem suffragiorum, nihilominus arcendus veniat ab assecutione supradictæ Ecclesiæ Parochialis propter crimen simoniæ ex eo deductum, quod Joannes pro eisdem suffragiis obtinendis usus fuerit opera Martini de Arza, istiusque filio promiserit in compensationem quoddam Beneficium erectum in eadem Ecclesia Parochiali, ac ab eodem Joanne actualiter possessum: Quandoquidem delictum
4 hujusmodi, quod est execrandum, & detestabile cap.1., & tot. tit. de Simonia, & consequenter uti non præsumendum plenè, & concludenter probandum ex adductis in prima hujus Causæ decisione coram Illustrissimo Corio §. Attendi quin magis, & in secunda coram Reverendiss. Decano, & ultra ibidem relatos tradunt Abbas in cap. Veniens in 1. num.4. de Testib., Alciat. cons.2. n.40., & 41. lib.1. tom.1., Rot. relata per Farinacc. inter ejus consilia, seu responsa, & Decisiones Crimin. cons.75. num.45. 53.65. tom.1., Vellar. decis.202. par.1., & coram Ludovis. dec.238. n.1. & 13. Iterum visum fuit non probari a Martino Arieta illud allegante; cum ab ipso doctum non fuerit ante præstationem suffragiorum favore Joannis Diaz præcessisse inter istum, & supra enunciatum Martinum de Arza, quem asseritur favore illius suffragia procurasse, conventionem ullam, vel pactum, quod quatenus idem Martinus operam suam impendisset, ut supra, idem Joannes cessisset illius filio supradictum Beneficium a se possessum; non facta vero tali
5 probatione inutiliter agitur, vel excipitur de Simonia, quæ nunquam probata dicitur, nisi probetur præcedens tractatus, atque conventio, & pactum solemniter conclusum, & quidquid factum reperitur, Simoniam non inducit, si non probetur factum in vim, & executionem præcedentis conventionis; cap. Veniens 1. de Test., Paris. de confidentiis quæst.26. num.4. & 5., Rot. coram Seraphin. decis.1029. num.8., & cor. Gregorio decis.517. num.30., & in Recent. dec.358. num.12. par.2., & dec.93. n.6. & 7. par.3. tom.2., & firmatur in dd. antecedentibus Decisionibus.

Absque eo quod dictum pactum, sive præcedens conventio comprobata remanserit ex quibusdam Testibus a Mar-
6 tino Arieti adductis: Nam aliqui ex illis deponunt extrajudicialiter, & fuut expiscati pendente hac lite, & sic nil probant; cap. In nomine. de Test., leg. Si quomodo Cod. eodem, Rot. cor. clar. mem. Card. Falconerio dec.5. n.6. tit. de Pactis, & in Romana Concursus super redditione rationis 24. Februarii currentis anni §. Inutiliter in fine cor. Me; alii
7 autem licet probarent ratione examinis, quia fuerunt formiter examinati, tamen nil penitus concludunt in dicto, nedum quia

quia sunt *singulares*, *varii*, *discordes*,
8 & deponunt tantùm *de auditu*; sed etiam ex quo aliqui ex istis deponunt de auditu dictę promissionis ab enunciato *Martino de Arza*, cujus assertioni, uti provenienti a socio, & participe in prætenso Crimine Simoniæ, nulla est danda fides; secundum expressam *Gloss. cap. Veniens. de Test. cap.*1. *eodem tit. in* 6., *Rot. coram Seraphin d. dec.*1029. *num.*4., *& cor. Cavaler. dec.*352. *n.*5., juncta præsertim jurata declaratione ejusdem Martini, nullum pactum, nullamque conventionem intercessisse inter ipsum, & Joannem Diaz. Alii tandem deponunt, quod audiverint, eundem Martinum suffragia procurasse ad finem ut Didacus ejus filius consequeretur Beneficium Joannis, & istum ei super hoc præstasse *auxilium*; Id autem ultra quod *non includit ullam Crimen Simoniæ*, ut luculenter probat *decisio Reverendissimi Decani* §. *Quin imo*, *& seq.*; nec minus continet in se se ullam conventionem, vel pactum cum prædicto Diaz; dum non constat, istum dictæ Martini intentioni *suum præstitisse consensum*,
9 sine quo nunquam oritur conventio, & pactū per necesse requirens non unius, sed duorum consensum; *l.*1. §. *Conventiones. ff. de pact.*, & in terminis firmat *Rot. in Rec. decis.*93. *n.*10. 11., & 12. *part.*4. *tom.*2., & *utraque decisio præcedentis Instantiæ coram Reverendissimis PP. DD. Corio*, *& Calcagnino*.

Et absque ulla prorsus umbra difficultatis stante maxima *inverisimilitudine* supradictæ assertæ conventionis, sive pacti deducta, tum ex persona supradicti Didaci filii Martini de Arza, qui de eo tempore erat *Puer laicus*, *& illitteratus*, sicque incapax cujuscunque Beneficii; tum quoque ex persona Diaz simplicis Sacerdotis, ac Parochi, in cujus potestate proinde non erat illud conferre, vel resignare favore Didaci, sed hoc spectabat ad Reverendissimum Ordinarium: Concurrente itaque hac inverisimilitudine, imo etiam impossibilitate executionis insubsistens penitus, ac improbabilis dignoscebatur dicta supposita præcedens conventio; & propterea ex omni parte illius exaggeratio spernenda erat; ex firmatis *in prima decisione Illustrissimi Corii* §. *Tum quia*, *& latiùs in alia Reverendissimi Decani* §. *Spes verò & seq.* ubi respondetur objecto deducto, quod Parochus de Alsasua habeat Jus conferendi Beneficia erecta in ejus Parochiali Ecclesia.

Minus etiam officere visum fuit, quod, & si probatum non remaneat crimen Simoniæ, nihilominus de illo Joannes sit publicè diffamatus, & hoc sufficiat, ut ipse repellendus veniat ab assecutione controversæ Ecclesiæ Parochialis, quid quid sit, ubi agatur de privatione Beneficii jam assequuti? Præterquamquod enim in hoc casu etiam affirmari posset, quod quamvis Joannes adhuc non acquisiverit actualem possessionem Parochię,
11 tamen res esset de privatione illius, ob Jus certum ei acquisitum ex præsentatione obtenta a majori parte vicinorum habentium Jus nominandi, & consequenter quod non sufficeret sola diffamatio; ut tenent *Lambertin. de Jurepatr. part.*1. *lib.*2. *quæst.*9. *art.*16. *per tot.*, *Garz. de Benefic. par.*7. *cap.*8. *n.*47. *& seq.*, *Rot. cor. Ansaldo dec.*32. *n.*16., *& in Senogallien. Canonicatus de Lucchis* 23. *Junii* 1710. §. *Ex quibus coram Eminentissimo Card. Aldrovando*, *& in Trivicana Jurispatronatus* 17. *Junii* 1718. §. *Non obstante. coram bon. mem. Foscaro*.

Adhuc etiam supposito, quod ageretur de Beneficio assequendo, ponderatum fuit, non tamen prætensam diffamationem comprobatam fuisse cum qualitatibus ad illam inducendam necessariis; idest, quod illa viguerit apud
12 majorem partem Populi, & quidem non levis, aut vilis conditionis, sed spectatæ qualitatis, & non vagè, sed solidè, & inconcussè, & quod insuper ortum habuerit ante motam litem; ex firmatis per *Rot. in dicta Senogallien. Canonicatus de Lucchis* 23. *Junii* 1710. §. *Ex quibus. coram Emo D. Card. Aldrovando*, & *in d. dec. Rmi Decani* §. *Nihilo tamen minus*.

Siquidem nonnulli ex Testibus adductis ab Arieta sunt infimæ Plebis, ac ignari, & de supposita diffamatione non deponunt, nisi tres, aut quatuor ex illis referendo quendam *vagum*, *ac incertum rumorem*, nil certi de illa affirman-

mantes; alii deponunt *extrajudicialiter*, & expiscati fuere *pendente Lite*, imo post editam primam Decisionem hujus Causæ; & alter ex illis asserit rumorem dictæ diffamationis processisse ab ipso Arieta; & alii tandem de eadem diffamatione nullum verbum faciunt; &
13 propterea per similes Testes adeo inter se discrepantes, & contrarios, & nullum ex supradictis requisitis referentes nullo modo probata dici valet recensita adducta diffamatio; ut latè probatur in sæpedicta *decis. Rmi P. D. Calcagnini Decani eodem §. Nihilo tamen minùs. eum tribus seqq.*

Fortiùs dum in contrarium adsunt innumeri Testes inducti a Joanne Diaz asserentes nunquam audivisse supposi-
14 tam diffamationem, quibus Testibus, & non aliis ab Arieta inductis standum est, dum si diffamatio vera fuisset, dicti quoque Testes a Joanne adducti non fuissent de illa ignari, & semper est in-
15 clinandum in exclusionem delicti, ac Simoniacæ pravitatis; *Parif. de resignat. Benef. lib.14. quæst.7. num.55., & seq., Rot. coram Gregor. decis.517. n.20., ac alii plures adducti in prima Decisione Illustrissimi Corii §. Tum demum, & seq., & in altera Rmi P.D. Decani §. Contrarietati Testium.*

Cœteris egregiè satisfaciunt præcedentes Decisiones, ideoque Domini ad illas sese retulerunt.

Et ita &c. informante tantùm Joanne Diaz responsum fuit, altera Parte licet expectata comparere tamen adhuc reluctante.

ALBEN. PRIORATUS.

Ven. 16. Martii 1736.

ARGUMENTUM.

Multiplicitas Subcollectorum tollit reservationem orientem ex Regula V. Cancellariæ, nisi agatur de Subcollectoribus generalibus plurium partium Diœcesis sub diversis Dominiis existentium. Ad hoc tamen ut Beneficia Subcollectoris reservata maneant, sufficit eum aliquando unicum, & generalem Subcollectorem remansisse; quod nunquam verificari potest, si ejus deputatio ad aliquem particularem locum fuerit limitata.

SUMMARIUM.

1 *Sententia valida, & justa est confirmanda.*
2 *Literæ Apostolicæ impetratæ sub expressione vacationis Beneficii per obitum unici Subcollectoris, non dicuntur justificatæ, si alii adsint Subcollectores; & consequenter executionem non merentur:*
3 *Quia multiplicitas Subcollectorum tollit Reservationem orientem ex Regula V. Cancellariæ.* & num.10.
4 *Reservatione autem semota ad Ordinarium spectat collatio Beneficiorum Diœcesis:*
5 *Neque ejus juri Summus Pontifex censetur præjudicare velle.*
6 *Ad effectum dignoscendi a quibus soluti fuerint proventus spoliorum omnimoda fides præstatur Libris Cameræ.*
7 *Subcollector in una parte Diœcesis constitutus cum plena, & independenti jurisdictione habetur pro unico Subcollectore ad excludendam reservationem:*
8 *Quod tamen intellige, si remansit non unicus, sed etiam generalis in tota Diœcesi;*
9 *Vel si Diœcesis sita sit sub diversis dominiis, in quorum singulis adsit generalis Subcollector:*
10 *Secus si in pluribus Partibus Diœcesis plures adsint Subcollectores.*
11 *In Regula V. Cancellariæ particula* vel *non multiplicat personas Subcollectorum.*
12 *Civitas dicitur de Diœcesi, & venit nomine Diœcesis.*
13 *Ad inducendam reservationem sufficit, quod Subcollector etiam per temporis momentum remanserit unicus, & seq.*
14 *Si tamen eodem tempore remansit etiam generalis, quod impeditur ex deputatione ad aliquem particularem locum limitata.*

DECISIO XLII.

A Sententia Rotali, quam præviis duabus luculentissimis Decisionibus editis, altera sub die 24. *Aprilis anni* 1733. altera *die* 22. *Junii anni* 1735. promulgavit Reverendissimus P.D.Cal-

cagninus Decanus, cum appellationem interposuisset Franciscus Gregorius Battaglia adhuc credens executionem promereri Apostolicas Literas in vim regulæ quartæ hodie quintæ Cancellariæ aliàs ab ipso expeditas, cumque appellationis causa mihi commissa esset, Idcirco proposui hodie Dominis meis consuetum Dubium, scilicet = *An Sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda* — Qui, stante validitate, &
1 Justitia Sententiæ, non dubitarunt respondere — pro confirmatione.—

Et sane de Justitia memoratæ sententiæ, circa quam restringitur tota
2 difficultas, ambigi nequit; Literæ namque Apostolicæ, quas præfatus Battaglia impetravit ea sub expressione quod Prioratus sub Titulo S. Mariæ Aquæ Dulcis, seu S. Blasii in Diœcesi Alben. fuisset vacans per obitum Canonici Baymundi *unici* spoliorum Subcollectoris in eadem Diœcesi, minimè justificatæ apparuerunt: siquidem nunquam doctum est usque adhuc, quod dictus Raymundi fuisset unicus spoliorum Subcollector in dicta Diœcesi; quinimmo contrarium apertè remanet in facto probatum, ac proinde si superiùs enunciata sententia executionem denegavit iisdem Literis, in dubium revocari nequit ipsius Justitia, quia, ubi Literæ Apostolicæ, quarum executio petitur, non sunt justificatæ, nullam certo certius merentur executionem; *ad Text. in cap. si proponente. de rescript., & in cap. si motu proprio. de prebend. in 6.*

Ratio autem, cur d. expressio vacationis per obitum unici Collectoris injustificatas reddat præfatas Literas, ea est, quia Subcollectorum multiplicitate supposita, statim excluditur re-
3 servatio super beneficiis similium personarum inducta in vim dictæ Regulæ Quintæ Cancellariæ, ut de communi Doctorum, & hujus Sac. Tribunalis opinione testantur citatæ Decisiones Reverendissimi Decani prima *in §. Subcollectorum*; secunda *in §. Quod autem.* Unde exclusa reservatione controversi Prioratus clara est inefficacia prædictarum Literarum Apostolicarum: Juribus enim Ordinariorum, ad quos,
4 reservatione semota, spectat Jus conferendi Beneficia in eorum Diœcesi vacantia, *cap. conquerente. 16. de Offic. Ordin., cap. cum olim. 18. de præscript., cap. cum ex injuncto. de*
5 *heret.*, nunquam censetur Summus Pontifex præjudicare velle; ad firmata *per Cardin. de Luc. discurs. 128. de regal. num. 11., Rocc. disput. cap. 78. num. 16., & 17., Rot. coram bon. mem. Molin. in decis. 606. num. 36.*

Caret vero omni etiam vel minima difficultate, quod Canonicus Raymundi non fuisset unicus Subcollector in Diœcesi Alben., proventus quippe spoliorum, & Ecclesiarum vacantium, sicuti in facto probantur persoluti Nuntiis, & Internuntiis Taurinen. a pluribus, qui Subcollectoris munus exercebant eodem tempore, quo eo munere fungebatur d. Canonicus Raymundi, & quidem per extractionem partitarum earundem solutionum a Libris Cameræ depromptam. Ita in evidentiam transit Canonicum Raymundi non fuisse unicum spolio-
6 rum Subcollectorem in diœcesi: Quandoquidem præfatis Libris Cameræ omnimodam præstandam esse fidem in hypothesi, & ad effectum de quo agitur, probat *Rot. in decis. 671. num. 4. coram clar. mem. Card. Caprara, in decis. 857. num. 2. tom. 3. part. 2. coram bon. mem. Molines, in Sagonen. Plebaniæ 11. Junii 1706. §. Et Subcollectorem. coram bon. mem. Kaunitz, & alii relati in prima Decisione Causæ §. Factoque ipso.*

Quin adversus hucusque dicta ullius sit ponderis animadversio illa, quod admissa etiam pluralitate Subcollectorum, quia tamen dictus Canonicus Ray-
7 mundi fuit deputatus in Subcollectorem in una parte Diœcesis cum totali, independenti, ac plenaria Jurisdictione, inde haberi debeat pro unico Subcollectore ad effectum reservationis; juxta firmata *in decis. 779. num. 11. coram bon. mem. Molines, & in decis. tit. de rescript., & Liter. Apostolicis coram clar. mem. Card. Falconer.*

Etenim quidquid sit in casu, in quo per multum temporis spatium in ali-

qua

8 qua Diœcesi solus remansisset unicus, & generalis Subcollector, qui sunt termini *decis.779. coram bon.mem. Moli-*
9 *nes*; vel in casu in quo Diœcesis sita esset sub diversis Dominiis temporalibus, in quorum singulis deputatus fuisset suus universalis Subcollector, in quibus aliis terminis loquitur altera *Decisio coram Eminentiss. Falconer.* in objecto allegat. Quoties tamen in pluribus Diœcesis partibus uno, eodem-
10 que tempore plures sunt particulares Subcollectores, prout hic, neque Diœcesis in temporalibus subdita est diversis Principibus; illico excluditur unicitas illa generalis, quæ requiritur ad effectum reservationis; ut distinguendo casus firmat *Card. de Luc. disc.9. num.6. de Benefic.* & admittunt decisiones præcedentis Instantiæ prima §. *Nullumque*, & secunda §. *Facilisque*.

Neque quidquam suffragatur recursus ad corticem Literæ supracitatæ Regulæ V. Cancellariæ, ubi præscribitur reservatio Beneficiorum, de quibus quæstio est, quotiescunque in *Civitate, vel Diœcesi* extet Subcollector, quasi quod vigore illius dictionis *Vel* elici possit, quod data etiam pluralitate Subcollectorum inducta remaneat reservatio.

Quoniam quidquid dixerint nonnulli Doctores, qui dictionem illam *Vel* — interpretati sunt in alternativam. Verior tamen Sententia illa est, ut ad effectum reservationis necesse omnino sit, quod Subcollector sit unicus in tota Diœcesi comprehensa
11 etiam Civitate. Dictio enim illa — *Vel* — apposita in præcitata Cancellariæ regula, quantumvis alternet Loca, videlicet Civitatem, & Diœcesim, non tamen multiplicat Subcollectorum personas; aliàs si unus Subcollector esset in Civitate, alter verò in Diœcesi, non unici amplius Subcollectoris generalis de aliqua Diœcesi essent reservata Beneficia, prout dictat prænotata Cancellariæ Regula, sed plurium Subcollectorum particularium de eadem Diœcesi; cum Civi-
12 tas dicatur de Diœcesi, & regulariter veniat appellatione Diœcesis per ea, quæ in puncto docet *Gonzalez ad Regul. 8. Cancellariæ gloss.51. num.73. & seq.*, & consentanee firmat *secunda Causæ Decisio §. Suaderi*.

Demum nullius roboris videbatur objectum alterum, quod proponere consuevit præfatus Battaglia, quod ni-
13 mirum sicuti ad effectum reservationis sufficere videtur ex auctoritatibus supra *in §. Quin adversus*, Subcollectorem etiam per temporis momentum fuisse unicum in tota Diœcesi: Ita de reservatione in præsenti dubitari nequeat, cum probabile sit, quod in decursu 39. annorum, quo prædictus Raymundi munus Subcollectoris exercuit, potuerit unicus remanere.

Siquidem prænotato in facto, quod idem Canonicus Raymundi in suis
14 Literis patentibus non aliam habuit deputationem, nisi restrictam, & limitatam ad Civitatem Cevæ, & Loca adjacentia per decem milliaria; quodque per consequens generalem habere nequivit Jurisdictionem, nisi exadverso exhibeantur aliæ Literæ: Hinc oritur, quod licet per momentum temporis unicus remanere potuisset; generalis tamen in tota Diœcesi nunquam fuit; atque ideo ipsius Beneficia dictæ reservationi obnoxia esse nequierunt; juxta ea, quæ firmant *Causæ Decisiones utrobique §. Etenim*.

Et ita, remissive in reliquis sese habentes ad enunciatas Decisiones, quæ in Causa prodierunt unica tantùm Parte informante, censuerunt Domini, suffragantibus 5., & 6.

FERRARIEN, SEU RAVENNATEN EXEMPTIONIS.

Merc. 21. Martii 1736.

Argumento non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Ementes pretio intrinseco ab Ecclesiasticis aquam vitis, stare debent circa quantitatem expensarum notulæ juratæ ab iisdem Ecclesiasticis tradendæ.*

DECISIO XLIII.

IN hodierna Rota Memorialium Mensa Archiepiscopalis Ravennaten. petiit expeditionem hujus Causæ ad

ad formam Decisionis coram Me editæ die 27. Januarii currentis Anni 1736., & è converso Communitas Ferrariæ, & Locus Pius pauperum mendicantium ejusdem Civitatis instabant pro concessione novæ Audientiæ; sed DD. illam denegarunt demandando mihi Causæ expeditionem extensa brevi decisione, qua (ad tollendam omnem suspicionem alterationis notulæ omnium expensarum factarum pro conficienda Aquavitis una cum pretio vini, tradendæ per d. mensam in actu interpellationis, sive intimationis per ipsam faciendæ d. Communitati, & Loco Pio) declaratur eandem notulam esse dandam a Ministris d. Mensæ prævio juramento super illius veritate, inhærendo resolutioni in simili casu emanatæ *a Sac. Congregatione Immunitatis in nullius, seu Sublacen 1. Aprilis 1731. relatæ in Decisione hujus Causæ coram Rm̃o P. D. Decano die 28. Martii 1738. §. Hisque pro Coronide*.

Et ita &c.

ROMANA TRANSACTIONIS.

Die Ven. 13. Aprilis 1736.

ARGUMENTUM

Læsio in Transactione desumenda est non a pretio rei litigiosæ, sed a subsistentia, vel insubsistentia Prætensionum. Vocatio ex quibus excludatur. Cætera habes in argumento Decisionis XII.

SUMMARIUM.

1 *Transactio inita post rem judicatam nititur bona fide.*
2 *Læsio regulari debet non a pretio rei litigiosæ, sed a subsistentia, vel insubsistentia Prætensionum.*
3 *Substitutio fœminarum extendi nequit ad earum masculos.*
4 *Binæ Decisiones contra aliquem latæ suspicionem augent ejus mali juris ad effectum excludendi læsionem in transactione.*
5 *Verba quo sensu a Testatore in una Testamenti parte proferuntur, eodem in aliis etiam partibus prolata censeri debent.*
6 *Dictio* Mà *est adversativa*;
7 *Et operatur, ut qualitates supra expressæ repetitæ censeantur.*
8 *Ex conditionali desumitur interpretatio Dispositivæ.*
9 *Testator, dum voluit, ut vocati insignia, & nomen suæ domus assumerent, eos vocasse non censetur, quibus tale onus non imposuit, si eorum vocatio dubia sit:*
10 *Pariterque si cæterorum vocationem clare, & apertè designavit, eos invitasse non dicitur, quorum vocatio æquivoca, & dubia manet.*
11 *Quæ efficaciùs ostendunt voluntatem Testatoris, superflua dici nequeunt.*
12 *Voluntas Testatoris erui non potest a circumstantia facti deficiente.*
13 *Auth.* Resque *non prodest neque quoad sortem, neque quoad fructus differenti petere satisfactionem, usque ac patrimonium Dotantis defuncti detectum fuerit impar solutioni.*
14 *Mandatum ante mortem Dotantis expeditum, sed pro cujus executione nunquàm actum fuit, majorem negligentiam ostendit.*
15 *Subscriptio* — affermo quanto sopra, *addita renuntiationi ab alio faciendæ importat merum testimonium, non vero operatur, ut subscribens non secuta renuntiatione teneatur ad damna.*

DECISIO XLIV.

Quamvis in Audientia diei 16. Januarii currentis anni ad trutinam revocatis fundamentis *Decisionis* coram me editæ *sub die* 4. *Februarii anni proximè elapsi*, nulla prodiisset resolutio ob suffragiorum paritatem, hodie tamen, reproposita causa, responsum habui — *in Decisis* —

Iterum namque ponderato, quod Transactio anno 1730. inita inter Comitem Alexandrum Ursinum, & Olimpiam Ursinam ejus Amitam, quæ nomine etiam Sororis Mariæ Magdalenæ alterius dicti Comitis Amitæ stipulata fuit, omnimoda bona fide exarata
1 comperiebatur, utpotè facta, postquam præfatus Comes passus fuit Sententiam contrariam in Tribunali A. C., quæ subinde vim rei Judicatæ obtinuit, comprobavitque, eidem debitam non esse

esse successionem in Feudo Arcis Juvenis, ut firmavit concordantibus allegatis *Decisio*, *quæ revidetur* §. 3.

Insuperque animadvertendo, tertiam partem pretii, seu fructuum Feudi Ar-
2 cis Juvenis ab eodem Comite æstimat. in summa scut.4603., atque receptam occasione hujus Transactionis, ultra cessionem Jurium pro prosequendis aliis Bonis Fideicommissariis Marci Lepidi Ursini Fideicommitentis, fuisse pretium plusquam congruum, comparative ad totalem insubsistentiam ejus prætensionum, tam super successione in dicto Feudo Arcis Juvenis, quam super consecutione Creditorum Dotalium ex Persona Flaviæ ejus Matris, & ex Persona Modestæ ejus Aviæ Maternæ, non dubitarunt Domini, quin longè exularent termini læsionis adversus dictam Transactionem ab ipso Comite propositæ, quemadmodum in hac hypothesi semper longe abesse, licet data non sit medietas pretii rei in litem deductæ; sicuti ultra citatos in *Decisione Causæ* §.5. firmat *Constantin. ad Stat. Urb. annot.46. art.2. num.*141.

Insubsistentia verò, saltem ad effectum de quo agitur, enunciatarum prætensionum sæpedicti Comitis Actoris, haud difficiliter detecta est: Exordiendo quippe a successione, quam conabatur ostendere sibi deberi in præcitato Feudo, vocationem suam desumendo ex ea Testamenti parte, in qua Marcus Lepidus Fideicommittens, extincta linea masculina filiorum ejusdem substituerat Fœminas ab ipsis filiis descendentes; sicuti hujusmodi substitutio restricta apparuit præcise ad Fœminas eorundem primorum Hæredum institutorum, ita ambigi nequivit, quin
3 frustra vocationem suam ex hac Testamenti parte desumeret, cum substitutio loquens de Fœminis certo certius extendi non valeat ad masculos ex ipsis progenitos; *leg. si ita scriptum ff. de legat.2.*, *Rot. in Romana, seu Sabinen. Primogenituræ super bono Jure 17. Martii* 1733. §. *Hæc erant cor. R.P.D. Crescentio*.

Neque visa sunt obstare in hypothesi subsequentia illa verba immediate post Fœminarum substitutionem a Fideicommittente prolata, ibi — *Ma essendoci maschj siano escluse le femine* — ex quibus Actor inferebat, quod cum non sint verificabilia in masculis ex masculo, qui pro extinctis considerati jam fuerant, necessario importare debeant vocationem masculorum ex fæminis.

Nam ultra quod non semel, sed bis Sacrum hoc Tribunal, data occasione examinandi hoc idem Testamentum, explicavit prænarrata verba in vero sensu repetitivo exclusionis fœminarum in concursu masculorum ex masculis, non autem in sensu vocationis masculorum ex fœminis, ut videre est *in Decisionibus* 112., & 114. impressis penes *Constantin. ad Statut. Urb.*, ac proinde semper urgebit contra præfa-
4 tum Comitem Ursinum validior suspicio ejus mali juris ad effectum excludendi prætensam læsionem sibi illatam ex dicta Transactione; ad enucleata in proposito per *Rot. in decis.*25. *per tot. coram Ottbobono*.

In eodem sensu præterea accipienda esse suasit, primò, quod Testator, ubi aliquos ex masculis primis Hæredibus institutis consideravit adhuc extantes, ex quo ipsos reciprocavit, simili expressione nihilominus usus fuit, ibi — *E che Donne in modo alcuno possino succedere &c. essendoci li maschj* —; Unde non levis insurgit præsumptio, quod de masculis ex masculo intellexerit, occasione etiam exponendi consimilia altera verba superiùs in objecto transcripta; juxta regulam, qua edo-
5 cemur, verba uno modo intellecta a Testatore in una dispositionis parte, eodem modo intelligenda esse in altera, quam in proposito exornant; *Bartol. in leg. Centurio. num. 27. ff. de vulg., & pupill.*, *Surd. cons.*268. *num.*8., *Mans. consult.*201. *num.*25., *Rodulphin. allegat.*95. *num.*13., *Rot. coram bo. me. Molines dec.*1001. *num.*25.

Secundò deinde, quia recognitum est, inclusionem masculorum in prænarratis verbis, de quibus in objecto,
6 conceptam fuisse per dictionem *Mà*; Hujusmodi quippe dictio de sui natura adversativa est, *Riminald. Jun. cons.*29. *num.*26., & 27., *Ruin. consult.*178. *n.*8. *tom.*2., *Alexand. cons.*99. *num.*9. *lib.*7., *Mans.*

Manf. consult. 18. *num.* 8 *tom.* 11.; Atque ideo operatur, ut retentis iisdem
7 terminis, & qualitatibus, dici debeant in præcitatis verbis inclusæ illæmet personæ, quarum intuitu fæminæ in hac facti specie fuerant priùs exclusæ, & consequenter masculi ex masculis; per ea, quæ examinata importantia ipsius dictionis *Mà* resolvunt per *Text. in leg. peto* §. *Fratre, ff. de legat.* 2., *Cyriac. controv.* 400, *num.* 121., *Gratian. discep. forens. cap.* 539. *num.* 14., & *seqq.*, *Torr. variar. quæst. tit.* 8. *quest.* 7. *num.* 81. *tom.* 2., *Rot. coram Merlino decis.* 669. *num.* 10., & *post eundem in tract. de legitim. decis.* 114. *num.* 2., & 3., & *coram Reverendissimo Crispo decis.* 127. *num.* 9.

Tertio loco postea validiùs pro eodem amplectendo sensu, deductum est argumentum, nedum ex Testamenti parte conditionali, in qua de solis masculis ex masculo loquutus fuit Testator nulla facta mentione de Descendentibus ipsarum fæminarum: Verum etiam ex altera ejusdem Testamenti parte præcepitiva, in qua occasione injungendi onus assumptionis cognominis, & Armorum Domus Ursinæ illud solummodò injunxit — *Alle Figliuole di detti Eredi* — primo loco institutorum, nullatenus autem descendentibus ex ipsis.

Ex his etenim summa ratione non solum datum est inferre, Fideicommittentem in superius apposita expressione non comprehendisse Descendentes masculos ex ipsis Fæminis, utpote efformantes quoddam Personarum genus, de quo mentionem non fecit ad exclusionem ulteriorum substitutorum in parte conditionali, quæ de cætero
8 tuta semper, atque fida interpres est partis dispositivæ; *Rodulphin. allegat.* 25. *num.* 18., *Peregrin. de fideicommiss. art.* 25. *num.* 32., *Rot. decis.* 26. *num.* 6. *part.* 7., *decis.* 9. *num.* 20. *part.* 11., *decis.* 235. *num.* 20. *par.* 16. *recen.*, & *in Montis Alti Immissionis* 17. *Jan.* 1721. §. *Ubicunque coram bo. me. Cerro*.

Quin immo eruitur procul dubio, nec etiam de hoc masculorum genere
9 cogitasse, cum ipsi non injunxerit agnationis artificialis renovationem, quod porro non omisisset, si verè intellexisset antea eosdem masculos ex fæminis ad successionem invitare, prout tale onus expresse injungere non omisit Personis illis, quas ad suum Fideicommissum vocavit; ex ponderatis per *Rot. coram Cerro decis.* 630. *num.* 10., & *in recen.*, *decis.* 218. *num.* 10. *par.* 11., & *in decis.* 400. *num.* 8. *part.* 15.

Indubitanter postremò hujusmodi interpretationem prævalere authumarunt Domini, considerando, quod ubi Testator de vocatione masculorum ex fæminis sollicitus fuit, clarè, & non per verba imperfecta, aut æquivoca eam designavit, quemadmodum constat in vocatione filiorum Cleriæ; quod egit etiam occasione invitandi ad successionem novas Personas in quibuscunque Testamenti partibus, in quibus
10 semper legitur verbum *succedino*; Hæc namque disponendi methodus clariùs etiam probat, transcripta in objecto verba non inopportune hic repetenda — ibi — *Mà essendoci mascbi, siano esclusè le femine* — prolata quidem fuisse, ut magis magisque prælatio masculorum ex masculis, eorumque reciprocatio pateret, minime vero dat intelligere, eadem verba importare vocationem masculorum ex fæminis a primis Hæredibus descendentibus, quorum respectu Fideicommittens non omisisset eadem propria, & perfecta proferre verba successionem importantia, quæ protulit respectu cæterorum vocatorum, ut ad casum ratiocinantur, *Rodulphin. allegat.* 174. *num.* 21., *Rot. decis.* 991. *num.* 7., & 8. *coram Emerix Jun*, & *in decis.* 918. *num.* 74., & *seqq. coram bon. mem. Molines*.

Hinc propterea ad declinandam vim, & efficaciam argumentorum huc usque ponderatorum, nihil valuit, vel notare nuper dicta verba de superfluitate, quatenus non operarentur vocationem masculorum ex fœminis; vel objicere, quod Testator injunxit onus assumendi Cognomen, & Arma filiis etiam earundem fœminarum. Etenim quoad primum attinet quotiescunque prædicta verba apposita dignoscuntur ad simplicem etiam effectum clariùs patefaciendi voluntatem Testatoris, stan-

stantem pro reciproca, & prælativa successione masculorum ex masculis, minimè notari queunt de superfluitate: Ea siquidem, quæ efficacius ostendunt
11 Testatorum voluntatem, nunquam sine operatione dicuntur; *Leg. Balista ff. ad Trebell.*, *Rot. coram clar. mem. Cardinali Falconer. decis. 37. num. 15.*, *& decis. 45. num. 20.*, *& 21. sub tit. de Fideicommiss.*

Quoad secundum verò compertum est hujusmodi objectionem carere totali facti assistentia; quoniam sedulò examinata Testamentaria Dispositione, de qua quæstio est, onus assumendi Cognomen, & Arma legitur injunctum filiabus Hæredum institutorum, & filiis Cleriæ simpliciter, ut desuper dictum est; de filiis verò fœminarum eorundem Hæredum institutorum ne verbum quidem, sicuti etiam constanter admissum fuit in citatis *Decisionibus* 112., *&* 114., penes *Constantin. ad Statut. Urb.*, super hoc eodem testamento emanatis. Deficiente itaque Fa-
12 cto in hoc proposito, frustra quæritur, qualis potuisset esse Fideicommittentis voluntas ex eadem Facti circumstantia, quæ deficit; *leg. si ex plagis §. In olivo ff. ad leg. Aquil.*

His autem sic positis, pro eo quod respicit prætensionem dicti Comitis Ursini quoad expetitam successionem in enunciato Fideicommisso; non minori irrelevantia subinde, ad effectum saltem excludendi impictam læsionem, visæ sunt laborare subalternæ præcitatæ ejus prætensiones: Quandoquidem, dum idem Actor, super Bonis prænarrato Fideicommisso subjectis contendebat sibi deberi conspicuam summam scutorum ferme 3000. pro residuo Dotis Flaviæ Matris, ejusque fructibus.

Animadvertentes Domini petitionem satisfactionis hujus Crediti diu protractam fuisse, & postquam detectum fuit Patrimonium Julii Constituentis, & ultimi Hæredis Gravati, minus impar pro solutione; Hinc deduxere, hanc petitionem ad formale Judicium procul dubio rejiciendam denuo fore,
13 cum in Jure vulgata sit Propositio, minimè locum esse actioni subsidiariæ descendenti a famigerata *Auth. res quæ Cod. Com. de legat.*; quoties Creditor tempore congruo distulit petere satisfactionem Crediti dotalis, sive agatur de sorte, ut advertunt allegati in *Decisione*, quæ revidetur §. 6., sive agatur de fructibus; ut unanimiter firmant *Baldue. ad Ramon. cons. 1. num. 82.*; *Fusar. de substit. quæst. 531. num. 43.*, *Urceol. decis. Florentin. 30. num. 41.*, *Rot. in decis. 1278. num. 21.*, *& 22.*, *& in decis. 1359. num. 24. coram bon. mem. Lancetta.*

Absque eo quod negligentia in petendo hoc creditum evitari posset, ex eo quod probetur expeditio Mandati usque de anno 1714. adversus memoratum Julium: Quia e contra constat in facto eundem Julium obiisse de anno 1720., nec intermedio hoc tempore docetur, unquam actum fuisse pro executione hujus mandati: His vero
14 in circumstantiis, non solum dicta mandati expeditio deservire non valeret pro excusatione negligentiæ, sed potius ejusdem negligentiæ efficacius subministraret argumentum, *Rot. in Interamnen. Censuum super reservatis quoad fructus decursos ante Annum 1715. 16. Martii 1732. §. Nec. coram R. P. D. Nunez*, *& in illius confirmatoria 25. Januarii 1734. §. 6. cor. R. P. D. Millino.*

Quatenus denique sæpe nominatus Actor contendebat sibi obligatum Fideicommissum ex Juribus dotalibus Modestæ ejus Aviæ, adversus quam agere potuisse proponebatur pro emendatione damni in summa scut. 4000. sibi obventi, quia eadem Modesta non curavit, ut prædicta Maria Magdalena renunciaret Juribus ei competentibus super antedicto Fideicommisso, prout asserebatur teneri, attenta prætensa promissione ab ipsa emissa in Capitulis Matrimonialibus exaratis occasione Matrimonii a Patre moderni Actoris cum Flavia Ursina contracti.

Illico responsum est, nullo pacto Modestam promisisse se curaturam, ut dicta Maria Magdalena renunciaret, in quibus terminis forsan promissio operaretur, saltem ut ipsa adhibere debuisset diligentias, ut effectuata remaneret promissa renunciatio. Ast postquam in

in dictis Capitulis dictum fuit, Mariam Magdalenam renunciaturam fore, sequentibus dumtaxat verbis Apocham Capitulorum subscripsit, ibi -- *Io Modesta Rosanna affermo quanto sopra* -- Quo circa, sicuti hujusmodi subscriptio,
15 aut præsefert nudum Testimonium alienæ assertionis, aut ad summum quandam promissionem Facti alieni; ita resolvitur in simplicem approbationem renunciationis in casu, in quo exarata fuisset, neutiquam verò operatur, ut Modesta, vel ejus Hæredes ex ipsa teneantur ad refectionem prætensi damni ob renunciationem non sequutam illati; juxta clare disposita *in §. Si quis alium. Instit. de inutilib. stipulat.*, *leg. inter stipulantem 83. ff. de verbor. obligat.*, quæ Jura apposite exornant *Cyriac. controv. 103. num. 13.*, *Ludovic. decis. Perusin. 27. num. 8.*, *Rot. coram Buratto decis. 64.*, *ibique Adden. n. 19.*, *coram Ludovis. dec. 241. num. 8.*, & *coram bon. mem. Molines in dec. 630. n. 2.*
Et ita &c. utraque &c.

CAVALLICEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 13. Aprilis 1736.

ARGUMENTUM.

Substitutio a Testatore facta in casu, quo ipse moriatur cum filiis, qui deinde sine filiis decedant, evanescit ipso sine filiis obeunte, si ad primum casum restricta dignoscatur; vel si Testator utrumque casum prævidit, & diversimode disposuit.

SUMMARIUM.

1 *Substitutio a Testatore facta in casu tantùm, quo ipse moriatur cum filiis, qui deinde sine filiis decedant, evanescit ipso sine filiis obeunte:*
2 *Dicitur autem in eo unice casu substituisse, si hæredes instituerit filios superstites,*
3 *Et controversa substitutio non stat independenter, sed in eadem oratione per copulam--Et--connectitur cum institutione filiorum superstitum,*
4 *Estque concepta cum verbis illativis, & restrictivis ad illum casum, prout sunt illa* -- Delli detti miei figli --.
5 *Substitutio facta in defectum filiorum habet locum tam in casu, quo Testator moriatur cum filiis, qui deinde sine filiis decedant, quam in casu, quo Testator sine filiis decedat:*
6 *Quod tamen verum est, si Testator simpliciter disponat in casu obitus cum filiis, non procedendo ad alium casum, quo sine filiis decedat:*.
7 *Secus verò quando de utroque cogitavit, & diversimodè disposuit;*
8 *Præsertim si extensò priùs Testamento, & utroque casu distincto, substitutio subinde per apostillam addita fuerit uni tantùm casui;*
9 *Ac maxime si Testator erat Jurisconsultus.*
10 *Supradicta autem procedunt etiamsi per vocatos in controversa substitutione conservare voluit Testator agnationem artificialem.*
11 *Inverisimilitudinis ratio habenda non est, quando contraria voluntas Testatoris est clara.*
12 *Plures substitutiones longa serie ordinatæ etiam intuitu agnationis, & causæ piæ, si ab aliqua conditione, vel casu dependeant, eo non eveniente evanescunt.*
13 *Novum non est, quod fideicommissi gravamen imponatur Proximioribus, & bona remaneant libera penes remotiores:*
14 *Prout non est omnino inverisimile, quod Testator voluerit artificialem renovationem agnationis, ubi naturalis inceperit in descendentibus; & quod viceversa ubi hæc non inceperit, de illa non curaverit; & hæc ratio exuberat, ut substitutio ad unum casum restricta ad aliũ non extendatur.*

DECISIO LXV.

INstantia, quam Spiritus Michael Dureaù vivens promovit, & subinde, eo defuncto, prosequutus fuit Franciscus Dureaù ejus hæres, super immissione in possessionem bonorum hæreditariorum Josephi de Martin in vim Fideicommissi ab isto ordinati in Testamento condito die 8. Octobris 1697. contra Mariam Margharitam de Blanc, uti hæredem Testamentariam Claudii de Martin Fratris, & respectivè hæredis supradicti Josephi Testatoris, constanter

ter rejecta remansit tribus conformibus Judicatis, altero videlicet Officialis Curiæ Episcopalis Cavallicen., altero A. C., & tertio demum hujus Sacri Tribunalis coram Rmo P. D. meo Calcagnino Decano, præviis duabus egregiis Decisionibus editis diebus 4. Februarii, & 6. Junii superioris An. 1735.

Cumque Causa in gradu ulterioris appellationis ex rescripto plenæ Signaturæ, & ad instantiam recensiti Francisci mihi commissa fuerit, proposui hodie, informante tantùm Margharita Rea conventa, consuetum Dubium — *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* — ac Domini responderunt — *Constare de re judicata* —

Et jure quidem merito, quia dictæ rei judicatæ justitia nimis evidenter
1 apparuit ex eo, quod vocatio, sive substitutio Spiritus Michaelis, ejusque Descendentium unice facta fuit a Josepho Testatore in eo casu, quo ipse decessisset cum Filiis, & inde isti sine filiis defecissent; proindeque cum hic casus non evenerit, dum idem Testator obiit sine Filiis; hinc patet eundem Spiritum Michaelem, ejusque Descendentes nil petere posse ex hæreditate antedicti Testatoris in vim vocationis, seu substitutionis in ejus Testamento appositæ; Cum ista ob non sequutam purificationem casus, & conditionis, sub qua concepta fuit, defecerit, ac evanuerit, & habeatur, acsi nunquam scripta fuisset; *l. ex facto* 17. *ff. ad Trebell.*, *Alexand. consil.* 1. *a num.* 9. *lib.* 1., *Roland. cons.* 58. *num.* 17. *lib.* 3., *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.* 337. *n.* 3., *& cor. clar. mem. Card. Falconer. de Fideicom. dec.* 13. *n.* 1., *& in rec. dec.* 116. *num.* 10. *part.* 13., *& firmat utraque decisio Rmi Decani, & signanter secunda §. Observatum*.

Quod autem enunciata Spiritus Michaelis substitutio concepta sit in casu supra designato deprehenditur ex eo,
2 quod d. Testator sibi scripsit hæredes filios — *che si troveranno viventi in tempo della mia morte* —; Et hisce superstitibus Filiis sine liberis decedentibus primo loco substituit Claudium Fratrem, & inde suprad. Spiritum Michaelem, ejusque descendentes sub his verbis — *Ed in mancanza delli dd. miei Figli, e del d. Claudio de Martin mio Fratello, Io chiamo, e sostituisco in tutti li miei sudetti beni in virtù dell' istessa sostituzione, come sopra il d. Sig. Dureau mio Nipote &c.* Unde si Testator filios viventes, & superstites instituit hæredes, palam est, eundem ad hunc casum restrinxisse supradictam substitutionem Spiritus Michaelis, ejusque descendentium, ex bene deductis *in Decisionibus Rmi Decani*, nempe *in prima §. Ideoque, & in Secunda §. Siquidem*.

Nec subsistit, quod hæc substitutio stet de per se, & sit indeterminata, ideoque restringi nequeat ad dictum casum obitus Testatoris cum filiis; quia dilucidè apparet contrarium ex supra relatis ver-
3 bis, non solùm quia eadem substitutio in una, eademque oratione, sive tenore dispositionis connectitur, mediante copula — *Et* — cum d. Institutione filiorum superstitum — *e che si troveranno viventi nel tempo della mia morte* — Sed etiam ex quo eadem substitutio concepta est
4 verbis illativis, & restrictivis ad illum casum, ut sunt ea — *delli detti miei figli* — & rursus — *in virtù della stessa Sostituzione, come sopra* — quæ est illa substitutio Claudii Fratris, facta etiam in prædicto casu obitus Testatoris cum filiis: in quibus circumstantiis semper substitutio dicitur dependens atque restricta ad casum supra expressum, & non indeterminata, & de per se stans; *Alexand. cons.* 139. *num.* 1., *& seq.*, *Ruin. cons.* 102. *n.* 21. *lib.* 2., *latè Rota Diversor. dec.* 568 *n.* 3. *&* 4. *part.* 1., *& egregiè de more firmat utraque decisio Rmi Decani Prima §. Restrictionem, & seq.*, *Secunda §. Militat siquidem*.

Minimè refragante, quod admissa etiam restrictione recensitæ substitutionis ad casum obitus Testatoris cum filiis, adhuc ex hoc, quod Testator decesserit sine filiis, non remaneat exclusus illius effectus, cum dicta verba, sive
5 conditio — *Ed in mancanza* — verificata remaneant tam in casu, quo Testator decedat cum filiis, & successivè isti sine filiis decedant, quam in altero casu, quo idem Testator decedat absque filiis, *juxta Theoric. Socin. in l. Solemus ff. de* con-

condition., *& demonstrat.*, *quam reprobato Oldrad. contrarium sentiente in conf.*177., sequuntur communiter *DD.*, *& hoc Sac. Tribunal*, ut habetur *in Anconitana Concursus* 5. *Februarii* 1734. *§. Cum autem coram Reverendiss. Calcagnino Decano*.

Hoc namque unicè procedit, quotiescunque Testator prævidit, atque dispo-
6 suit in dicto primo casu obitus cum filiis, non procedendo, nec disponendo aliter in altero casu, quo sine filiis decederet: Tunc enim quemadmodum in casu existentiæ, & successivæ deficientiæ filiorum sine liberis voluit dari substitutum; ita quoque præsumitur, illum dare voluisse in enunciato altero casu non existentiæ; cum non sit assignabilis ratio, quare potius substituere voluerit in uno casu, quam in altero; juxta animadversa *per Facchin. contr. Jur. lib.*4. *cap.*46., *Castill. contr. Jur. cap.*49. *n.*12., *Card. de Luc. de fideicomm. disc.*91. *num.*6., *& firmant Decisiones Reverendiss. Decani, Prima §. Utcunque*, *& Secunda §. Paremque*.

Verùm in subjecta hypothesi Testator prævidit, ac disposuit etiam in al-
7 tero casu, quo ipse decederet absque Filiis; & in isto purè, & simpliciter, & absque ulla penitus repetitione supradictæ substitutionis Spiritus Michaelis, ejusque Descendentium, quemadmodum fecerat in primo casu obitus cum filiis, instituit, & sibi scripsit hæredem universalem Claudium Fratrem, ibi -- *Evenendo il caso, che Io moja senza Figli legittimi, e naturali sò, istituisco, e di mia propria bocca nomino mio Erede universale solo, e per il tutto il Signor Don Claudio de Martin Sacerdote, e Canonico della Chiesa Catedrale di Carpentras mio caro Fratello* --: Ideoque cum in hisce terminis clare nimis pateat, Testatorem in hoc ultimo casu nullum voluisse eidem Claudio dare Substitutum, dum, si hoc voluisset, expressisset, ut fecit in primo casu; sequitur inde in hoc secundo non esse admissibilem, atque recipiendam supra enunciatam *Soccini Theoricam*, seu præsumptam voluntatem Testatoris, quæ semper cessat, ubi constat de ejus voluntate in contrarium; nec ullam esse faciendam extensionem de casu ad casum, ut distinguendo tradunt *Ger. Spin. consil.*12. *n.*10., *& sequen.*, *Cancer. var. resolut. lib.*1. *tit. de Substitut. num.*179., *Mantic. de tacit. lib.*2. *tit.*7. *n.*6., *&* 7., *latè adden. ad dec.*323. *n.*122. *& pluribus anteceden.*, *& subsequen. par.*9. *rec.*, *Rot. dec.*222. *n.*15. *par.*5., *& dec.*114. *n.*10., *& plur. sequen. par.*13. *rec.*, *cum aliis Concordantibus tam in prima Decisione Rmi Decani §. Ubi verò*, *& §. Ideoque*, *quam in Secunda §. Siquidem*, *& §. Cum enim*.

Quod transit in evidentiam ponderando, quod recensitus Testator prius
8 condidit testamentum, ac devenit ad supra enunciatatam dispositionem habito respectu ad sæpedictos binos casus obitus cum Filiis in uno, & obitus sine Filiis in altero; & in primo, ut dictum est, suos Hæredes instituit Filios supervivente cum Fideicommisso perpetuo favore eorum Descendentium Masculorum, & inde Fæminarum per viam regularis Primogenituræ, & in illorum defectum sine Filiis substituit Claudium Fratrem; in secundo verò casu obitus sine Filiis, ut pariter dictum est, instituit liberum hæredem eundem Claudium Fratrem, & in hoc statu, & dicto jam extenso Testamento Testator expost superaddidit per viam Apostillæ substitutionem supradicti Spiritus Michaelis, ejusque Descendentium, illamque collocavit in primo casu obitus cum filiis, nil penitus superaddendo liberæ, atque inferiori institutioni Fratris conceptæ in altero casu obitus sine Filiis: quibus stantibus, eo magis apparet, Testatorem procedendo, ut supra, noluisse habere locum præfatam substitutionem in eo casu, quo ipse absque filiis decederet, sed voluisse, ut Claudius Frater hæres remaneret absque ullo onere aliis suam hæreditatem restituendi; recurrente, quod si contrarium voluisset, supradictam Apostillam, sive substitutionem collocasset etiam in hoc ultimo casu, ex bene firmatis *in utraque Decisione Rmi Decani in Prima scilicet §. Diversitatem*, *& in secunda §. Cum enim*, *& §. Militat siquidem*.

Maximè inspecta qualitate Testatoris, qui erat Jurisconsultus diligentissimus,

9 simus, & in statu optimæ valetudinis, dum totum testamentum proprio caractere scripsit, & potuit illud maturè ponderare, quia non statim consignavit Notario, sed per septem dies penes se retinuit, quod magis suadet, non aliter supradictam Apostillam substitutionis D. Spiritus Michaelis apposuisse in primo ex recensitis casibus, nisi quia voluerit firmiter, ac maturè illum non succedere in dicto altero casu, ut hac qualitate Testatoris considerata, firmavit *Rota in Maceraten. Legatorum, & Fideicommissi 18. Junii 1710. §. 16., & 17. cor. bon. mem. Ansaldo*.

Quin urgeat, quod Testator vocaverit, ac substituerit Spiritum Michaelem
10 Nepotem, ejusque Descendentes in perpetuum ad finem artificialiter renovandi ejus agnationem, ut desumitur ex illo onere -- *col peso però di assumere egli, e suoi Descendenti in perpetuo il mio nome, o le mie Armi senza altro nome, ne armi sotto pena della privazione de' miei Beni ipso facto senz' altra dichiarazione* -- Et per consequens ex omni parte inverisimile sit, quod id potius voluerit in dicto casu prædecessus cum Filiis, quam in altero sine Filiis.

Siquidem hìc clara sunt, & expressa verba Testamenti, unde ab illis non est
11 recedendum propter aliquam inverisimilitudinem, quæ attendi non meretur, quando clara est in contrarium voluntas Testatoris: Nam novum non est, imo passim, & quotidie evenit, multas
12 substitutiones longa serie ordinatas etiam intuitu agnationis, & Causæ Piæ, dependenter tamen ab una conditione, vel casu, illo non eveniente, penitus evanescere; sicuti constat *ex decis. 820. num. 1. per tot. cor. Buratto, & dec. 712. n. 3., & seq. coram Cerro, & in recent. dec. 158., & dec. 221. n. 1., & seq. par. 5., & dec. 272. num. 12., & seqq. part. 6.*,
13 Quodque Fideicommissi gravamen in uno casu adjectum sit Proximioribus, & in alio bona remaneant libera in Remotioribus; prout supradicto objecto aliàs respondit *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec. 217. num. 13.*

Itidemque non est adeo inverisimile, & a recta ratione alienum, quod Testator sollicitus fuerit de renovanda civiliter agnatione in Descendentibus Spiritus Michaelis ejus ex Sorore Nepotis, ubi illa semel naturaliter incepisset in propriis Filiis, ac Descendentibus; quodque in casu contrario, quo illa naturaliter non inciperet in propriis Filiis,
14 nec etiam curaverit de illius artificiali renovatione; sed melius duxerit liberam facultatem disponendi dilectissimo Fratri relinquere; & hæc ratio diversitatis connaturalis de cætero, quæ potuit esse in mente Testatoris, exuberat, ut supradicta substitutio ad unum casum restricta non extendatur ad alium de diametro contrarium. *Ger. Spin. d. cons. 12. num. 10. cum duobus seq., Gratian. discept. 586. num. 41., Rota in rec. dec. 635. n. 15. par. 19., & bene observat secunda Decisio R̃mi Decani §. Consito itaque*.

Et ita Domini approbantes reliqua egregiè deducta, ac perpensa in sæpedictis binis Decisionibus R̃mi P. D. Decani censuerunt, informante tantum Maria Margharita, non comparente autem in hac ulteriori Instantia Francisco Dureaù, etsi pluries monito &c.

MELEVITANA SOCIETATIS.

Die Lunæ 16. Aprilis 1736.

ARGUMENTUM.

Contractus Societatis, & assecurationis certi lucri, etiamsi unus ex Sociis ponat sortem, alter industriam, valent, tam si separatim fiant, quam si conjunctè; modo tamen taxatio certi lucri usque ab initio excessiva non fuerit, habita ratione lucri ex Societate proventuri. Trinus contractus an validus sit, saltem quando agitur cum mercatore? remissivè.

SUMMARIUM.

1 *Sententia valida, & justa est confirmanda, & mandatum in ejus vim relaxatum est exequendum.*
2 *Inter socios commune esse debet damnum, & lucrum.*
3 *Instantanea correctio est evitanda, & vitium a stipulatione, quoad fieri potest, avertendum.*
4 *Mutuum palliatum faciliùs excluditur in negotiatore.*

5 *Una Instrumenti pars aliam declarat, maximè ubi agitur de excludendo delicto.*

6 *Congrua congruis referenda sunt.*

7 *Res intelligendæ sunt juxta subjectam materiam.*

8 *Negotiatores damnum appellant amissionem lucri.*

9 *Verba generalia, immo etiam universalia restringuntur ad contenta in dispositione, cui immediatè cohærent.*

10 *Trinus contractus an valeat? Quid si fiat cum mercatore, & lucrum cessum sit pretium proportionatum Assecurationi sortis, & certi lucri?*

11 *Contractus societatis, & assecurationis certi lucri, etiam si unus ex sociis ponat sortem, alter industriam, valent, tam si separatim fiant, quam si conjunctè, & num. seq.*

12 *Contrario in hoc secundo casu procedente, quando taxatio certi lucri esset usque ab initio excessiva, habita ratione lucri ex societate proventuri.*

13 *Per mortem socii finitur societas, sicuti per lapsum anni, quando est annualis:*

14 *Utroque tamen casu ex partium, vel hæredum consensu tacito, vel expresso potest prorogari.*

15 *Allegans obærationem debet eam concludenter probare.*

DECISIO XLVI.

Promulgata per Rmum P. D. Assessorem SSmæ Inquisitionis sententia de Voto hujus Sacri Tribunalis edito prævia *Decisione Rmi P.D. Decani evulgata sub die 13. Maii elapsi anni*, relaxatoque mandato pro summa scutorum mille in sorte, & pro fructibus tam decursis, quam decurrendis usq; ad effectivam illius restitutionem contra Joannem Antonium Ciantar, adhuc idem non desistens à sua prætensione, quas alias sibi blandiebatur contractum Societatis initum inter Josephum ejus Patrem, & Maximilianum Balsanum non sustineri tanquam usurarium, fructusque ultra sortis quantitatem solutos sibi restituendos esse, curavit novam mihi dirigi commissionem: unde hodie proposito dubio: *An sententia lata, & mandatum relaxatum de Voto Sacræ Rotæ sit confirmandum, & respective exequendum in casu &c.* responsum est unà mecum a Dominis in ordinario Turno sedentibus — *Affirmativè in omnibus* —

De validitate namque tam memoratæ sententiæ, quam prædicti mandati nulla inter Partes intercedit controversia. Justitia verò resultat ex luculenter deductis in præcitata *Decisione Rmi P. D. Decani*: Proinde dubium non est,
1 quin illa sit confirmanda, & istud exequendum, ut alias respondit hoc Sacrum Auditorium in *dec.286.in principio cor.Royas, in dec.165., & 235.utrobique n.1. par.13. rec., & in dec.492. n.1., & dec.514. n.8. p.19. rec.*

Incassum autem propositum est, quod si a Partibus, & præsertim post conventam in Instrumento Societatis ad an-
2 num duraturæ participationem utilium, atque damnorum juxta leges perfectæ Societatis, deventum fuit ad alteram conventionem, ut Balsanus, qui scuta mille numeraverat, eadem ipsa scuta mille absque ulla prorsus contradictione assequi deberet in fine anni unà cum certo, & uniformi fructu scutorum quinquaginta, hinc nil amplius desiderari queat ad probandam Societatem ad *caput salvum*, consequenterque contractum, de quo quæstio est, fuisse mutuum palliatum titulo Societatis omnibus legibus exosum.

Iterum namque non dissimilis postrema hæc conventio considerari potuit a prima pro eo, quod pertinet ad restitutionem scutorum mille: Promissio quippe de illis in fine anni restituendis apposita in hoc secundo Instrumenti capite, utpote nullam præseferens obligationem manutenendi eandem sortem salvam, intelligi debet facta sub conditione, si illa non deperierit; ut sic evi-
3 tetur instantanea correctio, & ad civilem sensum, vitioque carentem reducatur stipulatio, quemadmodum fieri debere ultra allegatos *in Decisione præcedentis instantiæ §.14.*, docet in terminis *Rot. in dec.763. n.11., & seq. p.1. diversor.*, Atque ideo extra omnem dubitationem est, exulare ab hac hypothesi terminos mutui palliati, & ne-
4 gotium versari in terminis legitimæ Societatis; eo signanter præ oculis habito, quod

quod Ciantar publicus negotiator erat, atque adapertam negotiationis intuitu Tabernam retinebat; ut solidè probat *Decisio præcedentis instantiæ* §.6.

Quam interpretationem eo libentiùs amplectendam censuerunt Domini, ponderando, quod in priori instrumenti parte adhuc in eadem determinata summa conventa fuit restitutio scutorum mille sortis, & hoc non obstante Partes non intellexerunt, imminutionem ejusdem sortis cedere potiùs debere damno unius, quam alterius, ast communem esse, ut immediatè declararunt ibi — *& in caso di perdita ciascheduno di loro debba partieipare per metà* — Procul dubio itaque hanc conditionem tacitè censeri repetitam in d. posteriori parte instrumenti authumarunt, ad re-
5 gulam, qua edocemur, unam instrumenti partem ab altera declarari, conventionemque uno modo intellectam in una Instrumenti parte, eodem modo data compatibilitate accipi, & intelligi debere in altera, maximè ubi agitur de excludendo delicto, prout hic; per ea, quæ ad ornatum ejusdem regulæ firmant — *Bartol. in l. fin. ff. de reb. dub.*, *Altograd. cons.60.n.114.lib.1.*, *& cons. 12.n.31. lib.2.*; *Barz. dec. Bonon.73. n.14.*, *Rot.cor.Buratt. dec.272. n.8.*, *& cor Emerix jun. dec.594. n.15.*

Quin difformem contrahentium mentem in hac secunda instrumenti parte suadere potuisset subalternus ille discursus videlicet, quod si in eadem conventum fuerat tam lucra, quam damna *nella negoziazione di essi scudi mille* integrè spectare debuisse ad Ciantar., innegabilis propterea sit promissio sortis salvæ, quia damnum verificari nequeat nisi respectu amissionis sortis, nunquam verò respectu amissionis lucri:

Nulla enim intercedit difficultas, quin Ciantar publicus fuisset negotiator, ut superiùs etiam dictum est; minusque dubitari potest, quin in dicta posteriori Instrumenti parte, ubi ipse in se assumpsit omnia damna, & lucra, ibi res esset de assecuratione certi annui, & moderati lucri, quam voluit Balsanus, cessa de cætero medietate totius lucri incerti retrahendi ex negotiatione sortis favore ipsiusmet Ciantar; Quamobrem con-
6 grua congruis referendo, sicuti in materia interpretationis voluntatis faciendum monent *Gloss. in l. si negotium 76. verbo Pastorum Cod. de negot. gest.*, *Bartol. in l. fin. §. Idem quæsiit. ff. de condict. indebit.*, *Rot. cor. Merlin. in dec.829. n. 9.*, *in rec. dec.128. n.14. p.16.*, *& cor. bon. mem. Ausald. in dec.90. n.24.*

Compertum est, assumptionem totius damni, & lucri a Ciantar factam occasione cessionis habitæ de toto lucro incerto, minimè trahi posse ad promissionem sortis salvę, bene verò referri ad damnum, quod fortè contingere poterat ex lucro non facto, tum ratione su-
7 bjectæ materiæ, de qua in hac instrumenti parte disponebatur, nimirum de cessione lucri, tum ratione qualitatis personæ ipsiusmet Ciantar, qui utpote
8 Mercator adeo facilis erat ad concipiendam spem lucri, ut vix cogitando de tristi eventu possibilis jacturæ sortis damnum appellaverit, quidquid lucri deperire ei potuit; *Covaruv. variar. resol. lib.3. cap.2. n.2.*, *cum aliis laudatis in citata Decis. præcedentis instantiæ* §.15.

Indeque frustra replicabatur, hujusmodi regulis locum in præsenti non esse, attenta nimia verborum generalitate, quibus susceptio damni concepta fuit in sæpedicto secundo instrumenti capite; Quia esto, quod verba sint generalia, illud tamen ex facto certum est, in litera hujus secundi capitis Instrumenti solummodo actum esse de prænarrata cessione medietatis lucri incerti, quæ alioquin ad Balsanum pertinuisset, cui in recompensationem promissa fuere scuta quinquaginta quolibet anno: Quapropter illud ęquè in jure absolutum est, prędicta verba respicientia assumptionem omnium damnorum a Ciantar susceptam restringenda esse ad eam damni speciem, quæ in cessatione lucri consistit, juxta regulam, qua cautum habemus,
9 verba quantumvis generalia, quin & universalia, restringi, & intelligi debere juxta contenta in dispositione, cui immediatè cohærent; ut in terminis tradit *Rot. in dec.304. n.3. vers. non obstat p.2. rec.*, *in dec.77. n.2.*, *& seq. cor. bon. mem. Molin.*, *& in dec.101. n.2. cor. eodem*.

His verò sic positis, meritò Sacrum

Au-

Auditorium censuit, denuo sibi abstinendum esse a Decisione quæstionis, utrum
10 contractus trinus, societatis scilicet, & assecurationis tum sortis, tum certi lucri licitè fieri possit, quod negant ad mentem *Constitutionis san.mem.Sixti V.* 45.*Bullar.Roman.*, *Card.de Luc.de usur. disc.*1.*per tot.*, *Rocc.disp.jur. cap.*99.*pariter per tot.*, *bon. mem. Taurus in suo Vot. impress.in Mantiss.ad Card.de Luc. disc.*1. *n.*21., *&* 22. *lib.*5. *tom.*1.& alii plena manu pro hac sententia relati in *Melevitana Pecuniaria* 11. *Febr.*1718. §.*Quin*. *coram Illmo R.P.D. Corio Urbis Gubernatore*.

E contra autem, quando hujus generis contractus verè initus fuit cum Mercatore de facto negotiationem exercente, & concludenter probari potest cessionem totius lucri societatis factam consocio fuisse pretium congruum, & proportionatum pro assecuratione sortis, & certi lucri, sustineri tuentur *Navarr. in* 14. *quæst.*3. *n.*32., *& in Manual.cap.*17. *n.*254., *& seq.*, *Giballin. de usur.lib.*2.*cap.*3.*art.*1.*per tot.*, *Duard. de Societat. lib.*2. *cap.*4. *q.*6. *n.*16., *& seq.*, *Panimoll.dec.*152. *annot.*2. *n.*13., *& seq.p.*3., *Rot.Rom.*, *& Senat.Mantuan.in Decisionib.registrat.per Bonden. in observ.ad cap.*48.

Siquidem in hac facti specie duo tan-
11 tùm initi leguntur contractus, Societatis nimirum, & assecurationis certi lucri, qui si separatim conventi, etiamsi in Societate unus sortem posuisset, alter verò industriam, exempti sunt ab omni pravitate, ut probat *Decisio Rmi Decani a* §.4., *& seq.*, nulla ratio suadet, ob quam unitim facti improbari debeant, quemadmodum prosequuntur *Covarruv.variar. cap.*2. *num.*2. *in* 1.*Conclus.*, *Leotard.de usur. cap.*31.*n.*14., *Carleval. de Judic. lib.*1. *tit.*3. *disput.*7. *n.*19., *&* 20. *vers.*, *& quæ duobus* cum aliis concordantibus allegatis *in cit.Decis.*§.9.

Et sanè non refragantibus authoritatibus *Leotard. de usur. q.*31. *n.*17., *&* 18., *Card. de Luc. de usur.disc.*1. *n.*7., *Rocc. disp.jur.cap.*99. *n.*15., *&* 20., *& Rotæ in dec.*186. *n.*6., *& in dec.*201. *n.*2., *&* 5.*cor.Millino*; quarum præsidio contendebatur, societatem in hacquoque hypothesi infectam labe usuraria videri, utpotè quia lucrorum taxatio, contemporaneè, & non ex intervallo facta fuit.

Quandoquidem quidquid dicendum foret, ubi ageretur de annua taxatione lucrorum verisimiliter usque ab initio excessiva, habito respectu ad lucra ex societate perventura, in quo supposito loquuntur authoritates in objecto alle-
12 gatæ: Quoties tamen taxatio certi lucri excessiva non comperitur, prout revera in præsenti casu de excessivitate notari nequit, ex quo in Insula Melitensi ob multiplices Investimentorum occasiones, Mercatores de facili, & passim lucrari solent longè majus emolumentum, quam constitueret annuus reditus scutorum quinque pro centenario; ut alias recognovit hoc Sacrum Tribunal *in Melevitana Pecuniaria* 10. *Martii* 1719. §. *Ast peccabat cor. Illmo Corio Almæ Urbis Gubernatore*.

Profectò in his terminis, & præcisivè ab assecuratione sortis, sive conventio super certo annuo, & honesto lucro per viam transactionis fiat contemporaneè, & in ipso instrumento societatis, sive fiat ex intervallo, & postquam de fructibus tutior cognitio haberi potuit a contrahentibus, prout requirere videntur authoritates in objecto allegatæ, par in utroque casu ratio est, nec usurariæ pravitatis suspicione notari valet contractus, qui procul est ab assecuratione sortis, & solius lucri justam, & æquam assecurationem continere apparet per quandam speciem venditionis, seu transactionis super eodem futuro, incertoque lucro; ut explicant idem *Card. de Luc.de usur.disc.*3. *n.*4., *Mantic.de tacit.*, *& ambig.convent.lib.*6.*tit.*6. *n.*11., *bon. mem. Ansald. de commerc. disc.*67. *n.*28., *&* 29., *Casareg. cod.tract. disc.*44. *n.*9., *Thomas. dec.*131. *n.*43., *&* 44., *Rot.in rec.dec.*304. *n.*7., *& seq.p.*2.*rec.*, *& in dec.*70. *n.*3., *& seq. cor.Coccin.*

Debilius tandem cæteris recognitum est aliud Jo: Antonii Ciantar assumptum, dum infringere cogitabat justitiam superiùs enunciatæ sententiæ in hac causa proditæ eo sub obtentu, quod societas, de qua quæstio est, vel dissoluta re-
13 mansisset per obitum Maximiliani Balsani, qui ex hac vita migravit ante finem

nem anni, intra quod durare debebat societas ex Partium conventione; vel saltem post annum a die, quo inita fuit, utpote ad damnum simpliciter contracta; ad notata in proposito utriusque casus per *Felin.de Societat.cap.35.n.37., Gratian.discept.forens.852.n.1., Gobb. consult.decisio 78.n.3., Rot.Januen. dec. 27.n.6., & in Romana Pecuniaria, seu Reintegrationis 27.Junii 1735.§.3.cor. R.P.D. Peralta*.

In facto namque constitit non solum de prorogatione hujusmet societatis petita, & obtenta per Josephum Ciantar ab hæredibus Maximiliani Balsani usque ad annum 1720., quo supervixit ipse Joseph; sed etiam de alia simili prorogatione impetrata ab illius filiis, & hæredibus, quorum alter est præcitatus Joannes Antonius, a quo ulterius ab anno 1726. ad alios plures subsequentes annos absque ulla contradictione soluti fuerunt integri fructus totius sortis in vim transactionis antecedenti anno 1725. initæ cum ejus germano
14 fratre: Quocirca in his circumstantiis unicuique datum est intelligere, frustraneum omnino esse proponere exspirationem societatis finito anno, intra quem primordialiter fuit contracta, utpote quæ nedum ex factis positivis, verùm etiam ex conjecturis prorogata cæteroquin probatur: *Menoch. de præsumpt.lib.3.præsumpt.56. num.4., Mantic. de tacit.lib.6.cap.23. num.21., Thomas. dec.188. num.4., Rot. cor.bon. mem.Molines dec.1125. num.1.tom.4.*

Nullatenus subsistente, quod prædictæ prorogationes, ac respectivæ fructuum solutiones potius tribuendæ sint inopiæ, & proximæ decoctioni, cui subjecta erat hæreditas D.Josephi Ciantar, cujus causa ad solutionem sortis devenire noluerunt ejus hæredes, quam animo deliberato prorogandi societatem; prout deduci contenditur ex depositionibus eorundem Testium adductorum pro parte illorum de Balsanis ad probandam prorogationem societatis;

Sedulò enim perpensis dictis Testium depositionibus, ex ipsis erutum quidem est, quod de tempore, quo petitæ fuere prorogationes, effectus hæreditarii adhuc implicati erant in negotiis a patre vivente exercitis cum retentione publicæ Tabernæ, nunquam verò deduci potuit, eandem hæreditatem obæratam fuisse, atque ideo hujus decoctionis causa solutionem sortis fieri nequivisse; quæ
15 obæratio de cætero ad hunc effectum concludentissimè probanda esset ab ipso Ciantar, qui illam allegat juxta regulam ad casum exornatam per *Alexand. conf.133.in fin., Vestr.in prax.Rom.Curiæ lib.8. cap.1. num.7., Mathesilan.singul. 17. num.1., Fenzon.ad Stat.Urb. in annot. ad cap.191. num.43.*

Et ita utraque parte &c. responsum fuit unà cum suffragio mei Ponentis, approbatis in reliquis fundamentis Decisionis præcedentis instantiæ.

FOROLIVIEN SUCCESSIONIS.

Veneris 4. Maii 1736.

ARGUMENTUM.

Tam de jure communi, quam statutario Forilivii legitima matris in bonis filii est tertia portionis intestatæ fratribus cum effectu succedentibus. Quomodo ex eodem statuto regulanda sit successio matris non existentibus fratribus defuncti, eorumve filiis masculis. Materialis existentia unius tunc sufficit ad excludendam purificationem vocationis alterius, quando considerata fuit ad faciendam conditionem, secus si ad inducendam successionem; quo casu si ille abdicativè renuntiet habetur pro mortuo. Repudiatio inducit jus accrescendi pro conjunctis in gradu per Edictum successorium; renuntiatio verò abdicativa locum aperit sequenti gradui, quoties sola existentia ita renuntiantis illum excludebat.

SUMMARIUM.

1 *Statutum Forilivii defert successionem fratribus reservata matri duntaxat legitima in tertia portionis intestatæ.*
2 *De jure communi mater pro virili succedit cum fratribus defuncti: intellige ut* num.4.
3 *Si verò a statuto excludatur reservata legitima, hæc debet esse tertia portionis intestatæ.*
4 *Decedenti sine liberis, & sine testamento*

to consuccedunt fratres, sorores, & mater, non verò patrui:

5 *Limita ex statuto Forlivii deferente successionem matri, & patruis pro virili.*

6 *Juris municipalis ratio habenda est, non communis*, & num.9.

7 *Prædictum statutum non extantibus fratribus vel utrinque conjunctis, vel consanguineis, eorumve filiis masculis æqualiter ad successionem vocat matrem defuncti, sorores, earumque descendentes, neptesque ex fratre in stirpes;*

8 *Quibus non existentibus vocat pro æquali matrem, & patruos, seu patrueles in stirpes;*

10 *Advertendo, quod soror abdicativè renuntians habetur pro mortua;*

11 *Paria quippe sunt non extare, & succedere non posse;*

12 *Tunc enim solùm materialis existentia sororis sufficeret ad excludendam purificationem secundi casus, quando a statuto considerata merè fuisset ad faciendam conditionem;*

13 *Secus verò si consideretur ad effectum, ut soror in casu existentiæ præferatur.*

14 *Exclusio a lege, vel statuto promanans constituit exclusum tanquam civiliter mortuum, & impedit delationem hæreditatis;*

15 *Renuntiatio verò quamvis reddat renuntiantem incapacem acquirendi, non impedit tamen hæreditatis delationem*. Sed vid. num. 20.

16 *Pluribus gradibus successionis constitutis, inter vocatos in eodem gradu datur jus accrescendi in portione ab altero ex iis repudiata:*

17 *Et illud potentius est Edicto successorio:*

18 *Idque locum habet, etiamsi veniens ex successorio Edicto concurrere potuisset cum persona præcedentis gradus, quatenus repudians prædecessisset.*

19 *Repudiatio resolvitur in pactum de non petendo, & de non adeundo favore conjuncti in gradu, non gradus subsequentis;*

20 *Aliud verò est in renuntiatione abdicativa, & extinctiva, quæ tam acquisitionem, quam delationem impedit.* & num.22., & 23.

21 *Jus accrescendi non habet locum, ubi non adest portio, quæ debet accrescere, & altera portio, cui fiat accretio.*

22 *Portio abdicativè renuntiata computari nequit pro inducendo jure accrescendi.*

23 *Vocatio conditionata non admittitur deficiente conditione;*

24 *Cum non entis nullæ sint qualitates.*

DECISIO XLVII.

A Sententia A. C. Guglielmi, in qua definitum fuit, Comitissæ Catharinæ de Morattinis competere immissionem super bonis Bartholomæi ejus filii majoris natu, pro rata legitimæ tantùm in duabus unciis; non competere autem eidem jus ad integram hæreditatem Pauli Junioris alterius filii natu minimi postremo loco defuncti, sed solum consuccessionem pro sua virili, & æqualiter cum tribus Patruis ejusdem Pauli, appellavit præfata Catharina Mater, causaque mihi delegata, cum iterum hodie consuluerim DD. meos super Dubio *sub die 23. Januarii præteriti* propter Suffragiorum paritatem non resoluto — *An*, nempè, *& in qua quantitate sit danda Immissio* — prodiit responsio — *Affirmativè juxta modum*, nimirum *ad formam Sententiæ A. C.*

Conveniebant Scribentes pro utraque Parte in eo, quod attinet ad legitimam, ejusque quantitatem in sextante, seu duabus unciis debitam Catharinæ Matri super bonis Bartholomæi ejus Filii ab intestato defuncti superstite

1 Paulo fratre: Clara siquidem, & literalis erat censura Patrii Statuti Civitatis Forilivii, deferentis hæreditatem defuncti Fratribus masculis ejusdem, reservata Matri sola legitima, *quæ sit, & intelligatur esse tertia pars illius, quod habitura fuisset ab intestato secundùm dispositionem Juris communis* — sunt verba dicti Statuti *rub.32. de Success. ab intest. lib.5. §. Quibus fratribus*.

Cum itaque juxta juris communis dispositionem in hæreditate præfati Bar-

2 tholomæi æqualiter successissent Paulus Junior unicus illius frater superstes, & Catharina communis Mater; ad *Text. in Auth. Defuncto, ubi G. oss. vers. sed si Parentes C. ad Tertul., & in §. Sed cum antea instit. eodem tit.*; Inde fit, quod

3 quod legitima Catharinæ Matri sit debita in duabus unciis, seu in sextante, cum ejusmodi quota sit tertia pars semissis, seu medietatis, in qua de jure communi successisset eadem Mater, nisi fuisset per Statutum exclusa ab hæreditate Bartholomæi filii ab intestato defuncti; ad ea, quæ in proposito animadvertit *Merlin. de Legitim. lib.1. tit.4. quæst.7. n.24.*, *Rota post eundem dec.39. n.3.*, *& seq.*, *& decis.50. num.9.coram Molin.*

Unica igitur erat contentio respiciens hæreditatem Pauli Jun. alterius filii, quam integrè sibi vindicare satagebat Catharina Mater exclusis Patruis ejusdem Pauli: quamvis autem nullatenus inficiaretur, quod, inspecta litera Juris novissimi Codicis, & Authentico-
4 rum, sola Mater sit vocata ad luctuosam successionem filii ab intestato, & sine liberis defuncti, & cum ea concurrere possint Fratres quidem, & Sorores ejusdem Defuncti, quatenus existant, sed non etiam Patrui, tanquam uno gradu remotiores; quemadmodum post *Textum expressum in Leg.fin.§.Sin vero. Cod.ad Tertull.*, *& §. Sed nos. instit. de S.C. Tertull.* communiter docent Scribentes omnes, & firmavit *Rot.dec.42 num.1.*, *& seqq.cor.Priolo*, *& dec.674. num.8. cor.Molin.*, *& dec.556.num.13. part.19. rec.*

Cum tamen in casu subjecto aliter disponat censura Statuti Forolivien.
5 præscribens, ut una cum Matre concurrant Patrui ad participandum provirili ex hæreditate defuncti nepotis, inani conatu proponi visa fuit dispositio Juris communis, quæ silet in con-
6 cursu legis municipalis, ad cujus tramites quæstio dirimenda venit; ex traditis per *Rotam cor.Ubago dec.22.n.11.*, *& dec.36.n.43. p.5.*, *& dec.16. n.12. part.8.*, *& dec.254. n.17.par.19. rec.*

Utque facilius percipi valeat casus quæstionis, in qua præcisè versamur, Domini præmittebant, quod Statutum Forolivien. *lib.5. rub.32. de succeſſ. ab intestato, impreſſ. penes Card.de Luc.de*
7 *Stat. succeſſ. partic.73.* non extantibus fratribus masculis defuncti, vel utrinque conjunctis, vel etiam consanguineis tantùm, eorumque filiis masculis, constituit duos ulteriores gradus successionis inter se subordinatos, in quorum priori vocat ad hæreditatem defuncti Sorores, & Neptes una simul cum Matre pro æquis portionibus, ibi — *Prædictis autem fratribus, vel eorum filiis masculis non existentibus, tunc possint succedere, & succedant Sorores prædictæ una cum neptibus ex fratre præmortuo, aut nepotibus, seu neptibus ex altera sorore prædefuncta, in stirpes tamen, & non in capita, & Mater insimul cum eis æqualiter cum qualibet sorore.*

In altero verò posteriori gradu Successionis considerato casu non existen-
8 tiæ alicujus sororis defuncti, præfatum Statutum vocat ad successionem Patruos una simul cum eadem Matre pro æquali portione, ibi — *Quibus sororibus, & neptibus non existentibus, seu aliqua ipsarum non existente, succedant Patrui carnales una cum fratribus Patruelibus ex Patruo prædefuncto in stirpes, & Mater una cum eis in æquali portione cum quolibet Patruo.*

Quibus ita opportunè præmissis progrediendo ad peculiarem indaginem controversæ hæreditatis Pauli Jun. de Monsignanis, cum in facto constans sit, quod de tempore illius obitus nulla superstes erat defuncti soror successibilis, visus fuit casus præsens versari in terminis posterioris partis Statuti, in qua defertur hæreditas Patruis una simul cum Matre, cui proinde debetur Immissio, non jam ad omnia bona hæreditaria filii prædefuncti, sed tantùm ad quartam partem, in qua, stante concursu trium Patruorum consistit illius virilis juxta literam citati Statuti, cujus
9 specialis dispositio dubio procul servanda venit; *Rot.dec.102. n.2.par.10.rec.*, *& dec.513. num.1. cor.bon. mem. Molines.*

Non officiente, quod tam de dicto tempore obitus Pauli, quam etiam hodie existat Elisabeth illius soror, proindeque res potius versari videatur in priori casu, in quo vocantur ad successionem defuncti sorores ejusdem una cum Matre, & non in alio, in quo non extantibus sororibus succedit simultanea vocatio Patruorum cum eadem Ma-

Matre: Prompta siquidem, & facilis occurrebat responsio, quod nempe longè ante obitum Pauli fratris, Elisabeth soror occasione ingressus in Religionem amplissimam emiserat renun-
10 tiationem omnium bonorum, & jurium prorsus abdicativam, & extinctivam, per quam cum abstulerit de medio seipsam, perinde habetur, ac si non extaret, & naturaliter mortua esset: paria quippe sunt ad effectum successio-
11 nis aliquem non extare, vel extare, & non posse succedere, ad latè firmata per *Mastrill.de Success. ab intest.artic.2. n.15., & artic.3. n.55., Mangil.de Imput. quæst.6.n.7., & 62., Torr.de Pact. Futur. Success. lib.2. cap.24. n.2. 10., & 26., Rocc.disput.Jur. cap.194.n.26., Zaul. ad Statut. Favent. lib.3. rub.27. n.13. tom.1., Rot. dec.12. post eundem Torr. n.3., & dec.956. num.5. coram Cerro.*

Paruipensa replicatione, quod ad verificandam dispositionem Statuti in ea parte, in qua per priùs vocantur sorores Defuncti una cum Matre, & ad excludendos Patruos substitutos, & ulteriori loco vocatos sororibus non extan-
12 tibus, sufficiat materialis existentia alicujus sororis in conditione positæ, licet incapacis successionis, ut in specie respondit *Rot.dec.403.n.4., & seq., & dec.418. n.5. cor. Roxas, & dec.1227. n.10. cor.Molines*. Urgeret enim objectum, quoties Statutum considerasset existentiam sororum ad nudum effectum faciendi conditionem, in quibus terminis loquuntur authoritates mox
13 allegatæ; Secus tamen procedit in hypothesi, in qua Statutum præcedenter invitans ad Successionem easdem sorores, eas consideravit ad effectum, ut si extarent, præferrentur Patruis in Successione: In hisce quippe circumstantiis non sufficit ad exclusionem Patruorum materialis existentia sororis, sed requiritur effectus juris, nimirum capacitas succedendi, ad quam primariò, & principaliter respexit Statutum, ut in puncto distinguendo probant *Giovagnon. cons.13. n.10.lib.2., Corn.cons.61. n.7., & 8.volum.4., Palm. allegat.374.n.23., & allegat.375. num.1.*

Quin obstet, quod etiamsi Statutum consideret existentiam, vel non existentiam sororum non in sensu naturali, sed in sensu civili, & ad effectum successionis, adhuc tamen non exinde sequatur, quod Elisabeth soror Pauli, quæ præventivè repudiavit illius hæreditatem, haberi debeat in sensu civili pro mortua, & non extante; Cum enim illius exclusio a successione fratris prædefun-
14 cti non fuerit inducta a Lege, vel Statuto, quo casu soror licet naturaliter existens haberetur a Lege, vel Statuto, perinde ac si non extaret, & tanquam civiliter mortua, cui proinde hæreditas fratris deferri nequeat; ad tradita per *Palm. dicta allegat.374., & 375.*, sed prædicta exclusio procedat a præventiva renuntiatione sororis, quæ reddit
15 quidem renuntiantem incapacem acquirendi hæreditatem, sed non efficit eandem tanquam civiliter mortuam, quinimo non impedit, quominus Statutum ei deferat hæreditatem, quæ civiliter mortuis deferri nequit; quemadmodum distinguendo firmat *Anton. Faber de error.Pragmatic.decad. 27.error.8. num.5., & seqq., & num.18.*

Inde fit, quod portio hæreditatis fraternæ delata per Statutum Elisabeth sorori, quam ipsa capere nequit propter obstaculum renuntiationis, beneficio juris accrescendi transeat in ejus Matrem, quæ veluti cum ea conjuncta in eodem gradu successionis capere debeat integram hæreditatem, nempe medietatem jure propriæ vocationis, & alte-
16 ram medietatem jure accrescendi. Quando enim Statutum, prout in hypothesi, ad instar Edicti Successorii constituit plures gradus Successionis inter se subordinatos, tunc, quousque superest Persona prioris gradus, quæ possit capere jure accrescendi portionem repudiatam ab altera adhuc vivente ejusdem prioris gradus, nunquam aperitur locus vocatis in posteriori, & subsequenti gradu, ea ratione, quia jus accrescendi est po-
17 tentius Edicto Successorio, juxta communem Sententiam Doctorum, de qua *Textus in Leg. Meminimus 15. §. Sed nec fratrem*, juncto *§.Successionis videlicet C.de legit.hæredibus, ibique Bald.in §. Cum igitur n.4., Falgos. eodem n.4., Corn.num.7., & in Leg.unica C.quando non*

non petentium partes petentibus accrescant, ibique Bartol. n.4., Alexander n.10., Bolognett. n.38., Duaren. de jur. accrescen. lib.2. cap.18., Bellon. eodem tract. cap.9., quæst.14. n.22., & seqq., & in puncto Successionis Statutariæ *Mart. de Success. Legal. par.1. quæst.22. artic.3. num.12., & seq., Mans. consult.81. n.35., & seq.* Etiamsi veniens
18 ex Successorio Edicto concurrere potuisset cum Persona præcedentis gradus, quatenus repudians de tempore delatæ hæreditatis non fuisset in rerum natura; ad ea quæ latè tradit *Bellon. de jur. accrescen. d. cap.9. quæst.14. a num.58. ad finem.*

Huic siquidem fundamento, super quo viriliter insistebant Defensores Catharinæ Matris, occurrentes Domini authu-
19 marunt, quod licet simplex repudiatio hæreditatis certæ Personæ viventis resolvatur in pactum de non petendo hæreditatem, & de illam non adeundo, quando delata fuerit, ac per consequens reddat quidem repudiantem incapacem acquirendi eandem hæreditatem, sed non impediat quominus ei deferatur hæreditas; quinimo ab eo tempore, quo eidem defertur hæreditas, repudiatio incipiat habere effectum favore Conjuncti in gradu, non autem favore subsequentis gradus, eo fermè pacto, quo faveret conjuncto, si facta fuisset post obitum ejus, de cujus hæreditate agitur; non eadem tamen militat ratio in
20 casu subjecto, in quo non agitur de simplici repudiatione, sed de renuntiatione prorsus abdicativa, & extinctiva, quæ cum substulerit de medio Elisabeth *come se fosse naturalmente morta, & de medio sublata*, posuit impedimentum nedum acquisitioni, sed etiam delationi hæreditatis, quemadmodum distinguendo tradit *Torr. de Pact. Futur. Success. lib.1. cap.22. per tot.*

Quo posito, statim corruebat tota moles objecti subnixa beneficio juris
21 accrescendi, cui locus esse nequit, ubi, prout in hypothesi, deficiunt ea duo extrema, nimirum portio, quæ debeat accrescere, & altera portio, cui fieri debeat accretio: Et sanè deerat portio
22 Elisabeth sororis, quæ sit delata, & vacans, & quæ per consequens possit accrescere; De tempore enim apertæ successionis præfata Elisabeth jam erat civiliter mortua per abdicativam renuntiationem, cujus ope posuerat impedimentum tam acquisitioni; quam delationi prædictæ successionis; Sicque computari non poterat neque ad capiendam aliquam partem pro se ipsa, neque ad faciendam partem, quæ accrescat Matri, ut in hisce terminis tradit *Alciat. cons.201. num.9. lib.9., & in celebri Voto Severol. impress. post Albit. de inconstant. in Jud. n.6., Bellon. de jure accrescen. cap.6. quæst.14. n.11., Rot. dec.228. num.19. par.6.*

Verum uedum deficit portio sororis, quæ possit accrescere Matri, sed ulterius deest portio ipsius Matris, cui fieri possit accretio: Cum enim vocatio
23 Matris in priori Statuti capite sit secundaria, & dependens ab ea conditione *quatenus sorores existant, & succedere possint*, itaut nulla sorore in rerum natura existente in statu successibili, Mater ad successionem ex eodem priori capite vocata dici nequeat; inde fit, quod nec vocata censeri possit in casu, in quo unica soror existens, ratione insuccessibilitatis provenientis ab ejus renuntiatione abdicativa, reputatur, ac si non extaret, & naturaliter mortua esset etiam ad effectum delationis Juris: Deficiente autem vocatione Matris, deficit per consequens portio, cui possit
24 accresci, cum non entis nullæ sint qualitates; juxta regulam de qua *Textus in Leg. Decem ff. de verbor. obligat., Rot. dec.982. num.7. coram Emerix Jun., & alibi passim.*

Cum itaque, sublata de medio Elisabeth sorore Pauli, communis Mater capere nequeat nec medietatem hæreditatis jure proprio, nec alteram medietatem nullatenus delatam sorori renuntianti in vim juris accrescendi, clarum exinde remanet, quod præsens quæstio versatur in terminis posterioris capitis Statuti, in quo non existente ulla sorore defuncti de tempore apertæ successionis, eadem defertur Patruis una simul cum Matre pro æquali portione, & cuilibet pro sua virili.

Et ita utraque &c.

PISTORIEN BENEFICII.

Veneris 4. Maii 1736.

ARGUMENTUM

Jusspatronatus familiare defertur in capita. Renuntiatio bonorum, & jurium quorumcunque non comprehendit Juspatronatus, si causa finalis renuntiationis in proœmio expressa loquatur de bonis, & effectibus temporalibus. Juspatronatus Monacho competens acquiritur Monasterio, in quo profitetur, non in quo degit.

SUMMARIUM.

1 *Ad Juspatronatus familiare, seu gentilitium successio defertur in capita.*
2 *Literæ Apostolicæ justificatæ exequendæ sunt.*
3 *Dictio* suoi *est personalissima, & indicativa juris proprii.*
4 *In renuntiatione bonorum, & hæreditatum non comprehenditur Juspatronatus gentilitium, comprehenditur tamen in renuntiatione bonorum, & jurium propriorum:*
5 *Immo etiam in renuntiatione universali bonorum, & jurium quorumcunque ubique existentium;* sed intellige ut num.8., & seq.
6 *Neque in hoc casu requiritur consensus Episcopi.*
7 *Causa finalis in Proœmio expressa informat totam renuntiationem:*
8 *Ac proinde si finis renuntiantis fuit se expoliandi bonis, & effectibus temporalibus, jura, & actiones, quibus subinde renuntiatum fuit, intelligi debent de temporalibus:*
9 *Nec sub iis venire potest Juspatronatus, quod est jus honorificum, & spirituale.*
10 *Amplitudo verborum, & clausularum restringitur ad comprehensa in dispositione, & causa finali.*
11 *Renuntiatio emissa occasione ingressus in Religionem latè interpretanda est in dubio, non in claris;*
12 *Et censeri debet facta juxta exigentiam status religiosi; ut nempè comprehendat jura temporalia, non spiritualia.*
13 *Juspatronatus Monacho competens acquiri. ur Monasterio, in quo ille professionem emisit;*
14 *Ac propterea jus præsentandi spectat ad ejus Abbatem, & Monachos, vel de eorum consensu ad prædictum Monachum, non autem ad Monasterium, ubi ipse degit:*
15 *Alioquin præsentatio aliter facta est nulla;*
16 *Et ejus nullitas utpote exclusiva juris compræsentati allegari potest a compræsentato.*
17 *Ut consensus ex acquiescentia erui valeat, debet concludenter probari scientia actus.*
18 *Nemo ratificare valet, quod ejus nomine gestum non est.*
19 *Præsentatio, uti in facto consistens ab allegante probanda est.*
20 *Per adhæsionem vox computatur commodo adhærentis.*
21 *Præsentatio dat jus ad Institutionem.*
22 *Actus agentis ad certum finem ordinatus operari nequit diversum effectum.*
23 *Acceptatio continet id, quod in utilitatem acceptantis confertur, non verò quod in alterius beneficium;*
24 *Nam, quæ ad proprium commodum fiunt, non includunt commodum alienum.*
25 *Adhæsio æquipollet præsentationi.*
26 *Silentium Compatroni, quando æquipollet præsentationi, nullum alium effectum producit, quam præservare jus præsentandi in futuris vacationibus.*
27 *Voluntas ad actum deducta nihil operatur.*

DECISIO XLVIII.

Vacavit sub die 16. Septembris anni 1732. simplex Beneficium sub Invocatione Sancti Stephani fundatum in Ecclesia Cathedrali Pistoriensi; Cumque Jus nominandi, ac præsentandi ad idem Beneficium alternis vicibus spectet ad Capitulum dictæ Ecclesiæ Cathedralis, & ad Familiam de Conversinis in duas Lineas, sive Columnellos divisam, & quidem in Capita, & non in stirpes, in vim amicabilis compositionis inter illos de hac Familia initam anno 1702. in qua declaratum fuit, Jus-

1 Juspatronatus hujusmodi esse Familiare, & Gentilitium in genere, & per modum Universitatis, quod secum fert successionem in Capita, ut supra, ad tradita per *Vivian.de Jurepatron.lib.4. cap.4. n.28.*, *& seq.*, *Card. de Luc. eodem tract. disc.54. num.5.*, *& 6.*, *Rota in rec.dec.166. n.14. par.6.*, *& dec.82. n.8. par.7.*, *& in Pisana Jurispatronatus 26. Junii 1709. §.Justificata*, *& §.Procedendo.cor.clar.mem.Card.Priolo*, *& in Mediolanen. Cappellaniæ 22. Januarii 1716. §.Minimè refragante cor. clar.mem. Card.Althan.*

Cumque etiam in hac vacatione Jus nominandi, & præsentandi obtingeret illis de dicta Familia de Conversinis, hinc *Benedictus Conversinus* de uno Columnello, sive linea, coram Rño Ordinario Pistorien. tam ex persona propria, quam uti Donatarius universalis trium ejus Fratrum, nempe *Nicolai*, *Felicis*, *ac Dominici*, & Renuntiatarius alterius *Fratris Monachi* Professi in Congregatione Olivetana, atque etiam nomine *Hieronymi*, *& Francisci* suorum Filiorum Infantium præsentavit dictum *Dominicum* Fratrem, qui huic præsentationi de se factæ adhæsit; Et insuper reportavit a Sanctissimo Domino Nostro solitam gratiam pro Præsentato cum derogatione medietatis vocum.

E converso autem alii de altero Columnello recensitæ Familiæ, idest *Franchinus Crescentius* nomine proprio, & *Eques Lambertus* tam ex persona propria, quam nomine, *& vice Raphaelis*, *Alberti*, *& Octavii* suorum Filiorum præsentarunt primo loco *Antonium* filium d.Equitis Lamberti, & cumulativè, ac secundo loco Primicerium *Bartholomeum* alterum ejusdem Equitis Filium, qui pariter sic præsentati propriis præsentationibus adhæserunt.

Orta proinde Lite inter dd. Præsentatos coram Reverendissimo Ordinario Pistorien., sive ejus Vicario Generali, placuit eidem denegare executionem supradictis Literis Apostolicis pro præsentato *a Dominico* obtentis, & respectivè concedere institutionem *Antonio*: sed, devoluta causa in gradu appellationis ad hoc sacrum Auditorium, Mihique commissa, proposui in Rota diei 9.Martii anni currentis dubium = *An Literæ Apostolicæ sint exequendæ*, *seu potius Beneficium sit adjudicandum Antonio* =; & quia, ob Dominorum in Turno sedentium discordiam, tunc resolutum non extitit, illud reproposui in hodierna Audientia, in qua Domini convenerunt -- *Pro executione dictarum Literarum Apostolicarum*.

Quia constitit, illas esse perfectissimè verificatas in ea substantiali narrativa, quod *Dominicus* fuerit præsentatus per medietatem vocum, ut infra demonstrabitur, & consequenter data tali ve-
2 rificatione,omnino eædem Literæ Apostolicæ sunt exequendæ; juxta *Text. in cap.si Capitulo*, *ibique Gloss. verb. Exequatur de Præbend.in 6.*, *Piton. alleg. 37. n.1.*, *Rot.cor.Emerix Jun. dec.675. n.2.*, *& cor.bon.mem.Lancet.dec.1265. n.1.*, *2.*, *& 3.*, *& in Giennen.Beneficii 21. Martii 1735. §. Quoniam apparuit. coram me*, *& in Squillacen.Jurispatronatus 17.Jun. ejusdem Anni §.Cum enim verificata. pariter coram Me.*

Nec verificatio prædicta exclusa remanet ex eo, quod licet Dominicus numeret pro se septem voces sui Columnelli, illas nempe *Benedicti*, *Nicolai*, *Felicis*, *Hieronymi*, *Francisci*, *& Patris Actonis*, *atque suam propriam* — propter adhæsionem factam suæ præsentationi, & totidem alias numeret pro se Antonius in ordine ad alium Columnellum, eas videlicet *Franchini Crescentii*, *Lamberti*, *Raphaelis*, *Alberti*, *Octavii*, *& Bartholomei*, juncta similiter *voce propria ejusdem Antonii* ex causa supradictæ consimilis adhæsionis; nihilominus cum a recensito calculo vocum Dominici demenda veniat illa vox *Monachi* inutiliter connumerata, voces Antonii, uti septem, remaneant numero majores aliis vocibus Dominici, non remanentibus nisi in sex.

Admiserunt siquidem Domini favore Dominici, non esse connumerandam vocem spectantem ad memoratum Monachum, non obstante, quod iste anno 1713. quo Professionem emisit in Congregatione Olivetana, renuntiaverit Hieronymo Patri, cujus est hæres

Be-

Benedictus Conversinus, qui tam nomine proprio, quam nomine ejusdem Renuntiantis præsentavit *Dominicum*, non solum jura, actiones, vel prætensiones, quas etiam habebat super dicti Hieronymi Bonis, & Hæreditate, sed etiam omnia sua Bona, Jura, & actiones, nec non credita, & successiones paternam, maternam, fraternas, sororinas, & avitas, ac omnia Fideicommissa, tam particularia, quam universalia purificata, & purificanda, omnemque aliam successionem, sive hæreditatem ad sui favorem devolutam, & devolvendam, & omnia bona dotalia, extradotalia, peculium adventitium, & profectitium, & quidem ubicunque existentia, & denique — *E finalmente a tutte quelle ragioni, ed azioni, che se gli competono, ed in futuro in qualsivoglia modo competere gli si potessero per qualunque causa, ragione, ed azione ancorchè quì non espressa, e che di necessità quì si dovesse esprimere, cedè, e trasferì* —

Sub quorum verborum contextu loquentium de omnibus Bonis, ac omnibus Juribus, & actionibus propriis, & ex propria Persona competentibus dicto *Monacho*; ut ultra mox relata verba, indicant alia antecedentia ibi — *Renunciò, e renuncia a tutti, e singoli suoi beni, effetti, mobili, ed immobili, semoventi, ragioni, azioni, crediti,*
3 *Paterni &c.* attenta dicta dictione — *Suoi* — quæ est personalissima, & indicativa Juris proprii; ex adductis per *Bonden. collect.33. n.165., vers., & quod lib.2., Torr. de majorat. part.2. quæst.34. sub n.56., Rot. in Camerinen. Successionis 11. Decembris 1716. §.29. in fine coram bon. mem. Ansaldo, & in Cesenaten. Immissionis 2. Julii 1717. §. Quod autem. versic. Tum etiam. coram Eodem*, subdebant Defensores Dominici venire, ac remanere inclusam etiam vocem in hoc Jurepatronatus eidem *Monacho* spectantem, licet ista eo ipso, quod
4 agitur de Jurepatronatus Gentilitio inhæreret Personæ ejusdem Religiosi ex providentia Fundatorum, & non Bonis, ac hæreditatibus, quæ renuntiatæ fuere; dum, ut mox visum est, idem Monachus etiam Bona, & Jura propria, ac ex propria persona competentia renuntiavit; ut sequendo opinionem *Abb. in cap. ex literis n.12. de Jurepatron.*, rejecta altera *Innoc. in eodem Cap.* tradunt *Dec. consil.127. n.2., Ferret. consil.169. n.3., Ricc. in prax. For. Eccles. de Jurepatr. resol.168. n.1., & 2., Barbos. vot. dec.20. n.15., & 16. lib.2., Marant. respons.50. num.25. par.4.*, & eandem opinionem *Abbatis* semper te-
5 nuit in terminis universalis, ac generalis renuntiationis Bonorum, ac Jurium quorumcunque ubique existentium, ut hìc, nostrum Sacrum Auditorium, ut testatur *Panimoll. dec.10. annot.3. num.84. 85., & 86.*, & videre est *ex dec.341. lib.2. cor. Puteo, & dec.721. n.1. cor. Seraph., & post Torr. de pact.*
6 *futur. success. dec.122. n.7., & a 22. ad 26.*, ubi, quod in hoc casu universalitatis renuntiationis non requiritur consensus Episcopi, quia per concomitantiam, & ministerio Legis Juspatronatus transit in Renuntiatarium, & in *rec. dec.207. n.12. par.6., & in Urbanien. Canonicatus 20. Junii 1698. §. Enim verò. cor. bon. mem. Pio.*

Quoniam hæc omnia existimarunt iidem Domini cessare ex ipsa causa fi-
7 nali in proœmio renuntiationis expressa a recensito Monacho, renuntiandi scilicet tum Bonis, ac effectibus temporalibus ibi — *spogliarsi di tutti li suoi beni, ed effetti temporali &c.* — quæ proinde cum restricta sit ad Bona, & effectus temporales informat totam dictam renuntiationem; *Cap. intelligentia dictorum, de verb. significat., Bald. in leg. 1. n.13. ff. solut. Matrim., Mantic. de tacit., & ambig. convent. lib.3. tit.12. n.13., & sequen., & de conject. lib.6. tit.14. n.8., Rot. cor. clar. mem. Card.*
8 *Falcon. tit. de Union. Benef. dec.3. num.5.*, ac per consequens omnia illa quæcunque jura, & actiones in eadem renuntiatione contenta, intelligenda sunt de
9 juribus, & actionibus temporalibus, nec trahi possunt ad controversum Juspatronatus, sive vocem in illo præsentandi; cum naturæ istius consideratæ, sive in substantia, sive in exercitio non congruat dicta qualitas temporalitatis, dum Juspatronatus connumeratur inter Jura honorifica, & spiritualia, eo quia est

est annexum spiritualitati, & ordinatum
ad spiritualia; *Lotter.de re benefic.lib.2.
quæst.9. n.75., & sequen., Torr.de pact.
futuræ successión.lib.2. cap.39. num.33.,
Rot.cor.clar.mem.Card.Caprar.dec.276.
n.11., & dec.306. n.10. versic.Opponebant*, & *in Lauretana Jurispatronatus* 21. *Januarii* 1735. §. *Duplex*, &
§. *Prior cor.R.P.D. meo Nunez*.

Non attenta amplitudine verborum
supra enuntiatæ renuntiationis, & clau-
10 sularum in ejus Instrumento adjecta-
rum, quia hæc stant famulativè, & ac-
cessoriè ad præcedentem dispositionem,
semperque restringuntur ad illam fina-
lem causam, propter quam fuit renun-
tiatum, nec ullam extensionem, ac am-
pliationem extra spheram dictæ causæ
finalis operantur; *Mans. consult.799.
n.1., & 16., Rot. cor. Dunozet. Jun.
dec.346. n.10., & seq., & cor.bon.mem.
Molines decis.475. n.7.*, & in terminis
Jurispatronatus, *in Melevitana Beneficii super pertinentia* 15.*Januarii* 1731.
§.*Detecta. cor. R.P.D.meo Millino*, &
in illius confirmatoria 4. *Junii ejusdem
anni* §.*Retentis. cor.Emo D. meo Card.
Aldrovando*; Sicuti nec etiam attento,
11 quod agatur de renuntiatione facta
occasione ingressus in Religionem, quæ
latè interpretari solet; quia hoc proce-
dit in dubio, non autem dum clara est
voluntas Monachi ejusdem unicè renun-
12 tiandi restrictive ad Bona, & Jura
temporalia, & non ad spiritualia, sive
spiritualitati annexa, ut est Juspatrona-
tus, & sic non repugnantia statui reli-
gioso, ac Disciplinæ Regulari ejusdem
renunciantis Monachi Congregationis
Olivetanæ; *Sanchez in præcept. Decalogi cap.18. n.25., Trulengb.cod. tract.
lib.7. cap.2. dub.5. n.4., Pignatell.consult. canon.82. n.109. tom.9.*

Quæ veritas optimè agnita fuit ab
eodem renunciante, qui pariter præ-
sentavit Dominicum, & ab isto, qui tali
præsentatione usus fuit, & utitur, sed
præsentatio hujusmodi, veluti facta
nomine sæpedicti Religiosi ab Abba-
te, & Monachis Monasterii S.Mariæ in
Organo Civitatis Veronæ, in quo ille
reperiebatur, dijudicata fuit nullius
13 momenti, nam cum idem Monachus
Professionem emiserit in Monasterio
S. Benedicti Pistorien., & inter Mona-
chos illius adscriptus, illico Jus præ-
sentandi pro ejus rata acquisitum re-
mansit dicto Monasterio S. Benedicti
Pistorien., juxta *Text. in can. Abbates*
18. *quæst.2.*, & *in can. Quia ingredientibus* 19. *quæst.ultim.*, *Calderin. quæst.*
23. *per tot.de Regularibus, Honded.consil.94. n.14. lib.1., Tamburin. de Jur.
Abbat. disput.11. quæst.4. n.6. tom.3.*,
latè *Emus Petra ad Const.Apostol. tom.
4.fol.534. num.5.*, & 6., *Rota coram
Seraphin.dec.1328.*, & *dec.1361.utrobique n.1.*, & *in Romana Beneficiatus
S. Laurentii in Damaso 6. Febr.1698.
cor.clar. mem. Card.Caccia impress.apud
Piton. Discept. Ecclesiast.4. n.21. tom.1.*,
& consequenter, durante vita ejusdem
14 Monachi, exercitium Jurispræsen-
tandi pro dicta rata ex persona illius
spectat ad Abbatem, & Monachos præ-
fati Monasterii S. Benedicti Pistorien.,
in quo, ut dictum est, idem Profes-
sionem emisit, sive ad istum, de con-
sensu tamen d. Abbatis, & Monacho-
rum, non autem ad alterum Monaste-
rium Veronæ, in quo ille moratur, &
degit de familia; *Lambertin.de Jurepatronat. lib.1. par.1. art.11. num.12.,
Vivian. eodem tract. lib.4.cap.2. n.63.,
Tamburin.de Jur.Abbat.tom.3.disput.9.
quæst.23. num.2.*, & *seq.*, *Sanchez ad
præcept.Decal. lib.7.cap.14. n.6., 7., 9.,*
& 10., *Piton.de controv. Patron. allegat.36. n.29. tom.1.*, *Rot. cor. Emerix
Jun.dec.830. num.6.*, & *in rec.dec.336.
num.8.*, & *seq.par.5.*, & *in Mediolanen.Præpositure 3.Martii 1707.§.Profecto cor.bon. mem. Ansald.*, & dicta
15 præsentatio aliter facta, ut supra, nul-
la est, *Rot.in dicta Mediolanen.Præpositura 13.Maii 1704. d. §.Profecto*, &
§.*Quin adjuvaret.cor.bon.mem.Ansald.*,
16 Et hanc nullitatem optimè allegare
valet Antonius Compræsentatus, uti
exclusivam Juris Dominici; *Rot.coram
Coccin. dec.1073. num.5.*, & *cor. Bichdec.36. n.8.*, & *cor.Priol. dec.39.n.16.*,
cum aliis passim.

Quidquam non officiente, quod Ab-
bas, & Monachi præfati Monasterii S.Be-
nedicti Pistorien. notitiam habuerint
de dicta præsentatione facta ab eodem
Monacho de consensu Abbatis, &
Mo-

Monachorum recensiti alterius Monasterii Veronæ, & non reclamaverint, proptereaque illam tacitè approbasse,
17 & ratificasse censerentur; Tum quia scientia prędicta deducebatur ex levibus conjecturis, quando ad hunc effectum plenè, & concludenter probanda venit, *ad Text.in cap.concertationi*, *& ibi Gloss.verbo sciverit de appellat.in 6.*, *& in Clement. causam de elect.*, *Rot. coram Cels.dec.163.n.2.*, *& cor.bon.mem. Molines dec.436. n.32.*, *& 33.*, tum etiam quia etsi plenè probata aliquid operaretur, ubi idem præsentasset sub supposito consensu Abbatis, & Monachorum recensiti Monasterii Pistorien., & sic actum explevisset nomine istius Monasterii; secus tamen est, dum ille præsentavit de consensu, & uti Procurator Abbatis,& Monachorum dicti alterius Monasterii Veronæ, in hoc namque casu actus hujusmodi alieno nomine gestus nunquam dici valet ex quacunque scientia ratificatus, & approbatus a dicto Monasterio Pistorien., cum
18 quis ratificare non valeat, quod suo nomine gestum non fuit; *ad cap.ratum 9. de regul. Jur. in 6.*, *Gloss. in cap.12. quæst.9.in verbo Rota*, *Gabriel.consf.175. n.16.*, *& seq. lib.2.*, *Surd.dec.33.n.15.*, *Rota cor.clar.mem.Card. Falconer.tit.de Jurepatr.dec.30.n.11.*, *& in Urbanien. Canonicatus 23. Januarii 1697. §.Non obstat. cor. bon.mem. dell'Olmo.*

Sed his quoque veris existentibus, & dempta etiam a calculo illorum, qui præsentarunt Dominicum, voce illa controversa, adhuc censuerunt Domini, eundem Dominicum habere medietatem vocum; dum, facta subductione hujusmodi, adhuc habet pro se sex voces, ut admittitur etiam ab Antonio Compræsentato, & Literæ Apostolicæ ab illo obtentæ sunt exequendæ; cum neque idem Antonius possit numerare ad sui favorem, nisi alias sex voces, nempe *Franchini Crescentii*, *Lamberti Patris*, *Raphaelis*, *Alberti*, *Octavii*, *& suam propriam*.

Spreta prorsus voce *Bartholomæi* Fratris, quam ad sui favorem numerare contendebat Antonius, & quæ si computaretur, voces illius ascenderent ad septem, & excluderent supra enuntiatam paritatem vocum; dum pro parte ejusdem Antonii doctum non fuit de
19 ulla specifica præsentatione, seu nominatione ad sui favorem facta ab eodem Bartholomæo, quæ, uti in facto consistens, esset ab illo probanda, & demonstranda; *leg. in bello §.Facta ff. de capt.*, *& post lim. reverf.*, *leg.1. Cod. de probat.*, *leg. assecuratio 10.Cod. de non num.pecun.*, *Rota cor.Coccin. dec.1388. num.14.*, nec talis nominatio, seu præsentatio Bartholomæi satis, superque apparere visa fuit ex eo, quod tam idem Antonius, quam Bartholomæus *die 21.Decembris 1732.* comparuerint coram Ordinario, & habita notitia de utriusque præsentatione ab aliis Patronis, quoad eorum Personas primo, & secundo loco facta, illam acceptaverint, & in istius sequelam, uti Compatroni, ei adhæserint in uno, eodemque actu, sive Instrumento.

Urget enim responsio, quod aliud est adhærere præsentationi sui ipsius ab aliis Compatronis factæ, & aliud alteram personam nominare, & præsentare ad Beneficium, cum enim hi sint duo actus, & unusquisque ex illis rem, finem, & effectum diversum respiciat, eo quia primus, nempe adhæsionis eo
20 dirigitur, ut vox Adhærentis computetur ad sui favorem per argumentum, quod votis Præsentantium inducit dicta adhæsio; juxta *Text. in cap. cum in Jure de elect*, *Abbas ibidem num.5.*, *Card. de Luc. de Canonic.*, *& Capitul. disc.26. num.7.*, *& de Jurepatr.disc.31.num.11.*, *Rot.cor.Buratt. dec.316.num.4.*, *& in rec. dec.373. n.8.*, *& seq.par.9.*, *& in Pampilon. Cappellaniæ 25. Maii 1646, §.Quia benè cor.clar.mem.Card.Corrad. impressa apud Piton.de controverf. Patron.allegat.33. n.40.*, Secundus verò, idest nominationis, seu præsentationis, ut vox Præsentantis operetur ad commodum Præsentati, & ex illa iste Bene-
21 ficium assequatur; cum Præsentatus ex ejus præsentatione facultatem habeat petendi, & consequendi institutionem, *Lambertin.de Jurepatr.in 3.ar.8.quæst. princ.2.par.2.lib.*, *Vivian.eodem tract. cap.1. num.1. lib.11.*, *Rot. coram Cerro dec.727. num.1.*

Hinc deducitur clarè, & evidenter, quod

quod si Bartholomæus unicè adhæsit præsentationi in sui personam factæ ab aliis Compatronis, & voluit vocem propriam computare ad sui commodum, non intellexerit unquam tali actu adhæsionis, nil in contrarium verbis explicitis explicando, præsentare, & nominare Antonium fratrem, eique accommodare propriam vocem;
22 cum actus Agentis ad certum finem ordinatus operari nequeat effectum diversum, de quo non fuit cogitatum, nec dispositum; ex regula *Text. in leg. legata inutiliter ff. de legatis* 1., *leg. non omnis ff. si cert. petat.*, *Rot. coram bon. mem. Molines dec.* 22. *n.*6., *& dec.* 871. *n.*17., *& in rec. decis.* 90. *n.*14. *par.* 19.

Et sane id ostendit tenor Instrumenti supradictæ adhæsionis, in quo Antonius, & Bartholomæus, præmissa declaratione notitiæ habitæ præsentationum de se ipsis factarum — *Acceptarunt, & acceptant dictam præsentationem, ut supra, ad eorum favorem primo, & secundo loco respectiue factam, & successivè tanquam Beneficii Compatroni ipsi Præsentationi de sese, ut supra, factæ, prout in actis, adhæserunt, & adhærent* —; Quam acceptationem, & correspectivam adhæsionem licet gestam ab utroque ex prædictis conjunctim, & in unico, eodemque actu, tamen nimis patens est, esse restrictam unicè ad præsentationem propriam, & non alterius, attenta subjecta materia respiciente non mutuum, sed distinctum, ac separatum, & independens commodum uniuscujusque ex acceptationibus, ob rationem, quod quis acceptare solet,
23 quod in sui utilitatem confertur, non autem quod confertur in beneficium alterius; *Rota coram bon. mem. Molines decis.* 1325. *num.*8. *tom.*5.

Et supra evidentiam hoc luculenter apparet ex subsequentibus, & finalibus verbis supradicti Instrumenti = *Præsente D. Clerico Antonio de Conuersinis, ut supra, primo loco præsentato, & dictam præsentationem acceptante, & tanquam uno ex Compatronis adhærente; Presente D. Primicerio Bartholomæo de Conversinis; ut supra secundo loco præsentato, & tanquam uno de Compatronis adhærente.*

Itaque dum litera supradicti Instrumenti unicè, ac restrictive se se habet ad acceptationem alterutrius præsentationis; & tam Antonius, quam Bartholomæus propriam, ac distinctam præsentationem acceptant, & unusquisque propriæ præsentationi pariter adhæret, & non adest ullum nec quidem minimum verbum suadens, ultra præmissa, aliquid aliud eosdem Antonium, & Bartholomæum insuper explere voluisse, impossibile videtur, ex actu hujusmodi sic limitato velle deduci alterum præsentationis tacitæ ejusdem Bartho-
24 lomæi respectu Antonii: dum, quæ facta dignoscuntur ad commodum propriæ Personæ, non includunt favorem aliorum; *leg. ultima Cod. de hæred. Instituen.*, *Cephal. consi.* 140. *n.*17. *vol.* 1., *Barbos. diction.* 103. *num.*3., *Rot. cor. Seraphin. decis.* 26. *num.*2., *& coram bon. mem. Molines decis.* 895. *num.*7., *& in rec. dec.* 118. *num.*11. *part.* 17.

Paruique refert, quod Bartholomæus certo sciret, Antonium Fratrem præsentatum fuisse ab aliis Compatronis consanguineis, & tamen non contradixerit præsentando aliam Personam, & per consequens videatur consensisse præsentationi a cæteris Consanguineis factæ in personam memorati Antonii; Tum quia dictum suppositum non subsistit; nam eo ipso, quod dictus Bartholomæus adhæsit propriæ præsentationi,
25 videtur se se ipsum præsentasse, cum adhæsio hujusmodi æquipolleat præsentationi, dum per illam favore adhærentis augetur numerus vocum, propter suæ quoque vocis computationem, ex firmatis superius §. *Vrget enim*; Tum
26 insuper quia silentium Compatroni, ubi æquipollet præsentationi, non alium effectum producit, quam in conservando pro futuris vacationibus suam quasi possessionem præsentandi ex facto Patronorum realiter præsentantium; *Rimin. Jun. cons.* 214. *num.*40., *& sequen.*, *Garz. de Benef. par.*5. *cap.*5. *num.*115., *& sequen.*, *Rota cor. Arguell. dec.* 115. *num.*9., *& coram Ludovis. decis.* 417. *num.*9., *& dec.* 713. *num.*6., *&* 7. *par.* 1. *divers.*

Minusque denique obstat, quod Bartholomæus declaraverit, pendente hac lite,

lite, & sic re non amplius integra, per supradictam adhaesionem intellexisse etiam consentire praesentationi aliorum Compatronorum factae commodo Antonii; quia cum de hac ejus voluntate, ac intentione nullum adsit signum in
27 supradicto Instrumento, haec ejus voluntas, si quae adfuit, veluti in animo retenta, & ad actum non deducta, nil operatur, nec disponit, & consequenter nullam meretur considerationem; *Text.in leg. quidam cum filium ff. de hared.institucn., ibique Bald.num.1., & 2. & Imol.num.2., Dec. consil.636. n.12. in fin. lib.2., Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit.de Pension.dec.6. num.24., & de Primogenitur. dec.9. sub n.10.*

Et ita, omissis levioribus deductis pro parte Antonii, quibus bene satisfecerunt Informantes pro Dominico, responsum fuit, utraque Parte strenue jura sua deducente &c.

TOLETANA JURIUM PAROCHIALIUM.

Lunae 7. Maii 1736.

ARGUMENTUM.

Domus unius Parochiae incorporatae cum domo alterius Parochiae huic subjectae evadunt de jure tam communi, quam Statutario Ecclesiae Toletanae. Consuetudo contraria utrique mox dicto juri, ut obliget, debet esse longaeva; & quomodo haec probetur.

SUMMARIUM.

1 *Justitia rei judicatae viam praecludit restitutioni in integrum.*
2 *Accessorium sequitur naturam sui principalis.*
3 *In vim Statutorum Ecclesiae Toletanae Domus unius Parochiae si incorporentur in domo alterius Parochiae, huic subjectae evadunt;*
4 *Et haec Statuta ut pote pro bono pacis edita observanda sunt.*
5 *Duo vincula magis ligant, quam unum.*
6 *Consuetudo contraria juri communi, ac municipali, ut obliget, debet esse antiquissima.*
7 *Testes de specifico casu non deponentes nihil probant*; & sub num.10.
8 *Praesertim in comparatione aliorum Testium specificè deponentium, & habentium assistentiam juris*, & sub num.10.
9 *Testium formiter, & jussu S. Rotae non examinatorum nulla ratio habetur.*
10 *Testes deponentes de actis non excedentibus metam 40. annorum, & non reddentes rationem dicti, nec coarctantes negativam non probant consuetudinem longaevam.*

DECISIO XLIX.

Adhuc non acquiescens Parochus Sanctae Leocadiae tribus conformibus Judicatis, & signanter ultimo hujus Sacri Auditorii coram Rmo Domino meo Decano declarantibus, Decimas, aliaque emolumenta Parochialia debita a Gabriele Alphonso Buendia Domino, ac possessore Domus magnae sitae in altera Parochia S. Vincentii integre spectare ad Parochum hujus ultimae Parochiae, non obstante incorporatione quarundam parvarum Domuncularum existentium in Parochia S.Leocadiae dictae Magnae Domui facta per memoratum Gabrielem, nec esse inter eosdem Parochos dividenda pro rata Aedificii in utramque Parochiam sese extendentis, habuit recursum ad plenam Signaturam pro obtinenda suspensiva appellatione, quae non aliter rescripsit, quam *sine praejudicio*; Ideoque causa mihi delegata, proposui hac mane ad instantiam supra recensiti Parochi S.Vincentii unicè informantis solitum Dubium = *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* — fuitque responsum — *constare de re judicata* —
1 attenta ejus justitia, quae semper viam praecludit cuicunque restitutioni in integrum; ad *Text.in cap.1., ibique Abbas de restit. in integrum, leg. Quod si Minor 25. §.1. ff. de minor., Rot. cor. clar.mem. Card. Falconer. tit. de Tutor. dec.5. n.1., & dec.10. n.2., & in Salamantina Pecuniaria 28. Febr.1735. §. Justitia cor. Mc.*

Nec de earum justitia DD.dubitarunt; quia etsi supradictae Domunculae, sive earum situs jaceat in Parochia S. Leocadiae, nihilominus cum illae, ut dictum est, aggregatae, ac incorporatae fuerint supradictae magnae, nobiliori, ac amplio-

pliori Domui existenti in recensita altera Parochia S. Vincentii, cessarunt esse de prima Parochia, & subjectæ remanserunt secundæ S. Vincentii, cujus est dicta Magna Domus; cum quodlibet
2 accessorium sequatur naturam sui principalis; ut in terminis tradit *Pignatell. consult. Canonic. tom.8. consult.5. n.7. in fine*, *& firmat Decisio edita cor. Rmo Decano die 19. Novembris 1734. §. Hoc autem. cum pluribus seqq.*

Quod eo fortiùs procedere visum fuit, dum ultra juris dispositionem, de qua supra, id ipsum decernunt antiqua Sta-
3 tuta Ecclesiæ Toletanæ in *Cap.51.*, ubi hæc verba habentur -- *Che quando si fabbricherà alcuna Casa principale, che tiene la sua porta principale determinata in certa Parrocchia, benchè si unischino alla medema altre molte Case, che siano d' altra Parrocchia, ed abbiano le sue Porte alle medeme; che la detta Casa principale coll'altre che si uniranno dentro della Casa principale siano tutte unite una Casa, e della Parrocchia, dove sarà la Casa principale, benchè abbiano altre Porte piccole, o false da servirsene per altra parte* -- Quæ quidem statuta renovata fuere anno 1728., idemque determinatum fuit in *Cap.13., & 14.*, & confirmata ab Archiepiscopis pro tempore, & sic utpotè edita ad fo-
4 vendam pacem inter Parochos omnino attendenda veniunt; ut pariformiter firmatur in *d.decis. Rmi Decani §. Huic autem*, & propterea si unà cum d. juris dispositione concurrunt etiam recensita statuta, eo magis affirmare oportet, supradictas Domunculas incorporatas, ut supra, sine ullo dubio propter incorporationem hujusmodi evasisse de memorata Parochia S. Vincentii juxta vulgare adagium, quod duo vincula magis
5 ligant, quam unum; ut inquit *Text. in §. Sed hodie instit. de adopt.*, *& in Authentic. Itaque C. Commun. de Success.*, *Barbos. axiom.79. num.1.*, *Mans. consult.617. num.24.*

Non suffragante Parocho S. Leocadiæ afferta consuetudine contraria præmissæ juris dispositioni, ac Statutis, seu Constitutionibus Ecclesiæ Toletanæ; quia consuetudinem hujusmodi, quæ
6 uti habens contra se Censuram juris communis, ac juris Municipalis, de reliquo debet esse longæva, & antiquissimi temporis juxta distinctionem; de qua *Piton. discept. Eccles.16. sub n.18. §. Advertendo*, *Rota cor. Emerix Jun. dec.731. n.9. 10., & 11., & dec.764. num.8. 9., & 10.*, nullo modo probant testes adducti a dicto Parocho in præcedentibus instantiis, nedum quia vel
7 nil deponunt de asserta generali consuetudine, vel nullum verbum faciunt de controverso casu aggregationis plurium parvarum Domuncularum cum ædificio principali de aliena Parochia,
8 sed etiam ex quo suffocati remanent ab aliis testibus adductis a Parocho S. Vincentii, & specificè deponentibus de continua observantia dispositionis tam d. juris communis, quam dd. Constitutionum, & adducentibus exempla magis individua, & specifica; ut latè probatur *in d. Decisione Rmi Decani §. Illud apprimè. cum pluribus seqq.*

Minusque etiam pro eadem consuetudine comprobanda ratio haberi potuit aliorum Testium expiscatorum a Parocho S. Leocadiæ post causam expeditam coram Rmo Decano; Tum quia
9 uti non examinati de ordine hujus Sacri Auditorii, & quidem formiter præviis solitis interrogatoriis nullam faciunt fidem, *Cap.2. extra de Test. ubi Gloss. in verbo Admonendus*, *Farinacc. de test. quæst.72. num.1.*, *Cyriac. controv.287. n.2.*, *Rot. in rec. dec.8. n.17. par.12., & dec.100. n.9. par.15., & dec.355. n.8. par.18. tom.1.*, tum etiam
10 quia non concludunt, dum deponunt de aggregationibus recentibus, & non excedentibus metam quadraginta annorum, nulla reddita ratione quare in illis ita practicatum fuerit, cum hoc evenire potuerit ex incuria Parochorum non patrocinantium jura propriæ Ecclesiæ, vel ex amicabili compositione inter Parochos secuta, & non deponunt cum negativa coarctata, quod videlicet nil unquam practicatum fuerit in contrarium, & consequenter ex omni parte hi Testes inepti sunt etiam attento eorum dicto ad concludendam d. consuetudinem, quæ, ut supra visum est, exigitur longæva, & probata per Testes univoce deponentes, & non haben-

tes alios Testes magis qualificatos in contrarium.

Dum itaque ex hisce constat omnes Ædes supradictas esse de Parochia S. Vincentii; inde fit, ut etiam Parocho istius debeantur Decimæ, ac omnia integra alia Emolumenta Parochialia, ut concluditur *in dicta Decisione Rmi Decani §. Ast in proposita*.

Et ita informante tantùm Parocho S. Vincentii conclusum fuit &c.

ROMANA CONCURSUS SUPER PRÆLATIONE.

Veneris 11. Maii 1736.

ARGUMENTUM.

Renovatio, seu potius continuatio Locationis si fiat in vim pacti expressi in Instrumento exarato ab initio ejusdem Locationis, creditum Locationis etiam ex causa pensionum ultimi novennii desumit suam anterioritatem usque a tempore præd. Instrumenti; quod secus est, si renovatio tacitè fiat; Prædictaque vera sunt, etiamsi continuatio dependeat a conditione non factæ disdictæ, quia hujusmodi conditio est resolutiva non suspensiva, & proinde non impedit retrotractionem hypothecæ. Pistores præferuntur quibuscunque Creditoribus reservationem dominii, & specialis hypothecæ non habentibus.

SUMMARIUM.

1 *Creditori anteriori debetur prælatio.*

2 *Si renovatio Locationis fiat in vim pacti expressi in Instrumento exarato ab initio ejusdem Locationis, creditum Locatoris etiam ex causa pensionum ultimi novennii desumit suam anterioritatem usq. a tempore stipulationis præd. Instrumenti tam contra Conductorem, quam contra tertium; secus verò si renovatio tacitè fiat.*

3 *Disdicta æque fieri potest a Conductore, & a Locatore.*

4 *Verba* — & deinde ad beneplacitum — *longum tempus, immo perpetuum important.*

5 *Et efficiunt, ut obligatio, & hypotheca contracta quoad primum novennium afficiant aliud quodcunque successivum tempus, usque ac contrahentes non recedant*;

6 *Non obstante conditione faciendæ disdictæ, quæ est resolutiva, non suspensiva*; & sub num. 14.

7 *Ex qua proinde non oritur novus contractus, sed idem semper manet.*

8 *Conditio suspensiva nihil ponit in esse, nec ullam a principio ante ipsius existentiam induicit obligationem*;

9 *Resolubilis verò supponit jus purum, ita ut, resolutione non eveniente, obligatio pura maneat usque ab initio*; & sub num. 11.

10 *Continuatio importat prorogationem, & repugnat novo actui.*

11 *Hypotheca dependens a conditione potestativa suspensiva non retrotrahitur; benè verò dependens a conditione potestativa resolutiva.*

12 *Quæ ideo tribuit Creditori anterioritatem usque a tempore initi contractus.*

13 *Secundùm* Card. de Luc., & Rotam dec. 28. post Rodriq. *Locatio bonorum Ecclesiæ ad triennium in pacto, quod non facta disdicta, intelligatur renovata ad aliud triennium, censetur renovata ex novo, & tacito consensu inducente novum contractum; sed est casus valde dubitabilis.* sub num. 4.

14 *A diversis non fit illatio.*

15 *Verba futuri temporis adjecta continuationi Locationis designant actum continuandi, non tempus, a quo hypotheca incipere debet.*

16 *Voluntas clara spectanda est, interpretatio verò locum non habet, nisi in casu dubio.*

17 *Beneplacitum per mortem Locatoris expirat*;

18 *Limita concurrente pacto, ut beneplacitum sit revocandum per disdictam, quia tunc requiritur, ut successor eam faciat.*

19 *Privilegium Pistorum quoad prælationem super bonis debitoris non habet locum contra habentes reservationem dominii.*

20 *Creditor ex causa collectionis, & conservationis fructuum præfertur Creditori reservationem dominii super illis habenti; quia fructus intelliguntur deductis expensis; conjunge cum* §. Hæc. sub num. 18.

21 Pi-

21 *Pistor pro credito pretii panis præfertur quibuscunque Creditoribus anterioribus, & potioribus reservationem dominii, & specialis hypothecæ non habentibus.*

DECISIO L.

IN eadem met Rota diei 24. Februarii currentis Anni, in qua beneficio novæ Audientiæ fuit revocata ad examen Decisio coram Me die 7. Februarii currentis Anni 1735. super redditione rationis, & credito DD. Principum de Pamphiliis, fuit quoque disceptatum — *An esset standum, vel recedendum a decisis* — pariter coram Me sub dicta die 7. Februarii, super alio puncto prælationis in Bonis illorum de Pascuccis communium Debitorum; & quia Domini, confirmata d. mea Decisione respiciente redditionem rationis, & creditum, quoad præfatam prælationem non fuerunt concordes, nec ad ullam devenerunt resolutionem; ideo Causam super hoc puncto repropofui in hodierna Audientia, & materia sedulò discussa, non attentis accuratè deductis pro parte Defensorum Baronis de Franceschis, iidem Domini existimarunt quoad ipsum persistendum *in Decisis juxta tamen modum*, de quo infra respectu Rinaldi Pistoris.

Etenim non controversa amplius per Baronem DD. Principibus prælatione ratione potioritatis pro consecutione eorum crediti ex causa Locationis Latifundii *della Bottaccia* super fructibus in illa collectis Anno 1727., & Ani-
1 malibus in ea repertis; Quoad reliqua Bona indifferentia dd. Fratrum de Pascuccis communium Debitorum visa fuit undique subsistens præterita resolutio prælationem concedens Principibus super dd. Bonis ratione anterioritatis; Cum eorum creditum suum initium desumat a die 29. Maii 1702., quo fuit celebratum Instrumentum Locationis ejusdem Latifundii *della Bottaccia*, & illud Baronis a die 20. Julii 1716., & propterea favore Principum militat satis nota dispositio *Tex. in leg. Potior ff. qui potior. in pign. habeant.*, ut ait *Decisio*, quæ revidetur §. *Tota proinde*.

Absque eo quod memorata anterioritas exclusa remaneat ex repetito objecto, quod creditum Principum proveniat ex Pensionibus decursis in tertio novennio Locationis renovato, & incepto Anno 1721., & sic ab hoc tempore, & non prius desumenda sit ejusdem crediti anterioritas, dum agitur cum tertio intermedio Creditore, & non cum ipso met Conductore;

Recurrit siquidem responsio aliàs data, quod id procedit in relocatione,
2 sive renovatione Locationis tacita, quæ dicitur novus, ac distinctus contractus ab illo Locationis, veluti efformatus ex novo Contrahentium consensu tunc præstito, & deducto ex retentione rei locatæ post jam cessatam Locationem continuata a Conductore, & correspectiva acquiescentia Locatoris, non autem in renovatione, seu potius continuatione Locationis etiam in posterùm expressè, & literaliter conventa in ipso met Instrumento Locationis, de quo hìc agitur, & quæ non est Contractus novus, seu idem identificè cum illo Locationis, a quo proinde anterioritas crediti annuarum Pensionum desumenda est, tam quoad primum, quam quoad alia quæcunque successiva novennia; ut animadversum fuit *in præterita Decisione* §. *Neque obstat cum sequen.*

Contra hanc distinctionem, seu declarationem acriter insurgebant Defensores Baronis, contendendo, non obstante etiam dicta expressa conventione successivas renovationes Locationis habendas esse pro novis, ac distinctis contractibus ab illis ejusdem Locationis, sub ea ratione, quod cum post cessatum primum novennium conventum fuerit locationem, non facta disdicta, tunc, & eo casu durare debere per alios novem Annos, & sic de novennio in novennium, inde oriebatur, quod cum hæc conventio ob di-
3 ctam conditionem disdictæ, quæ est potestativa ex parte utriusque Contrahentis, nil usque tunc ponat in esse, nec obliget, semper sit necessarius quoad continuationem novus consensus, seu Partium voluntas ex omissione d. disdictæ declarata, quæ dum supervenit post jam cessatam primam Locationem

nem restrictam ad unicum n ovennium, ita de plano importet contractum novum, atque distinctum ab illo primæ Locationis, qualis dicitur semper ille contractus, qui ex novo, ac independenti consensu producitur; & sic a tempore dumtaxat istius novi contractus connumeranda veniat anterioritas, & hypotheca supradicti crediti DD. Principum Locatorum.

At Domini dixerunt, objectum hujusmodi funditus everti ex eo, quod controversa Locatio fuit facta quidem pro novennio, sed inde tamen ad beneplacitum ambarum Partium ibi — *Affictavit &c. Tenutam nuncupatam della Bottaccia per novem Annos proximè futuros &c., & deinde ad beneplacitum ambarum Partium &c.* — quod sicuti comprehendit nedum primum novennium, sed etiam quodcunque successivum tempus indefinitum, & indeterminatum sub illis verbis — *& deinde*
4 *ad beneplacitum* — longum tempus, imo etiam perpetuum importantibus; *ut ex Text.in leg.4.ff. locati* communiter docent *Surd. consil.*524. *n.*4., & *dec.*265. *num.*55., *Pacion.de locat.*, & *conduct. cap.*4. *n.*22., *Rot.coram clar.mem.Card. Caprara dec.*171. *n.*3., & *coram Ansald.dec.*23. *n.*3., & *in recen.dec.*2.*n.*20. *par.*11., & *dec.*535. *n.*4.*par.*19.*tom.*2., per consequens illamet obligatio, &
5 hypotheca contracta quoad dictum primum novennium afficit etiam aliud quodcunque tempus successivum, quo Partibus sic volentibus, & contrarium non declarantibus, continuatum fuit in Locatione, & eodem modo, quo d.obligatio pura, & absoluta est respectu ejusdem primi novennii, dicitur etiam talis quoad aliud tempus successivum, non existente, ut dictum est, in contrarium aliqua Contrahentium declaratione, quæ recensitam obligationem, & hypothecam resolvat; ad tradita per *Dec. consil.*108. *lib.*1., *Mantic.de tacit.*, & *ambig. convent. lib.*5. *tit.*4. *n.*2., *Card. de Luc.de locat.disc.*19. *n.*13., *Thomat. dec.Marchiæ* 203. *n.*63.

Non refragante, quod respectu continuationis Locationis post dictum primum novennium habita fuerit conventio de facienda disdicta, quatenus aliqua ex Partibus continuare nollet in Locatione, quod importat conditionem
6 potestativam: Quia conditio hujusmodi non est suspensiva præcedentis, ac prioris obligationis, sed tantùm resolutiva illius, attenta qualitate disdictæ, quæ est destinata præcisè ad resolvendum contractum jam in se perfectum, & præcedenter conclusum, *Rot.coram Herrera dec.*164. *num.*3., ac propterea donec, & quousque disdicta facta non
7 fuerit, semper manet in esse, ac perseverat eadem prior obligatio; nec quoad dictum successivum tempus necessarius est novus contractus, quem nunquam producit pactum faciendi disdictam, uti tradunt *Decius d. consil.*108. *num.* 4. *lib.*1., *Gabriel.consil.*73. *n.*6. *lib.*1., *Castracan. de socièt. Offic.cap.*55. *num.*12., *Gratian.discept.forens. cap.*534.*num.*9., & 10.

Et hæc est illa differentia, quæ intercedit inter conditionem suspensivam, & resolutivam, quod prima nihil ponit
8 in esse, & ita suspendit, ut ab ipso principio ante ejus existentiam nulla dicatur contracta obligatio, sed solum quædam spes, quod illa inposterum succedat; *leg.cedere diem ff.de verbor. significat.*, *leg. legata sub conditione relicta ff. de condit.*, & *demonstrat.*, *Oldrad.consil.*285. *n.*7. *versic.ad tertium*, *Paul. de Castro consil.*452.*in princip.*, secunda verò operatur totum oppositum; Præsupponit enim Jus purum, sive obliga-
9 tionem absolutam usque ab initio resolubilem, & hac resolutione non secuta, eadem obligatio pura manet, & absoluta a principio, itaut ex illa agi possit, ut agitur ex obligatione simplici, pura, & absoluta. *leg. proponebatur ff. de Castren.pecul.*, *idem Oldrad. d.consil.*285. *n.*8.*versic.in secunda*, *Alexand.consf.*91. *n.*5.*versic.sed si in aliquo lib.*4., *Rot.decis.*6.*n.*9.*tit.de Donat.cor.Falcon.tom.*1.

Idemque expresse voluerunt Contrahentes exprimendo in Instrumento Locationis, quod post novem primos Annos, disdicta non secuta, continuare, ac perseverare deberet per successivum tempus, ac alia novennia idemmet Instrumentum Locationis, sive prior ejus contractus; ut constat literatiter ex tenore memorati Instrumenti

tam

tam in parte affirmativa disdictæ ibi — *& deinde ad beneplacitum ambarum Partium, cum disdicta tamen sex Mensium &c. facienda ab illa Parte in hujusmodi Instrumento affictus amplius continuare nolente* — quam in parte negativa ibi — *Qua disdicta non facta, & in Actis mei non reproducta, tunc, & eo casu præsens Instrumentum affictus continuare debeat per alios novem Annos &c., & sic de novennio in novennium, donec d. præcesserit disdicta, semper cum eisdem pactis, capitulis, annuo affictu, & aliis contentis, & expressis in præsenti Instrumento*.

Si itaque Contrahentes etiam quoad successivum tempus Locationis post primos novem Annos, & alia posteriora novennia voluerunt continuationem primi Instrumenti Locationis, ac obligationis, & hypothecæ cum omnibus aliis, & singulis in illo contentis, eo magis apertè dignoscitur ex conventione supra recensitæ disdictæ quoad enuntiata alia successiva novennia non esse necessarium novum contractum, nec consensum eorundem Contrahentium; sed semper respectu illorum durare, & firmam remanere obligationem, & contractum; cum continuatio istius quoad
10 alia novennia, quæ ex sui natura importat diffusionem, & prorogationem directò repugnet renovationi, seu novo contractui Locationis; ut observatum fuit *in mea præterita Decisione §. Idque apertiùs*, & firmavit *Rota cor. Cerro dec. 415. num. 5., & 6.*, & in puncto *in Reatina Locationis 16. Martii 1703. §. Non obstat, & seq. cor. clar. mem. Card. Scotto*.

Quibus sic stantibus, cessare etiam visum fuit alterum objectum super non admissione retrotractionis hypothecæ conditionalis, & quidem conditione potestativa, ut est illa disdictæ, ad diem contractus in præjudicium intermedii Creditoris juxta terminos *Textus in L. Titius ff. quæ res pignor. obligar. non poss.*, cui consonat alter *in Leg. potior.*
11 *11. ff., qui potior. in pignor.*; Quia hæc verissima sunt in terminis conditionis potestativæ, & suspensivæ, quæ nil ponit in esse, & obligationem suspendit usque ad illius eventum, non autem conditionis resolutivæ quantumvis potestativæ, quæ contractum non suspendit, ut est *Text.* expressus *in L. si res ita ff. de contrahend. empt.*, cum autem in præsenti casu, ut supra firmatum fuit, conditio prædicta sit tantum resolutiva tam ex sui natura, quam ex voluntate Contrahentium; ita ut ea purificata contractus habendus sit pro puro, &
12 absoluto; Nulli est dubium, quod a tempore istius sit desumenda anterioritas crediti DD. Principum, & non a die purificationis ejusdem conditionis; cum illa met obligatio, & hypotheca usque ab initio impressa semper duret, & firma remaneat, eo ipso quod revocata non fuit; ut in casu tenet *Paeion. de locat., & conduct. cap. 39. n. 59.*, & explicando Textus supra allegatos, ac distinguendo firmavit *Rota in Romana Pecuniaria, seu Cauthelæ Angeli 4. Februarii 1722. §. Non attento, & seq. coram bon. mem. Fosearo*.

Atque hinc considerationem non meruerunt *Card. de Luc. de alien. disc. 1. sub n. 33., & de Locat. disc. 22. sub n. 3., & Rot. dec. 28. n. 5. post. Rodriq. de ann. red.*, firmantes locationem factam ad triennium cum pacto, quod, non facta disdicta, intelligatur renovata ad aliud triennium, censeri renovatam pro dicto tempore ex novo tacito Contrahentium consensu oriente ex facto negativo non factæ disdictæ, & esse novum, ac distinctum contractum ab illo primo Locationis, nec consequenter esse locum ulli retrotractioni hypothecæ hujus secundi temporis ad primum tem-
13 pus, quia loquuntur in terminis Locationis non indefinitæ, & Bonorum Ecclesiæ, cujus respectu militat dispositio *Extravagantis Ambitiosæ de rebus Ecclesiæ non alienan.*, prohibentis locationem dictorum Bonorum ultra triennium sub diversis pœnis; & ideo nil curandum est, si ad hasce pœnas evitandas in dicto casu data fuerit supradicta interpretatio, dum hìc agitur de Locatione Bonorum Laicalium, & indefinita propter supra enuntiata verba — *& deinde ad beneplacitum* —, cui non congruit ratio prædicta; & ex di-
14 versis nulla fieri valet illatio, vulgata *Leg. Papinianus ff. de minor.*, licet de cæ-

cætero præmissa interpretatio, sive intelligentia juxta sensum *Card. de Luc.*, *& decisionis supradictæ post Rodriq. de ann.redit.*, & casus, in quo isti loquuntur etiam in terminis Locationis Bonorum Ecclesiæ, sit valde dubitabilis propter supradictum immotum principium, quod conditio faciendæ disdictæ, ut supra visum est, non sit suspensiva, sed tantùm resolutiva; ut in eisdem terminis bene considerat *Pignattell. consult. canon.95. n.233., & seqq.tom.6.*

Nec refert ulterius, quod supra dicta retrotractio hypothecæ ad diem contractus, sive locationis nequeat admitti, quia cessato primo novennio, non facta disdicta respectu continuationis, fuerint adhibitæ illæ dictiones -- *tunc, & eo casu præsens Instrumentum affictus continuare debeat &c.* -- respicientes tempus futurum, & exclusivæ temporis præteriti;
15 Quia ex antea firmatis constat, illam primam hypothecam infixam in primo Instrumento Locationis, veluti non revocatam, semper fuisse continuatam, & propterea eædem dictiones dici debent adjectæ ad designandum ipsum met actum continuationis, non autem tempus, a quo hæc continuatio quoad obligationem, & hypothecam suum initium desumere deberet; *Rot. coram Coccin. dec.2121. n.89.; & in rec.dec.278. n.14.par.18., & in Reatina Fideicommissi 3.Jun.1726. §.finali, coram bon.mem.Gamaches*; Maximè dum restrictioni hujusmodi ad tempus, quo continuatio succederet, resistit clara, atque literalis voluntas Contrahentium, qui dixerunt, quod *tunc continuare deberet præcedens Instrumentum affictus*. Quæ quidem voluntas ita clara, & manifesta unicè ad
16 hunc effectum spectanda venit, rejecta quacunque alia cogitabili interpretatione solummodò examinanda in casu dubio voluntatis; ut in terminis præcisis firmant authoritates superiùs allegatæ §.*Si itaque*, videlicet *Rot.cor.Cerro dec.415. n.5., & 6., & in Romana Locationis 16.Martii 1703. §.Non obstant. cor. clar.mem. Card.Scotto.*

Denique momenti non est, quod locatio per mortem Æmiliani Conductoris secutam pendente secundo novennio expiraverit, & ideo juris necessitate nova reconductio ex novo tacito consensu dici debeat renovata in illius filiis, & hæredibus, qui in eadem Locatione continuarunt; Quoniam licet sit
17 verum, quod beneplacitum per mortem expiret, ut in *L.4.ff.locati, Cap.si gratiosè de rescript. in 6.*, æquè tamen
18 verum est, quod quotiescunque, prout in hypothesi, conventum fuit, ut beneplacitum sit revocandum per disdictam, tunc per mortem non revocetur, sed ex primo contractu duret, donec a Successore expressè mediante præfata disdicta revocatum non remanserit; *Bartol.in Leg.more majorum n.17.ff.de Jurisdiction. omnium Jur.*, *Dec. supracit. consil.108. n.3., & 4.lib.1.*, *Castracan. de Societ. cap.53.n.13., & seq.*; Quod verò dicti filii, & hæredes Æmiliani Conductoris, veluti minores, non possent Locationem continuare sine solemnitatibus Statutariis, jam præventivè, & in alia mea *Decisione diei 24.Februarii Anni currentis 1736. super Redditione Rationis §. Sicuti nec etiam*, objectum hujusmodi tunc etiam a Barone deductum sublatum fuit, & rejectum.

Hæc quoad Baronem de Francesc his; Respectu verò Valentini, ac aliorum hæredum quond. Dominici Rinaldi Pistoris in urbe creditorum illorum de Pascuccis communium debitorum pro pretio panis in summa scut.168., & obul.60. Domini *recesserunt a decisis*, (& in hoc stetit *modus* resolutioni adjectus) authumantes pro rata scut.68., & obul.60. eosdem de Rinaldis esse præferendos DD.Principibus de Pamphiliis etiam super fructibus collectis in Latifundio *della Bottaccia*, ac Animalibus in ea repertis, quantumvis super his iidem Principes in Instrumento Locationis sibi reservaverint dominium, ac specialem hypothecam adversus quoscunque privilegiatos, & privilegiatissimos Creditores; cui fundamento innixa fuit *præterita decisio §. Quo verò*. Nam cum ex duobus Ordinibus Livaldini Œconomi deputati a Judice super Bonis dd.Debitorum, & ex Peritia judiciali relatis constiterit pro d.rata panem traditum fuisse tam Procuratori, sive Defensori Œconomiæ, quam Operariis

rariis Massariæ; Pro hac omnis prælatio debita est eidem Pistori super dictis fructibus, & Animalibus, haud attenta supradicta reservatione Dominii; Non
19 quidem in vim allegati privilegii san. mem. Urbani VIII. Pistoribus concessi anno 1634., quod contra reservationem dominii habentes, uti nimis exorbitans, nunquam fuit usu receptum, neque in Tribunalibus servatum, etiam ex declaratione ipsius Summi Pontificis concedentis emissa in plena Signatura Gratiæ; prout testantur *Card. de Luc. de Dot. disc. 81. n. 5., & disc. 166. n. 46., & seqq., Zaul. ad Statut. Favent. lib. 7., rubr. 11. n. 19. tom. 2., Constantin. ad Statut. Urbis annot. 39. art. 1. n. 69., & seq. tom. 1.*, a qua praxi existimarunt Domini non esse recedendum.

Sed ex ipsa met dispositione Juris communis deducta ex *Text. in L. si a*
20 *Patre, vel a Domino §. ultim. ff. de petit. Hæredit.*, juxta quam habetur, quod ex fructibus collectis a Bonis priùs sint deducendæ expensæ necessariæ factæ pro illorum collectione, & respectivè conservatione, cum tanto minus in illis adesse dicatur, quantum eædem expensæ important, & in terminis tenent *Card. de Luc. de eredit., & debit. disc. 16. n. 2. cum duob. seq., & de dote suprad. disc. 166. num. 51., Constantin. ad Stat. Urbis d. annot. 30. art. 1. n. 72. tom. 1.*

Pro residuali verò summa scut. 100. panis, qui traditus fuit Pascuccis tempore, quo eorum Bona manebant sub dicta Œconomia Livaldini, cujus proinde respectu deficit omnis præsumptio, quod cesserit in causam supradicti Latifundii *della Bottaccia*; dixerunt iidem Domini, Rinaldos esse præferendos super aliis Bonis illorum de Pascuc-
21 cis recensiis Principibus; Cum enim quoad hæc cesset supra enuntiata reservatio Dominii, & specialis hypothecæ, consequenter locum habere debet memoratum privilegium prælationis adversus quoscunque alios Creditores etiam anteriores, & potiores a dicto Urbano VIII. concessum, *Constantin. ad Statutum Urbis eadem annot. 30. art. 1. n. 68. vol. 1.*, & aliàs dixit *Rota in Romana Pecuniaria 14. Martii 1701. §. fin. cor. bon. mem. Ansald.* cum aliis concordan. *apud Zaul. ad statut. Faventin. Rub. 11. lib. 7. in addit. n. 8.*

Et ita, firmis remanentibus reliquis in mea præterita Decisione deductis quoad Bartolettum, aliosque Creditores non comparentes, in acerrimo, præsertim inter Principes, & Baronem strenue jura sua deducentes, conflictu, post secundam causæ propositionem responsum fuit &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE RHODIANIS.

Lunæ 14. Maii 1736.

ARGUMENTUM.

Qualitates in parte dispositiva adjectæ repetitæ censentur in conditionali, ubi agitur de iisdem personis; præsertim si ex tali repetitione non oriatur restrictio vocationis, sed prælatio dumtaxat masculorum. Recensentur, & refelluntur conjecturæ repetitioni contrariæ. Prærogativa sexus vincit beneficium Lineæ, ubi a Testatore volita fuit in omnibus gradibus descendentiæ prælatio masculorum, in quorum tantùm defectu vocavit fœminas. Descendentes a communi stipite constituunt quidem diversos columnellos, sed non diversas Lineas.

SUMMARIUM.

1 *Filii in conditione positi ex statuto Urbis habentur pro dispositivè vocatis.*
2 *Qualitates in parte dispositiva adjectæ censentur in conditionali repetitæ, ubi agitur de iisdem personis*; & num. 8.
3 *Quia cum æqualis semper erga easdem præsumatur benevolentia Testatoris, ita præsumi debet volita repetitio earundem qualitatum.*
4 *Conditionalis non censetur comprehendere alias personas, quam dispositivè vocatas.*
5 *Repetitio supradicta faciliùs admittitur, si ex ea non sequatur restrictio vocationis, sed prælatio dumtaxat masculorum.*
6 *Caducatio fideicommissi perpetui semper est vitanda.*
7 *Verba — dicti, prædicti, ut supra — sunt relativa.*

8 *Conjecturæ desumptæ a modo discretivo loquendi, & a defectu verborum relativorum ad effectum excludendi suprad. repetitionem vim habent, ubi de diversis personis agatur, non ubi de iisdem.*

9 *Onus dotandi fœminas verbis indefinitis, ac perpetuitatem denotantibus impositum, censetur ubique repetitum, nec ex ejus omissione in aliquo peculiari casu inferri potest, quod in eo nolita fuerit prælatio masculorum.*

10 *Diversitas, ac separatio orationis non obest repetitioni qualitatum, ubi res est de iisdem personis.*

11 *Ordinatio continuativa institutionis, & substitutionum habetur pro unica oratione simul unita, quamvis ejus partes regantur a proprio, & peculiari verbo*; & num. seq.

12 *Quod non procedit, si orationes, & substitutiones longo intervallo inter se distent.*

13 *Qualitas masculinitatis ut repetita censeatur inter easdem personas, non est necessaria contemplatio agnationis, sed sufficit, quod exoptata fuerit eadem qualitas masculinitatis, & prælatio masculorum.*

14 *Fideicommissarius succedit jure proprio tanquam hæres Testatoris independenter ab hæredibus gravatis.*

15 *Descendentes a communi stipite constituunt quidem diversos Columnellos, at non diversas Lineas.*

16 *Volita a Testatore prælatione masculorum in omnibus gradibus descendentiæ sui hæredis, ita ut fœminæ succedere nequeant nisi in eorum defectu, prærogativa sexus vincit beneficium Lineæ.*

DECISIO LI.

IMmissio, quam vigore fideicommissi conditi a Cæsare de Rhodianis pro filiis, & descendentibus Jacobi Antonii ejus ex Laura sorore Pronepotis expostulavit Comes Hieronymus a Porta per medium Lauræ ejus Aviæ descendens a prædicto Jacobo Antonio, in possessionem illius portionis bonorum fideicommissariorum obventæ Innocentio ejusdem Hieronymi fratri, & modò detentæ a Maria Eleonora, & Laura Rosalia istius filiabus, concessa remansit eidem Comiti Hieronymo ab R.P.D. Merlino in locum A. C. deputato: sed devoluta causa in gradu appellationis ad hoc Sac. Tribunal, illa denegata fuit præcipuè ex duabus rationibus deductis in Decisione desuper edita coram Me sub die 20. Junii anni præteriti 1735.

Altera nempe, quod illa perpetua prælatio Masculorum Descendentium in concursu Fœminarum, cui innitebatur Hieronymus pro obtinenda supra recensita immissione, unicè exoptata fuerit a Cæsare Testatore in primis duobus ex tribus casibus per eum consideratis; primò videlicet, si Jacobus Antonius hæres institutus decederet cum filiis, & descendentibus masculis, dum tunc injunxit, ut masculi succederent, & fœminæ dote providerentur; & alio casu cum ille sine filiis masculis decederet, in quo Testator mandavit succedere filias ex illo natas, omnesque earum descendentes, semper præferendo masculos fœminis.

Ideoque cum neuter ex his casibus evenerit, dum Jacobus Antonius decessit relicto masculo, idest Julio Cæsare, & duabus fœminis Virgilia scilicet nupta in domo Raspona, atque Laura nupta Francisco a Porta, subindeq. obiit dictus Julius Cæsar absque filiis, & descendentibus, superstitibus tamen dictis ejus sororibus; sequitur, quod factus fuerit locus tertio casui, in quo, obeuntibus Jacobo Antonio absque filiis, aut ejus descendentibus pariter absque filiis, Testator vocavit, atque substituit in sua hereditate pro medietate bina loca Pia Urbis; juxta quem casum dd. sorores, a quarum altera, nempe Laura descendunt collitigantes, admissæ fuere ad successionem, ut ex *dec. 499. cor. bon. mem. Dunozett. Jun.*; Ex quibus inferebatur, quod dicta masculorum prælatio volita in recensitis duobus primis casibus, nec volita, nec exoptata fuerit in tertio, eo ipso, quod in isto illa expressè repetita non fuerat.

Altera verò, quod admissa etiam hac masculorum prælatione, ista intelligenda esset discretivè in qualibet linea, sive columnello, & consequenter cum

ex

ex persona supradictæ Lauræ Aviæ, portio bonorum fideicommissariorum divisa fuerit in duos illius filios, idest Innocentium Patrem Mariæ Eleonoræ, & Lauræ Rosaliæ, ac Hieronymum Actorem; nequeat iste licet masculus aspirare ad successionem portionis Innocentii, existentibus de medio dictis ejus filiabus, quamvis carentibus dicta qualitate masculina.

Verùm concessa Hieronymo adversus supradictam meam Decisionem nova audientia, & altius reassumpto per illius defensores examine voluntatis recensiti Testatoris, post binas causæ propositiones, in quibus nulla capi valuit resolutio ob discrepantiam suffragiorum, tandem in hac tertia propositione, suffragantibus etiam Quinto, & Sexto ex Dominis post consuetum turnum sedentibus, agnita insubsistentia fundamentorum memoratæ præteritæ resolutionis, ea docilitate, qua Sac. Auditorium pollet, *recessum fuit a decisis*.

Et profectò corruere visum fuit primum fundamentum, sive ratio supra recensitæ præteritæ resolutionis: quandoquidem, etsi Cæsar Testator tam in primo, quam in secundo ex prædictis casibus invitaverit ad successionem masculos descendentes a Jacobo Antonio hærede instituto prælativè ad fœminas, istasque non vocaverit, nisi in subsidium, ac in defectum omnium masculorum; nihilominus cum in successiva parte conditionali, sub qua substituta fuere Loca Pia, qui est tertius casus, posuerit in conditione illosmet masculos, & fœminas descendentes, ut dictum est, ab eodem Jacobo Antonio, ac quandocunque deficientes sine filiis, in hoc quoque tertio casu dicendum est, eosdem descendentes fuisse positos in con-
1 ditione, & sic juxta Statutum Urbis in *cap.*142. dispositivè vocatos cum dicta prælatione masculorum in concursu fœminarum, quamvis hìc eadem prælatio non fuerit expresè, ac literaliter repetita; ex recepta propositione, quod omnes qualitates adjectæ in parte di-
2 spositiva repetitæ censentur in parte conditionali, ubi, ut hìc, illæmet personæ in parte dispositiva vocatæ, fuerunt quoque in conditione positæ; *Torr. Tom. I. de Primogen. par.*1. *cap.*37. *num.*53., & *seq.*, *Ridolphin. alleg.*34. *n.*11., *Rot. in rec. dec.*237. *num.*5. *par.*5., & *dec.*330. *n.*10. *par.*12., & *dec.*76. *n.*11. *par.*13., & *dec.*410. *n.*43. *par.*19., & *in Mantiss. ad Card. de Luca lib.*10. *dec.*28. *n.*7., & *seqq.*, & *dec.*29. *n.*2. *tom.*2.

Ea nempe ratione, quia sicuti circa easdem personas præsumitur ea-
3 dem æqualis affectio Testatoris, ita & præsumenda est cujuscunque qualitatis repetitio, ut concordando contrarias opiniones Joannis de Anania, & Abbatis distinguunt *Decian. respons.*12. *n.*45. *vol.*1., *Giovagnon. cons.*21. *num.*59., & 61. *lib.*1., *Noguerol. alleg.*23. *n.*40., & *seq.*, *Rot. in rec. dec.*76. *n.*11. *par.*13., aliique relati per *Vrceol. consult. forens. cap.*57. *n.*34.

Quod autem in dicta parte conditionali positæ fuerint in conditione eædem met personæ vocatæ in parte dispositiva Testamenti Cæsaris de Rhodianis, & sic in sæpedictis duobus primis casibus ab eo consideratis, depromptum fuit ex eo, quod in primo substituuntur Jacobo Antonio -- *li suoi figliuoli maschj, ed altri Discendenti maschj, che nasceranno da lui in infinito, ed in perpetuo di legittimo Matrimonio con peso di dotare di dote conveniente le figliuole femmine* -- Et in secundo casu obeunte d. Jacobo Antonio sine filiis masculis, ita disponitur -- *in tal caso nella sua Eredità succedano siccome adesso sostituisco le figlie femmine nate d'esso Giacomo Antonio mio Erede, e tutti altri loro Discendenti maschj legittimi, e naturali, ed in caso di mancamento de' maschj le figlie femmine in infinitum*.

Quapropter cum Testator in tertio casu, sive parte conditionali ita se expresserit -- *e caso, che detto Giacomo Antonio morisse senza figliuoli legittimi, e naturali, ovvero li suoi Discendenti in qualsivoglia tempo morissero senza figliuoli legittimi, e naturali, in tal caso sostituisco &c.* -- patet per consequens nimis evidenter, facta præmissorum combinatione, easdemmet personas inclusas in recensita parte dispositiva Testamenti esse illasmet in conditione positas, & in parte conditionali expressas, dum in substantia utraque sese ha-

bet de filiis, ac descendentibus tam masculis, quam fœminis a Jacobo Antonio perpetuò vocatis, ut legenti patet; Id quoque suadente regula, quod
4 pars conditionalis non censetur comprehendere alias personas, quam dispositivè vocatas; *Gabriel.conf.116. n.32. verf. Et descendentes masculi lib.2., Rodulphin. allegat.174. n.16., Rot. coram Cerro dec.910. n.25., & dec.956. n.6., & in rec. dec.402. n.10. par.9.*

Eoque libentiùs Domini inclinarunt pro repetitione supradictæ prælationis
5 etiam in enuntiato tertio casu, quia per illam non fit ulla restrictio personarum inclusarum in parte conditionali, itaut facilior reddatur eventus casus substitutionis Locorum Piorum, sed tantum datur prælatio masculis in concursu fœminarum, quibus sicuti semper firma remanet successio in casu subsidii, & masculorum defectus, ita eo magis admittenda videtur, cum per istam succedere nequeat caducatio Fideicom-
6 missi perpetui primariò, ac principaliter a Testatore desiderati semper vitanda; ad *Text.in leg.cogi 16.in princip.ff. ad S.C.Trebell., Rot.cor.clar. mem.Cardinal. Falconer. tit. de fideicom. dec.53, tit. 15.*

Quin DD. ab eodem sensu retrahere valuerint conjecturæ, & circumstantiæ examinatæ in præterita decisione §. *Potissimum*, atque a Sororibus reis conventis repetitæ, ac aliæ de novo adductæ in præsenti propositione; quod videlicet in dicto tertio casu, seu parte conditionali Testator non expresserit prælationem masculorum, ut fecit in parte dispositiva, nec ullam relationem ad istam habuerit mediantibus solitis
7 verbis relativis -- *dicti, prædicti, ut supra* --, nec in ea repetierit onus dotandi fæminas, quodque demum repetitio masculinitatis, sive d. prælationis masculorum non detur, ubi orationes sunt prorsus diversæ, & separatæ, ac rectæ a suis particularibus verbis, & non agatur de fideicommisso agnatitio, sive condito pro conservanda agnatione, & quia alioqui induceretur odiosum fideicommissum saltuarium de linea ad lineam.

Etenim ponderatum fuit, quod prima conjectura desumpta ex discretivo
8 modo disponendi Testatoris consideratur, quando contenditur deduci repetitio masculinitatis inter diversas personas, quarum respectu militare potest diversa ratio, sive affectio; prout etiam in eodem themate consideratur secunda defectus dictionum relativarum in parte conditionali, quia cum tunc deficiat verisimilis mens Testatoris pro repetitione, ea induci nequit, nisi voluntas repetendi fuerit expressa in parte conditionali, vel explicata per æquipollens ex enuntiatis relativis verbis: At secus est, ubi, ut hìc, agitur inter easdem personas, in quibus cadit æqualis affectio; in hoc namque casu cum voluntas Testatoris, sive ejus præsumptio stet pro repetitione, id sufficit ad hoc, ut illa exoptata dicatur, nec excluditur ex prædictis conjecturis; dum si etiam in hoc casu requireretur expressa voluntas Testatoris, vel æquipollens ut supra, frustra quæreretur inter Doct. de tacita repetitione, & tamen in hisce circumstantiis communissima est opinio affirmativa pro eadem tacita repetitione; ut ultra individuales authoritates relatas superiùs §. *Profectò* tradunt *Surd. conf.21. n.9., Peregrin.de Fideicom. art.25.num.30., cor.Bich.dec.101. n.27., & seq., & cor.Emer.Jun. decif.660. num.8*

Ejusdemque levitatis est tertia conjectura ex eo elicita, quod in hac parte
9 conditionali non fuerit repetitum onus dotandi fœminas: nam cum istud injunctum fuerit masculis cum verbis indefinitè prolatis, ac denotantibus perpetuitatem, nulla necessitas aderat illud repetendi omnibus masculis postea substitutis cum prælatione firmissima supra fœminas; quoniam hoc onus tacitè videtur injunctum omnibus aliis descendentibus, ac successoribus in fideicommisso quoad omnes casus, quoad omnes personas, & quoad omnia tempora; *Gloss. in L.1.ff. solut.Matrimon.in ver. semper, Castill. lib. 2. controv. cap.22. num.9., Carol.Anton.de Luc.de lin.leg. tom.1.art.12., a n.27.usque ad 30., Rot. cor.Priol.dec.110.n.8., & cor.clar.mem. Card. Caprar.dec.47. num.22., dec.288. num.5.6., & 7.*

Re-

Reliquę verò nullius sunt momenti, ut quoad prætensum absurdum fideicommissi saltuarii infra demonstrabitur; quoad diversitatem autem, ac separationem orationum, ultra quod ista non
10 attenditur, ubi res est de repetenda qualitate masculinitatis inter easdem Personas, juxta deducta per *Curt. Sen. consil.*52. *col.*3. *n.*28., *Corn.consil.*202. *n.*8.*lib.*3., *Parif.conf.*18. *n.*28., & 29. *lib.*2., *Mantic.de conjectur. ult. volunt. lib.*6.*tit.*13.*n.*9., aliosque congestos per *Peregr. de fideic. art.*25.*n.*30., insuper eam ne adesse quidem in præsenti casu eruitur ex ipso tenore Testamenti, in quo Cęsar Testator considerando existentiam masculorum Jacobi Antonii primi hæredis, illos vocavit in infinitum; Insuper considerando quoque deficientiam istorum masculorum, & superexistentiam fœminarum, voluit illas succedere cum omnibus filiis, & descendentibus masculis, & in eorum defectum se convertit ad vocandas fœminas, & demum recogitando, quod nullæ adessent reliquiæ istorum descendentium, vel masculorum, vel fœminarum, eo casu substituit Loca Pia sub illa generica conditione, quatenus tam Jacobus Antonius primus hæres, quam illius descendentes obiissent sine filiis.

Et proinde cum idem Testator præfatam institutionem, & respectivè sub-
11 stitutiones continuativè ordinaverit unam nempe post aliam; sequitur id totum habendum esse pro unica oratione insimul unita, quamvis ejus partes regantur a proprio, & peculiari verbo: *Altograd.conf.*54.*n.*19.*tom.*1., *Gratian. discept. forens. cap.*773. *n.*28., & 29., *Torr.de Primogenit.Ital. tom.*2. *par.*32. *n.*18., & 19., ubi conciliat DD. contrarium tenentes, & ait eos procedere, quando orationes, & substitutiones lon-
12 go intervallo inter se distant; At non quando, ut in præsenti, sunt inter se connexæ, & continuato sermone una venit post aliam; *Rot. in Mantiss. ad Card. de Luc. lib.*10. *decis.*29. *num.*5. *volum.*2.

Parique insubsistentia laborat ultima conjectura, quod in controverso Fideicommisso non fuerit contemplata conservatio agnationis; quia fuit animadversum, quod contemplatio hujusmodi faciliorem quidem reddit in casu, ubi adest, repetitionem masculinitatis ob magis patefactam ex hac circumstantia voluntatem Testatoris, non autem illam excludit in casu, ubi non adest: Ad
13 effectum enim, ut qualitas masculinitatis repetita censeatur inter easdem personas, sufficit Testatorem, posthabita consideratione agnationis, unice exoptasse qualitatem masculinitatis, ac prælationem masculorum supra fœminas; *Adden.ad Buratt. dec.*272. *n.*21., *Rot.diverf.dec.*374.*in fine par.*1., & *in rec. dec.*237. *num.*8. *par.*5., & *dec.*330. *n.*17. *par.*12., & *in Mantiss.ad Card.de Luc.d.dec.*28. *n.*4. *lib.*10. *vol.*2.

Nec præmissis, ut supra firmatis repugnant aliàs decisa ab hoc Sac. Tribunali *in dec.*499. *cor.bon.mem.Dunozet.Jun.*, ibi enim illud unum decisum fuit, quod pars conditionalis continebat tam masculos, quam fœminas, quod verissimum est, & in causa præsenti non controvertitur a Hieronymo actore, minime verò decisa, atque examinata fuit præsens quæstio, an scilicet in eadem parte conditionali censeretur repetita prælatio masculorum; nec necesse erat illam examinare, dum lis tunc vertebatur non quidem inter fœminas, & masculos, sed inter fœminas, & hæredem extraneum institutum a Julio Cæsare filio Jacobi Antonii; & licet in vim resolutionis captæ *coram Dunozet. in suprad. dec.* 499. Laura Avia Com. Hieronymi successerit in fideicommisso, attamen non per hoc affirmari potest, eundem Comitem suam causam agnoscere, & desumere in eodem fideicommisso ab eadem Laura; dum notissimi Juris est
14 quemcunque successorem succedere jure proprio tanquam hæredem Testatoris, & independenter ab Antecessoribus heredibus gravatis, ad *Text.in leg. Cohæredi* §.*Cum filiæ ff. de vulgar.*, & *pupillar.*, *Peregr.de fideic.art.*20. *n.*22., & *seq.*, *Rot.cor.Emerix.Jun.dec.*1274. *n.*4., & *in rec. dec.*198. *n.*9., & *seqq. part.*4. *tom.*2.

Ex his porrò procedentes Domini ad alterum fundamentum præteritæ resolutionis, quod, videlicet admissa etiam repetitione supradictæ prælationis mascu-

sculorum in supra recensito tertio casu,
sive parte conditionali, ista intelligen-
da sit discretivè in qualibet linea, cen-
suerunt etiam illud pariformiter cor-
15 ruere; tum quia Hieronymus actor,
& Innocentius ejus Frater prædefun-
ctus, ex quo ortum habuerunt Sorores
Reæ conventæ, constituunt quidem di-
versum columnellum, non autem di-
versam lineam, cum utrique descen-
dant ex Laura filia Jacobi Antonii, &
communi stipite, ut declarando firmant
Carol. Anton. de Luc. de lin. leg. tom.2.
respons.20.n.41. §.Quare multum, Card.
de Luc. de fideicom. disc.104. n.6., Rota
cor. Rmo Crispo dec.8. n.4., & cor. clar.
mem. Card. Falcon. tit. de fideicom. dec.14.
num.27.

Tum insuper quia, ubi etiam diversi-
tas linearum subsisteret, adhuc nil peni-
tus officeret, nec ullum considerari pos-
set odium fideicommissi saltuarii; quo-
tiescunque enim, ut supra visum est,
16 Cęsar Testator in omnibus gradibus
descendentiæ sui primi hæredis voluit
prælationem masculorum supra fœmi-
nas, ita ut istæ succedere non valeant,
nisi ubi illi deficiant, ex hoc sequitur,
quod hæc prærogativa masculinitatis
vincere debeat vi sua quodcunque be-
neficium lineæ, & excludat fœminas
positas in linea diversa, & in gradu pro-
ximiori, & omnino non extantibus ma-
sculis in una linea, prætermissis fœmi-
nis faciendus sit transitus ad aliam li-
neam, in qua illi existunt; *Peregrin. de*
fideicom. art.25. n.11., Rota cor. Buratt.
dec.272. n.15., & seq., & cor. Duno-
zett. Jun. dec.651. n.32., & in Mantiss.
ad Card. de Luc. d. dec.28. n.13., & 14.
lib.10. vol.2., in Bononien. fideicommissi
de Gargantis super reservatis 7. Mar-
tii 1729. §. Attamen, cum seq., & 18.
Junii 1731. §. confirmat quoque. coram
Rmo P.D. Calcagnino Decano; Rursus
confirmata 21. Junii 1734. cor. R.P.D.
Crescentio.

Et ita, utraque parte acriter informante post secundam Causæ propositionem, suffragantibus Quinto, & Sexto responsum fuit &c.

ROMANA HÆREDITATIS

PRINCIPISSÆ DE BUTERO IAM QUOAD TERTIAM PARTEM, NUNC QUOAD MEDIETATEM SUPER PRIMO DUBIO, CIRCA REINTEGRATIONEM LOCORUM MONTIUM, OFFICIORUM VACABILIUM, CREDITORUM, ET PECUNIARUM.

Lunæ 4. Junii 1736.

ARGUMENTUM.

Ad exequendam immissionem in genere concessam necessaria est liquidatio, & specificatio bonorum fideicommissariorum; prout liquidatio crediti ad reintegrationem obtinendam. Fructus locorum montium debentur a die motæ litis saltem in linea damnorum, & interesse. Bonorum, quæ consumptioni obnoxia non sunt, si alienata fuerint, reintegratio debetur fideicommisso. Legata, & æs alienum, itemque impensæ ultimæ infirmitatis, funeris, & vestium lugubrium, & salaria familiæ debent solvi ex fideicommisso.

SUMMARIUM.

1 *Liquidatio, & specificatio bonorum fideicommissariorum est necessaria pro executione immissionis in genere concessæ;*

2 *Prout etiam necessaria est liquidatio crediti ad obtinendam reintegrationem.*

3 *In materia Locorum Montium omnimoda fides præstatur Secretario Montium.*

4 *Fructus Locorum Montium debent restitui a die motæ litis saltem in linea damnorum, & interesse.*

5 *Nemini impugnare licet alias a se deducta, admissa, & acceptata.*

6 *Bona fideicommissaria non reperta in hereditate gravati ab eo præsumuntur alienata, donec per redditionem rationis contrarium ostensum non fuerit.*

7 *Bonorum, quæ consumptioni obnoxia non sunt, veluti nomina debitorum, & pecunia numerata, si alienata fuerint, fideicommisso debetur reintegratio.*

8 *Heres eo ipso, quod debitricem fideicommissi constituit hæreditatem sui autoris, & patitur eandem condemna-*

ri ad

ri ad reintegrationem, producitque in actis peritiam, in qua debitum comprobatur, & allegat cautelam Angeli, eo ipso inquam fatetur, Authorem suum exegisse, & alienasse credita fideicommissaria.

9 *Heres in dubium revocare nequit id, quod suus Author admisit, & fassus fuit.*

10 *Si hæres gravatus diligentias opportunè non adhibuerit pro creditorum exactione; nec ostendat ea tempore obitus fideicommittentis fuisse inexigibilia, tenetur ad reintegrationem:*

11 *Credita enim de jure præsumuntur exigibilia.*

12 *Heres gravatus solvens Legata, debita, impensas funeris, salaria familiæ reintegrari debet ex fideicommisso:*

13 *Itemque solvens expensas vestium lugubrium, & ultimæ infirmitatis, & similium.*

14 *Quæ semel compensata sunt, amplius non sunt compensanda.*

15 *Peritiæ extrajudicialis, & depromptæ ex libro, cujus legalitas non ostenditur, nulla ratio est habenda.*

16 *Sola assertio, & libri hæredis non probant existentiam debitorum Testatoris.*

17 *Non demonstrato defectu peritiæ jam confectæ, non est locus electioni novi Periti, ne inutiles circuitus fiant, & lites in infinitum protrahantur.*

DECISIO LII.

QUoniam, concessa in genere immissione in possessionem bonorum hæreditariorum, vel fideicommissariorum, propter eorum incertitu-
1 dinem non est locus executioni, nisi prius per Judicem, qui eam decrevit, liquidentur, & specificentur eadem bona, ad quæ quis est immittendus; ut tradit *Surd. cons.186. n.24. lib.2., & sæpe firmavit Rota signanter cor. Ubald. dec.41. n.7., & cor. Peutinger. dec.55. n.2., & cor. Merlin. dec.859. n.3., & cor. bon. mem. Ansaldò dec.21. n.1., & 2., & in Mantiss. ad Cardin. de Luc. dec.3. n.6., & dec.4. num.1. 2., & 9. lib.3. vol.1.*

Ideo in hac causa D. Joannes Baptista Columna post reportatas in hoc Sacro Auditorio geminas favorabiles sententias latas ab Emo Aldrovando, & bon. mem Gamaches, approbatas a plena Signatura Justitiæ cum clausula *S. P. quoad tertiam partem*, & successivè etiam in devolutivo confirmatas coram Rmo P. D. Meo Decano, super immissione bonorum fideicommissariorum clar. mem. Margharitæ de Austria Principissæ de Butero contra Antonium Columnam hæredem testamentarium bon. mem. alterius Antonii Columnæ ultimi dd. bonorum possessoris, ad istorum liquidationem, & specificationem assequendam curavit coram Me disputari non solùm dub. — *An, & de quorum bonorum identitate constet ad effectum &c.* — sed etiam suspicans fere omnia dicta bona fuisse alienata, & dissipata tam a Dominico Columna Patre primo hærede gravato, quam a recensito Antonio ultimo Possessore, curavit disputari alterum *super reintegratione*, illisque a me propositis in Rota diei 10. Decembris 1734. in contumaciam suprad. D. Antonii Junioris prodiit quoad utrumque resolutio favorabilis eidem D. Joanni Baptistæ, ut ex geminis decisionibus coram Me editis.

Verùm quia hæ pariter resolutiones circa generalia versatæ fuerunt, firmante prima ex illis *Constare de identitate bonorum repertorum in hæreditate d. ultimi possessoris, quæ convenirent cum illis descriptis in Inventario bonorum hæreditariorum suprad. Principissæ de Butero confecto per memoratum D. Dominicum Columnam*, & secunda concedente *reintegrationem pro bonis fideicommissariis deficientibus in d. Inventario, itemque peritia judiciali Maximilli Scipionis emanata ad instantiam suprad. D. Antonii ultimi possessoris, & ab eo in actis hujus Sacri Tribunalis adversus paternum creditorem producta*, quemadmodum apparet ex supra memoratis decisionibus editis coram Me; Domini propterea occasione, qua ex eorum benignitate quoad decisionem super reintegratione impartiti fuere D. Antonio juniori reo convento novam audientiam, demandarunt etiam electionem periti Curialis, qui deberet comparare Inventarium bonorum hæ-

redi-

reditariorum Antonii Senioris expletum a D. Antonio juniore ejus hærede cum supra enuntiata peritia Maximilli Scipionis firmante statum hęreditarium Principissę de Butero, ac alterum statum hęreditarium Dominici Columnę ejus primi hęredis gravati, indeque referret quęnam bona relicta a D. Principissa, & reperta in statu hęreditario Dominici extarent in statu hęreditario D. Antonii ultimi possessoris, & quęnam bona deficerent, & essent distracta, ad effectum, ut prima adjudicarentur fideicommisso Principissę actione rei vindicatoria, & quoad deficientia relaxaretur mandatum pro reintegratione contra bona propria dictorum Dominici, & Antonii Senioris alienantium.

Ad quem finem electo Perito, eidemque perSac.Auditorium iterum bis, nempe *sub diebus 4.Februarii, & 3.Junii anni prateriti* 1735. communicatis, ac restrictis facultatibus ad pręmissa dumtaxat peragenda, non obstante contradictione D. Antonii Junioris contendentis esse deveniendum quoque ad novam firmationem ex integro status hęreditarii, tam D.Principissæ, quam D. Dominici primi hęredis gravati, penitus posthabita illa facta, ut supra a Maximillo Scipione; tandem supervenit peritia comparationis, seu collationis ab eodem Perito exactissimè peracta; Unde causam super reintegratione repropofui sub *die* 2. *Decembris d. Anni* 1735., & dictum fuit — *In decisis* — pariter in genere, firmando creditum reintegrationis ex fundamentis deductis in utraque decisione desuper edita; Cumque ego declarassem ad faciliorem ejusdem crediti liquidationem ob bonorum multiplicitatem sensum Sac.Auditorii esse, quod disputarentur Dubia separata super speciebus bonorum reintegrandorum, fuerunt super illis destinata quatuor Dubia, quorum primo a Me in hodierna audientia proposito, nempe — *An, & pro qua summa teneatur hæreditas Antonii Columnæ ad reintegrationem fideicommissi Butero quoad Loca Montium, Officia Vacabilia, pecunias numeratas, & credita, & respectivè sit relaxandum mandatum* — Omnes Domini unà mecum suffragium ferentes responderunt — *Affirmativè in omnibus juxta modum* inferiùs exprimendum.

Pręmisso enim, quod de credito in genere fideicommissi Principissæ de Butero, ex causa reintegrationis adversus hęreditatem Antonii Senioris ultimi ejus possessoris constat ex supra recensitis *duabus decisionibus omnino præsupponendis editis coram Me diebus* 10. *Decembris* 1734., & 2. *Decembris* 1735., quodque insuper antea D.Joanni Baptistæ propter superviventiam R. P.D. Francisci, & D. Margharitę illius Fratris, & Sororis respectivè; æquè vocatorum in eodem fideicommisso, ex quorum cessione, & renuntiatione factis favore tam Antonii Sen., quam Dominici contendebat reus conventus istorum Successor universalis retentionem, non competebat actio pro eadem reintegratione assequenda, *nisi pro tertia parte*, ut etiam rescripserat Signatura Justitię, quodque hodie propter obitum ejusdem R. P. D. Francisci eadem actio competit *pro medietate*, remanente adhuc in suspenso alia medietate ob superviventiam d. D.Margharitę, ex deductis in *decisione R̃mi P.D.Decani edita sub die* 30. *Januarii Anni currentis* 1736. firmante, rem judicatam pro tertia parte ortam favore D. Joannis Baptistę, esse etiam exequendam pro medietate illius portionis vacatę per obitum dicti R.P.D. Francisci non amplius impugnata a d.reo convento.

Pro eo, quod respicit liquidationem,
2 & quantitatem suprad. crediti omnino necessariam pro obtinenda reintegratione; *Rot.cor.Cerro dec.*525. *n.*1., & *in rec. dec.*113. *n.*8. *par.*17., & *in Romana Pecuniaria, seu Reintegrationis* 23. *Junii* 1719. §. *Et quidem cor. Illm̃o Almæ Vrbis Gubernatore*, incipiendo *a Locis Montium* responderunt Domini, *hæreditatem Antonii teneri ad reintegrationem pro summa, & quantitate* scut.92724. 33., constitit enim Principissam in sua hęreditate reliquisse Loca Montium 772. nimirum Loca 640. Montis S. Bonaventurę secundę erectionis, Loca 20. Montis Salis tertię erectionis, Loca 69. Montis Novenna-lis

his secundæ erectionis, & alia Loca 17. Montis Columnesii, licet cæteroqui D. Dominicus ejusdem Principissæ primus hæres gravatus erroneè, & æquivocè enuntiaverit in Inventario illius bonorum dd. Loca Montium S. Bonaventuræ in sola quantitate Locorum 440., dum, quod ista ascenderent ad supra enuntiatum numerum Locorum 640., doctum fuit ex fide Secretarii Montium,
3 cui in hac materia plena fides adhibetur, & omnino statur; *Rot. cor. Dunozet. Jun. dec. 376. sub n. 11., & cor. Bich. dec. 266. n. 17., & cor. Coccin. dec. 1517. n. 26., & cor. Herrera dec. 119. n. 10., & cor. Rmo Crispo dec. 475. n. 15., & in recen. dec. 26. n. 5. par. 7.*, & recognovit Maximillus Scipionus primus Peritus, sicuti depromptum fuit ex particula ejus relationis distinctim referentis singulas species omnium dd. Locorum Montium.

Quamobrem cum ex dd. Locis 640. S. Bonaventuræ constiterit pervenisse ad manus Dominici pretium Locorum 583., quod ipse pro rata tantùm sc. 30000. investivit in Locis 300. Montis S. Petri primæ erectionis, ut narratur in *decisione in hac causa edita die 11. Decembris 1709. §. Et quamvis cor. clar. mem. Card. Priolo*, insuperque ostensum fuerit, Antonium Seniorem ex hisce Locis 300. repertis in hæreditate Dominici alienasse in proprium commodum Loca 290. 34. 80, itaut in hæreditate Antonii non fuerint reperta, nisi Loca 9. . . 20. pretii sc. 1090. 67. $\frac{1}{2}$ quemadmodum recognovit, & retulit secundus Peritus in collatione per ipsum facta de mandato hujus Sac. Auditorii, hinc deducitur, quod facto calculo pretii Locorum Montium alienatorum, & deficientium, ac ab eo subductis dd. scut. 1090. 67. $\frac{1}{2}$ Locorum Montium existentium, pro hac partita d. fideicommissum Principissæ remanet Creditor hæreditatum DD. Dominici, & Antonii in dictis scut. 92724. 33.; sed tamen ex causa superviventiæ supra memoratæ Margharitæ, atque litis adhuc pendentis super ejus renuntiatione, *pro nunc* DD. censuerunt, esse unicè relaxandum mandatum pro medietate d.
4 summæ ascendente ad scut. 46362. 16. unà cum eorum fructibus a die motæ litis debitis saltem loco damnorum, & interesse, ut firmatum fuit in *prima decisione super hoc puncto Reintegrationis 10. Decembris 1734. §. Unde sequitur. in fine coram Me, & in illius confirmatoria 2. Decembris 1734. §. Indubitatum namque. pariter coram Me.*

Quo verò ad Officia Vacabilia, ex peritia, sive statu hæreditario Principissæ efformato a supradicto Maximillo Scipiono apparuit illam in sua hæreditate reliquisse Officia Vacabilia valoris scut. 16198. 62., & in hęreditate Dominici alia diversa officia reperta fuisse valoris scut. 16000., cumque quatuor ex his officiis ascendentibus ad scut. 10500. non fuerint reperta in hęreditate, seu patrimonio Antonii Senioris, ut recognovit secundus Peritus in ejus collatione, sequitur pro medietate istius summę, idest pro scut. 5250. esse reintegrandum fideicommissum, & relaxandum mandatum, ut supra.

Non attenta exceptione, quod probatum non remanserit eadem Officia Vacabilia fuisse alienata, & distracta, vel a Dominico, vel ab Antonio; tum quia illa, quę ad Principissam spectabant, alienata fuisse a Dominico non potest controvertere, & impugnare D. Antonius Junior, eo ipso, quod id admisit, & fassus fuit pluries in hoc Sac. Auditorio in pręteritis causæ propositionibus super negotio principali, ut testatur in *tertia decis. cor. Rmo Aldrovando diei 31. Januarii 1732. §. Absque eo quod* ab eo-
5 dem reo convento acceptata; cum nemini permissum sit impugnare ea, quę aliàs deduxit, admisit, & solemniter acceptavit; ad *Text. in l. eum preeum Cod. de liberal. caus., & in cap. per tuas de probat.* Tum etiam quia, dum eadem Officia reperta non fuere in hęreditate
6 D. Antonii Senioris, ut constat ex Inventario per reum conventum confecto, pręsumptio est, quod alienata, & distracta fuerint, nisi per illum, qui de illis rationem reddere tenetur, contrarium ostendatur; uti probant *Peregrin. de fideicommiss. art. 10. n. 40., Rot. coram Martin. Andrea decis. 69. num. 3., coram Ludovis. 265. num. 3., & ibi adden. num. 4., una cum aliis adductis per Rot.*

Rot. coram Molines decis.646. num.32. tom.2.

Transeundo hinc *ad credita, & pecunias numeratas*, quoad ista responsum fuit, supradictum fideicommissum fore reintegrandum pro summa scutorum 16409. 60., & pro nunc mandatum esse relaxandum *pro ejus medietate* ascendente ad scut.8204. 80., cum ex recensita peritia Maximilli Scipionis constiterit, Principissam in sua hęreditate reliquisse credita, & pecunias numeratas in eadem summa sc.16409.60., & licet ex eadem peritia constiterit etiam Dominicum in ejus hæreditate reliquisse longe majorem summam Creditorum ascendentium ad conspicuam quantitatem scut.76712. 60., attamen patuit quoque ex alia peritia collationis Antonium ejus filium, & Auctorem alterius Antonii rei conventi ea omnia exegisse, & distraxisse, quocirca cum
7 hæc bonorum species nulli sit subjecta consumptioni, meritò profectò pro illa debita est reintegratio; *Peregrin.de fideicomm. art.10. num.44., Cyriac. contr.16: num.3. versic., &. has posteriores, Rot.coram Zarat. dec.110. sub num.10, & coram Priol. decis.229. n.11., & seq., & in rec. decis.399.sub num.39.par.5.*

Nec obstare visum fuit, quod inter eadem credita computetur illud sc.800. cujusdam Catharinę Vacca, quod non probatur exactum fuisse a dd. hęredibus
8 gravatis; non solùm quia Antonius Auctor rei conventi in peritia confecta per supradictum Maximillum Scipionem constituit debitricem hęreditatem Dominici Patris in d.summa scut.800., & passus fuit illam condemnari ad reintegrandum fideicommissum Principissę pro eadem summa, producendo in actis eandem peritiam, & vigore illius allegando cautelam Angeli adversus paternos creditores, quę facta sicuti pręsupponunt, & pręsferunt evidentissimam confessionem d. Antonii, quod idem creditum a Dominico exactum fuerit; ex regula de qua *Text. in leg. ad rem mobilem ff.de Procurat., Castren. cons.306. col.1. lib.2., Menoch.de prescript. lib.5. præsumpt.68. n.6., Rot. decis.44. n.2. par.1. recen.*, sic datum non est hodie eidem reo convento confessionem hujusmodi impugnare, in discrimen revocando exactionem contro-
9 versi crediti; cum hęres nequeat controvertere id, quod ejus Auctor admisit, & fassus fuit *ad Text.in l. cum à Matre, ibique Gloss.verb. Non prohibetis Cod.de rei vindicat., Rot. coram bon.mem. Molines decis.862. num.7., & in recen.decis.89. num.8., & 16.par.8., & dec.46. num.1. par.18.* Sed etiam ex quo, quatenus idem creditum exactum non fuisset, illud adhuc esset adscribendum debito hęredum gravatorum, quos non
10 docetur suis debitis temporibus adhibuisse opportunas diligentias pro exactione, vel saltem, quod idem nomen debitoris tempore obitus Principissæ fuerit inexigibile, cum de jure credita exigibilia pręsumantur; juxta *Text. in leg. si creditores ff. de privileg. creditor., Menoch. præsumpt.* 88. *num.9. lib.1., Peregr.de fideicommiss. art.10. num.45., & seq., Rot. cor.Rembold.dec.445. n.2., & decis.313. num. 7., & 8. part.14. recen.*

Prout nec refragatur, quod prędictis creditis per hęredes gravatos exactis contraponi debeant debita fideicommissaria per Dominicum dimissa, idest
12 Legata a Principissa relicta, expensæ funeris, salaria familiæ, & alia similia, cum hęc hęredi gravato semper sint compensanda in restitutione fideicommissi, ut de ære alieno est *Text. in l.1. Cod. ad Trebellian., Angel.de legit. contrad.quæst.10.art.11.num.180., Urceol. consult.20. num.1., Rot.post Merlin. de Pignor. dec.78. la.2. num.21., & cor. Cavaler. dec.130. per tot.*, & de legatis *Peregrin. de fideicom. art.35. num.40., Urceol. eadem consult.20.n.20., & 21., Rot. in recen. decis.360. num.32. par.5.,*
13 & de impensa funeris, aliisque expensis ultimæ infirmitatis, vestibus lugubribus, & similibus *leg. Papinianus 8. §.Quarta ff.de inoffic.Testam., Peregrin. de fideicom.d. art.35. num.40., Urceol. d.consult.20.num.24., & plur.seq.* Quia constitit ex sępedicta peritia Maximilli
14 Scipionis ea omnia singillatim fuisse compensata hęreditati Dominici, & consequenter non erant denuo compensanda; *l. bona fides 58. ff.de regul.Jur.,*

Rot.

Rot.in recen. decis.594. num.5. par.18.

Rejecta prorsus replicatione D. Antonii Junioris, quod prȩfatum æs alienum Principissæ longè excederet eam summam, quam supposuit,& compensavit dictus Peritus; quod demonstrare contendebat ex quibusdam Partitis, ut asserebat, extractis ex libro magistro Dominici a quodam Ratiocinatore; quia cum in contrarium existat memorata peritia confecta ad instantiam Auctoris ejusdem D. Antonii, & toties ab utroque approbata, & ratificata, ei omnino standum est; nec est in ejus con-
15 cursu ulla consideratio habenda de d. extractione a d. Ratiocinatore facta, veluti extrajudiciali, & ex libro, de cujus qualitate, & legalitate non apparet; ad *Text,in l.septimo mense ff.de stat. homin., Rot.coram Emerix Jun.decis.472. num.6., & coram bon. mem. Lancetta dec.1276. num.5.*, prȩsertim cum circa
16 existentiam Debitorum Testatoris non stetur soli assertioni hȩredis gravati, ejusque libris, sed de illis, eorumque solutione aliunde docendum sit, ut sunt *Text. express. in leg. rationes 6., & leg. exemplo 7. Cod.de probat., & in leg.fin. Cod.de convenien. fisc.debit.lib.10., Rot. dec.896.num.4.par.4.tom.2.rec.,& cor. Molines dec.614. n.19. tom.2.*

Denique incongrua existimata fuit petitio D. Antonii Junioris rei conventi super electione novi Periti ad effectum liquidandi, & determinandi certam summam eorum, quȩ reintegranda veniant ab Antonio Seniore ultimo hȩrede gravato; dum toties illa aliàs rejecta fuit ab hoc Sac. Auditorio, & dum etiam, ut supra visum est, de eadem liquidatione, & certa summa constat ex binis judicialibus peritiis, altera quond.Maximilli Scipionis, & ultima Petri Flavii de Sanctis super com-
17 paratione, seu collatione; contra quas cum nulla detur concludens probatio ullius erroris, ut esset necessarium, non est propterea deveniendum ad electionem alterius Periti, ad evitandos inutiles circuitus, & ne detur ansa litem in infinitum protrahendi, quod nullatenus est permittendum, ut in terminis advertunt *Gratian. discept. forens. cap. 600. n.2., adden.ad Buratt. decis.70. in Tom.I. fin., Rot. coram bon.mem.Lancetta decis.670. n.2., & 3., & in rec. dec.349. n.1., & seq.par.19.*

Et ita &c. utraque &c., & omnibus DD. una mecum suffragantibus &c.

ROMANA IMMISSIONIS

AD HÆREDITATEM PRINCIPISSÆ DE BUTERO JAM QUOAD TERTIAM PARTEM, NUNC QUOAD MEDIETATEM SUPER SECUNDO DUBIO CIRCA REINTEGRATIONEM ARGENTORUM, GEMMARUM, ALIARUMQUE RERUM PRETIOSARUM.

Lunæ 4. Junii 1736.

ARGUMENTUM.

Mobilia consumptioni non obnoxia veniunt in restitutione fideicommissi, iisque alienatis debetur reintegratio habita ratione eorum pretii de tempore consignationis, si non demonstretur per quod tempus apud gravatum alienantem permanserint, & quod ex usu eorundem a Testatore volito probabiliter sequi potuerit deterioratio.

SUMMARIUM.

1 *Mobilia consumptioni non obnoxia, veluti aurum, argentum, æs, gemmæ, tabulæ pictæ, & similia, veniunt in restitutione fideicommissi, & si non extent, pretium restituendum est*; & num.3., & 4.

2 *Amplia, ut restitutio locum habeat non solùm quoad tabulas pictas nobiles, sed etiam quoad alias inferioris notæ.*

5 *Quando tamen sit casus restitutionis pretii, debet gravato compensari imminutio, & deterioratio proveniens ex usu*;

6 *Si tamen ostendatur per quod tempus apud gravatum permanserint, & quod usus a Testatore volitus talis fuerit, ut deterioratio sequi potuerit.*

7 *Deficiente subjecto peritiæ, electio Periti tanquam inutilis non conceditur.*

8 *Quæ consistunt in facto, non præsumuntur, nec probantur sola assertione Allegantis.*

DECISIO LIII.

CONtemporaneè ad primum Dubium in hac causa, & in hodierna audientia proposui etiam secundum — *An pro qua summma teneatur hæreditas Antonii Columnæ ad reintegrationem fideicommissi*

missi Butcro quoad Argenta, Gemmas,
1 *aliasque res pretiosas, & respectivè sit relaxandum mandatum in casu &c.* — & pariter prodiit responsum — *Affirmativè in omnibus juxta modum* —, qui hìc fuit, ut *quoad Argenta*, hæreditas Antonii teneatur reintegrare fideicommissum pro summa scut. 14958.27., & *pro nunc*, ex ratione insinuata in mea contemporanea decisione, mandatum favore D. Joannis Baptistæ sit relaxandum unicè pro medietate dictæ summæ consistente in scut. 7479. 13.

Quippe ex peritia Maximilli Scipionis, de qua latè fit mentio in dicta mea contemporanea decisione, & cui omnino standum est, apparuit Principissam in sua hæreditate reliquisse Argenta pro pretio scut. 16379. 2., & ex istis non fuisse reperta in hæreditate Dominici, nisi Argenta valoris sc. 15114.50. Itaque cum, ut constat ex alia peritia super comparatione, seu collatione ultimo loco emanata de ordine Sac. Auditorii, & de qua pariter fit mentio in dicta mea contemporanea decisione, ex recensitis Argentis non extent, nisi pro pretio scut. 1420. 75., juxta eorum qualitates in dicta peritia enuntiatas; sequitur pro dicta residua summa scutor. 14958. 27. esse reintegrandum fideicommissum memoratæ Principissæ; cum Argenta connumerentur inter Mobilia solidioris materiæ, ut etiam sunt Gemmæ, Tabulæ pictæ, Aurum, Æs, & hisce similia, & sic veluti non obnoxia ulli consumptioni, haud obstante etiam lapsu longissimi temporis, veniunt in restitutionem fideicommissi, ubi extent; sin minus, locus est reintegrationi favore illius quoad eorum pretium; *Peregrin. de fideicom. art. 10. n. 43., Card. de Luc. de fideicom. disc. 130. n. 14., Rot. post Urceol. de transact. dec. 31. n. 3., & in recen. dec. 417. n. 6. par. 18., & in Romana fideicommissi Mutii de Bubalo super mobilibus 2. Januarii 1702. §. Et e converso cum tribus seq. cor. bon. mem.*
2 *dell' Olmo*. Ubi ulterius firmatur hoc procedere in ordine ad Tabulas pictas, sive istæ sint nobiles, sive vulgares.

Quoad *Gemmas* verò hæreditas Antonii tenetur dictum fideicommissum reintegrare pro summa scut. 14064., & pro istius medietate scut. 7362. *pro nunc* relaxandum venit mandatum; dum hæ pariter, ut dictum est, non sunt obnoxiæ consumptioni, & itidem ex dicta peritia Maximilli Scipionis apparuit in hæreditate d. Principissæ de Butero fuisse repertas Gemmas supra enuntiati pretii, & contra in altera peritia comparationis Dominicum reliquisse in sua hæreditate Gemmas pretii dumtaxat sc. 5203. 50., & nullas tam d. Principissæ, quam Dominici convenire cum aliis repertis in hæreditate d. Antonii; unde cum deficiant, nec de istis sic deficientibus ulla ratio reddatur per hæ-
3 redem ejusdem Antonii, æquè sit locus restitutioni pretii dictarum Gemmarum favore fideicommissi, ut ultra supra allegatas firmat *Rot. cor. Gregor. dec. 285. n. 4., & cor. Benincas. dec. 388. num. 13.*

Demum quod spectat *ad res aureas* repertas in hæreditate Principissæ scutor. 1185., & *Horologia* illius æstimata pretii scut. 415., ut ex dicta peritia Maximilli Scipionis, cum ex primis repertæ fuerint in hæreditate Antonii res aureæ pretii scut. 243. 80., ut ex altera peritia comparationis, remanet fideicommissum reintegrandum pro summa residua scut. 945. 20., quorum medietas, pro cujus solutione *pro nunc* est relaxandum mandatnm, ascendit ad scut. 470.60., ex Horologiis verò reperta fuere adhuc extantia in dicta hæreditate Antonii pro pretio scutor. 100., ut ex eadem peritia comparationis; Unde pro medietate summæ deficientis scut. 305., quæ est scut. 152. 50. pariter *pro nunc* decerni debet idem manda-
4 tum; dum hæ quoque res sive mobilia in ea parte in qua non extant, non possunt dici consumpta, uti consumptioni non obnoxia, ut superiùs demonstratum fuit.

Nec obstat, quod Argenta, & alia supradicta propter usum habitum ab
5 hæredibus gravatis præsumi debeant imminuta in substantia, & propterea, cum hæc diminutio, & deterioratio secuta non ex aliqua culpa dd. hæredum, sed ex voluntate Testatoris permittentis eisdem eorum usum, sit illis compensanda juxta *dec. 117. n. 7., & 8. coram bon.*

bon.mem.Lancetta . *& dec.*591. *num.*9. *par.*19. *rec. tom.*1. Juri consentaneum non sit, quod supradicta mandata relaxentur pro eo pretio, in quo præcedenter æstimata fuere in peritia Maximilli Scipionis, sed eligendus veniat alter Peritus, qui dictam diminutionem recognoscat, ejusque quantitatem liquidet, ad hoc, ut inde ista compensetur ut supra;

Etenim quidquid sit, an omnia prædicta sive conjunctim, sive separatè sumpta, inspectis eorum qualitate, & quantitate, dici debeant ita universaliter destinata ad talem, & continuum usum, propter quem probabiliter sequi voluerit dicta diminutio, & deterioratio; cum D. Antonius Junior, qui hanc exceptionem allegat, de dicto successivo usu penes hæredes gravatos non doceat, nec det ullum, ne minimum quidem signum, nec reddat rationem, quando, & quo tempore illa defecerint, & alienata fuerint, cum potuerint illa omnia distrahi, ac alienari immediatè post obitum Principissæ, & dictam peritiam Maximilli Scipionis respectivè, & sic ante illorum usum; hoc sufficit, ut in odium dicti D. Antonii excipientis, & nihil penitus probantis spectandum omnino veniat pretium iu dicta peritia stabilitum, & pro illius solutione relaxandum mandatum; etenim non de-
6 monstrato tempore, quo hujusmodi mobilia remanserunt penes hæredes gravatos, & quod usus a Testatore volitus, talis fuerit, ut ex eo probabiliter sequi potuerit illorum diminutio, ut constabat in supradictis decisionibus in contrarium allegatis, semper illorum pretium restituendum venit ad illam rationem, & quantitatem determinatam tempore factæ consignationis, ut tenent *Pinell.in l.*1. *Cod.de bon.matern.*, *Bald. consil.*239. *lib.*5., *Rot. cor. Duran. decis.*235. *num.*3., *& cor.clar.mem.Card. Falcon.tit.de fideicom.dec.*49. *n.*6., *&* 7., Quibus stantibus, & deficiente subje-
7 cto, super quo Peritus fundare possit suam relationem, meritò illius electio rejecta fuit tanquam inutilis, & frustratoria, & potius tendens ad procrastinandam causæ terminationem, ut alias dixit *Rot.coram bon. mem.Lancetta decis.*149. *num.*2., *& decis.*2225. *num.*16., & etiam dictum fuit *in mea contemporanea decisione §.finali*.

Inutili postremo remanente ejusdem D.Antonii Junioris diffugio ad suppositum, quod quamplura ex supradictis mobilibus, sive rebus distracta fuerint ab ipsamet Principissa de Butero titulo legati; quia hoc unice fuit ab eodem assertum, & non probatum, prout probandum fuisset; cum ea, quæ in facto consistunt, non præsumantur, nec stetur
8 assertioni allegantis; *leg.si fortè ff. de Castren. pecul.*, *Rot. coram Penia decis.*1310. *num.*4., *&* 5., *& optimè decis.*2. *sub num.*14. *de Tutor. coram clar. mem. Card. Falconer.*, & quatenus probatum fuisset, non profuisset, nisi unà simul ostensum fuisset, illasmet res legatas ab eadem Principissa connumeratas, atque calculatas fuisse a Maximillo Scipiono Perito in statu activo aliorum bonorum hæreditariorum, a quo desumuntur credita supradicta ex causa reintegrationis bonorum, & rerum alienatarum, ac deficientium.

Et ita pariter omnibus Dominis unà mecum suffragium ferentibus responsum fuit. Utraque &c.

ROMANA HÆREDITATIS

PRINCIPISSÆ DE BUTERO JAM QUOAD TERTIAM PARTEM, NUNC QUOAD MEDIETATEM SUPER TERTIO DUBIO, CIRCA REINTEGRATIONEM BONORUM, REDITUUM, ET CREDITORUM SICILIÆ, ATQUE VINEAM URBIS.

Veneris 8. *Junii* 1736.

ARGUMENTUM.

Fructus bonorum fideicommissariorum restituendi sunt a die motæ litis. Reintegratio evitari nequit, nisi ostendendo, vel bona fideicommissaria existere, vel alienata fuisse ex causa afficiente fideicommissum.

SUMMARIUM.

1 *Approbata ab authore nequeunt ab hærede impugnari.*
2 *Fructus bonorum fideicommissariorum restituendi sunt a die motæ litis.*
2 *Defectio bonorum sufficienter probatur ex Inventario.*
4 *Defectio bonorum stabilium imputari non*

non valet nisi facto gravati, cum suapte natura perire nequeant.

5 *Reintegratio evitari nequit, nisi ostendendo, vel bona fideicommissaria extare, vel alienata fuisse ex causa afficiente fideicommissum.*

6 *Ad subvertendam judicialem peritiam requiruntur probationes excludentes possibilitatem in contrarium.*

DECISIO LIV.

INter cætera bona relicta a Principissa de Butero in sua hæreditate ultra illa, de quibus in meis aliis antecedentibus decisionibus super hoc puncto reintegrationis, & ultra vineam magnam sitam hic in urbe extra Portam Angelicam in loco vulgariter nuncupato — *la Valle dell' Inferno* — connumerantur quoque aliqua stabilia, annui reditus, sive census, & credita existentia in Regno Siciliæ, nimirum bona stabilia libera, & allodialia pretii unciar. 5792. monetæ illius partis, census, sive reditus in annuis unciis 2400. 15. 3. similis monetæ debiti super Statu Buteri, ejusque juribus tam feudalibus, quam burgensaticis, & denique creditum in scut. 19239. monetæ romanæ cum Leonardo Brancasio Agente ejusdem Principissæ in præfato Regno Siciliæ.

Quoniam verò Dominicus Columna dictæ Principissæ primus hæres gravatus recensita bona stabilia alienavit, dictumque creditum exegit, atque annuos census super statu Buteri pro rata annuarum unciarum 1200. dimisit, & transtulit in Principem Josephum Brancinforte ejusdem status possessorem, in transactione inter eos inita die 9. Julii Anni 1661., & de residuis reditibus, sive censibus in annuis unciis 1200.15.3. assignavit uncias annuas 500. in causam dotis Margharitæ ejus filiæ in dicto Regno Siciliæ nuptæ, aliamque eorum partem distraxit, ita ut in hæreditate Dominici ex iisdem reditibus, sive censibus non fuerint repertæ, nisi unciæ 379. 20. 15., & ulterius d. vinea Urbis, licet empta a Principissa pretio scut. 12000., ejusdemque pretii reperta tempore obitus Dominici, nihilominus ad præsens est totaliter deserta, & vix attingit pretium scut. 4835. ex relatione Agrimensoris peracta occasione confectionis peritiæ comparationis bonorum, de qua ratio habetur in aliis meis præcedentibus decisionibus,

Hinc Joannes Baptista Columna Brancinforte in fideicommisso a dicta Principissa de Butero condito successor, desiderans etiam in hac parte consulere indemnitati ejusdem fideicommissi, curavit subscribi, ac disputari hoc quoque tertium Dubium — *An, & pro qua summa teneatur hæreditas Antonii Columnæ ad reintegrationem fideicommissi Butero, quoad bona, reditus, & credita existentia in Regno Siciliæ, atque vineam Urbis, ac demandanda sit imputatio, sive collatio, & respectivè relaxandum mandatum* — Quo a Me hodie proposito, dilata resolutione quoad collationem, sive imputationem, & vineam Urbis, cujus respectu injunctum fuit, ut eligatur Peritus, in reliquis Domini responderunt — *Affirmativè juxta modum* — mox subnectendum.

Cum enim inhærendo facto supra recensito confirmato, & plenissimè comprobato tum ex Inventario bonorum hæreditariorum Principissæ confecto a Dominico, tum ex peritia Ma-
1 ximilli Scipionis approbata ab Antonio Seniore illius hærede, & respectivè D. Antonii Junioris rei conventi Auctore, quorum utrumque proinde contra istum perfectam constituit probationem, ita quidem, ut nihil ab eo ex contentis in illis impugnari valeat, ut firmatum fuit *in decisione hujus causæ super identitate* 10. *Decembris* 1734. §. *Siquidem, & in aliis super reintegratione, in prima nempe ejusdem diei* 10. *Decembris, & d. anni* §. *Quippe, & in secunda* 2. *Decembris* 1735. §. *Primo. coram Me*, & reassumitur *in dictis aliis subsequentibus decisionibus super hac controversia liquidationis, editis die* 4. *currentis mensis pariter coram Me*: cum, inquam remanserint in hæreditate Principissæ bona allodialia in Regno Siciliæ Unciarum 5792., quæ redactæ ad monetam romanam conflant summam scut. 13366. 16., & supra enuntiati reditus super Statu Buteri unciarum 2400. 15. 3., inde descendit, quod cum in Patrimonio, sive hæreditate Do-

Dominici juxta peritiam enuntiati Maximilli Scipionis reperta non fuerint dicta bona allodialia, & ex dictis annuis reditibus, sive censibus calculatis etiam illis dimissis, & translatis in Principem Josephum Brancinforte, & assignatis in dotem Margharitę filię, cum debuissent remanere uncię 700. 15. 3., ut patet calculanti, constituentes in moneta romana summam sc.32330.77. repertę unicè fuerint uncię 379.20.15. vix ascendentes ad scut.17040. monetę romanę, ideo pro hisce bonis deficientibus, & constituentibus simul unitis summam scut.28626. 93. sit reintegrandum dictum fideicommissum Principissę, & *pro nunc*, ex ratione insinuata in alia mea *decisione super primo Dubio Locorum Montium &c. diei 4.hujus mensis §.Præmisso*, & §.*Quamobrem* sit dumtaxat relaxandum mandatum pro medietate recensitę summę consistentis in scut.14314. 46.$\frac{1}{2}$ unà cum
2 illius fructibus a die motę litis, ut dictum est in *supra enuntiatis meis decisionibus super reintegratione*, & *in d. alia pariter mea decisione 4. currentis mensis eodem §. Quamobrem*, & ultra ibidem adductos est *Text. in l. si Procuratorem §.Mandati actio, l.si mandavero §.Julianus scribit ff.de mandat., Honded. consil.39. num.3., & seq. lib.2., Rot. diversf. decis.71. num.7.par.2., & rec. dec.402. num.32. par.9.*

Quidquam non refragante etiam in hac parte repetito objecto, quod a D. Joanne Baptista non probetur alienatio dd.bonorum allodialium, ac dd. annuarum unciarum super Statu Buteri deficientium, vel istarum sortis exactio, ideoque cum omissio descriptionis istorum omnium in peritia Maximilli Scipionis facta super Patrimonio Dominici evenire potuerit ex ignorantia, vel ex aliis justis causis, non competat proinde d.reintegratio: nam prçterquamquod negativa illorum existentię sufficienter apparuisset probata
3 ex inventario hęreditario ejusdem Dominici confecto per Antonium Seniorem, in quo ex bonis, quę existebant in Regno Sicilię, non videntur descriptę, ut supra innuimus, nisi residuę uncię 379. 20. 15. conflantes summam scut.17040., quę propterea cum consisterent in bonis stabilibus, atq.reditibus annuis non vacabilibus, sed perpetuis, extra controversiam remanet, quod natura sua perire nequiverint, sed illorum
4 deficientia processit ex facto hęredis gravati; per ea, quę tradunt *Cyriac. controv.16. num.3.in fin., Card.de Luc. de servit. disc.54. sub num.12., Rot.cor. Dunnzet. Jun. decis.846. sub num.24.* Insuper recognitum fuit idem objectum cessare ex facto, eo quia idem Peritus claris verbis in sua relatione refert eadem bona, & annuos reditus deficientes, pręter supradictam summam adhuc extantem scut.17040. fuisse venditos, & alienatos, ut ex eadem illius relatione §. *L'alienazioni de' beni*; Demumque in ulteriorem objecti confutationem placuit quoque responsio data in *d.decisione 4. currentis mensis super primo Dubio §. Non attenta. in fine coram Me*, quod cum D.Antonius Junior hęres hęredum gravatorum teneatur reddere rationem D. Joanni Baptistę fideicommissario de omnibus iis, quę in hęreditate Principissę reperta fuere, &
5 quę descripta non leguntur in inventario confecto post obitum Dominici per anted.Antonium Seniorem, onus etiam sit ipsius ad effugiendam petitam reintegrationem ostendere, vel bona, & reditus prędictos adhuc existere, vel distractos fuisse ex justa, & legitima causa ipsummet fideicommissum afficiente; ex deductis in eadem decisione §. *Non attenta*, quibus additur *Text. in l. cum tale §.Titius ff.de condition., & demonstrat., Merlin.de legit.lib.1.tit.2.quæst.6., num.4, Rot.in Romana Fideicommissi Mutii de Bubalo super mobilibus 13.Januarii 1702.§.Et tertio cor. bon. mem. dell'Olmo.*

Circa verò *creditum* scut.1923 9.exactum a Leonardo Brancasio Agente Principissę in eodem Regno Sicilię pariter responsum fuit, hęreditatem Antonii teneri ad illius reintegrationem, & *pro nunc* pariter mandatum esse relaxandum pro medietate scilicet scutorum 9519. 50., quia de illius exactione facta a Dominico constat ex toties memorata peritia Maximilli Scipionis.

Nec

Nec facit, quod juxta fidem extrajudicialem cujusdam Ratiocinatoris, quem asseritur ex libris Dominici partitas extraxisse, appareat eundem Dominicum a d. Brancasio non exegisse, nisi scut. 11260. 78., quodque si plus exegit usque ad d. summam scut. 19239. hoc augmentum sit referibile ad fructus bonorum Sicilię maturatos post obitum Principissę, & sic spectantes ad eundem Dominicum, cujus adhuc idem Brancasius remanserat Agens, & Procurator; quia eo ipso, quod idem Peritus, re sedulo discussa, retulit Dominicum a d. Brancasio exegisse totam summam scut. 19239., & de illa constituit creditricem hęreditatem Principissę, & respective debitorem Dominicum, quod suadet totam d. summam spectare ad hęreditatem Principissę, huic relationi omnino standum est, cum non remaneat destructa, nec ex d. extrajudiciali fide Ratiocinatoris, nec ex supra enuntiata possibilitate, quod pars d. crediti caderet super fructibus Dominico spectantibus post obitum Principissę; ad effectum enim subvertendi
6 judicialem peritiam acceptatam exiguntur probationes superlative excludentes quamcunque possibilitatem in contrarium; *Ansald. de commerc.*, *&* *mercat. disc.* 34. *num.* 14., *Rot. cor. Buratt. dec.* 344. *num.* 18., *cor. Peutinger. dec.* 449. *num.* 10., *cor. Otthob. dec.* 242. *num.* 29., *&* *cor. bon. mem. Molines decis.* 1017. *num.* 8. *tom.* 4., *&* *dec.* 1264. *num.* 16. *cum seq. tom.* 5., & respondendo consimili fidei ejusdem Ratiocinatoris dictum fuit *in mea decisione super primo Dubio* 4. *currentis mensis §. Rejecta prorsus*.

Et ita, suspensa, ut dictum est responsione, quoad collationem dotis Margharitę constitutę in rata scut. 25000. super dd. bonis Sicilię quatenus admittatur ejus favore, sive ejus renuntiatariorum consuccessio in hoc fideicommisso propter litis pendentiam in S. Auditorio super hac controversia, & quoad vineam Urbis; ab omnibus pariter Dominis una mecum suffragantibus conclusum fuit; Utraque &c.

ROMANA IMMISSIONIS

AD HÆREDITATEM PRINCIPISSÆ DE BUTERO JAM QUOAD TERTIAM PARTEM, NUNC QUOAD MEDIETATEM SUPER QUARTO DUBIO CIRCA REINTEGRATIONEM RELIQUORMUM MOBILIUM, ET SUPPELLECTILIUM.

Veneris 8. *Junii* 1736.

Argumento ob brevitatem non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Mobilia si oculis Æstimatorum subjici nequeant, æstimantur habita ratione qualitatum, cum quibus descripta fuerunt.*
2 *Rota ad determinandum pretium utitur arbitrio, adhibendo etiam peritiam extrajudicialem; & in casu decisionis illud præfinivit in tertia parte summæ contentæ in peritia.*
3 *De animalibus a gravato alienatis fideicommissum est reintegrandum;*
4 *Prout de ære, ac aliis consumptioni non obnoxiis.*

DECISIO LV.

PRosequente D. Joanne Baptista Columna examen liquidationis eorum bonorum hæreditariorum Principissę de Butero, de quibus reintegrandum venit fideicommissum ab ipsa ordinatum, quoad reliqua mobilia, & suppellectilia, non comprehensa, nec in duabus decisionibus diei 4. currentis mensis Junii, nec in contemporanea decisione, proposui etiam hodie disceptandum Dominis meis hoc quartum, & ultimum Dubium — *An, & pro qua summa teneatur hæreditas Antonii Columnæ ad reintegrationem fideicommissi Butero quoad mobilia, & respective sit relaxandum mandatum* —, & similiter responsum fuit — *Affirmative juxta modum* inferius explicandum.

Ut enim advertitur in sępe enuntiata peritia Maximilli Scipionis confecta tam super dicta hęreditate Principissę, quam Dominici primi hęredis gravati, quamplura ex dictis reliquis mobilibus, & supellectilibus memoratę Principissę, quę non integre descripta fuerunt in ejus inventario, & per consequens nec ęstimata, non fuere reperta in hęreditate ejusdem Dominici, alia vero in ca-

eadem hęreditate reperta transierunt in Antonium Seniorem ejus successorem: Unde distinctè procedendo quoad prima mobilia, quorum pretium idem Peritus, ut ipse asserit, determinare non valuit in dicta sua peritia, seu relatione, idem Joannes Baptista contendebat illorum pretium ascendere ad scuta 11303. 64., illudque in tali summa liquidare ex æstimatione nuperrimè a Perito facta, & fundata in eorundem mobilium descriptione, sive individuatione expressa in peritia Maximilli Sci-
1 pionis; quem modum æstimandi mobilia, habita ratione qualitatum earum, cum quibus descripta reperiuntur in inventario, quando illa oculis æstimatorum subjici non possunt, aliquando admiserunt Praxis, & Tribunalia; ex notatis per *Ridolphin. in prax. part.3. cap.2. sub n.180.*, *Rota in rec. dec.485. n.5. par.13.*

At DD. ponderando, quod dicta peritia est extrajudicialis, & quatenus eligeretur judicialiter alter Peritus, non posset iste ita facile devenire ad faciendam æstimationem ob non bene expressas uniuscujusque ex dictis mobilibus deficientibus qualitates; & insuper quod illa tam fragilis, quam solidioris materiæ, quorum quamplura, ut asserit dictus Maximillus Scipionus, vendita fuere ab eodem Dominico, & ob id non descripta in inventario, forsan tempore obitus Principissæ erant valde imminuta, & deteriorata: Propterea ad tollendos in hac re adeo involuta ulteriores anfractus, habitis præ oculis dictis circumstantiis, prout quoque dicta ex-
2 trajudiciali peritia, utendo eo arbitrio, quo in hac materia Judices pollent, reduxerunt, & determinarunt pretium enuntiatorum mobilium in tertia parte ejus, quo æstimata fuere in peritia extrajudiciali, & sic in scutis 3767. 88., ut in similibus terminis aliàs fecit hoc Sacrum Auditorium; & præ cæteris *coram bon.mem.Lancetta dec.910.n.15. & 16.*, *& coram clar.mem. Card. Falconer. tit.de fideicommiss. dec.52.num.3.*, & dixerunt hæreditatem Antonii pro dicta summa teneri ad reintegrationem fideicommissi Principissæ, & pro nunc pro illius medietate, videlicet scutorum 1883. 94., esse relaxandum mandatum.

Quo verò ad reliqua mobilia reperta in hæreditate Dominici, & quæ transierunt in Antonium ejus filium, constat ex altera peritia comparationis convenire partitas Aulæorum, Tabularum pictarum, & aliorum similium, & sic cum quoad ista, de quorum identitate apparet, firma remaneat actio D.Joanni Baptistæ rei vindicatoria in vim Immissionis obtentæ, satiùs putarunt Domini sese remittere ad eandem peritiam: Attamen circa binas partitas Equorum Principissæ per dictum Dominicum venditorum pro rata scut.285., & alteram respicientem æra, ferra, & stamna, quæ in dicta comparatione comperta fuere deficere pro rata scutorum 119. 10., responsum fuit de utraque esse dictum fideicommissum reintegrandum, & *pro nunc* mandatum esse relaxandum pro medietate utriusque summæ, ut supra; cum etiam de ani-
3 malibus debeatur reintegratio, ubi per hæredem gravatum distrahuntur, & venduntur; quemadmodum habetur ex *Text.in leg. si rem, & pretium ff. de petit. hæredit.*, ubi sic notarunt *Bart. in princip.*, *Angel. num.2.*, *Imol.num.9.*, una cum aliis lato calamo relatis per *Peregrin.de fideicomm.art.10. num.30.*, & æra, ac alia de quibus supra, non
4 subjaceant consumptioni, ut firmatum fuit *in decis.4. currentis mensis super secundo dubio §. Quippe*.

Et ita &c.omnibus Dominis una mecum &c. utraque &c.

ROMANA, SEU PORTUEN. TENUTARUM QUOAD FRUCTUS.

Lunæ 21. Junii 1736.

ARGUMENTUM.

Non constito de certo pretio prædiorum, locus esse nequit taxę legali, prout si conventum fuerit, ut reditus concludenter probetur; cujus probatio si haberi nequeat, proventus calculatur in tribus scut. pro quolibet rubro, & anno. Canon solvendus est ex fructibus rei emphyteuticæ. Donatio, & remissio præsertim summæ conspicuæ, & in Loco Pio non præsumitur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus prædiorum, si non habeatur notitia certi reditus, calculantur in tribus scut. pro quolibet rubro, & anno, habita ratione sterilitatis, & ubertatis.*

2 *Per lapsum 40. annorum status prædiorum præsumitur immutatus.*

3 *Non constito de certo pretio prædiorum, locus esse nequit taxæ legali quoad fructus:*

4 *Prout neque, si conventum fuerit, ut reditus concludenter probari debeat.*

5 *Concludens autem probatio non desumitur ex locatione tempore diverso facta, & alia bona comprehendente; nec ex libris, in quibus promiscuè adnotatur reditus aliorum bonorum; nec ex peritia extrajudiciali; neque ex folio informi ad alium finem in judicio exhibito.*

6 *Canon ex fructibus rei emphyteuticæ solvendus est.*

7 *Nemo præsumitur jactare suum.*

8 *Unum tempus non comprehendit aliud.*

9 *Modus diseretivus loquendi diversam voluntatem indicat.*

10 *Fructus intelliguntur deductis expensis, & oneribus, puta Canonis.*

11 *Donatio, & remissio præsertim summæ conspicuæ in Loco Pio, cui similes liberalitates sunt interdictæ, non præsumuntur.*

DECISIO LVI.

ITerum provocante Œconomo Patrimonii Ursini a Sententia nostri Sacri Auditorii lata coram Rmo Decano prçviis tribus conformibus decisionibus, causa mihi delegata fuit: Quare in hodierna audientia proposui dubium—*An Sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda —, & DD. confirmandam esse responderunt.*

Juri siquidem omnino consona visa fuit prior pars sententiæ, in qua, præter summam hactenus solutam, ulterior liquidatio fructuum ab Inclito Collegio Germanico restituendorum Creditoribus Patrimonii Ursini ex æquo, prudentique Judicantium officio præscribitur ad rationem annuam scut.3. pro quolibet rubro Terreni quatuor latifundiorum *Quarti S. Sabbæ, Montis Mariæ Grandis, Montis Mariæ Parui, & Vicarelli*: Non enim redargui valet de tenuitate liquidatio superius enun-

1 ciata ad rationem scut.3. pro quolibet rubro, & anno, habita compensatione ubertatis, & sterilitatis fundorum, donec non afferatur perfecta, & undequaque concludens probatio majoris reditus dictorum bonorum percepti per Collegium de tempore controverso, hoc est *a die 3. Martii 1684. ad totum mensem Septembris 1696.* ad tramites peculiaris pacti, & obligationis susceptæ per Principissam Ursinam in transactione inita de anno 1699. cum eodem Collegio, quemadmodum latè firmant decisiones superioris instantiæ, aliisque collectis tradit *Rota in Romana fideicommissi de Catenaccis 3. Decemb. 1732. §. Illud utique cor. Rmo P.D. meo Cancagnino Decano.*

Hujusmodi autem necessaria, & concludens probatio majoris quantitatis fructuum perceptæ per Collegium de tempore sub lite cadente, desumi nullatenus valet ab opera, & judicio Peritorum eligendorum pro eruendo vero prædiorum pretio, eorumque fructu, vel a præsidio taxæ legalis: Quandoquidem æstimatio, & liquidatio Peritorum, quæ valet expleri de tempore præsenti, & juxta præsentem statum prædiorum, tam quoad pretium, quam quoad reditum, prorsus inefficax, & inepta foret ad eliciendam probationem temporis præteriti, & status antiqui eorundem

2 bonorum, qui post lapsum annorum 40. nedum præsumitur, sed ulterius docetur omnino immutatus; Ita quidem, ut in hac rerum varietate nihil certi, ac determinati referri possit a Peritis ad tradita per *Rotam cor. Ansaldo decis. 91. num. 16.* cum aliis cumula-

3 tis in decisionibus Rmi Decani, quæ revidentur: Deficiente autem certo pretio latifundiorum, deerat quoque necessarium subjectum taxæ legalis, quç cæteroquin veluti innixa generali Juris

4 præsumptioni, locum sibi vindicare nequit in hypothesi, in qua probatio majoris quantitatis fructuum, juxta indolem susceptæ obligationis, mutuari nequit

quit ex nuda, & simplici præsumptione, sed pernecesse desumenda venit a præsidio documentorum undequaque concludentium controversum reditum dictorum bonorum, ut latiùs advertunt decisiones, quæ præcesserunt Sententiam Rmi Decani, & potissimè *secunda 15. Januarii 1734. §.4.cum seq., & postrema 24. Januarii 1735. §.Sed quæstionem, & §.Supplementum.*

Quin ad effectum constituendi plenam, & concludentem probationem
5 prosit Œconomo Patrimonii Ursini recurrere, vel *ad unicum Instrumentum locationis Quarti S. Sabbæ* ad rationem quatuor cum dimidio pro quolibet rubro, quæ quidem locatio percutit Annum 1672., & sic diversum a controverso, & ulterius simultaneè comprehendit alia bona prorsus diversa; *Vel ad partitas extractas ex libris reditus Domus Ursinæ*, in quibus generaliter, & promiscuè adnotantur fructus aliorum bonorum sub lite non cadentium; *Vel ad depositionem duorum Peritorum* asserentium extrajudicialiter, & respectu temporis non percutientis præcisè tempus liquidationis, controversa latifundia reddere valuisse scut.4.50. pro quolibet rubro, & anno; *Vel denique ad quoddam Folium informe* nomine Collegii de anno 1694. in nostro Sac. Auditorio exhibitum ad alium finem, & effectum: Ex hisce quippe documentis, vel nulla, vel dubio procul æquivoca, & prorsus imperfecta descendit probatio, quæ nullatenus attendi meretur, potissime in casu, in quo retunditur ab aliis documentis in oppositum deductis a Collegio; prout singulariter occurrendo cuilibet ex recensitis probationibus advertunt decisiones Rmi Decani, ad quas in hac parte Domini sese remiserunt, ne toties actum inutiliter agere viderentur.

Profligata a contrariis objectis priori parte sententiæ, inani pariter conatu impugnabatur altera pars, in qua favore Collegii demandata fuit compensatio annui Canonis scut. 1100. *a die 3. Martii 1685.ad mensem Septemb.1696.* & illius deductio ex fructibus restituendis Creditoribus Patrimonii Ursini: Cum enim inficiari nequeat, quod ex
6 fructibus rei Emphyteuticæ debeatur annuus Canon Domino directo; Exceptio solutionis, vel remissionis ejusdem Canonis desumpta ex visceribus transactionis initæ de Anno 1699. inter Collegium, & Principissam Ursinam nullam promeruit animadversionem. Quod enim attinet ad solutionem, ea minus rectè deducitur ex Deposito Canonum in summa scut. 1225o.facto per Ducem Ursinum de Anno 1696., & recepto per Collegium in actu Transactionis; Etenim ex verbis ejusdem depositi statim elucescit, quod illud respicit Canones decursos ante possessionem bonorum captam a Collegio ob retardatam eorum solutionem, nempe ab *Anno 1672. ad Annum 1682.*, nusquam autem percutit Canones decursos *a die 3. Martii 1684. ad mensem Septembris 1696.*, de quibus hodie quæritur; Cum enim Collegium de hoc alio posteriori tempore possederit controversa latifundia emphyteutica, eorumque fructus perceperit, fatuum esset dicere, Ducem Ursinum adhuc persolvisse Ca-
7 nones pro latifundiis, quorum possessione fuerat privatus; Cum nemo præsumatur velle jactare suum; ad regulam *Textus in Leg.cum de indebito ff. de probat.*

Eoque minus contendi valet de remissione prædictorum Canonum; Cum
8 enim remissio comprehensa in transactione respiciat dumtaxat Canones decursos *a die 1.Octobris 1696.recuperata possessionis* per Ducem Ursinum *ad diem 16. Aprilis 1699.* initæ transactionis, nullo pacto trahi valet ad comprehensionem Canonis pro alio diverso tempore; ad tradita per *Menoch. cons.97. num.8., Honded.cons.73.num.62., Gratian. discept. forens. cap.699. num.6.*. Quin immo eo ipso, quod præfati Canones, quoad tempus decursum *ab anno 1696. ad diem transactionis* fuerunt expressis verbis remissi, & condonati, consultò reticita,& nolita censeri debet condonatio,& remissio respectu alterius diversi temporis *a die 3. Martii 1684. ad mensem Septembris 1699.*, prout ex
9 vi discretivæ orationis, demonstrativæ diversæ voluntatis contrahentium ratiocinatur *Rot. in rec. dec.170. num.5., & 10.*

& 10.*par.*14., *& dec.*638.*n.*5., *& 6. par.*18., *& dec.*75.*num.*15. *cor. Rmo Crispo*.

Non resistente, quod cum Collegium susceperit onus restituendi fructus perceptos ex controversis latifundiis *a die 3. Martii 1684. ad mensem Septembris 1696.*, & ipsorum etiam ratam persolverit, nulla facta Canonis exceptione, & præservatione, inde resurgat præcedens tacita remissio, & condonatio ejusdem Canonis: Diluitur enim objectum duplici æquè valida responsione, quarum prima desumitur ex eo, quod ejusmodi exceptio, & præservatio
10 Canonis suapte natura inerat in obligatione solvendi fructus, qui semper intelliguntur deductis oneribus, & expensis illos minuentibus; ad *Textum in Leg. fructus ff. solut. Matrim.*, *Rot. decis.*117. *num.*9. *cor. Emerix jun.*; Alteram verò præstat qualitas donationis, seu remissionis, quæ nequit induci per præsumptiones, & subauditos intellectus, sed debet concludenter probari; potissimè cum agatur de conspicua summa scut.15000.circiter, cujus condonatio non ita de facili præsumitur signan-
11 ter in Loco Pio, cui consimiles liberalitates sunt de jure interdictæ, sicuti latè exornat *Rot. dec.*692.*num.*1.*cum seqq. cor. Merlin.*, *& dec.*855. *num.*15., *& 16. cor. Molines*.

Hactenus de utraque parte Sententiæ Rotalis, pro cujus confirmatione simpliciter Domini responderunt, prætermissis aliis petitionibus Œconomi Patrimonii Ursini noviter deductis in hodierna audientia, vel tanquam extraneis ab hodierno dubio, vel uti respicientibus executionem Sententiæ, ideoque examinandis in suo particulari judicio.

Et ita &c. Omnibus Dominis suffragantibus responsum fuit utraque &c.

NULLIUS, SEU MELITEN MANUTENTIONIS.

Lunæ 18. Junii 1736.

ARGUMENTUM.

Possidenti jure proprio datur manutentio, secus possidenti nomine precario. Ad ostendendam autem possessionem sufficiunt leviores probationes, & ea in dubio præsumitur retenta nomine proprio, præsertim si sit antiquissima; exceptiones autem contra manutentionem rejiciuntur, nisi incontinenti probentur, vel per confessionem partis, vel per rem judicatam, vel per publicum Instrumentum.

SUMMARIUM.

1 *Deponentes de materia ad proprium officium pertinente plene probant.*
2 *Quo major est numerus Testium, eo majorem probationem constituunt.*
3 *Constito de quasi possessione manutentio concedi debet.*
4 *In Judicio summariissimo manutentionis sufficiunt leviores probationes;*
5 *Quia ex ea nullum, vel modicum, & reparabile damnum oritur:*
6 *Et proinde admittuntur depositiones extrajudiciales, & metu excommunicationis emissæ, etiam a famulis manutenendi;*
7 *Prout quoque a Monacho in materia respiciente non singulorum, sed Monasterii commodum.*
8 *Testis etiam unicus plenè contra inducentem probat*, & num.16.
9 *Et ita adminiculat depositionem famulorum alterius partis, ut ii plenam probationem faciant.*
10 *Manutentio non debetur possidenti nomine precario, sed tantùm possidenti jure dominii:*
11 *In dubio autem possidere quis præsumitur jure proprio.*
12 *Testes de facto proprio, & de publica fama deponentes probant retentionem possessionis jure proprio.*
13 *Possessio antiquissima præsumitur retenta jure proprio.*
14 *Testes causam dicti non reddentes nihil probant.*
15 *Testes ejusdem speciei numero plures præferuntur.*
16 *Testis contra inducentem deponens fidem adimit aliis Testibus, præsertim si sit Loci Gubernator, qui magis instructus censetur.*
17 *Concessio licentiæ aliquid faciendi in libris rationum non descripta ostendit, licentiam nunquam concessam fuisse.*
18 *Contra Dominum non datur manutentio,*

tio, nec servitus inducitur nisi ex immemorabili.

19 *Ut exceptio retardet manutentionem possessori debet esse valida, & inconti nenti probata vel per confessionem partis, vel per rem judicatam, vel per publicum Instrumentum:*

20 *Neque in hac materia sufficit probatio per Testes;*

21 *Prout neque solutiones Canonum, si fuerint extractæ non citata parte;*

22 *Vel si sint ad alia bona, & aliam causam referibiles.*

23 *Dominium exigit univocas, & perfectas probationes.*

24 *Limitata facultas utendi aliqua re excludit illius dominium præseferens absolutam libertatem disponendi.*

25 *Actus factus in vim Constitutionis, censetur factus juxta illius formam, & tenorem.*

26 *Observantia, & consuetudo declarant quid in assignatione concessum fuerit.*

27 *Deficiente possessione non est locus manutentioni.*

DECISIO LVII.

POssessionem, seu quasi Juris lignandi in nemore sito in Territorio Oppidi Melicucciæ in Provincia Calabriæ ab antiquo tempore acquisitam, & quiete continuatam ab Abbate, & Monachis S.Eliæ Ordinis S.Basilii Magni ejusdem Oppidi pro eorum usu, commodo, & utilitate nuper turbare incepit Frater Hector Marulli Eques,& Commendatarius SacræReligionis Hierosolymitanæ, & Baro recensiti Oppidi: Quapropter ad eandem quasi possessionem tuendam, & conservandam prænominati Abbas, & Monachi introduxerunt contra eundem Equitem coram A.C., sive R.P.D. Furietto ejus Locumtenente judicium super illius manutentione, & obtinuerunt decerni ad eorum favorem mandatum de manutenendo, devolutaque causa ad hoc Sac.Auditorium, & mihi commissa, non dissimilem sortem experti fuere, dum proposito a me hodie solito Dubio, — *An, & cui sit danda manutentio* — Domini responderunt — *Manutentionem esse dandam Monasterio* —

Quoniam de supradicta possessione, seu quasi lignandi penes Abbatem, & Monachos in memorato Nemore satis superque apparuit ex depositione duorum Testium deponentium, eosdem Monachos semper liberè Arbores cujuscunque qualitatis pro eorum usu, & commodo incidisse in dicto Nemore, quin unquam passi fuerint ullam molestiam ab aliqua Persona; quæ utique depositio de per se sola sufficeret ad comprobandam eandem quasi possessionem propter optimam causam scientię, quam reddunt iidem Testes, quia nempe alter ex illis per annos 12., idest ab anno 1715.fuit Custos supradictiNemoris, & alter per annos quinque ab anno 1721. pariter fuit Custos, addendo ulterius, quod etiam præcedenti tempore, quo Custodes non fuerunt, viderunt quoque semper Monachos ligna incidisse, ut supra; cum Officialibus deponentibus de materia pertinente ad
1 eorum officium, & sic optimè informatis plena fides præstanda veniat,ut alias dixit *Rot.post Posth. de manutent. decis. 629.num.13., & cor.Cavaler. dec.370. num.3., & in recen. decis.432. num.6. part.13.*

At nihilominus in majorem confirmationem dictæ quasi possessionis, additæ fuerunt depositiones aliorum viginti Testium pariter asserentium, Monachos semper quascunque Arbores in enuntiato Nemore incidisse pro usu Monasterii, coquinæ, & reparationum bonorum illius; in quo casu cum major
2 sit numerus Testium de eadem quasi possessione deponentium, tanto fortius ista plene comprobata remanet, *Rot.coram Emerix sen. dec.136. num.7., & dec.140. num.5., & in recen. dec.246.*
3 *num.26. par.6.* Atque ideo constito de eadem quasi possessione, jure optimo eidem Monasterio petita manutentio concedi debet *vulgato §.Retinendæ inslit.de interdict., Posth. de manut. observ.46. num.18.*

Non officiente, quod aliqui ex prædictis Testibus deponant per simplicem fidem extrajudicialem, alii per depositionem factam metu excommunicationis, & alii sint addicti servitio Monasterii, & propterea nulla ratio eorum habenda sit: quia cum hìc agatur de judicio

4 dicio summariissimo manutentionis, in quo sufficiunt leviores probationes; *Rot. coram bon. mem. Lancetta dec.273. n.2. tom.1., & divers. dec.375. num.2. par.3., & in rec. dec.85. num.3. par.6., & in Romana, seu Nullius super manutentione 3. Aprilis 1701. §. Neque obstare cor. clar. mem. Card. Scotto*; ea ratione,
5 quia respectu illius nullum, vel satis modicum damnum consideratur, & quidem reparabile in alio judicio petitorio; *Plot. de in litem jurand. §.3. n.43., Mascard. de Probat. conclus.1199. n.5.,* latè *Posth. de manutent. oserv.38. n.11., & ferè per tot., Gratian. dec. Marchiæ 192. num.3.*, per consequens non
6 respuendę, sed omnino admittendę sunt supradictæ depositiones, licet extrajudiciales, & metu excommunicationis superventæ, & ab aliquibus Monasterio inservientibus factæ, ut de depositionibus extrajudicialibus *Nevizan. consil.80. sub num.5., Posth. de manutent. dicta observ.38. num.23., Thomat. dec. Marchiæ 105. num.1., Rot. coram Buratt. dec.620. num.2., & coram cl. mem. Card. Falconer. dec.16. num.4. de Cens., Rot. coram bon. mem. Molines decis.881. num.18., & coram bon. mem. Lancetta dec.1143. num.12., & dec.1270. n.7.,* ac de inservientibus Monasterio, quorum opera in similibus materiis ut plurimum Domini utuntur, immo & for-
7 tius in terminis depositionum ipsorum Monachorum respicientium non proprium, & singulorum, sed totius universitatis commodum *Capon. contr.48. num.34., Ciroch. discept.8. n.8., & 9., Rot. coram bon. mem. Lancetta dec.273. num.1. 2., & 3.*

Maximè dum Testes prædicti adminiculati reperiuntur ex dicto alterius ex Testibus inductis pro parte Commendatarii, qui bis fuit Gubernator in Oppido Melicucciæ, atque semel Assessor, & ingenuè testatur de incisionibus lignorum, & quidem pluries factis a Monachis, ac iisdem Commendatarium
8 acquievisse; qui Testis licet unicus, cum plenè probet contra Commendatarium inducentem; *Rot. coram bon. mem. Molines dec.348. num.4., & in recen. decis.281. num.20. part.11.*, efficit, ut
9 inde adminiculum accipiant Testes Monasterii, iique pleníssimè probent, nec attendendæ sint supradictæ exceptiones, quæ quando etiam essent alicujus ponderis, sublatæ remanent ex tam grandi adminiculo, ut dixit olim *Rot. dec.147. n.5. par.1. rec., cor. Buratto dec.143. n.16., & dec.349. num.5., & cor. Ottbobono dec.100. num.5.*

Minusque obstare visum fuit, quod dictorum Monachorum quasi possessio lignandi in supradicto Nemore fuerit precaria, videlicet de licentia recensiti Commendatarii, qui supponit sese esse Dominum ejusdem Nemoris, & propterea non sit manutenibilis; cum
10 manutentio non debeatur possidenti precario nomine, sed tantùm illi, qui possidet jure dominii; *Menoch. de retinend. possess. remed.3. num.3. 38., & sequen., Cancer. var. resol. par.4. cap.14. num.41., Posth. de manutent. observ.52. num.21., & 22., Rot. coram bon. mem. Lancett. dec.1127. num.22.*, & insuper, quod etiamsi eadem possessio esset jure proprio, non sit pariter manutenibilis contra eundem Commendatarium Dominum universalem sępedicti Nemoris, illiusque Possessorem; dum primum ex hisce objectis respiciens qualitatem possessionis non subsistit, & alterum super prætenso Dominio non probatur a Commendatario saltem eo modo, quo exigitur ad effectum impediendi ex hoc capite possessori manutentionem.

Porrò compertum fuit non subsistere primum nedum ex præsumptione Juris,
11 juxta quam quis in dubio possidere præsumitur jure proprio, non autem alieno, seu precario; *ad Text. in l. Titia ff. de solut., Gloss. in l.2. verb. ut Dominum Cod. de acquir. possess., Surd. consil.135. num.24.*, in puncto *Rot. post Posth. de manut. dec.40. num.3.*, Sed etiam ex depositione Testium adductorum pro
12 parte Monasterii, qui unanimiter deponunt ligna ab eis incisa fuisse liberè, & absque alicujus dependentia, quia dicebant ipsos habere tanquam Dominos liberum jus lignandi, & de hoc adesse in loco publicam vocem, & famam, quod probat d. possessionem habitam fuisse nomine proprio, & non precario, ut subdit *Rot. dec.40. num.4. post Posth. de manut., & in rec.632. num.3. par.3.*, jun-

juncto præsertim, quod, ut affirmant
13 iidem Testes, eadem possessio est antiquissima, & semper multiplicatis actibus continuata absque ulla interruptione, in quo casu eo magis exclusa remanet quælibet umbra difficultatis, quod facultativa, & precaria fuerit supradicta possessio, cum per adeo diuturnum tempus, & tot multiplicatos actus possessorios non præsumatur toties multiplicata gratia, seu licentia incidendi, ut supra, ad tradita *per Gratian. discept.Forens. cap.681. num.6., Adden. ad Gregor.decis.162. sub num.16., Rot. post Posth.de manut. dec.32. num.9., & coram Cavaler. dec.286. num.6., & in rec. decis.545. num.3. part.3.,* & in terminis eadem *Rot. post eundem Posth. de manut.dec.40. num.8., & 10.*

Posthabitis aliis extrajudicialibus Testibus Commendatarii asserentibus, neminem, sive Dominum agrorum, sive Civem, sive Forensem posse incidere Arbores in d. Nemore absque licentia, & permissione ejusdem Commendatarii, qui est Arborum Dominus, quippe qui in casum contraventionis exigit pœnas, & solus habet jus dictas Arbores incidendi, quodque quando Monachi Arbores inciderunt, id fecerunt prævia licentia Commendatarii, ab eis petita, & obtenta; quia quidquid sit de dicto asserto dominio privative ad Monachos, super quo differetur inferiùs; in eo, quod respicit Monasterii, & Monachorum possessionem, seu quasi liberè incidendi, & dictam licentiam, quod ista a Monachis fuerit petita non deponunt, nisi quatuor Testes, idest *Carminus Capiferro, Joseph Careri, Paulus Bugisano, & Thomas Fantone*, sed hi
14 duo ultimi nullam penitus reddunt causam scientiæ eorum dicti, & sic nil probant; ut in terminis aliàs firmavit *Rot.post Posth.de manut. dec.419. n.3.*, & reliqui duo, etsi asserant id scire, quia alter ex illis fuit magister juratus Commendæ, & alter Ærarius, propter quorum officiorum exercitium potest forsan dijudicari sufficiens allegatio hujus causæ, tamen nullam merentur considerationem, quia stant contra eorum dictum tam supra relata præsumptio, & attestatio viginti duorum Testium a Monachis inductorum contrarium asserentium, qui veluti muniti eadem præ-
15 sumptione, & utpotè numero plures præseferendi sunt eisdem duobus Testibus Commendatarii; *Cap.licet causam versic. Ex præmissis de probat., Rot. post Posth. de manut. dec.170. num.4., & cor. san.mem.Gregor.XV. decis.249. pariter num.4., & coram. Cerro dec.869. num.6., & 9.*, quam etiam supra enuntiata depositio alterius ex Testibus ejusdem Commendatarii, qui fuit bis ejus Gubernator, & semel ejus Assessor, & ait, pluries Monachos pro usu proprio absque ulla licentia Arbores incidisse; & quamvis reclamaverint Commendatarius, & ejus Ministri faciendo accessum ad locum incisionis; nihilominus Monachis prętēdentibus liberum jus lignandi tam d.Commendatarium, quam ejus Miuistros acquievisse, & cessasse a quacunque ulteriori molestia; qui Te-
16 stis cum plenè probat contra Commendatarium ex allegatis superius §.*Maximè*, sic adimere facit omnem fidem dd. aliis ejus Testibus, signanter cum hic ultimus uti Gubernator Localis de hac re est melius instructus, quam alii Testes; *Farinac. de Testibus quæst.65. numer.96., & sequen., Rota coram clar. mem. Card. Falcon. dec.5. num.17. de Pact.*

Addendo ulteriùs, quod si Commendatarii concessissent Monachis licentiam incidendi Arbores, illam utique
17 in re adeo magni momenti, & per adeo longissimum tempus continuata descripsissent eorum Ministri in Libris Ærarii Loci Melicucciæ, & indicarentur illius concessiones; unde cum non detur ullum, ne minimum quidem indicium ejusdem assertæ licentiæ, signum est evidentissimum, quod illa Monachis nunquam concessa fuerit, ut aliàs dixit *Rot. dec.841. num.24. coram bon. mem. Molines.*

Descendendo tandem ad examen alterius exceptionis in eo positæ, quod Commendatarius sit Dominus sæpedicti Nemoris, & consequenter, cum omnes fructus illius ad Dominum spectent, non suffragetur eadem quasi possessio Monachorum incidendi ligna, cum nun-
18 quam detur contra Dominum manuten-

tentio, immo isti competat jus aliis prohibendi, ne dicta ligna incidantur, nisi in contrarium doceatur de servitute acquisita Arbores incidendi, & quidem per tempus immemorabile juxta *dec.2., & 3. de servit. coram clar. mem. Cardin. Falconer.* a dicto Commendatario allegatas.

Nam ad hoc ut d. exceptio retardet manutentionem Possessori, nedum de-
19 bet esse valida in substantia, sed etiam incontinenti, & indubitanter probata, & quidem vel per confessionem Partis, vel per rem judicatam, vel per publicum Instrumentum; ad firmata per *Rot. coram Seraphin. num.2., & coram Martin. Andr. dec.81. num.4., & in rec. decis.333. num.13. part.10., & in Paderbonen. Beneficii 28. Junii 1734. §. Nec urget coram Me*, quemadmodum de facto per publicum Instrumentum emptionis probatum fuerat dominium bonorum in casu *dictarum decis. coram Emo Falconerio*: probationes verò adductæ a Commendatario non sunt ejusdem qualitatis, quia Testes ab illo inducti, & superiùs enuntiati deponentes, illum esse Dominum Nemoris, habereque integrum Jus lignandi, ac prohibendi aliis, & exigendi pœnas a contravenientibus, ultra quod deponunt per simplicem fidem extrajudicialem, & habent contra se alios supradictos Testes a Monachis exhibitos, asserentes esse publicam vocem, & famam illos ab antiquo, & immemorabili tempore habere jus lignandi in d. Nemore, & reperiri in illius quasi possessione, non di-
20 cuntur constituere probationem incontinenti in hoc summariissimo judicio manutentionis super non jure possessoris, prout faciunt confessio Partis, res judicata, & Instrumentum publicum, cum probatio per Testes non excludat, quin alia pars admittatur ad probandum contrarium, ut optimè advertunt *Paul. de Castr. consil.91. sub n.8. versic. quod cum lib.1., Roland. consil.98. num.38. versic. Nam certissimi lib.5., Rot. post Posth. de manut. dec.322. n.10., & in rec. d. dec.233. n.18. ad 23. par.10.*

Sicuti nec etiam quædam partitæ solutionum Canonum a Monachis fieri solitarum Commendatario pro eorum bonis retentis in Territorio supradicti Oppidi Melicucciæ extractæ ex Libris
21 Commendæ, quia ultra quod etiam hæ partitæ non sunt extractæ Monachis citatis, prout in hoc casu requiritur; *Rota coram Lancett. dec.112. num.23., coram Coccin. dec.776. num.6., & in rec. dec.190. num.4. par.14., & dec.2.*
22 *num.10., & 18. par.18.*, cum tales solutiones sint referibiles ad bona particularia Monachorum, & ad causas longè diversas, per consequens ineptæ remanent ad concludendum dictum
23 prætensum Dominium, quod exigit probationes univocas, perfectas, & undique concludentes; *Mascard. de probat. conclus.536. num.5., Rot. dec.30. num.5. par.9. rec., & coram Molines dec.833. num.8.*

Quinimmo existimarunt Domini, non solum pro parte Commendatarii non esse illico, & incontinenti probatum recensitum Dominium, sed etiam illud remanere exclusum ex Inventario bonorum, & jurium Commendæ a Monachis exhibito, & a dicto Commendatario non controvertibili, in quo loquendo de controverso Nemore enuntiatur Commendatarios habere limitatam facultatem ligna incidendi pro usu tantùm Castri, ibi — *Al quale Signor Commendatore è lecito far tagliare legni verdi di Cersa, seu Cerqua per servizio del fuoco del Castello* —; cum hæc
24 restrictio, & limitata facultas sit contraria Dominio includenti in sese universalem libertatem disponendi, ac utendi re sua quomodo sibi placet; *L. in re mandata C. Mandati, de Cuc. de servitut. disc.38. n.4.*

Contra verò, quod constet de titulo saltem colorato Monachorum super jure, & facultate ligna incidendi pro eorum usu, quo casu eo magis d. eorum possessio manutenenda venit, educitur ex eo, quod cum hoc Monasterium fuisset solitum commendari a S. Sede Clericis Sæcularibus, de ordine san. mem. Gregorii XIII. a clar. mem. Cardinali Sirleto fuit facta divisio bonorum illius inter Mensam conventualem pro congrua manutentione Monachorum, & Mensam Abbatialem, seu Commendalem, & inter cætera Mona-

chis

chis assignata connumeratur præservatio juris lignandi, ibi — *Preterea eisdem Monachis in omnibus, & quibuscunque dictorum, & Commendatariorum Sylvis, in quibus Jus lignandi pro eisdem Commendatariis fore dignoscitur, Jus lignandi, & ligna incidendi pro eorundem Monachorum tantùm usu, commodo, utilitate, & facultate concedimus* — Cum itaque inter bona d.Monasterii, ut supra, commendata, & inde a san.mem.Clemente VIII. unita, atque assignata Collegio Scotorum Urbis connumeretur pars suprad.Nemoris, ut ex recensito Inventario bonorum Commendæ Melicucciæ, in quo dicitur Commendatarios frui pascuis illius una cum Abbatia S.Eliæ Monachorum Basilianorum, & loco ipsius cum dicto Collegio Scotorum, ita ut ex pensionibus duæ partes pertineant ad hoc Collegium, & unica spectet ad Commendatarium; patens est, Monachos antiquis temporibus fuisse Dominos, vel saltem Condominos sæpe memorati Nemoris, & in vim supradictæ præservativæ, & sic etiam reservati Dominii illis competere Jus lignandi in eodem Nemore pro eorum usu, cui etsi judicialiter interpellatum in nihilo contradicit d.Collegium Scotorum.

Nec refragatur, quod in successiva, & effectiva separatione dd. bonorum facta tempore san. mem. Clement.VIII. inter Mensam Conventualem, & Abbatialem non repetatur præservativa juris lignandi, sed solum nominentur bona stabilia, & nomina debitorum, quæ Monachis assignantur; Tum quia hæc assignatio minimè facta fuit a Cardinali Sirleto Executore Mandati san. mem. Gregorii XIII., sed a Patre Generali Ordinis Basiliani in executionem alterius mandati san. mem.Clement.VIII., & veluti in supplementum, & ulteriorem specificam, & actualem assignationem jam prius generaliter factam a præfato Cardinali Sirleto, ita ut non fuerit necesse mentionem facere de isto jure lignandi in posteriori, & speciali assignatione bonorum pro Mensa Monasterii, illiusque Monachorum, dum illud jus lignandi jam prius, & satis superque specificè assignatum fuerat pro commoditate omnium, & singulorum Monasteriorum præd. Ordinis; Tum etiam quia cum hæc assignatio processerit tam in executionem dicti mandati san. mem. Clementis VIII., quam in executionem etiam d. alterius præcedentis mandati san.mem.Gregorii XIII. præservantis, ut supra visum est, jus lignandi, & bona præd. assignata fuerint cum omnibus juribus, sub hujusmodi formali assignatione censetur inclusum,

25 & repetitum etiam jus lignandi; cum quilibet actus successivus ad aliquam constitutionem intelligatur factus juxta illius formam, & tenorem, & ab ista declaratus remaneat, & reguletur; *Surd.consil.385. num.14., & 15.; Menoch.de præsumpt. Præsumpt.134.n.26. lib.3., Rot. coram Emer. Jun. dec.883. num.6., & 10., & in recen. dec.558. num.4. par.19. tom.2.*

Accedente potissimum successiva, & inconcussa observantia, sive consuetu-
26 dine Monachorum liberè lignandi, deducta ex Testibus ab ipsis exhibitis, ut supra dictum est, quæ pariter ostendit nedum certorum bonorum assignationem factam fuisse, sed Monachis quoque pridem concessum fuisse jus lignandi, ut tradit *Mascard. de probat. concl. 1296. num.16.per tot., Menoch. de præsumpt. Præsumpt.5. num.4. lib.6., Rot. decis.360. num.6.par.19. rec.*

Stabilita ex his libera quasi possessione Monachorum ligna incidendi pro eorum usu in controverso Nemore, eaque expurgata a contrariis exceptionibus, & sic etiam firmata competentia manutentionis in illa, eo fortius attento supradicto Titulo, succedit per consequens esse denegandam Commendatario contrariam manutentionem in possessione, seu quasi prohibendi Monachis incisionem Arborum, cum ex fir-
27 matis de ista ejus possessione quoad Monachos non constet, sine qua nunquam manutentio competit; *Alex. consil.4. num.1. lib. 2., Covarruv. pract.9. cap.17. num.3., Rot. post Postlb. de manut. dec.68. num.27., & dec.120. num. 13., & cor. clar. mem.Card. Falconer. dec.3. in fin.de subhast.*

Et ita &c. utraque &c.

NULLIUS, SEU MELITEN SPOLII.

Lunæ 18. Junii 1736.

Argumento ob brevitatem non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Agens pro spolio probare tenetur suam antiquam possessionem, & recentem spoliantis;*

2 *Quibus probatis spoliato debetur reintegratio non solùm possessionis, sed omnium insuper damnorum, & expensarum.*

3 *Testes plenè probant contra inducentem.*

4 *Dominus utilis liberè potest Arbores incidere.*

5 *In materia spolii præcipuè violenti prius spoliatus debet restitui in possessionem, quam spolians audiatur super meritis causæ.*

DECISIO LVIII.

EX deductis in mea contemporanea decisione *super manutentione*, Monasterium, & Monachi S. Eliæ Melicucciæ Ordinis S. Basilii Magni reperiuntur in possessione, seu quasi juris lignandi, ac arbores incidendi pro eorum usu in Nemore sito in Territorio ejusdem Oppidi, idemque jus exercuerunt etiam, & exercent in bonis propriis, sive de novo acquisitis, sive pridem sibi assignatis in partem congruæ in executionem Brevis san. mem. Gregorii XIII. ac decreti Cardinalis Sirleti illius executoris, ut habetur in dicta mea contemporanea decisione §. *E converso*, & quia iidem Monachi, sive eorum Coloni fuerunt spoliati jure, & quasi possessione arbores incidendi etiam in dictis bonis propriis; Ideo proposui etiam dubium -- *An constet de spolio, quod veniat purgandum* -- proditque responsum -- *Affirmativè in omnibus*.

Etenim Monasterium docuit de antiqua possessione, seu quasi juris inciden-
1 di ligna, & arbores in memoratis bonis propriis, & illis detentis præsertim a Colonis de Luparis ex depositione jurata plurium Testium; prout quoque de recenti possessione existente penes Officiales Commendatarii, qui devenerunt ad carcerationem Colonorum, & Famulorum Monasterii incidentium eadem ligna in eisdem bonis, ut deponunt sex Testes, & in specie Vincentius Papasergio alter ex incisoribus, quibus probatis illico constat de spolio,
2 quod venit omnino, hoc est rigorosè purgandum, non solum mediante reintegratione spoliati ad suam possessionem, sed etiam prævia reintegratione omnium, & quorumcunque damnorum, interesse, & expensarum; *cap. sæpè de restitut. Spoliat., Rot. coram Emer. Jun. dec. 517., & dec. 766. utrobique num. 1., cor. clar. mem. Card. Falcon., in Miscell. dec. 77. sub num. 1.*

Nec obstat quod in recensitis bonis Monasterii a Colonis de Luparis detentis non reperiantur arbores cęduæ; Nam contrarium resultat ex ipsis met Testibus a Commendatario inductis, qui con-
3 tra ipsum inducentem plenè probant ex firmatis in dicta mea contemporanea decisione §. *Maximè dum.*

Prout neq. refragatur, quod incisio arborum, quæ dedit causam carcerationi, & inquisitioni Colonorum, facta fuerit in contrada *la Rena, e la Valle prope Jardenum pomorum Brunonis Lupari*, ut deposuit enuntiatus Vincentius Papasergio, & agnitum fuit in accessu, & sic extra bona Monasterii a Luparis detenta, quæ dicuntur consistere in d. solo Viridario.

Quandoquidem attestatio d. Vincentii, & accessus præfatus respiciunt incisionem arborum sequutam an. 1733.; Incisio autem, quæ causam dedit carcerationi, & spolio evenit anno 1734., & quidem in prædictis bonis Monasterii retentis ab eisdem Luparis, ut referunt plures Testes, & signanter idem met Vincentius Papasergio, & Franciscus Fidelis, qui arbores inciderunt.

Neque a tali purgatione Commendatarius sese eximere valuit ex repetita prætensione dominii universalis bonorum existentium in Territorio Oppidi Melicucciæ, & sic illorum quoque dicti Monasterii propter solutionem cujusdam annui census factam a Monasterio Cameræ feudali; quia ultra responsionem datam in mea contemporanea decisione §. *Sicuti nec etiam*, & alte-

alteram, quod d. solutio in omnem casum non posset concludere, nisi quod
4 Commenda Baronalis sit Domina directa dd. bonorum, quod non impedit Domino utili liberam incisionem arborum in illis nascentium; *leg. item si fundi, & leg. si Arbores ff. de usufructu, Rot. in Fulginaten., seu Spoletana Manutentionis, & Attentatorum 25. Junii 1725. §. Potissimum cor. R.P.D. meo Nunez*, urget tertia, & ultima, quod
5 natura Spolii, ac præcipuè ut in casu violenti, exigit, quod priusquam spolians audiatur super meritis causæ, omninò spoliatus reintegrandus sit ad suam possessionem; *leg. final. Cod. si per vim, vel alio modo, Rot. coram Bratto dec. 133. num. 2., & in Mantiss. ad Card. de Luc. dec. 8. num. 13. lib. 4. volum. 1., & in Melevitana Manutentionis 7. Julii 1734. §. fin. cor. R. P. D. meo Harrach.*

Et ita &c. utraque &c.

RECINETEN. LEGATORUM SUPER LEGATO ANNÆ ROSÆ.

Veneris 22. Junii 1736.

ARGUMENTUM.

Renuntiatio omnium bonorum comprehendit Legatum pecuniarium: Ea porro si ad vitam alicujus fiat, tribuit Renuntiatario tacitam facultatem disponendi in vita, vel in morte. Ad ejus autem indolem dignoscendam, siquidem constet de animo addendi, & innovandi, habetur ratio Instrumenti, si vero hujusmodi animus excludatur, habetur ratio Capitulorum.

SUMMARIUM.

1 *In renuntiatione omnium bonorum continetur Legatum pecuniarium.*
2 *Defectus conditionis resolutivæ dispositionem confirmat.*
3 *Capitulis matrimonialibus potius standum est, quam Instrumento renuntiationis, etiamsi mulier iis non intervenerit, sed intervenerit Instrumento.*
4 *Renuntiatio ad vitam continet tacitam facultatem in Renuntiatario disponendi de bonis renuntiatis in vita, vel in morte.*
5 *Statur Instrumento quoad conditionem novam non comprehensam in Capitulis:*
6 *Sed contrarium procedit, excluso animo recedendi a Capitulis, vel quidquam innovandi in Instrumento.*
7 *Clausulæ potius referri possunt ad stylum Notariorum, quam ad contrahentium voluntatem.*
8 *Ex simplici relatione ad Capitula non excluditur animus addendi, & innovandi in Instrumento.*
9 *Additio conditionis, vel alterius peculiaris facti referri nequit ad stylum Notariorum.*
10 *Dictiones* -- quia sic, & non alias, nec aliter, nec alio modo -- *removent consensum ab actu.*
11 *Scientia legalis in Agente consideratur ad effectum interpretandi actum.*
12 *Obligatio facta nomine hæredum, & successorum eos ligat.*

DECISIO LIX.

Legatum scut. 1000. relictum a Marchionissa Constantia Columbellia de Anticis Annæ Rosæ ejus filiæ nuptæ Leandro Mazzagallo quamvis deberi visum fuerit prius A. C., & deinde nostro Sacro Auditorio coram Emo Aldrovando, prævia decisione edita sub die 26. Januarii 1731., prævaluit tamen opinio denegans executionem mandati pro illius præstatione relaxati in gradu ulterioris appellationis delegatæ R.P.D. meo Crescentio; Compertaque validitate, & justitia Sententiæ ab eodem latæ, præviis tribus decisionibus cum suffragio quinti, & sexti, illam in præsenti Audientia Domini confirmarunt.

Validitas nullo modo impugnata fuit; justitia vero iterum fuit desumpta ex eo, quod obstet consecutioni prædicti Legati amplissima renuntiatio per Annam Rosam Legatariam emissa favore Marchionis Clementis Genitoris, sub qua quidem, utpote literaliter comple-
1 ctente omnia bona *etiam materna, nedum præsentia, sed futura, etiam ex nova superveniente, & inopinata causa,* non poterat inficiari, quin comprehendatur Legatum controversum; ut latè firmant præfatæ tres *Decisiones R.P.D.* mei

mei Crescentii, prima edita sub die 6. Junii 1733. §. 3., altera sub die 4. Junii 1734. §. Pariter, & tertia denique diei 21. Martii 1735. §. Firmo namque.

Non officiente, quod præfata renuntiatio, juxta legem adjectam in Capitulis Matrimonialibus, esset personalis favore Parentum, & effectum habitura eorum vita durante tantum, & dumtaxat; proindeque iis modo defunctis, haberi debeat pro non facta, nullumque ponat obstaculum petitioni, & consecutioni controversi Legati: Placuit siquidem animadversio, quod ejusmodi restrictio ad vitam Parentum apposita in Capitulis matrimonialibus ita declarata fuit in successivo Instrumento ejusdem renuntiationis, cui personaliter interfuit ipsa met Anna Rosa, ut intelligeretur, quatenus Parentes decessissent intestati, & in vita de bonis, & juribus sibi renuntiatis non disposuissent; quod cum non evenerit, quia uterque ex Parentibus disposuit favore Rosaliæ alterius filiæ; immotum idcirco remanet
2 obstaculum renuntiationis, cum defecerit conditio illius resolutionis volitæ in casu obitus Parentum ab intestato, & sine ulla dispositione; ad ea, quæ tradit *Rota decis. 68. num. 5. tit. de fideic. cor. Card. Falconer.*, cum aliis collectis in decisionibus superioris Instantiæ, prima sub §. 4., *secunda pariter sub* §. 4., & *tertia sub* §. 3.

Quin obstet, quod stante discordia inter Capitula, & Instrumentum, illa
3 potius sint attendenda, etiamsi Mulier renuntians non intervenerit Capitulis, sed Instrumento renuntiationis latius extenso; prout plene firmavit *Rota in Romana Renuntiationis 17. Jun. 1709. §. Ad evitandum eum seq., & 9. Maii 1710. §. De facili cor. Card. Priolo, 3. Julii 1711. §. Haud subsistente cor. Emo Aldrovando, & 16. Januarii 1712. §. Sed lucidiùs cor. bon. mem. Ansaldo.*

Aut enim nulla intercedit substantialis repugnantia, & difformitas inter dicta Capitula, & subsequens Instrumentum renuntiationis, ea ratione quia pactum faciendæ renuntiationis ad vitam
4 Parentum adjectum in Capitulis tacitè continet aliam conventionem explicitè appositam in Instrumento favore eorundem Parentum, facultatis nempe disponendi de bonis renuntiatis, vel in vita, vel in obitu; Dum alias renuntiatio promissa in Capitulis, inanis, & elusoria fuisset, nisi de bonis renuntiatis Renuntiatarius disponere valuisset; Quando cæteroquin renuntiatio procurari solet a Patre filiam dotante, ad eum præcisum effectum acquirendi facultatem disponendi de bonis renuntiatis; ut in proposito notat *Card. de Luc. de renunt. disc. 3. n. 7., Rot. dec. 85. n. 6., & 7. cor. Greg.*, atque ideo in hisce circumstantiis, cum Instrumentum censeri nequeat contrarium Capitulis, sed potius declarativum, cessat regula in objecto deducta, quod magis attendi debeant Capitula, quam Instrumentum juxta latè firmata in decisionibus præcedentis instantiæ, & signanter in prima, & secunda utrobique §. 6.

Aut si quæ contrarietas, & difformitas considerari valet inter sæpedicta Capitula, & Instrumentum, ea certe non officit, quin adhuc, sepositis Capitulis, habeatur ratio dispositorum in
5 Instrumento: cum nihil sit, quod prohibeat, quominus Anna Rosa, recedendo a Capitulis, quibus non interfuit, possit in Instrumento renuntiationis, ipsa met præsente celebrato, superaddere novam ulteriorem conditionem favore Patris, & veluti ex integro, disponendo de rebus suis, legem sibi benevisam apponere; juxta firmata in altera *Recineten. Legatorum super Legato Mariæ Franciscæ 6. Junii 1732. §. Quibus ita, & 19. Januarii 1734. §. Alia quoque cor. R.P.D. meo Crescentio*, & plenius comprobat *secunda Decisio superioris Instantiæ §. 6.*

Contrariis procedentibus, quoties excluditur animus recedendi a Capitu-
6 lis, vel quidquam innovandi per subsequens Instrumentum, prout erat casus in *Romana Renuntiationis* in objecto allegata, in qua mulier processit ad actum renuntiationis cum explicita relatione ad modum, & formam conventionis expressæ in Capitulis matrimonialibus; & ulterius varietas, quæ poterat considerari inter Capitula, & In-
7 strumentum, resurgebat ex verbis, & clausulis, quæ magis referri poterant

ad

ad Stylum Notariorum, quam ad partium voluntatem. Quæ facti circum-
8 stantiæ exulant a præsenti casu, in quo licet fiat mentio de Capitulis matrimonialibus, & de renuntiatione in eisdem conventa, talis tamen relatio non ita apparet facta, ut excludat voluntatem aliquid addendi, vel innovandi: Quodque magis est, conditio superaddita in Instrumento, tanquam præseferens factum peculiare, nequit ullo pacto referri
9 ri ad stylum Notarii, sed omnino adscribi debet voluntati deliberatæ Partium, potissimè quia legitur suffultum illis clausulis, *quia sic*, *& non alias*; *nec aliter*, *nec alio modo*, quæ removent
10 consensum ab actu, qui alias gestus non fuisset; *Rot. decis.* 11. *num*.4., & 5. *part*.9. *rec*., & *dec*.78. *num*.7. *post Constant. ad Stat. Urb.*

Verum omnis, & quæcunque apud Dominos removebatur difficultas, ponderando, quod Leander Vir Annæ Rosæ, vix elapso anno a die celebrati Instrumenti renuntiationis, occasione receptionis Dotis ad formam Capitulorum, quæ solum enuntiavit relative ad Dotem, promisit in Instrumento Apochæ de recepto sub obligatione Camerali, quod nec Anna Rosa ejus Uxor, nec illius hæredes, & successores impugnaturi fuissent sub quocunque prætextu non quidem Capitula, sed Instrumentum renuntiationis: Quæ sanè specialis promissio maximam promeruit animadversionem tam in linea interpretativa, quam in linea obligatoria.
11 Si enim Leander, qui erat juris utriusque Doctor, & consequenter non ignarus, an Instrumentum prævalere deberet Capitulis, bene conscius de iis, quæ continebantur in utraque Scriptura, cui interfuerat, promisit observantiam renuntiationis ad formam subsecuti Instrumenti; palam exinde fit perfectionem contractus renuntiationis consideratam fuisse dependenter ab iis, quæ legebantur non in Capitulis, sed in Instrumento, cujus observantiam cum idem Leander
12 tam nomine proprio quam nomine Annæ Rosæ, necnon hæredum, & Successorum promiserit in forma Cameræ, dubitari profecto non potest, quin obligatio isthæc transierit in Laurentium filium, & hæredem utriusque Parentis, qui propterea legatum controversum petere non valeat, cum peti non possit absque impugnatione dicti Instrumenti; quemadmodum concludunt Decisiones, quæ revidentur prima nempè §.9., *& seqq*., *& secunda* §.7. *& seqq*., ad quas in reliquis Domini sese remissivè habuerunt.

Et ita utraque Parte informante cum suffragio quinti, & sexti responsum fuit.

SENOGALLIEN. PECUNIARIA.

Lunæ 25. *Junii* 1736.

Argumento non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Per solutionem debiti vel in manibus ipsius debitoris, vel in deposito legitimè facto tollitur omnis obligatio.*
2 *Simplex assertio nihil probat.*
3 *Quando vis, & fundamentum consistit in tempore, illud præcisè probandum est.*
4 *Ad simulationem probandam ultra causam simulandi, requiruntur argumenta univoca, eaque semper excluditur constito de veritate actus.*
5 *Longissima acquiescentia confirmat legalitatem actus.*

DECISIO LX.

ANno 1670. Sebastianus, & Thomas Fratres de Brotanis uti Donatarii Judittæ Plazzonæ, & respective hæredes Testamentarii Catherinæ Plazzonæ vendiderunt Prædium situm in Villa S.Silvestri Territorii Senogallien. Bernardino Covonio pro pretio scut.1800. monetæ Urbini, cujus pars in actu venditionis soluta fuit, & pro residuo idem Emptor adhuc debitor remansit.

Anno subinde 1674. Paulus Antonius Covonius fil., & hæres dicti Bernardini, & præfata Juditta Plazzona, quæ super eodem Prædio adhuc habebat jus usufructus sibi reservatum in donatione, vendiderunt idem Prædium pro pretio scut.1250. monetæ Romanæ Tarquinio de Cherubinis, qui in actu stipulationis solvit Venditoribus in partem pretii scut.300. ad effectum extin-

tinguendi tot debita anteriora, & potiora, ac pro residua summa scut. 950. se debitorem constituit nonnullorum censuum passivorum, quibus gravati erant nedum hæreditas dicti Bernardini Covonii, sed etiam supradicti Fratres de Brotanis primi Venditores cum ea lege, & pacto, quod si inposterum detegerentur debita anteriora, & potiora, licitum esset eidem Emptori hæc dimittere, ac extinguere, relictis illis quæ sibi in debitum ascripserat.

Cum vero eidem Tarquinio secundo Emptori post extinctos binos ex mox dictis censibus passivis, quorum erant Creditores Societas Sanctissimi Rosarii, & Leonardus de Leonardis, innotuisset præexistere alia debita anteriora confusè tamen, ex quo illa in dicto ultimo Instrumento venditionis ab eodem in proprium debitum suscepta, inibi descripta, & enuntiata remanserant absque die, & anno, immo etiam absque nomine Notarii, qui eorum Instrumenta rogaverat; Proinde idem Tarquinius Emptor, consulendo propriæ indemnitati, præviis legitimis interpellationibus executis contra Venditores, ac Judicis decretis, deposuit in S. Monte Pietatis Bodii pretium residuum consistens in sc.439. 30. 4. monetæ Romanæ, cum hac expressa lege, quod erogari deberet in extinctionem debitorum anteriorum.

Sequuto hoc deposito, cui quoad vixerunt, acquieverunt Paulus Antonius, & Juditta Emptores, quodque erogatum remansit in extinctionem debitorum anteriorum, post plurium annorum effluxum, ideft anno 1696. insurrexerunt coram Vicario Generali Senogalliæ contra hæredes memorati Tarquinii Emptoris Capella Sanctissimi Crucifixi erecta in Ecclesia Monialium S. Christinæ cum bonis hæreditariis Bernardini Covoni, qui fuit Pater supradicti Pauli Antonii, ac Soror Angela Francisca Filia ejusdem Bernardini, habens jus nominandi ad hanc Cappellaniam, & prætextu, quod dicta Cappella coacta fuisset persolvere duos census a Bernardino impositos, & quorum erant Creditores Octavius Sebastiani, & Monialis Maria Francisca Caballa, & qui adscripti fuerant in debitum Tarquinii in supradicta emptione, excitarunt prætensionem, quod dd. hæredes in sequelam hujusmodi, in debitum adscriptionis tenerentur eandem Capellam pro summis solutis relevare; sed passi fuerunt a dicto Vicario sententiam contrariam, quæ in gradu appellationis reassumptæ post 30., & ultra annos a Fratribus de Pasquinis, altero Rectore, & altero Patrono dictæ Cappellæ confirmata remansit ab R.P.D.Bardo tunc A.C., & cum hæ sententiæ transiverint in rem judicatam, commissa causa in gradu restitutionis in integrum in hoc S. Auditorio Reverendiss. P. D. meo Decano sub die 3. Junii anni præteriti 1735. disputato consueto dubio = *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* = fuit responsum = *constare de re judicata* = ad cujus normam concessa causæ expeditione deventum fuit ad taxationem expensarum.

Iterum vero causa ex rescripto Signaturæ mihi commissa, proposui hodie dubium — *An constet de credito*, & informante dumtaxat hærede supra enuntiati Tarquini Emptoris prodiit negativa responsio.

Siquidem eo ipso, quod ex facto supra enuntiato resultat Tarquinium Cherubinum Emptorem partem pretii conventi persolvisse in manibus Debitorum, aliamque partem erogasse in extinctionem, sive dimissionem nonnullorum eorum creditorum, residuumque in totale complementum legitime deposuisse in Æde Sacra ad hoc, ut ex isto satisfacti remanerent, prout satisfacti fuere alii Creditores anteriores, & potiores Venditorum; planum utique remanet, non constare de ullo credito eorundem Venditorum ex causa supra-
1 dicti pretii; cum per solutionem ejus, quod debetur, sive effective secutam, sive mediante deposito legaliter facto, sublata remaneat quæcunque obligatio debitoris, cujus prætextu consequenter licitum amplius non est molestare eorum heredes; ut firmatur in *dicta decisione Rmi Decani §. Pro restitutione*, & tradunt *Surd. conf.86.num.28., & 29., Gratian. discept. forens. cap.38. n.32.*, *Rot.*

Rot. in Recent. dec.228. num.4. part.9.

Non officientibus, quæ a Fratribus de Pasquinis deducta fuere in plena Signatura pro obtinenda supradicta nova causæ commissione, & quæ in objectum allegabantur ab hærede Emptoris, quod videlicet depositum memoratum residui pretii fuerit illegitimum, ex quo cum Paulus Antonius Covonius Venditor, uti pluribus debitis gravatus aufugerit e Civitate Senogalliæ anno 1675., per consequens exclusum remaneat, legitime eundem interpellatum fuisse eodem anno pro faciendo dicto deposito;

2 Tum quia hæc fuga non resultat, nisi ex simplici assertiva, quæ de per se nil penitus probat; *l.1. Cod. de probation.*, *l.asseveratio Cod. de non numerat. pecun.*, *Rot. coram Lancetta dec.122. num.14.*; Tum insuper quia eadem assertio facta apparet sub die 23. Augusti ejusdem anni 1675., Unde non excludit, quod præcedenter ad hanc diem non fuerit idem Paulus Antonius legitimè interpellatus, ut supra, dum revera ex parte hæredum Emptoris doctum fuit, interpellationes fuisse factas sub præcedentibus diebus 6.; & 14. Augusti ejusdem anni 1675., ad hunc enim effectum plene, & concludenter probanda fuisset absentia dicti Pauli Antonii e Senogallia præcisè dd. diebus 6., & 14.

3 Augusti; cum quando vis est in tempore, ut hìc, præcisè illud probandum venit; *l. eum actum, ubi Gloss., Bartol. ac cæteri Scribentes ff. de negot. gest.*, *Riminald. Sen. consf.33. n.56. vol.1.*, *Ruin. consf.67. n.5. pariter vol.1.*, *Mascard. de probat. conclus.1351. num.1.*, *& seq.*, *Antonell. de tempor. legal. lib.1. cap.12. n.1., & 3.*

Minusque, quod dd. interpellationes fuerint simulatæ, & collusivæ, sive quia prima diei 6. Augusti facta fuerit coram Vicario Generali Senogallien., & secunda diei 14. ejusdem mensis coram Prætore Montis Bodii, sive quia hac ultima die dicto Prætore Montis Bodii deputatus extiterit in Vice-Prætorem Hieronymus Gherardus Consanguineus Tarquinii Cherubini Emptoris: Quoniam cum in effectu doceatur de reali interpellatione sequuta dicta die 14. Augusti, in qua leguntur nominata omnia debita anteriora, & potiora, ac de legitima intimatione facta Venditoribus, nec non de decreto Judicis super ea interposito, & de successivo vero deposito, non solùm cum successiva consignatione pecuniarum facta Creditoribus Venditorum, sed etiam illius approbatione in specie emissa Paulo Antonio, qui ex eodem deposito recepit quandam pecuniarum summam; cessat per consequens quælibet umbra collusionis, & simulationis, quæ regulariter nec suaderi valet ex dd. inefficacibus

4 conjecturis, signanter deficiente causa deveniendi ad d. simulationem, dum requirit ultra hanc causam, perfectissimam probationem, & nunquam inesse dicitur, ubi constat de veritate actus in contrarium; *Gloss. in Rubric. de collusion. detegend., & in cap.3. verbo collusione eod. tit., Natt. consf.537. n.2., Card. de Luc. de emption., & vendition. dist. 16. n.8., Rot. cor. Emerix Jun. dec.702. num.8.*

Nec denique, quod occasione, quã hæredes Octaviani Sebastiani die 9. Decembris 1676. egerunt contra Paulum Antonium Covonium pro solutione fructuum census, iste die 3. Augusti 1677. actionem retorserit contra hæredes Venditoris; quia super instantia unica istius nullum editum fuit decretum, nec illa unquam fuit repetita, seu prosecu-

5 ta; Immo evenit longissima acquiescentia ejusdem Pauli Antonii, ut sub initio narratum est, quę confirmat legalitatem supradicti depositi, & usque tunc fuisse recognitum a Venditoribus Emptorem omnia ex parte sua adimplevisse, & ab omni obligatione liberatum extitisse; *Gonzalez ad Reg. Cancell. Gloss.45. num. 69., & 70., Rot. coram Coccin. dec.212. n.4., & seq., & in rec. dec.276. n.14. & 15. part.19.*

Non obstante ultimo supposito Fratrum de Pasquinis, quod factis calculis solutionum factarum Creditoribus anterioribus, & potioribus tam a dicto Paulo Antonio Venditore, quam a Tarquinio Cherubino Emptore, appareat, Brotanos primos Venditores exegisse majorem summam scut. 700. monetæ Urbini, pro quibus in prima emptione Debitor remanserat Bernardinus

nus Pater Pauli Antonii; Quia quidquid sit de veritate calculi ejusmodi, cum Tarquinius ex firmatis integraliter satisfecerit propriæ obligationi, ad nil ultra tenetur, & si dd.de Brotanis ultra debitum exegerunt, remanet Fratribus de Pasquinis actio agendi contra eosdem Brotanos pro repetitione indebiti.

Et ita DD., in reliquis approbantes deducta in preterita decisione Rmi P.D. mei Decani responderunt, unicè informante hærede Tarquinii Cherubini, frustra verò Fratribus de Pasquinis pluries, & pluries intimationibus lacessitis, dilationem petentibus &c.

ROMANA CAMBII.

Merc. 27. Junii 1736.

ARGUMENTUM.

Solutio debiti facienda est in loco contractus, alias Debitor tenetur ad expensas cambiorum, quas Creditor remittere non censetur constituendo alibi Procuratorem ad exigendum; nec ob talem constitutionem amittit facultatem agendi contra fidejussorem solidalem ante excussionem Debitoris, nisi per eam novata fuerit præcedens obligatio.

SUMMARIUM.

1 *Creditor agere potest contra obligatum in solidum cum debitore.*
2 *Pro transmissione pecuniæ de uno in alium locum solvenda sunt cambia;*
3 *Quæ cedere debent damno debitoris, non creditoris,*
4 *Qui suum integrum creditum ibi recipere debet, ubi pecuniam credidit:*
5 *Ita ut debitor alibi solvens, debeat etiam solvere id, quod creditoris interest, solutionem non fuisse factam in loco contractus.*
6 *Nec creditor constituendo Procuratorem ad recipiendas pecunias alio in loco, censetur remittere debitori expensas ad transmissionem necessarias;*
7 *Sicuti nec renuntiare solutioni in loco contractus faciendæ per actum gestum gratia majoris cautionis.*
8 *Debitori incumbit onus transmittendi pecunias.*
9 *Creditor ob constitutionem Procuratoris ad exigendum a debitore tunc amittit facultatem agendi contra fidejussorem solidalem ante debitoris excussionem, quando per talem constitutionem novata fuit obligatio, secus si constitutio unicè facta fuit ad majorem cautionem.*
10 *Obligatio Cameralis tribuit Creditori facultatem variandi, & agendi vel contra debitorem, vel contra fidejussorem.*
11 *Fidejussor, ut se liberet, docere debet de effectiva, non de possibili solutione.*
12 *Testimoniis mercatorum circa quantitatem cambiorum ad pecunias transmittendas plena fides adhibetur.*

DECISIO LXI.

NOn acquiescens Joannes Baptista Mazzucchellius mandato scutorum 381. 05. per nostrum Sacrum Auditorium coram Reverendissimo Decano relaxato pro integrali satisfactione Cambii scut. 2710. 94. aliàs contracti favore Francisci Argenvillieres à Luciano Cartas Archipresbytero Ampurien. in Regnò Sardiniæ cum obligatione solidali ejusdem Mazzucchellii, curavit Mihi per Signaturam dirigi ulteriorem Causæ Commissionem, ad cujus tramites hodie proposui Dubium conforme: *An sit procedendum ad legitimam executionem*, cui Domini respondere non hæsitarunt *Affirmativè*.

Momentum resolutionis iterum stetit in eo, quod *petiæ* 3148. per Mussum Procuratorem Francisci Argenvillieres exactæ in Sardinia non correspondeant hìc in Urbe summæ sc. 2710. 94. monetæ Romanæ constituentium sortem Cambii contracti favore ejusdem Argenvillieres; quapropter integro Cre-
1 dito adhuc non persoluto inficiari non poterat, quin idem Franciscus sit creditor deficientis summæ, pro qua paratam habeat actionem adversus Mazzucchellium insolidum obligatum; quemadmodum firmat *Decisio præcedentis instantiæ sub die* 10. *Decembris* 1734. §. *Ad ostendendum*, & consonat *Rota post Zach. de obligat. Camer. dec.* 251. *num.* 2., & 3., & *coram Lanett. decis.* 1400. *num.* 2.

Etsi enim petiæ prædictæ Sardiniæ cal-

calculari possint in obul.85. pro qualibet; æquè tamen certum est, quod illarum pretium intrinsecum decrescit, quoties transmitti debent ad Urbem, propter necessariam diminutionem,
2 quam patiuntur ratione cambiorum, quæ ex communi justitia, & inveterata consuetudine ubique recepta, solvenda sunt pro transmissione pecuniæ de uno loco in alium; ut bene advertit prædicta *Decisio Reverendissimi Decani sub §. Objectionem*, *& §. Nullius*, & præter ibidem allegatos notant in specie *Molin.de just.& jur. tit. de contract.disput.403.num.4., & seqq. tom.2.*, *Lopez instruct. Negot.lib.2.cap.4. per tot.*, *Scacc. de Commerc.*, *& Camb. §.1. quæst.7. num.41., & seqq.*, *Gait. de Credit. cap. 2. tit.7. num.1306., & 1309.*, *Rot. dec. 36. num.7. post Gob. tract. var.*

Ejusmodi autem necessaria diminutio pretii intrinseci dd. petiarum cedit in casu præsenti damno debitoris, qui non
3 transmittit easdem, nec eas effective solvit hic in Urbe; non autem in detrimentum Creditoris, cujus respectu id tantùm considerari debet, quod ad ejus manus pervenire potest subductis Cambiis; Ita ut non habita ratione pretii intrinseci petiarum in obulis 85., tanto minus debitor solvisse, & respective Creditor recepisse videatur, quanta est quantitas Cambii, quod exigitur pro habenda solutione hìc in Urbe; ut in proposito ponderat *Rot. cor. Lancetta dec.456. num.10. tom.2.*

Ea quidem satis obvia sólidaque ratione, quia Creditor, qui contraxit hìc in Urbe, atque hìc credidit suam pecu-
4 niam, non alibi, quam hìc suum integrum creditum consequi debet; ad *Text. in leg. Qui Romæ 122.ff. de Verb. obligat.*, *& in leg. Is, cui certo loco.ff. de eo, quod cert. loc.*, *Scacc. de Commerc.*, *& Camb. §.2.gloss.5.n.195.*, & latius firmat præcedens *decisio §. Effugere*; Et debitor solvendo alibi, plene non satisfacit propriæ obligationi, nisi solvat etiam
5 id, quod Creditoris interest, solutionem non esse factam in loco contractus, ubi facienda erat; quemadmodum post *Text. in d. l. Is, cui cert. loc. ff. de eo quod cert. loc.*, docent communiter Scribentes, & signanter *Castrens. n.1., & 2.*, *Faber. in Cod. lib.3. tit.15. definit.2. per tot.*, *Scacc. de Commerc.*, *& Camb. §.2. Gloss. 5.n.200.*, *Rot. cor. Crescent. tit. de solut. dec.2., & dec.461. n.26., & seq. p.9. rec.*

Nil prorsus officiente, quod Creditor renuntiasse videatur solutioni in Urbe faciendæ ob constitutionem Procuratoris per eum factam ad exigendos fructus Archipresbyteratus; Siquidem
6 constitutio hujusmodi nedum non præsumitur facta a Creditore in proprium damnum, & animo amittendi utiliorem solutionem in loco Contractus, cum abhorreat a verisimili, quod Persona solers, & ejus generis, cujus est Franciscus Creditor, habens debitorem de jure, & facto obligatum ad complendam solutionem in loco Contractus, voluerit illi remittere talem obligationem, & ita non sine notabili sui damno contentus fuerit se subjicere periculo, & expensis, quæ sunt necessariæ pro transmissione pecuniarum de loco ad locum, easque condonare debitori, ad quem de jure spectant; ex firmatis per *Rot. in d.dec.456. n.10. cor. Lancett.*

Sed ulterius ex epistolis ejusdem Creditoris præfata Procuratoris constitutio ad exigendos fructus palam conjicitur facta pro majori cautione, & ob moram, atque impotentiam debitoris, qui alioquin nec Ampurii,, nec Romæ solutionem fortasse implevisset; Proin-
7 deque non liberat debitorem a solvendo, eo quod interest solutionem in Urbe factam non fuisse, a qua non censetur recessum per actum gestum gratia majoris cautionis; ex latè firmatis in præcedenti *Decisione Reverendissimi Decani §. Prodesse*. Præsertim quia idem Argenvillieres Creditor mandavit Procuratori, ne ipso inconsulto debitorem liberaret per apocham de recepto ea præ cæteris reddita ratione, *perchè non sò effettivamente con qual danno, ò utile vengano di costà le rimesse*; ex quibus verbis evidens resurgit demonstratio, quod mens Creditoris esset, comprehendi debere in solutione facienda per debitorem etiam damnum transmissionis pecuniarum; ita ut in hisce circumstantiis nihil noceat, mandasse eidem Procuratori, ut quæreret utiliorem occasionem pro trans-

mittenda pecunia; Hoc enim tribuendum est industriæ, & diligentiæ ejusdem Creditoris, non animo faciendi rem commodam debitori, qui sibi imputet, cur in se non suscepit onus transmissionis, prout tenebatur, ut in similibus terminis tradunt *Castropal. Oper. moral. tom.7. disp.7. punct.4. num.1., Molin.de contract. disput.403. num.6., Gait.de credit. cap.2. tit.7. n.1308.*

Quin urgere visum fuerit, quod sæpedictus Creditor, post constitutionem d.Procuratoris ad effectum exigendi reditus Archipresbyteratus pro sui dimissione, nequeat se vertere contra Mazzucchellium Fidejussorem, nisi probatis diligentiis, & impotentia sibi satisfaciendi de dictis reditibus. Objectio enim procederet, quoties probaretur,
9 quod per ejusmodi constitutionem novata fuisset præcedens obligatio, juxta quam solutio omnino, & indubitanter facienda erat hic in Urbe; sed nullatenus attendi meretur in casu, in quo eadem constitutio facta fuit absque ulla novatione priorum obligationum, gratia dumtaxat facilioris exactionis, & pro majori cautione, qua Creditor poterat ad libitum uti, & non uti; ut firmavit *Rota in Romana Concursus de Boncompagnis 16.Januar.1736.§.Cumque cor. R. P. D. Meo de Vais*; stante
10 præsertim obligatione Camerali, quæ tribuit Creditori jus variandi, & omisso debitore, sese vertendi adversus Fidejussorem; ad ea quæ tradit *Posth.resolut.123.n.11., & seq., Rot.dec.1284. n.10. cor. Emerix. Jun.*

Parvipensa postrema exceptione, quod nempe fieri possit, ut controversum residuum crediti Argenvillieres inspecto præsenti tempore satisfactum fuerit per exactionem fructuum Archipresbyteratus anni 1732., & 1733.: Præter quod enim, si hoc vere subsisteret, notitia d.exactionis jam ab illo tempore pervenisset ad Urbem, & exhiberentur hodie Apochæ de recepto, sicuti factum fuit de aliis summis; Adhuc sub hoc inani obtentu retardanda non est executio mandati contra Fidejussorem, cui
11 incumbit onus docendi de vera, & effectiva, non autem de possibili solutione; juxta firmata per *Rotam in Romana Fideicommissi de Matthiettis super expensis 5.Martii 1704. §.In nihilo refragrante cor. bon.mem.Ansaldo.*

Hactenus de credito Francisci in genere proveniente ex necessaria diminutione, quam patiuntur petiæ 3148. solutæ Sardiniæ ob transmissionem ad Urbem: Quo vero ad summam, seu quantitatem, ad quam ascendunt cambia omnino subducenda ex pretio intrinseco dictarum petiarum, res paucis absolvitur: Hæc enim summo jure constabilita fuit in scut.381. 05. facto calculo ad mitiorem rationem petiarum 14.pro quolibet centenario, de qua laudabiliter contentus fuit Creditor, quando cæteroquin ejusmodi cambialis subductio non semel ascendit ad petias 15., 16., & ultra etiam usque ad petias 18., quemadmodum comprobant univocæ, & conformes depositiones Mercatorum
12 non minus Urbis, quam Regni Sardiniæ, quibus in subjecta materia plena fides venit adhibenda: ex traditis per *Rot. cor. Ludovis. dec.226. n.3., coram Buratt. dec.419. num.6., & in rec. decis.369. num.6. par.19.*, & latius firmat *d.decisio Rmi Decani edita sub die* 10. *Decembris* 1734. *§. In specie*, ad quam in reliquis Domini sese remissive habuerunt.

Et ita utraque &c.

ROMANA, SEU TIBURTINA IMMISSIONIS.

Lunæ 2. *Julii* 1736.

ARGUMENTUM.

Immissio non retardatur nisi ex credito claro tam quoad substantiam, quam quoad quantitatem. Amissio bonorum ex casu fortuito cedit damno Commodantis, non Commodatarii; casus autem fortuitus censetur Spolium Camerale. Administrator, donec datum, & acceptum calculatum, & contrapositum non fuerit, dici nequit debitor; ejusque omne debitum ex rationum exæquatione extinguitur. Convocato concursu creditum extra eum allegari nequit. Retentio, & compensatio non admittuntur de una ad aliam hæredi-

tatem

tatem, & nisi debitum, & creditum verificetur in una, eademque persona.

SUMMARIUM.

1 *Verificatis extremis immissio denegari nequit.*

2 *Agere valenti pro evictione contra eum, qui immissionem petit, conceditur retentio ad evitandos inanes circuitus;*

3 *Modo tamen creditum sit omnino clarum.* & num.31.

4 *Tam quoad substantiam, quam quoad quantitatem.* & num. 11.

5 *Amissio bonorum ex causa Spolii Cameralis provenire censetur ex casu fortuito:*

6 *Proindeque cedere debet damno commodantis, & sic etiam fideicommisso;* & num.9.

7 *Quæ ab uno ex fratribus in communione viventibus detrahuntur, vel alienantur, reputantur ei assignata in vim tacitæ divisionis, nec fratres aliam actionem habent, quam jus tantundem consequendi ex aliis bonis in communi possessis.*

8 *Hæredes impugnare nequeunt confessionem, & approbationem suorum authorum.*

10 *Fratribus non competit actio adversus fratrem pro bonis sibi adscitis, nisi quatenus excedant ejus quotam; præsertim si ea sibi adsciverit cum eorum approbatione.*

12 *Ex administratione, quam quis non habuit, dici nequit acquisivisse bona.*

13 *Probationi redditionis rationis ex libris publicis erutæ plena fides est adhibenda.*

14 *Exequatio rationum omne debitum administratoris extinguit.*

15 *Ante redditionem rationis Administrator neque dicitur creditor, neque debitor*, & num.21.

16 *Genus præcedens declaratur, & restringitur ex subsequenti enumeratione specierum.*

17 *Declaratio, & confessio erronea neque tertio, neque ipsi declaranti, & confitenti nocet.*

18 *Nemo præsumitur testari de bonis alienis.*

19 *Declaratio facta ad unum finem extendi nequit ad alium omnino contrarium.*

20 *Continentia causarum dividi nequit, ne oriatur sententia contra sententiam.*

22 *Non ostenso, quantum ex aliena pecunia impensum fuit, creditum remanet turbidum, & illiquidum.*

23 *Debitum non verificatur nisi in eo, quod remanet deductis de jure deducendis.*

24 *Convocato concursu omnia jura tam activa, quam passiva transeunt in universitatem creditorum;*

25 *Neque ullum creditum extra concursum allegari valet*: & num.30.

26 *Cui autem in hoc judicio non competit actio, neque competit retentio.*

27 *Retentio, & compensatio non admittitur de una ad aliam hæreditatem;*

28 *Et nisi creditum, & debitum verificentur in una, eademque persona.*

29 *Bona subjecta primogenituræ alienari nequeunt.*

31 *Exceptio illiquida retardare nequit actionem claram.*

DECISIO LXII.

Jus vindicandi latifundium fideicommissarium situm in Territorio Tyburis sub vocabulo *gl' Archi, o il Prato* de anno 1652. pretio scut.5000. Laviniæ Lopez de Burattis venditum, ac hodie retentum a Fratribus de Oliveriis, approbatum ab A.C. favore Scipionis, & Marii fratrum Pupillorum de Philonardis, quamvis eventu minus prospero in nostro Sac. Auditorio promotum fuerit in secunda instantia, ut liquet ex geminis decisionibus non sine scissura suffragiorum editis coram R. P. D. Nunez *sub die* 12.*Junii* 1733., & 13.*Junii* 1735., feliciori tamen exitu reassumptum fuit in hodierna Audientia per eosdem pupillos Actores: Nam proposito per me congruo dubio — *An Sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda*, Domini responderunt, *Sententiam esse infirmandam*.

Non enim revocari poterat, nec revocabatur in discrimen existentia Fideicommissi conventionalis de anno 1577. ordinati a Paulo Æmilio, & Silvio de Philonardis, ejusque purifica-

tio favore Scipionis, & Marii, nec non identitas præfati latifundii comprehensi sub dicto Fideicommisso: proindeque immeritò denegata fuit eisdem fratribus
1 immissio, quæ, verificatis prædictis tribus extremis, de jure venit omnino concedenda, juxta dispositionem famigerati *Text.in l.fin.C.de Edict.Div.Had, toll.*, de qua in terminis hujuscemet fideicommissi, omissis antiquioribus, *Rota in Romana Immissionis 25. Novembris 1729. cor.bon.mem. de Valentibus, & in Verulana Immissionis 12. Januarii 1733. coram R. P. D. meo Crescentio*.

Nec ad elidendam actionem claram, & expeditam, quam promovent pupilli de Philonardis pro vindicatione dicti Casalis fideicommissarii, obstare visa fuit exceptio, quod iidem retineant Bona Marii Sen. de Philonardis spectantia Cæsari, Alexandro, aliisque de Philonardis Venditoribus ejusdem latifundii, ac debitoribus Marchionis Julii Buratti in summa longe excedente illius pretium, super quibus bonis sicuti Burattus Creditor, & ex ejus juribus Oliverii rei conventi, quatenus
2 spoliarentur latifundio Tyburis, agere possent pro evictione; ita petendo retentionem ejusdem, ad evitandum inutilem circuitum, recte valent impedire petitam Immissionem; juxta vulgatam regulam, de qua *Textus in l. vindicantem ff. de evict.*, cum aliis late deductis in utraque decisione superioris instantię, nimirum in prima *sub §.Hinc, sicuti*, & in secunda *sub §.Rursus*.

Quandoquidem ad effectum retardandi Immissionem ob beneficium retentionis, juris nostri regulæ sunt un-
3 dique firmæ, quod creditum debeat esse adeo clarum, & liquidum, ut nullo velamine queat obnubilari; ex firmatis per *Rot. coram Ninot. decis.24. num. 26., & in rec. decis.65. num.17. par.10., & decis.802. num.17.par.18., & coram Card. Caprara dec.3. num.3., & 4., & decis.24. num.7., & in Cornetana Census 1. Martii 1706. §. Etenim cor. Card. Priolo*, quodque desuper nullam admittat dubietatem, ne-
4 que in substantia, neque in quantitate; ad tradita per *Rot.dec.220. num.10, par.19., & dec.163. num.13. cor. bon. mem.Lanceтта, & in Romana, seu Signina Salviani 25.Aprilis 1727.§.Multoque minus cor.Emo Cincio*.

Hujus autem generis, & naturæ dici nequeunt duo credita per reos conventos in medium prolata ad effectum obtinendi retentionem controversi latifundii petiti per Actores in vim fideicommissi undique clari, & ab Oliveriis approbati. Quo enim ad primum creditum desumptum ex argentis, & pretiosis mobilibus per Marium Sen. de Philonardis descriptis in Inventario exarato de anno 1624., secumque Avenionem translatis, quæ veluti communia Domus, & Familiæ de Philonardis, subducta quarta parte spectante eidem Mario, pertinuisse dicuntur ad alios tres illius fratres, qui sunt debitores Buratti, Auctores laudati Fratrum de Oliveriis;

Quamvis inficiari nequeat, quod eadem argenta, & mobilia in sui origine fuerint patrimonialia Domus Philonardæ, & ex illis, quæ a fraternis, & Avitis hæreditatibus ad omnes fratres communiter perventa fuerant, juxta tenorem confessionis ipsius Marii emissæ tum in Inventario per eum confecto de anno 1624. occasione, qua promotus fuit ad Archiepiscopalem Cathedram Avenionis; tum etiam in Testamento per eundem successivè condito; cui sane confessioni uniformis est declaratio facta ab Alexandro, aliisque de Philonardis in antiquo judicio contra Cameram instructo de anno 1644., confirmata in alio recentiori moto a Scipione, & Mario hodiernis actoribus: non inde tamen recte valet inferri, quod Marius Sen. sit certus, & liquidus debitor ejus fratrum pro valore trium portionum ex dictis argentis, & Mobilibus Avenionem translatis.

Aut enim ea considerari velint avulsa per Marium ex communi patrimonio titulo simplicis mutui, & commodati; cumque e domo communi, ad quam fuerunt per eundem Marium fideliter reportata, ut liquet ex collatione Inventarii exarati de anno 1624., cum alio posteriori per Cameram confecto de anno 1644., post obitum dicti Ma-

Marii perierint ex facto Principis ea-
5 dem occupantis titulo Spolii; ejusmodi
sane damnum censeri debet superven-
tum casu fortuito ad late deducta per
Roland.consf.45. per tot. lib.3.; Indeque
sequitur, quod cedere debeat in de-
6 trimentum etiam fratrum commodan-
tium, non autem solius Marii commo-
datarii, cujus culpæ, & socordiæ ne-
quit adscribi casus fortuitus ad *Textum
in l. argentum commodutum 20. ff. com-
modati*, *Hieron. de Rof. observat. 96.
num.10.*, *Gomez. var.resol.lib.1.cap.3.
de commod.*, *& depof. num.3.*

Aut verius prædicta mobilia, & ar-
genta, quæ, licet avulsa ex communi
acervo, Marius adhuc in Inventario
anni 1624. fassus est *ad se spectare*, *&
pertinere*, ac de iis in suo, cum quo
decessit elogio, *tanquam de re propria
disposuit*, reputanda sunt per viam
tacitæ divisionis consensu fratrum assi-
7 gnata Mario in propriam portionem,
prout de jure præsumitur, quoties fra-
ter in communione vivens aliquam
partem bonorum communium detrahit,
vel distrahit; & in hisce circumstantiis
nulla competit aliis fratribus actio per-
quirendi rem a Mario detractam vel
distractam, sed solum jus consequendi
tantundem in aliis mobilibus, argentis,
& bonis pro indiviso possessis; ex late
deductis per *Honded. consf.58. num.58.*,
Gratian. discept.forensf.762. num.66.,
*Merlin.de pignor. lib.2. tit.1.quæst.36.
num.20.*, *Felic. de societ. cap.16. n.52.*,
Card.de Luc. de regal.disc.31. num.19.,
*Rota in Ariminen. Donationis 16. Ju-
nii 1705. §.Fin.cor. bon.mem.Kaunitz.*

Non subsistente, quod sæpedicta mo-
bilia, & argenta per Marium selecta
superarent quartam portionem sibi de
jure debitam; haud enim eadem com-
plectuntur eam integram, divitemque
suppellectilem, quæ tunc temporis ex
pluribus hæreditatibus coaluerat in
Domo Philonarda, ascendentem ad
scut 30000. circiter juxta depositiones
Testium per reos conventos adductas,
quæque per Cameram post obitum Ma-
rii de anno 1644. titulo Spolii fuit ab-
lata, sed unice comprehendunt eam
ratam, & portionem descriptam in In-
ventario anni 1624., haud exceden-
tem pretium, & æstimationem scuto-
rum 3440., ut docetur ex calculis in-
nixis judicio Peritorum; quo posito
liquet, quod pars argentorum, &
mobilium assignata Mario nullatenus
æquabat ratam sibi tangentem; quod-
que major pars remansit penes illius
fratres, a quibus absente Mario pessun-
data fuit, ut de pluribus argentis ap-
paret ex libris Mensæ Bancariæ Rober-
ti Primi, & probe agnovisse videntur
ipsimet fratres Marii, qui tantum
abest, ut portionem de eo selectam re-
putaverint excessivam, quinimmo ultra
acceptarunt illius dispositionem, in
qua titulo particularis legati reliquit
tanquam propria Alexandro alteri ex
fratribus controversa mobilia, & ar-
8 genta; quam sane confessionem, & ap-
probationem fratrum Marii datum non
est reis conventis jus, & causam me-
tientibus ab eisdem fratribus impu-
gnare, & reprobare; ad ea, quæ tra-
dunt *Noguerol. allegat.25. num.85.*,
*de Angel. de confess. lib. 2. quæst. 77.
num. 1.*, *& 2.*, *Rota coram Bich. de-
cis.115. num.1.*, *& cor.Coccin.dec.220.
num.4.*, *& dec.349. num.13. cum seqq.
par.17. rec.*

Sive igitur controversa mobilia, &
argenta ex communi patrimonio con-
9 siderentur abstracta in linea simplicis
mutui, & hoc casu, tanquam deper-
dita ex casu fortuito perierunt omni-
bus fratribus, non autem soli Mario
commodatario: sive potius reputari
velint accepta in linea appropriatio-
nis factæ per eundem pro rata sibi tan-
gente ex communi acervo, & in hisce
10 terminis nulla fratribus competit ad-
versus Marium actio, donec non pro-
betur excessus ratæ selectæ, cui repu-
gnat ipsamet fratrum approbatio, &
quælibet etiam juris nostri præsumptio
*Rot. dec.1289. n.1. coram Card. Sera-
phin.*, *& dec.388. n.10. cor. Cerr.*, *&
dec.823. n.9. cor. bo.me. Molines.*

Sed quatenus etiam per hypothesim
figurari velit aliqualis excessus in por-
tione mobilium, & argentorum per
Marium selecta, comparative ad reli-
qua penes fratres relicta; nunquam sa-
ne inficiari poterit incertitudo quotæ
excedentis: cum itaque dubium, in-
cer-

certumque sit, in quanam quantitate Marius ex hoc capite dijudicari valeat debitor fratrum; ex hac utique dubie-
11 tate ut supra diximus, remanet prorsus inefficax exceptio retentionis, minusque apta ad retardandam immissionem ex actione clarissima competentem; bene *Rot. dec.877. n.7. cor. Bichio, & dec.34. num.66., & dec.334. num.9., & 11. cor. Cerro, & dec.24. n.7. cor. clar. mem. Card. Caprara, & in Spoletana Bonorum 4. Maii 1705. §. Primo siquidem cor. bo.me. Kaunitz.*

Firmata ex hisce inefficacia exceptionis retinendi controversum latifundium in vim prætensi Crediti desumpti ex argentis, & mobilibus per Marium receptis ex communi patrimonio; quod sane vel nullatenus subsistit, vel dubio procul incertum remanet, & prorsus illiquidum in quantitate; majoris ponderis compertum non fuit alterum Creditum mutuatum ex administratione Bonorum communium per sæpedictum Marium expleta, cum qua dicuntur acquisita Loca Montium 307., quæ licet de anno 1644. fuerint titulo Spolii per Cameram ablata, adhuc per Transactionem postremo loco initam a Pupillis actoribus recuperata fuerunt pro rata scut. 20. mil. soluta a Pamphiliis, quibus occasione Spolii donata fuerat a Summo Pontifice major pars dictorum Locorum Montium.

Si enim sermo sit de universali administratione Bonorum omnium Domus Philonardæ, quæ *in priori Decisione superioris instantiæ* figuratur exercita per Marium, ea sane remanet exuberanter exclusa tam de tempore, quo Marius Romæ moram trahebat ex pluribus acquisitionibus factis a Cinthio fratre majori, & uxorato, quam de tempore, quo Marius erat absens, nedum ex constitutione Procuratoris per eum facta ad effectum administrandi Bona dumtaxat ad se privative spectantia; nulla facta mentione Bonorum communium, sed etiam ex positiva administratione exercita per Fratres ejusdem Marii, Nepotes, & Aviam, qui omnes suo semper nomine locationes, apochas de recepto, aliaque hujusmodi peregerunt; quibus accedunt tum plures Epistolæ Marcelli Nepotis, qui tempore non suspecto declaravit, Bona patrimonialia administrari a Parentibus, fratribus, & Patruis juxta diversas temporum circumstantias; tum confessio Alexandri fratris, qui in Monitorio manutentionis expedito de anno 1642. fatetur se fuisse in quieta, & pacifica possessione plurium Bonorum, in quibus petiit manutentionem; tum ultronea, & seria confessio ipsius Marii, qui de anno 1640. solemniter repudiavit hæreditatem Cæsaris fratris, ea speciali ratione, quia non minus ipse, quam alii fratres administraverant integrum patrimonium nulla reddita ratione. Tum denique depositiones Testium examinatorum in antiquo judicio Spolii anni 1644., concurrentibus autem tot Instrumentis, & contractibus expletis ab aliis fratribus Marii, una cum successivis declarationibus, & confessionibus emissis tempore non suspecto, incontroverti-
12 bilis redditur negativa universalis administrationis impictæ Mario, de qua nullum apparet vestigium, ac per consequens acquisitionis dictorum Locorum Montium ex hac asserta generali Bonorum omnium administratione, ut in proposito notant *Ciriac. controv.29. n.12., Tondut. quæst. Civ.68. num.8., Afflict. decis.308. n.6., Rot. dec.522. n.4., & dec.32. n.1. part.19. & dec.130. n.8. cor. Beninc., & decis.26. n.10., & seq. cor. Ansald., & dec.506. n.2., & seqq. cor. bon. mem. Molines.*

Si vero loquamur de peculiari administratione hæreditatis Card. Philippi, & Pauli Æmilii Archiepiscopi Amalphiæ, necnon Bonorum Romæ, & Tyburis, *cui videtur adhæsisse posterior Decisio R. P. D. Nunez*; licet ejusmodi administratio non inficietur exercita per Marium brevi temporis spatio, nimirum ab anno 1622., & 1623., quibus obierunt prædicti ejus fratres, ad annum 1624. quo idem Marius promotus ad Archiepiscopatum Avenionis discessit ab Urbe; adhuc acquisitio dictorum Locorum Montium ex hac brevi, & peculiari admi-

administratione prorsus excluditur ea ratione, quia sepositis Bonis Romæ, & Tyburis, de quibus tanquam assignatis eidem Mario pro manutentione Prælaturæ, & sic propriis, nulla reddenda est ratio, de aliis hæreditariis, & communibus omnibus fratribus Marius antequam discederet ab Urbe reddidit rationem, & solidationem reportavit, prout liquet quoad hæreditatem Card. Philippi ex partitis exactis, & expensis, desumptis ex libris rationis Bancariæ Roberti Primi, ex quibus Marius apparet Creditor prædictæ hæreditatis in conspicua summa scut. 3298.; quo vero ad aliam hæreditatem Episcopi Amalphiæ constat ex alia partita depositi facti in eodem Banco *per il resto di danari capitati in mani sue*. Cui sane probationi præseferenti omnimodam redditionem
13 rationis dictæ duplicis hæreditatis tanquam erutæ, non jam ex computis confidentialibus, sed ex libris publicis Rationis Bancariæ legaliter retentis plena fides venit adhibenda; *Surd. decis.199. num.11., & seqq., Conciol. ad Stat. Eugub. lib.2. rubr.74. n.9., Rota coram Ludovis. dec.302. n.3., & decis. 196. n.1. part.14., & dec.631. n.2. coram Molines, & dec.1130. n.7. cor. Lancetta, & in Romana Salviani 23. Januarii 1699. §. Sed cum hæc omnia cor. bo. me. dell'Olmo.*

Verum, si quæ fortasse superesset difficultas circa probationem redditionis rationis utriusque præfatæ hæreditatis per Marium administratæ, præcisius urgebat illud inevitabile dilemma, quod aut Marius reddidit rationem hujusce administrationis, ut constat ex dictis partitis rationis Bancariæ solutis *in causam reliquatus*, &
14 hoc casu per exæquationem rationum quodcunque debitum administrationis remansit extinctum; *Rot. decis.1039. n.3. cor. bo.me. Molines, & in Cæsenaten. redditionis rationis 20. Junii 1698. §. Secundo cor. clar. mem. Card. Priolo*: aut non reddidit, & non alia competit actio, quam adigendi ejus hæreditatem ad dispunctionem dati, & accepti: explorati siquidem
15 juris est, quod ante redditam rationem Administrator dici nequit neque Creditor, neque Debitor; ad late tradita per *Excobar. de ratiocin. cap.21. n.12., Rot. dec.220. n.3. part.8., & dec.66. num.23., & seq., & dec.186. n.16. part.10. rec., & dec.38. n.25. lib.10. ad ornat. Card. de Luca, & dec.7. nu.11. tit. de Salv. cor. cl. mem. Card. Falconerio.*

Quin ad evadendum judicium redditionis ration. omnino necessarium ad effectum decernendi creditum, vel debitum resultans ex hac peculiari Bonorum administratione exercita per Marium, possit recurri ad declarationem per eundem emissam in ejus postremis tabulis, in quibus fatendo se acquisivisse prædicta Loca Montium 307. ex administratione gesta, videtur hoc ipso, se constituisse debitorem ejusdem administrationis absque ope ulterioris dispunctionis rationum, ut latius præseferunt verba ejusdem declarationis ibi - *Lascio all'istesso Monsignor Alessandro Luoghi 307. di Monte, conforme la nota, che gl' hò rinovata di mia mano, e dichiaro d' avere acquistati detti Luoghi di Monte col maneggio d' ogni cosa Patrimoniale di mia Casa dopo la morte del Sig. Card. Filippo mio fratello, tanto della sua Eredità, quanto di quella di Monsig. Arcivescovo d' Amalfi similmente mio Fratello; e Beni patrimoniali di Roma, e Tivoli, che per scarico della mia Coscienza, come loro Procuratore universale, e senza aver mai dato conto della mia amministrazione, e con li frutti avanzati dalli stessi Monti, e qualche residuo, e poco con le provisioni de' Carichi esercitati in Roma d' Assessore del S. Offizio, in Avignone di Vice-Legato, e Sopraintendente di quell' Armi, in Germania, e Polonia di Nunzio Apostolico, e però detti Luoghi di Monte non sono compresi nello Spoglio.*

Jam enim fateri oportet ejusmodi declarationem, perpensa probationum serie superius enuntiata, nullatenus præseferre posse generalem administrationem Bonorum omnium, quæ Domus Philonarda pluribus, ac diversis locis tunc temporis possidebat, sed omnino referenda esse ad illam particula-

cularem Bonorum Card. Philippi, & Archiepiscopi Amalphitani, ad quam post genericam expressionem *del maneggio di ogni cosa Patrimoniale*, coarctata fuit, tam inspecta littera, quam etiam
16 integro contextu ejusdem declarationis; Genus enim præcedens declarat, & modificat subsequens enumeratio specierum; *Textus est in l. Legatum ff. de supellect. legat.*, *Actolin. resolut.* 73. n. 4., *Gobb. consult.* 148. n. 41., *de Luca ad Gratian. discept.* 922. n. 7., & *seqq.*, *Rot. decis.* 518. n. 2. *part.* 2., & *dec.* 68. n. 18. *part.* 16., & *dec.* 9. n. 5. *tit. de leg. cor. Falconerio.*

Cumque de hac specie Bonorum administratorum a Mario doceatur facta redditio rationis antequam idem sese transferret Avenionem; inde palam resurgit, quod ejusmodi posterior declaratio præseferens acquisitionem Locorum Montium 307. ex dicta peculiari Bonorum administratione, & emissa de tempore, quo Marius erat mentis agitatione perculsus, dijudicanda sit potiùs erronea, & per consequens nullatenus attendenda ad effectum constituendi eundem certum, & liquidum debitorem suorum fratrum ex capite sæpedictæ acquisitionis; cum
17 juris inconcussi sit, quod declaratio quælibet, & confessio erronea nullum infert præjudicium tertiis, imo nec ipsimet confitenti, *ad Textum in leg.* 1. *C. de fals. caus.*, *Rot. dec.* 132. *n.* 10. *part.* 10. *Rec.*, & *cor. Emerix Jun. dec.* 1055. *n.* 8., & *cor. Benincas. dec.* 348. *n.* 21.

Concurrente præsertim in exclusionem acquisitionis dictorum Locorum Montium ex dicta peculiari administratione, duplici validissima conjectura; Altera nimirum, quod Marius de tempore præfatæ administrationis alienavit 20. Loca Montium ad se privative spectantia, quod sane factum non extitisset, si adfuisset ex geminis hæreditatibus administratis pecunia otiosa ad effectum investiendi; altera verò conjectura profluit a tempore acquisitionis dictorum Locorum Montium inceptæ de anno 1632., & sic postquam jam octo effluxerant anni ab obitu tam Cardinalis Philippi, quam Episcopi Amalphiæ, & ulterius postquam secuta jam fuerat redditio rationis administrationis per Marium expletæ; in quibus profecto circumstantiis verosimilius visum fuit ex propriis reditibus patrimonialibus Romæ, & Tyburis, aliisque lucris comparatis ex muneribus exercitis Marium acquisivisse prædicta Loca Montium 307., de quibus in eadem declaratione disposuit, tanquam de bonis propriis, nemo enim præsumitur te-
18 stari de bonis alienis juxta regulam juris; de qua *Gloss. in l. conficiuntur §. Si post factum, verb. testatur. ff. de iure Codicill.*, *Rot. dec.* 93. *num.* 4. *cor. Duran.*, & *dec.* 429. *num.* 3. *cor. Priolo*, & *dec.* 614. *num*6. *cor. bon. mem. Molines.*

Eoque certius, si mature perpendatur mens, & intentio Marii proferentis sæpedictam declarationem, quæ dubio procul directa principaliter fuit ad illum unicum finem demonstrandi acquisitionem dictorum Locorum Montium factam esse non jam ex bonis Ecclesiasticis, sed ex bonis propriis patrimonialibus, ibi -- *Con il maneggio d' ogni cosa patrimoniale*; Idque ad effectum tuendi dispositionem ordinatam, evitandique super eisdem Locis Montium molestias Spolii aliàs illatas a Ministris Cameralibus hæreditati Episcopi Amalphiæ ejus fratris, ibi -- *E però detti Luoghi de' Monti non sono compresi nello spoglio* -- Proindeque dicta declaratio per Marium emissa ad
19 hunc unicum finem excludendi Spolium Ecclesiasticum nequit ultra voluntatem declarantis extendi ad alium omnino contrarium destruentem dispositionem ejusdem, veluti factam super Locis Montium alienis, utpote spectantibus communi fratrum patrimonio; ut in puncto firmant *de Angelis de confess. lib.* 1. *q.* 7. *effect.* 5. *n.* 1., & 2., *Rot. dec.* 85. *n.* 8. *cor. Cels.*, & *dec.* 407. *n.* 1. *par.* 14., & *dec.* 16. *n.* 28. *part.* 19., & *in Sutrina fideicom.* 21. *Januar.* 1694. §. *Non obstante*, & *in Romana, seu Sabinen. Capellæ* 3. *Januarii* 1694. §. *Igitur*, & 9. *Januarii* 1697. §. *Obligatio coram bo. me. Ursino.*

Nihil prorsus refragante, quod Pupilli de Philonardis Actores d. declaratio-

tio-

tionem Marii præseferentem acquisitionem Locorum Montium 307. ex reditibus communibus approbari obtinuerint in Tribunali Cameræ, atque in ejus vim grande emolumentum scut.20. mil. postremo loco consecuti fuerint; unde quod semel placuit, uti verum, & subsistens ad proprium commodum, æqui, bonique ratio non patitur, ut contendatur falsum, & insubsistens ad alienam jacturam: objectum enim facile corruebat ex facto; Siquidem præfata declaratio deducta non fuit ab Actoribus in judicio Camerali ad effectum tuendi acquisitionem Locorum Montium ex Bonis communibus Familiæ de Philonardis, sed ad hoc, ut magis confirmaretur possibilitas Marii comparandi eadem Loca Montium ex propriis patrimonialibus Bonis absque ulla commixtione redituum Ecclesiasticorum; quæ sane possibilitas desumpta fuit ex calculis particularium Bonorum ejusdem Marii, aliisque probationibus amplexis in Voto Camerali R.P.D. Maggi firmantis dumtaxat *prædicta Loca Montium non fuisse quæsita ex reditibus Ecclesiasticis*. Quibus profecto documentis licet Princeps Pamphilius acquiescere consultius putaverit, curando, ut litem a Pupillis motam dirimeret Transactio; non tamen adhæsit Tribunal Cameræ, cujus postrema resolutio præscribens, *ut firmaretur Status per Philonardos*, palam edocet, quod posthabita declaratione Marii, aliisque probationibus adductis, idem Tribunal requirebat adhuc ulteriorem cognitionem ad effectum definiendi, ex quibus Bonis revera potuerint acquiri, & acquisita fuerint per Marium sæpedicta

20 Loca Montium: judicium itaque pendens adhuc in Tribunali Cameræ nedum operatur, ut nullo pacto dici queat approbata declaratio Marii, sed etiam ne provenientia dictorum Locorum Montium examinetur coram alio Judice, alias enim orietur Sententia contra Sententiam, divisa continentia causarum; *Tondut. de prævent. cap.*13.*n.*3., *Capyc. Latr. dec.*180. *n.*19.

Cæterum ad removendam quamcunque dubietatis umbram ulterius animadvertebant Domini, quod etiamsi declaratio per Marium emissa in omni sui parte materialiter, & prout jacet vera esset, & undequaque subsistens, adhuc ea nullatenus urgeret ad effectum decernendi debitorem eundem Marium erga fratres ex capite administrationis expletæ: cum enim dicta declaratio non secumferat, quod Marius sit certus, & liquidus debitor fratrum, sed unice, quod idem erogaverit in emptione Locorum Montium pecuniam communem, de qua nullam unquam reddiderat rationem; inde quidem resurgit, quod in generali dispunctione rationum facienda inter Marium, & fratres hæc partita Locorum Montium, sive pretii in eorum emptionem a Mario erogati ad ejus debitum calculari debeat; Sed non etiam sequitur, quod idem Marius hodie, & priusquam dictæ rationes dispungantur, constitui possit ex causa prædicta certus, & liquidus debitor suorum fratrum in dicta summa, dum juxta tenorem ipsiusmet declarationis rationes inter eos nunquam dispunctæ, & exæquatæ fuerunt: ad effectum enim, ut administrator certus, & liquidus debitor constitui possit, non est habenda ratio de solis partitis accepti, sive debiti, sed calculandæ quoque, & contraponendæ sunt aliæ partitæ dati, seu Crediti, ut sic utrisque collatis eruatur postea debitum, vel creditum in certa determinata summa: donec autem partitæ omnes tam dati, quam accepti calculatæ, & contrapositæ fue-

21 rint, nunquam firmari potest, quod Administrator propter unam, vel alteram partitam debitor remanserit; ad tradita *per Amat. resol.*59. *n.*35., *Salgad. in Labyr. Cred. par.*3. *cap.*7. *n.*22. *cum seqq.*, *Guttierez de tutel. part.*3. *cap.*1. *n.*52., *Ansald. de commerc.*, *& merc. disc.*36. *n.*3., *& disc.*37. *n.*19.

Sed neque prædicta partita Locorum Montium integre valet referri ad creditum fratrum, & debitum Marii: etenim ex tenore sæpedictæ declarationis literaliter desumitur, quod acquisitio dictorum Locorum Montium comparata fuit partim ex administratione Bonorum hæreditariorum Car-

dinalis Philippi, & Pauli Æmilii Episcopi Amalphiæ, partim ex fructibus eorundem Locorum Montium, partim vero ex propriis lucris, & reditibus
22 ad Marium privative spectantibus: donec itaque non doceatur quid, & quantum fuerit impensum ex pecunia communi in dicta emptione, creditum ex eadem proveniens, utpote turbidum, & illiquidum nequit opponi ad retardandam petitam Immissionem; *Rot. in Cornetana Census* 1. *Martii* 1706. §. *Etenim suppositum*, *ubi concordantes*, *cor. cl. mem. Card. Priolo*.

Eoque fortius, quia Marius opponere valet adversus ejus fratres plura conspicua, & quidem anteriora Credita in summa scut. 12009. partim liquidata a Perito, partim vero post editam Peritiam reperta; quæ sane dubio procul reddunt magis incertum illud qualecunque debitum desumptum a partiali acquisitione dictorum Locorum Montium ex pecunia communi; non enim Marius fatendo id, quod receperat ex administratione Bonorum communium, sibi præclusit viam deducendi propria Credita, quæ
23 utique minuunt ejus debitum, cum hoc non verificetur, nisi in eo, quod superest, factis deductionibus de jure faciendis; ad ea, quæ firmant *Cancer. var. resol. part.* 3. *cap.* 7. *n.* 328., *&* *cap.* 15. *n.* 316., *Ursill. ad Afflict. decis.* 205. *n.* 7., *Barz. decis. Bonon.* 86. *n.* 40., *Cartar. dec.* 74. *n.* 21.

Vim, & efficaciam prædictorum sentientes Defensores Buratti, & fratrum de Oliveriis, extremum conatum parabant in eo, quod cum agatur de retentione controversi latifundii pretii sc. 5000. satis tenuis, si comparetur cum Creditis adversus Marium competentibus ex persona fratrum de Philonardis; hinc eadem retentio debeat admitti, quantumvis dicta Credita verificata sint tantum in substantia, sed patiantur aliquam turbiditatem in quantitate: verum in exclusionem hujus postremi objecti duplex occurrebat responsio; prima nimirum, quod ubi, prout in casu, nulla præcessit redditio rationis juxta declarationem Marii, durum, & asperum erat affirmare debitum proveniens ex administratione verificari in substantia, cum possit in redditione rationis nedum notabiliter minui, sed etiam in totum absorberi a partitis crediti deducendis per Administratorem, dum præsertim illæ jam deductæ ascendunt ad dictam insiguem summam sc. 12000. Altera verò ineluctabilis responsio desumitur ex eo, quod etiam si credita fratrum de Philonardis adversus Marium in substantia controverti nequeant, & æque sint clara, & liquida in quantitate; quia tamen super eorum bonis usque ab anno 1684. convocatus fuit
24 formalis concursus, eodem stante, & adhuc pendente, cum omnia jura tam activa, quam passiva translata fuerint in universitatem Creditorum; ad *Text. in l. Item si unus* 12. *ff. de recept. Arbitr.*, *Merlin. de pign. lib.* 4. *quæst.* 135. *n.* 2., *Rot. decis.* 247. *n.* 31. *par.* 9. *rec.*, *&* *decis.* 539. *n.* 4. *cor. Molines*; Si quæ fortasse credita eisdem fratribus compe-
25 tunt adversus Marium tanquam obnoxia concursui universali, nequeunt extra judicium concursus allegari, & promoveri a Buratto Creditore particulari non adhuc graduato, & fortasse posteriori cæteris Creditoribus; ex late traditis per *Salgad. in Labyr. credit. par.* 1. *cap.* 4. §. 2. *n.* 15., *&* *n.* 60. *cum seqq.*, *Mansi. consi.* 150. *num.* 2., *Rot. cor. Molin. decis.* 1292. *n.* 2., *&* 3., *&* *decis.* 629. *n.* 3. *cor. Caprar.*; Cui proinde,
26 si in præsenti judicio non competit actio, eo minus competere valet retentio; *Rot. dec.* 70. *n.* 38., *&* *dec.* 531. *n.* 11. *cor. Cerro*, *&* *dec.* 149. *num. fin. par.* 15., *&* *dec.* 646. *n.* 39., *&* *seq. par.* 19. *rec.*, *&* *dec.* 1143. *n.* 4. *cor. Lancetta*.

Quæ omnia eo libentius amplectenda videbantur, ponderando, quod actio Immissionis promota fuit a Pupillis Actoribus in vim fideicommissi Pauli Æmilii, & Silvii de Philonardis; exceptio verò retentioni ad illam retardandam opposita provenit ab asserto debito spectante ad hæreditatem Marii
27 Sen. de Philonardis; notissimi autem juris est, quod retentio, & compensatio non admittitur de una ad aliam hæreditatem; ulteriusque prædicta Immissionis actio competit æqualiter ge-

minis

minis fratribus actoribus, exceptio autem retentionis exerceri valet adversus solum Scipionem, uti possessorem Locorum Montium primogenialium provenientium ex hæreditate Marii asserti
28 debitoris ejus fratrum, quando de jure compensatio, & retentio locum non habet, nisi verificetur creditum, & debitum in una, eademque persona; *Card. de Luc. de Credit. disc.* 47.. *n.*6., *Bersan. de compensat. cap.* 3. *quæst.* 1. *n.* 22., *Rot. dec.* 130., *n.*6. & 7. *post. Zacch. de obligat. Camer.* Hujusmodi proinde retentionis exceptio veluti prorsus incongrua in præsenti judicio, tum ratione diversitatis personarum, tum rerum, poterit magis apte promoveri in alio particulari judicio, in quo rei conventi quatenus fer. fer. declarentur Creditores Marii ex persona fratrum de Philonardis, semper erunt cauti de satisfactione super Locis Montium possessis a
29 Scipione, utpote subjectis Primogeniture per Marium ordinatæ, quæ propterea nullo pacto distrahi possunt.

Cum itaque credita desumpta ex juribus fratrum de Philonardis adversus hæreditatem, & bona Marii Sen., vel nullatenus subsistant, vel sint prorsus incerta in quantitate, quæ pendet a dispunctione partitarum dati, & accepti facienda in judicio redditionis rationis; aut denique in eo supposito, quod verificata sint in substantia, nullamque patiantur exceptionem in quan-
30 titate, deduci, & promoveri nequeant extra judicium concursus, cui sunt obnoxia; exceptio retentionis eisdem creditis innixa, nullatenus apta censeri
31 potuit in hoc privilegiato judicio ad remorandam petitam Immissionem; Actio enim est undequaque clara, exceptio verò prorsus illiquida, & altiorem indaginem requirens; *Rot. coram Manzaned. dec.* 761. *n.*5., & *cum aliis, dec.* 1278. *n.* 15 *cor. bon. mem. Molin.*

Et ita videntibus quinto, & sexto responsum fuit utraque &c.

ROMANA ASSOCIATIONIS.

Lunæ 3. Decembris 1736.

ARGUMENTUM.

Hæres simplex non tenetur ad debita Authoris nisi pro ejus quota, modo tamen non conveniatur actione hypothecaria, quia tunc ad commodum Creditoris tenetur in solidum. Solutio debiti alieni non tribuit actionem hypothecariam, sed vel merum officium Judicis, vel actionem personalem tantùm. Deficiente credito Associationi non est locus.

SUMMARIUM.

1 *Quem de evictione tenet actio, eundem Agentem repellit exceptio.*
2 *Heres simplex tenetur ad debita sui authoris,*
3 *Et ex ejus persona tenetur etiam hæres mediatus.*
4 *Decisiones prius editæ sunt supponendæ.*
5 *Heres impugnare nequit qualitatem hæreditariam ab ejus authore approbatam:*
6 *Non tenetur tamen ad debita authoris nisi pro ejus quota:*
7 *Fallit quoties convenitur actione hypothecaria, quæ est individua, licet res hypothecatæ sint dividuæ;*
8 *Quia tunc tenetur in solidum ad commodum creditoris.*
9 *Solutio debiti alieni non tribuit actionem hypothecariam, sed vel merum officium Judicis, ubi omnis actio tam realis, quam personalis deficit;*
10 *Vel actionem de in rem verso, quæ inter personales numeratur;*
11 *Vel negotiorum gestorum, quæ pariter est personalis.*
12 *Transactio nomen recipit a transitu, qui fit ab actione.*
13 *Deficiente credito frustra petitur associatio.*

DECISIO LXIII.

EX Juribus quorundam Censuum usque de annis 1582., 1583., & 1585. impositorum a Martio de Jordanis super ejus Domibus positis è conspectu Cloacæ S. Luciæ, quos ipsorum Emptores translative cesserunt bo. me. R.P.D. Marcello de Jordanis Stella hæredi subinde simplici dicti Martii, Maria Camilla, & Maria Joanna Sorores de Ursinis in vim cessionis ipsis factæ a Com. Virginio de Ursinis, pro recuperandis bonis, & Juribus spectantibus ad fideicommissum in quadam donatione ordina-

natum a dicto bon.mem.R.P.D.Marcello, inter quæ contendebatur extitisse memoratos census, judicium associationis instruxerunt adversus prædictas domos titulo emptionis modo detentas a Fratribus de Ottinis.

Ast assumpto examine hujus prætensionis coram Rmo P.D. Albino Archiepiscopo Athenarum, munera tum Signaturæ Justitiæ Votantis, tum Summi fęliciter regnantis Pontificis Eleemosynarii omnium cum laude exercente, tanquam Judice in hac causa in locum A. C. deputato, cum prodiisset sententia absolutoria ab impetitis favore dictorum Fratrum de Ottinis, hinc causæ cognitio, ob interpositam appellationem pro parte Sororum succumbentium, devoluta est ad hoc Sac. Auditorium, eaque Mihi commissa, proposui hoc mane dubium, videlicet — *An sit danda associatio* — Cui Domini *Negativè* responderunt.

Exceptio siquidem derivans ex famigerato *Text. in leg. vindicantem ff. de*
1 *evict.* exclusiva actionis ab eo propositæ, qui ad contemporaneam erga reum emendationem teneretur, visa est obicem præbere prætensioni dictarum Sororum de Ursinis: Quemadmodum enim non controvertitur, ipsas a dicto bon.mem. R.P.D. Marcello causam habere, qui, ut supra prænotatum est, hæreditatem Martii debitoris censuum adivit absque beneficio legis, & inventarii, ac proinde sese obligavit pro debitis ad eundem Martium spectantibus, *Leg. pro hæreditariis. Cod. de hæredit. act.*; Ita in dubium revocari nequivit, quin eædem Sorores de Ursinis adstrin-
3 gerentur indemnes relevare Fratres de Ottinis reos conventos, si in eorum præjudicium petita associatio concessa fuisset pro debito dictorum censuum ad Martium spectante, prout omnino adstrictus fuisset Marcellus, cujus personam repræsentant præfatæ Actrices, ut pote venientes in figura Fideicommissariarum ejusdem Marcelli, ad *Text. in leg. cum hæredes. ff. de acquir possess.*, apposite exornatum per *Gratian. discept. 717. num. 28.*, *Rot. in decis. 225. num. 3. post Cenc. de cens.*, *& in dec. 60. n. 14. cor. bon. mem. Ansaldo.*

Neque ad declinandam Sanctionem præcitati *Textus in leg. vindicantem* profuit Actricibus denegare qualitatem hæreditariam Martii respectu Marcelli; Ultra quam quod etenim de hac sufficiens testimonium perhibet *Rota in decis. 33. coram Biebio*, quæ de stylo notorio hujus Sacri Tribunalis suppo-
4 nenda est, ut millies monuit idem Sacrum Tribunal, & signanter *in Sutrina, seu Viterbien. Dotis super fructibus 30. Junii 1727. §. Hisque cor. bon. mem. Gamaches*; In facto præterea constat, ipsum Marcellum, cæterosque Filios Martii acquievisse dicto Judicato Rotali, in quo fuerunt condemnati pro fructibus alterius census tanquam hæredes Sebastiani de Jordanis per medium Martii: Quamobrem in his circumstantiis profecto multo minus dubitari valet de dicta qualitate hæreditaria Marcelli respectu Martii, quam de cætero nequaquam impugnare pos-
5 sent Sorores de Ursinis causam habentes ab illo, qui eandem qualitatem, Judicato Rotali acquiescendo, approbavit; *Rot. in dec. 96. num. 8. cor. bon. mem. Herrera, & in dec. 958. num. 19. coram bon. mem. Lancetta.*

Verum circa qualitatem hanc hæreditariam Martii in Marcello pro parte Sororum dę Ursinis e conspectu præmissorum manus victæ dabantur; Acriter itaque contendebatur, Marcellum fuisse hæredem Martii pro tertia parte solummodo, ideoque in omnem casum exceptionem d. *Textus in leg. vindicantem* officere posse pro tertia parte tantùm eidem Marcello, ejusque Successoribus, eo quia non tenerentur ad solu-
6 tionem debitorum Martii, & consequenter pro relevatione erga Fratres de Ottinis, nisi ad ratam, pro qua Marcellus ipse fuit hæres; *Leg. cum a Matre 14. Cod. de rei vindicat.*, *Leg. 2. Cod. de hæredit. act.*, *Surd. cons. 104. n. 12.*, *Andreol. controv. 209. num. 1.*, *Cyriac. contr. 93. n. 1.*, *vot. 7. n. 6.*, *& seq. post dec. Rembold.*, *Rot. in dec. 20. n. 6.*, *& seq. in Mantiss. ad Card. de Luc. super mat. de usur.*, *cor. Duran. dec. 68. n. 1.*, *cor. Celso dec. 71. n. 1.*, *& in Sabinen. Immissionis 14. Martii 1732. §. Verò cor. R.P.D. meo Nunez.*

Et

Et quamvis admitteretur hujusmodi legale principium recipere limitationem, videlicet quod non procedat, quotiescunque hæres debitoris convenia-
7 tur actione hypothecaria, quæ ob ejus individuitatem, licet res hypothecatæ sint dividuæ; *Socein. Sen. consil. 175. n.2. lib.1., Pedroch. in tract. de resolut. contract. n.306., Cenc. de censib. qu.98. n.31., Salgad. labyrint. Creditor. par.2.*
8 *cap.11. n.6., & 7.*, operatur tamen, ut quilibet ex Hæredibus in solidum obligatus intelligatur in favorem Creditoris; *Leg. 1., & 2. Cod. si unus ex pluribus hæred. cred., Negusan. de pignor. mem.1. par.8. n.84., Merlin. de pign. lib.2. quæst.15. n.53., Olea de cess. Jur. tit.4. qu.6. n.17., Mans. consul.57. n.79., Urceol. consul.95. n.16., & 17., Card. de Luc. de dot. disc.76. n.2., Rot. cor. Baratt. dec.673. n.3., cor. Arguell. dec.502. n.20., cor. bon. mem. Molin. decis.829. n.26., cor. bon. mem. Herrera dec.70. n.7., cor. clar. mem. Card. Falcon. dec.11. n.7. tit. de Fideicom., & in Crotonen. Salviani 8. Junii 1705. §. Final. cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Nihilominus limitationem casui nullatenus esse adaptabilem sustinebatur: nam inter Fratres de Ottinis, & præfatum Martium nullus intercesserat contractus, minusque hypothecam oriri posse dicebatur ex solutione, & dimissione fructuum controversorum censuum pro tertia parte, quatenus dimissio hujus debiti oriretur pro ista tertia parte ex concessione associationis petitæ a Sororibus de Ursinis; Hæc quip-
9 pe solutio debiti alieni ad summum importaret vel merum officium Judicis, quod imploratur, ubi omnis penitus tam realis, quam personalis deficit actio, ut docent — *Antonius Faber de errorib. Pragmatic. decad.80. error.7., & 8., Negusan. de pign. mem.1. par.8. n.48., Thesaur. lib.2. quæst. forens.85. num.4.*, vel actionem de in rem verso, quam
10 inter actiones personales numerari ajunt — *Mysinger. in Instit. lib.4. tit.6. de action. §. Actiones n.27., & seqq., Rot. dec.6. tit. de reb. credit. n.13. coram clar. mem. Card. Falconer.*, vel de-
11 mum actionem negociorum gestorum, quam pariter mere personalem esse defendunt *cit. Mysinger. ibidem n.41., & seqq., Carleval. de Judic. lib.1. tit.3. disput.35. n.8., Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. in cit. dec.6. n.14.*

Attamen hisce, & aliis in idem coincidentibus argumentis minime attentis, proindeque prætermissis, considerantes Domini, quod alias anno 1660. Franciscus alter ex Hæredibus gravatis dicti R. P. D. Marcelli, & venditor dictarum domorum, postquam egit adversus Paulum, & Camillum cæteros cohæredes Martii una cum sæpedicto R.P.D. Marcello, ad solemnem devenit transactionem cum Laurentio Cianti causam habente ab iisdem Paulo, & Camillo, in qua, recepta summa scutorum mille, absolvit dictum Laurentium a quacunque prætensione, quam inposterum excitare posset etiam ex causa dictorum censuum; Inde compertum est, eosdem census extinctos mansisse pro duabus ex tribus ratis, pro quibus Marcellus nec fuit hæres Martii, juxta indolem, & naturam transactionis, quæ porrò appellatur *Transactio*
12 ob transitum, qui fit ab actione, secundum *Bartolum in leg. Sive. ff. de Transaction.*, consequenterque non dubitarunt, quin deneganda esset associatio etiam pro his duabus ex tribus par-
13 tibus, & quidem ex defectu crediti, sine quo frustra associatio petitur; *Rot. in dec.31. n.6. post Cenc. de Cens., in decis.675. n.7. cor. bon. mem. Herrera, & in Neapolitana Census 31. Janu. 1729. §. Fin. cor. R. P. D. meo Nunez, & in confirmatoria 20. Junii ejusdem anni §. De eujus. cor. Illmo Domino Corio Almæ Urbis Gubernatore.*

Et ita utraque &c.

PISTORIEN. BENEFICII.

Veneris 7. Decembris 1736.

ARGUMENTUM.

Declaratio renuntiationis habet locum, si hæc sit dubia, non quando est clara. Ad jura renuntiata non datur regressus. Patronus exhibendo Ordinario nominationem a Compatronis de ipso factam, se præsentare non dicitur. Cætera habes in argumento Dec. XLVIII.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Proœmium renuntiationis ostendit intentionem Renuntiantis.*

2 *Sub renuntiatione honorum temporalium, ac jurium non comprehenditur Juspatronatus.*

3 *Declaratio cadit super re dubia, non super clara.*

4 *Ad Jura renuntiata non datur regressus.*

5 *Magis factorum habetur ratio, quam declarationum præsertim pendente lite expiscatarum, si inter se repugnent.*

6 *Literæ Apostolicæ pro præsentato cum derogatione medietatis vocum justificatæ sunt exequendæ.*

7 *Aliud est adhærere præsentationi de se factæ, aliud præsentare alterum, ejusve præsentationi consentire.*

8 *Ut ex uno actu non dicatur præstitus consensus alteri actui, sufficit possibilitas in contrarium.*

9 *Patronus exhibendo Ordinario præsentationem a Compatronis de ipso factam, se præsentare non dicitur.*

10 *Qui propriæ præsentationi adhæret, nihil agit in commodum compræsentati.*

DECISIO LXIV.

Perstiterunt Domini in Decisis coram Me sub die 4. Maii Anni currentis 1736. Quia etsi è numero illorum, qui præsentarunt Dominicum, dematur Vox Monachi, prout esse demendam convincunt rationes expensæ in Decisione, quæ revidetur §. *Admiserunt usque ad* §. *Sed his quoque*, quas iidem Domini in hac nova Propositione approbarunt, & existimarunt non everti ex quadam declaratione recensiti Monachi nunc exhibita, quod nempe ipse in renuntiatione emissa occasione ingressus in Religionem, de qua late fit mentio in dicta præterita Decisione, intellexerit includere Jura patronatus, sive Familiaria, sive Gentilitia, eo ipso, quod literalia sunt ver-
1 ba proœmialia ejusdem renuntiationis unice renuntiandi Bonis temporalibus; ibi -- *Spogliarsi di tutti gli suoi Beni, ed effetti temporali &c.* -- quæ cum claram nimis demonstrent intentionem restrictivè renuntiandi Bonis temporalibus, sub quorum cathegoria, ac ju-
2 rium non venit Juspatronatus connumeratum inter Jura honorifica, & spiritualia, in quantum est annexum spiritualitati, & ordinatum ad spiritualia, ut firmatur in eadem Decisione §. *Quoniam cum sequen.*; ita non admittunt in contrarium ullam declarationem in
3 destructionem dictæ claræ voluntatis; cum declaratio cadat in re dubia, non autem in re clara; *Castren. in Leg. hæredes palam* §. *Si quid n.*4. *in fine ff. de Testamen.*, & *consil.*22. *vers. præterea lib.*1., *Dec. consil.*114. *n.*5. *vers. Et dicit*, *Rot. cor. Coccin. dec.*1332. *n.*1., & *in recen. dec.*41. *n.*16. *part.*16.

Præsertim cum eidem declarationi repugnet ipsummet factum prædicti Religiosi, qui post renuntiationem una cum aliis devenit ad præsentationem Dominici, quamvis inutiliter, ut pariter probatur in eadem præterita Decisione §. *Quæ veritas cum sequen.*; quod utique idem non fecisset, quatenus, ut nunc supponitur, juxta enun-
4 tiatam ejus declarationem præcedenter se se expoliasset dicto Jurepatronatus, dum ad Jura renuntiata non datur regressus, *Leg. quæritur* §. *Si Venditor ff. de Ædil. Edict.*, *Leg. hærenius in princ. ff. de evict.*, *Rot. dec.*4. *de renuntiat. in Antiq.*, & *cor. Coccin. dec.*1471. *n.*7., & *cor. bon. mem. Molines dec.*1241. *n.*22.; Et consequenter
5 concurrente dicto facto, ejusque repugnantia, eo magis eadem declaratio ad præsens, & post emanatam præcedentem Decisionem expiscata, parvi facienda est; In his namque terminis magis facta, quam similes declarationes attenduntur; *Leg. quædam sunt ff. de reb.*, *Leg. item si Filius Familias* §. *Proinde si acceperit ff. ad Senat. Consult. Macedon.*, *Cap. dilecti* 52. *verbo facto de appellat.*, *Rot. coram Mantic. dec.*313. *n.*7., & *cor. cl. me. Card. Falconer. Tit. de empt. dec.*4. *n.*17.

Attamen cum, dempta etiam supramemorata Voce, Dominicus habeat pro se medietatem Vocum, nempe sex, & alias sex Voces habeat Antonius alter præsentatus, videlicet *Franchini Crescentii*, *Lamberti Patris*, *Raphaelis*, *Al-*

Alberti, *Octavii*, *& suam propriam*, firmum remanet, Literas Apostolicas
6 pro Præsentato cum derogatione medietatis Vocum a Dominico obtentas esse omnino uti verificatas exequendas, ex Juribus cumulatis in dicta præterita mea Decisione §. *Quia constitit*.

Non subsistente iterum insinuato supposito, quod Antonius præsentatus etiam fuerit a Bartholomæo Fratre, propter eaque ipse numeret ad sui favorem septem Voces; Quia de præsentatione hujusmodi nunquam doctum fuit; non juvante responsione, quod Bartholomæus consenserit præsentationi Antonii factæ ab aliis Patronis, qui consensus habendus est loco præsentationis, cum qui consentit præsentationi ab aliis factæ, præsentare dicatur.

Quandoquidem nec minus de tali expresso, ac literali consensu doctum fuit, & tacitus, ac præsumptus, quidquid sit, an sufficiat ad hunc effectum inducendi dispositionem, sive præsentationem, visus fuit Dominis non apparere ex illo Instrumento celebrato *die* 21. *Decembris anni* 1732., in quo tam Bartholomæus, quam Antonius, habita notitia, se se fuisse præsentatos a Patronis primo, & secundo loco, acceptarunt talem præsentationem in eorum personam factam, & in ipsius sequelam uti Compatroni eidem præsentationi adhæserunt; eo quia cum sit compatibile, quod quilibet ex illis acceptaverit quidem propriam, ac distinctam præsentationem, eique adhæserit, & nihilominus nil ulterius explere voluerit, nec ullo modo cogitaverit per talem actum velle præsentare alterum acceptantem, & adhærentem, cum
7 aliud sit acceptare, & adhærere præsentationi de propria persona factæ, & aliud velle præsentare ad Beneficium aliam Personam, eique ad hunc præcisum finem consentire; ut bene animadvertitur in Decisione, quæ revidetur §. *Urget enim*, & firmat *Text. in Cap. ubi periculum* §. *Cæterum de elect. in* 6., *Passerin. de elect. cap.*2. *num.*5., *Lotter. de re Benefic. lib.*3. *quæst.*17. *n.*7., aliique congesti per *Piton. de Contr. Patron. alleg.*60. *num.* 3.; ideo nullo modo affirmari valet, quod ex actu supradicto non respiciente unicum, ac individuum commodum agentium, sed quidem eorum utilitatem, & favorem distinctum, & separatum, Bartholomæus voluerit tacite præsentare etiam Antonium Fratrem, sive ejus præsentationi ab illis factæ consentire; itaut hic præsumptus consensus æquipolleat veræ, & effectivæ præsentationi, cum regula sit indubitata,
8 quod ex actu compatibili, & qui fieri valuit absque eo quod factum præcedens approbatum remanserit, nunquam dicatur præstitus consensus, & ad consensum hujusmodi excludendum sufficit sola dubietas, ac possibilitas in contrarium; *Bartol. in L.*1. §. *Hoc interdicto de itiner.*, *actuq. privat.*, *Surd. consil.*126. *in fine n.*32. *lib.*1., *Becc. consil.*106. *num.*46., *Gratian. discept. for. cap.*356. *n.*36., *& cap.*485. *n.*16., *Mascard. de probat. concl.*1255. *n.*51.,
9 & in proximis terminis nominati, quod exhibendo nominationem Ordinario, licet Patronus non dicatur per talem actum præsentare se ipsum, tenent, *Lap. consil.*75., *Lambertin. de Jurepatr. lib.*2. *part.*2. *quæst.*4. *artic.*2. *n.*2., & firmavit *Rota in Melevitana Beneficiorum* 10. *Junii* 1712. §. *Et hinc cessat cor. Emo Card. Aldrovando*.

Quinimo, inspecto tempore supradicti Instrumenti acceptationis, constat, & exclusum remanet, Bartholomæum voluisse tacite præsentare ad Beneficium Antonium Fratrem, tum quia uterque ex illis distincte, & separate, licet in unico Instrumento, acceptat propriam præsentationem, atque huic propriæ præsentationi adhæret; tum
10 etiam quia eo ipso, quod Bartholomæus adhæret propriæ præsentationi, ex hoc sequitur nimis evidenter, voluisse propriam accommodare vocem ad sui commodum, quod excludit, una simul illius utilitatem, seu Beneficium voluisse conferre in favorem Antonii Fratris, ut late firmatum fuit in præterita Decisione §. *Hinc deducitur cum sequen.*

Et ita Domini approbando in reliquis deducta in eadem Decisione, steterunt *In Decisis*.

IN-

INTERAMNEN. CENSUS.

Ven. 7. Decembris 1736.

ARGUMENTUM.

Donatio facta intuitu certi, & determinati matrimonii, eo non secuto, resolvitur.

SUMMARIUM.

1 *Donatio facta contemplatione certi, & determinati Matrimonii, eo non secuto, resolvitur.*

2 *Facta potentiora sunt verbis.*

3 *Donatio facta sub conditione Matrimonii contrahendi cum certa persona, dicitur facta contemplatione certi, & determinati Matrimonii.*

4 *Ex quo, non secuto primo Matrimonio occasione alterius fit altera Donatio, infertur primam factam fuisse contemplatione certi, & determinati Matrimonii.*

5 *Stantibus actibus cum Donatione non conciliabilibus, ea resoluta dici debet.*

DECISIO LXV.

Confirmandam hodie Domini censuerunt Sententiam Rotalem editam favore Ferdinandi Sciamanna cessionarii Hieronymi Gubernarii a Rmo P.D. Decano, prævia decisione ab eodem evulgata sub die 9. Maii labentis anni, quia adhuc constitit ex Instrumento die 7. Julii anni 1703. celebrato inter Conjuges Mariam Margaritam Medices, & Petrum Baldelli, utriusque consensu remissum vicissim fuisse quartum Dotale; proindeque probatum plene remansit, dictum Hieronymum Gubernari Donatarium dictæ Mariæ Margaritæ Medices erroneè processisse in compensanda summa scutor. 600. Dominico Setti auctori illorum de Gerardis reorum conventorum, dum occasione contrapositionis crediti, & debiti factæ inter ipsos Hieronymum Gubernari, & Dominicum Setti, idem Hieronymus ex causa dicti quarti Dotalis remisit præfatam summam sc. 600. Dominico Setti ejusdem quantitatis debitori ratione cujusdam census usque ab anno 1695. ab eo impositi ad favorem dictæ Mariæ Margaritæ Medices, ut latius probat *Decis. præcedentis Instantiæ per tot.*

Neque admissio ad causam nuper reportata per Angelam Rosam de Gubernariis, tanquam Filiam præcitati Hieronymi, ipsiusque Donatariam usque de anno 1729. quidquam proficere potuit reis conventis, cum quibus ipsa Angela Rosa transigendo super enunciato censu promisit eosdem indemnes relevare a quacunque molestia. Donatio etenim, quam proponit eadem Angela Rosa, quantumvis prior in tempore cessioni d. census per Ferdinandum obtentæ, attamen nullum jus eidem Angelæ Rosæ circa eundem censum tribuere hodie valet; cautum quippe in jure est donationem factam intui-
1 tu certi, & determinati matrimonii, eo effectum non habente, prout effectum non habuit illud, cujus contemplatione facta fuit hæc opposita donatio, suapte natura resolvi, & evanescere; juxta notata per *Cravet. cons. 461. n. 39. lib. 3., Altograd. cons. 7. n. 19., & 20., Gratian. discept. 273. n. 23., & discept. 498. n. 42., Boitilier. de success. ab instet cap. 2. Theorem. 104. num. 5., Mans. consult. 2. n. 13., & consult. 5. n. 44., & seq. lib. 11., Gob. consult. 15. n. 5., Hodiern. ad Surd. decis. 322. n. 37., Mastrill. decis. 211. n 14., & 15., Rot. cor. Arguell. dec. 67. n. 66., cor. Coccin. dec. 636. n. 6.; & in rec. dec. 331. n. 10., & 11. part. 4. tom. 2.*

Et sane dubitari minime potest, quin prænarrata donatio ab Angela Rosa obtenta facta fuerit intuitu certi, & determinati matrimonii; Id enim aperte suadent tum verba Instrumenti ejusdem donationis, tum facta Donantis, & donatariæ, quæ etiam potentio-
2 ra esse verbis opportune ad casum considerant. *Andreol. controv. 20. num. 10., Rot. coram bon. mem. Herrera dec. 119. n. 12., & coram bon. mem. Lancetta decis. 462. sub n. 8., & in Pistorien. Beneficii hac eadem die §. Præsertim cor. Me.* Ex verbis siquidem Instrumenti illud certum est, quod eatenus Hieronymus, cæterique donantes ad actum donationis devenerunt, quatenus præcise fuerat stabilitum matrimonium inter prædictam Angelam Rosam, & Mar-

Marcum Antonium Castelli, ut pandunt proæmialia dicti Instrumenti verba, quibus jungi possunt alia etiam partis dispositivæ ejusdem Instrumenti, quę semper, & ad semper se referunt ad intuitum, & contemplationem habitam
3 ad dictum matrimonium. His vero in circumstantiis, cum matrimonium non in genere, sed cum certa, & determinata persona contrahendum dicatur causa finalis donationis, satis superque patet, donationem factam fuisse intuitu simpliciter ejusdem matrimonii; ex bene notatis *per Fontanell. de Pact. nupt. clauf.8. gloss.1. n.16., Bottilier. de Success. ab intestat. cap.2. Theorem.104. n.6., Rot. in rec. dec.127. n.12., & seq. par.6., cor. bon. mem. Ansald. dec.42. n.30., & in Spoletana Donationis 17. Jan. 1727. §. Nec relevat, cor. Emo D. Card. Cincio.*

Ex factis verò ipsorummet Hieronymi, & Angelæ Rosæ idem porro colligitur; quandoquidem assumpto novo tractatu matrimonii de anno 1734. inter dictam Angelam Rosam, & Angelum Montani, quod subinde nec effectum habuit, ipse Hieronymus nulla habita ratione præcedentis donationis de anno 1729. expletæ, alteram donationem universalem exaravit favore dictæ Angelæ Rosæ intuitu istius matri-
4 monii. Si autem similis præcedens donatio facta non fuisset intuitu alterius matrimonii, quo non secuto resoluta remansisset, supervacanea, & inutilis omnino fuisset nova donatio, consequenterque fateri oportet Hieronymum hanc veritatem agnovisse; quemadmodum ad rem observat *Rot. cor. Celso decis.269. n.5., cor. Emerix Jun. dec.843. n.8., cor. Benincas. decis.226. n.5., & in Romana Fructuum dotalium 27. Martii 1719. §. Neve ullam cor. Illmo P. D. Corio Almæ Urbis Gubernatore.*

Præterea non solum Angela Rosa paternam adiit hæreditatem, & ad coæqualem successionem admisit Annam Franciscam Sororem, quamvis & ipsa de dicto anno 1729. occasione præcitati matrimonii donationem universalem ejus favore explevisset, sed etiam occasione transactionis initæ inter ipsam, ac illos de Gerardis eadem Anna Rosa restituit re ipsa scut.600. Sigismundæ Matri ad computum ejus dotis, quando de cætero Sigismunda omnia sua bona una cum Hieronymo Viro donavit in sæpedicta donatione anni 1729. Quamobrem cum hujus gene-
5 ris actus compatibiles non sint cum donatione, pernecesse concludendum est Annam Rosam quoque agnovisse superius enuntiatam donationem factam fuisse intuitu certi, & determinati matrimonii, proindeque eo non effectuato resolutam fuisse, ut expendendo hujusmodi successivos actus, qui cum donatione conciliari nequeunt, firmant *Caren. resol.169. n.18., Card. de Luc. de donat. disc.48. n.13., & disc. 49. n.5., Rot. in rec. dec.228. n.11. par.10., cor. Zarat. dec.98. n.2., & cor. bon. mem. Lancetta dec.563. n.13., & 16.*

Et ita &c. unica &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE RHODIANIS.

Lunæ 10. Decembris 1736.

Argumentum habes in Decisione LI.

SUMMARIUM.

1 *Casu vocationis non purificato frustra petitur successio.*

2 *Prælatio masculorum expressa in parte dispositiva censetur repetita in conditionali, ubi agitur de iisdem personis;* & num. seq.

4 *Ex onere dotandi fæminas omnium descendentium, imposito masculis, eruitur prælatio eorundem masculorum.*

5 *Quando in parte dispositiva per modum regulæ injungitur prælatio masculorum, hæc pro inducenda ejus repetitione in conditionali loquente de iisdem personis, non est simplex conjectura, sed clara voluntas:*

6 *Quod si de diversis personis agatur, tunc defectus verborum relativorum influit in exclusionem repetitionis.*

7 *Ubi militat eadem ratio, & affectio Testatoris, eadem vigere debet dispositio.*

8 *In primo autem casu identitatis personarum nihil obstat repetitioni prælationis, quod onus quoque dotandi fæminas repetitum non fuerit.*

9 *Quoties institutio, & substitutiones continuative una post aliam ordinatæ sunt,*

sunt, totus contextus habetur pro unica oratione, licet ejus partes proprium, & particularem sensum contineant.

10 *Quae dicta sunt de repetitione praelationis masculorum, habent locum etiamsi fideicommissum non sit agnatitium.*

11 *Descendentes a communi stipite non formant diversas lineas.*

12 *Volita per Testatorem praelatione masculorum in tota descendentia tam masculina, quam foeminina, sit transitus ad diversas lineas non habita ratione foeminarum.*

DECISIO LXVI.

PRaevaluerunt apud DD. in hac causa hodie per Me reproposita rationum momenta postremae decisionis coram Me editę sub die 14. Maii anni currentis 1736. & sic responsum fuit -- *Standum esse in secundo loco decisis.*

Retento siquidem eo principio deprompto ex testamentaria dispositione Caesaris de Rhodianis, quod nempe iste in descendentia tam masculina, quam foeminina Jacobi Antonii ejus Pronepotis, ac haeredis universalis voluerit semper descendentes masculos esse in concursu praeferendos foeminis; istasque non esse admittendas ad successionem, nisi in defectum masculorum, ut quoad descendentiam masculinam literalia sunt verba illius testamenti, ibi -- *Al quale Giacomo Antonio sostituisco li suoi figli maschj, ed altri discendenti maschj legittimi, e naturali, che nasceranno da lui in infinitum, ed in perpetuo di legittimo matrimonio con peso di dotare di dote conveniente le figlie femmine, che nasceranno di esso Giacomo Antonio, e tutti li discendenti maschj &c.* --; quo ad descendentiam verò foemininam, ibi -- *E caso, che detto Giacomo Antonio venisse a morte senza figli maschj nati di legittimo matrimonio, in tal caso nella sua eredità succedano, siccome adesso sostituisco, le figlie femmine nate d'esso Giacomo Antonio mio Erede legittime, e naturali, e tutti altri loro discendenti maschj legittimi, e naturali, ed in caso di mancamento de' maschj le femmine in infinito.*

Sequitur pernecesse, quod cum Comes Hieronymus a Porta sit descendens masculus a recensito Jacobo Antonio per medium tamen foeminae, isti omnino debeatur successio in bonis fideicommissariis dicti testatoris in omnimodam exclusionem Com. Mariae Eleonorae, & Laurae ab eodem pariter de-
1 scendentium, quae propter existentiam dicti Com. Hieronymi nil praetendere valent, dum non fuit purificatus casus vocationis; ut firmavit *Rota cor. bon. mem. Lancetta dec. 3371. n. 3., & cor. clar. mem. Card. Falconer. de fideicomm. dec. 13. n. 1., & in rec. dec. 114. n. 10. par. 13., & in Cavallicen. fideicommissi 13. Aprilis 1736. §. Et jure quidem coram Me.*

Haud attento repetito objecto, quod juxta aliàs firmata in hoc Sac. Auditorio, & super hoc *fideicommisso in decis. 499. cor. bon. mem. Dunozett. Jun.*, dd. Collitigantes, eorumque authores vocationem desumpserint non ex dd. duobus enuntiatis casibus dispositivis, sed ex parte conditionali dicti Testamenti, in qua cum non legatur adjecta supradicta praelatio masculorum ibi -- *E caso che detto Giacomo Antonio morisse senza figli legittimi, e naturali ovvero li suoi discendenti in qualsivoglia tempo morissero senza figli legittimi, e naturali &c. ed in tal caso sostituisco in detta mia eredità per la metà la Compagnia della Santissima Annunziata della Chiesa della Minerva di Roma, e per l'altra metà l'Ospedale di S. Giacomo dell' Incurabili di Roma* -- per consequens illa operari nequeat in hoc casu, cum non censeatur a Testatore consultò omissa.

Quoniam placuit responsio, quod cum idem Testator perpetuum fideicommissum expleverit favore omnium descendentium tam masculorum, quam foeminarum Jacobi Antonii cum praelatione tamen masculorum in concursu foeminarum, ut ex supra relatis verbis ejus testamenti, & descendentes ejusmodi sint tam illi vocati in parte dispositiva, quam alii vocati in parte conditionali, quoad hos omnes propterea
2 procedere debeat eadem praelatio adeo enixe a Testatore exoptata, & dicatur ta-

tacite repetita in dicta parte conditionali, in qua deficit repetitio expressa, ut firmatur in decisione. quæ revidetur §. *Et professò cor. Me*.

Absque eo quod ratio hæc everti valuerit ex deductis a Sororibus reis conventis, quod videlicet in descendentia masculina Jacobi Antonii non fuerit demandata d. prælatio masculorum, sed solum in secundo casu, quo illa defecta transiisset ad descendentiam fœmininam, quodque insuper non subsistat, illasmet personas vocatas in partibus dispositivis fuisse etiam in conditione positas; & ulterius, quod ubi etiam concurreret personarum identitas, non sit vera propositio, quod illa qualitas Prælationis masculorum exoptata in parte dispositiva intelligatur etiam volita in parte conditionali, & denique quod in omnem casum hæc sit simplex, ac unica conjectura undique insufficiens ad inducendam, ac suadendam enuntiatam repetitionem prælationis masculorum.

Etenim quidquid sit quoad suppositam diversitatem personarum, quam non subsistere ostensum fuit in ultima decisione §. *Quod autem cum seqq.*; Nec non etiam quoad illam propositionem, quod eadem identitate concurrente, semper prælatio masculorum volita in
3 parte dispositiva censeatur etiam repetita in parte conditionali, quæ vera est, & semper amplexa fuit ab hoc Sac. Auditorio ex juribus, & decisionibus allegatis in eadem decisione §. *Et professò cum seqq.*, ubi redditur ratio illius, & signanter *decis. 28.*, & *decis. 29. lib. 10. in Mantiss. ad Card. de Luc.*; Pro eo, quod attinet ad prælationem masculorum, quod illa volita fuerit etiam in descendentia agnatitia Jacobi Anto-
4 nii clare apparebat, eo ipso, quod, masculis existentibus, demandatum fuit onus — *Di dotare di dote conveniente le figlie femmine, che nasceranno da esso Giacomo Antonio, e tutti li discendenti maschj* — quod importare literalem prælationem masculorum est de per se nimis clarum, & tradunt *Soccin. consf. 63. sub n. 15. lib. 3.*, & *consf. 73. col. 1. lib. 4.*, *Curt. Sen. consf. 52. n. 29.*, *Menoch. consf. 315. n. 70.*, *Peregrin. de fideicomm. art. 25. n. 45.*; Respectu verò identitatis personarum, quod ista dicatur unica, & simplex conjectura pro inducenda repetitione masculinitatis, visum fuit non applicari huic casui, in quo Testator per viam regu-
5 læ in vocatione descendentium agnatorum, & cognatorum ordinavit prælationem semper masculorum supra fœminas; quo casu identitas personarum non est simplex conjectura repetitionis qualitatis, sed ipsamet clara voluntas Testatoris, cujus ratio, & finis tangit omnes descendentes agnatos, & cognatos, & quoad omnes dicitur idem; dum nulla ratio diversa, quare potius id voluerit in uno descendente, quam in alio, considerari valet; ut apposite notat *Cardin. de Luc. de fideicom. disc. 233. num. 8. in fin.*, & *seq.*

Conjecturæ verò, quæ a fœminis prædictis deducebantur ad excludendam masculorum prælationem nunc pariter dijudicatæ fuere levioris ponderis; nam illæ, quod ubi Testator voluit prælationem masculorum eam expressit; quodque in parte conditionali, ubi talis expressio deficit, nulla adsit clausula relativa ad superiorem partem dispositivam, ubi habetur dicta expressa prælatio masculorum, essent
6 alicujus momenti, ubi ageretur de repetenda qualitate masculinitais, sive prælationis inter diversas personas, quarum respectu urgere potest ratio diversa, sive affectio Testatoris: Diversimode verò recipiendum est in concreto hujus casus, ubi res est de eisdem personis vocatis tam in parte dispositiva, quam positis in conditione, qua-
7 rum respectu sicuti militat eadem ratio, & affectio Testatoris, ita eadem voluntas, ac dispositio vigere debet quoad illos omnes, ut animadvertitur in dicta postrema mea decisione, *quæ revidetur §. Etenim*.

Alia desumpta, ex quo in hac parte conditionali non fuerit repetitum onus dotandi fœminas injunctum in parte
8 dispositiva, est penitus irrelevans; quia dum hoc onus dotandi omnes fœminas descendentes fuit injunctum in priori parte, non erat necessarium illud expri-

primere in eadem parte conditionali, ut perpendit præfata decisio §. *Ejusdemque levitatis*.

Parvi quoque facienda est altera, quod in præsenti agatur de repetenda qualitate masculinitatis in casibus vocationis expressis in orationibus separatis, & disjunctis; nam cum Testa-
9 tor institutionem sui hæredis universalis, & respective substitutiones continuative ordinaverit unam post aliam, hic totus contextus haberi debet pro unica oratione, licet ejus partes regantur a proprio, & particulari sensu; ex authoritatibus adductis *in postrema decisione §. Reliquæ verò & seq.*, & tradunt *Rebuff., in leg. conjunctionem 29. vers. 7. ff. de verb. signific. juxta leg., & quia ff. de jurisd. omn. judic.*, *Anearan. cons. 361. n. 2.*, *Rot. dec. 453. n. 8. par. 2. tom. 1. rec.*; Prout pariter ultima, quod supradicta repetitio qualitatis masculinæ dari nequeat, nisi in fideicom-
10 misso agnatitio; Cum parum intersit, an agatur de fideicommisso agnatitio, nec ne, eo ipso, quod ex supra firmatis apparet Testatorem desiderasse quoad totam descendentiam Jacobi Antonii hæredis instituti prælationem masculorum in concursu fœminarum; ex firmatis in puncto per *Torr. de Primog. par. 1. cap. 25. n. 155.*, *& seqq.*, *Rota in Mantiss. ad Card. de Luc. dec. 28. n. 4. lib. 10. vol. 2.*; cum aliis relatis *in decisione, quæ revidetur §. Parique insubsistentia*.

Hisce constabilitis quoad prælationem masculorum, frustra Defensores Sororum Pupillarum recurrebant ad aliam objectionem, quod nempe etiam illa admissa, adhuc intelligenda esset discretive in qualibet linea, & propterea cum ex persona Lauræ Aviæ portio bonorum fideicommissariorum divisa fuerit in binos illius filios, idest Innocentium Patrem dd. Sororum, & Hieronymum Actorem, nequeat iste utpote de alia linea, & Columnello, licet masculus, adspirare ad successionem portionis memorati Innocentii, existentibus de medio dd. Sororibus ejus filiabus; frustra, inquam, ad hujusmodi objectionem recurrebant, non
11 solum quia recensita diversitas linearum nullam habet subsistentiam; dum tam Innocentius supradictus, quam Com. Hieronymus Actor descendunt a prædicta Laura filia Jacobi Antonii, & communi stipite; ut probatur in dicta postrema mea *Decisione §. Ex his porro procedentes*: probantque etiam *Berous cons. 111. num. 1. lib. 1.*, *Gabr. cons. 70. num. 1., & seq., & per tot., lib. 20.*, *Peregrin. de fideicomm. art. 27. num. 13.*, auctoritates verò a Sororibus, eorumque Defensoribus allegatæ præcise loquuntur in casibus duarum linearum diversarum, idest suum initium sumentibus a diversis stipitibus; Verum etiam ex quo, dum ex supra de-
12 ductis apparet, voluntatem Testatoris fuisse in tota descendentia tam agnatitia, quam cognatitia supra recensiti Jacobi Antonii hæredis semper præferri masculos fœminis; hoc sufficit, ne violetur voluntas Testatoris, ut fideicommissum, prætermissis fœminis illius lineæ, in quam fuit ingressum, transire debeat ad alteram lineam, in qua masculi existunt, ut concludit d. decisio, quæ revidetur §. *Tum insuper*.

Et ita reliquis omissis, quibus satisfacit sæpedicta præterita decisio, pariter suffragantibus quinto, & sexto responsum fuit utraque &c.

ROMANA, SEU TYBURTINA IMMISSIONIS.

Lunæ 10. Decembris 1736.

Argumentum habes in Decisione LXII.

SUMMARIUM.

1 *Credita turbida, & illiquida non retardant Immissionem*; & n. 5. 9., & 10.

2 *Frater in communi vivens, ac detrahens aliquam ratam bonorum communium præsumitur de jure ea m recipere in propriam portionem*.

3 *Successor impugnare factum nequit, cui author acquievit*.

4 *Mobilium amplius non existentium peritia fieri potest, modo diligenter, & individue in Inventario descripta fuerint*.

6 *Ante redditionem rationis Administrator neque debitor, neque creditor constitui valet*.

7 Ubi

7 *Ubi concurrit clara confessio debiti Administratoris, locus non est redditioni rationis.*

8 *Debitum Administratoris non solum pendet a partitis accepti, sed etiam a partitis dati.*

11 *Efformato Creditorum concursu, nullum creditum extra ejusdem concursus Judicium allegari potest.*

12 *Debitor Creditori posteriori solvens non liberatur ab iterata solutione Creditoribus anterioribus.*

13 *Immissio nequit denegari ob exceptionem retentionis, quæ Creditori competit adversus alterum tantum ex immittendis.*

DECISIO LXVII.

ADeo firma & inconcussa recognoverunt Domini fundamenta resolutionis captæ coram Me *sub die 2. Julii labentis anni*; ut in hodierna colluctatione, nullatenus hæsitarint eam roborare novo confirmationis munimine rescribendo *in decisis*.

Causæ quippe momentum stetit iterum in eo, an duo prætensa Credita Cæsaris, Alexandri, aliorumque de Philonardis adversus Archiepiscopum Marium eorum fratrem, quæ allegantur ab Oliveriis reis conventis ad effectum retinendi controversam Tenutam *degl'Arebi*, sint nitida, & clara, vel potius careant assistentia facti, aut saltem aliquam involvant dubietatem: Si enim quoquo modo turbida sint in
1 substantia, sive illiquida in quantitate, explorati juris est, quod apta censeri nequeant ad retardandam claram, & expeditam actionem, qua pollent *vigore l. f. C. de Ædict. Div. Had. toll.* Pupilli de Philonardis Actores, pro reportanda Immissione ad dictam Tenutam dubio procul fideicommissariam, ut latius animadvertit *Decisio, quæ revidetur §. Non enim. cum duobus seqq.*

Inani autem conatu Defensores fratrum de Oliveriis in hodierno conflictu declinare satagebant præsidia rationum, quibus comprobata fuit incertitudo, & turbiditas utriusque crediti deducti per eosdem fratres ad effectum fruendi beneficio retentionis: Si enim loquamur de mobilibus, & argentis Domus Philonardæ per Marium traductis Avenionem, & dein Romam ad patrios lares fideliter reportatis; ejusmodi sane assertum debitum Marii consistens in prætensa restitutione dictorum supellectilium, magis turbidum, & illiquidum esse nequit: Et si enim ultro admittatur, quod præfata mobilia, & argenta in sui primæva origine pro majori parte fuerint patrimonialia Domus Philonardæ, & ex illis, quæ ab Avitis hæreditatibus ad omnes fratres perventa fuerant, prout liquet ex ingenua confessione per eundem Marium emissa, prius in Inventario confecto de anno 1624., & postea in ejus testamento subsequenter condito; ac ulterius patet ex uniformi declaratione edita per fratres de Philonardis anno 1644., de qua constat in actis subinde repetitis per Scipionem alterum ex hodiernis Actoribus in Judicio camerali recenter instructo.

Inde tamen infertur quidem qualitas patrimonialis, & originaria provenientia dictorum mobilium, & argentorum a patrimonio communi fratrum de Philonardis; Sed non etiam eruitur recte *pertinentia* eorundem mobilium ad alios fratres Marii, ita quidem ut subducta quarta parte, Marius dicendus sit liquidus debitor ejus fratrum pro pretio aliarum trium portionum: Stat enim bene simul, quod controversa mobilia processerint ex communi bonorum acervo, quodque deinde transierint penes Marium in vim tacitæ divisionis, & assignationis in propriam portionem factæ eidem Mario de consensu aliorum fratrum; Quæ sane tacita divisio, & respectivè assignatio elicitur nedum ex simplici
2 Juris præsumptione, juxta quam frater in communione vivens, ac detrahens aliquam ratam bonorum communium censetur eam recepisse in propriam portionem; Sed ulterius resurgit literaliter ab ipsismet visceribus confessionis Marii, ex quibus, si per Oliverios reos conventos probatur *origo, & provenientia* dictorum mobilium, non est, cur eodem jure desumi nequeat per Philonardos Actores etiam *pertinen-*

nentia eorundem, quam idem Marius sibimet adscripsit, tum in Inventario ad sui, & fratrum instantiam facto, in quo, medio juramento, expresse declaravit, sæpedicta mobilia *esse sua propria, & ad ipsum spectare, & pertinere*; tum etiam in ejus postremis tabulis, in quibus *tanquam de re propria* disposuit de controversis mobilibus, & argentis favore solius Episcopi Aquinatensis, cæteris Fratribus, & Nepotibus prorsus exclusis: Profectò enim si Fratres, & Nepotes Marii probe scientes tam de tempore confecti Inventarii, quam de alio conditi testamenti quid erat omnibus commune, quid verò peculiare Marii, ultro acquieve-
3 runt descriptioni factæ in Inventario per Marium, & subsequenti ejus dispositioni palam præseferentibus pertinentiam hujusmodi mobilium favore sæpedicti Marii; nullo sane pacto datum erit Oliveriis jus suum metientibus a præfatis Marii fratribus, impugnare dictam pertinentiam, eamque adscribere patrimonio communi omnium fratrum, prout ponderat *præterita Decisio* §.5. *cum pluribus seqq.*

Frmata sic *pertinentia* controversorũ mobilium favore Archiepiscopi Marii, nil prorsus urgere visum fuit, quod portio dd. suppellectilium per eum avulsa ex communi acervo, utpote insignis pretii longe nimis excesserit ratam sibi de jure debitam: Si enim distinctim, ut par est, consideretur universa dives, & opulenta supellex, quæ tunc temporis coaluerat in Familia Philonarda, ascendens ad sc, 30000, circiter; & è converso ponderetur rata mobilium per Marium selecta, cessat illico prætensus excessus portionis per eum habitæ ascendentis ad solam summam scutor. 3440.
4 juxta Peritorum æstimationem, quæ rite, recteque fieri potuit pro instructione animi, quantumvis hodie prædicta mobilia non amplius existant in rerum natura, quoties, ut in hypothesi, adest in inventario anni 1624. diligens, & individua eorundem mobilium descriptio, cui valide potuit inniti judicium Peritorum; ad tradita per *Ridolph. in prax. part.* 3. *cap.* 2. *sub n.* 180. *vers. valor vero, Rota dec.* 13. *n.* 4. *cor. Ninot,*

Nil mirum itaque, si fratres Marii libenter acquiescentes tacitæ divisioni, nunquam conquesti fuerint de hoc somniato excessu portionis per Marium avulsæ ex acervo bonorum communium, bene conscii, quod, ea de medio sublata, si Marius ad effectum peragendi novam divisionem, teneretur conferre favore fratrum mobilia, & argenta Avenionem traducta, tenerentur & ipsi eodem jure exhibere favore Marii illam aliam conspicuam supellectilem penes ipsos relictam, & ab eis pro majori parte alienatam: Fateri proinde oportet, quod aut Marius portionem mobilium longe minorem rata sibi tangente receperit, juxta dictam Peritorum æstimationem; Aut hac etiam æstimatione posthabita, quod hic & nunc divinari nequeat quota excedens in portione Marii, comparative ad reliqua mobilia penes fratres ejusdem relicta; Quæ sane incertitudo sat est, ad
5 hoc, ut inefficax evadat retentionis exceptio, minusque apta ad retardandam Immissionem ex actione clarissima competentem, ut optime comprobat *Decisio, quæ revidetur* §. 10. *cum seq.*

Hactenus de primo asserto debito Archiepiscopi Marii erga illius fratres desumpto ex prætensa restitutione mobilium, & argentorum, quæ secum Avenionem traduxit; Mox vero sermone converso ad aliud debitum profluens ex administratione bonorum communium, qua mediante Marius declaravit, se comparasse Loca Montium 307., Domini iterum secernentes pura ab impuris, authumarunt, quod declaratio Marii præseferens acquisitionem dictorum Locorum Montium ex administratione bonorum communium, nullatenus percutiat illam generalem bonorum omnium Domus Philonardæ; cum in exclusionem hujusce universalis administrationis concurrant tot Instrumenta locationum, acquisitionum, aliorumque contractuum celebrata per Cinthium fratrem majorem Marii, & uxoratum, Cæsarem, aliosque de Philonardis, unà cum constitutione Procuratoris facta per Marium absentem ab Urbe, ad effectum administrandi bona dumtaxat ad se privati-
ve

ve spectantia, nulla facta mentione bonorum communium, nec non ultronea, & seria repudiatione hæreditatis Cæsaris emissa per eundem Marium de anno 1630., ea speciali ratione, quia non minus ipse Cæsar, quam alii ejus fratres administraverant integrum patrimonium Familiæ de Philonardis, nulla unquam reddita ratione eorum administrationis; Quibus sane perpensis, irritus videbatur quicunque labor, & conatus semper inutiliter impensus, ad effectum impingendi Mario eam universalem bonorum omnium administrationem, quæ concludenter docetur exercita per alios illius fratres; quemadmodum late comprobat *Decisio præcedens* §. 13.

Verius itaque visum fuit, quod acquisitio Locorum Montium 307. mediante administratione bonorum communium desumpta ex præfata declaratione Marii, tum attenta ejus litera, tum etiam perpensis aliis probationibus, omnino referenda sit ad peculiarem administrationem hæreditatis Cardinalis Philippi, & Pauli Æmilii Archiepiscopi Amalphiæ, nec non bonorum Romæ, & Tyburis, cujus respectu, sepositis bonis Romæ, & Tyburis, tanquam assignatis pro manutentione Prælaturæ Marii, & sic propriis ejusdem; quoad alia hæreditaria Card. Philippi, & Archiepiscopi Amalphiæ brevi temporis intervallo per Marium administrata, iterum placuit ea ineluctabilis responsio, quod aut Marius rationem reddidit hujusce peculiaris administrationis, ut recte desumitur ex partitis per eum solutis in causam reliquatus, & extractis ex libris publicis Rationis Bancariæ Roberti Primi; & hoc casu per solidationem computorum cessat penitus quodcunque debitum Marii mutuatum ex administratione bonorum communium: aut verò sufficiens redditio rationis reputari nequit illa resurgens ex præfatis documentis, & in hoc altero nulla alia competit actio, quam adigendi hæreditatem Marii administratoris ad dispunctionem dati,
6 & accepti: sine qua, repugnat omnibus juris nostri regulis, & principiis, quod Administrator constitui valeat debitor, aut Creditor administrationis; ut firmant authoritates relatæ *in præterita decisione* §.14., *&* 15.

Non officiente, quod ejusmodi redditio rationis omnino superflua censeri debeat in subjecta hypothesi, in qua sæpedicta Marii declaratio eundem palam constituit debitorem jam gestæ administrationis: Quamvis enim declaratio Marii non processerit ex causa se constituendi debitorem ejus fratrum, sed unice ad effectum demonstrandi provenientiam acquisitionum *ex propriis bonis patrimonialibus*, *& emolumentis officiorum*, earumque exemptionem a Spolio, ut recte tuebantur in Tribunali Cameræ Defensores Pupillorum de Philonardis, & cohærenter etiam firmavit Votum R. P. D. Maggi: Adhuc data materiali veritate ejusdem declarationis in omni sui parte, & prout literaliter jacet; Objectio tunc, & eo casu urgeret, ubi ex eadem declaratione resurgeret clara, & indubitata con-
7 fessio debiti erga fratres Marii ex capite administrationis per eum exercitæ, in quibus terminis locus certe non foret ulteriori redditioni rationis; ad tradita per *Rot. dec.2. n.8. de reb. Credit. cor. Card. Falcon.*, *& in Romana Redditionis Rationis 29.Februar.1731. cor. Rm̃o P.D. meo Calcagnino Decano*.

Secus verò procedit in hypothesi, in qua ex tenore sæpedictæ declarationis nil aliud desumitur, quam quod Marius in emptione Locorum Mont. 307. erogaverit pecuniam retractam ex peculiari administratione dictorum bonorum communium, de qua nullam unquam reddiderat rationem: Hoc autem operatur quidem, quod in generali dispunctione rationum facienda inter Marium, & fratres, hæc partita pretii communis erogati in acquirendis dictis Locis Montium calculanda sit ad debitum ejusdem Marii; Sed non efficit etiam, quod idem Marius hic, & nunc intuitu dictæ partitæ dici mereatur liquidus debitor ejus fratrum, antequam inter eos, & Marium sequatur ea redditio rationis, quæ juxta tenorem præfatæ declarationis nunquam facta fuit, quæque de jure est omnino necessaria, ad effectum eruendi creditum,

vel

vel debitum Administratoris, quod
8 pendet non solum a partitis accepti, sive debiti, sed etiam a partitis dati, sive crediti, ut plenius firmat *Decisio, quæ revidetur* §.22.

Donec itaque non dispungantur, & contraponantur omnes partitæ tam dati, quam accepti, illa unica desumpta a Locis Montium comparatis ex pecunia communi non probat favore fratrum debitum Marii, nec in substantia, nec in quantitate; Non quidem in substantia, quis enim ausit dicere, quod eadem partita accepti nequeat absorberi ab aliis partitis dati, sive crediti per Marium deducendis in redditione rationis? quando præsertim illæ jam deductæ, & pro majori parte liquidatæ per Peritum ascendunt ad scut. 12000. Minusque debitum Marii probatur in quantitate, quia constat ex ipsamet declaratione, quod Loca Montium comparata fuere partim ex administratione bonorum hæreditariorum Card. Philippi, & Pauli Æmilii Episcopi Amalphiæ, partim ex fructibus eorundem Locorum Montium, partim verò ex propriis lucris, & reditibus ad Marium privative spectantibus; Incertum itaque remanet, quot sint Loca Montium acquisita ex pecuniis administratis, quot vero ex aliis propriis, & peculiaribus proventibus: qua stante incertitudine debiti, tam respectu substantiæ, quam respectu quantitatis, quæ non aliter liquidari potest, quam mediante redditione rationis; Creditum hujusmodi proveniens ex acquisitione locorum Montium cum pecunia
9 communi, ut pote turbidum, & prorsus illiquidum, opponi nequit ad retardandam petitam Immissionem; ex firmatis per *Rot. dec.*1278. *n.*15. *cor. Molines*, & cum aliis *Decisio, quæ revidetur* §. 23.

Nec diluitur talis turbiditas, & incertitudo, recurrendo ad transactionem post judicium camerale initam a Principe Pamphilio cum Scipione altero ex Pupillis Actoribus, cujus vi idem Scipio pro credito Locorum Montium acquisitorum ab Archiepiscopo Mario recepit scut. 20000. super quibus inficiari nequit, quin aliis fratribus ejusdem Marii competat portio, quæ etsi non fuerit hactenus liquidata, semper tamen excedet summam sc.5000., quæ sufficiunt pro compensando pretio controversi latifundii possessi per reos conventos: Si enim ex dictis sc.20000. per Scipionem recuperatis mediante transactione, deducatur primo loco rata spectans præfato Mario pro mobilibus, & argentis, quorum etiam intuitu soluta fuerunt dicta scut.20000., & deinde alia rata eidem debita pro Locis Montium comparatis ex propriis lucris, & emolumentis officiorum, ac tertio alia pariter rata competens dicto Mario tanquam uni ex fratribus super illis Locis Montium, quæ fuerunt acquisita ex pecunia communi; Quis tuto affirmare poterit, quod deductis deducendis, summa residua, quæ adjudicanda est cæteris fratribus Marii, non absorbeatur a creditis ejusdem adversus fratres excedentibus summam scutor.12000. Quid igitur incertius hoc credito desumpto ex Locis Montium comparatis per Marium ex pecunia
10 communi? ac per consequens quid minus aptum ad repellendam Immissionem mediante beneficio retentionis, quæ requirit creditum adeo clarum, & liquidum tam respectu substantiæ, quam respectu quantitatis, ut nullo velamine queat obnubilari; quemadmodum late firmat *Decisio præterita* §.4. *cum seqq.*

Patet igitur ex his, quam sit inefficax ad retardandam claram, & expeditam actionem Immissionis exceptio turbida retentionis innixa utrique præfato credito fratrum de Philonardis adversus Archiepiscopum Marium; Sed quatenus etiam per falsam hypothesim credita dictorum fratrum nullam in substantia paterentur turbiditatem, & æque liquida forent in quantitate; adhuc eadem exceptio retentionis prorsus incongrua visa fuit in præsenti judicio; Tum quia pluribus ab hinc an-
11 nis adest concursus Creditorum efformatus super bonis hæreditariis dictorum fratrum, quo stante credita eorundem adversus Marium nequeunt extra dictum judicium concursus allegari ab Oliveriis, sive a Buratto eorum

rum Authore non adhuc graduato, &
12 aliis Creditoribus fortasse posteriore, cui proinde quatenus debitor solvat, non liberatur ab iterata solutione favore aliorum Creditorum anteriorum: tum etiam quia actio Immissionis ad
13 controversum latifundium promota per Philonardos competit æqualiter geminis fratribus actoribus uti vocatis ad fideicommissum ordinatum a Paulo Æmilio, & Sylvio de Philonardis; exceptio verò retentionis opposita per Oliverios reos conventos exerceri valet adversus solum Scipionem uti possessorem bonorum primogenialium provenientium ab Archiepiscopo Mario; Proindeque credita prætensa adversus Marium, sive Scipionem ejus unicum Successorem poterunt magis congrue promoveri in alio judicio concursus Creditorum jam instructo, in quo quatenus rei conventi Creditores Marii ex persona fratrum de Philonardis cæteris aliis anteriores, tuti semper erunt de satisfactione super bonis provenientibus a Mario debitore possessis a Scipione utpote obnoxiis Primogenituræ per eundem ordinatę, quę per consequens nec disperdi, nec alienari possunt; ut solide concludit *Decisio, quæ revidetur §.25. cum seqq.*

Et ita, utraque parte jura sua viriliter deducente; Videntibus Quinto, & Sexto responsum fuit &c.

SENOGALLIEN. PECUNIARIA.

Lunæ 21. Januarii 1737.

ARGUMENTUM.

Debitor liberatur per depositum, cui locus est, etiamsi dubium tantummodo adsit existentiæ Creditorum anteriorum, nec illud invalidum est, ex quo non sit integrum, cum remaneat actio pro residuo, nec debitoris refert, an deinde ex pecunia depositata dimittantur Creditores anteriores, vel posteriores. Reservatio dominii tam Creditori, quam ejus Cessionario anterioritatem tribuit.

SUMMARIUM.

1 *Debitor per depositum liberatur,* & n.11.
2 *Ex obligatione solvendi debitum statuto tempore, & ex subsequente longissima acquiescentia illud præsumitur extinctum.*
3 *Qui exegit creditum posterius, præsumitur exegisse ab eodem Creditore creditum etiam anterius.*
4 *Creditor præsumitur recipere pecuniam in causam, & extinctionem sui crediti.*
5 *Hæres impugnare nequit factum authoris.*
6 *Reservatio dominii Creditori, ejusque cessionario anterioritatem tribuit.*
7 *Quando dubium est, an adsint Creditores anteriores, est locus deposito.*
8 *Ex obligatione conditionata, & resolutioni obnoxia non acquiritur jus firmum;*
9 *Nec Creditor talem obligationem pro se habens est necessario citandus.*
10 *Depositum non redditur nullum, ex quo non fuit integrum, sed remanet dumtaxat actio contra Deponentem pro residuo.*
11 *Per depositum Creditor liberatur; etiamsi deinde ex pecunia depositata non dimittantur creditores anteriores.*
12 *Quando fidejussor solidalis habet creditum anterius, licet debitum rei principalis, pro quo emissa fuit talis fidejussio, sit posterius, tamen hoc dimisso, dicitur dimissum creditum anterius, habita ratione crediti fidejussoris, qui Creditori posteriori teneretur, deficiente Reo.*

DECISIO LXVIII.

Existimarunt DD. non obstantibus deductis pro parte Canonici Christophari, & Angeli de Pasquinis Rectoris, & Patroni respective Ven. Cappellæ sub invocatione Sanctissimi Crucifixi erectæ in Ecclesia Monialium Sanctæ Christinæ Senogalliæ, & hæredis quondam Bernardini Covoni, persistere *in Decisis* coram Me sub die 25. Junii anni præteriti 1736.

Quandoquidem, & si Tarquinius Cherubinus in Instrumento venditionis Prędii siti in villa S. Silvestri, quam ipsi fecerunt die 28. Maii 1674. Paulus Antonius Covonius, & Juditta Plazzona, in se assumpserit in partem pretii nonnulla debita, & in specie binos census, alterum in sorte scut. 200. impositum

tum a Bernardino Covonio Patre prædicti Pauli Antonii, a cujus hæreditate proveniebat idem Prædium S. Silvestri favore Octavii Sebastiani, & alterum in sorte sc.100. creatum ab eodem Bernardino favore Monialis Mariæ Franciscæ Caballæ; & promiserit illos extinguere intra terminum unius anni, sub obligatione liberandi Venditores a quibusvis molestiis, quas pati potuissent ex causa eorundem censuum, eorumque fructuum decurrendorum; ut latius ex dicto Instrumento venditionis relato in *Summario supradictæ Cappellæ num.3.*

Attamen non per hoc, quod memoratos binos census extinxerit dictaCappella hæres substituta a præfato Bernardino, & non supradictus Cherubinus Accollatarius, ulla dictæ Cappellæ actio competit pro relevatione contra hæredes Tarquinii, animadvertentibus DD., quod hujusmodi debitorum assumptio non fuit pura, simplex, & absoluta, sed concepta. cum pacto resolutivo, quatenus detegerentur Creditores, vel Potiores, ibi -- *Con patto espresso tra li medemi contraenti, che scoprendosi mai alcun debito, o debiti anteriori, o poziori alli sopradetti tutti, e singoli menzionati, ed espressi, che in tal caso sia lecito al medesimo Signor Tarquinio, e suoi di lasciare il debito, o debiti posteriori, ed assumere, ed estinguere l' anteriore, o anteriori, o poziori per ogni sua cautela, e sicurezza in ogni miglior modo &c.*

Cum itaque Tarquinius persolutis in actu emptionis venditoribus sc.300., ac dimissis tum Societate SSmi Rosarii Senogalliæ, tum etiam illis de Brotanis, sive Leonardo de Leonardis, Annibale Baldassini, ac Fratribus Vigilinis eorundem de Brotanis concessionariis, omnibus sine dubio Creditoribus anterioribus; quoad residuum pretii consistens in scut.439. 30.4. ob notitiam habitam aliorum Creditorum, pro quibus se obligaverat, & sic instetisset coram Judice, interpellatis eisdem venditoribus pro deposito dicti pretii residualis in Æde Sacra ad effectum dimittendi Creditores anteriores, & tale depositum Judex admisisset, & factum fuerit; hinc deductum extitit, eundem Tar-
1 quinium omnia conventa ex parte sua adimplevisse, ac per dd.solutiones, atque depositum penitus remansisse liberatum ab omni ejus obligatione, & consequenter non posse illius hæredes ullo modo vexari per enuntiatam Cappellam ex causa supradicta; ut firmatum fuit in *decisione R̃mi Decani 3. Junii 1735. §.Pro restitutione vero, & in decisione, quæ revidetur §. Siquidem eo ipso.*

Nec de dictis solutionibus dubitatum fuit; dum quo ad illam scut.300. constitit ex ipso Instrumento venditionis, & respectu Societatis SSmi Rosarii, & Leonardi de Leonardis pariter constitit *ex Summario Cappellæ*, & quoad Fratres deVigilinis id apparuit *ex Summario Cherubini*, & licet quoad Annibalem Baldassinum nullum a Cherubino exhibitum fuerit documentum solutionis, nihilominus istius solutio fuit a Cappella admissa in antecedenti instantia, *ut ex decisione R̃mi Decani §.In rei autem veritate*, cum hoc etiam debitum fuerit assumptum in sæpedicto In-
2 strumento venditionis sub expressione, quod fuisset solvendum mense Martii futuri anni 1675., & per adeo longissimum tempus idem Baldassinus, vel ejus hæredes nunquam reclamaverint, & factum fuerit supradictum depositum, dempto tali credito, istud etiam præsumitur solutum; ad *Text.in cap.1. de frigid., & malefic., leg. Si quis 6. ff. pen., Menoch.consil. 457. n.1., & 2., Trentacinq. consil. 64. n.10., & 11. lib.1., Afflict.dec.13. n.21., Rot.cor.Pen, dec.877. n.7., & in rec. dec.179. n.17. par.11., & dec.239. n.4. par.13., & dec.175. n.15. par.17.*

Addita præsertim solutione supradicti integri crediti dd.Fratrum de Vigi-
3 linis, quod sicuti, procedendo juxta ordinem cessionum, exsolvendum erat post creditum Annibalis Baldassini, eo fortius omnis præsumptio urget, quod si hæres ejusdem Annibalis exegit dictum integrum creditum Fratrum de Vigilinis, & de eo exaravit apocham de recepto, exegerit etiam d.creditum intermedium, quod jure proprio spectabat ad hæreditatem supramemorati An-

Annibalis Baldassini ejus authoris; ex adductis *per Menoch. dict. consil.457. n.6., Mart., Medic.dec.85.n.10., Afflict. d. dec.13. n.18., cum aliis apud Constantin. ad Statut. Urbis annot.48. art.4. n.231. par.2., Rot. in rec. dec.117.n.7. part.19. tom.1.*

Et tanto minus dubitatum fuit de anterioritate, & potioritate dd. creditorum, habito respectu ad supra memoratos binos census Octavii Sebastiani, & Monialis Caballæ, pro quorum relevatione agit Cappella; Nam si res est de illis sc.300. solutis venditoribus, idest Paulo Antonio Covonio Filio Bernardini, & Judittæ Plazzonæ; cum hæc ultima haberet usumfructum super prædio vendito, & primus consequi deberet legitimam ex bonis d.Bernardini Patris, censetur uterque ex his
4 dictam summam recepisse in causam, & satisfactionem horum Creditorum; quæ impugnare non potest eadem Cappella Actrix in hoc Judicio, uti hæres substituta in casum obitus enuntiati
5 Pauli Antonii sine filiis a Bernardino Patre, ut firmatum fuit *in præd.decisione R̃mi Decani diei 3.Junii 1735.§.Ex his autem omnibus*. Si verò sermo est de recensita Societate SS̃mi Rosarii, ac suprad. Cessionariis illorum de Brotanis, istorum anterioritas dijudicata fuit evidentissima ex eo, quia iidem de Brotanis prædium S. Silvestri, de quo agitur, vendiderunt anno 1670. memorato Bernardino Patri Pauli Antonii, qui in partem pretii in debitum sibi adjudicavit censum impositum favore suprad. Societatis SS̃mi Rosarii, & residualem summam scut.700. monetæ Urbini promisit solvere eisdem de Brotanis in diversis ratis; & donec fuisset secuta integralis satisfactio, iidem de Brotanis sibi reservarunt dominium super dicto Prædio, & hoc creditum Brotani cesserunt in tres ratas supra memoratas Leonardo, Baldassino, & Fratribus de Vigilinis; quapropter cum hi omnes sint Creditores Bernardini
6 emptoris ex causa prædicta, utique remanent anteriores, & potiores, stante præsertim dicta reservatione dominii omnibus aliis Creditoribus dicti Bernardini; *Leg.deposui 38. ff. de Ventr.inspect., Leg.Procuratores 5. §.Planè ff.de Tributar. action., Merlin. de Pignor. lib.2. quæst.45. n.7., Salgad. in Labyrint.Credit. part.1. cap.11.n.14., & sequen., Rot. in recent. dec. 284. num.1. par.13.*

Hisce firmatis quoad dd. solutiones, & dimissionem Creditorum, descendentes Domini ad supra recensitum depositum, nullius penitus momenti esse crediderunt exceptiones omnes propositas contra legalitatem ejusdem depositi: Et sane talem existimarunt primam super insubsistentia causæ faciendi depositum Judici expressæ, & fundatæ super eo, quod detecti fuissent Creditores anteriores supradictis duobus censibus, nempe quidam Michaëlinus, & quædam Societas Officii in Alma Urbe, & denique census creatus favore Fratrum de Arsiliis; quando tamen hæc debita, vel erant posteriora, vel non erant creata a Bernardino Covonio, a cuius hæreditate proveniebat Prædium venditum, vel de illis non constabat, ut in specie asseritur quoad Societatem Officii prædictam; Tum quia primum ex illis, nempe census Michaëlini, uti impositus anno 1664., sine dubio erat anterius; Tum etiam quia tempore petiti depositi emptor erat incertus; nec facile cognoscere poterat, an debita prædicta, vel potius census, quem in se assumpserat, essent anteriora, dum istorum adnotatio in Instrumento venditionis facta fuerat sine expressione diei, mensis, & anni celebrationis eorum Instrumen-
7 torum; & hæc dubietas a Judice admissa, fuit causa justa, & justissima deveniendi ad enuntiatum depositum, nec emptor in hac dubietate pro sui securitate tenebatur partes assumere Judicis, ac determinare dictam anterioritatem potius uni competere, quam alteri; ut bene animadvertitur *in decisione R̃mi Decani §. Reconveniri autem*, & ultra ibidem adductos, tradunt *Gratian. discept. forens. cap.37. n.34., & sequen., Sabell. resolut.19.n.6., Magon. decis.Florent. 30.n.10., Rot.cor.Duran. dec.421. n.6.*

Ejusdem levitatis visa fuit secunda exceptio, quod in dicto deposito fuerint

rint solum citati Venditores, minime vero Creditores, pro quibus Emptor se obligaverat; quia cum obligatio hujusmodi, ut supra visum est, non esset
8 pura, simplex, & absoluta, sed conditionata, & resolutiva in casum, quo detegerentur alii Creditores; utique ex illa dd. Creditores nullum jus firmum, ac stabile acquisiverunt; *Leg. stipulationem 22. de Jur. Dotium*, *leg. cedere diem ff. de verb. significat.*, *leg. si quis sub conditione ff. Si quis omiss. caus. Testam.*, *Surd. consil.* 91. *num.* 1. *libr.*, *Gratian. Discept. Forens. cap.* 542. *numer.* 44., & 45., & consequenter isti
9 ad dictum actum citandi non erant, & superabundabat sola citatio Venditorum, cum quibus contractum fuerat, & agendum erat de contractus executione, atque adimplemento; *Leg. Si Filius ubique Dec. Iason.*, & *alii Cod. de pact.*, *leg. Filiæ ff. de solution.*, *Surd. consil.* 43. *n.* 2., & *dec.* 229. *n.* 12. 17., & *sequen.*, *Rot. dec.* 174. *n.* 5., & 9. *post Cenc. de Cens.*

Et denique validior non est tertia exceptio, quod videlicet supradictum depositum non esset integrum; quia ultra quod contrarium apparuit ex calculo exhibito a Cherubino, ubi habetur istum supra debitum solvisse sc. 22., ulterius perpensum fuit, quod post expletum depositum præviis interpellatione Venditoris, ac decreto Judicis, ac inde observatum mediantibus solutionibus factis diversis Creditoribus, consentientibus ipsis Venditori-
10 bus, nulla actio ad summum competere posset, quam pro solutione residui, quatenus aliquid superesset ex pretio prædii solvendum: minime vero condemnandi essent hæredes emptoris, ex quo isti contravenerint legi in Instrumento Emptionis præstitutæ, neque sublata remaneret efficacia depositi inducentis ejusdem emptionis liberationem; ex Juribus cumulatis in *dicta Decisione Reverendissm. Decani* §. *Istoque etiam ex capite*.

Præterea in nulla habita fuerunt consideratione deducta pro parte Cappellæ supradictæ, sive illorum de Pasquinis super consignatione pecuniarum antedicti Depositi, quod scilicet illæ distributæ non fuerint Creditoribus anterioribus, & potioribus juxta legem ejusdem depositi; Quia ultra quod hoc
11 non obstaret Cherubino, qui post factum depositum prævio Judicis Decreto, & interpellatis, ac consentientibus Venditoribus Prædii, ut supra, liberatus remansit a quocunque alio onere exquirendi quales essent Creditores anteriores, potiores, ac assumendi discussionem justitiæ, vel injustitiæ petentis illius consignationem; ut probatur in *supracitata decisione Reverendiss. Decani* §. *Sicuti autem*, & *alias dixit Rot. cor. Seraphin. dec.* 1019. *n.* 2., & *in rec. dec.* 190. *pariter n.* 5. *part.* 10.

Ad exuberantiam insuper demonstratum etiam fuit dimissos vere fuisse Creditores anteriores, & potiores, ex quo iidem de Pasquinis admiserunt censum Michaelini impositum fuisse tum a Juditta Plazzona, tum a Fratribus de Brotanis primis Venditoribus controversi Prædii, & Censum Phillidis inter alios accollatos in Instrumento venditionis Prædii fuisse impositum a Sanctino Plazzono Originario Patrono ejusdem Prædii, a quo habuerunt causam iidem de Brotanis; & licet ex dicto deposito appareat fuisse extinctum Censum in sorte scut. 50. impositum de anno 1673. a Paulo Antonio Covonio favore Ludovicæ Baroniæ, non per hoc visum fuit dimissum fuisse Creditorem posteriorem Creditoribus, pro quibus Emptor obligationem emiserat; Nam cum iste Census fuisset impositus a dicto Paulo Antonio cum fidejussione, & solidali obligatione Judittæ Plazzonæ, quæ super Prædio, ut supra vendito, nedum sibi reservaverat usumfructum ejus vita naturali durante in actu donationis factæ favore illorum de Brotanis, qui primo loco Prædium vendiderunt Bernardino Patri supradicti Pauli Antonii; sed etiam habebat alia peculiaria Jura; ideo ex his Juribus d. Judittæ Plazzonæ etiam in hac parte detectum fuit depositum distractum fuisse in dimissionem Creditorum anteriorum, & potiorum; ut pariformiter animadversum fuit *in sepedicta Decisione Reverendiss. Decani* 3. *Junii* 1735. §. *Sicuti autem*.

Et

Et ita, reliquis omissis, quibus satisfaciunt præcedentes Decisiones, & satisfecerunt scribentes pro Cherubino, responsum fuit utraque &c.

ROMANA PECUNIARIA.

Lunæ 11. *Februarii* 1737.

ARGUMENTUM.

Debitum particulare compensari nequit cum credito sociali. Libri Numulariorum legaliter retenti plenè probant etiã pro scribente: legalitas ex quibus oriatur. Ad hæredem universalem spectat solvere debita defuncti.

SUMMARIUM.

1 *Debitum particulare compensari nequit cum Credito sociali*.
2 *Libri Numulariorum legaliter retenti plene probant etiam pro scribente*.
3 *Legalitas autem ex quibus oriatur*, vid. ibi.
4 *Quæque sint adminicula comprobantia eandem legalitatem*; vid. ibi.
5 *Eorum majus oritur ex approbatione eorundem librorum per Debitorem emissa*.
6 *Confessio debitoris est genus probationis omnium fortissimum*.
7 *In claris nulla opus est interpretatione*.
8 *Approbare dicitur qui non improbat*.
9 *Idem est exprimere aliquid verbis æquipollentibus, ac in individuo*.
10 *Qui compensare petit, se debitorem fatetur*.
11 *Exceptio firmat regulam in non exceptis*.
12 *A diversis non bene fit illatio*.
13 *Instantanea correctio semper vitanda est*.
14 *Discretiva locutio diversitatem, & separationem rei demonstrat*.
15 *Per appositionem clausulæ* — sine præjudicio jurium — *non censetur recessum ab aliis probationibus*.
16 *Perito de re ad propriam artem spectante plena fides est adhibenda*.
17 *Reus in exceptione est actor, & eam concludenter probare debet*.
18 *Ad hæredem universalem pertinet solvere debita Defuncti*.

DECISIO LXIX.

Postquam in hoc Sacro Auditorio coram clar.mem. Cardinali Scotto Abbas Lazzarus, & alii de Bottis fratres, & hæredes Francisci Botti olim Socii Rationis tunc in Urbe cantan. sub nominibus *Campioni*, *Maffei*, & *Botti* deduxerant Creditum in summa scutorum 3165.72. adversus Augustinum Mariam Gavottum pro inducenda compensatione contra eundem Augustinum Mariam agentem pro particularibus quibusdam suis Creditis, quæ cum dicto Botto contraxerat, dignoscentes Creditores ejusdem nunc cessatæ rationis compensationem debiti particularis alterius ex Sociis admit-
1 tendam haud esse cum Credito Sociali; ut millies dixit hoc Sacrum Tribunal, & signanter occasione hujus certaminis, sicut patet ex Decisione emanata coram *præcitato clar. mem. Card. Scotto sub die* 27. *Junii anni* 1680.

Hinc iidem Creditores non jam excipiendo, sed in figura Actorum petierunt ex integro coram A. C. satisfactionem prænarrati Crediti contra Julium Deodatum Gavottum hæredem nominati Augustini Mariæ; atque ideo deputato tunc temporis per A. C. Perito Ratiocinatore ad effectum expungendi partitas Crediti, & Debiti apparentes in Libris Bancariæ, illasque justificandi, non dubitavit exinde præfatus Judex, quin dictus Julius condemnandus esset adamussim in memorata summa, in qua Peritus etiam constituerat illum debitorem.

Ast devoluta Causa in gradu Appellationis ad hoc Sacrum Auditorium coram R. P. D. meo Peralta, responsum fuit *sub die* 5. *Decembris* 1735. Mandatum ab A. C. relaxatum, solummodo exequendum esse pro sc.508.23., ut constat ex *Decisione* ab eodem R. P. D. meo Peralta sub dd. die, & anno evulgata; Adversus quam resolutionem cum ad commodum utriusque Partis juxta earum vota concessa fuisset nova Audientia; idcirco hodie, in absentia dicti Collegæ, proposita denuo per me Causa sub consueto Dubio, nimirum — *An sit standum, vel recedendum a Decisis* — retuli responsum — *Standum esse in Decisis juxta modum*, hoc est Mandatum alias ab A.C. relaxatum, exequendum esse pro

pro integrà dicta summa scutor. nempe *3165. 72.*

Quamvis enim in præterita propositione pro fundamento resolutionis amplexum fuisset, eatenus non constare de Credito in tota enuntiata summa, quatenus Libris Bancariæ favore Scribentis deferendum non esset: Quemadmodum tamen hodie de eorundem Librorum legalitate amplius dubitari nequivit, minusque de concursu plurium adminiculorum, quibus mediantibus veritas partitarum in iisdem Libris descriptarum fere ad evidentiam demonstratur; ita quælibet submota est difficultas circa plenam probationem Crediti in præcitata summa, cum ea oriatur ex hujus generis Libris, qui in hac hypothesi, nedum contra Scribentem,
2 sed etiam ejus favore indubiam faciunt fidem; ex notatis per *bon. me. Ansald. de Commerc.*, *& Mercat. disc. general. n.129.*, *Rot. in recen. dec.587. num.2. part.18.*, *dec.347. n.12.*, *& seq. par.19.*, *& cor. Emerix Jun. dec.468. per tot.*

Et sane de eorundem Librorum Legalitate dubitari nequivit; Etenim sunt
3 *cartulati*; uno eodemque caractere conscripti apparent; continent partitas dati, & accepti cum suis causis, & adnotatione diei, & anni; nullas deinde habent lituras, quinimmo summa cum diligentia conspiciuntur retenti: demum non continent res diversas a negocio, quod per Bancariam exercebatur; ac proinde in his circumstantiis summa ratione dictum est, legales esse; per ea, quæ in proposito firmant *Bursatt. cons.39. num.28.*, *Menoch. cons.3. n.40.*, *Mascard. de probat. conclus.362. n.18.*, *Rot. cor. Otthobon. dec.55. n.3.*, *cor. Cavaler. dec.552. n.1.*, *cor. Buratt. dec. 344. n.9.*, *cor. Seraphin. dec.600. n.1.*, *& cor. Arguell. dec.44. n.4.*

A longe deinde perquirenda non sunt adminicula, ex quibus veritas partitarum in eis adnotatarum comprobetur: Siquidem præter bonam famam,
4 & honestatem Francisci Botti, qui Nobilis erat Januensis, quique summa bona fide, & ultroneè monuit Augustinum de errore, qui irrepserat in descriptione duarum partitarum ad debitum ejusdem Augustini; itidemque præter verificationem fere omnium partitarum descriptarum in dd. Libris tam ad commodum, quam ad incommodum ipsius Francisci, quæ omnia ad effectum, de quo agitur, semper in magno pretio habita fuerunt *a bo. mem. Ansald. de Commerc. dict. disc. general. n.145.*, *Castald. consult. 118. num.7.*, *Campel. ad Constit. Ducat. Urbin. decret.95. n.443.*, *Rot. cor. b. o. mc. Lancet. dec.516. n.6.*, *& in recen. d. dec.587. part.18.*

Illud quidem accedit omnium gravius, ac fortissimum adminiculum, sive potius demonstratio; videlicet, quod hæ eædem partitæ in dd. Libris descriptæ, quarum alteræ controvertuntur, adamussim conveniunt cum tribus distinctis computis a Francisco transmissis Augustino Januę commoranti tribus interpolatis vicibus, juxta rationem temporum; & quidem conveniunt cum tribus illis computis, quæ idem Augustinus per epistolas approbavit, exceptis dumtaxat paucis partitis, de qua exceptuatione infra sermo habebitur;
5 Concurrente verò ipsiusmet Debitoris approbatione, nulla profectò desiderari potest fortior probatio legalitatis Librorum, & veritatis partitarum in ipsis
6 descriptarum; cum confessio debitoris longe superet aliarum omnium probationum genus; *Cap. per tuas de probat.*, *Leg. cum a Matre Cod. de rei vindicat.*, *leg. generaliter Cod. de non numerat. pecun.*

Quin porro in dubium revocari possit, Augustinum de facto approbasse prædicta computa. Quippe si sermo est de illo incipiente a die 18. Aprilis anni 1695., usque & per totum mensem Aprilis anni 1699.; Epistola responsiva Augustini sequentia præsefert verba ibi — *Alle partite inviatemi da V.S. Illustrissima non mi occorre replicare di vantaggio, tanto per il dare, quanto per l'avere &c. con che, salvo errore per ogni parte restano da me approvate.* A nemine autem ambigi valet in his facti circumstantiis, quin revera, & & mediantibus prænarratis verbis ap-
7 probatæ remansissent desuper enuntiatæ partitæ; cum in claris, & expressis nulla certo certius opus sit interpreta-

tio-

tione : *Leg. continuus §. Cum ita in fine*, *& ibi Gloss. in verb. Nullus ff. de verbor. obligat.*

Si deinde sermo convertatur ad alterum computum incipien. a Mense Maii anni *1699.* usque per totam diem 4. Junii anni 1701., clara ejusdem emergit approbatio, ex eo quod si in epistola respectu ejusdem scripta, Augustinus nedum ullas rejecit partitas ex illis, quæ conscriptæ legebantur in hoc computo; verum etiam se declaravit Creditorem in residua summa sc.2023. 39., atque ideo in illamet summa, in qua Creditor ingenue declarabatur ab ipso Francisco in ejus computis, ut recognovit quoque Peritus *in citata ejus Peritia*; perspicua inde oritur ejusdem
8 computi approbatio, cum de cætero simplex non improbatio approbationem inducat; approbare etenim dicitur, qui non improbat; juxta *Gloss.1. in leg. inter omnes ff. qui satisd. cogan.*

Approbatio denique tertii computi, nulla, vel minima intercedere potest dubitatio, quin æquè clara sit, ac illa, quam emisit Augustinus respectu secundi, immo respectu primi, quod claris verbis approbavit. Quandoquidem, postquam ipse recepit hoc tertium computum sibi transmissum, non hæsitavit respondere, mediante ejus epistola ibi— *Ricevei la Settimana passata le partite concernenti il Debito, e Credito, quali confrontate con quelle di già inviate dal vostro Signor Francesco avanti d' ora le hò ritrovate camminare bene* — Expres-
9 sum quippe eodem modo dicitur id, quod verbis æquipollentibus exprimitur, ac id, quod specialiter, & in individuo fuit expressum; *Rot. cor. bo. me. Molines dec.883. sub n.31. to.3. art.2.*

Tantoque magis subinde comperta est adaugeri efficacia hujusmodi approbationum, quia non solùm sæpedictus Augustinus multoties obtulit Rationi Bancariæ compensationem quorundam particularium ejus Creditorum, quæ habebat adversus Bottum; & per con-
10 sequens se confirmavit Debitorem ejusdem Bancariæ, qui enim compensare expostulat, Debitorem pernecesse se confiteri debet; *Bald. in Leg. Cum Papinianus n.9. Cod. de Sentent., & interloc. omnium Iudic.* Verùm quia in omnibus enuntiatis epistolis, & signanter in postrema nuper examinata semper constans fuit, expungendas esse a prædictis computis quasdam tantummodo partitas conflantes summam sc.544. 49. Quapropter ex hac circumstantia profectò datum semper erit argumentari eundem Augustinum continuasse in proposito, videlicet, quod cæteræ partitæ ab ipso jam approbatæ, & constituentes prædictam summam scut. 3165. 72., revera subsisterent, ex satis vulgato juris principio, quo edocemur,
11 exceptionem firmare regulam in non exceptis, de quo Text. est *in Leg. Nam quod liquide ff. de pen. legat., & in Leg. Quæsitum §. Denique in fin. ff. de fund. instruct.*

Quæ cum ita sint, nullius proinde roboris detecta est oppositio Defensorum Julii amplexa in decisione, quæ revidetur, & super qua acriter hodie etiam insistebatur; scilicet, nullatenus ex enuntiatis literis elici posse approbationem dictorum Computorum, quia saltem ex postrema desuper ponderata Augustinus clare suum pandisset desiderium deveniendi videlicet ad generalem Computorum solidationem. Quoniam ultra quod ponderabatur longe inter se differre approbationem, & solidationem Computi, prima namque nil aliud importat, nisi confessionem debiti in Computo expositi, altera verò ejusdem debiti extinctionem præse-
12 fert, atque ideo hinc inferebatur, non bene a diversis fieri illationem; *Leg. Papinianus ff. de minor., Rot. post Postb. de manut. dec.41. n.5., & dec.201. n.9., & cor. clar. mem. Card. Falcon. dec.38. n.11. de Miscell.*

Animadvertentes Domini præterea, quod Franciscus Botti in Computis habitis cum Augustino duplicem repræsentabat personam, unam propriam, & particularem, quo nomine erat debitor Augustini in summa scut. 5700. pro sorte quorundam cambii, & census, alteram verò tanquam Socius Rationis Bancariæ, quæ e contra in dictis Computis erat Creditrix ipsius Augustini in dicta summa scut. 3165. 72. Pariterque considerantes, Augustinum non

non aliter acquisivisse generalem Computorum solidationem, nisi postquam revera approbavit præcitata Computa, que intercesserant inter Ipsum, & Rationem Bancariam, & postquam mentionem fecit de dictis particularibus ejus creditis: Inde deductum est, generalem Computorum solidationem nullatenus referibilem esse ad Computa jam approbata, sed bene ad alia Computa particulariter habita cum dicto
13 Francisco; alias sequeretur instantanea ejusdem actus correctio, quæ semper vitari debet = *Rot. in rec. dec.303. n.3. par.19.*

Hujusmodique interpretationem eo fortius admittendam esse visum est, ponderando ea, qua par est, sedulitate tenorem dictæ postremæ Epistolæ, in qua Augustinus requisivit dictam generalem Computorum solidationem. Hanc siquidem petiit, nullatenus se referendo ad Computa, quæ habuit cum Ratione Bancaria, de qua, quando locutus fuit, usurpavit verbum -- *Voi* -- ibi -- *Dar principio con Voi* -- & inferius, ibi -- *Desidero rimborsarmene da Voi* -- Ast expresse enuntiando Computa, quæ habuit cum ipso Francisco, ibi -- *Così vn saldo generale de' conti avuti fino al presente giorno col detto vostro Signor Francesco* -- Quamobrem nemo inficias ire poterit, quin in hac hypothesi confirmatum undique non remaneat, requisitam Computorum solidationem nequaquam referibilem esse ad Computa Rationis Bancariæ plene per Augustinum approbata, cum
14 discretiva loquendi methodus semper diversitatem, & separationem rei demonstret; *Rot. cor. bon. mem. Molines dec.750. n.14. tom.3. part.1.*

Nec refert, ad istantiam Rationis Bancariæ deputatum fuisse Peritum pro liquidandis Computis, & A.C. præcepisse exhibitionem Librorum, quasi quod hujus generis actus adversentur approbationi Compntorum huc usque probatæ, & per Augustinum in dictis literis emissæ. Nam cùm hæc omnia gesta fuissent tum ad magis magisque ostendendam librorum legalitatem, atque ad probandam liquiditatem crediti; tum ne amplius objici potuisset diversitas eorundem Computorum nil propterea ex his inferri potest, quod fidem detrahat præcitatis approbationibus ex dictis Epistolis promanantibus; præsertim quia prædicta Instantia fuit cum clausula *Sine præiudicio Ju-*
15 *rium* dictis Instantibus competentium; qua stante, censeri nequit fuisse recessum ab aliis probationibus, quæ Bancariæ competebant vigore dictarum Epistolarum; *Mart. de Clausul. clausul. 157. n.1., Rota cor. Puteo dec.191. n.17. lib.1., cor. Seraphin. dec.154. n.6., & dec.419. n.3. part.1. recen.*

Ejusdemque levitatis ulterius compertum est alterum Defensorum Julii assumptum in eo consistens nimirum, quod Computa, quæ hodie exhibentur, non sint illa eadem, quæ approbata fuerunt ab Augustino: Etenim dum de identitate pluries in ejus relatione te-
16 statur Peritus, cui tanquam testanti de re ad propriam artem spectante omnino credendum est, Item dum afferunt easdem summas residuas sive crediti, sive debiti, quæ enuntiatæ fuerunt ab Augustino in suis Epistolis responsivis, & approbatoriis; Insuper dum partitæ in Computis descriptæ adamussim conveniunt cum partitis, quæ adsunt in libris Bancariæ; in hac facti specie vel nulla major afferri potest identitatis probatio, vel saltem claris, & univocis probationibus (quæ cæte-
17 roquin desideratur) a Julio concludenda esset pluralitas, & diversitas tanquam Actore in hac ejus exceptione; *Leg. in exceptionibus, & Leg. cum de indebit. §. Si autem pro parte ff. de probat., leg.1. ff. de except.*

His verò sic positis, meritò inutilis reputatus est labor descendendi ad examen singularum partitarum, quas Julius impugnabat, & Sacrum hoc Tribunal in præterita propositione demendas esse jussit a prædictis tribus Computis: Constito enim de veritate earundem partitarum conflantium debitum Augustini in sæpe enuntiata summa scut.3165.72. tum ex libris Bancariæ legaliter tentis, tum ex dictis approbationibus Computorum aliàs Augustino transmissorum, & in quibus descriptæ erant partitæ ipsæ, quæ in di-

dictis

ctis libris adnotatæ leguntur, nil aliud desiderari valet pro effectu condemnandi memoratum Julium, ad quem
18 utpotè hæredem universalem Augustini, indubii Juris est pertinere ipsius Augustini debitorum solutionem; *Leg. hæres ff. de acquiren. hæred.*, *Leg. cum hæredes ff. de acquir. possess.*, *Leg. hæredem 59. ff. de regul. Jur.*, *Leg. 1. Cod. ut act. ab hæred.*, *& contr. hæred.*

Mentis aciem itaque convertentes DD. ad examinandam unicam partitam scut. 150. tertii Computi solutam Muragliæ de ordine Joannæ Uxoris Augustini, quam contendebatur, & admissum fuit in *decisione*, quæ revidetur §. *Ex tertio tandem Computo*, minuere debere dictum creditum Baneariæ, tanquam appositam in secundo, & tertio Computo, ideoque æquum non sit, ut bis persolvatur.

Placuit responsio, quod cum a Perito expuncta fuisset a secundo Computo alia partita consimilis summæ scutor. 150. soluta per literas conscriptas a Francisco Mattono die 24. Decembris 1699., quando de cætero hujusmodi partita expungenda non fuisset, quia justificatur in facto, prædictas literas adimpletas fuisse de ordine ipsius Augustini; Ideirco diminutum remanere nequeat in his circumstantiis superius constabilitum creditum Baneariæ, ex eo, quod si detrahatur a secundo Computo partita soluta Muragliæ, addenda in eo erit illa soluta Mattono, quæ indebite, & per errorem Periti ab eodem Computo expuncta fuit.

Et ita &c. utraque &c.

NULLIUS PUTINIANI PRÆEMINENTIARUM SUPER EXPENSIS.

Veneris 22. Februarii 1737.

ARGUMENTUM.

Excessus in taxatione expensarum non præsumitur, sed concludenter probandus est: uter vicerit, dignoscitur a petitione, & subsecuto Judicato, non ab aliqua incidenti declaratione.

SUMMARIUM.

1 *Excessus in taxatione expensarum non præsumitur, sed est plene probandus.*

2 *Ad dignoscendum, uter vicerit, & an collitigans partem victoriæ reportaverit, inspicitur petitio actoris, & subsecutum judicatum, non verò aliqua declaratio favore rei ab actore non impugnata.*

3 *Appellare non solent nisi victi.*

4 *Vicarius generalis Episcopi regularis necessario intervenit in examine Testium;*

5 *Sicuti Notarius, & Cursor, quando cæteri de loco sunt suspecti.*

DECISIO LXX.

Commissa mihi causa in gradu appellationis interpositæ a Capitulo Parochialis Ecclesiæ S. Petri Terræ Putiniani adversus taxationem expensarum in hac causa factam a R.mo P. D. Decano in summa scut. 340. favore Cleri, ac Presbyterorum *S. Mariæ la Greca* ejusdem Terræ; proposui in dodierna Audientia solitum dubium — *An constet de excessiva taxatione expensarum* — & DD. — *Negativè* responderunt; Quia
1 excessus non præsumitur, & fuisset plene, & concludenter probandus per dictum Capitulum S. Petri; ad passim firmata per *Rotam*, & in specie *coram Celso dec. 265.*, *& coram bon. mem. Ansaldo dec. 1. utrobique n. 1.*

Quin probatio hujusmodi oriri visa fuerit ex eo, quod idem Capitulum victoriam reportaverit quoad prærogativam unicæ Parochialitatis, & Matricitatis saltem propriæ, & per consequens expensæ taxandæ essent pro rata victoriæ.

Quoniam Clerus, & Presbyteri Ecclesiæ S. Mariæ unice litem introduxerunt usque ab initio super manutentione in possessione, seu quasi celebrandi privative in Feria sexta post Dominicam Passionis Festivitatem B. Mariæ Virginis Septem Dolorum; ut ex Monitorio expedito coram A. C., & dato *in Summario Presbyterorum in propositione Causæ super negocio principali habita die 23. Jannarii 1736. cor. Re-*

verendissimo Decano; Quapropter cum dd. Presbyteri ex Sententia R.P.D.Gaballini confirmata in hoc Sac. Auditorio coram R. P. D. meo Crescentio, & Reverendissimo P. D. Decano, super enuntiato puncto victores evaserint, prævia etiam declaratione, eandem Ecclesiam Sancti Petri esse quidem unicam Parochialem, non autem veram, & propriam Matricem, sequitur proinde Victores tantum fuisse in eo, de quo erat questio, eosdem Presbyteros Sanctæ Mariæ; nullam vero partem victoriæ habuisse præfatum Capitulum, cui non impugnabatur dicta qualitas Parochialitatis, nec ista in litem deducta fuit, cum ad hunc effectum cognoscendi quisnam vicerit in causa, & an
2 alter collitigans habuerit in ea partem victoriç, habeatur ratio petitionis actoris, & subsecuti judicati, rejecta prorsus aliqua declaratione favore alterius collitigantis facta, & in medium deducta occasione discussionis, & non impugnata ab actore, quæ nullo modo infringit illius præsumptionem; ut bene declarat *Rota coram Emerix Jun. dec. 129. n.2. 3., & 7.*

Addito præsertim, quod a supra memoratis Sententiis, etsi continentibus declarationem prædictam unicæ Parochialitatis, appellavit semper Capitulum Sancti Petri, acquiescentibus Presbyteris Sanctæ Mariæ, dum probe agnoscebant, id esse extraneum ab eorum petitione; quod factum bene comprobat solos victores in causa fuisse
3 Presbyteros, & victum Capitulum prçfatum, quod appellavit; ex quo a Judicatis appellare non solent, nisi victi, ad hoc, ut alio remedio ipsis elargito reparare valeant gravamina antecedentis instantiæ; *Cap.cum speciali §.Porro de appellat. lib. 1. in principio Cod. eod. titul.*, & animadvertit supradicta *dec.1293. n.4., & 8. cor. Emerix Jun.*

In dicta autem concludenti probatione excessus quoad illam partitam ducatorum 200. solutorum a Presbyteris S. Mariæ, occasione examinis formalis 24. Testium, injuncti ab A.C. delegato in Judicem Episcopo Motulen., defecit recensitum Capitulum, licet supponeret dictam impensam fuisse superfluam in majori parte; Tum ratione personarum in delegatione adhibitarum; Tum numeri Testium; Tum denique temporis 12. dierum in examine dd. Testium, ac confectione processus consumpti.

Nam quoad Personas nulla superfluitas considerari valuit, eo ipso, quod
4 Vicarius Generalis Episcopi, veluti Regularis, & sic in hisce materiis imperiti, intervenit tanquam ejus Assessor, & sic Persona undique necessaria ex adductis per *Card. de Luc. de Judic. disc.4. n.4., & 5.*, & Procurator Fiscalis nullam auxit impensam, quia ipse nulla emolumenta exegit; Notarius vero, & Cursor Episcopalis eatenus ad-
5 hibiti fuere, ad tollendam nempe, quatenus electi fuissent aliqui de loco, suspicionem personarum apud Collitigantes, habentes fautores in loco pene universaliter commoto hinc inde ex causa dictæ litis, & ideo necessarius erat interventus dictarum Personarum non suspectarum; ut in simili casu dixit *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.5. n.6., & 7. tit. de Empt.*

Quo vero ad numerum Testium, cum isti examinandi essent super tribus punctis, & insuper oporteret satisfacere omnibus interrogatoriis datis pro parte Capituli Sancti Petri, inutilis non fuit adeo magnus numerus Testium ad hoc ut alter suppleret responsionem, quam quilibet ex ipsis forsan præbere non poterat; dum itaque opportunum judicavit eundem numerum Testium Judex Delegatus, & hoc Sacrum Auditorium admiserit omnium illorum relevantiam, inallegabilis tunc videtur dicta exceptio superfluitatis, quæ etiam cessare visa fuit quoad tempus confectionis examinis; dum quoad istud consumpti fuere novem dies, qui potius pauci sunt pro examinandis formiter 24. Testibus; & reliqui fuerunt consumpti in actis Judicialibus ob partium protestationes, quæ dederunt causam confectioni duorum processuum, alterius continentis examen Testium, & alterius Acta Judicialia; ac insuper in accessu, ac recessu Judicis Delegati, & compositione, atque ordinatione Processus, quæ omnia eo facilius amplexa fue-

fuere per DD., stante quod Presbyteri Sanctæ Mariæ non oscitanter devenerunt ad solutionem suprarecensitæ partitæ ducatorum 220., sed prævia compositione inita cum Judice Delegato petente Emolumenta valde majora in summa nempe ducator. 300.

Et ita utraque &c.

ROMANA IMMISSIONIS.

Veneris 15. Martii 1737.

ARGUMENTUM.

Filiabus dotatis non competit contra voluntatem Patris coæqualis successio in ejus bonis. Dos a Patre constituta de jure præsumitur congrua; ita ut pro obtinendo supplemento plene probanda sit incongruitas; immo ex Statuto Urbis filiæ contentæ esse debent dote a Patre ipsis tradita, etiam minori legitimà, & incongrua, modo tamen cum ea invenire possint æqualem virum: quod si a fratre dos constituatur, ea etiam ex Stat. Urb. debet esse congrua, & de paragio: ad decernendam autem congruitatem habetur ratio bonorum de tempore dotationis, non obitus Patris, qualitatis personarum, & consuetudinis regionis, quæ circumstantiæ si ita suadeant, dos potest esse congrua, etiamsi notabiliter sit minor legitima. Legitima non est quota hæreditatis, nisi deducto ære alieno.

SUMMARIUM.

1 *Filiabus dotatis non competit immissio, nec æqualis successio ad bona Patris contra ejus voluntatem.*
2 *Causa testati cessare facit causã intestati.*
3 *Ille dotare dicitur, cujus nomine fit dotatio, non vero ille, qui actum materialem dotationis peragit.*
4 *Dos a patre constituta de jure præsumitur congrua:*
5 *Præcipuè si Pater in testamento ejus congruentiam declaravit, & filia diu acquieverit:*
6 *Unde ad effectum obtinendi supplementum plene probanda est incongruitas.*
7 *Rota decidere non solet omnia incidentia.*
8 *Legitima non est quota hæreditatis, nisi deducto ære alieno.*
9 *Inventarium probat quantitatem bonorum, non vero quid supersit deductis deducendis.*
10 *Ad dignoscendam congruitatem dotis inspicitur tempus dotationis non obitus Patris.*
11 *Dos minor legitima etiam in notabili quantitate est congrua, si ita suadeant tempus dotationis, qualitas personarum, & consuetudo regionis.*
12 *Dotes in dies augentur.*
13 *Dos in majori summa constituitur, quo ampliora sunt bona Dotantis;*
14 *Et quo matrimonium est decentius.*
15 *Diversis concurrentibus circumstantiis nequit pro congruitate unius dotis desumi regula ab alia.*
16 *A diversis non fit illatio.*
17 *Statutum Urbis disponit, ut filiæ contentæ esse debeant dote a Patre constituta, etiam minori legitima, & minus congrua, nisi talis esset incongruitas, & exiguitas, ut virum æqualem non invenirent.*
18 *Quando cum prohibitione legis concurrit prohibitio Patris, illa efficacior redditur.*
19 *Quod si dos non a patre, sed, eo defuncto, constituatur a fratre, debet esse congrua, & de paragio, juxta ejusdem Statuti Urb. censuram.*

DECISIO LXXI.

Petiit Beatrix Sorrisia Filia Joannis Mariæ Sorrisi, ac Vidua qu. Francisci Morara coram R.P.D. Furietto merito in subselliis A. C. Jusdicente Immissionem in possessionem Bonorum hæreditariorum ejusdem Joannis Mariæ detentorum a D. Francisco Lancetta istius mediato hærede, & in omnem casum supplementum Dotis ei constitutæ usque de anno 1672. a Joanne Maria Patre in summa scut. 1500., sed denegata Immissione, recensitus Judex eidem Actrici Jura super consecutione d. supplementi Dotis reservavit: Devoluta vero causa in gradu appellationis ad Sac. nostrum Auditorium, mihique commissa, proposui hodie dubium *An sit danda Immissio, seu potius sit locus supplemento dotis* -- & responsum fuit -- *negative in omnibus*.

Facilis namque visa fuit resolutio negativa quoad petitam Immissionem ex Te-

Testamentaria dispositione supra enunciati Joannis Mariæ, in qua relicto quodam Legato Beatrici ultra Dotem scutor. 1500. ei præcedenter constitutam, & traditam, instituitur hæres universalis Petrus illius ex Angelo Filio prædefuncto Nepos, a quo Causam habet memoratus Franciscus Reus conven-
1 tus; Unde cum Beatrix habuerit suam Dotem, nil habet, de quo conqueri possit, nec ulla ei competit Immissio, & coæqualis successio in bonis hæredi-
2 tariis dicti Joannis Mariæ Patris; dum Causa testati facit cessare Causam intestati; *l. antequam Cod. commun. de successión., l.nec is §. final. ff. de acquirend. hæredit.*, *& dixit Rot. cor. bo.me. Lancetta dec.* 556. *n.*2., *&* 3., *& in rec. dec.*326. *n. primo part.*19. *tom. primo*, & alibi passim.

Respectu vero petiti supplementi Dotis fundamentum negativæ resolutionis constitutum fuit in eo, quod Dos scut. 1500. Beatrici stabilita, ac tradita extitit a d. Jo: Maria Patre, quantumvis actus Dotationis sub die 4. Februar. 1672. expletus fuerit per Angelum Bea-
3 tricis Fratrem, quia cum ipse ad hoc devenerit nomine Patris absentis, qui subinde id plene ratificavit, huic ultimo proinde Dotatio tribuenda est, & non Angelo Fratri, qui actum materialiter explevit; *l. si Procuratorem §. Si quis mandaverit, ubi Bartol. ff. mandati*, *Rot. in rec. dec.*73. *num.*11., *& seq. part.*15., *& in Romana Assistus* 23. *Maii* 1712. *§. Ad legitimam cor. Eminentiss.*, *& Reverendiss. D. Card. Aldrovando*, & consequenter eadem Dos,
4 veluti a Patre constituta, habet pro se omnem præsumptionem congruitatis, & sufficientiæ; eo quia sicuti nullus Amor vincit Paternum Amorem, ita nullus dicitur melius pro Filia consilium capere, quam ipse Pater, ut per hanc rationem tradunt *Salicet. in l. sancimus Cod. de Nupt.*, *Alexand. consil.*33. *n.*85. *lib. primo*; *Rot. cor. Buratt. dec.*894. *n.*2., *& in rec. dec.*198. *n.*3. *part.*15.

Junctis præsertim tum assertione ip-
5 sius Joannis Mariæ Periti serio emissa in ejus primo Testamento condito die 10. Martii 1673., & confirmato in hac parte in alio Testamento die 13. Decembris 1678. ibi -- *Item lascio a Beatrice Sorrissi mia Figlia maritata nel Sig. Francesco Morara da me congruamente, e competentemente dotata secondo le mie forze &c.* -- & inferius -- *attesoche, come hò detto, sia stata da me congruamente, e decentemente dotata*. Tum insuper acquiescentia ejusdem Beatricis per annos fere 65., stante constitutione dictæ Dotis facta, & acceptata, ut dictum est anno 1672., in quibus circumstantiis augetur præsumptio congruitatis prædictæ Dotis; cum in casu contrario nec Pater id in sua ultima voluntate affirmasset, nec tandiu memorata Beatrix acquievisset, ut ponderant *Thesaur. quæst. Forens. lib.*4. *quæst.*4. *n.*16., *Rot. cor. bo.me. Lancetta dec.*558. *n.*10. Unde propterea concur-
6 rentibus dicta præsumptione, ac circumstantiis, nisi per Beatricem plene, & concludenter ostendatur incongruitas dictæ Dotis, non est locus ulli illius supplemento; *Bartol. consil.*17. *lib.*1., *Surd. consil.*148. *n.*5., *& seq.*, *Rot. cor. Seraphin. dec.*331. *n.*17., *& post Merlin. de Pignor. dec.*72. *n.*13., *& in rec. dec.*121. *n.*8., *&* 9. *part.*6.

Hanc profecto probationem nullo modo præd. Beatrix explevit, licet conaretur eam desumere ex inventario Bonorum hæreditariorum supradictorum Joannis Mariæ celebrato die 9. Junii 1679., quorum quantitate inspecta, asserebat, recensitam Dotem esse valde minorem legitima ei competente, & sic incongruam; non solum quia quædam credita, in quibus consistebat major pars hæreditatis prædictæ leguntur descripta in eodem inventario in genere, & absque ulla specificatione eorum quantitatis, quod reddit incertum ad quid, & quantum dicta hæreditas ascenderit, nulla habita ratione petitionis Beatricis id liquidandi, mediante juramento in litem; dum hoc respicit probationem faciendam; quando ad effectum, de quo quæritur, exigitur probatio prompta, & jam facta, & esset examinandum, an esset locus d. juramento sub particulari dubio, sine quo hoc Sa-
7 crum Auditorium non solet decidere similia incidentia; ut testatur in *dec.*72. *n.*25., *& dec.*232. *n.*10. *tom.* 1., *&*

*dec.*406

dec. 406. *n.* 16., & 426. *n.*20. *tom.*2. *cor. Lancetta*; sed etiam ex quo, ad ostendendam Dotem non correspondere legitimæ, est formiter firmandus status hæreditarius, ut ex ejus firmatione appareat, quid, & quantum Pater Do-
8 tans reliquerit, deductis debitis, & oneribus; cum legitima non sit quota hæreditatis, sed quota ejus, quod superest, deducto ære alieno, nec sufficit sola exhibitio inventarii, quod unice
9 probat quantitatem bonorum hæreditariorum, non autem quid ex illis superfit factis eisdem deductionibus, ut in terminis advertit *Rot. post Torr. de pact. futur. success. dec.*134. *num.*2. 3., & 4., & *cor. Buratt. dec.*456. *n.*5., & *in rec. dec.*230. *n.*10. *part.*10.

Accedente, quod ubi etiam constaret de controverso statu hæreditario in ea exorbitanti quantitate exagerata a Beatrice, adhuc talis probatio ei non proficeret ex duabus rationibus, quarum prima est, quod illa percuteret tempus obitus Patris, & non dotationis secutæ anno 1672., ut exigitur, cum ad effectum dignoscendi, an Filia
10 receperit nec ne congruam dotem, inspiciatur tempus dotationis a Patre factæ, non autem obitus ejusdem, sive augmentum ejus patrimonii post dotationem secutam; ut ponderant *Ruin. consil.*56. *n.*13., & 14. *lib.*3., *Paris. cons.*26. *n.*89., & *seq. pariter lib.*3., *Mans. consult.*640. *n.*6., & *seq.*, *Constantin. ad Statut. Urb. in annot.*35. *art.*1. *n.*36., & 37., & *in annot.*39. *art.*3. *n.*262. *tom.*2., ubi dicit, hanc esse veriorem opinionem, rejiciendo contrarium tenentes; Et altera ratio est; quod
11 etiam dos infra legitimam, licet in notabili quantitate habita ratione amplissimi patrimonii Patris, dicitur congrua, quotiescunque sic suadeant tempus, qualitas personarum, & consuetudo Regionis, nec ullo modo Filiæ sic dotatæ ullam licitum est allegare læsionem; *Becc. consil.*112. *n.*16., & *seq.*, *Torr. de pact. futur. successfion. lib.*2. *cap.*26. *n.*117. *usque ad* 120., *Constantin. ad Statut. Urb. d. annot.*35. *art.*1. *n.*28., *Card. de Luc. de dote disc.*144. *n.*4., & *seq.*, *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.*559. *n.*3., & 4., & *in rec. dec.*179. *n.*9. *par.*17., prout suadere existimarunt DD. in subjecta hypothesi, habito respectu ad tempus constitutionis dotis, ad consuetudinem Urbis, & ad qualitatem personarum civilis conditionis.

Non juvante, quod collocata in matrimonium Anna Maria Nepte supradicti Joannis Mariæ Sorrisii, fuerit eidem constituta dos in sc.10000., ultra quod vera dos fuit in summa tantum sc.8000., ut ostendebatur a Francisco; hoc unum est certum, quod dotatio ejusmodi evenit anno 1687., & facta extitit non a Patre Beatricis, sed eo defuncto, tam ab istius Executoribus testamentariis, quam a petro Annæ Mariæ Fratre, ac pro ineundo matrimonio cum bon. mem. Antonio Lancetta Germano Fratre, R.P.D. Cyriaci Lancettæ tunc temporis insignis hujus Curiæ Advocati, & inde ob ejus probitatem, & doctrinam post laudabiliter exercitum munus Locumtenentis A. C., inter PP. hujus Sac. Auditorii adsciti, & tandem illius emeriti Decani; Quando e converso dos Beatrici constituta fuit anno 1672., & quidem a Joanne Maria Patre, & pro matrimonio cum viro æquali ejus conditioni, ac statui; Quapropter cum dictæ circumstantiæ concurrentes in dotatione Annæ Mariæ, & quæ dederunt causam augmento dotis favore istius usque ad d. summam sc.8000., & quidem justis-
12 sime, tum ratione successivi temporis, cum dotes in dies augeantur, *Cirocch. discept.*46. *n.*18., *Ansald. in annot. ad*
13 *dec.*94. *n.*62., & 63.; tum ratione bonorum, dum Petrus dotans, ultra patrimonium Patris Beatricis, gaudebat etiam altero conspicuo patrimonio Angeli sui Patris; tum denique
14 ratione valde decentioris, & magis qualificati matrimonii, quod requirit etiam majorem dotem; *Boss. de dot. cap.* 13. *n.*16., *Rot. coram Dunozet. Jun. dec.*204. *n.*2., & *cor. Priol. dec.* 430. *n.*12., & *cor. bon. mem. Ansald. d. dec.*94. *n.*21., & 22., deficiant in dotatione Beatricis, & istius respectu militent aliæ, & diversæ circumstantiæ, de qui-
15 bus supra, sequitur, quod pro firmanda congruitate dotis istius non sit ullo mo-

modo sumenda regula a dote Annæ Mariæ, cum ex diversis non fiat illa-
16 tio; *l. inter stipulantem* 83. §. *Sacra vers. sed hæc de verb. obligat.*, *Rot. cor. Emer. Jun. dec.* 1097. *n.* 14., *& cor. bon. mem. Ansald. d. dec.* 94. *n.* 11., *& cor. eodem bon. mem. Lancetta dec.* 15. *num.* 4.

Præterea DD. animadverterunt supplemento dotis petito per Beatricem
17 obstare Statutum Urbis *lib.* 1. *cap.* 141., in quo disponitur, filias a Patre dotatas omnino contentas esse debere dotibus eis traditis, & assignatis, nec posse quiddam ulterius petere, etiamsi dotes essent minores legitima, vel minus congruæ, quod pernecesse servandum est, nisi incongruitas esset magna, ac exiguitas dotis intolerabilis, qua attenta, filia non inveniret virum condignum, quod hic non verificatur; ut late probant *Peregrin. consil.* 22. *lib.* 5., *Cirocch. discept.* 33. *n.* 28., *& seq.*, & præcise in terminis d. Statuti *Constantin. ad Statut. Urb. annot.* 35. *artic.* 1. *n.* 34., *& pluribus seq. tom.* 2., *Rot. in recen. dec.* 45. *n.* 1., *&* 2. *par.* 18., *& dec.* 326. *n.* 9., *& seq. par.* 19., maxime cum d. prohibitio confirmata remaneat ex dispositione Testamentaria Joannis Mariæ Patris d. Beatricis, in qua adest similis prohibitio aliquid aliud petendi, ibi — *E voglio, che di essa dote, e legato sia tacita, e contenta, ne possa domandare, o pretendere altro dalla mia eredità etiam con titolo di legittima, o supplemento di essa* — Quando
18 enim cum prohibitione Legis concurrit quoque prohibitio Patris dotantis, efficacior redditur prohibitio; *Gloss. in cap. verum de condit. appósit.*, *Jason. consil.* 221. *n.* 37. *lib.* 1., *Rot. post Constantin. ad Statut. Urb. dec.* 104. *n.* 4.

Non attento alio *cap.* 145. ejusdem Statuti Urbis, in quo cavetur, quod
19 dos debeat constitui congrua, & de paragio, quia illud loquitur in terminis dandæ, & assignandæ a Fratribus eorum Sororibus, defuncto communi Parente, unde non applicatur huic casui, in quo Dos Beatrici fuit constituta, ac assignata, ut sæpe dictum est, a Joanne Maria Patre, cujus respectu semper militat supra recensita dispositio *cap.* 141., ut late tradit *Constantin. ad Stat. Urb. d. annot.* 35. *tit.* 1. *n.* 21., *&* 22., *Rot. cor. Dunoz. Sen. dec.* 196. *n.* 9., *&* 10., & *cor. Buratt. dec.* 215. *n.* 12. *in fin.*

Et ita &c. utraque &c.

INTERAMNEN. CENSUS.

Lunæ 1. *Aprilis* 1737.

ARGUMENTUM.

Donatio facta intuitu certi matrimonii, eo non secuto, resolvitur ob defectum causæ finalis; quod si matrimonium incertum contemplatum fuerit, & in donatione fuerit expressa etiam causa amoris, matrimonium habetur pro causa tantum impulsiva; ubi verò agatur de matrimonio certo, & determinato, tunc amor, & liberalitas æque constituere valent causam finalem, si donatio matrimonium subsequatur, non si præcedat. Læsio locum non habet in contractibus, qui in sua origine æque se habere possunt ad damnum, ac ad lucrum.

SUMMARIUM.

1 *Census ex falsa causa remissus non remanet extinctus, sed ut antea vigens.*
2 *Cessionario debentur fructus census æque, ac cedenti.*
3 *Donatio facta intuitu certi, & determinati matrimonii, eo non secuto, evanescit.*
4 *Quando in donatione, præter matrimonium, expressa est causa amoris, illud concurrit dumtaxat tanquam causa impulsiva;*
5 *Quod tamen procedit, quando contemplatum fuit matrimonium in genere, non si cum certa persona;*
6 *Præsertim si de certo matrimonio facta fuit mentio in proœmio donationis,* & num. seq., & 11.
7 *Ex tenuitate donationis factæ intuitu incerti matrimonii dignoscitur, particulare fideicommissum contemplatum in altera pinguiori donatione, fuisse ejus finalem, & variam causam.*
8 *Prout pariter, d. particulari matrimonio ad effectum non perducto, altera donatio eorundem bonorum exarata fuit*

fuit intuitu alterius certi matrimonii;
9 *Itemque ex quo donataria actus donationi repugnantes gessit*. & num. 12.
10 *Decisio* 861. *cor. Buratto firmans amorem, & liberalitatem æque causam finalem præbere donationi, ac matrimonium, locum habet, ubi donatio subsequatur matrimonium; secus ubi præcedat*.
11 *Ex parte proœmiali donationis desumitur ejus causa finalis*.
12 *Observantia partium est optima interpres earum intentionis*.
13 *A diversis non fit illatio*.
14 *Testibus pendente lite expiscatis, nec formiter repetitis nulla fides habetur*;
15 *Multo magis si inter se contrarii sint*.
16 *Læsio locum non habet in contractibus, qui in sua origine æque se habere possunt ad lucrum, ac damnum*.

DECISIO LXXII.

POstquam Ferdinandus Sciamanna, tum coram R. P. D. Merlino Judice ab A. C. deputato, tum in hoc Sacro Auditorio coram Rmo P.D.Decano, ut pandit *Decisio* ab eo edita *sub die* 9. *Maii præterelapsi anni*, obtinuerat in vim cessionis reportatæ de anno 1730. a Hieronymo Gubernari ejus Socero, condemnari illos de Gerardis pro fructibus residualis ratæ census alias a Dominico Setti impositi, insurrexit Angela Rosa Filia dicti Hieronymi, ac sub obtentu cujusdam donationis sibi factæ ab eodem Hieronymo de anno 1729., prævia ejus admissione ad causam, tueri curaverat jura eorundem de Gerardis, cum quibus super dicto censu præventive transegerat.

Proposita tamen causa coram Me *sub die* 7. *Decembris anni præteriti*, responsum fuit pro confirmatione Sententiæ Rotalis, qua declaratum fuerat, constitisse, & constare de credito sortis principalis memorati census, ejusque fructuum, juxta vota præcitati Ferdinandi, sicuti patet ex *Decis. sub dictis die, & anno* per Me evulgata; quæ quidem resolutio, quamvis prodiisset, dum memorata Angela Rosa informare neglexit, nihilominus fundamenta ejusdem resolutionis adeo subsistere comperta sunt in hodierna ambarum partium colluctatione, ut proposito consueto dubio -- *An sit standum, vel recedendum a decisis* -- responsum fuerit *in decisis* --

In facto enim minime controvertebatur, quod Hieronymus Gubernari occasione extinctionis memorati Census, alias consistentis in summa scutorum 2455., erronee remisisset Dominico Setti Auctori illorum de Gerardis, dictique Census debitori summam scutorum 600. pro quodam ab ipso prætenso Quarto dotali superlucrato a Petro Baldelli super bonis Mariæ Margharitæ Medices, cæteroqui utriusque Conjugis consensu jam pridem hinc inde remisso: Quapropter dubitatum exinde non est, quin pro hujusmodi rata ex falsa, ac erronea causa remissa, Cen-
1 sus hodie etiam non vigeat, consequenterque quin præcitato Ferdinando competat actio pro fructibus ejusdem ratæ
2 Census, utpote in locum Hieronymi originarii Creditoris per obtentam cessionem subingresso; *Rot. cor. clar. me. Card. Falconer. dec.* 6. *n.* 1. *tit. de reb. creditis &c.*

Absque eo quod hujusmodi actionem retundere valuisset recensita Angela Rosa, iterum opponendo Hieronymum de anno 1729., & sic præventive ad dictam cessionem ejus jura, & bona omnia sibi donasse: Hæc quippe donatio utpote non aliter facta eidem Angelæ Rosæ, quam intuitu certi, & determinati Matrimonii cum quodam Castello per ipsam ineundi, quod successive effectum minime habuit, nullum jus super controverso Censu tri-
3 buere hodie valet dictæ Actrici; omne siquidem jus ex ipsa Donatione profluens cum ipsa donatione evanuit, statim ac Matrimonium, quod hujusmodi donationi causam dedit, optatum non habuit effectum; ad firmata *in decisione, quæ revidetur* §. *Neque admissio*.

Neque ab hac regula apte recedi potuit eo sub obtentu pro parte Angelæ Rosæ inculcato, videlicet, quod antedictum Matrimonium non fuisset causa finalis, & intrinseca donationis; ast
4 quia donatio ipsa facta fuit ex causa etiam amoris erga Donatariam, potius Matrimonium dicendum sit causa impul-

pulsiva, qualis certo certius dicebatur præsumi debere in concursu alterius expressæ causæ amoris nempe, & liberalitatis in Donatariam, vel Donatarium ad sensum *Mantic. de Tacit. lib. 13. tit.4. n.13.*, *Negusan. quæst. 501. n.14.*, *Monter. decis. Aragon. 10. n. 6. lib. primo*, *Surd. dec.322. n.84.*, *Rot. post Pieb. ad Statut. Urbis dec.22. n.8.*, *& in rec. dec.20. n.7. par.5. tom.1.*

Præterquamquod etenim animadvertebatur, hujusmodi discursum pro-
5 cedere posse, si in donatione contemplatum fuisset Matrimonium in genere, in quibus terminis loquuntur nuper citatæ auctoritates, secus vero ubi Matrimonium in specie, & cum certa, ac determinata persona contrahendum contemplatum apparet; in hac enim hypothesi, in qua porro præsens controversia versatur, receptior opinio est, quod tale Matrimonium regulariter dicatur causa finalis donationis, ceteræque causæ reputentur impulsivæ, accessoriæ, & a finali illa Matrimonii dependentes; præsertim quando prout
6 hic, de certo Matrimonio a Donatariis contrahendo mentio habita fuit in exordio donationis, quemadmodum testantur de prima propositione *Bottilier. de Success. ab intestat. cap.2. theorem. 104. n.5.*, *Rot. in rec. dec.229. n.14.*, *& 15. part.12.*, *post Constantin. ad Statut. Urb. dec.153. n.10.*, *& 11.*, *coram Cerro dec.678. n.3.*, *& in Spoletana Donationis 17. Januarii 1717. §. Nec relevat coram Eminentissimo D. Card. Cincio*, & de secunda *Gratian. discept. 924. n.2.*, *& seqq.*, *Rot. post Constantin. in cit. dec.153. n.12.*, *cor. bo. mem. Lancetta dec.827. num.7.*, *& in citata Spoletana Donationis d. §. Nec relevat*.

Quælibet deinde submoveri difficultas visa est ex peculiaribus facti circumstantiis; Anno siquidem 1726., dum nullus adhuc se præsentaverat, cum quo Angela Rosa Matrimonium contraheret, id temporis Hieronymus Pater, quamvis Donationem intuitu Matrimonii in genere explevisset favore Filiæ, hujusmodi tamen actum ejus liberalitatis restrinxit ad pauca quædam bona stabilia; quod profecto cum non contigerit, statim ac de Anno 1729. se obtulit desuper enuntiatus Marcus Antonius Castelli Nobilis Interamensis, tunc quippe idem Hieronymus ad controversam universalem devenit Donationem, fatendum ideo est, causam fi-
7 nalem, & quidem unicam dictæ controversæ donationis, ex hac diversa agendi methodo Donantis, fuisse præcitatum particulare Matrimonium, in specie etiam in proæmio citati Instrumenti donationis consideratum; ad notata in proposito per *citat. Botilier. de Success. ab intest. cap.2. theorem. 104. n.5*, *Castill. dec.106. n.8.*, *& seq.*, *Rot. in rec. dec.127. n.15. part.6.*

Maxime præterea animadvertendo, quod dissoluto tractatu superius enuntiati Matrimonii, assumptoque postmodum novo tractatu alterius Matrimonii cum quodam Angelo Montani, quod subinde effectum nec habuit, hac occasione sæpedictus Hieronymus nulla prorsus habita ratione prænarratæ donationis de Anno 1729. expletæ favore filiæ, alteram exaravit ejusdem favore intuitu, & contemplatione novi istius Matrimonii, ut patet ex Instrumento hic in Urbe celebrato die 27. Decembris anno 1733.; Quamobrem si propter inesfectuationem d. prioris
8 Matrimonii deventum fuit ad novam donationem, & præsertim ad novam Donationem eorundemmet bonorum, quæ præcedenter occasione alterius Matrimonii donata fuerunt, illud necessario sequitur, quod dictum antecedens Matrimonium unica fuisset causa finalis alterius donationis, quodque proinde ob defectum istius Causæ finalis, eadem donatio jure meritoque habita fuisset pro resoluta; sicuti ponderat *decis. coram Me edita §. Ex factis*.

Eoque fortius denique, quia nedum Hieronymus ipse, ut ex hucusque dictis patet, verum etiam ipsa Angela Rosa pluries confirmavit, unicam finalem causam prædictæ donationis fuisse antedictum Matrimonium cum præfato Castello ineundum: Quoties namque defuncto Hieronymo, potius quam uteretur controversa donatione pro effectu consequendi bona Patris alias donata, paternam adiit hæreditatem ab intestato, Inventariumque confecit: quo-

quoties item Annam Franciscam Sororem admisit ad coæqualem successionem; quoties demum Sigismundæ Matri restituit scuta 6000. ad computum suæ dotis, quando cæteroquin tam Soror, quam Mater una simul cum Hieronymo occasione dicti matrimonii cum Castello contrahendi ipsi donaverant omnia earum bona sub simplici reservatione alimentorum; consequens in-
9 de fit, ut ex actibus hisce donationi contrariis, eadem Angela Rosa agnoverit, causam finalem, & unicam ipsius donationis fuisse sæpedictum matrimonium, per ea, quæ ultra allegatos in *dicta decisione coram Me §. Fin.* bene observant — *Andreol. contr.20. n.10.*, *Rot. in recen. decis.467. n.14.part.18.*, *cor.Cels. dec.21. n.7.*, *cor.bon.mem.Herrera dec.119. n.12.*, *& cor. bon. mem. Lancetta dec.462. sub n.8.*

His verò sic positis minus profuit memoratæ Angelæ Rosæ proponere, quod saltem huic donationi æque causam finalem dederint cæteræ superius enuntiatæ causæ, amor videlicet Hieronymi, ejusque liberalitas, ad terminos *decis. 861. cor. Buratto*; proindeque quatenus matrimonium cum dicto Castello effectum non habuerit, nihilominus donatio resoluta non rèmanserit; *Rot. coram Merlino decis. 392. n.12.13., & 16.tom.1.*: Etenim quid-
10 quid sit in casu, in quo donatio non præcessisset matrimonium, sed, illo jam pridem effectuato, subsequeretur, in quibus terminis loquitur antedicta *Decisio cor. Buratto* — ubi tamen non solum donatio præcedit matrimonium, sed cernitur dumtaxat contemplatum certum, & speciale matrimonium in parte proæmiali Instrumenti donatio-
11 nis, tunc quemadmodum ex eadem parte proæmiali desumitur primaria, & ultima donantis intentio, ita fateri oportet in hujusmodi circumstantiis, unicam causam finalem donationis fuisse idem certum, & determinatum matrimonium; *Rot. in citata Spoletana donationis §. Nec relevat. cor. Emo D. Card. Cincio*; absque difficultate insu-
12 per, quando partes ipsæ, ut in præsenti, mediantibus successivis actibus, plene hoc idem declararunt; cum observantia ipsarum partium semper optima, & fida interpres earum intentionis reputetur; *Rot.cor. clar.mem.Card. Falcon.dec.5. n.12. tit.de donat.*

Quin hæc observantia obumbrata remaneat, vel ex eo, quod Angela Rosa, dicto matrimonio non effectuato, & consentiente Patre, locaverit tanquam Domina nonnulla ex bonis sibi donatis, vel ex eo, quod occasione conficiendi Inventarium hæreditatis donantis ab intestato jam aditæ, sibi præservaverit jura donationis, vel demum quia Hieronymus ratificaverit donationem cum expressione ejus durationis, etiamsi matrimonium secutum non fuisset. Quandoquidem pro eo, quod attinet ad præcitatam locationem bonorum donatorum, nec non ad præservationem jurium, quam sibi procuravit dicta Angela Rosa occasione conficiendi Inventarium; sicuti prima facta fuit, non vigore donationis universalis, de qua disceptatur, sed vigore desuper enuntiatæ alterius præcedentis donationis, quam ipsa intuitu matrimonii in genere, & ob dotem reportaverat de anno 1726., sicuti item secunda, videlicet præservatio jurium, habita fuit relative ad illam donationem, quam ipsa in actis produxerat, quæ profecto fuit antedicta donatio anni 1736., ita plusquam evidens est sibi
13 locum vindicare regulam, nimirum, non bene a diversis illationem fieri; de qua *Rot.in Romana Pecuniaria 11. Februarii 1737. §.Quæ cum ita sint. coram Me.*

Pro eo verò, quod attinet ad suppositam ratihabitionem donationis cum memorata expressione, ultra quam quod hujusmodi ratihabitio non probatur, nisi mediante dicto Testium pen-
14 dente hac lite expiscatorum, neque formiter repetitorum, consequenterque nullius fidei — *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.11. n.9. de probat.*,
15 compertum deinde est, eosdem Testes inter se contrarios esse, dum alii deponunt documentum dictæ ratihabitionis oriri ex Apocha privata; alii autem asserunt super hac eadem ratihabitione intercessisse publicum, & solemne Instrumentum; atque ideo mul-

tominus de iisdem Testibus rationem habendam esse communiter firmant *Gloss. in §. Item verbor. versic. idoneos Institut. de inutil. stipulat.*, *Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. dec. 5. n. 12. tit. de probat.*

Ejusdem levitatis postremo detectum est aliud ipsius Angelæ Rosæ assumptum, hoc est prædictam census cessionem factam ab Hieronymo favore Ferdinandi Sciamanna fuisse nullam, tanquam ænormissime læsivam: Quoniam cum creditum cessum non esset adeo indubitatum, & clarum, ut absque modica indagine expedita haberi posset illius exactio, quinimo, cum adeo graves involveret inspectiones, ut adhuc in tertia instantia, postquam a Signatura Justitiæ causa commissa fuit cum clausula -- *de Appellatione* --, de ejus subsistentia contenderetur, in his terminis proinde cessat quælibet suspicio
16 prætensæ læsionis, quæ nunquam locum obtinet in contractibus, qui in eorum origine ad damnum æque, ac lucrum se habere possunt; *Rot. in Romana Pecuniaria 20. Junii 1707. §. Et in omnem, cor. bon. mem. Omana, & in Cæsenaten. Bonorum 31. Janu. 1729. §. Enormissimam, & seq. cor. R. P. D. Millino.*

Et ita utraque &c.

INTERAMNEN. LIBERATIONIS A MOLESTIIS.

Lunæ 1. Aprilis 1737.

Argumento non indiget ob brevitatem.

SUMMARIUM.

1 *Pacta servanda sunt.*

2 *Pactum de servando aliquem indemnem a lite, & damnis efficit, ut, mota lite, debeatur liberatio a molestiis, & emendatio damnorum.*

3 *Adimpleta per unum ex contrahentibus sua obligatione, etiam alter suam adimplere debet.*

4 *Nec recusare valet, ex quo res ab altero tradita non fuerit libera; potest enim petere relevationem, at non recusare implementum pacti sine ulla resolutiva conditione promissum.*

DECISIO LXXIII.

Exortis quampluribus controversiis inter Rosauram Palenghi, aliosque de Gerardis Donatarios ipsius Rosauræ ex una, & Sigismundam uxorem quond. Hieronymi Gubernari, & Angelam Rosam ejus filiam ex altera parte, ad evitandas ulteriores lites, & expensas, tandem, mediante interpositione communium amicorum, deventum est inter dictas partes sub die 11. Septembris anni 1734., servatis omnibus de jure servandis, ad solemnem transactionem; in cujus confirmationem subinde præfata Rosaura Palenghi, ejusque Donatarii, statim, & cum effectu tradiderunt memoratis Sigismundæ, & Angelæ Rosæ duo prædia pretii scut. 1743. 40. monetæ juxta conventa in eadem transactione. Ast quia inter cætera pacta ejusdem transactionis, illud etiam conventum fuit, videlicet, quod dictæ Sigismunda, & Angela Rosa tenerentur indemnes servare dictos de Gerardis, ac in se suscipere litem aliàs adversus ipsos intentatam a Ferdinando Sciamanna pro consecutione fructuum unius ratæ census; cujus crediti subsistentia ad instantiam ipsius Ferdinandi ostensa est *in altera contemporanea decisione sub hac eadem die eoram Me edita*; Hinc nova exardescere ceperunt dissidia inter sæpedictos de Gerardis, & prædictas mulieres de Gubernariis, in vim namque desuper enuntiati pacti, & litis, quam prosecutus est antedictus Ferdinandus, curarunt illi de Gerardis mihi dirigi commissionem cum facultatibus A. C., ad cujus normam exinde proposui hodie dubium, nempe -- *An sit locus liberationi a molestiis in casu*, -- cui DD. *Affirmative* responderunt.

Pacta enim religiosè custodiri debent, nilque magis congruit humanæ
1 fidei, quam ut pacta serventur; *l. 1. ff. de pactis, l. non minorem Cod. de transact.*, postquam itaque prædictæ Sigismunda, & Angela Rosa expresse promiserunt in citato transactionis Instrumento indemnes servare illos de Gerardis a lite, & damnis iisdem inferendis a Ferdinando Sciamanna occasione de-

desuper enuntiatæ litis, quam hodie adhuc sustinet idem Ferdinandus, dubium non est proinde, quin occasione hujusce litis factus sit locus liberationi
2 a molestiis, & emendationi damnorum, quæ ob hanc litem ipsi de Gerardis patiuntur; *Rot. in rec. dec.387. par.17., & dec.68. par.18. rec*

Eo maxime quia ex parte eorundem de Gerardis adamussim adimpleta fuit
3 obligatio de tradendo adversariis enuntiata duo prædia; quo stante, ut debita servetur æqualitas, omnis bona ratio suadet, quod etiam præfatæ Sigismunda, & Angela Rosa adimpleant propriam obligationem in eodem transactionis Instrumento emissam — *Rot. in Mantiss. ad Card. de Luc. lib.7. dec.16., cor. Ubald. dec.186. n.1., & 2., & cor. bon. mem. Molines in dec.522, n.8. tom.2.*

Quin obstet, quod superius dicta duo prædia a Rosaura Palenghi, & a Gerardis tradita, reperta fuerint obnoxia cuidam canoni: hoc quippe operari quidem posse dictum est, ut iisdem Sigismundæ, & Angelæ Rosæ competat actio ad proprium libitum promovenda pro consecutione relevationis,
4 nequaquam vero, ut ipsæ evitare valeant adimplementum illius pacti, quod præcisive a quacunque resolutiva conditione adimplere promiserunt; *cap. quod semel de regul. in 6.*

Et ita unica &c.

ROMANA, SEU SIGNINA SALVIANI.

Veneris 5. Aprilis 1737.

ARGUMENTUM.

Ad bona, quæ tempore constitutæ hypothecæ reperiebantur in patrimonio constituentis, competit Immissio pro reintegratione tam pretii bonorum evictorum, quam damnorum. Mulier nulliter se obligat ultra medietatem dotis, non obstante juramento, & solemnitatibus. Constitutio dotis a matre facta, existente Patre, resolvitur in simplicem fidejussionem. Cætera vide in Summario.

SUMMARIUM.

1 *Ad bona, quæ tempore constitutæ hypothecæ reperiebantur in patrimonio constituentis, competit immissio pro reintegratione tam pretii bonorum evictorum, quam damnorum.*
2 *Medietas dotis semper Mulieri illæsa manet.*
3 *Mulier obligare valet favore Creditorum viri medietatem dotis.*
4 *Pro retentione bonorum nemo allegare potest jura dotalia jam consumpta.*
5 *Constitutio dotis facta per matrem resolvitur in fidejussionem existente patre primario obligato.*
6 *Et si lædat matrem ultra medietatem propriæ dotis, est nulla, cum sit voluntaria.*
7 *Mulier post consumptionem medietatis dotis nulliter se obligat,*
8 *Non obstante juramento, & solemnitatibus.*
9 *Jura relevationis translata in Creditores anteriores nequeunt amplius transferri in posteriores,* & n. seq.
11 *Ex quo rei conventi non compareant ad informandum censentur diffidere de jure proprio.*
12 *Judex injustas moras præcidere, & litem ad finem perducere debet.*
13 *Creditor agere nequit contra debitorem debitoris, quando ille debitor jam satisfecit.*
14 *Decisio contra Actorem favore aliorum Creditorum jam emanata, est contra ipsum supponenda favore etiam alterius Creditoris.*
15 *Frustra quis petit, quod jam habet.*
16 *Cessante damno cessat quælibet suspicio fraudis, & collusionis.*
17 *Qui damnum non sentit, nequit allegare damnum tertii.*
18 *Vineæ aliquando magis damnosæ sunt, quam utiles.*

DECISIO LXXIV.

OB molestias illatas ab illis de Longhis, & Gramineis creditoribus anterioribus q. Joannis Baptistæ Tarolli, D. Dux Salviati passus fuit tam coram A.C., quam in hoc Sacro Auditorio evictionem quorundam bonorum sitorum in Territorio Signiæ in viis nuncupatis *Pimpinara*, & *Colle Ferro*, & alias de anno 1665. Authoribus ejusdem D. Ducis datorum in solutum a prædicto Joanne Baptista Tarolli,

rolli, ita quidem, ut idem Dux ad evitandam eorundem bonorum deliberationem jam petitam in vim Commissionis Sanctissimi, coactus etiam fuerit eosdem creditores dimittere mediante solutione sc.1600., & ultra, reportando ab illis amplissimam jurium cessionem.

Quapropter pro reintegratione damnorum ex dicta causa passorum idem Dux sese vertit contra diversos tertios possessores bonorum provenientium a supra enuntiato Joanne Baptista Tarolli petendo Immissionem in Salviano in illorum possessionem; commissaque causa in hoc Sacro Auditorio Eminentissimo, ac Reverendiss. D. Cardinali Cincio tunc illius dignissimo Auditori, quoad aliquos ex illis tanquam in prima, & quoad reliquos ob allegatam resistentiam duplici rei judicatæ extra Rotam cum clausula — *De Causis*, fuit causa per eundem Eminentiss. Cincium proposita in Rota *Diei* 15. *Junii* 1733. & ad dilucidandas varias exceptiones, quæ a dd. possessoribus proponebantur, fuit demandata electio Periti Curialis.

Electo Perito, ac peritia in actis exhibita, fuit denuo causa proposita per R̃mum P. D. meum Calcaguinum Decanum subrogatum in locum d. Em̃i Cincii tam super Salviano, quam super Restitutione in integrum *Die* 29. *Aprilis* 1735., & capta fuit resolutio favore Ducis quoad quamplures ex dictis Possessoribus, & in specie nominatos, nempe *Hieronymum Cleti*, *Bernardum Priori*, *Annibalem*, *aliosque de Signoribus*, *Joannem Baptistam Colutium*, *Laurentium Vulpinum*, *Carolum Felicem Calendam*, *Victoriam*, *aliasque de Mazzolellis*, *Felicem Antonium*, & *Augustinum de Placentinis*, *Annam Mariam Saucci*, *Stephanum Floridi*, & *Fratres de Signoribus*; Quo vero ad illos *de Lucianis* possessores duorum Prædiorum, fuit Duci Salviato concessa immissio respectu Prædii nuncupati *di Marano*, & denegata respectu Prædii nuncupati *la Mola de Santi*; Et quoad reliquos, nempe *Seminarium Signinum*, *Sorores de Porcellinis*, & *Fulviam Vincenti* fuit absolute eidem Duci denegata immissio ex rationibus expensis *in duabus Decisionibus ejusdem R̃mi P. D. Decani proditis sub d. die* 29. *Aprilis* 1735.

In Rota Memorialium *Diei* 4. *Julii* ejusdem anni 1735. fuit hinc inde a dd. Collitigantibus petita causæ expeditio, & respective nova Audientia, & prima, idest causæ expeditio fuit demandata favore *dd. Seminarii*, *Sororum de Porcellinis*, & *Fulviæ Vincenti* contra D. Ducem, & favore istius fuit demandata Causæ expeditio quo ad *Carolum Felicem Calendam*, *Victoriam*, *ac alias de Mazzolellis*, *Felicem Antonium*, & *Augustinum de Placentinis*, *Annam Magdalenam Saucci*, *Stephanum Floridi*, *ac Fratres de Signoribus*, & hinc inde respectu *Canonici Alexandri*, & *aliorum de Lucianis*; Et quoad reliquos succumbentes impertita fuit nova Audientia, atque ad istius normam fuit per Actores Causa expedita.

Unde devoluta eadem Causa ad me in gradu appellationis, (exceptis *Seminario*, *Sororibus de Porcellinis*, *ac Fulvia Vincenti*, quorum respectu Dux satius duxit acquiescere) etiam super reservatis quoad dd. alios Possessores, quibus indulta fuit nova Audientia adversus memoratas Decisiones R̃mi Decani, proposui hodie dubium super confirmatione vel infirmatione supradictæ Sententiæ Rotalis, una cum altero Dubio, de quo in alia contemporanea mea Decisione, & comparentibus dumtaxat, ac informantibus *Agatha*, & *aliis de Lucianis* Nepotibus d. Canonici pendente lite defuncti — responsum fuit — *Sententiam Rotalem esse confirmandam juxta modum* — inferius exprimendum.

Justitia namque d. Sententiæ, quæ dedit causam illius confirmationi respectu illorum *de Signoribus* detinentium Prædium nuncupat. *il Castellone*, & *Floridi* detinentis aliud Prædium vocatum *la Mola Vecchia*, aliorumque possessorum descriptorum in *Decisione R̃mi Decani super hoc puncto Salviani diei* 29. *Aprilis* 1735. §. *Præjactis*, exceptis tamen suprad. *Agatha*, *ac aliis de Lucianis*, de quibus ratio habebitur infra, deprompta fuit ex eo, quod
1 hæc bona de tempore contractæ hypothecæ pro evictione bonorum vendito-

torum Auctori ipsius Ducis Actoris, idest Anno 1665. reperiebantur in patrimonio Joannis Baptistæ Tarolli venditoris, & inposterum fuerunt, vel ab eodem Joanne Baptista, vel a Josepho ejus Filio alienata in dd. tertios possessores; Unde sequitur, quod eidem Duci, qui passus fuit dd. bonorum evictionem, competat immissio in possessionem bonorum post recensitam venditionem alienatorum, ad finem ex illorum fructibus sese reintegrandi, tam de pretio bonorum evictorum, quam de damnis hac occasione passis; ut ultra auctoritates relatas in suprad. *Decisione Reverendiss. Decani* §. *Quodque*, tradunt *Marescott. var. resolut. lib.2. cap.117. n.25., de Marin. resolut. Jur. cap.76. n.4., Rot. cor. Peutinger. dec.331. n.6., & coram Molin. decis.546. n.3., & cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.31. n.4. in Miscell.*

Nec ad impediendam eandem immissionem ullius relevantiæ visa fuit exceptio retentionis ex causa Jurium Dotalium Catharinæ Ghetti initium suum desumentium ab Anno 1642., & sic tempore anteriori ad suprad. hypothecam contractam favore d. Actoris; quoniam ultra quod constitit, dotem ejusdem Catharinæ solum consistere in scut.4000., dum pro reliquis scut.200. illi in tot jocalibus promissis nulla fuit per Virum expleta obligatio restitutionis; Animadversum ulterius fuit eandem Catharinam adhuc viventem allegasse contra sui Viri Creditores beneficium *Senatus Conf. Vellejani* ad effectum præservandi medietatem suæ dotis; & quod propterea ratione beneficii hujusmodi per ipsam Mulierem viventem allegati, medietas ejus Dotis obligata quidem remansit ad favorem priorum Creditorum, pro quibus ipsa fidejussit; altera vero medietas intacta, & illæsa remanserit penes eandem Mulierem a quacunque illius obligatione, & post ejus obitum transierit in Josephum filium, attenta læsione ultra
2 Dotis medietatem, quæ semper Mulieri intacta remanere debet, ne indotata remaneat; ut firmat utraque *Decisio Reverendiss. Decani prima nempe super Salviano* §. *Quod autem, & secunda super Restitutione in integrum* §. *Responsionis*, & tradunt etiam *Fontanell. de pact. nupt. tom.2. clausf.7., Gloss.2. part.6. n.4., & sequen., Andreol. contr.886. n.3., & sequen., Thesaur. decis.323. n.13., & Rot. cor. Seraphin. dec.1187. n.2.*

Quo stante, & sermonem dirigendo ad illos tertios Possessores causam habentes a d.Catharina, inter quos in specie enumeratur supra enuntiatus Floridus, profecto nulla eisdem competere
3 valet retentio pro d. dotis medietate, quæ obligari valuit a Catharina favore viri Creditorum in exclusionem suprad. Actoris; nam eadem medietas dotis jam consumpta remanserat per eandem Catharinam usque de anno 1661. in obligationibus per eam emissis, ac translatione suorum Jurium dotalium favore trium Creditorum Joannis Baptistæ Zarolli ejus viri, idest *Thomasi, Calendæ, & Sanblasi*, quorum credita sine ulla difficultate absorbent quantitatem sc.2000. medietatis d.dotis; & eo certius si hisce obligationibus addatur altera alienatio facta d.anno 1661. a d.Joanne Baptista cum solidali obligatione d. Catherinæ uxoris favore ipsius Ducis Prædii in via *Pantanello* pro pretio scut.730., ex quo sequitur, quod si d. medietas dotis, multo prius quam d.Catharina sese obligaret favore dd. possessorum, fuit consumpta, nequeant
4 isti pro retentione bonorum juvari præsidio enuntiatorum jurium dotalium consumptorum in præjudicium Actoris, qui desumit jus suum certissime post d. annum 1661., quo evenit d. consumptio, sed tamen valde anteriori tempore, & priusquam Catharina sese obligaret favore dd. Possessorum, ne alias d. medietas dotis recipiat duplicatam restitutionem, ut optime expendit *Decisio Rmi Decani super restitut. in integrum* §. *In facto autem*, & firmat *Rot. post Constantin. ad Sat. Urb. dec.148. n.26., & in Mantiss. ad Card. de Luc. de dote dec.54. n.2., & dec.55. n.1., & in rec. dec.397. n.13. par.18.*

Nil juvante, quod obligatio emissa a *d. Catharina* favore *Claræ Tarolliæ*, a qua causam habet Floridus suprad., respiciat constitutionem dotis ejusdem Cla-

Claræ filiæ, cujus respectu obligari
potuerit tota, ac integra dos Catharinæ;
quia eadem dotis constitutio favore
Claræ facta fuit per Catharinam
Matrem insimul cum Joanne Baptista
Tarolli Patre, & sic obligatio Matris,
5 sicuti resolvitur in simplicem fidejussionem,
cum primario onus dotandi
filias Patri incumbat; *Roland.consil.64.
n.6. lib.1., Surd.consil.290. n.19., &
de aliment. tit.6. quæst.17. n.14., Pascal.
de patr. potest. par.2. cap.6. n.31.,
Merlin. de legit. lib.2. tit.2. quæst.17.
n.19., Gratian. discept. forens.cap.647.
n.10., & seq.* ita remanet semper vo-
6 luntaria, & consequenter veluti medietatem
dotis excedens læsiva, nulla, ac
invalida, ut in terminis probant *Cyriac.
contr.41. n.6. in fin., Posth. resolut.39.
n.38., Bonden. collect.6. n.27.
cum duob.seq., Rot. cor.Ludov.dec.233.
n.3., & 4., & post Cenc.de cens.dec.33.
n.7., & cor.Priol. dec.224. n.10.*

Tantoque minus animadversionem
meretur, quod si supradictis possessoribus
ob præfatam consumptionem
non competat retentio vigore dd. jurium
dotalium, saltem competere valeat
in vim relevationis d. Catharinæ
spectantis contra virum, & initium
sumentis a d. anno 1661., & sic anteriori
tempore hypothecæ contractæ favore
memorati Ducis, quæ initium
non sumit nisi ab anno 1665.; Tum
quia eo ipso, quod omnes obligationes
7 per Catharinam expletæ, postquam
jam præcedenter medietatem suæ dotis
consumpserat, prorsus invalidæ de jure
remanent, per consequens nullum
jus ex prædictis obligationibus acquiri
valuit favore posteriorum Creditorum,
pro quibus Mulier nulliter sese obligavit,
ut ex vulgata *Auth., si qua Mulier
Cod.de Senat. Consult.Vellejan.* tradunt,
*Fontanell. de pact. nuptial. clausul.7.,
Gloss.1. par.6. n.19.cum plur.seq., Larrea
allegat.35. n.29., Salgad. Laberynt.
credit. par.2. cap.4. n.68., & seq.,
Hodiern. ad Surd. dec.86. n.19.,* & in
præcisis terminis hujus dotis Catharinæ
aliàs firmavit, *Rot.in Romana, seu Signina
evictionis 29.Junii 1732. §.3.cor.
R.P.D. meo Rezzonico*, non obstante
8 quocunque juramento, ac qualibet
solemnitate in eisdem obligationibus
adhibitis, ex quo enormissima læsio,
quæ consideratur in Muliere se obligante
post jam consumptam medietatem
dotis, omnem removet consensum
ab actu, & præsumere facit juramentum
vi, & fraude extortum; ex adductis
per *Paris. cons.71. n.13. lib.3., Bero.
cons.48. n.13. lib.1., Cancer. var.resol.
par.3. cap.1. n.105., & cap.15. n.110.,
Gratian.cap.23. n.11., Pich.ad Statut.
Urb., Gloss.7. n.286., Hodier.ad Surd.
d. dec.86. n.17., Rot. post Cenc. de cens.
decis.33. n.5.*

Tum insuper, quia ubi etiam ex d.
Catharinę obligatione transire potuissent
favore Creditorum Jura supradictę
relevationis contra bona Viri; attamen
cum illa translata extitissent in plures
9 intermedios alios possessores, in quos
interim Catharina una cum Viro explevit
quamplures alienationes bonorum
longe excedentes mensuram d. relevationis,
& qui super bonis ab ipsis possessis
in pręsenti causa non sunt comprehensi,
per consequens transferri non
potuissent in dd. Possessores conventos
a laudato Duce pro immissione, & posteriores:
ut probat *Decisio Reverendiss.
Decani super restitut.in integrum §.Pro
resolutione.*

Hæc concernunt possessores habentes
causam a supradicta Catharina; quo verò
ad alios habentes causam a Josepho
Tarollio ejus filio, & in quem transmissa
fuit altera medietas dotis, indubitatum
est in facto, quod in vim Jurium
Dotalium d. alterius medietatis reten-
10 tionem fuere assecuti Possessores illi,
qui obligationem Josephi obtinuerunt
usque ad annum 1685., itaut idem Joseph
tam ex istis, quam ex aliis deductis
in *decis. Reverendiss. Decani super
Salviano §. Quod autem*, pariter consumpserit
d. alteram medietatem dotis,
& propterea non possunt dd. alii possessores
in hac causa existentes, qui posteriori
tempore hoc est annis 1691. &
1708. habent obligatum d. Josephum,
sese cum iuribus d. alterius medietatis
Dotis tueri ob rationem superius expressam
§. *Quo stante*.

Horum autem omnium veritatem
benè agnoscunt prædd. possessores rei
con-

11 conventi, dum hodie comparere, ac informare non curarunt, aut quidquam contra supradictam sententiam Rotalem ausi fuere opponere, ex quo optimum desumitur argumentum, quod ipsi in hac causa de suo jure diffidant; *ad Text. in Cap. nullus, ibique Gloss. in verb. subterfugit, de praesumt., & dixit Rot. cor. cl. mem. Card. Falconer. dec.5. n.2. de solution.*, quod eo maxime procedit quoad *Stephanum Floridi, & de Signoribus* dilationem petentes sub prętextu parandi defensionem; nam cum ipsi ad hunc effectum habuerint biennium effluxum a die suprad. prӕteritӕ resolutionis Rotalis, prӕsumuntur non ex aliqua justitia causę, sed ut sese magis confoveant in indebita possessione bonorum in prejudicium D. Ducis Actoris, insistere pro eadem dilatione, quam proinde DD. iure optimo denegarunt;
12 cum officium boni Judicis sit moras injustè iuterpositas pręcidere, & ad exitum litis properare; *Cap. finem litibus de dol. & contumac., l. properandum Cod. de Judic., l.1. in fin., & l.4. Cod. de dilat., Rot in Recen. decis.223. n.2. par.16.*

Deveniendo modo ad *Agatham*, *ac alios de Lucianis*, existimarunt iidem DD. quo ad istos nedum esse confirmandam d. Sententiam Rotalem in ea parte, in qua denegata extitit Actori Immissio ad Prӕdium in vocabulo — *La Mola de' Santi*: sed etiam eandem sententiam esse reformandam respectu alterius Prӕdii, sive Castaneti nuncupati — *di Marano* —, & ne quoad istud quidem competere Immissionem eidem Duci, excepta tamen rata scutor. 40., ponderantes, quod mox enuntiata duo Prӕdia proveniunt ab hӕreditate quondam Sulpitii Papi, & non alio titulo detenta fuisse a Joanne Baptista Tarollio debitore Ducis, ac Josepho ejusdem Joannis Baptistӕ filio, quam titulo Salviani interdicti, in cujus vim Cassandra Vindicti illorum Auctrix usque de anno 1641. apprehendit possessionem tam dd. duorum Prӕdiorum, quam etiam aliorum decem pariter provenientium ab hӕreditate antedicti Sulpitii Papi, ad effectum sese satisfaciendi de fructibus duorum censuum, alterius nempe in sorte principali scut. 200. ab eodem Sulpitio creati die 11. Martii 1578., & alterius in sorte principali scut. 500. creati die 30. Decembris 1595., ut latius *ex decisionibus* editis in d. Judicio Salviani per eandem Cassandram introducto *coram Carillo la 90. 100. 120., & 150.*

Cum autem de dd. creditis ex fructibus supra enuntiatorum duodecim Prӕdiorum satisfacti remansissent Joannes Baptista, & Joseph Tarollius debitores Ducis, immo plus credito exegissent, & e converso suprad. Agatha, ac alii de Lucianis essent Creditores hӕreditatis suprad. Sulpitii Papi ex causa fructuum decursorum usque ad an. 1693. alterius census in sorte principali scutor. 100. alias, & sub die 10. Februarii 1569. impositi ab eodem Sulpitio Papi favore Eustachii de Lucianis Auctoris d. Agathӕ; hinc eodem an. 1693. suprad. Joseph Tarollius tunc dd. Prӕdiorum detentor per viam concordiӕ illa retrocessit, ac dimisit favore dd. de Lucianis, ut inter partes non controvertebatur.

Si itaque memorati de Tarollis debitores Ducis sunt satisfacti de suprad. creditis Cassandrӕ eorum Authricis, descendit in consequentiam necessariam, quod Dux, qui respectu controversorum duorum Prӕdiorum, veluti alterius, quam sui debitoris, non potest venire nisi ex juribus dd. de Tarollis
13 suorum debitorum, non possit ullo modo ab illis de Lucianis immediatis Creditoribus Sulpitii avocare suprad. duo Prӕdia, quia, ut dictum est, Tarolli sunt satisfacti de enuntiatis eorum creditis; *Rot. in recen. dec.315. n.20. par.9., & dec.54. n.10., & 11. par.19.*, & respondit hoc Sac. Tribunal contra ipsum Ducem *cor. clar. mem. Card. Caprara dec.494. n.9.*

Quod autem subsistat in facto supra enuntiata satisfactio dd. creditorum constat *ex d. dec.494. cor. cl. mem. Card. Caprara*, in qua firmatum fuit fructus dd. duorum censuum Cassandrӕ decursos usque ad annum 1698. ascendere ad scut. 4052. 50., & tamen tam Cassandram, quam Tarollios ejus successores ex fructibus quinque Prӕdiorum dumtaxat a die concessӕ Immissionis recepisse

piſſe ſcut.5814. ultra receptionem annuorum ſcut.90.ex aliis ſeptem prædiis, ac etiam aliorum ſcut.1550., pro quibus a Tarollis eadem ſeptem Prædia vendita fuere; quæ omnia valde ſuperant credita Caſſandræ, & *d.deciſio* ve-
14 luti emanata contra Ducem detinentem alterum Prædium Sulpitii, & ad favorem aliorum iſtius Creditorum omnino eſt attendenda, & præſupponenda, ut ſæpius dixit *Rota*, præſertim *cor. Emerix. Jun. dec.*1249. *n.*2., *& cor. clar.mem. Card. Falconer. dec.*1. *n.*24.*tit. de Sal. interd.*, *& dec.*5.*n.*11. *de ſent.*, *& in rec.dec.*34. *n.*2.*par.*17.

Addito ulterius, quod etiamſi Tarolli ſucceſſores Caſſandræ non eſſent integraliter ſatisfacti, ut oſtenſum fuit; attamen ipſi non eſſent anteriores cenſu illorum de Lucianis niſi quoad cenſum in ſorte ſcut. 200. impoſitum die 11. Martii 1578., & quoad alterum cenſum creatum a Sulpitio in ſorte principali ſcut.500. die 30. Decembr.1596. eſſent poſteriores d. allo cenſu illorum de Lucianis, veluti creato die 10. Februarii ejuſdem anni 1596., ut antea dictum fuit; in quibus terminis, cum demptis pro fructibus hujus cenſus Luciani ſæpedictis duobus Prædiis – *La Mola de' Santi*, *e di Marano* – retroceſſis, ſeu dimiſſis, ut ſupra, remaneant penes Tarollios alia decem Prædia, ad quæ Caſſandra immiſſa fuit juxta *d. deciſ.*494.*Card. Caprara*; iſtorum fructus eſſent undique exuberantes pro ſatisfactione fructuum dicti unici cenſus anni 1578., & per conſequens nullo modo avocari poſſent a Lucianis per Ducem Salviati, utendo juribus illorum de Tarollis ſuorum debitorum, dd. duo mox memorata Prædia, reſiſtente vul-
15 gata regula, quod fruſtra petitur, quod quis jam habet, de qua *Rota cor. Celſo dec.*240. *n.*11., *& coram Emerix. Jun. dec.*464. *n.*1., *& coram Falconer. dec.*8. *n.*2. *de Salv. interdic.*

Hiſce vero ſtantibus funditus ceſſat objectum per defenſores Ducis excitatum, quod recenſita retroceſſio, ſeu dimiſſio dd. duorum Prædiorum facta a Joſepho Tarollio favore illorum de Lucianis fuerit colluſiva, & facta in fraudem ſuorum Creditorum; quia eo ipſo, quod Tarollius ſatisfactus remanſit, ut ſupra demonſtratum eſt, & in omnem caſum retinet alia decem Prædia, ſive eorum pretium, nulla in ſuprad. retroceſſione, ſeu dimiſſione conſiderari poteſt fraus, ſive colluſio reſpectu Creditorum, quibus ex actu ſuprad. nihil damni infertur; & ceſſan-
16 te tali damno, ceſſat per conſequens qualibet ſuſpicio fraudis, & colluſionis; *Adden. ad Gregor. dec.*157. *n.*27., *Rot. cor. Buratt. dec.*365. *n.*3., *& in recen. dec.*336. *n.*12. *par.*13.

Haud attento, quod Authores Agathæ de Lucianis uſque de anno 1631., fuerint immiſſi in poſſeſſionem Prædii – *li Facconi delli Macſi* –, ex cujus fructibus perceptis uſque ad an.1693., quo facta extitit dimiſſio, præſumi debeant ſatisfacti de omnibus fructibus ſuprad. cenſus anni 1596., cujus cauſa evenit eadem retroceſſio, ſeu dimiſſio dd.duorum Prædiorum – *La Mola de' Santi*, *e di Marano* –, ultra quod de-
17 ficiente, ut dictum eſt, qualibet umbra damni ex d. retroceſſione reſpectu Creditorum, non eſt per iſtos allegabilis hæc objectio intereſſe aliorum reſpiciens; *L. loci corpus §. competit ff. ſi ſervit. vindicet.*, *Bartol. in leg.*2. *§. De except.*, *Surd. conſ.*1. *n.*51., *Rot. coram Bich. dec.*698. *num.*21.; illud removetur ex ipſo facto; dum d. Prædium – *Li Facconi de' Macſi* – erat annui reditus ſc.3. juxta Teſtes occaſione reportatæ retroceſſionis in Judicio deſuper promoto inductos ab illis de Lucianis; qui quidem annuus reditus impar erat pro ſatisfaciendis fructibus decurſis in ſcut.80., uſque ad an. 1631. reportatæ Immiſſionis, & inpoſterum annuatim decurrentibus in ſumma ſcutor.9., nam facto calculo, fructus ex d. Prædio percepti per ſuprad.tempus non aſcendunt niſi ad ſcut.186., quando e converſo fructus cenſus decurſi tam ante d. immiſſionem, quam ex poſt conflant ſummam ſc.638.

Minime ſuffragante reſponſione, quod idem Prędium tempore dimiſſionis erat etiam invineatum, & tempore retroceſſionis prędictę, juxta ea, quæ deponunt ſupradicti Teſtes, fuerit repertum arativum, & prativum, ac propterea

rea

rea omne damnum, quod ex hac mutatione fundi successit, adscribendum sit dd. de Lucianis, qui retento Prædio in statu vineæ potuissent percipere majores fructus; Quandoquidem omnis præsumptio militat pro legalitate d. retrocessionis, ac veritate eorum omnium in illa expressorum; & ideo cum in illa admissum fuerit juxta depositionem dd. Testium Lucianos non valuisse percipere nisi fructus per eos expressos in d. quantitate annuorum scut.3., dicendum est gratia uberioris fructus d. Prædium e vineato redactum fuisse ad arativum,
18 & prativum, cum aliquando vineæ sint potius damnosæ, quam utiles propter majora infortunia, quibus subjacent, & quæ recensentur a *Zaul. ad Stat. Favent. lib.5. rub.39. n.14. tom.2.*

Pro rata tamen scut.40. crediderunt DD. competere Immissionem laudato Duci ad Prædium, sive Castanetum -- *di Marano* --; quia Luciani in sæped. retrocessione, seu dimissione manualiter, & libere persolverunt Josepho Tarollio retrocedenti in complementum pactionatæ summæ scut.335. scut.40., quæ cum non cesserint in causam fructuum suprad. census anni 1596., qui non excedebant sc.295., non valet proinde pro hac rata impediri d. Immissio eidem Duci Salviato habenti hypothecata alia jura, quæ d. Tarollio super eisdem bonis competebant.

Et ita juxta hunc modum, & informantibus tantum illis de Lucianis, reliquis possessoribus non comparentibus, & aliquibus ex illis dilationem petentibus, ut supra narratum est, responsum fuit &c.

ROMANA, SEU SIGNINA SALVIANI SUPER RESERVATIS.

Ven. 5. Aprilis 1737.

ARGUMENTUM.

Hæres adeundo quasi contrahit, & se obligat Creditoribus hæreditariis. Moderna possessio est alterum ex requisitis Salviani; quæ tamen non bene probatur ex lite sustentata ob aliam causam, quam possidendi. Cætera habes in argumento superioris decisionis.

SUMMARIUM.

1 *Qui non comparet ad impugnandam decisionem, ejus firmitatem agnoscit.*
2 *Inventarium probat pertinentium bonorum descriptorum ad defunctum, donec contrarium ostendatur.*
3 *Mulier post consumptam medietatem dotis nuliter se obligat.*
4 *Jura consumpta transferri nequeunt in Creditores posteriores.*
5 *Decisione soleminter acceptata per renuntiationem litis, nequeunt impugnari, quæ in ea firmantur.*
6 *Hæres adeundo quasi contrahit, & se obligat Creditoribus hæreditariis;*
7 *Quibus proinde competit Immissio in Salviano ad bona vel hæreditaria, vel propria hæredis.*
8 *Moderna possessio est alterum ex requisitis Salviani;*
9 *Quæ tamen non bene probatur ex lite sustentata ob aliam causam, quam possidendi, & cum protestatione prætensi Possessoris, quod nihil cum actore agere habebat.*
10 *Reo convento sufficit reddere dubiam petitionem, ac intentionem actoris.*

DECISIO LXXV.

Concessa, ut dixi in mea contemporanea decisione, aliquibus ex reis conventis per D. Ducem Salviati nova audientia adversus decisiones favore illius editas coram Rmo P. D. meo Decano in Rota Memorialium diei 4. Julii 1735., & devoluta ad me etiam quoad præd. causa, proposui hodie hoc alterum dubium -- *An esset standum; vel recedendum a decisis* -- & DD. quoad *Hieronymum Cleti*, *Annibalem*, & *alios de Signoribus*, *Laurentium Vulpini*, & *Federicum Martucci* non comparentes, nec informantes *steterunt in decisis*, sufficiente ad demonstrandam
1 firmitatem, & subsistentiam fundamentorum dd. decisionum respectu ipsorum hac eorum contumacia, & negligentia; ex deductis in d. mea contemporanea decisione §. *Et istorum omnium*.

Addentibus tamen DD. quoad *d. Laurentium Vulpini* possessorem quorundam bonorum in Voc. *Farneto*, & *Turrita*, quod non obstant bina objecta

per eum excitata; non in præterita instantia, in qua ne comparuit quidem, nec jura sua deduxit, sed solum occasione, qua in d. Rota Memorialium expostulavit novam audientiam; alterum nempe, quod pro parte Actoris probata non fuerit identitas, sive potius quod d. bona tempore contractæ obligationis favore Auctorum ipsius Actoris non reperirentur in patrimonio Joannis Baptistæ Tarolli communis debitoris; & alterum, quod data etiam tali probatione, eidem Vulpino, uti causam habenti ab illis de Mannis, quorum favore usque de anno 1682. sese obligaverat Catharina Ghetti uxor d. Joannis Baptistæ super evictione Prædii del *Sorbo* jam secuta, competat retentio, si non in vim jurium dotalium ejusdem Catharinæ pro medietate longe ante d. annum 1682. consumptorum, ut firmatur in *contemporanea decisione* §. *Quo stante*; saltem in vim relevationis eidem Catharinæ competentis in bonis sui viri pro reintegratione d. medietatis dotis usque ab anno 1661., quo evenit recensita consumptio.

Quandoquidem primum objectum cessare visum fuit ex eo, quod dd. duo corpora bonorum *Farneto*, *&* *Torrita* fuerunt descripta in Inventario bonorum hæreditariorum supradicti Joannis Baptistæ Tarolli, & inde ad instantiam Claræ ejus filiæ fuerunt subhastata, & deliberata pro residuo ejus dotis; unde hisce concurrentibus innegabile remanet, dd. bona fuisse in patrimonio d.

2 Joannis Baptistæ; cum Inventarium bene probet, quod bona inibi descripta sint, & pertineant ad defunctum; donec, & quousque contrarium plene non probetur; *L. fin. in principio Cod. de arbitrio Tutor.*, *Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. dec. 8. n. 6. de societ.*, *& in Illerden. hæreditatis de Gomar. 9. Decembris* 1712. §. *Quantitas, coram bon. mem. Ansaldo*.

Et secundum recognitum fuit nullius penitus efficaciæ, sive quia quæcunque

3 obligatio a Muliere facta post jam consumptam medietatem suæ dotis remanet nulla, ac invalida; ita ut ex illa Creditoribus nullum jus efficax acquiratur; ut firmatur *in d. mea contemporanea decisione* §. *Tantoque minus*; sive etiam, quia dicta Catharina, antequam de anno 1682. sese obligaret favore suprad. de Mannis Auctorum Vulpini, ex aliis præcedentibus obligationibus consum-

4 pserat etiam hæc jura præd. relevationis, ac propterea illa non potuissent transferri in dd. de Mannis Creditores posteriores; ut simili modo firmatur *in eadem contemporanea decisione* §. *Tum insuper*; & præcisè contra dd. de Mannis alias firmatum fuit occasione evictionis recensiti Prędii del *Sorbo* ab hoc Sac. Tribunali coram R.P.D. Rezzonico, *ut ex decis. Romana, seu Signina Evictionis 30. Julii 1732. §. 5., & 7. cor. eodem*, quæ quidem decisio cum fuerit

5 ab eisdem de Mannis solemniter acceptata, mediante renuntiatione litis, non possunt amplius ea, quæ in ipsa firmatata fuere, in discrimen revocari; *Rot. cor. R.mo Crispo decis. 487. n. 4., & in Romana Associationis 23. Junii 1713. §. Minime cor. E.mo Aldrovando, & in Romana Hæreditatis Principissæ de Butero super reversione 14. Martii 1735. §. Quod autem. coram Me*.

Quo vero ad *Federicum Martucci* alterum Possessorem nonnullarum Mansionum cum Horto, & Puteo in via *S. Stefano* Civitatis Signinæ, licet non specialiter, sed tamen generaliter comprehensum in præterita resolutione, *ut ex dec. R.mi Decani super Salviano §. Præjactis*, simili modo nullius efficaciæ recognita fuit objectio per eum excitata occasione recensitæ novæ audientiæ, quod nempe dd. bona non provenirent ex hæreditate Joannis Baptistæ Tarolli; quia cum anno 1705. illa empta fuerint a Josepho Tarolli filio, & hærede ejusdem Ioannis Baptistæ, vel præsumi debent istius hæreditaria, vel quatenus fuissent propria dicti Josephi, semper remansissent obnoxia hypothecæ jam contractæ favore Actoris per d. Joannem Baptistam ejus Patrem; cum hæres adeundo dicatur quasi contrahe-

6 re, ac sese obligare favore Creditorum hæreditariorum; *Leg. apud Julianum 3. §. Finali ff. quibus ex causis in possessione eatur, leg. Si quis absentis §. Hæres quoque ff. de obligat., & action.*, *Rot. coram Priol. dec. 30. n. 26.*, & sic etiam

in

in hoc casu locus esset Immissioni ex Sal-
7 viano in possessionem dictorum bonorum expostulatæ per Actorem; ad tradita per *Riminald.Jun. cons.*190. *n.*35., *Rota cor. Celso dec.*108. *n.*2., *& cor. Bich. dec.*161. *n.*1., *& cor. Molines dec.*551. *n.*4.

Quin obstaret exceptio retentionis ex causa alterius medietatis dotis supradictæ Catharinæ Ghetti libere transmissæ in d.Josephum ejus filium, & Auctorem d. Martucci; quia hæc etiam medietas consumpta remansit ex aliis obligationibus, ac distractionibus bonorum hæreditariorum suprad. Joannis Baptistæ Tarolli viri d. Catharinæ, & respective debitoris d.dotis per eundem Josephum ejus filium emissis, ac factis ante d.annum 1705., quo d.bona vendita fuere Martuccio, ut concluditur *in dicta mea contemporanea decisione* §. *Hæc*.

Quo verò ad *Joannem Baptistam Colutium* prætensum detentorem unius Mansionis positæ in Civitate Signiæ,
8 DD. recesserunt *a decisis* ob non probatam ab Actore modernam possessionem d. Mansionis penes recensitum Colutium; quod est alterum ex requisitis necessariis judicii Salviani; *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.*7. *n.*1. *tit. de Salvian. interdict.*, *& in rec. dec.*124. *n.*1.*part.*18.

Nec ad probandum tale requisitum suffragari visa fuit sola sustentatio litis ex parte Colutii per defensores ipsius Actoris allegata; quia hoc evenit, ex quo Dux,non obstante quod Colutius in judicium vocatus die 2. Aprilis 1734. protestatus fuisset, nihil habere agere cum eodem Duce, & nil possidere de bonis provenientibus a quond. Joanne Baptista Tarollio suo debitore, adhuc
9 non cessabat a molestando eundem Colutium; & propterea cum d.sustentatio litis succedat ex alia causa, quam illa possidendi, non est apta concludere d. assumptum, quod jam positive excluditur ob d. declarationem, sive protestationem, ut declarat *Pacific. de Salvian. interdict. insp.*1. *cap.*6. *n.*7., *Ridolphin. in prax. part.*2.*cap.*6. *n.*85., & cæterum cessabat in hac parte quælibet umbra difficultatis ex depositione duorum Testium deponentium, d. Colutium nullo modo possidere suprad.mansionem, omnino attendenda; cum reo
10 convento sufficiat etiam dubiam reddere petitionem, ac intentionem Actoris; *cap.in præsentia de probat.*, *Rot.cor. Emerix. Jun. dec.*24. *n.*7., *& in rec. dec.*229. *n.*34. *par.*6.

Et in reliquis denique, idest quoad *Bernardum Priori* cum DD. non fuerint concordes, injunctum fuit, quod causa *iterum proponatur*.

Et ita &c, Informantibus tantum dictis Colutio, & Priori, reliquis verò non comparentibus resolutum fuit.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE RHODIANIS.

Lunæ 8. *Aprilis* 1737.

ARGUMENTUM.

In fideicommisso progressivo vocatio alicujus, ejusque descendentium intelligitur facta ordine successivo; præsertim concurrente clausula — *di grado in grado ordine successivo*. In vocatione filiorum tot dicuntur constitutæ lineæ,quot sunt filii, ubi stipes fuit unicus, deindeque divisus fuerit in plures columnellos, transitus de uno ad alium columnellum non continet odium fideicommissi saltuarii. Quoties in descendentia fœminina distincta fuit linea masculina a fœminina, & prima fuit prælata, prærogativa sexus vincit prærogativam lineæ. Proximioritatis ratio habetur inter personas ejusdem generis, & qualitatis, non inter diversas. Quando fœminæ promiscue vocantur cum masculis, quibus deinde datur prælatio, isti excludunt fœminas ejusdem gradus, non vero proximiores; ubi vero masculi semper vocantur exclusive ad fœminas, & separata fuit descendentia masculina, & fœminina, ac primæ data prælatio cum verbis perpetuitatem denotantibus, tunc masculi, licet remotiores, & diversæ lineæ excludunt fœminas proximiores. Cætera habes in Dec. LI.

SUMMARIUM.

1 *Fœminæ vocatæ in defectum omnium masculorum succedere nequeunt, quousque aliquis masculus supersit.*

 2 Idem

2 *Idem est prælationem expresse masculis tribuere, ac vocare fœminas dumtaxat, ubi deficiant masculi.*

3 *In fideicommisso progressivo vocatio alicujus, ejusque descendentium intelligitur facta non simultaneè, sed ordine successivo.*

4 *Præsertim addita clausula* — di grado in grado ordine successivo, — *quæ convincit vocationem successivam, & rejicit simultaneam.*

5 *Durum est, ut masculi remotiores præferantur fœminis ultimo possessori proximioribus:*

6 *Præcipue concurrente d. clausula* — di grado in grado ordine successivo — *quæ præfefert prærogativam gradus, ac prælationem proximiorum*, & n. 11.

7 *Testator vocando filias, tot constituit lineas, quot sunt filiæ.*

8 *Quando ab initio unicus est stipes, licet ejus descendentia dividatur, dicuntur efformari plures columnelli, non plures lineæ.*

9 *Et in hoc casu, licet masculi remotiores præferantur fœminis ultimo gravato proximioribus, cessat asperitas fideicommissi saltuarii.*

10 *Ubi in descendentia fœminina distincta fuit linea, vel descendentia masculina a fœminina, & prima fuit prælata, prærogativa sexus vincit prærogativam lineæ.*

11 *Clausula* — di grado in grado ordine successivo — *inducit ordinem succedendi, non prælationem proximioris:*

12 *Ad differentiam alterius clausulæ* — salva gradus prærogativa.

13 *Proximioritatis ratio habetur inter personas ejusdem generis, non diversi & postpositi.*

14 *Quando vocantur certę personę qualificatę puta masculi, ingressus in unam lineam fit revocabiliter, donec adsint tales personæ, quibus deficientibus eæ quæruntur in aliis lineis.*

15 *Quando fœminæ prius promiscue vocantur cum masculis, quibus deinde datur prælatio, isti excludunt fœminas ejusdem gradus, non vero proximiores.*

16 *Sub appellatione* descendentium *comprehenduntur tam masculi, quam fœminæ, & vocantur.* & n. 18.

17 *Ubi verò vocantur masculi exclusive ad fœminas semper, & in perpetuum, & separatur descendentia masculina a fœminina, primaque præfertur cum verbis perpetuitatem denotantibus, tunc masculi licet remotiores, & diversæ lineæ excludunt fœminas proximiores.*

18 *Nomine filiorum, & descendentium veniunt masculi, & fœminæ.*

19 *Conditiones appositæ in dispositiva repetitæ censentur in conditionali, quæ cum illa unam quodammodo dispositionem efficit.*

DECISIO LXXVI.

Recedendo a decisis sub die 20. Junii anni 1735. censuerunt DD. in duabus successivis Causæ hujus propositionibus secutis die 14. Maii, & 10. Decembris 1736., Com. Hieronymo a Porta Actori competere Immissionem in possessionem ratæ bonorum Fideicommissariorum Cæsaris de Rhodianis obventę Innocentio ejusdem Com. Fratri, & possessæ a Com. Maria Eleonora, & Laura Rosalia istius filiabus, ex fundamentis deductis in duabus Decisionibus sub dd. diebus 14. Maii, & 10. Decembris coram Me proditis. Concessaque iterum eisdem Sororibus adversus dd. postremas resolutiones nova Audientia, & denuo etiam revocatis hodie ad trutinam supradd. inter se pugnantibus Decisionibus, non hæsitarunt iidem Domini persistere *in ultimo loco decisis*.

Subsistere namque, non obstantibus deductis, seu potius repetitis pro parte dd. Sororum, recognitum fuit fundamentum postremæ resolutionis in eo repositum, quod videlicet memoratus Cæsar Testator in Descendentia tam Masculina, quam Fœminina Jacobi ejus Pronepotis, atque hæredis universalis voluerit semper Descendentes masculos esse in concursu præferendos fœminis, istasque non esse admittendas ad successionem, nisi in defectum masculorum; & quod per consequens, cum propter cessatam Descendentiam masculinam, & sic jam devolutum Fideicommissum ad d. descendentiam fœmininam, in ista non reperiatur alter

ma-

masculus, quam præcitatus Com. Hieronymus, huic omnino debeatur successio in omnimodam exclusionem dd.
1 Sororum, quarum vocationis casus, utpote restrictus ad deficientiam omnium masculorum, non adhuc evenit, eo ipso quod etiam nunc masculi existunt, ex Juribus allegatis in postrema Decisione *dici* 10. *Decembris Superioris Anni* §. *Sequitur pernecesse*, quibus adduntur *Fusar. Consil.*10. *n.*3., & 4., *Gratian discept. Forens. cap.*272. *n.*29., & 30., *Rot. coram Zarat. dec.*15. *n.*3., & *in Recent. dec.*28. *num.*4. *part.*19.

Quod autem supra enuntiatus Testator exoptaverit, ac voluerit, masculos semper præferri fœminis in utraque ex dd. Descendentiis, literaliter constat ex ejus Testamento, in quo ille præoculis habendo primam descendentiam masculinam, defuncto Jacobo Antonio ejus Pronepote, atque hærede universali, ei substituit in infinitum omnes illius filios masculos cum onere dotandi fœminas; & inde cogitando defectum horum Descendentium masculorum, voluit, quod in hoc casu succederent Filiæ fœminæ Jacobi Antonii hæredis, & ulterius se se revolvendo ad progressum hujus Descendentiæ, ordinavit, quod eisdem fœminis succederent omnes earum Descendentes masculi; & denique considerando istorum defectum, in hoc casu vocavit fœminas, ut ex verbis d. Testamenti hic non inutiliter repetendis ibi — *Al quale Giacomo Antonio sostituisco li suoi Figli Maschj, ed altri Discendenti Maschj, legittimi, e naturali, che da lui nasceranno in infinitum, ed in perpetuo di legittimo Matrimonio, con peso di dotare di dote conveniente le Figlie Femmine, che nasceranno da esso Giacomo Antonio, e tutti li Discendenti Maschj &c., e caso, che d. Giacomo Antonio venisse a Morte, senza Figli Maschj nati di legittimo Matrimonio, in tal caso nella sua Eredità succedano, siccome adesso sostituisco le Figlie Femmine nate da esso Giacomo Antonio mio Erede legittime, e naturali, e tutti altri loro Discendenti Maschj legittimi, e naturali, ed in caso di mancamento de' Maschj le Femmine in infinito*.

Ideoque si dict. Cæsar de Rhodianis Testator separavit utramque Descendentiam; si insuper defecta descendentia masculina vocavit descendentiam fœmininam, idest dd. filias fœminas, ac istarum omnes descendentes masculos; et si tandem in istorum masculorum defectum vocavit fœminas in infinitum, remanet plusquam evidens, ipsum Testatorem in utraque descendentia voluisse perpetuam masculorum prælationem supra fœminas, licet de hac prælatione non fiat expressis verbis mentio in dicto Testamento. Cum idem sit dicere; quod masculi præfe-
2 rantur fœminis, ac jubere, ut fœminę succedere debeant dumtaxat, quotiescunque deficiant masculi, in quo unicè consistit substantia ejusdem prelationis; *ad Text. in leg. Testamento ff. de hered. Instituen.*, *Surd. consil.*403. *n.*10., *Altograd. consil.*60. *n.* 105., & *consil.*97. *n.*45., *Rot. in Recen. dec* 593. *n.*1., & *seq. part.*2., & *dec.*133. *per tot. part.*9., & *d. dec.*28. *n.*2. *part.*19., & *in Bononien. Fideicommissi de Beninis* 8. *Maii* 1711. §. *Hisque demonstratis cor. bon. mem. Ansaldo*.

Quæ cum apertissima sint, nullam profecto dubitandi rationem admittunt ex illa ponderatione pro parte Sororum facta, quod Testator in defectum Descendentiæ masculinæ Jacobi Antonii substituendo — *le Figlie Femmine nate da esso Giacomo Antonio mio Erede legittime, e naturali, e tutti altri loro Discendenti Maschj*, simultanee, ac promiscue invitaverit ad successionem masculos, & fœminas attenta dicta dictione copulativa *E*, quę videtur excludere saltem in dicto casu d. prælationem suapte natura respuentem promiscuam successionem masculorum,
3 & fœminarum; quia cum hic agatur de Fideicommisso progressivo, vocatio Filiarum Jacobi Antonii, ac omnium earum Descendentium masculorum intelligitur facta ordine successivo, itaut Filii succedant post obitum eorum Matrum, non autem simultanee, & promiscue una cum illis; ut coherenter ad *Text. in l. cum ita* §. *In Fideicommisso ff. de legat. tradunt Fusar. de substitut. quæst.*358. *a n.*1., *Mantic. de conject.* ulti-

ultimar. volunt. lib.8. tit.12. num.3., Rocc. disput.Jur. select.cap.29. n.5., & seq., Fattinell. respons.70. n.5., Rot. cor. bon. mem. Molines dec.719. n.9., & in Rec. dec.97. n.10., & dec.574. n.7. part.4., & dec.127. n.18., & sequen.part.6., & in Pisana Jurispatronatus 26. Junii 1709. §. Talisque cum seq. cor. clar. mc. Card. Priolo. Potissimum dum idem Testator d. vocationem fœminarum, & earum descenden-
4 tium masculorum complevit verbis -- *di grado in grado ordine successivo* -- quæ clarissime convincunt seriem, & ordinem successivum, & directe rejiciunt quamcunq. successionem simultaneam; *Mart. de success. legal. par.4. quæst.21. art.3. n.28., & seq., Rot. cor. Caprar. dec.47. n.10., & cor. Emerix Jun. dec. 1116. n.4., & in rec. dec.465. n.12., & 13. par.12., & in Balneoregien. Fideicommissi 6. Febr.1708. §. Contrariis cor. clar. mem. Card. Scotto*.

Non refragante repetita objectione, quod prælatio masculorum supra fœminas Intelligenda veniat demandata discretive in qualibet linea, ideſt quod tunc præferantur masculi, quando isti una cum fœminis reperiantur in una, eademque linea, minime vero, quando masculi existant in una linea, & in alia existant fœminæ dumtaxat, & sic de linea ad lineam, cum hoc videatur
5 nimis durum, & contrarium juri naturali, quod masculus remotior præferatur fœminis in gradu proximioribus ultimo possessori fideicommissi signanter in hoc casu, in quo, ut mox dictum est, Testator designavit successionem --
6 *di grado in grado ordine successivo* -- & sic videtur desiderasse, ac exoptasse prærogativam gradus, ac prælationem proximiorum in concursu remotiorum; juxta *dec. in Romana Fideicommissi de Massolis 22. Martii 1694. cor. cl. mem. Card. Priolo impress. in Mantiss. ad Card. de Luc. dec.22. lib.10. vol.2., & alteram dec. in eadem causa cor. Emerix. Jun. la 1262., & cor. bon. mem. Lancetta in Asten. Prioratus super pertinentia dec.424.* allegatas pro parte Sororum; & consequenter cum Com. Hieronymus Actor reperiatur in linea diversa ab illa, in qua existunt dd. Sorores, & in qua ingressum fuit fideicommissum, & sit remotior in gradu ultimo defuncto, nullo modo præferendus veniat in successione eisdem Sororibus diversæ lineæ, & in gradu proximioribus.

Siquidem iterum per DD. animadversum fuit, hujusmodi discursum non subsistere nec in antecedenti super supposito diversitatis linearum, nec in consequenti; & agendo de primo, certum, & indubitatum est in facto, quod supra enuntiatus Testator post vocatos omnes filios masculos, ac descendentes masculos Jacobi Antonii primi hæ-
7 redis, in eorum defectum substituit -- *le figlie femmine nate da esso Giacomo Antonio &c. e tutti altri loro discendenti maschi legittimi, e naturali* --, & ita in hac descendentia a fœminis incipiente tot lineas constituit, quot fuissent fœminæ, quæ successissent in d. casu; Qua propter cum ex memorato Jacobo Antonio ortæ fuerint duæ tantum fœminæ, nempe Virginia, quæ nupta fuit in domo Raspona, & Laura nupta Francisco a Porta: & ex hac ultima ortus fuerit Carolus, & ex isto Com. Hieronymus Actor, & Innocentius Pater supradictarum Sororum; constat evidenter
8 tam eundem Hieronymum, quam easdem Sorores procedere ex una, eademque linea, quę incepit, ac efformata fuit a d.Laura, licet talis linea subdivisa remanserit in Hieronymum, & Innocentium Fratres: quia hæc subdivisio inducit quidem duos columnellos, non autem destruit unicitatem lineæ, nec constituit lineas diversas; ut firmatum fuit in utraque præterita decisione, in prima nempe diei 14. Maii 1736. §. *Et ex his, & in ultima diei 10. Decembris ejusdem anni §.Hisce constabilitis*, & ultra ibidem adductos tradunt, *Gratian. discept. forens. cap.813. n.31., & 32., Artman. Pistor. quæst. Jur. lib.2. qu.35. n.20. in fine versic. certum est, & n.21., Card. de Luc. de Jurepatr. disc.33. n.4., Rot. in Mantiss. ad Card. de Luc. dec.86. n.20. lib.10. tom.2.*, & consequenter cessante supposito diversitatis linearum,
9 cum agatur de transitu bonorum non de linea ad lineam, sed de columnello ad alterum columnellum ejusdem lineæ,

neæ, cessat etiam quæcunque asperitas fideicommissi saltuarii considerata per Sorores, & firmum remanet, istas non esse admittendas ad successionem in Comitis Hieronymi masculi ejusdem lineæ exclusionem; ex probatis per *bon. mem. Ansald. in dissert. 16. sub n. 8. vers. neque eum seq. apud Paulut.*, *& firmavit Rot. in Bononien. fideicommissi de Ursis 26. Martii 1708. §. Non obstante cum seq. cor. bon. mem. Molines*.

Prętereaperspectum fuit, dd. Sororum ratiocinationem corruere etiam in consequenti, idest etiam in casu, quo d. subdivisio in duos columnellos induceret veram, ac formalem divisionem unicę lineę efformatę a recensita Laura communi stipite in duas partes, idest in alteras duas lineas; Nam Testator in casu, quo, cessata descendentia masculina, fideicommissum fuisset ingressum in fœminas ex Jacobo Antonio hęrede instituto, istis substituit omnes earum descendentes masculos in perpetuum, & in illorum omnium defectum
10 tantum vocavit fœminas in infinitum ibi -- *e tutti altri loro discendenti maschj, ed in caso di mancamento de' maschj le femmine in infinito* -- & sic in hacmet descendentia fœminina consideravit, ac separavit lineam masculinam a fœminina, anteferendo primam huic ultimę, proindeque cum nisi admittatur substitutio reciproca de linea ad lineam favore omnium prędictorum masculorum descendentium, non sit verificabilis eorum omnium perpetua successio in fideicommisso in exclusionem omnium fœminarum, & respective istarum perpetua admissio in illum unicum casum defectus omnium masculorum, hinc sequitur in consequens necessarium, quod ad salvandum effectum hujus clarę voluntatis Testatoris, dicendum omnino sit, illum voluisse, quod quando in quacunque linea adessent masculi, vel masculus, isti omnino pręferrentur fœminis existentibus in aliis lineis, & sic quod pręrogativa illa qualitatis masculinę vinceret pręrogativam lineæ; ut pariter firmatum fuit in utraque decisione, in prima nempe §. *Tum insuper*, & in secunda *d. §. Hisce constabilitis*, & ultra ibidem relatos tradunt *de Luc. de lin. leg. tit. 12. n. 27., & seqq., Caren. resolut. 128. n. 13., & 14., Rocc. disp. jur. select. cap. 190. n. 33., & 34.*, ubi plures alios colligit, *Rot. cor. Zarat. suprad. dec. 13. n. 4., & in rec. dec. 183. n. 11., & 12. par. 10., & in Oppiden. Beneficii 7. Maii 1703. §. Haud relevante cor. bon. mem. Muto, & in Romana, seu Interamnen. Fideicommissi 2. Martii 1706. §. Verum quia coram bon. mem. Cerro, & in Perusina laudi super Fideicommisso 26. Januarii 1731. §. Et quidem cor. R̃mo P. D. meo Calcagnino Decano*.

Absque eo quod in hoc casu animadversionem aliquam mereantur nec proximioritas Sororum respectu gravati, sive ultimi possessoris fideicommissi, quę supponitur pręservata in suprad. verbis -- *di grado in grado, ordine successivo* --, nec ęquitas circa pręrogativam lineę admissę, ubi fideicommissum fecit primum ingressum; quia in ordine ad proximioritatem, ultra quod dd. ver-
11 ba -- *di grado in grado, ordine successivo* -- ut supra dictum est, non inducunt nisi ordinem succedendi, minime verò involvunt ullam pręlationem proximioris ex authoritatibus allegatis superius §. *Quæ cum apertissima*, & in specie
12 distinguendo d. clausulam ab altera -- *salva gradus prærogativa* -- dixit -- *Rota in suprad. Balneoregien. Fideicommissi 6. Februarii 1708. §. Contrariis procedentibus cor. clar. mem. Card. Scotto*; Eo ipso, quod Testator voluit omnes masculos in perpetuum succedere in exclusionem fœminarum, quodque istę non admittantur, nisi in casu, quo
13 isti omnes defecerint, d. proximitas unice attendenda est, ubi durat descendentia masculina inter ipsos masculos succedere contendentes, vel inter ipsas fœminas pariter succedere contendentes, ubi omnes masculi defecissent; non autem, quando, ut in casu, adsunt masculus, ac fœmina, & hęc ultima uti proximior contendit excludere masculum remotiorem, quia cum respectu ipsius, durantibus masculis, deficiat substantia vocationis, remanet inefficax quęcunque proximioritas, veluti concurrens in persona existente extra genus vocatum primo loco, & cum prę-

latio-

latione supra ipsam; *ad Text. in cap.* 1. *de eo, qui sibi, vel hæredibus suis in usib. feud.*, *Bald. cons.* 137. *n.* 1. *in fin. lib.* 2., *Rocc. disp. Jur. cap.* 3. *n.* 23., & 26., *Molin. de Primogenit. Hyspan. lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 7., & *seq.*, *Castill. controv. Jur. lib.* 5. *cap.* 93., *Torr. var. Jur. quæst. tit.* 2. *quæst.* 20. *n.* 29., & *quæst.* 21. *n.* 7.

Tantoque minus ullam animadversionem meretur æquitas circa prærogativam lineæ admissæ ex mox d. ratione, quod, quando vocatio est directa ad cer-
14 tas personas qualificatas, nempe masculos, ingressus in aliquam lineam dicitur fieri revocabiliter, donec nempe in illa extent masculi, quibus extinctis fideicommissum, exclusa illa persona, quæ non habet qualitatem masculinitatis, ut est fœmina, transit ad aliam lineam, ubi reperiuntur qualificati, seu masculi; ut explicant; *Gratian. discept. forens. cap.* 218. *n.* 73., *Rocc. disp. Jur. d. cap.* 3. *n.* 23., *Rot cor. Dunozet. sen. dec.* 315. *n.* 4., & *cor. Priol. dec.* 7. *n.* 3. *versic. vel quia*.

Quibus non adversantur auctoritates allegatæ pro parte Sororum in contrarium, & in specie supradd. *Decisiones in Romana Fideicommissi de Maffiolis* 22. *Martii* 1694. *cor. clar. mem. Card. Priolo impress. in Mantiss. ad Card. de Luc. lib.* 10. *dec.* 22. *tom.* 2., & *sub die* 10. *Junii* 1695. *cor. Emerix Jun. inter illius impress. dec.* 1262. firmantes prælationem Masculorum in concursu fœminarum intelligendam esse respectu illarum fœminarum in eodem gradu existentium, in quo masculi
15 existunt, non vero si isti sint remotiores; quia loquuntur in terminis, in quibus hæredi instituto promiscue, ac æqualiter substituti fuere ejus filii, & descendentes, & sic tam masculi, quam fœminę comprehensæ sub illo collectivo nomine — *discendenti* — & inde da-
16 ta prælatio masculis supra fœminas; unde non applicantur subjectæ hypothesi, in qua, ut supra visum est, nun-
17 quam fœminæ promiscue vocatæ leguntur una cum masculis, sed semper isti vocati sunt exclusive ad ipsas fœminas, & quidem semper, & in perpetuum, prævia separatione descendentiæ masculinæ ab altera descendentia fœminina, & primam præferendo secundæ, quæ admitti noluit, nisi in defectum omnium masculorum; in quibus circumstantiis potius suprad. decisiones favent intentioni Comitis Hieronymi, ajendo, quod, quando est separata linea masculina a fœminina, & ipsamet vocatio masculorum supra fœminas est munita verbis perpetuitatem denotantibus, ut hic, semper masculi licet remotiores præferantur fœminis, & sic proximioribus; *ut ex d. dec.* 22. *n.* 11., & 12. *in Mantiss. ad Card. de Luc. lib.* 10. *tom.* 2., & *cor. Emerix. Jun. d. decis.* 1262. *n.* 4., & *seqq.*

Denique nullius pariter momenti considerata fuit alia repetita objectio, quod Cęsar de Rhodianis Testator, quando se convertit ad subsidiariam substitutionem Locorum Piorum, po-
18 suerit in conditione defectum Filiorum tam Jacobi Antonii, quam ejus descendentium illis verbis, *e caso, che d. Giacomo Antonio morisse senza figli, ò vero li suoi Discendenti in qualsivoglia tempo morissero senza figli, ed in tal caso sostituisco in d. mia Eredità per la metà la Compagnia &c.* Et sic ęque Masculos, ac Fœminas, ut decisum fuit *cor. Dunozzett. Jun. dec.* 499.

Etenim idem Testator id non egit ad efficiendam novam, & separatam vocationem Personarum diversi generis, sed quia nolebat eadem Loca Pia succedere debere, nisi in eo peremptorio casu, quo nullus alius existeret in descendentia tam Masculina, quam Fœminina sępedicti Jacobi Antonii; eum namque d. Testator in illa prius vocasset descendentes Masculos, & in defectum Masculorum Fœminas, omnis ratio exigebat, ut volens dare substitutos extraneos, ubi non adessent nec Masculi, nec Fœminę, postremam substitutionem inciperet sub dd. verbis conditionalibus, ac complexivis Masculorum, etiam superexistentia Fœminę esset impedimenti, ne hęreditas devolueretur ad Loca Pia; at non tollit illum ordinem succedendi pręstitutum in partibus antecedentibus, ac in toto Testamento prius favore Masculorum, & deinde favore Fœminarum, & rur-

sus

sus erga illarum Masculos cum reservatione successionis erga fœminas, quotiescunque nullus existeret Masculus; Idque ex ea indeclinabili connexione, quam habent inter se pars conditionalis, & dispositiva, ita ut omnes condi-
19 tiones appositæ in dispositiva intelligendæ quoque sint in parte conditionali, & ex utraque una quodammodo efficiatur dispositio; & licet Laura, a qua collitigantes descendunt, una cum Virginia Sorore juxta d.partem conditionalem admissæ fuerint ad successionem, *ut ex d.dec.499. cor.Dunoz.Jun.*, attamen hoc evenit, quia tunc nullus aderat Masculus, qui posset contendere de prælatione, & cum d. objecto late satisfaciant postremæ *decisiones coram Me*, satius putarunt DD. ad firmata in eisdem in hac parte remissive se habere.

Et ita videntibus etiam quinto, & sexto ex DD.responsum fuit utraque parte jura sua strenue deducente &c.

ROMANA ASSOCIATIONIS,

Lunæ 8. *Aprilis* 1737.

ARGUMENTUM.

Hæres etiam mediatus tenetur proportionabiliter ad debita Authoris: ob adjudicationem fundi censiti ex juribus anterioribus extinguitur census; qui consistere nequit super melioramentis, si ad debitorem census non pertineant. Debitor census fideicommissarii non liberatur illum extinguendo libere in manibus gravati, si ille emptus in origine fuit pecuniis fideicommissariis, & in impositione adjecta fuit lex reinvestiendi eveniente restitutione; secus si emptus fuit ante constitutionem fideicommissi, & sine d. pacto.

SUMMARIUM.

1 *Decisiones incidenter examinandæ non sunt, sed supponendæ.*
2 *Hæres etiam mediatus tenetur proportionabiliter ad debita Authoris.*
3 *Deficiente eredito cessat fundamentum associationis.*
4 *Ob adjudicationem fundi censiti ex juribus anterioribus extinguitur census.* & sub n.13.
5 *Creditum extinctum impedire nequit factum adjudicationis ex credito anteriori.*
6 *Census consistere nequit super melioramentis, quæ ad debitorem census non pertinent.*
7 *Sortis solutio extinguit censum.*
8 *Debitor non liberatur per liberam extinctionem census fideicommissarii in manibus hæredis gravati; sed deponere tenetur sortem apud Ædem Sacram ad effectum investiendi:*
9 *Quod procedit, quoties census in origine emptus fuisset pecuniis fideicommissariis, & in impositione fuisset adjecta lex super restitutione facienda;*
10 *Secus, si census impositus fuisset ante constitutionem fideicommissi sine præcepto reinvestiendi eveniente restitutione.*
11 *Ubi actus est publice, & solemniter gestus, & abest causa simulandi, simulatus dici nequit.*
12 *Dolus plene probandus est.*
13 *Exuntiativæ asserti Creditoris circa qualitatem hæreditariam alicujus nihil probant.*
14 *Censu extincto frustra reservantur jura pro illius consecutione.*

DECISIO LXXVII.

Cum beneficio novæ audientiæ adversus *decisionem per Me evulgatam sub die 3.Decembris anni præter elapsi*, iterum Mariæ Camillæ, & Mariæ Joannæ Sororibus de Ursinis, tanquam hæredibus fideicommissaris bon. mem. R.P.D. Marcelli Stella, datum fuisset proponere, eis debitam esse associationem de cætero *in d. decisione* denegatam super domibus positis e conspectu Cloacæ S.Luciæ, nunc titulo emptionis possessis a Fratribus de Ottinis, quæque a præfatis Actricibus contendebantur obnoxiæ quibusdam censibus fideicommisso suppositis a d.bon.mem. R.P.D.Marcello Stella; Idcirco consuetum hoc mane proposui dubium, videlicet — *An sit standum, vel recedendum a decisis* — de quo tamen diversa sorte certatum non est, dum responsum habui pro persistentia *in decisis*.

Nedum enim placuit denuo, associationem denegandam esse, quia licet

d. bon.mem. R.P.D. Marcellus translative acquisivisset præcitatos census ab eorum Creditoribus, nihilominus cum
1 ex deductis *in dec.33. cor.Bichio* hodie supponenda, fuisset hæres simplex Martii de Jordanis eorundem censuum debitoris, ideo tum eidem R. P. D. Marcello, cum prædictis Actricibus semper obstaret pro portione, in qua ipse R. P. D. Marcellus fuit hæres debitoris,
2 dispositio *Textus in leg. Vindicantem ff. de evictión.*, Verum etiam arrisit, eosdem census in sorte scut.900. jam jam extinctos fuisse; propterea que dubitatum non est, quin associatio foret deneganda pro portionibus etiam, pro quibus R. P. D. Marcellus non fuit hæ-
3 res debitoris; Deficiente siquidem credito, cessat quoque hujus Judicii fundamentum; ut ponderat *dec. quæ revidetur §.Finali*.

Et sane de extinctione dictorum censuum ambigi nequit, ponderando, quod si præfatæ domus adjudicatæ fuerunt de anno 1588. Portiæ Sorori Martii censuum Impositoris, ac Aviæ Francisci Stella earundem domorum venditoris, in satisfactionem crediti dotalis ipsius Portiæ jam pridem a Sebastiano communi Patre debiti, vigore stipulatæ promissionis dotis; perspicuum inde fit, con-
4 troversos census usque de d. tempore extinctos remansisse; juxta deducta in puncto per *Rot. cor. Ludovis. in dec.88, n.4., & 6.*, consequenterque haud amplius proponibiles esse ad impediendum
5 effectum prædictæ adjudicationis ex credito anteriori effectuatæ; *Rot.in Romana Census 30. Aprilis* 1702. *§. Final. cor. bon. mem. Omanna*; *In Callien. liberationis a molestiis* 14. *Januar.*1709. *§. Absque cor. Emo, & Rmo D. Card. Aldrovando, & in Romana Immissionis 2.Decembr.*1726. *cor.Rmo Decano.*

Quin obstet, quod pretium domorum ascenderet ad scut.3600.juxta emptionem factam ab Andrea de Ottinis, proindeque controversi census adhuc durent, per hoc quod sustineri potuerunt pro summa pretii earundem domorum superante dictam Portiæ dotem; Etenim dum in actu adjudicationis Portiæ factæ usque de d.anno 1588. constat præcitatas domos, mediante publici periti jurata æstimatione de eo tempore exarata, non ascendisse, nisi ad pretium scut.1585. 20.; Inde fit necessario post tanti temporis lapsum dicendum esse augmentum pretii ipsarum domorum contigisse ex meliorationibus factis, vel a Portia, vel a Francisco Stella Auctore Fratrum de Ottinis, super quibus melioramentis profectò
6 inane est contendere, d. census vivos remansisse, utpote quæ in bonis debitoris census computari nequaquam datum est; *Cenc. de Censib. quæst.*25. *sub n.*10. *§. Ceterum in fin.*

Eoque magis insubsistentia assumpti detegitur, perlegendo Instrumentum Transactionis de anno 1660. celebratum inter præcitatum Franciscum, a quo causam habent Fratres de Ottinis, & Laurentium Cianti hæredem Pauli, & Camilli Fratrum dicti R.P.D. Marcelli, aliorumque Censuum debitorum; ex eo siquidem apparet, eundem Franciscum recepisse summam scutor.1000. pro residuo, & finali solutione sortium, & fructuum omnium prædictorum Censuum; Quapropter eo minus sustineri potest, præcitatos Census adhuc vigere super dictis Domibus pro summa pretii excedente Portiæ dotem; cum omnimoda de dicto anno 1660. dici debeat inducta præfatorum Cen-
7 suum extinctio; Vulgatum quippe est, ex sortis solutione Censum extingui; *Felician. de Censib. lib.3. in fin.*, *Rot. post Cenc. de Censib. in dec.*531. *n.*11., *& in Romana Census* 4. *Februar.*1705. *cor. bon.mem. Omanna*.

Neque adversus hæc quidquam profuit Actricibus proponere, quod hic ageretur de Censibus Fideicommisso submissis a sæpedicto R.P.D. Marcello, quodque præfatus Franciscus nullam aliam gerere potuisset figuram in recipienda finali solutione sortis dictorum Censuum, quam illam hæredis gravati,
8 atque ideo hujusmodi extinctio in manibus ipsius facta nullam Debitori liberationem parere valuisset, cum in facultate Debitoris non sit Census Fideicommissarios libere extinguere in manibus hæredis gravati, qui hoc pacto fideicommissum impune evertere potuisset, sed sortes Census idem Debitor

tor tenebatur in Æde Sacra deponere, pro effectu illa investiendi ad commodum Fideicommissariorum, juxta fusè probata per *Rot.coram clar.mem. Card. Falconer. dec.3. n.4. titul. de Censib., in Romana Census 18. Januarii 1702. §. Nec relevat. coram bo.mc. dell'Olmo, & in Romana Salviani 2. Julii 1728. §. Et quamvis. coram bon.mem.R.P.D. Cornelio*.

Siquidem quidquid sit, ubi Census in eorum origine ex pecuniis fideicom-
9 missariis empti fuissent, & in Instrumento eorum impositionis adjecta fuisset lex, juxta quam restitutio facienda esset, qua subinde neglecta Debitor extinxisset eosdem Census, in quibus terminis loquuntur nuper *allegatæ Auctoritates*; Diversimodè tamen res procedit in casu, in quo Census jam ante
10 ordinationem Fideicommissi reperirentur creati, prout in hypothesi, nullaque in Instrumento impositionis adjecta fuisset lex reinvestimentum præcipiens de tempore, quo Debitor voluisset extinguere Censum; hoc nanque in casu idem Debitor plenariam consequitur liberationem, solvendo etiam in manibus hæredis gravati, utpote nullum aliud habens onus, quam proprium persolvendi debitum; ut ad casum optime distinguunt *Cenc.de Censib. quæst.109. num.59., Fontanell. de pact. nupt. clausf.4. glos.18. part.5. num.9., Card. de Luc. disc.23. de Censib. n.25. versic. attamen, Sicul. decis. Sicil. 79. n.16, & seqq., & Rot. cor. Remboldo in dec.569. n.11.*

Nec inapplicabilitatem hujus regulę suadere potuit opposita simulatio, aut dolus, cum quibus processisse dicebantur memorati Laurentius, & Franciscus, dum devenerunt ad prænarratam finalem dictorum Censuum extinctionem: Quandoquidem solutio scut.1000. facta in omnimodam eorundem Cen-
11 suum extinctionem, exarata apparet mediante desuper enuntiato publico solemni transactionis Instrumento post formalem litis contestationem celebrato; proculque abest causa simulandi, quæ nec per umbram assignatur pro parte dictarum Sororum; Merito itaque concludi potest terminos simulationis longe abesse; *Rota in Reatina Manutentionis 18.Martii 1713. §.Descendere cor. clar. mem. Card. Scotto, & in Perusina Pecuniaria 30. Januarii 1736. §.Advertendo. coram R.P.D. meo Rezzonico*; Quemadmodum dicen-
12 dum est de asserto dolo, simpliciter quippe allegabatur, quando de cætero concludentibus probationibus semper probari debet; *Rot. cor. bo.mem. Molines in dec.692. num4., & 5. tom.3. part.1., & in Recineten. Salviani 24. Martii §. Spreta coram R. P. D. meo Nuncz*.

Minus denique suffragari valuit objicere, quod sicut Franciscus in actu prænarratæ totalis Censuum extinctionis de anno 1660. in ipsius manibus factæ, sibi reservavit jura consequendi ratas eorundem Censuum tangen. aliis ex tribus filiis Martii, Lelio scilicet, Scipioni, & Sebastiano, ita innegabilis sit duratio eorundem Censuum, saltem pro his tribus portionibus; Ultraquamquod enim nullibi constat, dictos alios tres Filios Martii fuisse illius hæredes, ipsisque certè hæc qualitas impingi nequit, ex eo quod enuntiati fuissent hæredes ejusdem Martii a dicto Francisco, tum occasione præcitatæ reservationis, tum in quadam comparitione ejus nomine in actis facta de an.1659.; hujusmodi namque enuntiativę simpliciter proficiscentes ab illo, qui se Cre-
13 ditorem jactat adversus alterum, nemo est qui ignoret, nullius roboris esse; ad tradita in proposito per *Rot. in Monopolitana Pecuniaria 2.Julii 1726. §. Et sane cor. Eminentissimo Card. Aldrovando*.

Difficultas deinde submovetur ex eo, quod si Domus, de quibus agitur, liberatæ fuerunt a dictis Censibus, quibus subjectæ erant, tum propter supradictam adjudicationem Portiæ factam ex Juribus longe anterioribus iisdem Censibus; tum propter enuntiatam solutionem scutorum 1000.; Quinimo, si eædem Domus liberatæ fuerunt a pacto redimendi, cui itidem submittebantur, & servato in actu dictæ adjudicationis Portiæ factæ, prout revera, mediante præcitato Instrumento de anno 1660. celebrato, exemptæ fuerunt; Hinc proculdu-

culdubio sequitur, inutilem dicendam
14 esse quamlibet reservationem a Francisco procuratam pro effectu saltem, ut adhuc super dictis Domibus continuent omnia prædicta onera, & consequenter controversi Census pro ratis alias tangentibus dictis Lelio, Scipioni, & Sebastiano; ideoque sustineri tantummodo potest, dictam reservationem operativam esse adversus bona Martii Debitoris, vel dictorum Fratrum prædefunctorum, si quæ reperta fuissent, super quibus de facto ceciderat dicta reservatio, juxta expressam Partium conventionem clarè explicatam in dicto Instrumento anni 1660., quemadmodum ostendunt verba ejusdem Instrumenti, de quibus *Summar. Fratrum de Ottinis*.

Et ita utraque &c.

ROMANA CAMBII.

Veneris 10. *Maii* 1737.

ARGUMENTUM.

Hæredi simplici non competit beneficium retentionis. Nisi Creditum sit liquidum, & cessum in Transactione; vel nisi agatur ad effectum retinendi, non vero agendi: nemo cessione crediti uti potest ultra summam vere persolutam. Creditor hypothecata habens omnia bona Debitoris, eligere potest, quæ persequatur. Pro expensis tam judicialibus, quam extrajudicialibus competit, proportionabiliter tamen, super bonis defensis prælatio adversus quoscunque Creditores anteriores.

SUMMARIUM.

1 *Instrumentum plenissime probat.*
2 *Assumptio Cambii in debitum proprium ab Emptore facta evanescit, ubi Creditores anteriores compareant.*
3 *Actio sine obligatione non datur.*
4 *Sententia emanata ad favorem instantis, & ab eo solemniter acceptata, semper ei obstat, donec revocetur.*
5 *Hæredi simplici non competit beneficium retentionis.*
6 *Nemo uti nequit cessione Crediti ultra summam vere persolutam,*
7 *Nisi Creditum esset liquidum, & cessum in Transactione.*
8 *Et nisi cessione utatur non ad effectum cogendi, sed retinendi.*
9 *Creditor hypothecata habens omnia bona debitoris eligere potest, quæ persequatur:*
10 *Præsertim ad effectum retinendi quæ jam possidet.*
11 *Melius est incumbere rei, quam actioni.*
12 *Pro expensis tam judicialibus, quam extrajudicialibus competit super bonis defensis prælatio adversus quoscunque anteriores creditores.*
13 *Ita tamen ut hæc prælatio afficiat proportionabiliter omnia bona sub lite cadentia, non vero quodcunque corpus in solidum.*

DECISIO LXXVIII.

Judicio Immissionis in Salviano coram A. C. intentato Anno 1717. a Petro Antonio de Amadeis Creditore Bartholomæi Rubimarca, & Cleriæ Gattinara Conjugum ex causa Cambii in sorte scutorum 450, ejusque fructuum decursorum, ab eisdem Conjugibus creati anno 1704. contra Jacobum Sinibaldi, qui de anno 1712. emerat a dd. Conjugibus quædam bona sita in Territorio Faræ pro pretio in totum scut. 3100., & rejecta per eundem A.C. pro rata scut. 1000. per memoratum Emptorem erogatorum in dimissionem tot Creditorum anteriorum venditoribus, & in reliquis admissa, finem imposuit transactio inita anno 1718., in qua Jacobus emptor sibi in debitum adscripsit dictum Cambium, & fructus conflantes in totum summam scut. 715. factaque solutione scut. 30. in causam expensarum, & dictorum fructuum, residuum solvere promisit ad rationem scut. 60. quolibet anno.

Vix sequuta transactione hujusmodi, necnon etiam obitu D. Jacobi, insurrexerunt Monachi Benedictini Sanctæ Mariæ Farfen., qui tanquam Creditores anteriores immissionem in Salviano postularunt ad eademmet bona per supradictum Jacobum empta adversus Marium illiusque filium, & hæredem; contra quem, cum pendente hoc Judicio egissent etiam anno 1724. Fratres de Amadeis memorati Petri Antonii inte-

interim defuncti filii, & hæredes, ac mandatum executivum reportassent in vim supradictæ adscriptionis in debitum tam sortis, quam fructuum recensiti Cambii; Hinc præfatus Marius post diuturnum litigium devenit anno 1728. ad novam Transactionem cum eisdem Fratribus de Amadeis; in qua primo loco conventum fuit, quod pro expensis in causa factis persolverentur ad computum scut. 10. cum obligatione illas in totum reficiendi, postquam liquidatæ fuissent; ac secundo, quod dictus Marius persolvere deberet ad computum dicti Crediti Cambialis de proprio scut. 250. ratione fructuum ab ipso perceptorum ex bonis controversis, antequam dd. Monachi Farfenses primam sententiam Immissionis reportassent; & tertio denique quod pro residuali summa dicti Crediti Cambialis citra ullam obligationem de proprio, firma remaneret, prout de Jure, favore Fratrum de Amadeis supra recensita adscriptio in debitum a Jacobo facta in antedicta alia transactione anni 1718.

In executionem hujus postremæ transactionis persolvit Marius Sinibaldi scuta 220., proindeque cum in illius totale adimplementum adhuc solvenda remanerent sc.30., nec non refundendæ essent expensæ litis; Ideo tam pro istis in sequelam d.postremæ transactionis, quam pro tota reliqua summa cambii, ac fructuum in sequelam supra enuntiatæ adscriptionis factæ an.1718. institerunt Fratres de Amadeis pro relaxatione mandatorum coram A.C. Furietto, qui solummodo eorum favore mandatum executivum decrevit pro scut.30. residualibus recensitæ summæ scut.250., ac alterum pro scut.52. 29. pro expensis interim liquidatis, & ascendentibus, compensatis supradd. sc.10., ad d.summam sc.52. 29., & in reliquis absolvit Marium Sinibaldi mediante sententia diffinitiva; Interposita verò appellatione ab hoc Judicato, causaque mihi commissa, interrogavi hodie DD. — *An constet de credito, & pro qua summa sit relaxandum mandatum* —, & responsum accepi — *Affirmative juxta modum, nempe pro summa scut.82., & obul.29. debitorum a Mario pro rata scut.30. in totale complementum illorum scut.270., quæ ille in secunda transactione secuta anno 1728. de proprio solvere promisit Amadeis, & pro reliqua rata scut.52. 29, debitorum, compensatis scut.10. jam solutis pro integra satisfactione expensarun in causa, super qua fuit transactum factarum* —, cum clara sit ejusdem Marii obligatio solvendi d. summam, uti oriens ex publico Instru-

1 mento d. transactionis faciente probationem probatam; *Rot. post Zacch. de obligat. cam. dec.59. num.1. cum aliis ubique.*

Quo verò ad reliquam summam scutor.778., & ob.75. provenientium ex sorte, ac fructibus supra recensiti cambii creati a Bartholomęo Rubimarca, & successive *die* 18.*Julii* 1718. assumpti a Jacobo Sinibaldi Patre Marii responderunt DD. — *non constare de credito, nec ullum mandatum esse relaxandum* —, quia cum integrum pretium bonorum per Jacobum emptorum persolutum, absorptum remanserit a Creditoribus anterioribus, & potioribus venditorum, eadem assumptio in debitum proprium

2 cambii Fratrum de Amadeis, quę non aliter facta dicitur, quam sub ea tacita conditione, quatenus alii Creditores anteriores, & potiores non comparuissent, evanuit, ac resoluta extitit eo ipso, quod Creditores anteriores supervenerunt, & totum pretium avocarunt; *Card.de Luc. de empt. disc.*23. *n.*2., magistraliter *Rot. cor. Molin. dec.*291. *per tot.*, & ultra illam *cor.Coccin. dec.*822. *n.*3., *& cor. clar. mem. Card. Falcon. dec.*4. *n.*1. *de appellat.*, *& cor.bon.mem. Lancett. dec.* 1093. *n.*4., *& in Romana Dotis, & Censuum cor. bon. mem. Cerro, & in Senogallien Pecuniaria hac eadem die, & anno* §.*Unde coram Me*; & consequenter cessante oligatione Jacobi desumpta ex d. assumptione, cessat etiam quæcunque actio penes illos de Amadeis Creditores posteriores pulsandi pro solutione eorum crediti D. Jacobum, sive Marium ejus filium, & hæredem; cum actio sine obligatione non

3 detur; §. *Primo instit. de verb. obligat. Gloss. in verb. supra instit. de action. in princip.*, *leg. quoties* §.*Qui temporali ff. de administrat. Tutor.*

Assum-

Assumptum verò prædictum recognitum fuit firmum, ac undique subsistens in facto; siquidem primo loco Jacobus mediante solutione scut.1000. dimisit Creditores venditorum, quos sibi ascripserat in Instrumento emptionis, quorum anterioritas, veluti approbata a sententia A. C., in qua prò d. summa concessa fuit Jacobo retentio, non valet impugnari ab Amadeis ex eo, quia,
4 cum præfata sententia emanaverit ad eorum instantiam, & etiam ad favorem quoad ratam bonorum superexcedentium d. summam, & fuerit ab ipsis acceptata in successivo Instrumento transactionis celebrato anno 1718. cum d. Jacobo, semper eisdem obstat, donec non fuerit revocata; *Rot. coram Cerro dec.309. n.5.*, *& cor. clar. mem. Card. Falcon. dec.14. n.1. de cens.*, *& in rec. dec.160. n.6. par.18.*, *& in Mindonien. Beneficii 7. Junii 1734. §.14. cor. R.P.D. meo Millino*, *& in Aurien. Parochialis de Riucla 6. Februarii 1736. §. Exclusa. coram Me.*

Non attento, quod retentio alterius ex dd. creditis assumptis, ut supra, nempe census fortis sc.500. favore Conservatorii S. Euphemiæ Urbis, petita a Mario contra supra enuntiatos Monachos Benedictinos Farfæ pariter agentes pro immissione super bonis emptis, fuerit rejecta ab hoc Sacro Auditorio in *decis. Farfen. Immissionis 23. Julii 1727. §. Veruntamen cor. R.P.D. meo Crescentio*; Tum quia hoc evenit, ex quo authores Marii erant *hæredes absque be-*
5 *neficio legis*, *& inventarii debitoris* eorundem Monachorum, & sic propter jurium confusionem cessabat in Mario repræsentante personas dd, ejus authorum beneficium retentionis, ut firmatur *in d. decis. Farfen. Immissionis coram eodem R.P.D. meo Crescentio*; quod nil penitus concludit pro fratribus de Amadeis, quorum onus esset ostendere eorum creditum esse anterius, vel potius d. censui Conservatorii S. Euphemiæ; tum etiam quia semper recurrit, quod in quocunque casu eisdem resistit dicta sententia A. C. firmans anterioritatem, & potioritatem enuntiati census ex supra allegatis.

Præterea Marius in d. causa habita cum eisdem Monachis Benedictinis Farfæ prævia trasactione cum ipsis facta *die 10. Martii 1732.* acquisivit illorum creditum super bonis emptis, consistens in sc.2014. sine ulla controversia anterius cambio Fratrum de Amadeis.

Quin obsistat, quod Marius ex causa concordię prędict. persolverit Monachis scut.1500. dumtaxat, dando eisdem in
6 solutum ratam bonorum emptorum, & propterea juxta terminos *Text. in l. per diversas*, *& l. ab Anastasio C. mandati* nequeat ille uti cessione d. crediti, nisi pro summa scut.1500. vere soluta; Non solum quia creditum Monachorum ex pluribus Judicatis, etiam in hoc Sacro
7 Auditorio emanatis, erat liquidum, & clarum in supra memorata summa scutor.2014., & cessum fuit Mario per viam transactionis celebratæ post diuturnum litigium, in quibus terminis funditus cessat ratio, ac censura dd. legum, & absolutissimum est Cessionarium uti posse cessione etiam pro integro credito cesso, quamvis minus solverit; ut quoad primam propositionem liquiditatis crediti cessi, tradunt *Salgad. Laber. credit. par.1. cap.13. §.2. n.22.*, *& seq.*, *Andreol. contr.262. n33.*, *Cancer. var. resol. lib.3. cap.1. n.163.*, *& seq.*, *Olea de cess. Jur. tit.6. quæst.10. n.57.*, *Rot. in rec. dec.147. n.32. par.11.*, *& dec. 228. n.10. par.13.*, & quoad secundam cessionis factæ in transactione *Rot. post d. Olcam de cess. Jur. dec.46. n.3.*, *& cor. Ubag. dec.76. n.6.*, *& 7.*, *& in rec. d. dec.228. n.8. par.13.*

Verum etiam, ex quo Marius utitur d. cessione, non per viam actionis, sed
8 per viam retentionis, & ad effectum sese tuendi in possessione bonorum emptorum; & sic etiam ex hoc capite eidem cessio prædicta suffragari debet pro
1 integro credito ad repellendas molestias aliorum creditorum, ita permittente censura supradicti *Text. in d. leg. ab Anastasio*, *& l. per diversas Cod. mandati*, ibi — *Vel Creditor*, *vel ii*, *qui alienas res possident pro debito*, *seu rerum apud se constitutarum munimine*, *& tuitione* — & alias firmavit *Rot.* etiam referendo hæc verba *Text. apud Constantin. ad Statut. Urbis dec.21. n.18.*, *& 19.*, *& in rec. dec.96. n.8.*, *& 9.*

cum

cum seq., *& dec.699. n.5.*, *& 6.par.18.*
Minusque obest, quod Sinibaldus, pro consecutione ratæ supradicti crediti sibi a Monachis Farfæ cessi, agere possit contra Corradinos detentores aliorum bonorum, ut supponitur, obligatorum pro eodem credito: quia cum pro isto sint etiam obligata, & hypothecata bona a Sinibaldo detenta, & empta, ut supra, a Rubimarca, licitum est eidem Sinibaldo cessionario retinere potius ista ex causa dicti crediti; ex quo
9 Creditor, qui habet hypothecata omnia bona debitoris, potest ex illis in sui satisfactionem eligere bona sibi benevisa, nec tenetur potius unum corpus bonorum, quam alterum prosequi; *leg. Creditoris ff. de distract. pignor.*, *leg. qui generaliter ff. qui potior. in pignor. hab.*, *Surd. dec.44. n.6.*, *Rot. post Zacch. de oblig. camer. dec.176. n.9.*, *& dec.258.*
10 *n.19.* Potissimum dum Sinibaldus bona supradd. possidet, atque agit de retentione, & sic eo facilius ista ejus favore admittenda venit, cum melius sit incumbere rei, quam actioni; per *Text.*
11 *in l. plus cautionis 26.*, *& l. minus 205. ff. de reg. Jur.*, *Orland. cons.68.*, *Rot. coram clar. mem. Card. Falcon. de Jurepatron. dec.54. n.5.*, *& de solut. dec.2. n.6.*
Postremo supra recensitus Marius in lite illa peracta cum Monachis Farfensibus super defensione bonorum emptorum pro expensis judicialibus, atque extrajudicialibus Procuratoris, & Amanuensium erogavit scut.760., quæ licet
12 sint posteriores, adhuc tamen pro illarum recuperatione semper competit illi, qui eas de proprio explevit, super bonis defensis prælatio adversus quoscunque Creditores anteriores, ad tradita per *Gratian. cap.257. n.26.*, *& seq.*, *Antonell. de temp. leg. lib.4. cap. final. n.119.*, *Merlin. de Pignor. lib.3. tit.1. quæst.5. n.32.*, *& seq.*, *Zacch. de Salar. quæst.99. n.8.*, *Constantin. ad Statut. Urbis annot.30. artic.3. n.270.*, *& 271. vol.1.*, *Rot. post Zacch. de Salar. dec.81.*, & fere *per tot.*, *& coram Duran. dec.53. n.6.*; Verum quia inter bona cadentia sub d. lite, ultra illa em-
13 pta a Rubimarca controversa, comprehensa fuerunt etiam alia bona a Sinibaldo acquisita ab aliis personis, ita ut dictæ expensæ etiam cesserint in defensionem horum bonorum: Ideo DD. hæc considerando, nec non pretium tam bonorum Rubimarcæ, quam aliorum, existimarunt d. partitam reducere pro effectu, de quo agitur, ad sola sc.545.

Constabilitis itaque ex supra firmatis dd. tribus creditis favore Sinibaldi, illisque vindicatis ab omnibus contrariis objectionibus, cum simul unita conflent summam scut.3559., in aperto remanet firmitas recensiti assumpti, quod videlicet integrum pretium bonorum per eundem Sinibaldum emptorum a Rubimarca absorptum remanserat a Creditoribus anterioribus; cum idem pretium, comprehenso etiam pretio domus scut.90. una cum pensionibus in scut.40. a Sinibaldo recuperatæ a Communitate Faræ, non excedat sc.3219.

Quibus stantibus non officit, quod etiam admisso favore Sinibaldi antedicto assumpto, adhuc ille non possit evitare solutionem controversi Cambii ex alia ratione per Fratres de Amadeis exagerata, ac in eo consistente, quod Sinibaldus retineat ex bonis illorum de Rubimarca venditorum, ultra bona empta, & supradictam Domum recuperatam a Communitate Faræ una cum pensionibus, alia quoque bona, idest scut.550. a se ipso ex pretio eorundem bonorum emptorum detenta, & in futurum detinenda pro securitate emptionis, cum obligatione solvendi Rubimarcæ fructus recompensativos; item alia scut.250. simili modo, & pro dicta securitate ab eodem Sinibaldo supposita Censui favore dicti Rubimarcæ; & denique quinque Loca Montium, & Centesima 57. provenientia ex pretio cujusdam Domus a Sinibaldo in solutum datæ Rubimarcæ in partem pretii enuntiatorum bonorum, & inde retractæ a Monasterio Sanctæ Rufinæ Urbis, sub conditione, quod eadem Loca Montium stare debeant pro evictione ejusdem Domus, & attento tali vinculo ascendentia ad pretium scut.340., quæ omnia valde superant dd. credita Sinibaldi, dum facto calculo ascendunt ad scut.4370., non comprehensis fructibus ab eodem Sinibaldo perceptis de dd. partitis scut.250., necnon Locorum Mon-

Montium, & multo magis istis quoque in calculo positis, quando è converso eadem credita Sinibaldi, ut visum est, non consistunt, nisi in sc.3559.

Etenim recognoverunt DD. hoc esse manifestum æquivocum, dum in dicto calculo ponitur per Fratres de Amadeis ad debitum Sinibaldi integrum pretium scut. 3100. bonorum emptorum, quasi quod ea omnia ille apud se detineat, & tamen ab illo detrahenda sunt bona empta, quæ pro pretio scut. 1500. a Sinibaldo data fuerunt in solutum Monachis Benedictinis Farfen., ut supra narratum est, qua detractione facta, & omnino facienda ex causa evictionis passæ; non remanent in manibus Sinibaldi, juxta alterum calculum, nisi bona pretii scut.3000., & sic valde inferiora dicto ejus credito jam firmato in scut.3559.; Rejecta penitus prætensione Creditum hujusmodi diminuendi ex dd. fructibus recompensativis, & fructibus Census, cum isti usque ad diem 9. Februarii 1717. fuerint a Sinibaldo soluti Rubimarcæ; Alii vero, qui deinceps usque ad evictionem maturarunt, cesserunt in reintegrationem fructuum bonorum emptorum, nimirum illorum scut.250., quæ ex illorum causa Sinibaldus sese obligavit solvere de proprio, sicuti de facto pro majori parte solvit ipsis Fratribus de Amadeis in illa transactione sequuta die 25. Septembris anni 1728.

Et ita omissis aliis duobus creditis a Sinibaldo petitis, altero nempe sc.221., & altero scut. 237. 40., super quibus DD. non fuerunt concordes, responsum fuit utraque &c.

ROMANA PECUNIARIA.

Veneris 17. Maii 1737.

ARGUMENTUM.

Ex morte Scribentis, & veritate, ac subsistentia partitarum majoris summæ præsumuntur veræ, ac subsistentes etiam aliæ minoris. Inter diversas personas non est locus compensationi. Cætera habes in Argumento Decis.LXIX.

SUMMARIUM.

1 *Ex libris Mercatorum legaliter retentis, & ex approbatione debitoris plene probatur creditum.* & num.8.
2 *Ex privatis libris debitum non probatur.*
3 *Qui errat in una partita, suspicari licet eum in aliis etiam errasse.*
4 *Ad probandas partitas fuisse solutas de mandato alicujus, proferri oportet ipsum mandatum.*
5 *Ad Peritum pertinet rationes dati, & accepti dispungere, non computos semel approbatos revidere.*
6 *Libri dicuntur legaliter retenti, quando uno, eodemque caractere scripti sunt sine ulla litura, cum adnotatione causæ, diei, & anni, & pro negociis solius negocii.*
7 *Ex morte Scribentis, & veritate, ac subsistentia partitarum magnæ summæ, præsumuntur subsistentes, ac veræ aliæ etiam minores partitæ.*
8 *Libri mercatorum legales plene probant pro scribente junctis adminiculis.*
9 *Nullum vero majus adminiculum dari potest, quam approbatio Debitoris.*
10 *Reus in exceptione fit actor, & exceptionem suam plene probare debet.*
11 *Inter diversas personas non est locus compensationi.*
12 *Approbatio computi efficit, ut omnia ibi scripta pro veris justificatis habeantur.*

DECISIO LXXIX.

Hodierna die placuit Dominis, ex geminis decisionibus, altera edita *coram R.P.D.Peralta* 5.*Decemb.*1735., & altera *coram Me* 11. *Februarii proxime præteriti*, postremam hanc confirmare rescribentibus — *In secundo loco decisis*.

Quandoquidem Creditores rationis Bancariæ olim institutæ sub nominibus *Campioni*, *Maffei*, e *Botti* rite creditum deduxere in scut.3165. 72. contra hæredes Augustini Gavotti ex causa gestæ administrationis a Francisco Botto altero ex Sociis præfatæ Bancariæ: Eo quod in hac eademmet summa judicialis peritus creditum agnovit ex Libris ejusdem mensæ undequaque legaliter retentis, & ex tribus Computis interpolatim transmissis Augustino Januæ commoranti, qui juxta temporum rationem per literas approbaverat. Quamq-

mobrem, ut æque A. C. pro enuntiata summa scut.3165. 72. relaxavit mandatum, ita & recte non solum pro scutis 508:25. juxta *decisionem R.P.D.Peralta*, sed pro integra summa illud exequendum decrevit *mea Decisio*, quia
1 creditum promanans ex Libris Mercatorum legaliter retentis, & ex Computis a debitore approbatis, undique certum, & liquidum remanet, plenamque exposcit luitionem; ad firmata in *postrema causæ decisione §.Quamvis cor.Me*.

Irrito autem conatu rei conventi denuo excipiebant, perniciosum esse, ut
2 privatis Mercatorum Libris credatur, dum nemini licet suis adnotationibus alterum sibi debitorem constituere, ac debiti probationem inde præbere. *L. exemplo 7.C.de probat.*; Tum præsertim
3 quia, cum ipsemet Franciscus Bottus fassus fuerit quasdam partitas erroneè in debitum Gavotti inibi retulisse, quoad cæteras quoque id ipsum suspicari licet; Tum quia, cum plurimæ partitæ per-
4 solutæ legantur de mandato Gavotti, proferri oporteret, juxta *Auth, si quis in aliquo C.de edend.*, atque de mandato aliunde docendum esset, ad tradita per *Gratian. discept. for.727. n.2.*

Ex computis verò per epistolas transmissis nec majorem erui probationem subjungebant iidem rei conventi, sive quia clara ex illis non promanat approbatio: sive quia de eorundem identitate minime constat: sive magis quia idem Gavottus in postrema epistola exoptavit -- *Un saldo generale de' conti avuti fino al presente giorno* --, quod præsupponit, nunquam antea fuisse rationes perfectè dispunctas: adeo ut ipse anno 1704. coram A. C., & in *Sac. Rota* pluries illos impugnavit, illosque Judex
5 rejecit; & in præsenti denique Judicio oportuit peritum eligi, cujus est rationes dati, & accepti dispungere, non autem semel approbatos Computos revidere; quibus rationibus adhæsit quoque *Decisio R. P. D. Peralta §. Pro responsione cum tribus seqq.*

Solidiora nihilominus apparuere postremæ decisionis fundamenta: quia
6 Computi nedum extracti sunt ex Libris Bancariæ legaliter retentis, ex quo uno, eodemque caractere, & sine ulla litura, sed cum adnotatione causæ, diei, & anni, pro negociis solius mensæ conscripti fuere a nobili, cordatoque viro Francisco Botto, qui morum integritate præditus cum primum agnovit geminas partitas inconsultò per errorem ad debitum Augustini retulisse, statim errata corrigens, ultronee ipsum monuit; quod profectò non suspicionem in cæteris, sed magis earundem confirmat sub-
7 sistentiam, quæ itidem ex morte Scribentis, & ex verificatione fere omnium partitarum longe majoris summæ recte præsumitur pro reliquis minoris ponderis; juxta authoritates in *mea decisione §. Et sane, & seq.*

Verum etiam per epistolas approbati fuere ab Augustino tribus interpolatis vicibus, nec oscitanter, dum quasdam partitas expungendas rescripsit, & pro reliquis constantibus sc.3165. 72. compensationem proposuit cum suis creditis ex causa census, & cambii. Quamobrem æquum non est, hos rejicere Computos desumptos ex Libris mensæ legaliter retentis, & a debitore approbatos, nam propter publicam commercii utilitatem, & ex generali totius Italiæ con-
8 suetudine legales Mercatorum Libros junctis adminiculis pleue probare pro ipsomet Scribente, receptum est; *L. Instrumento C. de probat.*, *late Adden. ad dec.345. n.45.*, *& seq. par.9. recen. tom.2.*, *Rot. cor. Pen. dec.945. n.4.*, *& par.18. rec. tom.2. dec.588, n.14.*, *& 15.* At quod majus adminiculum, præter servatam Scripturæ regulam, & verificationem aliarum longe majoris summæ partitarum, & perspectam Scriben-
9 tis famam, dari poterat, quam perfecta probatio dimanans ex ore debitoris Computos ipsos per literas approbantis; ut solide firmat postrema *Decisio §.Quamvis cum trib.seqq. cor. Me.*

Perperam vero clara, & nitida eorundem trium Computorum denegatur approbatio: Nam primus hisce perspicuis verbis approbatus legitur in Epistola Gavotti die 18. Septem.1699. *Alle partite inviatemi da V.S. Illustrissima non mi occorre replicare di vantaggio tanto per il dare, quanto per l'avere &c. Onde dette partite ascendono a scudi* 514. 14. *si passino a conto* nuo-

nuovo in mio credito, con che, salvo errore, per ogni parte restano da me approvate =; Secundus vero Computus pariter approbatus remansit in altera Epistola diei 2. Julii 1702., ibi — *Resto del Conto corrente scudi 2023. 39.* — Quid porro unquam clarius exprimi potuit, dum enim Augustinus initis, dispunctisque rationibus accepti, & expensi reliquationes subduxit, quas a *conto nuovo* referri præcepit, ut ad unguem relatæ fuerunt, hoc profecto constituit nitidam approbationem, perfectamque solidationem, quæ nihil aliud est, quam Calculo dispuncto residuas debiti, vel crediti summas in unum contrahere, & reliqua omnia expungere. Non obstante præservativa illa — *salvo errore*, quæ vel rectius de simplici Calculi errore intelligenda foret, vel ubi ad quamlibet aliam causam protrahatur, tunc onus esset ipsius Augustini errorem suæ approbationis demonstrare,

10 in quo Actoris partibus fungens exceptionem ipsam velut intentionem suam implere oportet; *l. exceptionibus 19. de probat.*, *& l. 1. ff. de except.*

Tertius denique Computus post obitum Francisci Botti transmissus a superstitibus ejusdem Bancariæ Sociis æque dilucide per Epistolam approbatus remansit, ibi — *Ricevei la settimana passata le partite concernenti il debito, e credito, quali confrontate con quelle già inviate dal vostro Sig. Francesco avanti d'ora, le ho ritrovate camminar bene*; Nec in minimo læduntur subsequentia verba, quibus Gavottus exoptavit — *un saldo generale de' Conti avuti fino al presente giorno*; Quia, ut recte in postrema *Decisione* §. *Quæ cum ita* pro remotione hujusce principalis objecti expensum est, Augustinus ex particulari titulo Census, & Cambii erat Creditor Francisci Botti pro sorte, & fructibus, cumque compensare voluisset præfatum particulare debitum Francisci cum credito Bancariæ, ut pluries expressit, pro hac propemodum causa generalem exoptabat solidationem, ut nempe ad unum Calculum referrentur tam dictæ partitæ approbatæ, quæ respiciebant negocia gesta inter Gavottum, & Bottum uti Socium mensæ nummulariæ, quam aliæ partitæ super negociis spectantibus ad Bottum, uti privatam personam. Vel probabilius est, generalem exoptasse solidationem non quidem Computorum, qui cum ratione bancaria intercesserant, utpote quos in eadem Epistola jam paulo ante approbaverat; sed illorum, qui pro fructibus Census, & Cambii dispungendi erant particulariter contra Franciscum, ex quo discriminatim de ipso tantum, & non generaliter de omnibus Sociis, ut inibi pro negociis Bancariæ exprimere scivit, loquutus est, sicuti evincunt posteriora verba ejusdem Epistolæ ibi — *Così un saldo generale de' Conti avuti fino al presente giorno col detto vostro Signor Francesco*, ut late prosequitur *mea Decisio* §. *Animadvertentes*.

Tandemque facili negocio cæteræ submoventur exceptiones, *Tum* illa super impugnata identitate Computorum, quia hi consonant cum partitis a Perito extractis è Libris mensæ nummulariæ, & cum reliquatu inscripto ab Augustino in suis Literis responsivis, & a Francisco in subsequentibus Computis relato, *Tum* altera super impugnatione, & eorundem rejectione *cor. A.C.*, *& in Sacra Rota coram bon. me. Scotto*, quia id contigit in dissito judicio allegatæ compensationis ab hæredibus Francisci Botti cum præsenti credito Bancario, cujus Socii tunc reclamabant; ac propterea merito nulla

11 erat inter dissitas personas admittenda compensatio. *Tum* denique postrema super nupera Periti deputatione, quia a Creditoribus Bancariæ petita, & a Judice demandata fuit ad facilius veritatem eruendam, & sub salutari Clausula *sine præjudicio* jurium, ut hisce omnibus respondit *postrema Decisio* §. *Nec refert.*, *& seq. cor. Me*.

Improbus hinc labor est singularum partitarum examen aggredi, quia sat est, ut ipsæ ex Libris transcriptæ sint in Computis per Epistolas approbatis,

12 id enim præstat approbatio, ut omnia inibi expressa pro veris, & justificatis habeantur; uti censuit mea Decisio §. *His vero sic positis*, Silentio tamen præteriri non debet insignis partita scutorum mille, quæ acriter impugnata fue-

fuerat ex defectu non probatæ solutionis, seu extinctionis Literæ cambialis a Responsore Dominico Maria de Mari favore dicti Augustini, ut in *Decisione cor. R.P.D. Peralta* §. *Ab eodem*, in præsens tamen verificata remanet ex partita publici Banci S. Georgii Civitatis Januæ, qua constat, Dominicum de Mari pro extinctione præfatæ literæ deposuisse scuta 1000. ad creditum d. Augustini, qui solvenda mandavit cuidam Grassi de Savona. Ex hac autem magni ponderis circumstantia cuique datum est arguere; an cæteræ longe minoris summæ partitæ semel approbatæ, rite nunc valeant impugnari ex asserto justificationis defectu.

Frustra denique contra firmata *in* §. *Final. meæ decisionis* quoad unicam partitam scut. 150. tertii Computi excipiebatur in præsens, quod peritus per errorem expunxerit partitam scut. 150. tractam a Francisco Mattono e secundo Computo, cum expungere deberet alteram tractam ab Antonio Moraglia; sed expunctio d. partitæ Francisci Mattoni facta fuit in iisdem Bancariæ Libris, quæ dum pluribus ex causis ex mutuo partium consensu potuit contingere, non debet referri ad errorem expunctio unius vice alterius partitæ; quandoquidem error non in Libris, sed solius Periti fuit, qui oscitanter retulit in Libro *Mastro* fuisse expunctam e secundo Computo partitam scut. 150. tractam a Francisco Mattono, cum cæteroquin ex *Summ. Mensæ* appareat, revera expunctam fuisse alteram tractam ab Antonio Moraglia, quæ propterea citra duplicationis vitium debuit in tertio Computo referri ob superventum novum mandatum Augustini Gavotti consentientis, ut hæc partita antea reprobata, uti soluta de simplici mandato suæ uxoris, in sui debitum inde referretur, ideo recte hunc Periti errorem noluit inemendatum relinquere *postrema mea Decisio* §. *Final.*, ad quam in reliquis Domini relative se habuerunt.

Et ita utraque &c.

SENOGALLIEN. PECUNIARIA.

Veneris 17. Maii 1737.

ARGUMENTUM.

In venditionibus voluntarie a debitore factis pro dimittendis suis Creditoribus, non tenentur iidem Creditores præstare cautionem de restituendo prior., & potior. favore emptoris; qui tamen, quotiescunque illa ei competit, eligere potest vel illam, vel depositum. Pura, & simplex assumptio debiti ad dimittendum continet tacitam conditionem, quatenus Creditores anter., vel potior. non detegantur, sed si sit expressa majorem vim habet. Reliqua habes in argumento Decis. LXVIII.

SUMMARIUM.

1 *Emptor dubitans de anterioritate, & potioritate Creditorum detectorum bene agit, deponendo pretium apud ædem sacram, & per hoc liberatur ab omni obligatione;*

2 *Cum non ad emptores pertineat decernere anterioritatem, & potioritatem, sed ad Judices.*

3 *In venditionibus voluntarie a debitore factis pro dimittendis suis Creditoribus, non tenentur Creditores præstare favore emptoris cautionem de restituendo prior., & potior.*

4 *Quoties verò emptori competit beneficium d. cautionis, tunc ipse eligere potest vel illam, vel depositum;*

5 *Nec in actu deponendi tenetur citare Creditores, quoties deponit ad satisfaciendum obligationi cum solo venditore susceptæ;*

6 *Quod tamen secus est, si Notarius stipulatus fuerit pro Creditoribus absentibus, vel adsit in Instrumento obligatio Cameralis.*

7 *Assumptio alicujus debiti ad dimittendum cum pacto, ut detectis Creditoribus anterioribus, vel potioribus liceat assumenti illud relinquere, & extinguere potiora, iis superventis assumptio quidem inutilis remanet;*

8 *Non obstantibus d. stipulatione Notarii, & obligatione Camerali, quæ sunt formulativæ dispositioni principali, ita ut efficacius quidem, sed non in plus obligent.*

9 *Etiam pura, & simplex assumptio debiti ad dimittendum continet tacitam conditionem, quatenus Creditores anteriores, vel potiores non detegantur;*
10 *Sed major est vis conventionis expressæ, quam tacitæ.*
11 *Ut quis citari debeat, copulativè requiritur, ut intersit principaliter, & contradicere possit.* & num. 13.
12 *Ex deposito facto conditione consignandi potioribus, non læduntur Creditores assumpti ad dimittendum.*
14 *Mora trium mensium in faciendo deposito est brevissima.*
15 *Facto deposito ad effectum consignandi anter., vel potior., nihil damni accidit deponenti, si consignentur posterioribus.*

DECISIO LXXX.

Bis cor. Me, nempe die 25. Jun. 1736., & die 21. Januarii anni currentis responderunt DD. constare de credito Cappellæ sub invocatione SSmi Crucifixi erectæ in Ecclesia Monialium Sanctæ Christinæ Senogalliæ contra hæredes Tarquinii Cherubini, & in hoc eodem sensu perstiterunt etiam hodie, respondentes consueto dubio per me proposito -- *In decisis* -- Nam iterum animadverterunt, eundem Tarquinium in Instrumento emptionis Prædii siti in Villa *S. Silvestri* sibi assumpsisse in partem pretii præ cæteris illos binos census *Octavii Sebastiani, & Monialis Mariæ Franciscæ Caballæ*, sub pacto resolutivo, quatenus detegerentur alii Creditores anteriores, & potiores; prop
tereaque cum hoc verificato idem Tarquinius dubitans de anterioritate potius Creditorum detectorum, quam in se assumptorum, propriæ consulens indemnitati, prævio Decreto Judicis, ac interpellatione facta venditoribus, deposuerit in Æde Sacra pretium residuale suprad. Prædii conditione adjecta, quod solveretur Creditoribus anterioribus, & potioribus, utique liberatus remansit ab omni obligatione, & promissione, ita ut nullo modo ejus hæredes vexari valeant per d. Cappellam cessionariam dd. duorum censuum; ut firmatum fuit in utraque *Decisione* in prima videlicet §. *Siquidem eo ipso, & in secunda* §. *Cum ipso*.

Haud facessente, quod supra enuntiata dubietas, & incertitudo anterioritatis, & potioritatis Creditorum non subsistat, eo ipso quod Tarquinius comparando tempora creationum debitorum facile cognoscere poterat, quisnam ex illis esset anterior: quia prætermissis ex Creditoribus in se assumptis a Tarquinio Societate SSmi Rosarii Senogalliæ, ac illis de Brotanis, sive Leonardo de Leonardis, Annibale Baldassini, ac Fratribus Vigilinis eorundem de Brotanis concessionariis, omnibus sine dubio Creditoribus anterioribus, quorum respectu non cadit suprad. de-
1 positum pretii residualis, dum fuere præcedenter satisfacti, ut late dictum fuit in ultima *Decisione* §. *Nec de dictis cum seq.*, profectò quoad dd. census controversos *Octavii Sebastiani, & Monialis Franciscæ Mariæ Caballæ*, impossibilis erat d. comparatio temporum propter descriptionem in Instrumento assumptionis censuum factam absque die, mense, anno, ac nomine Notarii rogati de Instrumentis eorum creationis quoad censum Monialis de Caballis, & respectu census Octavii absque indicatione diei, & mensis, quo ille impositus fuerat; ut animadvertitur in postrema *Decisione* §. *Hisce firmatis*.

Cæterum hoc unum DD. existimarunt indubitatum, quod Tarquinius non tenebatur assumere in hac re partes Judicis, & cognoscere, examinare, & determinare anterioritatem, vel potioritatem potius uni, quam alteri ex Creditoribus competere; quando etiam anterioritas, vel potioritas oriri poterat ex aliis causis, quam ex tempore creationis; unde sufficit, ad hoc, ut d. depositum esset admittendum, quod supervenerint alii Creditores præter eos,
2 quos ipse sibi assumpserat dimittendos, relicta determinatione d. anterioritatis, ac etiam consignatione pecuniarum in arbitrium Judicis, cujus partes tale quid respicit, & ad quem finem d. onere eximuntur emptores, illudque in Judices transfunditur, ut firmant auctoritates allegatæ in *decision. Rmi Decani*

cani §. Reconveniri autem , & in alia ultima cor. Me §. Hisce firmatis.

Nequaquam obstante , quod Tarquinius pro sui securitate loco dicti depositi posset dimittere Creditores sibi adscriptos reportando ab ipsis cautionem de restituendo aliis Creditoribus anterioribus, & potioribus ; quia ultra quod
3 in venditionibus voluntarie factis a debitore , ut hic, pro dimittendis suis Creditoribus , non vindicat sibi locum dicta cautio , nec Creditores tenentur illam præstare favore emptoris ; *Merlin. de Pignor. lib.4. quæst.34. n.97., Card. de Luc. de credit., & debit. disc.53. n.15. Rot. in rec. dec.118. n.14. par.10.*, in omnem casum fuisset arbitrarium Tar-
4 quinio, vel insistere apud Judicem pro d. cautione , vel pro d. deposito , uti tutiori , & sic cum hoc ultimum elegerit, de nihilo esset redarguendus , si primum remedium omisit ; ad tradita per *Gratian. discept. forens. cap.37. n.41., & seq., Sabell. resolut.19. n.61., Rot. dec.421. n.6., & 7. cor. Duran., & dec.1131. sub n.9. cor. Coccino*.

Minusque obest , quod supradictum depositum factum fuerit citatis dumtaxat venditoribus a Tarquinio assumptis , & in specie supra enuntiatis *Octavio Sebastiani , & Moniali Caballia*: Quoniam memoratus Tarquinius emptor mediante d. deposito intelligebat exequi suam promissionem , & obliga-
5 tionem emissam in contractu emptionis , quod nempe dimitterentur Creditores anteriores ; Ideoque cum hæc promissio unice stipulata remanserit inter ipsum , & venditores , istis acquisita solummodo fuit actio cogendi Tarquinium ad adimplendum promissa ; ad *Text. in leg. cum res filio tuo 22. Cod. de donation. ibique Gloss. in figuratione casus , leg. Stipulatio ista 38. §. Si stipulatur , leg. Liber homo §. Fin. ubi pariter Gloss. in verbo incerti ff. de verbor. obligat., Rot. post Merlin. de Pignor. dec.117. n.10.*

Quin suffragari visa fuerit replicatio, quod tam ex stipulatione explicita No-
6 tarii pro Creditoribus absentibus,quam ex altera implicita contenta in obligatione camerali quæsitum esset ex d. Instrumento assumptionis censuum a Tarquinio susceptæ jus irrevocabile Creditoribus assumptis agendi vigore illius contra d. Tarquinium; ita ut iste habendus sit , ac si directe , & immediate contraxisset cum iisdem Creditoribus , & per consequens omnino etiam isti pro validitate d. depositi citandi , ac interpellandi forent ; juxta *dec.1345. n.13. cor. Coccin., & cor. bon. mem. Molines dec.444. n.3., & in rec. dec.192. n.31. par.9.*

Siquidem denuo animadversum fuit, quod d. assumptio non fuit simplex , ac absoluta , sed ita qualificata -- *Con patto espresso tra li medemi contraenti , che scoprendosi mai alcun debito , o debiti anteriori , o poziori alli sopradetti tutti , e singoli menzionati , & espressi, che in tal caso sia lecito al medemo Sig. Tarquinio , e suoi di lasciare il debito , o debiti posteriori, & assumere, & estinguere l'anteriore , o anteriori , poziori per ogni sua cautela , e sicurezza in ogni miglior modo* -- & propterea , quemadmodum hac conditione, sive pacto reso-
7 lutivo concurrente, d. assumptio, supervenientis aliis Creditoribus , remanebat nullius efficaciæ ; *leg. hoc jure ff. de verb. obligat., Rocc. disput. Jur. select. cap.110. n.6., Rot. cor. Bich. dec.487. n.10., & cor. Peutinger. dec.382. n.5., & cor. clar. mem. Card. Falconer. decis.13. n.10. de reb. credit.*, sic illam efficacem , ac irrevocabilem reddere
8 non poterant d. stipulatio Notarii , ac obligatio Cameralis , quæ sunt famulativæ ad dispositionem principalem , & intra illius sphæram restringuntur,& licet obligent efficacius, non tamen obligant in plus , quam partes voluerunt ; *Bart. in leg. hi qui accessionis n.11. ff. de fidejuss., Grat. discept.723. num.4., & 5., Rot. cor. Ubald. dec.335. n.3., & 4., & cor. Peutinger. dec.157. n.7., & 8., & cor. Benincas. dec.62. n.3., & 4.*, & in puncto assumptionis debiti *cor. bon. mem. Lancetta dec.591. n.2., & sequen.*

Unde non applicantur casui *supradicta dec. 1345. cor. Coccin., ac aliæ supra allegatæ* a Defensoribus Cappellæ , quia in illis agebatur de assumptione pura , simplici , & absoluta , atque non continente in sese ullam conditionem , vel

vel pactum resolutivum, ut est hic; &
9 licet etiam pura, ac simplex assumptio subintelligatur facta sub ea conditione, quatenus Creditores anteriores non detegantur; secundum *Rotam cor. Molines dec.291. n.2. 3., & 5., & coram Cerro dec.668. n.1., & 2., & cor. bon. mem. Kaunitz. decis.218. pariter n.2.*; Nihilominus semper est certum, quod
10 major est efficacia expressi pacti, & conventionis, quam taciti; *Paul. de Castro consil.280. in princip. lib.1., Tusc. litt. T. conclus.9. n.12., Rot. coram clar. mem. Card. Falconer. dec.69. num.6. de Fideicommiss.*

Accedente, quod ut quis citari de-
11 beat in aliquo actu, duo copulative regulariter requiruntur, quod nempe intersit principaliter, & possit contradicere; *Felin. in cap. cum olim n.11. de re judicat., Vant. de nullitat. ex defec. citat. n.19., & 20., Ubert. de cit. cap.14. n.129. 130., & sequen.*, quoad controversum vero depositum, utrumque pro eo, quod respicit Creditores assumptos, deficit; & sane primum, quia cum depositum factum remanserit
12 sub conditione pecunias consignandi Creditoribus anterioribus, & potioribus venditorum, nil intererat eorundem Creditorum, quod idem depositum fieret, dum per d. conditionem, quæ secum ferebat pecunias non esse aliter consignandas, quam Creditoribus anterioribus, & quidem omnibus Creditoribus citatis, & ad hoc ut Judex de eorum anterioritate cognoscere posset, omne jus Creditorum assumptorum per d. depositum sic conceptum salvum relinquebatur, & ne in minimo quidem lædebatur; *Alex. cons.49. n.2., Mantic. de Tacit. lib.11. tit.28. n.5., Rot. decis.249. n.3. cor. Ottobon., dec.117. n.8. par.1., dec.137. num.1. part.2. Recent.*, & deficit etiam secundum, dum Creditores assumpti nullo modo poterant contradicere dicto deposito, ac petere liberam solutionem eo ipso, quod eorum assumptio ab emptore suscepta fuerat sub dicto expresso pacto resolutivo, & hoc jam fuerat verificatum, solumque examinandum remanebat apud Judicem, quis ex illis esset anterior, & cuinam esset facienda consignatio pecuniarum, ut supra firmatum fuit, ac etiam in præcedentibus decisionibus; Unde propterea si Creditores assumpti nullum habebant interesse quoad depositum faciendum saltem principale, nec valebant illud impedire, eo melius di-
13 judicatum fuit illud sustineri, non obstante defectu illorum citationis, quæ, cessante principali pertinentia, ac damno, nunquam annullat actum sine illa factum; *leg. de unoquoque ff. de re judicat., Card. de Luc. de emption., & vendit. disc.19. n.7., & disc.29. n.6., & 7., Rot. cor. Cavaler. dec.328. n.2.*

Denique non officit, quod recensitum depositum non fuerit factum intra annum, & sic intra tempus conventum, quia fuit per Tarquinium Emptorem facta promissio Creditores assumptos intra annum dimittendi, quatenus tamen non detecti fuissent alii Creditores; ideoque cum istis detectis depositum factum remanserit post tres menses a die terminationis d. anni, de nulla mora, ac negligentia notari valet emptor prædictus; Tum quia non fuit probatum, Creditores non assumptos intra dictum annum detectos fuisse, & non ex post, imo e contra probatum dignoscebatur ex parte Cherubini, illos detectos fuisse intra annum; Tum etiam quia memoratæ dilationis causam dederunt ipsimet Venditores, qui tacuerunt alios adesse Creditores præter assumptos, & proinde illa nocere
14 non debet emptori, potissimum dum mora trium mensium est brevissima; ad late firmata per *Rot. in rec. dec.22. per tot. part.4. tom.2.*

Ostensa ex his validitate supradicti depositi, frustra per Cappellam recurrebatur ad objectionem, quod pecuniæ depositatæ non fuerint consignatæ Creditoribus anterioribus, & potioribus venditorum juxta legem depositi, sive quia hoc non subsistebat in facto, ut demonstratum fuit *in ultima Decisione §. Ad exuberantiam*; sive etiam quia si quid mali evenisset in hac re, vel ex quo non fuissent citati in consignatione omnes Creditores tam assumpti, quam non assumpti, vel ex quo pecuniæ distributæ fuissent etiam Creditoribus posterioribus, tota culpa tribuenda esset

aut

aut Judici, aut Venditoribus, qui fuerant interpellati in actu depositi, aut illis, qui consignationem obtinuerunt; nunquam autem Cherubino Emptori,
15 qui ex præcitato deposito liberatus remansit ab omni obligatione, nec tenebatur esse sollicitus de præmissis, cum hæc spectarent ad Judicem, vel ad Venditores controversi Prædii, necnon etiam ad Creditores concurrentes pro consignatione, ut firmatur *in omnibus præcedentibus Decisionibus, & signanter in ultima §. Præterea.*

Et ita in reliquis DD. remissive sese habentes ad easdem præteritas Decisiones, responderunt utraque &c.

ROMANA IMMISSIONIS.

Veneris 14. Junii 1737.

ARGUMENTUM.

Certa qualitas expressa, ubi etiam deficiant verba restrictiva, ostendit dispositionem esse taxativam, non demonstrativam. Quando Pontifex ad alterius petitionem de re Creditoris disponit, gratia intelligitur *prout de jure* salva inter Creditores tam expressos, quam non, tam cognitos, quam incognitos anterioritate, & potioritate; secus quando de re proria, & ex motu proprio disponit favore Creditorum alicujus, quia tunc gratia restringitur ad solos expressos, repulsis etiam anterioribus, & potioribus.

SUMMARIUM.

1 *Principis beneficium ad eos extendi nequit, quibus Chirographi dispositio non convenit.*
2 *Deficiente hypotheca non est locus immissioni ex Salviano.*
3 *Verba in proæmio posita totam dispositionem informant, finalem causam præseferunt, & disponentis voluntatem declarant.*
4 *Verba repetitiva indicant, dispositionem loqui de eodem genere personarum supra exposito:*
5 *Nec eadem dispositio ad alios extendi debet.*
6 *Quando præter personas supra expressas, aliæ quoque augmentative a Disponente nominantur, ostenditur eum supra demonstrative locutum fuisse.*
7 *Certa qualitas expressa, etiam deficientibus restrictivis, ostendit dispositionem esse taxativam, non demonstrativam;*
8 *Maxime si d. qualitas repetita fuerit.*
9 *Ubi Pontifex disponit favore Creditorum in genere; aut ubi eorum satisfactio committitur arbitrio Debitoris, vel Judicis; aut ubi Princeps nihil de proprio concedit, sed ad petitionem alicujus vel indulget derogationem, vel confirmat contractum initum sub stipulatione dimittendi Creditores; tunc gratia interpretatur* prout de jure *salva inter omnes Creditores tam expressos, quam non, tam cognitos, quam incognitos anterioritate, & potioritate:*
10 *Secus quando Princeps ex motu proprio, ac super re sua disponit favore Creditorum alicujus, quia tunc gratia restringitur ad expressos, repulsis etiam anterioribus.* & n.14.
11 *Verba* – Detti & Loro – *sunt personalia, & repetitiva personarum dumtaxat antea expressarum.*
12 *Verbum* benchè *relatum ad personas supra expressas, de eodem personarum genere intelligendum est.*
13 *Pars executiva tanquam accessoria intelligi debet juxta proæmialem, & dispositivam.*
15 *Judicium non egreditur terminos quæstionis in eo agitatæ.*

DECISIO LXXXI.

CUm primum sa. me. Innocentius XII. pro summo Reipublicæ bono, atque justis de causis jam perspectis in particulari Congregatione Emorum Cardinalium demandaverit, Theatrum Turris nonæ, quod Gomes Jacobus Aliberti construxerat anno 1695. in loco pro hujusmodi effectu in emphytheusim suscepto ab Archiconfraternitate S. Hieronymi Charitatis de Urbe, omnino esse demoliendum, pari inde æquitate, ac justitia motus alteri deputatæ Congregationi præcepit, ut pro veritate consuleret, utrum Camera Apostolica propter demolitionem hanc in aliquo teneretur erga Loca Pia, ad quæ directum loci dominium spectabat, & erga – *altri Interessati in qualsivoglia modo a causa della fabbrica di detto Teatro*–;

Et

motu proprio sa. me. Innocentii XII., qui ex sibi benevisis causis jam prius per Cardinalium Congregation. examinatis, demoliendum esse præceperat Theatrum, quique subinde consulta Congregatione Prælatorum audiverat, ejus Cameram Apostolicam ex demolitionis causa in nihilo de jure teneri, præterquam ad cœmentorum restitutionem, voluit adhuc, & in superextantibus cœmentis, & in situ demoliti Theatri per viam gratiæ, & liberalitatis providere certis tantummodo designatis Creditoribus, scilicet illis *ex causa directi dominii, & ex causa fabricæ*: Cum itaque Actores ex titulo dotis Victoriæ Ciciæ agentes nullum jus habeant ex causa directi dominii, vel constructi Theatri, nequit ad ipsos principio be-
1 neficium extendi, quibus specifica d. Chirographi dispositio minime convenit; ad *Text.in cap.fane de privil., Bald. in cap. eandem n.13. de rescript., Alex. conf.171. n.5. lib.2., Rot. dec.163. n.3. cor. Mantic., & dec.235. n.8. cor. Cerro*; Ac propterea super controverso si-
2 tu deficit hypotheca, sine qua nemini licet ex Salviano interdicto immissionem efflagitare; *Rot. dec.50. n.2. cor. Coccin., & Romana Salviani 26. Aprilis 1731. §.Porro, cor. Rmo Ratto, & in Ferrarien. Salviani 28. Novemb. 1735. §.Duplici cor. Rmo Decano*.

Et sane sedulò expenso integro Chirographi tenore, statim ipsamet litera edocebat, Pontificiam largitatem unice respexisse duas hasce Creditorum species ex causa nempe directi dominii, & constructæ fabricæ: Enim verò in parte proœmiali Papa enarravit, particularem Prælatorum Congregationem deputasse, ut rite consuleret super eo, utrum Principis ærarium ex demolitione præd. ad quidquam præstandum teneretur -- *Verso i Luoghi Pii, ed altri Interessati in qualsivoglia modo a causa della fabbrica di detto Teatro, e case adjacenti* --, consultumque fuisse, in nihilo pluris teneri, præterquam ad cœmentorum dimissionem, & solum ex gratia, & liberalitate posse aliquid elargiri -- *A commodo de' medesimi Interessati, avuta in ciò ragione della spesa dentro il Teatro* --; Hisce enim verbis satis evincitur, Pontificem ex æquitate, & gratia voluisse solum prospicere indemnitati Locorum Piorum, & præfatorum Creditorum *a causa della fabbrica*, dum quo ad istos tantum dubitandi exorta ratio subjecta fuit particulari Prælatorum examini, & quoad istos quoque restricta fuit reddita consultatio aliquam exercendi largitatem *avuta ragione della spesa dentro il Teatro*; atque demum quoad istos Princeps sese munificentissimum præbere declaravit: quamobrem hujusmodi verba in parte proœmiali posita to-
3 tam informant dispositionem, finalem causam præseferunt, atque disponentis voluntatem declarant; *Mans. conf.105. n.2., & seq., Palma nep. alleg.340. n.4., Rot. dec.205. n.4. par.16. recen. dec.799. n.2. cor. Emer. Jun., dec.8. n.18. cor. Kaunitz., & dec.75. n.8. in Miscell. cor. clar. mem. Card. Falcon.*

Relative præterea ad partem hanc proœmialem subsequentia respondent verba, dum paulò post SSmus ille Pontifex remittere dixit Archiconfraternitati Charitatis annua scut.600., quæ debita erant Cameræ Apostolicæ ratione Locorum Montium Salis, ad hoc ut ipsa correspective dimitteret situs, & ædificia *a benefizio de pred. Interessati*, ad effectum nempe, ut -- *Li detti Interessati possino sopra li predetti siti &c., ed edifizj, e loro membri, e pertinenze così affrancati dal detto canone, e sopra gli altri edifizj &c. soddisfarsi* --, indeque præcepit -- *Che dentro il vaso di Tordinona i medesimi Interessati debbano farvi edifizj ad altro uso che di Teatro* -- Sub pœna regressus Archiconfraternitatis ad jura Canonum, quos tunc exigendos voluit *da tutti li suddetti Interessati*, quia sine tali conditione minime disposuisset, *come sopra a commodo, e benefizio de' detti Interessati*; Postremo denique demandavit, ut cœmenta, & materialia *si consegnino, e lasciano a detti Interessati*, in illos refundens expensas demolitionis, *obbligando però li medemi a pagare intieramente tutte le spese di detta demolizione*.

Hæc omnia repetitiva verba in quali-
4 bet parte constanter adhibita, sive Princeps pro eorum beneficio dispo-

sue-

fuerit, sive onera, & conditiones correspective imposuerit, quemadmodum demonstrant Summum Pontificem de illis tantum interesse habentibus locutum fuisse, quos antea in exordio expresserat, *Rot. dec.36. n.3. par.5., dec. 118. n.55. par.17. rec.*, & *dec.895. n.7.*, *cor. bon. mem. Molines*. Ita iis
5 tantum, & non aliis diversi generis Creditoribus gratificandi ipsius adfuit voluntas, nec ultra sic expressos protrahi debet eadem dispositio, *Rot. dec.5. n.1. de Offic. Ordin.*, & *dec.75. sub n.9. in Miscell. cor. cl. me. Card. Falcon.*

E quorum omnium conspectu minoris ponderis apparuere contraria argumenta, quibus adhæsit utraque decisio R. P. D. mei Crescentii; quod scilicet designatio specialium Creditorum ex causa fabricæ, deficientibus taxativis dictionibus intelligi debeat facta a Pontifice *demonstrativè*; sive quod ne damnum irrogetur prioribus, ac potioribus Creditoribus ita præsumi debet de jure, quod in Creditorum satisfactione idem Pontifex servandum præcepit verbis illis — *Secondo sarà di ragione* —, sive quod Papa expresse nominavit Collegium Romanum, licet Creditor non esset ex causa fabricæ; sive demum, quod, dum consulere dixit indemnitati Creditorum cujuscunque generis, & speciei, inde augmentative locutus est — *benchè fussero artisti, mercenarj, e persone privilegiate* — quibus verbis demonstrans Creditores
6 ex alia causa, quam fabricæ, satis intelligendum præstat, de aliis quoque, quam ex causa fabricæ prius sensisse, ut late differit *prima decis. 11. Maii a §. Quamvis ad finem*, & *altera 3. Decembris elapsi anni a §. Licet enim ad sequen. cor. R.P.D. meo Crescentio*.

Hisce tamen omnibus solida redditæ est responsio, quippe quia Summus Pontifex in ejus motu proprio clare expressit, suam velle munificentiam exercere inter personas certas habentes qualitates, sive qui Domini directi forent, sive qui Creditores essent ex causa fabricæ: ubi verò certa qualitas
7 expressa est, hoc ipsum ostendit sine aliis restrictivis dictionibus, neutiquam demonstrativam, sed taxativam quidem esse dispositionem, ad *Text. in cap. mandatum de rescript.*, & *cap. ex multiplici 3. ubi Gloss. verb. intentionis*, *Rot. dec.6. n.22. de pension. cor. clar. mem. Card. Falcon.* Potissimum quoties
8 eadem qualitas constanter volita, ac repetita videtur in eadem dispositione, quia repetitio ipsa minime finit, ut pro demonstrative apposita interpretetur. *Menoch. cons.215. n.58.*, *Gratian. disc ept.629. n.15.*, *Urceol. dec. floren.4. n.35.*, *Rot. dec.7. n.11. de fideicommiss. cor. clar. mem. Card. Falcon.*

Atque hinc conticescere oportebat juris dispositionem, dum sibi locum tantum vindicaret, ubi Pontifex dispo-
9 suisset de situ demoliti Theatri favore Creditorum *in genere*, aut ubi satisfactio Creditorum commissa fuisset *arbitrio Jacobi de Alibert Debitoris*, *vel Judicis executoris*, aut etiam ubi Princeps nil de proprio concedendo ad alterius tamen supplicationem, vel indulget derogationem alicui vinculo ad effectum vendendi bona, & pretium erogandi in æris alieni luitionem, vel confirmat aliquem contractum inter partes initum sub stipulatione dimittendi Creditores: in hisce profectò speciebus congruit regula, quod gratia foret interpretanda *prout de Jure*, salva scilicet inter Creditores, sive expressos, sive non expressos, & inter cognitos, sive incognitos anterioritate, & potioritate, ut nempe isti præferri semper deberent posterioribus, minusque privilegiatis ex præfata subintellecta juris dispositione, quæ privatorum æque contractum, ac Principis dispositionem moderatur, & in hisce terminis loquuntur auctoritates omnes in utraque præcedenti *decision. cor. R.P.D. meo Crescentio* relatæ, nempe *in prima §. Quamvis*, & *in altera §. Ea præsertim*.

Diverso tamen jure definiendum est,
10 quoties Supremus Princeps non ad partis supplicationem, neque pro contractus confirmatione, minusque super re debitoris, sed de plenitudine suæ potestatis, ac motu proprio, atque super re, quam acquisivit pecuniis sui ærarii (prout in casu propter condonationem annuorum scut.600. Cameræ Apo-
sto-

ftolicæ debitorum) expresse providere voluit certo Creditorum generi, qui propriis pecuniis, & operis construxerant Theatrum jussu suo demolitum, quasque unice expressit in ejus motu proprio: in hisce enim aliis circumstantiis gratia omnino intelligenda venit de sui natura restrictive facta favore illorum tantum expressorum, quibus Papa providere voluit per eandem acquisitionem factam non ære debitoris, sed proprio, ita ut aliis utcunque anterioribus Principis gratia non suffragetur, ut optime distinguit *Rot. in Reatina Salviani 16. Junii 1704. §. Neque hac, & 10. Junii 1705. §. Inutiliter cor. bon. mem. Oman.*

Neque contrarium suadebant verba illa, quibus Papa usus fuit -- *secondo sarà di ragione* -- quia non leguntur apposita indefinite ad hoc ut nempe omnes, si qui essent Creditores, Principis munificentia fruerentur, sed, ut evincunt Chirographi verba -- *ad effetto che li detti Interessati possino sopra li detti siti, ed edifizj soddisfarsi, eziandio rispetto al canone competente al detto Collegio, secondo sarà di ragione, ovvero frà loro potranno convenire d'accordo* --, unde illa stant quidem restrictive ad ipsos, quos expresserat, Creditores ex causa directi dominii, & constructæ fabricæ, volens inter ipsos pro consequenda satisfactione servari juris di-
11 spositionem, juxta dictiones illa *Detti*: *Loro*, quæ sunt personales, quæque sunt repetitivæ Creditorum tantum antea expressorum; *Cephal. consil. 140. n. 10. lib. 1., Rot. dec. 291. n. 6. par. 8. rec., & dec. 283. pariter n. 8. cor. clar. mem. Card. Caprara.*

Ex eadem Chirographi litera corruebat altera exceptio depromta ex demandata satisfactione Collegii Romani, licet istius creditum minime proveniret ex causa fabricæ; Enim verò ideo mentio habita fuit de Collegio Romano, quia eodem modo, quo Archiconfraternitas Charitatis erat æque Dominus directus situs adjacentis, & destructo Theatro inservientis, ibi -- *Avendo poi fatto esaminare &c. se per detta demolizione fosse la nostra Camera Apostolica tenuta a cosa alcuna verso i Luoghi Pii, ed altri Interessati in qualsivoglia modo a causa della fabbrica di detto Teatro, ed alle case adjacenti concedute in enfiteusi, o locazione al Conte Giacomo Alibert dall' Archiconfraternità di S. Girolamo della Carità, e rispettivamente dal Collegio Romano* -- Et paulo post -- *Eziandio rispetto al canone competente al detto Collegio* -- Cum itaque Pontifex Creditoribus ex causa fabricæ, & dominii directi situs Theatri, & adjacentium domorum prospicere voluerit; jure optimo ejusdem Collegii tanquam Domini directi ratio haberi debuit.

Eodemque modo perperam in sensum demonstrativum detorquebatur dictio illa *benchè*, in clausulis executivis posita, ubi Pontifex expressum haberi voluit -- *Il tenore delle concessioni, e di tutti gli altri contratti seguiti con qualsivoglia Interessato, benchè fossero Artisti, e Mercenarj, e persone privilegiate*, ac si dictio isthæc tanquam augmentativa respective ad artifices præsupponat, includatque alios etiam creditores cujusvis generis, quam ex caussa Fabricæ, *ut in prima Decisione cor. R. P. D. Crescentio §. Attenta*, & in altera §. *Licet enim*: Quandoquidem in solo genere Creditorum ex causa Fabricæ consulto Pontifex præcognovit, alios adesse ratione contractus propter concreditas pecunias sub expressa stipulata pactione erogandi in fabricam, aliosque adesse ob præstita Cæmenta, & materialia, aliosque demum propter proprias locatas operas: Ideoque si Pontifex Artifices, & Mercenarios consideravit tanquam privilegiatas personas, atque aliqua dignos potioritate, illosque augmentative expressit sub enuntiata dictione, *benchè*, non proinde terminos excessit illius generis creditorum, quorum credita promanarent restrictive a causa Fabricæ, & quibus in tota serie suæ dispositionis prospicere velle declaravit, quia etiam præfata Artificum, & Mercenariorum credita erant ejusdem generis, ejusdemque causæ, tanquam provenientia a constructione demoliti
12 Theatri, & de eodem creditorum genere dictio illa intelligi debet; *juxta Gloss.*

Gloss. in cap. Porro vers. quamvis de privil., *ibique Panormit. n.2.*, *& in cap. quamvis de offic. ordin. in 6.*, *& in Clement.1. de For. compet. cum aliis per Barbos.dict.304.n.1.* Secus enim deflecteret a parte proæmiali, & dispositiva,
13 quibus Partem executivam tanquam mere accessoriam, concordem esse decet, *Rot. dec.666. n.8. part.1., dec.569. n.6. part.2., dec.385. n.24.part.19. recent.*, *& dec.24. n.7. tit. de Fideicommiss. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Postremo animadverterunt Domini in nihilo obstare, quod in *Decisionibus 57.*, *& 87. cor. bon.mem. Herrera* definitum fuerit, idem Creditum pro dote, & augmento dotis Victoriæ Cinciæ tanquam prius tempore, & potius Jure comparative ad hoc ipsum Creditum Fabrimurarii, esse omnino præferendum: Quoniam præterquamquod a Sententia desuper prolata appellatio fuit interposita, adhuc clarum dignoscitur discrimen utriusque propositi Judicii; In illo enim cor. bon.mem. Herrera quæstio definienda erat ad simplices *Juris communis* terminos super bonis debitoris omnino indifferentibus: In præsens vero ad tramites *Pontificii Chirographi*, tunc penitus ignoti, ac minime deducti, quo mediante cum Princeps, ut hactenus expensum est, super solo situ demoliti Theatri, & adjacentibus domibus consulere voluerit certis designatis creditoribus ex causa Fabricæ, cæteri Creditores mi-
14 nime comprehensi, utcunque potiores, ac priores sint, nec rite, nec jure super eodem situ adversus illos propugnare valent sub clypeo anteacti Ju-
15 dicii non egredientis terminos tunc agitatæ quæstionis; *Rota dec.1104. n.6. cor. bon.mem. Molines*.

Et ita utraque &c.

FIRMANA DONATIONIS.

Lunæ 17. Junii 1737.

ARGUMENTUM.

Scriptura privata sufficienter non recognita, nec in totum scripta, ac subscripta a Donante, inutilis est; nec sola recognitio subscriptionis per notam manum facta a Testibus etiam omni exceptione majoribus suffragatur, in materia præsertim donationis, quando Testes præsentes non fuerunt confectioni Schedulæ; nisi concurrant fortissima adminicula. Ex quo autem donatio exarata fuerit in medio folio, ejusque ratificatio in octava parte folii, convincitur de falsitate, quæ insuper oriri potest ex aliis circumstantiis, quas vide in *Decisione*, ubi etiam plura de Testibus, quando fidem non mereantur.

SUMMARIUM.

1 *Schedula privata non recognita, nec in totum scripta, ac subscripta a donante inutilis est.*
2 *Testi etiam Sacerdoti, qui fuerit ob delicta convictus, & condemnatus, nulla habetur fides*; & num.28.
3 *Cum Testes in qualibet materia debeant esse omni exceptione majores*:
4 *Ita ut sola etiam suspicio criminis fidem iis adimat*;
5 *Licet sententia deinde in gradu appellationis fuerit moderata quoad pœnam, quia hoc non tollit delicta, nec malam famam.*
6 *Recognitio per notam manum est valde periculosa*,
7 *Et decipere solet etiam Peritos expertos*:
8 *Unde Testi deponenti, se errare non posse in recognitione subscriptionis, non creditur propter animositatem in deponendo.*
9 *Testis sibi contrarius, ex quo aliquando tuto deponat, aliquando dubitative, fidem non meretur.*
10 *Retractatio ab examine, Testi fidem minuit.*
11 *Quando Testes etiam omni exceptione majores præsentes non fuerunt confectioni Schedulæ, & agitur de recognitione non totius Schedulæ, sed meræ subscriptionis; tunc in materia præsertim Donationis recognitio per notam manum, ob periculum errandi, non suffragatur, nisi concurrant urgentissima adminicula.*
12 *In Civilibus sola suspicio falsitatis bene fundata habetur pro falsitate.*
13 *Ex quo Donatio exarata reperiatur in medio folio, ejusque ratificatio in octava parte folii, convincitur de falsitate*;

14 *Prout*

14 *Prout pariter ex quo contenditur secreto facta, & deinde scripta appareat alia manu, quam Donantis:*

15 *Cum omnia inverisimilia praebeant suspicionem falsitatis.*

16 *Item suspecta de falsitate redditur apocha Donatioris, si habeat duas subscriptiones ita positas, ut folio in duas partes scisso, quaelibet pars subscripta remaneat.*

17 *Suspecta quoque redditur ex quo insitato modo facta fuerit, cum regulariter non muniatur nisi unica subscriptione.*

18 *Pariterque, si subscriptio non sit facta per verbum* Dono, *veluti fieri solet.*

19 *Ex quo Apocha sit conscripta diverso atramento in subscriptione, ac in corpore, quod insuper recentius scriptum appareat, in principio sit angustum in medio largius, in fine strictius, cujusque ultima linea suprapposita subscriptioni sit curva, & gibbosa, oritur suspicio falsitatis:*

20 *Maxime si praetensus Donans tradere solitus fuerit asserto Donatario paginas albas subscriptione munitas;*

21 *Et instituerit in testamento proprios nepotes, quos insuper probetur, semper animum habuisse instituendi;*

22 *Praesertim cum inverisimile sit, eos ita instituturum fuisse, si prius donasset;*

23 *Cum praecipue inter ratificationem donationis, & testamentum non intercesserint nisi quatuor anni, unde exclusa remanet oblivio.*

24 *Falsitas Scripturae probatur indiciis, & conjecturis,*

25 *Etiamsi duae tantum numero sint.*

26 *Qui recognovit insubsistentiam Donationis, nequit eam amplius in discrimen revocare.*

27 *Conjecturae semper cedere debent veritati.*

29 *Testi famulo, data opera paulo ante examen a servitio dimisso fides non adhibetur.*

30 *Inverisimile est, quod qui celatam, ac secretam tenere vult Donationem, eam famulo communicet cum omnibus minutissimis circumstantiis,*

31 *Et quod idem famulus de iis omnibus recordetur, & licet idiota, optime omnes explicet.*

32 *Testes inverisimilia, ac incredibilia deponentes sunt suspecti de falsitate.*

33 *Attestatio extrajudicialis, & pendente lite expiscata nihil probat,*

34 *Maximè si sero nimis producatur, post nempe triennalem discussionem, & post examen aliorum testium, & non in prima, sed in altera Instantia;*

35 *Prout si producatur post dicicita testificata.*

DECISIO LXXXII.

NOn *constare de Donatione* Praedii in vocabulo *di Montone*, quam praeviis duabus Scripturis privatis, sive pagellis contendebant Fratres de Stabilibus confecisse favore Josephi de Stabilibus eorum Patris die 10. Jul. 1694. ac ratificasse die 16. Jnnii 1728. quondam Thomam Sempronii Sacerdotem Oratorii S. Philippi Nerii Civitatis Firmi, qui in ejus testamento condito die 15. Septembris 1732. instituerat quoad Praedium in vocabulo *il Montone* — haeredes Nicolaum, ac alios de Semproniis ejus ex Fratribus Nepotes, illum nempe, qui primo nuptias contraxisset; nec ullum *Mandatum sive de associando, sive de immittendo* per dd. Fratres de Stabilibus petitum *esse relaxandum*, hodie interrogati a me DD. responderunt.

Huic resolutioni duplex ratio causam dedit; Et prima in eo resedit, quod supradictae Schedulae non fuere sufficienter recognitae, concludenterque probatum, quod illae in totum fue-
1 rint scriptae, & subscriptae a recensito Patre Sempronio praetenso Donante, & propterea nil probant, nec ullam merentur executionem; *Rot. cor. Coccin. dec.758. n.2., cor. Bich. dec.85. n.5., & cor. Ansald. dec.47. n.4.; & dec.87. n.18., & cor. bon.mem. Molines dec.455. n.2., & in rec. dec.142. num.3. par.2., dec.498. n.59. part.19. tom.2.*

Quin dicta recognitio concludi valuerit ex duobus Testibus formiter examinatis pro parte Actorum, sive Fratrum de Stabilibus, nempe *Sacerdote Alberto Marcantonii, & Francisco Xaverio Antimiani*; Quia primus ex
2 illis, idest Sacerdos Albertus fuit de va-

variis criminibus accusatus, convictus,
& condemnatus in Curia Archiepiscopali Firmana, propter quod nulla eidem præstari debet fides; ad *Text. in cap. super eo il primo de Testibus, ubi Abbas, cæterique Scribentes eod. Tit., leg.3. §.leg. Julia ff. de Testib., Rot.cor. Buratt, dec.341. n.5., & in Recent, dec.171. n.19. part.17.*; Cum Testes
3 in omni materia debeant esse habiles, idonei, & omni exceptione majores; *Bald. in cap. Cum causam n.9. de Testib., Bursat. consil.190. num.61., & sequen., Alexand. consil. 237. lib.6., Farinacc. de Testib. quæst.62.num.20., Rot. cor. Cavaler. dec.603. n.6., & 7., & cor. Roxas dec.58.n.1.*; ita ut etiam
4 sola, & simplex suspicio exuberet, ut Testi suspecto de crimine credi non debeat; *Farinac. dict. quæst.62. in prælud. n.5., Rot. in Recent. dec.2. n.6., & dec.69. n.28.part.18.*; Non obstante, quod supradicta Sententia in gradu
5 appellationis fuerit modificata in ordine ad pœnam in Tribunali Criminali A.C., quia hoc non tollit delicta, nec malam famam dicti Sacerdotis, ex qua repellendus est a testificando; & de facto ipse etiam nunc remanet suspensus a Divinis, ut justificabatur ex parte Fratrum de Semproniis.

Et si eidem Testi fides dari non debet propter enuntiatas exceptiones personales, tanto minus ei credendum est propter animositatem in deponendo, dum ausus est asserere, quod in recognitione manus supradicti Patris Sempronii super simplici illius subscriptione, nunquam errare potuerit, quando de cætero hæc materia recognitio-
6 nis per notam manum est valde periculosa; ad *Text. in leg. comparatio Cod. de fid. Instrum., Rot. cor. bo. me. Lancetta dec. 1349. n. 17.*, & decipere solet
7 etiam Peritos expertos, qui aliquando judicarunt characterem verum pro falso, & falsum pro vero, ut testantur *Paris.consil.19. n.44. in fin. lib.3., Riminald. Jun. consil.236. n.19., & sequ. lib.3., Thesaur. lib.1. quæst.24. n.7.; Cyriac. controv. 444. n.88., Gratian. discept. forens. cap.235.n.23., bon.mem. Ansald. in addit. ad dec.8. num.34.*; &
8 Testi sic animose deponenti non esse præstandam fidem, docent *Ludovic. Morott. respons.69. n.30., Cyriac. controv.407. n.2., Osasch. dec.128. n.10., Censal. decis. Lucen.59. num.13., Rot. coram bon. mem. Ansald. di El. decis.8. n.5., & 6.*

Alter vero Testis, nempe *Franciscus Xaverius Antimianus* pariter at-
9 tendendus non est, sive quia est sibimet ipsi contrarius, dum in Interrogatoriis deponit habere notam manum recensiti Patris Sempronii, & in articulis deponit dubitative per illud verbum *mi pare* —; ideoque nullum gradum probationis constituit; *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.1. num.6. de Pension., & in recent. dec. 297. n.15. par.19.*; sive etiam, quia vix completo examine cum consilio ejus Patris Spiritualis per actum publicum coram Notario, & Testibus, & medio jura-
10 mento se se retractavit a supradicto examine, quod Testi minuit fidem; *Rot. coram Cerr. dec.725. n.4., & cor. bon.mem.Molin. dec.1021. n.6., & in rec. dec.131. n.18. par.4. tom.2.*

Fortius cum dd. duo Testes non fuerint præsentes confectioni enuntiata-
11 rum schedularum, & agatur de recognitione non totius corporis schedularum, quod admittitur non esse de manu Patris Sempronii, sed de sola illius subscriptione, & quod magis est de re gravissima donationis, in quibus circumstantiis etiamsi memorati Testes non paterentur recensitas exceptiones, & perfecte concluderent propter supra enuntiatum periculum errandi, recognitio hujusmodi per notam manum facta nullo modo suffragaretur fratribus de Stabilibus, nisi pro veritate dd.schedularum concurrerent urgentissima adminicula, & conjecturæ; ut communiter tradunt *Gait. de credit. cap.2. tit.8. n.2746., Caren. resol.120. n.13., Rocc. disput.Jur. select.cap.126. n.14., & 15., Card. de Luc. de Testam.disc.6. n.6. cum seqq., Constantin. ad Statut. Urb. annot.13. art.1. n.112., & seqq., Ludovic. decis. Perus.7. a n.15. ad 18., Rot. cor.Dunozett. Sen., dec.7. n.6., & 10., & in Civitatis Vetulæ Pecuniaria 22. Aprilis 1709. §.Minusque cor. Emo D. Card. Aldrovando, & in Romana Donatio-*

nationis 17. *Aprilis* 1711. §.14. *cor. bon. mem. Ansaldo*, & *in Romana Pecuniaria* 11. *Decembris* 1724., §. *Et ob hanc rationem cor. Rmo Corduben.*

Tantum autem abest, ut hic adsint conjecturæ, & adminicula suadentia veritatem dd. schedularum, ut potius e converso (& hæc fuit altera ratio DD.) concurrat nimis evidens suspicio earum falsitatis, quæ sola sufficit, ut eisdem schedulis non debeat dari exe-
12 cutio, cum in civilibus sola suspicio falsitatis bene de cætero fundata habeatur pro falsitate; *Thesaur. quæst. foren. lib.* 1. *quæst.* 47. *n.* 7., *Rot. cor. Ansaldo dec.* 16. *n.* 1., & 6., & *cor. Lanceтta dec.* 1211. *n.* 10., & *in recen. dec.* 170. *n.* 10. *part.* 15., & *dec.* 219. *n.* 7., & *dec.* 310. *n.* 2., & *seq. par.* 16., & *in Romana Fideicommissi de Epiphaniis* 19. *Januarii* 1733. §. 1. *coram R. P. D. meo Nunez.*

Et id DD. desumpserunt ex eo, quod prætensa donatio reperitur extensa in
13 parva cartha magnitudinis medii folii, & illius prætensa ratificatio anni 1728. in simplici pagella octavi folii, quod præbet signum claræ falsitatis; nam est quidem credibile, quod si, quemadmodum ajebant fratres de Stabilibus, Pater Sempronius intelligebat secretò eorum Patri donare, hanc donationem, & respective ratificationem conficeret apochis, sive schedulis privatis ad finem, ut hi actus occulti remanerent eo vivente; Minime verò credi potest, quod eandem donationem non modici momenti fidere voluerit adeo paruis pagellis faciliter ex tractu temporis dispersioni, & consumptioni subjectis; *Menoch. de præsumpt. præsumpt.* 2. *n.* 15. *lib.* 4., *Rot. in rec. dec.* 542. *n.* 3. *par.* 3., & *in Civitatis Vetulæ Pecuniaria* 22. *Aprilis* 1706. §. *Omnimodam cor. Emo D. Card. Aldrovando*, & *in supradicta Romana Donationis* 17. *Aprilis* 1711. §. 15. *cor. bon. mem. Ansaldo.*

In idem collimat, quod corpus utriusque schedulæ scriptum reperitur diverso charactere ab illo subscriptionis, quæ unice contenditur ab Actoribus esse de charactere Patris Sempronii; & tamen dum juxta supra expressum suppositum, idem Pater intelligebat facere secretum
14 donationem, est undique inverisimile, quod voluerit tam illius, quam subsecutæ prætensæ ratificationis extensionem aliis personis committere, quæ illico eandem donationem pandere poterant; quando cæteroquin dd. actus sunt breves, & paucis verbis concepti, & sic illos faciliter scribere poterat idem Sempronius, qui plura alia per se ipsum scribere consueverat, & signanter suo proprio charactere scripsit Testamentum, & non docetur, illum usque tunc impeditum fuisse, nec per se ipsum scribere posse; ea enim omnia, quæ sunt
15 inverisimilia, semper probant suspicionem falsitatis; *Bald. in leg.* 1. *n.* 16. *Cod. de serv. fugit.*, *Rot. cor. Pænia dec.* 446. *sub n.* 7., & *in rec. dec.* 619. *n.* 5., & 6. *part.* 18.

His accedit, quod apocha prætensæ donationis, sive medium folium, in quo illa scripta existit, habet duas æquales subscriptiones in fine, utraque cor-
16 respondens medietati ejusdem medii folii, & sic concepta — *Tomaso Sempronj mano propria* —, quæ duplicata subscriptio, cum præseferat duplicem actum, & sic indigitet illas fuisse factas, ad finem, ut medium folium in duas æquales partes divideretur, & in unaquaque ex illis poneretur aliqua dispositio, sic reddit suspectam de falsitate
17 d. apocham prætensæ donationis, quæ ut etiam practicatur in aliis apochis, regulariter confirmari non solet, nisi univoca subscriptione, sicuti semper suspecta redditur quælibet donatio insuitato modo concepta; *Menoch. de præsumpt. lib.* 5. *præsumpt.* 20. *n.* 20., *Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Falsit. dec.* 3. *n.* 8., & *in recen. dec.* 652. *n.* 4. *par.* 19. & *in Romana Donationis* 17. *Aprilis* 1711. §. 22. *cor. bon. mem. Ansald.*;
18 Præsertim dum d. subscriptio non sese habet per illud verbum — *Dono* — quemadmodum in his casibus fieri solet ut plurimum; *Rot. in eadem Romana Donationis* §. 14. *cor. bon. mem. Ansald.*

Quo verò ad aliam apocham ratificationis octavæ partis folii, ex illius oculari inspectione constitit, nedum
19 characterem corporis esse diversi atramenti, & recentiori tempore scriptum, illo

illo subscriptionis; sed etiam in principio esse angustum, in medio largiorem, & in fine strictiorem, quinimmo ultima linea scripturæ, seu corporis existens supra prætensam subscriptionem Patris Sempronii est gibbosa, & curva, & consequenter cum hæ oculares circumstantiæ demonstrent d. folium, sive potius ejus octavam partem fuisse prius subscriptam in albo, & ex post ejus corpus repletum; sic insurgit suspicio, quod, quidquid in illa continetur, sit falsum; ad tradita per *Soccin. Jun. cons.41. n.7. versic. Tertio suadetur vol.1., Abb. consil.99. num. final., Mandel. cons.99. in fin., Farinacc. quæst.153. n.188., Gen. de script. priv. lib.1. quæst.6. dubitat.7. n.27., & 28., Bertacchin. vot.196. n.2., Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de falsit. dec.1. n.5., & cor. Priol. dec.144. n.12.*, ubi quod lineæ restrictæ, & adnotatæ extra ordinem aliarum linearum, summopere augent suspicionem falsitatis, & in *rec. dec.561. n.11. par.19.*

Quæ omnia eo fortius urgere visa fuere, & quodammodo falsitatem in claro ponere ex eo, quod Pater Sempronius pro exactione fructuum suorum beneficiorum utebatur opera Josephi de Stabilibus prætensi Donatarii,
20 cui insuper solitus erat pro majori commodo exactionis consignare consimiles schedulas in albo subscriptas ad finem, ut idem Joseph in actu receptionis pecuniarum posset in eisdem pagellis extendere receptas favore debitorum solventium, quod comprobatum remanebat ex recepta exhibita in *Summario Fratrum de Semproniis* subscripta quidem a Patre Sempronio; sed repleta charactere ipsius Josephi Stabili, in qua inter corpus receptæ, & dictam subscriptionem intercedit magnum spatium in albo lineis tamen intersecatum, nec non etiam ex recepta congesta in *eodem Summario* pernecesse præsupponente illam cum subscriptione tantum Patris Sempronii fuisse consignatam, eo ipso, quod illius corpus repletum fuit falso mandato Procuræ in personam supradicti Josephi sub die 15. Novembris 1731, ad effectum extinguendi quendam censum, quem præcedenter, & quatuor ante mensibus idem Pater Sempronius personaliter extinxerat,

Unde propterea hac etiam considerabilissima circumstantia concurrente eo fortius, & sine ulla penitus difficultate incalescebat suspicio vehementissima supra enuntiatæ falsitatis, ut in proposito observant *Menoch. de præsumpt. cap.66. n.31. versic. Tertiam conjecturam lib.3., Rot. cor. Emerix. Jun. decis.1261. n.8.*; Attento potissimum, quod Pater Sempronius in suo Testa-
21 mento condito die 15. Septemb. 1732., & sic paulo post prætensam ratificationem assertæ donationis secutam anno 1728. specifice in hoc Prædio *di Montone*, in quo consistebat fere totum ejus Patrimonium, sibi hæredes scripsit suos Nepotes ex Fratre, quemadmodum constabat etiam ex jurata fide Patris Calvucci, qui continuò per annos 25., & usque ad obitum cum Patre Sempronio conversatus fuit, eundem Patrem semper animo habuisse, dd. Nepotes hæredes instituere; quod etiam influit in d. falsitatem, cum a recta ratione alienum sit, quod memoratus Pater Sempronius voluisset privare proprios Nepotes, & personæ penitus extraneæ totam suam substantiam donare; *Cravett. cons.24. n.12., Rot. cor. Cels. dec.280. n.3., & 4., cor. Emerix. Jun. dec.633. n.6., & in rec. dec.59. n.10. par.13., & in d. Romana Donationis 17. Aprilis 1711. §.31. cor. bon. mem. Ansald.*, & ulterius, quod qua-
22 tenus donasset favore Josephi, voluisset inde disponere, ut supra, favore Nepotum; *Mart. Medic. decis. Senen. exam.20. n.18., Rot. cor. Zarat. dec.4. n.4. 5., & seq., & in rec. dec.421. n.9. par.13.*; quando hæc nova dispositio
23 nec minus referri potest oblivioni præcedentis suppositæ donationis, dum a tempore prætensæ ratificationis illius usque ad diem confectionis Testamenti non intercessit nisi brevissimum tempus annorum quatuor; ut optime observat *Rot. in d. Romana Donationis 17. Aprilis 1711. §.29. coram eodem bon. mem. Ansaldo.*

Conspirantibus itaque pro suprad. falsitate tot adminiculis, conjecturis, ac univocis demonstrationibus; sequitur

tur

tur exinde, quod illius suspicio undique sufficiens, ut supra firmatum fuit, pro deneganda executione apochis, sive schedulis supradictis, dici debet bene
24 probata, & fundata, dum falsitas scripturæ semper probata remanet indiciis, & conjecturis; *Cravett. consf.56. n.20., Nguerol. allegat.16. n.553., Rot. cor. Gregor. dec.156. n.11., & cor. Emerix. Jun. dec.633. n.3., & in rec. dec.180. pariter n.3. par.13., & dec.296. n.5. par.15., & late in sæpedicta Romana Donationis 17. Aprilis 1711. §.5. cor. bon.mem. Ansaldo*; Quinimmo pro illa
25 concludenda sat sunt duæ tantum conjecturæ; idem *Cravett. consf.134. n.39., Surd. consf.172. n.6., Decian. responsf. 109. n.76. vol.2., Mascard. de probat. lib.2. concl.24. n.45., & 48., Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de falsit. dec.3. n.6.* Eo vel maxime, quia ipsimet Fratres de Stabilibus pro consecutione prætensi crediti contra hæreditatem Patris Sempronii exequi fecerunt mandatum super Prædio controverso *di Montone*; per quem actum bene de-
26 ducitur *ipsos Fratres agnovisse* insubsistentiam d. prætensæ donationis, illamque hodie non posse amplius in discrimen revocare; *Rot. in recen. dec.562. n.18. par.19.*

Non relevante, quod de veritate supra enuntiatæ donationis, ac respective ratificationis constet ex alio formali examine duorum Testium, nempe supradicti *Sacerdotis Alberti Marcantonii*, ac Francisci *Antonii Cardarelli* facto coram R.P.D. de Rubeis, uti Judice ab A.C. deputato, qui hanc causam in prima instantia examinavit, sed non decidit, deponentium sese audivisse ex proprio ore recensiti Patris Sempronii, quod ipse fecisset memoratam donationem, & ratificationem; nec non etiam constet ex depositione unius Religiosi Ordinis Discalceatorum S. Augustini nomine Fr. Caroli Mariæ a Spiritu Sancto deponentis sese ipsum de mandato suprad. Patris Sempronii scripsisse anno 1728. totum corpus schedulæ ratificationis controversæ donationis, & propterea cessent supra recensitæ exceptiones non sufficientis recognitionis subscriptionum Patris Sempronii, ac suspicionis falsitatis dd. schedularum; quæ semper cedere debent
27 veritati aliunde comprobatæ, *Rot. in rec. dec.247. n.11. par.13., & in Mantiss. ad Card. de Luc. lib.9. dec.7. n.5. volum.1.*

Quandoquidem quoad primum Testem, nempe *Sacerdotem Marcantonii* ultra quamplures exceptiones, quas patitur in dicto hujus novi examinis, late recensitas per defensores Fratrum de
28 Semproniis, recurrunt superius firmata, quod eidem Testi de criminibus convicto, & malæ famæ, non sit ullo modo credendum; Sicuti nec minus credendum est dicto alteri Testi *Car-*
29 *darellio*, tum quia iste paulo ante formale examen erat addictus servitio Actorum, & data opera a servitio dimissus; nempe ut illi d.exceptio Famulatus opponi non posset, & sic nullum gradum probationis constituit; *Franc. in cap. Romana n.4. de Testib., Farinacc. pariter de Testib. quæst.60. n.29., Rot. post consil. Farinacc. dec.138. n.4., & dec.194. n.2.*, & in specie de famulo dimisso ante examen *Rot. cor. Bich. dec.34. n.7.*

Tum etiam, quia idem Testis deponit inverisimilia, & incredibilia, quod videlicet Pater Sempronius, qui, ut supponitur a Fratribus de Stabilibus, semper cordi habuit tenere celatam,
30 ac secretam donationem, voluerit illam communicare vili Famulo, qualis erat dictus Testis, & quod notabilius est non in genere, sed cum minutissimis qualitatibus, & circumstantiis ab eodem Teste narratis, idest donationis inter vivos, causæ donandi, qualitatis rei donatæ, cum nomine etiam Coloni Prædii donati *di Montone*, ratificationis ejusdem donationis 1728., & quod ista ratificatio secuta fuerat per scripturam privatam; Hæc namque Patrem Sempronium communicasse dicto vili Famulo cum dd.minutis circumstantiis,
31 eundemque Famulum adeo exacte de illis fuisse recordatum, & licet personam idiotam adeo bene explicasse, est penitus incredibile; ut bene animadvertit *Rot. in sæpedicta Romana Donationis 17. Aprilis 1711. §.17. cor. bon. mem. Ansaldo*, & propterea nullam

prorsus meretur fidem, cum Testes in-
32 verisimilia, ac incredibilia deponentes sint suspecti de falsitate; *Abbas in cap.1. n.4. de exception.*; *Cravett. consil.249. n.11.*, *Menoch. de Arbitr. Judic. cap.99. n.7.*, *Rot. in rec. dec.73. n.22. par.4. tom.2.*

Ejusdemque irrelevantiæ censuerunt etiam DD. esse illam alteram attestationem supradicti Patris Caroli Mariæ a Spiritu Sancto; nam cum ista sit extra-
33 judicialis, & pendente lite expiscata, nil probat in hac re gravi prætensæ donationis, pro cuius exclusione concurrunt tot circumstantiæ, & adminicula superius ponderata; *Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de probat. dec.11. sub n.9., & tit. de retinend. possess. similiter dec.11. sub n.6.*, Signanter dum a Fratribus de Stabilibus eadem fides non
34 fuit producta in Judicio pendente coram supradicto R. P.D. de Rubeis, nisi post triennium, & post acerrimam triennalem discussionem, & postquam ipsi devenerant ad supra recensita bina formalia examina aliorum Testium; in quo statu rerum, cum etiam d. fides non careat suspicione falsitatis, junctis in specie aliis observationibus ab ipsis defensoribus Fratrum de Semproniis factis super substantia expressorum in illa præseferentium improbabilitatem; ideo eo fortius in nulla consideratione habita fuit ex firmatis in terminis serotinæ productionis per; *Rot. cor. Emer. Jun. dec.149. n.3.*; *& cor. bon. mem. Molin. dec.1308. pariformiter n.3.*, *& in rec. dec.18. n.27.*, *& dec.156. n.18. par.9.*, & in aliis terminis productionis post di-
35 dicita testificata; *Text. in cap. cum venissent de Testib.*, *Ridolph. in prax. par.1. cap.11. n.119.*, *Rot. cor. Ludov. dec.48. n.1.*, *& cor. Millin. dec.315. n.2.*, *& cor. Ninot. dec.41. n.5.*

Et ita utraque parte late, strenueque Jura sua deducente resolutum fuit &c.

MUTINEN. PAROCHIALIS SEU PLEBANIÆ.

Veneris 27. Junii 1737.

ARGUMENTUM.

Parochiales, quæ cum concursu, vel intra spatium sex mensium ab Ordinario collatæ non fuerunt, Sedi Apostolicæ reservantur. Juspatronatus a personis potentibus rigorose probandum est, vel per exhibitionem publici Instrumenti fundationis, & Dotationis, vel per immemorabilem cum pluribus præsentationibus effectum sortitis spatio continuato 50. annorum, & justificandis per publica Instrumenta earundem, tam si agatur in petitorio, quam in possessorio. Juspatronatus ut ex augmento dotis dicatur acquisitum ex causa onerosa, augmentum debet saltem attingere medietatem antiquæ dotis, alias dicitur ex privilegio, & subjacet revocationibus, a quibus si præservatum sit, obnoxium manet reservationibus. Per allegationem tituli invalidi enervatur vis centenariæ, & immemorabilis, nec amplius allegari potest in vim hujusmodi observantiæ melior titulus.

SUMMARIUM.

1 *Literæ Apostolicæ, ubi justificatæ sunt, statim exequi debent*, & n.10.
2 *Februarius est unus ex mensibus S. Sedi reservatis.*
3 *Parochiales, quæ cum concursu, vel intra spatium sex mensium ab ordinario collatæ non fuerunt, reservantur Sedi Apostolicæ.*
4 *Identitas provisi probari solet in Dataria.*
5 *Pontifex nunquam admittit absque consensu Patronorum resignationes beneficiorum de Jurepatronatus laicali, sed Dataria semper apponit clausulam* — accedente Patronorum consensu —.
6 *Resignatio beneficii in manibus Papæ tanquam de libero, præsertim cum narrativa, quod Juspatronatus per rem judicatam rejectum fuerat, firmat ultimum statum favore S. Sedis.*
7 *Ignorantia resignationis Parochialis non est præsumibilis, eo ipso, quod illa tam in eadem Ecclesia Parochiali, quam in Cathedrali publicari solet;*
8 *Maxime verò si asserti Patroni eam præsentaverint uti vacatam per obitum resignatarii.*
9 *Existens in quasi possessione conferendi manuteneri debet.*
10 *Literæ Apostolicæ præseferunt Judicium*

cium mere executivum , & possessorium .

11 *Ultimus status attenditur tam favore Patronorum , ac inferioris Collatoris , quam Papæ ;*

12 *Præsertim quando fuit contradictus , & per rem judicatam approbatus .*

13 *Subrogatio gratiosa concedi nequit injusto , & calumnioso litiganti ;*

14 *Neque ullum alium effectum producit , quam remotionem novi collitigantis .*

15 *Provisus Apostolicus , qui literas quoque subrogationis gratiosæ obtinuerit , dicitur acquirere beneficium in vim provisionis , quæ ideo firmat ultimum statum .*

16 *Ultimus status unice venit attendendus , rejectis aliis quibuscunque quæstionibus ad petitorium ;*

17 *Præcipue si jam fuerunt rejectæ per rem judicatam afficientem, donec revocetur, tam patronos, quam præsentatos.*

18 *Juspatronatus a personis potentibus , & habentibus dominium loci rigorose probandum est , vel per exhibitionem publici Instrumenti fundationis , & dotationis Ecclesiæ ; vel per immemorabilem cum pluribus præsentationibus effectum sortitis continuato spatio 50. annorum , & justificandis per publica Instrumenta earundem præsentationum , tam si agatur in petitorio , quam si in possessorio .* & n.22., & 24.

19 *Ecclesia habet assistentiam juris pro sua libertate .*

20 *Juspatronatus acquisitum ob augmentum tertiæ partis dotis , dicitur ex privilegio ; cum ad hoc ut acquisitum dicatur ex causa onerosa , augmentum debeat superare , vel saltem attingere medietatem antiquæ dotis .*

21 *Juspatronatus ex privilegio , etiamsi non caderet sub revocationibus, adhuc remaneret subjectum Reservationibus Apostolicis .*

22 *Immemorabilis probari debet per Testes deponentes cum requisitis* Glossæ in cap. de præscript. in 6., *non verò per scripturas .*

23 *Supradictæ præsentationes adeo probandæ sunt per publica earundem Instrumenta , ut neque sufficiant enuntiativæ , neque Testes, neque sententiæ, vel institutiones ordinariorum , neque alia probationum genera .*

24 *Ad satisfaciendum formæ præsumptæ a Concilio non sufficit unica præsentatio , sed plures requiruntur continuatæ spatio 50. annorum .*

25 *Ex resignatione , in qua Pontifex declarat , se providere tanquam de reservato , nec Juspatronatus approbare velle , nisi de eo constet , potius impugnatum dicitur Juspatronatus, quam admissum .*

26 *Ad excludendas reservationes Apostolicas consuetudo precise probanda est in vacationibus secutis in mensibus reservatis ;*

27 *Et quidem per præsentationes in vacationibus, per obitum non verò per consensus præstitos in resignationibus .*

28 *Ex allegatione tituli invalidi infecta romanet qualibet observantia sive centenaria , sive immemorabilis ;*

29 *Nec licet amplius allegare vigore prædictæ observantiæ alium titulum meliorem .*

DECISIO LXXXIII.

Vacata per obitum Joannis Antonii de Blanchis secutum mense Februarii præterlapsi anni 1736. S. Sedi Apostolicæ reservato Ecclesia Parochiali S. Joannis Baptistæ Loci Maserni Mutinen. Diœcesis , fuit de illa ab eadem S. Sede provisus Sanctes Joseph Jacobatius; Contendentes verò Marchiones Joseph, aliique de Montecuccolis eandem Ecclesiam esse de eorum Jurepatronatus, ad illam coram Rmo Episcopo Mutinen. præsentarunt Sacerdotem Gasparem Tosetti , qui fuit inde institutus , atque immissus in possessionem ejusdem Ecclesiæ Parochialis : Quapropter commissa mihi executione literarum Apostolicarum , interrogavi de more DD. — *An literæ Apostolicæ sint exequendæ in casu &c.* — qui responderunt — *Literas Apostolicas esse exequendas .*

Quando etenim literæ Apostolicæ sunt in omnibus justificatæ , semper celerem merentur executionem ; *Cap. Si*
1 *quando de rescript., cap. Si Capitulo, ibique Gloss. verb. æquatur de concess. præbend. in 6. , & passim Rota signanter in Pampilonen. Rectoriæ Ruralis 30. Julii*

lii 1723. §.*Constitit cor.Rmo Corduben.*, de qua quidem justificatione hic nullatenus dubitatum fuit; dum reservatio Ecclesiæ Parochialis oritur ex duplici capite; Altero nempe ex quo illa vaca-
2 vit, ut dictum est, in mense Februarii, qui est unus ex mensibus S. Sedi reservatis *in Regula nona Cancellariæ*; Et altero *ex Constitutione S. Pii V. Bullar. nov. in ordine la* 33. §. 3., *&* 4., per
3 quam provisioni S. Sedis reservantur Parochiales omnes, quæ cum concursu, vel intra terminum sex mensium a die vacationis collatæ non fuerint per Ordinarium, quemadmodum de facto collata non fuit a Rmo Episcopo Mutinen. d. Ecclesia Parochialis Maserni; *Card. de Luc. de Paroch. disc.*37.*n.*1., *& seq.*, *& in annot. ad Concil. Trident. disc.*32. *n.*2., *&* 5., *Rot. cor. Mantic. dec.*40, *n.*8., *& in recen. dec.*156.*n.*4.*par.*10.; Justificatio verò valoris constitit ex Testibus adductis a Proviso Apostolico, & istius idoneitas, & qualitas non valebat in dubium revocari ex iis, quæ pro il-
4 lius parte adducta fuere in Dataria Apostolica, sicuti fieri solet in similibus provisionibus Apostolicis; *Rot. cor. Priol. dec.*345. *n.*5., *& in rec. dec.*90. *n.*6. *par.*17., *& in Giennen. Beneficii* 21. *Martii* 1735. §. *Quoniam cor. Me.*

Absque eo quod ad retardandam executionem dd. literarum Apostolicarum attendi meruerit Juspatronatus Laicale prætensum a March. de Montecuccolis; Siquidem S. Sedes reperitur in possessione, seu quasi conferendi hanc Ecclesiam Parochialem tanquam liberam, & subjectam reservationibus Apostolicis, acquisita ex penultimo, ac ultimo statu, ex illo nempe anni 1671., in quo vacata eadem Ecclesia per obitum Antonii de Jacobatiis in mense Novembris Sedi Apostolicæ reservato, fuit illa a S. Sede prædicta collata Sacerdoti Joanni Baptistæ Maserno, qui mediante re Judicata, *ac decisionibus evulgatis in hoc Sac. Auditorio cor. bon. mem. Rondinino die* 13. *Junii*, *&* 1. *Decemb.*1687., ac mandato de immittendo desuper expedito cum taxatione expensarum, *ut ex alia dec.*311. *cor. Bev. neaf.* in exclusionem Francisci Baracani primo, & Caroli Bartolini secundo loco præsentatorum a DD. Marchionibus de Montecuccolis, adeptus fuit possessionem d. Ecclesiæ Parochialis, ut plene docuit Jacobatius; Necnon ex altero an. 1689., in quo d. Masernus eandem Ecclesiam Parochialem libere resignavit in manibus Papæ, qui illam nullo requisito consensu illorum de Montecuccolis contulit Jo: Antonio de Blanchis, per cujus obitum modo vacavit Ecclesia, prævia narrativa, quod per d. Masernum resignantem fuerat per litem diuturnam cum subsecuta re judicata ad illius favorem prodita, vindicata in libertatem ab asserta servitute Jurispatronatus de Montecuccolis.

Cum enim vigore *Regulæ* 42. *Cancellariæ* absque Patronorum consensu,
5 nunquam Papa soleat admittere similes resignationes beneficiorum de Jurepatronatus Laicali, sed semper Dataria Apostolica apponat clausulam in literis — *accedente Patronorum consensu*; *Paris. de resignat. benefic. lib.*2. *quæst.*4. *n.*4., *&* 15., *Lotter. de re benefic. qu.*8. *n.*95. *lib.*2., *Rot. in rec. dec.*725. *n.*1. *par.*18.; citata etiam resignatio tanquam de libero facta anno 1689. favo-
6 re suprad. de Blanchis, immo cum expressa narrativa, quod d. Juspatronatus March. de Montecuccolis fuerat per rem judicatam rejectum, firmat ultimum statum pro libertate Ecclesiæ, & respective quasi possessionem favore S. Sedis, ut in puncto similis resignationis firmavit *Rot. in rec. dec.*463.*n.*5. *par.*19. *tom.*2., eo magis attendendum uti ratificatum, & approbatum a Montecuccolis; nedum quia per lapsum 47. annorum, quibus de Blanchis Resignatarius Ecclesiam possedit, nunquam reclamarunt, nec præsumibilis est ulla
7 ignorantia resignationis, quæ juxta notoriam Constitutionem Gregorii XIII., tam in eadem Parochiali, quam in Cathedrali publicata fuit, & per adeo longævum tempus observata; *Rot. in rec. dec.*213., *n.*8., *&* 9. *par.*6., *& dec.*708. *n.*11. *par.*18. *tom.*2.; sed etiam
8 ex quo ipsi præsentarunt Tosetti ad Ecclesiam uti vacantem per obitum d. de Blanchis Resignatarii; *Rot. cor. Bich. dec.*312. *n.*20. *vers. Et quia*, *& dec.*351. *n.*25., *& in rec. d. dec.*708. *n.*12., *&* 13. *par.*18. *tom.*2.

Et

Et consequenter si S.Sedes ex dd.duobus Statibus existit in quasi possessione
9 hanc Ecclesiam Parochialem conferendi, uti liberam, & in mensibus reservatis, in ea venit manutenenda, & literæ Apostolicæ ad formam d. ultimi status sunt exequendæ, tanquam præseferentes judicium mere executivum,
10 & possessorium vigore celebris *Text. in cap. Consultationibus de Jurepatron.* ex firmatis *per Rot. coram Herrer. decis.224. n.16., & in rec. dec.734. n.3. part.2., & dec.13. a n.6. part.6., & dec.423. num.3., & 4. part.14., & in Barchinonen. Beneficii 25. Junii 1721. §. Junctis etiam, & §. fin. coram Illustrifs. D. meo Corio Almæ Urbis Gubernatore*; quia quemadmodum ulti-
11 mus status, & quasi possessio unice attenditur favore Patronorum, vel inferioris collatoris pro substinenda, vel præsentatione, vel collatione, rejecta quacunque quæstione pertinentiæ Patronalis ad petitorium, ita idipsum servandum est in provisione Apostolica, cum Summus Pontifex non debeat esse deterioris conditionis, quam sint Patroni, vel alii Collatores inferiores; *Card. de Luc. de Paroch. disc.15. n.4., & de Jurepatronat. disc.7. n.12., Rot. dec.57. n.2. part.6., & dec.39. num.4., & 5. cor. Ninot., & in d. Barchinonen. Beneficii 25. Junii 1721. §. Junctis cor. eodem Illustrifs. D. Corio*. Potissimum
12 dum d. penultimus status fuit a Montecuccolis prætensis Patronis, & a Baracano, atque a Bartolino eorum præsentatis contradictus, & per rem Judicatam approbatus; *Rot. cor. Herrera dec.169. num.14., & 15., & dec.224. num.17., & in Mediolanen. Beneficii 1. Aprilis 1707. §. Ut pariformiter cor. bo. me. Ansaldo*.

Non officiente, quod Masernus provisus Apostolicus obtinuerit alias literas subrogationis gratiosæ in juribus Baracani primi præsentati a Montecuccolis in d. vacatione anni 1671., & pendente lite defuncti, ita ut incertum sit, an ille Ecclesiam Parochialem assecutus fuerit jure potius provisionis Apostolicæ tanquam de reservato, quam jure subrogationis gratiosæ,
13 & sic nullum firmet statum; Nam cum subrogatio gratiosa nequeat concedi injusto, & calumnioso litiganti; *Rebuf. super Reg. de subrogan. clauf.3. n.3., Rot. cor. Coccin. dec.1215. n.16., & in rec. dec.403. n.3. part.14., & dec.427. n.10. part.18., & dec.281. n.1., & sequen. part.19.*; hinc semper firmat statum favore Provisi Apostolici, qui non alio jure dicitur habuisse Ecclesiam, quam vigore suæ provisionis Apostolicæ, non operante subrogatione gratiosa alium effectum, quam remo-
14 tionem obstaculi novi Collitigantis, maxime quando subrogatus gratiose non obtinuit pacifice possessionem Ecclesiæ, sed habuit alios Contradictores, & Collitigantes, ut successit supradicto Maserno, cui oportuit prosequi litem super executione literarum Apostolicarum provisionis tanquam de reservato cum Carolo Bartolino novo præsentato a Montecuccolis, & obtinere sententiam ab R. P. D. Buratto, & tandem mandatum Rotale præviis duabus Decisionibus cor. bon. mem. Rondinino sub diebus 13. Junii, & 1. Decembris 1687. declarantibus literas Apostolicas provisionis de reservato esse exequendas, & non constare de Jurepatronatus, licet inde ad exuberantiam subjunctum etiam fuerit Masernum uti gratiose subrogatum non teneri aliud probare, nisi Clericatum, & possessionem defuncti, quod non excludit primam, & essentialem rationem decidendi, fuisse Reservationem Ecclesiæ, ac inexistentiam Jurispatronatus in superiori parte firmiter comproba-
15 tas, in quibus terminis nulli est dubium, quod præfatus Masernus assecutus fuerit Parochialem in vim prioris tituli provisionis Apostolicæ, & hoc firmare statum exclusivum Jurispatronatus, ut declarando auctoritates contrarium firmantes respondit *Rot. in Mantiss. ad Card. de Luc. dec.34. n.9., & dec.35. n.10., & 11. lib.13. vol.4., & dec.11. n.10. Tit. de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Mediolanen. Prioratus 25. Junii 1700. §. Et proprius cor. bo. me. Ansaldo*.

Quæ omnia respicientia ultimum statum, & Judicium possessorium dum-
16 taxat attendenda veniunt in præsenti Ju-

Judicio rejectis omnibus aliis probationibus, & quæstionibus concernentibus statum antecedentes, ac d. Jurispatronatus ad suum Judicium petitorium pro regulandis futuris vacationibus juxta constantem opinionem hujus Sac. Auditorii, de qua *in dec.14. per tot. de Jurepatr. in antiquis, & dec.2. num.2. de Præbend. in novis, & cor. Priolo dec.38. num.6., & seq., & in recent. dec.13. n.17., & sequen. part.6., & in Hipporegien. Beneficii 11. Febr. 1704. §. Etenim cor. bon. mem. Muto, & in Paderbonen. Beneficii 28. Junii 1734. §. Addito cor. Me*; Præsertim dum dd. probationes, ut supra enuntiatum fuit,
17 rejectæ fuere in Re Judicata in hoc Sac. Auditorio emanata coram bon. mem. Rondinino in penultimo statu anni 1671. afficiente tam Marchiones de Montecuccolis, quam eorum præsentatos, donec prævia restitutione in integrum non fuerit revocata per aliam Rem Judicatam, *Rot. in Mindonien. Beneficii 7. Junii 1734. cor. R. P. D. meo Millino, & in Aurien. Parochialis de Rivela 6. Februarii 1736. §. Exclusa cor. Me*.

Eoque magis hæc DD. urgere visa sunt; quia etiam assumpto examine ex integro prætensi Jurispatronatus, cognitum fuit illud non subsistere, nec probari; nam cum illud prætendatur per Marchiones de Montecuccolis tunc Dominos Oppidi Maserni, ubi sita est Ecclesia Parochialis ratione præsump-
18 tæ usurpationis militantis contra personas potentes, & habentes dominium temporale Loci, rigorose illius competentia probanda venit ad formam *Sac. Concilii Trid. cap.9. Sess.25. de reform.* nempe, vel per exhibitionem publici Instrumenti originariæ fundationis, & dotationis Ecclesiæ, vel per immemorabilem consuetudinem bene probatam cum suis requisitis; & cum pluribus præsentationibus effectum sortitis continuato spatio 50. annorum, & justificandis per publica Instrumenta earundem præsentationum, hocque exigitur sive agatur in judicio petitorio, sive possessorio; aliàs autem si probatio hæc deficiat in minimo, vel sit turbida, & minus concludens nil pe-
19 nitus relevat, nec recedendum est ab assistentia juris, quæ favet libertati Ecclesiæ, ut sequendo literam *Sac. Conc. Trid.* probant *Fagnan. in cap. consultationibus n.8. de Jurepatr., Garz. de benefic. par.3. cap.2. n.198., Gonzal. ad Reg.8. Cancellar. Gloss.18. n.72., & seq.*, & passim firmavit *Rot. in rec. dec. 630. n.76., & 79. cum seq. par.4. tom.3., & dec.247. n.4., & seq. par.9. tom.1., & dec.187. n.3., & 4. part.12., & dec.782. n.8., & seq. par.18., & dec.8. n.7. par.19., & dec.539. n.4., eadem par.19. tom.2.*, & in hac causa *cor. bon. mem. Rondinino 13. Junii 1687. §. Neque obstat, & in Mediolanen. Beneficii 1. Aprilis 1707. §. Et ob id cor. bon. mem. Ansaldo*.

Neutram verò probationem concludere March. de Montecuccolis existimarunt DD., & sane non primam exhibitionis publici Instrumenti originariæ fundationis, vel dotationis Ecclesiæ; quippe licet ipsi exhibuerint in sæpedicto statu anni 1671., ac etiam in quibusdam aliis antecedentibus quoddam Indultum fan. mem. Julii II. sub datum Bononiæ anno 1506., quo Com. Balthaxari, seu Cersanino de Montecuccolis Domino temporali suprad. Loci Maserni supplicanti, & promittenti antiquam dotem controversæ Ecclesiæ consistentem, ut ipse asseruit, in florenis 50. auri de Camera, augere in tertia parte fructuum, a Papa sese declarante nullam de his habere certam notitiam, concedendum Juspatronatus committitur Executori, *si ita esset*, & postquam per eundem Com. Balthaxarem factum fuisset supra enuntiatum augumentum.

Nihilominus Indultum hujusmodi non valet æquivalere veræ fundationi, & dotationi Ecclesiæ; Tum quia non docetur de dicto augmento, quod junctum cum antiqua dote constituisset annuum fructum Ecclesiæ in duc.75., immo apparuit de contrario, dum in resignationibus annor. 1516., & 1536. fuit declaratum annuos reditus Ecclesiæ non excedere annuos duc.60., Tum insuper quia verificato etiam augmento in tertia parte idem Juspatronatus
20 remaneret dumtaxat gratuitum, & ex pri-

privilegio: cum ad effectum, ut Juspatronatus sit ex causa onerosa, necesse sit, quod augmentum excedat, vel saltem attingat medietatem antiquæ dotis, & per consequens caderet sub revocationibus *Adriani VI. juxta ejus Constitutionem editam anno* 1522., *&* *Sac. Conc. Trid. dicto cap.*9. *sess.*25. *de reformat.*, ut unanimiter tradunt *Cherubin. ad dicta Constit.*3. *Adriani VI. Schol.*1., *Card. de Luc. de Jurepatr. disc.*10. *n.*21., *&* *disc.*91. *n.*2., *Lotter. de re Benefic. quæst.*8. *lib.*2. *n.*17., *Piton. discept. Eccles.*22. *n.*23., *&* *seq.*, *Rot. cor. Coccin. dec.*1056. *n.*37., *&* *in rec. dec.*510. *n.*3. *par.*3., *&* *dec.*630. *n.*71. *par.*4. *tom.*3., & in individuo privilegii concessi pro augmento tertiæ partis dotis; *Rot. cor. Seraphin. dec.*1395. *n.*4., *&* *cor. Coccin. dec.*753. *n.*10., *&* *cor. Pamphil. dec.*518. *n.*11., *&* *in recen. d. dec.*510. *n.*3., *&* *dec.*147. *n.*11. *par.*4. *tom.*2., & firmant *Decisiones in hac causa editæ cor. bon. mem. Rondinino prima nempè* 13. *Junii* §. *Unde cum seq.*, *&* *secunda* 1. *Decembris* 1687. §. *Minus denique*; Tum demum quia etiam si d. Indultum Julii II.
21 sive Juspatronatus ab illo concessum esset exclusum a suprad. revocatione, adhuc subjectum remaneret Reservationibus Apostolicis ex ratione insinuata *per Vivian. de Jurepatr. lib.*4. *cap.*10. *n.*22., *Lotter. de re Benefic. lib.*2. *qu.*8. *n.*14. 65., *&* *seq.*, *Card. de Luc. de Jurepatr. disc.*65. *n.*26., *&* *seq.*, *&* *disc.*91. *n.*2., *&* *prosequitur d. prima decisio cor. bo. me. Rondinino* §. *Immo cum vacatio*.

Minusque verificatur secunda probatio requisita a Sac. Concilio Tridentino uti supra, & residens in consuetudine immemorabili cum præsentationibus continuatis spatio 50. annorum, quia d.
22 immemorabilis probari debet per Testes deponentes cum notis requisitis *Gloss. in cap. de præscript. in* 6., & non per scripturas, quibus mediantibus probari non potest, quod nihil unquam visum, vel auditum fuerit in contrarium, in quo potissimum consistit vis, & efficacia immemorabilis, ut in præcisis terminis firmavit *Rot. in rec. dec.*126. *n.*20., *&* *seq. par.*5., & præsentationes probandæ veniunt per authentica Instrumenta earundem præsentationum juxta literalem dispositionem ejusdem *Sac. Conc. Trid. in suprad. cap.*9. *sess.*25. *de reform.*, & ex illo tradunt *Garz. de Benefic. par.*5. *cap.*9. *n.*100., *&* *seq.*, *Gonzal. ad Reg.*8. *Cancell. Gloss.*18. *n.*84., *&* *seq.*, *Card. de Luc. de Jurepatr. disc.*58. *n.*6., *Rot. cor. Buratt. dec.*139. *n.*11., *&* *cor. Merlin. dec.*349. *n.*3., *&* *cor. Bich. dec.*148. *n.*11., *&* *in rec. dec.*782. *n.*8. *par.*18., *&* *dec.*8. *n.*7. *par.*19.

Unde sequitur, quod illæ provisiones per viam resignationis annorum 1516. 1536. 1565. exhibitæ a Montecuccolis in memorata vacatione Ecclesiæ anni 1671, in qua emanavit res judicata in hoc Sac. Auditorio favore Maserni provisi Apostolici, ut supra narratum est, & enuntiantes assensum illorum de Montecuccolis, nullius sint penitus momenti, nec pro concludenda supradicta immemorabili probanda per Testes, nec pro verificandis consensibus æquivalentibus præsentationi-
23 bus; cum istæ non probentur per similes enuntiativas, immo neque per Testes, vel alia probationum genera; *Paris. de confident. quæst.*18. *n.*147., *Gonzal. ad Reg.*8. *Cancellar. Gloss.*18. *n.*79., *&* *seq.*, *Gratian. discept. forens. cap.*168. *n.*21., *Rot. cor. Ludov. dec.*139. *n.*5., *&* 6. *ibique adden. n.*13., *&* *seq.*, *&* *cor. Merlin. dec.*349. *n.*3., *&* *seq.*, *&* *dec.*630. *n.*82., ubi quod ad hunc effectum nec minus suffragentur sententiæ, vel institutiones Ordinariorum.

Reliqui vero status annor. 1597. 1627., & 1631. in nulla habiti fuere consideratione; quia respectu d. anni 1597., similiter occasione recensitæ vacationis, & litis anni 1671. cum alio Proviso Apostolico non fuit productum, nisi mandatum Procuræ Com. Herculis Montecuccoli tunc Rectoris Ecclesiæ Parochialis ad illam resignandam in manibus Papæ; anno 1627. agitur de alia provisione per viam resignationis facta a san. mem. Urbano VIII., sed deficiunt Bullæ Apostolicæ, ac documentum consensus illorum de Montecuccolis; & anno 1621., in qua res est de alia provisione per viam resignationis ejusdem san. mem. Urbani VIII. favore Antonii Jacobatii, licet dentur literæ Apostolicæ, & constet de consensu præstito a Mon-

Montecuccolis; attamen nec esset uni-
24 ca præsentatio, & non continuata per annos 50., dum d. Resignatarius obiit anno 1671., in quo successit provisio Apostolica Ecclesiæ tanquam vacatæ in mense reservato favore supra enuntiati Maserni, & per consequens undique insubsistens ad satisfaciendum summæ præscriptæ a Sac. Concilio Tridentino, & requirenti plures præsentationes continuatas spatio dd. 50. annorum; *Rot. cor. Buratt. dec.* 139. *n.* 5., *& 6., & cor. Ludovis. dec.* 222. *n.* 2., *& 3., & in citata Mediolanen, Beneficii* 1. *April.* 1707. *d. §. Et ob id cor. bon. mem. Ansaldo*.

Et eo fortius, dum d. Status 1631., potius retorquetur, eo quia san. mem. Urbanus VIII. in literis Apostolicis resignationis expresse declaravit sese pro-
25 videre tanquam de reservato, & nolle approbare Juspatronatus, nisi de illo constaret per veram fundationem, & dotationem, per quam declarationem cum Marchiones de Montecuccolis coram Judice executore ad docendum de Jurepatronatus exhibuerint enuntiatum privilegium Julii II., quod ex firmatis non importat veram dotationem, potius dicitur impugnatum, & exclusum, quam admissum Juspatronatus; ut de consimili resignatione dixit; *Rot. coram Buratt. dec.* 178. *n.* 14., *&* 17. *in fin., & coram Duran. dec.* 71. *n.* 4., *& in rec. dec.* 321. *n.* 40., *&* 41. *par.* 9.

At quatenus tandem per dd. status, qui omnes consistunt in meris, ac simplicibus resignationibus, comprobata remaneret dicta immemorabilis ad formam Sac. Concilii Tridentini; adhuc tamen nullius esset relevantiæ, non solum quia ad excludendas reservationes
26 Apostolicas consuetudo præcisè probari debet in vacationibus secutis in mensibus reservatis; *Piton. de contr. Patron. allegat.* 100. *n.* 292., *& discept. Eccles.* 22. *n.* 32., *& in Tirasonen. Prioratus* 29. *Aprilis* 1697. *§. Fin. coram bon. mem. Ursino*; quod dumtaxat conclu-
27 dunt præsentationes in vacationibus per obitum, non autem consensus præstiti in resignationibus; *Gonzal. ad Reg.* 8. *Cancell. Gloss.* 18. *n.* 85., *ubi refert decisiones in Tarvisina Plebis, & in Albanen. Prioratus cor. Orano, & decis.* 565. *n.* 10 *par.* 4. *divers.*; sed etiam ex quo Marchiones de Montecuccolis tam in d. statu 1631., quam in aliis annorum 1661., & 1678. ad docendum de Jurepatronatus produxerunt, & ipsimet, & eorum specialis Procurator supradict. privilegium Julii II.
28 Quare cum hic titulus privilegii sit infectus, ac invalidus, per consequens inefficax etiam remanet quæcunque observantia sive centenaria, sive immemorabilis, veluti procedens a Radice infecta; ex adductis in his terminis per *Barbos. ad Conc. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 9. *n.* 16., *Panimoll. dec.* 10. *annot.* 28., *Rot. cor. Seraph. dec.* 1395. *n.* 4., *& dec.* 548. *n.* 2. *par.* 1. *divers.*, & bene firmatum fuit in *saepd. decisionibus hujus causæ cor. bon. mem. Rondinino, in prima nempe diei* 13. *Junii* 1687. *§. Tum ex eo, & in secunda* 1. *Decembris ejusdem anni §. Quoniam prædicta*; Nec poterint DD. de Montecuccolis ex recensita ob-
29 servantia alium allegare meliorem titulum, eo ipso, quod allegarunt illum infectum titulum Privilegii Julii II.; *Card. de Luc. de regal. disc.* 41. *n.* 3., *& seq., Rot. cor. Dunozett. Jun. dec.* 809. *n.* 4., *& seq., & in rec. dec.* 218. *n.* 3. *par.* 6., *& dec.* 29. *n.* 4. *par.* 7.

Et ita informante tantum Jacobatio Proviso Apostolico, & informare renuentibus Marchionibus de Montecuccolis, eorumque Præsentato, licet pluries intimatis, ac diu expectatis responsum fuit &c.

MELEVITANA HABITUS,

Merc. 26. *Junii* 1737.

ARGUMENTUM.

Petentes habitum Militum *Justitiæ* Religionis Hierosolymitanæ probare tenentur, juxta consuetudinem Italiæ, generosam nobilitatem duorum sæculorum in familiis Patris, Matris, Aviæ paternæ, & Aviæ maternæ: Et quomodo probetur.

SUMMARIUM.

1 *Probationes nobilitatis Petentium habitum Religionis Hierosolymitanæ confici debent a Commissariis per comparationem scripturarum cum suis originalibus, non solum in loco nativi-*

tivitatis, sed etiam originis quatuor Familiarum;

2 *Sed ad evitandas impensas accessuum reportari solet Indultum Apostolicum, ut liceat digerere probationes nobilitatis in unico loco coram Commissariis a M. Magistro deputatis, qui sine necessitate accessus ad loca originis remittunt processum ita confectum Melitam*.

3 *Petentes habitum probare tenentur generosam nobilitatem quatuor Familiarum, nempe Patris, Matris, Aviæ paternæ, & Aviæ maternæ*;

4 *Eaque quoad linguam Italiæ pertingere debet in unaquaque familia tempus duorum sæculorum*:

5 *Latus autem paternum est præcipuum*.

6 *Antiquis, & probatis Historicis ex professo rem tractantibus, tempore non suspecto, plena fides adhibenda est*;

7 *Præsertim aliis concurrentibus documentis, & probationibus*.

8 *Juris præsumptio non est elidibilis nisi a probationibus undique claris, & evidentibus*.

9 *Regestum Officii Regiæ Secretariæ tenet locum originalis, omnemque fidem meretur*, & num.23.

10 *Testis omni exceptione maior bene probat legalitatem Epistolæ, & veritatem contentorum in ea*.

11 *Concertatio de dominio Indiarum Orientalium, & Insularum maris Indii inter Hispanos, & Lusitanos vigebat tempore Philippi II.*

12 *Inverisimilia ea solum dicuntur, quæ minime cohærent, nec conveniunt naturæ negotii gesti*.

13 *Ex conspicuis muneribus Gubernatoris Insulæ, & Pro-Regis exsurgit non mediocris, sed clarior nobilitas*.

14 *Familia* Graffeo *est ex illustrioribus totius Regni Siciliæ*.

15 *Pares cum paribus matrimonio copulari consueverunt*.

16 *Solæ divitiæ nobilitatem non tribuunt, non leve tamen illius adminiculum constituunt*.

17 *Antiqua affinitas cum nobilissima familia exuberat pro probanda nobilitate duorum sæculorum*.

18 *Officia, gradus, honores, & munera nobilia dicuntur illa, quæ talia reputantur in ea Civitate, in qua exercentur*;

19 *Et ex eorum exercitio probatur nobilitas requisita in Religione Hierosolymitana*.

20 *Stemma priscis temporibus non erat proprium nisi familiarum nobilium*;

21 *Proindeque inservit probationi nobilitatis in d. Religione*.

22 *Probatio nobilitatis derivans ab ore Regis superat quodcunque genus demonstrationis*.

24 *De anno 1600. circiter titulus* Perillustris *non tribuebatur nisi viris nobilibus præsertim a personis potentibus*.

25 *Nobilitas statim, & ictu oculi non nascitur*;

26 *Sed ex longa majorum serie, splendore, & claritate descendit*.

27 *Omissio nominis Patris, & Patriæ non detrahit veritati, & legalitati Instrumenti dotalis, quando aliunde eorum notitia habetur*.

28 *Defectus formalis recognitionis abunde suppletur ab exhibitione penes acta publica tempore non suspecto, præsertim a sæculo*;

29 *Ex affinitatibus, & cognationibus nobilibus ostenditur conservatio, & augmentum nobilitatis*.

30 *Oriundus ex Regnis Hispaniarum, etsi petat habitum in lingua Italiæ, nobilitatem probare non tenetur nisi centum annorum juxta præscripta linguæ Hispanicæ*.

31 *In Archivis reponuntur, & custodiuntur scripturæ authenticæ, unde, quoties ibi fuerunt registratæ, plenam fidem merentur*.

32 *Scripturæ asservatæ in Regesto Regiæ Secretariæ tenent locum originalis, etiam si careant subscriptione Pro-Regis*.

33 *Suspicio involvens præsumptionem delictorum, & falsitatem probanda est manifestis demonstrationibus*.

34 *Anno 1500. circiter titulus* Illustris *non dabatur nisi nobilibus*.

35 *Munus Vicarii Generalis in Sicilia semper collatum fuit nobilibus primi Ordinis, & a Religione Hierosolymitana passim approbatum tanquam initium nobilitatis eximiæ*.

36 *Officium Capitanei Civitatis Suteræ habitum semper fuit in d. Religione uti probatio superabundans nobilitatis*.

37 *Documentum respiciens acta civilia recte extrahi potest ab Archivo Inquisitionis.*

38 *Ab exercitio munerum nobilium affinitatibus illustribus, & communi fama abunde comprobatur nobilitas.*

39 *Duobus ab hinc sæculis titulus* Magnifici *designabat eximiam nobilitatem.*

40 *Testibus Magistratum Civitatis constituentibus in materia nobilitatis fides est adhibenda.*

41 *Ex Officio Capitanei, titulo* Nobilis, *& interventu in consilio Civitatis in qua adest distinctio Nobilium, probatur nobilitas.*

42 *Quamvis consilio Civitatis intersint tam Nobiles, quam Cives, tamen distinctio nobilium a Civibus titulus nempe* Nobilium *iis dumtaxat attributus, & Civium exclusio a muneribus, quæ solis Nobilibus conferuntur, constituit ordinem Patriciatus, ac nobilitatem generosam præsefert requiri solitam in militibus Religionis.*

43 *Nobilitas desumpta ab exercitio officiorum, quæ alias admissa fuerunt a Religione tanquam probantia generosam nobilitatem, non subjacet ulteriori censuræ.*

44 *Qui more Nobilium vivens decoratur titulo* Nobilis, *ac munera nobilia exercet, conservat nobilitatem paternam.*

45 *Diversitas personarum de jure præsumi debet ad salvandam fidem actis publicis;*

46 *Maxime si in id adsint adminicula.*

47 *Annus aperitionis Testamenti non bene infertur ab anno ejus confectionis.*

48 *Publici Repræsentantes Civitatis in materia nobilitatis fidem faciunt.*

49 *Testes sanguine, & dignitatibus illustres ad probandam nobilitatem pro admissione ad habitum Melitensem plurimi reputantur.*

50 *Nemo ex alterius oscitantia, & culpa damnum sentire debet.*

51 *Præscripta Religionis non imponunt Candidatis onus extrahendi scripturas coram Commissariis, sed tantummodo earum recognitionem, & comparationem.*

52 *Quoties actus fieri demandatur non tanquam fundamentum intentionis, sed tanquam adminiculum, tunc nulla habetur ratio aliqualis defectus solemnitatum extrinsecarum.*

53 *Ex quo in diuturna contradictione, & oppugnatione nobilitatis alicujus nihil detectum fuit eam obumbrans, infertur nullam in ea maculam suspicionis adesse.*

DECISIO LXXXIV.

Quamvis probationes nobilitatis recipi Cupientium inter milites Sacræ Religionis Hierosolymitanæ per Commissarios deputari solitos confici,
1 ac mediante comparatione scripturarum cum suis originalibus, diligenter perscrutari debeant, non solum in loco nativitatis, verum etiam in locis originis quatuor familiarum, vulgo *Quartorum* Nobilis recipiendi *juxta literalem Ordinat.*8. *tit.*2. *de recept. Fratr.*; Ad evitandas tamen graves impensas, quas secumfert accessus Commissariorum, plerumque ad diversos, ac valde dissitos Prioratus originis militis recipiendi, mos inolevit reportandi Indultum Apostolicum facultati, & arbitrio Emi M. Magistri commissum, quo petentibus habitum fiat potestas congerendi suæ generosæ nobilitatis proba-
2 tiones in unico loco coram Commissariis a M. Magistro deputandis, qui sine ulla necessitate se conferendi ad alia loca originis pro approbatione, & comparatione scripturarum in authentica forma exhibendarum, processum sic ab eis confectum recta via ad supremum militiæ Conventum remittant examinandum; prout edocent plura exempla, & omissis antiquioribus patet ex *Melevitana Habitus* 11. *Decembris* 1719. *cor. bon. mem. Foscaro, &* 12. *April.* 1720. *cor. bon. mem. Herrera, & ex Neapolitana, seu Melevitana Habitus* 3. *Julii, &* 11. *Decembris* 1724. *cor. bon. mem. Cerro, &* 7. *Maii* 1725. *cor. bon. mem. Herrera.*

Huic itaque inhærens consuetudini Rodericus Sala Nobilis Agrigentinus cupiens adscribi inter milites de justitia Sacræ Religionis Hierosolymitanæ, impetravit a Sanctissimo consuetum Apostolicum Indultum conficiendi probatio-

tiones suæ generosæ nobilitatis in Civitate Agrigentina ejus Patria; Selectisque ad tramites ejusdem Indulti per M. Magistrum duobus Equitibus Commissariis, *Consalvo Paterno*, *& Petro Cresceimanno*, confectus fuit coram eisdem pinguis processus undequaque convincens generosam nobilitatem Prætendentis, juxta concordem, & unanimem eorundem Commissariorum relationem.

Antequam autem processus Melitam transmitteretur; & exhiberetur de more linguæ Italiæ, Rodericus satius duxit in sui locum subrogare Josephum ejus Fratrem utrinque conjunctum, & natu minorem, qui reportata prius Apostolica Gratia satis familiari, ad hoc ut probationes contentæ in processu jam condito nomine Roderici Fratris, sibi possent suffragari, institit deinde in lingua Italiæ, pro revisione, & approbatione d. processus; Ibique assumpto ejus examine coram aliis duobus Commissariis nominatis pro solita revisione, alter eorum, nimirum *Eques Caballo* de illius relevantia minime dubitavit, alter verò, nempe *Eques Bisignanus*, injungendum esse putavit Nobili Prætendenti novum supplementum probationis authumans latus paternum *Sala* deficere *in annis* 39. pro integrali complemento duorum sæculorum generosæ nobilitatis, latus Aviæ paternæ *Salzar* deficere pariter *in annis* 85.; Et quoad alia duo latera Cutronas, & Castello, Matris, & Aviæ maternæ, censuit, probationes absolute renovandas esse.

Re autem delata ad Ven. linguam, scissisque hinc inde suffragiis, major pars adhæsit sententiæ Commissarii, injungentis novum supplementum probationis; cui potius, quam provocare ad Judices Superiores, voluit obsequi Nobilis Joseph; Collectisque aliis validissimis documentis removentibus quamcunque nebulam implicitam probationi suæ nobilitatis, iterum comparuit in lingua, in qua grandis orta fuit altercatio super relevantia d. novi supplementi; reputantibus aliis, illud in omnibus exuberare, aliis verò contrarium opinantibus, non jam quoad latus paternum *Sala*, quod nulli ulteriori censuræ subjectum apparuit, sed quoad alia tria latera juxta relationem Commissariorum selectorum ad revidendum præfatum supplementum; Cumque in hoc rerum anfractu causa devoluta fuerit ad examen utriusque consilii ordinarii, & completi Sac. Religionis, ibidem ad tramites voti editi per alios Commissarios, quos nuncupant *Nobilitatis*, *& Puritatis*, prævaluit sententia injungens Josepho aliud ulterius supplementum, non jam quoad alia tria latera tantum, ut putaverat lingua, sed quod notabilius est etiam quoad latus paternum *Sala*, & sic quoad omnes quatuor familias *Prætendentis*,

Quo circa Nobilis Joseph, agnoscens tandem sese oleum, & operam perdidisse in coadiuvanda ea probatione nobilitatis, quam usque ab initio plenam, & exuberantem retulerant primi Commissarii electi ad conficiendum processum; remque eo devenisse, ut declinari non posset ea judicialis contentio, quam totis viribus evitare studuerat, non sine notabili temporis dispendio, interposuit appellationem ad S. Sedem, specialique commissione manu Sanctissimi de more signata, mihique directa, subscribi curavit dubium — *An Nobilis Joseph Sala sit recipiendus inter milites justitiæ Sac. Religionis Hierosolymitanæ*.

Etsi autem attentis consuetis, sed prorsus injustis declamationibus hodie repertis adversus indulgentiam nostri Sac. Auditorii in admittendis ad habitum Nobilibus contradictis, Domini semel, iterum, & tertio, dilata dubii resolutione, rigidiori censuræ subjecerint probationes Nobilis *Prætendentis*; Hodie tamen post demandatam ad superabundantiam novam jurium extractionem citata parte, eamque libenter, & adamussim completam una cum ulteriori augmento probationum alias exhibitarum in Conventu Melitensi, iterum interrogavi Dominos — *An Nobilis Joseph Sala sit recipiendus inter Milites Justitiæ Sac. Religionis Hierosolymitanæ* -- cui responderunt — *Affirmative*.

Præmisso enim, quod exoptantes decorari cingulo, & insigniis hujus inclyti Or-

Ordinis juxta legem generalem fanci-
3 tam *in Stat.17. de recept. Fratrum*, te-
nentur probare generosam nobilitatem
respectu quatuor Familiarum, seu La-
terum, Patris videlicet, Matris, Aviæ
paternæ, & Aviæ maternæ; quemad-
modum consentanee ad Statuta tradunt
*Card. de Luc. disc.34. n.20. de Præhe-
min., Rot. cor.Baratt. dec.357.n.3.,cor.
Merlin. dec.164. n.3.* Eaque nobilitas,
4 quoad linguam Italiæ, in unoquoque
ex his lateribus per duo sæcula efflu-
xisse debet, juxta *Ordinat. 19. eodem
tit. de recept. Fratr.*, de qua *Prior Ca-
ravit.ad Constitut. ejusdem Relig. tit.3.
par.3. del Ricevimenio de' Fratelli cap.3.
§.La terza prerogativa, Emus Petra ad
Constitut.Apost. tom.2. fol.57. n.30., &
fol.60. n.41., Rot.dec.123. n.1. par.13.,
& in Assisen.Habitus 28.Martii 1718.
§.Firmata . coram bon. mem.Foscaro*.

Singillatim examinantes DD. unum-
quodque ex hisce lateribus Nobilis *Præ-
tendentis*, initium fecerunt ab illo pa-
5 terno *Sala*, quod est præcipuum, ut
animadvertit *Rot. dec.152. n.18. cor.
Priol., & dec.504. n.12. part.1., &
dec.203. n.14. par.13. rec.* Cujus sane
lateris vetusta nobilitas exordiri visa
fuit ab anno 1519., quo *Don Garzias
Sala* origine Barchinonensis fuit ele-
ctus in Guberuatorem Malacæ, & dein
anno 1548.in Prætorem, sive Pro-Re-
gem Indiarum Orientalium, juxta ir-
refragabile testimonium, de quo *Pa-
ter Maffei in Historia Indiar. lib.14.*,
ubi facta mentione de d.Garzia *Domi
pariter, & militiæ claro* affirmat, eun-
dem ad relata conspicua munera fuisse
promotum; Et luculentius *Franciscus
Baronius in suo Tractatu de Majesta-
te Panormitana in lucem edito de an-
no 1630.*, ubi post librum tertium in
Elencho Familiarum Nobilium *verb.
D.Jaimus Sala*, recenset inter illustres
Familias Siculas illam *de Sala* origine
Barchinonensem, ac descendentem per
rectam lineam a Don Garzia insignito
de anno 1519. munere Gubernatoris
Malacæ, & de anno 1548. Pro-Regis
Indiarum Orientalium: quibus sane
probatissimis, & antiquis Historicis ex
6 professo tractantibus, tum de rebus In-
dicis, tum de Familiis Nobilibus Sicu-
lis, & quidem tempore non suspecto,
plena fides adhibenda venit, potissime
in iis, quæ duorum sæculorum metam
excedunt, & aliter nonnisi difficillime
verificari possent; ad tradita per *Ma-
scard. de probat. concl.287. n.1. par.1.,
Rot. in rec. dec.535. n.21. part.5., &
dec.213. n.4. par.13., & coram Royas
dec.129. n.10., & de.784. n.12. cor.
Molines*.

Eoque certius, quia in comproba-
tionem eorum, quæ scripserunt me-
morati duo Historici, concurrunt plu-
ra monumenta idipsum præclare de-
monstrantia: Volente quippe Michaele
Sala Nepote dicti Garziæ circa An-
num 1560. se se conferre Panormum,
Philippus II. Hispaniarum Rex in ejus
commendationem scripsit Epistolam
Duci de Medina Cœli tunc temporis
Pro-Regi Siciliæ, ibi = *Avendo consi-
derazione alle qualità, e molti servizj,
che mi prestò Don Garzia Sala natura-
le di Barcellona, così negl' impieghi di
Pretore nell' India mia, e in quello di
Governatore di Malaga; come in altri
particolari, e quelli, che hanno conti-
nuato D. Iaimo Sala suo figlio, e Don
Michele Sala suo Nipote, hò stimato
bene mostrarle la mia gratitudine, fa-
cendo grazia al menzionato servizio di
cento onze pagabili con gl' Effetti, che
troverete più liberi, affinche più s'impe-
gni in servirmi*.

In cujus quidem Regiæ Epistolæ exe-
cutionem plura convocata fuerunt Con-
cilia eodem Anno 1560., pro adinve-
niendo modo solvendi d. unciae cen-
tum assignatas a Rege d. Michaeli Sala,
quæ sane publica Concilia univoce lo-
quuntur de præfato Michaele tanquam
legitime descendente a D.Garzia de an-
no 1519.Gubernatore Malacæ, & dein-
de Indiarum Prætore; Cum quibus con-
cordat alterum subsequens Testimo-
nium Marchionis de Villhena Pro-Re-
gis Siciliæ anno 1607., qui in epistola
commendatitia data ad Regem Catho-
licum favore Josephi Sala Filii Michae-
lis, adnumerat una cum multis Josephi
benemerentiis illius legitimam descen-
dentiam a *Don Garzia* Gubernatore
Malacæ, & Pratore Indiarum; Perpen-
7 sis autem tot documentis in unum con-
fluen-

fluentibus, ineluctabilis redditur probatio munerum illustrium per Garziam exercitorum, de quibus fidem perhibent præfati duo Historici; ad ea, quæ in debilioribus terminis notant *Gabr. consf.169. n.9., & seq., Surd.consf.132. n.20., & seq., Rot. dec.14. n.20.par.9. rec., & cor.Duran. dec.207. n.13.*

Nullaque justa ratione insurgi posse visum fuit adversus legitimitatem prędictę Regię epistolę Philippi II.sub obtentu, quod sit commentitia, & post conceptum in animo *Prætendentis* Votum de Cingulo Militari Hierosolymitano studiose introducta in Regium Archivum Secretarię Status, & belli Regni Sicilię, ubi non adest nisi copia informis in judicio nullatenus attendenda; Potissime quia plura continet, & comprehendit inverisimilia: Si enim in sequelam, & executionem ejusdem epistolę de d. anno 1560. Civitas Agrigentina duo convocavit Concilia ad effectum subministrandi Michaeli Sala uncias centum, de quibus illi Rex Catholicus gratificari voluerat ob benemerentias suas, & potissime Garzię ejus Avi; Ac rursus si de anno 1607. Marchio de Villhena in alia epistola data ad Regem Catholicum pro Josepho Sala Filio Michaelis, de qua usque ab anno 1630. testatur Baronius, expressit eadem merita Garzię, relata in alia precedenti Philippi II.; Patens exinde resurgit veritas ejusdem epistolę usque a d. anno 1560. executioni demandatę; prorsusque inanis detegitur asserta recens introductio in Regium Archivum, cui cęteroquin, utpote pręseferenti exceptionem objectivam, & injuriosam integritati tum *Prætendentis*, tum Ministrorum, quorum curę, & vigilantię commissa est custodia Regii Archivi,
8 resistit contraria juris pręsumptio non aliter elidibilis, quam probationibus undequaque claris, & evidentię metam attingentibus; ad tradita per *Innocent. in cap. super literis n.10. de accusat., Oldrad. consf.209.n.10., Bellamer. dec.528. n.1., Mogbelan. dec.130. n.1., Rot. dec.277. n.4., & dec.930. n.19. par.2. tom.3. cor. bo.mc.Molines.*

Neque urget alia pars exceptionis in eo constituta, quod sępedicta Epistola Regia Philippi II. habenda sit pro sumpto ex altero sumpto nullam fidem faciente, eo quia apparet extracta sub ea expressione *es Copia d'otra*: Cum enim originalia Epistolarum Regiarum, & aliorum consimilium documentorum verificantium nobilitatem alicujus familiæ juxta communem usum retineantur ab iis, qui dictas epistolas impetrarunt, ad hoc ut penes se habeant Testimonium claritatis sui sanguinis, & registrari soleant vel in actis publicis alicujus Notarii, aut in Regia Secretaria Supremi Principis, ne, data deperditione dictorum originalium ex aliquo casu fortuito, pereat etiam legitima probatio nobilitatis descendens ab eisdem, sicuti passim servari in Secretariis Panormitana, & Agrigentina testantur Regii Notarii, tam pręteriti, quam pręsentis gubernii; Inde palam resurgit, quod extractio prętatę epistolę conceptę per d. verba: *es Copia d' otra* minime pręferat extractionem a copia informi, sed ex regestis originalibus Regię Secretarię; Prout ad removendam omnem ambiguitatem eadem epistola fuit nuperrime extracta sub ea clara expressione, quod exemplata fuit ex Regesto Officii Regię Se-
9 cretarię, quod sane tenet locum originalis, omnemque in judicio sibi fidem adsciscit; ad ea, quę firmant *Adden.ad Buratt. dec.667. n.8., & seqq., Rot. cor. Gregor. dec.3. n.1., cor. Cavaler. dec.641. n.2., & dec.112. n.26. cor. Herrera.*

Omnisque in hoc proposito cessare visa fuit amaritudo, perpensa alia recentiori Epistola Comitis de Sastago novissimi Pro-Regis Siciliæ scripta Augustissimo Imperatori *die 22. Maii 1732.* in commendationem Garziæ Sala Jun. Fratris Germani Nobilis, ibi. — *Il Signor Don Garzia Sala è Salazar naturale della Città di Girgenti in questo Regno hà la sua origine da Spagna, e li di lui Ascendenti si segnalarono nelli particolari servizj, che prestarono alli Monarchi Austriaci gloriosi Predecessori di Vostra Maestà, avendo fatto costare l'uno, e l'altro con le scritture originali, che si conservano nell' Archivio di questa Regia Segretaria, dalle quali ap-*

apparisce, che Don Garzia Sala loro primo Ascendente per linea Paterna fù Governatore di Malaga l'anno 1519., e consecutivamente Pretore dell' Indie, il quale immitarono li di lui Discendenti nella continuazione di diversi Impieghi Nobili, essendo il primo che passò a domiciliarsi questo Regno l'Anno 1560. Don Michele Sala Barone di Diesi.

Posito autem hoc insigni, & perspicuo
10 testimonio omni exceptione majori, nullus amplius superest locus dubitandi de legalitate ejusdem Epistolæ Regiæ Philippi II., ac veritate contentorum in eadem; *Bellon. consil.36. num.7., Spad. cons. 173. num.15. lib.3., Rot. decis.14. num.10. tit. de Pens. coram clar. mem. Card. Falconerio.*

Minusque promeruit attendi postrema pars objecti percutiens in verosimilia, quæ comprehenduntur in sæpedicta Epistola Philippi II., ex eo desumpta, quod Servitia Don Garziæ Sala in Gubernio Malacæ, & in Indiis Orientalibus, non poterant per Philippum II. Regem Hispaniarum recognosci tanquam sibi, & in suo Dominio præstita. Siquidem cum diu digladiatum fuerit, tum armis, tum scripturis inter
11 Hispanos, & Lusitanos de Dominio Indiarum Orientalium, insularumque in mari indico positarum, istaque concertatio potissime vigeret sub Dominatione Philippi II., *Teste Carroi decad.2. lib.2. cap.7. pag.134., & decad.3.lib.5. cap.8., Semelli in ejus Opere intitulato Giro del Mondo tom.5. cap.8.*, Nil mirum si Philippus II.iu præfata ejus Epistola nuncupaverit Indias *suas* propter plures, quas Corona Hispanica habebat prętensiones; prout in dies videmus, Reges, & Monarchas sibi in titulis asserentes Regna, & Regiones, quantumvis ab aliis pleno Jure, & pacifice possessas; Proindeque ex pręfata expressione Supremis Principibus consueta, nulla desumi valet inverosimilitudo, aut dissonantia ad effectum arguendi falsitatem sępedictę Epistolę Regię Phi-
12 lippi II.; Inverosimilia enim ea solum dicuntur, quę nullatenus cohærent, & conveniunt naturę Negotii gesti, ex ponderatis per *Rot. dec.715.n.18. cor. Cocc., & dec.829.n.11, cor.bo.me.Molin.*

Firmata sic, & a contrariis exceptionibus vindicata claritate Sanguinis Don Garzię *Sala* resurgente ab exercitio dictorum illustrium munerum Gubernatoris Malacę, & Pro-Regis Indiarum Orientalium; Profecto Arbor hujus Lateris paterni *Sala* magis per-
13 spicua nequit esse, cum ostendat ejus principium non a tesseris mediocris, sed clarioris nobilitatis resurgentis ex dictis conspicuis muneribus; ad tradita per *Otter. de Offic. civil. part.1. cap.10. num.1., Rot. decis.185. num.3. cor. Dunozett. Sen., & dec.68. per tot. coram Cavaler., & in Malevitano Habitus 11. Decembris 1719. §. Verum cum seqq. coram bon. mem. Foscaro, & 12. Aprilis 1720. §. A vetustioribus coram bon. mem. Herrera.*

Quemadmodum vero constitit de claritate Sanguinis primi stipitis hujus Lateris *Sala*; Ita docebatur, nobilitatem ab eodem acceptam, fuisse per ejus descendentes amplificatam, & illustratam; Ex *Jaimo* quippe filio *Garziæ*, de cujus qualitate, & meritis legitur honorifica mentio in sæpedicta Epistola Regis Catholici Philippi II., ortus est *Michael*, qui de Anno 1569., novem vix elapsis annis ab ejus adventu in Siciliam, nobile contraxit Matrimonium cum spectatissima Fœmina Eleonora *Graffeo*, ex Baronibus tunc, modo Principibus Partannæ, ut constat ex Instrumento hujusmodi nuptiarum, servatis servandis extracto, & exhibito; Cum autem revocari nequeat in discri-
14 men, quin dicta Familia *Graffeo* sit altera ex illustrioribus totius Regni Siciliæ, *Teste Equite Minutulo in suo Tractatu delle memorie del gran Priorato di Messina fol.193.*, Concludens exinde derivat probatio nobilitatis, qua præcedenter effulgebat Michael Sala; Non enim præsumi potest, quod Nobilis Familia Graffeo tot titulis illustris fæminam de suo sanguine nuptui tradere voluerit Hispano nullius nominis, & longe disparis conditionis; Pares enim cum paribus Matrimonio copulari con-
15 sueverunt; *Tiraquell. de Nobilitat. cap.18. n.26., & seq., Capyc.Latr. consult.128. n.fin., Manfrell. ad eundem dec.183. num.35, Prior Caravita del Ri-*

Ricevimento de Fratelli cap.13. §. fin., *Rota coram Cavaler. dec.440. num.4.*, *coram Buratt. decis.358. num.7.*, *cor. Priol. dec.132. num.5.*, *coram Herrera decis.112. num.15.*, *& 16.*, *& in Metevitana*, *seu Crotonen. Habitus 16. Maii 1729. §. Potissimum . coram Eminentissimo Cincio*.

Certius in casu, quia idem Michael de Anno 1575. acquisivit nobile Feudum nuncupatum *di Diesi, e Sparacia*. Quamvis enim solæ divitiæ per se spe-
16 ctatæ nobilitatem non tribuant, Virumque nobilem non efficiant; tuto tamen affirmari potest, quod non leve sint illius adminiculum, utpote quæ maximum præbent adjumentum ad conservandam, amplificandamque nobilitatem, quæ sine divitiis imminui, atque sordescere dicitur; *Tiraquell. de Nobilit. cap.3. per tot.*, & signanter *numer.14.*, *Michallef. in sum. Verb. Nobilitas n.11.*, *Caravita del Ricevimento de' Fratelli cap. 13. n. fin.*, *Christ. dec. Belgic. lib.1. decis.226. n.6.*, *Rot. dec.504. n.9. par.1. rec.*

Ex d. illustri Matrimonio Michaelis Sala cum Eleonora Graffeo contracto
17 de anno 1569., quod solum exuberat ad probandam nobilitatem duorum sæculorum in hoc latere paterno *Sala*, ortum habuit *Joseph primus* Vir Portiæ Bucculandro, qui veluti Baro Feudorum *di Diesi, e Sparacia* de anno 1600. præstitit juramentum fidelitatis, & de anno 1607., ac 1622. fuit electus Capitaneus Armorum Civitatis Agrigentinæ; ac demum attentis propriis meritis, & potissimum Garziæ ejus ascendentis, specialem reportavit commendationem ad Regem Catholicum a Marchione de Villhena Pro-Rege Siciliæ, occasione, qua de anno 1607. se transtulit in Hispanias. Ab hoc autem Josepho natus est Rodericus, qui de anno 1629. fuit Dux Cohortis Militum, & de anno 1657. obtinuit aliud Officium Secreti, & de anno 1656. fuit Capitaneus Justitiæ Civitatis Agrigentinæ.

Ex Roderico verò prodiit in lucem *Joseph Secundus*, qui Matrimonium contraxit cum Donna Susanna Nobilis Familiæ *Salazar*, pluraque diversis vicibus exercuit nobilia munera Civitatis Agrigentinæ, cujus vestigia secutus alter Michael ejus Filius Vir Annæ Cutronas, & Pater Nobilis *Prætendentis* per quatuor vices summa cum laude functus est Officio Jurati Civitatis Agrigentinæ ejus Patriæ: Cum autem offi-
18 cia, gradus, honores, & munera nobilia dicantur illa, quæ talia reputantur in ea Civitate, in qua illa exercentur; Dubium non est, quin ab exercitio dd. munerum nobilium quovis tempore exercitorum ab omnibus ascen-
19 dentibus Nobilis Josephi de Sala, perfectum, completumque dici debeat præcipuum illud genus probationis nobilitatis, quo Sac. Religio Hierosolymitana in receptione Fratrum uti consuevit; ex firmatis per *Tiraquell. de Nobilit. cap.16. n.21.*, *Emus Petra ad Const. Apost. tom.2. fol.56. n.31.*, *Rot. in rec. dec.494. n.9. part.1.*, *& dec.266. per tot. cor. Cess.*, & passim alibi.

His ita se habentibus, nullius momenti apparuit supposita diversitas stemmatis gentilitii *Sala* inserti processui probationum Nobilis *Prætendentis* ab eo, quod apparet impressum in opere Baronii de Majestate Panormitana; Siquidem animadversum fuit, quod Baronius scripsit eo tempore, quo vivebat adhuc Joseph Sala Filius Michaelis, & Donnæ Eleonoræ Graffeo, qua de re ad patefaciendam illius nobilitatem conjunxit insimul insignia utriusque lateris Sala, & Graffeo; Processui verò Nobilis Josephi præpositum extitit solum stemma *Sala* sine mixtura alterius, quod sane, seclusis insigniis Graffeo, concordat in omnibus cum illo per Baronium; Inanis proinde remanet exceptio desumpta ab excogitata diversitate stemmatis *Sala*; cujus usus utpote
20 priscis temporibus in Nobilium tantummodo Familiarum distinctionem compertus *juxta Testimonium Francisci Mexebier in ejus opusculo inscripto Parte del Blasone*, *quem refert Antonius Chartar. in suo Prodromo Gentilitio, o vero Trattato delle Armi delle Famiglie lib.1. cap.3. §. A questi s'oppongono*: opportune ad convincendam nobi-
21 litatem pro effectu receptionis inter Milites de Justitia Sac. Religionis Hiero-

rosolymitanę perpenditur a *Caravit. Tit de Recept. Frat. cap.12. §. Il primo Requisito*, *Card. de Luc. de prehemin. disc.32. n.21.*, *Rot. dec.358. n.3. cor. Buratt.*, *& dec.614. n.18. cum seqq. cor. Merlin.*, *& in Melevitana Habitus 12. Aprilis 1720. §.Satisfactum cor. bon. mem. Herrera*.

Hactenus de Latere paterno *Sala*; Mox verò sermone converso ad Latus Avię paternę *Salazar*, desumitur Nobilitas hujus Lateris ex qualitate, & meritis comparatis in Hispaniarum Regnis usque ab Anno *1609. a Hieronymo Salazar*, *& a Gaspare ejus filio*, de quibus perenne Testimonium emergit ab altera Epistola Regia Philippi II. scripta de Anno 1588. Pro-Regi Siciliç occasione, qua alter Hieronymus Salazar Jun. se transtulit ad Insulam Siciliç, ibi -- *In attenzione delle qualità, e servigi di Don Girolamo Salazar, e quelli, che esseguirono li di lui Antecessori nell' estirpazione de Saraceni, come parimente delli meriti fattisi da Don Girolamo Jaime Salazar suo Avo l' Anno 1509.. e di quelli di suo Padre Don Gaspare, hò voluto distintamente raccommandarvi il detto D. Girolamo Salazar, ordinandovi, e comandandovi, che gl' abbiate particolar riguardo in cotesto Regno per onorarlo, ed impiegarlo nelli Posti, che corrisponderanno alla sua qualità, & abilità, del che mi darò per ben servito*; ex qua sane Epistola, ejusque tenore indubitata resurgit probatio Nobilitatis, meritorumque

22 d. Hieronymi Salazar usque ab Anno 1509., quę utpote derivans ab ore Regis superat in subjecta materia quodcunque genus melioris demonstrationis, ut observant, *Caravit. in Tit. de Recept. Fratr. cap.12. n.7.*, *Escobar. de purit.*, *& nobilit. par.2. quæst.25 §.3. num.50.*, *& seqq.*, *Rot. dec.213. n.3. par.13. recent.*, *& in Melevitana, seu Crotonen. Habitus 16. Maii 1729. §. Nam usque cor. Emo Cincio*.

Neque vero profuit adversus istam Epistolam repetere eam inanem, futilem exceptionem suspicionis informitatis, & simplicis sumpti de sumpto; Quę sicuti plene rejecta fuit, ubi supra fuit habitus sermo de alia Epistola ejusdem Philippi II. percutiente latus paternum *Sala*, ita fuit per Dominos penitus contempta respectu hujus alterius Epistolæ respicientis latus Avię paternę *Salazar*; Nedum quia hęc, & altera Epistola om-

23 ni carent suspicione, utpote extractę *ex Regesto Officii Regiæ Secretariæ*, quod habetur pro Originali ad quoscunque Juris effectus, ut pręter authoritates relatas in superiori §. *Neque urget*, animadvertit, *Rot. coram Molines dec.45. n.3.*, *& in Melevitana Habitus 11. Decembris 1719. §. Nullaque cor. bon. mem. Fosearo*.

Sed indubitantius, qnia occurrunt validissima adminicula, comprobantia veritatem pręfatę Epistolę Regię; Constat enim quod Hieronymus Jun. Salazar Nepos alterius Hieronymi Sen., de cujus meritis, & nobilitate testatur sępedicta epistola, de anno 1584. sese transtulit in Siciliam, & de anno 1615. contraxit nobile Matrimonium cum Donna Anna Alimena Nepte Ducissę Bisbonę eo tempore Uxoris Ducis Montalti Pro-Regis Siciliç: cum itaque Hieronymus Salazar Jun. de anno 1515. desponsaverit Neptem Pro-Reginę Siciliç; ac rursus in Instrumento dotali desuper stipulato, qualificatus conspiciatur tanquam *unus ex Magnatibus*, & a Ducissa Bisbonę Pro-Regina in ejus

24 epistola decoratus fuerit titulo *Per-Illustris* temporibus illis congruente tantum PersonisNobilibus in ore signanter Potentium; *Card. de Luc. de præhemin. disc.30. n.17.*; Ac demum de eodem anno 1615. a Duce Montalti Pro-Rege doceatur selectus in Vicesgerentem suum pro Statibus, quos possidebat in Regno Siciliç; Jam de se patet, & evidens redditur, quod nobilitas Hieronymi ab altioribus, & antiquioribus primordiis suam traheret originem; ut advertendo ad similes circumstantias notant *Decian. cons.7. n.20. vers. Non obstat.*, *Cassan. Catalog. glor. Mundi lib.3. par.8. consid.19.*, *Rota cor. Cavaler. dec.113. n.1.*, *& in rec. dec.551. n.4. par.4. tom.1.* Nobilitas enim sta-

25 tim, & ictu oculi non nascitur, ut ex *Textu in leg. stemmata ff. de Stabilib.* firmant collecti per *Taneredin. cons.4.*

26 *n.53.*, sed ex longa Majorum serie, splen-

splendore, & claritate descendit, *Tancredin. consf.*4. *n.*53., *Pagas de Ordinat. Reg. Portugall. tom.*3. *lib.*1. *tit.*24. *num.*9., & 10., *Rota dec.*478. *n.*7. *cor. Cerro*, & *dec.*217. *n.*2. *par.*13. *rec.*

Parvipensis exceptionibus cumulatis ad effectum detrahendi, minuendique fidem documentis præfatis coadjuvantibus veritatem, & legalitatem epistolæ Regiæ Philippi II. scriptæ in commendationem meritorum Hieronymi de *Salazar*, eorumque ascendentium fragilis siquidem visa est illa in eo constituta, quod Instrumentum dotale d. Hieronymi cum D. Anna Alimena Nepte Pro-Reginæ sit suspectum de falso, cum in eodem nec Pater, nec Patria dicti D. Hieronymi legatur expressa; dum enim aliunde constat, tum ex sæ-
27 pedicta Regia Epistola Philippi II., tum ex mandato Juratorum Civitatis Bisbonæ edito de anno 1614. quòd præfatus Hieronymus erat Filius Gasparis, & Nepos alterius Hieronymi, Hispanus Natione, & Patria Matritensis; utique negligentia Notarii non exprimentis in d. Instrumento dotali Patrem, & Patriam Hieronymi, fortasse quia satis erat comperta, & cognita, nil prorsus detrahit veritati, & legalitati præfati Instrumenti dotalis; ut in proposito considerant *Pacion. allegat. Civil.*182. *n.*6., *Rota cor. Buratto dec.*932. *n.*2., & *cor. Otthobon. dec.*251. *n.*53., *coram Dunozett. Jun. decis.*761. *n.*14., & *coram Bich. dec.*243. *n.*7.

Minorisque relevantiæ reputata fuit altera exceptio respiciens epistolam Ducissæ Bisbonæ, quæ tanquam non recognita, habenda dicebatur pro cartula informi nullam in judicio fidem promerente: ea quippe fuit usque ab
28 anno 1615. solemniter registrata in Archivo publico Civitatis Caltanissettæ; proindeque defectus formalis recognitionis abunde suppletus remanet ex d. exhibitione penes acta publica tempore non suspecto, & quidem a sæculo, & ultra; quemadmodum firmant *Gratian. discept. forens. cap.*551. *n.*1., *Carol. Anton. de Luc. ad eundem ibidem n.*2., *Rot. cor. Lancetta dec.*796. *n.*5. *tom.*3.

Frustra verò ad enervandam probationem desumptam ex relatis documentis, oppositum fuit, quod tota fides eorundem stet in d. *Josepho Abbate*, qui tanquam Archivista illa prius exemplavit, & deinde extractionem a se factam legalizavit, & authenticam reddidit: cum enim doceatur, quod d. Joseph fuerit uno, & eodem tempore, ac contextu Archivista, & Magister Notarius universitatis, documentis exemplatis, & extractis legalitatem superaddidit, quæ solummodo consistit in appositione sigilli universitatis, quod conservatur penes eundem Magistrum Notarium; Nec aliter fieri poterat juxta consuetudinem inveteratam d. Civitatis Bisbonæ, de qua deponunt Jurati, seu publici Repræsentantes ejusdem Civitatis.

Patet igitur ex prædictis; quod nobilitas hujus lateris *Salazar* suam trahens originem usque ab anno 1509. a Hieronymo Seniore, & Gaspare Filio Hispanis, continuavit in Insula Siciliæ eodem servato splendore sanguinis in Hieronymo Jun., qui contraxit d. nobile Matrimonium cum d. Alimena Nepte Ducis Montalti Pro-Regis Siciliæ, ex quo ortus est Antonius Pater Susannæ Aviæ paternæ Nobilis *Prætendentis*; qui quidem Antonius anno 1636. duxit in uxorem D. Annam de Nobili Familia *Petruso* pluries recepta, & admissa in Sac. Religione Hierosolymitana, prout testatur Eques Minutulus *in citato Tractatu fol.*46. 48. 50. 41. 310. Cum itaque ex his omnibus liquido constet hanc Familiam *Salazar*, postquam transiit in Insulam Siciliæ, affi-
29 nitates, & cognitiones contraxisse cum clarioribus Regni Siciliæ Familiis; maximum inde ad rem nostram consurgit argumentum demonstrans conservationem, & augmentum nobilitatis ejusdem Familiæ, prout unanimiter docent *Capyc. Latr. consult.*128. *in fin.*, *Card. de Luc. de præhemin. disc.* 12. *n.*22., *Rot. dec.*248. *n.*1. *post.*2. *volum. Farinacc.*

Cæterum hæc omnia palam comprobantia nobilitatem hujus lateris *Salazar*, per metam duorum sæculorum, & ultra, non erant omnino necessaria; Cum enim ejusmodi Familia sit origine

ni Hispana, etiamsi ejus generosa nobilitas aliud sibi certum principium asserere nequeat, quam ab illustri Matrimonio contracto de anno 1615. in Regno Siciliæ cum Nepte Pro-Regis, hoc sane superabundaret; ea ratione,

30 quia nobilitas Familiæ oriundæ ex Regnis Hispaniarum, verificanda non est a *Prætendentibus* de lingua Italiæ per metam duplicis sæculi requisitam ab eadem lingua in suis Familiis, sed per centum dumtaxat annos, juxta præscripta, quæ ex consuetudine Sac. Religionis servantur in lingua Hispaniæ, unde dictæ Familiæ originem trahunt; prout relatis pluribus Judicatis Sac. Religionis Hierosolymitanæ refert in puncto *Prior Caravit. tit. de recept. Fratr. cap.9. §. Se il Pretendente nasce ne' limiti d'una lingua, mà tira la sua origine da altra lingua &c.*

Non dissimili pariter firmitate probata apparuit generosa Nobilitas lateris Materni *Cutronas*, de cujus initio præclarum administrat Testimonium deputatio *Hieronymi Cutronas* facta de Anno 1502. in Vicarium Generalem Regni Siciliæ, de qua sane liquet tum ex Mandato tunc temporis facto per dictum Don Hieronymum *uti Vicarium Generalem* directo Juratis Civitatis Bisbonæ, tum ex edicto contemporanee publicato ab eisdem Juratis de Ordine *Illustris D. Hieronymi Cutronas Vicarii Generalis Excellentissimi Pro Regis* super prohibita extractione, & venditione frumenti, sub pœnis in eodem edicto comminatis, & executis; Tum, & evidentius ab Epistola extracta ex Regesto Regiæ Secretariæ, quam eodem Anno 1502. ProRex Siciliæ scripsit Regi Catholico, ubi narrat, quod ad occurrendum periculis Annonæ penuria imminentibus, deputaverat duos Vicarios Generales pro impedienda extractione frumenti, quorum alter, nempe *Don Girolamo Cutronas Cavaliere naturale di Calabria nel Regno di Napoli, & abitante in questo, ha dato Saggio del suo amore, e zelo a Vostra Maestà adempiendo intieramente all' obbligazione corrispondente al suo sangue.*

Nullatenus subsistente solito diffugio, quod dicta documenta existentia in Archivo Civitatis Bisbonæ, nec legalia sunt, nec authentica, quinimo suspecta de falso, cum non probetur ea fuisse antiquitus reposita in memorato Archivo a Personis non suspectis, & in forma valida, ac legali. Exceptio enim isthæc etiam quoad alia documenta superius expensa toties repetita, prorsus inanis, & vana dijudicata fuit; Eatenus enim prædictæ Scripturæ existentes in Archivo Civitatis Bisbonæ fuerunt extractæ, & legalizatæ ab una, eademque Persona, nempe *Josepho Abbate*, quia dictus Joseph erat contemporanee Archivista, & Magister Notarius. Nec de cætero ad effectum tribuendi fidem eisdem Documentis necesse est, quod Archivista deponat, ea fuisse antiquitus reposita in eodem Archivo sub forma legali, & authentica; Cum res

31 notoria sit, quod in publicis Archivis reponuntur, & custodiuntur scripturæ authenticæ, & per consequens quoties ibidem fuerunt registratæ, plena fides eisdem præstanda venit; *Adden. ad Buratt. dec.667. n.15., Rot. cor. Merlin. dec.364. n.3., & in rec. dec.340. n.24. par.16., & cor. Benincas. dec.214. n.2., & dec.400. n.3. cor. Card. Caprara.*

Tantoque magis in casu subjecto, quia constat de antiquitate memorati mandati directi Juratis Bisbonæ *a Don Hieronymo Cutronas uti Vicario Generali de anno* 1502., & dubitari nequit, cum illud legatur subscriptum *a Joanne de Itali Pro-Magistro Notario illius temporis*, & apparet executum a Juratis, nec non registratum inter acta publica Civitatis Bisbonæ anni 1502. Ac ulterius quod attinet ad Epistolam Pro-Regis, ea docetur extracta *ex Regesto Regiæ Secretariæ*, ubi asservantur aliæ

32 plures, quæ quantumvis destitutæ subscriptione Pro-Regis, adhuc tenent locum Originalis ab eadem Secretaria custoditi. Quibus stantibus, cessat quælibet suspicio illegalitatis præfatorum documentorum, & assertæ recentis repositionis eorundem in Archivo; quæ de cætero si posset ad libitum cujuscunque Contradictoris proponi, actum esset de publicis Archivis, & de fide illis debita, nam quilibet placito suo posset excita-

citare suspicionem de recenti scripturarum immissione in Archiva publica; quæ tamen suspicio utpote involvens
33 præsumptionem plurium delictorum, & falsitatum, requirit ad sui probationem demonstrationes manifestas, & non vanas, aut chimericas ratiocinationes; *Rota dec.276. n.38.; & 39. par.4. tom.2. rec., & dec.31.n.10. tit. de Jurepatr. cor. Card. Falcon.*

Vindicata sic generosa nobilitate D. Hieronymi Cutronas, patens est, quod arbor hujus lateris desumit initium satis conspicuum nobilitatis ab eodem D. Hieronymo, qui usque ab
34 Anno 1500. docetur decoratus a Juratis Civitatis Bisbonæ titulo *Illustris* tunc temporis conveniente Personis primariæ nobilitatis, & de anno 1502.
35 promotus fuit ad d. Officium *Vicarii Generalis*, quod semper collatum fuit Nobilibus primi Ordinis Regni Siciliæ, & passim Sacra Religio Hierosolymitana approbavit pro certo initio nobilitatis eximię, ut videre est apud Minutulum *fol.214., & fol.306.*

Continuatio autem nobilitatis dicti Hieronymi in altero *Hieronymo Juniore ejus Nepote* evidentius comprobatur ex conspicuo Matrimonio per eundem contracto cum Nobili Puella *de Stephano*, juxta Capitula matrimonialia semel, & iterum ab ipsomet originali extracta. Ex hoc autem pręclaro conjugio progenitus fuit *Antonius*, & ab eo alter *Hieronymus hujus nominis tertius*, qui de anno 1659. deputatus fuit in *Capitaneum Civitatis Suteræ*,
36 quod sane officium semper fuit in Sac. Religione Hierosolymitana specialiter consideratum, uti probatio superlativa nobilitatis pro effectiva admissione ad habitum, & ulterius idem Hieronymus fuit admissus inter Officiales SSmæ Inquisitionis, qua occasione Jurati Civitatis *Bisbonæ* requisiti de moribus, & nobilitate responderunt, *che per quello si tratta della qualità del medemo, li diciamo, che campa con commodità, avendolo lasciato ricco suo Padre Don Pietro Antonio Cutronas, quale si manteneva da Nobile, e con fasto delle sue entrate, senza aver mai decaduto, e colla stessa maniera di suo Padre campa Don Girolamo, e si mantiene da Nobile &c.*, ut latius legitur in epistola Juratorum, quæ utpote recipi-
37 ciens acta civilia rite potuit extrahi ab Archivo SSmæ Inquisitionis: ex dicto autem Hieronymo ortum duxit Felix, qui contractis nuptiis cum Gratia Castelli genuit D. Annam Cutronas Matrem Josephi *Prætendentis*; Per has autem probationes convincentes mu-
38 nia nobilia exercita per illos de Familia *Cutronas*, Matrimonia inita cum Feminis illustribus, communem famam, & existimationem; remanet eminenter comprobata nobilitas hujus lateris; quemadmodum pluribus collectis firmat *Rota in Assisen. Habitus 20. Junii 1717. §. Neque ulla cor. bon. mem. Foscaro, & in Neapolitana, seu Melevitana Habitus 7.Maii 1725.§.Exordium cum seqq. cor. R.P.D.Nunez.*

Nec relevat, quod descendentibus d. D. Hieronymi nunquam attributi fuerint in pluribus actibus publicis tituli nobiliores *Illustris*, *& Illustrissimi*, sed nulli, vel ad Summum *Magnifici*: non enim temporibus illis, quibus prodierunt d. actus, invaluerat in Civitate *Bisbonæ* fastidiosus luxus titulorum, quibus distinguebantur personæ primariæ nobilitatis. Sed potius duobus re-
39 tro sæculis, & præsertim in locis illis, in quibus titulorum luxuria plausum adhuc non obtinuerat, titulus Magnifici designativus erat eximiæ, & perillustris nobilitatis, prout unicuique notum est, & advertunt *Tiraquell. de nobilit. cap.8.n.15., Mastrill.de Magist. tom.2. lib.5. cap.3. n.11., Card.de Luc. de præemin. disc.38. n.18. vers. titulus autem Magnifici.*

Eoque minus subsistit, quod Familia ista nunquam habita fuerit pro Nobili, eo quod semper vixit in terra Bisbonæ loco humili, & baronali; Siquidem in rei veritate Familia *Cutronas* omni tempore habita fuit pro una ex illustribus Regni Siciliæ, prout concludunt plures Testes Nobiles, & Sacerdotes examinati usque ab anno 1570., & ulterius comprobat amplissima fides quatuor Juratorum Civitatis *Bisbonæ*, qui nedum testantur de domiciliis, & habitatione, quam ibi perpetuò retinuerunt

runt plures Familiæ Illustrissimæ, signanter *Perolla*, *Zavateri*, *e Napoli*, aliæque passim admissæ in Sac.Religione Hierosolymitana, ut liquet *ex Tractatu Minutuli fol.*47., *fol.*46:, & 45., *fol.*44, sed etiam deponunt, quod Familia *Cutronas* originaria ex Civitate *Tropeæ* in Provincia Calabriæ, & nuper extincta *in D. Anna Matre Nobilis Prætendentis* reputata fuit per *publica voce, e fama per una delle qualificate distintissime Famiglie in questo Regno di Sicilia*; Hisce autem Testibus
40 Magistratum Civitatis constituentibus in subjecta materia deferendum esse firmat in specie *Rot. dec.*358. *n.*7. *coram Buratt.*, & *dec.*317. *n.*9. *cor. Emer. Jun.*, & *dec.*615. *n.*3. *cor. Lancetta*, & *dec.*108., *n.*14. *cor.Rmo Crispo*.

Accedit ad hæc quartum, & ultimum latus Aviæ maternæ *lo Castello*, respectu cujus desumitur expedita probatio nobilitatis usque ab anno 1502. ex Decreto Juratorum Civitatis *Bisbonæ*, quo mediante docetur, quod *D.Philippus lo Castello* de d. anno exercuit de mandato Secretariæ Regiæ no-
41 bile officium Capitanei *Suteræ*, decoratusque fuit titulo *Nobilis*, ac ulterius de anno 1505. interfuit tanquam Nobilis publico Concilio ejusdem Civitatis, stante distinctione inibi vigente inter Nobiles, & Plebejos; ex quibus sane documentis plena resurgit probatio nobilitatis; *Emus Petra dicta Const. Apost.tom.*2. *fol.*56., *Miccalef. in Summa verb. nobilitas n.*6., *Rota in Melevitana Habitus* 11. *Decembris* 1719. §.*Verum eum seq. cor.bon.mem.Fosearo.*

Non urgente, quod in dictis publicis Conciliis interveniant, & admittantur tam Nobiles, quam Populares, & Plebei. Quamvis enim non inficietur, quod publicis Conciliis intersint tam
42 veri Nobiles, quam simplices Cives; Ea tamen occurrit distinctio, quod illi, qui tanquam Nobiles interveniunt vere tales sunt, & reputantur apti, ac idonei ad exercenda nobilia Officia Jurati, & Capitanei; & e converso simplices Cives, nec decorantur titulo *Nobilium*, nec exercere possunt nobilia Officia, prout deponunt Jurati Civitatis. Hujusmodi autem formalis distinctio Nobilium a Civibus, istorumque exclusio a muniis, quæ conferuntur solis Nobilibus, sicuti Ordinem Patritium componit, ita eam generosam nobilitatem importat, quæ in militaribus Religionibus requiri solet, ut passim firmavit *Rota*, & signanter *decis.*494. *n.*9. *par.*1., & latius *in Melevitana Habitus* 15.*Junii* 1685. *cor.clar. mem. Card. Caccia*.

Verum Nobilitas generosa D. Philippi lo Castello evidentius comprobata remanet ab altero publico Concilio anni 1520., cui interfuit tanquam Nobilis Juratus, & *Locumtenens Regii Capitanei Suteræ*; Proindeque titulus primor-
43 dialis generosæ Nobilitatis hujus Lateris *Castello* nulli subjacet ulteriori censuræ, cum desumatur ex præfatis Officiis Jurati, & Capitanei exercitis in Civitate Suteræ, quæ perpetuo fuerunt admissa a Sacra Religione Hierosolymitana veluti probantia generosam nobilitatem illius, qui eadem Officia exercuit, ut pluribus adductis exemplis deponunt Jurati, ac etiam desumitur ex Tractatu sepedicti Minutuli.

A dicto D. Philippo natus est *D. Antonius Sen.*, qui more nobilium viven-
44 do titulo *Nobilis* decoratus apparet in pluribus actibus publicis, & signanter in duobus Mandatis anni 1538., & 1572., ac de anno 1584. insignitus conspicitur Officio Jurati; Proindeque dubium non est, quod Paternam nobilitatem in eum transfusam conservavit; juxta *Textum in Leg. Si Senator Cod. de Dignit.*, *Tiraquell. de Nobil. cap.*15., *n.*1., *Grat. Discep. Forens. cap.*590. *n.*15., & *seqq.*, *Rot. dec.*572. *num.*9. *coram Pieb.*, & *decis.*207. *n.*2. *part.*13. *rec.*

Quin subsistat falsitas impicta mandato reportato de anno 1572. *a D. Antonio Castello Sen.* filio D. Philippi, eo sub obtentu, quod mandatum istud relaxatum fuit a Petro *lo Castello* filio Antonii Jun., qui de anno 1604. constitutus erat in ætate annorum 17., & sic natus non erat de anno 1572., atque dictus D. Antonius Sen. jam vita functus erat; sicque dictum Mandatum reportatum de anno 1562. nec dirigi potuit ad Don Antonium Seniorem mortuum,

tuum, nec relaxari D. Petro non adhuc nato.

Objectum enim subnixum apparuit equivoco facti; *Petrus* enim lo Castello, qui de anno 1582. relaxavit Mandatum favore D. Antonii Sen. Filii Philippi, non est ille Petrus *lo Castello* Filius Antonii Jun., qui de anno 1572. nondum erat natus, sed erat diversus
45 Petrus; sic dictante juris presumptione ad salvandam fidem debitam Actis publicis; *Rot. dec.*548. *n.*7., *& seqq. par.*5. *tom.*2. *rec.* Stante potissimum pluralitate familiarum hujus cognominis Castello existentium eodem tempore in Civitate Suterę, ex quibus derivare potuerunt duo distincti *Petri*, unus antiquior, & alter recentior, eoque fortius accedente Testimonio Cancellarii Societatis Animarum Purgantium Civitatis Suterę, quod probat extitisse uno, eodemque anno 1608. *duos Petros lo Castello*; Cumque temporis injuria defecerint Libri Baptismales Ecclesię Matricis ante an. 1585., ut testatus est Archipresbyter Suteræ, ita quidem ut haberi non potuerit probatio nativitatis, & filiationis dictorum geminorum Pe-
46 trorum; Utique in defectum dictæ melioris probationis admissa fuit probatio suppletiva ad effectum demonstrandi palmarem diversitatem dictorum Petrorum contemporaneæ viventium, quam satis comprobant acta publica tot adminiculis circumsepta; ad *Text. in leg. Instrumenta Cod. de Probat.*, *Guidopap. dec.*441., *Aebill. dec.*1. *de Confess.*, *Rot. decis.*385. *n.*8. *part.*1. *divers.*, *& decis.*201. *num.*11. *part.*5. *tom.*1., *& decis.*47. *n.*15. *part.*6., *& dec.*285. *n.*12. *part.*13. *recent.*

Æque fragilis erat altera pars objecti in eo reposita, quod de anno 1572. dictus *D. Antonius Sen.* jam vita functus erat, dum ipsius Testamentum fuit apertum de anno 1556. Quamvis enim
47 Antonius suum scripserit Testamentum de dicto anno 1556.; non inde tamen resurgit probatio aperitionis ejusdem Testamenti de dicto anno; quin imo ea prorsus exclusa remanet; quia post annum 1556. plures adhuc supervixit annos Antonius, pluraque exercuit munera, & officia, & signanter de anno 1594. functus est Officio Jurati, ut comprobant Documenta superius relata §. *Quin subsistat*. Nec sane novum est, sed sæpe contingere videmus etiam infirmos in summo vitæ discrimine constitutos disponere, prout par est, Domui suæ, & subinde reconvalescere, diuque supervivere; prout in puncto respondens huic met objecto considerat *Rota in Neapolitana, seu Melevitana Habitus* 11. *Decembris* 1724. §. *Immunis cor. bon. mem. Cerro*.

A dicto D. Antonio Sen. filio Philippi natus est *D. Antonius Jun.*, qui de anno 1603., & 1604. fuit unus ex Juratis Civitatis *Suteræ*, atque ex isto Petrus, & Joseph ejus Filii, qui adnumerati fuerunt inter fundatores Societatis Animarum Purgantium, quæ Societas admittit, & recipit personas dumtaxat Nobiles sine ulla mixtura popularium, ut testatur Cancellarius, ex Petro vero prodiit in Lucem *Franciscus* Pater Gratiæ Castello Aviæ Maternæ Nobilis *Prætendentis*, qui omnes Paternam, & Avitam nobilitatem conservarunt, & retinuerunt, ut patet ex præclaro Testimonio Juratorum Civitatis Suteræ fidem faciente, quod Familia *Castello* omni tempore fuit, & est *una delle principali Famiglie Nobili della Città di Sutera*; Cum autem nemini melius prospecta sit Nobilitas pro-
48 priorum Concivium, quam publicis in Civitate Repræsentantibus, illorum depositio in subjecta Materia dubio procul attendenda venit; *Tiraquell. de Nobil. cap.*10. *n.*8., *Escobar. de Purit. Sang. quæst.*4. §.5. *n.*4., *Rot. dec.*68. *n.*1. *cor. Cavaler.*, *dec.*358. *n. fin. coram Buratt.*, *& dec.*1170. *num.*20. *tom.*5. *cor. Molines*.

His omnibus accedit quoad omnia quatuor Latera Nobilis *Prætendentis* solemne Testimonium plurium testium tum sanguine, tum dignitatibus illustrium, qui examinati de more coram primis duobus Commissariis deputatis ad conficiendum Processum, uno ore, & de certa scientia deposuerunt de antiqua generosa nobilitate omnium dictorum quatuor Laterum, a quibus descendit Nobilis *Pretendens*; De quibus sane Testibus magna semper habita fuit

49 ra-

49 ratio in confirmationem probationis Nobilitatis pro hoc præcifo effectu admiffionis ad Habitum Hierofolymitanum; prout perpetuo dixit *Rota*, & fignanter *cor. Celf.dec.266. n.1., coram Emerix. Jun. dec.530. num.2., dec.167. n.1., & 2. part.7., & decif.213. n.2. part.13., & decif.229. num.1., & feq. part.16. rec.*

Reliquum nunc erat agere de nullitatibus impictis recognitioni, & approbationi documentorum factæ per Judicem a noftro Sacro Auditorio fubdelegatum; fed in hoc parum fane immorandum fuit; Quamvis enim validitas Proceffus Remiffiorialis impugnaretur eo fub obtentu, quod poft præfentationem Decreti per Me alias editi, non fuerit expectatus lapfus termini quadraginta dierum in eodem Decreto præfcripti, & recognitio documentorum peracta fuerit ante præfentationem ejufdem decreti una cum Regio exequatur; Placuit tamen refponfio, quod terminus quadraginta dierum unice præfcriptus fuit, ad hoc ut Commiffariis Puritatis commorantibus Melitæ commodum temporis fpatium daretur conftituendi Procuratorem in Civitate *Agrigentina*; Cum autem ipfi loco deputandi Procuratorem Agrigenti, conftituerint eundem Panormi, ubi confumptus fuit curfus feptem Menfium ad effectum reportandi Regium Exequatur, non fine gravi fufpicione, quod id evenerit ex impedimentis præftitis a Procuratore eorundem Commiffariorum; In hifce profecto circumftantiis, excufandus videbatur Jofeph, fi poft obtentum Regium exequatur, vidente, ac fciente eodem Procuratore, putaverit expectandos non effe alios quadraginta dies pro facienda præfata fcripturarum recognitione; fibique imputare debent Commiffarii, quod in tam diuturno temporis fpatio neglexerint deputationem Procuratoris in Civitate *Agrigentina*; Æqui enim bonique ratio non patitur, ut Jofephus ex alterius ofcitantia, & culpa damnum,

50 & præjudicium fentire debeat; ad regulam *Text. in leg. ex hoc Edicto. §. Plane ff. de eo per quem fact. erit*, *Rot. cor. Carillo dec.8. n.6., & in Melevit. Ancianitatis 15. Februarii 1700. §. Et fi enim cor. bo. me. dell'Olmo, & in ejus confirmatoria cor. Molin. dec.806. n.41.*

Allegatus vero defectus extractionis facile contemni promeruit, dum eam abunde fupplet recognitio, & approbatio Documentorum facta per perfonas deputatas non authoritate privata, fed a Judice fubdelegato, de cujus fide, & religione nullatenus eft ambigendum; Potiffime quia mens noftri Sacri Tribunalis vere, & realiter fuit requirendi fimplicem recognitionem ad unicum effectum tollendi, fi poffibile erat, tot querelas, quot congerebant fine ullo colore Commiffarii fuper fufpicione falfitatis dictorumDocumentorum;Cum cæteroquin formalis extractio fcriptu-

51 rarum nequidem requiratur ab ipfis Statutis, & Ordinationibus Sac. Religionis, quæ petentibus Habitum non imponunt onus materialis extractionis Jurium coram Commiffariis, fed tantummodo recognitionem, & comparationem fcripturarum, quemadmodum confentanee ad *Ordinat.8. tit.2. de Recept. Fratr.* tradit, & explicat *Prior Caravit. in fuo Tract. eod. tit.2. de Recept. Frat. cap.15.*

Cæterum quatenus etiam in confectione dicti Proceffus Remiffiorialis concurreret aliqualis defectus quoad extrinfecas folemnitates, adhuc Dominis vifum fuit, non effe ex hoc capite adeo rigide procedendum cum Jofepho, tum quia libenti animo, atque hilari fronte fubivit onus recognitionis, feu comparationis fcripturarum, a qua dubio procul fuerat difpenfatus in Brevi Pontificio refpectu trium Laterum *Salazar*, *Cutronas*, & *Caftello*, Tum & efficacius, quia nova Jurium recognitio demandata non fuit, ut funda-

52 mentum effentiale faciendæ probationis, fed potius ad quandam fuperabundantiam, & adminiculative ad probationes jam factas, quæ per fe jam erant fufficientes pro verificanda generofa Nobilitate Jofephi *Prætendentis*; In quibus fane terminis attendi non meretur aliqualis defectus folemnitatum extrinfecarum; prout in durioribus terminis docet *Prior Caravit. in fuo Tractat. d. tit.2. de Recept. Frat. cap.19. quæft.3.*

Ha-

Habita potissimum præ oculis ea satis gravi, & urgenti ponderatione, quod in hac contradictione adversus Nobilem Josephum assumpta per Commissarios nobilitatis, & puritatis, & per plurium annorum spatium protracta,
53 nec unus unquam apex, vel umbra obstaculi opponi potuit, quæ quatuor Familiarum de quibus agitur, splendorem obumbraret, sed tota contradictio semper stetit in criticis, & inanibus cavillationibus adversus probationes per eundem Josephum confectas, quas a toto genere, apocriphas, informes, & suspectas esse semper opposuerunt, sed nunquam probarunt. Ex hac autem notabili circumstantia, grande Domini desumebant argumentum comprobans, quod vere ab hisce Familiis Nobilis Josephi omnis exulet maculæ suspicio. Si enim ulla substantialis nota, aut defectus adesset, utique in tanta, & tam diuturna contradictione, omissis levioribus oppositionibus, in lucem prodiisset; ut in proposito bene ponderat *Rota in Melevitana Habitus* 11. *Decembris* 1719. §. *Et quidem cor. bon. mem. Foscaro, & in confirmatoria* 10. *Maii* 1720. §. *Efficacius cor. bon. mem. Herrera*.

Et ita utraque parte viriliter jura sua deducente, & ad satietatem audita, post multiplicem causæ propositionem responsum fuit.

TRICARICEN. DECIMARUM.

Merc. 26. *Junii* 1737.

ARGUMENTUM.

Post divisionem Parochiarum jus decimandi translatum fuit in Parochos; solumque pro quarta decimarum assistit Episcopo juris dispositio, nisi tamen in divisione, & erectione expresse omnes in Parochos translatæ fuerint: immo eadem juris dispositio non sufficit ad adjudicandam Episcopo d. quartam, nisi concurrat consuetudo. Decimæ
11 novales pertinent ad originarium Decimatorem, nec comprehenduntur sub antecedenti locatione, conventione, aut qualibet alia concessione.

SUMMARIUM.

1 *Post divisionem Parochiarum Episcopus non habet quidem jus ad omnes decimas; sed illud tamen habet ad quartam partem, nisi in divisione, & erectione expresse translatæ omnes fuerint in Parochos:*

2 *Quæ tamen juris assistentia non sufficit ad eidem adjudicandam dictam quartam partem, nisi concurrat consuetudo eam exigendi.*

3 *Libri Capituli plene probant contra idem Capitulum, & Clerum.*

4 *Testes informes, ac lite pendente expiscati, consanguinei, affines, & de gremio Capituli, & Cleri, nihil eorum favore probant, maxime si mendacii convincantur.*

5 *Ex quo in Instrumentis venditionum Prædiorum enuntietur, illa esse obnoxia decimis, eruitur decimas prædiales esse in usu.*

6 *Documenta nequeunt ab exhibente impugnari.*

7 *Immemorabilis destruitur a simplici contrario rumore.*

8 *Adversus Ecclesiam vacantem non currit præscriptio.*

9 *Quadragenaria, ad discrimen centenariæ, lædere nequit dispositionem juris, nisi adsit titulus coloratus;*

10 *Titulus autem coloratus ad præscribendam quantitatem decimarum non oritur ex locatione, quæ in perpetuum expleta non fuerit pro certa, & determinata quantitate.*

11 *Decimæ novales pertinent ad originarium Decimatorem, nec comprehenduntur sub antecedenti locatione, conventione, vel qualibet alia concessione.*

DECISIO LXXXV.

Deberi Episcopo Tricaricen. *quartam partem Decimarum personalium, tertiam verò prædialium etiam de Novalibus, tam præsentibus, quam futuris,* definitum fuit ab A.C. Furietto per sententiam confirmatam ab altera nostri S. Auditorii præviis geminis decisionibus editis *sub die* 27. *Junii*, & 10. *Decembris superioris anni, cor. R. P. D. meo Crescentio*; Quibus tamen nondum acquiescens Capitulum curavit mihi dirigi

rigi ulteriorem causæ commissionem, ad cujus tramites proposui in hodierna audientia dubium -- *An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda*, cui Domini respondere non hæsitarunt, *sententiam Rotalem esse confirmandam*,

Quamvis enim divisio Parochiarum abstulerit Episcopo titulum Parochi
1 universalis, ita quidem ut hodie nequeat amplius habere jus pro exactione omnium Decimarum; Adhuc tamen, donec non doceatur de divisione, & actuali Parochiarum erectione facta sub expressa lege translationis omnium Decimarum in Parochum, admissioni Episcopi ad solam quartam Decimarum etiam post secutam divisionem Parochiarum suffragari visa fuit dispositio juris desumpta *ex cap. conquerente de Offic. Jud. Ordinar.*, in quo Summus Pontifex Honorius III. longe post sæpedictam Parochiarum divisionem recenset inter Jura Episcopalia quartam Decimarum, ut latius animadvertit, & comprobat utraque decisio superioris instantiæ, utrobique sub §.2., & 3,

Sed, & si post præfatam erectionem, & divisionem Parochiarum ejusmodi
2 juris assistentia de se sola non sufficeret pro adjudicanda Episcopo quarta parte Decimarum, nisi concurreret una simul consuetudo exigendi eandem quartam juxta plurium Doctorum opinionem, de qua cum aliis *Engel. in jus Canon. de cens. n.*19.; Removetur quævis amaritudo in subjecta hypothesi, in qua revera militat favore Episcopi consuetudo decimandi, tum generalis in tota Diœcesi Tricaricen., tum specialis, & individua in terra Montis Albani, prout referendo verba desumpta ex antiqua visitatione anni 1589., nec non ex Instrumento locationis Decimarum anni 1596., ac demum ex continuatis descriptionibus factis in libris ipsius Capituli usque ad annum 1672. plene firmat prior decisio alterius instantiæ §.3. 4., & 5.

Constabilitio itaque pro controversa exactione Decimarum bono Iure Episcopi resurgente tam a Juris dispositione, quam a generali, & speciali consuetudine; Nullatenus officere visa fuit exceptio percutiens Decimas *prædiales* in eo reposita, quod in Territorio Montis Albani non sunt in usu, nec ullæ solvantur Decimæ prædiales; Usus enim hujusmodi Decimarum prædialium, earumque exactio, nedum comprobatur ex formali Testium examine per Episcopum exhibito; sed etiam pa-
3 lam resurgit ex partitis extractis a libris ipsius met Capituli, in quibus non semel, sed iterato legitur descriptio per *le Decime personali, e prediali*; Inani proinde conatu impugnatur usus Decimarum Prædialium in Terra Montis Albani, de quo constat ex dictis partitis, quæ dubio procul adversus Capitulum, & Clerum plenam constituunt probationem ex Juribus notissimis; de quibus *Rota cor. Card. Falconer. dec.*1. *n.*7. *tit. de Locat.* cum aliis adductis in priori *Decisione R. P. D. mei Crescentii* §.5.

Parvipensa responsione, quod illa species Decimarum *prædialium*, quæ sub hac appellatione descripta legitur in libris Capituli, referenda sit, non jam *ad Decimas prædiales Spirituales*, quæ nullatenus sunt in usu in Terra Montis Albani, *sed ad quotam portionis Dominicalis*, quam Capitulum exigit jure dominii temporalis a Conductoribus propriorum agrorum, ut deponunt Testes nuper exhibiti per Capitulum, ac etiam eruitur ex geminis Instrumentis cujusdam venditionis factæ Episcopo, in quibus enuntiatur, quod Prædia vendita erant obnoxia oneri Decimarum favore Capituli.

Pro remotione siquidem hujusce objecti noviter excogitati, ponderabant Domini, quod assumptum hujusmodi innititur simplicibus, ac prorsus
4 informibus Testium depositionibus lite pendente expiscatis, qui vel sunt de gremio ipsius Capituli, vel sunt consanguinei, & affines eorundem de Capitulo, & Clero, quibus proinde nulla fides venit adhibenda; Potissime quia iidem Testes convincuntur de aperto mendacio, tum ex ipsa evidentia facti, tum ex libris retentis in Archivo ipsius Capituli, & Cleri; tum ex aliis Testibus Sacerdotibus de Gremio ejusdem Cleri formiter examinatis de an. 1729., tum denique ex publicis Instrumentis

tis exhibitis ab eodemmet Capitulo.

Et primo sane dd. Testes convincuntur de falso; quia quarta pars debita Episcopo ex Decimis personalibus, quas aliis Testes inducti ab eodem Capitulo affirmant vix ascendere ad tumulos frumenti 200. non excederet tumulos 50., si ergo constat, quod Capitulum hactenus solvitEpiscopo annuos tumulos 40., & Ducatos 83., & sic in totum plusquam tumulos 150., jam patet ex evidentia facti hujusmodi præstationem non esse correspectivam solis Decimis personalibus; sed pernecesse comprehendere etiam prædiales, quarum usus proinde nequit sine mendacii nota impugnari ab hodiernis Testibus Capituli; ut animadvertit *secunda decisio R.P.D. mei Crescentii §. Quod autem*.

Rursus iidem Testes de falsitate redarguuntur ex partitis formiter extractis a libris ejusdem Cleri, & Capituli, ex quibus desumitur literalis distinctio inter Decimas personales, & prædiales: & quamvis ibibem Decimæ prædiales quandoque nuncupentur *Terraggi*; Non inde tamen infertur recte, quod dd. Decimæ sint illæ, quæ solvuntur Capitulo ratione locationis propriorum bonorum, & non aliæ Decimæ prædiales spirituales, quæ petuntur ab Episcopo Tricaricensi; Si enim *ad portionem dominicalem* referenda esset illa pars fructuum a bonorum possessoribus tradita Capitulo sub nomine *Terraggi*, nulla certe quota ex iisdem fructibus obtigisset Episcopo, qui nullum jus habet participandi de fructibus bonorum jure dominii, & proprietatis spectantium ad Clerum: cum itaque dubitari nequeat, quin Episcopus particeps fuerit de hisce fructibus solutis sub nomine *Terraggi*, pernecesse fatendum est, id non alio titulo evenisse, quam illo Decimarum prædialium spiritualium, quemadmodum ponderat prima decisio Superioris instantiæ §.9. 10.

Tertio falsitas dictorum Testium palam eruitur, tum ex depositione aliorum Sacerdotum de ipso gremio Capituli, qui formiter examinati de anno 1729. deponunt, Clerum Montis Albani exigere Decimas prædiales etiam super Agris Civium particularium:
5 Tum etiam ex his publicis Instrumentis novissime exhibitis a Capitulo, ex quibus liquet, venditiones bonorum a quibusdam Civibus factas, & celebratas fuisse sub illa expressione; quod bona propria per eos vendita erant obnoxia solutioni Decimarum favore Ecclesiæ Matricis. Posthabitis itaque sæpedictis Testibus nuper exhibitis a Capitulo, tot personalibus exceptionibus obnoxiis, & de falso palam convictis, prorsus inanis dijudicata fuit Capituli prætensio, quod in Terra Montis Albani non existant, nec sint in usu Decimæ prædiales spirituales, quodque Clerus sub nomine Decimarum solum exigat suam portionem dominicalem super propriis bonis jure dominii sibi spectantibus, non verò super bonis particularium Civium; Cum adversus ejusmodi prætensionem militet eviden-
6 tia facti comprobata ex ipsismet documentis per Clerum exhibitis, quæ proinde per eundem nullo pacto queunt impugnari; ad tradita pnr *Rot. dec. 238. num. 15. cor. Gregor., & decis. 127. num. 1., & seqq. coram Otthobon., & decis. 1186. n. 39. coram Molin.*, ubi concordantes.

Sublata priori exceptione Cleri Montis Albani impugnante in totum Decimas prædiales spirituales, ejusdem levitatis visa fuit altera, qua mediante, Decimę non controvertuntur in genere, sed tantum in quantitate, quæ vigore consuetudinis immemorabilis, vel saltem quadragenariæ contenditur restricta ad certam quotam tumulorum 40. frumenti, & ad ducatos 83. hactenus exactos a pluribus antecessoribus hodierni Episcopi Tricaricen.

Quo enim ad consuetudinem immemorabilem solvendi Episcopo certam invariabilem quotam ratione Decimarum prædialium, & personalium, cum liqueat ex antiqua visitatione an. 1596., ac etiam ex partitis extractis a libris Cleri, Episcopos usque ad annum 1672. consuevisse Decimas exigere non jam in certa designata quota; sed in sua quarta, ac respective tertia parte sibi debita in specie; Cessat ex facto asserta
7 consuetudo immemorabilis solvendi

pro Decimis certam quotam, cum ea de jure destruatur a simplici rumore in contrarium, ut sæpe dixit *Rota*, *& signanter in dec.254. n.1., & 2., & dec.324. n.13. par.1., & dec.248. n.2. par.2. rec., & dec.875. n.16. coram Molinei*.

Non urgente, quod saltem in vim quadragenariæ, quæ intercessit ab anno 1672. ad diem motæ litis præscriptus censeri debeat modus solvendi controversas Decimas in tumulis 40. frumenti, & ducatis 83. Potissime cum agatur, non jam de præscribendis Decimis in totum, sed solum de simplici earum reductione ad certam quantitatem, in quibus terminis satis esse videtur simplex quadragenaria etiam sine titulo colorato.

Multiplici quippe responsione diluitur objectum, quarum prima est, quod ab anno 1672. plures numerantur vacationes Sedis Episcopalis, & non semel contigit, quod vacatio per plures annos duraverit; quapropter cum de
8 hoc tempore Ecclesia legitimo caruerit defensore, non poterat adversus eandem currere præscriptio, ut ad terminos *Textus in cap. de quarto, ubi Gloss. verb. caruisset de præscript. firmat prima decisio alterius instantiæ* §.8.

Altera responsio desumitur ex eo, quod quadragenaria ad discrimen cen-
9 tenariæ nullius est roboris, & efficaciæ, nisi comitem habeat titulum saltem coloratum, ubi, prout in hypothesi mediante prætensa solutione certæ, & invariabilis summæ læditur dispositio juris decernens favore Episcopi quartam Decimarum juxta *Textum in cap. conquerente de Offic. Jud. Ord.*; Titulus
10 autem coloratus deficit in casu, nec mutuari valet a locatione, de qua nullum exhibetur documentum præseferens, quod in perpetuum expleta fuerit pro certa, ac determinata summa, sicque d. locatio apta non est tribuere titulum sufficientem ad præscribendum; prout late firmat *secunda decisio R.P.D. mei Crescentii* §. *Quemadmodum*, *& sequen.*

Cæterum quatenus etiam ab an. 1672. intercessisset lapsus completus quadragenariæ, eademque in subjecta hypothesi foret attendenda, etiam sine titulo colorato, urgeret semper tertia responsio elicita ex eo, quod Episcopi Tricaricenses eatenus per aliquod tempus contenti fuerunt annua responsione ducatorum 83. in pecunia, & tumulorum 40. in frumento, quia hæc annua responsio erat proportionata, & revera respondebat quotæ Decimarum eisdem Episcopis debitæ; Cum verò hodiernis temporibus Decimæ excreverint ultra triplum propter novalia superventa; ut constat ex libris Cleri, & deponunt plures Testes Sacerdotes de gremio ejusdem; In hisce circumstantiis istæ Decimæ novales indubitanter
11 pertinent ad originarium Decimatorem, nec censentur comprehensæ sub antecedenti locatione, conventione, vel quavis concessione, quantumvis universaliter concepta; juxta *Textus literales in cap. cum contingat de Dec., & in cap. duæ* §. *De occasione eod. tit.*; Proindeque utitur jure suo modernus Episcopus, si, consulendo propriæ mensæ, recedit a conventione hactenus servata, petitque sibi decerni integram quotam Decimarum adeo notabiliter ex novalibus adauctam, ut optime perpendit *secunda decisio superioris instantiæ* §. *Nec mirum*.

Et ita utraque &c.

EADEM SUPER COMPULSORIA, ET REMISSORIA.

Merc. 26. Maii 1737.

ARGUMENTUM.

Compulsoria generalis semper conceditur ad libitum Petentis; specialis verò, nisi ubi adsit fumus existentiæ, & relevantiæ documentorum. Remissoria ob improbabilitatem, vel irrelevantiam non profutura, denegatur.

SUMMARIUM.

1 *Compulsoria generalis semper conceditur ad libitum Petentis; specialis verò non datur, nisi ubi adsit fumus existentiæ, & relevantiæ documentorum.*

2 *Remissoria non profutura vel ob improbabilitatem, vel ob irrelevantiam non conceditur*. & n. seq., & 6.

4 *Re-*

4 *Remissoria tendens ab probandum contra publica Instrumenta est deneganda.*
5 *Probatio per Testes inutilis, & debilis est contra publica documenta.*
6 *Remissoria non datur, ubi Testes inducti contrarium prius affirmarunt.*
7 *Et ubi petitur in ultima instantia, & post latas binas sententias contra Potentem.*

DECISIO LXXXVI.

PRobe agnoscens Capitulum, & Clerus Montis Albani patentem justitiam, cui fuit innixa duplex conformis sententia lata favore mensæ Episcopalis Tricariicen. super jure decimandi, altera nimirum A.C. Furietti, altera verò nostri Sac. Auditorii coram R. P. D. meo Crescentio; in novo causæ examine ad me devoluto, se convertit ad novas instantias, curando, ut una cum contemporaneo dubio super confirmatione, vel infirmatione sententiæ Rotalis, proponerem aliud super compulsoria, & remissoria, sed inutiliter, quia Domini per me interrogati sub congruo dubio — *An sit danda Compulsoria, & Remissoria*, responderunt *negative in omnibus*.

Si enim loquamur de compulsoria, cum non agatur de illa generali, quæ
1 potest semper, & quandocunque ad libitum petentis expediri, sed res sit de altera speciali; explorati juris est, quod nullatenus veniat concedenda, quoties, uti in casu, nullus datur fumus existentiæ, & relevantiæ documentorum, quæ sunt compulsanda; ut in proposito animadvertit, *Rot. dec.32. n.1. cor. bon. mem. Lancetta*.

Si verò sermo sit de remissoria, resolutionis fundamentum stetit in eo, quod perlectis Articulis a Capitulo exhibitis
2 materia in his contenta visa fuit, aut irrelevans, aut improbabilis, ita ut ex Regula inconcussa remissoria non profutura concedenda non sit; *Rot. dec.51. n.1., & 8. cor.Otthobon., & dec.174. n.7. par.15., & dec.157. n.3. par.18. rec., & dec.432. n.3. cor.Lancetta*.

Siquidem plures ex dd.articulis exhibitis tendunt ad probandum, quod in Territorio Montis Albani Cives particulares, nec non Clerus, & Episcopus locant propria bona pro pensione, seu portione dominicali, quæ nuncupatur *Decima*. Quia vero stat bene simul, quod a Conductoribus solvatur portio dominicalis, eaque impropriè dicatur *Decima*; quodque adhuc solvantur a Dominis particularibus Decimæ prædiales spirituales, inde fit, quod pro-
3 batio resurgens ex dictis articulis sit prorsus irrelevans, ac per consequens non veniat admittenda; ut præter auctoritates superius relatas late firmat, *Rot.in Hispaten. Decimarum de Virera super Remissoria, & Compulsoria 7.Decembris 1733.§.Loquendo cor.Illmo Corio Almæ Urbis Gubernatore*.

Alii verò ex dd. articulis respiciunt probationem consuetudinis immemorabilis solvendi Episcopo loco Decimarum certam annuam invariabilem summam; Cum autem constet ex publicis documentis relatis in contemporanea decisione de exactione Decimarum prædialium in portione, & rata sibi de jure debita facta per Episcopos, sequitur proinde, quod remissoria in hac parte tendat ad probandum contrarium tot
4 publicis Instrumentis; ideoque prorsus veniat rejicienda; ex firmatis *per Rot. dec.36. n.5. cor.Otthobon., & dec.453. n.6. cor.Duran., & dec.264. n.3., & 4. par.19., & in Compostellana Beneficii de Sengude super Remissoria 30. Junii 1727. §.Si enim cor.Emo Aldrovan-*
5 *do*; Semper enim probatio per Testes remanet inanis, & infirma in conspectu dd. documentorum, & nullatenus apta censeri valet ad subvertenda fundamenta innixa eisdem publicis documentis; *Rot. dec.42. n.2. cor. Herrera, & in Barchinonen. Fundationis super Compulsoria 24. Junii 1735. §.Nec Dominos cor.R. P. D. Mimino*.

Et quamquam inter alios articulos contineatur quintus præseferens materiam relevantem, utpote directus ad probandum, quod Capitulum exceptis 6. Huppellis frumenti pro duobus bobus, & uno stuppello pro quolibet Patre Familias, nullam aliam exigat Decimam spiritualem ex agris privatorum; adhuc ejusmodi articulus pugnat cum evidentia facti, quia si hoc subsisteret

fteret, utique Capitulum pro folis Decimis perfonalibus, quæ modiciffimæ funt, nequaquam hactenus folviffet tumulos 40. frumenti, & ducatos 83., ut comprobant documenta per ipfum Capitulum exhibita latius expenfa in contemporanea decifione; Propttereaque materia contenta in præfato quinto ar-
6 ticulo vifa fuit inverofimilis, & improbabilis, qua ftante inverofimilitudine, & improbabilitate materiæ articulatæ remifforiam denegandam effe docent ubique DD., de quibus *Rota in Romana Afflictus fuper Remifforia* 25. *Junii* 1717. §. *Nec obftat cor. bon. mem. Gamaches*.

Tantoque facilius DD. convenerunt in rejicienda petita remifforia, quia
7 Teftes inducti pro adftruenda probatione materiæ articulatæ, contrarium affirmarunt in aliis præcedentibus depofitionibus, quas, dum hodie tentant declarare, fe ponunt inter duo juramenta contraria: ac ulterius quia Capitulum fe convertit ad petendam remifforiam in hac ultima inftantia, & poftulatas duas fententias conformes favore menfæ Epifcopalis, in quibus terminis infurgit vehemens fufpicio calumniæ, propter quam remifforia concedi non debet, ne, fub fpe inanis auxilii, fternatur femita odiofæ judiciorum protelationi; ut ad rem ponderat *Rot. cor. Molin. dec.* 23. *n.*8., *& in Calagurritana quartæ Funeralis fuper Remifforia* 2. *Julii* 1728. §. *Concurrente cor. Rmo Corduben.*

COLONIEN. MANUTENTIONIS SUPER EXPENSIS.

Merc. 26. Junii 1737.

Argumento non indiget ob brevitatem.

SUMMARIUM.

1 *Expenfæ judiciales, & honorarium defenforis refici debent abfque diminutione.*

2 *Præfertim ubi debitum ex iis oriens in totum recognitum, & acceptatum fuit, quo cafu nequit amplius impugnari.*

DECISIO LXXXVII.

OB non profequutam intra biennium caufam appellationis interpofitæ per Capitulum, & Canonicos Ecclefiæ S. Martini Kerpenæ adverfus mandatum de manutenendo relaxatum a Rmo P. D. Calcagnino Decano favore Henrici Nicolai de Cafpars præ via decifione fub die 23. Junii 1729. edita, & a Signatura Juftitiæ approbatum cum claufula *fine præjudicio, & amplius*, orta fuit res judicata, in cujus fequelam ab eodem Rmo Decano deventum fuit ad taxationem expenfarum in fumma fc. 19. 67., adverfus quam directa mihi commiffione appellationis, propofui DD. meis dubium — *An conftet de exceffiva taxatione expenfarum*, quod *negative* fuit refolutum.

Eo ipfo etenim, quod apparuit taxationem prædictam refpicere dumtaxat
1 expenfas judiciales ex actis ipfis juftificatas, & honorarium defenforis caufæ, confequens erat de exceffu nullo pacto redargui poffe, dum expenfę hujufmodi generis dubium non eft, quin refici debeant abfque ulla diminutione; ut de judicialibus per *text. in l. properandum* §. *Sin autem C. de judic. dixit. Rot. in rec. dec.* 384. *n.* 3. *par.* 14., *dec.* 214. *n.* 8. *par.* 15., *& dec.* 870. *n.* 2. *par.* 16., *dec.* 497. *n.* 2. *cor. Rmo Crifpo*, & de aliis in caufæ patrocinium ceffis, quæ extrajudiciales nuncupantur, & modicam fummam fcutorum decem non tranfcendunt, *Card. de Luc. de judic. difc.* 30. *n.* 17., *Rot. dec.* 131. *n.* 3., *& dec.* 151. *n.* 2. *cor. bon. mem. Herrera*.

Cæterum quamlibet difficultatem ceffare compertum eft fuper prætenfo hoc exceffu; iidem namque Capitulares optime agnofcentes, rite, recteque taxatas fuiffe expenfas in prædicta fumma, emiferunt expreffam proteftationem, qua mediante promptos fefe alias exhibuerunt ad integre illas præftandas, poftquam a Sac. Auditorio refolutum fuiffet dubium circa alias expenfas, de quo in contemporanea decifione. Stante
2 autem hoc folemni facto, datum eis amplius non eft quolibet prætextu impugnare debitum ab ipfis recognitum, & acceptatum; Minufque illud elude-

re

re sub clypeo hujus, vel alterius protestationis absque vera, & effectiva solutione, & legitima litis renuntiatione.
Et ita unica &c.

COLONIEN. DECLARATORIÆ SUPER EXPENSIS.

Merc.26. Junii 1737.

ARGUMENTUM.

Justa causa litigandi non excusat de stylo, Curiæ a refectione expensarum; quæ si judiciales, & vivæ sunt, integre reficiuntur, si verò extrajudiciales, juxta stylum.

SUMMARIUM.

1 *Expensæ litis de stylo Curiæ reficiuntur etiam ab habente justam causam litigandi.*
2 *Expensæ judiciales, & vivæ integre refundendæ sunt, extrajudiciales verò juxta stylum Curiæ, contra quem nequit allegari excessus:*
3 *Erogatæ pariter in honorariis Notariorum integre refici debent:*
4 *Quæ insuper non est necesse ut probentur ex apochis de recepto, & documentis authenticis; sed sufficit ut sint verisimiles, & probabiles; præsertim ubi lis diu perduravit usque ad relaxationem censurarum.*
5 *Expensæ superfluæ repeti nequeunt;*
6 *Præcipue si duplicatæ fuerint.*

DECISIO LXXXVIII.

Relaxandam esse declaratoriam Interdicti contra Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ S.Martini Kerpenæ, necnon excommunicationis adversus singulos Canonicos, definitive pronuntiaverat R̃mus P.D. Calcagninus prævia *decisione edita die 1.Decembris* 1730. ob præpeditam spatio longi temporis executionem mandati de manutenendo in possessione Decanatus alias ab eodem relaxati favore Henrici Nicolai de Caspars.

Cum autem ad reclamationem succumbentium causa appellationis commissa extiterit R. P. D. meo Nunez cum clausula *Parito censuris arbitrio Rotæ*, disputatum coram ipso fuit dubium: *An intret arbitrium pro retardatione executionis declaratoriæ, & censurarum*, cui *negative* respondendum censuit S. Auditorium ex fundamentis adductis in *decisione diei 5.Februar.*1734., in cujus sequelam nova promulgata fuit sententia Rotalis super executione declaratoriç, quæ transitum fecit in rem judicatam, & illius vigore expeditç successive fuerunt literæ executoriales.

Perterriti tandem Capitulares, devenerunt ad transactionem, qua mediante nedum dimiserunt favore d. de Caspars fructus Decanatus interim decursos, sed ulterius sese obligarunt ad refectionem omnium expensarum ab ipso factarum tam hic in Urbe, quam in Partibus ad normam taxæ Rotalis desuper efformandæ; Aditoque propterea pro hujusmodi effectu præfato R. P. D. Nunez, taxatæ fuerunt illæ de Partibus in scut.744.; aliæ verò factæ in Curia Romana in ducatis 81. juliorum duodecim.

Ast expedito mandato executivo adversus superventam rem judicatam, querelam excessivitatis prædictæ taxationis porrexerunt Canonici in Signatura Justitiæ, a qua directa mihi commissione, proposui dubium illi conforme; *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum ab excessiva taxatione expensarum*, cui placuit DD. respondere *constare de re judicata juxta modum*, nempe quoad integras expensas in Urbe factas, ac illas de Partibus consistentes in mercede Notariorum pro scripturis, instrumentis, aliisque actis per eos expeditis; quo verò ad reliquas pro Honorario Advocati *constare de causis*.

Ratio primæ partis resolutionis respicientis expensas expletas in Urbe, quarum refectionem frustra impugna-
1 bat Capitulum prætextu justæ causæ litigandi, quæ ad hujusmodi effectum de stylo Curiæ nullatenus suffragatur, *Rot. dec.12. n.4. cor. Arguell., dec.73. n.4. cor. Bich., dec.122.n.6., & dec.170. n.1. cor. Cerr., & in rec.dec.270.n.6.par.16.*, desumpta est ex earum qualitate; Cum
2 enim vel essent judiciales, & vivæ, ac per consequens integraliter refundendæ, vel extrajudiciales, & taxatæ juxta stylum Curiæ; quemadmodum proinde nullus allegabilis erat excessus, ut pas-

passim firmari consuevit per Rotam, sicuti testatur idem Sac. Auditorium, in *Hortana legitimæ super expensis 2. Julii 1634. §. Cum enim cor. Illmo D. Almæ Urbis Gubernat.*, ita justissima visa fuit taxatio de eis facta per R.P.D. Nunez.

Idemque dicendum putarunt DD, de expensis in Partibus erogatis in solutio-
3 nem honorarii Notariorum, quorum opera necessaria fuit pro rogitibus, cæterisque expeditionibus, & actis gestis ad effectum exequendi resolutiones Rotales; quippe cum hujusmodi expensæ justificentur in parte ex receptis, & in universum ex documentis in publica forma ad Urbem transmissis ad effectum probandi impedimenta continuo præstita a Capitulo executioni prædictæ; idcirco visum est absque ullo fundamento controverti debitum dd. expensarum, cum de cætero videatur sufficere etiam
4 earundem expensarum verosimilitudo, & probabilitas præsertim in causa exagitata cum tot illius propositionibus usque ad relaxationem, & expeditionem censurarum; per ea, quæ in similibus terminis censuit *Rot. in dec. 283. per tot. par. 1. rec.*

Respectu verò cæterarum expensarum ortum habentium ex honorario præstito Advocato in Partibus in annuis Imperialibus 60. probari sane Dominis visus fuit excessus, ex quo convincebatur læsio aditum præbens restitutioni in integrum; Etenim cum lis fuerit hic in Curia dumtaxat agitata, superfluum
5 omnino erat annuum stipendium Advocato de Partibus assignatum; ac propterea quod in eam causam impensum asseritur, nullatenus datum est victori repetere; ad tradita per *Card. de Luc. de judic. disc. 39. n. 19., & 23., Rot. dec. 125. n. 13. coram Bich., & dec. 137. n. 12., & 19. cor. Caprar.* Spectato præsertim, quod eidem Advocato ultra præfatam summam persoluta dicuntur per partitam separatam alia annua Imperialia 25. pro consiliis habitis, quæ quidem du-
6 plicatio eo magis demonstrat excessivitatem prioris partitæ, quæ per consequens nullo pacto refici debet, ut advertit *Constantin. ad Stat. Urb. de expens. annot. 59. art. 3. n. 23.*

Et ita utraque &c.

NEAPOLITANA FUNERUM,

Veneris 28. Junii 1737.

ARGUMENTUM.

In funeribus, & processionibus Capitulo Cathedralis, vel alteri corpori habenti pro se immemorabilem competit prærogativa elevandi unice propriam Crucem in exclusionem Parochialium; His verò non intervenientibus hujusmodi privilegium in funeribus competit Parochiæ tumulanti. Dicta autem prærogativa communicari nequit aliis a Capitulo per traditionem propriæ Crucis, quia est personalis Canonicorum capitulariter incedentium. Collegium Hebdomadariorum Ecclesiæ Cathedralis est dependens a Capitulo, & illius servitorium, & consequenter inferius, & minus dignum Collegiata.

SUMMARIUM.

1 *Nemini contra alium allegare licet jus, quod tertius, cujus favore concessum fuerat, remisit.*

2 *In funeribus unica tantum Crux elevanda est, illa nempe Parochialis tumulantis.*

3 *Constitutiones Synodales constituunt jus in tota Diœcesi omnino servandum.*

4 *Capitulo Cathedralis in funeribus competit prærogativa elevandi unice propriam Crucem in exclusionem Parochialium; idemque est de quolibet alio corpore pro se habente consuetudinem.* & num. 8., *ubi ampliatur quoad processiones.*

5 *Tunc Beneficiati Cathedralis, vel Metropolitanæ dicuntur pars Capituli earundem Ecclesiarum, ubi simul cum eo incedant; secus verò ubi soli, & separati, quia tunc constituunt corpus distinctum.*

6 *Capitulum constituitur dumtaxat a Canonicis.*

7 *Ex usu distinctæ Crucis eruitur distinctio corporis.*

9 *Præcedentia, ac prærogativa non competit Cruci materiali, sed Canonicis capitulariter incedentibus;*

10 *Et consequenter nequeunt aliis communicari per traditionem ipsius Crucis materialis.*

11 *In*

11 *In materiis præeminentiarum resolutiones S. C. Rituum obtinent vim legis, easque Rota exequi profitetur.*

12 *In una Ecclesia dari nequit duplex corpus distinctum.*

13 *Collegium Hebdomadariorum Ecclesiæ Cathedralis est dependens a Capitulo, & illius servitorium;*

14 *Et sic præcisive ab unione, & conjunctione cum eodem Capitulo est inferius, & minus dignum Collegiata.*

15 *In materia elevationis Crucis consuetudo debet esse immemorabilis;*

16 *Nec probari valet ab actibus gestis ante immutatum rerum statum.*

17 *Consuetudo non probatur nisi per actus affirmativos exercitos contra habentem pro se assistentiam juris.*

18 *Confessio partis plenam probationem constituit.*

19 *Praeceptum veluti in ventre habens clausulam* — Si quis autem — *resolvitur in simplicem citationem.*

20 *Quando certum est aliquid gestum, vel non gestum fuisse, Testes dubii convenienter explicandi sunt.*

21 *Ubi Breve nihil aliud agit, quam prævia restitutione in integrum causam alteri definiendam committere, opus non est apertione oris.*

DECISIO LXXXIX.

SEntentias Rotales ab Emo Aldrovando, & Rmo P.D. meo Decano latas favore Collegii Hebdomadariorum, aliorumque Beneficiatorum Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis contra Capitulum, & Canonicos Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ S. Joannis Majoris ejusdem Civitatis hodie DD., qui non fuerunt concordes in præcedenti propositione diei 25. Junii superioris anni 1736., responderunt, esse confirmandas in ea parte, in qua definitum fuit, d.Collegio, sive Hebdomadariis *licere in executionem Brevis san.mem. Benedicti XIII. deferre Insignia nempe Cappas cum Roccheto etiam in exequiis Extraneorum, & etiamsi in illis non interveniat Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ*, & respective esse infirmandas in illa altera parte permittente iisdem Hebdomadariis *Elevationem propriæ Crucis* in associationibus cadaverum etiam extraneorum tumulandorum tam in dicta Ecclesia Collegiata S. Joannis Majoris, quam in aliis Ecclesiis Parochialibus dictæ Civitatis cum prohibitione Elevationis Crucis harum Ecclesiarum Parochialium.

Atque ad ita decidendum pro eo, quod respicit primam partem, moti fuerunt DD., ex quo dum præfatus san. mem. Benedictus XIII. derogando præcedenti Indulto, sive alteri Brevi san. mem. Pauli V. super concessione dd. Insignium quoad eorum usum restrictivo ad funera dumtaxat Hebdomadariorum, vel ubi incederet Capitulum Metropolitanæ, indulsit eisdem Hebdomadariis facultatem præfatis Insigniis utendi etiam in funeribus Extraneorum, licet in illis non interveniat supra memoratum Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ, huicque ampliationi
1 adhæret Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ, cujus favore prodiit enuntiata restrictio, non possunt ullo modo Capitulum, & Canonici S.Joannis Majoris impedire hujus Brevis Benedicti XIII. executionem ex rationibus cumulatis, tam *in Decisione Emi Aldrovandi 25. Junii 1731. §. Pro eo igitur*, quam *in altera Rmi Decani 27. Junii 1735. §. Et in hac quidem*; Quemadmodum eandem executionem non impugnare in eorum informationibus declararunt prædictum Capitulum, & Canonici S.Joannis Majoris.

Quo verò ad secundam partem, sive Elevationem propriæ Crucis in exclusionem illius d. Ecclesiæ Collegiatæ, ac aliarum Parochialium, motivum stetit in injustitia præcedentium Sententiarum, desumpta tum ex Juris dispositione, qua cavetur, ut in funeribus
2 ducendis unica tantum Crux elevari, ac deferri debeat, & ista sit illius Ecclesiæ Parochialis, in qua cadaver est tumulandum; de qua *Pignatell. consult. 38. n. 13. tom. 6., & consult. 73. n. 5., & 35. tom. 3., Barbos. de Paroch. par. 3. cap. 26. n. 78., Amostaz de Caus. piis lib. 6. cap. 2. n. 23., Monacell. Formul. legal. pract. par. 1. tit. 5. formul. 7. n. 28.*, & cohærenter ad illam firmavit, *Rot. in Trojana Delationis Crucis 10. Decembris 1708. §. Neque bonum Jus cor.*

cor. Emo Aldrovando confirmata 13. *Decembris* 1709. *cor. clar. mem. Cardinali Priolo , & in Baren. Juris tumulandi* 22 *Januarii* 1733. §. *Pro eo cor. eodem Emo Aldrovando* , & etiam *Sacra Congregatio Concilii in Volaterana Jurium Parochialium* 16. *Martii* 1726. *ad* 4. *Dubium* , ac alia *Sacra Congregatio Episcoporum in Civitatis Castelii Juris funerandi* 16. *Aprilis* 1723. *ad quintum dubium, & in Montis Pelusii funerum* 23. *Septembris* 1735. *ad tertium Dubium* , prout etiam *Sac. Congreg. Rituum in Nuscana Censurarum , & Processionum* 10. *Martii* 1736. *ad octavum Dubium* .

Tum insuper ex dispositione omnium fere Constitutionum Synodalium Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis, in quibus illud idem sancitur , ut in specie habetur in Synodo clar. mem. Cardinalis Filomarini celebrata anno 1642. decret. 5. , & in alia clar. mem. Cardinalis Caraccioli *anno* 1669. *Decret*. 4. *de exequiis* , ac in altera *anni* 1672. *ejusdem Cardinalis Decret. primo pariter de Exequiis* , & rursus in Synodo clar. mem. Cardinalis Cantelmi *anni* 1694. *tit. de Funer. exeq. , & Sepult. cap*. 8. *num*. 16. , ac denique in novissima Synodo clar. mem. Cardinalis Pignatelli *anni* 1726. *tit*. 9. *de Funer.*
3 *par*. 3. *n*. 11. ; quæ quidem Constitutiones Synodales faciunt Jus , & omnino servandę sunt in tota Diœcesi; *Gonzal. ad regul*. 8. *Cancell. gloss*. 9. *n*. 1. , & 2. , *Rot. cor. Mantica dec*. 229. *n*. 4. , & *in rec. dec*. 484. *n*. 6. *par*. 19. , & *in Tarraconen. Insignium* 11. *Decembris* 1702. §. *Fundamentum cor. bon. mem. Muto , & in Pampilonen. Decimarum* 11. *Maii* 1703. §. *Quinimmo cor. Eodem* .

Neque ab hac regula existimarunt DD. recedi posse ex illis limitationibus ei datis , quod videlicet illa non pro-
4 cedat , vel quando ad funera interveniunt Capitula vel Ecclesiæ Cathedralis , vel Collegiatæ , aut adest in contrarium consuetudo legitime præscripta , in quo casu etiam juxta dictam dispositionem Juris , & dictarum Constitutionum Synodalium unice elevanda, ac deferenda est Crux Ecclesiæ Cathedralis , vel Collegiatæ , aut illius alterius Ecclesiæ , sive Corporis , quod habet pro se consuetudinem elevandi propriam Crucem , & quod sub ea incedant omnes funera associantes , super quibus limitationibus fundantur *Decisiones* in hac causa editæ *cor. Emo Aldrovando , & Rmo Decano* .

Quandoquidem hic non est quæstio cum Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ, nec quando istud intervenit ad funera etiam cum Hebdomadariis, veluti constituentibus unicum corpus cum eodem Capitulo ; Sed cum eisdemmet Hebdomadariis, eorumque Collegio, & quando istud solum , ac separatum a Canonicis Metropolitanæ Ecclesiæ accedit ad funera : Nec facit, quod Hebdomadarii sint pars integralis ipsius Capituli Metropolitani , atque unicum corpus cum eo constituant , & propterea eadem præeminentia, quæ supra Parochos in elevatione , ac delatione Crucis competit Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ Metropolitanæ,competere etiam debeat ipsis Hebdomadariis absque eodem Capitulo funeribus interessentibus;
5 Quia tunc Hebdomadarii Beneficiati , aliique Clerici Ecclesiæ Cathedralis seu Metropolitanæ considerantur tanquam pars corporis Capituli illius , quotiescumque ipsi in funeribus , processionibus , ac similibus functionibus incedunt una simul cum d. Capitulo Cathedralis, seu Metropolitanæ Ecclesiæ ; At diversimode res se habet ubi , ut in hoc casu, Hebdomadarii prætendunt ad funera accedere de per se soli , & disjunctim a præfato Capitulo , & sic uti facientes de per se corpus distinctum , & separatum ab illo : in hoc enim casu absolutissimum est , quod illi non possunt dici de Capitulo Cathedralis, seu Metropolitanæ , nec istud repræsentare ; cum
6 Capitulum constituatur dumtaxat a solis Canonicis juxta celebrem , *Gloss. in cap. cum. ad hoc verb. assisioi de Cleric. non resid.* , & tradunt *Barbos. de Canonic. cap*. 4. *n*. 33. & *seq*. , *Pignatell. consult. Canonic*. 3. *n*. 7. *tom*. 7. , *Card. de Luc. de Canon. disc*. 18. *n*. 12. , ac semper tenuit hoc nostrum *Sacr. Auditorium , ut cor. Bich. dec*. 167. *n*. 3. , *cor. bon. mem. Molines dec*. 732. *n*. 11. , & *cor. clar. mem. Card. Falconer. dec*. 22. *n*. 13.

*n.*13. *de offic. ordin.*; *& in rec. dec.*136. *n.*1.*part.*6., *& dec.*3. *n.*144., *&* 251. *fere per tot. part.*14., *& dec.*363, *n.*2. *part.*18., *& dec.*151, *n.*1.*part.*19., *& in Gerunden. Serbitutum super bono Jure* 23. *Februarii* 1731. §. *Siquidem cor. Emo. Cincio*.

Quo posito consequitur, quod si Hebdomadarii, quando separate a Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, seu Metropolitanæ incedunt, corpus distinctum faciunt ab illo, quod etiam confirmatur
7 ex usu propriæ, ac distinctæ Crucis ab illa Capituli, atque ex confessione per illos emissa in precibus porrectis anno 1533. Sac. Congregationi Rituum, & dixit *Rot. in rec. dec.*99. *par.*10., nullo modo in hoc casu eisdem Hebdomadariis competere valeat suprad. præeminentia, sive prærogativa elevandi, ac deferendi propriam Crucem exclusive ad Parochos, sive alias Ecclesias
8 Parochiales, unice de jure, & vigore dictarum Constitutionum Synodalium reservata soli Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ, ratione illius superioritatis, seu habitualis Jurisdictionis Episcopalis, qua idem Capitulum potitur supra omnes alias Ecclesias Civitatis, & Diœcesis, ut in terminis Processionum firmatum fuit in *dec.*962., *& dec.*1014. *cor. Emerix. Jun.*, *& dec.*104. *cor. Caprara*, *utrobique per tot.*, & in terminis funerum, ac in simili casu alterius Collegii Beneficiatorum existentis in Ecclesia Cathedrali Parmæ probat *Cardinalis de Luca de præemin. dis.*21.*per totum*, ubi dicit sic resolvisse Sacram Congregationem Rituum, & æquiparat expresse idem Collegium Beneficiatorum cum hoc Collegio Hebdomadariorum.

Haud attento, quod Canonici Ecclesiæ Metropolitanæ consentiant, ut Hebdomadarii etiam sine illis accedere possint ad funera, ac elevare Crucem ipsius Ecclesiæ Metropolitanæ; Tum quia Crux, quam elevare contendunt Hebdomadarii est diversa ab illa Capituli, ut dictum est; tum etiam quia ubi esset eadem, adhuc præcedentia, ac prærogativa
9 gativa non competit ipsi Cruci materiali, sed personis Canonicorum capitulariter incedentium, & repræsentantium ipsum corpus Ecclesiæ Cathedralis, & Metropolitanæ; Atque ideo cum
10 sit privilegium personale, nequit ab eis diffundi, & communicari per traditionem materialis Crucis Hebdomadariis, & commutari Collegium Hebdomadariorum in Capitulum Canonicorum Metropolitanæ, cui dumtaxat ratione superioritatis supra Parochos controversa prærogativa, & præeminentia debetur, ut resolvit *Sacra Congregatio Rituum in dicta Parmen. Funerum, de qua apud Cardinal. de Luc. de præemin. dict. disc.*21., & novissime Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium *in Pelusii Funerum* 23. *Septembris* 1735. *Ponente Emo Cardinali Gotto*, ubi disputato tertio dubio: *An funebris Processio Capitulo Cathedralis Ecclesiæ non invitato, nec interveniente ducenda sit sub Cruce dictæ Ecclesiæ Cathedralis, tamquam unice Parochialis, seu potius sub sola Cruce Ecclesiæ tumulantis*: Fuit responsum: *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam*: Quæ resolutiones in hisce materiis obtinent vim legis, easque sem-
11 per amplecti, ac reverenter exequi professum est hoc Sacrum Auditorium; ut testatur *Rot. cor. Celso dec.*60.*n.*4., *& cor. cla. mem. Cardinali Falcon. in Miscell. dec.*74. *n.*4., *& in Hispalen. Juris præsiden. in Capitulo* 2. *Junii* 1700. §. *Atque id cor. bon. mem. dell'Olmo*.

Minoris relevantiæ est, quod præcisive etiam a dicto Capitulo Metropolitanæ Ecclesiæ Neapolis recensita prærogativa competat Hebdomadariis ratione suorum ipsorum, ex quo constituant Collegium, & quidem dignius, & nobilius illo Collegiatæ Ecclesiæ S. Joannis Majoris, tum ob locum, in quo existunt, quæ est Cathedralis, tum ob Insignia Cappæ magnæ, ac Rocchetti; Quia cum hoc eorum Collegium sit tantum de per se stans in eo, quod respicit eorum coadunantias, atque tractatus eorum negociorum, & in
12 reliquis dependens a Capitulo Cathedralis, ne in una, eademque Ecclesia detur biceps corpus distinctum, quod esset summa monstruositas; juxta *Calderin. consil.*5. *de iis, quæ fiunt a Prælat.* sequtuum *a Pignat. consult.*50. *n.*6., *&* 7.

n.5., *tom.3.*, *Rot.in rec. dec.214. n.9.*, *& 10. par.4.*, *& in Gerunden. Servitutum super bono jure 23. Februar. 1713.*

13 *Si quidem cor. Emo Cincio*, & sit servitorium ejusdem Capituli, ut loquendo de dd. Hebdomadariis ait *Cardinalis de Luca de praemin. dicto disc.21. n.8.*, semper idem Collegium praecisive sumptum ab unione, & conjunctione cum d. Capitulo Ecclesiae Metropolitanae, remanet inferius, & minus dignum d. Collegiata S. Joannis Majoris, quae constituta est, & efformatur a veris dignitatibus, & Canonicis longe dignioribus simplicibus Hebdomadariis, ut explicant *Joannes Monac. in cap.1. n.8. de Filiis Presbyt.*, *Cassaneus in Catalog. Glor. Mundi par.4. consider.38. per tot.*, *Menoch. consil.902. n.71.*, *Lotter. de re benef. lib.1. quaest.16. n.124.*, *& seq.*, *Panimoll. dec.1. annot.8. n.8.*, *& seq.*

Transeundo nunc ad aliud punctum praetensae per Hebdomadarios consue-
15 tudinis, quae caeteroquin in hac materia debet esse immemorabilis; ad firmata per *Rotam cor. Emer. Jun. dec.498.*, *& cor. bon. mem. Molin. dec.893.*, *& cor. clar. mem. Card. Caprara dec.739. per tot.*, *& in Barchinonen. jurium Parochialium super associatione, & elevatione cadaverum 9. Decembris 1735. §. Constitit, cor. R.P.D. meo Rezzonico*, animadverterunt DD., quod illa praecisè probanda venit post annum 1597., quo clar. mem. Cardinalis Gesualdus de tempore Archiepiscopus Neapolitanus erexit in Parochialem ipsam Ecclesiam Metropolitanam ei praefigendo certos, propriosque limites, & deputando proprium Parochum per concursum providendum, ut edocebatur a Collegiata S. Joannis Majoris; cum quidquid ante d. tempus practicatum fuit ab Hebdomadariis, & enuntiatum extitit in visitatione anni 1583. evenerit ex eo, quia tunc cura universalis totius Civitatis Neapolis erat penes Capitulum, & Ecclesiam Cathedralem, & promiscue
16 exercebatur cum aliis Parochis, & propterea nullius est efficacię, postquam immutatus fuit rerum status, & illa praerogativa universalis curae in tota Civitate residens penes Cathedralem fuit restricta intra certos, ac determinatos limites, ut generalibus omissis in his terminis firmavit *Rot. in Barchinonen. Jurium Parochialium 6. Junii 1732. §. Pro eo autem, & seq. cor. Emo Aldrovando confirmata die 2. Decembris 1735. §. Parique, & seq. cor. R. P. D. meo Rezzonico.*

Id quod optime agnitum fuit in successivis Synodis annorum *1642. 1669. 1672. 1694.*, & *1726.*, supra etiam enuntiatis, in quarum decretis de funeribus loquentibus uniformiter sancitum fuit, funera quęcunque deferenda esse a proprio Parocho, & cum propria Cruce Parochiali, unico tantum casu excepto, quando nempe interveniret ipsum Capitulum Ecclesię Metropolitanę, nil penitus dicto, nec disposito quoad casum solius interventus Collegii Hebdomadariorum.

Quapropter assumendo dictam inspectionem, illico cognoverunt iidem DD. nullo modo post dictum tempus Hebdomadarios concludere eorum assumptum consuetudinis immemorabilis in elevanda in funeribus etiam extraneorum propria Cruce in exclusionem illius Ecclesiarum Parochialium in eo pręciso casu, de quo hic disceptatur, solius ipsorum intercessentię absque ullo interventu Capituli Ecclesię Cathedralis, seu Metropolitanę; immo apparuit per Collegiatam S. Joannis Majoris doctum fuisse de contrario, stante, quod cum Hebdomadarii anno 1609. obtinuissent a san. mem. Paulo V. Indultum deferendi Insignia Rocchetti, & Cappę magnę cum illa expressa restrictione illis non utendi in associatione mortuorum, pręterquam in funeribus eorundem Hebdomadariorum in futurum decedentium, vel ubi contingeret eos incedere capitulariter una cum Canonicis Ecclesię Metropolitanę, nunquam ex post pręfati Hebdomadarii soli, & sine d. Capitulo accesserunt ad funera controversa Extraneorum; unde est im-
17 probabilis d. consuetudo, cum ista non probetur nisi per actus affirmativos exercitos contra habentem pro se dispositionem, & assistentiam Juris, non considerata, nec attenta causa, vel ratione, quare ad hos actus deventum non fuerit

rit; juxta notum principium, de quo in specie *Amostaz de Causis piis lib.6.cap.6. n.21., & seq., Rot. cor. Emerix. Jun. dec.490.n.4., & cor. bon. mem. Molin. dec.893.n.2., & cor. clar. mem. Card. Caprar. dec.139. n.1., & seq., & cor. bon. mem. Lancetta dec.705. n.5., & dec.1217. n.10. 16., & 25.*, & plene *in dicta Barchinonen. Jurium Parochialium super associatione, & elevatione cadaverum 9. Decembris 1735. §. Constitutionem, cum seqq. cor. R. P. D. meo Rezzonico*.

Non interventus verò Hebdomadariorum in funeribus Extraneorum de per se solos, & sine Capitulo Metropolitano constitit, tum ex binis relationibus clar. mem. Cardinalis Pignatelli acceptatis ab eisdem Hebdomadariis, & quibus innituntur præteritæ decisiones; Tum insuper ex sententia ejusdem Cardinalis Archiepiscopi lata pro executione memorati Brevis san. mem. Benedicti XIII., pariter acceptata ab eisdem Hebdomadariis, in qua specialiter hæc habentur — *hujusmodi exequias Extraneorum a d. anno 1709. soli facere abstinuerunt* —; addendo in posterum eos dumtaxat intervenisse ad exequias suorum Confratrum Hebdomadariorum; Tum denique ex supplici libello ab ipsis, ut dictum est, porrecto Sacræ Congregationi Rituum anno 1633., ubi fatendo sese usque tunc accessisse, & accedere sine Capitulo ad exequias tantum dictorum suorum Confratrum Hebdomadariorum, supplicarunt sibi impartiri licentiam interveniendi sine Capitulo etiam ad funera Extraneorum, ut eadem Sac. Congregatio rescripsit — *servetur solitum* —; quæ sane confessio plenam, & superlativam constituit pro-
18 bationem dicti assumpti; *Rot. coram Bich. dec.378. n.5., & dec.396. n.10., & 11., & coram bon. mem. Ansald. dec.19. n.1.*

Quidquam non relevante, quod a d. anno 1597., quo fuere constituti fines Parochiæ Ecclesiæ Cathedralis, usque ad annum 1609., quo prodiit Indultum Pauli V. super delatione Insignium Cappæ magnæ, & Rocchetti, Hebdomadarii soli intervenerint cum elevatione propriæ Crucis ad funera Extraneorum; quia ultra quod super hoc nulla ab eisdem data fuit certa probatio, dictum tempus, uti non includens nisi annos 12., non est aptum ad inducendam consuetudinem immemorabilem hic requisitam juxta *Authoritates* superius allegatas *§. Transeundo*, sicut nec minus, quod anno 1624. Hebdomadarii obtinuerint a Curia Archiepi-
19 scopali præceptum prohibitivum Parochis elevandi propriam Crucem in funeribus, quando accesserit Crux Hebdomadariorum, quia illud veluti habens in ventre solitam clausulam *Si quis autem &c.*, resolvitur in simplicem citationem; Et cum non doceatur per eosdem Hebdomadarios ex post super hoc prodiisse aliquod decretum Judicis, vel saltem idem præceptum fuisse servatum, quinimmo ex supra deductis apparet totum oppositum, nil confert ejusdem præcepti simplex expeditio, seu relaxatio pro dictæ consuetudinis probatione; *Baldus in rubric. de Majorit., & Obedien. n.6., Amostaz. de Causis piis lib.6. cap.2. n.27., Piton. discept. Eccles.113. n.9., Rot. cor. Merlin. dec.461. n.6., & seq.*

Testes autem adducti ab Hebdomadariis ad eandem consuetudinem probandam nullam promeruerunt animad-
20 versionem, eo ipso, quod post annum 1609., ut supra ostensum fuit, nunquam Hebdomadarii de per se soli, & sejunctim a Capitulo Metropolitano accesserunt ad funera Extraneorum; ideoque quidquid illi deponunt in ordine ad talem accessum sub involucro verborum, est intelligendum vel de funeribus Extraneorum, in quibus intervenerunt Hebdomadarii una cum Capitulo, ut in specie loquuntur illi septem Parochi dati in *Summ. Hebdomadariorum*, vel de funeribus ipsorummet Confratrum Hebdomadariorum.

Hinc superfluum DD. existimarunt examinare punctum aperitionis oris adversus sæpedictum Breve san. mem. Benedicti XIII. cum istius dispositio, ut notatum fuit sub initio *§. Atque ad ita*, una cum clausula *sublata, & decreto irritanti* cadat dumtaxat super facultate concessa Hebdomadariis gestandi Insignia Cappæ magnæ, & Rocchetti

etiam in exeqniis Extraneorum, & sine interventu Capituli Cathedralis, quod præcedenter, & in Indulto Pauli V. eisdem prohibitum fuerat. In reliqua verò parte ejusdem Brevis Bened.XIII. spectante ad præsentem inspectionem elevationis, ac delationis Crucis, cum contra Hebdomadarios præcedenter emanasset sententia coram A. C. in Ju-
21 dicatum transacta, idem Pontifex nil aliud fecit, quam eandem inspectionem prævia restitutlone in integrum adversus d. sententiam definiendam committere clar.mem. Cardin. Pignatello tunc Archiepiscopo Neapolitano, qui promulgavit sententiam revocantem illam A.C., ideoque cum præsenti controversiæ non obstet recensitum Breve, non est opus ulla oris aperitione; Sed cum causa huic Sacro Auditorio super elevatione Crucis adversus d. sententiam Emi Archiepiscopi fuerit etiam commissa in gradu restitutionis in integrum, ultra oris aperitionem adversus suprad. delationem Insignium, ut depromitur ex originariis dubiis concordatis in præcedentibus instantiis, tam coram Emo Aldrovando, quam coram Rmo Decano, eorumque sententiis, dubio procul quoad eandem inspectionem, ejusque definitionem Sac.Auditorium Judex appellationis procedere debet ad tramites Juris, nulla habita ratione in hac parte suprad. Brevis Benedicti XIII.

Et ita utraque parte Jura sua strenue deducente definitum fuit.

NULLIUS ABBATIÆ S. HILARII.

Veneris 28. Junii 1737.

ARGUMENTUM.

Evictione secuta, vel etiam imminenti emptor solvere non tenetur pretium bonorum emptorum, prout in primo casu, neque fructus recompensativos. Simulatio, ex concursu causæ simulandi, & conjecturarum concludenter probatur. Pretium bonorum, præsertim feudalium, quomodo probetur.

SUMMARIUM.

1 *Ex lapsu legitimi temporis ad appellandum præstituti oritur res judicata.*

2 *Sine læsione non datur restitutio in integrum.*

3 *Evictione secuta, vel imminenti Emptor solvere non tenetur pretium bonorum emptorum;*

4 *Prout neque fructus recompensativos, si evictio jam secuta fuerit.*

5 *Simulatio, ex concursu Causæ simulandi, & conjecturarum concludenter probatur:*

6 *Ejusque exceptio executionem publici Instrumenti retardat, & efficaciam obligationis Cameralis infringit.*

7 *Testi unico adminiculato, & Sacerdoti fides adhibetur.*

8 *Reditus bonorum feudalium æstimatur ad rationem duorum pro centenario.*

9 *Ad dignoscendum justum pretium feudi habenda est ratio nedum fructuum ex solo perceptibilium, sed jurium etiam feudalium.*

10 *Feuda majore pretio digna sunt, quam eo, quod ex eorum reditu commensurative desumitur.*

11 *Ex depositione Testium conductorum circa reditum bonorum deductis oneribus, bene probatur eorum pretium;*

12 *Prout quoque, ex pretio, quo pars eorundem bonorum vendita fuit:*

13 *Optimè vero ex relatione, & judicio Peritorum.*

14 *A relatione Peritiorum tertio loco judicialiter electorum discedi nequit.*

15 *Judicio Periti asserentis, sibi notam esse qualitatem Terræ, plurimum fidei adhibetur circa quantitatem pretii bonorum, non ostensa supervenientia melioramentorum.*

16 *Concurrente causa simulandi, ad eruendam simulationem considerari simul debent omnes conjecturæ etiam leviores cum suis circumstantiis, & ipsa rei verisimilitudine.*

17 *In probando pretio singula quæ non prosunt, cuncta juvant.*

18 *Ex summa soluta pro obtinenda Investitura desumi nequit verum, & justum pretium bonorum.*

19 *A præterita æstimatione nequit inferri ad præsentem, ubi bona interim meliorata fuerunt.*

20 *Testes informes non attenduntur contra alios numero plures, de facto proprio de-*

deponentes, adm iniculatos, ac formiter examinatos.

21 *Ad probandum verum reditum bonorum nullius efficaciæ sunt partitæ fructuum perceptorum, quando insuper non excludunt perceptionem aliorum fructuum præter ibi enuntiatos.*

DECISIO XC.

SEquuta evictione medietatis Feudi Vallis Oppii de directo Dominio Abbatiæ S. Hilarii, quod una cum diversis bonis Allodialibus venditum fuerat per Comites de Bentivolis Comiti Dominico Bascarino pretio scutorum decem millium, etsi per sententiam bon. mem. Cerri, tunc A. C. Locumtenentis, declaratum fuerit non esse locum rescissioni contractus pro parte bonorum evictorum; suspensa dumtaxat solutione fructuum recompensativorum expresse conventa in Instrumento venditionis, donec nova obtineretur Investitura dictæ medietatis feudi favore Bascarini a cl. mem. Cad. Fabrono successore in præfata Abbatia, ex cujus facto sequuta erat evictio; Causa tamen ad Rotam consensa, confirmari quidem promeruit Judicatum A. C. quoad executionem contractus; Sed formali instructa disputatione super pretio bonorum evictorum ad effectum commensurandi quantitatem fructuum interim Venditoribus persolvendorum, censuit Sacrum Auditorium concedendam esse remissoriam præfato Bascarino contendenti, nullatenus esse attendendam expressionem pretii dictorum bonorum feudalium in solis scutis 1000., tanquam simulate factam in Instrumento, sed revera illud ascendere ad sc.3000., & interim pro hac rata declaravit ipsum Bascarinum compelli non debere ad fructus recompensativos, sed tantum teneri eos persolvere correspective ad sortem residualem scut.7000., ut apparet ex *decisione cor. bon. mem. Lancetta emanata sub die* 10. *Maii* 1715.

Hinc successive satisfacto debito dicti residualis pretii bonorum allodialium cum correspondentibus accessionibus, omnique spe amissa per dictum Com. Bascarinum reportandi novam Investituram portionis feudalis evictæ, confectus fuit Processus remissorialis, quo in actis posito,& ad trutinam revocatis probationibus exinde orientibus in *Rota diei prima Februarii* 1723. *cor. eodem. bon. me. Lancetta*, dilata Causæ resolutione mandatum fuit eligi Peritum Agrimensorem, & quamvis pro declinanda effectuatione hujusmodi rescripti, varia præstita fuerint impedimenta, tum mediantibus reiteratis instantiis in ipso Sacro Auditorio, tum etiam per recursum ad Signaturam Justitiæ, in irritum tamen cesso quolibet conatu, fuerunt tandem electi ex utraque parte Periti, ob quorum discordiam decreta fuit a Judice in Partibus subdelegato deputatio Tertii, cujus relatio cum advenisset, & ex ea præcise constabilitum nosceretur pretium bonorum feudalium in scutis 3000., fuit sub die 10. Decemb. 1731. per Eminentissimum Cincium propositum originale dubium: *An, & pro qua summa sortis residualis, & fructuum recompensativorum respective sit libere relaxandum mandatum*, quod alias irresolutum remanserat coram bon. mem. Lancetta, prodiitque rescriptum: *Negativè in omnibus*, ut ex Decisione, cujus fundamentis pescrutatis in Rota diei 12. Junii 1733. perstitum fuit: *In Decisis*.

Causa in sequelam expedita, adversus desuper ortam rem judicatam curarunt succumbentes in gradu appellationis eam prosequi, sed cum per triennium fuerit neglecta, denuo Causa in judicatum abiit; unde ad tramites supervent æ mihi commissionis dubium subscripsi: *An quoad sortem residualem, & fructus recompensativos constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum*: cui in hodierna Audientia: *Constare de re judicata* DD. responderunt.

Quod enim ea fuerit efformata ex lapsu legitimi temporis ad prosequen-

1 dam causam appellationis præstituti, non poterat dubitari, & habetur in *dec.*103.*n.*1., *& dec.*231.*n.*2. *cor. bo. me. Herrera, dec.*470. *n.*1. *cor. R̃mo Crispo, & in Roman. Cambii* 7. *Maii* 1734. §.1. *cor. R.P.D. Nunez*; Iustitia vero ejusdem

dem rei judicatæ quamcunque prætensam læsionem submovendo aditum præ-
2 clusit petitæ in integrum restitutioni, cujus illa est basis, & fundamentum; ut respondit *Rota in Firmana Cessionis* 21. *Ianuarii* 1735. §. 2. *cor. R.P.D. Rezzonico*, *& in Ferrarien.*, *seu Ravennaten. exemptionis* 28. *Martii eiusdem anni* §. 3. *cor. Rmo P. D. Decano.*

Ratio siquidem denegandi mandatum pro sorte, & fructibus residualibus per Comites de Bentivolis expostulatum, nixum apparuit Juris disposi-
3 tioni, juxta quam compelli nequit emptor ad solvendum pretium bonorum, quorum evictionem fuit passus, cum ad hunc effectum satis sit eam imminere, ad *Text.in l.si post perfectamCod.de evict.* & consentanee firmata per *Mangil. de evict. quæst.*85. *n.*11., *Roit. ad Franc. dec.*555., *Sperell. dec.*117. *n.*3., *Rota dec.*16. *in fin. part.*3. *rec.*, *dec*265. *n.*2. *cor.Rox.*, *dec.*409. *n.*11. *cor. Priol.*, *& in Faventin. pecuniaria* 27. *Mar.*1726. §. *In ordine cor. Emo Cincio*, & cessan-
4 te in hoc casu æquitate *Text. in leg. curabit. Cod. de act. empt.*, multo minus debiti esse possunt fructus recompensativi. Unde cum ex facto habeatur Com. Boscarinum emptorem spoliatum remansisse medietate Feudi Vallis Oppii eidem vendita inter cætera bona pro rata pretii residualis adæquantis pretium portionis evictæ, & fructibus eidem correspondentibus Jure absolui, & liberari promeruit, ut considerat *utraque Decisio d. Emi Cincii*, prima nempe §. *Potissima*, secunda vero §. *Retento*.

Nequaquam vero impugnabant Comites de Bentivolis præfatam Juris dispositionem, sed suadere contendebant, eam opitulari posse Bascarino pro summa dumtaxat scut.1000., quanti adamussim in Instrumento venditionis æstimata fuit medietas dicti Feudi, itaut ea detracta adhuc ex residualibus scutis 3000. non solutis, relaxandum esset eorum favore mandatum pro reliquis sc.2000., & fructibus tali summæ correspondentibus: Verum penitus insubsistens assumptum compertum est e conspectu simulationis, cui obnoxiam fuisse expressionem pretii bonorum feudalium in prædictis solis scutis mille evidentissime patuit, probata causa simulandi, & pluribus concurrentibus conjecturis demonstrantibus, verum, & justum dictorum bonorum feudalium pretium ascendere ad summam sc.3000. Partibus ipsis in tractatu optime præcognitum; Explorati namque Juris est,
5 exceptionem simulationis, quæ ex concursu causæ, & conjecturarum concludenter probata dicitur, *Rota dec.*13. *n.*1. *& 6. par.*19. *rec.*, *dec.*129. *n.*6. *coram bo. me. Herrer.*, *dec.*1103. *n.*11. *cor. bon. mem. Molin.*, *& in Bononien. deliberationis, seu manutentionis* 11. *Martii* 1735. §. 9. *cor. R. P. D. Harrach*, ejus esse efficaciæ, ut executionem pu-
6 blici Instrumenti retardet, & virtutem obligationis Cameralis infringat, *Gratian. disceptat. forens. cap.*876. *n.*16., *Rota dec.*3. *n.*8. *cor.Peutinger.*, *dec.*191. *n.*2. *cor. Otthobono*, *dec.*714. *n.*1. *coram Merlin.*, *dec.*113. *n.*10. *cor. bon. mem. Molin.*, *dec.*74. *ante n.*1. *cor. bon. mem. Ansaldo*, *& in Romana*, *seu Neapolitana Pecuniaria* 8. *Maii* 1711. §. *E conspectu cor. cl. me. Card. Scotto*.

Non erat autem profecto longe quærenda simulandi causa, sed aperte desumebatur ex eo, quod imminutio æstimationis bonorum feudalium secum trahebat diminutionem Laudemii debiti Abbati Commendatario Domino directo; Quodque revera ea fuerit intentio contrahentium bene arguebatur ex jurata depositione, & successivo formali examine Sacerdotis Joannis de Montibus, qui fuit mediator contractus, præcise testantis ab altero ex contrahentibus audivisse, quod ad prædictum effectum fuerat in Instrumento expressum pretium bonorum feudalium in sc.1000., quamvis alias vere stabilitum inter Patres in sc.3000., cui pro-
7 fecto Testi unico quidem, sed adminiculato ex conjecturis inducentibus ipsam simulationem, ac cæteroquin Sacerdotali qualitate decorato deferendum esse, bene firmat secunda Decisio §. *Cumque ad demonstrandam in fin.*

Quæ vero adducebantur in linea probationis justi, & veri pretii dd. bonorum feudalium, unde conjecturæ simulationis desumerentur, pro convincentissimis demonstrationibus habita sunt.

Omis-

Omisso enim, quod ex ipsa conventione Partium fuit effective medietas feudi æstimata in scut.3000., ut ex relato Testimonio concludebatur, id ipsum primo emergebat ex facto ipsorum de Bentivolis, qui de anno 1701. & sic tempore venditioni proximo, eandem feudi medietatem locarunt pro annua pensione scut. 90., ex iis enim detractis scut. 30. pro Canone, reliqua summa scut.60. facto aritmetico calculo correspondet adamussim capitali scut.3000., si ad rationem duorum pro quolibet respectivo centenario distribuatur, quanti æstimari solent reditus bonorum feudalium, ex traditis per *Mantic. de tacit. lib.4. tit.20. sub n.15.*, *Pacion. de locat. cap.27. sub n.126.*, *Card. de Luca de feud. disc.4. n.12.*, *& disc.117.n.5.*, *Rota dec.130. n.3. coram Seraphin.*, *& dec.94. n.56. par.7. recent.*

8

Parum relevante, quod ex dicto annuo reditu detrahi deberent fructus quorundam Animalium comprehensorum in locatione, tum quia nonnisi tenuissimi esse poterant fructus hujusmodi, habito respectu ad modicum eorundem Animalium pretium in summa dumtaxat scut.100. enuntiatum in ipso Instrumento venditionis successive expletæ favore Bascarini; Tum etiam quia ultra reditum ex materiali solo bonorum feudalium perceptibi-
9 lem non levem considerationem merentur diversa jura ex Baronia proficiscentia: Nempe jurisdictio cum mero, & mixto imperio, jus exigendi laudemium scut.10. pro centenario a subditis, & scut.15. ab exteris, jus recadentiæ bonorum, cæteraque enumerata in Summario illorum de Bentivolis, quorum æstimatio merito contraponi posse videtur perexiguo dd. Animalium pretio ad vindicandum justum pretium medietatis feudi in sæpedicta summa scut. 3000., spectato præsertim, quod
10 feuda, & bona jurisdictionalia majori pretio digna sunt, quam eo, quod ex eorum reditu commensurative desumitur; ut bene observant *Brun. cons. 41. n.36.*, *Mart. cons.158. num.43.*, *Mantic. de tacit. lib.4. tit.20. n.15.*

Majoris etiam efficaciæ habita sunt cætera argumenta deprompta tam a formali examine aliorum Testium conductorum deponentium de simili dictorum bonorum fructu deductis one-
11 ribus, unde bene probari pretium, dixit *Rot. dec.383. n.1. part.17. recen.* quam ex venditione exiguæ portionis
12 alterius medietatis dicti feudi facta per Comitem Malatestam pro sc.1000., ex quo optime infertur, quod regulando pretium integræ medietatis proportionabiliter ad dictam portionem venditam comprehendentem solummodo medietatem Molendini, & quatuor, aut quinque Domos subditorum, salvis remanentibus aliis 17., & cæteris bonis stabilibus annexis dictæ integræ medietati feudi spectanti Comiti Malatestæ, tanto magis crescat illius pretium, & æstimatio, ut animadvertit *Rot. dec.169. sub n.11. post Constant. ad Statut. Urbis*, & prosequitur prima ex Decisionibus Eminentissimi Cincii §. *Secundo*, & secunda §. *Altera*,

Quibus omnibus si addantur relationes Peritorum, & præcipue eorum, qui primis hinc inde electis discordantibus fuerunt ex decreto judicis subdelegati, & de mente Sacri nostri Tribunalis deputati, ex quibus distincte fuerunt æstimata bona feudalia, & allodialia, ea nempe valoris scut.3000., hæc autem scut.7000., nihil amplius attendi posse compertum est ad obtegendam simulationem expressionis in
13 instrumento factæ, dum ad probandum verum pretium statur judicio Peritorum, *Rota dec. 309. n. 9. coram Cels., dec.1009. n.14. cor.Dunozet. Junior.*, *dec. 586. n.4. cor. Emerix Jun.*, *dec.718. n.5.cor.Cerro, dec.1105. n.10. cor. bon. mem. Lancetta*, *& in Fulginaten.Successionis, & Dotium 21.Martii 1707. §. Non obstante cor. clar. me. Card. Scotto*; & cum in hypothesi aga-
14 tur de tertiis Peritioribus judicialiter electis, nullo pacto licet ab eorum relatione discedere, ut per *Text. in leg. item si unus §.Principaliter*, *ibique Gloss. verb. authoritati ff. de recept. arbitr.* firmavit *Rot. dec.621. n.1. part.1. recent.*, *dec.309. n.9. cor.Cels.*, *dec.1008. n.14. cor. Dunoz. Jun.*, *& decis.586. n.4. cor. Emer. Jun.*

Et

Et quamvis proponeretur, quod dicta Peritorum æstimatio facta fuerit longe post contractum venditionis, ita ut inepta dijudicanda sit ad firmandum statum, & intrinsecum pretium Bonorum de illo tempore; cum tamen nil adductum fuerit ad probandum, quod pretii augmentum provenerit ab aliqua intrinseca melioratione, immo in contrarium militaret ipsa assertio Tertii Periti, qui bona feudalia recognoscendo, & æstimando in sc.3000., addidit ulterius sibi notam fuisse quali-
15 tatem Terræ, erat necessario plurimum deferendum ipsius judicio; ut in proposito ponderat *Rot. dec.1005. n.9. cor. bon. me. Lancetta*. Potissime præ oculis habendo, quod ad suadendam justitiam relationis Peritorum etiam habito respectu ad tempus contractus, non deerant aliæ probationes ex superius recensitis, quæ tale tempus, vel ipsi valde proximum attingerent. Quapropter cum res in præsenti non esset de rigorose statuendo pretio ad effectum læsionis, sed solum pro eruendis conjecturis simulationis, pro qua urget Causa admodum verisimilis, præfatum judicium Peritorum saltem adminiculative sumptum ad cæteras probationes efficacissimum reputari promerebatur, ut omnibus simul perpensis, ipsa simulatio satis justificata dici posset; cum ad hujusmodi effectum
16 omnes conjecturæ etiam leviores, dato concursu causæ, unitim considerari debeant cum suis circumstantiis, ac ipsa rei verisimilitudine; *Covarruv. pract. quæst. lib.3. cap.7. n.3. in fin.*, *Rocc. disputat. Jur. select. cap.46. n.21*, *Rot. dec.23. n.5. post Salgad. in Labyr. Credit.*, & *dec.714. n.32. cor. Merlino*;

17 Maxime quia argumenta, & conjecturæ simulationis deducuntur ex probatione veri pretii, ad quem effectum bene intrat regula, ut singula, quæ non possunt, unita juvent, ut tradit *Andreol. contr.390. n.28.*, *Rot. dec.114. n.19. par.11. rec.*, & *dec.1105. n.11. coram bon. mem. Lancetta*.

Ob eandemque rationem posthabitis omnino cæteris exceptionibus adversus peritorum æstimationem promotis, quibus alias bene occurrit prima decisio §.*Parique*, & secunda §.*Finali*, respondendum dumtaxat censuerunt Domini objecto acriter inculcato in hodierna colluctatione, & in eo reposito, quod Comites de Bentivolis de an. 1696. pro obtinenda Investitura hujus medietatis Feudi a clar. mem. Cardinali Sacchetto tunc Abbatiæ Commendatario, nil aliud persolverint, quam summam scut.600., quam nuper per rem judicatam Rotalem præviis sententiis a RR. PP. DD. Millino, & Rezzonico promulgatis sibi restitui obtinuerunt adversus hæreditatem d.Cardinalis Sacchetti ob sequutam evictionem d. medietatis feudi, postquam declarata fuit favore clar. mem. Card. Fabroni Successoris nullitas prioris Investituræ; unde certam desumendam esse probationem pretii ajebant præfati de Bentivolis, utpote roboratam ex re judicata Rotali, & ulterius ex depositione nonnullorum Testium circa tenuem eorundem bonorum redditum, quam idem Cardinalis Sacchettus exhibuit Sac.Congregationi Concilii ad facilius obtinendum assensum prædictæ Investituræ.

Responsio autem facilis erat, & plana, quod nempe dicta scut.600. nullatenus constitit soluta fuisse nomine pretii, sed tantum pro habenda Investitura, cohærenter ad contractum feudalem, qui gerebatur, non verò cohærenter ad contractum emptionis, aut alterius, in quo pretii interventus fuisset necessarius, congrueque referri potest talis solutio, ut fuerit conventa in correspectivitatem modicitatis Canonis sc.30., prout opportune arguere licet ex eo, quod præfatus Cardinalis Fabronus nullo pacto induci voluit ad no-
18 vum præstandum eidem Investituræ consensum; Atque ideo cum res judicata Rotalis nil aliud declaraverit, vel declarare potuerit, quam prædicta scut.600. titulo Investituræ, & pro explendo contractu feudali persoluta, restituenda fore, secuta ineffectuatione ejusdem contractus, & evictis bonis feudalibus, absque ullo fundamento proinde allegabatur in præsenti diversissimo Judicio, in quo agitur de probando vero, & justo pretio bonorum feudalium successive venditorum ad effectum

fectum eruendi conjecturas simulationis; ex firmatis per *Rotam in Camerinen. Nullitatis Deliberationis 25. Aprilis 1715. §.5. cor. R.P.D. Nunez*. Animadverso præsertim, quod a statu, in quo reperiebantur præfata bona de an-
19 no *1696.*, nullatenus inferri potest ad statum de anno 1703., quia intra hujus temporis intercapedinem plura confecta fuisse in iis melioramenta probarunt ipsi Comites de Bentivolis; ut ponderatum fuit *in d. Romana Evictionis 10. Decembris 1734. §. Et in recensitis cor. R. P. D. Rezzonico*.

In his circumstantiis de se patet etiam nullum fundamentum constitui posse super informi depositione Testium, quos de d. anno *1696*. Cardinalis Sacchettus induxit ad probandam exiguitatem reditus eorundem bonorum, &
20 tamen satis est, quod contra eorum dictum militent alii numero plures de facto proprio deponentes, adminiculati, ac formiter examinati, ad hoc ut præfata informis depositio veniat omnino spernenda, ut admonet *Rot. dec. 1254. n. 21., & dec. 1329. n. 9. cor. bon. mem. Molines, & in Ferrarien. Violentiæ 6. Junii 1735. §. 34. cor. Rmo P. D. Calcagnino Decano*. Prout nec attendi poterant aliquæ partitæ extractæ ex libris Cardinalis Fabronii ad eundem effe-
21 ctum justificandi, nonnisi exiles fructus percipi ex hujusmodi bonis, cum ex illis oriatur quidem probatio in sensu affirmativo, nullatenus autem concludant in sensu negativo, scilicet non perceptionis aliorum fructuum præter ibidem enuntiatos; ut optime advertit *Decisio diei 10. Decembris 1731. §. Frustraque cor. Emo Cincio*.

Et ita utraque &c.

ROMANA, SEU SIGNINA SALVIANI.

Lunæ 1. Julii 1737.

ARGUMENTUM.

Extrema Salviani sunt creditum cum hypotheca, possessio antiqua penes debitorem, & moderna penes reum conventum. Possessor ex supervenientia novi tituli præsumitur mutare causam possidendi, etiam seclusa declaratione. Dispositio *l. vindicantem Cod. de evictione*, Militat contra hæredem universalem, non verò contra Possessorem particularem.

SUMMARIUM.

1 *Creditum cum hypotheca, possessio antiqua penes debitorem, & moderna penes Reum conventum sunt extrema Salviani.*
2 *Reo, & possessori sufficit vincere per non jus actoris.*
3 *Quæ Authori obesse possent, objici etiam queunt singulari successori.*
4 *Singularis successor in quæstionem revocare nequit dominium sui authoris vel immediati, vel mediati.*
5 *Dominia rerum facile de tempore in tempus immutantur.*
6 *Exceptio non concludens, sed habens possibilitatem in contrarium non est apta retardare immissionem in Salviano.*
7 *In Salviano non requiritur probatio dominii, sed sola possessio debitoris.*
8 *Possessor præsumitur ex supervenientia novi tituli mutare causam possidendi etiam seclusa declaratione;*
9 *Præsertim ad excludendam usurpationem rei alienæ.*
10 *Descriptio bonorum in Inventario probat eorum qualitatem hæreditariam.*
11 *A creditore retentio peti nequit super bonis alterius, quam debitoris.*
12 *Dispositio legis* vindicantem Cod. de evict. *militat contra hæredem universalem, non vero contra possessorem particularem.*
13 *Heres universalis tenetur ad evictionem, & debita authoris.*
14 *Identitas Prædii excluditur a diversitate confinium, & Territorii;*
15 *Immo pro exclusione identitatis sufficit quælibet possibilitas diversitatis bonorum.*
16 *Immissio in Salviano retardari nequit ex turbidis, & illiquidis probationibus.*

DECISIO XCI.

Repropósita hodie a me hac causa informantibus etiam Stephano de Floridis, & R. P. D. Ferdinando, atque Annibale de Signoribus, qui informare non curarunt in propositione diei 5. Apri-

Aprilis ultimo effluxi, DD. steterunt *in decisis*. Quia in eo, quod spectat ad Floridum possessorem Prædii in Contrada *la Mola Vecchia*, firmum, atque immotum visum fuit fundamentum præteritæ resolutionis favore Domini Ducis Salviati agentis pro immissione in Salviano in possessionem d.Prædii ad effectum sibi satisfaciendi de credito, quod ex causa cujusdam passæ evictionis bonorum habet contra hæreditatem quond. Joannis Baptistæ Tarolli usque ab anno 1665., eo ipso, quod idem
1 Dux perfecte probat suum creditum cum hypotheca, possessionem antiquam d. Prædii penes Tarollium debitorem, ac modernam recensiti Floridi Rei conventi, quæ sunt solita extrema, sive requisita d. Judicii Salviani; ut firmatur in *dec. edita cor. Me d. die* 5. *Aprilis anni currentis* §. *Justitia namque*.

Nec obstat, quod idem Tarollius debitor laudati Ducis d.Prædium *la Mola Vecchia* uti proveniens ab hæreditate quond. Sulpitii Papi tunc non possideret Jure dominii, sed solum ut salvianista ex Persona Cassandræ Vindicti ejus Autricis, quæ in illius possessionem immissa fuerat enuntiato titulo Salviani, & consequenter super eodem Prædio memoratus Tarollius sese obligando favore Ducis, non potuerit imprimere ullam hypothecam, quæ est primum extremum Salviani, quam exceptionem sibi blandiebatur suffragari idem Floridus Possessor ad repellendum Ducem Actorem ex illa satis vulgata
2 ratione, quod Reo, & Possessori sufficiat vincere per non jus Actoris ad *Text. in l. fin. Cod. de rei vindicat.*

Quandoquidem cum præfatus Floridus d. Prædium acquisiverit mediante cessione secuta anno 1691. a Josepho Tarollio causam habente a memorato Jo: Baptista ejus Patre, non potest ullo modo supradictam exceptionem allegare, sicut illam allegare non possent, nec idem Jo: Baptista, nec idem Joseph
3 adversus laudatum Ducem ex recepta illa propositione quod ea omnia, quæ possent obesse Authori, objici possunt & singulari successori; *Paul. de Castr. consi.* 247. *post princip. lib.* 1., *Soccin. consi.* 5c. *col.* 2. *lib.* 4., *Cravett. consil.* 434. *n.* 9., & 10., *Conciol. allegat.* 17. *n.* 32., *Ciarlin. controv. forens. cap.* 35. *n.* 9., & 10. *lib.* 1., *Rot. cor. Buratt. dec.* 153. *n.* 2., & *in rec. dec.* 89. *n.* 10. *par.* 8., & *dec.* 314. *n.* 3. *part.* 19., & in terminis Salviani eadem *Rot. cor. bon. mem. Ansald. dec.* 183. *n.* 3., & 4., & quod suc-
4 cessor singularis nequeat in quæstionem revocare dominium sui Authoris sive mediati, sive immediati, tradunt *Card. de Luc. de credit., & debit. disc.* 60. *n.* 13., & *disc.* 63. *n.* 2., *aliique collecti per Adden. ad dec.* 420. *n.* 50., & *plurib. seqq. par.* 4. *tom.* 2. *rec.*

Potissimum cum suprad. Cassandra Vindicti Auctrix Jo: Baptistæ immissa fuerit in possessionem tam suprad. Prædii *la Mola Vecchia*, quam aliorum bonorum provenientium ab hæreditate suprad. Sulpitii Papi anno 1641., ut advertitur in præterita *decis.* §. *Devenìendo*; quod non impedit, quin ex post idem Prædium *la Mola Vecchia* ob novum superventum titulum transire potuerit in dominium d. Jo: Baptistæ, qui illud possedit usque ad obitum, &
5 ex post ejus Filius: dominia namque rerum faciliter de tempore in tempus immutantur; *Rot. cor. Otthobon. dec.* 102. *n.* 5., & *cor. bo. me. Lancett. dec.* 1165. *n.* 12., & *dec.* 1307. *n.* 10., & 11., & *in rec. dec.* 336. *n.* 9. *par.* 18., & propterea d. exceptio veluti non concludens,
6 uti habens hanc possibilitatem in contrarium, non est apta retardare immissionem in Salviano a Duce petitam; ut observat *Rot. cor. Cavaler. dec.* 399. *sub n.* 3. §. *Placebat*, & §. *Nec putaverunt obstare*. Tanto magis, quia in hoc ju-
7 dicio Salviani sola probatio possessionis penes debitorem sufficit; ut probat *Pacific. de salv. inspect.* 3. *cap.* 3. *n.* 15.

Sed cessavit omnis difficultas ex eo, quod d. Cassandra Auctrix Joannis Baptistæ debitoris Ducis reportavit cessionem tertiæ partis hæreditatis supra memorati Sulpitii Papi ab ejus Cohærede, propter quam cessavit in illa titulus possidendi ex causa Salviani, & radicatus in ipsa remansit alter titulus dominii magis convalidati ex altera quoque cessione reportata per Josephum Tarolli ab altero Cohærede supradicti Sulpitii; cum titulus superveniens Possessori præsume-

sumere faciat, quod iste mutaverit cau-
8 sam possidendi, & possederit ex post hoc novo titulo, etiam si nullam desuper emiserit animi declarationem; *Rot. cor. Mantic. dec.245. n.4., & 12., & cor. Gregor. dec.546. n.1., & cor. Bich. dec.600. n.6., & 7., & cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Salvian. dec.16. n.10., & in Veliterna Immissionis, quoad bona Fabritii, & Com. Stephani super manutentione 5. Martii 1731. §. Siquidem ad medium cor. Emo Cincio.* Addito signanter, quod tam Cassandra quoad vixit, & deinde Joannes Baptista Tarollius illius hæres, quam Joseph istius Filius pacifice continuarunt possidere d. Prædium *la Mola Vecchia*, quamvis creditum, pro quo Cassandra obtinuerat immissionem in Salviano, fuisset integre satisfactum, & sic cessasset hic Salviani titulus, & quod notabilius est, recensitus Joseph idem Prædium alienavit, & propterea ad evitandam
9 quamcunque maculam usurpationis rei alienæ, eo fortius militat supradicta præsumptio mutationis ex causa d. novi tituli; ex firmatis per *Rot. dec.72. n.3., & 4. cor. Coccin., & dec.441. per tot. cor. Put., & dec.17. n.2. cor. Mantic., & dec.104. n.12. cor. Otthobon.*

Haud juvante Floridi replicatione, quod Sac. Auditorium *in dec.551. cor. clar. mem. Card. Caprar.* censuerit supradictam cessionem non suffragare Duci Salviato ad effectum retinendi alterum Prædium proveniens ex hæreditate recensiti Sulpitii Papi; quia inibi agebatur cum Creditoribus ejusdem Sulpitii, quos Dux excludere non poterat ex causa d. cessionis, quæ sicuti constituebat Cassandram cessionariam, ac ejus Successores Cohæredes Sulpitii, ita efficiebat, ut ista teneretur ad ejus debita; ut subjungitur in eadem *dec.551. n.8. cor. clar. mem. Card. Caprar.*, quod est extraneum a subjecta hypothesi, stante quod Floridus non est Creditor supradicti Sulpitii Papi.

Eandem firmitatem, & subsistentiam habere præteritam resolutionem quoad R.P.D. de Signoribus, ejusque Fratrem, & litis &c. Possessores unius Prædii in vocabulo *il Castellone*, ac aliorum bonorum existentium in contrada *Mezzano*, pariformiter DD. censuerunt ob perfecte probata a Duce supra expressa extrema Salviani etiam quoad ista, aliaque bona, quæ in ipsos a Joanne Baptista Tarolli provenerunt.

Quin obstiterit, quod recensiti Fratres ex persona cujusdam Colabucci sint Creditores pro tertia parte ex causa fidejussionis usque de Anno 1591., & propterea vigore hujus crediti longe anterioris eisdem Reis conventis competat retentio; quia quidquid sit de subsistentia ejusdem Crediti, cum illud in omnem casum sit contra hæreditatem quondam Sulpitii Papi, cujus favore emissa fuit d. fidejussio, & e
10 contra dd. bona sint hæreditaria non præfati Sulpitii, sed Joannis Baptistæ Tarolli debitoris Ducis, sicut probat istius inventarium, in quo illa descripta reperiuntur, *Rot. cor. bon. mem. Molines decis.1300. n.14., & in Romana Manutentionis, seu fructuum Census 10. Martii 1732. §. final. cor. Reverendissimo P. D. meo Decano confirmata die 23. Januarii 1733. §. Non*
11 *urget coram eodem*; inde succedit, ut vigore ejusdem Crediti nulla peti valeat retentio super dictis bonis, quæ sunt alterius, quam Debitoris; *Rot. in recent. dec.3. n.61. part.7., & dec.176. n.11., & seq. part.11., & in Faventina Cautelæ Angeli, & Pecuniaria 17. Januar. 1735. §. Quo vero cor. Me.*

Prout nec etiam, quod Dux retineat, atque possideat quoddam Prædium in vocabulo *Pantanello* proveniens ab hæreditate supradicti Sulpitii, & sic favore dd. Fratrum militet dispo-
12 sitio noti *Text. in l. Vindicantem Cod. de evict.*; Nam ultra quod dispositio ejusdem Textus unice militat, ac obstat Actori, quotiescunque iste est hæres universalis obligati ad evictionem, vel
13 ad debitum, qualis non est laudatus Dux respectu Sulpitii Papi, non autem possessori ex titulo particulari, *Mangil. de evict. quæst.32. n.19. 20., & 29.*, ut est prædictus Dux; Ulterius non fuit probatum per dd. Fratres de Signoribus idem Prædium del *Pantanello* possessum a Domino Duce esse illum idem proveniens ab hæreditate Sulpitii Papi, & in cujus possessionem titu-

lo Salviani usque de Anno 1641. immissa fuit Cassandra Vindicti Auctrix illorum de Tarollis.

Immo hæc identitas exclusa remansit ex comparatione tam Instrumenti apprehensionis possessionis dictæ Cassandræ, quam ulterius Instrumenti venditionis factæ a Tarollio Anno 1661. Duci Salviati; In primo enim Prædium ita describitur -- *Ad Prædium vero hæreditarium qu. Sulpitii Papi in Territorio Plumbinariæ in vocabulo il Pantanello juxta bona olim Excellentissimi Domini Ducis Sfortiæ, nunc Excellentissimi Principis Urbis Præfecti, hæredum qu. Lucæ Cleti Signini, foveum a pede salvis aliis &c.* In secundo vero -- *Petium Terræ capacitatis novem rubrorum, & duorum scortiorum posit. in Territorio Collis Ferri in Quarto nuncupato il Pantanello juxta a duobus Bona d. D. Ducis Salviati, & ab alio bona DD. de Amatis salvis &c.* Ex quibus cum constet in omnem casum solum convenire vocabulum *il Panta-*
14 *nello*, sed tamen discordare Territorium, dum illud Papi est *Plumbinariæ*, & alterum *Collis Ferri*, ac cæteros confines, per consequens exclusa etiam remanet d. identitas; *leg. forma ff. de Censibus, leg. si in rem in fine ff. de rei judicatione cum aliis collectis in Romana Immissionis ad hæreditatem Principissæ de Butero super hæreditate bonorum* 10. *Decembris* 1734. §. *Quo vero coram Me*; Ubi additur, quod pro exclusione identitatis concludenter pro-
15 bandæ sufficit qualibet possibilitas, quod bona possint esse diversa.

Denique animadversum etiam fuit, quod supra deducta, utpote requirentia altiorem indaginem, examinanda veniunt in suo congruo, ac particulari judicio, cum modo retardare nequeant Duci petitam immissionem ob claram, patentemque ab eo factam probatio-
16 nem extremorum hujus judicii Salviani, quod retardari non solet hisce turbidis, ac illiquidis exceptionibus; *Rot. coram Bich. dec.87., & dec.559. utrobique n.7., & coram Cerr. dec.34. n.66., & dec.334. n.9., &* 11., & contra ipsummet Ducem actorem in hac eadem Causa, de cujus relevatione agitur, responsum fuit in *Romana, seu Signina Salviani* 25. *April.* 1727. §. *Fin. cor. Emin. D. Card. Cincio*.

Et ita, dilata resolutione, quoad Lucianos, responsum fuit; utraque &c.

ROMANA, SEU SPOLETANA HÆREDITATIS.

Lunæ 3. Julii 1737.

Argumento non indiget ob brevitatem.

SUMMARIUM.

1 *Testamentum in nulla sui parte vitiatum, cancellatum, aut suspectum executionem meretur.*

2 *Hæres usufructuarius, non dato Cohærede proprietario, remanet hæres etiam in proprietate.*

3 *Statuta excludentia a successione fæminas propter masculos, intelliguntur de successione intestata*; & num.5.

4 *Quæ deficit, ubi adest Testamentum.*

DECISIO XCII.

Defuncto Michaele Angelo Cecconi sine descendentibus, orta fuit super successione in illius hæreditatem controversia inter Martham Cecconi ejus unicam Sororem ex una, & Fælicianum Cecconi Fratrem Patruelem ejusdem Testatoris ex altera, eaque terminata favore Marthæ in judicio Manutentionis coram A. C. ob Rescriptum plenæ Signaturæ, ad quam Fælicianus recurrit -- *sine præjudicio* -- & ob renuntiationem huic Judicio ab eodem Fæliciano in Actis emissam, ac devoluta causa super petitorio ad hoc Sacrum Auditorium, mihique commissa, proposui in hodierna Rota Dubium -- *An, & de cujus bono jure constet ad effectum successionis* -- resolutum favore Marthæ tantum informantis.

Cum enim supradictus Michael Angelus condiderit die 7. Januarii 1727. suum testamentum, in quo sibi hæredem universalem scripsit eandem Martham Sororem, palam proinde fit, quod eidem debeatur successio in ejus hære-
1 ditatem, ex quo cum idem testamentum non sit in aliqua sui parte vitiatum, cancellatum, aut aliqualiter suspectum, omnem meretur excutionem; ad

ad *Text. in leg. final. Cod. de Edict. Div. Adrian. tollen.*, *Decian. consult.* 74. *n.*11., & *sequen. lib.*5., *Rot. dec.*22. *n.*19. *cor. bon. mem. Ansald.*, & *dec.*39. *n.*14. *cor. clar. mem. Card. Caprar.*, & *dec.*304. *n.*2. *par.*15., & *dec.*149. *n.*5. *par.*17. *rec.*

Et quidem non obstante, quod in fine totius contextus liberæ institutionis reperiantur adjecta verba – *mà in ogn'altro miglior modo &c.* – hæc alia – *cioè usufruttuaria* –: Tum quia Martha absolute negat, hanc additionem esse de manu Testatoris, vel saltem factam illius jussu, & consensu; Tum etiam quia ubi hæc verificaretur, nullius esset
2 relevantiæ, dum dictus Testator nullum dedit eidem Marthæ Cohæredem proprietarium, aut substitutum, & per consequens eadem Martha licet vocata uti hæres usufructuaria, semper etiam remanet hæres in proprietate; ad *Text. in leg.*1. §. *Si ex fundo*, & *in leg. quoties* 9. §. *Si duo ff. de hæred. instit.*, *Cyriac. controv. forens.*43. *n.*24., & 26., *Bellon. de Jur. accrescen. cap.*7. *quæst.*7., & 8. *per tot.*, *Rot. cor. bon. mem. Herrera dec.*25. *n.*9., & *in Salamantina Pecuniaria* 2. *Decembris* 1735. §. *Potissimum cor. Me.*

Quin Fæliciano opitulari possit dispositio, sive Statuti Urbis *lib.*1. *cap.*146. *de success. Fratr.*, sive Statuti Nursiæ, ex qua ortum habuit Testator *lib.* 3. *rubr.*81. excludens fœminas a succes-
3 sione propter masculos, quia similia Statuta procedunt in terminis successionis ab intestato, de qua loquuntur, & ideo non verificatur in casu præsenti, in quo adest testamentum, per quod
4 sicuti causa intestati deficit; *Leg. quamdiu ff. de acquir. hæredit.*, *Rot. in rec. dec.*303. *n.*2. *part.*14., & *in Romana Immissionis* 15. *Martii currentis anni* 1737. §. *Plana coram Me*; ita cessat
5 operatio dd. Statutorum, *Rot. in Ariminen. Immissionis* 16. *Januarii* 1708. §. *Pro objecti cor. Emo Aldrovando*, & *in Romana Locorum Montium super reservatis* 4. *Maii* 1725. §. *Multoque minus cor. Rmo Ratto Episcopo Corduben.*

Et ita informante tantum, ut dictum est, Martha, frustra verò Fæliciano dilationem petente responsum fuit &c.

ROMANA CENSUS.

Ven. 6. *Decembris* 1737.

ARGUMENTUM.

Titulus dotis impedire nequit executionem, & subhastationem bonorum viri etiam ad instantiam Creditoris posterioris, modo tamen Creditrix, vel ejus hæres non amoveantur a possessione, & oblationes superent creditum dotale. Cautela Angeli servanda est, donec hæres negligens fuerit in reddenda ratione, vel eam male reddiderit. In censibus non est locus præstationi fundi liberi, vel subrogationi alterius, nisi fundus censitus ostendatur incapax omnium onerum.

SUMMARIUM.

1 *Contra obligatum ex publico Instrumento mandatum est exequendum.*

2 *Titulus dotis impedire nequit executionem, & subhastationem bonorum viri etiam ad instantiam creditoris posterioris;*

3 *Modo tamen creditrix, aut ejus hæres non amoveantur a possessione bonorum, & oblationes excedant creditum dotale.*

4 *Hæres simplex ad differentiam hæredis beneficiati tenetur etiam de proprio ad debita defuncti.*

5 *Cautela Angeli semper servanda est, donec hæres non fuerit negligens in reddenda ratione, vel eam male reddiderit; ad quem tamen effectum requiritur monitio ad eam reddendam.*

6 *Pro validitate Inventarii satis est unica citatio concepta tam pro initio Inventarii, quam pro illius continuatione diebus sequentibus, nec requiruntur peculiares citationes singulis diebus.*

7 *Non est locus in censibus præstationi fundi liberi, aut subrogationi alterius fundi, ubi non ostendatur in fundo censito incapacitas sustinendi omnia onera.*

DECISIO XCIII.

Ex causa census fortis principalis scutor. 1080. impositi anno 1702. a Mario Canino favore Joannis Antonii de Naris, & cessi in causam restitutionis Du-

Dotis Martiæ Ceuli jam uxoris recensiti Joannis Antonii, promovit eadem Martia cessionaria coram R.P.D. A.C. Furietto contra Faustinam Terzoli viduam relictam, ac hæredem testamentariam supradicti Marii Canini impositoris duplicem instantiam, alteram super solutione fructuum ejusdem census decursorum in summa scutor. 180., & alteram super præstatione novi fundi censiti liberi, & rejecta per eundem Judicem hac ultima instantia, laudata Martia Actrix voti compos facta fuit quoad alteram solutionis fructuum ejusdem Census, obtinendo relaxationem mandati executivi contra bona hæreditaria supradicti debitoris, non obstante cautela Angeli per Faustinam allegata ratione suæ Dotis; Devoluta verò Causa in gradu appellationis prævio suspensivo rescripto Signaturæ Justitiæ ad hoc Sac. Auditorium, mihique commissa ad instantiam Mariæ Felicis Palma hæredis memoratæ Faustinæ pendente lite defunctæ, interrogavi hac mane DD. — *An mandatum ab A.C. relaxatum sit exequendum, & novum respective relaxandum* —, & responsum fuit — *Affirmative quoad primam partem juxta modum, quo verò ad novum mandatum negative*.

Rationem resolutioni, quoad executionem supra enuntiati mandati relaxati pro solutione fructuum recensiti census, præbuit nimis evidens illius justitia, oriens ex publico Instrumento il-
1 lius impositionis, in quo impositor se obligavit eosdem fructus persolvere, & consequenter, non docto de eorundem fructuum solutione, nullum est dubium, quin idem mandatum sit exequendum; ut firmavit *Rot. cor. bon. mem. Molines dec.612. n.18., & in rec.dec.514. a n.1. ad 7.par.19.tom.2.*

Nec obstat supradicta Cautela Angeli allegata a Faustina Uxore Marii impositoris ex causa restitutionis suæ Dotis in summa sc.1000., ac solutionis quarti dotalis superlucrati per prædecessum Viri, quia cum hic titulus Dotis suum initium desumens ab anno 1682., & sic an-
2 terior supradicto censu, non importet ullum Dominium, sed tantum pignus, & hypothecam super bonis hæreditariis debitoris, non potest impedire eorundem bonorum executionem, & subhastationem etiam ad instantiam Creditoris posterioris; ad *Text. in leg. a Divo Pio §.Quod si res ff.de re judicat, l.quamvis in princip. ff. de pignor. act.*, *Rot. coram Buratt. dec.950. n.5.*, *& in rec. dec.424.n.10.par.15.*, *& dec.596. n.2. par.18.*; Sed ne ex hac executione aliquod oriatur præjudicium dicto Credito dotali anteriori, illam DD. injunxerunt cum hoc, quod dicta Faustina, sive
3 ejus hæres non amoveatur a possessione bonorum, & dummodo oblationes excedant ejus creditum Dotale, & hic est modus resolutioni adjectus in hac parte quotidie servari solitus in praxi; ad tradita per *Capuec. in prax. tom.2. cap.2. artic.1. n.31.*, *& seq.*, *Card. de Luc. de Judic. disc.42. n.19. versic. ac etiam, & de dot. disc.166. n.76.*, *Rot. coram Cerro dec.335.n.3.*, *& seqq.*, *& in rec.dec.340. n.9.*, *& 10.par.13.*, *& dec.214.n.17.*, *& 18.par.16.*

Quin ab hoc retrahere valuerit DD. objectum, quod supradicta Faustina sit hæres Marii ejus defuncti Viri, & sic undique irrelevans sit allegata Cautela Angeli, cum hæres teneatur etiam in
4 bonis propriis ad satisfaciendum debita defuncti; Hoc namque procedit in hærede simplici, non autem in hærede beneficiato, qualis est memorata Faustina, quæ non aliter adivit hæreditatem sui Viri, quam cum beneficio legis, & Inventarii: in his enim terminis semper Cautela Angeli servanda est, donec, &
5 quousque hæres non fuit negligens in reddenda ratione, vel illam in folle reddiderit, de quibus hic non constitit; dum Faustina, sive ejus hæres nunquam fuit monita pro parte Martiæ ad reddendam eandem rationem, quemadmodum ad hunc effectum exigitur; ex deductis per *Ridolph. in praxi par.1. cap.9. n.2.*, *Card. de Luc. de judic. disc.40. n.12. §.Secus*, *Pauluce. dissert. legal.73.n.11. tom.2.*, *Rot. coram bon. mem. Lancett. dec.406. n.11. 12.*, *& 13.*; Immo potius constitit de contrario, ex quo dicta Faustina illico se coram A. C. exhibuit promptam, & paratam reddendi rationem bonorum hæreditariorum sui Viri instando pro electione Periti ad hunc effectum.

Non

Non attento, quod Inventarium a Faustina exhibitum sit nullum quoad laudatam Martiam, ex quo nec ipsa, nec Joannes Antonius ejus Vir citati fuerint in illius confectione, & consequenter eidem juvari non possit, nec admitti ulla redditio rationis; quia hoc cessare visum fuit ex facto, & citatione ipsa facta occasione confectionis supradicti Inventarii, in qua legitur literaliter citatus Joannes Antonius Nari vir Martiæ, atque creditor Census; quæ
6 quidem citatio licet unica, & concepta tàm pro initio Inventarii, quam pro illius continuatione in diebus sequentibus, in quibus interpellatus fuit d. Joannes Antonius ad interessendum, est undique legalis, & sufficiens pro validitate d. Inventarii, nec requirebantur singulares citationes pro omnibus diebus, in quibus Inventarium confectum remansit; ut de Praxi testatur idem *Ridolph. par. 1. cap. 9. n. 22.*, *& firmavit Rot. cor. Mantica dec. 189. n. 2. versic. neque officit*, *& cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Inventar. dec. 18. n. 15.*, *& in Romana Pecuniaria, seu Locorum Montium 3. Junii 1707. §. Eoque facitius cor. bon. mem. Molin.*

In ordine vero ad novum mandatum pro restitutione fundi liberi prætensa, ex quo bini ex tribus fundis, super quibus impositus fuit census favore Joannis Antonii Nari, alienati fuerint, & non essent amplius in hæreditate Marii debitoris tempore ejus obitus, ut colligebatur ex Inventario; & insuper omnes tales fundi obnoxii quoque essent hypothecis anterioribus supradictæ Faustinæ, ac aliorum Creditorum, devenerunt DD. in negativam sententiam ex eo, quia per Martiam doctum non fuit
7 nec de hypothecis anterioribus aliorum Creditorum, nec istis admissis, quod dd. tres fundi censiti sint incapaces substinendi d. Censum, sine qua probatione nunquam locus est præstationi fundi liberi, neque subrogationi istius loco fundi jam assignati, cum si iste est capax omnium onerum & hypothecarum super eo impressarum, nullum Martia patiatur damnum, nec ei intersit, quod fundi censiti liberentur ab oneribus anterioribus, vel deveniatur ad subrogationem novi fundi; ex notatis per *Prat. observat. 28. num. 3.*, *& 4. cum seqq.*, *Card. de Luc. de cens. disc. 34. n. 8.*, *adden. ad Gregor. dec. 195. n. 5.*, *Rot. post Cene. de cens. dec. 56. n. 1.*, *& 2.*, *& dec. 64. pariter n. 1.*, *& in rec. dec. 350. n. 3. part. 2.*

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA LOCORUM MONTIUM SUPER LÆSIONE.

Ven. 6. Decembris 1737.

ARGUMENTUM.

Rota suas Decisiones solet supponere, etiamsi novum judicium introductum fuerit super inibi firmatis, & a signatura Justitiæ remissum ad Judicem ordinarium. Quando loca Montium vinculata venduntur non ad vitam gravati, sed in proprietate, vincula remanent incerta, & eventualia, nec quoad pretium considerari valet læsio. Pactum redimendi restrictum ad triennium æstimari ad summum potest in sexta parte veri pretii: emptor scientiam habens onerum rei emptæ donare censetur id, quod in pretio excedit; & quatenus contractum rescindat, compensare tenetur suum creditum cum fructibus plus justo perceptis.

SUMMARIUM.

1 *Sententia injusta nunquam transit in rem judicatam.*
2 *Rota Romana supponit proprias decisiones, ac determinata in ipsis utraque parte audita;*
3 *Quamvis novum judicium introductum fuerit, illudque a Signatura remissum Judici ordinario:*
4 *Remissio enim hujusmodi efficit quidem, ut firmata in alio judicio non habeant in novo judicio vim rei judicatæ;*
5 *Quæ repellit a limine judicii;*
6 *Et extinguit omnes actiones, ac lites;*
7 *Non autem impedit, quin Rota suas decisiones supponat, & adhæreat inibi firmatis;*
8 *Quia Rescripta Signaturæ respicientia ordinem judicii, in nihilo lædunt ea, quæ versantur circa merita causæ.*
9 *Ubi plura sunt vincula, magis minuendum est pretium rei venditæ.*

10 *Quan-*

10 *Quando Loca Montium non venduntur ad vitam, sed pure in proprietate, tunc vincula super illis existentia remanent incerta, & eventualia*;

11 *Nec consequenter in iis tanquam sc habentibus æque ad lucrum, ac ad damnum consideratur læsio*. & sub n.13.

12 *Per lapsum 30. annorum cessat probabilitas, & verisimilitudo periculi ex causa evictionis*.

13 *Venditor rem vindicans, quam vendidit, actione doli submovetur*.

14 *Loca Montium vinculata, ubi vincula sunt valde remota, vendi solent pretio vero, & currenti*.

15 *Eventualitas, quæ pendet a revocatione decisionum, satis compensatur per diminutionem pretii a sc.117. ad 68.70.*

16 *Quando Loca Montium venduntur ad vitam gravati, pretium solet consistere in scut.25. aut 30. pro quolibet Loco; non verò ubi venditur eorum proprietas cum vinculo fideicommissi eventualis*.

17 *In materia læsionis non attenditur id, quod post contractum accidentaliter evenit, sed rerum status tempore initi contractus*.

18 *Pactum redimendi restrictum ad triennium vel æstimari non valet*;

19 *Vel tanium in sexta parte veri pretii*,

20 *Emptor præsumitur vidisse, & considerasse Instrumenta ipsi indicata*.

21 *Scientia removet quemcunque errorem, & deceptionem*;

22 *Unde etiamsi vincula Locorum Montium fuissent certo eventura, & pretium excessivum, & læsivum, emptor scientiam habens dd. vinculorum allegare nequit læsionem*;

23 *Quia sciens, & volens injuria non afficitur, sed donare censetur id quod in pretio excedit, nec illud repetere valet*.

24 *Quoties emptor rescindit contractum ex capite læsionis, compensare tenetur suum creditum cum fructibus plus justo perceptis, non attento implicito statu validitatis, nec bona, vel mala fide*.

DECISIO XCIV.

Vindicatis a Marchione Camillo de Maximis jure fideicommissi instituti tam a Dominico, quam a Luca de Maximis, atque præviis pluribus Decisionibus, ac quatuor conformibus sententiis hujus Sacri Auditorii, approbatis etiam a Signatura Justitiæ cum solita clausula — *sine præjudicio* —, Locis novem cum dimidio Montis Fidei eidem fideicommisso suppositis, & usque de anno 1629. a Francisco de Maximis alienatis favore bon. mem. Joannis Baptistæ de Aste, sive illorum pretio in summa sc.950. restituto in suppressione d. Montis Fidei facta per Rev. Cameram Apostolicam, contendit Baro Carolus de Aste memorati Joannis Baptistæ Successor, a quo præfata loca Montium avocata fuere, pretium dd. Locorum Montium calculatum in scutis 68. 70. pro quolibet loco in d. alienatione fuisse enormissimè læsivum, & remissa ab eadem Signatura Justitiæ cognitione hujus novæ causæ ad Curiam Illustrissimi almæ Urbis Gubernatoris, obtinuit sententiam favorabilem declarantem resignationem dd. locorum Montium fuisse nullam, ac enormissimè læsivam, atque hæreditatem supradicti Francisci de Maximis resignantis, & alienantis teneri restituere eidem Baroni de Aste scut.643. 15. una cum damnis, expensis, ac interesse; Sed causa mihi commissa in gradu restitutionis in integrum ob lapsum fatalium sine appellationis interpositæ prosecutione, proposui in hodierna audientia consuetum dubium — *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* — & DD. respondere non hæsitarunt — *constare de causis*.

Fundamentum namque resolutionis stetit in suprad. sententiæ injustitia im-
1 pediente, ne unquam illa transire valuerit in rem judicatam; juxta literam *Text. in cap. inter cæteras, de sentent.*, *& re judicat.*, *& in l.4. §. Condemnatum ff. eodem*, *Rota cor. Prior. dec.377. n.20.*, *& coram bon. mem. Molines dec. 1316. n.1.*, *& seqq.*; pro cujus demonstratione animadverterunt DD., quod idem Baro de Aste præfatam læsionem pretii locorum Montium adduxit, & allegavit in altero judicio immissionis per Marchionem de Maximis intentato, atque jam absoluto super iisdem locis Montium, & in omnibus ejus instantiis,

ad

ad finem ostendendi per Franciscum resignantem translata fuisse in Joannem Baptistam de Aste suum Authorem, & Emptorem jura dotalia activa Victoriæ de Naris ejus Matris, quorum vigore contendebat sibi competere retentionem ex dispositione satis notæ *Authent. Res, quæ: Cod. commun. de legat.*, & pro eadem læsione comprobanda in medium proposuit ea omnia motiva, & circumstantias, quæ modo repetuntur in hoc hodierno judicio læsionis per viam actionis promoto; Et nihilominus semper fuit constans sensus Sac. Auditorii nullo modo constare de eadem læsione; immo potius illam remanere prorsus exclusam, & attentis eisdem facti circumstantiis pretium datum cuilibet ex dd. locis Montium in summa scut. 68. 70. esse ex omni parte justissimum, & æquum, ex rationibus cumulatis in omnibus decisionibus editis in d. causa sub titulo *Romana Locorum Montium super restitutione in integrum coram bon. mem. Gamaches sub die 7. Februarii* 1727., *& die* 4. *Aprilis* 1729., *& cor. Emo D. Cardin. Cincio die* 8. *Junii* 1731., *& cor. R. P. D. meo Nunez die* 12. *Maii* 1732., *& coram Rmo Episcopo Nitrien. die* 4. *Maii* 1734.

Et propterea cum per Sacr. Auditorium in quatuor instantiis in d. causa Immissionis fuerit sedulo, accurateque discussa prætensio læsionis, ac firmiter semper rejecta, dubio procul visum fuit DD. hoc sufficere, ut in eodem sensu persistendum quoque veniat in hoc alio judicio læsionis ex integro per Baronem introducto, inhærentibus ejusdem Sa-
2 cri Auditorii stilo supponendi proprias decisiones, ac in eis discussa, & utraque parte audita determinata; de quo *Rot. cor. Ceis. dec.* 320. *n.* 1., *& cor. Falcon. dec.* 7. *n.* 6. *de Jurepatronat.*, *& in rec. dec.* 202. *pariter n.* 6. *par.* 17., *& dec.* 134. *n.* 16. *part.* 19. Non obstante,
3 quod Signatura Justitiæ, cujus rescripta Sac. Rota nunquam revocat in dubium, d. novum judicium læsionis remiserit ad Judicem ordinarium, non attentis dd. decisionibus: Quia cum hæc remis-
4 sio respiciat ordinem, sive telam judiciariam, operatur quidem, ut judicata in d. judicio Immissionis emanata, ac firmata in decisionibus de more præcedentibus, non habeant vim rei judicatæ quoad laudatum Baronem, neque eum repellant a limine judicii, quem-
5 admodum res judicata repellere solet; *Text. in cap.* 1. *de lit. contestat. in* 6., *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. in Miscell. dec.* 61. *sub n.* 1., *& in Romana Abbreviatoriæ* 14. *Martii* 1721. *§. Imo: cor. bon. mem. Cerro*, cum per
6 illam dicantur extinctæ omnes actiones, ac quælibet lis: *cap. Bertoldus: de re judicat.*, *Rot. cor. Seraph. dec.* 1308. *n.* 1., *& cor. Gregor. dec.* 184. *n.* 2., *& in rec. dec.* 239. *n.* 4. *part.* 9.: Non autem impedit, quin ex eisdem rationibus
7 Sac. Auditorium non valeat præsupponere easdem decisiones, atque adhærere firmatis in illis circa merita causæ, sive læsionis; Rescripta enim Signaturæ Justitiæ respicientia ordinem, seu telam
8 judiciariam in nihilo lædunt ea, quæ versantur super meritis causæ, aut justitia, vel injustitia actionis intentatæ; *Card. de Luc. de præemin. disc.* 34. *n.* 2.

Licet hæc sufficere viderentur, nihilominus iidem DD. reassumentes inspectionem suprad. læsionis fundatæ a Barone in eo, quod præfata Loca Montium haberent plura vincula, evictionis nempe latifundii *di Porcareccia*, pacti illa redimendi intra triennium, hypothecæ dotalis Victoriæ Nari, atque duplicis Fideicommissi Dominici, ac Lucæ de Maximis, & sic valde læsivum esset eorum pretium calculatum in sc. 68. 70. pro quolibet loco; cum ubi plura
9 sunt vincula, plus etiam minuendum veniat pretium rei venditæ; *Altograd. consil.* 102. *n.* 70. *lib.* 2., *Surd. dec.* 30. *n.* 15., *Rot. cor. Buratt. dec.* 675. *n.* 10., *& seqq.*, *& in rec. dec.* 264. *n.* 5. *par.* 11. Iterum existimarunt nullo modo constare de læsione.

Animadverterunt siquidem, quod, cum per Franciscum de Maximis non fuerint vendita dd. Loca Montium ad
10 vitam, sive commoditas eorum fructuum sua vita durante certo extinguenda per ejus obitum, sed ipsamet Loca Montium, eorumque proprietas, ac substantia, omnia supradicta vincula erant incerta, ac eventualia, quia illorum casus poterant non succedere,

& specialiter vinculum dotis Victoriæ unice infixum super Locis Montium in subsidium, ac in defectum aliorum bonorum Fabii de Maximis sui viri; ut loquendo de iisdem vinculis tradunt; *Card.de Luc. de Regal.disc.30.sub n.9., Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.242. n.16., & 17.*, & admittunt omnes præcedentes decisiones editæ in d.alia causa Immissionis, & signanter illa *Emi Cincii diei 8. Junii 1731. §.Nam sicuti, & altera R. P. D. mei Nuncz dici 12. Maii 1732. §.Præmisso enim.*

Stante itaque hac incertitudine, & eventualitate vinculorum, ex qua propter eorum non eventum Baro de Aste poterat acquirere liberum, & perpetuum dominium Locorum Montium, & lucrari illam ratam eorum veri pretii tum intrinseci, tum extrinseci, quam non solvit; inde promanat, quod idemmet Baro nullam allegare valeat læsionem quoad dictum pretium solutum in
11 scut.68. 70. ex eo, quia in incertis, ac eventualibus æqualiter, ut hic, sese habentibus ad lucrum, & ad damnum nulla consideratur læsio; *Ansald. de commerc., & mercat. discurs.60. n.12., Rot. cor.Coccin. dec.1544.n.21., & 22., & cor.Peutinger. dec.49. per tot., & in rec. dec.225.n.10. par.15., & dec.408. n.7., & seqq. par.16., & dec.660. n.2. par.18. tom.2.* ubi, quod in his terminis quis dicitur emere aleam, sive jactum retis.

Quod eo maxime procedere visum fuit, quia ponderatis singulis vinculis, constitit usque tunc defecisse fere omnem probabilitatem periculi ex causa illorum; Nam quod attinet ad evictionem, venditio latifundii *della Porcareccia* secuta fuerat prævio Chirographo, sive Indulto S.M. Clementis VIII. anno 1593., & ab hoc tempore usque ad venditionem, sive resignationem horum Locorum Montium factam favore Joannis Baptistæ de Aste an.1629., & sic post lapsum annorum triginta, & ultra, nulla illata fuit molestia super
12 d. latifundio; Unde cessabat quælibet probabilitas periculi ex istius causa; non enim est verisimile, quod spatio tanti temporis evictio non evenisset, quatenus adfuissent Prætensores super pretio latifundii venditi, ex quo empta fuere dd.Loca Montium; ut bene in terminis considerat *Constant. ad Statut. Urbis de Loc. Mont. disc. unic. artic.1. sect.4. n.186. tom.1.* Quod etiam confirmavit successivus eventus; dum per lapsum centum, & ultra annorum a die venditionis Locorum Montium pariter nulla evenit evictio, aut illata fuit aliqua molestia; Vinculum verò hypothecæ dotalis Victoriæ non erat exercibile, ut supra dictum est, super Locis Montium, nisi prius excussa fuissent, & reperta non solvendo bona hæreditaria Fabii Viri; & ulterius, cum tempore venditionis dd. Locorum Montium, idest anno 1629. dotale creditum Victoriæ devolutum fuisset Francisco ejus filio, ac hæredi, nullum damnum ex memorato vinculo dotali recipere poterat super dd. Locis Montium præfatus Resignatarius, cum quatenus Franciscus Cre-
13 ditor agere voluisset pro satisfactione super iisdem Locis Montium, illico repelli poterat exceptione notissimi *Text. l. vindicantem ff.de evictior.*; ut firmant omnes decisiones in dicta alia causa Immissionis, & signanter illa *dici 14. Maii 1734. §. Quo verò cor. Rmo Nitrien.*: Fideicommissa verò Dominici, & Lucæ de Maximis jam triginta, & ultra annis deducta fuerant in judicium in hoc Sac. Auditorio, quod illis examinatis declaraverat per obitum cum Filiis primorum vocatorum illa expirasse, nec habere ulteriorem progressum; ut *ex dec.118. par.1., & ex decis.130. par.2. divers.*, & ex hac ratione eadem Fideicommissa in venditione suprad. latifundii *di Porcareccia* dubitative expressa fuere sub illis verbis: *Non obstantibus fideicommissis, si quæ adsunt*, & inferius -- *& pro indemnitate omnium in dd. Fideicommissis, quatenus adsint, Vocatorum* --

Quapropter cum in hoc rerum statu periculum dd. vinculorum, vel absolute non adesset, vel adesset valde remotum, & quasi improbabile, ita ut potius eo attento Resignatarius Locorum Montium esset in spe quasi certa lucri in ea parte reliqui pretii Locorum Montium non soluti, eo magis non solum non est quoad talem resignationem

nem, sive emptionem allegabilis ulla læsio, sicuti allegabilis non est in casu fortiori contractus incerti, atque eventualis, ac æqualiter se habentis ad commodum, vel incommodum, ut supra visum est; sed ubi etiam allegabilis esset, cessaret ex omni parte quælibet umbra læsionis respectu pretii soluti in scut.68. 70. pro quolibet Loco; nam Loca Montium vinculata, ubi vincula
14 sunt valde remota, minusque probabilia, semper vendi, & æstimari solent majori pretio, ac parum minori illo vero, & certo pretio tam intrinseco, quam extrinseco tunc currenti in scutis 117. pro quolibet loco, ut ostendebatur a Marchione, quo regulariter vendi solent Loca Montium libera, & dicta eventualitas, quæ in substantia
15 reducebatur unice ad superius enuntiata Fideicommissa, & ad illum casum, quo Sacra Rota recederet a supradictis decisionibus, satis superque compensata videtur cum illa diminutione pretii e summa scut.117. ad aliam summam scutor.68. 70., ex deductis per *Card. de Luc. de regal. disc.30.n.9. 10., & 11., & disc.31. n.16., Constan. ad Statut. Urb. de Loc. Mont. disc. unic. artic.1. Sect.4. n.184. 185., & sequen., Rot. cor. Buratt. dec.675. n.13., & cor. bon. mem. Lancetta dec.242. n.13., & plur. seq., & firmant omnes sæpè citatæ Decisiones in alia causa Immissionis cor. bon. mem. Gamachei, Emo Cincio, & RR.PP.DD.meis Nunez, & Harrach* nunc meritissimo Nitrien. Episcopo.

Non merente ullam reflexionem, quod Loca Montium obnoxia unico vinculo Fideicommissi vendi soleant pretio scut.25., vel scut.30., quodque successive Sac. Rota recedendo a supradd. *Decisionibus* 118. *part.* 1., & 230. *part.*2. *divers.* censuerit enuntiata Fideicommissa Dominici, & Lucæ adhuc durare, & esse progressiva ad ulteriores Descendentes, ut ex *dec.*18. *part.*18. *recen.* successive pluries confirmata in hoc Sac. Auditorio, quodque demum in suprad. venditione, seu resignatione Locorum Montium ultra expressa vincula adsit etiam aliud, pacti nempe redimendi infra triennium: Quia Loca Montium cum vinculo Fi-
16 deicommissi tunc vendi solent pretio sc.25., aut sc.30., quando a gravato venditur ejus vita, sive commoditas fructuum pernecesse extinguenda per ejus obitum; minime vero quotiescunque, ut in præsenti, vendita fuere ipsamet Loca Montium, eorumque substantia una cum vinculo Fideicommissi eventualis, atque incerti, ut declarant *Card. de Luc. de regal. d. disc.*30. *n.*9., & 14., *Constantin. loco supra citat. n.*184., & 185., *Rot. cor. Lancetta dicta dec.*142. *n.*13., & *in Avenionen. Primogenituræ* 25. *Junii* 1700. §. *Posita: vers. quodque non ageretur, cor. bon. mem. Jacometto*: Ille vero recessus Sac. Rotæ a Decisionibus, de quibus supra, ac successivus ejus sensus super progressu dd. Fideicommissorum ad ulteriores Descendentes pariter non est
17 considerabilis in hac materia læsionis, in qua non attenditur id, quod post contractum accidentaliter evenit, sed tantum rerum status, prout erat tempore initi contractus; *M. noch. de arbitrar. Jud. cas.*149. *n.*16. *cum sequen.*, *Peregrin. de Fideicomm. artic.*42. *n.*40., *Merlin. de legitim. tit.*1. *quæst.*12. *n.*26., *Urceol. de transact. quæst.*18. *n.*19. *Rot. cor. Bich. dec.*94. *n.*4., 5., & *cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Fideic. dec.*68. *n.*16. Pactum autem redi-
18 mendi, uti restrictum ad modicum tempus triennii, vel nihil æstimari poterat; *Amat. var. resolut.* 61. *num.*27., *Cyriac. controv.* 361. *n.*4., *Rot. coram Lancett. dec.*242. *n.*17., & *in recent. dec.*316. *n.*9. *part.*12., vel saltem non
19 erat æstimandum nisi in sexta parte veri pretii, ut pariformiter firmant omnes supracitatæ Decisiones in alia causa Immissionis, & signanter illa *Emi Cincii* 8. *Junii* 1731. §. *Quin urgeat*, & *altera Reverendissimi Nitrien.* 14. *Maii* 1734. §. *Quo vero: in fine.*

Urgebat præterea, quod Jo: Baptista resignatarius, sive emptor controversorum Locorum Montium habuit certam, & individuatam scientiam omnium dictorum vinculorum, eorumque qualitatum, quæ literaliter expressa fuere in ipsa alienatione, sive resignatione, ibi — *Cessit, & resignavit Loca &c., & in primis cum vinculis, &* con-

conditionibus omnibus &c., & propterea etiam ultra alias conditiones, & alia omnia expressa in dd. literis patentibus, stent, & stare debeant subjecta omnibus, & quibuscunque conditionibus, vinculis, & hypothecis in Instrumentis tam super venditione dicti Casalis Porcareccie &c., & alias juxta formam omnium supradd. Instrumentorum, ad quæ semper relatio habeatur – quæ om-
20 nia Instrumenta vidisse, & considerasse præsumitur ipsum Jo: Baptistam eo ipso, quod illa fuere ei indicata, cum quilibet emptor teneatur, ac soleat explere similem diligentiam *Bald. cap.*1. §. *Personam vero : tit. per quos fiat investit.*, *Jason. in l. quamdiu n.*7. *in prima limitat. Cod. qui admitt.*, *Cravett. consil.*122. *n.*8., *Natt. consil.*267. *n.*2. *versic. quia conditione* : *Adden. ad dec.*10. *n.*19.20.21. *par.*3. *recent.* Et consequenter cum in hoc casu idem Jo: Baptista emptor nequeat dici deceptus, vel errore ductus ad emptionem dd. Locorum Montium vinculatorum pro memorato pretio scutorum 68. 70., cum dicta scientia removeat
21 quemcunque errorem, & opinabilem deceptionem, ut ad rem optime advertit *Rot. coram Coccin. dec.*1450. *nu.*13., *& sequen.*; inde fit, ut ubi
22 etiam dd. vincula fuissent certo eventura, & sic ob talem certitudinem illorum pretium foret excessivum, ac læsivum, nullo modo posset idem Jo: Baptista, sive Baro de Aste ejus successor læsionem hujusmodi in judicio proponere, aut quidquam ratione illius petere a Marchione de Maximis, quia volenti, & scienti nulla fit inju-
23 ria, atque taliter emens absque ulla protestatione, aut declaratione censetur illud excessivum pretium Venditori donare, nec illud repetere potest; *l. si fundum sciens*, *ubi Gloss. in verb. si sciens Cod. de evict.*, *Natt. consil.*181., *n.*8., *Mangil. de evict. quæst.*151. *n.*4., *& sequen.*, *bo. me. Ansald. de commerc.*, *& mercat. disc.*61. *n.*59., *late Adden. ad d. dec.*10. *n.*5., *&* 6. *part.*3. *recen.*, *Rot. in recen. dec.*140. *n.*5, *part.*5., *& dec.*469. *n.*9., *&* 17. *ac seq. part.*9.

Denique additum fuit, quod quatenus per malam hypothesim locus esset rescissioni supradicti contractus ex capite læsionis, cum res redigenda esset ad statum, qui vigeret, si contractus non contigisset, idem Baro de Aste satisfactus remansisset de ejus prætenso credito ex fructibus plus justo perceptis a locis Montium ex dicto capitali scut.68. 70. ad rationem annuorum scutorum sex, & deinde quinque, quatuor, & trium, quæ de tempore in tempus reddiderunt Loca Montium, non attento quovis implicito statu va-
24 liditatis, nec bona, vel mala fide, nec alias d. Baro locupletatus remaneret cum aliena jactura; *Ramon. consil.*454. *n.*26., *&* 27., *Rot. coram Dunozzett. Jun. dec.*818. *n.*3., *& coram Arguell. dec.*113. *n.*16., *&* 17., *& cor. Falconer. dec.*14. *n.*4. *tit. de usuris*, *& in recent. dec.*605. *n.*10. *part.*18.

Et ita utraque &c.

MUTINEN. PAROCHIALIS, SEU PLEBANIÆ.

Lunæ 13. *Januarii* 1738.

ARGUMENTUM.

Episcopus post provisionem Ecclesiæ tanquam de Jurepatronatus allegare amplius nequit alternativam. Subrogatio gratiosa collitiganti concessa ad differentiam subrogationis, quæ tertio conceditur, non est provisio, sed subingressus in jus defuncti. Beneficia de Jurepatronatus laicali etiam vacantia per resignationem in Curia non conferuntur in vim *Reg.*42. *Cancell.*, nisi vel cum expressa derogatione Jurispatronatus, vel cum consensu Patronorum. Juspatronatus etiam Potentum probari valet per scripturas authenticas comprobantes præsentationes, & per centenariam continuatam. Facilius admittitur Juspatronatus personæ privatæ, quam potentis. Cetera habes in argumento Dec. LXXXIII.

SUMMARIUM.

1 *Februarius est reservatus Sedi Apostolicæ.*

2 *Reservatæ sunt S. Sedi Parochiales, quæ prævio concursu intra terminum sex mensium ab Ordinario collatæ non fuerunt.*

3 *Literæ Apostolicæ justificatæ executionem merentur.*

4 *Epi-*

4 *Episcopus, postquam ad Ecclesiam instituit uti de Jurepatronatus, nequit amplius, eodem Jurepatronatus non existente, allegare alternativam.*

5 *Ut Literæ Apostolicæ exequi debeant, sufficit unam ex reservationibus alternative expressis verificari.*

6 *Pro Beneficiorum libertate stat præsumptio;*

7 *Quæ habetur pro liquidissima probatione;*

8 *Proindeque Provisus Apostolicus non tenetur libertatem probare;*

9 *Maxime quando S. Sedes reperitur in quasi possessione conferendi;*

10 *Neque provisio facta ab Ordinario tanquam de Jurepatronatus in vacatione, de qua disceptatur, hujusmodi onus refundit in Provisum Apostolicum, aut nocet possessioni S. Sedis.*

11 *Beneficia de Jurepatronatus laicali non sunt obnoxia reservationibus Apostolicis.*

12 *Literæ Apostolicæ exequendæ sunt ad formam ultimi status tam favore Patronorum, ac inferiorum collatorum, quam Papæ.* & n.31.

13 *Subrogatio gratiosa unice conceditur pro remotione novi Collitigantis;*

14 *Et subrogatus dicitur consequi Beneficium ex prima gratia Provisionis Apostolicæ;*

15 *Vel si dici potest obtineri per subrogationem, hoc tantum verum est, ubi lis per eandem terminetur, & subrogatus acquirat pacificam possessionem Beneficii;*

16 *Secus, ubi subrogatus litem reassumere coactus fuit cum defuncto inceptam super executione literarum, ac justificare reservationem, & excludere Juspatronatus; tunc enim obtinere dicitur ex Provisione.*

17 *Omnis consequens actus regulatur a sua causa, & talis præsumitur, qualis est titulus præcedens.*

18 *Collatio est vera provisio Ecclesiæ, subrogatio vero collitigantis est duntaxat subingressus in jus defuncti;* &n.24.

19 *Ad differentiam subrogationis concessæ non collitiganti, sed tertio, quæ potius provisio est, quam vera subrogatio.*

20 *Gratiose subrogatus non tenetur probare nisi litem, clericatum, & possessionem defuncti.*

21 *Dictio* Præterea *est ampliativa, & augmentativa.*

22 *Subrogatio gratiosa bene conjungi valet cum literis provisionis citra læsionem executionis earundem.*

23 *Additio per verbum augmentativum potius confirmat, quam excludat id, cui fit additio.*

24 *Subrogatus non recognoscit jus suum a Papa, sed a defuncto.*

25 *Ex observantia dignoscitur, quid comprehensum in dispositione fuerit.*

26 *Ultimus status licet unicus sufficit pro acquirenda quasi possessione conferendi.*

27 *Beneficia de Jurepatronatus laicali etiam vacantia per resignationem in Curia non conferuntur in vim* Regul.42. Cancell. *nisi vel cum expressa derogatione Jurispatronatus, vel cum consensu Patronorum;*

28 *Aliter enim eo ipso, quod narrata fuit prætensio exclusa Jurispatronatus, firmatus remanet status pro libertate Ecclesiæ.*

29 *Resignatio publicatur, & affigitur ad valvas tam Cathedralis, quam Parochialis resignatæ; unde acquiescentia asserti Patroni referri nequit ad ignorantiam resignationis, sed ad agnitionem mali juris jam panditi per rem judicatam.*

30 *Præsentans ad Beneficium uti vacatum per obitum Resignatarii approbat ultimum statum provenientem a resignatione.*

31 *Respicientia petitorium non attenduntur in judicio executivo manutentionis.*

32 *Res judicata parit exceptionem litis finitæ.*

33 *Personæ potentes, & habentes dominium loci rigorose probare debent Juspatronatus, vel per exhibitionem publici Instrumenti fundationis, & dotationis, vel per immemorabilem cum requisitis, & pluribus præsentationibus effectum sortitis continuato spatio 50. annorum justificandis per publica Instrumenta earundem præsentationum tam in petitorio, quam in possessorio.*

34 Jus-

34 *Juspatronatus etiam Potentum probari potest per scripturas, præsentationes comprobantes, & centenariam, modo sit continuata, & scripturæ sint authenticæ*; & n.42.

35 *Non vero sufficiunt institutiones cum enuntiativa Jurispatronatus, nec assertiones circa præsentationem institutorum*; & n.37., & 40.

36 *Nec enuntiativæ emissæ in Literis Apostolicis ad instantiam supplicantium*;

37 *Nec Testes*;

38 *Nec Bullæ resignationum cum præservativa consensus, nisi etiam adsit decretum Executoris, & legitimum documentum præstationis assensus*.

39 *Eo ipso, quod in sequenti statu Ecclesia dicitur vacasse per obitum, probatum remanet, præcedentem resignationem effectum non habuisse*.

41 *Clausulæ dubitativæ, & aliorum assertionis simpliciter enuntiativæ potius excludunt, quam probent Juspatronatus*.

43 *Juspatronatus personæ privatæ facilius probatur, & admittit probationes superius rejectas quoad Juspatronatus Potentum*;

44 *Quæ tamen etiam quoad hoc ultimum recipiuntur, quatenus aliæ urgentissimæ concurrant, prout sunt sententiæ Ordinariorum emanatæ prævia causæ cognitione, & effectum sortitæ, ac diu observatæ, & approbantes Juspatronatus post publicationem Concilii*.

45 *Bulla Institutionis non est considerabilis non exhibita præsentatione, nec decreto, ac attenta qualitate Instituentis, qui fuerit Vicarius*.

46 *Non citato Proviso Apostolico, nec S. Sede in quasi possessione existente conferendi Ecclesiam uti liberam, sententia nullius est roboris, præsertim si habeat contra se rem judicatam, & liti causam dederit*.

47 *Augmentum dotis Ecclesiæ percutere debet tempus concessionis Jurispatronatus, nec probatur ex post*.

48 *Juspatronatus concessum ob augmentum dotis in tertia parte cadit sub revocationibus Adriani VI., & S. Concilii*.

49 *Allegato expresso titulo infecto, centenaria quoque infecta remanet*;

50 *Nec recurri potest ad meliorem titulum præsumptum*;

51 *Quod tamen limitatur, si titulus expressus allegatus non fuerit ab ipsomet Patrono præcise ad probandum Juspatronatus, sed vel ab altero collitigante, vel a Procuratore Patroni non habente mandatum Procuræ*.

52 *Ad probandum Juspatronatus exclusivum reservationum non sufficiunt resignationes, sed requiritur consuetudo præcise præsentandi in vacationibus per obitum, & in mensibus reservatis*.

DECISIO XCV.

NOn dubitarunt DD. in hac causa a Me hodie reproposita, informantibus etiam Marchionibus de Montecuccolis, qui Sacerdotem Gasparem Tosettum præsentarunt ad Ecclesiam Parochialem S.Joannis Baptistæ Loci Maserni Mutinen. Diœcesis prætensam de eorum Jurepatronatus, persistere — *In decisis* — pro executione nempe Literarum Apostolicarum provisionis ejusdem Ecclesiæ a S. Sede uti liberæ collationis, ac ei reservatæ, obtentarum a Sacerdote Sancte Josepho Jacobatio, cum iterum constiterit easdem Literas Apostolicas esse in omnibus partibus justificatas, signanter in ordine ad reservationem Ecclesiæ, orientem tam ex
1 vacatione ejusdem in mense Februarii, qui est unus ex mensibus S.Sedi reservatus *in Regul.9. Cancell.*, quam etiam ex *Constitutione S. Pii V. Bullar. Nov. in ordine la 33.§.3., & 4.*, per quam
2 provisioni S.Sedis reservantur omnes Parochiales, quæ sine concursu, vel intra terminum sex mensium a die vacationis collatæ non fuerint per Ordinarium, & propterea eædem Literæ
3 Apostolicæ sic justificatæ omnem, & celerem merentur executionem, ut dictum fuit — *In decisione*, quæ revidetur *§.Quando enim*.

Nec iidem DD.putarunt, hujusmodi Ecclesiæ reservationem exclusam remanere ab alternativa mensium acceptata, & admissa favore Episcopi Mutinen. in Dataria Apostolica usque ab an.1730., per quam idem mensis Februarii ex Apostolico evasit Ordinarius; quia quid-

quidquid sit, an March. de Montecuccolis potuerint allegare talem exceptionem unice Episcopo competentem; cum
4 iste instituerit Tosettum in hac Ecclesia uti de Jurepatronatus dd. de Montecuccolis, non habet amplius locum enuntiata alternativa favore Episcopi super provisione dictæ Ecclesiæ uti liberæ collationis; *Corrad. in Prax. Benefic. lib.3. cap.6. n.32., & pluribus seqq., Garz. de Benefic. par.5. cap.1. n.761.*, & inde semper subsistit altera reservatio desumpta *ex d.Constit.S.Pii V.*, quæ,
5 cum fuerit per manifestam alternativam expressa in Literis Apostolicis Jacobatii, ut ex illarum verbis -- *sive præmisso, sive alio quovis modo, vel alias etiam juxta præfatam dicti Pii V. Prædecessoris Constitutionem generaliter reservata existat* -- sufficit pro executione Literarum Apostolicarum Jacobatii unice verificari; *ad Text. in cap. in alternativis de regul. jur. in 6., Rot. in Legionen. Beneficii 22. Martii 1733. §. De illarum cor. R. P. D. meo Crescentio, & in Cæsaraugustana Cappellaniarum 21. Martii 1735. §. Literæ coram R. P. D. meo Bussio.*

Minusque subsistere existimarunt, quod ultra præmissa, pro verificanda supra expressa reservatione, teneatur Provisus Apostolicus probare etiam
6 libertatem Ecclesiæ, quia præsumptio stat pro libertate Beneficiorum, juxta theoricam communiter receptam; *Innocent. in cap. cum Venerabilis de except. n.9., Rot. cor. Cavaler. dec. 159. n.1., & coram Royas dec.59. n.4., & coram Ninot. dec.39. pariter n.4., & coram Kaunitz dec.83. n.5., & in Recent. dec.514. num.2. part.17., & decis.395. n.4. part.19.*; quæ præsumptio
7 cum habeatur pro liquidissima probatione; *Menoch. cons.5. n.10., Rot. in Recent. dec.5. n.13. part.19.*; ideo Jacobatium relevat a quocunque onere fa-
8 ciendi dictam probationem; Quod eo fortius procedere visum fuit, quia S.Sedes ex penultimo, & ultimo statu reperitur in possessione, seu quasi conferendi, ac providendi dictam Ecclesiam Parochialem tamquam liberam, & cadentem sub reservationibus Apostolicis, & sic agitur de manutenenda eadem Sancta Sede in sua quasi possessione, ut inferius, in quibus terminis
9 eo magis Jacobatius ejus Provisus non arctatur onere probandi dictam libertatem; *leg. sive possidetis Cod. de probat., Lotter. de re Benefic. lib.1. quæst.38. n.71., Rot. cor. Cavaler. dec.382. n.4., & cor. Coccin. dec.278. n.1. in fin., & in Recen. dec.476. n.1., & 6. part.1., & dec.758. n.3. part.3.*

Quantumvis in hac vacatione March. de Montecuccolis præsentaverint Tosettum, qui fuit institutus ab Ordinario, & reperitur in actuali possessione Ecclesiæ Parochialis; quia cum hæc omnia evenerint tempore, quo Jacobatius reperiebatur hic in Urbe pro obtinenda provisione Apostolica, & hoc bene innotesceret eisdem March. de Montecuccolis, qui ad impediendam eandem provisionem sub die 12. Novembris 1736. apposuerunt in Dataria Apostolica -- *nihil transeat* --, &
10 inaudito eodem Jacobatio, ac Sancta Sede posseditrice, nullius sunt momenti ad finem refundendi d. onus probandi Ecclesiæ libertatem in Provisum Apostolicum, atque unice præjudicant Ordinario, qui dedit institutionem, non autem Proviso Apostolico, & Sanctæ Sedi, ut in terminis alias firmavit *Rot. in Mediolanen. Beneficii prima Aprilis 1707. §. Tertius casus cor. bon. mem. Ansaldo*, & generaliter *cor. Put. dec.372. lib.2., & cor. Gregor. dec.6. num.1., & 10., & in Recent. dec.106. n.1., & 2. part.1.*

Probe agnoscentes defensores March. de Montecuccolis talem veritatem, recurrebant ipsi ad probandum dictam Ecclesiam non esse liberam, sed de illorum Jurepatronatus, & quod per con-
11 sequens non caderet sub reservationibus Apostolicis, quibus non sunt obnoxia Beneficia de Jurepatronatus Laicali, sed hoc pariter irrelevans dijudicatum fuit ad impediendam executionem dd. Literarum Apostolicarum; Quandoquidem cum, ut dictum est, eadem S. Sedes ex memoratis penultimo, ac ultimo statu Annorum 1671., & 1686. acquisiverit quasi possessionem hanc Parochialem Ecclesiam conferendi uti liberam, & sic cadentem sub re-

reservationibus Apostolicis, in ea venit manutenenda, & ad formam hujus
12 ultimi status Literæ Apostolicæ Jacobatii sunt exequendæ, uti præseferentes judicium mere executivum, & possessorium, rejecta quacunque indagine supradicti Jurispatronatus veluti respiciente judicium petitorium, & quæ forsan deservire poterit pro futuris vacationibus ex dispositione *notiss. Text. in cap. consultationibus de Jurepatronatus*, quæ si attenditur favore Patronorum, vel inferioris Collatoris, ita similiter servanda est in Provisione Apostolica, ex quo Summus Pontifex non debet esse deterioris conditionis, quam sint Patroni, aliique Collatores, signanter dum dictus penultimus status Anni 1671., in quo a Sancta Sede fuit de Ecclesia uti reservata provisus Sacerdos Joannes Baptista Masernus, fuit contradictus, ac impugnatus a Baracano, atque a Bartolino præsentatis a March. de Montecuccolis, & approbatus favore S. Sedis usque ad rem judicatam; ut late firmatur *in præterita dec. §. Absque eo quod cum duob. seq., & §. Quæ omnia*.

Hinc non obstant ea, quæ deducebantur a March. pro enervanda vi dictorum penultimi, & ultimi status favore S. Sedis; Et sane incipiendo a penultimo, idest ab illo anni 1671. non obstat, quod mortuo Baracano primo illorum Præsentato, & adhuc lite indecisa pendente coram Episcopo Mutinen. inter ipsum, & dictum Masernum Provisum Apostolicum, hic ultimus obtinuerit ab eadem S. Sede gratiam subrogatoriam in juribus Baracani defuncti, & consequenter ex prima gratia provisionis Apostolicæ Ecclesiæ tanquam reservatæ impetrata ab eodem Maserno dici nequeat efformatus d. status favore S. Sedis, cum propter d. gratiosam subrogationem incertum remaneat, an Masernus Ecclesiam Parochialem potius assecutus fuerit vigore recensitæ provisionis Apostolicæ, quam ex juribus Baracani defuncti, ad quæ fuerat subrogatus; hoc, inquam, non obstat, sive quia cum subrogatio gratiosa unice obtineri, ac concedi soleat
13 pro remotione obstaculi novi Collitigantis, & non pro acquisitione novi juris ad formam *cap. 1., & 2., ut lit. pend. in 6.*, semper quis dicitur consequi Ecclesiam ex prima gratia provi-
14 sionis Apostolicæ, ut firmant authoritates cumulatæ *in d. decis.*, quæ revidetur *§. Non officiente*.

Sive etiam quia d. assumptum procedere posset in eo casu, quo mortuo Collitigante lis terminasset per eandem
15 gratiosam subrogationem, & subrogatus vigore illius quiete, ac pacifice, & absque alicujus contradictione adeptus esset Ecclesiæ possessionem, & in his terminis loquuntur authoritates a defensoribus March. allegatæ; Verum casus præsens est totaliter diversus, nam mortuo memorato Baracano primo Præsentato March. prædicti novum dederunt Collitigantem præsentando Bartolinum, cum quo opus fuit Maserno Proviso Apostolico, non obstante supra expressa subrogatione gratiosa reassumere, ac prosequi litem ab ipso inceptam super executione Literarum Apostolicarum tanquam de reservato cum Baracano defuncto tam coram bon. mem. Buratto, quam in Sac. Auditorio coram bon. mem. Rondinino usque ad rem judicatam, & taxationem expensarum, ac una simul probare, & justificare reservationem Ecclesiæ favore S. Sedis, atque excludere prætensum Juspatronatus, quemadmodum exclusum, ac pro insubsistenti declaratum fuit, in cujus sequelam tam d. bo. me. Burattus, quam Sac. Rota mandarunt quoque exequi Literas Apostolicas super provisione Ecclesiæ favore Maser-
16 ni; Unde in hisce circumstantiis, in quibus verificatæ fuere hæ literæ provisionis Apostolicæ, & tanquam de reservato, fuitque exclusum d. Juspatronatus, ac injuncta earundem literarum executio, remanet plusquam evidens, Provisum Apostolicum Ecclesiam Parochialem assecutum fuisse vigore d. primæ gratiæ, quæ primario, & principaliter fuit executa, non autem vigore gratiosæ subrogationis, ut innuunt authoritates allegatæ *in præte-*
17 *rita decis. supradicto §. Non officiente*; cum omnis consequens actus reguletur a sua causa, & talis præsumatur, qualis

lis est titulus præcedens; *Leg. quædam, ibique Bald. ff. de rei vindicat, Rot. post Posth. de Manut.dec.166. n.19., & cor. Mantic. dec.3. n.6.*

Quod autem Masernus prosecutus fuerit litem inceptam cum Baracano coram. d. bon. mem. Buratto, & in Sac. Rota, atque actum fuerit super executione primarum Literarum Apostolicarum tanquam de reservato, & exclusum prætensum Juspatronatus, constitit *ex decis. cor. d. bon. mem. Rondinino, in prima nempe diei 13.Junii 1687., ubi in §. Justificatio, & seqq.* habentur hæc verba -- *Justificatio literarum resultat ex actis, ex quibus constat de vacatione in mense reservato, & de idoneitate Provisi; Neque obstat exceptio, quod controversa Parochialis sit de Jurepatronatus DD. de Montecuccolis, qui Baracanum, & deinde Bartolinum præsentarunt; Etenim &c.* -- & inferius *§. Ex his*, ibi -- *Ex his videbantur DD. bene justificari priores Literæ Apostolicæ tanquam de reservato; Unde &c.* -- *Et in secunda decisione diei 1. Decembris 1687. §. Minusque*, ibi -- *Minusque denique facit ad impediendam executionem literarum allegatus defectus reservationis, ex quo controversa Parochialis sit de Jurepatronatus DD. de Montecuccolis; Etenim &c.* -- Et quod insuper tam bon. mem. Burattus, quam Sac. Rota mandaverint in specie exequi Literas Apostolicas tanquam de reservato, apparuit ex Sententia ejusdem bon.mem. Buratti, juxta quam sese habet mandatum Rotale, in qua Sententia habentur hæc verba -- *Literas Apostolicas super. provisione dictæ Plebaniæ ad favorem d. Rev. D. Joannis Baptistæ fore, & esse exequendas* -- primario, ac principaliter congruentia supradictæ primæ gratiæ collationis tanquam de reservato, quæ est vera provisio Eccle-
18 siæ, non autem aliis literis subrogationis gratiosæ concessis Collitiganti superstiti, quibus mediantibus Papa non confert beneficium, sed tantum subrogat eundem Collitigantem in jus defuncti, ex late traditis *per Ros. de execut. Literar. Apostolic. cap.16. per tot., Lotter. de Re Benefic. lib.2. quæst.20. n.21., & fere pariter per tot.*, ad diffe-
19 rentiam casus subrogationis concessæ non Collitiganti superstiti, sed tertio, quæ potius dicitur provisio Papæ, quam vera subrogatio, in cujus terminis loquuntur *Lotter. de Re Benefic. lib.2. d. quæst.20. n.169.*, ac aliæ authoritates allegatæ pro parte March. de Montecuccolis.

Nec facit, quod in secunda *decis.bon. mem.Rondinini* post firmatum punctum reservationis Ecclesiæ, ac exclusum prætensum Juspatronatus, additum fuerit, extraneam esse contentionem super existentia, vel exclusione ejusdem Juspatronatus, cum gratiose subrogatus
20 non teneatur probare nisi litem, clericatum, & possessionem defuncti, *ut ex §. Præterea ejusdem decis.*, quia cum hoc secutum fuerit per modum ampliativum, & augmentativum, ut in-
21 dicant illa verba decisionis -- *Præterea animadvertebant DD. extraneas esse &c.* -- & loquendo de dicta dictione *Præterea* alias dixit, *Rot. cor. bon. mem. Lancett. dec.662. n.11. tom.3., & in rec.dec.150.n.3. §. Non obstat par.16.*, non excludit, quod primaria, ac principalis executio Literarum Apostolicarum respiciat literas tanquam de re-
22 servato, ac provisionis Apostolicæ favore Maserni, cum quibus bene conjungi poterat subrogatio gratiosa citra ullam læsionem executionis dd. priorum literarum tanquam de reservato, atque status pro libertate Ecclesiæ ex illa
23 orientis; cum hæc additio, ut supra facta, tendere dicatur potius in confirmationem priorum literarum, quam in earum exclusionem, ad tradita per *Gonzal. ad Regul. 8. Cancell. Gloss.5. §.5. n.30., Rot. in recen. dec.379. n.4. par.1.*, cum aliis in puncto allega is *in dec.35. n.10., & 11. lib.13. vo.4. in Mantiss. ad Card. de Luc.*

Minoris relevantiæ dijudicatum fuit, quod executio subrogationis gratiosæ demandata remansit Decano Imolen., a quo inde causa prosecuta cum Bartolino secundo Præsentato, devoluta fuit ad Curiam prius coram suprad. R.P.D. Buratto, & successive ad hoc Sac. Auditorium coram d. R.P.D. Rondinino; ex quo deducebatur, quod sicuti Jurisdictio d. executoris unice erat restricta

ad d. subrogationem gratiosam, ita pariter quoad istam tantum intelligenda esset recensita sententia R.P.D. Buratti, ac subsequens Judicatum Rotale; quia in d. subrogatione gratiosa Masernus Provisus Apostolicus prævia narratione suæ Apostolicæ provisionis tanquam de reservato, & litem super executione harum literarum fuisse instructam cum Baracano primo Præsentato, istoque defuncto fuisse datum in novum Colligantem Carolum Bartolinum, petiit principaliter, ut causa committeretur super prosecutione d. præcedentis litis in statu, & terminis, in quibus reperiebatur; prout commissa fuit. Ideoque patet Decano Imolen. fuisse æque principaliter tributam jurisdictionem super prosecutione prioris litis executionis Apostolicæ provisionis tanquam de reservato, quodque d. subrogatio reportata dumtaxat fuerit ad majorem cautelam; Hoc quoque suadente successiva observantia Maserni, qui institit tam coram Decano Imolen., quam coram bon. mem. Buratto, & Sac. Rota pro executione suæ primæ provisionis Apostolicæ tanquam de reservato, eaque concessa fuit *super provisione* non
24 congruens gratiosæ subrogationi, quæ, ut supra visum est, nullam continet provisionem Apostolicam, & subrogatus non recognoscit jus a S. Sede, sed a persona defuncti; Observantia enim
25 successiva bene demonstrat, quid fuerit comprehensum in præcedenti dispositione; *Cuman. cons.*101. *n.*3., *Rot. cor. Buratt. dec.*85, *n.*4., *& in rec. dec.*720. *n.*13. *par.*18.

Ex his DD. descendentes ad ultimum statum, qui licet unicus sufficeret pro
26 acquisitione supradictæ quasi possessionis conferendi Ecclesiam uti liberam; *Rot. dec.*178. *n.*3, *coram Coccin., dec.* 142. *n.*2., *&* 3. *cor. Emer. Jun., & dec.*444. *n.*3. *par.*5. *tom.*2. *rec.* orientem ex eo, quod anno 1686. sæpedictus Joannes Baptista Masernus jam pacificus possessor Ecclesiæ Parochialis illam libere resignavit in manibus Papæ, qui tanquam liberæ collationis contulit Sacerdoti Joanni Antonio de Blanchis, per cujus obitum modo vacat eadem Ecclesia, existimarunt non obstare, quod cum per similem resignationem Ecclesia Parochialis vacaverit in Curia, & apud S. Sedem, non valuerit ex illa firmari ullus status libertatis favore ejusdem S. Sedis; Etenim cum in eadem resignatione literaliter fuisset narratum Juspatronatus prætensum a Marchionibus de Montecuccolis, ab eoque per Masernum diuturna lite Ecclesiam fuisse vindicatam, quod de nulla subreptione redargui potest, uti satis superque verificatum ex supradicta sententia bon. mem. Buratti, ac decisionibus coram bon. mem. Rondinino, & re judicata, ut late supra dissertum fuit, dubio procul per supradictam provisionem inductus fuit status
27 libertatis Ecclesiæ; cum beneficia de Jurepatronatus laicali etiam per resignationem in Curia non conferantur in vim *Regul.*42. *Cancell.*, nisi vel cum expressa derogatione Jurispatronatus, vel accedente consensu Patronorum,
28 & ubi aliter fiat, eo ipso, quod fuit narrata prætensio jam exclusa Jurispatronatus, firmatus remanet status pro libertate Ecclesiæ; juxta deducta per *Piton. discept. Ecclesiast.*27. *num.*13., *Rot. cor. Cerr. dec.*499. *n.*4., *&* 5., *& cor. Ninot. dec.*3. *n.*5., *& cor. Kaunitz. dec.*103. *n.*10., & firmat præterita *decis.* §. *Cum enim*.

Et eo magis hic ultimus status visus fuit attendendus, quia ille per spatium 47. annorum, quibus supervixit supra enuntiatus de Blanchis Provisus Apostolicus, fuit quiete, & pacifice observatus, nec unquam memorati March. in minimo reclamarunt, quæ
29 acquiescentia referri nequit ad ullam ignorantiam dictæ resignationis uti ad formam satis notæ *Constit. Greg. XIII. de publicand. resignat.* publicatæ, atque affixæ tam ad valvas Ecclesiæ Cathedralis Mutinen., quam ad valvas ipsius Ecclesiæ Parochialis, vel ullam eorum pupillarem ætatem uti non probatam a March., & potius exclusam a Jacobatio, sed præcise referenda est ad agnitionem eorum mali juris jam panditi in supradicta re judicata prodita in præcedenti statu Anni 1671., & hæc circumstantia majorem vim addit ultimo statui, ut firmat *decis.*, quæ revidetur

detur §. *Cum enim*, & ultra illam *Rot. cor. Kaunitz dec.83. n.7., & dec.113. n.10., & in Parmen. Beneficii 16. Januarii 1702., & 27. Junii 1703. utrobique §. finali cor. bon. mem. Ansaldo*, juncta præsertim altera, quod dicti March. præsentarunt Tosettum ad Ecclesiam Parochialem uti vacantem per
30 obitum d. de Blanchis Resignatarii, quod secumfert expressam approbationem recensiti ultimi status, & per consequens tanto minus impugnabilis; ut pariter *firmat præterita decis. supradicto §. Cum enim in fine*.

Positis itaque dictis duobus ultimis statibus super libertate Ecclesiæ adeo qualificatis, firmum remanet juxta illos esse exequendas Literas Apostolicas
31 tanquam de reservato obtentas a Jacobatio, rejecta penitus prætensione Jurispatronatus controversi, cum ista veluti respiciens judicium petitorium non attendatur in hoc judicio executivo, ac privilegiato manutentionis favore S. Sedis; & citra ullam difficultatem, dum, ut supra probatum est, eadem prætensio fuit alias in judicium deducta, examinata, ac per rem judicatam rejecta; Hoc namque operatur, ut donec ista prævia restitutione in integrum revocata non fuerit per aliam rem judicatam, non sit amplius eadem prætensio allegabilis, atque attenden-
32 da; cum res judicata pariat exceptionem litis finitæ; *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Inventar. dec.19. n.5., & in Portugallien. Commendæ 10. Maii 1720. §. Nec turbat cor. bon. mem. de Gamaches, & firmat præter. decis. §. Quæ omnia*.

Cæterum assumpto etiam examine prætensi Jurispatronatus, recognitum fuit, illud non probari, nec subsistere; Cum enim prætendatur Juspatronatus per March. de Montecuccolis tunc Dominos Oppidi Maxerni, ubi sita est Ecclesia Parochialis, ratione præsumptæ usurpationis militantis contra Personas
33 potentes, & habentes dominium temporale Loci, rigorose idem Juspatronatus probandum venit ad formam *Sac. Concil. Tridentini cap.9. sess.25. de Reformat.*, idest vel per exhibitionem publici Instrumenti originariæ fundationis, & dotationis Ecclesiæ, vel per immemorabilem consuetudinem bene probatam cum suis requisitis, & cum pluribus præsentationibus effectum sortitis continuato spatio 50. annorum, justificandis per publica Instrumenta earundem præsentationum, & hæc probatio requiritur, sive agatur in judicio petitorio, sive in possessorio, ut probat *eadem præterita dec. §. Eo magis*.

In hac probatione profecto deficiunt Marchiones, quia ipsi non exhibuerunt ullum publicum Instrumentum originariæ fundationis, aut dotationis Ecclesiæ, solumque insistebant, talem titulum præsumptive deduci ex altera probatione diuturnæ observantiæ, sive immemorabilis desumptæ ex pluribus præsentationibus, ut asserebant, continuatis per lapsum centum, & ultra annorum, circa quam probationem admittentes DD. etiam in Jurepatronatus Personarum Potentum, illam fieri
34 posse per scripturas, & sufficere etiam centenariam; nihilominus animadverterunt, quod ad hoc, ut talis centenaria conclusa remaneat, omnino requiruntur præsentationes continuatæ per spatium annorum centum, & effectum sortitæ, atque probatæ authenticis scripturis juxta formam *a dicto Sac. Concil. Trident.* præscriptam, uti tradunt *Paris. de Confiden. Benef. quæst.28. n.620., Garz. de Benef. par.5. cap.9. n.107., Panimoll. dec.10. annot. prima n.82., & 83., Rot. cor. Seraphin. dec.1141. n.9., & 10.*, & admittunt omnes aliæ authoritates à Defensoribus Marchionum allegatæ.

Non sufficientibus ad hunc effectum in hoc præciso casu prætensi Jurispatro-
35 natus a Persona Potente, nec institutionibus Ordinariorum cum enuntiativa Jurispatronatus, ac assertione, institutos fuisse a Patronis præsentatos; *Panimoll. dict. dec. 10. annot. prima n.47., Rot. in recen. dec.630. n.83., & 84. part.4. tom.3., & dec. 197. a n.50. usque ad 67. part.5.*, nec etiam
36 similibus enuntiativis emissis in Literis Apostolicis, atque emanatis ad instantiam supplicantium, & Partis, ut subdit idem *Panimoll. loc. cit. annot.2. n.9., Rot. dict. dec.197. n.70., & seq.*

par.5. recent., & firmat *præterita decis.* §. *Minusque cum sequen.*

Verum examinatis omnibus, & singulis actibus pro parte Marchionum alias adductis coram bon. mem. Rondinino, & rejectis, ac modo repetitis, visum fuit eosdem etiam in hoc puncto prętensę centenarię deficere omni probatione, illosque ineptos esse ad eam concludendam; Anno siquidem 1516. datur Bulla Leonis X. resignationis Ecclesię facta favore Sebastiani de Montecuccolis cum enuntiativa d. Jurispatronatus, quę nihil probat, ut supra dictum est, atque executio eidem Bullę data a Vicario Generali Ferrarien. Executore deputato, qui licet asserat accessisse assensum Patroni in his casibus haberi solitum loco pręsentationis; at-
37 tamen hoc nil relevat, cum talis assensus probandus veniat non per enuntiativas, sed per publica, & legitima documenta, ita ut nec minus ille probetur per Testes, de quibus *Sac. Concil.* non confidit, ut ultra supra adductos tradunt *Gonzal. ad Regul.* 8. *Cancell.*, *Gloss.* 18. *n.* 79., *& sequen.*, *Ricc. in Prax. part. prima resolut.* 136., *Adden. ad Buratt. dec.* 139. *n.* 16., *Rot. in rec. decis.* 637. *n.* 3. *part.* 10., Anno 1536. datur altera Bulla Pauli III. consimilis resignationis Ecclesię in favorem Francisci de Montecuccolis cum pręservativa assensus Patronorum; sed quoad
38 istam non datur ulla ejus executio, seu effectuatio, aut decretum Executoris, nec ullum legitimum documentum assensus illorum de Montecuccolis; Imo constitit ex subsequenti statu Anni 1565. eandem resignationem nullum habuisse effectum, dum in illo dici-
39 tur Ecclesiam vacare per obitum cujusdam Antonii Nicolai, non autem suprad. Francisci Montecuccoli Resignatarii, & consequenter in hoc actu non solum deficit effectiva probatio pręsentationis, sed etiam excluditur effectuatio resignationis prædictæ; juxta vulgatum *cons. Oldrad.* 229., *Garz. de Benef. par.* 5. *cap.* 9. *n.* 106., & 107., *Card. de Luc. de Jurepatronat. disc.* 58. *n.* 11., *Rot. cor. Coccin. dec.* 696. *n.* 3., *& dec.* 2108. *num.* 13. 18., *& seq.*, *& cor. Emerix. Jun. dec.* 811. *n.* 6., *&* 7.

Eodem Anno 1565. datur Bulla Vicarii Generalis Cardinalis Moroni tunc Administratoris Episcopatus Mutinen., in qua enuntiatur Ecclesiam vacare per obitum mox d. Antonii Nicolai, & datur institutio Herculi de
40 Montecuccolis uti nominato a Patronis; at de hac nominatione nullum pariter documentum adductum fuit; Anno 1597. affertur dumtaxat mandatum Procuræ factum ab eodem Hercule de Montecuccolis in personam Vincentii Mariæ Sampieri ad effectum Ecclesiam assertam de Jurepatronatus resignandi in manibus Papæ favore cujusdam Julii Magnani, non docto de ulla executione d. mandati Procuræ, idest de resignatione facta a Procuratore, nec de ulla resignationis Bulla, nec de assensu præstito a Patronis.

Succedit Annus 1627., in quo datur quidem assensus præstitus a March. de Montecuccolis resignationi Ecclesiæ factæ a dicto Julio Magnani, qui non constat a quonam habuerit Ecclesiam, favore Joannis Baptistæ Ottonelli, sed hic status, in quo nec minus datur Bulla Summi Pontificis potius retorquetur, quia tam in Instrumento publicationis dictæ resignationis in Ecclesia Parochiali, quam in alio instrumento apprehensionis possessionis Ecclesiæ d. Juspatronatus enuntiatur sub illis ver-
41 bis — *forsan de Jurepatronatus* — *ut asseritur de Jurepatronatus* — quæ potius tendunt ad negandum, quam ad probandum idem Juspatronatus; *Lotter. de Re Benefic. lib.* 2. *quæst.* 13. *num.* 144., *Panimoll. decis.* 10. *annot. prima n.* 52., *Adden. ad Buratt. decis.* 111. *num.* 16., *& coram Duran. decis.* 71. *n.* 4., & firmat *præterita decisio* §. *Et eo fortius*; Et idem est quoad alteram resignationem sequutam Anno 1631., & admissam a san. mem. Urbano VIII., qui noluit approbare Juspatronatus, nisi de illo constaret per veram fundationem, & dotationem; ut firmatur *in sæped. decis.*, quæ revidetur *eodem* §. *Et eo fortius*.

Quapropter statibus præmissis ita sese habentibus; clare patet ex illis nul-
42 lo modo comprobatam remanere adductam centenariam, quia non con-
stat

stat nec de effectivo consensu Marchionum de Montecuccolis, sive præsentatione, nec de continuatione unius præsentationis post aliam, nec quoad omnes de effectuatione, nec denique de integro, & completo tempore, dum ab Anno 1516. usque ad Annum 1597. cujus status non fuit effectum sortitus, & post quem evenerunt dd. alii status Annorum 1627., & 1629. Juspatronatus potius negantes, non effluxerunt anni centum; Quibus non contradicunt auctoritates allegatæ a March. admittentes, Juspatronatus, atque consuetudinem centenariam satis superque comprobari ex enuntiativis emissis ab Ordinariis, & Summis Pontificibus in eorum Literis tam super existentia Jurispatronatus, quam super præsentationibus factis, prout quoque ex actibus, de quorum effectuatione, atque conti-
43 nuatione non doceatur, quia loquuntur in terminis Jurispatronatus Personæ privatæ, pro cujus justificatione admittuntur minus rigorosæ probationes ob non resistentiam præsumptionis usurpationis, ut ajunt *Gonzal. ad Regul.*8. *Cancell. gloss.*18. *n.*63., *Lotter. de re Benef. lib.*2. *quæst.*13. *n.*144., & in illis casibus, in quibus sese habent
44 in terminis Jurispatronatus Personæ potentis, concurrebant aliæ urgentissimæ probationes Jurispatronatus, & in specie Sententiæ Ordinariorum emanatæ prævia causæ cognitione, ac effectum sortitæ, & diu observatæ, ac approbantes Iuspatronatus post publicationem *Sac. Concil. Trident.*, & ita in specie habetur *in dec* 182. *coram Benincas.*, & *decis.*136. *par.*19. *Recent.*

Et quod etiam in hoc casu concurrerent sententiæ Ordinariorum approbantes Juspatronatus post dictam publicationem *Sacri Concilii Tridentini*, non poterat allegari a Marchionibus, quia præter supradictam Bullam institutionis Anni 1565. Vicarii Generalis Card. Moroni Administratoris Episcopatus Mutinen., quæ non est conside-
45 rabilis ratione non exhibitæ præsentationis, nec alicujus decreti dicti Vicarii, ac etiam ratione vacationis Ecclesiæ, & qualitatis dicti Vicarii, qui faciliter annuere potuit potentiæ Marchionum, ut bene considerat *Card. de Luc. de Jurepatronat. disc.*4. *n.*12., & *disc.*7. *n.*17. non fuit data occasio cognoscendi de d. Jurepatronatus, nisi in resignationibus Annorum 1627., & 1629. seu 1631., in quibus statim dubitatum fuit de eodem Jurepatronatus, ut supra visum est, ita ut in dicto Anno 1631. Marchiones coacti fuerint docere de eorum Jurepatronatus, & ad hunc effectum produxerunt Privilegium Julii II., de quo infra; Non suffragantibus illis Sententiis emanatis Annis 1671., & 1678. occasione præsentationum Baracani, & Bartolini, quæ revocatæ fuere, ut supra visum est, per rem judicatam proditam in lite habita a Maserno Proviso Apostolico cum supradictis præsentatis; & illa emanata in præsenti vacatione nul-
46 lius est roboris, quia in ea non fuerunt citati, nec Jacobatius Provisus Apostolicus, nec S. Sedes longe ante constituta in quasi possessione conferendi Ecclesiam uti liberam, & reservatam, habetque contra se dictam rem judicatam, & dedit causam huic liti, ut firmatum fuit superius §. *Quantumvis*.

His additum fuit, quod ubi etiam dicta centenaria fuisset probata, non relevaret, quia Marchiones de Montecuccolis in statibus annor. 1631. 1671., & 1678. ad docendum de Jurepatronatus produxerunt & ipsimet, & eorum specialis Procurator Privilegium Julii II. sub datum Bononiæ 1506. concedens Bersanino de Montecuccolis Juspatronatus, dummodo augeret dotem Ecclesiæ in tertia parte fructuum tunc consistentium in florenis 50. auri de Camera, qui titulus est prorsus infectus, atque invalidus, dum non docetur de augmento usque ad tertiam partem, quod fuisset una cum antiqua dote in ducatis 75., Imo ex resignationibus annorum 1516., & 1536. constat de contrario, cum in illis fuerit declaratum, annuos fructus Ecclesiæ non excedere ducatos 60., & non potest præsumi novum augmentum ex post, quod percu-
47 tere debet tempus concessionis; Quodlibet enim augmentum subsecutum censendum est provenisse ex largitate Fidelium, vel ex aliis causis; *Panimoll.* dec.

dec.10. annot.4.n.23., Rot.cor.Seraph. dec.952.n.1. 2.; & sequen., & coram Pamphil. dec.518. n.7., & 8., & in rec. dec.630. n.69., & 71.par.4.tom.3., & insuper ubi de d. augmento in tertia
48 parte doctum fuisset, idem privilegium caderet sub revocationibus *Adriani VI., & S. Conc. Triden.*, ut late firmatum fuit *in præterita mea decisione §. Nihilominus.*

Consequenterque d. centenaria etiam probata remaneret inefficax sub ea ratione, dum Marchiones pro fundamento eorum intentionis, & ad probandum
49 Juspatronatus produxerunt, ac allegarunt expressum titulum Bullæ Julii II., non solum eadem centenaria remanet infecta, sicut est d. titulus, ut firmat *sæpedicta præterita decisio §. At quatenus,*
50 sed etiam ipsi Marchiones prohibentur recurrere ad alium meliorem titulum præsumptum ex eadem centenaria; *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec. 21. n.4. de Offic. Ordinar.* procedentibus authoritatibus in contrarium allegatis, & firmantibus ex allegatio-
51 ne tituli expressi non excludi titulum præsumptum ex immemorabili, vel centenaria, in eo casu, in quo titulus non fuit productus ab ipsomet Patrono præcise ad docendum de Jurepatronatus, ut hic, sed vel ab altero Collitigante, vel a Procuratore Patroni non habente mandatum procuræ, ut declarat *Piton.* præ cæteris a Marchionibus allegatus *de Controv. Patron. allegat.58. n.3., & 27.*

Urgebat denique, quod hic prætenditur Juspatronatus exclusivum reser-
52 vationum Apostolicarum, ad quem effectum non sufficiunt resignationes supra adductæ a Marchionibus, sed requiritur consuetudo præcise præsentandi in vacationibus per obitum, & in mensibus reservatis, alias consuetudo non suffragatur contra collationem Papæ in mense reservato, ut firmat *dicta mea præterita decisio dicto §. At quatenus*, & ultra in ea adductos, *Rot. in Compostellana Beneficii 15. Mart. 1717. §. Porro cum seq. cor. clar. mem. Cardinali Althan.*

Et ita utraque parte acriter informante responsum fuit &c.

VITERBIEN. SALVIANI.

Lunæ 13. Januarii 1738.

ARGUMENTUM.

Ex solo lapsu temporis, non concurrentibus aliis univocis probationibus, census non præsumitur extinctus. Hypotheca non præscribitur contra Creditorem nisi data in eo scientia alienationis vera, & certa, non autem præsumpta. Exceptio melioramentorum non est apta retardare Immissionem, nisi concludenter probetur impensum, & melioratum habito respectu ad statum antiquum.

SUMMARIUM.

1 *Ex Statuto Urbis duæ sententiæ constituunt rem judicatam:*

2 *Hocque procedit in omnibus etiam locis sitis intra districtum Urbis.*

3 *Extrema Salviani sunt creditum cum hypotheca, possessio antiqua penes debitorem, & moderna penes reos conventos;*

4 *Quibus verificatis Immissio concedi semper debet.*

5 *Possessio moderna probatur ex testibus; immo ex sola sustentatione litis.*

6 *Ex solo lapsu temporis census non præsumitur extinctus, sed simul requiruntur argumenta univoca, & perfectæ probationes.*

7 *Ex introductione judicii super solutione fructuum, & sententia super realitate census cum relaxatione mandati excluditur præsumptio extinctionis census.*

8 *Hypotheca non præscribitur contra Creditorem non data in eo scientia alienationis vera, & certa, non autem præsumpta.*

9 *In antiquis identitas bonorum probatur ex identitate duorum tantum confinium;*

10 *Qua concurrente non attenditur mutatio mansionum in diversum usum.*

11 *Simplex fides Testium extrajudicialis nihil probat.*

12 *Exceptio melioramentorum non est apta retardare Immissionem, nisi concludenter probetur impensum, & melioratum habito respectu ad statum antiquum.*

DE-

DECISIO XCVI.

IMmissionem in Salviano in possessione cujusdam domus positæ in Civitate Vetula petitam a Matthia, aliisque Filiis, & hæredibus qu. Joannis Jacobi de Lupis contra Antonium de Galimbertis possessorem d. domus, ad effectum sese satisfaciendi de fructibus decursis, & non solutis, & in posterum decurrendis census in sorte principali scutorum 300. creati 19. Julii 1647. a Paulo Malacrosta sub fidejussione, & obligatione solidali Vincentii Sanctini favore supra enuntiati Joannis Jacobi de Lupis concesserunt A.C. in prima instantia, & hoc Sac. Auditorium coram Rmo P. D. meo Decano in secunda instantia prosecuta a Cæsare Viccioulo hærede supradictorum Matthiæ, & aliorum de Lupis Actorum, & pendente lite defunctorum: in devolutivo autem commissa mihi causa, & proposito per Me dubio -- *An constet de re judicata* -- affirmativum prodiit responsum.

Cum enim in hoc judicio concurrerent bina Judicata conformia etiam
1 executioni demandata ex rescripto Signaturæ Justitiæ *sine præjudicio*, indubium est, quod orta fuerit res judicata vigore dispositionis *Statut. Urbis lib. 1. Capit.* 180. locum habentis etiam in
2 omnibus locis sitis intra districtum Urbis, *Rot. coram Otthobon. dec.* 129. *n.* 5., *& coram Celf. dec.* 233. *n.* 3., *& in rec. dec.* 535. *n.* 2., *& 3. part.* 13., in quo adest & Civitas Vetula.

Maxime dum Judicata prædicta valida, & justa dignoscuntur; validitas namque constitit ex actis; Justitia verò apparuit ex eo, quod in hoc judicio Salviani verificantur omnia ejus extre-
3 ma necessaria, nempe creditum cum hypotheca, & possessio domus tam antiqua penes antedictum Viucentium Sanctini debitorem, quam moderna penes reos conventos; Unde rite, recteque concessa fuit eadem Immissio,
4 quæ, verificatis dd. extremis, semper concedi solet; *Bartol. in l.* 1. *n.* 3. *ff. Salviani*, *Roland. consil.* 14. *n.* 13. *lib.* 1., *Rot. coram Seraph. dec.* 1200. *n.* 1., *& cor. Gregor. dec.* 491. *n.* 7., *& dec.* 124. *n.* 1. *part.* 18. *rec.*, *& firmat decisio Rmi Decani edita die* 27. *Aprilis* 1736. *§. De antiqua*.

Creditum cum hypotheca ortum fuit ex Instrumento impositionis census supradicti, in quo sub obligatione solidali fidejussit recensitus Vincentius Sanctini, inde confirmatum mediante sententia lata ab A.C. Thomato an. 1694. favore hæredum Joannis Jacobi de Lupis Creditoris adversus Joannem Paulum Sanctini hæredem d. Vincentii, quæ transivit in rem judicatam; Et possessio antiqua domus penes eundem Vincentium apparuit ex Instrumento venditionis ejusdem domus factæ die 16. Decembris 1648. ab eodem Vincentio favore Andreæ Galimberti Authoris rei conventi; Possessio verò moderna penes istum desumpta fuit tum ex de-
5 positione Testium adductorum a Cæsare, tum etiam ex ipsa litis sustentatione, quæ sola, non docto de contrario, sufficeret ad comprobandum eundem reum conventum ad præsens retinere, & possidere eandem domum; *Scapucc. de Salvian. quæst.* 25. *n.* 9., *Rot. post Pacific. de eodem Salvian. dec.* 20. *n.* 171., *utrobique n.* 2., *& in rec. dec.* 25. *n.* 1. *par.* 18. *tom.* 2., *& d. dec. cor. Rmo Decano §. Egidianæ cum seqq.*

His positis visum fuit non relevare, vel quod d. Census præsumatur extinctus ex lapsu temporis, & longa acquiescentia in petendo illius fructus, vel saltem quod per lapsum non solum Decennii, sed multo majoris temporis à die Venditionis supradictæ Domus secutæ Anno 1648. præscripta remanserit hypotheca; quia ex solo lapsu temporis non admittitur præ-
6 sumptio extinctionis Census, nisi una simul cum illo concurrant univoca argumenta, plures que conjecturæ perfecte in suo genere concludentes; *Rot. cor. bon. me. Lancetta dec.* 641. *n.* 17., *& decis.* 865. *n.* 7., *& in Callien. Salviani* 28. *Martii* 1707. *§. Ideo revocatis cor. clar. mem. Card. Priolo*, *& in Spoletana Census* 10. *Januarii* 1712. *§. Maxime cor. Eminentiss. Aldrovando*, quæ hic penitus deficiebant, immo doctum fuit de contrario, dum Credi-
7 tores usque de Anno 1690. judicium introduxerunt pro solutione fructuum d. Cen-

d. Census, & obtinuerunt Sententiam Anno 1694. coram A. C. super realitate Census una cum relaxatione Mandati executivi contra bona hæreditaria suprad. Vincentii Sanctini pro solutione fructuum, ut perpendit *d. Decisio Reverendissimi Decani §. Insubsistentes*.

Præscriptio vero hypothecæ nullo modo erat allegabilis, dum non ostendebatur Creditores habuisse scientiam
8 alienationis prædictæ Domus, & quidem veram, certam, & non præsumptam, ut prosequitur *d. Decisio Reverendissimi Decani §. Firmata, & ultra ibidem adductos tradunt Gratian. decis. Marchiæ 15. n. 12. cum duob. sequen., Thomat. dec. 26. n. 27.*, & alias respondit *Rot. cor. Royas dec. 137. n. 5., & in recent. dec. 108. n. 6., & seq. part. 14., & dec. 231. n. 6., & 7. part. 19.*

Nec dubitari poterat de identitate supradict. Domus, in cujus possessione data fuit immissio Cæsari, quoniam tres illius confines invariabiles enuntiati in d. Instrumento Venditionis anni 1648., nempe — *Via Civitatis Vetulæ, Vicus Macelli, & Mœnia Civitatis* = præcipuè conveniunt cum d. Domo; Vnde benè probata dicitur eadem identitas, præsertim in antiquis,
9 in quibus sufficit verificatio duorum confinium, ut concluditur in *d. decisione Rmi Decani §. Transeundo, & seqq.*, ubi respondetur depositionibus Testium in contrarium adductis, & objectioni illi, quod hodie non reperiantur stabula, & fænile, quæ in illa aderant
10 tempore venditionis, cum immutatio mansionum in diversum usum non destruat identitatem rei, quando ipsa confinia verificantur.

Nullius denique relevantiæ ad impediendam Immissionem dijudicata fuit exceptio melioramentorum, quæ comprobari contendebantur ex dd. Testium depositione, tum quia simplex fides
11 Testium extrajudicialis nil probat, tum insuper quia isti solum referunt, eandem Domum non esse valde veteris structuræ, & redactam esse ad usum habitationis, ex quo nihil concluditur; dum pro retardanda Immissione Creditori hypothecario plene, & con-
12 cludenter probandum est, quid fuerit impensum, & quid ex ipsa impensa fuerit melioratum habito respectu ad statum antiquum, alias autem d. exceptio melioramentorum non est apta retardare sæpèd. Immissionem, ut probat *d. Decisio Reverendissimi Decani §. Meliorationum denique*.

Et ita informante tantum Cesare &c.

PLACENTINA PAROCHIALIS.

Lunæ 27. Januarii 1738.

ARGUMENTUM.

Episcopus habet juris assistentiam pro visitandis, privative quoad alios, Ecclesiis, ac Locis Piis suæ Diœcesis, & jurisdictione in eis exercenda; limita in Ecclesiis plenarie unitis Monasteriis exemptis, quæ unice submittuntur Abbati, excepta cura animarum, & administratione Sacramentorum; respectu cujus Episcopo cumulative competit jus visitandi, ita tamen ut in discrepantia Decretorum utriusque superioris prævaleant Decreta Episcopi. Observantia quando inducatur, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ acceptatæ nequeunt amplius impugnari.*
2 *Episcopus habet juris assistentiam pro visitandis privative quoad alios Ecclesiis, ac Locis Piis suæ Diœcesis, & jurisdictione in eis exercenda.*
3 *Limita in Ecclesiis pleno jure unitis, ac subjectis Monasteriis exemptis, quia quoad illas Abbas habetur tanquam Ordinarius, & in iis jurisdictionem exercet:*
4 *Cujus jurisdictionis præcipuus actus est visitatio.*
5 *Quæ tamen jurisdictio quoad curam animarum, & administrationem Sacramentorum Ordinario competit cumulative cum Abbate, licet cura animarum exerceatur per Presbyteros Sæculares;*
6 *Ita tamen ut in discrepantia Decretorum utriusque Superioris Visitantis, prævaleant Decreta Episcopi.*
7 *Episcopus autem visitare dicitur ratione jurisdictionis in populum, cui Sacramenta administrantur, Abbas ve-*

ro

ro, sive Superior Regularis, tunquam dominus Ecclesiæ, ubi eadem administratio exercetur.

8 *Res judicatæ exequendæ sunt etiam quoad ea, quæ expresse in iis non decernuntur, si tamen inde in necessariam consequentiam veniant:*

9 *Hæc enim habentur, ac si per Judicem expressæ fuissent.*

10 *Vigore Centenariæ allegari potest melior titulus de Mundo:*

11 *Sed ex sententia implicite firmante jus visitandi favore Abbatis, sublata remanet quælibet consuetudo, quæ Episcopo favere posset.* & sub num. final.

12 *Ecclesia plenarie unita omnino subtrahitur a jurisdictione Episcopi, ac submittitur jurisdictioni Abbatis, amittitque omnes suas qualitates, & fit pars, ac membrum Monasterii, cui unitur:*

13 *Unde sicuti Monasterium exemptum a jurisdictione Episcopi visitari ab eo nequit; ita neque Ecclesia unita, excepta tamen cura animarum;* & sub num.15.

14 *Quia accessorium sequitur naturam sui principalis.*

15 *Competeret tamen Episcopo jus exercendi Ordinariam jurisdictionem, ac visitandi privative ad Abbates, si Ecclesia non plenè jure, sed quoad certos tantum effectus unita esset.*

16 *Visitationes factæ ex causa prætensionis excitatæ a Curia Episcopali calculari nequeunt pro inducenda centenaria;*

17 *Et quatenus etiam computentur, sicuti sunt compatibiles cum jurisdictione Abbatis jus consimile visitandi habentis, ita referuntur ad jus proprium Episcopi, nec Abbati nocere valent:*

18 *Cum ad privandum Abbatem necesse sit, ut Episcopus visitare voluerit privative ad eum, qui ejus prætensioni restitit, & exinde visitationi acquievit:*

19 *Quod procedit, etiamsi Abbates non doceant de ulla visitatione, quia in actibus facultativis, neque longissimum tempus, quo neglecti fuerint, præjudicat, non concurrente prohibitione, & acquiescentia.*

20 *Et multo minus præjudicat Abbatis successoribus jus independens habentibus ab Abbatibus prædecessoribus.*

DECISIO XCVII.

Controversia promota pro parte Monasterii S. Sixti Ordinis S.Benedicti Congregationis Cassinensis Placentiæ contra Rmum Episcopum ejusdem Civitatis super provisione Rectoris Ecclesiæ Parochialis S. Mariæ *del Borghetto* facienda in contingentibus vacationibus potius ad simplicem nominationem Abbatis ejusdem Monasterii cum approbatione dicti Rmi Episcopi, quam prævio concursu, jam sopita re judicata in hoc Sac. Auditorio emanatà favore d. Monasterii, & ab eodem Episcopo acceptata, aliam produxit, ac excitavit super jure visitandi recensitam Ecclesiam Parochialem, quod *cumulative* cum Episcopo in iis, quæ respiciunt curam Animarum, & administrationem Sacramentorum, & *privative* quoad ea, quæ talem curam animarum, & Sacramentorum administrationem non respiciunt, ac demum super jure corrigendi, & puniendi Rectorem, sive Parochum memoratæ Ecclesiæ Parochialis, quod sibi competere asserebat d.Monasterii Abbas, fretus tam antiqua re judicata cor. bon.mem. Gropperio, quam supradicta recenti hujus Sac. Auditorii, & coram Rmo Domino meo Decano, & coram me; e converso autem prius Ranzaninus modernus Parochus, & inde etiam d. Rmus Episcopus id impugnarunt; quapropter delata hac nova controversia ad Sac. Auditorium, & proposito a me in Rota die 13.Maii 1737. dubio — *An, & quomodo res judicatæ sint exequendæ* — atque tunc ejus resolutione dilata ad instantiam Episcopi, hodie a me illo repropposito, DD. suspensa in reliquis resolutione, & injuncto, quod causa super eisdem denuo reproponatur, in hoc convenerunt, easdem res judicatas esse pro nunc exequendas, quoad cumulativam visitationem cum Rmo Episcopo in respicientibus curam animarum, ac Sacramentorum administrationem.

Ratio namque talis resolutionis constitu-

ftituta fuit in dd. rebus judicatis, & signanter in ultima firmante, & approbante eatenus supradictam Ecclesiam S. Mariæ *del Borghetto* esse providendam ad simplicem nominationem Abbatis Monasterii S. Sixti cum approbatione Rmi Episcopi, quatenus illa sit subjective, ac pleno jure unita, & incorporata eidem Monasterio, ut patet ex *decisionibus editis die* 17. *Junii* 1735. *cor. Rmo D. meo Decano*, *& die* 13. *Januarii* 1736. *cor. Me*, & ex sententiis
1 desuper promulgatis, quæ veluti acceptatæ ab Episcopo non possunt amplius impugnari; *Rot. coram Herrera dec.*146. *n.*4., *&* 5., *& coram Molin. dec.*584. *n.*4., *& in Romana Hæreditatis Principissæ de Butero super Reversione* 14. *Martii* 1635. §. *Quod autem coram Me*.

Quo principio subjectionis, ac plenariæ unionis suprad. Ecclesiæ eidem Monasterio S. Sixti retento, nec ex dispositione Juris communis, nec ex altera dispositione Sac. Concilii Tridentini pari modo idem Episcopus impedire, aut controvertere potest Abbati Jus Visitandi dictam Ecclesiam, etiam in respicientibus curam animarum; Et sanè non ex dispositione Juris communis; nam licet Episcopus habeat Juris as-
2 sistentiam privative quoad omnes alios visitandi Ecclesias omnes, ac Loca Pia existentia in sua Diœcesi, nec non exercendi ejus Jurisdictionem; *Cap. omnes Basilicæ* 16. *quæst.* 7. *cap.*1., *& cap. Conquerente* 16. *de Offic. Ordinar.*, *cap. cum Venerabilis* 7. *de Religios. Dom.*, *cap. cum Personæ de Privileg. in* 6. Nihilominus hoc non procedit quoad il-
3 las Ecclesias unitas, ac subjectas pleno Jure Monasteriis exemptis, quorum respectu cessat d. Juris assistentia favore Episcopi, & Abbas ejusdem Monasterii habetur tanquam Ordinarius dictæ Ecclesiæ subjectæ, super qua iste exercere potest omnem Jurisdictionem; ad notata per *DD. in Clement.* 1. *verb. Prælatus de elect.*, *& in cap. Conquerente de Offic.Ordinar.*, *Aretin.consf.*99. *versic. videndum censeo*, *Tusch. litt. A concius.* 11. *n.*1., *Tamburin. de Jur. Abbat. tom.*1. *disput.*1. *quæst.*4. *n.*4., *&* 6., *Rot. post candem dec.*44. *n.*5., &
4 sic etiam visitare, cum visitatio sit præcipuus actus pertinens ad Jurisdictionem; per ea, quæ firmant *Lotter. de re benefic. lib.*2. *quæst.*12. *n.*14., *Rot. cor. Seraphin. dec.*475. *n.*1., *& coram Ludovis. dec.*4. *n.*4., *& dec.*304. *n.*2., *& coram Molin. dec.*110. *n.*4., *& coram Lancett. dec.*1345. *n.*17., *& divers. dec.*196. *n.*2. *par.*2., *& in recen. dec.*178., *& dec.*356. *utrob.n.*2. *par.*1.

Et multo minus visitatio, cumulative tamen cum Episcopo, ut supra, impediri valet Abbati ex dispositione *Sacri Concilii Tridentini*, quod derogando in hac parte omnibus exemptionibus *in sess.*7. *cap.*7., *&* 8. *de Reformat.*, *& in sess.*25. *cap.*11. *de Regular.* dat facultatem Episcopis, sive potius antiquam excitat visitandi Ecclesias etiam Regulares, & exemptas circa curam
5 animarum, & administrationem Sacramentorum: Quandoquidem hæc Jurisdictio censetur univoce tributa Ordinariis cumulative cum Superiore Monasterii, cui Ecclesiæ Parochiales plenarie, & subjective unitæ reperiuntur, non autem privative, quantum. is cura animarum exerceatur per Presbyteros Sæculares; juxta tradita per *Fagnan. in cap. Grave n.*37. *de Offic. Ordinar.*, *& cap. ut privilegio num.*4. *de privileg.*, *Barbos. ad Concil. Trident. sess.*7. *cap.*8. *n.*15. *de Reformat.*, *& sess.*25. *cap.*11. *n.*25. *de Regular.*, *Gratian. discept. Forens. cap.*154. *n.*4.; *Pignatell. consult. Canon.*9. *n.*9. *tom.*10., *Card. de Luca de Jurisdict. disc.*4. *n.*4., *Panimoll. dec.*84. *annot.*1. *n.*22., & constantem opinionem hujus Sac. Auditorii, de qua *in Mantiss. ad Card. de Luc. dec.*15. *n.*7. *lib.*3. *vol.*1., *& in Burgen. Jurisdictionis, seu Visitationis* 3. *Julii* 1711. §. *Constabilito cor. bon.mem. Barbadico*, *& in illius Confirmatoria* 19. *Januarii* 1714. §. *Unde permittenda cor. eodem*, *& in alia Burgen. Jurisdictionis, seu Visitationis super manutentione prima Aprilis* 1715. §. *Data autem cor. clar. mem. Card. Scotto*, *& pariter in illius Confirmatoria* 1. *Julii ejusdem anni* 1715. §. *Neque cor. eodem* dummodo tamen
6 in discrepantia decretorum utriusque Superioris Visitantis prævaleant Decreta Episcopi, ut ex resolutione *Sacræ*

cræ Congregationis Concilii in Veronen. 26. Julii 1728. tradunt Barbos. de Jur. Eccles. lib.1. cap.14. n.21. vers. item visitare, Nicol. in floscul. verb. visitation. n.1. ampliat.3. vers. etiam Parochiales, Pignatell. consult. Canonic.21. n.9., & consult.22. n.2., & 3. tom.2., Rot. d. dec.15. n.10. lib.3. tom.1. in Mantiss. ad Card. de Luc.

Hæc namque simultanea, & cumulativa visitatio nullam continere dicitur implicantiam, seu monstruositatem, dum se se habet ad diversos respectus, stante quod Episcopi visitare dicuntur
7 ratione jurisdictionis in populum, cui Sacramenta administrantur, & Abbas, sive Superior Regularis, tanquam Dominus Ecclesiæ, ubi eadem administratio exercetur, ut ajunt authoritates superius allegatæ, immo hoc esse expediens, ut cura animarum correctioni duplicis superioris subjecta melius exerceatur, tenent *Fagnan. in cap. nullus de Paroch. n.30., & 31., & cap. quanto n.84. de Offic. Ordinar., Card. de Luc. de Iurisdict. disc.4. n.4., sæpe d. dec.15. n.8. lib.3. vol.1. in Mantiss. ad Card. de Luc.*

Dum itaque dd. res judicatæ jam acceptatæ firmant plenariam unionem, & subjectionem recensitæ Parochialis Ecclesiæ præfato Monasterio S. Sixti, quod, ex mox firmatis, in necessariam consequentiam, ac implicite secumfert etiam approbationem Jurisdictionis, seu Juris visitandi d. Ecclesiam favore Abbatis, cumulative tamen cum Episcopo in respicientibus curam animarum, & administrationem Sacramentorum, juxta supra citatam dispositionem Sac. Concilii Tridentini; Inde emergit easdem res judicatas in hac
8 parte esse omnino exequendas, etsi idem Jus cumulative visitandi expresse non decernant; ex notatis per *Bald. in L.1. n.24. Cod. de emancip. liber., Rot. coram Caprar. dec.176. num.5., & in Burgen. Visitationis de Onna super novis attentatis Archiepiscopi 14. Junii 1726. §.6. coram bon. mem. Gamaches*; cum
9 ea, quæ veniunt ex necessaria consequentia, perinde habentur, ac si per Judicem in sententia expressa fuissent; *Paris. consil.66. n.62. vol.2., Mantic. de tacit., & ambig. convent. lib.1. tit.5. n.29. vers., & tacitum, Ansald. in annot. ad dec.34. n.14., Rot. coram Molin. dec.470. n.12., & dec.1120. n.36., & dec.1276. n.24., & in rec. dec.171. n.31, & seqq. par.6., & dec.498. n.10., & 11. par.19.*

Hinc nullo modo obstare putarunt DD. consuetudinem centenariam allegatam per Episcopum visitandi controversam Ecclesiam privative quoad Abbates supradicti Monasterii, vigore cujus idem Episcopus allegare etiam potest quemcunque meliorem titulum
10 de Mundo super recensito Jure privativo visitandi; ad firmata per *Rot. coram clar. mem. Card. Falconer. dec.7. n.1. tit. de union. Benefic., & in Barchinonen. Jurium Parochialium 13. Januarii 1730. §.11. cor. Emo Aldrovando*; Quoniam cum novissime, ut supra narratum est, declaratum remanserit per rem judicatam acceptatam a Rmo
11 Episcopo d. Ecclesiam S. Mariæ *del Borghetto* esse pleno jure subjectam, ac unitam Monasterio S. Sixti, & hoc secum ferre, ut pariter superius ostensum fuit, implicitam confirmationem Juris visitandi favore Abbatis ejusdem Monasterii, per consequens sublata etiam censetur quæcunque consuetudo visitandi, si quæ assisteret Episcopo, ut tradit *Piton. discept. Eccles.23. sub. n.14. §. Quæ si procedunt*, ob incompatibilitatem exinde resultantem, quod unio sit plenaria, & subjectiva, ut supra, & quod e converso præservatum remaneat Episcopo Jus visitandi privative ad Abbatem, cui plenarie Ecclesia
12 subjecta fuit, quando per ejusmodi plenariam, & subjectivam unionem Ecclesia unita prorsus, ac in omnibus subtrahitur a Jurisdictione Episcopi, & submittitur Jurisdictioni Abbatis, amittitque omnes suas qualitates, & fit pars, & membrum Monasterii, cui unita remansit; *Cap. quia Monasterium de Relig. Dom., cap. recolentes in fine de stat. Monach., Felin. in cap. translato n.6. de constit., Lotter. de Re Benefic. lib.1. quæst.28. n.96., Card. de Luc. de Jurisdict. disc.21. n.9., Francisc. Marc. dec.1567. n.2. par.1., Rot. cor. Emerix. Jun. dec.181. n.8., & in rec. dec.658. n.3.*

n.3. part.2., & *dec.352. n.7. part.4. tom.1.*, & *dec.81. n.5.*, & *33. par.18. tom.1.*, ita ut quemadmodum ipsum
13 Monasterium, cui fuit facta unio, uti exemptum a Jurisdictione Ordinarii, nullo modo visitari potest ab ipso; *Cap. ex parte prima de privileg. in 6.*, *cap. si Papa eodem tit.*, *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de union. benefic. dec.4. n.1.*, & *in recen. dec.50. n.12. part.10.*; ita pariter a tali visitatione (excepta tamen animarum cura) exempta sit d. Ecclesia unita ex vulgato Juris axiomate, quod accessorium
14 sequatur naturam sui principalis, de quo per *DD. in cap. accessorium de regul. Jur. in 6.*, *Rot. in Toletana Jurium Parochialium 7. Maii 1737. §. Nec de earum cor. Me.*

Non attento, quod supra enunciata incompatibilitas nullam habeat subsistentiam ex doctrina *Imol. in cap. de Monach. n.6. de præbend.* ajentis non obstante unione Ecclesiæ pleno jure facta Monasterio, posse Episcopum suam ordinariam exercere Jurisdictionem, ac visitare privative ad Abbatem ejusdem Monasterii, cui consonant aliæ auctoritates ab Episcopo allegatæ; Hoc
15 namque procedit, ubi unio sese habeat quoad aliquos certos, & determinatos effectus; Minime vero quando, ut hic, est in universum, ac totaliter plenaria, & subjectiva, tunc enim omnes DD. conveniunt, quod exceptis iis, quæ ad curam animarum pertinent, respectu quorum supervenit memorata novissima dispositio Sacri Concilii Tridentini, quoad reliqua per ejusmodi plenariam unionem prorsus submota fuerit, & ablata quævis Jurisdictio Episcopi, & sicuti Monasterium, cui facta fuit unio propter suam exemptionem, Jurisdictioni ordinariæ non subjicitur, ita nec minus subjecta existat Ecclesia unita, quæ tanquam accessoria naturam sui principalis sortitur, ut ultra supra allegatos, declarando auctoritates ab Episcopo adductas alias dixit *Rota in Vieen. Jurisdictionis 31. Martii 1732. §.11. coram R.P.D. meo Millin.*, & *in Celsonen. Jurisdictionis super attentatis 15. Novembris 1734. §. Quandoquidem coram R.P.D. meo Decano.*

Præterea cognitum fuit, dictam prætensam centenariam nullo modo remanere comprobatam ex visitationibus Ecclesiæ ab Episcopo factis annis 1566., 1628., 1644., 1651., & 1690. Quia ultra, quod illæ primæ tres visitationes ab anno 1566., usque ad an. 1650. non continent lapsum centum annorum, aliæ vero annorum 1641., & 1690. nullius sunt roboris, dum evenerunt
16 ex causa prætensionis tunc excitatæ à Curia Episcopali providendi sæpedictam Ecclesiam per concursum, uti non plenarie, ac subjective unitam memorato Monasterio S. Sixti.

Efficaciter urgebat, quod tunc similes visitationes sunt operativæ in præjudicium alterius, quotiescunque
17 illas explens nullum alium habet titulum visitandi, vel exercendi Jurisdictionem, adeo ut exercitium visitationis sit incompatibile cum Jurisdictione ejus Prælati consimile jus visitandi habentis, & sic actus hujusmodi positive tendat ad illum probandum; at secus est, ubi Prælatus visitans habet quoque hoc Jus visitandi compatibile cum Jure alterius Prælati; Cum enim in hoc casu visitationes referantur ad Jus proprium sine præjudicio alterius, qui semper dicitur retinere habitum, sive proprium Jus visitandi, sic non concludunt ullam consuetudinem centenariam, vel immemorabilem privative visitandi quoad alium; juxta *Innocent. in cap. auditis de præscript.*, *Calderin. consil.1. circa medium pariter de præscription.*, *Card. de Luc. de Regul. disc.7. num.6.*

Et hic est casus præsens, dum dictæ visitationes factæ fuerunt ab Episcopo post Sacrum Concilium Tridentinum, & ita tempore, quo ex illius dispositione concessum fuerat Episcopis Jus visitandi Ecclesias unitas in pertinentibus ad curam animarum, & administrationem Sacramentorum, ad quod Jus cumulativum referendæ sunt visitationes
18 prædictę, cum non appareat Episcopum voluisse visitare privative ad Abbatem, & huic prætensioni istum restitisse, indeque hoc non obstante successivę visitationi acquievisse; *Bald. cons.439. num.11. lib.3.*, *Oldrad. consil.172. pariter*

*ter num.*11., *Card. de Luc. de Regular. d. disc.*7. *sub num.*6. *versic. unde propterea*, *Tamburrin. de Jur. Abbat. tom.*1. *disput.*15. *quæst.*8. *num.*17., *& sequen.*, *Tondut. quæst. Canon. lib.*1. *cap.*60. *num.*12., *&* 13., *Rot. coram Bich. decis.*308. *num.*4., *& sequen.*

Nec facit, quod non doceatur per Abbatem de ulla visitatione prædictæ Ecclesiæ, quia cum illam visitare sit actus mere facultativus, non vero coa-
19 ctivus, quæcunque visitatio per Abbates neglecta per quodcunque etiam longissimum tempus non præjudicat, nisi una simul concurrat prohibitio cum successiva acquiescentia, ut præter supra allegatos tradunt; *Barbos. de potestat. Episcopi allegat.*73. *sub n.*2., *Lotter. de Re Benef. lib.*2. *quæst.*2. *n.*50., *Panimoll. dec.*21. *annot.*1. *n.*1., *& sequen.*, *Rot. cor. bo. me. Molin. dec.*509. *n.*20., *& dec.*619. *n.*7., *&* 8., *& in Hildesimen. Comitiorum* 13. *Maii* 1726. §. *Neque cor. bon. mem. Gamaches*; Et
20 tanto minus præjudicaret Abbatibus successoribus Jus independens habentibus ab Abbatibus prędecessoribus; *Rot. cor. Coccin. dec.*144. *n.*5., *& cor. Cerro dec.*342. *n.*3., *& cor. bon. mem. Molines dec.*529. *n.*7., *& in recen. dec.*39. *n.*1. *par.*11., præsertim hodie, quo per rem judicatam hujus Sac. Auditorii firmatum est, Ecclesiam S. Mariæ *del Borghetto* esse pleno jure unitam supradicto Monasterio S. Sixti, quo casu remanet inutilis quæcunque interpretatio contraria deducta ex observantia; *Rot. in Vicen. Jurisdictionis* 30. *Januarii* 1733. §. *Quibus ita in fine coram R.P.D. meo Crescentio*.

Et ita DD. juxta hunc modum suspensa in reliquis resolutione, ut supra responderunt, auditis Episcopo, Monasterio S. Sixti, & Parocho eorum Jura strenue deducentibus.

ROMANA, SEU URBINATEN. TESTAMENTI SUPER CREDITIS.

Merc. 26. *Februarii* 1738.

ARGUMENTUM.

Specifica mentio legitimæ ad effectum eam includendi in dispositionibus necessaria est, ubi agitur de legitima a disponente adhuc acquirenda, non ubi agitur de jam acquisita. Quando loco mobilium subrogata sunt bona inconsumptibilia, hæc semper repeti possunt. Prima exactio cedere debet in causam debiti antiquioris, & durioris in dubio, non quoties adest verisimilitudo in contrarium.

SUMMARIUM.

1 *Sub donatione ratarum hereditariarum, de quibus donans poterit de Jure disponere, comprehenditur legitima.*

2 *Heres nequit in dubium revocare rem judicatam ab auctore acceptatam.*

3 *Specifica mentio legitimæ ad effectum eam includendi in dispositionibus necessaria est, ubi agitur de legitima a disponente adhuc acquirenda, non vero ubi de jam acquisita.*

4 *Transactio super rebus hereditariis cum præservativa bonorum proprio Jure ad transigentes spectantium, comprehendit legitimam vigore donationis ratarum hereditariarum in eadem transactione contentæ.*

5 *Clausula constituti transfert dominium, & possessionem in constitutarium absque traditione.*

6 *Ubi loco mobilium subrogata sunt bona inconsumptibilia, semper repeti possunt non obstante consumptione eorundem mobilium.*

7 *Heres alienantis tenetur ad reintegrationem fideicommissi.*

8 *Fructus debiti ex causa malæ fidei restitui debent a die tantum intentatæ actionis.*

9 *Quilibet præsumitur propriæ indemnitati potius prospicere, quam alienæ.*

10 *Exactio ad plures causas referibilis adscribi potius debet causæ commodum exigentis includenti, quam commodum alterius; maxime si ita evitetur absurdum.*

11 *Admissio ad hereditatem cum omnibus in ea existentibus, non efficit, ut admissus nequeat eredita hereditaria exacta prius vertere in dimissionem proprii crediti, quam in causam multiplici.*

12 *A diversis non fit illatio.*

13 *Quoad fructus census nulla considera-*

ri

ri potest anterioritas inter fructus primo loco decursos, & decursos ex post.

14 *Prima exactio cedere debet in causam debiti antiquioris, & durioris in dubio, non ubi verisimilitudo in contrarium concurrit.*

15 *Ex actu gesto absque alicujus consensu deduci nequit ejus voluntas.*

16 *Omnis actio referenda est ad Jus vere existens, & ad causam efficacem, non autem ad jus, & causam incompetentem.*

17 *Fructus percepti post resolutionem tituli restituendi sunt.*

DECISIO XCVIII.

Illæ quatuor prætensiones in hoc Sac. Auditorio post jam absolutum præcedens Judicium manutentionis in possessione diversorum bonorum excitatæ, ac promotæ a Joseph Maria Puteobonello contra hæreditatem P. Joannis Baptistæ ejus Patrui ex Testamento delatam ad Pium montem in Civitate Urbini erigendum, & definitæ præviis duabus Decisionibus proditis coram Eminentissimo D. Cardinali Aldrovando, tunc emerito ejusdem Sac. Auditorii Decano sub diebus 10. Novembris 1730., & 16. Aprilis 1731. uniformibus quoad primam, secundam, & tertiam ex recensitis quatuor prætensionibus, & quoad quartam ex illis inter se se pugnantibus, denuo fuere coram me suffecto in locum d. Eminentissimi D. ad trutinam revocatæ, seu ad lancem Justitiæ appositæ; Quapropter proposito hodie Dubio -- *An sit standum in primo, vel secundo loco decisis* -- datum fuit absolutum responsum, quoad omnia -- *standum esse in secundo loco decisis*.

Atque initium sumendo a prima prætensione consistente *in medietate legitimæ* debitæ P. Joanni Baptistæ in hæreditate Josephi sui Patris, visum fuit persistendum esse *in Decisis*, quod nempe medietas hujusmodi debeatur Josepho Mariæ, qui cum in illius causam fuerit jam assecutus pretium novem locorum Montium, hoc subducto remanet pro totali complemento illius Creditor in summa sc.324. 16., nam in transactione inita die 23. Decembris 1685. inter eundem P. Joannem Baptistam ex una parte, & Paulum Puteobonellum Patrem d. Josephi Mariæ ex altera, præ cæteris super hæreditate memorati Josephi communis Patris, idem P. Joannes Baptista donavit inter vivos eidem Paulo Fratri, ejusque filiis masculis, & filiis filiorum in infinitum medietatem -- *delle rate dell' Eredità, delle quali potrà de Jure disporre* --, consequenter donatio hu-
1 jusmodi comprehendere etiam dicitur legitimam præfatam spectantem eidem donanti in dicta Paterna hæreditate, ut suadent illa verba -- *delle rate dell' Eredità* -- quæ optime conveniunt, & congruunt legitimæ, quæ dicitur rata, ac portio hæreditatis, præsertim ad hunc effectum eam includendi sub dicta dispositione; ut firmatum fuit in *utraque Decisione coram Emo Aldrovando, in prima nempè diei 20. Novembris 1730. §. Recensendo, & in secunda 16. Aprilis 1731. §. Quamvis, cum seq.*, & adest *Textus in lege Papinianus §. Quis mortis causa, & §. Quoniam ff. de inofficioso Testamento, lege parentibus, lege cum quæritur juncta authentica novissima Cod. eodem*, traduntque *Merlin. de legit. lib. 1. tit. 1. quæst. 2. n. 9., Torr. de pact. futur. success. lib. 2. cap. 47. n. 5.*

Nec comprehensio legitimæ in dicta donatione exclusa remanet ex eo, quod de illa ibidem facta non fuerit specifica mentio; Immo potius præservata videatur, dum in supradicta transactione præfati transigentes finaliter declararunt, quod in illa -- *Non si comprendono gl' effetti proprii a ciascheduno di essi fratelli spettanti* -- Tum quia, quod dicta legitima comprehensa fuerit in donatione, alias firmatum fuit in causa jam ventilata in hoc Sac. Auditorio inter præfatos transigentes, *ut ex Decisionibus editis coram bon. mem. Molines inter suas la 437. sub num. 5., & decis. 494. sub num. 10.*, & re judicata desuper emanata, atque acceptata ab eodem P. Joanne Baptista; ita ut tale principium non liceat amplius
2 Pio monti illius hæredi in dubium revocare, ut respondit *dicta secunda De-*

Decisio Emi Aldrovandi 16. Aprilis 1731. §. Districtius, & notant *Altograd. Jun. cons.1. n.76., Rot. dec.81. n.11. versic. minusque de Miscell. coram cl. mem. Card. Falconerio*; Tum insuper, quia neutrum ex præmissis subsistit; Saue non primum, quia specifica mentio legitimæ unicè requiritur ad hoc, ut comprehensa dicatur in illis dispositionibus, quæ tendunt ad privandum filium legitima ei de jure naturæ debita, vel ad eum in ea gravandum, minime vero in eo casu, cujusmodi est præsens, in quo filius, jam assecuta sua legitima, disponat favore alterius per contractum, vel donationem de suis bonis; tunc enim legitima dicitur comprehensa sub universalitate hujus donationis absque ulla necessitate illam specifice exprimendi, ut distinguendo utrumque casum firmatur *in dicta secunda decisione Emi Aldrovandi 16. Aprilis 1731. §. Atque hinc cum duobus seqq.*, *& alias dixit Card. de Luc. de legitim. disc.40. à n.15. usque ad 18.*, & firmavit etiam *Rot. cor. Merlin. dec.642. n.8.*

3

Et tanto minus subsistere visa fuit secunda pars supradicti objecti, quia licet declaraverint transigentes, quod in dicta transactione non comprehenderentur effectus proprii, nihilominus statim declararunt — *dichiarando, che intendono solamente transiggere sopra gl' effetti delle sudette Eredità* —, quæ transactio cum contineret in sese supradictam donationem — *delle rate dell' Eredità, delle quali potrà de Jure disporre*, idest P. Joannes Baptista; hinc statim colligitur, dictam præservativam propriorum effectuum referri ad alia bona Jure proprio ad transigentes spectantia, non autem ad illa provenientia, & dependentia a dd. hæreditatibus, ut est controversa legitima, super quibus transigentes literaliter declararunt transigere, & contrahere *ad Text. in leg. Sanctio legum ff. de pœnis, Bartol. in leg. ult. §. Ita quæsitum est ff. de condictione indebiti, & ibi communitèr DD.*, *Rot. in rec. dec.428. n.10. par.9. tom.2.*

4

Progrediendo ad secundam prætensionem, seu creditum procedens *a medietate mobilium* hæreditariorum Josephi Patris pariter a P. Joanne Baptista donatorum, in quorum locum subrogata fuere septem loca Montis restaurati, necnon etiam quoddam latifundium in Territorio Cavarum; quoad hoc pariter Creditum perstitum fuit in *Decisis*, quod nempe hæc omnia debeantur Josepho Mariæ, qui cum jam assecutus fuerit dd. loca Montium, in complementum hujus Crediti consequi etiam debet associationem ad d. latifundium vigore clausulæ Constituti positæ in supra enuntiata donatione, quæ
5 dominium, & possessionem transtulit in constitutarium absque alia traditione; *leg. quod in meo, ubi Bartolus n.3. ff. de acquirenda possessione, Rota coram bo.me. Molines dec.559. n.2.*, ut etiam firmatum fuit *in ultima dec. Emi Aldrovandi §. sic pariter cum duobus seqq.*

Haud officiente, quod dd. mobilia essent consumptioni subjecta, & propter lapsum temporis amplius existere non præsumantur, & propterea hæreditas P. Joannis Baptistæ non teneatur ad refusionem eorum pretii, quia eo ipso, quod P. Joannes Baptista loco
6 dictorum mobilium acceptavit, & recepit recensita alia bona consumptioni non obnoxia, non est amplius quærendum de qualitate mobilium, sed unice Joseph Maria insistere potest super dd. bonis non consumptibilibus subrogatis, quæ propterea veniunt restituenda; ut firmat *utraque decisio Emi Aldrovandi, & est Textus expressus in leg. Imperator 72. §. fin. ubi Bartolus, & Baldus, ac cæteri scribentes, Castren. cons.269. volum. primo, Mandel. Ab. cons.97. n.12., & 13., Onded. cons.58. n.32., & 33. volum. primo, Rot. in rec. dec.191. n.4. par.17.*, & de dicta subrogatione, ejusque acceptatione ex parte ejusdem P. Joannis Baptistæ nullatenus dubitatum fuit, uti firmata alias ab hoc Sac. Auditorio *ex dec.437. §. fin. coram bon. mem. Molines*, & traditur *tam in prima dec. 20. Novembris 1730. §. Ejusdem, quam etiam in secunda diei 13. Aprilis 1731. §. sicque pariter, & seqq. cor. Emo Aldrovando*.

Succedit tertia prætensio sive Creditum *reintegrationis fideicommissi* conditi

ti a P.Benedicto Cappuccino ante ejus ingressum in Religionem in locis quinque cum dimidio Montis Novennalis provenientibus ab eodem Fideicommisso, & alienatis a supramemorato P. Joanne Baptista, & jam resolutum in præcedentibus decisionibus favore Josephi Mariæ Actoris, quod pariter promeruit *confirmationem*; nam cum d. Fideicomissum purificatum remanserit favore ejusdem Actoris, ut declaravit hoc S. Auditorium in præcedentibus *decisionibus Romana Testamenti, seu Manutentionis* 21. *Februarii*, & *Junii* 1729. *cor Emo Aldrovando*, omne jus exigit, ut Pius Mons hæres d. P. Joannis Baptistæ alienantis reintegret idem Fideicommissum de pretio eorundem locorum Montium; ex adductis per *Rot. cor. Merlin. dec.* 831. *n.*1. & 2., & *cor. Celso dec.*235. *n.*1., & *seqq.*, & firmatur, tam in *prima dec. diei* 20. *Novembris* 1730. §. *Jam verò*, quam *in secunda* 16. *Apr.* 1731. §. *Cum præcedentis cor. eodem Emo Aldrovando*, & quidem una cum refusione fructuum dd. locorum Montium non a die, qua fuit purificatum d. Fideicommissum, sed solum a die motæ litis, cum ex causa malæ fidei fructus debeantur a die judicialiter promotæ, seu intentatæ actionis, per quam Possessor in mala fide constituatur, ut declaratum fuit in *in d. secunda decis. diei* 16. *Aprilis* 1731. *eodem* §. *Cum præcedentis in fin.*

7

8

Quartum creditum desumebatur a Josepho Maria Puteobonello ex hoc, quod Julia Puteobonella Herrera ordinaverit fideicommissum favore Joannis Philippi Herrera sui filii cum onere multiplicandi omnes fructus ejus hæreditatis, ac quoque fructus istius multiplici favore filiorum, & familiæ dicti Joannis Philippi, usquequo hic uxorem duceret, eique decedenti sine filiis substituit filium uxoratum Josephi Puteobonelli ejusdem Testatricis Fratrem, quæ substitutio ob defectum enuntiati Joannis Philippi instituti absque filiis purificata remansit in Paulo Puteobonello filio uxorato d. Josephi.

Cumque idem Paulus in suprad. transactione anni 1685. admiserit P. Joannem Baptistam fratrem ad participationem etiam fructuum hæreditatis d. Juliæ, inter cujus bona enumeratur census sortis principalis scut. 3000. debitus a Montistis Montis Gualenghi Ferrariæ, & idem P. Joannes Baptista in vim immissionis in Salviano in possessionem quorundam bonorum Montis sitorum in Territorio Ferrarien. obtentæ in Tribunali R.C.A. apprehenderit etiam nomine Pauli fratris anno 1716. possessionem eorundem bonorum ad effectum se se satisfaciendi de fructibus d. census decursis in ingenti quantitate fere scut. 25000. ab anno 1640., & sic tam vivente Julia Testatrice, quam usque ad illud tempus, quo Joannes Philippus Herrera ejus filius uxorem duxit, & idem P. Joannes Baptista ex d. immissione pro sua medietate, sive rata exegerit scut. 3000. circiter; Hinc deducebatur, quod hæc summa exacta cedere deberet in satisfactionem illorum fructuum census subjectorum supra enuntiato multiplico, & esset restituenda ab hæreditate ejusdem P. Jo: Baptistæ Josepho Mariæ Actori.

At DD. quoad hoc quartum creditum inhærentes *dictæ secundæ decisioni Emi Aldrovandi die* 16. *Aprilis* 1731., existimarunt, illud nullam habere subsistentiam; Nam licet fructus memorati census ab anno 1640. usque ad tempus, quo Joannes Philippus filius d. Juliæ uxorem duxit, essent obnoxii enuntiato multiplico, & licet etiam anno 1716. P. Joannes Baptista reportaverit immissionem in Salviano non solum pro fructibus decursis post admissionem illius ad participandum de hæreditate ejusdem Juliæ, sed etiam pro fructibus a d. anno 1640., nihilominus ponderatum fuit, quod soli fructus decursi post d. admissionem spectabant eidem P. Joanni Baptistæ, qui de illis disponere poterat, quodque ipse exigendo ex dicta causa Immissionis scut. 3000. circiter pro sua medietate, non exegit ullam quantitatem aliorum præcedentium fructuum subjectorum antedicto multiplico, qui adhuc manent inexacti; Quapropter in hisce circumstantiis omnis verisimilitudo cum sit, quod idem P. Joannes Baptista, qui tan-

tanto studio, labore, & expensis incubuit prædictæ exactioni, illam procuraverit in causam propriam, & utilitatem, nempe in satisfactionem fructuum
9 sibi libere spectantium in vim supradictæ transactionis, dum quis potius præsumitur propriæ indemnitati prospicere, qaam alienæ; *Bartol. in leg. cum ex pluribus n.2. vers.4. dicitur ff. de solut.*, *Menoch. de arbitr. cas.493. n.9.*, *& sequen.*, *& de præsumpt. lib.3. præsumpt.136. n.9., & 15.*, Ita sequitur, quod summa, ut supra per eundem P. Joannem Baptistam exacta, veniat
10 omnino huic causæ adscribenda, non autem in d. aliam causam fructuum multiplici, & sic nulla sit facienda ejus restitutio, ut solide firmatur in d. ultima decisione *diei 16. Aprilis 1731. §. In his igitur usque ad finem cor. Emo Aldrovando*; Nam alias sequeretur absurdum, quod ex d. transactione sive admissione ad participationem hæreditatis Juliæ, cujus respectu plura condonata fuere Paulo fratri, non solum nullam utilitatem, sed positive damnum, & incommoda P. Joannes Baptista assecutus fuisset, quod adauget, & efficaciorem reddit d. verisimilitudinem exigendi fructus proprios; ut animadvertitur *in d. decisione §. Attamen*.

Neque ab hoc sensu retrahere valuit DD., quod admissio ad participationem d. hæreditatis facta remanserit — *Con li pesi, che vi sono* —, quodque insuper exactio, & respective solutio semper censeatur facta in causam debiti antiquioris; Quia responsum fuit quoad primam partem objecti, illam esse in-
11 telligendam, ac operativam, quatenus P. Joannes Baptista exegisset integros fructus sæpedicti census, idest tam proprios, & ad se libere spectantes, quam omnes alios obnoxios vinculo multiplici, minime vero ubi idem P. Joannes Baptista non exegit, nisi summam fructuum ad se spectantium, firma remanente adhuc reliqua quantitate fructuum multiplici, & inexacta,
12 & sic ex diversis nulla valet illatio ad *Text. in leg. Papinianus ff. de minor.*, *Rot. cor. Emerix. Jun. dec.811. n.9.*, *& in rec. dec.9. n.12. par.19.*, Et quoad alteram in ordine ad fructus census
13 nulla considerari potest anterioritas inter fructus primo loco decursos, & decursos ex post, cum sequantur idem principium; ad *Text. in leg. cum qui ff. de usucap.*, *Rot. in rec. dec.310. n.25. par.5. tom.1.*, Et ulterius d. propositio, nempe primas exactiones cedere in
14 causam debiti antiquioris, & durioris, militat in dubio, secus vero quando, ut hic, adest aperta verisimilitudo supra ponderata in contrarium, quæ semper prævalere debet dictæ causæ duriori, juxta *Bartol. in leg.1. n.4. de solution.*, & respondendo tali objecto, eo relato firmavit *Rot. divers. dec.92. n.2., & 3. part.1., & dec.123. n.3. par.2.*, ubi quod in hac materia semper attenditur id, quod est verisimile.

Sicuti nec etiam, quod in calculatione facta inter Puteobonellos ex una parte, & Creditores Montis Gualenghi parte ex altera super fructibus perceptis ex bonis, ad quæ P. Joannes Baptista una cum fratre fuit immissus in Salviano, his fructibus fuerit contraposi-tum totum debitum fructuum census decursorum ab anno 1640., non autem sola rata illorum spectans eidem P. Joanni Baptistæ; Tum quia eadem calculatio fuit generalis, complexiva nempe totius quantitatis crediti, & debiti, & propterea trahi non valet ad d. specialitatem; Tum etiam quia illa facta fuit a Josepho Maria absque ulla
15 ratificatione prædicti P. Joannis Baptistæ, & proinde ex illa nulla deduci valet voluntas certa ejusdem P. Joannis Baptistæ, quod fructus exactos cedere voluerit in causam illorum fructuum d. multiplico subjectorum, ut probat d. ultima *decisio coram Emo Aldrovando diei 16. Aprilis 1731. §. Nec opposito*.

Hisce rationibus adstricti defensores Josephi Mariæ recurrebant ad facti circumstantiam, quod d. P. Joannes Baptista anno 1674. conduxerit a Joanne Philippo Herrera filio Juliæ Testatricis omnia istius bona hæreditaria pro annua responsione sc.4000., & sub obligatione agendi infra sex menses contra possessores bonorum obligatorum pro exactione fructuum supra enuntiati Census, inde inferentes, quod dum d. P. Joannis Baptista erat obligatus exi-

exigere fructus decursos ante, & in vita Joannis Philippi locatoris, successiva exactio ad hanc causam referri debeat; At hujusmodi ratio nullius dijudicata fuit momenti, quia memorata locatio terminavit propter obitum dicti Joannis Philippi secutum anno 1683., & bona fideicommissaria Juliæ devoluta fuere ad favorem Pauli Puteobonelli substituti, & fratris dicti P. Joannis Baptistæ, & propterea cum idem Paulus in transactione inita in successivo anno 1685. admiserit eundem P. Joannem Baptistam fratrem ad participandum de fructibus hæreditariis Juliæ, dicendum est ex hoc novo titulo, & causa efficaci d. P. Joannem Baptistam exegisse, ut supra, non autem ex d. alio titulo locationis, qui jam longe ante cessaverat; cum omnia actio referenda
16 sit ad Jus vere existens, & ad causam efficacem, non autem ad Jus, & causam penitus incompetentem; *Peregrin. de fideicomm. art.48. n.83., Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de legat. dec.5. n.10., & cor. bon. mem. Lancetta dec.1189. n.5., & in rec. dec.444. sub n.4. par.4., & dec.180. n.5. par.5. tom.1.*

Verum quia P. Joannes Baptista exegit etiam fructus in summa sc.321. 38. ex dd. bonis fideicommissariis Juliæ a die obitus suprad. Pauli fratris secuti de anno 1725., quo primogenitura, seu fideicommissum fuit favore Josephi Mariæ Actoris purificatum usque ad annum 1728. quo idem P. Joannes Baptista decessit; ideo DD., licet de hac partita actum fuerit in prima decisione Emi Aldrovandi in generali calculatione omnium fructuum hæreditatis d. Juliæ, & in secunda nulla facta fuerit mentio, quia non controvertebatur, ad tollendam quamcunque dubietatem in præsenti resolutione, opportune duxerunt injungere hanc summam esse refundendam a Pio Monte hærede P. Joannis Baptistæ eidem Josepho Mariæ Actori; Quoniam sæpe memoratus P. Joannes Baptista pro eorundem fru-
17 ctuum perceptione alium titulum non habuit, quam illum desumptum ex supradicta concordia celebrata an.1685. in qua ipse a Paulo fratre Primogenito admissus fuit, ut dictum est, ad fruitionem medietatis ususfructus tantum bonorum fideicommissariorum Juliæ, a quo uti Secundogenitus erat exclusus, cumque per obitum ejusdem Pauli titulus hujusmodi resolutus remanserit, ideo fructus, quos P. Joannes Baptista postmodum pro d. tempore percepit, restituere tenetur; ex regula *Textus in leg. Vectigal. ff. de pignor., Rot. coram Manzaned. decis.149. num.2., & cor. Arguell. dec.113. num.16., & 17., & cor. Benincas. dec.376. n.3., & coram Rmo Crispo dec.500. num.5., & in recen. dec.605. num.10. par.18.*

Et ita omnibus DD. una mecum suffragantibus responsum fuit utraque &c.

BONONIEN. PRIMICERIATUS.

Veneris 14. Martii 1738.

ARGUMENTUM.

Contemplata rigorosa agnatione Cognati neque per posterius admittuntur; secus ubi agnati prædilecti dumtaxat fuerunt, ex quo nempe institutum fuerit fideicommissum simpliciter masculinum prolatis tamen alicubi verbis communibus, & indifferentibus. Nomen gentilitium additum domui excludit in subsidium Cognatos, quoties domus ipsa, seu familia particularis impersonaliter, & per se vocetur, aut vocentur personæ habentes, & deferentes cognomen aliquod; non verò ubi vocatio directa est ad personas ex aliqua familia, seu domo derivantes. In materia indifferenti Jurispatronatus, quoties non concurratur cum masculo ex masculis, vel cum fœmina agnata, semper admittuntur Cognati, modo literaliter exclusi non sint, etiam si dispositio nulla alia contineat verba, quam illa contemplantia familiam fundatorum cum adjectione cognominis. Juspatronatus passivum inservit pro interpretatione activi.

SUMMARIUM.

1 *Quousque non purificetur conditio substitutionis, locus non aperitur vocationi.*

2 *Ubi rigorosa agnatio contemplata fuit oriens ex perpetua vocatione masculorum ex masculis, fœminarum perpetua*

petua exclusione, bonorum conservatione in agnatione, & similibus, tunc defectis agnatis non admittuntur ad successionem cognati;

3 *In successionibus enim omnis extensio prohibetur, & nemo præter vocatos locum habere valet:*

4 *Ubi verò considerata dumtaxat fuit prædilectio agnatorum, ex quo nempe institutum fuerit fideicommissum simpliciter masculinum, prolatis tamen sive in parte proœmiali, sive in dispositiva, sive in conditionali verbis communibus, & indifferentibus, nunquam denegatur Cognatis admissio per posterius.*

5 *Nomen gentilitium additum vocationi domus subsequenti verbo communi* Descendentes, *præfefert prædilectionem tantum agnatorum;*

6 *Et quamvis ex communi usu Italiæ, hujusmodi repetita adjectio nominis gentilitii operetur vocationem solummodo agnatorum;*

7 *Adeo ut Cognati tanquam vocatione destituti succedere nequeant neque per posterius;*

8 *Id tamen procedit, quoties vocatur ipsa porticularis familia, seu domus impersonaliter, & per se considerata, aut vocantur personæ habentes, ac deferentes cognomen aliquod: non verò quoties vocatio directa est ad personas ex aliqua familia, seu domo derivantes:*

9 *Præsertim in materia indifferenti, & Ecclesiastica;*

10 *In qua, ubi non agatur cum masculo ex masculis, vel cum fœminis agnatis, sed cum extraneo, semper in subsidium admittuntur Cognati, modo literaliter exclusi non sint, etiam si dispositio nulla alia contineat verba, quam illa contemplantia familiam fundatorum cum adjectione cognominis.*

11 *Vocatis omnibus masculis tam ex masculis, quam ex fœminis de linea contentiva remota, qui sub appellatione descendentium continentur,*

12 *Vocati etiam omnes censentur in linea contentiva proxima:*

13 *Pariter ex quo ad Juspatronatus passivum in defectum agnatorum vocatus fuit habilis ex descendentibus domus qualificatæ cum adjectione cognominis, eruitur necessario vocatio subsidiaria Cognatorum ad ipsum Juspatronatus passivum:*

14 *Ex vocatione autem passiva a fortiori desumitur vocatio activa;*

15 *Tum quia S. Canones magis favent Juripatronatus activo, quam passivo;*

16 *Tum quia activum interpretationem recipit a passivo.*

17 *Verba* Domus, Familia, Prosapia *comprehendunt etiam Cognatos.*

18 *Verba prolata a Procuratore fundatoris, maxime si sit ejus frater, in expositione Ordinario facta pro erectione declarant mentem ipsius fundatoris;*

19 *Prout eam apprime declarant actus successorum in Jurepatronatus:*

20 *Et licet neque Procurator, neque Ordinarius novum genus personarum expresse comprehendere valeant, tamen, quando assistit indubia Testatoris voluntas, eorum actus clarius fundationem explicantes deservire possunt pro observantia interpretativa voluntatis Testatoris.*

21 *Relatio destruere quidem nequit relatum, sed potest tamen illud supplere, ac melius declarare, quando illud dubium est.*

22 Cardin. de Luc. de Jurepatr. disc.26. *consulit pro subsidiaria admissione Cognatorum in casu, quo vocatio restricta erat ad illos de certa, & designata familia cum dictione taxativa* tantùm.

23 *Explicantur decisiones* cor. Falcon. de Jurepatr.43., & cor. Ansald.

24 *Vocatio fœminarum in remotissimum tempus collata extendi verisimiliter potest, iis non superextantibus, ad eorum descendentes.*

25 *Dispositiones in eodem actu explicatæ, & iisdem pene verbis conceptæ nunquam diversimode interpretari debent.*

26 *Contra æquitatem est, ut ad posteriores substitutos fiat transitus, existentibus in medio descendentibus a primo vocatis.*

27 *Ad effectum excludendi substitutum extraneum inducitur tacita vocatio nepotum etiam in Testamento non nominatorum.*

28 *Pars conditionalis intelligi debet, quoad fieri potest, juxta limites dispositivæ.*
29 *Vocatio illegitimorum votum agnationis destruit;*
30 *Sicuti etiam vocatio fœminarum.*

DECISIO XCIX.

INtroducta alias disputatione in hoc Sacro Auditorio coram tunc R.P.D.Rezzonico, hodie ad Sacram Purpuram ob eximia ejus merita evecto, vertente inter Prothesilaum de Malvetiis, & Marchionem Bolognini, quorum primus sub narrativa, quod Juspatronatus super quarta dignitate, quam sub titulo Primiceriatus fundaverat bon. mem. Joannes Baptista Campeggius Episcopus Majoricen. in Ecclesia Metropolitana Bononiæ, esset laicale, & ad ipsos de Malvetiis pertineret, obtinuit a Dataria Apostolica provideri de eadem quarta dignitate; Alter verò sub expressione, quod Patronatus pertineret ad Capitulum ejusdem Ecclesiæ, provisionem d. Primiceriatus ipse etiam nactus fuit; causa tunc temporis resoluta remansit favore memorati Prothesilai, ut constat *ex decisione* ab eodem Emo, & Rmo D. Cardinali Rezzonico evulgata *die* 27. *Aprilis anni* 1731.

Verum quia *in hac decisione* assumptum fuit examen super Jurepatronatus tam activo, quam passivo, & in successiva sententia, quæ ob non interpositam appellationem transitum fecerat in rem judicatam, citatum, & comprehensum fuerat memoratum Capitulum, idem proinde adhuc non diffidens de ejus Juribus adivit Signaturam Justitiæ, novamque obtinuit commissionem in petitorio directam pariter huic Sac. Tribunali tanquam in prima coram Rmo P.D. Calcagnino Decano.

Reiterato itaque certamine inter Capitulum, & illos de Malvetiis disceptatum fuit dubium — *An, & ad cujus favorem constet de pertinentia patronali* —; & prodiit responsum — *Constare de pertinentia patronali favore illorum de Malvetiis* —; ut patet ex decisione ab ipso Rmo Decano edita sub die 11. Maii anni 1733. Cumque subinde promulgata fuisset sententia, atque iterum interposita appellatio per antedictum Capitulum, causæ cognitio mihi delegata extitit, unde proposito per Me consueto dubio — *An Sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda* —, licet in Rota diei 17. Januarii currentis anni ob suffragiorum discrepantium irresolutum remansisset; hodie tamen, renovato examine, prævaluit sententia illorum ex Dominis, quibus placuit pro confirmatione sententiæ respondere.

Non immerito autem hujusmodi sensus prævaluisse videtur. Validitas namque prædictæ sententiæ non controvertebatur. Justitia verò quemadmodum ex eo manifeste refulget, quod vocatio Cognatorum, quales sunt prædicti de Malvetiis, indubia est antequam fiat casus substitutionis Capituli, quod in eorundem defectum substitutum solummodo legitur; ita sequitur ad eorum favorem constare de pertinentia patro-
1 nali; nondum enim purificata conditione, sub qua idem Capitulum fuit substitutum, frustra contendit factum jam fuisse casum ejus vocationis; ad *Text. in leg. unica §. Sin autem Cod. de Cadut. toll.*, apposite exornatum per *Saminiat. controv.*121. *n.*6., *& seqq.*, *Mans. consult.*278. *n.*2., *& seqq.*, *Rot. in dec.*69. *n.*30. *par.*17., *& in Pennen. Abbatiæ* 6. *Maii* 1722. *cor. bon. mem. Gamaches §. Præterea.*

Et sane indubia est vocatio prædictorum de Malvetiis, utpote Cognatorum, antequam dies substitutionis Capituli cedat. Præmissa etenim solemni illa distinctione, qua proceditur, ubi defectis Agnatis inquirendum est de vocatione subsidiaria Fœminarum, eorumve Descendentium, & in eo consistente, nimirum, quod aut di-
2 sponens contemplavit rigorosam Agnationem, vel expresse, vel tacite desumptam ex concludentibus conjecturis, & specialibus uniuscujusque casus circumstantiis, ut ex perpetua vocatione Masculorum ex Masculis, Fœminarum perpetua exclusione, Bonorum conservatione in Agnatione, & similibus, ex quibus dignoscatur Agnatos rigorose, & stricte dumtaxat fuisse vocatos, & tunc pro exclusione earundem Fœminarum, seu eorum Descenden-

dentium certo certius respondendum est, cum Jus nostrum non patiatur, ut aliquis præter Vocatos ad Successio-
3 nem admittatur, omnemque extensionem prohibeat.

Aut vero Testator, seu Fundator suam dispositionem taliter ordinavit, & composuit, ut ex ea concludi, & verificari non possit, quod contemplaverit strictè, ac rigorosè Agnationem,
4 sed solum, quod quandam prædilectionem Agnatorum in Votis habuerit, puta quia instituit Fideicommissum simpliciter Masculinum proferendo de cætero, sive in parte proæmiali, sive in dispositiva, sive in conditionali verba communia, & indifferentia, & hoc casu nunquam denegari debet Cognatis admissio per posterius, ut casum a casu distinguendo unanimiter, concordantibus fuso calamo collectis, firmant *Gabriel. conf.132. quæst.5., Baldacc. ad Ramon. conf.16. n.75. tom.1., Rota dec.6., & 9. in Mantiss. ad Card. de Luc. lib.10. tom.3., in dec.654. n.9. coram Reverendissimo Crispo, in Romana, seu Januen. Primogeniture de Costa super Detractionibus in genere 17. Maii 1732. §. Ubi enim cor. Eminentiss., & Reverendiss. D. Cardinali Cincio, & in confirmatoria diei 13. Maii 1733. §.10. cor. Eodem.*

Ex his præmissis subinde mirifice comprobatur assumptum; Quoniam eo ipso, quod Capitulum in hypothesi invitatum apparet, postquam Fundator protestatus fuerat præcitatam Di-
5 gnitatem esse debere *Juspatronato della Casa Campeggi*, ac postquam paulo inferius, quasi explicare volens cuinam Personarum generi sub nomine *Domus Campeggiæ*, & quibusnam Personis de dicto genere reservasset hoc Juspatronatus, sparsim addidit verba illa communia, & indifferentia, ibi -- *Discendenti però della felice mem. del Signor Gio: Campeggi, & alli due più vecchj d'età*, nemo profecto in his circumstantiis inficias ire poterit, quin priusquam fiat locus admissioni Capituli substituti prorsus extranei, denegari non debeat prædictis Marchionibus de Malvetiis tanquam Cognatis admissio per posterius statim, ac defecti sunt Agnati; dum in his porro terminis subsidiaria comprehensio Cognatorum manifeste evincitur; sicuti prosequuntur *Altograd. conf.66. num.84. lib.2., Mans. consultat.552. n.22. lib.6., Carol. Anton. de Luc. de linea legal. lib.1. artic.10. n.13., Rot. dec.84. n.10., & seqq. part.10. Recent., cor. Priolo decis.681. n.7., coram Cerro dec.47. n.2., & in Ferrarien. Fideicommissi 22. Junii 1733. §. Nec ad excludendum cor. Eminentiss., & Reverendiss. D. Card. Cincio.*

Neque inapplicabilitatem hujus generis legalium principiorum suadere potuit animadversio illa, videlicet, quod si Fundator protestatus fuerat, & quidem pluries, quod juspatronatus, de quo quæstio est, spectare debebat
6 *alla Casa Campeggi*, hæc cognominis adjectio pluries repetita juxta communem Italiæ usum operetur, ut soli Agnati in dispositione non absimili comprehendantur, *Card. de Luc. de Jurepatronat. disc.26. n.3., & seqq., Rota cor. clar. mem. Cardinali Falconerio decis.44. sub tit. de Jurepatront. n.8., & in Auximana Jurispatronatus 27. Junii 1701. §. Absque eo quod coram bon. mem. Ansaldo*; Proindeque eorum vo-
7 cationis sedem antedicti de Malvetiis ostendere nequeant, sine qua subsumebatur, neque per posterius admittendos esse juxta aliud legale principium, de quo *Rota cor. bon. Herrera dec.72. n.15., & cor. bon. mem. Lancetta decis.1322. n.3.*

Quandoquidem statim ac Fundator, non obstante memorata protestatione, & adjectione cognominis *Campeggi* vocabulo domus, paulo inferius, ut superius dictum est, quasi explicando quænam personæ comprehendi deberent sub prænotato vocabulo -- *Casa Campeggi* --, se expresserat favore -- *delli Discendenti però della felice mem. del Sig. Gio: Campeggi* --; Inde tuto inferri potest, neutiquam ejus mentem fuisse includendi solos Agnatos in hac fundatione; ast prædictam protestationem, & cognomen *Campeggi* adjecisse verbo *Domus* ad effectum præferendi Agnatos Cognatis in Jure nominandi, & ad denotandam originem Cognatorum,

rum, prout adjectio cognominis denotat, quotiescunque vocatio dignoscitur
8 directa, prout hic, ad personas ex aliqua familia, seu domo derivantes, nec probatur vocata ipsa particularis familia, seu domus impersonaliter, & de per se considerata, minusque vocatæ intuentur personæ, quæ habeant, & deferant cognomen aliquod, juxta distinctionem, de qua *Rodulphin. allegat.11. n.26., Piton. de controv. Patron. allegat.92. n.35., Rot. in Comen. Cappellaniæ 31. Martii 1702. §.Quin dici valeat coram clar. mem. Cardinali de la Tremoille, & in confirmatoria edita 14. Martii 1703. §.Non minus cor. clar. mem. Card. Priolo*.

Hujusmodique interpretationem eo magis casui adaptabilem censuerunt Domini, quia non solum hic agitur de materia indifferenti, & Ecclesiastica,
9 in qua posthabitis subtilitatibus Juris Civilis verba in sensu naturali, & quantum fieri potest late accipi debent, *Lotter. de re Benefic. lib.2. quæst.11. n.73., & seqq., Cardinalis de Luca de præeminent. disc.13. n.12., Rot. in Interamnen. Jurispatronatus 22. Martii 1706. §.Et quamvis cor. clar. mem. Cardinali Scotto, & in Aversana Jurispatronatus 1. Decembris 1725. §.Hanc autem cor. bon. mem. Gamaches*; ita ut ubi quæstio non examinatur, vel in concursu cum
10 Masculis ex Masculis, vel cum Fœminis Agnatis, sed cum extraneo, uti est in concreto casu Capitulum, Cognatorum exclusio, si non est expressa, & literalis, aut necessario importata ex urgentissimis conjecturis, nunquam veniat admittenda; immo e converso potius illorum vocatio, & comprehensio subsidiaria, defectis Agnatis, admissa semper fuerit, etiamsi examinanda proponeretur dispositio non alia continens verba, quam illa contemplantia familiam Fundatorum cum adjuncto eorum cognominis; ut testantur *Piton. de controv. Patron. allegat.75. sub n.6., Rot. in Interamnen. Jurispatronatus 10. Decembris 1706. §.Et in hanc cor. clar. mem. Cardinali Scotto, in Romana Jurispatronatus 1. Junii 1708. cor. Emo, & Rmo D. Cardinali Aldrovando, in Piacentina Canonicatus 15. Junii 1725. §.Quod autem cor. bon. mem. Cerro, & in Aversana Jurispatronatus 7. Decembris ejusdem anni §.Hanc autem in fine cor. bon. mem. Gamaches*.

Verum etiam quia intrinsecus ponderando alias omnes præsentis casus circumstantias clare evincitur, & confirmatur mentem Fundatoris, non obstante dicta protestatione emissa, quod scilicet Juspatronatus pertinere debuisset -- *alla Casa Campeggi* --, eo nihilominus directam fuisse absque dubio, ut Cognati comprehenderentur in hac ejus dispositione, & frui possent hoc Jurepa-
11 tronatus. Respectu namque Flavii, & Jacobi de Campegiis, qui erant de linea contentiva remota, ideoque minus dilecta, certum in facto est, quod Fundator indistincte vocaverat omnes eorum descendentes, quorum appellatione veniunt tam Masculi ex Fœminis, quam Masculi ex Masculis, ex fuse probatis per *Mans. consult.485. n.11. tom.5., Rot. dec.102. n.8. cor. Benincasa, dec.576. n.16. cor. bon. mem. Molines, & in Bononien. Immissionis quoad Collegium S. Gregorii 3. Februar. 1736. §.Idque cor. R.P.D. meo Peralta*, quanto magis igitur dicendum est illos voca-
12 re voluisse in linea contentiva proxima, & magis dilecta Joannis Campeggi ipsius Fundatoris avi ad evitandum intolerabile absurdum, quod transversales, & minus dilecti præferantur illis, qui majori sanguinis necessitudine cum Fundatore conjungebantur, quemadmodum in terminis ratiocinatur *Rota in Auximana Jurispatronatus 9. Martii 1703. §.Secundo elicitur coram bon. mem. Muto*.

Huic deinde non spernendo argumento aliud longe gravius accedit; Fundator quippe -- *in evento, che non vi fosse alcun Maschio di Casa Campeggi discendenti come di sopra tanto nato di legittimo matrimonio, quanto nò* -- invitavit Fœminas ad Juspatronatus, & ex eo, quod eis dedit facultatem præsentandi -- *uno delli Campeggi* -- descendentem ex prædictis Flavio, & Jacobo -- *in caso, che non vi fosse alcun soggetto abile in Casa Campeggi delli discendenti come sopra* --, necessario concludi debet, quod ad Juspatronatus

passi-

passivum vocasset, defectis omnibus
Agnatis, descendentes omnes ex Fœ-
13 minis, ubi etenim voluit Fœminas,
defectis Agnatis, præsentare debere --
alcun Soggetto in Casa di Campeggi del-
li discendenti come sopra --, antequam
præsentarent aliquem de linea Flavii,
& Jacobi, de aliis descendentibus in-
telligere nequivit, quam de descen-
dentibus Masculis per medium Fœmi-
næ, ut de se patet.

Semel itaque dato, quod ad Juspa-
tronatus passivum invitati legantur de-
14 scendentes ex Fœminis, a fortiori di-
cendum estFundatorem intellexisse eos-
dem vocare ad Juspatronatus activum;
tum quia Sac. Canones magis favent
15 Juripatronatus activo ad Fundatores
alliciendos, quam passivo redigenti Ec-
clesiam inservitutem; *Card. de Luc. de*
Jurepatronat. disc.29. sub n.7., Rota
dec.26. sub n.18., & seqq. impress. post
Monacell. in append. formul. tom.4. --
Tum quia, recipiente Jurepatronatus
16 mutuam interpretationem a passivo,
personæ illæ, quæ sunt comprehensæ
in Jurepatronatus passivo, censeri de-
bent similiter comprehensæ in activo;
ad communiter firmata per *Card. de*
Luc. de Jurepatronat. disc.45. n.5., Pi-
ton. de controvers. Patronor. allegat.77.
n.12., Rot. in Hortana Beneficii 2. Ju-
lii 1708. §. Omnes cor. clar. mem. Car-
dinali Priolo, & in Barchinonen. Be-
neficii 13. Maii 1729. §. His omnibus
cor. bon. mem. de Valentibus.

Intelligentiam hanc postremo con-
cludit mirabiliter, tam observantia
fundationi proxima, quam remota; &
initium sumendo ab observantia funda-
tioni proxima, Balthaxar Campeggius
uti frater, ac Procurator Fundatoris,
de cujus voluntate apprime judicari de-
bet indubitanter instructus, expressit
clar. mem. Cardinali Paleotto erectio-
nem subinde confirmanti adamussim
juxta expositionem sibi factam, eundem
Fundatorem exoptasse -- *Fundare Pri-*
miceriatum cum reservatione Jurispa-
tronatus -- eo defuncto -- *Favore duo-*
rum antiquorum, & majorum natu de
17 *Domo, Familia, Prosapia, & Agna-*
tione DD. Campeggiorum -- Unde sicu-
ti hujusmodi verba certe complectun-
tur etiam Cognatos, ut signanter exa-
minata importantia verbi *Prosapia* de-
fendunt. *Fusar. de substit. quæst.333.*
n.1., & 2., Torr. de Primogenit. lib.
par.1. cap.38. n.329.; Ita mirifice de-
clarant voluntatem etiam Fundatoris
18 fuisse pro comprehensione in præci-
tata ejus fundatione, ubi postquam di-
xit, Juspatronatus spectare debere *alla*
Casa Campeggi, se expressit favore *del-*
li discendenti però del Signor Gio: Cam-
peggi -- *Piton. discept. Eccles.29. n.16.,*
& de controv. Patron. allegat.75. n.9.,
Rot. dec.992. cor. bon. mem. Molines,
& in Interamnen. Jurispatronatus 15.
Martii 1709. §. Tolliturque cor. Emo,
& Rmo D. Card. de Polignach.

Sermonem deinde convertendo ad
observantiam remotam; Quoniam Lau-
rentius Campeggius ultimus Agnatus,
& actualis Primiceriatus Possessor non
aliter Formaliarium sibi in Coadjuto-
rem assumpsit nisi obtento consensu de-
super memorati Prothesilai Malvezzi,
quem tanquam filium fœminæ agnatæ
in omnibus qualificatum consideravit;
Innegabile redditur, Successores ipsos
agnovisse Cognatos omnino compre-
hensos esse in hoc Jurepatronatus, cujus
19 generis declarationes a Successoribus
in Jurepatronatus emissæ pro inducen-
da observantia declarativa voluntatis
Fundatorum semper in magno pretio
habitæ sunt, ut testatur *Rot. dec.755.*
n. final. cor. Buratto.

Quin hæc remota observantia in tan-
to minori pretio haberi debeat, ut pro-
ponebatur pro parte Capituli, quanto
inefficacior detegitur observantia pro-
xima, ex eo quod non potuisset, neque
20 Balthaxar petere, neque Ordinarius
erectionem statuere expresse, & absque
ulla difficultate Cognatos comprehen-
dentem; Quidquid namque esset, ubi
constaret de aliquali Fundatoris volun-
tate pro exclusione Cognatorum, quia
tamen in hypothesi, ut supra demon-
stratum est, Cognatorum comprehen-
sioni indubia Testatoris mens, & præ-
cisa voluntas assistit; ideo Procuratoris
petitio, atque Ordinarii subsequens
erectio clarius etiam fundationem ex-
plicantes semper deservire valent pro
constituenda observantia interpretati-
va

va voluntatis Fundatoris; tanto magis cum erectio, de qua quæstio est, facta fuerit sciente, approbante, ac non reclamante Fundatore ipso, per ea, quæ observat *Rot. decis.*156. *num.*7., & 8. *par.*13., & *dec.*327. *n.*6., & 7.*par.*15. *recent.*

Parum juvante, quod in decreto hujus erectionis fuisset habita relatio ad Capitula fundationis, quia licet relatio
21 destruere nequeat relatum, illud tamen supplere, ac melius declarare potest, semperque relatio attenditur, suumque validum operatur effectum, quando perfectius explicat id, quod in relato dubietatem admittit, ut, occurrendo huic objecto, fere per eadem verba respondent -- *Piton. de controv. Patron. allegat.*85. *sub n.*9., *Rot. decis.*1003. *n.*14., & *seqq. cor. bon. mem. Molines tom.*4., & *in Lunen., Sarzanen. Jurispatr.*9. *Martii* 1716. §. *Nilque relevabat coram bon. mem. Ansaldo impress. penes Palm. Nep. dec.*480. *sub n.*8. *tom.*5.

Quæ cum ita se habeant, in nulla etiam vel minima consideratione habitæ sunt authoritates adductæ supra in §.8., quibus mediantibus contendebatur probari protestationem emissam a Fundatore favore domus cum adjuncto cognominis *Campeggi* occasione, qua devenit ad præeligendos Successores in hoc Jurepatronatus, omnino operari exclusionem Cognatorum in fundatione hucusque examinata; Antedictæ enim authoritates potius quam procederent in casu tot, tantisque circumstantiis fulcito pro eorundem Cognatorum comprehensione, e contra compertum est
22 *Card. de Luca de Jurepatron. disc.*26. consuluisse in casu, in quo Juspatronatus restringebatur ad vocationem illorum de Familia Balestrorum cum taxativa *tantum*.

Rot. deinde *in dec.*43. *tit. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer.*,
23 quamvis loquatur in casu, in quo agebatur de vocatione illorum de Familia de Peregrinis, attamen in eodem casu non deerant verba denotantia exoptatam fuisse in vocatis qualitatem actualis existentiæ in prænotata Familia. Altera demum Decisio in Auximana Jurispatronatus 27. Junii 1701. coram bon. mem. Ansaldo detecta est consovere potius præsentem resolutionem, siquidem quantumvis agat de Jurepatronatus reservato uni ex Familia de Vitaleonibus, nihilominus firmat punctum pro admissione Cognatorum ob eam rationem, quod cognomen de Vitaleonibus appositum Familiæ significabat dumtaxat originem, sicuti videre est in eadem *dec. sub* §. *Verum*.

Vim, & efficaciam præmissorum sentiens Capitulum recursum habebat ad partem conditionalem sæpedictæ fundationis, in qua cum Fundator demandasset -- *Che mancando Uomini, e Donne di Casa Campeggi discendenti dal Signor Gio: Campeggi il Jus præsentandi spetti pienamente al Capitolo* -- ideo literam hanc præcisam in medium afferendo acriter insistebat, quod nullo amplius existente, vel masculo, vel fœmina de domo, & cognomine Campeggio plusquam clare pateret, quod Jus activum præsentandi juxta materialem legem scriptam in hac parte conditionali ad se pleno Jure spectare debuisset.

Veruntamen, ultra quamquod ex hac fœminarum vocatione utpote facta in
24 remotissimum tempus, defectis scilicet omnibus masculis legitimis, & illegitimis a Joanne descendentibus, non sine fundamento argui potest Testatorem vocasse istas, si superextitissent, sin minus masculos ab eis descendentes, cum præ oculis habere potuisset idem Testator inverisimile non fuisse post adeo longam temporis intercapedinem fœminas a masculis descendentes non extitisse, quemadmodum arguit *Rot. dec.*984. *n.*11., & *seq. cor. Dunozett. Jun., dec.*992. *n.*45., & *seq. cor. bon. mem. Molin. tom.*4., *dec.*211. *n.*10., & *seq. par.*14. *rec.*, *in Auximana Jurispatronatus* 9. *Martii* 1703. §. *Quanta demum cor. bon. mem. Muto*, & *in Romana Jurispatronat.* 1. *Junii* 1708. §. *Verisimilis cor. Emo*, & *Rmo D. Cardinali Aldrovando*.

Objectum subinde cessare dubitatum non est invicem collatis vocationibus factis, tam pro masculis, quam pro fœminis; nam Fundator, postquam reserva-

vaverat Juspatronatus favore totius lineæ masculinæ, addidit, ut desuper prænotatum est, quod -- *Li due più vecchj d'età della Casa Campeggi, che a quel tempo si troveranno abbiano il Jus præsentandi* --, substitutionem verò fœminarum concepit in hunc, qui sequitur, modum ibi -- *In caso, che non vi fosse alcun maschio di Casa Campeggi discendente come sopra, in quel caso il Jus præsentandi competa alle femmine di Casa Campeggi discendenti, come sopra, ed alle due di più età, che si troveranno pro tempore*.

Sicuti autem substitutio fœminarum demandata fuit in casu deficientiæ lineæ masculinæ per modum Collegii sumptæ ibi -- *In caso, che non vi fosse alcun maschio*; Sicuti pariter præsefert competentiam Jurispatronatus favore duarum seniorum fœminarum de eadem domo, veluti postremo iisdem verbis, & eodem sensu expressa legitur; Ita concludi posse dubitatum non est, quin eodem prorsus modo, quo Fundator contemplavit in hac conditionali parte totam lineam masculinam a Joanne descendentem, contemplaverit etiam totam lineam fœmininam, cum dispositiones in eodem actu explicatæ, ac iis-
25 dem verbis conceptæ nunquam in eodem casu diversam recipiant interpretationem, ac sensum -- *Leg. eum, qui ædes ff. de usucap.*, *Rot. cor. Coccin. dec.597. n.5.*, & *dec.2122. n.9.*

Maxime ulterius in præsenti themate, quandoquidem si extra aleam dubitationis est, jura naturali innixa
26 æquitati adeo abhorrere, ut fiat transitus ad posteriores substitutos, existentibus in medio descendentibus à primo vocatis, ut ad mentem famigeratorum *Textuum in leg. cum avus ff. de condit.*, & *demonstrat.*, & *in leg. cum acutissimi Cod. de fideicom.* videmus inductam
27 vocationem tacitam Nepotum ad effectum excludendi substitutum extraneum, quamvis nulla in testamento habita sit mentio Nepotum, ut in terminis supplendæ vocationis illorum de sanguine Fundatoris ad quoddam Juspatronatus, ratiocinatur *Rot. in Auximana Jurispatronatus 27. Junii 1701.* §. *Validius cor. bon. mem. Ansaldo.*

Fundamento tutiori certo certius dicendum est in præsenti vocatos fuisse in antedicta parte conditionali descendentes masculos ex fœminis, tanquam hos, pro quorum comprehensione nedum urgent superius recensitæ conjecturæ; ast litera etiam fundationis in parte dispositiva, ad cujus limites cæ-
28 teroquin, quantum fieri potest, intelligi debet pars conditionalis; *Gabriel. consil.79. n.5. lib.2.*, *Surd. consil.21. n.9.*, *Rodulphin. in allegat.45. n.15.*, *Rot. in Pennen. Abbatiæ 6. Mart. 1722.* §. *Prout cor. bon. mem. Gamaches.*

In irritum tandem cessit ultimus Capituli conatus, dum firmiter tuebatur in hac facti specie ex multiplici mentione facta de cognomine *Campeggio* contemplatam fuisse rigorosam agnationem, consequenterque Cognatos exclusos esse. Fundator etenim non solum vocavit illegitimos, quorum vocatio
29 profecto votum agnatitium destruit; cum illegitimi utique dicantur de sanguine, non autem de agnatione; *Tiraquell. de nobilitat. cap.15. n.12.*, *Rot. dec.433. n.16. cor. Ludovis.*, & *dec.17. n.10. cor. bon. mem. Herrera*. Sed insuper ad Juspatronatus activum vocavit fœminas; Qua de re summa ratione dictum est nullam fuisse habitam ratio-
30 nem voti agnatitii, cui nil magis adversatur, quam vocatio, & admissio fœminarum; *Rot. dec.26. n.5. tit. de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, & *in Interamnen. Jurispatronatus 10. Decembris 1706.* §. *Minus cor. cl. mem. Card. Scotto.*

Et ita in acerrimo utriusque Partis conflictu responsum fuit, Dominis remissive in reliquis se habentibus ad decisiones editas per Emum, & Rmum D. Cardinalem Rezzonicum, & per Rmum Decanum.

ARIMINEN. LAUDEMIORUM.

Lunæ 17. Martii 1738.

ARGUMENTUM.

Bona ad instar allodialium redacta nunquam possunt ab Ecclesia ammensari, neque in casu alienationis, neque in casu lineæ finitæ; sed eorum investitura renovanda semper est favore cujuscunque acquirentis, vel successoris etiam ex-

extranei cum ejusdem in utroque casu Laudemii solutione a Statuto præscripti, quia alias pro hujusmodi bonis nullum de jure Laudemium debetur. Ob non solutionem Laudemii non incurritur caducitas. Consuetudo ut contra Jus inducatur, debet esse continuata, & in contradictorio judicio firmata.

SUMMARIUM.

1 *Bona Emphyteutica Territorii Ariminensis sunt redacta ad instar allodialium;*

2 *Sicuti alia fere omnia Provinciæ Romandiolæ,*

3 *Et pro illis Laudemium solvendum est juxta taxam a Statutis præfixam;*

4 *Quæ nec minui, nec augeri valet.*

5 *Statutum Arimini quoad hujusmodi taxam confirmatum fuit in forma specifica a Julio II.;*

6 *Proindeque Ecclesiasticos ligat æque ac Laicos.*

7 *Dictio* Item *est repetitiva, & continuativa.*

8 *Quoties sequens dispositionis pars est generalis, & declarativa, ac determinativa primæ, etiam quoad illam attendi debet.*

9 *Lex, sive Statutum indefinitè loquentia indefinite etiam, & indistinctè in omni casu, & tempore servanda sunt.*

10 *Finis Statutorum redigentium bona appodiata ad instar allodialium fuit, ut illa nunquam ab Ecclesiis retineri, aut ammensari possent, sed eorum Investitura renovanda semper esset favore cujuscunque acquirentis, & successoris etiam extranei:*

11 *Hæcque coactiva renovatio respicit tam casum alienationis durante investitura factæ, quam alterum lineæ finitæ.*

12 *Solutio autem Laudemii est correlativa ad renovationem, & recognitionem novi Emphyteutæ;*

13 *Omnesque proinde casus, quos respicit dispositio super renovationibus, respicere etiam debet solutio Laudemii in eadem dispositione injuncta ex natura correlativorum.*

14 *In bonis vere Emphyteuticis finita linea, ac terminata investitura, bonisque devolutis, potest Ecclesia pro se illa retinere, vel, si aliis concedat, meliorem efficere conditionem suam augendo canonem, vel Laudemium;*

15 *In bonis vero simpliciter appodiatis, & ad instar allodialium redactis tenetur Ecclesia tam in casu alienationis, quam lineæ finitæ renovare investituram favore cujuscunque personæ etiam extraneæ.*

16 *Ubi militat eadem ratio legis, ibi etiam militare debet ejusdem legis dispositio.*

17 *De jure communi Laudemium consistit in quinquagesima parte pretii bonorum Emphyteuticorum.*

18 *Ex quantitate Laudemii a Statuto præscripta excedente quantitatem Laudemii de jure communi debiti, dignoscitur, statuentes sub eadem dispositione comprehendere voluisse omnes casus renovationis faciendæ etiam ob lineam finitam.*

19 *Pro renovatione Investituræ in bonis ad instar allodialium redactis de jure nullum debetur Laudemium.*

20 *Verba alienationem importantia indefinite prolata non solum intelliguntur de vera & propria alienatione per contractum inter vivos, sed etiam per ultimam voluntatem, immo per successionem quoque ab intestato, si ita subjecta materia exigat;*

21 *Prout etiam in terminis bonorum ad instar allodialium redactorum.*

22 *Transactio inita ante confirmationem Statuti non cadit sub illius censura.*

23 *Consuetudo solvendi Laudemium in majori quantitate, quam a Statuto præscriptum sit, debet perfectè, & concludenter probari.*

24 *Consuetudo contraria Juri statutario debet esse continua, & nunquam interrupta, ita ut unicus actus contrarius sufficiat ad eam excludendam;*

25 *Immo ad hoc satis fit simplex auditus, aut rumor in contrarium;*

26 *Insuperque hujusmodi consuetudo contraria juri, sive communi, sive municipali necesse est, ut in contradictorio judicio firmetur;*

27 *Alias quælibet series actuum inefficax reputatur, & præsumitur profecta ab oscitantia, vel ignoratione Statuti, vel ex privata indulgentia, quæ legem abrogare nequit, aut aliis iniquam conditionem inferre.*

28 *Clau-*

28 *Clausula* sublata, & Decretum irritans *apposita in Statutis inficiunt quemlibet actum contrarium usque a principio, & impediunt initium cujuscunque observantiæ, vel consuetudinis*;

29 *Præsertim si in specifica confirmatione Apostolica sancitum fuerit, ut disposita in Statuto nullimode abrogari possint, neque per Sedem Apostolicam derogari cum effectu, nisi concurrente scientia, & consensu Civitatis; quo casu actus particulares cujuslibet de populo quoad abrogationem Statuti nullius sunt roboris non accedente consensu communitatis.*

30 *Ob non solutionem Laudemiorum non incurritur caducitas, neque datur domino directo ulla associatio, præcipue in bonis ad instar allodialium redactis.*

31 *Mandatum de associando contra legitimum Possessorem non conceditur.*

DECISIO C.

QUemadmodum omnia fere bona Emphyteutica Ecclesiarum Provinciæ Æmiliæ, & signanter illa sita in Civitate, & Territorio Arimini ex eorum primæva, & originali natura erant de absoluto Dominio Laicorum, qui, ad evitandas confiscationes, aliaque similia præjudicia ex calamitate illorum priscorum temporum procedentia, eadem bona consueverunt appodiare, & commendare Ecclesiarum protectioni, illa submittendo sub earum Dominio, & inde ea ab eisdem recipiendo in Emphytheusim sub modico Canone, sive recognitione.

Hinc ex post, mediante provido Statuto ab eadem Civitate Arimini condito cum auctoritate Cardinalis Legati a latere, & in forma specifica confirmato a san. mem. Julio II., nedum bona prædicta redacta fuere ad instar reliquorum bonorum allodialium, ita ut Ecclesiæ indistincte, & in omni casu tenerentur semper primævas concessiones renovare favore quorumcunque Successorum, sive sanguinis, sive Extraneorum, nec possent unquam illa ammensare, ac pro se retinere; sed etiam fuit taxata, atque liquidata quantitas Laudemii per Successores solvenda pro similibus renovationibus in hunc modum videlicet; Quod Laudemium solveretur in quantitate soluta in Instrumento præcedentis renovationis, quatenus reperiretur, sin minus ad rationem duodecim Denariorum Ravennatensium pro qualibet libra pretii bonorum, hodie importantem scut. 5. pro quolibet centenario.

Huic Statutariæ dispositioni adhærens Maria Magdalena Tingoli olim Uxor bon. mem. Equitis Scipionis Diotallevi, ejusque Donataria universalis, & hæres Testamentaria pro obtinenda renovatione in sui Personam Investituræ aliquorum bonorum Emphyteuticorum Monasterii S. Mariæ de Sculca Congregationis Olivetanæ ejusdem Civitatis Arimini, & jam possessorum a memorato ejus Viro defuncto, obtulit eidem Monasterio Laudemium in quantitate sc.22. soluta in Instrumento immediatæ renovationis factæ Equiti Julio Diotallevi; verum tali quantitate recusata ab eodem Monasterio contendente Laudemium esse solvendum in tertia parte pretii bonorum, illaque deposita per Mariam Magdalenam in Æde Sacra, quæstio hujusmodi fuit in Judicium deducta cor. A. C., a cujus judicato Monasterio favorabili devoluta etiam ad Instantiam Communitatis Arimini ad Causam admissæ ad hoc Sacrum Auditorium, mihique commissa, eam proposui in Rota diei 9. Decembris elapsi anni 1737., & non fuit resoluta.

Hodie autem reassumpto illius examine sub magis congruo dubio: *An, & in qua summa debeatur Laudemium, ita ut mandatum A. C. sit exequendum, vel potius novum relaxandum*: prodiit responsum affirmativum *juxta modum*, quoad quantitatem Laudemii, nempe *illud deberi in quantitate, ac summa præscripta in secunda Rubrica Statuti Arimini sub titulo de Jure Emphyteutico, incipiente Item quod Domini &c.*

Et jure quidem ac merito: Etenim dum pro renovationibus faciendis de hisce Bonis Emphyteuticis redactis ad instar allodialium, cujus qualitatis esse bona controversa non negabatur a Mo-
1 nasterio, & negari non poterat, ex quo

de hac qualitate respectu bonorum emphyteuticorum sitorum in Territorio Arimini testantur; *Merlin. de legitim. lib.2. tit.1., quæst.8. n.3., Card. de Luc. de Emphyteus. disc.64. sub n.1., & sub n.4., Rot. in Ariminen. Fideicommissi super portione Emphyteutica 16. Junii 1724. §. Bona vero, confirmata 1. Junii 1725. §. Ad Statutariam cum sequen., & 21. Junii 1726. §. Iterum namque cor. bon. mem. Crispolto*; Immo talia esse fere omnia alia bona emphy-
2 teutica Provinciæ Romandiolæ, testantur pariter *Castellin. observat. ad constitut., & banniment. Legationis Æmiliæ observat.4. n.1., & plurib. sequen., eadem Rota in Sarsinaten. Devolutionis 27. Februarii 1711. cor. Emo Aldrovando, in Cæsenaten., seu Cervien. Bonorum 19. Junii 1713. cor. Rmo Crispo, & in Faventina Manutentionis 31. Januarii 1724. cor. bon. mem. Ratto Episcopo Cordüben.*, concurrit supra enuntiatum Statutum Arimini præscribens taxam, sive certam quantitatem Laudemii solvendi, hæc utique Statutaria dispositio, quæ obtinet vim legis, om-
3 nino est servanda, & juxta illius formam idem Laudemium venit solvendum, *Burg. de Laudem. par.1. inspect.6. n.6., Fulgin. de Jur. Emphyteut. tit. de Laudem. quæst.1. sub num.5., Bonden. collect. legal. tom.1. collect.35. n.19., & 20., Capon. controv. forens. cap.30. n.39., Card. de Luc. de Emphyt. disc.1. n.10., Rot. cor. bon. mem. Lancett. decis.857. n.11., & in Aversana Quindenniorum, & Canonum 23. Jun. 1732. §.17. cor. Rmo P. D. meo Decano*. Ea-
4 demque taxa, nec minui, nec augeri valet, *Roman. cons.37. n.2., Ruin. cons.166. n.3. lib.4., Rot. cor. Bich. dec.381. n.27., & 28., & cor. bon. mem. Molines decis.907. n.3., & cor. clar. mem. Card. Caprara dec.597. n.6.*

Non obstante, quod recensitum Statutum sit laicale, sicque non afficiat nisi Laicos, minime verò Ecclesias, atque personas Ecclesiasticas; Quoniam cum illud conditum remanserit authoritate Cardinalis Legati a Latere, & Nuntii Apostolici, indeque in forma specifica
5 confirmatum a san. mem. Julio II., ut sub initio enuntiatum fuit, & de hac specifica confirmatione mentionem faciunt *Card. de Luc. de emphyteus. disc.64. in princip., Rot. post R.P.D. meum Decanum in suis observat. practic. legal. decis.14. n.11.*, dicitur Statutum Papale, & habetur, ac si conditum fuisset ab ipsomet summo Pontifice confirmante,
6 & specifice approbante, consequenterque idem Statutum ligat, & arctat omnes tam Laicos, quam Ecclesiasticos ex illa suprema potestate, qua Summus Pontifex pollet supra universas Ecclesias, atque Ecclesiasticas personas; ad *Text. in cap. Apostolica de præbend. in 6., Rot. post Pacific. de Salvian. interdict. dec.211. n.2., & cor. Seraphin. dec.794. n.26., & in d. Ariminen. Fideicommissi super portione emphyteutica 16. Junii 1724. §. Bona verò, & 1. Julii 1726. §. Ultra hæc cum duobus seqq. cor. bon. mem. Crispolto.*

Nec relevat, quod Statutum in præcedenti, & prima rubrica, agendo de renovatione, taxet Laudemium in quantitate, quæ appareat soluta in antiquo Instrumento concessionis in emphyteusim, quatenus reperiatur, sin minus mandet fieri æstimationem rei, nil decernendo super quantitate Laudemii in hoc casu solvendi, cujus proinde determinatio censenda sit remissa, vel voluntati partium, vel consuetudini; Quoniam cum Statuentes continuative, ac repetitive procedendo super eadem materia renovationis, ac solutionis Laudemii, ejusque quantitate in secunda, & immediate subsequenti rubrica
7 incipiente illa dictione — *Item* — quæ est repetitiva, & continuativa, ut tradunt *Honded. cons.4. n.83. lib.1., Fusar. cons.37. num.15., Menoch. cons.244. n.19., Bellon. Jun. cons.36. n.95., Rot. in rec. dec.194. n.22., & 84. cum seqq. par.5.* denuo confirmaverint in hac secunda rubrica d. Laudemium esse solvendum in ea quantitate soluta in instrumento antiquo, quatenus istud reperiretur, & ulterius addiderint, quod, ubi illud non reperiretur, res emphyteutica esset æstimanda, & esset solvendum Laudemium ad rationem duodecim denariorum pro qualibet libra, qui juxta monetam currentem constant summam scut.5. pro quolibet centenario

rio, injuncto deposito in casu recusationis renovandi, & quod illo facto, habetur etiam, ac si facta fuisset renovatio, præcedente tamen interpellatione ad renovandum, & recipiendum Laudemium, ut latius ex d. secunda rubrica, non est amplius locus alicui partium determinationi super quantitate Laudemii in hoc casu solvendi, eo ipso quod quantitas stabilita est per hanc secundam rubricam, cujus dispositio in
8 hac parte, utpotè declarativa, ac determinativa præcedentis rubricæ, & quidem generalis, ut visum est, omnino, ac sine difficultate attendi, & servari debet; *Alexand. conf. 123. n. 10., & sequen. lib. 4., Rot. coram Emer. Jun. dec. 1025. n. 3., cor. clar. mem. Card. Caprar. dec. 704. parit. n. 3., & in recen. dec. 499. n. 22., & sequen. par. 18.*

Minusque relevare visum fuit, quod eadem taxa Laudemii in d. secunda rubrica Statuti præscripta respiciat solum casum alienationis rei emphyteuticæ, investitura durante; ad terminos *Text. l. fin. Cod. de Jur. Emphyteut.*, non autem causam præsentem renovationis investituræ ob lineam finitam, & consequenter, sive habeatur respectus ad primam, sive ad secundam rubricam semper dicendum sit, quod in hoc casu nulla præscripta fuerit quantitas Laudemii, & sic quod istius determinatio dependeat a partium voluntate.

Siquidem id nullatenus subsistit, tum ex litera d. Statuti, seu rubricæ, in qua cum præfata taxa Laudemii legatur generaliter, ac indistinctè concepta pro quibuscunque renovationibus faciendis, nulla facta distinctione inter casum alienationis, & alterum lineæ finitæ; propterea etiam generaliter, ac indistinctè in quocunque casu, in quo facienda est renovatio, eadem taxa intelligenda, & servanda est, cum quæ-
9 libet lex, sive Statutum indefinite conditum, nullaque particulari ratione fulcitum semper indefinite, ac indistinctè, ut loquitur, intelligi debeat, & omni tempore, ac omni casu servari; *Bald. in l. maximum vitium n. 16. Cod. de lib. præterit., Jason. in authent. quas acti n. 22. Cod. de Sacrosanct. Eccles., Peregr. consil. 85. n. 23. in princip., Mans. consult. 32. n. 33., & 34., Rot. cor. Vera... dec. 257. n. 4. par. 2., & cor. bon. mem. Molin. dec. 846. n. 10., & cor. bon. mem. Lancetta dec. 113. n. 1.*

Tum insuper ex causa, & fine supra enuntiati Statuti, quod nil aliud fecit, quam reducere bona emphyteutica, & Ecclesiis appodiata ad instar bonorum allodialium, & sic quod illa nunquam retineri possent ab Ecclesiis, nec
10 ammensari, sed semper & in omni casu essent renovanda favore cujuscunque acquirentis, & successoris etiam extranei; *Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de alienat. quæst. 1. sub n. 221., Niger. de Laudem. tom. 1. quæst. 12. art. 3. n. 93., Rot. cor. bon. mem. Molin. dec. 389. n. 1., & 6., & cor. bon. mem. Lancett. dec. 845. n. 2., & in recen. dec. 642. n. 8., & 9. par. 1., & dec. 453. n. 16. part. 14., & dec. 71. n. 2. par. 19. tom. 1.* Quapropter cum hæc coactiva renovatio respiciat
11 tam casum alienationis factæ durante investitura, quam alterum supradictæ lineæ finitæ, & in utroque Ecclesia indubitanter renovare teneatur, & favore Alienatarii, & favore hæredis, ac successoris ultimi possessoris etiam extranei, ut de primo casu idem *Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de alienat. d. quæst. 1. n. 228., & seqq., & quæst. 11. n. 1., Menoch. de arbitr. cap. 182. n. 11., & seqq., Rot. diversf. 4. Par. dec. 183. n. 6., & in rec. dec. 255. n. 11. par. 19. tom. 1.*, & de secundo *Gozzadin. conf. 86. sub n. 24. versic. præterea, Card. de Luc. de Emphyteus. disc. 8. n. 4., Rot. cor. Bu-ratt. dec. 87. n. 13., & cor. Rmo Crispo dec. 132. n. 4., & dec. 220. n. 3.*; Hinc pernecesse affirmare oportet, quod utrumque ex his casibus respiciat, ac comprehendat eadem taxa Laudemii correspectivè ad prædictas renovationes præscripta: solutio namque Laude-
12 mii est correlativa ad renovationem, recognitionemque novi Emphyteutæ, & venit in istius sequelam; *Jason. in l. fin. n. 43. versic. addo Cod. de Jur. Emphyt., Cald. de renovat. Emphyt. lib. 1. quæst. 13. n. 40., & sequen., Mantic. de tacit., & ambig. lib. 22. tit. 3. n. 4., Rot. in recen. dec. 580. n. 1. par. 3., & dec. 197. n. 24. par. 8.*, & proinde omnes
13 casus, quos respicit dispositio super re-

renovationibus, respicere etiam dicitur solutio Laudemii in eadem dispositione injuncta ex natura correlativorum; ad *Text. in l.1. ff. de his, qui sunt sui vel alieni Jur., Gratian. disc. forens. cap. 246. n.6., Torr. de pact. futuræ success. lib. 2. cap. 2. n.32., Rot. cor. Buratt. dec. 469. n.6., & cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Fideicomm. dec. 26. n.10., & in puncto ponderat Card. de Luc. de Emphyt. disc. 5. n.11.*

Eoque vel maxime duobus aliis ponderatis, & primo, quod si aliqua adest ratio disparitatis quoad solutionem Laudemii inter casum alienationis, & alterum finitæ lineæ, illa unice verificatur in casu Emphyteusis bonorum de vero, & proprio dominio Ecclesiæ, in
14 quo finita linea, ac terminata investitura, & bonis devolutis, stat in arbitrio Ecclesiæ illa potius pro se retinere, quam aliis de novo concedere, & quatenus velit aliis concedere, potest tunc efficere meliorem conditionem suam, vel augendo Canonem, vel paciscendo super solutione Laudemii ad instar *Entraturæ*, vel *Caposoldi*, ejusque majori quantitate, *Gloss. in cap. potuit de locat., Ferrett. conf. 81. n.3., Fulgin. de Jur. Emphyt. in prælaud. quæst. 16. n.1., Niger de Laudem. quæst. 3. n.19., & seqq., Card. de Luc. de Emphyt. disc. 5. n.10., & disc. 22. sub n.8., Afflict. dec. 72. n.4., & seqq.* At quoad bona, quæ in sui primæva origine fuere Laicorum, & commendata protectioni Ecclesiæ, & inde redacta ad instar allodialium, ut hic, d. ratio diversitatis non militat, dum, ut supra ostensum fuit, semper Ec-
15 clesia tenetur favore cujuscunque personæ etiam extraneæ renovare, & quidem in omnibus casibus, sive alienationis, sive lineæ finitæ, nec unquam potest pro se bona retinere, aut ammensare; Quotiescunque enim nulla adest diversitas rationis quoad unum casum, vel alterum, semper casus omnes comprehensi dicuntur sub generalitate, atque universalitate Statuti, ex quo ubi militat eadem ratio legis, ibidem etiam
16 locum habere debet ejusdem legis dispositio; *l. illud ff. ad l. Aquil., Mascard. de general. Statut. interpret. conclus. 4. n.54., Mans. consult. 32. n.27., Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de Fideicomm. dec. 62. n.3., & in Miscell. dec. 70. n.1., & in rec. dec. 136. n.19. part. 7.*

Et secundo ponderatum fuit, quod in d. Statuto Laudemium taxatum extitit in scut. 5. pro quolibet centenario pretii bonorum, & sic in longe majori quantitate præscripta a Jure communi,
17 quod Laudemium non taxat, nisi in scut. 2. pro centenario, scilicet in quinquagesima parte pretii, & æstimationis rei emphyteuticæ; *L. final. juncta Gloss. verb. æstimationis, ibique Jason. n.39. Cod. de Jur. Emphyteut., Clar. in §. Emphyteusis quæst. 23. n.1., Gratian. discept. forens. 180. n.1., & sequen., de Franc. dec. 201. n.1., & 2., Rot. cor. Cels. dec. 232. n.31.*, ex quo augmento Laudemii tanto fortius datur intelligi sub illius taxa voluisse comprehendi
18 omnes, & singulos casus, propter quos illud esset solvendum, & ita supra memoratum casum renovationis faciendæ propter lineam finitam, cum ex illo bene desumatur mens, & voluntas Statuentium super eo, quod intellexerunt comprehendere sub dispositione Statuti; *Gloss. in l. semper stipulationibus ff. de reg. Jur., Alexander conf. 26. lib. 4., Menoch. de tacit., & ambig. convent. lib. 4. tit. 9. n.8., Rot. cor. Gregor. decis. 126. n.9.*

Præcipue cum nisi admitteretur, d. dispositionem Statutariam super solutione Laudemii comprehendere recensitum casum lineæ finitæ pro renova-
19 tione investituræ, in isto de jure nullum deberetur Laudemium eo ipso, quod agitur de bonis emphyteuticis quidem, sed redactis ad instar allodialium, quorum respectu omnis extraneus, sive alienatarius, sive successor dicitur in primæva Investitura comprehensus æque, ac quilibet successor de sanguine, & sic multo magis incongruum est, quod a Monasterio petatur ejusdem Laudemii augmentum; *Burg. de Laudem. par. 2. inspect. 46. n.10., & seqq., Fulgin. de Jur. Emphyteut. tit. de Laudem. quæst. 15. n.1., Rocc. disput. Jur. select. cap. 63. n.64. in fine, Card. de Luc. de Emphyteus. disc. 5. n.7., Panimoll. dec. 4. annot. 2. n.32., Rot. coram* Kan-

Kaunitz. dec.26. n.8., & cor. bon.mem. Molines dec.1145. n.6., & dec.1223. num.8.

Absque eo quod a prædicto sensu retrahere valuerit DD. animadversio illa a Monasterio facta, quod statuentes in d. secunda rubrica post stabilitam quantitatem Laudemii, ac demandatum ejus depositum in casu renitentiæ illud recipiendi, & renovandi, & quod tali casu depositum haberetur pro effectiva renovatione, subjunxerint, Statutum locum habere -- *Si Emphyteutæ, vel Alienantes ante alienationem factam legitime requisiverint Dominos secundum formam Juris* -- quod ipsi pronunciando illa verba *Alienantes, & alienationem*, intellexerint dispositionem, & sic etiam taxam Laudemii restringere ad casum alienationis bonorum Investitura durante, atque prorsus excludere alterum casum renovationis faciendæ finita linea favore non Alienatarii, sed hæredis, vel Testamentarii, vel ab Intestato, vel legatarii: Quia prompta data extitit responsio a DD. amplexa,
20 quod dd.verba indefinite prolata non solum intelliguntur de vera, & propria alienatione facta per contractum inter vivos, sed etiam per ultimam voluntatem; ac attenta subjecta materia per successionem quoque ab Intestato; *Alexand. consf.189. n.12. versic. non obstat. lib.2., Fusar. de substitut. quæst.712. n.12., Petr.de Fideicomm. quæst.8. n.9., Rodulph. allegat.152. n.4., Mart.Medic. dec.senen.83. n.16. ad 19., Rot.cor. Ubag. dec.18. n.11., & 12.*, & in his
21 terminis bonorum redactorum ad instar allodialium, & suprad.faciendæ interpellationis; *Merlin.de legitim.lib.2. tit.1. quæst.8. n.6., & 7. pluribusque sequen.*

Agnita per Monasterium resistentia suprad. Statuti quoad exactionem Laudemii supra summam in ipso præscriptam pro renovationibus faciendis, etiam in casu lineæ finitæ,frustra recurrebatur ad consuetudinem exigendi in hoc casu, ac pro hisce renovationibus majus Laudemium, nempe in tertia parte pretii bonorum, nedum quia ejusmodi consuetudo non remanebat probata, nec ex quibusdam partitis renovationum, & solutionum Laudemiorum privatorum librorum tum ejusdem Monasterii, tum quarundam aliarum Ecclesiarum Arimini, veluti extractis pendente lite, & sine citatione Mariæ Magdalenę, ac Communitatis,& absque ulla compulsoria, nec etiam ex quadam transactione inita inter Ecclesiam Archiepiscopalem Ravennatensem,& quędam Oppida Territorii dictæ Civitatis
22 Arimini, uti secuta longe ante memoratam confirmationem Statuti, & sic non cadente sub illius censura ex ratione ponderata per *Card.de Luc.de Emphyteus. disc.21. n.8.*; & nec denique ex aliis paucissimis actibus gestis per Villicos, Mulieres, aliisque idiotas personas, ut plurimum ignaras dispositionis similium Statutorum, quando
23 similis consuetudo probanda venit plene, & concludenter, atque per actus legitimos, univocos, & perfecte eam inducentes. *Azzo. in sum. Cod., quæ sit long. consuet., Cin. in l.2. Cod. eod. tit. versic. sed quæro quid deponent Testes, Alexand. consf.131.n.9. lib.2., Rot. cor. Cavaler. dec.125. n.8., & in rec. dec.255. n.3. par.1., & dec.278. n.3., & sequen. par.12,*

Sed etiam ex quo illa penitus exclusa remansit ex aliis actibus contrariis a Communitate Arimini, ac Maria Magdalena porrectis tam in summario antecedentis, quam præsentis propositionis causæ, ex quibus constitit semper, & indistincte, sive durante, sive finita linea in Instrumentis expressa, sive in casu contractus inter vivos, sive per ultimam voluntatem renovationes bonorum emphyteuticorum ab Ecclesiis factas fuisse cum solutione Laudemii juxta taxam a Statuto præscriptam, nempe vel solvi soliti in antecedentibus renovationibus, vel in summa sc.5. pro quolibet centenario, & etiam in summa inferiori, nec unquam in illa summa prætensa a Monasterio, tertiæ videlicet partis pretii bonorum; consuetudo enim præcipue contra Jus Sta-
24 tutarium debet esse conformis, seu continua, & nunquam interrupta, adeo ut ad illam excludendam, & evertendam sufficiat etiam unicus actus contrarius; ut in terminis respondit, *Rot. cor.*

cor. Gregor. dec.162. n.9., *& cor.Celf. dec.232. n.8.*, *& cor. clar. mem. Card. Falconer. in Miscell. dec.74. n.16.* Qui-
25 nimo ad hunc effectum sufficiens reputatur etiam simplex auditus, aut rumor in contrarium ad *Text. in cap. auditis circa fin.de præscription.*, *Gratian. discept.918. n.39.*, *Rot. cor. Priolo decis.309. n.7.*, *& 8.*, *& cor.Emer.Jun. dec.158.*, *& dec.519.utrobique n.8.*, *in Bituntina Statutorum 11.Martii 1726. §.Fin. cor. bon. mem. Cerro*, *& in Ferrarien. Canonicatus super bono Jure 3. Junii ejusdem anni §. Et in omnem casum versic. verum etiam cor. eod.*, & in subjecta materia Laudemiorum *Camill. de Medic. cons.152. n.8.*, *Staiban. Jun. resolut. forens. cap.98. n.88.*, *Rot. cor. Cels. d. dec.232. eod. n.3.*

Accedebat; quod, ubi etiam probata fuisset talis consuetudo, adhuc visa esset irrelevans, & non suffragaretur ex tribus efficacissimis rationibus. Prima est, quod agitur de abroganda dispositione Statutaria, ad quem effectum præter cætera requisita exiguntur actus judiciales, & contradicti, quibus possessores judicialiter conventi recusaverint solvere Laudemia in tertia parte, aut in majori summa ab Ecclesiis prætensa, & non obstante eorum contradictione succubuerint, & ad solutionem majoris taxæ coacti fuerint, cum ad inducendam consuetudinem contra Jus,
26 sive commune, sive municipale, necesse sit, quod consuetudo hujusmodi fuerit in contradictorio judicio firmata; *l. cum de consuetudine 34.ff.de leg.*, *Gloss.cap.frustra par.1. distinct.8.*, *Rot. cor. bon. mem. Molines dec.907.n.27.*, *& in rec. dec.318. n.10. par.16.*, alias enim quælibet series actorum, vel so-
27 lutionum reputatur inefficax, & præsumitur, quod processerit vel ex oscitantia, vel ex ignorantia legis Statutariæ, vel demum ex privata indulgentia, seu voluntate partium, quæ non potest legem abrogare, aut aliis iniquam conditionem inferre; ex regula *Text. in l. non debet per alium ff.de regul.Jur.*, *& l.si arrogatur §. Sed an impuberi ff. de adopt.*, *Calvin.de Æquit. cap.272.n.14. lib.3.*, *Rot. cor. Emer. Jun. dec.1266. num.3.*

Secunda, quod non solum agitur de consuetudine abrogativa Juris, seu Statuti, sed de consuetudine contra Statutum non in forma communi, verum in forma specifica a Summo Pontifice Julio II. solemniter confirmatum cum clausula *sublata*, *& decreto irritanti*, quæ clausulæ inficiunt ab initio quem-
28 libet actum contrarium, & impediunt initium cujuslibet observantiæ, vel consuetudinis; *Rot. cor. bon.mem.Molines dec.699. n.8.*, *cor. bon.mem.Lancett. dec.849. n.18.*, *cor. bon.mem.Kaunitz. dec.12. n.4.*, *cor. clar. mem.Card. Falconer. tit. de rescriptis dec.8. n.21. in Colonien. Canonicatus S. Ursulæ 10. Januarii 1718. §. Hiud relevante cor. bon. mem. Foscaro*, *& in Moguntina Decanatus 12. Martii 1731. §. Finali cor. Emo Rezzonico*, *& in his terminis Rot. post Bonden. collect. legal. tom.1. dec.35. n.21.*, *& sequen.*, *& cor. Buratt. dec.831. a n.1. ad 5.*, *& in recen. dec.400. n.39.*, *& seqq. part.9. tom.2.*, *dec.199. n.36.*, *& 37. par.12.*

Et tertia tandem, quod in d. specifica confirmatione Apostolica Statuti sancitum, ac injunctum fuit, quod disposita in illo nullo Jure, vel medio
29 abrogari possent, neque per Sedem Apostolicam per quamcunque derogationem illis derogatum censeatur, nisi constito, quod eadem derogatio concessa fuerit cum scientia, & consensu Civitatis Arimini, & consequenter eo magis cuilibet de populo sublata est omnis potestas contraveniendi eidem Statuto, vel illud abrogandi per quoscunque actus particulares solutionum, quæ non accedente consensu Communitatis perinde habendæ sunt, ac si factæ non fuissent; ut optime notant; *Bartol. in l. omnes populi n.33. versic. aut non poterat facere ff. de Justit.*, *& Jur.*, *Rot. cor. Seraphin. dec.808. n.1.*, *cor. Cerro dec.299. n.11.*, *& dec.104. n.2. par.7. rec.*

Progrediendo ad reliquam dubii partem dixerunt DD. *mandatum de associando ab A. C. relaxatum favore Monasterii propter non solutionem Laudemii duplo ejus comprehensi in antecedenti Instrumento renovationis ab eodem Monasterio prætensi non esse exequen-*

quendum; quia ob non solutionem Lau-
30 demiorum non incurritur caducitas, nec datur Domino directo ulla associatio; *Amad. in Pont. de Laudem. qu.* 19., *Fulgin. de Jur. Emphyteut. tit. de var. caducit. quaest.* 16. *per tot.*, *Surd. dec.* 31. *n.* 14., *Panimoll. dec.* 4. *annot.* 2. *n.* 9., *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Emphyteut. dec.* 1. *n.* 2.; Potissimum in bonis redactis ad instar allodialium, & commendatis protectioni Ecclesiae, & contra dispositionem supradicti Statuti, quam cum Maria Magdalena adimpleverit deponendo in Aede Sacra Laudemium in quantitate alias solutum in antecedenti Instrumento Investiturae animo obtinendi renovationem, res habenda est ob tale depositum, & propter saepius d. dispositionem Statutariam, ac si eadem renovatio concessa fuerit, ac d. Maria Magdalena reputanda venit tanquam legitima possditrix, ita ut tanto minus contra eandem
31 relaxari potuerit mandatum de associando, quod non datur contra legitimum possessorem; ad *Text. in l.* 2. *ff. de evict.*, *& in l. penult. ff. de Testam. Milit.*, *Castren. cons.* 338. *in fin. lib.* 2., *Berro cons.* 77. *n.* 34. *vol.* 1., *Rot. cor. Emer. dec.* 243. *sub n.* 18., *&* 19., *& in rec. dec.* 46. *n.* 7., *&* 34. *par.* 10. Sed tamen iidem DD. injunxerunt, esse relaxandum novum mandatum pro solutione Laudemii ad formam dicti Statuti, seu potius pro consignatione illius summae in ejus causam, ut supra, depositae.

Et ita juxta hunc modum responsum fuit utraque parte Jura sua deducente &c.

PAMPILONEN. PAROCHIALIS DE ALSASUA.

Lunae 17. *Martii* 1738.

ARGUMENTUM.

Puer laicus, & illiteratus est incapax Beneficii Ecclesiastici. Quae procedunt a quadam honestate, & gratitudine, non vero a necessaria, & legali obligatione simoniam non inducunt. Simplex diffamatio tunc sufficit ad excludendum diffamatum ab assecutione Parochialis, quando alter cum eo concurrit habens aequalia suffragia, secus si diffamatus praesentetur a majori parte Patronorum. Caetera habes in argumento Decisionis XLI.

SUMMARIUM.

1 *Institutio debetur praesentato a majori parte Patronorum.*

2 *Simoniacus assequi non debet Ecclesiam Parochialem*;

3 *Sed tamen hujusmodi crimen est plene, & concludenter probandum.*

4 *Testes extrajudiciales, & pendente lite expiscati nihil probant.*

5 *Testes singulares sibi invicem obstant deponendo diversimode de unico, eodemque actu*, & num. 21.

6 *Et propterea nullam fidem merentur*;

7 *Quia habentur pro unicis, & dicuntur varii, & contrarii, suspectique de dolo, ac falsitate, ex quibus omnis fides destruitur.*

8 *Unico Testi adminiculis munito, & formiter examinato credendum est in concursu simplicium attestationum extrajudicialium.*

9 *Puer laicus, & illiteratus est incapax Beneficii Ecclesiastici.*

10 *Collatio Beneficiorum in Dioecesi spectat ad Episcopum*;

11 *Pertinere tamen potest etiam ad alium inferiorem jure singulari.*

12 *Ob impossibilitatem conferendi Beneficii improbabilis remanet, ac inverisimilis conventio super collatione.*

13 *Inverisimilitudo est species, & imago falsitatis, fidemque adimit Testibus, etiam omni exceptione majoribus.*

14 *Testes pro exclusione simoniae deponentes praeferendi sunt.*

15 *Praesentatio alicujus ad Beneficium sub spe obtinendi mediante illius protectione aliud Beneficium non includit simoniam; quia hujusmodi spes, & protectio potius procedunt ex honestate, & gratitudine tendente ad remunerationem, & oriente a quadam morali potius, quam a legali, & necessaria obligatione.*

16 *Testes simoniam non probant, nisi deponant de consensu utriusque Paciscentis*;

17 *Conventionis enim substantia consistit in utriusque partis consensu*:

18 *Conventione autem, & pacto praecedenti deficiente deficit simonia*; & n. 22.

19 *Ita ut non sufficiat simplex tractatus praecedens, nisi conclusus, ac ad effectum perductus fuerit*;

20 *Immo ad incurrendas poenas simoniae, neque sufficit praecedens conventio; sed ulterius exigitur, quod ab utraque parte fuerit executioni demandata; & ita simonia conventionalis transeat in realem*.

23 *Quoties praecedens pactum non est simoniacum, neque praesentatio est simoniaca*.

24 *Quando suffragia sunt aequalia; tunc habetur ratio meritorum, ac qualitatum utriusque praesentati, ac etiam diffamationis pro concedenda gratificatione*;

25 *At vero ubi alter ex iis habet majorem partem vocum, & sic jus quaesitum super assecutione Parochialis, & ad rem*;

26 *Tunc quia praesentatus a majori parte Patronorum ex justitia instituendus est*;

27 *Ideo ad eum privandum tali jure non sufficit diffamatio, sed requiritur perfecta probatio simoniae*.

28 *Diffamatio ut considerationem mereatur vigere debet apud viros probos, & graves*;

29 *Et ortum habere ante motam litem*.

30 *Ubi diffamatio oritur in loco, in quo habet consanguineos, & fautores, & cujus est incola ille, qui ex ea commodum sentit, est suspecta, quasi data opera processerit, nec diffamato nocet*.

31 *Vox diffamationis non debet esse vaga, & vana, sed solida, & inconcussa*.

32 *Testes diffamationem excludentes praeferuntur*.

33 *Sententia civilis, a qua appellatum fuit, quaeque injusta reperitur, nullius est momenti pro verificanda concludenter simonia*:

34 *Secus ubi ante inceptum judicium civile emanasset sententia criminalis illam confirmans*.

DECISIO CI.

Deducta in hodierna Audientia pro parte Sacerdotis Martini de Arieta ad evertenda fundamenta *decisionis editae die* 12. *Martii* 1736. *cor. Me* favore alterius Sacerdotis Joannis Diaz de Jauregui dijudicata fuere a DD. nullius roboris, atque momenti, & propterea non dubitarunt ipsi persistere -- *In decisis*.

Siquidem iterum constitit, & pro indubitato habitum fuit, supramemoratum Joannem ad hanc Parochialem Ecclesiam nominatum, ac praesentatum fuisse a majori parte Vicinorum Oppidi de Alsasua habentium Jus nominandi ad formam Constitutionum Synodalium Pampilonen. Dioecesis, & consequenter merito eidem Joanni d. Ecclesia adjudicanda venit; cum Praesentato
1 a majori parte Patronorum semper, & omnino institutio debeatur; ad *Text. in cap. quoniam, ibique Gloss. verb. qui majoribus de Jurepatr.*, *Rot. cor. Celso dec.*85., *& dec.*19. *par.*11. *recen. utrobique n.*1., & firmatur in praeterita decisione §. *Nec dubitatum fuit*: Non obstante, quod verificatores electi juxta praecitatas Constitutiones Synodales ex centum, & uno suffragiis Joannis, quadraginta septem dubia declaraverint, quia placuit responsio data in *decisione Rmi P.D. Decani diei* 18. *Martii* 1735. §. *Diminui vero cum seqq.*, quod dubietas hujusmodi per subsequens formale examen Testium sublata remanserit.

Nec relevare visum fuit repetitum objectum, quod Joannes dicta majora suffragia assecutus fuerit mediante crimine simoniae ex eo desumpto, quod suffragia procuraverit Martinus de Arza, in cujus compensationem Joannes promiserit conferre filio illius quoddam Beneficium erectum in eadem Ecclesia Parochiali, & ab eodem Joanne actualiter possessum, atque ideo tan-
2 quam simoniacus arcendus veniat ab assecutione Ecclesiae Parochialis; *cap.*2., *& cap. penult. ac final. de purgat. Canon.*, *cap. Omnipotens de accusat.*, *Abb. in cap.*1. *n.*8. *de elect.*, *Caldcrin. cons.*9. *de probat.*, *Lotter. de Re Benef. lib.*2. *quaest.*31. *n.*146., *& seqq.*, *Rot. apud Comitul. dec.*119. *n.*3., *& coram Bich. dec.*668. *n.*7.

Recurrit namque, quod hoc detestabile delictum est plene, concludenter-
3 que probandum; ex adductis per *Marescott. var. resol. lib.*2, *cap.*35. *n.*19., *Antonell. de Regim. Eccl. lib.*6. *cap.*18. *n.*11., *Panimoll. dec.*91. *annot.*1. *n.*35., *Ad-*

*Adden. ad Gregor. dec.*238. *n.*13., & *ab Buratt. dec.*445. *n.*15., *Rot. cor. Seraphin. dec.*516. *n.*3., & 4., & dictum fuit *in mea præterita decisione* §. *Haud juvante*. Quodque hæc concludens probatio nullo modo facta appareat ex Testibus adductis ex parte Sacerdotis Arieta, dum omissis illis deponentibus per simplices fides extrajudiciales, ex-
4 piscatas pendente hac lite, & propterea nullum gradum probationis constituentibus, ut ait eadem præterita *decisio* §. *Absque eo quod*; Cæteri alii formiter, & sub interrogatoriis examinati sunt singulares, varii, & discordes, ex quo aliqui dicunt, eatenus Martinum de Arza suffragia procurasse, & obtinuisse pro Joanne, quatenus iste protexisset ejus filium, nulla tamen expressa causa, supra quam cadere debebat protectio; alii, quod Martinus spem habebat obtinendi mediante tali protectione pro dicto ejus filio Beneficium vacaturum per assumptionem Joannis ad Ecclesiam Parochialem; alii, quod Martinus hoc probabiliter sperare poterat; & alii, quod talem Beneficii provisionem in futurum obtinere valuisset; alii demum, quod illam etiam præcedenter inter sese Martinus, & Joannes convenerant.

Cum autem hæc Testium singularitas sit obstativa eo ipso, quod hi om-
5 nes deponunt de unico, eodemque actu, sed tamen diversimode, ut mox visum est, & tradunt *Bald. in cap. licet causam n.*11. *in princ. de probat.*, *Farinacc. de Testib. quæst.*64. *n.*5., *Cyriac. contr.*487. *n.*2., & 3., *Joseph Ludovic. decis. Perusiæ* 9. *n.*11. *par.*1., *Rot. in recent. dec.*103. *num.*23. *usque ad* 26. *par.*10. Inde succedit, quod dictis Te-
6 stibus nulla sit danda fides, cum hæc singularitas obstativa destruat omnem probationem; *Felin. in cap. licet ex quadam* 47. *column.*5. *vers. est enim duplex extra de Testib.*, *Jason.*, & *cæteri DD. in leg. admonendi ff. de jurejuran.*, *Gabriel. de Testib. conclus.*2. *n.*9., *Roland. consf.*33. *n.*9. *vol.*2., *Farinacc. de Testibus dict. quæst.*64. *n.*54., *Rot. in recent. dict. dec.*103. *n.*26. *par.*10., & in terminis simoniæ *Antonell. de Regimin. Eccles. lib.*6. *cap.*18. *sub n.*11., *Rot. in recent. dec.*141. *n.*5. *par.*16. Sub ea
7 ratione, quod Testes singulares pro unicis habentur, & dicuntur varii; atque contrarii, necnon etiam suspecti de dolo, ac falsitate, quæ circumstantiæ tollunt omnem fidem Testibus, ut bene pluribus aliis allegatis ponderat *Farinacc. de Testib. dict. quæst.*64. *n.*34. 35., & 36.

Id quod eo fortius recipiendum videtur in subjecta hypothesi propter impossibilitatem exequendi collationem dicti Beneficii orientem, tum ex eo, quod Didacus filius supradicti Martini de Arza de eo tempore vacationis Ecclesiæ Parochialis erat Puer laicus, & illiteratus, ut constabat ex depositione
8 unius Testis variis adminiculis fulciti, & formiter examinati pro parte Sacerdotis de Arieta, cui unice credendum est in concursu simplicium attestationum extrajudicialium ab eodem Sacerdote hac lite pendente procuratarum; *Rot. coram Bich. dec.*580. *n.*14., & *coram Emer. Jun. dec.*31. *num.*3., & *in rec. dec.*272. *num.*6. *par.*1., & *dec.*333. *num.*9. *par.*19., & consequen-
9 ter undique incapax Beneficii Ecclesiastici; *cap. Ex literis de Transf.*, *cap.*2. *de Instit. ibique Abbas*, *ac alii DD.*, *Garz. de Benef. tom.*2. *cap.*1. *num.*9., & 10., *Rot. coram. clar. mem. Card. Falconerio tit. de Pension. dec.*4. *num.*5. Tum ulterius ex persona Joannis simplicis Sacerdotis, ac futuri Parochi, in cujus potestate proinde non erat dictum Beneficium conferre Didaco; cum collatio Beneficiorum in sua Dioe-
10 cesi de jure spectet ad Episcopum; *Abb. in cap. Cum venissent n.*10. *de Instit.*, *Lotter. de Re benef. lib.*2. *quæst.*2. *n.*1., & *ferè per tot.*; & licet etiam pertinere valeat ad alterum inferiorem
11 jure singulari; *Abbas ibid. n.*1., *Lotter. pariter ibidem n.*54., *Rot. in rec. dec.*756. *n.*4. *part.*2. Attamen hoc non verificabatur respectu recensiti Parochi; ut luculenter ostenditur *in Decisione* 18. *Martii* 1735. §. *Satisfacere autem cor. Reverendissimo Decano*.

Quapropter concurrente ex utraque parte supra expressa impossibilitate
12 collationis Beneficii in personam Didaci, ex omni parte etiam remanet un-

undique improbabile, ac inverisimile, quod præfati Joannes, & Martinus præcedenter super illa convenerint, ut firmatur *in eadem Decisione Reverendissimi Decani §. Spes verò*, & ultra ibi relatos tradunt *Menoch. consil.* 250. *n.*43., *&* 94. *lib.*3., *& de præsumpt. lib.*2. *præsumpt.*5. *n.*7., *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.*85. *n.*24.; & hæc inverisimilitudo nedum operatur, ut eo magis examen dictorum Testium una cum supra ponderatis attendendum non sit, sed etiam de per se sola superabundaret ad adimendam quamcun-
13 que fidem eisdem Testibus, licet omni exceptione majoribus, cum inverisimilitudo sit species, ac imago falsitatis; *Bald. in leg.*1. *n.*16., *Cod. de serv. fugit.*, *Roland. cons.*49. *n.*44. *lib.*3., *Rot. cor. Cels. dec.*40. *n.*8., *&* *dec.*236. *n.*4., *&* *cor. bon. mem. Lancetta decis.*258. *n.*8., *&* *dec.*470. *pariter n.*8., *in recent. dec.*114. *n.*7., *&* *dec.*305. *n.*18. *part.*18., *& in Firmana donationis* 17. *Junii* 1737. *§. Tum etiam in fine cor. Me*, & in terminis prætensæ simoniæ *in rec. dec.*141. *n.*14. *part.*16.

Et citra ullam difficultatem, dum ex parte Joannis data fuit jurata declaratio Martini de Arza exclusiva supradictæ oppositæ exceptionis simoniæ, & insuper adducti fuere, & examinati formiter quamplures Testes ingenue deponentes suffragia pro Joanne procurata fuisse absque ullo pacto, sive conventione, & libere ob ejus bonos mores, doctrinam, ac bonum exemplum datum in Sacramento-
14 rum administratione; Cumque hic agatur de gravissimo delicto simoniæ, hæc declaratio, atque hi Testes deponentes pro illius exclusione, rejectis supradictis aliis Testibus examinatis pro parte Sacerdotis Arieta, unice attendendi sunt, & in concursu præferendi; *cap. in nostra de Test.*, *Gabriel. comm. conclus. tit. de Test. conclus.*4. *n.*21., *Guazzin. ad defens.*29. *num.*2., *Rot. cor. Emer. Jun. dec.*1334. *n.*7., *& coram bon. mem. Lancetta dec.*173. *n.*5., *& in rec. dec.*51. *n.*16. *part.*12., *& prosequitur in terminis dicti simoniæ dict. decis.*141. *num.*15., *&* 24. *part.*16.

Additum insuper fuit, quod, quidquid asserunt primi Testes ab Arieta
15 inducti super protectione Joannis, ac spe concepta a Martino de Arza mediante illius assumptione ad Ecclesiam Parochialem, obtinendi Beneficium ab eo possessum pro Didaco filio non importat, nec præsefert ullam labem simoniæ, cum hoc etiam si subsisteret, dicatur procedere ex quadam honestate, ac gratitudine tendente ad remunerationem, suumque initium sumente a quadam morali, non autem necessaria, ac legali obligatione, & sic nullam labem Simoniacam includit; ut optime firmat *d. Decisio Reverendissimi Decani §. Quin imo*, & ultra ibidem adductos tradunt *Nicol. lucubrat. lib.*4. *tit.*18. *de Simon. n.*34. *in princip.*, *Monacell. formul. legal. practic. tom.*1. *in append. fol.*274. *num.*7., *in supplemen. ad tit.*1. *formul.*21. *n.*38., *Rot. cor. Benincas. dec.*195. *num.*14., *& in rec. dec.*322. *n.*20., *&* 21. *part.*5.

Cæteri vero Testes deponentes de pacto, & conventione, cum tale quid referant de auditu, vel ab ipso Martino de Arza, vel ab aliis, nil concludunt
16 ad Simoniam, cum nullus ex illis asserat, id audivisse a Joanne Diaz, vel saltem istam confessionem Martini ratificasse, atque approbasse; Quo stante sicuti deficit Joannis consensus, ita quoque deficere dicitur quodcunque
17 præcedens pactum, sive conventio, quæ substantiatur, non in unius, sed in utriusque partis consensu, ut firmatur in Decisionibus præcedentis instantiæ coram *Reverendissimis PP. DD. Corio, & Calcagnino, & in mea Decisione, quæ revidetur §. Absque eo quod in fine, & ultra ibidem allegatos tradit Lotter. de re Benefic. lib.*3. *quæst.*19. *num.*25., & consequenter etiam Simonia, quæ
18 cessat, ubi non probatur pactum præcedens, sive conventio; ut ex iisdem præteritis Decisionibus, & præter istas *Dec. cons.*118. *n.*4., *Paris. consil.* 30. *n.*1. *lib.* 4., *Gratian. discept. Forens. cap.*210. *n.*16., *Lotter. loco m ox citato n.*42., *Rot. coram Seraphin. dec.*1029. *n.*8., & prosequitur supradicta *Decisio* 141. *n.*16. *par.*16.; itaut ad hunc effe-
19 ctum non sufficiat simplex tractatus

præ-

præcedens, nisi iste fuerit conclusus, ac effectuatus; *Lotter. ibid. n.43., Antonell. de regimin. Eccles. lib.6. cap.18. n.13., Ricc.collect.dec. par.3.resol.306.*, imo ad incurrendas pœnas contra Simoniacos inflictas, nec minus præce-
20 dens pactum, sive conventio satis est, sed exigitur, quod ista ab utraque parte fuerit executioni demandata, & ita Simonia conventionalis transeat in realem; *Antonell. de regim. Eccles. d. lib.6. eod. cap.18. n.13., Lotter. de re benef. lib.3. quæst.19. n.150., & seq., Novar. in Summ.Bullar.comment.117. n.19.* ubi quod hæc est opinio diu in hoc Sac. Auditorio retenta *Panimoll. dec.91. annot.1. n.33., Rot. divers. decis.405. part.1., & in recent. sæpéd. dec.141. n.16. par.16.*

Non subsistente, quod saltem ex Testibus ab Arieta inductis constet de Simonia inter d. Martinum de Arza, ac Vicinos præsentantes, quæ, licet a Tertio commissa, afficiat etiam Joan-
21 nem Diaz præsentatum, etsi id ignorantem; Quia ultra quod hi Testes ob eorum singularitatem nil probant ex firmatis superius §. *Recurrit namque cum sequen.*, ex eorum depositione non probatur ulla conventio, sive pactum inter prædictos initum super præ-
22 sentatione Joannis, & quidem cum promissione aliquid correspective dandi eisdem Vicinis in compensationem præsentationis ab eis faciendæ, sine quibus, ut dictum est, nunquam Simonia committitur; & quamvis subjungi posset, quod Vicini suffragia præstiterint favore Joannis ex causa insinuationis eis factæ a præfato Martino, quod ille promisisset tradere Beneficium a se possessum Didaco ejus filio,
23 tamen cum hoc vel nullam habeat subsistentiam, vel non sit simoniacum, ut supra ostensum fuit, ita similiter tanto minus simoniaca dijudicari debet d. præsentatio, etiam facta sub tali erroneo, ac occasionali supposito, ut tradunt *Ancaran. in cap. accessorium num.16. vers. Præterea de regul. Jur. in 6., Piton. discept. Eccles.138., Rot. cor. Carill. dec.177. n.8.*

Destitutus Martinus de Arieta quolibet fundamento super objecto crimine simoniæ frustra sese vertebat ad aliam exceptionem, quod in omnem casum Joannes esset diffamatus de dicto crimine simoniæ, & propterea ex hoc quoque unico motivo repellendus esset ab assecutione supradictæ Parochialis Ecclesiæ; placuit namque iterum responsio alias data, quod tunc hæc ex-
24 ceptio mereretur aliquam considerationem, quotiescunque tam Arieta, quam Joannes obtinuissent æqualia suffragia, sive voces ab habentibus Jus nominandi, sive præsentandi; Nam tunc cum esset disceptandum, quisnam ex illis esset gratificandus, vel præferendus, ratio habenda esset de majoribus meritis, ac qualitatibus utriusque, atque etiam de d. diffamatione, ut late expendit *Piton. controv. Patron. allegat.6. n.22., & sequen., Rot. in recen. dec.78. n.16., & dec.336. n.2. par.12.*, & probant authoritates allegatæ a De-
25 fensoribus Arietæ; At cum Joannes obtinuerit majora suffragia, & habeat Jus quæsitum super assecutione Parochialis, & ad rem; *Abb. in cap. cum Bertoldus opposit.2. de re judicat., Gonzal. ad Regul.8. Cancell. gloss.15. §.1. n.1., Vivian. de Jurepatr. par.2. lib.8. cap.3. n.1., & sequen., Rot. coram Seraphin. dec.1238. n.4.* Dum ex justitia præsentatus a majori parte Patronorum omni-
26 no est instituendus ad *Text. in cap.3. vers. qui minoribus*, & agatur de eo privando eodem Jure, non sufficit diffamatio, sed est necessaria concludens,
27 ac perfecta probatio delicti simoniæ, ut distinguendo firmavit *Rot. in recen. dec.176. n.7., & 8. par.17., & in Bovinen. Archidiaconatus 17. Junii 1715. §. Nec propterea cor. clar. mem. Cardinali Scotto, & in Trivicana Jurispatronatus 17. Junii 1718. §. Non obstante cor. bon. mem. Foscaro* cum aliis relatis in *mea præterita decisione §. Minusque officere*.

Fortius dum denuo cognitum fuit eandem diffamationem nullo modo remanere comprobatam ex quatuor Testibus, qui ex tot aliis pro parte Arietæ examinatis unice de illa loquuntur: Tum quia illi deponunt de auditu ab aliquibus hominibus infimæ, & vilis conditionis, ac post emanatam peritiam

tiam verificatorum, & sic post introductionem præsentis litis, quando ad hunc
28 effectum ea vigere debet apud viros probos, & graves; ad *Text. in cap. qualiter, & quando de accusat. ubi Gloss., Card. de Luc. de Benefic. disc.70. n.7., Rot. in recent. dec.207. n.38. par.17.,*
29 & ortum habere ante motam litem, *Barbos. in d. cap. qualiter, & quando n.9. de accusat., Farinacc. prax. crimin. quæst.9. n.4., Rot. cor. Verall. dec.9. part.2., & in recen. d. dec.207. n.28. par.17.*, aliosque relatos, tam in *decisione R̃mi Decani §. Nihilominus, quam in mea §. Adhuc etiam*; Tum etiam quia
30 cum memoratus Arieta sit incola loci de Alsasua, ibique habeat plures Consanguineos, Amicos, & Fautores, urget vehementissima suspicio, ab istis eandem diffamationem data opera processisse, & propterea nocere non debet Joanni; ut probat *d. decisio R̃mi Decani §. Fovetque*.

Imo potius apparuit talem diffamationem penitus remanere exclusam, non solum ex reliquis pluribus Testibus Arietę de illa minime loquentibus, & ex aliquibus aliis ex illis ingenue de-
31 ponentibus vocem ejusdem diffamationis esse vagam, & vanam, non solidam, & inconcussam, ut pariter exigitur; *Barbos. in cap. Inquisitionis n.6., & sequen. de accusationibus, Sanchez. consil. moral. lib.6. cap.3. dub.4. sub n.2., Farinacc. de Testib. qu.47. n.163.*, sed etiam ex innumeris aliis Testibus inductis a Joanne Diaz asserentibus, nunquam audivisse d. suppositam diffamationem, & his Testibas, & non aliis
32 ab Arieta examinatis fides omnis præstanda venit, eo quia si eadem diffamatio vera fuisset, dicti quoque Testes Joannis de illa deponerent, semperque est inclinandum in exclusionum delicti, ac simoniacæ pravitatis, ut dictum etiam fuit in dicta mea *præcedenti decisione §. Fortius*.

Nec refert, quod Ordinarius in prima Instantia pronuntiaverit in hac causa favore Arietę super prętensa simonia; quia cum ab hac sententia inde appel-
33 latum fuerit a Joanne, & libratis probationibus hinc inde deductis appareat insubsistens, nulla de ea haberi valet ratio pro concludendo sæpius recensito delicto simoniæ, ejusque diffamatione, ut probant adducti in *decisione R̃mi Decani §. Rejectis*; quidquid esset,
34 si antequam inceptum fuisset hoc Judicium Civile, Joannes fuisset criminaliter inquisitus super simoniæ delicto, ac emanasset sententia criminalis illud confirmans, ut distinguit *Rot. cor. clar. mem. Card. Falcon. de Jurepatr. dec.47. n.10., & in Bovinen. Archidiaconatus 27. Januarii 1712. §. Quo attento cor. clar. mem. Cardinali Scotto*.

Et ita &c. utraque &c.

NULLIUS ABBATIÆ S. HILARII.

Veneris 21. Martii 1738.

Argumentum habes in Decisione XC.

SUMMARIUM.

1 *Instrumenti vires exceptione simulationis sublatæ remanent.*
2 *Reditus bonorum feudalium æstimatur in duobus pro quolibet centenario*; & sub num.6.
3 *Concurrente simulandi causa, simplices etiam conjecturæ ad probandam simulationem sufficiunt.*
4 *Ex summa persoluta pro obtinenda Investitura deduci nequit verum pretium bonorum feudalium*;
5 *Cum ex diversis fieri non valeat illatio.*
6 *Testes informes vincuntur a Testibus formiter examinatis.*
7 *Dictio* incirca *non est contraria dictioni* ad minus, *quia illa ex sui natura æque se habet ad majorem, ac ad minorem quantitatem.*

DECISIO CII.

Ex beneficio novæ Audientiæ a Comitibus Francisco, & Angelo de Bentivolis obtentæ adversus Decisionem sub die 28. Junii superioris anni per me editam, factum est, ut in hodierna Audientia proposuerim assuetum dubium videlicet *An sit standum, vel recedendum a decisis*, cui Domini respondere non dubitarunt pro persistentia in *decisis*.

Quamvis enim in Instrumento venditionis expletæ a præfatis Comitibus de Bentivolis favore Comitis Bascarini de medietate Feudi Vallis Oppii expref-

pressum fuisset pretium hujus medietatis ascendisse ad solam summam sc.1000.; Attamen cum adhuc dubitari nequeat quin hujusmodi expressio simulate facta fuerit ad effectum diminuendi Laudemium debitum Abbati Commendatario, dum pretium hujus medietatis Feudi revera computatum fuit in scutis 3000.; Merito proinde denegata est fides enuntiato Instrumento; cujus vires nemo negat exceptione
1 simulationis penitus sublatas remanere; ut præter allegatos *in Decisione*, quæ revidetur §. *Nequaquam*. *unanimiter firmant Castrens. in leg. precibus Cod. de probat.*, *Becc. consil.50. n.35.*, *Hond. consil.40. n.9.*, *& 10. lib. primo*, *Gratian. discept. forens. cap.255. n.31.*, *Rot. in recent. dec.13. num.1.*, *& 31. part.19.*, *& coram clar. mem. Card. Falconer. dec.18. num.2. de Miscellan. & Prætermiss.*

Et sane inficiari nefas est in hypothesi, quin antedicta expressio afficiatur simulationis vitio. Simul namque cum præcitata simulandi Causa, nedum probatur pretium dictæ medietatis Feudi ascendisse ad scuta 3000. ex facto ipsorummet de Bentivolis venditorum, qui si anno 1701., & sic tempore venditioni proximo eandem Feudi medietatem locarunt pro annua pensione sc.90., certo certius ex his argui valet, pretium bonorum locatorum constituisse summam sc.3000., cum detractis sc.30. pro Canone, reliqua summa sc. 60. distributa ad rationem duorum pro centenario, quanti æstimari solent reditus Bonorum Feudalium,
2 correspondeat adamussim huic sorti, sicuti animadvertit citata *mea Decisio* §. *Quæ vero*.

Verum etiam id ipsum perspicue habetur, tum ex ea prævalida facti circumstantia, nimirum, quod quædam minima portio alterius medietatis hujus Feudi alias per Comites Malatesta vendita fuit pretio scut.1000., tum ex depositionibus trium Testium formiter examinatorum, inter quos plurimi facienda est illa Sacerdotis Joannis de Montibus mediatoris ad stabiliendum pretium, occasione, qua ejusdem Feudi venditio tractabatur inter Bentivolos, & Bascharinum; tum denique ex concordi relatione Peritorum, scilicet eorum, qui, primis hinc inde electis discordantibus, fuerunt de mente hujus Sacri Auditorii deputati; Propterea que summa ratione his omnibus simul junctis dictum est, nihil amplius desiderari posse ad detegendam simulationem expressionis in dicto instru-
3 mento factæ; cum cæteroquin concurrente simulandi causa simplices etiam conjecturæ ad probandam simulationem sufficiant; *Grat. discept. for.586. n.24.*, *Staiban. consult.156. num.86.*, *Rot. cor. Dunozet. Jun. dec.339. n.8.*, *& coram bon. mem. Molines dec.877. n.6. tom.3. part.2. dec.972. n.6. tom.4. & dec.1103. n.15. eod. tom.4.*

Quæ cum ita se habeant, nullius ponderis e conspectu præmissorum compertum est, quod Comites de Bentivolis in actu obtinendæ investituræ hujus Feudi persolvissent scuta 600., ex qua circumstantia arguebatur Feudi verum pretium; minusque officere potuit, quod Abbas Commendatarius, ac Testes exhibiti in Sac. Congregatione Concilii de anno 1696. pro effectu obtinendi Beneplacitum Apostolicum memoratam Investituram confirmans, retulissent, & comprobassent pretium feudi reduci ad quid minimum, & ad satis tenuem, & miserabilem summam demptis oneribus.

Etenim pro eo quod respicit primam objecti partem sedulo animadvertentes DD., solutionem prædictorum sc.600. nullatenus factam fuisse ab illis de Bentivolis, quia feudum per contractum veræ, & realis emptionis acquisivissent, & consequenter in causam pretii ipsius feudi, quibus in terminis fortasse procedere posset argumentum; ast expletam fuisse titulo Investituræ solummodo, & habito respectu ad medietatem Canonis scut.30., unde tuto dedu-
4 ctum est ex eadem solutione scut.600. nequaquam inferri posse ad verum pretium prædictorum bonorum feudalium, cum nunquam a distinctis, separatis, &
5 diversis fieri valeat illatio; ad tradita per *Rot. in Romana Pecuniaria 11. Februarii 1737. §. Quæ cum ita sint coram Me.*

Pro

Pro eo deinde, quod attinet ad secundam antedicti objecti partem; quemadmodum relatio clar. mem. Cardinalis Sacchetti tunc temporis Abbatis Commendatarii innixa fuit dicto informi memoratorum Testium inductorum in actu relationis factæ in Sac. Congregatione Concilii, adversus quos militant, non solum depositiones aliorum Testium formiter examinatorum pro parte Comitis Bascharini, sed etiam prædictorum judicialium Peritorum relationes; ita conclusum est, nullius momenti ad effectum, de quo agitur, esse eandem clar. mem. Card. Commendatarii relationem; sicuti nullius momenti forent Testium dicta, quibus innititur, utpote quæ conflictata remanent
6 ab illis formiter pro parte Comitis Bascharini examinatis, quorumque dicta continuantur a memoratis judicialibus Peritorum relationibus; ut dixit *Rot. in recen. dec.32. n.3. par.18., dec.297. n.20., & seq. par.19., & cor. bon. mem. Molin. dec.439. n.15. tom.2., & decis.1308. n.14. tom.5.*

Nec bene declinari contendebatur efficacia hujusmodi probationum, eo sub obtentu, quod Testes inducti pro parte Comitis Bascharini satis clare non deponerent de vero pretio sæpedicti feudi, quodque Periti inter se discordarent. Testes quippe unanimiter in eo conveniunt, nempe quod annuus reditus eorundem bonorum feudalium consistat in scut.90., & dempto Canone, in scut.60., unde distribuendo hujusmodi reditum ad rationem duorum pro centenario, prout calculari solet introitus bonorum feudalium, unicuique illico notum fit, sortem non aliter constitui posse nisi in summa scutor.3060., ut superius dictum est, & ponderat citata mea decisio d. §. *Quæ verò*.

Quatenus vero sermo est de prætensa Peritorum discrepantia, hæc pariter haud subsistere visa est: Præterquamquod enim concorditer in eo conveniunt, quod bona allodialia, quæ una cum feudalibus vendita fuerunt Bascharino, non excedebant pretium scut.5850., unde cum prædicti Comites de Bentivolis vendidissent tam allodialia, quam feudalia pretio sc.10000., hinc pernecesse fateri oportet pretium feudalium æquasse saltem summam scut.3000., recognitum subinde est, antedictos Peritos unanimiter retulisse, bona feudalia ascendisse ad pretium dd. scut.3000., quibus relationibus profecto nil detrahit quod alter ex eisdem Peritis dixisset, ipsa bona feudalia constituisse d. summam *ad minus*, alter ve-
7 rò cum expressione *in circa*; Indoles quippe hujus dictionis submovet quamcunque contrarietatem, cum ex sui natura se habeat ad majorem, vel minorem quantitatem; *Alex. cons.82. in fine lib.7., Bero. cons.85. n.4. lib.1., Rot dec.73. n.3. par.2. recen., & coram bon. mem. Molin. dec.823. n.6. tom.3. part.2.*

Neutiquam refragante, quod eorundem Peritorum æstimatio referri debeat ad statum antiquum anni 1696., quo tempore feudum erat majoris pretii successive imminuti ex pluribus deteriorationibus. Quoniam tertius Peritus Virgilius de Virgiliis judicium tulit super pretio d. feudi relative ad tempus sæpedictæ venditionis factæ Comiti Bascharino, sicque individue refert de tempore contractus; deterioratio autem nequaquam probatur, sed immo potius contrarium evincitur ex confessione ipsorummet de Bentivolis, qui in judicio agitato cum hæredibus clar. mem. Card. Sacchetti totis viribus substinuerunt feudum fuisse in immensum melioratum, & quidem de tempore enuntiati contractus cum Bascharino gesti, ut pandit decisio edita occasione d. controversiæ cum hæredibus cl. mem. Card. Sacchetti *in Romana Evictionis* 10. *Decembris* 1734. §. *Et in recensitis cor. Emo, & Rmo D. Card. Rezzonico*.

Et ita responsum fuit, in reliquis remissive DD. se habentibus ad d. meam decisionem, utraque parte jura sua deducente.

VIGILIEN. NULLITATIS TRANSACTIONIS.

Veneris 21. *Martii* 1738.

ARGUMENTUM.

Transactio a nulliter, & injuste carcerato facta in ipso carcere, vel extra quidem, sed illico, & incontinenti post excarceratio-

rationem nulla est; immo ita carcerato non solum restitui debet quidquid per transactionem amisit; sed insuper refici expensæ, damna, & interesse, etiam ab ipso Judice, si processit non citata, nec audita parte, ad differentiam casus, quo his præmissis injuste, vel nulliter per imperitiam dumtaxat judicaret.

SUMMARIUM.

1 *Transactio facta a nulliter, & injuste carcerato est nulla;*
2 *Et quidem ipso jure absque necessitate declaratoriæ.*
3 *Per rescriptum Papæ demandans deputationem Judicis non suspecti tollitur omnis jurisdictio alteri Judici.*
4 *In materia civili deveniri valide nequit ad carcerationem nisi præcedentibus citatione debitoris, debiti probatione, ac mandato Judicis.*
5 *Criminalis coercitio nunquam locum habet, ubi per actionem civilem parti consultum remanet; maxime præcedente instructione Judicii civilis.*
6 *Ratio semel reddita amplius reddenda non est.*
7 *Etiamsi transactio precise facta non fuerit in carcere, tamen si illico, & incontinenti a carcere transigens ducitur ad locum transactionis, transactio censetur dolo extorta, & nulla;*
8 *Quia transigens tunc considerari nequit restitutus pristinæ libertati, sine qua nullus contractus perfici valide potest.*
9 *Nulla, ac injusta carceratio habet naturam spolii violenti purgandi eum restitutione non solum summæ a carcerato persolutæ, sed omnium damnorum, expensarum, & interesse;*
10 *Ad restitutionem prædictorum damnorum, & interesse non tenetur Judex, licet nulliter, & injuste procedens, nisi probetur per gratiam, vel sordes judicasse:*
11 *Quod tamen intellige, si processit parte citata, atque audita, errando solum per imperitiam; secus, si absque citatione, nec auditis defensionibus;*
12 *Quia tunc etiam Judex tenetur ad refectionem damnorum, & interesse;*
13 *Præsertim si concurrat positivus dolus Judicis, veluti si reo, ne defendi posset, interdixit cujuscunque commercium, rejecit sub aliquo prætextu Procuratorem, vel carceribus mancipavit, & cautiones pro reo oblatas recusaverit, & ad carcerationem, atque actus irregulares processerit, maxime post ablatam per rescriptum Principis jurisdictionem.*

DECISIO CIII.

PRævia evidenter nulla, ac injusta, seu potius violenta, & dolosa carceratione, R̃mus Fr. Antonius Paciccus modernus Episcopus Vigilien. atque Capitulum Cathedralis Ecclesiæ ratione spolii præcedentis Episcopi Sarnelli extorserunt a Sergio Baldino ejusdem Ecclesiæ Cathedralis Primicerio, & tempore Præsulatus ejusdem Episcopi Sarnelli Œconomo Mensæ Episcopalis transactionem, qua idem Primicerius coactus fuit d. moderno Episcopo nomine Fabricæ memoratæ Cathedralis Ecclesiæ persolvere ducatos 1700. in causa prætensi reliquatus Œconomiæ per ipsum exercitæ, converso favore ejusdem Episcopi censu consimilis summæ ipsi Primicerio debito ab illis de Faruccis ad rationem quinque pro centenario; sed in judicium ab eodem Primicerio Baldino invaliditate transactionis deducta, ista nulla declarata remansit ab A.C. in prima instantia, & in istius sequelam præfati Episcopus Paciccus, & Capitulum condemnati fuere non solum ad restitutionem dd. ducatorum 1700. omniumque fructuum d. census, verum etiam ad refectionem omnium damnorum, & expensarum judicialium, & extrajudicialium, in quo sensu fuit quoque hoc Sac. Auditorium in gradu appellationis ex fundamentis deductis in duabus decisionibus proditis, altera nempe *die* 3. *Julii* 1733. *cor. R.P.D. meo Nunez*, & altera *die* 21. *Junii* 1737. *cor. R. P. D. meo Crescentio* in ejus locum subrogato. Commissa verò mihi hac causa in gradu ulterioris appellationis, solitum proposui dubium -- *An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda* --, & Primicerio Baldino unice informante *pro confirmatione* responsum fuit, ita suadentibus illius validitate, & justitia.

Quoniam prima apparuit ex actis, &

secunda, nempe instantia ex eo, quod
1 quælibet transactio facta a nulliter, ac injuste carcerato semper subjacet nullitati; juxta *Text.in leg., qui in carcerum ff. de eo, quod metus causa, leg. interpositus 13. ff. de transact., Rot. post Posth. de subhast. dec.35. num.15., & dec.243. n.2., & 7., & in rec. dec.26. n.1., & seqq. par.6., & dec.20. n.2., & dec.208. n.3. par.9.* cum aliis pluribus adductis *in decis. R. P. D. mei Crescentii §. Firma namque,* & quidem ipso
2 Jure, ex quo inita dicitur per vim, & metum cadentem in constantem virum absque alia justificatione, & sententia declaratoria; *Scannarol. de Visit. Carcerator. lib.1. cap.3. sect.2. n.3., & 4. cum seqq., Urceol. de transact. quæst.33. n.5., Rot. cor. bon. mem. Molines decis.595. n.5., & cor. Dunozett. Jun. dec.385. n.9.*

Hoc verificari in subjecta hypothesi nullatenus dubitatum fuit, quia si sermo dirigatur ad nullitatem carcerationis, ista oritur tam ex defectu Jurisdictionis, quam ex defectu ordinis judiciarii, & quidem ex defectu Jurisdictionis, nam allegato per Baldinum ex justis causis in suspectum supradicto moderno Episcopo in hac causa, san.mem. Benedictus XIII. injunxit eidem Episcopo, ut alium Judicem in sui locum deputaret præfato Baldino non suspectum: Cum itaque hoc non obstante memoratus Episcopus processerit ad carcerationem ejusdem Primicerii Baldini, per consequens hæc carceratio nulla re-
3 mansit ex defectu Jurisdictionis ei ablatæ per d. Summi Pontificis rescriptum, ut firmavit *Rot. in rec. dec.103. n.22., & 254. n.10. par.19., & decis. R.P.D. mei Crescentii §. Quamvis autem.*

Tum insuper ex defectu ordinis judiciarii; nam Baldinus non fuit citatus super redditione rationis ejus administrationis, seu Œconomiæ, nec illius partitæ fuerunt dispunctæ, ita ut ex hoc apparuerit illum debitorem remanere in prætensa summa Ducat.1700., nec ullum fuit relaxatum mandatum contra eundem; sed facto his omnibus omissis processum fuit ad carcerationem; unde modus hic procedendi uti irregularis remanet irritus, atque nullus, cum ad carcerationem personalem, & quidem validam in materia civili,
4 nunquam deveniri possit, nisi præcedentibus citatione debitoris ejusque debiti probatione, ac mandato Judicis; *Roland. cons.65. n.18., & 19. lib.2., Ansald. de commerc., & mercat. disc.36. n.2., & seqq., Thomat. dec. March.76. n.16., Rot. cor. Otthob. dec.205. n.4., & in rec. dec.254. n.5. part.14.,* & firmat utraque decisio præcedentis instantiæ, illa nempe *R. P. D. mei Nunez §. Ejusdem, & altera R. P. D. mei Crescentii §. Porro.*

Non attento diffugio, quod ab Episcopo ad carcerationem processum fuerit per viam criminalem ob querelam porrectam a Canonicis Deputatis super spolio Episcopi Sarnelli, fundatam in mala administratione Mensæ Episcopalis a Baldino expleta, non exigentem ordinem Judiciarium unice necessarium in judicio civili; Siquidem, dum jam processerat ex parte Episcopi, & Deputatorum contra Baldinum instructio
5 judicii civilis super redditione rationis administrationis prædictæ, non erat licitum ab hoc judicio resilire, & procedere per coërctionem criminalem nunquam locum habentem in eo casu, quo parti consultum esse potest per actionem civilem; ut ex *Text. in leg. eleganter in princip. ff. de dolo* firmat *decis. R. P. D. mei Crescentii §. Si ergo,* & concordant *Bald. cons.14. in fin. vers. Sed illud notandum, & cons.15. post princip. vers. Ex hoc sequitur, Farinacc. cons.7. n.8., & in addit. vers. Dolus, Rot. in rec. dec.146. n.1., & 2., & per tot. par.4. tom.2.*

Quo verò ad injustitiam d. carcerationis ex causa præcitatæ administrationis, illa apparuit clarior supra enuntiata nullitate; Nam Episcopus Sarnellus non solum in ejus ultimo Testamento condito die 28. Decembris 1721., sed etiam in codicillis conditis die 16. Junii anni 1724., laudavit, & approbavit rectam, atque fidelem administrationem Baldini, eum solemniter quietando, & absolvendo, immo illum declarando creditorem sui ipsius in ducatis 272., quibus stantibus idem Baldinus non poterat amplius pro eadem administratione molestari, nec ad novam

vam redditionem rationis cogi, cum
6 ratio semel reddita amplius reddenda non sit; *Leg. semel cod. de publ. apoc.*, *Parif. conf.89. n.1. lib.1.*, *Ansald. de Commerc.*, *& Mercat. disc.80. n.11.*, *Rot. in rec. dec.256. n.1.*, *& seqq.*, *& in Faventina Redditionis Rationis super reservatis 22. Junii 1715. §. Etenim cor. clar. mem. Card. Scotto*: & licet eadem
7 transactio facta remanserit non præcise in carcere, sed in proxima mansione Palatii Episcopalis, attamen cum Baldinus post passam carcerationem octo mensium, ab effectivo carcere illico, & incontinenti recto tramite ductus fuerit ad præfatam mansionem Palatii Episcopalis, ubi extorta extitit d. transactio, utique illa habetur, ac si in eodem carcere facta fuisset, cum in hisce circumstantiis nequeat considerari Bal-
8 dinus ad suam pristinam libertatem restitutus, sine qua quilibet contractus valide perfici non potest, *Card. de Luc. de Alienat. disc.41. n.15.*, *Urceol. de Transact. quæst.33. n.6.*, *& seqq.*, *Rot. post Posth. de subhast. dec.243. n.7.*, & firmant decisiones editæ in præcedenti instantia.

Præsupposita itaque ex prædictis nullitate, & injustitia transactionis, de plano descendit, modernum Episco-
9 pum, & Capitulum teneri ad restitutionem non solum supradictorum ducatorum 1700. ex causa illius exactorum, sed etiam ad omnia damna, expensas, & interesse, quę ex causa dictæ nullæ, ac injustæ transactionis Baldinus passus fuit, quia nulla, ac injusta carceratio sapit spolium violentum de restitutione, ac refectione purgandum; *Leg. Si Filius §. Judex ff. de Judic.*, *l.2. vers. Aut gratia Cod. de pœn.*, *Scannarol. de Visitat. Carcerat. lib.1. cap.3. sect.2. n.17.*, *& lib.3. cap.2. n.2.*, *Urceol. de Transact. dict. quæst.33. n.11.*, *Paulacc. differt.120. n.13.*, *Ansald. de Commerc.*, *& Mercat. disc.36. n.44.*, *& disc.37. n.3.*, *& seqq.*, & pariter firmant *dd. decision.* præcedentis instantiæ *cor. RR. PP. meis Nunez*, *& Crescentio*.

Absque eo quod considerationem ullam promeruerit, quod Reverendissimus Episcopus ad dicta damna, & interesse non teneatur, sicuti ad illa non tenetur quilibet Judex licet nulliter, in-
10 juste procedens, nisi probetur per gratiam, vel sordes judicasse., ad *Text. in l. De eo, Cod. de pœn. Judic.*, *qui male Judic.*, *Rot. coram bon. memor. Lancett. dec.735. n.1.*, *& sequen.*, maxime dum iste, vel ejus Mensa nullum habet in hac Causa interesse, sed istud totum est solius Ecclesiæ Cathedralis ratione spolii.

Responsum namque fuit id procedere, quotiescunque Judex in Causa procedit
11 Parte citata, atque audita, errando solum in judicando, potius unam, quam aliam opinionem quamvis minus veram sequendo, & sic male judicando per imperitiam, non autem in subjecta hypothesi, in qua Baldinus nec citatus, unquam auditus fuit ab Episcopo in suis defensionibus, sed ex abrupto, & de facto processum extitit ad illius carcerationem, ad finem extorquendi memoratam nullam, injustamque Transactionem, qui modus procedendi cum sapiat dolum, *Leg. non potest dolo carere ff. de regul. jur.* ita se-
12 cumfert refectionem omnium damnorum, & interesse etiam per Judicem tali modo procedentem, *Leg. Si quando §. Final. ff. de Testibus*, & explicando DD. contrarium tenentes firmavit *Rot. cor. bon. mem. Lancett. dec.1226. num.11. 20.*, *& seq.*, *& decis.1381. n.15.*, *& 18.*

Fortius dum hic Episcopus, ut supra procedendo, non potest dici, quod ex imperitia processerit, sed utique ex positivo dolo; nam constitit,
13 quod ne Baldinus defendi posset, interdixit eidem cujuscunque hominis commercium, rejecit illius Procuratorem prætextu, quod esset Laicus, & constitutum Procuratorem Ecclesiasticum Carceribus mancipavit, pluresque cautiones oblatas pro eodem Primicerio penitus rejecit, & insuper ad d. carcerationem, ac actus irregulares processit, postquam a Summo Pontifice Benedicto XIII. sanctæ, ac recolendæ memoriæ remotus fuerat a Judicando in ista Causa. Hæc enim omnia non imperitiam, sed animum propositum opprimendi Baldinum ostendunt, prop-

tereaque Justitiæ, ac æquitati consonum est, ut idem Episcopus illum reintegret de omnibus damnis, expensisque ex hac violenta Causa passis; ad *Text. suprad. in leg. Si Filius §. Judex ff. de Judic. Gloss. in leg. fin verb. de ea re vers. sed ubi dolo ff. de var., & extraordin. cognit., Aretin. in §. 1. n. 2. vers. nota quod Judex facit litem suam Instit. de Oblig. quæ ex quasi contract. nasc., & n. 7. ad fin., Paris. de Put. de Syndic. verbo Judex male judicans cap. 1. n. 13., Farinacc. quæst. 111. artic. 14. n. 362.*

Et ita unica &c.

ROMANA IMMISSIONIS SUPER MELIORAMENTIS, ET FRUCTIBUS.

Lunæ 24. Martii 1738.

ARGUMENTUM.

Ex impenso, & meliorato debet refici quod minus est; ad hoc autem dignoscendum segregandus est status antiquus a moderno; quod si ob incorporationem, & confusionem fieri nequeat, inspiciendus est reditus bonorum ante meliorationem, & excessus constituit statum modernum, calculatis, ad decernendum pretium melioramentorum, quatuor pro centenario; &, si agatur de domibus locari solitis Hebræis, tribus pro centenario; modo tamen ante determinationem dicti excessus detrahatur summa bonificari solita universitati Hebræorum. Hebræi in Urbe non possunt retinere domos nisi ex titulo locationis: fructus restitutioni obnoxii compensandi sunt cum melioramentis.

SUMMARIUM.

1 *Ad decernendam quantitatem melioramentorum debet segregari status bonorum antiquus a moderno*; & n. 11.

2 *Alias enim discerni nequit status modernus antiquum supponens.*

3 *Neque dignosci quid impensum, & melioratum sit*;

4 *Sed quando ob incorporationem, & confusionem Ædificiorum dicta segregatio fieri nequit; tunc recurrendum est ad annuos fructus, quos ante meliorationem reddebat res alienata, & excedentes constituunt statum modernum, & pretium melioramentorum* & num. 15.

5 *Probationes rejectæ in decisione approbata, & acceptata nequeunt amplius deduci.*

6 *Contractu doloso existente, dolosæ etiam censentur enuntiativæ illum palliantes.*

7 *Per lapsum trium annorum non præsumitur mutatus status bonorum.*

8 *Duobus Instrumentis in certa aliqua expressione dolosis, ac falsis compertis, tertium pariter quoad eam eodem modo judicandum est.*

9 *Peritia desumpta ex foliis informibus nihil probat*;

10 *Prout nec alia ad eam se referens.*

11 *Ad statuendam quantitatem melioramentorum debet probari quid impensum, & quid melioratum, & refici id quod minus est.*

12 *Ex possessione domus existente penes personam diversam ab illa, quæ retinet Emphyteusim, & ex qualitate ipsius Domus conveniente cum alia domo non Emphyteutica, probatur illam in Emphyteusi comprehensam non fuisse.*

13 *Ille, qui recipit Canones, & non alius, supponitur esse dominus directus.*

14 *Hebræi in Urbe non possunt retinere domos ex titulo Emphyteusis, sed tantum Locationis, & ex hoc titulo habuisse dicuntur domos etiam ab antiquissimo tempore possessas.*

16 *Ut ex reditu melioramentorum eruatur ipsorum pretium, calculantur tria pro centenario*;

17 *Quod tamen procedit in domibus locatis Hebræis, si ante quantitatem fructuum excedentium antiquum reditum detrahatur summa bonificari solita universitati Hebræorum*;

18 *Quia alias calculantur quatuor pro centenario.*

19 *Fructus a die restitutionis debitæ compensantur cum melioramentis; quod superest, vel deficit vicissim refunditur.*

DECISIO CIV.

HÆC causa consistens in liquidatione tum melioramentorum factorum ab Oliveriis in Domibus, & Fænilibus, in

in quorum possessionem obtinuit immissionem Eques de Quinque uti nominatus per Sac. Rotam ad fideicommissum clar. mem. Cardinalis Caroli de Robertis; tum fructuum eorundem bonorum a die eorum alienationis a recensitis de Oliveriis restituendorum, & respective compensandorum pro eorum quantitate cum eisdem Melioramentis ad formam transactionis inter eosdem Collitigantes initæ super d. altera causa Immissionis, devoluta fuit ad me in gradu appellationis a sententia lata per R.P.D. meum Crescentium, uti subrogatum in locum R. P. D. mei Nunez absentis, præviis duabus Decisionibus, altera nempe die 23. Januarii 1736. coram eodem R. P. D. Nunez, & altera diei 22. Februarii 1737. coram d. R. P. D. Crescentio, qua declaratum fuit eadem melioramenta ascendere ad summam, & quantitatem sc. 1804., & e converso fructus supra expressos ad annua scut. 40., compensandos tamen juxta calculum faciendum, ac subducto ex eisdem annuis fructibus Canone sc. 1130. pro tempore, quo fuit solutum a DD. Oliveriis cum antedicta summa melioramentorum.

Quapropter proposita a me Causa in Rota diei 31. Januarii anni currentis sub consueto dubio: *An sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda*; ob facti involucrum fuit dilata resolutio, pro illius dilucidatione demandatus accessus ad easdem Domos, & Fænilia, quo secuto eandem hodie causam proposui, & DD. responderunt: *Sententiam Rotalem esse confirmandam juxta modum* inferius exprimendum.

Et in eo quod spectat ad liquidationem melioramentorum in genere non controversorum confirmationem promeruit dicta Rotalis Sententia; Inhærentibus DD. principio illi in decisionibus præcedentibus Instantiæ amplexo: quod videlicet quotiescunque per incorporationem, & confusionem ædificiorum non valet a Peritis in arte, & mediante oculari inspectione segregari sta-
1 tus antiquus rei a moderno, & sic cognosci cujusnam qualitatis ille existeret, quemadmodum ad hunc effectum regulariter requiritur, ut firmatum fuit in *Decisione* hujus Causæ super negotio principali Immissionis *diei 2. Julii* 1728. *§. finali cor. R. P. D. meo Nunez*; cum
2 cessante probatione primi extremi status antiqui, eo minus sit verificabilis status modernus, qui antiquum uti terminum a quo præsupponit; *Curt. Jun. consil. 165. n. 20., Rot. cor. Seraphin. dec. 952. n. 2., & cor. Buratt. dec. 839. n. 11., & in rec. dec. 27. n. 21. par. 12., & dec. 390. pariter n. 21. part. 13.*, & neque depromi possit quid impensum,
3 & melioratum, dum istud non nisi ex combinatione utriusque status deprehendi valet; *Rot apud Balducc. rer. Judic. dec. 8. n. 27., & seq. tom. 2., & coram Ubald. dec. 494. n. 9., & in rec. dec. 112. n. 4., & seq., & dec. 405. n. 5. part. 14.* tunc recurrendum sit ad annuos fructus,
4 quos ante meliorationem reddebat res meliorata, ex quibus in prædicta confusione bene conclusum remanet utrunque extremum status antiqui, & moderni, cum status antiquus consistere dicatur, prout respondent dd. antiqui fructus, & status modernus in ea omni quantitate fructuum, quæ excedit antiquam, calculando pretium, & capitale utriusque status ad mensuram dd. fructuum, idest ad rationem tot scutorum pro quolibet centenario, ut firmant *decisiones præcedentes*, illa nempe 23. *Januarii* 1736. *§. Respectu enim coram R. R. D. meo Nunez, & altera 22. Februarii* 1737. *cor. R. P. D. meo Crescentio*, & præter ibidem relatos tradunt *Peregrin. consil. 76. n. 10. lib. 4., Pacion. de locat., & conduct. cap. 35. §. 4. n. 49., & alias dixit Rot. cor. Bich. decis. 564. sub num. 9.*

Nec iterum obstare visum fuit, quod de statu antiquo earundem Domorum, & Fænilium appareat nedum ex enuntiativis emissis in Instrumentis concessionum in Emphyteusim factarum a Fulvio, atque in alio Instrumento transactionis inter ipsum, & Oliverios sequutæ, necnon approbatis a Didaco Patre d. Fulvii; sed etiam ex dd. Domorum, & Fænilium descriptione facta a Notario immediate post concessiones omnibus in substantia concludentibus, illa tunc fuisse in statu diruto, ac pessimo; Immo etiam constet de præcisa

im-

impensa ab Oliveriis facta in dd. melioramentis ex Peritia Architecti Joannis Antonii de Rubeis, inserta in supradicto Instrumento transactionis, ac easdem impensas liquidante in summa sc.2782. 46., ex quo desumebatur, etiam præscindendo ab oculari inspectione, posse ex præmissis firmari statum antiquum, & modernum, & quidnam fuerit impensum, & melioratum, prout asserebatur tale quid firmasse in sua relatione Architectum Barigionem Peritum electum ab Emo de Gentilibus tunc A. C., & Judice primæ Instantiæ, quin opus esset recurrere ad supra memoratam probationem præsumptivam deductam ex combinatione pensionis antiquæ cum moderna, quæ nunquam admittitur, nisi in subsidium, & quando non potest haberi certa, ac realis probatio.

Quoniam ultra quod omnes præmissæ probationes super antiquo statu fuerunt deductæ ab Oliveriis in causa principali immissionis ad suadendam concessionem in Emphiteusim cessisse in utilitatem fideicommissi, seu Primogenituræ, & rejectæ ab hoc Sac. Auditorio, ut ex supracitata *dec.2. Julii 1728. cor. R. P. D. meo Nunez*, quæ decisio cum

5 fuerit ab eisdem de Oliveriis in transactione desuper inita approbata, & ratificata, non est hodie amplius eisdem permissum, dd. probationes in medium proponere in hoc præsenti Judicio; ut firmat *decisio in hac causa edita die 22. Februarii 1737. §. Sed frustra cor. R.P.D. meo Crescentio, & alias dixit Rot. cor. bon. mem. Herrer. dec.156. n.4., & 5., & cor. bon. mem. Molines dec.584. n.4., & in Romana Hæreditatis Principissæ de Butero super Reversione 14. Martii 1731. §. Quod autem cor. me*.

Adhuc tamen eædem probationes denuo examinatæ nullam promeruerunt animadversionem apud DD. Quia cum cum recensitæ concessiones in Emphyteusim uti factæ a Julio in mi-

6 nori ætate constituto & ex aliis etiam circumstantiis habitæ fuerunt pro dolosis, ac fraudulentis a Sac. Rota in dicta causa Immissionis, ut ex dicta *decis.2. Julii 1728. §. Omisso enim coram R. P. D. meo Nunez.*; ita pariter dolosæ, ac fraudulentæ præsumuntur supra recensitæ enuntiativæ in illis emissæ diruti, pessimique status Domorum, & Fænilium, ac subsequens descriptio facta a Notario, unice procuratæ ad palliandum præjudicium, quod ex dd. concessionibus irrogabatur successivis vocatis in Primogenitura; ut observavit *decisio diei 27. Februarii 1737. §. Unde cor. R. P. D. meo Crescentio, & antea dixerunt Decisiones R.P.D. mei Nunez tam super Immissione; quam super Melioramentis, & Fructibus*. Quod transit in evidentiam ex Inventario bonorum Cardinalis Roberti, atque ex tribus Instrumentis locationum earundem Domorum, & Fenilium, tribus tantum annis ante dd. concessiones in Emphiteusim factis; si enim tunc eadem corpora locabantur, per consequens falsæ prorsus, & erroneæ sunt enuntiativæ prædictæ, ac descriptio Notarii, quod illa essent diruta, cum hoc apertam contradictionem involuat, non obstante quod a confectione Inventarii usque ad concessionem Emphyteuticam effluxerint tres anni; quia per lapsum hujus brevissimi temporis

7 non præsumitur ulla mutatio præcedentis status dd. bonorum; ut firmatum fuit *in dicta decisione super Immissione 2. Julii 1728. §. Identitas cor. R. P. D. meo Nunez*.

Maxime animadverso, quod Oliverius quoad duo corpora sita in Plateis *Renella*, & *Ruaccia* dedit manus victas, ut infra, quod nimirum redderent annuum fructum sc.12. pro quolibet ad formam dicti Inventarii Cardinalis, non obstante dicta expressione status ruinosi in Instrumentis emissa; cum compertis falsis atque dolosis duo-

8 bus Instrumentis in d. expressione, tertium itidem eodem modo præsumendum venit; ex deductis per *Bartol. de Test. in tract. Mag. in fol. mihi 195. n.1. tom.5., Bargal. de dolo lib.6. tit.29. n.1., & seq.*

Et pariter nullam considerationem promeruerunt supradicta Peritia Architecti de Rubeis, ac alia Barigioni ad istam se se referens; Tum quia prima non desumitur nisi ex foliis quibusdam informibus, & ita ex deficientia legitimi,

timi, & authentici documenti, nul-
9 lum gradum probationis constituunt tam ista; *Gen. de scriptur. privat. lib.1. tit. an in scripturis privatis de necessitate dies &c., Rot. cor. Coccin. dec.85. per tot., & dixit dicta dec. super Immissione d. §. Identitas in fine cor. R. P. D. meo*
10 *Nunez*, quam alia successiva Barigioni, quæ ad eam habet relationem; ad *Text. in authen. si quis in aliquo Cod. de eden., Rot. cor. Cavaler. decis.236. n.3.; & cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de fid. Instrum. dec.2. n.2., &* 4.; Tum etiam in omnem casum, ubi d. peritia Architecti de Rubeis ex legitimis documentis probaretur; nihilominus non concluderet, nisi quid fuerit impensum ab Oliveriis in reaptandis supradictis Domibus, &
11 Fænilibus, quod non sufficeret, cum ad hunc effectum probandum veniat etiam quid melioratum, & reficiendum quid est minus ex istis, quod deduci non valet nisi docto etiam de statu antiquo rei melioratæ, eoque collato cum statu moderno; ut in terminis advertit *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.1046. n.5., & 6., & dec.1099. n.1., & 2.*

Quo vero ad annuam pensionum quantitatem, quæ ante meliorationem ex dd. Corporibus retrahebatur, stabilitam in præcedenti Instantia in annuis sc.40., quia constabat ex fæped. Inventario Cardinalis, atque ex tribus Instrumentis locationum fænile *alla Ruaccia* fuisse solitum locari pro annua pensione sc.12., & pro alia simili pensione sc.12. etiam domum *alla Renella*, & Domum sitam *nel Ghettarello* pro annuis sc.16. quæ summæ insimul unitæ constituunt d. quantitatem sc.40.; Nulla aderat inter litigantes quæstio, & admittebatur ab Oliveriis, pensiones d. fænilis, & domus *alla Renella* esse in recensita annua quantitate sc.24.; verum contendebant isti d. Inventarium, & locationes respicere alias Domos, & mansiones hæreditarias memorati Cardinalis pariter sitas in eodem loco *del Ghettarello*, & possessas ab Equite de Quinque, non autem d. domum eisdem Oliveriis in Emphiteusim concessam.

Dixerunt autem DD. ex illis quatuor domunculis, sive mansionibus, de quibus loquuntur Inventarium, & locationes, quæque in præcedenti instantia attributæ fuere d. concessioni in emphyteusim, primas tantum tres locari solitas pro annuis scut.11. esse illas in emphyteusim, ut supra, concessas, non autem quartam locari solitam pro annuis scut.5., & sic reformando præcedens judicatum in hac parte concluserunt Oliverios non teneri nisi ad restitutionem dictæ annuæ summæ scut.11., quæ juncta d. alteri scut.24. pro fœnili, & domo *alla Renella* conflat annuam quantitatem scut.35.

Cum enim d. suppositum eorundem de Oliveriis, ut supra, generaliter sumptum nullo modo esset admittendum, dum, si admitteretur, opus esset dicere, quod concessio in emphyteusim caderet super domo ad usum Scholæ Hebræorum, & pro valde majori pensione locari solita, ejusque membris, quæ juxta Inventarium Cardinalis sunt reliqua corpora possessa in d. loco *del Ghettarello*, quando semper ab Oliveriis fuit admissum, hæc corpora non esse illa in emphyteusim concessa, & post concessionem fuisse semper possessa a Fulvio concedente, & nunc possideri ab Equite de Quinque, & si diceretur eandem concessionem nec minus verificari in hac domo; quodque tam ista, quam supradictæ aliæ quatuor domunculæ, seu mansiones fuerint penes d. Fulvium, & sint ad præsens penes Equitem de Quinque, esset error pejor priore, dum, consistentibus domibus hæreditariis Cardinalis sitis in hoc loco *del Ghettarello* in hisce omnibus corporibus juxta præcitatum inventarium, sequeretur, quod illæ domus, sive mansiones possessæ in d. loco ab Oliveriis, & concessæ a Fulvio non essent hæreditariæ memorati Cardinalis, res nedum non admittenda, sed nec minus cogitabilis, quia non solum Fulvius concessit domos uti hæreditarias ejusdem Cardinalis, ut eruitur ex ipsismet Instrumentis concessionum ab Oliveriis exhibitis, sed etiam ex quo isti solemniter tale quid fassi fuere, & admiserunt, acceptando resolutionem Rotalem concedentem Equiti prædictam immissionem ad enuntiata corpora, ut supra concessa, tanquam bona hæreditaria memo-

rati

rati Cardinalis, quo ſtante non licet amplius Oliveriis hanc dilucidam veritatem in quæſtionem revocare.

Hinc iidem DD. ſolum dubitantes, quod conceſſio facta a Fulvio non comprehenderet aliquam ex dictis quatuor domunculis ſive manſionibus reddentibus anno quolibet ſc.16., & hoc dilucidari non poſſet ex deductis hinc inde ob maximam eorum obſcuritatem, & confuſionem, injunxerunt ſupra enuntiatum acceſſum, ex quo apparuit illam domunculam locari ſolitam pro annuis ſc.5., & ſic deſcriptam in ſæpedicto Inventario Cardinalis ibi: *Altra ſtanza terrena ad uſo di Stalla con una ſtanza di ſopra a Franceſco Barigello del Vicario per ſcudi cinque*: non fuiſſe comprehenſam in dicta conceſſione; Nam ſi iſta conceſſio in Emphyteuſim comprehenderet etiam hac domunculam, Eques de Quinque non deberet poſſidere in dicto loco *del Ghettarello*, niſi ſuprad. ſcholam Hebræorum cum ſuis membris. Unde cum ipſe Eques poſſideat in eodem loco *del Ghettarello* ultra dictam ſcholam, ejuſque membra, aliam domunculam totaliter a d. ſchola ſeparatam, ex manſione terranea, & alia ſuperiori compoſitam, ut conſtitit ex eodem acceſſu; perneceſſe dicendum eſt, quod hæc domuncula non fuerit com-
12 prehenſa in conceſſione, & ſit illa, quæ eſt ſupra deſcripta in Inventario Cardinalis, maxime dum præter d. poſſeſſionem penes Equitem de Quinque, uti domuncula convenit in qualitate, ſive ſubſtantia conſtitutiva, conſiſtente in manſione terranea, ac alia ſuperiori; *Peregr. de fideicomm. art.*44. *n.*15., *& ſeqq.*, *Rot. cor. Merlin. dec.*294. *n.*12., *& cor. Priol. dec.*358. *n.*21.

Nec d. poſſeſſio Equitis excluſa remanet ex illa aſſertiva ab eo facta in acceſſu, quæ etiam comprobari contendebatur ex ſimplici atteſtatione cujuſdam Hebræi, quod eadem domuncula ab antiquo tempore titulo emphyteuſis detineretur ab Hebræis, & ipſe ex illa non retraheret niſi Canones; Quia hoc præterquamquod non excludit, ſed potius confirmat eandem domunculam non fuiſſe comprehenſam in d. ceſſione facta Oliveriis, eo ipſo, quod
13 Eques percipit Canones, quod ſupponit Hebræos eandem domunculam habuiſſe ab Auctoribus Equitis, & non ab Oliveriis, eſt penitus inſubſiſtens; cum ex Conſtitutionibus Apoſtolicis Hebræi
14 non poſſint retinere domus niſi ex titulo locationis, non autem emphyteuſis, & d. titulo locationis, quæcunque domus ab illis etiam ab antiquiſſimo tempore poſſeſſæ, ſemper habitæ dicuntur; ex adductis per *Pacion. de Locat., & conduct. cap.*3. *num.*26., *& cap.*27. *n.*26., *&* 27., & alias firmavit, *Rot. in rec. dec.*38. *n.*4.5., *& ſeq. par.*14.

Dato itaque, quod ante meliorationem domunculæ conceſſæ in totum redderent annua ſcut.35., remanet videndum, qualis nam ſit modernus eorum reditus, & hunc eſſe in annua ſumma ſcut.100. 60., non controvertebatur a Collitigantibus; quapropter retento principio jam firmato, quod in hoc
15 caſu pretium melioramentorum dicatur conſiſtere in illa rata moderni reditus ſuperantis antiquum, patet proinde, quod demptis d. antiquo reditu ſc.35., nec non annuis aliis ſc.6. 48. univerſitati Hebræorum bonificari ſolitis, idem modernus reditus remanet excedens in ſcut.59. 12., & in hoc conſiſtunt d. melioramenta, quorum pretium, ſive ſortem iterum dictum fuit eſſe calculan-
16 dam, & liquidandam ad rationem ſcut. 3. pro quolibet centenario, ut firmatum fuit in recenſitis *decifionibus RR. PP. DD. meorum Nunez, & Creſcentii*; Haud attento, quod d. annua
17 ſumma bonificari ſolita univerſitati Hebræorum non veniat ſubducenda ex dd. melioramentis, quia ſubductio hæc ſatis ſuperque compenſata videtur cum d. mitiori taxa ſcut.3. pro quolibet centenario, ut etiam conſideratum fuit in dicta *deciſione R. P. D. mei Creſcentii* §. *Finali*, cum regulariter ſimilia Capitalia regulari ſoleant ad rationem ſc.4.
18 pro quolibet centenario; *Rot. coram clar. mem. Card. Falconer. tit. de tutor. dec.*3. *n.*6., *& in Romana Domus* 15. *Decembris* 1702. §. *Hoc enim cor. clar. mem. Card. Priolo*.

Hæc quoad melioramenta; quo verò ad reſtitutionem fructuum, concluſum fuit, illam eſſe faciendam a die conceſ-
ſio-

sionum in emphyteusim factarum a Fulvio anno 1677., ut stabilitum extitit in supra enuntiata transactione, & in d. annua summa scut.35., bonificato tamen prius annuo Canone soluto in scut.11. 30. quo facto annua summa restituenda ascendit ad scut.23. 70., & hanc quantitatem fructuum calculandam per annos decursos a die dd. concessionum esse compensandam, & ex-
19 computandam cum d. pretio melioramentorum, ita ut si facta hujusmodi excomputatione aliquid ex fructibus solvendum sit, hoc residuum ab Oliveriis refundatur Equiti de Quinque, & e contra: prorsus rejecta renovata ab Oliveriis prætensione, quod cum ipsi solverint Fulvio scut.100. in causam Laudemii, ista essent compensanda cum pensionibus restituendis; Quia placuit responsio data in dicta *decisione diei* 22. *Februarii* 1737. §. *Neque verò eum duobus sequentibus coram R. P. D. meo Crescentio*, quod videlicet idem Eques Hieronymus de Quinque habet credita anteriora contra d. Fulvium ex causa reintegrationis fideicommissi, & sic ex dd. pensionibus restituendis, ac spectantibus etiam ad hæreditatem ejusdem Fulvii semper venit præferendus idem Eques de Quinque; nec ulla danda est compensatio.

Et ita juxta hunc modum DD. responderunt utraque &c.

AURIEN. PAROCHIALIS DE PODENTES.

Veneris 25. *Aprilis* 1738.

ARGUMENTUM.

Juspatronatus transit cum hæreditate, & universitate bonorum etiam per viam permutationis cessa; assignari vero nequit Juspatronatus in dotem sine consensu Ordinarii. Ultimus status per concordiam transactus non attenditur, sed in ejus locum subintrant penultimus, & cæteri anteriores clari. Gratiose subrogatus sibi acquirit fructum, & effectum vocum Collitiganti competentium.

SUMMARIUM.

1 *Literæ* pro præsentato *justificatæ exequi debent.*
2 *Juspatronatus transit cum universitate bonorum.*
3 *Assignatio Jurispatronatus in dotem sine consensu Ordinarii nulla est.*
4 *Ad præscriptionem quasi possessionis in Jure præsentandi sufficit quadragenaria.*
5 *Ultimus status per concordiam transactus non attenditur; sed in illius locum subintrant status penultimus, cæterique anteriores clari.*
6 *Quasi possessio Juris præsentandi transit in hæredem universalem.* & sub n. 11.
7 *Vox competens in Jure præsentandi transit cum hæreditate cessa etiam per viam permutationis.*
8 *Gratiose subrogatus in Juribus Collitigantis defuncti sibi acquirit fructum, & effectum vocum ipsi Collitiganti competentium;*
9 *Et quamvis Collitigans ante obitum liti renunciaverit, si tamen subrogatio obtenta fuerit in Jure, quod Collitigans habebat tempore cessionis, seu obitus, non obstat renunciatio, & cessio.*
10 *Exceptio altioris indaginis rejicitur ad petitorium.*
11 *Qui majorem partem vocis unius Columnelli habet, censetur habere integram vocem.*
12 *In judicio institutionis, qui possessorio destituti sunt, habentur pro extraneis.*
13 *Ex præsentationibus effectum non sortitis quasi possessio præsentandi non acquiritur.*
14 *Ex denotatione loci originarii distinguuntur personæ ejusdem nominis, & cognominis.*

DECISIO CV.

Interposita appellatione per Victorinum Nogueiras adversus sententiam prolatam a Rmo P. D. Calcagnino Decano, qua mediante ad formam decisionum prius ab eo editarum, *altera sub die* 4. *Martii anni* 1735., *altera die* 5. *Decembris ejusdem anni* pronuntiatum fuerat, nedum *Gratiam pro præsentato* obtentam a Bartholomæo Gonzalez Feixoo esse exequendam, sed etiam ejusdem literas subrogationis in Juribus Antonii Guerrero olim tertii competi-

 toris

toris in hoc certamine, eoque perdurante defuncto, cum mihi directa fuisset ulterior commissio cum clausula *alteri, qui ad legitimam*, interrogavi DD. meos in hodierna audientia, utrum procedendum esset ad legitimam executionem earundem literarum Apostolicarum, & responsum retuli *affirmativum*,

Merito autem; præsupposita enim hæreditaria qualitate Patronatus, de quo quæstio est, & subalterna septenaria vocum divisione elicita non solum ex Instrumento divisionis celebrato inter Eleonorum Petrum, Ferdinandum, Franciscum, Lopesium, Leonellum, & Joannem filios numero septem Gundisalvi Mendez Feixoo olim unici Patroni, verum etiam ex rebus judicatis in antiquioribus statibus annorum 1589. 1608. 1639., & 1644. proditis juxta ea, quæ probat *prima causæ decisio a* §.5. *ad* 10.; Quemadmodum subinde ex his septem vocibus sex indubitanter sibi adscribere valet antedictus Bartholomæus, ita ejus literæ *pro præsentato*,
1 plusquam plene justificatæ apparent, consequenterque executioni demandandæ; *Cap. si Capitulo de concess. præbend., Rot. in rec. dec.*141. *n.*3. *par.*19., *coram Duran. dec.*98. *n.*1., *cor. bon. mem. Molines dec.*488. *n.*1. *tom.*2., & *dec.*1047. *n.*2. *tom.*5.

De istis verò sex vocibus in specie agendo, primo loco dubitare nefas est, quin vox Eleonoræ integra computanda sit favore dicti Bartholomæi ex præsentatione ab eo obtenta a Didaco Feixoo; Ipse enim Didacus Primogenitus est, possidetque majoratum ordinatum in Testamento a Baccalaureo Victorio Feixoo, in quem hæc Elenoræ vox transitum fecit, ut declaravit sententia prodita in dicto statu anni 1589.; Propterea que evidenter patet, hanc integram vocem cessisse favore ejusdem Bartholomæi tanquam præsentati a memorato Didaco Feixoo, in quem una cum universitate bonorum dicto majoratui
2 suppositorum, transiit certo certius vox etiam dictæ Eleonoræ ejusdemque vocis exercitium; ad tradita per *Rot. cor. Buratt. in dec.*368. *n.*14., & 15., & *in dec.*567. *n.*9., & 10., *coram Duran. dec.*198. *n.*10., *cor. Bichio dec.*28. *n.*9., *cor. Merlin. dec.*550. *n.*1., & *seqq.*, & *cor. Priol. dec.*43. *n.*4.

Spreta replicatione, quod conditor majoratus ante exaratum Testamentum assignasset hanc ejus vocem pro dote Agneti de Naboa, ejusque filiis absque vinculo majoratus, ex quo argui solet hoc Juspatronatus libere transiisse tam in primogenitos, quam in secundogenitos; Etenim præterquamquod non docetur hanc assignationem factam fuisse
3 cum consensu Ordinarii, atque ideo pro infecta, nulliusque momenti reputari debet, ut firmat dicta *prima causæ decisio* §.12. In omnimodam objecti eversionem illud notatum est, quod ad exercitium hujus vocis per longissimum tempus semper admissi fuerunt primogeniti acriter contradicentibus secundogenitis, ut paudunt sententiæ editæ in statibus annor. 1608., 1638., 1640., & 1657., ideoque nil ultra desiderari posse visum fuit pro comprobanda pertinentia hujus vocis antedictis majoratus Possessoribus, cum de cætero
4 ad præscribendam quasi possessionem in Jure præsentandi sufficiat quadragenaria, sicuti ultra allegatos in citata prima causæ *decisione* §.14. advertunt; *Lotter. de Re Benefic. lib.*1. *quæst.*34. *n.*45., *Vivian. de Jurepatr. lib.*7. *cap.*8. *n.*14., *Rot. cor. Celso dec.*303. *n.*11., *cor. Ubald. d c.*73. *n.*3., & *coram Bichio dec.*382. *n.*4.

Nil facescente, quod hujusmodi observantia cedere debeat locum recentissimæ status anni 1695., qui ultimus est, & in quo instituti non fuerunt Alvarus, aut Hieronymus Sandias præsentati a Philippo Feixoo primogenito, sed Michael Henriquez præsentatus ab Emanuele Guerrero causam habente a secundogenitis; Quoniam in facto certum est, quod, licet partes de hoc tempore renuntiassent cuidam priori concordiæ in hoc statu inter ipsas perfectæ, ad aliam tamen transactionem in eodem statu anni 1695. devenerunt, ut funditus probat *secunda causæ decisio* §.11. 12., & 13.; Quamobrem in Jure
5 pariter indubitatum est de hoc ultimo statu per similem concordiam transacto, nullum faciendum esse casum favore

vore secundogenitorum, illiusque locum subingredi statum penultimum, cæterosque anteriores claros, citata prima causæ decisio §.16., & præter ibi allegatos; *Vivian. de Jurepatr. par.2. lib.5. cap.4. n.37.*, *Rot. cor. Pamphil. dec.652. n.2.*, *& in rec. dec.268. n.14. par.11., dec.136. n.12. par.14., dec.63. n.16. par.19.*, *& cor. bon. mem. Molin. dec.516. n.5. tom.2.*

Verum si ex hucusque dictis patet, vocem Eleonoræ computandam esse favore dicti Bartholomæi, pari claritate demonstratur idem de vocibus dictorum Francisci, Petri, & Ferdinandi filiorum præcitati Gundisalvi Mendez Feixoo; Siquidem constat eas devenisse ad Gomesium Tarpa, ut declaratum habetur in sententiis annorum 1589., & 1608.; Deinde probatur transitum fecisse in ipsius Gomesii filium; non dubitatur propterea, quin ab isto descenderit in Josephum de Arauxo, cujus successive hæredes universales cum fuissent
6 fratres de Corvillon, qui præsentarunt præfatum Bartholomæum, hinc eorundem quasi possessio in Jure præsentandi quoad has voces clare refulget, consequenterque de earum vocum computatione favore dicti Bartholomæi a dictis fratribus præsentati dubitari nequit, ex notatis per *Garz. de Benefic. part.9. cap.2. n.257.*, *Rot. coram Peutinger. dec.246. n.8.*, *& dec.19. n.1. par.11. rec.*, *& in Melevitana Jurispatronatus 29. Aprilis 1701. §. Potissime cor. cl. mem. Card. de la Tremoille.*

Haud refragante, quod vox Francisci non transisset in Petrum, & Ferdinandum, a quibus postea devenisset in prædictum Gomesium Tarpa; Quia si in superius dicto Instrumento divisionis exarato inter septem filios Gundisalvi, ipsemet Franciscus portionem hæreditariam ejusdem Gundisalvi communis Patris, & originarii Patroni sibi spectantem assignavit Petro, & Ferdinan-
7 do, licet hoc per viam permutationis fecisset, nihilominus, quia fratribus assignavit de facto totam portionem, quæ sibi spectabat *ex hæreditate suorum genitorum*, procul dubio iisdem assignavit etiam vocem sibi tangentem in hoc Jurepatronatus, quæ semper transfertur cum universitate Jurium, & actionum comprehensarum in hypothesi sub portione hæreditatis assignata; *Leg. hæreditas ff. de regul. Jur.*, *Tondut. resol. Benefic. par.1. cap.32. n.4., & 7., Card. de Luc. de Jurepatr. disc.23. n.2.*, *Rot. cor. Buratt. dec.783. n.4., & 16., & in Alatrina Jurispatronatus 15. Junii 1705. §. Ipse enim coram clar. mem. Card. Scotto.*

Pariter officere nequit, quod antedictæ tres voces eo minus calculandæ sint favore dicti Bartholomæi, statim ac Joseph de Arauxo, in quem, ut dictum est, ultimo loco pervenerunt, donationem exaravit favore Ferdinandi Rodriguez de Arauxo, cujus hæres fuit Maria Rodriguez de Arauxo, quæ præsentavit Antonium Guerrero defunctum Collitigantem; quandoquidem ultra responsiones omnes in radice subvertentes hoc objectum, de quibus in citatis *decisionibus Rmi Decani*; Illa superabundare visa est, quod cum Bartholomæus, defuncto dicto Antonio re-
8 portasset a Sanctissimo literas subrogationis gratiosæ, inde fructum, & effectum istarum vocum acquisivisse dignoscitur ipsemet Bartholomæus, juxta naturam, & indolem dictarum literarum subrogationis gratiosæ, de qua apposite monent; *Lap. alleg. 134.*, *Rot. dec.490. n.2. par.4. divers., dec.495. n.16., & seqq. cor. Dunozett. Junior., dec.122. n.14. cor. Ottbob., & dec.686. n.3. cor. bon. mem. Molin. tom.3. par.1.*

Nil juvante, quod Summus Pontifex in iisdem literis subrogari mandaverit Bartholomæum in eo Jure, quod tempore cessionis seu obitus dicti Antonii eidem competeret, & tamen de tempore obitus jam nullum Jus obtineret ipse Defunctus ob litis præventivam renuntiationem ab eo expletam, vel quod in omnem casum Ferdinandi Rodriguez non amplius hæres fuisset dicta Maria Rodriguez, ast Elisabeth Rodriguez, & Maria Garzia Cavallero ex Testamento ipsius Ferdinandi postea reperto, quæ Ferdinandi hæredes subinde donationes universales emiserunt favore Emanuelis Guerrero sub dieb. 23. April., & prima Maii an. 1727.

Nam prima Objecti pars ex eo sub-

moveri visa est, quod quamvis de tempore obitus dictus Antonius liti renuntiasset, nibilominus quia Sanctissimus
9 deprecatus fuit pro subrogatione in eo Jure, quod tempore cessionis, seu obitus dicti Antonii ejdem competeret, alterum verificare sufficit, & per consequens sat est, quod de præexistentia litis cum dicto Antonio non dubitetur de tempore cessionis, etiamsi de tempore obitus non verificetur, ut respondet prima Causæ *Decisio* §. 28.; Secunda vero antedicti objecti pars in totum cessare comperta est, animadvertendo, quod sicuti Victorius Nogueiras primo fassus fuit, & acriter substinuit, probavitque dictam Mariam Rodriguez fuisse unicam germanam Sororem, & hæredem ipsius Ferdinandi, jam subsecuta exceptio asserti Testamenti valde turbida redditur, adeo ut, tanquam ex-
10 ceptio facti altioris indaginis, proponi non mereatur in hoc Judicio Institutionis, sed ad petitorium rejici debeat; *Rota dec.*82. *n.*1. *part.*19. *rec., cor. clar. mem. Cardin. Falcon. decis.*17, *n.*1. *tit. de rescript.*, *& in Mediolanen. execut. literarum Apostolicarum* 21. *Februarii* 1707. *cor. clar. mem. Card. Scotto*.

His itaque sic firmatis, ideoque in tuto positis favore dicti Bartholomæi, quatuor ex prænarratis septem vocibus, quæ cæteroquin in casu sufficerent, dum Literæ pro præsentato superlative justificatæ sunt, gradum nunc faciendo ex abundanti ad comprobandum alias duas, succedit examinanda vox Lopesii; Hæc autem subdivisa remansit in quatuor filios quondam Francisci de Arauxo, nempe in Annam, Franciscam, Mariam, & Balthaxarem, inde portio, quæ obvenit Mariæ, transitum fecit in quinque ejus filios, unde cum in facto habeatur præfatum Bartholomæum in quinario numero filiorum Mariæ sibi enumerare duas integras quintas, & tres ex quatuor partibus alterius quintæ ex persona Francisci. Item cum in facto pariter certum sit portionem Annæ descendisse in fratres de Corvillon, qui eundem Bartholomæum præsentarunt, deinde sicuti ex his patet, quod ipse Bartholomæus fere integram quotam vocum hujus Columnelli Lopesii reportavit, ita dicendum est, totam, & integram vocem Lopesii sibi adscribere posse, non obstante difficultate, quæ forsan intercederet, utrum Balthaxar etiam eum nominasset, eo ipso enim, quod dicto
11 Bartholomæo datum est sui favore adnumerare fere integram hanc vocem Columnelli Lopesii, residualem quoque portionem Balthaxaris absorbet; ut præter relatos in dicta prima *Decisione* §. 35., probant *Lambertin. de Jurepatronat. lib.* 1. *part.* 2. *quæst.* 1. *artic.* 27. *n.* 2., *Lotter. de re benefic. lib.* 2. *quæst.* 12. *n.* 135., *Rot. cor. Cavaler. dec.* 436. *n.* 1., *& cor. Dunoz. Jun. dec.* 956. *n.* 4.

Hinc comprobata voce Lopesii, transeundo demum ad vocem Leonelli, quemadmodum in facto plene justificatur, non solum hanc vocem cessam fuisse de anno 1596. a Maria Nepte ipsius Leonelli Petro Feixoo Seniori de Naboa, sed etiam demonstratur, tum ipsum Petrum cum effectu præsentasse de anno 1644., tum Didacum Feixoo de Losada illius Nepotem de anno 1695., ita Petro Juniori filio, & hæredi ipsius Didaci de Losada adscribenda est vox Leonelli, propterea que cum Bartholomæus fuisset præsentatus ab ipso Petro Juniore, hanc vocem quoque ei licet cumulare, rejectis in hoc Institutionis Judicio assertis aliis successoribus Mariæ, qui utpote possessorio de-
12 stituti pro extraneis sunt habendi, ut ultra allegatos in citatis decisionibus Causæ in prima nempe §. 26., & in secunda §. 23. concorditer firmant *Card. de Luc. de Jurepatronat. disc.* 31 *n.* 3., *& disc.* 42. *n.* 6. *&* 7., *Garz. de benef. part.* 5. *cap.* 9. *n.* 54., *Rota cor. Dunoz. Jun. dec.* 640. *n.* 19., *& dec.* 174. *n.* 2. *part.* 15. *recent.*

Replicatione non attenta, quod in memorata cessione facta a Maria Petro Feixoo Seniori, comprehensa non fuisset vox Jurispatronatus, de quo quæstio est, ex eo, quod tam Antonia filia Mariæ in statu anni 1638., quam altera Maria Uxor Bartholomæi Cid descendens ab Antonia in statu anni 1656. explevissent Præsentationes; nulla quippe
13 ex his præsentationibus effectum sortita est, ut probant sententiæ Ordinarii

pro

pro dictis temporibus editæ, ideoque ad intentum minime suffragari valent, cum per eas quasi possessio præsentandi acquisita esse nequeat, ex firmatis per *Corrad. in praxi benef. lib. 4. cap. 4. n. 14.*, *Adden. ad Buratt. dec. 633. n. 18.*, *& concordant Causæ Decisiones* prima §. 36. & secunda §. 18.

Ejusdemque irrelevantiæ detectum est postremum Victorii diffugium quoad hanc Leonelli vocem, in eo repositum, quod antedictus Petrus Senior Feixoo non fuisset ipse Cessionarius dictæ Mariæ Neptis Leonelli, sed alter Petrus Feixoo, qui est in descendentia superius memoratæ Eleonoræ; Quandoquidem cum in statu anni 1644., & in sententia tunc temporis edita admissus fuisset ad præsentandum Petrus Feixoo Incola de Alarix, qualis in Instrumento cessionis nuncupatur dictus Petrus Senior de Naboa; Idcirco ex hac denotatione Originis, seu Domicilii in
14 oppido de Alarix clare patet, quod Cessionarius hujus vocis non erat alter Petrus Feixoo de descendentia Eleonoræ, qui nominabatur Petrus Feixoo de Podentes, ut constat ex Testamento Victorii Feixoo illius Auctoris.

Et ita responsum fuit, Bartholomæo tantum informante, remissive in reliquis DD. se habentibus ad præcitatas Causæ Decisiones Rmi Decani.

MONOPOLITANA ASSOCIATIONIS.

Lunæ 28. Aprilis 1738.

ARGUMENTUM.

Reservatio dominii tribuit remedium associationis. Per lapsum 30. annorum præscribitur via executiva, si contractus non sit juratus; Si vero sit juratus, præscribitur per lapsum 40. annorum; & talis præscriptio viæ executivæ cepta contra defunctum perficitur contra successores, & currit etiam contra agere non valentem, ad differentiam præscriptionis ipsius crediti, vel alterius negocii principalis.

SUMMARIUM.

1 *Ob nullitatem, vel injustitiam datur restitutio in integrum.*
2 *Venditori competit associatio in vim reservationis dominii;*
3 *Et est remedium executivum.*
4 *Per lapsum 30. annorum præscribitur via executiva, si contractus non sit juratus;*
5 *Si vero sit juratus, per lapsum 40. ann.*
6 *Contra agere non valentem non currit præscriptio;*
7 *Currit tamen, prout etiam contra ignorantem, si tempus sit longissimum.*
8 *Contra non valentem agere non currit præscriptio Crediti, & negocii principalis, currit tamen præscriptio viæ executivæ;*
9 *Eaque cepta contra defunctum perficitur contra successores.*
10 *Ad effectum obtinendi associationem, Creditum debet esse certum, & liquidum in quantitate tam sortis, quam fructuum.*
11 *Quousque in executionem pacti bona per Peritos non æstimantur, eorum pretium remanet incertum.*
12 *Non probata moderna possessione penes reum conventum non conceditur associatio;*
13 *Talis autem possessio non probatur ex sustentatione litis, quando reus negat se possidere; secus quando alias exceptiones affert.*

DECISIO CVI.

A Mandato de associando in prima Instantia relaxato ab A. C. ad possessionem Operarum 58. Olivarum sitarum in Territorio Civitatis Monopoli in loco nuncupato *di S. Luca* favore Conventus, & PP. Carmelitarum Discalceatorum S. Theresiæ ejusdem Civitatis, uti hæredum quondam Viti de Aloysiis in vim reservationis Dominii appositæ in Instrumento venditionis earundem operarum factæ anno 1647. a dicto Vito bon. mem. Abbati Julio Acquavivæ ab Aragonia ad effectum se se satisfaciendi de pretio in eadem venditione convento, ac fructibus recompensativis contra Monasterium, & Moniales S. Martini ejusdem Civitatis prætensos dd. Bonorum detentores, fuit mihi a Signatura Justitiæ Causa commissa cum clausula: *De Causis*: Unde a me hodie proposita sub consueto dubio;

lio: *An constet de Causis restitutionis in integrum, seu potius de re judicata*: prodiit responsum: *Constare de Causis*: tam ex Capite nullitatis, quam Injusti-
1 tiæ, quod viam aperit restitutioni in integrum; ad sæpe firmata per *Rot. & signanter cor. Otthobon. dec.161. n.2., cor. Cerro dec.3. n.1., & cor. bon. mem. Molines dec.217. n.1.*

Et sane ex Capite nullitatis; quia dictum remedium associationis, quod in
2 vim reservationis Dominii Domino rei venditæ competit, ex rationibus cumulatis per *Rotam cor. Coccin. dec.2235.*
3 *a n.1. ad.7.*, & est executivum, ut firmavit *Rota coram bon. mem. Lancetta dec.645. n.5.*, fuit intentatum per PP. supradictos post lapsum annorum 90., qui sunt decursi ab anno 1647., quo secuta fuit superenuntiata venditio, & respective reservatio Dominii, & consequenter cum per solum lapsum 30. an-
4 norum præscribatur Via executiva, ubi contractus munitus non fuerit Juramento; *Scacc. de commerc. §.7., Gloss.7. n.2., Carleval. de Judic. lib.1. tit.3. disput.4. n.1., Rota cor. Carill. dec.208. n.5., & in Romana Quindenniorum 14. Januarii 1726. §. Quamvis igitur cor. Eminentiss. Aldrovando*, & ubi Juramen-
5 tum fuerit interpositum per spatium 40. annorum, *Rot. decis.572. num.2. part.19. tom.2. rec., & in Interamnen. Census 10. Januarii 1710. §. Perperam igitur cor. clar. mem. Card. Priolo*, multo magis præscripta dici debet in hoc casu, in quo ut dictum est a die factæ venditionis sunt effluxi anni 90. & ultra, ait *Rota cor. bon. mem. Lancetta dec.643. num.1.*

Nec obstat, quod PP. Carmelitæ ignoraverint existentiam hujus crediti, quodque pro illius solutione agere non potuerint ante annum 1725., cum dumtaxat hoc anno adiverint hæreditatem Rosæ Covelli, ad quam spectabant bona ut supra vendita a Vito, & sic etiam recensitum Creditum; dum contra non
6 valentem agere non currit præscriptio, ut per *Text. in leg. Absentia ff. de regul. Jur., Rota in Urbevetana Salviani 28. Februarii 1707. §. Demum nescientes cor. clar. mem. Cardinali Priolo*: Quoniam omisso, quod ubi, ut hic tem-
7 pus est longissimum, præscriptio currit absque scientia, & afficit etiam ignorantes, *leg. sicut in fin. Cod. de præscript. 30. vel 40. Annor., Onded. consil.83. n.50. lib.1., Marescott. var. resol. cap.41., n.19., & sequen. lib.1., Merlin. de legitim. lib.5. tit.2. quæst.10. n.26., Rota cor. Arguell. dec.87. n.12.*
8 cum in subjecta hypothesi agatur simpliciter de præscriptione Actionis, præmissa nullam merentur reflexionem, cum illa ad terminos *Text. in cap. fin. de Præscript.* solummodo percutiant præscriptionem ipsius Crediti, vel negocii principalis, non autem hoc remedium, sive actionem executivam, ad cujus effectum attenditur sola negligentia de fa-
9 cto, ita ut talis præscriptio cepta contra defunctum, & sic contra personam habilem bene perficiatur cum successoribus; *Capic. Latr. consult.6. n.118., Card. de Luc. de Credit. disc.117. n.17., & 18., Rota cor. bon. mem. Lancetta dec.263. n.9., & 10., & in rec. dec.99. n.17. part.18.*

Clarior nullitate apparuit injustitia supradicti Judicati, desumpta tum ex eo, quod Creditum, pro quo fuit petita associatio, non erat certum, in-
10 dubitatum, atque liquidum in præcisa, & determinata quantitate ejus sortis Principalis, & propterea nec minus quoad fructus recompensativos in sequelam ejusdem sortis liquidandos, ut ad hujusmodi effectum pernecesse exigitur; *Pacific. de Salvian. interd. inspect.1. cap.5. n.2., Rot. cor. Bich. decis.709. n.3. & 4., & in recen. dec.191. n.7. part.18., & in Bonon. Legati 1. Julii 1709. §. Ratio cor. bo. me. Ansaldo*; Stante quod licet die 1. Januarii anni 1647. facta fuerit venditio bonorum controversorum pro certo, ac determinato pretio Ducatorum 3917., nihilominus eadem die mediante alio Instrumento fuit declaratum idem pretium non fuisse solutum, sed simulate
11 stabilitum fuisse in præcitata summa, quodque ad eruendum verum pretium bona prædd. intra mensem æstimari deberent per Peritos hinc inde eligendos, quod legitime factum fuisse doctum non extitit, & propterea pretium eorundem bonorum adhuc remanet in-

cer-

certum; *ad celebrem Constitutionem Justiniani in l. fin. Cod. de contrahen. emption.* magistraliter examinatam per *Rot. in dec. 567. cor. Merlin.*

Tum ulterius ex eo, quod PP. Carmelitæ non probarunt Moniales reas
12 Conventas possidere eadem bona, de quibus loquitur supra enuntiata venditio, sicuti etiam probare necesse est in Judicio associationis, alias tale remedium nunquam conceditur; *Cravett. consil. 111. n. 5., & sequen., Salust. Tyber. in Praxi lib. 2. cap. . . n. 22., Pacific. de Salvian. interd. inspect. 1. cap. 6. n. 3., Ridolphin. in Prax. part. 2. cap. 6. numer.* 87. 88. 89.

Non relevante, quod eadem probatio oriatur ex ipsa litis sustentatione, quia hoc procederet, quotiescunque Mo-
13 niales in hac lite non negarent se se possidere bona, de quibus loquitur suprad. venditio, & litem sustinerent, deducendo alias exceptiones præter illam defectus possessionis penes ipsas, ac non probatæ identitatis bonorum; At cum ipsæ negaverint, & negent possidere dd. bona, hæc sustentatio molestiarum eis a PP. Carmelitis illatarum, probat quidem ipsas tales molestias pati, sed tamen non concludit, eas possidere bona, ut supra, vendita, & ista esse illamet, quæ actualiter a Monialibus possidentur in contrada *di S. Luca*, ut optime declarando tradunt *Pacific. de Salvian. interd. Inspect. 1. cap. 6. n. 7., Ridolphin. in Prax. part. 2. cap. 6. n. 85.*, & firmavit *Rot. in Romana, seu Signina Salviani super reservatis 5. Aprilis 1737. §. Nec ad concludendum cor. Me.*

Et ita utraque &c.

ROMANA LEGATI SUPER SEQUESTRIS.

Die 16. Maii 1738.

ARGUMENTUM.

Sequestrum apponi nequit, ubi quantitas crediti non est liquida, apponibile autem est etiam super fructibus fideicommissi ad debitum non obligati, ubi pertinent ad debitorem.

SUMMARIUM.

1 *Sequestrum appositum pro executione judicati tolli non debet, nisi post integram satisfactionem debitoris.*
2 *Ubi quantitas crediti non est liquida, sequestrum non sustinetur.*
3 *Sequestrum est species executionis; atque ideo ubi fieri potest executio, apponi etiam potest sequestrum.*
4 *Sequestrum apponibile est super fructibus fideicommissi ad debitum non obligati, ubi pertinent ad debitorem.*
5 *Ex citatione a debitore expedita ad recipiendum creditum oritur confessio debiti, & acceptatio judicati, ac mandati expediti*; & num. seq.
6 *Unde amplius impugnari nequit validitas, & justitia mandati, nec reclamari a sequestro in ejus executionem apposito.*
7 *Sac. Rota difficilius revocat sequestrum, ubi debitor nimis durum se ostendit in solvendo debito.*

DECISIO CVII.

Sequestra facta pro parte Monasterii, & Monialium B. Mariæ Virginum Urbis super fructibus bonorum hæreditariorum, tam Timothei Junioris, quam Timothei Senioris de Ximenes possessorum a Philippo, & aliis fratribus pariter de Ximenes ad effectum consequendi satisfactionem Legati scutor. 3000. eidem Monasterio relicti ab Hortensia Ximenes — *Non esse revocanda* — hodie DD. responderunt, quia cum illa facta remanseriut Inquilinis, & conductoribus dd. bonorum vigore mandati ab hoc Sac. Auditorio relaxati contra eosdem fratres de Ximenes memoratæ Horteusiæ debitores, uti possessores bonorum, tum pro legitima ei debita super bonis Timothei Junioris communis Patris, ejusque fructibus ad rationem taxæ legalis, tum pro octava parte dotis sc. 800. Hieronymæ pariter communis Matris, & sic pro executione Judicati, tolli non debent
1 donec, & quousque non fuerit secuta totalis, atque integra satisfactio creditoris; Hæc namque est natura sequestri facti pro executione Judicati; *Jason. in leg. si fidejussor. §. Final. n. 17. ff.*, *qui*

sat.

sat. dar. cogant., *Sabell. resol.95. n.15.*, *& 16.*, *Ridolph. in prax. par.1. cap.14. n.171.*, *& seqq.*, *Magon. dec. floren.31. n.5.*, *Rot. post Zacch. de obligat. Cameral. dec.118. n.9.10.*, *& 11.*, *& cor. Buratt. dec.653. n.1.*, *& seqq.*

Nec obstat, quod recensita credita legitimæ, & dotis ad Hortensiam spectantia, licet sint certa in genere;
2 nihilominus incerta, & illiquida sint quoad eorum quantitatem, ideo dicta sequestra non sustineantur, quæ cum sint species executionis, omnino requirunt præcedentem crediti liquidationem; ut ex prædictis authoritatibus, & in specie dicta *dec.653. n.3.*, *& 4. cor. Buratto*.

Cessare namque visum fuit objectum, tum ex statu hæreditario supradicti Timothei Junioris de ordine Sac. Auditorii firmato, & ab omnibus Collitigantibus approbato, atque acceptato in successiva transactione anni 1715., tum insuper ex decisione in hac causa edita super negocio principali *die 6. Maii* 1729. *§.22. cor. bon. mem. Episcopo Corduben.*, ubi quantitas dotis Hieronymæ pro rata tangen. Hortensiæ liquidatur in scutis 1000.: tum denique ex mandato Rotali in horum sequelam pro certa, & determinata summa a Monialibus obtento, ac respective expedito, quo in statu existente exequibili, sicuti rite
3 potuisset fieri executio, ita ejusdem vigore fieri potuerunt supradicta sequestra, quæ executionis speciem important; *Bald. in cap.1. n.9. de sequestr. possess.*, *& fruct.*, *Rebuff. de sequestr. artic.1. Gloss.2. n.3.*, *Card. de Luc. de Judic. disc.13. n.2.*, *Rota post Constantin. ad Statut. Urb. dec.32. n.6.*, *cor. Buratto d. dec.653. n.3.*, *& cor. bon. mem. Molines dec.1134. n.2.*, *& 3.*

Minusque relevat, quod d. sequestra facta potissimum super fructibus bonorum fideicommissariorum Timothei Senioris jure proprio ad Fratres de Ximenes spectantibus, quæ obligata non sunt, nec pro credito legitimæ, nec pro altero credito dotis, sustineri non debeant uti facta in bonis alterius, quam debitoris. Animadversum siquidem fuit, quod dd. Fratres, non obstante cautela Angeli per ipsos allegata etiam vigore d. fideicommissi condemnati fuere ad consignandam Monasterio supradictam legitimam, & ratam dotis sub pœna mandati de gravando, & respective executivi pro eorum pretio, & quantitate, quatenus id adimpletum non fuisset, & consequenter cum iidem Fratres in hoc adimplemento defecerint, & quidem per integrum spatium unius anni cum dimidio, & ultra, retinendo semper, prout actu retinent bona hæreditaria Timothei Junioris obnoxia oneri recensitæ dotis, & legitimæ, jure quidem in his circumstantiis existimarunt DD. sequestra servanda esse etiam super fructibus bono-
4 rum fideicommissariorum Timothei Senioris, uti super effectibus propriis dd. Fratrum de Ximenes ex facto proprio, & ob ipsorum morositatem debitorum, ut in proximis terminis advertit; *Rot. cor. Gregor. dec.316. per tot.*

Eoque facilius in istum sensum venerunt, tum quia reflectendo ad fructus totius integræ hæreditatis Timothei Junioris per dd. Fratres a die obitus Patris huc usque perceptos, agnoverunt eosdem Fratres etiam ex ista causa in magna summa debitores de proprio; Tum quia aliæ facti circumstantiæ concurrunt; Nimirum, quod iidem fratres post expeditum mandatum, & post facta sequestra, citarunt inquilinos seque-
5 stratarios ad solvendum pensiones sequestratas favore d. Monasterii, atque ulterius subinde citarunt etiam ad recipiendam octavam partem Bonorum hæreditariorum Timothei Junioris Communis Patris in eo, quod respicit legitimam; unde ex actibus hujusmodi importantibus confessionem proprii debiti, & acceptationem rei Judicatæ, ac expediti mandati, *ad Text. in leg. cum fidem*, *ubi Bald. n.2. versic. aut dubitatur C. de non numer. pecun.*, *Bartol. in leg.*, *si cui res ff. de legat.*, *Menoch. præsumpt.135. n.18. lib.3.*, *Rot. in rec. dec.450. n.12. par.13.*, sicuti sublata fuit facultas eisdem fratribus impugnan-
6 di validitatem, & justitiam supradicti mandati, ita quoque præclusus extitit aditus reclamandi a prædictis sequestris rite factis in ejusdem mandati executionem, & quibus assensum præstitisse nofcun-

scuntur iidem fratres de Ximenes, eo ipso, quod citarunt, ut dictum fuit, Inquilinos pro consignatione pensionum sequestratarum favore Monasterii creditoris, ut præter supra congesta melius ad rem dixit *Rota cor. Puteo dec.73. in fin.lib.1., & 249. etiam in fin.lib.2., cor. Pen. decis.1250. n.4. tom.2., & in rec. dec.420. n.24. part.4. tom.4.*

Et tandem moti quoque fuerunt DD. ad denegandam petitam revocationem
7 sequestrorum, ex quo agnoverunt nimiam duritiem dd. Fratrum in assignando octavam partem Bonorum; dum post instantiam ab eis factam de mense Januarii proximi præteriti super receptione d. octavæ partis Bonorum pro legitima, ac respective super deputatione Periti ad effectum eandem separandi portionem, spreverunt prorsus devenire ad illius, ut par est, effectuationem, mediante opera Periti jam electi, & loco istius sese verterunt ad petendam revocationem sequestrorum ad unicum finem sese confovendi in perceptione dd. fructuum, & in longum pro viribus protrahere debitam executionem Rei Judicatæ Rotalis in notabile detrimentum Monasterii, quod uti Justitiæ dissonum nequaquam DD. tolerandum putarunt.

Et ita utraque &c.

ROMANA SALVIANI.

Veneris 16. Maii 1738.

ARGUMENTUM.

Immissus in Salviano ubi non excipit de suo credito ad effectum retinendi, sed ob insufficientiam fructuum perceptorum agit adversus alia bona debitoris, tenetur de iisdem fructibus rationem reddere, & insufficientiam ostendere; nec statur ejus notulæ juratæ. In Prædiis rusticis probata associatione præsumitur perceptio fructuum. Ubi debita & credita in unam eandemque personam coaluerunt est locus compensationi, & præsumitur animus compensandi; secus in diversitate personarum.

SUMMARIUM.

1 *Immissio in Salviano exigit creditum omnino certum, & liquidum;*
2 *Alias ea denegatur;*
3 *Sine redditione rationis nemo constitui potest Creditor.*
4 *Immissus in Salviano ubi non excipit de suo credito ad effectum retinendi, sed ob insufficientiam fructuum perceptorum agit adversus alia bona Creditoris, tenetur de iisdem fructibus rationem reddere, & insufficientiam ostendere, nec statur ejus notulæ juratæ.*
5 *Nemo præsumitur jactare suum.*
6 *In Prædiis rusticis probata associatione perceptio fructuum præsumitur; an vero idem sit in prædiis urbanis, remissive.*
7 *Citatio litis consortium a debitoribus Census emissa pro petenda reintegratione comprehendit omnes Associatos etiam expresse non nominatos.*
8 *Transactio non intervenienti non nocet;*
9 *Satisfactio tamen, aut illiquiditas sortis principalis Crediti consociorum ex ea apparens ipsi etiam obstat.*
10 *Acquiescientia longi temporis est argumentum illius satisfactionis.*
11 *Ubi Creditum & debitum in unam eandemque personam coaluerunt, est locus compensationi, & præsumitur animus compensandi;* & num.14.
12 *Secus in diversitate personarum.*
13 *Suscipiens in se debitum cum promissione relevationis ab omni molestia, & damno, efficitur principalis debitor.*

DECISIO CVIII.

Denegavit Sac. Auditorium, respondendo consueto Dubio in hac causa hodie a Me proposito: *Negative*: Josepho, ac aliis de Cerasolis Immissionem in possessionem cujusdam Domus hic in Urbe sitæ, & detentæ a Petro Paulo de Sixtis, quam in vim utilis Salviani Interdicti eisdem de Cerasolis, uti mediatis hæredibus Hieronymi Cerasoli Cessionarij Hæredumque Lutii Calderini in prima Instantia concessit A.C., ad effectum se se satisfaciendi de annua decursa rata scutor.5. fructuum Census sortis principalis sc.5000. anno 1602. impositi favore Fratrum de Cocchis a Nicolao, & aliis de Francionibus olim dominis supra enuntiatæ Domus, & respective, ut asserebatur, venditæ ab eis-

eisdem de Cocchis memorato Calderino pro summa sc.400.

Rationem ita decidendi DD. constituerunt in eo, quod ad hoc, ut locus sit Immissioni in vim d. utilis Interdicti, ultra alia illius nota requisita, primario, ac principaliter exigitur, quod
1 creditum, pro cujus satisfactione illa petitur, sit ita certum, atque indubitatum, tam in ejus substantia, quam in ejus quantitate, ut nullam in se se contineat notam vel turbiditatis, vel illiquiditatis; *Scapucc.de Salviano lib.2. qu.5.n.5., Rot. post.Pacific.de Salvian. Interdict. decis.203.n.1., & 3., & post Merlin. de Pignor. decis.122. n.18. & sequen., cor. Duran. dec.50. n.15., cor. Bich. dec.504. n.4., & cor. cl.me. Card. Falconer. tit. de Salvian. Interdict. decis.15. sub n.12.*; Cum autem supra enunciatum creditum Cerasoli non sit talis qualitatis, sed potius ex omni parte
2 te turbidum, ac illiquidum, merito denegata fuit petita Immissio; ut alias dixit *Rot. cor. bon.mem. Lancett. dec.613. n.6.,dec.824.n.12.,dec.1001.n.7., & in rec. dec.214. n.7. par.19.*

Turbiditas d. Crediti apparuit ex ipsomet Instrumento condito die 16. Februarii 1621., in quo Lutius Calderinus pro Francionibus debitoribus Census persolvit d. sc.400. in causam ejus fructuum illis de Cocchis Creditoribus, qui respective donec, & quousque facta fuisset restitutio ejusdem summæ, cesserunt Lutio annuam ratam sc.52. fructuum longe majoris quantitatis ejusdem Census, stante quod Francioni Debitores in ipso, eodemque Instrumento associarunt tam eosdem de Cocchis, quam eundem Calderinum ad possessionem duarum Vinearum, ex quarum fructibus unicuique satisfieri deberet pro rata eorum crediti: Unde cum prædicti in hac possessione, & retentione Vinearum continuaverint usque ad annum 1651., quo Francioni mediante Judiciali Sententia reintegrati fuere ad dd. Vinearum possessionem, ex fructibus hoc intermedio tempore perceptis memoratus Lutius vel præsumitur integraliter satisfactus de prædicto suo Credito, vel saltem ita illud redditur illiquidum, ut pro eo agi nequeat in hoc alio Judicio, nisi prius reddita fuerit ratio fructuum perceptorum, cum sine
3 ista Cerasolus ejusdem Lutii cessionarius non possit judicari in aliquo Creditor; *Rot. post Pacific. de Salvian. Interdict. dict. dec.203.n.4. & 5., cor. Cavalcr. decis.539. n.5., cor. Cels.dec.295.n.12.,cor. bon. mem.Lancett. dec.551.n.9., & 10., & in recent. dec.175. n.6., & dec.320. n.20. par.16.*

Quando enim associatus, vel in Salviano immissus non excipit de suo Credito ad effectum retinendi, sed varian-
4 do, & sub prætextu insufficientiæ fructuum perceptorum agit pro satisfactione adversus alia bona Debitoris, tunc tenetur semper reddere rationem de fructibus perceptis, & ostendere sibi de illis non fuisse satisfactum, ita ut nec minus fletur ejus notulæ juratæ, alias autem eo ex illius parte non adimpleto, semper viget præsumptio satisfactionis, vel saltem urget exceptio præmissa illiquiditatis Crediti; ut distinguendo tradunt; *Merlin. de Pignor. lib.5. qu.77. n.45., Rot. post Constantin. ad Stat. Urbis dec.185. n.2., & in rec. dec.451. n.12. par.13., & dec.175. n.8. par.16.*

Fortius dum petita a Francionibus debitoribus, & dominis Vinearum d. anno 1641. reintegratione ad illarum possessionem, ista concessa extitit ab A. C., sive Judice ab eo deputato, reservata liquidatione fructuum perceptorum, in modum, ut illi de Cocchis coacti fuerint sub die 24. Novembris 1651. devenire cum Francionibus ad novam transactionem, in qua, enunciata illiquiditate eorum crediti etiam quoad sortem principalem census, tam ex capite fructuum perceptorum, quam ex capite deteriorationis Vinearum, reduxerunt sortem principalem d. census alias scut.5000. ad solam quantitatem scut.2000., in quibus circumstantiis eo magis d. creditum Calderini dici debet vel satisfactum, vel illiquidum, nam in casum contrarium, nec concessa fuisset recensita reintegratio, nec Coc-
5 chi reduxisset censum, ut supra, cum nemo præsumatur jactare suum; juxta *Text.* expressum in *l. cum de indebito ff. de probat.*

Spreta responsione, quod memorata asso-

associatio non habuerit effectum quoad Calderinum, quodque insuper ipsamet non concludat crediti satisfactionem, nisi aliunde doceatur tum de effectiva exactione, tum de perceptione fructuum in ea quantitate, quæ creditum absorbeat; Quia quidquid sit quoad hoc ultimum, an nempe ex sola immissione
6 præsumenda sit fructuum perceptio, vel potius ad eam concludendam exigatur effectiva probatio perceptionis forsan procedens in bonis urbanis de sui natura non fructiferis juxta *dec.53.par.14. recen.*, allegatam a Cerasolis, non autem in prædiis rusticis, & vineis, ut hic; de effectuatione supradictæ associationis, ac fructuum perceptione constitit, tum ex præcitato Instrumento an.1621., tum insuper ex præd. judiciali sententia anni 1651., ac denique ex d. census reductione eodem anno facta per viam transactionis a creditoribus census ex causa illiquiditatis etiam sortis principalis ob fructus perceptos, ac deteriorationem vinearum; Nec subsistit, quod supradicta sententia reintegrationis emanaverit solum contra eosdem de Cocchis, nec in ea citatus fuerit Calderinus, quia in illa ultra dd. de Coc-
7 chis citati etiam fuere *alii litis consortes*, quod intelligi nequit, nisi de Calderino, qui una cum eisdem de Cocchis associatus fuerat ad possessionem vinearum, & consequenter erat consors d. litis promotæ a debitoribus census super reintegratione ad eandem possessionem.

Et licet Lutius Calderinus non intervenerit in supradicta transactione
8 anni 1651., & per consequens illa ei non noceat; nihilominus hoc non tollit, quod, sicuti ex illa apparet de satisfactione, aut illiquiditate crediti
9 etiam sortis principalis census quoad illos de Cocchis transigentes, atque censum reducentes; ita ex hoc eorum facto argui non valeat ad satisfactionem, & illiquiditatem crediti ejusdem Calderini consocii in associatione vinearum, ut alias dixit *Rot. cor. cl.mem. Card. Falconer. tit. de retinend. possess. dec.11. n.8., & in Hortana Præeminentiarum 16. Junii* 1704. *§.Final. cor. bon. mem. Kaunitz*.

Eoque fortius præmissa veniunt attendenda, stante silentio, sive acquie-
10 scentia Calderini, ejusque Successorum usque ad hodierna tempora in non agendo, ac proponendo opportunas instantias pro satisfactione controversi crediti, quod pariter argumentum præstat illius satisfactioni, quia credibile non est, quod quatenus ea secuta non fuisset, acquievisset per adeo longum tempus; *Rot.cor.Duran. dec.*409. *n.*22., *cor.bon. mem.Lancett. dec.*477. *n.*4., *& in rec. dec.*124. *n.*2. *par.*2., *& in Ariminen. Fideicommissi Bandi de Bandis* 10.*Januarii* 1701. *§.Quod verò. coram clar. mem. Card. Scotto*.

Præter hæc animadversum etiam fuit, quod Cocchi anno 1659. vendiderunt quandam apothecam pretio scut.750. Hieronymo Cerasolo, qui ex hoc pretii quantitate apud se retinuit summam
11 scut.600. pacto adjecto, quod hanc summam persolvere non teneretur, nisi postquam illi de Cocchis absolverint litem, quam habere possent cum Calderinis; ideoque cum successive idest anno 1662. idem Hieronymus acquisiverit ab eisdem de Calderinis supra expressum creditum pronunians ex recensito Instrumento anni 1621., & e converso nunquam solverit eisdem de Cocchis recensita scut.600., eo certius tale creditum Calderini incertum, atque illiquidum remanet, cum undique verisimile sit Hieronymum eandem acquisitionem fecisse animo illam compensandi cum dicta summa scut.600. per eum ut supra retenta; *Rot.cor.bon.mem. Lancett. dec.*1749. *n.*3., *& in recen. dec.*338. *n.*5. *par.*15., *& dec.*389. *n.*3. *par.*16., *& in Funen. Fideicommissi* 25. *Januarii* 1719. *§. Tanto minus. coram bon. mem. Ansaldo*.

Quantumvis in origine creditum Calderini non respiceret illos de Cocchis
12 creditores dd. scut.600., sed quidem illos de Francionibus debitores census, & sic compensatio locum habere nequeat; Quia cum illi de Cocchis in
13 alia transactione inita cum Francionibus anno 1651. susceperint in se idem creditum Calderini, promittendo relevare indemnes eosdem de Francionibus ab omni, & quacunque mo-

lenta, & damno, quod pati valuissent, per hunc actum effecti dicuntur principales debitores, ac si ab initio iidem de Cocchis pro hoc debito sese obligassent; *Rot. post Cenc. de Cens. dec.547. n.1., & 2., cor. Otthobon. dec.74. n.13., & cor. bo. me. Lancett. dec.628. n.18.*, consequenterque cum in his circumstantiis Hieronymus Cerasola repræsentando personam sæpedd. de Cocchis, a quibus supradictam apothecam emit, ex una parte dici possit debitor illorum de Calderinis propter memoratam crediti susceptionem, & ex alia eorundem de Cocchis creditor ex causa præfatæ acquisitionis ab eisdem de Calderinis

14 factæ, & dd. credita, & debita coaluerint in unam eandemque personam, bene sit locus compensationi, & subsistit illam Hieronymum facere voluisse; *Ruin. consil.148. n.1., & sequen. lib.1., Amat. resol.17. n.2., & sequen., Cartar. dec.62. n.2., & sequen., Rot. cor. bon. mem. Lancett. decis.1077. n.12., & 13., & in rec. dec.427. n.6. 7., & sequen. par.19. tom.2.*

Et ita &c. utraque &c.

MELEVITANA BENEFICII.

Lunæ 27. Januarii 1738.

ARGUMENTUM.

Donatio Jurispatronatus est nulla sine Ordinarii consensu, qui tamen ex lapsu 40. annorum præsumitur. Confirmatio donationis munitæ juramento cum promissione de eam non revocando retrotrahitur ad diem ipsius donationis, licet supervenerit post mortem tam Donantis, quam Donatarii, etiam in præjudicium intermediæ donationis ab Ordinario approbatæ; secus si prædictum juramentum, & promissio non intercesserint. Clericatus sufficit quod adsit tempore præsentationis; neque Patroni tenentur conditionem Clericatus apponere in ipso actu nominationis. Ut expressio Clericatus verificata censeatur, sufficit, quod adsit tempore datationis gratiæ. Valida est nominatio pueri, si Patroni conditionem apponant prius obtinendi dispensationem ætatis. Quoties compræsentato habili est jus quæsitum vel ob lapsum quadrimestris, vel ob legem fundationis habilitatem requirentis tempore nominationis, aut præsentationis, tunc in supplicatione pro gratia derogationis medietatis vocum debet fieri mentio tam ejusdem compræsentati, quam litis pendentis.

SUMMARIUM.

1 *Arbitrium Judicis a Jure regulatur; unde posita justificatione Literarum Apostolicarum, Judex non potest arbitrari pro retardanda earum executione.*

2 *Præsentatus a descendentibus illius, qui medietatem Patronatus acquisivit, dicitur justificasse expressionem, quod habeat pro se medietatem vocum.*

3 *Donatio Jurispatronatus sine consensu Ordinarii est nulla, & Juspatronatus transit in hæredes Donantis;*

4 *Consensus tamen ex lapsu 40. annorum præsumitur intercessisse.*

5 *Confirmatio donationis ab Ordinario reportata etiam post mortem tam Donantis, quam Donatarii convalidat ex tunc primum actum ipsius donationis;*

6 *Quod si intermedio tempore deventum fuerit vel per Donantem, vel per ejus hæredes ad alteram donationem approbatam ab Ordinario, tunc si prima donatio est simplex, & non munita juramento, ac promissione de eam non revocando, valet intermedia donatio, nec ullius roboris est confirmatio primæ;*

7 *Si vero firmata fuerit juramento, & promissione, valet confirmatio, & consensus Ordinarii retrotrahitur ad ipsam diem donationis, nec habetur ulla ratio donationis intermediæ:*

8 *Prædicta tamen retrotractio nocet hæredi Donantis, non autem Tertio;*

9 *Dicitur autem Tertii figuram gerere ille, qui jure proprio succedit in Juspatronatus, & independenter a primo Donante.*

10 *Causam habens ab alio, revocare, & intervertere nequit actum, quem nec revocare, nec intervertere poterat ejus author.*

11 *Clericatus non est necesse, ut adsit de tempore nominationis, neque Patroni in ipso nominationis actu tenentur conditionem Clericatus adjicere, sed suffi-*

sufficit, ut dicta qualitas verificetur tempore præsentationis.

12 *Ad incurrendam pœnam privationis juris iterum nominandi requiritur scientia incapacitatis Præsentati clara, & palpabilis, ac dolum importans; ita ut sufficiat quælibet causa, ac ignorantia, quamvis minus vera, nec a jure approbata præsertim in Patronis laicis.*

13 *Ut expressio Clericatus verificata dicatur, sufficit, quod adsit tempore datationis gratiæ.*

14 *Ut Beneficiatus sit capax recitandi Officium Divinum, sat est, ut latine legere sciat, etiamsi non intelligat, quid legit;*

15 *In recitatione enim Officii Divini major non requiritur capacitas, quam in recitatione Officii parvi.*

16 *Dispensatio recitandi Officium parvum pro Officio Divino ad effectum capacitatis pro habendo beneficio bene supervenit etiam post lapsum quadrimestre, & pendente lite.*

17 *Valida est nominatio pueri laici, si Patroni conditionem apponant obtinendi prius dispensationem Apostolicam pro ætate, & Ordinarium rogent ad conferendum primam Tonsuram ante institutionem;*

18 *Et consequenter valida est etiam subsequens gratia pro Præsentato cum derogatione medietatis vocum, prævia dispensatione a defectu ætatis.*

19 *Quando compræsentato habili non est quæsitum jus vel per lapsum quadrimestris, vel per legem fundationis habilitatem requirentis de tempore nominationis, aut præsentationis, tunc petens dispensationem mentionem facere non tenetur de capaci ab altera medietate Patronorum præsentato, & de lite pendente.*

20 *Omnis benigna interpretatio capienda est pro Præsentato, qui sit de sanguine Patronorum, & fundatoris in concursu cum Præsentato penitus extraneo.*

DECISIO CIX.

Beneficium Jurispatronatus, quod usque ab anno 1558. fundavit Simeon Caxar favore Paulæ ejus uxoris, & illius descendentium, delatum inde fuit pro medietate ad Joannem Mariam Bigeni Nepotem, & pro altera ad Æmiliam nuptam in Familia Camilleri neptem ejusdem Simeonis Fundatoris; anno autem 1693. præfatus Joannes Maria Bigeni indubitatus Patronus suam medietatem Patronalem transtulit in Michaelem Bigeni ejus Filium titulo irrevocabilis, ac juratæ donationis, quæ licet tunc fortasse authoritate Ordinarii confirmata fuisset, ad majorem tamen cautelam alia superaccessit ratificatio, seu confirmatio Episcopi Melevitani die 22. Septembris anni 1735.

Vacato itaque eodem mense, & anno controverso beneficio per obitum Michaelis Caxar, Georgeus, Gratius, & Antonius Fratres, & filii ejusdem Donatarii, nominarunt Joannem Bigeni ejusdem Georgii filium, qui cum ob ejus pusillam staturam ad Clericalem Tonsuram initiari nequiverit ab ejus Ordinario, iidem tres Fratres, & Patroni, durante adhuc quadrimestris tempore ad aliam devenerunt nominationem favore Michaelis Bigeni filii pariter ejusdem Georgii, qui, prout in ejus nominatione cautum fuerat, obtenta prius Clericali Tonsura, reportavit subinde etiam in eodem quadrimestris tempore dispensationem Apostolicam super defectu ætatis, una cum gratia pro Præsentato, seu derogatione medietatis vocum.

Interea autem cum Maria Zammit, authumans tres partes habere in integro hujusmodi Jurepatronatus, nempe unam medietam vigore donationis a Joanne Camillerio reportatæ, ac aliam medietatem alterius medietatis spectantis Joanni Mariæ Bigeni vigore pariter consimilis donationis sibi factæ ab Angelica, Victoria, & Gratia hæredibus Ursulæ olim hæredis dicti Joannis Mariæ Bigeni, nominaverit ad idem Beneficium Antonium Zammit ejus filium, contestata idcirco fuit lis coram Vicario Generali Melitæ, cui etiam directæ fuerunt Literæ Apostolicæ Michaelis, qui cognita verificatione earundem literarum, sententiam protulit pro illarum executione, a qua interposita appellatione, directaque mihi com-

commissione examinandum Dominis proposui dubium — *An intret arbitrium pro retardanda executione literarum Apostolicarum, ita ut sit danda institutio Antonio in casu &c.* — quod *Negative in omnibus* resolverunt.

Cum enim literæ Apostolicæ, quas obtinuit Michael Bigeni, in omnibus
1 suis partibus justificatæ reperiantur, nunquam intrare valet arbitrium, quod a Jure regulatur ad effectum retardandi earundem literarum executionem, per *Text. in cap. literis de rescript.*, *& in cap. Si Capitulo de concess. præbend. in 6.*, & in similibus terminis firmavit *Rot. dec.297. n.1. cor. bon. mem. Molin.*, *dec.21. n.1.*, *& 2. de Jurepatr. coram clar. mem. Card. Falconer.*, *& in Nolana Beneficii* 11. *Februarii* 1729. *§. Eo quidem cor. R. P. D. Nunez*.

Consistit enim præcipuum gratiæ fundamentum in eo, quod Michael Bigeni fuerit præsentatus a medietate saltem Patronorum; hujusmodi sane expressio satis verificata apparuit, dum certum est in facto, quod Juspatronatus controversi beneficii pro medietate in Joannem Mariam Bigeni devenit, & pro altera in Æmiliam ejus sororem nuptam in domo Camilleri; cum autem idem Joannes Maria anno 1693. dona-
2 verit dictam suam medietatem Michaeli filio, a quo ortum duxerunt Georgeus, Gratius, & Antonius moderni Patroni, qui eundem Michaelem præsentarunt, palam inde fit, quod satis verificata remanet expressio, quod ipse Michael præsentatus fuerit a medietate saltem Patronorum, habeatque pro se medietatem vocum, sub cujus narrativa gratiam pro Præsentato obtinuit, cum derogatione alterius medietatis vocum; *Rota in Cæsaraugustana Cappellaniæ* 21. *Martii* 1735. *§. Hinc propterea cor. R. P. D. Bussio*, *&* 27. *Februarii* 1736. *§. Pro verificatione cor. R. P. D. Nunez*, *& in Lauden. Beneficii* 21. *Aprilis* 1738. *coram R. P. D. Peralta*.

Frustra autem in dubium revocabatur validitas ejusdem donationis ob de-
3 fectum consensus Ordinarii, qui sicuti inficit ipsummet actum donationis, ita operatur, quod Juspatronatus post obitum Donantis transierit ad illius hæredes, de quo proinde Angelica, Victoria, & Gratia hæredes mediatæ dicti Joannis Mariæ Bigeni recte potuerint titulo donationis ab Ordinario approbatæ dictum Juspatronatus transferre in Mariam Paulam Zammit, quæ præsentavit Antonium filium suum.

Quoniam omissa inspectione super viribus ejusdem donationis reportatæ a Maria Paula Zammit, objectum compertum fuit insubsistens penitus, ac minus habens tam in Jure, quam in facto; in Jure quidem, quia cum a die dona-
4 tionis factæ a dicto Joanne Maria Bigeni anno 1693. ad annum 1735., quo obiit ultimus beneficii possessor, intercesserit lapsus quadraginta, & ultra annorum, statim insurgit præsumptio Juris super interventu ejusdem consensus Ordinarii in ipso actu donationis; juxta *Text. in cap. cura, ubi Gloss. verb. legitima de Jurepatron.*, *Vivian. eodem tractat. par.1. lib.4. cap.1. n.30.*, *Barbos. de Offic.*, *& Potest. Episcop. par.3. allegat.71. n.3.*, *Rota decis.206. n.9. par.13. recen.*, *& dec.803. n.13. cor. Emer. Jun.*

In facto quoque, quia ad abundantiorem cautelam, &, quatenus opus
5 esset, reportarunt moderni Patroni de anno 1735. confirmationem prædictæ donationis ab Ordinario, quæ, licet supervenerit post mortem tam Donatoris, quam Donatarii, adhuc tamen convalidavit *ex tunc* primum actum ejusdem donationis; per *Text. in cap. suggestum de Jurepatr.*; tradunt communiter *Pignatell. consult. Canon.96. n.9. tom.2*, *Sanminiat. controver.197. sub n.43.*, *& 55.*, *Rot. dec.17. n.5.*, *& 6. de Jurepatron. in antiq.*, *dec.415. n.5. cor. Durano*, *& dec.40. n.21.*, *& dec.41. n.10. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Non attento, quod de anno 1735., quo supervenit confirmatio, res amplius non erat integra, eo quia aderat intermedia donatio, & quidem ab Ordinario approbata, facta a prædictis Angela, Victoria, & Gratia filiabus Ursulæ filiæ, & hæredis Joannis Mariæ Bigeni favore Mariæ Paulæ Zammit, in cujus præjudicium nulla ratio haberi

ri potest consensus Ordinarii postea superventi, & re non amplius integra.

Siquidem hoc procedere posset, quoties ageretur de donatione simplici nul-
6 lo juramento, & promissione de eam non revocando munita, quo casu consensus Ordinarii post factam secundam donationem superventus retrotrahi non posset usque ad diem primæ donationis in præjudicium secundæ, quia sicuti ante consensum Ordinarii Juspatronatus, nec quoad possessionem, neque quoad proprietatem abdicatur a persona Donantis, ita ante eandem confirmationem potest transferri idem Juspatronatus in alium, sive per ipsummet Donantem, sive per ipsius hæredes, ut loquuntur *Cardin. de Luc. de Jurepatron. discurs.56. n.10., & sequen., Adden. ad dec.46. n.57., & sequen. part.9. recen., Rot. post Vivian. de Jurepatr. dec.151. n.8., & seq., dec.430. n.12., & seq. par.9., dec.372. n.26., & sequen. par.11. recen., dec.277. per tot. cor. Biebio, dec.15. n.7. cor. Caprara, & dec.40., & 41. de Jurepatron. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Ast diversimode res se habet in concreto casus, quo Joannes Maria Bige-
7 ni suam donationem firmavit juramento, ac expressa promissione de eam non revocando; in his enim terminis consensus Ordinarii postea superventus retrotrahitur ad ipsum diem donationis, etiam in præjudicium secundæ factæ vel ab ipso Donante, vel a suis hæredibus; quippe quia per ipsum juramentum abdicatum penitus remansit omne Jus, quod habebat Donator, & ejus Successores causam ab eo ducentes, ob effectum realem, quem parit juramentum quoad robur donationis, licet personalem quoad vinculum animæ, ita ut eadem ex parte eorum, ipsius juramenti virtute illico, & usque ab initio evaserit irrevocabilis ante consensum etiam Ordinarii, qui propterea poterat quandocunque supervenire, & suum operari effectum; ut in puncto tradunt distinguendo casus *Decius consil.639. per totum*, & signanter *n.6., Vivian. de Jurepatron. lib.4. cap.1. sub n.39., & 44., Pignatell. Consult. Canon.96. n.10., & 12., & seq. tom.6., Campanil. diversf. Jur. Canon. rubr.11. cap.13. n.371., & n.374., Antunez. de Donat. Reg. lib.3. cap.28. num.93., Sanminiat. controv.136. n.59., Piton. de contr. Patron. allegat.40. sub n.10., & 29., Rot. dec.17. de Jurepatron. in antiqu. per tot., dec.23., & 24. lib.13. de Jurepatron. in Mantiss. apud Card. de Luc. tom.4., dec.80. per tot. par.17. recen., dec.464., & dec.502. cor. bon. mem. Molines, dec.56. cor. bon. mem. Lancetta, & dec.148. n.13. cor. bon. mem. Kaunitz.*

Spreta penitus replicatione, quod ista retrotractio consensus Ordinarii ad
8 diem donationis admitti potest in præjudicium hæredum, non autem Tertii; nam Maria Paula Zammit tanquam Donataria filiarum Ursulæ non potest figuram Tertii gerere, cum filiæ Ursulæ sint hæredes hæredis Joannis Mariæ Bigeni primi Donantis; & tunc
9 Tertii figuram induere posset, quoties ipsa successisset in dicto Jurepatronatus Jure proprio, & independenter a primo Donante, ut erat casus in *Melevitana Jurispatronatus cor. Molines, & Lancetta, post Card. de Luc. dec.25., 26., & 27. in Mantiss. lib.13. tom.4.*; Quapropter sicuti Joannes Maria Bigeni primus Donator, & Author mediatus Mariæ Paulæ Zammit, sive ipsius hæredes facultatem nullimode habebant revocandi primam juratam donationem ob ejus irrevocabilitatem etiam ante consensum Ordinarii, ita non potest eandem primam donationem in-
10 tervertere eadem Maria Paula, quæ causam habet ab hæredibus primi Donantis, quam intervertere, & revocare non poterant ejus Authores, ut docent *Sanminiat. dicta controv.136. per tot.*, & signanter *n.63., Pignatell. dicto consult.96. n.12. tom.6., Piton. dicta allegat.40. n.11., & 12. de controv. Patron.*

Probata itaque validitate donationis, inutiliter opponebatur, quod Georgeus, Gratius, & Antonius Patroni deciderint pro hac vice a Jure iterum præsentandi, ex quo primo loco nominarunt Joannem Bigeni laicum absque conditione assumendi Clericatum, quique irregularis quoque erat ob patentem

sui

sui corporis defectum, nempe quia pusillus erat, & per consequens ad alteram nominationem devenire nequibant.

Pro eo enim, quod attinet ad primam objectionis partem, placuit re-
11 sponsio, quod necesse non erat, ut clericalis qualitas intercederet de tempore nominationis, neque, ut Patroni in ipso nominationis actu hujusmodi Clericatus conditionem adjicerent, sed sat erat, ut similis conditio verificata fuisset, & eodem tempore, quo nominatio exhibenda erat coram Ordinario pro institutione, prout revera fecit ipsemet Joannes, qui comparendo in actis Curiæ, nominationemque suam exhibendo petiit -- *Ut postquam ipse exponens fuerit prima Clericali Tonsura initiatus, prout ad hunc effectum preces jam porrexit Illustrissimo &c. institui per hanc magnam Curiam in dicto Jurepatronatus &c.*, ut in similibus terminis alias firmavit *Rot. in Melevitana Beneficiorum* 10. *Junij* 1712. *coram Emo Domino Cardinali Aldrovando impress. penes Piton. de Controv. Patron. alleg.*10. *n.*436., *& sequen.* cum aliis ibi allegatis.

Altera verò objectionis pars quoad prætensam irregularitatem statim submovebatur ex eo, quod defectus staturæ Joannis Bigeni primi nominati non erat adeo certus, & indubius ob ejus teneram ætatem, ut absolute, & secundum communem reputationem illum redderet incapacem nedum septem Ordinibus, sed etiam Clericali Tonsura; hoc enim repositum erat in arbitrio ipsius Ordinarii, quod cum Patronis ignotum penitus esset, dici proinde nequit eos incurrisse gravissimam privationis pœnam iterum non nomi-
12 nandi pro illa vice; ad quam sane incurrendam requiritur scientia clara, & palpabilis, dolumque positivum importans, ita ut ad eos excusandos admittatur quælibet causa, ac ignorantia, quamvis minus vera, & non approbata a Jure, & præsertim in Patronis laicis, qui non ita exacte, sicuti Patroni Ecclesiastici, Præsentati capacitatem exquirere tenentur; juxta magistralem *Gloss. in Cap. Cum vos verb. Mi.n.ıs i.lonee, & ibi Abb. n.*22.*de Offic. Ordin., Lambert. de Jurepatr. par.*1. *artic.*3. *quæst.*10. *n.*1., 18., *&* 22. *lib.*2., *Vivian. eodem tract. lib.*6. *cap.*7. *n.*68., *Card. de Luc. de Jurepatron. disc.*43. *n.*11., *Piton. de Controv. Patron. allegat.*2. *sub num.*13., *& allegat.*81. *sub num.*8., *Rot. dec.*459. *num.*28., *&* 29. *par.*19. *recen.*, *dec.*91. *n.*5. *cor. Priolo, dec.*72. *n.*9., *&* 19. *cor. Ansald.*, *decis.*465. *n.*16. *cor. Caprar.*, *& in Colonien. Decanatus* 14. *Junij* 1723. *§. Neque cor. Illmo Corio*, *&* 28. *Januarii* 1729. *§. Satisfecit*, *& §. Demum cor. bon. mem. Gamaches*.

Ex hucusque deductis abunde verificatum remanet præcipuum gratiæ fundamentum in narrativa Summo Pontifici per Michaelem Bigeni expositum, quod nempe ipse præsentatus fuerit a medietate saltem Patronorum; eadem, immo majori facilitate justificatæ apparuerunt eædem literæ Apostolicæ Michaelis in altera parte, in qua exposita fuit qualitas Clericatus, & quidem antecedenter ad diem datæ gratiæ. Eo quia licet tempore nominationis Clericali Tonsura ipse Michael insignitus
13 non esset, adhuc tamen de tempore, quo gratia Pontificis datata fuit, jam Clericus erat effectus, & proinde hoc exuberat, ut quoad expressionem Clericatus eædem literæ qualificatæ dicantur, cum sufficiens sit, ut gratia de tempore datæ inveniat de facto, & re ipsa subjectum capax ejusdem gratiæ, quemadmodum indubitabile est, de eo tempore fuisse Michaelem, ut in fortioribus terminis docent *Campanil. in divers. Jur. Canonic. rubr. dicto cap.*6. *n.*3., *Ventrigl. in Prax. part.*2. *annot.*6. *§.*1. *a n.*8., *Lotter. de Re Benefic. lib.*2. *quæst.*47. *n.*92., *Piton. de Controv. Patron. allegat.*1. *n.*15., *Rot. decis.*175. *n.*25., *& seq.*, *cor. Caprar.*, *& dec.*136. *n.*16. *cor. bon. mem. Kaunitz*.

Justificatio demum earundem literarum in expressione idoneitatis ejusdem Michaelis ad recitandum Divinum Officium in discrimen pariter revocari non poterat; nam cum executor in literis designatus testetur eundem Michaelem aptum reperiisse ad recitandum Officium parvum, & callentem

lin-

linguam latinam, capax per consequens dicendus est quoque pro recitatione Officii Divini, dum ad hunc effectum
14 alia non requiritur aptitudo, quam ut Beneficiatus sciat legere, seu recitare latine eodem modo, quo requiritur in recitatione Officii parvi, absque eo quod sciat capere, quod legit, & recitat; ut juxta communem Theologorum sententiam late tradunt *Navar. Oration. cap.11. n.38., Suar. de Relig. tom.2. lib.4. de Hor. Canonic. cap.27. n.5., & 6., Trulleneb. Oper. Moral. tom.1. lib.1. cap.7. dub.29. n.1., & 6., Sanch. cons. moral. lib.7. cap.2. dub.50. n.1., & 3., & dub.51. n.3.* Nec alia intercedit differentia inter recitatio-
15 nem Officii parvi, & Officii Divini, quam circa majus, vel minus incommodum, dum Officium parvum facile recitari potest, Officium verò Divinum nonnisi cum magno incommodo, & per multas horas; ut prosequitur *Suar. dicto cap.27. n.6., Trullench. dicto dub.29. num.6., & Sanchez. dicto lib.7. cap.2. dub.51. n.3.*

Cæterum & in omnem casum omnis cessat difficultas, quia successive supervenit Pontificis dispensatio ab hoc onere recitandi Divinum Officium, qui loco ipsius sub motivo; *ut Orator literarum studiis commodius incumbere valeat* indulsit, ut recitare possit Officium parvum usque ad ætatem quindecim annorum; non obstante quod hæc dispensatio supervenerit post jam lapsum quadrimestre, & pendente lite in partibus; quoniam cum hujusmodi dispensatio univoce respiciat interesse Eccle-
16 siæ, & augmentum Cultus Divini, in cujus gratiam statuta fuit recitatio Officii Divini, nec ullo unquam modo tangat, seu percutiat substantiam gratiæ, & interesse Antonii Zammit, cui nullum irrogatur præjudicium, si Michael loco Officii Divini utatur Officio parvo; idcirco dispensatio ista quocunque tempore etiam pendente lite poterat supervenire, cum per eam nulli fiat injuria; sed tantum remittatur illud Jus, quod Pontifici competebat, quodque concessum erat in gratiam Ecclesiæ, cujus est Caput ipse Summus Pontifex; ut juxta doctrinam *Abbatis* tradunt *Oldrad. consil.109. n.9., & consil.299. sub n.4. vers. unde quando aliquis, & sequen., Lotter de Re Benef. lib.2. quæst.31. n.23., & sequen.*

Quibus ita constabilitis, frustra redarguebatur etiam nominatio facta in Personam Michaelis, ex quo hic nondum erat Clericus; neque legitimam habebat ætatem ad assequendum Beneficium; siquidem Patroni solliciti fuerunt expressam apponere conditionem
17 in actu nominationis reportandi prius per eundem Michaelem Apostolicam dispensationem super defectu ætatis, & simul rogarunt Episcopum, ut ante institutionem eum Clericali Tonsura insigniret, prout evenit; & ob id nominatio legitime peracta fuit, licet de ipsius tempore Clericus non esset, ac valida per consequens fuit etiam sub-
18 sequens gratia, quam Pontifex, prævia dispensatione a defectu ætatis, concessit cum derogatione alterius medietatis vocum, ad tradita per *Lotter. de Re Benef. lib.2. quæst.97. n.92., Ventrigl. in prax. par.2. annot.6. §.2. n.8., Garz. de Benefic. cap.1. par.7. n.25., & 29., Vivian. de Jurepatron. lib.5. cap.7. n.50. part.2., Card. de Luc. de Jurepatron. disc.45. n.7., & disc.70. n.18., Rot. dec.4. per tot. cor. Pœnia, & in dicta Melevitana Beneficiorum 10. Junii 1712. §. Pro remotione coram Emo D. Card. Aldrovando re a'. per Piton. de Controv. Patron. dicta allegat.100. n.437.*

Sicuti etiam inutili diffugio opponebatur vitium subreptionis earundem
19 literarum ob subticitam præsentationem Antonii Zammit factam ab altera medietate Patronorum, quique erat idoneus ad assequendum dictum Beneficium absque ulla dispensatione, & ob omissam quoque litis mentionem; hujusmodi enim omissiones tunc inducere possent subreptionem, quando Antonio Zammit alteri Compræsentato habili, & capaci fuisset jam quæsitum Jus, vel ob lapsum temporis, nempe quadrimestris, vel ob legem fundationis habilitatem requirentis de tempore præsentationis; sed cum in casu, de quo agitur, nulla adsit lex fundationis Jus tribuens habilitatem habenti de tem-

tempore nominationis, aut præsentationis, cumque gratia pro Præsentato reportata fuerit intra terminum ejusdem quadrimestris adhuc durantis, in his terminis, sicuti nullum Jus certum, & radicatum quæsitum erat Antonio Zammit, tum ob deficientiam legis fundationis; tum ob continuationem quadrimestris; ita de nullo subreptionis vitio redargui possunt literæ Apostolicæ Michaelis obtentæ absque expressione alterius capacis præsentati ab altera medietate Patronorum, & absque mentione litis, ut distinguendo casus docent *Piton. de Controv. Patron. allegat.2. sub n.17. §. In casu, Lotter. de Re Benef. lib 2. quæst.51. n.52., Rosf. de execut. liter. Apostol. part.1. cap.5. n.120., Card. de Luc. de Benef. disc.54. n.3., Rot. dec.239. n.22., & sequen. par.16. recen., dec.937. n.19., & 20. cor. bon. mem. Molines, in Aretina Beneficii 24. Januarii 1735. §.9. coram R.P.D. Peralta, & in Cæsaraugustana Cappellaniæ 27. Februarii 1736. §. Respectu cor. R. P. D. Nuncz.*

Quæ omnia eo libentius admissa fuerunt, quia Michael Bigeni reperitur
20 esse de sanguine tum Patronorum, tum ipsiusmet Fundatoris, in cujus gratiam per consequens omnis sumenda est interpretatio favorabilior, ac omnis de eo benigna est habenda ratio in concursu Antonii Zammit penitus extranei; ex animadversis per *Piton. de Controv. Patron. allegat.4. n.1., & allegat.20. n.7., Rot. dec.992. n.33. cor. bon. mem. Molines, dec.11. sub n.17. de Jurepatr. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Pennen. Beneficii 20. Junii 1727. §. Non obstante cor. R. P. D. Mitlino.*

Et ita utraque &c.

SUTRINA PECUNIARIA.

Lunæ 9. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Cautela Angeli ab hærede allegata ratione prætensi crediti, non verò ex causa dominii apta non est ad retardandam executionem mandati contra bona hæreditaria relaxati. Ex simplici promissione solvendi debita hæreditatis non amittitur beneficium Inventarii; amittitur tamen ex transactione, in qua hæres obligando propria bona aliquid utilitatis percipiat.

SUMMARIUM.

1 *Restitutio in integrum non conceditur nisi concurrente læsione, sive injustitia Judicati.*

2 *Qui allegat cautelam Angeli approbare censetur sententiam, & mandatum.*

3 *Cautela Angeli allegata ab hærede ratione prætensi crediti, non ex causa dominii bonorum, apta non est ad retardandam executionem mandati relaxati contra bona hæreditaria.*

4 *Hæreditas præsumitur opulenta, & solvendo.*

5 *Beneficium Inventarii præservat hæredem a damno;*

6 *Non verò efficit, ut ille quicquam lucretur in damnum Creditorum hæreditariorum.*

7 *Probato, quod hæreditas opulenta sit, & solvendo, exceptio insufficientiæ bonorum rejicitur.*

8 *Actus, & declaratio peracta ad instantiam alicujus, & plene executioni demandata contra eum absolutam probationem constituit.*

9 *Binæ probationes per se exuberantes si una concurrant, clarior insurgit veritas.*

10 *Calculus hæreditarius non afficit, neque probat contra non citatum, nec in electione Periti, nec in discussione status hæreditarii, nec in relatione Periti.*

11 *Status activus bonorum hæreditariorum firmandus est habito respectu ad tempus aditionis hæreditatis;*

12 *Cum de uno ad aliud tempus non bene fiat illatio.*

13 *Peritia in pluribus partitis erronea attendi nequit, præsertim collata cum contrariis concludentibus probationibus.*

14 *Transactio solemniter exarata cum promissione solvendi certas annualitates usufructuario usufructum renuntianti, ostendit opulentiam hæreditatis.*

15 *Ex simplici promissione solvendi debita hæreditaria non amittitur beneficium In-*

Inventarii; amittitur tamen ex transactione, in qua hæres obligando propria bona aliquid utilitatis percipit.

DECISIO CX.

PRævio Beneplacito Apostolico per organum Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium concesso inita fuit sub die 13. Junii anni 1721. transactio inter quond. Catherinam Vannucci hæredem usufructuariam quond. Michaelis Angeli Taddei ex una parte, & Conventum, ac PP. S. Francisci Ordinis Minorum Conventualium Terræ Capranicæ ex altera, in qua præfata Catherina cessit, ac renuntiavit prædictis Conventui, & PP. eundem usumfructum, & quidquid aliud ex quacunque causa ei competeret, & competere posset contra dictam hæreditatem sua vita durante, & e converso Conventus, ac PP. in vim supradicti Beneplaciti, sive facultatis Sac. Congregationis Episcoporum, & Regularium promiserunt, & sese obligarunt persolvere eidem Catherinæ anno quolibet, pariter illius vita durante, scuta viginti, nec non tradere in eadem Terra Capranicæ salmas quinque vini, & insuper promiserunt, sesque obligarunt satisfacere omnibus, & singulis Creditoribus supradictæ hæreditatis.

Eisdem Creditoribus hæreditatis dimissis, recusarunt Conventus, & PP. S. Francisci persolvere dicta annua scuta viginti; ac tradere salmas quinque vini eidem Catherinæ, excepto primo anno post expletam transactionem; quapropter ea defuncta, & scripta sibi hærede Catherina Porta, ista judicialiter egit, commissaque causa a Sanctissimo Domino Nostro fæliciter Regnante Rmo P. D. A. C. cum Voto RR. PP. DD. Locumtenentium, qui procederet sola facti veritate suspecta, & appellatione remota, obtinuit sententiam definitivam super executione, & observatione enuntiatæ transactionis, ac super solutione annualitatum decursarum a die 1. Maii 1722. usque ad diem 2. Februarii 1734., pro quibus in eadem sententia relaxatum extitit mandatum executivum contra bona hæreditaria memorati Taddei Testatoris, quod ob transitum dictæ sententiæ in rem judicatam fuit etiam expeditum.

Ad impediendam verò dicti mandati executionem iidem Conventus, ac PP. allegarunt solitam cautelam Angeli, contendentes eadem omnia bona hæreditaria retinere pro debitis in eadem hæreditate repertis, atque ab ipsis dimissis; sed exceptio hujusmodi ab eodem Rmo P.D.A.C. pariter cum Voto eorundem RR. PP. Locumtenentium rejecta remansit: devoluta tamen causa ex Rescripto Signaturæ Gratiæ in gradu appellationis ad hoc Sac. Auditorium, & mihi commissione directa cum clausula -- *De causis* -- consuetum hodie DD. meis proposui dubium -- *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum* -- cui responsum reddere non dubitarunt -- *Constare de re judicata*.

Et optimo quidem Jure, quia quotiescunque constat de justitia rei judi-
1 catæ, nunquam locus est restitutioni in integrum, quæ nullo modo conceditur, nisi concurrente læsione, & sic injustitia præcedentis Judicati; ut sæpius dixit *Rota*, & præsertim *in Salamantina Pecuniaria 28. Februar. 1735. §. Justitia, & in Toletana Jurium Parochialium 7. Maii 1736. §. 1. cor. Me.*

Justitia autem supradictæ rejectionis cautelæ Angeli, præscindendo a justitia alterius præcedentis sententiæ, sive mandati relaxati favore Catherinæ pro solutione annualitatum decursarum, quam PP. amplius in quæstionem revocare non possunt, non solum quia eadem sententia, ut dictum est, pariter transitum fecit in rem judicatam; sed etiam ex eo, quod recensiti PP. adversus executionem dictæ sententiæ, seu manda-
2 ti allegarunt cautelam Angeli, de qua nunc est quæstio, censentur eandem sententiam, ac mandatum approbasse, ut advertit *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de dote dec. 8. n. 6.*, oriri visa fuit, ex qua eadem cautela Ange-
3 li non fuit a PP. allegata ratione dominii bonorum per ipsos detentorum, sed unice ratione crediti per ipsos prætensi super bonis hæreditariis ex causa dimissionis creditorum hæreditario-

rum, & acquisitionis eorum jurium post aditionem ipsius hæreditatis, & consequenter apta non est retardare executionem, atque consumationem supradicti mandati dumtaxat relaxati contra bona hæreditaria; *Cenc. de Censf. quæst.9. n.16.*, *Posth. de manut. observat.56. n.9.*, *& plurib. seqq.*, *& resolut. civil.72. n.48.*, *& seq.*, *Card. de Luc. de Judic. disc.30. n.13.*, *Rot. post Cenc. de Cens. dec.231. n.4.*, *& seq.*, *& dec.232. n.18.*

Non relevante, quod detractis dictis creditis, ac bonis hæreditariis pro eorum intranti quantitate non adsint alia bona hæreditaria, super quibus consequi possit suum creditum; quia omnis præsumptio viget, quod hære-
4 ditas sit opulenta, & solvendo; atque etiam capax solutionis dd. annualitatum; ut ultra supra allegatos tradit; *Bursat. consil.9. n.24. lib.1.*, *Nat. consil.214. n.15.*, *Thomas. de Inventar. tit.13. de effect. Invent. cap.16. n.220.*, *& cap.22. n.365.*, *Rot. coram Duran. dec.213. n.13.*, & propterea sub tali prætextu eadem solutio impediri ne-
5 quit; cum beneficium Inventarii præservet quidem hæredem a damno; *Adden. ad Gregor. dec.418. sub n.15.*, *Rot. cor. Mantic. dec.326. n.5.*, *& cor. Coccin. dec.8. n.8.*, *& cor. Duran. dec.245. n.5.*, non autem efficit, ut ille aliquid
6 lucretur in præjudicium Creditorum; *Thomas. de Inventar. loc. cit. n.23.*, *Gregor. dec.67. n.12.*, *Mantic. d. decis.326. n.5.*

Quæ omnia si procedunt in terminis solius præsumptionis, eo magis procedere visa fuerunt DD. in casu præsenti, in quo constitit, & probatum fuit ex parte Catherinæ, etiam detractis creditis a PP. prætensis, d. hæreditatem esse opulentam, & solvendo,
7 atque capacem pro solutione etiam istius crediti Catherinæ, qua concurrente probatione, eo fortius adducta exceptio rejicienda venit; ut firmavit *Rot. cor. Mantic. dicta dec.326. sub n.4. versic. neque etiam*, *& cor. Seraphin. dec.1394. n.1.*, *& cor. Gregor. dicta dec.67. n.11.*

Constare autem de opulentia hæreditatis DD. deduxerunt, tum ex supplici libello a PP. porrecto in Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium pro obtinendo Beneplacito, sive facultate tam transigendi cum Authrice Catherinæ, quam pro imponendo censu ad effectum extinguendi omnia debita hæreditaria; in quo PP. asseruerunt hæc omnia cedere in evidentem utilitatem Conventus; Tum ex definitivo decreto Rmi Episcopi Sutrini, qui executionem dedit eidem Beneplacito sibi sub solita forma commissaria remisso a dicta Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium, & quidem procurato, & dato ad instantiam dd. PP., in quo idem Rmus Episcopus non oscitanter, sed re sedulo, matureque discussa, ac visis Juribus, necnon Testium depositionibus, aliisque probationibus pro illorum parte deductis solemniter declaravit constare de evidenti utilitate Conventus, & propterea decrevit rescriptum Sac. Congregationis prædictæ esse exequendum, & licentiam, ac facultatem transigendi, atque imponendi censum ad effectum, de quo supra, impertitus fuit; Ista itaque attenta declaratione Episcopi tot solemnitatibus emissa ad instantiam eorundem PP., nequit amplius dubitari de opulentia hæreditatis, ejusque capacitate solvendi controversas annualitates, detractis etiam debitis hæreditariis, nec id controverti amplius potest ab eisdem PP., qui omnino stare
8 tenentur antedictæ declarationi plenarie executioni demandatæ contra ipsos plenissimam probationem constituenti; *Alexand. cons.79. n.6. lib.1.*, *Decian. consf.141. n.1.*, *Rot. coram Seraphin. dec443. n.7.*, *cor. Coccin. dec.391. n.3.*, *cor. Emerix Jun. dec.903. n.2.*, *& cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de legat. dec.4. sub n.6.*

Huic probationi addita quoque fuit alia consimilis; dum Conventus post impositum censum scut.1300. pro extinguendis debitis in vim recensitæ facultatis, & volens alium pariter imponere ad eundem effectum in summa scut.1500. supplicavit eidem Sac. Congregationi pro facultate in illius impositione obligandi etiam bona propria ejusdem Conventus, & ad ostendendum de-

denuo hoc cedere in illius evidentem utilitatem, Triennio postquam delata fuerat hæreditas eidem Conventui, & stante possessione bonorum hæreditariorum fructus perceperat; de anno nempe 1723., enunціato etiam illo novo censu sc.535. favore illorum de Accorambonis post primum Beneplacitum detecto, coram eodem Episcopo Sutrino Judice executore Jura produxit, quibus mediantibus comprobavit, præfatam hæreditatem esse, non obstantibus debitis prædictis, opulentam, & ascendere ad pretium scutor.5000., atque ad reditum annuum scut.192., hisque attentis idem Episcopus petitam facultatem concedere non dubitavit; ideoque si super opulentia hæreditatis concurrit etiam hoc novum, & successivum judicatum, sive declaratio ejusdem Episcopi a PP. prædictis pariter procurata, obtenta, executioni etiam demandata, ac observata cum subsecuta census impositione, in qua obligata fuerunt bona Conventus, tanto fortius de opulentia, atque sufficientia sæpedictæ hæreditatis amplius dubitatum non fuit; ubi namque concurrunt duplicatæ æque de per se exuberantes probationes, ad exuberantiam quoque probata dici debet veritas facti, de quo quæritur; *Leg. discretum Cod. qui Testam. facere poss.*; *& in Auth. itaque Cod. commun. de success. cum reliqu. apud Barbos. Axiom.79.*, *& Rot. dec.9 1. n.5. cor. Ansald.*

9

In concursu mox adductarum probationum opulentiæ hæreditatis, ac sufficientiæ bonorum hæreditariorum etiam pro satisfactione supradictarum annualitatum non visa fuit attendenda quædam asserta peritia, sive status hæreditarius tam activus, quam passivus hæreditatis memorati Michaelis Angeli Taddei, ac ejus redditionis rationis efformatus coram Episcopo Sutrino uti Judice subdelegato ab A. C., ex qua contendebatur deduci statum passivum, sive debita hæreditatis superare statum activum in summa scutor.1750. 80., tum quia supradicta Ca-

10 therina non fuit citata, nec in electione Periti, nec in discussione dicti status hæreditarii, nec in ejusdem Periti relatione, & consequenter ... calculus hæreditatis non afficit, nec ullo modo probat contra eandem Catherinam actricem; *Barthol. in l. Pomponius n.9. vers. Quandoque stat. ff. de dot. prælegat.*, *Rot. coram Emer. Jun. dec.445. n.5.*, *& in rec. dec.554. n.1. par.2.*; Tum etiam quia id evenit post aliquot annos tam a die celebratæ transactionis, quam etiam a diebus, quibus emanarunt præcitata decreta Episcopi Sutrini, approbantia opulentiam hæreditatis, nempe anno 1730., quando de cætero status activus bonorum

11 hæreditariorum firmandus est habito respectu ad tempus aditionis hæreditatis, cum regulare sit, quod de uno

12 tempore ad aliud non fit tuta illatio; ad *Text. in leg. pretia rerum §. Finali ff. ad l. Falcid.*, *Rot. cor. Gregor. dec.553. n.4.*, *& in rec. dec.457. sub n.2. par.2.*; *& dec.46. n.16. par.6.*; Tum denique, quia doctum fuit ex parte Catherinæ eandem prætensam peritiam esse erro-

13 neam, atque insubsistentem in quamplaribus partitis, & sic eo magis non attendendam e conspectu supradictorum decretorum Episcopi Sutrini concludenter probantium opulentiam hæreditatis constituen. sortem scut.3000. annui reditus scut.192., ut supra visum est; *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.474. n.8.*, *& cor. bon. mem. Molines dec.1131. n.19.*, *& in rec. dec.62. n.10. par.19.*

In quem sensum eo facilius inclinarunt DD. stante supradicta transactione

14 cum promissione Conventus adeo solemniter facta persolvendi hæredi usufructuariæ transigenti, & quæ renuntiavit eorum favore usumfructum sibi relictum, dictas annualitates, quæ pariter cum præseferat opulentiam hæreditatis, ita magis operari debet, ut junctis aliis probationibus, de quibus supra, solutio retardanda non sit sub prætextu insufficientiæ bonorum exigentis altiorem indaginem; *Urceol. de transact. quæst.80. sub n.12. in fin.*, *Rot. post Cenc. de Censib. dec.251. n.7.*, *& in rec. dec.720. sub n.1. par.3.*

Et hinc DD. constito de opulentia hæreditatis supervacaneum existimarunt examinare quæstionem illam excita-

cit..am a Conventu, an videlicet per dictam promissionem ipsius de solvendo, ut supra, quam Catherina asserebat ipsum etiam de propriis bonis emisisse, & negabat Conventus, censeri debeat amissum beneficium Inventarii, ita ut de illo excipere non valeat dictus Conventus juxta affirmativam opinionem *Angeli in l. cum hæreditas ff. ad Trebell.*, & alteram negativam *Cin. in l. final. Cod. ad l. Falcid.* regulariter non procedentem nisi in simplici promissio-
15 ne solvendi debitum hæreditarium, non autem in transactione, ex qua hæres obligando sua propria bona aliquod commodum, seu utilitatem, vel lucrum assecutus fuit; juxta distinctionem, de qua *Card. de Luc. de dot. discurs. 28. per tot., & de hæred. disc. 8. n. 12., & seq., Fontanell. dec. 192., & dec. 491. per tot.*, late etiam *Rota in Mantiss. ad Card. de Luc. lib. 16. dec. 6. n. 3., & plurib. sequen. vol. 4.*, cum hæc inspectio extranea sit ab hypothesi, in qua mandatum fuit petitum, & relaxatum contra bona propria ipsiusmet Conventus hæredis, & promittentis ut supra.

Et ita &c. utraque &c.

ÆSINA DOMORUM.

Veneris 13. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Res vendita, vel in solutum data si gravata comperiatur, fit locus rescissioni contractus, restitutioni pretii, ac refectioni omnium damnorum, & interesse; neque hujusmodi rem recipiens cogitur ad recipiendam loco pretii rem aliam. Ex substitutione omnium descendentium tam masculorum, quam fæminarum in perpetuum, prohibitione alienationis, ut bona semper remaneant in familia, ac pluribus gradibus substitutionum oritur fideicommissum perpetuum, & progressivum. Contractus perfectus nullam conditionem, vel gravamen admittit in damnum alterius ex contrahentibus dissentientis.

SUMMARIUM.

1 *Datio in solutum sequitur regulas venditionis; unde in solutum dans debet rem tradere;*

2 *Ac liberam a quocunque onere servare;*

3 *Quia res vendita, ac in solutum data, si non est libera, habetur pro non tradita;*

5 *Proindeque si subjecta sit oneri, fit locus rescissioni contractus, ac solutioni pretii, & refectioni omnium damnorum, & interesse* & num. 11.

6 *Res fideicommissaria nunquam libere tradi potest.*

7 *Ex substitutione omnium descendentium tam masculorum, quam fæminarum in perpetuum, ac prohibitione alienationis, ut bona semper remaneant in familia, & demum ex pluribus gradibus substitutionum oritur fideicommissum perpetuum, & progressivum;*

8 *Maxime si ultimus substitutus sit locus pius.*

9 *Bona fideicommissaria non efficiuntur libera nisi in ultimo ex gravatis, & post expiratum fideicommissum.*

10 *Confessio propria superat omne genus probationum.*

11 *Ex causa rei libere non traditæ efficitur quis creditor æstimationis ac pretii, & damnorum, ac interesse;*

12 *Nec cogitur loco pretii recipere rem aliam.*

13 *Summa in dotem libere promissa, & absque onere investiendi pro securitate dotis, libere viro solvenda est.*

14 *Contractus perfectus nullam admittit conditionem, vel gravamen in damnum alterius ex contrahentibus dissentientis.*

DECISIO CXI.

Pro rata scut. 1000. Dotis ab Angelo Antonio de Misturis anno 1719. constitutæ Luciæ ejus filiæ, nuptæ Francisco de Benignis assignatæ fuere ab eodem Donante, prævia Peritorum communiter electorum æstimatione, quinque Domus sitæ in Civitate Anconæ sub promissione earum libertatis; Cum autem ex post detectum fuerit easdem Domos sic assignatas neutiquam esse liberas, sed subjectas duobus perpetuis Fideicommissis ordinatis a Francisco, & Joanne Baptista de Cocchis, hinc supradictus Sponsus egit judicialiter contra Franciscum, aliosque filios, & hæ-

redes

redes supra enuntiati Dotantis pro præstatione indemnitatis earundem Domorum, & sic solutione supradictæ quantitatis scut.1000., & post emanata quatuor Judicata, alterum nempe coram Vicario Generali Æsij, alterum coram A.C., tertium coram R. P. D. de Signoribus, & quartum cor. R.P.D. Sacripante, quorum primum discordat præ cæteris in hoc, quod dicta summa scut.1000. non sit libere solvenda Francisco de Benignis Actori, sed reinvestienda pro securitate Dotis Luciæ ejus Uxoris, causa devoluta fuit ex rescripto plenæ Signaturæ ad hoc Sacrum Auditorium, & mihi commissa, proposui in hac Rota Dubium: *An constet de re judicata, seu potius de causis restitutionis in integrum, & quomodo facienda sit solutio;* & Francisco dumtaxat informante responderunt Domini: *Constare de re judicata, & solutionem esse libere faciendam eidem Francisco.*

Quod enim attinet ad primam Dubii partem tangentem Domum in Plana Sancti Petri sita, ut ad respondendum, ut supra, nimis evidens dictæ rei judicatæ Justitia, quæ omnem præcludit viam concessioni restitutionis in integrum, & patenter ex eo oriebatur, quod præfatus Angelus Antonius de Misturis, sive ejus Hæredes tenentur tradere dd.
1 Domus in solutum datas, qui contractus venditioni æquiparatur, eodemque jure censetur; *leg. vel solvendi ff. de public. in re act., leg. eleganter in princip. ff. de pignorat. act., leg. si Prædium 4. Cod. de evict., Afflict dec.335. sub n.18., Rota cor. Seraphin. dec.1333. n.2.,* & quidem liberas, atque immunes a quocun-
2 que onere, & uti tales manutenere tam de jure; *leg. ex empto ff. de act. empt., leg. si ita 25. in fin. ff. de contraben. empt., Urceol. de transact. quæst.42. n.25., Rota cor. Remb old. decis.85. n.2., cor. Dunozzett. Jun dec.303. n.4., & cor.*
3 *Celso dec.290. n.1.,* præsertim favore Dotis; *l. Promittendo §. A debito ff. de Jur. dot., leg. quoties 17. Cod. eodem, Gratian. discept. Forens. cap.689. n.11., Rot. post Urceol. de transact. dec.5. n.13., & in Pisauren. Pecuniaria 10. Maii 1726. §. In confinibus cor. Rmo P. D. meo Decano, & in Senogallien. Evictionis Census, & Dotis 30. Aprilis 1736. §. ... gi.is cor. R. P. D. meo Peraua;* quam etiam vigore pacti, sive promissionis libertatis in eodem contractu emissæ, cum, quando res vendita, vel in solu-
4 tum data non est libera, habeatur pro non tradita; *leg. si in emptione §. Vacua & §. Fin. ff. de act. empt., Aldobrandin. cons.19. n.2., & seq., Surd. cons.35. n.9., Rot. cor. Duran. dec.112. n.3.*

Quapropter cum Domus supradictæ subjectæ reperiantur Fideicommissis Francisci, & Joannis Baptistæ de Cocchis, hinc plane succedit, ut memorato Francisco de Benignis competat actio
5 pro rescissione enuntiati contractus, ac solutione præfatorum sc.1000., atque refectione omnium damnorum, & interesse; *leg. dicta ff. de evict., leg. si controversia Cod. eodem, Urceol. consult. Forens. cap.2. n.30., Rot. in rec. dec.214. n.1. part.18., & in Senogallien. Evictionis, seu Præstationis Fundi liberi 8. Februarii 1732. §. Rimata cor. Emo D. meo Cardinali Rezzonico, & in Perusina Evictionis, seu Pecuniaria 2. Aprilis 1734. §. Possessio coram R. P. D. meo Mitino;* Res namque fi-
6 deicommisso subjecta nunquam libere tradi potest; *Amat. cons.58. n.12., & 13., Altograd. cons.12. n.33., & seq. lib.1., Caren. resolut.210. n.11. ad 16., Rot. in rec. dec.324. n.12. & 13. par.14., & dec.40. n.4. par.15.*

Quod autem eędem Domus obnoxię sint vinculo dictorum Fideicommissorum, apparuit ex Testamento Francisci de Cocchis condito anno 1643., in quo instituto Hęrede universali Joanne
7 Baptista ex prędefuncto Fratre Nepote ei substituit omnes ejus Descendentes masculos in perpetuum sub prohibitione alienationis ad hoc, ut bona semper remaneant in sua familia, & decedente prefato Joanne Baptista sine filiis masculis eis substituit cum eadem prohibitione, & Fideicommisso ejus filias fęminas, & suorum filiorum; & in casu, in quo idem Joannes Baptista decederet absque filiis, & filiabus simile Fideicommissum ordinavit favore Catherinę ex dicto prędefuncto Fratre Neptis, ejusque filiorum masculorum, & iis illorum defectum fęminarum, per quam dispo-

dispositionem sic conceptam clarum est Fideicommissum esse perpetuum, & progressivum; *Rota cor. bon. mem. Molines dec.13. n.10., & in rec. dec.354. n.54. par.11., & dec.306. n.17. par.12., & dec.278. n.4. par.18.*

Idemque apparuit quoad alterum Fideicommissum conditum a Joanne Baptista Cocchi ex ejus Testamento facto anno 1703., in quo reliquit Hęredem usufructuarium supradictum Angelum Antonium de Misturis Dotantem, & qui controversas Domus dedit in solutum, proprietarios vero omnes ejus filios masculos cum perpetuo Fideicommisso favore Descendentium Masculorum in perpetuum, quibus defectis substituit Monasterium S. Pelagię Anconę; Ideoque cum hic, & nunc adsint vocati ad recensita bona Fideicommissaria, eorumque Descendentes, & aderit quoque semper respectu Fideicommissi ordinati a Joanne Baptista, in quo, ut visum est, pro ultimo substi-
8 tuto datum fuit prędictum Monasterium quod nunquam moritur; Inde succedit, ex omni parte innegabile esse easdem Domos esse subjectas vinculis eorundem Fideicommissorum, cum bona Fideicommissaria non efficiantur
9 libera, nisi in ultimo ex vocatis, & post expiratum Fideicommissum; *l.cum Pater 77. §. Libertis, & leg. qui solidum 78. §. Prædium ff. de legat.2., Natt. cons.191. n.4., Rot. cor. Gregor. dec.542. n.8. in fin., & in rec. dec.366. n.12.*

Nec dubitatum fuit de provenientia dictarum Domorum ab Hęreditatibus supra memoratorum Fideicommittentium; dum id constitit ex Instrumentis divisionum, & acquisitionum, atque ex Inventariis factis a vocatis ad Fideicommissa relatis in Summario Actorum, ac denique ex ipsamet confessione Reorum vonventorum, qui pendente
10 hac Lite insteterunt coram Emo Pro-Auditore Sanctissimi pro liberatione earundem Domorum a nexu prędnarratorum Fideicommissorum, ex qua quidem probatio eruitur superans omne genus probationum; *leg. cum precum 9. Cod. de liberali Causa, leg. cum te la 2. Cod. de Transact., Rot. coram Mantic. dec.132. n.1., cor. bon. mem. Molines dec.234. n.3., & in rec. dec.515. n.5., & dec.075. part.18., & decis.81. n.9. part.19.*

Quibus positis obstare non poterit, quod Hæredes Dotantis propter dictum onus nequeant cogi ad solutionem pretii Domorum, sed unice admitti debeant ad præstationem Fundi liberi per subrogationem aliarum Domorum liberarum; Quia Franciscus Benignus
11 ex dicta Causa rei libere non traditæ Creditor effectus est ejus æstimationis, ac pretii una cum damnis, & interesse; *leg. Titius 44. ff. de action. empt., Andreol. controv.10. n.1., Mangil. de evictlion. quæst.106. n.5., Rot. cor. Emerix Jun. dec.176. n.1., cor. Caprar. decis.515. pariter n.1., coram Falconer. dec.4. n.4. tit. de empt., & in Bononien. Evictionis 21. Martii 1732. §. Momento cor. Ill.mo D. meo Corio Almæ Urbis Gubernatare*, & propterea cogi nequit
12 invitus loco pretii recipere alias domos; ad *Text. in l.2. §. Mutui datio ff. si cert. petat., l. final. Cod. de compensat., Bartol. in l. si convenerit 18. ff. de pignor. action., Rot. cor. Coccin. dec.65. n.4.*

Deveniendo modo ad aliam dubii partem, existimarunt DD. solutionem faciendam esse etiam pro aliis quatuor domibus ex eisdem rationibus superius expensis, & quidem libere Francisco Actori; nam cum talis summa fuerit eidem in dotem Luciæ suæ uxoris libe-
13 re promissa, & absque ullo onere eam investiendi pro securitate ejusdem dotis, libere quoque eidem solvenda est; *Leg. si §. Fin. ubi Bartol. ff. de reb. cred., leg. debitorum pactionibus Cod. de pact., Rocc. disput. Jur. select. cap.127. n.4., Giurb. dec.79. n.17., Fontanell. dec.540. n.3.*; Quando enim contractus ab ini-
14 tio libere perfectus fuit, inde non admittit ullam conditionem, vel gravamen in præjudicium alterius ex contrahentibus dissentientis; *Leg. perfecta Cod. de donat. quæ sub mod., l. eo quod 10. Cod. si cert. petat., l. non solum 50. ff. de act., & obligat.*

Et ita responsum fuit informante solum Francisco, reis conventis frustra dilationem petentibus, postquam sæpe sæpius fuere legitime moniti, & congruo tempore expectati &c.

FUL-

FULGINATEN, SEU SPOLETANA ALIMENTORUM.

Veneris 13. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Ascendentes, & descendentes omnes tenentur se se invicem alere; taxa vero alimentorum relinquitur Judicis arbitrio. Concurrentibus litibus, hujusmodi alimenta peti possunt extra domum alere debentis, sed iste non tenetur ad plus, quam quod in domo propria impendisset; alimenta debita officio Judicis, non vero ex causa miserationis, non debentur nisi a die motæ litis.

SUMMARIUM.

1 *Ascendentes, & descendentes omnes, præsertim Parentes, ac Filii, tenentur se se invicem alere.*

2 *Inter alimenta nobilis mulieris, ultra cibaria, vestes, ac medelas, recensetur quoque servitium famulorum, ac ancillarum.*

3 *Prudenti Judicis arbitrio remissa est taxa alimentorum, habita ratione qualitatum personarum, & virium patrimonii.* & n.6., & n.12.

4 *Primogenitura transversalis de jure non tenetur ad dotes, & alimenta:*

5 *Ubi tamen agitur pro alimentis contra obligatos, non contra eadem bona, non respicitur provenientia bonorum, sed obligatio, & reditus ab iisdem obligatis possessus.*

6 *In præstatione alimentorum ultra qualitates personarum, & vires patrimonii habetur etiam ratio loci, in quo præstanda sunt.*

7 *Mater petere potest alimenta extra domum filiorum concurrentibus litibus.*

8 *Ubi alimenta præstantur non ex causa miserationis, sed ex officio Judicis, non taxantur pro sola necessitate naturæ, sed pro dignitate alimentarii.*

9 *Obligatus ad præstanda alimenta in propria domo, si ex justa causa decernantur extra domum, non tenetur ad plus, quam quod in domo propria impendisset.*

10 *Alimenta, quæ a filiis debentur parentibus, petuntur officio Judicis, non jure actionis;*

11 *Unde non debentur nisi a tempore motæ litis.*

12 *Inter alimenta computatur etiam habitatio, usufque mobilium, & argentorum, rerumque similium.*

13 *Ad evitandas ulteriores lites Rota solet alimenta assecurare super aliquo fundo.*

14 *Ubi filii restituunt Matri dotem, alimenta proportionabiliter minuenda sunt.*

DECISIO CXII.

Pro alimentorum præstatione Comitissa Maria Gabriellia Ferretti Vidua relicta a Columnello Joanne Baptista de Valentibus de Trebia Germano fratre bon. mem. R. P. D. Antonii Francisci de Valentibus jam emeriti hujus Sacri Tribunalis Auditorii, & inde SSmi D.N. Clementis XII. fæliciter Regnantis Datarii, nec non Maria Anna ejus filia egerunt coram A. C. contra Comitem Jacobum, & Abbatem Philippum pariter de Valentibus ejusdem Comitissæ Mariæ Gabrielliæ, & Mariæ Annæ filios, ac fratres respective, mandavitque idem Judex, reservatis juribus præfatis Actricibus super dotibus, ac aliis prætensionibus actu pendentibus, eidem Comitissæ Mariæ Gabrielliæ præter domum habitationis in Civitate Fulginei, & mobilia necessaria in executione destinanda, præstari alimenta in annua summa scut. 33c., ac dictæ Mariæ Annæ in annuis scut. 150.; Acquiescente hac ultima dictæ taxationi, & ab illa reclamantibus tam Comitissa Matre, quam filiis reis conventis, causa in gradu appellationis ad me devoluta remansit, illamque hodie proposui sub dubio -- *An, & quomodo, & in qua summa sint taxanda alimenta, & quæ alia sint præstanda in casu &c.*, & fuit datum; *Affirmative* responsum *in omnibus juxta modum* inferius exprimendum.

Cum enim hic agatur de Matre alimenta petente a filiis, nulli est dubium, quin ista ei debeantur; dum absolutissimi Juris est, filios, immo descenden-
1 tes omnes, & respective ascendentes mutuam, indeclinabilemque habere obligationem sese ad invicem alendi, & fi-

& signanter de filiis respectu Matris adest; *Text. in leg. si quis a liberis ff. de liber. agnoscen., leg. Tutor §. Final. ff. de administrat., & pericul. Tutor., Rot. cor. Dunozett. Jun. dec.449. n.57., & cor. bon. mem. Molin. dec.735. n.7.*

Circa verò illorum quantitatem convenerunt DD. cum sensu Judicis præcedentis instantiæ, quod videlicet ea præstanda sint in dicta annua summa sc.330. ea ducti animadversione, quod hìc agitur de nobili muliere, quæ pro
2 sui manutentione ultra cibaria, vestiarium, medelas, ac alia similia, indiget quoque servitio famulorum, & ancillarum, quod etiam venit sub nomine alimentorum, dum non deceat nobilem mulierem sibi ipsi inservire: *Leg. habitatio ff. de ventr. in possess. mitten., Zacch. de Salar. quæst.17., & 18. n.9., Rot. cor. Bich. dec.21. n.2., cor. Emer. Jun. dec.95. n.6., & 7., & in rec. dec. 341. n.34. par.9.,* atque etiam, quod res est de patrimonio filiorum satis pingui, dum bona, & loca montium ab ipsis in Urbe possessa sunt annui reditus scutor.2000., & ultra, præter quamplura alia bona stabilia existentia in Territorio Trebiæ, aliisque locis finitimis.

Quibus omnibus consideratis visum fuit eisdem DD., quorum prudenti ar-
3 bitrio juxta qualitatem personarum, & vires patrimonii remissa est similis taxa alimentorum; per *Text. in leg. fin. Cod. de ord. cognit., Surd. de Aliment. tit.4. quæst.18. n.9., Rot. cor. Priol. dec.36. n.6., cor. Emer. Jun. d. dec.95. n.5., & in Cæsenaten. Alimentorum 6. Maii 1720. §. Ast in tanto cor. Illmo D. meo Almæ Urbis Gubernatore* in præsenti casu eadem alimenta non posse taxari in minori summa dd. scut.330.

Non obstante quod status hæreditarius bon. mem. Joannis Baptistæ de Valentibus viri Comitissæ Actricis sit valde tenuis, & plura bona ab eisdem filiis
4 possessa proveniant a primogenitura transversali non obligata de Jure ad dotes, & alimenta; Quia cum Comitissa suam actionem pro assecutione alimentorum non dirigat contra bona viri, & ad præfatam primogenituram, sed solum contra eosdem filios ad eadem alimenta de Jure obligatos, nulla est habenda ratio de bonorum provenientia,
5 sed unice de prædicta obligatione filiorum, qui cum sint absoluti Domini fructuum adeo pinguium, juncto etiam patrimonio eorum Patris, cujuscunque sit quantitatis, unice attendenda venit ad effectum firmandi congrua alimenta a Comitissa Matre petita, ut optime tradunt; *Marescott. var. resolut. lib.2. cap.83. n.4. vers. dicit, quod cum Frater, Gratian. discept. forens. cap. 563. n.21., Molin. de Primogenit. Hispan. lib.2. cap.15. sub n.59., Rot. cor. Caprar. dec.477. n.19., cor. Dunozett. Jun. dec.499. n.67., & in rec. dec.538. n.4., & 5, par.1., & dec.194. n.67. par.7.*

Nec DD. putarunt, eadem alimenta esse augenda usque ad annuam summam sc.600., ut contendebatur a Comitissa Maria Gabriellia; quandoquidem agitur in præsenti de alimentis præstandis in Civitate Fulginei, in qua expensæ manutentionis etiam personarum nobilium solent esse valde inferiores illis, quæ exiguntur in Urbe, aliisque magnis Civitatibus, in quibus majori cum luxu, ac dispendio vivendum est propter majus pretium rerum comestibilium; unde ex omni parte sufficiens dijudicata fuit recensita summa sc.330.,
6 ad hunc enim effectum, ultra qualitatem personarum, & vires patrimonii inspicienda est qualitas loci, ubi alimenta præstanda sunt, & ubi pro istis minores exiguntur expensæ; ad *Text. in leg. si cui ff. de annu. legat., Surd. de Aliment. tit.4. quæst.18. n.1., & seq., Rot. in rec. dec.418. n.6. par.8., dec.410. n.1. par.9., & dec.166. n.22., & seq. part.12.* Potissime dum decernitur eadem alimenta esse præstanda in pecunia numerata, & anticipate de trimestri in trimestre spatium, ut infra.

Quantumvis ab eadem Comitissa subjungeretur, eandem quantitatem scut.330., ut supra, stabilitam non sufficere juxta ejus gradum, & nobilitatem pro manutentione etiam currus, quo semper usque modo usa est; dum quia, quidquid sit de hoc, patrimonium fratrum de Valentibus non constat esse adeo pingue, ut detractis oneribus, & congrua illorum manutentione sit capax sustinendi quoque hoc novum onus ma-

manutenendi particularem currum pro d. Comitissa Matre; tum insuper, quia hæc alimenta petuntur extra domum filiorum, ubi ipsi proprium retinent currum, & in alio loco, sicque licet
7 hæc petitio alimentorum extra domum filiorum dici possit justitiæ consentanea propter diversas lites inter matrem, & filios exortas, & eorum actio proficiscatur non ex causa miserationis, sed
8 ex officio Judicis, propter quod taxatio non est ita rigide facienda pro sola necessitate naturæ, sed secundum gradum, & dignitatem personæ, quæ alenda est, *Rot. coram Duran. dec.*95. *n.*52., & *dec.*148. *n.*3., & 4., & *in rec. dec.*80. *n.*22. *par.*7., & *d.dec.*166. *n.*27. *par.*12. Nihilominus hæc apta non sunt gravare filios d. alio onere, quo certe non gravarentur, quatenus Mater contenta esset eadem alimenta recipere in domo eorundem filiorum; nam tunc uti posset ipsorum curru, cum obligatus præ-
9 stare alicui alimenta in propria domo non teneatur ad plus, quod in ea impendisset, quotiescunque alimenta petantur ex justa causa, & decernantur esse præstanda extra domum; *Bartol. in l. Cajo* §.*Imperator ff. de aliment.*, & *cibar.legat.*, *Ruin. consf.*101. *n.*1. *tom.*2., *Rot.in rec. dec.*320. *n.*5., & 8. *par.*19.

Ulterius censuerunt DD. alimenta non deberi nisi a tempore motæ litis; etenim cum alimenta hæc prætendi ne-
10 queant Jure actionis, sed simplici Judicis officio; *Surd. de Aliment. tit.*3. *quæst.*2. *n.*11., & 16., *Mar. Medic. decis. senen.*89. *n.*18., succedit inde, ut non debeantur nisi a d. tempore, &
11 non antea; *Gratian. discept. forens. cap.*60. *n.*19. 20., & 21., *Sabell. var. resol. cap.*86. *n.*14., & 15., *Carol.Anton. de Luc. adde Franch. dec.*48. *n.*1., *Mar. Medic. d. dec.*89. *n.*19., & 20., *Sperell. dec.*138. *sub n.*40. *vers. at secus est*, *Rot. cor. bon. mem. Ansald. dec.*15. *num.*10.

Ultra autem præfatam annuam quantitatem dictum fuit, esse Comitissæ dandam habitationem in d. Civitate Ful-
12 ginei una cum mobilibus, argentis, aliisque rebus specialiter a prudenti DD. arbitrio designatis in folio a me subsignato, & partibus tradito, habito respectu simili modo ad qualitatem Comitissæ, & quantitatem dd. rerum in domo de Valentibus existentium, & numerum filiorum, ac illorum manutentionem, cum præmissa etiam veniant, & danda sint in causam alimentorum; *Rot. cor. Cerr. dec.*474. *n.*15., *cor. Kaunitz dec.*206. *n.*17., & *cor. Molines dec.*725. *n.*19., & *in recen. dec.*815. *n.*23., & 24. *par.*18.

Tandem additum fuit, quod d. alimenta a filiis præstentur, ut supra, in pecunia numerata, & solvantur anticipate de trimestri in trimestre spatium,
13 & assecurentur pro summa enuntiata sc.300. super locis Montium Urbis possessis a Fratribus de Valentibus ad evitandas ulteriores lites inter Matrem, & Filios, cum venter non patiatur dilationem, ut in terminis alias demandavit; *Rot. cor. Pæn. dec.*1154. *n.*2., & *cor. Dunoz. Jun. dec.*449. *n.*69., & *in Firmana Manutentionis* 14. *Martii* 1710. §. *Assignationi cor. clar. mem. Card. Priolo*; Maxime cum hæc assecuratio non gravet notabiliter filios propter considerabilem numerum dd. locorum Montium ab ipsis possessorum; & demum quod eo ipso, quod filii Comitissæ Ma-
14 tri restituant dotem, eadem quantitas scut.330. proportionabiliter minuatur, quod justitiæ consonum est; ad tradita per *Surd. de Aliment. tit.*4. *quæst.*20. *n.*6., *Conciol. de hæred. art.*3. *n.*162., *de Franch. dec.*489. *n.*23., *Rot. coram bon. mem. Molines dec.*11. *n.*5., & *dec.*41. *n.*7., & *in rec. dec.*369. *n.*10. *par.*18.

Et ita juxta hunc modum DD. responderunt utraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSORUM SUPER DOTE.

Lunæ 16. *Junii* 1738.

ARGUMENTUM.

Deficientibus bonis liberis, mulieri competit actio pro sua dote contra fideicommissum ascendentale; immo si ultima sit de suo Columnello, everti potest pro ejus congrua dotatione totum fideicommissum ejusdem Columnelli; & quæ dos congrua dicatur.

SUMMARIUM.

1 *Deficientibus bonis liberis, mulieri competit pro sua dote actio contra fideicommissum ascendentale;*
2 *Et consequenter retentio, si possideat.*
3 *Ad dignoscendam congruitatem dotis, præ cæteris inspici debet solitum familiæ:*
4 *His tamen temporibus ob excrescentem luxum augentur etiam dotes.*
5 *Fœminæ ultimæ superstiti in suo Columnello debetur dos pinguior;*
6 *Immo pro congrua ejus dotatione everti posset totum fideicommissum sui Columnelli.*
7 *Unde nullo modo in tali casu de excessivitate notari potest dos non transcendens solitum familiæ;*
8 *Prout notari de eadem nequit dos prævio compromisso assignata.*
9 *Heres gravatus nihil aliud est, quam administrator cum utilitate fructuum, usufructuario non dissimilis.*
10 *Exceptio nimis serotina promota potius censetur ad protrahendam litem, quam ad ejus opportunitatem.*

DECISIO CXIII.

IN judicio Immissionis in vim fideicommissorum conditorum ab Argesilao Seniore, & Nicolao de Marescottis introducto a Comite Alexandro, & inde eo defuncto prosecuto ab ejus filiis, ultra detractiones Creditorum, de quibus in mea contemporanea decisione, excepit etiam Comitissa Maria Anna Christina de Marescottis rea conventa filia unica Argesilai Junioris, per cujus obitum purificata fuere memorata fideicommissa favore ejusdem Comitis Alexandri, & possidens illam ratam bonorum fideicommissi conditi a prædicto Argesilao Seniore obventam Argesilao Juniori ejus Patri, excepit, in quam, de suæ dotis detractione in quantitate Librarum 46000. monetæ Bononien. constantium scut.9200. monetæ Romanæ jam sibi assignatæ, ac constitutæ in Laudo Judicis Compromissarii electi tam ab ipso, quam a Maria Theresa Zani ejus Matre; & hæc detractio fuit eidem Comitissæ denegata tam a Rota Bononien., quam ab A.C., sed tamen admissa in gradu appellationis ab hoc Sac. Auditorio mediante definitiva sententia lata ab Emo D.Card. Rezzonico, ibi tunc temporis laudabiliter sedente, ex fundamentis enuntiatis in duabus *decisionibus coram eo editis sub diebus 24.Januarii, & 27.Junii anni 1735.*; Commissa autem in gradu ulterioris appellationis mihi hac causa, interrogavi hodie DD. -- *An d.Sententia Rotalis esset confirmanda, vel infirmanda* --, & responsum fuit -- *esse confirmandam*.

Non controversa enim validitate d. sententiæ, justitia illius satis evidenter apparuit ex eo, quod præsupposita indubitabili, ac omnimoda deficientia bonorum liberorum Argesilai Junioris Patris Comitissæ Mariæ Annæ, ut probat *utraque Decisio edita cor. Emo Rezzonico, illa nempe 24. Januarii 1735. §.3. cum duobus sequen., & alia 27.Junii ejusdem anni §.21. in principio*, statim eidem Comitissæ competit actio
1 super detractione suæ dotis ex bonis controversis, utpote provenientibus ex ascendentali Fideicommisso Argesilai Senioris de Marescottis; ex notissima sanctione *Text. in Authentic. Res, quæ Cod. commun. de legat.*, & consequenter eo ipso, quod eadem Comitissa bona
2 hujusmodi possidet, eidem etiam competit eorum retentio, quæ facilius datur, quam actio; ut ultra *dd.decisiones Emi Rezzonici* tradunt, *Menoch. consil.272. n.51., & consil.300. n.49.*, *Mans. consult.102. n.43.*, *Rot. in decis.473. n.12. par.19. tom.2. rec.*

Et quidem in d. quantitate Librarum 46000., in quibus, ut dictum est, d. Comitissæ in prænarrato Laudo constituta, & assignata fuit eadem dos, stante quod doctum fuit, Nobilem Familiam Marescotti præteritis temporibus consuevisse dotare fœminas non solum in recensita quantitate Librarum 46000., sed etiam in longe majori, ut advertit *prima decisio* hujus causæ *cor. Emo D. meo Card. Rezzonico 24. Januarii 1735. §.Attamen*; & propterea si pro congrua dotatione fœmina-
3 rum attendi præ cæteris debet solitum familiæ; *Rot.cor.Duran. dec.226. n.15.*, *cor. bon. mem. Lancett. dec.353. n.10.*, *in*

*in rec. dec.*111., *& dec.*376. *utrobique n.*3. *part.*15., procul dubio moderno tempore dos assignata Comitissæ in dd. Libris 46000., in quibus dotatæ fuere aliæ fœminæ, dijudicari debet potius mitior, quam excessiva, & incongrua, dum hisce temporibus, sicuti luxus in
4 dies excrescit; ita etiam augentur dotes propter graviores expensas, quas quis subire cogitur; *Gratian. discept.*452. *num.*20., *Michalor. de Frat. part.*3. *cap.*3. *num.*18., *Rot. cor. Zarat. dec.*83. *num.*20., *& in recen. dec.*48. *num.*29. *par.*12., *& dec.*260. *num.*17., *& seq. part.*15.

Potissimum considerato, quod Comitissa Maria Anna est unica filia superstes sui Columnelli, idest Argesilai Junioris Patris, & ultimi Possessoris, quo
5 casu eidem deberetur major, ac pinguior dos; *Bos. de Dot. cap.*11. *n.*9., *Gobb. de Jur. intest. success. observ.*44. *n.*39., *Rot. post Torr. de Pact. futur. success. dec.*135. *n.*6., *coram Benincas. dec.*236. *n.*8., *cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de dot. dec.*18. *n.*7., & observant *decisiones præcedentes coram Emo Rezzonico*, ita ut si pro congrua dotatione essent necessaria omnia bona fidei-
6 commissaria sui Columnelli, hæc utique ad talem effectum assignari possent, nulla habita consideratione eversionis totius fideicommissi; ut in terminis dotis constituendæ fœminis hujus familiæ de Marescottis dixit *Rot. in rec. dec.*28. *n.*1. 10., *& seq. par.*5., *& in Perusina, seu Urbevetana Fideicommissorum, & Dotium* 27. *Junii* 1733. §. *Final. cor. R. P. D. meo Nunez*, & probat *prima decisio Emi Rezzonici* 24. *Januar.* 1735, §. *Nullatenus*; Unde si eidem Comitissæ constituta fuit eadem numero dos, quæ
7 præteritis temporibus data fuit aliis fœminis habentibus alias sorores, & fratres, eo magis illa de nulla incongruitate, aut excessivitate notari valet, ex solide firmatis *in dd. præcedentibus decisionibus Emi Card. Rezzonici*.

Et eo certius, dum constitutio dotis in dicta quantitate secuta fuit prævio
8 Compromisso, & Laudo prolato a Judice Compromissario, omnibus circumstantiis consideratis, ut ex illius voto impresso, & exhibito approbato ab Executoribus Testamentariis relictis a Argesilao ejus Patre, in quibus terminis nullus amplius remanet dubitandi locus super congruitate ejusdem dotis; ut loquendo de alio consimili Laudo ait; *Rot. cor. bon. mem. Lancett. dec.*1133. *num.*4.

Non relevante objecto, quod ex retentione dotis in dicta summa Librarum 46000. non solum evertitur integrum fideicommissum ascendentale Argesilai Senioris obligati ad dotationem, sed etiam pars fideicommissi transversalis Nicolai de Marescottis huic oneri non obnoxii, propterea que nullo modo locus sit eidem retentioni, nisi prius separata fuerint bona utriusque fideicommissi, atque etiam firmatus illorum status; quia visum fuit objectum hujusmodi non subsistere in facto; dum bona reperta in hæreditate Nicolai, & descripta in illius Inventario confecto post ejus obitum anno 1624. sunt illamet provenientia a fideicommisso Argesilai Senioris ejus Patris, & pariter descripta in Inventario istius hæreditatis expleto anno 1618. ut apparuit, comparando utrumque Inventarium; Ideoque extranea reputata fuit a subjecta hypothesi, & nullatenus admittenda petita separatio bonorum, eo ipso quod bona possessa a Nicolao fuerunt illamet Argesilai Senioris fideicommittentis; cum licet idem Nicolaus fuerit illius hæres gravatus, non per hoc tamen evasit Dominus ejus bonorum; hæres namque gravatus est unice Ad-
9 ministrator bonorum fideicommissariorum cum utilitate fructuum usufructuario non dissimilis; *Valenzuol. cons.*60. *n.*21., *& cons.*69. *n.*193., *Peregr. de de fideicomm. art.*45. *n.*14., *Card. de Luc. de Credit. disc.*36. *n.*15., *Torr. de Majorat. par.*1. *cap.*13. *n.*22., *Rot. cor. Arguell. dec.*55. *n.*8., *& cor. Zarat. dec.*72. *n.*23.

Replicatione non attenta, quod cum Nicolaus esset filius d. Argesilai Senioris, jus haberet consequendi Legitimam super illius bonis, super qua proinde bene ordinari potuerit fideicommissum ab eodem Nicolao; etenim cum Legitima isthæc liquidata fuerit in Libris 28000., ut firmavit *Rot. in recen.*

dec.

dec.272. par.5. tom.1., & integre consumpta in diversis Legatis ab eo factis in quantitate etiam superiori, & excedente dd. Libr.28000., ut ex eadem *Rot. cor. Duran. dec.124. in princip.*, *& d. dec.272. par.5. rec.*; descendit in necessariam consequentiam, quod nulla etiam minima bona superessent ex patrimonio proprio Nicolai, pro cujus separatione inutilis proinde remanet postulata per Actores firmatio status, maxime dum petitur nunc post lapsum 30. fere annorum a die motæ litis, quæ
10 circumstantia eo fortius impulit DD. ad rejiciendam d. instantiam, quæ uti nimis serotina videtur potius promota ad protrahendam causam, quam ad illius opportunitatem; *Rot. cor. bon. mem. Lancett. dec.266. n.6.*, *& in Baren. Concursus 30. Martii 1699. §. Illa autem cor. clar. mem. Card. de la Tremoill.*

Et ita approbando in reliquis deducta in præcedentibus Emi Rezzonici responsum fuit, utraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSORUM SUPER DETRACTIONIBUS.

Lunæ 16. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Exceptiones turbidæ retardare nequeunt Immissionem. Jura R. Fabricæ locum non habent, nisi prius interpellatis debitoribus legatorum, assignatoque termino, intra quem de eorum adimplemento non doceatur. Annua onera solvenda sunt ex fructibus fideicommissi a gravato, ita ut contra ejus hæredes actio maneat, non contra fideicommissum.

SUMMARIUM.

1 *Verificata existentia Fideicommissi, ejusque purificatione, ac bonorum identitate, denegari nequit Immissio*;

2 *Quam retardare nequit exceptio detractionum turbidarum, & illiquidarum*; sub num.9., & 11.

3 *Jura Rever. fabricæ locum non habent, nisi prius interpellatis debitoribus legatorum, iisque assignato termino, intra quem de eorum adimplemento non doceatur.*

4 *Per appellationem suspenditur effectus sententiæ, eaque ita remanet, ac si nunquam emanasset.*

5 *Ob perceptionem fructuum post motam litem, creditum efficitur illiquidum, ac insufficiens ad retardandam Immissionem.*

6 *Annua onera solvenda sunt ex fructibus fideicommissi a gravato, contra cujus proinde hæredes agi debet, non contra fideicommissum.*

7 *Per decursum longi temporis Monialis integre satisfacta præsumitur de suis livellis.*

8 *Ex centenaria oritur præsumptio extinctionis debiti*;

9 *Immo ex lapsu minoris temporis.*

10 *Centenaria præscribit actionem ad legitimam.*

11 *Statutum Bononiæ excludit fœminas a successione propter masculos.*

DECISIO CXIV.

PUrificatis favore Comitis Alexandri de Marescottis fideicommissis conditis ab Argesilao Seniore, & Nicolao de Marescottis, Judicium instruxit idem Comes Alexander super Immissione in possessionem bonorum Fideicommissariorum detentorum a Comitissa Maria Anna Christina de Marescottis coram R. P. D. Vice Legato Bononiæ, inde prosecutorum tam a dicto Comite Alexandro, quam, isto defuncto, a Comitibus Vincentio, & Joanne ejus filiis in Rota Bononien. coram A. C., & postmodum in hoc Sacro Auditorio, prius coram Emo D. Cardinali Cincio, & secundo loco coram Emo Cardinali Rezzonico; Cumque præfata Comitissa Rea conventa ad eandem Immissionem impediendam, & obtinendam retentionem, excepisset de pluribus Detractionibus, istæ fuerunt in parte admissæ, & in alia parte rejectæ, & juxta hanc formam concessa remansit in sequelam Decisionum desuper editarum ab eisdem DD. meis Cincio, & Rezzonico Immissio supradictis Comitibus Actoribus.

In gradu ulterioris appellationis ex rescripto plenæ Signaturæ Causa hæc mihi commissa extitit, & proposito a me hodie, ultra aliud super Dote, de quo

quo in alia mea contemporanea decisione, hoc Dubio: *An constet de re judicata, & respective de tribus, seu potius de Causis restitutionis in integrum*: dictum fuit: *Constare de re judicata, & respective de tribus*: ob concursum dictæ Rei judicatæ, & trium conformium, earumque validitatem non controversam, justitiam *pariter amplius non im-*
1 *pugnatam quoad immissionem in genere*, indubitanter verificatis solitis extremis pro ea obtinenda, existentiæ scilicet Fidicommissorum, eorumque purificationis, ac bonorum identitatis, de quibus late in præcedentibus *Decisionibus*, & in specie *in illa*, nempe 7. *Decembris* 1733. §. *Omissa enim eum pluribus sequen. cor. Emo Cincio, & in alia* 25. *Junii* 1734. *cor. Emo Rezzonico*, solumque impugnatam ex Causa detractionum *de quibus infra*; Sed inutiliter, dum iterum compertum fuit, illas vel non subsistere, vel esse adeo
2 turbidas, & illiquidas, ut nullo modo aptæ sint retardare eandem Immissionem; ut pariter firmant eædem *præcedentes Decisiones*, & signanter *ultima* 27. *Junii* 1735. *cor. Emo Rezzonico*, & ultra illas *Rot. in Recen. dec.*147. *n.*26. *part.*11., *dec.*254. *n.*13. *part.*16., & *in Mantiss. ad Card. de Luc. tit. de fideicom. dec.*51. *n.*8., & *seq.*

Descendendo modo ad singulare examen earundem detractionum visi fuit insubsistens pro nunc *Prima consistens* in Juribus Comitissæ Mariæ Annæ Christinæ cessis a Reverenda Fabrica S. Petri pro tot legatis non adimpletis; Quia non potest dici constare de tali credito,
3 nisi fuerint interpellati Comes Alexander, ejusque filii ad docendum de adimplemento præfatorum legatorum cum præfixione alicujus termini ad hunc effectum, & nisi infra talem terminum illi de eodem adimplemento non docuerint; ut probat *Decisio Emi Rezzonici die* 24. *Januarii* 1735. §. *Eandemq.*

Quin relevet, quod præfixio termini prædicti appareat ex sententia Rotæ Bononien.; Siquidem ab hac sententia appellatum fuit, & consequenter dicti termini præfixio in nulla est habenda consideratione, cum per ap-
4 pellationem suspendatur effectus sententiæ, quæ remanet in tali statu, & habetur ac si non emanasset; *l.* 1. §. *Final. ff. ad Senat. Consult. Turpill.*, *Bald. in l. ita demum Cod. de Procurator.*, *Jason. in l. tale pactum* §. *Qui procuravit ff. de pact.*, *Rot. cor. clar. mem. Cardinali Falconer. de Aliment. dec.*8. *n.*6., & *de Salvian. Interdict. decis.*16. *sub num.*11., & 12.

Ulterius idem creditum, etiamsi subsisteret, effectum fuisset illiquidum, vel
5 absorptum a fructibus a Comitissa Maria Anna perceptis post motam litem, & sic undique insufficiens ad retardandam prædictam Immissionem; ut tradunt *Rot. coram Cerf. dec.*124. *n.*9., & *dec.*167. *n.*7., & *in rec. dec.*380. *n.*2. *par.*16., & *in Perusina Immissionis* 12. *Januarii* 1725. §. *Final. coram R.P.D. meo Nunez.*

Ejusdem qualitatis sunt *alia bina credita desumpta*, tum a cessione reportata a Monasterio S. Agnetis Bononiæ pro livellis debitis Sorori Mariæ Thaddææ de Marescottis filiæ Argesilai Senioris Fideicommittentis; Tum ex altera simili cessione reportata a Monasterio S. Margaritæ pro aliis livellis debitis alteri Sorori Mariæ Ferdinandæ de Marescottis, pariter filiæ dicti Argesilai; Quoniam hæc livella, uti an-
6 nua onera, solvenda erant ex fructibus bonorum Fideicommissariorum, & ab hæredibus gravatis, qui illos perceperunt, & pro tempore Fideicommissum possederunt, & per consequens pro illorum consecutione competit quidem actio d. Comitissæ Mariæ Annæ Cessionariæ contra hæredes pro tempore Possessorum Fideicommissi, non autem illam dirigere potest adversus proprietatem bonorum Fideicommissariorum in præjudicium Vocatorum; ex adductis per *Peregrin. de Fideicom. Artic.*50. *n.*20., & *seq.*, *Mans. Consult.*142. *n.*22., *Rot. cor. Bich. dec.*583. *num.*7. cum aliis relatis per dictam *Decis.*24. *Januarii* 1735. §. *Idemque cor. Emo Rezzonico*; Juncto præsertim quoad cessionem Livellorum sororis Mariç Ferdinandæ lapsu temporis, quo illa petuntur, nempe ab anno 1622., quo eadem Monialis ingressa fuit Monasterium usque ad annum 1666., quo decessit; Per de-

decursum enim adeo longævi temporis præsumptio est, quod præfata Monia-
7 lis integre satisfacta remanserit; *Gob. consult.68. n.9.*, & prosequitur *eadem Decisio Emi Rezzonici eodem §. Idemque Vers. Maxime*.

Occurrit *quart.* creditum libr.2222. cessum Comitissæ Mariæ Annæ Reæ conventæ a Monasterio prædicto S. Margaritæ pro consuccessione debita recensitæ Sorori Mariæ Ferdinandæ de Marescottis in hæreditate Thaddæi Fratris super Juribus Dotalibus Thaddææ Foscherariæ communis Matris, super qua bonorum specie contenditur, quod eadem Soror Maria Ferdinanda impedita non esset a Statuto Bononien. succedere una cum Nicolao Fratre, & ulterius allegatur Transactio inita anno 1626. inter d. Monasterium, & Vincentium Marescottum præsentium Actorum Bisavum, qui talem consuccessionem favore Mariæ Ferdinandæ approbavit, promisitque debitam portionem Monasterio persolvere.

At quidquid sit de allegata dispositione Statutaria, hoc unum pro rejectione hujus crediti sufficere existimarunt DD, quod, cum a die stipulatæ Transactionis, & promissæ solutionis effluxerint centum, & ultra anni, militat favore Actorum omnis favorabilis præsumptio
8 solutionis, cum hæc sit virtus centenariæ etiam in hac materia extinctionis debiti; ut alias tenuit *Rot. cor. Dunozett. Jun. decis.612. n.18., & cor. Bich. dec.72. n.13., & 14., & cor. bo. me. Arsald. dec.60. n.6. & 7., & coram clar. mem. Card. Falconerio Tit. de Cens. decis.13. n.3.*, licet etiam præsumptio
9 inducatur ex lapsu minoris temporis; & proinde Creditum hujusmodi habens contra se hanc Centenariam solutionem præsumentem, utique allegabile non est pro obtinenda bonorum Fdeicommissariorum retentione, pro qua requiruntur, ut supra firmatum fuit, credita omnino liquida, & certa, itaut nullam in sese contineant dubietatem.

Quo vero *ad quintum creditum* depromptum ex cessione Jurium reportata a Senatore Josepho de Foscherariis ex persona Isabellæ Albergatæ Foscherariæ, cui contenditur debitam fuisse legitimam in bonis Nicolai Marescotti alterius Fideicommittentis, & d. Isabellæ Nepotis, ultra Consuccessionem ab intestato in bonis Thaddæi Fratris ejusdem Nicolai, pariter illud visum fuit turbidum, atque illiquidum pro impedienda petita Immissione. Quia non apparuit per integrum decursum annorum centum unquam fuisse promotam actionem pro consecutione legitimæ prædictæ, quo stante potest di-
10 ci actio præscripta ad illam hic, & nunc petendam; *ad Text. in Cap. ad aures de præscription., & firmata in dicta Decisione Emi Rezzonici 24. Januarii 1735. §. Quovero*, & respectu consuccessionis in bonis Thaddæi, vel Isabella cedens ab ea remansit exclusa ex Dis-
11 positione supradicti Statuti Bononien. excludentis Fæminas a Successione propter Masculos; vel saltem uti hoc dependens a dubio Articulo super d. Statuto diversimode interpretato ab hoc Sacro Auditorio, dicitur requirere altiorem indaginem, quod sufficit, ut non valeat retardare supradictam Immissionem; sicuti concludit sæpedicta *Decisio Emi Rezzonici §. Finali*.

Et ita &c. utraque &c.

FAVENTINA IMMISSIONIS SUPER RESERVATIS.

Ven. 20. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Expressa prohibitio alienationis efficit, ut qualitas hæreditaria etiam destituta beneficio legis, & Inventarii non sit apta ad retardandam fideicommissario Immissionem, ad differentiam casus fideicommissi simplicis super primogenitura, & fideicommisso particulari in quo peti nequeunt detractiones, nisi in subsidium, cujus casum evenisse probandum est a petente detractiones: quod tamen sine Inventario fieri nequit, & consequenter nec detractionum prætextu impediri Immissio. Folia quando Inventarii defectum supplere non valeant.

SUMMARIUM.

1 *Verificata existentia fideicommissi, ejusque purificatione, ac bonorum identitate, immissio denegari nequit.*

2 Con-

1 *Concurrente expressa prohibitione alienationis, qualitas hæreditaria etiam destituta beneficio legis, & Inventarii non est apta ad retardandam fideicommissario Immissionem:*

3 *Contra vero est in terminis simplicis fideicommissi expressa alienationis prohibitione carentis.*

4 *Acquisitiones ab alienantibus factæ in dubio, ac contraria voluntate non demonstrata, factæ præsumuntur in compensationem bonorum alienatorum;*

5 *Aut saltem actori competit super eisdem retentio pro reintegratione.*

6 *Relationi Periti judicialiter electi standum omnino est.*

7 *Peritia debito tempore non impugnata, sed cum qua ad ulteriora in causa processum fuit, censetur acceptata, & approbata, ita ut nec amplius impugnari, nec de errore redargui valeat;*

8 *Nisi ille evidentissime probetur.*

9 *Status hæreditarius in uno judicio a Rota approbatus, detecto errore in alio reprobari valet.*

10 *A propria confessione nunquam discedi potest non exhibitis clarissimis probationibus erroris.*

11 *Detractiones peti nequeunt super primogenitura, & fideicommisso particulari nisi in subsidium;*

12 *Cujus casum evenisse, probandum est a petente easdem detractiones;*

13 *Quod tamen sine Inventario fieri nequit, & consequenter nec detractionum prætextu impediri Immissio;*

14 *Præsertim ubi Inventarium dolose omissum videtur, hoc est contra præceptum Testatoris, illius confectionem injungentis.*

15 *Folia immediate post mortem Testatoris non confecta, sed biennio post, supplere non valent defectum legitimi Inventarii;*

16 *Prout pariter quando defectibus, & omissionibus substantialibus scatent.*

17 *Detractiones turbidæ retardare non valent Immissionem.*

DECISIO CXV.

CUm clausula -- *Constito de tribus* -- adversus tres uniformes sententias, alteram Vicarii Generalis Faventiæ, aliam A.C., ultimam hujus Sac. Auditorii coram Rmo P. D. meo Decano subrogato in locum R. P. D. mei Nunez tunc absentis, concedentes Marcello Severoli Actori Immissionem in possessionem quorundam bonorum prativorum existentium in Territorio Solaroli, & detentorum a Com. Dominico Mazzolano, in vim primogenituræ, seu fideicommissi particularis conditi a Justiniano Seniore de Severolis, fuit mihi a Signatura Justitiæ causa commissa in gradu ulterioris appellationis, eaque a me proposita sub solito dubio -- *An constet de tribus* in Rota diei 18., Aprilis anni currentis, ob suffragiorum paritatem nulla capta extitit resolutio; At renovato certamine, factoque melius dilucidato pro parte defensorum ejusdem Marcelli in præsenti propositione non hæsitarunt DD. respondere -- *Constare de tribus* -- ob earum validitatem, & patentem justitiam.

Nulla namque cadente controversia super prima, effulsit secunda, nempe justitia, ex incontrovertibili verificatione extremorum, existentiæ scilicet
1 primogenituræ, seu fideicommissi, ejusque purificationis, ac bonorum identitatis, quibus concurrentibus nunquam immissio denegari solet; ut firmant omnes decisiones præcedentis instantiæ *cor. R. P. D. Nunez, & Rmo P. D. meo Decano, & nuper dictum fuit in Bononien. Fideicommissorum super Detractionibus 16. hujus mensis §. In gradu, coram Me.*

Quin illa retardari valuerit ex illis tribus exceptionibus a Com. Reo convento in præteritum adductis, & rejectis, ac iterum in præsenti repetitis, quod nempe Actor sit hæres mediatus Marcelli Junioris, qui alienavit, atque distraxit bona controversa in Authores d. Comitis, & consequenter, nisi ille rationem reddat de bonis hæreditariis ejusdem Marcelli alienantis, vel ex istis refundat recensito Comiti Possessori pretium eorundem bonorum alienatorum, ei non competat dicta Immissio; itemque, quod idem Actor jam possideat totum, ac integrum complementum primogenituræ, cujus vigore agit, sicque frustra petat, quod intus habet; Et denique, quod eidem Com. Reo con-

convento debeatur retentio ex causa detractionum debitarum Marcello Seniori primo hæredi gravato.

Siquidem prima exceptio qualitatis hæreditariæ iterum visa fuit irrelevans ex eo, quia supradictus Justinianus Testator, atque Conditor primogenituræ
2 expresse, ac literaliter prohibuit vocatis alienationem, & distractionem omnium, & quorumcunque bonorum eidem primogenituræ subjectorum, in quo casu quemadmodum alienationes factæ favore Comitum de Mazzolanis remanent nullæ ipso Jure, ita ut ipsi in vim illarum nullum Jus, titulum, aut dominium acquisiverint; ita etiam non possunt ad retardandam petitam Immissionem excipere de antedicta qualitate hæreditaria alienantis respectu Actoris, ac redditione rationis bonorum hæreditariorum; Quia cum hæc exceptio requirat altiorem indaginem, de ea agendum est in petitorio; & quidem in alio judicio contra ipsum hæredem intentando, interimque non est retardanda Immissio, salvis tamen Juribus dd. Comitibus de Mazzolanis experiendis contra bona hæreditaria præfati Marcelli Junioris alienantis, *ut probant Rtb. de Confus. Jur. cap.* 24. *n.* 40., *Urecol. de Transact. quæst.* 80. *n.* 28., *&* 30., & alias firmavit *Rot. coram Dunozet. Jun. dec.* 846. *n.* 38., *&* 39., ubi quod hoc procedit etiam cessante Inventarii Benefico, *& coram Priol, dec.* 222. *n.* 15., *&* 16., *cor. Royas, dec.* 482. *n.* 11., *cor. Bich., dec.* 56. *n.* 14., *cor. Molines dec.* 641. *pariter n.* 14., *cor. clar. mem. Card. Caprar. dec.* 426. *n.* 8., *& diverf. dec.* 110. *per tot. par.* 2., *& in rec. dec.* 363. *n.* 44., *& sequen. part.* 10. *cum aliis reassumptis in decis. R.P.D. mei Nunez* 27. *Februarii* 1733. §. 14., cum qua pertransierunt aliæ successivæ decisiones emanatæ tam coram eodem, quam coram Rmo P. D. meo
3 Decano; procedentibus authoritatibus in contrarium allegatis pro parte defensorum Comitis Mazzolani in terminis simplicis fideicommissi nullam in se se continentis specialem prohibitionem alienationis reddentem factum alienantis ipso Jure nullum, ac ita procedere, & esse intelligendas declaravit; *Rot. diverf. dicta dec.* 110. *n.* 32. *part.* 2.

Et eo maxime, dum ultra hoc constitit, Jacobum Actoris Patrem, & filium respective supramemorati Marcelli alienantis fuisse illius hæredem cum beneficio legis, & Inventarii, ac satis, superque reddidisse rationem, nedum ex facto concordato inter Collitigantes, sed etiam ex relatione periti Curialis ab hoc Sac. Auditorio electi ad instantiam Comitis Mazzolani ad hunc præcisum finem firmandi statum hæreditarium Justiniani Senioris, & recognoscendi, an bona fideicommissi universalis pariter ab illo instituti præter supradictam primogenituram satis fuissent pro detractionibus ad hæredes gravatos spectantibus, de quibus infra, & respective, an bona actu possessa per Actorem attingerent complementum ejusdem primogenituræ, stante quod ex eisdem facto concordato, & relatione Periti apparuit omnia bona in Inventario d. Marcelli Junioris descripta esse illamet obnoxia fideicommisso universali, & primogenituræ conditis a memorato Justiniano Seniore, & mobilia, veluti parvi momenti absorpta remanere ab expensis ultimæ infirmitatis, nec non funerum, & vestium lugubrium.

Haud attento, quod duo corpora descripta in d. Inventario Marcelli Junioris, nempe Palatium Faventiæ existens, & aliud Palatium rurale pretii scut. 7500, non sint hæreditaria supradicti Justiniani Fideicommittentis, & quod prædicta mobilia fuerint æstimata scut. 1000., nec integre erogata dici possunt pro expensis antedictis, dum de præcisa istarum quantitate doctum non fuit ab Actore; quia cum dd. bona, ac major pars dd. mobilium fuerint acquisita non a præfato Marcello Juniore, sed a præcedentibus hæredibus gravatis, qui ob insignes alienationes factas de bonis fideicommissariis, & primogenialibus sunt debitores pro illorum reintegratione in valde considerabili summa, ut retulit Peritus, omnis
4 præsumptio urget quod hæ acquisitiones in dubio, & contraria voluntate acquirentium non demonstrata, factæ

præ-

præsumantur in locum bonorum alienatorum; ut tradunt *Peregrin. conf.35. n.7. lib.3., & de fideic. art.44. n.28., versic. Aut. Sumus, Giurb. ad consuetudin. Mess. cap.12., Gloss.2. par.1., Ros. consult.22. n.4., Rocc. disput. Jur. select. cap.46. n.38.*, aut saltem eidem

5 Actori competit dd. bonorum retentio pro d. reintegratione, ut subdit idem *Peregrin. d.conf.35. n.8., & seq. lib.3., Fusar. de Substit. quæst.636. n.5.*, & firmant omnes decisiones præcedentis instantiæ.

Ejusdem irrelevantiæ cognitum fuit esse secundum objectum, quod Severolus actu possideat totum, ac integrum complementum primogenituræ; Quia ex relatione Periti suprad. ad hunc præcisum finem electi constitit ad reintegrandam eandem primogenituram, adhuc deficere considerabilem summam fere scut.14000., & huic relatio-

6 ni Periti, uti judicialiter electi omnino standum est; *Rot. cor. Molin. decis.557. n.3., cor. Rmo Crispo, dec.302. n.2., cor. clar. mem. Card. Falconer., tit. de Invent. dec.4. n.1., & cor. Herrer. dec.149. n.3.*; Potissimum quia considerato, quod non solum electio d. Periti fuit petita ad prædictum finem, & suis sumptibus a Comite Reo convento, atque eidem ex benignitate hujus Sacri Auditorii etiam in hoc judicio privilegiato Immissionis indulta, sed etiam, quod post editam eandem peritiam idem Comes Mazzolanus ab ea non reclamavit, & passus fuit causam prosequi, & ad ulteriora procedi coram Rmo P. D. meo Decano in tertia instantia; in quibus circumstantiis eo fortius visum fuit omnem fidem huic peritiæ esse præstandam. Etenim peritia, a

7 qua non fuit reclamatum tempore debito, imo permissum, ut juxta ejus tenorem procederetur ad ulteriora in causa, censetur acceptata, & approbata, ita ut non liceat amplius illam impugnare, ac de aliquo errore redarguere; *ad Text. in leg. non distinguemus §.Cum quidem 7. de recept. arbitr., Rot. cor. Priol. dec.234. n.2., & 3., cor. Dunozett. Jun. dec.669. n.3., cor. Ansald. dec.63. n.14., cor. cl. mem. Card. Caprar. dec. 302. n.4., cor. Benincas. dec.362. n.7., cor. Lancett. dec.848. n.1., & in rec. dec.183. n.4. par.15., & dec.251. n.19. par.17., & firmatum fuit in decisione Rmi P. D. mei Decani §.In probanda.*

Non suffragante, quod recensitus Peritus in firmando statu activo, & passivo Fidecicommittentis, & Conditoris primogenituræ dubitative processerit, eosdem status modo præfiniendo, & determinando in una summa, & modo in altera, secundum diversas Collitigantium insinuationes, & ideo uti nil certi determinans nullam mereatur reflexionem; hoc namque visum fuit corruere ex ipsa relatione Periti, in qua re discussa, & examinata, recognitis omnibus documentis, tandem concludit, quod quatenus secernendæ essent illæ prætensiones excitatæ a Com. Mazzolano, primogenitura pro sui reintegratione remanet creditrix in sc.10000., & quatenus hæc secretio. facienda non esset, creditum ejusdem primogenituræ ascendit ad supradictam summam sc.14000., quod nullam continet dubietatem, vel incertitudinem.

Minusque, quod d. peritia sit erronea ex quibusdam calculis exhibitis a Com. Mazzolano. Quandoquidem si-

8 milis. exceptio contra Peritum ab excipiente electum, ejusque relationem acceptatam, ac approbatam, nunquam admittitur, nisi error plene, & concludenter, ac manifestissime fuerit comprobatus; *Rot. cor. Emer. Jun. dec.1086. n.11., cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de usur. dec.29. n.4., & in rec. dec.533. n.1. part.3., dec. 324. n.14., & 16. par.10., dec.211. n.52. par.19.*; Et probatio hujusmodi nequit dijudicari facta ex dd. calculis, tum quia illi fuerunt efformati a d. Comite Reo convento, atque ad ejus placitum; tum etiam quia illi fundantur in quibusdam foliis anni 1623. Status hæreditari Fideicommittentis, qui est prorsus erroneus, ut recte ostendunt præcedentes *decisiones cor. R. P. D. meo Nunez*; & licet folia dicti status in hoc Sac. Auditorio fuerint in alio judicio approbata, hoc ni-

9 hilominus non prohibet, quod illa propter errores ex post detectos in hodierno judicio reprobentur; tum demum quia

quia super dicto statu, ac aliis præten-
sionibus inter Collitigantes fuit concor-
datum factum coram R. P. D. meo Nu-
nez, & juxta tenorem ejusdem facti
concordati prodiit supraenuntiata pe-
ritia; Unde eo magis hodie datum non
est Reo convento similibus extrajudi-
cialibus calculis impugnare præfatam
peritiam, eamque notare de aliquo er-
rore, & sic proprium factum, & con-
10 fessionem eludere, a qua nunquam
est discedendum, non exhibitis in con-
trarium clarissimis, & concludentissi-
mis probationibus; *Rot. coram Rmo
Crispo dec.302. a n.3. ad 6., & coram
clar. mem. Card. Falcon., tit. de fideic.
dec.49. n.13.*

Postremo inutilis apparuit repetitio
Tertii objecti prætensæ per Mazzola-
num retentionis controversorum bo-
norum primogenituræ subjectorum ex
causa detractionum competentium pri-
mo hæredi gravato; quia cum hìc aga-
11 tur de primogenitura, & fideicom-
misso particulari, super isto fieri non
possunt detractiones, nisi in casum sub-
sidii, & insufficientiæ fideicommissi uni-
versalis; *Rot. cor. Ubag. dec.16. n.28.,
& seq., & in recen. dec.399. n.21.,
& 22. par.9., & dec.12. n.37. par.10.,*
12 qui casus omnino probandus est ab
eodem Comite Mazzolano, ut distin-
guendo tradunt; *Argel. de acquiren.
possess. artic.40. a n.1060., usque ad
n.1093., Gobb. consult. 121. n.39.,
Adden. ad Ludovis. dec.266. n.46., Rot.
cor. Cavaler. dec.246.*, cum aliis cumu-
latis in decisione præcedentis instantiæ,
*cor. R. P. D. meo Nunez 27. Februa-
rii 1733. §. Nullo prorsus.*

Atque in hac probatione deficere
Reum conventum, non fuit dubitatum,
cum Marcellus Senior primus hæres
gravatus, ex cujus persona petuntur
detractiones, nullum confecerit Inven-
13 tarium de bonis hæreditariis Justinia-
ni Fideicommittentis, & Conditoris
Primogenituræ, sine quo dari non
potest dicta probatio, & sub prætextu
detractionum impediri Immissio, ut in
hoc præciso casu Fideicommissi parti-
cularis, quidquid sit quoad Immissio-
nem petitam in vim Fideicommissi uni-
versalis, firmat *Rot. cor. Cerr. dec. ultim.
n.11., & seq., cor. Priol. dec.348. n.4.,
cor. Coccin. dec.1358. n.9., cor. Dunoz-
zett. Jun. dec.300., & 815. per tot.,
& in rec. dec.47. n.2., & dec.77. n.2.,
3. part.5., & dec.12. n.37., & seqq.
par.10.*, probantque omnes decisiones
præcedentis Instantiæ cor. eodem R.P.D.
meo Nunez, & Rmo P. D. meo Deca-
no, signanter dum idem Inventarium
14 videtur dolose omissum propter spre-
tum præceptum memorati Testatoris
Marcello injunctum illud conficiendi,
quod adauget rationem impossibilitatis
d. probationis, & non retardandi prop-
ter illam petitam Immissionem; *Gra-
tian. discept. foren. cap.570. n.21., Rot.
cor. Duran. decis.165. n.19., & de-
cis.194. n.5., & 6., & dec.238. n.14.,
& dec.239. n.8., & cor. Dunozett. Jun.
dec.681. num.5.*

Nec idem Inventarium suppleri po-
tuit ex quibusdam foliis Status hæredi-
tarii Justiniani jam supra enuntiatis, &
confectis anno 1623. inter recensitum
Marcellum Seniorem hæredem grava-
tum, & ejus fratrem; Tum quia folia
prædd. non fuerunt confecta immediate
15 post obitum Testatoris, sed biennio
post, & consequenter loco legitimi In-
ventarii haberi nequeunt; *Rot. in Eu-
gubina Fideicommissi 24. Martii 1710.
§. Final., cor. clar. mem. Card. Scotto,
& in eadem super Detractionibus, &
Melioramentis 16. Martii 1711. §. Nec
vices cor. eodem, confirmata cor. cl. me.
Card. Falconerio, tit. de Inventar. de-
cis.2. n.1.*; Tum etiam, quia, ut supra
dictum est, & expenditur in *Decisio-
nibus R. P. D. mei Nunez*, dd. folia
16 pluribus scatent defectibus, & omissio-
nibus substantialissimis, ut dubio pro-
cul supplere nequeant vices legitimi In-
ventarii; *Rota in dicta Eugubina Fi-
deicommissi super Detractionibus, &
Melioramentis 16. Martii 1711., eo-
dem §. Nec vices cor. eodem Card. Scot-
to, & in Perusina Associationis 3. De-
cembris 1736. §. Hac præmissa, coram
R.P.D. meo Busio*; Hæc autem omnia
17 turbidas reddunt dd. Detractiones,
quæ proinde ex omni parte inefficaces,
& ineptæ dijudicatæ fuerunt ad retar-
dandam petitam Immissionem, *ut aliàs
dixit Rot. in rec. dec.12. n.44. part.10.*

Et

Et ita DD. rejecta etiam Instantia Comitis Mazzolani super electione Periti tamquam incongrua in hisce circumstantiis super dicto puncto complementi Primogenituræ responderunt utraque &c,

NARNIEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 20. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Filii in conditione positi censentur ob prædecessum patris dispositive vocati, ubi pater substitutus erat, secus ubi ipse quoque simpliciter in conditione erat positus: Data vero substitutione patris, filiorum vocatio ob ejus prædecessum inducitur, si alias ipsi inhabiles remaneant ad acquirendam legitimam successionem ejus, cui pater substitutus fuerat. Ex quibus conjecturis inducatur, vel non vocatio positorum in conditione.

SUMMARIUM.

1 *Deficiente vocatione Immissio nunquam conceditur.*

2 *Positi in conditione simpliciter ad exclusionem substituti, cessante vocatione a statuto inducta, dispositive vocati non censentur.*

3 *Tunc prædecedente Patre filii in conditione positi censentur dispositive vocati, ubi pater fuerit substitutus, & vocatus in defectum hæredis gravati, ita ut ob ejus mortem filii privati remaneant legitima successione.* vid. num. 11.

4 *Secus vero ubi ipse quoque Pater simpliciter in conditione positus fuit ad exclusionem substituti.*

5 *Dictio* Quandocunque *importat compendiosum, sub qua Fideicommissa continetur.*

6 *Ex compendiosa adiecta personis parentum reciproce substitutorum non deducitur argumentum pro vocatione filiorum in dispositione positorum.*

7 *Ex positione in conditione tam filiorum, quam Nepotum non censetur in filiis repetitum gravamen restitutionis injunctum parentibus absque filiis decedentibus:*

8 *Quo deficiente etiamsi Nepotes fuerint in conditione positi, non per hoc filii dispositive vocati censentur.*

9 *Vocatio non inducitur ex simplici assertione prætensi vocati;*

10 *Non vocato autem successio non debetur.*

11 *Ut filii in conditione positi ob prædecessum patris vocati non censeantur, sufficit, quod iis præservata remaneat legitima successio ejus, cui pater substitutus fuerat.*

12 *Nepotes quoad legitimam successionem Aviæ intrant in locum Parentum defunctorum.*

13 *Substitutio ordinata sub conditione obitus hæredis sine filiis, ea non eveniente, evanescit, & bona libera manent apud eundem hæredem.*

14 *Ubi deficiant contemplatio agnationis, ac digressus ad plures gradus substitutionum, vel saltem altera ex hisce duabus conjecturis non concurrat, ceteræ, puta reciproca inter hæredes, & etiam inter substitutos, qualitas legitimitatis, substitutio proximiorum minus dilectorum, Clausula Codicillaris, alia Clausula* omni meliori modo, *inefficaces sunt ad inducendam vocationem positorum in conditione etiam in fideicommisso ascendentali.*

15 *Ex vocatione filiorum sine qualitate masculinitatis, & ex substitutione filiarum excluditur contemplatio agnationis.*

16 *Substitutiones dependentes ab eadem conditione* si sine liberis *pro unica habentur.*

DECISIO CXVI.

Ontedentes Philippus, & Justina de Alvis post obitum Josephi Francisci Patris eorum favore secutam suisse purificationem Fideicommissi conditi Anno 1649. ab Andrea Moricotto de Terra S. Gemini, Judicium Immissionis in possessionem medietatis quorundam Bonorum ab hæreditate Fideicommittentis provenientium, & de an. 1706. alienatorum a Martha illius filia, & Paulo Antonio, atque Josepho Francisco istius filiis in personam Joannis Georgei de Tertiis pretio sc. 2250., ininstruxerunt cor clar. mem. Card. Ansideo

fideo tunc in subsellis A. C. laudabiliter sedente, sed hæc eorum Instantia rejecta remansit, mediante definitiva sententia, quæ etiam ob non interpositam appellationem transitum fecit in rem judicatam, adversus quam obtenta a dd. Actoribus restitutione in integrum, causa hæc devoluta remansit ad Sac. Auditorium, quod coram bon. mem. Ratto Dubio proposito in Rota diei 2. Julii 1731. respondit: *constare de re Judicata*: ex fundamentis enucleatis in decisione per eundem evulgata.

Concessa autem nova Audientia, Ego uti subrogatus in locum d. bon. mem. Ratto eandem repropofui Causam in Rota 14. Junii superioris anni sub consueto Dubio: *An esset standum, vel recedendum a decisis*; & ob suffragiorum paritatem nulla fuit capta resolutio: Hodie vero denuo idem repropofui dubium, & DD. concluserunt: *standum esse in decisis*: moti ex defectu vocatio-
1 nis actorum, quæ præcipuum est requisitum pro obtinenda Immissione, & qua non verificata, illa nunquam competit, nec conceditur; *Inesch. de adipiscen. possess. remed. 4. n. 724.*, *Card. de Luc. de Judic. disc. 44. n. 39.*, *Rota cor. Coccin. dec. 2218. n. 1.*, *& in rec. decis. 405. n. 15. par. 9.* & firmat præterita decis. cor. bon. mem. Ratto *quæ revidetur §. Nullo autem*.

Licet enim memoratus Andreas Testator Hieronymo, ac Laurentio suis filiis hæredibus universalibus institutis obeuntibus absque filiis legitimis, & & naturalibus substituerit tres ejus filias, nempe Martham Uxorem Fælicis Antonii Alvi, Mariam Franciscam, & Liviam sub his verbis: *& si aliquis dd. suorum filiorum decederet absque filiis legitimis, & naturalibus ex se genitis substituit alterum, & ambobus decedentibus sine filiis legitimis, & naturalibus, ut supra substituit in ejus hæreditate, & Bonis &c. DD. Martham Uxorem D. Fælicis Antonii Alvi, Mariam Franciscam, & Liviam ejus filias legitimas, & naturales*, quemadmodum de facto ex post verificato dicto casu, nempe obitu filiorum Andreæ absque filiis, substitutio hæc habuit suum effectum in Martha, & Livia filiabus superstitibus, quibus hæreditas Testatoris delata fuit, & inter easdem divisa; Et licet etiam idem Testator in hoc casu purificatæ successionis in dd. ejus filiabus subdiderit: *& unaquaque ipsarum quandocunque decedente sine filiis legitimis, & naturalibus substituit alteram, earumque filios, & filias, & omnibus supradictis ejus filiabus, earumque filiis, & nepotibus ejusdem Testatoris morientibus absque filiis legitimis, & naturalibus in ejus hæreditate Proximiores Consanguineos de Cippo Domus.*

Non per hoc tamen, quod medietas dictæ hæreditatis delata remansit ad supradictam Martham, ut mox dictum est, & ex illa ultra Paulum Antonium ortus fuit Joseph Franciscus, & ex isto orti fuerunt memorati Actores, dici potest, quod isti in præfata testamentaria dispositione, sive fideicommisso sint vocati, cum inspecto toto illius contextu, ac tenore appareat, atque constet filios dictæ Marthæ, ac istorum filios
2 fuisse unice positos in conditione ad effectum excludendi proximiores Consanguineos de Cippo domus ultimo loco substitutos, & consequenter, cessante statutaria dispositione in contrarium, non censentur dispositive vocati; juxta satis notam *Glossam in l. Lucius la 2. ff. de hæred. instituen.*, *& ex illa Card. de Luc. de fideicom. disc. 34. num. 13.*, *Adden. ad Buratt. dec. 834. n. 18.*, *Rot. cor. Merlin. dec. 447. n. 11. cum aliis adductis in d. præterita decis. bon. mem. Ratto §. Multo autem minus*.

Nec officit, quod quando Pater substitutus, & vocatus sub conditione -- *si sine filiis* -- præmoritur Testatori, vel hæredi gravato, ut evenit in casu præsenti, in quo Joseph Franciscus Pater Actorum prædecessit Marthæ ejus Matri, tunc filii illius, etsi positi in conditione censentur dispositive, & per fideicommissum invitati; Quandoquidem limitatio hæc procedit, & recipi-
3 tur unice in eo casu, in quo Pater prædecedens fuerit substitutus, & vocatus in defectu hæredis gravati, & illius filii in conditione positi per talem prædecessum privati remaneant successione, sive ab intestato, sive ex testamento in iis bonis, in quibus si Pater substitutus 4

fu-

supervixisset, & successisset, ipsi filii succedere etiam, ut supra, potuissent, & sic hæreditas Jure ejusdem fideicommissi ex dicto prædecessu devolvatur ad substitutum extraneum, ut bene declarant *Fusar. de Substitut. quæst.437. n.71., bon. mem. Ansald. in annot. ad dec.89. n.91., Rota post Constant. ad Stat. Urb. dec.111. sub n.20., cor. Beneneas. dec.225. n.7., cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de fideicomm. dec.17. n.4., & dec.18. n.3., & seqq., & cor. Rmo Crispo dec.323. per tot.*, & in dd. terminis loquuntur omnes authoritates ab Actoribus allegatæ.

Neutrum ex his verificari in subjecta hypothesi visum fuit, & propterea esse penitus extraneam ab illa supraenuntiatam regulæ limitationem; Et sane non primum circa directam substitutionem, sive vocationem per fideicommissum memorati Josephi Francisci respectu portionis bonorum obventæ Marthæ Matri; nam in hac parte filii ejusdem Marthæ solum leguntur positi in
4 conditione ad effectum excludendi reliquas duas sorores reciproce substitutas ibi — *Et unaquaque ipsarum quandocunque decedente sine filiis legitimis, & naturalibus substituit alteram* —; Ude recurrit, quod idem Joseph Franciscus, ac reliqui filii ejusdem Marthæ uti positi in conditione nullo modo censeri possunt vocati per fideicommissum ad eandem portionem hæreditatis ad dictam Martham devolutam ex supra firmatis,

Haud relevante, quod Testator in dicta reciproca filiarum substitutione mentionem fecerit earum mortis sub
5 eo verbo — *quandocunque* — quod regulariter importat substitutionem compendiosam includentem in sese fideicommissariam; quia idem verbum fuit adjectum personis filiarum reciproce
6 substitutarum morientibus absque filiis, Ideoque ex dicta substitutione compendiosa non valet deduci argumentum ad vocationem filiorum in conditione positorum; *Rot. post Merlin. dec.129. n.5., cor. Cavaler. dec.469. n.7., & sequen., cor. Cerro dec.516. n.15., cor. bon. mem. Molines dec.243. n.6., plene in Fanen. Immissionis 18. Februar. 1724. §. Quantum enim coram Emo Aldrovando, & 16. Februarii 1728. coram R.P.D. meo Millino.*

Minusque relevantibus verbis successivæ substitutionis proximiorum Consanguineorum de Cippo domus Testatoris, in quibus non solum habetur mentio filiorum Marthæ, sed etiam istorum filiorum ibi — *Et omnibus supradictis ejus filiabus, earumque filiis, & nepotibus ejusdem Testatoris morientibus absque filiis legitimis, & naturalibus substituit in ejus hæreditate proximiores Consanguineos de Cippo Domus* — Quia verba hæc demonstrant quidem dictam Proximiorum substitutionem fuisse a Testatore ordinatam sub duplici conditione *si sine filiis*; Altera nempe quatenus Martha, & reliquæ sorores obirent *sine filiis*, ac altera quatenus istarum filii sine filiis decederent; sed tamen non important, quod illud grava-
7 men restituendi Proximioribus in litera injunctum eisdem sororibus obeuntibus absque filiis, censeatur repetitum in istarum filiis in conditione positis, eo ipso, quod hoc gravamen restitutionis expresse, atque nominatim hisce filiis in conditione positis non legitur demandatum, & propterea hoc defi-
8 ciente, etsi etiam filii filiorum sororum fuerint positi in conditione, non dicuntur per hoc eorum Patres dispositive vocati, nec substituti supradictæ Marthæ; juxta *Bartol. in leg. sed cum si ff. de legat.3., Bald. in l. ab eo n.3. Cod. de fideicomm., Peregrin. consil. 33. n.10. lib.3., Bellon. Jun. consil.26. n.59., Fusar. de Substitut. quæst.437. n.147., Fontanell. de pact. nupt. tom.1. claus.4., Gloss.24. n.6., Mantic. de conject. ult. volunt. lib.11. tit.3. sub n.2. vers. hæc autem, Faber. in Cod. lib.6. tit.22. de fideicomm. defin.2., Rot. cor. Cavaler. dec.454. n.3., & in rec. dec.119. n.6., & seqq. par.17.*, & articulo sedulo discusso *in Avenionen. Fideicom. 9. Martii 1731., & 7. Decembris ejusdem anni cor. Emo D. Card. Aldrovando*,

Nec promeruit reflexionem, quod d. Joseph Franciscus Actorum Pater in venditione horum bonorum asseruerit sese vocatum una cum Matre ad hoc fideicommissum, & in sese illud expirasse;

rasse; quia constitit ex præmissis nullo modo d. Josephum Franciscum fuisse dispositive vocatum, ac substitutum
9 Matri, propterea que non potuit hæc vocatio, ac substitutio induci ex dicta assertione; *Rot. coram Royas dec.*117. *n.*33., *cor.Celso dec.*410. *n.*17., *cor.bon. mem.Molin. dec.*581. *n.*6., *& dec.*616. *n.*14., *& in rec. dec.*98. *n.*16. *par.*10., *& dec.*112. *n.*3. *par.*11.

Itidemque deficere, ac non verificari compertum fuit supradictum alterum extremum, quod filii Josephi Francisci ob istius prædecessum privati remanserint legitima successione in bonis Marthæ delatis; Tum quia si, ut supra visum est, Joseph Franciscus non fuit substitutus, nec vocatus ad portionem Matris, etiamsi supervixisset, nil penitus prætendere potuisset de dd. Bo-
10 nis, cum non vocato non debeatur successio; ut ultra supra adductos tradunt *Altograd. Jun. con.*97. *n.*4., *Peregrin. de fideicomm. artic.*43. *num.*2., *&* 35., *Rota cor. Seraphin. dec.*1456. *n.*1., *& cor. Priol. dec.*124. *n.*2.; Tum
11 etiam quia, ubi adhuc vocatus fuisset, ejus prædecessus non obfuisset illius filiis quoad legitimam successionem, quæ remanentibus Bonis apud eandem Martham eorum Aviam, eisdem uti subintrantibus in locum Patris defun-
12 cti, & occupantibus primum gradum legitimæ successionis respectu ejusdem Marthæ semper competiisset; §. *Cum filius instit. de hæredit. quæ ab intest. defer.*, *Goff. in leg. cum ita §.Infideicommisso verb. primo gradu ff. de Legat.*2. *Jason. in leg.*2. *n.*4.*Cod.de success. edict.*, *Rota in rec. dec.*5. *n.*20. *par.*6.

Non obstante successiva vocatione Proximiorum Consanguineorum de Cippo Domus Testatoris; Quia cum ista,
13 ut visum est, ordinata fuerit sub duplici conditione obitus sine filiis, eo ipso, quod hoc non evenit, & filii tam Marthæ, quam Josephi Francisci extiterunt, dicta substitutio Proximiorum evanuit, ac expiravit, & Bona Marthæ obventa libera remanserunt apud ipsam, & totaliter immunia a quacunque restitutione favore proximiorum; juxta celebre *Consilium Oldradi* 21. communiter receptum ut apud *Fusar. de substit. quæst.*480. *n.*1., *& sequen.*, *Rota cor. Pamphil. dec.*442. *n.*2., *coram Coccin. dec.*564. *n.*6., *cor. Emer. Jun. de cis.*203. *n.*3., *& in rec. decis.*568. *n.*6. *part.*18. *tom.*2.

Tum denique quia venditionem controversorum Bonorum factam favore illorum de Terriis a Paulo Antonio, tam nomine suo proprio, quam nomine supradictæ Marthæ Matris, atque etiam nomine Josephi Francisci illius Fratris, & Patris respective Actorum, idem Joseph Franciscus approbavit, & ratificavit, recipiendo ab Emptoribus sc.230. pro sua rata in pecunia numerata, & reservando sibi Jus petendi supplementum contra d. Paulum Antonium Fratrem principalem venditorem; Ideoque si præfatus eorundem Actorum Pater etiam Bona vendidit, & assecutus fuit pretium, suamque portionem, ex facto cessare visum est dd. Actorum suppositum, quod ille morte præventus, nil de fideicommisso consecutus fuerit.

Excluso hoc fundamento per Actores deducto tanquam primario, & principaliter, ac uti de per se etiam sufficiente ad demonstrandam eorum vocationem, frustra inde recurrebatur ad alias
14 conjecturas, ex quibus contendebatur etiam erui eandem eorum vocationem, desumptam ex reciproca ordinata tam inter filios primo loco institutos, quam inter filias substitutas, ex qualitate eorum legitimitatis, ex ultima substitutione favore Proximiorum de Cippo Domus minus dilectorum Testatori, ex Clausulis Codicillaribus, *& omni meliori modo*, & ex quo demum agatur de Testamento ab Ascendente condito; Quandoquidem conjecturæ hujusmodi, aliæque similes sunt levissimæ, & undique inefficaces ad inducendam vocationem filiorum in conditione positorum, quotiescunque, ut hic, una cum illis deficiant illæ duæ, quæ sunt principales in hac materia, nempe contemplatio agnationis, & digressus ad plures gradus substitutionum, aut saltem altera ex eis non concurrat, etiam si agatur inter descendentes; *Constantin. ad Stat. Urbis annot.*36. *artic.*2. *n.*161. *&* 162., *Rot. cor. Royas dec.*110. *n.*2.

n.2., & dec.123. n.2. & 3., late coram cla. me. Card. Falconer. tit. de fideicom. dec.40. per tot., ubi rejiciuntur omnes præmissæ conjecturæ, & firmat *præterita decisio bon. mem. Ratto* §. 10. *& sequen.*, ubi pariter præfatæ conjecturæ singillatim refelluntur.

Quod autem sæpedictus Testator non habuerit rationem conservandi agnationem, patefit ex tenore recensitæ
15 ejus Testamentariæ dispositionis, atque ex simplici vocatione ejus filiorum absque ulla expressione masculinitatis, ac subsequenti substitutione filiarum; *Castald. consult. Forens.34. n.7. & 8., Rot. cor. Peutinger. dec.258. n.7., & in rec. dec.241. n.5., & dec.423. n.6., & 7. part.9., & dec.287. pariter n.6., & 7. part.19.*, & prosequitur eadem *præterita decisio, quæ revidetur* §. *Assumendo*: Et quod insuper non devenerit ad plures gradus substitutionum, constat ex eo, quod illæ binæ substitu-
16 tiones a Testatore factæ dependent a prima conditione filiorum morientium absque filiis, quæ pro unica substitutione reputantur; ut pariter probat dicta *præterita Decisio* §. *Multoque minus*, & ultra eandem *Bellon. Jun. consil.26.n.62. in fine, Giovagnon. consil.82.n.20.lib.1., Rota in recent. dec.401.n.19.part.9.*

Et ita DD. in hac secunda Propositione responderunt, in reliquis sese remissive habendo ad præcedentem decisionem bon. me. Ratto, & utraq. &c.

GRAVINEN. CENSUS.

Lunæ 23. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Census nullo existente unice ob non impetratum Beneplacitum apostolicum, debentur ab Imponente fructus loco damnorum, & interesse; etiamsi creditor usque ab initio certior fuerit de invaliditate contractus proveniente ex defectu d. Beneplaciti, ad differentiam casus, ubi pariter usque ab initio noverit invaliditatem census orientem ex defectu Dominii fundi in Imponente, vel facultatis per eundem impetrandæ a Domino. In investimentis activis locorum piorum non requiritur nec Beneplacitum Apostolicum, nec auctoritas Ordinarii.

SUMMARIUM.

1 *Quoties Census non est nullus ob non servatam formam præscriptam in Constitutione S. Pii V., sed ratione materiæ ob non reportatum Beneplacitum Apostolicum, tunc administrator loci pii impositor Census tenetur ad solutionem fructuum loco damnorum, & interesse.*
2 *Et quamvis fructus non debeantur, quoties Creditor Census usque ab initio novit invaliditatem contractus;*
3 *Tamen id procedit, ubi nullitas provenit ex defectu Dominii fundi in Imponente, vel facultatis per ipsum reportandæ a Domino; non vero ubi oritur ex defectu Beneplaciti Apostolici;*
4 *Quia istud potest subsequi contractum, & impetrari cum retrotractione, & revalidatione usque ab initio;*
5 *Unde ille remanet in implicito statu validitatis, & Creditor in bona fide, ac consequi valet fructus loco damnorum, & interesse.* & num.9.
6 *Administrator loci pii censum imponens debet Beneplacitum Apostolicum impetrare, licet ad illud obtinendum teneatur Creditor.*
7 *Maxime si Episcopus ei imposuerit onus servandi debitas cautbelas.*
8 *In Investimentis activis non requiritur nec Beneplacitum Apostolicum, nec authoritas Ordinarii.*
9 *Si a neutra parte impetratum fuerit d. Beneplacitum, Administrator Censum imponens ad fructus tenetur usque ad diem declaratæ nullitatis.*
10 *Quoties Censum imponens se obligat ad solutionem fructuum loco damnorum & interesse in casu invaliditatis ex quocunque capite provenientis, eos de facto solvere tenetur, sive Beneplacitum Apostolicum impetratum non fuerit ob ejus negligentiam, sive ob negligentiam Creditoris ipsius Census.*

DECISIO CXVII.

Imposuerunt sub die 18. Maii 1731. Canonicus Angelus Passamonti, Pius Lamanna, Salvator Caprio, Joseph Benchi, & Nicolaus Bleo uti Administratores, seu Procuratores tam Seminarii, quam nonnullarum Cappellarum exi-

stentium in Ecclesia Cathedrali Gravinæ super tamen istarum Cappellarum bonis censum in sorte principali ducatorum 3000. ad rationem ducatorum quatuor cum dimidio pro quolibet centenario, & anno favore Conventus, & PP. Ordinis Prædicatorum ejusdem Civitatis.

Licet autem in facultate, sive licentia creandi eundem censum super bonis præfatarum Cappellarum a Pro-Vicario Generali Gravinen. concessa, injuncta fuisset conditio in ea servandi necessarias cautelas. Attamen recensiti Administratores, seu Procuratores neglexerunt tam ante, quam ex post obtinere a S. Sede solitum Beneplacitum Apostolicum; Quin imo cum agnita ex hujus defectu nullitate præfati census impositionis ipsimet PP.Creditores recurrissent prius ad SSmum Dominum Nostrum feliciter Regnantem, & inde ad Sac. Congregationem Episcoporum, & Regularium, cui remissus extitit supplex libellus eidem Sanctissimo porrectus pro sanatione ejusdem census, eadem Sac. Congregatio sub die 18. Septembris anni 1733. respondit -- *Nihil de sanatione, & partes utantur jure suo.*

Qua de re iidem PP. in hoc statu convenerunt supradd. Procuratores coram A. C. pro restitutione sortis principalis census ducatorum 3000., & solutione ejus fructuum decursorum, & obtinuerunt relaxationem mandati executivi pro restitutione d. summæ, reservato jure agendi pro consecutione fructuum loco damnorum, & interesse, a quo Judicato devoluta ad instantiam dd. Procuratorum causa ad hoc Sac. Auditorium, eaque commissa R.P.D. meo Nunez, & proposita in Rota dici 10. Martii currentis anni 1738., præfati Procuratores nedum condemnati fuere ad restitutionem sortis memorati census, verum etiam ad solutionem fructuum.

Adhuc vero eisdem Procuratoribus reclamantibus, & directa pro eorum parte mihi nova commissione in gradu ulterioris appellationis, proposui hodie consuetum dubium -- *An Sententia Rotalis sit confirmanda, vel infirmanda* --, & prodiit responsum pro illius *confirmatione*.

Quæstio enim nulla fuit super validitate dictæ sententiæ, ejusque justitia quoad restitutionem supra enuntiatæ summæ ducatorum 3000., sed tota contentio stetit super solutione fructuum, ad quam Procuratores teneri, DD. iterum existimarunt; quandoquidem impositio supradicti census secuta super bonis Cappellarum absque Beneplaci-
1 to Apostolico non fuit nulla ex defectu formæ præscriptæ in nota Constitutione S. Pii V. super censibus, idest ob deficientiam numerationis pecuniæ, vel ob non factam designationem certi fundi; sed nulla tantum apparuit ex defectu materiæ, nempe solemnitatis ob non reportatum Beneplacitum Apostolicum, consequenterque debitores non obstante hac nullitate adstricti remanent ad solutionem fructuum dicti census loco damnorum, & interesse; ad tradita per *Cenc. de cens.* qui unum casum ab altero distinguit *quæst.88. n.15.*, & pariter distinguendo firmavit; *Rot. cor. Emerix Jun. dec.582. n.4., & sequen., & dec.626. per tot., cor. bon.mem. Molines dec.763. n.8., in rec. dec.11.n.26., & 30. par.12.*, *decisio* præcedentis instantiæ *R. P. D. mei Nunez §. Constabilito*.

Nec relevat, quod PP. Dominicani certi fuerint usque ab initio de invali-
2 ditate contractus, sive census, eo ipso, quod illius impositionem permiserunt absque Beneplacito Apostolico super bonis Cappellarum, propereaque dd. fructus non debeantur; juxta *Cenc. de Cens. quæst.106. n.4., & 8., Card. de Luc. pariter de cens. disc.8. n.5., & 6., Rot. cor. Dunozett. Jun. dec.414. n.3., & 9., & dec.972. n.7., & cor. Cerro dec.32. n.6., & seq., & cor.bon. mem. Molines, dec.82. num.9.* Quoniam hoc
3 procedit in explicita scientia nullitatis provenientis ex defectu aliarum facultatum penes debitorem imponentem, & non valentem sine illis censum imponere, ut quia non sit Dominus fundi, vel imponens non habeat talem facultatem a Domino illius; non autem respectu nullitatis descendentis ex defectu Beneplaciti Apostolici, quod ad
4 differentiam dictarum aliarum facultatum potest etiam subsequi, & ex post im-

impetrari cum retrotractione, & revalidatione respective actus usque ab initio; *Card. de Luc. de alienat. discurs. 1. n. 56., & seq., Sperell. dec. 155. n. 7., & seq., & n. 19., Rot. coram Coecin. dec. 374. n. 3., & per tot., & cor. Duran. dec. 397. n. 9., & seqq.*, & cujus respectu sicuti Creditor sub spe futuræ
5 impetrationis illius semper dicitur esse in bona fide, & contractus stare sub implicito statu validitatis; ita omnino consequi valet fructus census loco damnorum, & interesse; ut alias firmavit in his terminis articulo plene discusso hoc Sac. Auditorium, ut videre est ex *dec. 229. post Cene. de Cens., & cor. Emerix Jun. dec. 575., 582., & 726.*

Sprera replicatione, quod d. Beneplacitum Apostolicum esset impetrandum a PP. Dominicanis, & sic si ipsi neglexerunt illud obtinere, debeant etiam pœnam luere in fructuum amissione; tum quia Administratores, seu Procuratores nomine Ecclesiæ, & Lo-
6 corum Piorum imposuerunt censum super illorum bonis, & ideo pro validitate istius actus illi quoque tenebantur idem Beneplacitum impetrare; *Em̄us Petra ad Constit. 6. Benedicti XII. n. 4., & seq. tom. 4., Sperell. dec. 155. n. 18., & sequen., Panimoll. dec. 54. annot. 1. n. 40., & seq.*, signanter dum in facul-
7 tate ab Episcopo dd. Procuratoribus concessa injunctum eisdem extitit onus servandi debitas cautelas, & ita etiam impetrandi d. Beneplacitum Apostolicum, quo onere nullo modo gravabantur PP. eorum pecunias ad censum tradentes, cum in hisce favorabilibus
8 investimentis non exigatur nec Beneplacitum Apostolicum, nec authoritas Ordinarii; *Genuens. in Prax. cap. 73. n. 8., Ciarlin. contr. foren. cap. 183. sub n. 107., Monacell. formul. legal. practic. tom. 2. tit. 14. formul. 6. n. 1.*

Tum etiam quia in casu, quo a neutra ex partibus fuerit impetratum Be-
9 neplacitum Apostolicum, nulliter imponens absque illo censum semper tenetur ad illius fructus usque ad diem declaratæ nullitatis, uti fructus censuales, propter usque tunc retentum statum implicitum validitatis census, & ex post ad fructus loco damnorum, & inte-

resse, ut in specie, ac in terminis concludunt *Authoritates allegatæ superius §. Non relevat. in fine.*

Cæterum cessat omnis difficultas ex illa animadversione, quod dd. Procu-
10 ratores in ipsomet Instrumento impositionis census sese obligarunt ad restitutionem ejus sortis, & solutionem fructuum loco damnorum, & interesse nedum in casu evictionis, vel rescissionis contractus, sed præcise in alio illius invaliditatis ex quocunque capite provenientis, sub quo clarum est comprehendi etiam præsentem casum invaliditatis ex defectu Beneplaciti Apostolici, atque ideo concurrente hac speciali promissione, & obligatione Procuratorum, eo magis ipsi tenentur ad solutionem dd. fructuum loco damnorum, & interesse, non curato an illius non impetratio provenerit potius ex culpa unius, quam alterius contrahentis; ut egregie firmat *decisio R. P. D. mei Nunez §. Potissimum cum seqq.*

FERRARIEN. EVICTIONIS.

Veneris 25. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

In venditione præstanda est evictio ex ipsa natura contractus. Fructus in excessu percepti ipso jure imputantur in sortem in cambiis, aliisque similibus creditis fructiferis, non vero in censibus, quorum respectu copulative necessariæ sunt interpellatio, & declaratio debitoris census, & acceptatio Creditoris, qui cogi nequit ad recipiendam nisi medietatem saltem ipsius sortis.

SUMMARIUM.

1 *A judicato injusto conceditur restitutio in integrum.*

2 *In venditione præstari debet evictio ex ipsa natura contractus.*

3 *Evictio præstanda est, quoties adest promissio, & obligatio eam præstandi.*

4 *Imputatio ipso jure in sortem fructuum in excessu perceptorum locum habet in cambiis, & aliis creditis fructiferis, non vero in censibus;*

5 *Quorum respectu copulative necessariæ sunt ad hunc effectum interpellatio, & declaratio debitoris census, & acceptatio Creditoris;*

6 *Cum sors census sit irrepetibilis;*
7 *Nec debitor cogere possit Creditorem ad recipiendam sortem minutatim, sed teneatur offerre saltem medietatem ejusdem.*
8 *Sub generica cessione omnium jurium super aliquo fundo competentium veniunt ad sensum juris dominium, & proprietas, non vero census;*
9 *Non obstante relatione ad Instrumentum acquisitionis, si pariter hæc generica fuerit, & absque expressione temporis, ac Notarii:*
10 *Maxime in odium venditoris, cujus culpa prævalet cuicunque negligentiæ emptoris in non perquirenda qualitate rei cessæ;*
11 *Sicque fructus census in excessu percepti non intelliguntur percepti animo compensandi sortem, sed jure dominii.*
12 *Ubi de voluntate quæritur, spectandum est quid contrahentes cogitaverint.*
13 *Promissio præstationis evictionis obligat ad reficiendum totum id, quod interest rem fuisse evictam.*

DECISIO CXVIII.

Censum in sorte principali scut. 2000. monetæ veteris Ferrariæ, & annui redditus scut. 160. ejusdem monetæ imposuit *die 17. Aprilis anni 1617.* Galeatius Gualenghi favore clar. mem. Card. Caroli Emmanuelis Pio a Sabaudia super Palatio, ac Viridario sitis in Civitate Ferrariæ, eorumque annexis. Cum autem idem Gualengus Debitor defecisset in solutione fructuum dicti Census, hinc Princeps Ascanius frater, & hæres memorati Cardinalis *anno 1650.* a Curia Legationis Ferrarien. immissus fuit in vim utilis Salviani Interdicti ad possessionem dicti Palatii, ac Viridarii, ad effectum sibi ex illorum pensionibus satisfaciendi de eisdem fructibus decursis ab anno 1647. usque ad diem petitæ Immissionis.

Hic Census cum omnibus suis Juribus; etiam dictæ Immissionis *die 29. Decembris anni 1658.* a cl. me. Card. Carolo Pio a Sabaudia Juniore hærede memorati Principis Ascanii cessus remansit Julio, Nicolao, & Joanni fratribus de Rimbaldesiis, qui post adeptam possessionem supradicti Palatii, & Viridarii fundi censiti, & præcise anno 1670. postquam etiam in eadem possessione quiete, & pacifice fuerant spatio annorum *duodecim*, cesserunt, ac vendiderunt Comiti Lelio Roverelli omnia, & quæcunque Jura dd. fratribus competentia, ac competitura super antedd. Palatio, ac Viridario, nec non melioramenta cujusvis generis, qualitatis, ac quantitatis, super eisdem Palatio, ac Viridario per ipsos Venditores facta: Cujus quidem Comitis Lelii fuerunt, ac sunt hæredes Marchiones de Malvetiis, qui Palatium prædictum per eosdem melioratum anno 1703. concesserunt Comiti Herculi de Varanis ad usum appropriabile pro pretio scut. 5000.

Sequuta evictione enuntiati Palatii cum suis annexis, ab eodem Com. Herculе detenti pro parte Pauli, & aliorum fratrum de Puteobonellis uti Creditorum anteriorum recensiti Galeatii Gualenghi vigore antiqui Census constituti anno 1616., dictus Comes Hercules Varanus ob evictionem passam sese vertit coram Locumtenente Generali Legationis Ferrariæ pro præstatione dictæ evictionis contra eosdem Marchiones de Malvetiis, qui coram eodem Judice in jus vocarunt pro liberatione a molestiis fratres de Rimbaldesiis, qui simili modo molestias ejusmodi denuntiarunt Principi Gisberto Pio a Sabaudia, & in hac controversia Judex prædictus condemnavit Marchiones de Malvetiis ad præstandam evictionem favore Comitis Herculis Varani; & e contra pro eorum reintegratione condemnavit fratres de Rimbaldesiis, relaxando consimile mandatum istorum favore contra dictum Principem Gisbertum Pium a Sabaudia, quod Judicatum confirmavit A. C. Furiettus in gradu appellationis. Sed devoluta causa vigore Commissionis a Tribunali Signaturæ reportatæ cum clausula — *de appellatione* ad R. P. D. Origum, iste revocavit dd. bina præcedentia judicata, declarando non teneri fratres de Rimbaldesiis ad ullam evictionem favore Marchionum de Malvetiis, & consequenter nec minus

Principem Pium liberare eosdem fratres de Rimbaldesiis, & in hoc sensu quoque fuit hoc Sac. Auditorium coram R. P. D. meo Crescentio; Nam proposito *die 22. Junii anni 1736.* Dubio — *An debeatur evictio* — fuit responsum — *Negative* —, & ad istius normam prolata Sententia.

Commissa mihi Causa in gradu restitutionis in integrum, proposui hodie solitum dubium — *An constet de Causis restitutionis in integrum, seu potius de re judicata* — & dubitatum non fuit respondere — *Constare de Causis* — attenta injustitia supradicti ultimi judicati,
1 ex qua sicuti oritur læsio, ita locus est restitutioni in integrum; ad *Text. in leg. si ex causa judicati ff. de minor, Rot. cor. Otthobon. dec. 205. n. 2., & cor. Emer. Jun. dec. 103. pariter n. 2., & dec. 163. n. 1.*

Cum enim Fratres de Rimbaldesiis, ut supra notatum est, anno 1670. vendiderint, ac cesserint Com. Roverellio Auctori March. de Malvetiis jura per ipsos acquisita a Card. Pio, ac sibi competentia super dd. Palatio, ac Viridario, nec non etiam omnia *melioramenta* in eis facta, Ac insuper hæc omnia fuerint avocata, & evicta pro parte illorum de Puteobonellis, omne jus exigit, ut dd. Fratres Venditores debeant, ac teneantur omne, & quodcunque damnum, ac interesse, ex hoc perventum reficere, atque emendare dictis Marchionibus de Malvetiis, tum ex natura ipsiusmet contractus venditionis
2 inducentis obligationem præstandi evictionem rei, vel juris cessi; *leg. non dubitatur 6. Cod. de evict., Peregrin. consf. 93. sub n. 17., Mangil. de evict. q. 2. n. 4., Surd. decis. 290. n. 13., & 14., Rot. cor. Ludovis. dec. 25. n. 3., cor. Bonincas. dec. 336. n. 1., & cor. Ansald. dec. 80. n. 10., & in rec. dec. 383. n. 10., & seq. part. 17., & decis. 163. n. 32., & 33. part. 19.*, tum etiam ex literali
3 obligatione per dd. Fratres emissa præstandi d. evictionem; *leg. sciendum ff. de evict., Mangil. de evict. quæst. 179. n. 20., Rot. cor. Lancett. dec. 1395. n. 2., & 3., & in Recent. dec. 552. sub n. 10. part. 3., & decis. 181. sub n. 1. part. 4., dec. 330. n. 3., & 8. part. 10.*

Nec obstat fundamentum amplexum *in Decisione præcedentis instantiæ cor. R. P. D. meo Crescentio*, & repetitum in hodierna propositione, quod March. de Malvetiis per d. evictionem nullum damnum, ac interesse passi fuerint, ex eo quia, cum pensiones supradictorum Palatii, ac Viridarii annuatim excesserint fructus d. Census impositi favore Card. Caroli Pii, & cessi a prædictis Fratribus de Rimbaldesiis favore Com. Roverelli, hic census per Calculum imputationis eorundem fructuum excedentium in sortem, ut dicitur a *Scaletta*, in omnibus extinctus remanserit. Quia, prætermissa inspectione super verificatione mox d. allegati excessus, uti requirente altiorem indaginem, per DD. animadversum fuit, quod quatenus subsisteret, ille nil prorsus relevaret; Nam
4 imputatio fructuum in excessu perceptorum in sortem solum ipso Jure, & & ministerio Legis procedit, & admittitur in cambiis, aliisque similibus Creditis fructiferis ad evitandum cursum usurarum, in quibus terminis sese habet *Text. in leg. 1. cod. de pignorat. act., & loquuntur Negusan. de Pignor. memb. 1. part. 5. n. 1., Rot. cor. Buratt. dec. 160. n. 11., & cor. Molin. dec. 1255. n. 5., & in Perusina Reintegrationis 7. Maii 1734. §. Finali cor. R. P. D. meo Nunez*, nunquam vero militat in casu census, de quo hic agitur.

Respectu namque Censuum, ac imputationis fructuum excessive solutorum in sortem, non operatur jus, aut lex, sed necessaria est expressa declara-
5 tio, ac interpellatio ipsius met Debitoris Census, quodque talis interpellatio, ac declaratio acceptetur a Creditore, nec sufficit voluntas unius tantum, ex quo ex natura Census, & juxta Bullam Pianam, nec Creditor potest cogere Debitorem ad extinguendum Cen-
6 sum, cum istius sors sit ex parte illius irrepetibilis, & uti mortua, nec Debitor cogere Creditorem eam recipere
7 minutatim, ac in frusta, sed saltem tenetur offerre medietatem ejusdem sortis, eamque persolvere, & hisce deficientibus remanet quidem Debitor Census Creditor ratę excessive solutę; At Census nunquam remanet extinctus;

ctus; ut per d. rationem concludunt *Rodriquez de Ann. redit. tom.2. qu.18. n.9.*, *Cenc. de Censib. quæst.88. n.6.*, *& quæst. 108. n.4.*, *& 5.*, *Merlin. de Pignor. lib.5. tit.1. quæst.6. num.12.*, *Urceol. consult.61. n.14.*, *& seq.*, *Card. de Luc. de Credit.*, *& Debit. disc.46. n.8.*, *& disc.134. n.15.*, *Bersan. de compensat quæst.17. n.5.*, *Pantut. dissertat. Forens.8c. n.73.*, *Bonden. collect. legal.43. n.1.*, *Censal. dec. Lucen.11. n.8.*, *& seq.*, & fuit firma Sententia hujus Sac. Tribunalis, de qua *cor. Dunozett. Jun. dec.291. n.4. 6.*, *& 8.*, *cor. Peutinger. dec.424.*, *cor. Priol. dec.278. numer.16.*, *& seq.*, *cor. Bich. decis.415. n.10.*, *& seqq.*, *cor. Benincas. dec.97. n.15.*, *cor. Lancett. decis.151. n.4.*, *& dec.1309. n.15.*, *& in Rec. decis.29. n.13. part.9.*, *& dec.63. n.6.*, *& decis.316. n.3. part.18.*, *& dec.427. pariter n.3. part.19. tom.2.*

In hac vero hypothesi nedum non constitit de d. uniformi voluntate Fratrum de Rimbaldesiis cedentium, & respective Dom. Roverelli Cessionarii, & emptoris super compensatione, seu imputatione assertorum fructuum excessivorum in diminutionem, ac extinctionem Census, sed potius apparuit de contrario ex ipsomet Instrumento Cessionis, seu venditionis; In isto enim expresse, ac explicite non venditur, nec ceditur d. Census, sed unice ceduntur a dictis Fratribus de Rimbaldesiis omnia jura eis competentia super dd. Palatio, & Viridario vigore acquisitionis ab ipsis factæ a Cardinali Pio, quæ Jura sicuti in hac genera-
8 litate intelligi potuerunt de dominio, & proprietate dd. Palatii, & Viridarii, juxta etiam sensum Juris; *Surd. consf.13. n.29.*; non obstante relatione habita
9 ad instrumentum acquisitionis, cum cum pariter fuerit generica, & absque ulla expressione temporis, ac Notarii,
10 qui illud stipulavit, maxime in odium venditoris, qui tenetur distincte, ac specifice certiorare emptorem de qualitate rei venditæ, & cujus culpa semper prævalet cuicunque negligentiæ Emptoris in non perquirendo qualitatem rei cessæ, seu venditæ; *Leg. quæritur 14. §. Final. verbo fuisset ff. de Ædilit. Edict.*, *Alexand. consf.14. n.9. lib.5.*, *Surd. consf.13. n.29. 34.*, *& seq.*, *Torr. var. resolut. tit.13. diffinit.5. n.18.*, *& seqq.*, *Paulut. dissert.55. art.4. n.125.*, *Rot. in Recent. decis.393. n.5. part.16.* fortius quia in Instrumentis solutionum residualis pretii reportatarum per ipsos de Rimbaldesiis venditores, fuit suppositum, quod venditum fuit Palatium.

Sic hujusmodi venditio (quidquid sit an præstet actionem evictionis pro Pa-
11 latio) saltem aperte excludit quamlibet voluntatem compensandi, ut supra, & potius ista quoad acquisitionem fructuum usque ab initio referenda est ad titulum dominii, & proprietatis, quam ad d. censum, quem in hac lite declaratum fuit unice venire sub venditione, & de quo in eadem venditione Com. Roverellius explicite non fuit certioratus. Quando enim quæritur de
12 voluntate, solum spectandum est, de quo contrahentes cogitaverint; *Leg. Servo manumisso, ubi DD. ff. de condict. indebit.*, *leg. quo loco §.1. ff. de hæred. instit.*, *leg. qui Romæ §. Duo Fratres circa finem ff. de verbor. obligat.*, *Cravett. consf.9c. n.15.*

Hisce rationibus convictis Fratribus de Rimbaldesiis, non placuit responsio ab ipsis data, quod secuta, ut supra, evictione Palatii, & Viridarii, dici possit quidem, quod sit evictus fundus censitus, dum super illis census fuit impositus, minime vero hic census, qui a nullo Creditore anteriore, vel Cardinalis Pii, vel dd. Fratrum avocatus remansit e manibus March. de Malvetiis, & consequenter agi quidem possit ex d. evictione, si quæ sint, non autem pro evictione d. census, ac solutione ejus fortis, ac fructuum, nisi doceatur ista consequi non posse super aliis bonis generaliter obligatis ab illis de Gualenghis originariis impositoribus.

Quia ultra quod hæc ratiocinatio non applicatur quoad melioramenta in dd. corporibus facta a dd. Fratribus de Rimbaldesiis, & pariter vendita Comiti Roverellio Auctori Marchionum de Malvetiis, & simili modo evicta, sese offert ponderandum, quod Fratres de Rimbaldesiis non vendiderunt simpliciter censum, sed jura super Palatio, & Viridarii-

ridario, ac melioramenta prædd., & cum speciali stipulatione rursus ipsimet sese obligarunt eadem jura super Palatio, & Viridario, ac melioramentis prædd. ibi -- *tam in possessione, quam in proprietate legitime perpetuo ab omni persona &c. manutenere, auctorizare, defendere, & disbrigare in judicio, & extra, omnibus ipsorum DD. de Rimbaldesiis, & suorum &c. judiciis, periculis, sumptibus, & expensis, & omnem litem &c. si qua ullo unquam tempore moveretur &c. de d. re in toto, vel in parte &c. in se suscipere*: remissa etiam obligatione denuntiandi, alias antedd. de Rimbaldesiis teneri voluerunt ibi -- *In omni, & singulo casu præmissis contrario de omni, quacunque d. rei evictione universali, vel particulari*.

Cum autem, sequuta evictione d. Palatii cum omnibus suis annexis per subhastationem, ac deliberationem ad instantiam d. Creditoris anterioris, nedum avocata remanserit marchionibus de Malvetiis proprietas, ac possessio melioramentorum per illos de Rimbaldesiis nominatim venditorum, sed jura censualia iidem experiri amplius nequeant super dd. Palatio, ac Viridario evictis, & per consequens ablata ipsis remanserit Proprietas, ac Possessio Jurium Censualium super recensitis corporibus.

Hinc est, quod deficientibus dd. de Rimbaldesiis in d. promissa manutentione, præstanda est per eosdem evictio in d. Instrumento, tam generaliter, quam particulariter promissa super dd. Palatio, ac Melioramentis, de qua evictione generice loquitur dubium originali-
13 ter concordatum, quæ importat, ut refici debeat Marchionibus de Malvetiis totum id, quod ipsorum interest Palatium prædictum cum Viridario, ac Melioramentis fuisse evictum; juxta expressa jura *in leg. Titius cum decederet* 44. *circ. finem ff. de act. empt.*, *leg. Venditor* 8., & *leg. Si in Venditione* 60., *leg. Emptor* 67., *leg. Evicta res* 70. *ff. de evict.*, *Guzman. de evict. quæst.* 13. *n.* 68., *aliisque cumulatis Rot. cor. Falconer. tit. de Empt. dec.* 4. *num.* 4.

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA CAMBII.

Ven. 27. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Accollatio a Possessore suscepta tacitam conditionem inclusam habet, quatenus nempe bona possessa a Creditis, & hypothecis anterioribus non absorbeantur. Emptor simul, ac Creditor facit fructus suos ratione dominii, & ab eorum petitione repellit Creditores posteriores in vim anterioritatis; nec unus titulus alium destruit. Cætera habes in argument. Decis. LXXVIII.

SUMMARIUM.

1 *Contra bona devicta ab anteriori hypotheca cessat actio realis*. & n. 6.

2 *Accollatio a Possessore suscepta est occasionalis, & causativa, continetque tacitam conditionem, quatenus nempe bona possessa, seu ipsorum integrum pretium a Creditis, & hypothecis anterioribus non absorbeatur*:

3 *Unde hujusmodi conditione deficiente cessat actio personalis ex accollatione prædicta descendens*. & num. 6.

4 *Sub obligatione evictionis veniunt expensæ litis loco damnorum, & interesse, & creditum ab iis oriens desumit anterioritatem a die assignationis fundi*.

5 *Creditum expensarum pro defensione Prædii factarum gaudet prælatione, & potioritate super eodem fundo, etiam adversus Credita hypothecaria*.

7 *Sententia ad instantiam alicujus emanata, in judicatum transacta, & acceptata, semper ei obstat, donec per aliam sententiam inter easdem personas revocetur*;

8 *Cum non sufficiat, si inter diversas personas, & in alia separata Causa, in qua diversa ratio concurrat, revocatio contingat*.

9 *Emptor idem, ac Creditor anterior facit fructus suos ratione dominii, & ab eorum petitione repellit Creditores posteriores in vim anterioritatis sui Crediti; nec unus titulus alium destruit*.

10 *Cessio translativa tribuit Cessionario subingressum in jura cedentium*.

11 *Ces-*

11 *Cessio Crediti certi, & liquidi facta per viam Transactionis initæ post longam litem prodest pro toto Credito cesso, licet Cessionarius minas solveret;*

12 *Sicuti pariter pro toto Credito prodest Cessio, quoties a Cessionario allegatur per viam exceptionis, non per viam actionis.*

13 *Contrarium procedit, ubi creditum esset turbidum, & litigiosum; & ita explicatur* Urceol. consult. 51. n. 23. & seqq.

14 *Si enim Creditum sit liquidum, Cessio prodest pro toto Credito cesso, etiam adversus tertios Creditores hypothecarios.*

DECISIO CXIX.

A Judicio PP. patefacto in decisione coram Me promulgata die 14. Maii superioris anni, in qua ad tramites concordati dubii declaratum extitit, non aliud esse creditum, nullamve actionem penes Fratres de Amadeis Actores adversus Sinibaldum tertium Possessorem nonnullorum stabilium a Rubimarca debitore emptorum, nisi pro sola summa sc. 82., & ob. 29., impartita Actoribus nova audientia, & causa denuo revocata ad examen, iterum hodie putarunt Domini persistendum esse *in decisis*.

Sub eo valido fundamento, quod non impugnato credito dd. Fratrum in prænuntiata summa sc. 82. 29., cum altercatio consisteret super reliqua petita summa sc. 778. 75., denuo compertum extitit, nullam pro ista actionem extare adversus Reum conventum; cum, sive iste consideretur in linea meri tertii Possessoris ex acquisitione dd. stabilium a Rubimarca, sive consideretur in terminis Accollatarii ejusdem petitæ summæ ex Instrumentis initis cum Fratribus de Amadeis de annis 1718., & respective 1728., semper sit verum, quod supervenerunt credita cum hypotheca anteriora, pretium integrum venditorum stabilium absorbentia, & quod per consequens cessavit illico in memo-
1 ratis Fratribus de Amadeis tam actio realis Immissionis ad dd. Bona devicta ab anteriori hypotheca; quam personalis vigore contractus resoluta, ex quo supradicta accollatio uti facta a Sinibal-
2 do Possessore dignoscitur sine dubio occasionalis, & causativa, causa nempe, & occasione possessionis emptorum stabilium, & sic sub tacita conditione, quatenus illa possessa Bona, seu ipsorum integrum pretium a creditis, & hypothecis anterioribus non reperirentur absorpta; unde cum anteriora advenerint credita, & ista quidem fuit talia, ut pretium integrum venditorum stabilium absorbuerint; defecit utique tacita illa subintellecta conditio, sub qua
3 unice stipulatum remanserat, & hac defecta conditione, sicuti corruit conditionalis Sinibaldi obligatio; ita penitus cessat personalis actio, quæ ex ea descendebat in illos de Amadeis Actores; ut ex fusius congestis *in Decisione, quæ revidetur sub §. Quo vero*.

Inter autem superventa credita anteriora visum est Dominis recensendum potissime creditum illud Monachorum Farfensium liquidatum ex Sententia nostri Sac. Auditorii in sc. 2014., quod uti sua desumens initia ab anno usque 1634., longe sane in anterioritate præcedit Cambium illorum de Amadeis a Rubimarca creatum de anno 1704.; Cumque hoc Monachorum creditum per cessionem translativam transfusum remanserit in Sinibaldum mediante Datione in solutum, quam iste fecit de suis stabilibus favore dd. Monachorum cedentium, merito exinde responsum extitit, eidem Sinibaldo Cessionario confirmandam esse retentionem prædictorum emptorum stabilium, ad exclusionem Fratrum de Amadeis Creditorum Rubimarchæ longe posteriorum in tempore.

Ac ulterius in ejusdem anterioritatis ordine putarunt DD. numerandum aliud creditum Sinibaldi proveniens ex causa expensarum factarum in substentatione litis cum recensitis Monachis Farfæ pro defensione Prædiorum sub vocabulo *le Cerreta*, *& Prata Casciara*, ad quæ iidem Monachi pro assecutione præfati ipsorum crediti sc. 2014. Immissionem intentaverant in vim utilis Salviani interdicti; siquidem animadversum fuit, eadem supradicta Prædia *le Cerreta*, e *Prata Casciara* assignata fuis-

fuisse Sinibaldo ab illis de Rubimarca pro Dote Juliæ ipsorum filiæ constituta de anno usque 1674. sub speciali obligatione evictionis generalis in forma; Unde propterea, licet expensæ istiusmodi sint posteriores in tempore uti factæ in d.lite cum Monachis inchoata de anno 1722., hoc idem expensarum creditum apparet illico anterius, & potius
4 alio prætenso credito dd. Actorum: sive quia anterioritatem desumit a die assignationis dd. Prædiorum pro Dote, cum expressa obligatione evictionis, sub qua memoratæ expensæ loco damnorum, & interesse in stipulatum descendunt; *Constant. ad Stat. Urb. annot.59.art.7. num.321., & seq., Rot.decis.1190. n.9. Coccino, dec.334. n.7. cor. Royas, & dec.110. n.7. part.17. rec.*

Sive quia in substantia eædem expensæ factæ apparent pro universali defensione bonorum omnium a Rubimarca provenientium, pro illis nempe eximendis a vinculo antiquissimæ illius hypothecæ, quod super his omnibus ex prædicto Monachorum credito erat
5 infixum; & sic pro tali credito, ac pro istis expensis uti factis pro dd. stabilium defensione, ac liberatione, competit sane super eisdem defensis stabilibus potioritas, atque prælatio; ut firmat Decisio, *quæ revidetur* §. *Postremo*.

Ex duabus hisce partitis provenientibus ab integro cesso credito Monachorum sc.2014., & ab expensis in supradicta causa defensionis Bonorum liquidatis quidem in sc.760., sed postmodum ad effectum in præsenti compensandi a nostro Sac. Auditorio redactis ad sola sc.545., conflatur illico summa sc.2559., & his superaddita alia partita sc.1000. Sinibaldo pariter compensanda pro totidem solutis debitis anterioribus Rubimarchæ venditoris ad formam accollationis assumptæ in ipsomet venditionis contractu: Jam inde consurgit, quod solum hæc tria anteriora, & potiora credita ascendunt in totum ad conspicuam summam sc.3559. longe absorbentem pretium controversum
6 bonorum possessorum stabilitum in scutis 3100., & sic penitus ab intentata actione repellentem Actores; *leg.etiam* §. *Ex causa ff.de Minor., leg. Alumnæ* §. *Seja ff. de Aliment. legat., Cald. in l. Petens n.49. ff. de pact.*

Nec his visa sunt adversari repetita objecta prædictorum Actorum; dum obstabant singulis responsiones datæ in d. præcedenti mea Decisione; Nimirum quoad postremam partitam scutor.1000. per Sinibaldum accollatam in Instrumento emptionis; Frustra denuo contendebatur, demendam esse sortem principalem sc.300. una cum fructibus Census debiti Conservatorio S. Euphemiæ de Urbe, ex quo pro ipsomet Censu denegata fuit Sinibaldo retentio in alio Judicio Immissionis in hoc nostro Sac. Auditorio, ad instantiam prædd. Monachorum Farfæ excitata, prout *in Farfen. Immissionis 23. Junii 1727. cor. R. P. D. meo Crescentio*; Siquidem recurrebat responsio diversitatis rationis in uno, ac altero casu, & ulterius, quod eisdem præcipue Actoribus obstat Sententia A. C., in qua firmata anterioritate d. Census pro tota d. integra summa sc.1000. retentio conceditur Sinibaldo: Et hæc quippe Sententia uti emanata ad instantiam
7 eorundem Actorum, in Judicatum transacta, & a Partibus acceptata, semper Fratribus de Amadeis obstaculo erit, donec & quousque per Sententiam inter easdem Partes revocata non fuerit; ex fusius deductis *in Decisione, quæ revidetur* §. *Assumptum*.

Quin subnecti mereretur, quod talis revocatio habeatur a prædictis posterioribus decisionibus emanatis *in dicta causa Farfen.* inter Sinibaldum, & Monachos, cum similiter redeat responsio data, videlicet; quod decisiones hujus-
8 modi uti emanatæ inter diversas Personas, & in alia separata causa, ubi diversa decidendi ratio recurrebat, vim non habeant, & nequaquam aptæ sint revocare prænuntiatam sententiam in Judicatum transactam, & acceptatam a partibus, inter quas emanavit; *Rot. dec.190. n.9. par.15. rec., & dec.1104. n.6. cor.bon.mem.Molin., dec.19. n.11. in Miscell. cor. clar. mem. Card. Falconer., & dec.584. n.9. cor. bon. mem. Lancetta*.

Rursus adversus creditum, & cessionem, quam Marius Sinibaldi reporta-

vit a Monachis, duo hæc alia replicabantur; Primo, quod idem Marius debitor erat Rubimarchæ in sc.1436., nempe in sc.800. pro rata pretii, quod penes se retinuerat in actu emptionis, & in aliis sc.736. pro fructibus decursis, & non solutis, ex quo inferebatur, quod cum ipse solverit de pecuniis propriis sui debitoris, non poterat reportare a Monachis translativam cessionem Jurium in præjudicium signanter aliorum Concreditorum Rubimarchæ.

Sed hujusmodi inefficax reperta est replicatio, dum quoad partitam prætensorum fructuum, si ratio habeatur de illis decursis ad totam diem 8. Februarii 1717., docentur isti a Sinibaldo soluti mediante recepta, & quietantia a Rubimarca exarata die 9. ejusdem mensis Februarii; Alii successive maturati usque ad tempus passæ evictionis comprehensi apparent in obligatione facta a Sinibaldo super solutione sc.250. favore illorum de Amadeis, qui de facto pro parte exegerunt, & pro parte non exacta jam a nostro Sac. Auditorio relaxatur actu mandatum, ut in præcedenti decisione *sub §. In executionem*; ac tandem quoad alios fructus perceptos post d. passam evictionem visa fuit, ut dixi, replicatio inefficax; quia Sinibaldus in præsenti casu duplicem super controversis bonis repræsentat personam, emptoris
9 scilicet, & creditoris anterioris in vim cessionis translativæ Jurium reportatæ a prædictis Monachis, unde qua emptor est, fructus utique facit suos in sequelam dominii ex præcedenti venditione quæsiti; qua verò Creditor est anterior, & potior, in vim d. cessionis Jurium repellit a petitione dd. fructuum prænuntiatos Fratres de Amadeis Creditores posteriores, nec unus ex istis titulis destruitur ab altero, quia non uno, eodemque tempore operantur; ut plene dixit *Rot. in Romana Immissionis 2. Decembris 1726. §. Non prævaluit, & in illius confirmata 21. Junii 1328. §. Facile coram Rmo P. D. Calcagnino Decano*.

Quo vero ad aliam partitam sc.800. provenientem ex rata pretii, quam Sinibaldus penes se retinuerat pro sui securitate in casum molestiarum, & evictionis bonorum; ea similiter libera evasit ejusdemmet Sinibaldi, eo ipso, quod iste passus fuit molestias, quarum causa coactus extitit in solutum tradere præfatis Monachis dicta bona stabilia, ut sic ab ipsis cessionem translativam Jurium reportaret; quamobrem, cum ea sit rei veritas, quod nempe cessionem hanc translativam reportavit Sinibaldus a Monachis mediante traditione dd. suorum stabilium, cessat illico objectio quælibet dd. Actorum, dum non subsistit in facto, quod hujusmodi cessio reportata sit cum solutione pecuniarum ad Rubimarcam debitorem spectantium, nec verum sit dicere, quod supradicta rata pretii sc.800. affecta sit amplius Creditoribus posterioribus Rubimarchæ, eo ipso, quod libera eva-
10 sit Sinibaldi emptoris, qui in vim cessionis in cedentium jura subingressum obtinuit; *l. Final. C. de Jur. Phisc., Alexand. cons.13. n.16. lib.1., Rot. decis.172. n.7. part.18. rec., dec.107. n.6. coram Priol., & dec.1243. num.7. cor. bon. mem. Molines*.

Secundo repetebatur, quod eidem Mario in præjudicium Creditorum posteriorum prodesse non poterat enuntiata cessio, nisi ad tramites soluti pretii, & non pro integro cesso credito. Ast similiter objectio isthæc reperta est minus habens; cum valide obsistat responsio data in d. præterita Decisione *sub §. Quin, & §. Verum*; nimirum quod
11 Monachorum creditum erat omnino certum, & liquidum in prænuntiata summa scut.2014., & creditum istud ita certum, & liquidum cessum translative fuit in d. Marium per viam solemnis Transactionis initæ post satis longum, & dispendiosum litigium, qui sunt apprime termini, in quibus Doctores conveniunt, proficuam esse cessionem pro toto cesso credito, quamvis Cessionarius minus solverit; ut præter Authoritates in d. *mea præterita Decisione congestas sub dicto §. Quin; Cenc. de Censib. qu.72. n.19., Duard. de Cens. §.2. quæst.25. n.19., Giurb. dec.117. n.4., Sanfelic. dec.120. n.3., Rot. post Oleam de ess. Jur. dec.46. n.3., & dec.47. n.7., & post Cenc. de Censib. dec.357. n.14*.

Et

Et subsistit similiter validior illa responsio, quod Sinibaldus cessione in
12 præsenti utitur, non per viam actionis agendo, sed per viam exceptionis; eam nempe allegando pro tuitione, & munimine suæ possessionis, quæ alia est limitatio, in qua pro integro cesso credito cessio est allegabilis; ad normam celebris dispositionis *Text. in l.ab Anastasio, & l.per diversas C. mandati cum aliis adductis in decisione, quæ revidetur sub d.§.Verum*, & alias in terminis firmavit *Rot. apud Constant. ad Statut. Urb.dec.22.n.18., & 19.*

Nec in oppositum facit *Urceol.consult. cap.51.n.23., & plur. seqq.*, cum aliis
13 in contrarium adductis; cum istorum opinio intelligenda tantummodo sit in eo casu, quo ageretur de cessione crediti, quod esset in se litigiosum, ac turbidum, & non alias, prout in præsenti casu, in quo versamur in credito omnino liquido, & claro, ac pro tali etiam a Sac. nostro Auditorio approbato in decisionibus editis *cor. clar. mem. Emo Falconerio in Farfen.Immissionis 11.Januarii, & 18.Junii 1723., cor.R.P.D. Crescentio 23.Junii 1727., & cor.Rmo Corio 11.Martii 1729., & 14. Novembris 1730.*; Nam in his terminis stat contra *Urceol.* Sententia Sacræ Rotæ, quod nempe etiam adversus tertios Cre-
14 ditores hypothecarios cessio pro toto credito suffragetur; ut explicando *Text. in l.qui a debitore C.de his, qui potior. in pignor. hab.*, dixit *Rota in supra allegata dec.22. post Constantin. in fin., & in Romana Concursus super Prælatione 3.Junij 1737.§.18. coram R.P.D. meo Vaio.*

Et ita in reliquis, DD. sese remissive habentibus ad meam præcedentem decisionem iterum decisum fuit utraque &c.

ROMANA CENSUUM.

Veneris 27.Junii 1738.

ARGUMENTUM.

Tutor cum Decreto Judicis alienare potest bona immobilia Pupilli, ac super iis censum imponere, & cessiones etiam ad sui commodum reportare, modo non sint de juribus litigiosis, & acquirantur pro quantitate juribus cessis æquivalenti, non vero minori, quia alioqui cessiones Pupillo acquiruntur. Valide quoque Tutor acquirit censum contra Pupillum, si id fiat mediante alio Tutore ad talem actum specialiter a Judice deputato. Census super bonis Pupillæ impositus, pro assignanda eidem dote est validus etiam sine solemnitatibus. Dotes Monialium non possunt consistere nisi in pecunia numerata.

SUMMARIUM.

1 *Pro fructibus censuum non solutis, ac ex obligatione debitis mandatum exequendum est.*

2 *Tutor cum Decreto Judicis valide alienare potest bona immobilia Pupilli;*

3 *Ac censum super iis imponere.*

4 *In subhastatione res viliori pretio distrahi solent.*

5 *Tutor reportare nequit ad sui commodum cessiones contra Pupillum, alioqui nullæ, & inefficaces remanent, ita ut ipsimet Pupillo acquisitæ dicantur:*

6 *Sed hoc demum procedit, ubi cessio mala fide acquisita fuerit; prout quando Jura cessa sunt litigiosa, vel quando cessio obtinetur pro minori summa; contra enim est, si creditum sit clarum, & palam acquisitum pro eadem quantitate.*

7 *Tutor valide acquirit censum contra Pupillum, si hoc fiat mediante alio Tutore ad talem actum a Judice specialiter deputato.*

8 *Causa assignandæ dotis Pupillæ validat impositionem census factam sine solemnitatibus.*

9 *Ex impositione census prævio Judicis Decreto facta, oritur præsumptio inexistentiæ in patrimonio Pupilli pecuniæ, vel mobilium, vel aliorum bonorum minoris momenti aptorum ad venditionem, seu solutionem.*

10 *Dotes Monialium consistere nequeunt nisi in pecunia numerata.*

11 *Census bene imponitur super bonis Pupilli, quando ob pendentiam litis, vel emptor non invenitur, vel non ita facile.*

12 *Exceptio rationis tutelæ non redditæ non admittitur ad impediendam solu-*

tionem fructuum census muniti obligatione Camerali, & separati, ac diversi ab administratione, ac tutela;

13 *Solumque Pupillo, & Domino rei administratæ salva manent in alio congruo judicio jura super redditione rationis:*

14 *Præsertim ubi fructus petantur post cessatam administrationem.*

DECISIO CXX.

SUam hæreditatem erogandam in Pauperum beneficium Canonicus Jacobinus reliquit Congregationi Operariorum divinæ Pietatis Urbis compositæ ex viris probis, ac integris non minus sedulo, quam summa cum vigilantia semper commendabili incumbentibus ad hoc eorum pium Institutum Pauperum angustias sublevandi; ne autem hoc Testatoris votum etiam in minima parte frustratum remaneat, laudati Pii Operarii cum invenerint in hæreditate præ cæteris binos census debitos a Lucia Tubaldella nunc Moniali Professa sub nomine Mariæ Violantis in Monasterio S. Cæciliæ, alterum nempe in sorte principali sc.520. a d. Lucia creatum die 13.Februarii 1715. favore Sacerdotis Petri Galli, & inde ab isto pro eadem quantitate cessum præfato Canonico Jacobino Testatori; Et alterum in sorte principali scut.1000. pariter ab eadem Lucia creatum die 22. Novembris anni 1719. favore ejusdemmet Testatoris, solutionem fructuum decursorum, quam amicabiliter consequi non valuerunt ab eadem Moniali, judicialiter petierunt coram R. P. D. Vicesgerente, & reportarunt relaxationem mandati executivi, a quo ex Rescripto Signaturæ Justitiæ commissa mihi causa in gradu appellationis, proposui hodie solitum dubium -- *An mandatum R. P. D. Vicesgerentis sit exequendum* -- & piis tantum Operariis informantibus DD. responderunt -- *Mandatum esse exequendum*.

Etenim Justitia, quæ causam dedit hujusmodi affirmativæ resolutioni, constitit ex tribus publicis Instrumentis, duobus nempe impositionis censuum, & altero cessionis unius ex illis, in quorum primis supradicta Monialis Rea conventa sese obligavit illorum fructus persolvere, consequenterque non docto per eandem de eorundem fru-
1 ctuum jam decursorum solutione, merito idem mandatum venit exequendum; *Rot. in recen. dec.527. n.1., & in Romana Census 6. Decembris 1737. §.Motivum cor. Me.*

Potissimum dum de validitate eorundem duorum Instrumentorum dubitari non valet, etsi memorata Lucia Tubaldella tunc temporis esset Pupilla, & sub tutela, atque cura supraenuntiati Canonici Jacobini: Nam quod attinet ad primum censum sortis principalis scut.500. creatum die 13.Februarii 1715., iste fuit impositus ab eodem Canonico Tutore cum Decreto Judicis, omnibusque aliis solemnitatibus pro extinguendo cambio in longe majori summa creato per Mariam Juliam Pozzonam, ad cujus solutionem dicta Lucia uti ejus filia, & hæres universalis judicialiter urgebatur ab Augustino Ravasio Creditore, quemadmodum de facto eisdemmet pecuniis ad censum receptis fuisse hunc Creditorem dimissum, ac satisfactum, per dictam Congregationem plene doctum fuit; Quapropter hisce concurrentibus impositio census, quamvis per Tutorem facta, valida est, ac subsistens, & ex illa efficaciter obligata remansit Tubaldella Pupilla; cum Tutor prævio Decreto Judicis, ac servatis aliis solemnitati-
2 bus, & pro dimittendo ære alieno, nedum valide vendere, ac alienare possit bona immobilia Pupilli; *Leg. ob æs Cod. de Præd. minor., leg.1., & leg. si Pupillorum §. Si Prætor ff. de reb. eor. qui, Cyriac. controv.29. n.56., Afflict. dec.87. n.5., Rot. coram Bichiò dec.58. n.1., & seq., & in rec. dec.253. n.1.*
3 *par.18.*, sed etiam super illis imponere censum, *Montan. de Tutor. cap.33. n.6., & seq., late Cenc. de Cens. quæst.15. n.31., & fere per tot., Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Cens. dec.4. n.2., & in recen. dec.341. n.3. part.9.* Hoc namque utilius reputatur, quam quod Pupillus patiatur suorum bono-
4 rum subhastationem, in qua res villori pretio distrahi solent; ut advertunt *Mangil. de Subhastat. quæst.56. n.7.*

Rocc.

*Rocc. disput. Jur. select. cap.*154. *n.*6., *Franc. dec.*54. *n.*10., *Rot. post Postb. de Manut. dec.*323. *n.*7., *& cor. bon. mem. Molines dec.*756. *n.*20.

Nec obstat, quod cessio suprad. cen-
sus reportata a Canonico Jacobino Tu-
tore sit nulla, & inefficax, nullamque
det actionem agendi contra Pupillam,
cum Tutor non possit reportare cessio-
5 nes contra Pupillum, & eas reportan-
do, illæ remaneant inefficaces, & in-
validæ, ita ut ipsimet Pupillo acquisi-
tæ dicantur; juxta dispositionem *Textus
in Auth. Minoris debitor Cod. qui Tu-
tor. dar. poss.*, *ibique Barthol.*, *& Sa-
licet. n.*3., *Montan. de Tutor. cap.*9.
*n.*56., *Andreol. controv.*419. *n.*17., *&
sequen.*; Quoniam hoc procedit in illis
6 cessionibus a Tutore procuratis mala
fide, & animo, atque, ut lucrum fa-
ciat in præjudicium Pupilli, veluti est,
quando cessio respicit jura, & præten-
siones contra Pupillum litigiosas, vel
quando obtinetur pro minori summa,
quod potius ad commodum Pupilli
procurare debebat; Id autem in præ-
senti nullatenus verificatur; dum di-
ctus census, ut supra creatus, est cre-
ditum liquidum, certum, & clarum,
fuitque a Canonico acquisitus publice,
& palam mediante publico Instrumen-
to, & pro eademmet quantitate, pro
qua creatus fuerat, ut declarando tra-
dunt *Oliban. de Act. par.*2. *lib.*1. *cap.*4.
*n.*37., *Prat. in Addit. ad Pascal. de
Patr. potestat. par.*1. *cap.*3. *n.*13., *Olea
de Cess. Jur. tit.*2. *quæst.*6. *n.*13., *Card.
de Luc. de Tutor. disc.*12. *n.*3.4., *& seq.*

Eandem validitatem, ac subsisten-
tiam præsefert impositio secundi cen-
sus scut. 1000. directe facta favore me-
morati Canonici Jacobini; tum quia
facta fuit ab alio Tutore specialiter ad
7 hunc actum a Judice deputato; juxta
*§. Inter Tutorem Instit. de authorit. Tu-
tor.*, *Montan. de Tutor. cap.*30. *n.*57.,
& seq., *Gross. de Contract. Minor. in-
spect.*4. *quæst.*8. *n.*2., *&* 3., *Rot. post
Pich. ad Statut. Urb. dec.*49. *n.*8., *Rot.
cor. Coccin. dec.*1664. *n.*2. *ad* 13., *&
in rec. dec.*218. *n.*7. *versic. adhuc non
potuit par.*2.; Tum etiam quia facta re-
mansit pro illa necessaria, & utili cau-
sa dandi dotem supradictæ Luciæ Pu-
pillæ occasione ejus Monachationis in
Monasterio S. Cæciliæ Urbis, prout de
facto cum eisdem pecuniis ad censum
receptis dos Monasterio soluta extitit;
8 quæ causa est adeo efficax, & necessa-
ria, ut faciat etiam substinere actum,
licet solemnitates non intervenerint,
cum istæ non alia de causa, quam in-
quirendæ necessitatis actus, ac procu-
randæ Pupilli utilitatis inventæ fue-
rint; *Leg.*3. *in princip. versic. pignori,
& §. Sequen. ff. de reb. eor. qui, & in
leg. si prædium §. Emptor Cod. de præd.
minor.*, *Merlin. Pignatell. centur.*2.
*cap.*74. *n.*40., *&* 41., *Rot. cor. Ludo-
vis. dec.*31. *n.*9., *& cor. Bich. dec.*588.
*n.*17. cum aliis collectis in *decis.*253.
*n.*11. *par.*18. *recen.*, & in terminis do-
tis *Mantica de Tacit.*, *& Ambig. con-
vent. lib.*4. *tit.*6. *n.*6., *Cenc. de Cens.
quæst.*15. *n.*28., *&* 29., *Rot. post eun-
dem dec.*23. *n.*4.

Non attento, quod non doceatur
pro parte Tutoris in patrimonio Pupil-
li non adfuisse pecunias, vel mobilia,
quibus venditis consuli potuerit præ-
dictis indigentiis, absque eo quod esset
deveniendum ad eorundem censuum
impositionem, quæ est species aliena-
tionis; Immo potius pro illius dote as-
signari potuerint Monasterio bona sta-
bilia, & in omnem casum ista alienari;
Quia primum objectum evertebatur,
ex eo, quod cum census suppositio se-
9 cuta fuerit prævio Judicis Decreto,
præsumptio est, in eodem patrimonio
non extitisse pecunias, vel mobilia, aut
alia bona minoris momenti idonea, &
apta ad venditionem, seu solutionem;
*Alb. cons.*205. *n.*24., *& sequen.*, *Imol.
cons.*99. *n.*6. *in fin.*, *Corn. cons.*109.
*n.*6. *lib.*6., *Mantic. de Tacit. dict. lib.*4.
*tit.*6. *sub n.*3., *versic. Sed tamen*, *Rota
cor. Bichio dec.*58. *n.*10. *ad* 15.; Secun-
dum verò ex eo, quod dotes Monia-
10 lium ex pluribus resolutionibus Sa-
cræ Congregationis Episcoporum, &
Regularium dari debent in pecunia
numerata, non autem in stabilibus, vel
aliis bonis; ut eas referendo tradunt
*Nicol. in Floscul. verb. dos n.*8., *Tam-
burin. de Jur. Abbat. disput.*5. *quæst.*7.
*n.*2., *Pellizar. de Monial. cap.*3. *sect.*2.
*n.*6.; Quodque quatenus bona stabilia
ad

ad hunc effectum distrahi voluissent,
11 non fuisset repertus, vel saltem non ita faciliter emptor ob litis pendentiam super patrimonio Pupillæ cum Patribus S. Mariæ in Campitellis in hoc Sac. Auditorio, ut constat ex decisionibus *in Romana Immissionis* 24. *Januarii*, & 3. *Junii* 1719. *cor. Rmo P. D. meo Decano*, & 10. *Februarii* 1730., & 26. *Januarii* 1731. *cor. bon. mem. Ratto*, & in terminis ponderavit alias *Rot. post Cenc. de Cens. dec.* 23. *n.* 7.

Denique nullius est momenti exceptio non redditæ rationis tutelæ exercitæ per supradictum Canonicum Jacobinum; Tum quia hoc compertum fuit non subsistere in facto, dum eadem administratio cessavit anno 1728., in quo factis computis idem Tutor repertus fuit Creditor in scut. 484. 64., & de hac summa in parte satisfactus a dicta Moniali; Tum insuper, quia creditum
12 dictorum censuum uti vallatum obligatione Camerali, & separatum, ac diversum ab administratione, ac tutela prædicta non admittit prænarratam exceptionem, sed semper solvendi veniunt fructus, firmis remanentibus Ju-
13 ribus Domino rei administratæ competentibus super redditione rationis in alio congruo Judicio; *Bald. consil.* 152. *in fin. vers. ex his apparet lib.* 3., *Ros. consult.* 37. *n.* 2., & *seq.*, *Merlin. de Pignor. lib.* 3. *tit.* 1. *quæst.* 2. *num.* 40., *Card. de Luc. de Credit. disc.* 62. *n.* 5., *Rot. in rec. dec.* 74. *n.* 27. *par.* 10., & *dec.* 527. *n.* 16., & *seq. par.* 19. *tom.* 2.;
14 Præsertim cum iidem fructus petantur post cessatam dictam administrationem per Canonicum Jacobinum exercitam.

Et ita &c. utraque &c.

ROSSANEN. CELEBRATIONIS MISSARUM.

Lunæ 30. *Junii* 1738.

ARGUMENTUM.

Dignitates, Canonici, & Presbyteri deficiente contraria consuetudine tenentur per se ipsos Divina Officia adimplere; quod si legitime impediantur, non possunt substituere nisi personas ejusdem ordinis,

SUMMARIUM.

1 *Tam Canonici, quam Dignitates, deficiente legitimo impedimento, tenentur per se ipsos, & non per substitutos celebrationes Missarum, & alia Divina Officia adimplere*:
2 *Quod tamen limitatur concurrente contraria consuetudine*.
3 *Distinctio ordinum introducta fuit ad elegantiorem Hierarchiæ Ecclesiasticæ dignitatem*:
4 *Unde ad vices impediti supplendas substitui debet persona ejusdem ordinis*; & num. 6., & 7.
5 *Ceremoniale Episcoporum habet vim legis*,
7 *Supradicta de vicibus impediti supplendis per alterum ejusdem ordinis procedunt, etiamsi Dignitates, Canonici, & Presbyteri non constituant inter se diversum corpus, sed dumtaxat efforment lineam nobilioris, vel inferioris gradus*.

DECISIO CXXI.

Prætensionem excitarunt Dignitates Ecclesiæ Metropolitanæ Rossanensis, sese non teneri per se ipsas celebrare Missas Conuentuales, aliaque Divina officia obire in diebus proprii Turni, & hæc omnia adimplere posse per alios, sive Presbyteros ad libitum substituendos, eaque prætensione impugnata per Canonicos ejusdem Ecclesiæ, & in Judicium deducta coram Emo D. Cardinali de Gentilibus, tunc laudabiliter in Tribunali A. C. sedente, prodiit ab eo Sententia, qua dictum fuit, præfatas Dignitates teneri per se ipsas, & non per alios Substitutos canere dictas Missas, ac reliqua Divina officia obire, secluso legitimo Impedimento, quo concurrente esse quidem locum substitutioni aliorum, sed tamen hanc esse faciendam dumtaxat in personis aliarum Dignitatum ejusdem Ordinis & gradus, & non licere substituere alios Canonicos, sive alios Presbyteros, ac Portionarios.

Concessa facultate a Signatura Justitiæ R. P. D. A. C. Furietto Successori dicti Eminentiss. de Gentilibus iterum Collitigantes audiendi, non obstante præ-

præmissa Sententia, ille post emissam a Dignitatibus renuntiationem concessioni remissoriæ, atque declarationem, quod Causa decidenda esset juxta dispositionem Juris, mediante alia Sententia convenit cùm præcedenti in respicientibus celebrationem Missarum, & servitium Chori omnino adimplenda per se ipsos, non autem per Substitutos, excepto casu legitimi impedimenti; In reliquis vero abiit in diversum sensum, declarando in casu legitimi impedimenti teneri Canonicos supplere gradatim vices ultimæ dignitatis impeditæ.

Verum, devoluta Causa ad hoc Sacrum Auditorium, mihique commissa, proposui Dubium: *An Dignitates Ecclesiæ Rossanensis æque, ac illius Canonici celebrare teneantur per se ipsos Missas Conventuales, aliaque Divina Officia obire in diebus proprii Turni* —, & datum fuit *affirmativum Responsum juxta modum*, sic explicatum nempe — *vices supplendas ab alio ejusdem Ordinis*.

Atque præscindendo a puncto consuetudinis ex ratione, de qua supra, pro eo, quod spectat ad celebrationem Missarum, & alia Divina officia, res certa, & indubitata visa fuit, quod tam
1 Dignitates, quam Canonici, non dato legitimo impedimento, teneantur per se ipsos, & non per Substitutos illa adimplere, ac satisfacere; Sic enim disponunt Sacri Canones in *cap. licet*, *& in cap. Extirpandæ §. Qui vero de Præben*, *Cap. Quia nonnulli. de Clericis non residen.*, *& Sac. Conc. Trident. sess. 22. cap. 4. de reformat.*, *& sess. 24. cap. 12. pariter de reformat.*, & pluries illis adhærendo resolvit Sac. CongregatioRituum, signanter in *Comen. 11. Junii 1595.*, *& in Abulen. 18. Maii 1602.* aliasque resolutiones etiam Sac. Congregationis Concilii referunt, ac de illis testantur *Garz. de Benef. par. 3. cap. 2. n. 494.*, *& seq.*, *Monet. de distribut. part. 2. quæst. 19. n. 19.*, *Azor. par. 2. lib. 9. cap. 8. quæst. ultim.*, *Rot. in rec. dec. 189. n. 7.*, *& seq. par. 11.*

Quibus non contradicunt aliæ resolutiones Sacrar. Congregationum allegatæ a dignitatibus, & firmantes quod Dignitates, vel Canonici præsentes in Civitate, ubi Cathedralis est, vel in ejus suburbiis habeantur pro præsentibus, & residentibus, & sic pro decantandis Missis, aliisque Divinis Officiis obeundis possint sese ad invicem, & ad libitum substituere, etiam secluso casu cujusvis legitimi impedimenti, dummodo tamen Substituti eo tempore ex propria, & particulari obligatione ad Chori servitium non teneantur; quia hæc loquuntur, & procedunt in iis ter-
2 minis, in quibus libertas hujusmodi substituendi fuit legitime introducta, & legitime præscripta ex antiquissima probata consuetudine, quæ cum juxta declarationem factam a Dignitatibus in hoc casu penitus deficiat, ita ab illa extraneæ remanent eædem resolutiones, ut illas declarat *Monacell. formul. legal. practic. tom. 2. tit. 13. formul. 2. n. 64.*, & adhærendum est supradictæ Juris dispositioni, nullum prorsus obicem habenti in contrarium *§. 1. ff. qui, & a quibus manumiss. &c.*, *Rota in recen. dec. 379. sub. num. 3.*, *& dec. 108. n. 17. part. 7.*

In casu vero legitimi impedimenti, quod substitutio facienda sit de aliis personis ejusdem ordinis, & gradus deductum fuit ex eo, quod in hac Ecclesia Cathedrali juxta *Capitulum statuimus de maiorit.*, *& obedien.* adest distinctio Ordinum inter Dignitates, Canonicos, & Presbyteros participantes; interque istos quoad servitium Ecclesiæ servatur turnus, sive hebdomada; Unde, cum hæc Ordinum distinctio intro-
3 ducta sit ad elegantiorem Hierarchiæ Ecclesiasticæ Dignitatem, ut dixit *Rot. in dec. 37. n. 8.*, *& dec. 308. n. 2. par. 17. rec.*, hinc sequitur, quod ad hanc ser-
4 vandam omnino in casu legitimi impedimenti substitutio facienda sit de ea persona illius ordinis, cujus est impeditus, ut clarissime disponit *Ceremoniale Episcoporum lib. 1. cap. 26.*, ubi postquam injunxit Superiorum vices esse supplendas ab inferioribus, hoc tamen limitat — *In iis, quæ sunt ordinis peculiaria, velut si in aliqua Ecclesia gradus, & ordines distincti sint, nempe Dignitates, Canonici, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi, tum Beneficiati,*
5 *& Clerici* — quod quidem Ceremonia-

niale habet vim Legis tanquam decisorium; ad notata per *DD. in cap. Consuluit de Ser. non ordinad.*, & in specie *Hostien. n.7.*, *Lotter. de re benef. lib.1. quæst.16. n.123.*, *Gratian. discept. forens. cap.151. n.7.*, *Sperell. dec.179. n.23. tom.2.*, *Panimoll. dec.1. annot.3. sub n.4.*

Et revera, quod data distinctione ordinum, & graduum, talis sit dispositio præfati Ceremonialis Episcoporum, quod quilibet unius ordinis sup-
6 pleat vices alterius impediti de eodem ordine, declaravit *Sac. Congregatio Rituum in dicta Abulen. 18. Maii 1602*, *relat. a Barbos. de Canonic. cap.31. n.6.*, *Pignatell. consult. 133. n.12. tom.4.*; Signanter dum adest numerus capax in quolibet Ordine ad prædd. vices supplendas; dum dignitates sunt quatuor, Canonici viginti, & viginti quatuor Presbyteri Participantes.

Nec relevat, quod Dignitates non constituant corpus diversum a cæteris Canonicis, & Presbyteris, sed omnes simul juncti efforment unum, idemque corpus, nempe Capitulum; Ideoque
7 non procedat supradicta limitatio Ceremonialis; Istud etenim expresse distinguit Dignitates a cæteris Canonicis non in ratione constitutivi diversi corporis, sed in linea efformativa nobilioris gradus, & nihilominus disponit, quod onera unius gradus transferri nequeant in gradum, & ordinem omnino diversum; Propterea, cum adsit talis clara dispositio ejusdem Ceremonialis decisiva principalis controversiæ, hæc unice attendi debet ex ratione supra expressa.

Et ita &c. utraque &c.

ROSSANEN. CELEBRATIONIS MISSARUM SUPER ASSISTENTIA QUOAD REMISSORIAM.

Lunæ 27. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

In materia profana, ubi concurrat relevantia articulorum, semper conceditur remissoria, etiam absque fumo materiæ articulatæ. Ceremoniale Episcoporum quoad abrogationem immemorabilis procedit circa clare, & literaliter in illo disposita, secus circa casus dubios.

SUMMARIUM.

1 *In materia profana, ubi concurrat relevantia articulorum, remissoria conceditur etiam absque ullo fumo materiæ articulatæ:*

2 *Quoties autem non agitur super titulo Beneficii, quælibet causa dicitur profana.*

3 *Immemorabilis habet vim privilegii, & ex ea allegari potest quilibet melior titulus.*

4 *Ceremoniale Episcoporum quoad abrogationem immemorabilis procedit circa clare, & literaliter in illo disposita, secus circa casus dubios.*

5 *Non facta expressa, & speciali mentione immemorabilis, ea nunquam comprehenditur sub dispositione respiciente in genere quamcunque consuetudinem.*

6 *Declaratur Resolutio* S. Cong. Conc. in Sarnen. 5. Martii 1633.

7 *Ad concedendam remissoriam non requiritur exacta discussio meritorum causæ, sed sufficit, quod materia articulata aliquo modo conferre possit ad ejus determinationem.*

DECISIO CXXII.

PRæter controversiam super celebratione Missarum Conventualium, atque adimplemento aliorum Divinorum Officiorum facienda, & respectivè ineundo per ipsasmet Dignitates, & Canonicos Metropolitanæ Ecclesiæ Rossanen., excepto casu legitimi impedimenti, in quo vices impediti supplendæ sunt per alium, ejusdem Ordinis tamen, & gradus, cujus est impeditus, de qua in alia mea contemporanea decisione super hoc puncto celebrationis Missarum, orta etiam fuit alia; Num nempè Canonici, Diaconi, & Subdiaconi teneantur per se ipsos assistere Dignitatibus, & Canonicis celebrantibus, ne dum in diebus festis solemnioribus, sed etiam in aliis minus solemnibus, nempè diebus Dominicis, ac aliis festis, & contendentibus Canonicis sibimet ipsis assistere consuetudinem immemorabilem non præstandi eandem assistentiam, nisi in eis-

eisdem diebus festis solemnioribus, eamque comprobare volentibus mediante formali examine Testium ad formam articulorum productorum: Quapropter proposui etiam in præsenti Rota in hac alia controversia duplex dubium, alterum nempe super negocio principali, idest = *An, & in quibus diebus Canonici, Diaconi, & Subdiaconi assistere teneantur per se ipsos Dignitatibus, & Canonicis Presbyteris Missas Conventuales per se ipsos celebrantibus* =, & alterum super Remissoria per eosdemmet Canonicos petita, & DD., dilata primi Dubii resolutione, censuerunt, *concedendam esse Remissoriam*.

Quoniam, cum hic agatur de materia profana, & concurrat relevantia articu-
1 lorum, semper in his terminis Sacrum Auditorium solet Remissoriam concedere, etiam absque ullo fumo materiæ articulatæ; *Rota cor. Emer. Jun. dec.33. n.3., & dec.4. n.3., cor. bo. me. Molines dec.921. n.1. & 2.*, & inter eosdemmet litigantes in *Rossanen. Transactionis super Remissoria die 25. Junii 1736. §. Certum namque coram R.P.D. Vicecomite*.

De qualitate materiæ, sive quod Causa sit profana, nulla cadit dubitatio;
2 dum talis dicitur quælibet Causa, in qua non agitur super Titulo Beneficii; *Rota cor. Carill. dec.209. n.1., cor. Emer. Jun. dec.498. n.2., & dec.1063. n.3.*, sicuti nec etiam de relevantia articulorum, qui cum respiciant probationem immemorabilis, sic ea probata, oritur favore Canonicorum omnis justa causa non præstandi dictam assistentiam, nisi in dd. diebus solemnioribus, cum con-
3 suetudo hujusmodi habeat vim Privilegii, & ex ea allegari possit melior titulus de Mundo; *Gabriel. de præscript. conclus.1. n.44., Rot. cor. Emer. Jun. dec.33. n.1. 2. & 9., & in rec. dec.614. n.1. part.2.*

Nec obstat, quod in *Ceremoniali Episcoporum* fuerit abrogata quælibet consuetudo etiam immemorabilis tam in præteritum, quam in futurum, & propterea inutilis sit supradicta concessio Remissoriæ; Hoc namque procedit in
4 casu claro, & quatenus nempe literaliter illud injungeret, a Canonicis esse præfatam assistentiam præstandam tam in diebus Festis Solemnioribus, quam in aliis minus solemnibus; At cum *Ceremoniale in lib.2. cap.17.* in hac parte loquatur in litera tantum de Solemnitate Purificationis B. Mariæ Virginis, semper dubium remanet, an hoc idem servandum veniat in aliis diebus Dominicis, & Festis minus Solemnibus, & propterea dicta derogatio immemorabilis ad hunc specialem casum ita dubium extendi non valet; ad tradita per *Card. de Luca in Miscell. disc.37. n.10., Rot. cor. Dunoz. Jun. dec.885. n.14., & in rec. decis.102. n.12. & 13. & seq. part.10.*

Minusque obstat, declaratum fuisse per Sac. Cong. Rituum, eandem dispositionem Ceremonialis se se extendere æqualiter tam ad dies Festos Solemniores, quam ad dies Dominicos, aliosque minus solemnes, & derogationem illius comprehendere etiam contrariam consuetudinem immemorabilem ex illius resolutionibus *in Hydruntina 24. Septembris 1628., in Sarnen. 5. Martii 1633., & in Brundusina 6. Julii 1641.*, nam prima, & ultima ex illis nempe Hydruntina, & Brundusina so-
5 lum se se habent in genere de quacunque contraria consuetudine, & consequenter non comprehendunt immemorabilem, quæ, ubi de illa non fuerit facta expressa, & specialis mentio, semper censetur reservata; *Rot. cor. Coccin. dec.864. n.4. & 5., cor. Emer. Jun. decis.33. n.1., & dec.498. n.4., & in Trojana Delationis Crucis super bono jure 10. Decembris 1708. §. Neque bonum jus cum seq. coram Emo Aldrovando*; & dicta altera resolutio *in Sarnen.*, etsi deroget etiam consuetudini immemo-
6 rabili, loquitur solum de Canonico solemniter celebrante, nulla facta indicatione Festivitatis, an nempe esset de solemnioribus, vel de solemnibus, & ideo cum possit intelligi de immemorabili consuetudine in diebus Festis solemnioribus, veluti dubia, & æquivoca nil concludit quoad dies festos minus solemnes, de quibus unicè in præsenti quæritur.

Cæterum, rebus sic stantibus, semper subsistit, quod probatio supradictæ Immemorabilis aliquo modo potest con-
7 ferre ad determinationem hujus Causæ,

quod tantum videtur sufficere pro concessione Remissoriæ, nec requiritur rigorosa discussio meritorum Causæ unicè habenda post factam hanc probationem; ut alias respondit *Rot. cor. Otthobon. decis.* 119. *n.* 4., *cor. Emer. Jun. decis.* 1197. *n.* 8., *& in Cæsar augustana Portionis de Pinha super Rem issoria, & Compulsoria* 28. *Aprilis* 1738. §. *final. coram R.P.D. meo Millino*.

Et ità &c. utraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSORUM.

Lunæ 30. *Junii* 1738.

ARGUMENTUM.

Privilegium *Auth. res quæ* non habet locum nisi in subsidium, & probata deficientia bonorum liberorum a petente detractionem, si agatur de dote detrahenda. In legitimam filii imputatur quicquid ipse ex substantia Patris obtinet. Ex simplici contestatione litis ante purificationem fideicommissi non inducitur mala fides. Sententia Immissionis retrotrahitur ad diem petitionis quando est pura, secus quando est conditionalis. Hæres usufructuaria gravati consequitur fructus fideicommissi usque ad diem restitutionis ejusdem, puta ad diem declarationis a fideicommissario faciendæ, an velit fideicommissum acceptare.

SUMMARIUM.

1 *Ex Statuto Bononiæ binæ Sententiæ habent vim trium, etiam quoad causas, & personas Ecclesiasticas.*

2 *Privilegium* Auth. res quæ *non habet locum nisi in subsidium, & probata deficientia bonorum liberorum; & sub num.* 9.

3 *Hujus autem probationis onus ubi agitur de dote detrahenda, incumbit detrahere volenti.*

4 *Inventarium bonorum Debitoris confectum a Creditore plene contra ipsum, & habentes causam ab eo probat tam existentiam bonorum in hæreditate, quam pertinentiam ad Debitorem.*

5 *Bona libera in hæreditate gravati reperta præsumuntur sufficientia ad solutionem legitimæ, & dotis;*

6 *Ad probandam vero insufficientiam requiritur exacta firmatio status hæreditarii:*

7 *Hæreditas enim semper præsumitur opulenta, nec statur contrariis enuntiativis hæredum.*

8 *Quod semel approbatum est, nequit amplius impugnari.*

9 *Quicquid filius obtinet ex substantia parentum, in ejus legitimam imputatur.*

10 *Pro excludendo fideicommissario non admittitur exceptio detractionum, nisi sit omnino liquida, & certa;*

11 *Unde exceptio legitimæ tanti non putatur.*

12 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.*

13 *Immissio non concessa nisi post emissam declarationem a fideicommissario, an scilicet fideicommissum sibi retinere velit, intelligitur concessa sub conditione suspensiva, purificanda in die tantum ejusdem declarationis.*

14 *Unde fructus nisi ab eodem die debentur.*

15 *Ante implementum conditionis nullum jus acquiritur ad immissionem;*

16 *Proindeque nec ad fructus, qui in ejus sequelam veniunt.*

17 *Ex simplici contestatione litis ante purificationem fideicommissi non contrahitur mala fides.*

18 *Tunc Sententia Immissionis retrotrahitur ad diem petitionis, quando est pura, secus quando est conditionalis.*

19 *Hæres usufructuaria gravati consequitur fructus usque ad diem, quo facienda est restitutio fideicommissi.*

DECISIO CXXIII.

Contra geminas Sententias, alteram A. C., & alteram hujus Sac. Auditorii coram R.P.D. meo Crescentio concedentes Immissionem Com. Julio Sighizzio Blanchetti in possessionem illius ratæ Bonorum Fideicommissariorum Joannis, & Jacobi de Blanchettis olim obventæ Co. Cæsari Jun. de Blanchettis absque filiis defuncto, cum hoc tamen, quod idem Com. Actor prius declarare deberet, velle retinere, vel Patrimonium Fideicommissarium Familiæ de Blanchettis, vel alterum Patrimonium subjectum Primogenituræ ordinatæ a Francisco Gambalunga, &

per

per dictum Com. Actorem ad præsens possessum nomine, & jure proprio; alterum vero nomine Administratorio Co. Laurentii ejus filii ob ejusdem Co. Actoris incapacitatem utrumque fideicommissum assequendi, reclamavit in plena Signatura Justitiæ Com. Theresia Balduzzi defuncti Com. Cæsaris Uxor, ac hæres usufructuaria, & fiduciaria respective, atque possessionem retinens dictorum Bonorum, non in ea parte Immissionis, ut supra, concessæ, sed in altera, in qua eidem denegata extitit retentio ex causa detractionum, de quibus infra, & facta fuit condemnatio restitutionis fructuum a die motæ litis. Quapropter commissa mihi Causa cum clausula -- *Constito de duabus* --, & proposito a me hodie dubio commissioni conformi, prodiit resolutio -- *Constare de duabus juxta modum* inferius exprimendum, & merito quidem; quia ex dispositione tam Statuti Bononiæ *in Rubrica de appellat.* §. *Præterea*, quam *Constitutionis san. mem. Gregorii XV.*
1 idem Statutum extendentis etiam ad Causas, & personas Ecclesiasticas, binæ Sententiæ, constito de illarum validitate, & justitia, habent vim trium; ut in terminis *Rot.cor. Benincasa dec.*334. *n.*1., *cor. bo. me. Ansald. decis.*2. *pariter n.*1. *cum seq.*, *cor. bo. me. Lancetta decis.*1309. *n.*2. & 3., & *in rec. dec.*15. *n.*1. & *seq. part.*18.

Prætermisso itaque examine validitatis, super qua nulla aderat inter Collitigantes controversia, & assumpta inspectione justitiæ, ista visa fuit undique subsistere in eo, quod spectat ad retentionem petitam a Com. Theresia super Bonis Fideicommissariis pro rata legitimæ competentis Julio suo mediato Authori super dote Armellinæ Gambalunghæ ejusdem Julii Matris, & respective olim Uxoris Cæsaris nuncupati *il Venerabile*; Quandoquidem etsi supra recensita fideicommissa condita a supradictis Joanne, & Jacobo sint ascendentalia, & ab eisdem Testatoribus descendat Cæsar prædictæ Dotis Debitor, non per hoc tamen vigore notissimæ *Auth. res quæ Cod. Commun. de legat.* detrahi potest Dos prædicta a memoratis fideicommissis, nisi doctum fuerit, quod nulla Bona Cæsaris Debitoris, seu libera pro ejus satisfactione existant, cum
2 Privilegium indultum in dicta *Auth. res quæ* sit subsidiarium, & non exercibile super Bonis fideicommissi ascendentalis, nisi concurrente dicta probatione; *Rot. cor. Coccin. dec.*2800. *n.*6., & *in rec. dec.*330. *n.*9. *par.*1., & *in Bononien. Fideicommissi Alexii de Ursis super portione Annibalis* 13. *Maii* 1719. §. *Iidemque cor. Emo Aldrovando*, & *firmant Decisiones cor. R.P.D. meo Crescentio*, *prima nempe* §. *Verum etiam*, & *ultima* §. *Secunda ratio*.

Potissimum dum non agitur de Dote jam detracta, sed de Dote, quam Co-
3 mitissa detrahere contendit ex bonis dd. fideicommissorum, in quo casu semper ejus est onus plene, & concludenter demonstrandi defectum Bonorum liberorum sui debitoris; juxta distinctionem, de qua *Bald. in d. auth. res quæ n.*16. *Cod. Commun. de legat.*, *Rot. cor. Zaratt. dec.*15. *n.*75., & *in rec. dec.*210. *n.*8. *part.*6., *dec.*123. *n.*27. *part.*16., & *in Romana Immissionis* 18. *Novembris* 1709. §. *Neque cor. Emo Aldrovando*, & advertit *ultima Decisio R. P. D. mei Crescentii* §. *finali*.

Nedum autem a prædicta Comitissa probatus non remansit idem defectus bonorum liberorum, sed potius constitit de contrario ex Inventario bonorum hæreditariorum supradicti Cæsaris *il Venerabile* exhibito pro parte Com. Actoris, in quo ultra quamplura stabilia descripta, reperiuntur etiam animalia, & mobilia considerabilis pretii, & magna quoque quantitas fructuum collectorum, atque in esse existentium;
4 Cumque idem Inventarium expletum fuerit etiam a memorato Julio Creditore controversæ legitimæ in dote materna, plene contra ipsum, atque habentes causam ab eo, veluti est Com. Theresa, probat & existentiam dictorum bonorum in hæreditate debitoris dotis, & quod ista ad eundem debitorem pertineant; *Decian. cons.*76. *n.*8. *lib.*3., *Peregr. cons.*48. *lib.*1. *n.*5., *Fusar. de Substit. quæst.*618. *n.*1., *Rot. cor. Duran. dec.*337. *n.*9., & *cor. Emerix Jun. dec.*116. *n.*2.

Quin dicatur, quod dicta bona sint in-

insufficientia pro satisfactione recensitæ dotis; & hoc apparere tum ex concordia inita anno 1656. inter supradictum Julium, & Georgium Ludovicum filios Armellinæ; tum insuper ex compositione ab hisce Fratribus reportata anno 1660. a Rev. Fabrica S. Petri super aliquibus Legatis Piis relictis in suo testamento ab enuntiato Cæsare *il Venerabile* ejusdem Armellinæ viro, & debitore ejus dotis; quia ex prima nempe concordia potius apparuit contrarium, dum in illa, excitata prætensione per Julium super rata legitimæ dictæ dotis Armellinæ Matris, licet fuerit enuntiatum in hæreditateCæsaris debitoris tunc non adesse pecunias promptas pro ejus solutione, fuit nihilominus literaliter dictum adesse bona stabilia hæreditaria, qui modus loquendi præsupponit, eadem bona esse undique capacia ad solutionem dictæ legi-
5 timæ, seu dotis, prout etiam præsumitur, *Andreol. controv.*101. *n.*10., *Rot. post Vrceol.de Transact. dec.*179. *n.*11., & 12., & *in recen. dec.*457. *n.*12., & 13. *par.*19., & quoad compositionem Rev. Fabricæ S. Petri, urget duplex responsio amplexa quoque in ultima decisione R. P. D. mei Crescentii; Altera, quod assertio in illa emissa super insufficientia patrimoniiCæsaris debitoris dotis unice facta fuit ab altero ex ejus filiis ad effectum evitandi solutionem Legatorum Piorum, & consequenter ex omni parte inepta remanet; cum ad effectum eandem insufficien-
6 tiam concludendi exigatur rigorosa firmatio status hæreditarii, sine qua sem-
7 per viget præsumptio opulentiæ hæreditatis, nec standum est similibus enuntiativis ab hæredibus emissis; *Rot. cor. Bich. dec.*449. *n.*6., *cor. Dunozett. Jun. dec.*235. *n.*7., *cor. bon. mem. Lancetta dec.*1016. *n.*25., & 26., *dec.*1140. *n.*8., & 9., & *in rec. dec.*17. *n.*15. *part.*16., *dec.*285. *n.*4. *par.*18.

Et altera responsio est, quod in calculo d. hæreditatis efformato cum Commissario Rev. Fabricæ, ultra quamplures errores distincte adnotatos a Scribentibus pro parte Com. Actoris, una ex præcipuis partitis, quæ ponuntur ad debitum hæreditatis, est legitima debita filiis sæpedicti Cæsaris super dote Armellinæ; Ideoque si partita hujus dotis, seu legitimæ jam allegata fuit ab hæredibus ejusdem Cæsaris pro retinendis ejus bonis in exclusionem Rev. Fabricæ, sequitur non posse hodie allegari insufficientiam patrimonii d.
8 Cæsaris pro illius solutione; ex regula *Text. in leg. quod semel ff. de regul. Jur.*, *Rot. cor. bon. mem. Lancetta dec.*882. *n.*8., & *cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.*5. *n.*2. *de usufructu*.

Fortius dum Cæsar in ejus patrimonio præ cæteris reliquit prædium cum Palatio in communi Ozzani, quod postea Julius ejus filius dedit in solutum Com. Mariæ Diolatazzi ejus uxori in causam restitutionis dotis; Ex quo facto clare conjicitur, eandem detractionem legitimæ fuisse consumptam, & solutam, juncto præsertim, quod Armellina Mater Julii dimisit plura istius debita cum cessione translativa Jurium, quod pariter sicuti imputandum est, accedit in eandem legitimam, prout im-
9 putatur quidquid filius obtinet ex substantia Parentum; *Leg. in quantum ff. ad leg. Faleid.*, *Gratian. discept. forens. cap.*50. *n.*14., *Rot. cor. Ludovis. dec.*658. *n.*6., & *in rec. dec.*685. *n.*8. *par.*18.; Ita eo magis subsistere videtur dicta consumptio, nisi doceatur de condonatione summæ, ut supra, solutæ, vel expressa, vel saltem tacita, ex urgentibus nempe, & concludentibus conjecturis deducta, in hoc casu omnino deficientibus, ut optime probat *ultima decisio R. P. D. mei Crescentii dici 9. Decembris 1737. §. Ex eo autem*; Quapropter si dicta legitima Armellinæ Matris fuit jam satisfacta ex bonis liberis debitoris ejus dotis, inutile est, quod proponatur ejus detractio ex bonis fideicommissariis, quæ non tenentur ad dotem, nisi in subsidium, ut supra visum est; Maxime ad impediendam immissionem ad eadem fideicommissa vocato claram, & expeditam
10 actionem habenti, pro quo excludendo nunquam admittitur similis detractionum exceptio, nisi sit liquida, & certa, & nullam in sese contineat dubietatem; *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de fideicom. dec.*5. *n.*8., & *de usu-*

usufruct. dec.6. sub n.23., *& in Bonon. Fideicommissorum super detractionibus 16. Junii currentis* §. *In gradu in fine coram Me*, & innuunt *decisiones præcedentis instantiæ cor.R. P. D. meo Crescentio*.

Nec obstat, quod, defuncto Georgeo Ludovico Fratre supradicti Julii, concessa fuerit Elisabethæ Blanchetti filiæ ejusdem Georgei legitima pro rata illi competente ex causa recensitæ dotis Armellinæ super bonis fideicommissariis ex judicio hujus Sac. Auditorii, ut ex *dec.311. part.14. rec.*, tum quia ex illa potius patet contrarium, dum firmatum fuit, d. exceptionem legitimæ
11 non esse sufficientem ad retardandam immissionem, & licet admissa fuerit retentio certi corporis, nihilominus hoc evenit per modum provisionis, & salvis juribus super satisfactione ejusdem legitimæ; tum etiam quia inibi nunquam actum fuit de sufficientia bonorum Cæsaris, eorumque existentia, super quibus fieri poterat detractio d. dotis Armellinæ, ut ostenditur modo ab Actoribus, & supra pariter visum est, imo ex d. præservativa, videtur hoc examen reservatum in posterum; Ideoque ex eo, quod per modum provisio-
12 nis fuit firmatum in eadem decisione, nil deduci potest ad causam præsentem, in qua principaliter agitur, & probatur d. detractionem super bonis fideicommissariis non competere; ex solidissimis motivis, de quibus supra ex regula; *Text. in leg. Natales C. de probat.*, *Rot. cor. Emer. Jun. dec.1170. n.3.*

Ex his descendendo ad restitutionem fructuum censuerunt DD. illos non deberi nisi a die declarationis ab Actore faciendæ ad formam Sententiæ A.C., & alterius R.P.D. mei Crescentii; nam cum immissio eisdem concessa non fuerit nisi facta prius in actis d. declaratio-
13 ne, & sic sub tali conditione, quæ est suspensiva, & non antea purificanda, quam in die declarationis præd.; *Calderin. cons.9. de verb. signif.*, *Rot. cor. Verallo dec.150. n.3. par.1.*, *& in rec. dec.306. n.3. par.18.*, *& dec.202. n.11. par.10.*, *& dec.184. n.3. par.12.*, *& dec.344. n.5. par.17.*, *& dec.451. n.2. par.19.*; Ideo sequitur, fructus non esse
14 restituendos nisi a die illius; *Ro. cor. Cerro dec.54. n.2.*, *& cor. bon. mem. Lancetta dec.297. pariter n.2.*, *& sequen.*, sicuti namque ante adimplementum d. conditionis nullum jus acquisi-
15 tum remansit Actoribus quoad immissionem; ad tradita per *Menoch. consil.388. n.17.*, *& sequen.*, *Cephal. consil.118. n.9.*, *& Card. de Luc. de fideicom. disc.151. n.10.*, *Rot. cor. Seraph. dec.838. n.3.*, *& 4.*, *in recen. dec.567. n.2.*, *& 3. par.3.*, ita tanto minus quoad
16 fructus, qui unice veniunt in sequelam ejusdem Immissionis, & uti ejus Accessorii; *Rot. cor. Merlin. dec.330. n.2. 3.*, *& 7.*, *& in recen. dec.614. n.7.*, *& 8. par.19. tom.2.*

Minime suffragante mala fide, quæ a Comitissa nunquam contracta dici va-
17 let ex simplici litis contestatione, & ante adimpletam prædictam conditionem, ante quam Actores capere non poterant bona fideicommissaria; *Leg. in fideicommissaria hereditatis restitutione ff. ad Sen. cons. Trebell.*, *Peregr. de fideicom. art.48. n.20.*, *Rot. coram clar. mem. Card. Falconer. tit. de fideicom. dec.47. n.4.*, *& dec.48. n.3.*

Non attento, quod Sententia Immissionis, retrotrahatur ad diem petitio-
18 nis, quippe hoc procedit in Sententia pure, & simpliciter Immissionem concedente, non autem in conditionali, ut supra, quæ cum pernecesse sit a parte ante adimplenda; ita nunquam retrotrahitur ad diem petitionis; ad *Text. in leg. si uxorem Cod. de condition.*, *Bartol. in leg. si is, qui pro Emptore n.47. ff. de usucap.*, *Castr. consil.446. n.1. lib.2.*, *Tusch. lit.C. concl.199. n.5.*, *Mantica de tacit.*, *& ambig. convent. lib.14. tit.46. n.11.*

Prout nec etiam, quod Comitissa Rea conventa tanquam extranea interesse non habeat super purificatione d. conditionis mediante prædicta declaratione; Illa enim est hæres usufructuaria
19 hæredis gravati, illumque repræsentat, propptereaque Jus habet consequendi fructus usque ad diem, qua est facienda restitutio bonorum fideicommissariorum, & sic usque ad d. diem secutæ declarationis; *Leg. mulier 22.* §. *Si hæres ff. ad Trebell.*, *Gabriell. cons.*

conf.121. n.58., *Mantica de conject. lib.7. tit.10.*, *Peregrin. de fideicomm. art.48. num.20.*, *Cost. de ration. rat. quaest.192. n.4.*, *Rodulph. allegat.92, n.3.*, *Rot.cor. Ansald. dec.36. n.2.*, & *in rec.dec.189. n.11. par.7.*, & *dec.351. n.3. par.15.*

Et ita DD.; in reliquis sese remissive habendo ad praeteritas decisiones R. P. D. mei Crescentii, juxta modum supra expressum responderunt &c, utraque &c.

ROMANA MANUTENTIONIS,

Veneris 4. Junii 1738.

ARGUMENTUM.

In judicio summariissimo retinendae manutentio regulatur a possessione, pro qua demonstranda admittuntur leviores probationes, & praesumitur retenta jure proprio, non precario, & familiaritatis, si actus possessorii sint multiplices, & titulus etiam nullus, & invalidus concurrat: immo titulus familiaritatis ex decennali possessione exclusus remanet, prout ex lapsu ejusdem temporis vim suam ad hunc effectum amittit clausula *Constituti*. Inventarium deficiens in descriptione stabilium, & mobilium est nullum; nullaque consequenter est renuntiatio haereditatis; ab ea autem ex actibus incompatibilibus, & contrariis recessum censetur.

SUMMARIUM.

1 *In judicio summariissimo retinendae manutentio a possessione regulatur*;

2 *Ex Testibus autem deponentibus de habitatione domus satis probata remanet possessio habitantis*:

3 *Quod si insuper deponant de locatione partis ejusdem domus, & exactione pensionum ab eodem habitante facta, tunc possessio etiam superabundanter probata dicitur*,

4 *In judicio retinendae admittuntur leviores probationes, veluti sunt depositiones extrajudiciales*;

5 *Maxime si circa factum proprium versentur*.

6 *Testi Sacerdoti in dignitate constituto magna fides adhibetur*.

7 *Testes cum Instrumentis publicis convenientes plenissime probant possessionem*.

8 *Possessio a fratre praesumitur retenta jure familiaritatis, proindeque inefficax est ad manutentionem*.

9 *Ex juris praesumptione possessio retenta censetur potius jure proprio, quam alieno, & precario*;

10 *Quod certum est concurrente titulo*;

11 *Etiam nullo, & invalido*.

12 *Actus possessorii, si sint multiplices, facti potius censentur jure proprio, quam precario*.

13 *Ex possessione longi temporis, puta decennali, excluditur praesumptio familiaritatis*,

14 *Clausula* Constituti *ex lapsu decennii omnem vim amittit ad effectum manutentionis*;

15 *Maxime si apposita sit in renuntiatione erronea, & enormissime laesiva*.

16 *Apocha renuntiationis ab advena exarata ante dispunctionem rationum sub supposito pessimi status patrimonii renuntiati, est suspecta de falsitate*.

17 *Renuntiatio emissa relative ad Inventarium erroneum, & defectuosum est erronea, & deceptionem includit*;

18 *Et est nulla ex defectu consensus, in quo consistit substantia contractus, quique in errante esse nequit*;

19 *Quae regula limitatione caret*.

20 *Quoties ex consensu damnum aliquod consentienti infertur, ille non praesumitur, sed praesumitur error*;

21 *Quin immo iste probatus remanet, eo ipso, quod actus diversus esse debuerat, ac gestus est*.

22 *Inventarium deficiens in descriptione stabilium, & mobilium est defectuosum, & nullum*;

23 *Proindeque nulla pariter, & erronea est renuntiatio haereditatis, quae ad illud relativa dici debet*.

24 *Renuntiatio enormissime laesiva nulla est*.

25 *Ex actibus incompatibilibus, & contrariis recessum censetur a praecedenti renuntiatione*.

DECISIO CXXIV.

A Mandato de manutenendo relaxato in prima instantia ab A. C. favore Mauritii Nepotis, & haeredis Joannis Bapti-

Baptistæ Marini, ac respective cessionarii Dominici sui fratris alterius ex cohæredibus d. Jo: Baptistæ, una cum contemporanea Sententia, in qua declaratur nullum jus in possessorio competere d. Dominico Collitiganti, ejusque Jura super prætensa læsione controversæ renuntiationis reservantur in petitorio Judicio, delegata mihi extitit causa in gradu appellationis ex Signaturæ Justitiæ Rescripto cum clausula -- *Alteri cum facultate manutenendi, quem de Jure* -- Unde in sequelam proposito Patribus consentaneo dubio -- *An, & cui danda sit manutentio, vel potius obstet renuntiatio?* -- Responsum habui in hodierna Audientia -- *Manutentionem esse dandam Dominico, & renuntiationem non obstare* --.

Et ratio taliter decidendi quoad primam dubii partem deducta remansit, ex quo agebatur de summariissimo retinendæ, in quo manutentio regulari solet a possessione, uti suo præcipuo fundamento, & principio; *Posth. de Manut. observ.*15. *n.*3., *Rot. apud eundem Posth. dec.*32. *n.*1., *dec.*214. *n.*4., *& dec.*251. *n.*2. Et possessionem controversæ domus ad Lungarium hæreditariæ ejusdem Jo: Baptistæ, de qua agitur, extitisse semper penes d. Dominicum, probatum fuit a pluribus Te-
2 stibus, non solum deponentibus de habitatione Dominici, ejusque Familiæ, quod in præsenti sufficeret; *Bald. in l. Censsus in* 1. *quæst. n.*4. *ff. de usucap.*, *Menoch. de adipiscen. remed.*3. *n.*161. cum aliis apud *Posth. de Manut. dec.*470. *n.*2.; sed præcipue testantibus eundem
3 Dominicum reliquas mansiones ejusdem domus, uti de re propria locasse, ac pensiones insimul exegisse, ex quibus utique simul junctis possessio dicitur ex abundanti probata; ad *Text. in leg. quamvis §.*1. *ff. de acquir. possess.* dicit *Posth. de Manut. observ.*23. *n.*31., *& Rot. post eundem dec.*140. *n.*9., *& dec.*141. *n.*3.

Quin obstare valeat, quod talis probatio deducatur a simplicibus fidibus nonnullorum Testium, quæ non videntur in judicio probare. Versamur nam-
4 que in summariissimo retinendæ, in quo, cum sufficiant leviores probationes, admittuntur proinde simplices depositiones extrajudiciales; *Posth. de Manut. observ.*38. *n.*23., *&* 24., *Burratt. dec.*620. *n.*2., *Falcon. de Cens. dec.*16. *n.*4., & fusius *cor. Me in Nullius, seu Meliten. Manutentionis* 18. *Junii* 1736. *sub §. Non officiente*.

Eoque magis admittendi sunt in præsenti, ubi adducti Testes fere omnes fuerunt inquilini controversæ domus,
5 & sic sunt Testes de facto proprio deponentes, quibus plenaria fides est adhibenda; *Rot. cor. Caprar. dec.*11. *n.*3. *par.*1., *& in Ariminen. Manutentionis* 5. *Decembris* 1707. *sub §. In præsenti autem cor. clar. mem. card. Scotto*.
Immo cum ex eis alter sit Sacerdos in
6 dignitate constitutus, multum proinde ei est deferendum; *Rot. dec.*276. *n.*16. *par.*10., *& dec.*492. *n.*23. *par.*19. *rec.*

Præfatis autem Testibus fides omnis est sine dubio adhibenda; ex quo potissimum robur recipiunt a diversis pu-
7 blicis Instrumentis locationum ab eodem Dominico similiter factarum, & quidem de d. domo uti propria, ex quibus insimul junctis, superlative possessionem probari tradit in puncto; *Rot. cor. Ansald. dec.*52. *n.*20., *& cor. Me in d. Nullius, seu Meliten. Manutentionis sub §. Maxime circa fin.*

Nec objici potest, quod cum ageretur inter fratres, possessio illa Dominici
8 præsumi possit jure sanguinis, seu familiaritatis, quæ censetur ad manutentionem inefficax; ad notata per *Posth. de Manut. observ.*54. *n.*2., *& seq.*

Ultra quod etenim ex Juris præsumptione, juxta quam quis in dubio pos-
9 sidere præsumitur potius jure proprio, quam alieno, & precario censeri debet retenta possessio; ad *Text. in leg. Titia ff. de solut.*, *Gloss. in leg.*2. *verb. ut Dominum, Cod. de acquir. possess.*, *Surd. cons.*135. *n.*24., & in puncto *Rot. apud Posth. de Manut. dec.*40. *n.*3. Vincit in præsenti responsio, quod versamur in terminis, in quibus adest præcedens ti-
10 tulus Testamenti Jo: Baptistæ, ex quo æque ad successionem vocatur prædictus Dominicus, qui propterea in vim dicti præambuli tituli jure proprio, & non precario possedisse putatur; ad tradita per *Surd. cons.*22. *n.*29., *& seq.*

Ad-

Adden. ad Buratt. dec. 189. *num.* 14. Adeout si procedit conclusio etiam in
11 terminis tituli nulli, & invalidi, *Rot. cor. Gregor. dec.* 312. *n.* 4., *ibique Adden. n.* 9., militat quippe a fortiori in præsenti casu, ubi justus titulus Testamenti reperitur præambulus.

Perpensum præterea quoque fuit, quod in præsenti non agebatur de mera possessione deducta a solo usu, & habitatione Dominici, sed in fortiori elicita a diversis locationibus prædictæ Domus cum actuali pensionum exactione per Instrumenta, & Testes concludenter probata: Unde simul concurrunt
12 plures, & plures actus possessorii, qui ipsorum attenta multiplicitate, potius jure proprio, quam alieno facti arbitrantur, *Posth. de manut. observ.* 54. *sub num.* 20. *vers. vel si Testes deponerent. de actibus locationis*, *Rot. apud eundem Posth. decis.* 420. *n.* 3., *& in Adden. ad Buratt. d. dec.* 169. *sub n.* 14.

Ulterius pariter non est dubium, quod per possessionem longi temporis, qualis est decennalis, excluditur quæ-
13 libet familiaritatis præsumptio; *Rot. apud Posth. de manut. dec.* 419. *n.* 5., *cor. Cavaler. dec.* 631. *n.* 6., *& cor. Me in d. Nullius, seu Meliten. Manutentionis §. Porro circa fin.*; Quamobrem cum non solum de longa possessione decennali, sed potius de longiori annorum supra viginti in præsenti agatur, de facili intelligitur, quod fortius exclusa censetur quælibet prorsus familiaritatis præsumptio.

Neque pro contrario fundamento, ad probandam civilem saltem possessionem in prædicto Mauritio, vis fieri potest in clausula *Constituti*, quæ legitur in ea prætensa renuntiatione de anno 1702,
14 a Dominico facta; dum est indubitatum, quod clausula *Constituti* post lapsum decennii non est amplius pro manutentione operativa, cum per decennii lapsum suam vim, & efficaciam amittat; *Rot. apud Posth. de manut. dec.* 4., *& cor. Emer. Jun. decis.* 61. *utrobique num.* 5.

Multoque minus operativa dici potest in nostro casu, in quo reperitur adjecta in dicta prætensa renuntiatione, quæ uti evidenter erronea, ac enormissime læsiva, nulla ex omni sui parte
15 detegitur, ac propterea non esse attendendam DD. concordi animo responderunt.

Erroneam quidem deduxerunt ex eo, quod in eadem prædicta Apocha renuntiationis, quam Dominicus ignarus advena subscripsisse supponebatur, expressa leguntur ea præcisa declaratoria verba — ibi — *Dichiara d'esser venuto al detto accordo per la notizia avuta di molti debiti, e pesi, che ancora restano, e che dedotti tutti detti debiti &c. difficilmente potrà restarci la somma concordata* —

Declaratio enim istiusmodi, qua docemur inductum fuisse Dominicum ad dictam prætensam renuntiationem: ul-
16 tra quod vehementem ingerit suspicionem falsitatis totius industriose compactæ Apochæ, cum non sit perceptibile, quomodo ignarus forensis, non dum dispunctis rationibus, & non visis Libris, notitiam illico habuerit de pessimo statu hæreditatis Marinæ, quæ to-
17 ta a debitis absorberetur; ostendit illico claram erroneitatem, ac animi deceptionem, ex quo talis notitia haberi certe non poterat, nisi cum relatione ad Patrimonium activum ejusdem Joannis Baptistæ contentum in Inventario facto a præfato Mauritio, Atqui enuntiatum hoc Inventarium ita est defectuosum, ut ne minimam quidem partem Bonorum hæreditariorum contineat; igitur in consequentiam descendit defectuosam, seu verius erroneam esse dictam
18 renuntiationem, tali quidem errore, qui actum infringit in radice ex defectu consensus, in quo stat anima, & substantia contractus, & nequaquam potest esse in errante, *leg. Non idcirco Cod. de Juris, & fact. ignor.*, *l. Nihil consensui §. Nil ff. de reg. Jur.*, ubi Decius notat
19 hanc regulam nullam habere limitationem, *Surd. cons.* 202. *n.* 10., *& cons.* 313. *n.* 5., *Mans. consult.* 450. *num.* 25. *&* 26., *Card. de Luc. de Credit. disc.* 74., *& disc.* 1. *n.* 3. *de Societat. Offic.*, *Rot. post Urceol. de transact. dec.* 93. *n.* 28. *& seq.*, *& ad ornat. ejusdem de Luc. de donat. dec.* 33. *n.* 1. *&* 2., *& dec.* 38. *n.* 22., ac magis præcisè *Grat. discept.* 957. *n.* 48. *&* 49., ubi inquit præsumi debere errorem, & non consensum, in casu, quo

20 per

20 per talem consensum præjudicium aliquod consentienti irrogaretur; quinimo quod error probatus remanet, statim ac
21 actus diversus esse debuerat ab eo modo, quo fuit gestus, idem *Gratian. cap. 759. n.14., cap.823. n.32., & cap.824. num.22.*

Quod autem defectivum sit Inventarium, ut ne minimam quidem partem contineat, satis quidem, superque demonstrant Instrumenta publica, & publica jura mox deducta per Defensorem Dominici, ex quibus probatur in hæreditate Jo: Baptistæ adsuisse hic in Urbe Palatium ad Cloacam Bubali per multos annos conductum a bo. me. Advocato Spreti, aliasque decem Domos, & duo Officia Vacabilia; ac ulterius extra Urbem extitisse diversa Negotia, Apothecas, & Promptuaria, nimirum in Civitate Veliterna conspicuum negotium ad usum *di Pellaria* cum Promptuario omni genere Pellium referto; ac aliud Promptuarium replenum ferro laborato in virgis, & plastris, aliisque ferramentis; Item in latifundio Conchæ diversa Horrea frumentaria, in quorum altero aderat quantitas Rub.750. cum dimidio frumenti, & Rub.11. Conciaturæ; Ac similiter in latifundio Campi Leonis aliud Negotium ad usum *di Ferraria* cum quantitate ferri laborati, & fabrica jam incepta ad consimilë usum, præter aliud Negotium ad usum Fornacium; Item in Territorio Neptuni aliud Negotium ad usum similiter Ferrariæ, & alia frumentaria Horrea, in quorum alio aderant frumenti Rub.80., in alio frumenti Rub.55., ac Rub.28. Farris, & tandem in alio frumenti Rub.187.; Ac ulterius in Territorio Ceri, & Pali *Maesi a grano* Rub.134. una cum R.8. *di Semente a Biada*, ac Rub.11. cum dimidio *di Semente a Farro*; quæ cum ne-
22 quaquam descripta remanserint in prædicto Inventario, sequitur inde tale hoc Inventarium uti ita defectuosum,
23 nullum esse & erroneum, ac propterea nullam, & erroneam esse controversam renuntiationem, quæ ad istud dicenda est relativa, ad regulam *Text. in l. Asse toto ff. de hæred. instit. cum concordan. apud Ottobon. dec.97. n.6., & dec.272. n.4. par.10. rec.*

Famulatur erroneitati prædictæ renuntiationis plusquam enormissima læsio, in qua DD. se præcipue fundarunt, considerando, quod pro tenui summa sc.200., de quibus centum tantummodo numerata leguntur, extorta remansit renuntiatio adeo pinguis, & conspicuæ hæreditatis d. qu. Jo: Baptistæ hic in Urbe, & in toto Statu Ecclesiastico ascenden. ad pretium scut.100. circiter millium, ut præseferunt Jura d. Dominici relata in ejus *Summario*, non comprehensis Nominibus Debitorum Rationis Bancariæ aliorumque Negotiorum, in quibus forte vis major fieri potuerit.

Et tandem radicitus difficultatem avertit factum posterius ejusdem Mauritii, qui bene dignoscens eandem ass. renuntiationem, uti erroneam, & enormissime læsivam esse penitus sine robo-
24 re, & sine ulla efficacia, eidem propterea renuntiasse apparet eo ipso, quod in Judicio tam agendo, quam excipiendo comparuit cum dicto Dominico ejus Fratre, eumque semper admisit uti legitimum cohæredem d. qu. Jo: Baptistæ Marini, & signanter id apprime fecisse dignoscitur anno 1724. tempore quo, cum iidem Fratres Dominicus, & Mauritius uti hær. d. qu. Jo: Baptistæ Creditores essent Falcari, & Valori in summa scut.900. pro certo pretio ferracei hæreditarii ejusdem Jo: Baptistæ Testatoris, ambo simul egerunt pro consecutione dicti pretii, ambo unitim constituerunt ipsorum Procuratorem Petrum Schizzada; ad amborum favorem emanavit Sententia clar. mem. Emi Paulutii, declarantis eosdem Nepotes simul, & hæred. d. qu. Jo: Baptistæ, ambo in sequelam prædictæ Sententiæ expediverunt mandatum; & ambo unitim exegerunt, sibique pro virili diviserunt hæreditarias pecunias, prout justificatum remansit.

Quibus utique stantibus, & cum signanter hæc omnia sint acta posteriora ad dictam renuntiationem, & sint simul contraria, & omnino incompatibilia; dum stare non potest, quod vigeat renuntiatio hæreditatis, & simul ille, qui renuntiavit, agat in Judicio cum renuntiatario uti hæres pro consecutione Bo-

norum hæreditariorum, & bona sibi hæreditaria dividat; in sequelam descen-
25 dit, quod per actus hujusmodi incompatibiles, & contrarios censeri debeat a præcedenti renuntiatione recessum; ex plene collectis per *Ciroch.discept.*11. *n.*29., *Amat, resol.*50. *n.*4., *Capye. latr. consult.*120. *n.*3. 9. *& seqq.*

Et ita Dominico tantum informante, & Parte altera dilationem petente, responsum fuit &c.

TRICARICEN. DECIMARUM SUPER ATTENTATIS.

Veneris 4. *Julii* 1738.

ARGUMENTUM.

Sequestra ab Executore relaxata ante notificationem Literarum Executorialium, & super rebus sub Mandato Judicis delegantis non comprehensis, sunt attentata, & nulla. Ubi non agitur cum forensibus, sed cum possidentibus bona in loco executioni obnoxio non proceditur pro assecuratione Judicii ad sequestrum ante Judicis Mandatum.

SUMMARIUM.

1 *Sequestra relaxata ante notificationem Literarum Executorialium sunt attentata, & nulla;*

2 *Prout attentati sunt, & nulli actus gesti post præsentatam Inhibitionem Rotalem;*

3 *Etiamsi dubium fuerit quid Inhibitio comprehendat, quia recurrendum est pro declaratione ad Rotam;*

4 *Et generaliter ad Judicem causæ, quo excepto nulli licitum est in eajus dicere.*

5 *Executor continere se debet intra limites suæ Jurisdictionis, nec eam extendere ad bona, sive res, super quibus non cadunt Mandata Judicis delegantis; alias committitur attentatum.*

6 *Sequestrum, & executio facta pro credito illiquido, pro quo nullum Judex relaxavit Mandatum, sunt attentata.*

7 *Ubi non agitur cum forensibus, sed cum possidentibus bona in loco executioni obnoxio, non proceditur pro assecuratione Judicii ad sequestrum ante Judicis Mandatum.*

8 *Quoties constat de bono jure attentatis, nec adest violentia dolosa, de praxi Rotæ attentata rigorose non purgantur, sed per viam tantum nullitatis omnium attentate gestorum.*

DECISIO CXXV.

Firmata per tres uniformes Sententias, quarum prima prodiit in Tribunali A. C., & binæ aliæ prodierunt in hoc Sac. Auditorio coram R.P.D. meo Crescentio, & coram Me favore Rmi Episcopi Trricaricen. competentia Juris decimandi in Oppido, ac Territorio Montis Albani Tricaricen. Diœcesis, quoad decimas personales in quarta parte, & quoad decimas prædiales in tertia, comprehensis etiam decimis provenientibus ex Novalibus cujuscunque generis tam præsentibus, quam futuris, & sic orta re judicata expeditæ fuerunt ab eodem Episcopo contra Capitulum præfati Oppidi Montis Albani contradictorem solitæ Executoriales, quarum executionem factam mediante sequestro super omnibus bonis recensiti Capituli discassum sub congruo dubio DD. declararunt *attentatam, & ita revocandam.*

Plures namque fuerunt rationes talis resolutionis, & prima quod Pro-Vicarius Generalis ipsiusmet Episcopi processit ad sequestra supradicta, atque ad alios successivos actus non tanquam Executor Sacræ Rotæ, sed tanquam Pro-Vicarius; ut clarissime deprehensum fuit ex eo, quod sequestra relaxavit per 20. dies antequam notificarentur supradictæ literæ executoriales, & propterea quidquid per istum gestum fuit, veluti factum absque Jurisdictio-
1 ne remanet nullum, & attentatum; *Posth. de Subhast. inspect.*16. *n.*15., *& seqq.*, *Rot. in rec. dec.*9. *n.*1., *& seq.*

Secunda est, quod ad aliquos ex eisdem actibus processum fuit etiam post
2 præsentatam Inhibitionem Rotalem, & in illius spretum, quod pariter causat attentatum; *Cap. non solum de appellat. in* 6., *Lancellott. de Attentat. part.*2. *cap.*20. *ampliat.*6. *per tot.*, *Rot. coram Carill. dec.*189. *n.*1., *cor. bon. mem. Molines dec.*318. *n.*2., *& dec.*625. *n.*3., *& in recen. dec.*485. *n.*5. *par.*18. non obstante prætensione, quod eadem inhibitio unice respiceret decimas decur-

cursas pendente lite, non autem decurrendas; quia inhibitio prædicta generaliter se se habet, & quatenus in ea
3 inesset aliqua dubitatio, an unum, vel alterum comprehenderet, recurrendum erat pro declaratione ad hoc Sacrum Auditorium, priusquam deveniretur ad actus supradictos, & cum hoc factum non remanserit, attentata evitari non possunt sub d. prætextu; *Achil. de Graff. dec.29. n.5., & 6. de appellat., Rot. cor. Emerix Jun. dec.84. n.3., cor. bon. mem. Molines dec.575. n.3., in recen. dec.74. pariter n.3., & dec.124. n.5. part.1.* semper namque in dubie-
4 tate recurrendum est ad Judicem causæ, ut illam declaret, ac interpretetur, nec licitum est alteri Jus dicere, ut firmavit etiam *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. in Miscell. dec.42. n.3.*

Tertia tandem ratio residet in eo, quod tam res judicata supradicta, quam enuntiatæ executoriales sunt restrictæ ad Jus decimandi, sive decimas, & tamen sequestra, nulla penitus facta distinctione decimarum ab aliis bonis propriis Capituli, facta fuere super omnibus bonis, & proventibus, necnon etiam Libris, Instrumentis, atque distributionibus quotidianis percipi solitis ex cantu quoque Litaniarum, quod pariter continet evidens attentatum,
5 cum Judex Executor debeat sese continere intra limites suæ delegatæ Jurisdictionis, nec eam extendere ad bona, sive res, super quibus non cadunt mandata Judicis delegantis; *Rot. cor. Peutinger. dec.160. n.1., cor. Dunozett. Jun. dec.916. n.1., & per tot., & cor. bon. mem. Lancett. dec.466. n.8.*

Responsione non attenta, quod bona, sive proprii fructus Capituli, & nil commune habentes cum dd. decimis, positi fuerint sub sequestro pro satisfactione decimarum post introductionem d. litis decursarum, ad quarum restitutionem juxta liquidationem faciendam idem Capitulum in re judicata Rotali condemnatum remansit; quandoquidem cum talis liquidatio nunquam secuta fuerit, nec ullum fuerit relaxatum a Sac. Rota Mandatum pro satisfactione earundem decimarum, ut supra, decursarum, non poterat ullo modo
6 pro credito illiquido dd. decimarum fieri sequestrum, quod est species executionis citra apertissimum vitium attentatorum; *Rot. cor. bon. mem. Lancett. dec.320. n.1., & dec.1111. n.4., cor. cl. mem. Card. Falconer. tit. de subbast. dec.15. n.12., & de usur. dec.23. n.6.*

Minusque, quod sequestrum etiam aliquando apponatur ab initio, & ante Judicis Mandatum pro assecuratione Judicis; tum quia recurrit, quod dum causa super liquidatione prædicta pendet in hoc Sac. Auditorio, ad ipsum quoque recurrendum erat pro obtinendo eodem sequestro; tum etiam quia
7 cum Capitulares prædicti non sint Forenses, sed de eodem loco, & Diœcesi, ibique possideant, ultra Proventus Capitulares, etiam bona propria, extranei videntur termini d. assecurationis, cum ex supra præmissis satis superque cautum sit Episcopo pro satisfactione decimarum suis loco, & tempore reportanda, *Rot. cor. Coccin. dec.1082. n.5., & 6., cor. Emer. Jun. dec.1448. n.6., & 10., coram bon. mem. Lancett. dec.793. n.18., & 20., & in recent. dec.654. n.3. par.2.*

Constito itaque de Attentatis, venit
8 in necessariam consequentiam, illa esse purganda; sed quia in hac parte constat de bono jure Episcopi propter sæpedictam rem judicatam Rotalem, & Attentata conjunctam non habeant dolosam violentiam, in quibus terminis proceditur ad eorum purgationem per viam rigorosam; Ideo DD. mitius agendo satis esse censuerunt demandare illorum purgationem per viam nullitatis, mediante nempe circumscriptione omnium attentate gestorum juxta praxim hujus Sac. Auditorii, de qua coram *Cerr. dec.132. n.13., coram bon. mem. Lancett. dec.1147. n.7., & in rec. dec.429. n.9., & 11. par.18.*

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA, SEU MEDIOLANEN. LEGATI.

Lunæ 24. Novembris 1738.

ARGUMENTUM.

Legatum conceptum per imperfectum modi conjunctivi cum relatione ad tempus mortis non solum comprehen-

dit bona exiſtentia tempore teſtamenti, ſed etiam quæ poſtea acquiruntur & poſſidentur tempore mortis: hunc quoque effectum producit univerſalitas verborum. Plura de comprehenſione bonorum futurorum, præſertim in legato per participium præſens concepto. De jure novo ſuper re legata relinqui poteſt aliud Legatum a Legatario principali præſtandum.

SUMMARIUM.

1 *Præteritum imperfectum modi ſubjunctivi reſolvitur in futurum, & futura complectitur.*

2 *Verba cum relativo conjuncto futuro tempori faciunt conditionem.*

3 *Relativum adjectum diſpoſitioni ſine copula non auget legatum, ſed illud reſtringit ad expreſſa in diſpoſitione; cum copula vero diſpoſitionem ampliat.*

4 *Relativum per copulam conjunctum cum verbis futuri temporis facit conditionem, & diſpoſitionem auget.*

5 *Participium præſens per ſe eſt indifferens ad tempus præſens, præteritum, & futurum;*

6 *Per ſe tamen poſitum, plerumque intelligitur de tempore præſenti, conjunctam vero cum aliis verbis, determinationem temporis ab illis accipit.*

7 *In claris ceſſare debet omnis diſputatio.*

8 *In ultimis voluntatibus participium præſens etiam abſolute poſitum, refertur ad tempus futurum.*

9 *Explicatur Theorica* Bartoli in l. ſi ita legatum 7. ff. de aur., & arg. legat.

10 *Relatione ad tempus mortis habita, comprehenduntur in legato bona futura, etiamſi Teſtator locutus fuerit per actum futurum reperiendi, non vero habendi.*

11 *Explicatur Theorica* Caſtren. in l. cum ſtipulamur num. 3. ff. de verbor. *ſignificatione.*

12 *Concurrente univerſalitate verborum, legatum conceptum per verba præſentis temporis comprehendit etiam bona futura.* & ſub num. ſeq.

13 *In legato Gregis, vel Peculii continentur etiam futura.*

14 *Ex facultate Legatario conceſſa capiendi propria auctoritate conjicitur, legatum etiam per verba præſentis temporis conceptum comprehendere quoque bona futura;*

15 *Sicuti etiam ex titulo inſtitutionis, qui eſt univerſalis, incrementa recipiens, & futura comprehendens;*

16 *Prout ex quo legatum relictum fuit perſonæ conjunctæ;*

17 *Fortius verò ſi Loco Pio;*

18 *Conjecturæ tamen ſuperfluæ ſunt, quando Teſtator legat bona, quæ ipſe vivens, & tempore mortis haberet, quia ſic exprimit tempus præſens, & futurum.*

19 *Ad dignoſcendum, an in legato univerſali comprehendantur bona, quæ poſtea Leganti devenerunt, præcipue inſerviunt verba ab eodem prolata poſt dictorum bonorum acquiſitionem.*

20 *Dictio* alii *verificatur ſolum de perſonis diverſis ab expreſſis.*

21 *Relationis ea vis eſt, ut contenta in relato repetita ad verbum cenſeantur in referente.*

22 *Contra voluntatem ſatis in litera a Teſtatore declaratam nimis arduum eſt argumentis, & conjecturis pugnare.*

23 *Quilibet bonorum ſuorum eſt moderator, & arbiter.*

24 *In rebus propriis ſtat pro ratione voluntas.*

25 *Onus legatorum ſpectat ad hæredes, nec Legatariis imponi valet.*

26 *Legatum relictum ſuper re legata cenſetur relictum ab ipſo Legatario;*

27 *Juri enim novo id non repugnat in hoc corrigenti jus antiquum.*

28 *Verba intelliguntur juxta finem, ad quem proferuntur, nilque ultra diſponunt.*

29 *Legati revocatio induci nequit ex verbis ad alium finem prolatis, & æquivocis;*

30 *Immo ea per quamcunque interpretationem ſemper eſt excludenda.*

31 *In concurſu duorum Locorum Piorum privilegia privilegiis conquaſſantur.*

32 *Creditum denominationem recipit ab eo loco, in quo ſolvendum eſt.*

DECISIO CXXVI.

SUbrogatus cum eſſem Ego in locum Emi Domini mei Cardinalis Rezzonici merito ad Sac. Purpuram evecti, March.

March. Fratres de Lucatellis iterum audiri obtinuerunt adversus geminas decisiones evulgatas sub *diebus 7. Junii, & 9. Decembris anni nuper elapsi, coram præfato Emo Cardinali Rezzonico*; Quapropter in Rota *diei 25. Aprilis anni currentis* proposui solitum dubium -- *An sit standum, vel recedendum a decisis*; at cum ob paritatem suffragiorum nulla capta fuerit resolutio, illud reproposui *die 6. Junii proximi præteriti*, in quo persistentibus DD. in constanti suffragiorum paritate, adsciti fuerunt Quintus, & Sextus ex PP. post consuetum Turnum sedentibus; Unde causam iterum reproposui *die 4. Julii mox effluxi*. Verum quia sese admitti curarunt ad causam Loca Pia Mediolani substituta in defectum lineæ illorum de Lucatellis, & petierunt una cum præfatis Fratribus dilationem, Sacrum Auditorium libenter eam concessit; tandem vero *hodie* reproposita per Me causa, DD. steterunt -- *In decisis*.

Dicti enim de Lucatellis hæredes Testamentarii Josephi Mariæ eorum Fratris detrectantes adimplere Legatum Pium per Testatorem relictum favore Conservatorii Puellarum Divinæ Providentiæ Urbis, post varias oppositiones, jam disjectas in dd. duabus præcedentibus decisionibus, admittendo tandem veritatem, & subsistentiam Legati, substiterunt acriter in ejus intelligentia, contendendo, quod illud comprehenderet solum bona, quæ Testator tempore confecti Testamenti Romæ possidebat, non autem illa bona, quæ in multo majori quantitate illi supervenerunt post Testamentum ex intestata successione alterius Fratris prædefuncti, existentia pariter in Urbe. Quæ quidem prætensio cum jam semel examinata, & rejecta fuisset in secunda propositione *cor. Emo Rezzonico*, ut ex *ejus decisione* sub dicta *die 9. Decembris 1737. §.3., & sequen.*, majori tamen conatu per dd. Fratres reassumpta fuit, & ejus prætextu novam Audientiam obtinuerunt, per quam replicato examine cum dd. votis adjunctis; prætensa restrictio Legati ad bona præsentia tantum fuit iterum rejecta, uti carens omni fundamento literæ, & voluntatis Testatoris.

Litera quidem hanc restrictionem non admittit, quia complectitur aperte, & sine ambiguitate aliqua, tam bona præsentia, quam futura, quæ tempore mortis Testator haberet; & ad se modo quocunque pertinerent, ibi -- *In tutti gl' altri beni, e ragioni tutte esistenti in Roma, e Stato Ecclesiastico, che io vivente, ed in tempo di mia morte avessi, e per qualsivoglia titolo, e causa mi si appartenessero, gli lascio per legato, e particolare instituzione, ed in ogni altro miglior modo, e che si possano pigliare da se &c. al Luogo Pio del Collegio della Divina Providenza di Roma a Ripetta, dove si è trattenuta per alcun tempo ritiratamente la Signora Antonia Conti nostra Madre, e per esso Collegio, alli Signori Deputati &c. per valersi delle rendite in benefizio, e soccorso di tutti i poveri d' ogni genere &c., e ciò per degni motivi di devoti proponimenti da me fatti in gravissime occorrenze*.

Aperte igitur Testator complexus fuit bona futura, quæ habiturus esset tempore suæ mortis, perinde ac si dixisset -- *Lascio tutti li beni &c. che io vivente, ed in tempo di mia morte averò* --; Nam illa verba -- *che in tempo di mia morte avessi* --, cum sint præteriti imperfecti
1 modi subjunctivi, resolvuntur in futurum, & futura complectuntur; *Surd. consil.267.n.27.*, post *Bartol.in leg.Cum quidam 4.*, *& in leg. Quintus Mutius 34. §.Idem scribit ff. de aur.*, *& arg.legat.*, *& in leg. Qui Romæ 9. A geritis ff. de verb. oblig.*, *Bald. in leg.3. n.23. Cod. de Jur. Codicill.*, *Honded. lib.1. consil.63. n.83.*, *Altograd. lib.2. consil.77. n.30.*, *Gabriell. consil.113. n.8. lib.1.*, *Gratian. cap.98. n.13.*, *Peregr. de Fideicomm. art.46. n.29.*, *Palm. allegat.67. n.61.*, *Mart. de Success. Legal. par.4. quæst.18. artic.12. n.103.*, *Paitell. expedit. civil.70. n.34.*, *Rot. cor. Coccin. dec.48. n.7.*

Nihil in contrarium faciente allegato *Text. in leg. Stichum, qui meus erit*
2 *ff. de legat.1.*, ubi habetur, quod verba cum relativo conjuncto tempori faciunt conditionem: Posito enim, quod illa verba -- *che io vivente, ed in tempo di*

di mia morte &c. — faciant conditionem, si & quatenus Testator bona tempore mortis haberet, ut in d. Textu dicitur, talis conditio adimpleta, & purificata fuit, quia Testator bona, de quibus agitur, tempore mortis habuit.

Nec pariter obstare visum fuit, quod relativum illud — *Che* — adjectum sine copula verbis præsentis temporis, nempe illis — *Esistenti in Roma* — non augeat legatum, sed illud restringat ad illamet bona existentia tempore Testamenti, ad *Text. in leg. ea tamen adjectio* 46. *ff. de legat.*3., ubi dicitur, quod
3 relativum — *Qui*, *Quæ*, *Quod* — adjectum dispositioni sine particula augmentativa — *Et* — restringitur ad expressa in dispositione; si vero adjectum sit cum particula augmentativa — *Et* — dispositionem ampliat, ut notat ibi *Bartol. in Summa*: In præsenti enim neque dispositio determinata est ad bona præsentia, neque relativum illud — *Quæ* — positum est sine copula; Etenim eo ipso, quod Testator dixit — *Che lo vivente, & in tempo di mia morte* —, quod exponitur — *Che io vivente, e che in tempo*
4 *di mia morte* — relativum illud — *Quæ* — non aliter conjungitur cum verbo futuri temporis, quam per particulam copulativam — *Et* —, & sic facit conditionem, juxta *Text. in dict. leg. Stichum, qui meus erit ff. de legat.*1., & auget dispositionem, juxta theoricam *Text. in dict. leg. ea tamen adjectio* 46. *ff. de legat.*3. *ubi Bartol.*, *& DD. communiter*, & in terminis *Paitell. expedit.*70. *n.*26., *& sequen.*

Et inspecto ipso contextu orationis, & ipsa parte dispositiva, nequaquam visum fuit, illam esse restrictam ad bona præsentia per illud verbum — *Esistenti in Roma &c.* —; Nam illud participium — *Esistenti in Roma* — determinat quidem locum existentiæ, & necesse fuit illud exprimere, quia Testator possidebat plurima bona etiam extra Urbem, & Statum Ecclesiasticum; minime tamen determinat præcisè tempus præsens; quia dictum participium — *Esistenti* — per se est indifferens ad tem-
5 pus præsens, præteritum, & futurum, *Rot. part.*19. *rec. dec.*565. *n.*21.; Et licet absolute positum, plerumque intel-
6 ligatur de tempore præsenti, quia dispositio regulariter ad tempus præsens refertur; junctum tamen cum aliis verbis, determinationem temporis recipit a verbis, quibus conjungitur, *Alexand. lib.*6. *cons.*143. *sub num.*2., *Castrens. cons.*24. *lib.*2. *n.*3., *Bellon. Jun. cons.*5. *sub n.*18. *vers. non obstat &c.*, *Gratian. cap.*497. *num.*15., *Rot. cor. Coccin. dec.* 1545. *n.*13. *&* 14. *tom.*3.; In casu nostro Testator existentiam bonorum expresse determinavit ad tempus futurum
7 suæ mortis, ita ut in claris cessare debet omnis disputatio, immo in ultimis voluntatibus etiam absolute positum re-
8 fertur ad tempus futurum, juxta *Bart. theoricam in leg.*1. *nu.*34. *vers. septimo videndum de participio &c. ff. de condit., & demonstr.*, *Ruin. lib.*3. *cons.*49. *n.*11., *& cons.*81. *n.*5., *& cons.*114. *n.*4.

Nec applicabilis visa fuit allegata *theorica Bart. in leg. si ita legatum* 7. *ff. de aur.*, *& argent. legat.*; nam ibi
9 *Bart.* agit de legato expresse concepto bonorum præsentium, quæ tunc, & postea reperiri possent — ibi — *Lego omnes res meas, quæ sunt in præsenti, vel possint reperiri nunc, sive in futurum &c.* —, & concludit, quod licet illud verbum — *Possunt* — includat futurum; non tamen extendit legatum ad bona futura, quia non refertur ad actum futurum habendi bona, sed ad actum futurum illa reperiendi, faciens expressam differentiam inter actum reperiendi, & actum habendi, eamque theoricam in his terminis, & cum hac differentia inter verbum futurum habendi, vel reperiendi, sequitur, & declarat *Menoch. lib.*4. *præsumpt.*127., & signanter *n.*22. *post Fulgos.*, *Curt. Jun.*, *Dec.*, *Socin.*, *& alios*, quos ipse recenset: Qui omnes nihil pertinent ad casum nostrum, quia Testator non determinavit legatum ad res præsentes, quæ reperiri possent, sed generaliter legavit omnia bona Romæ existentia, quæ per ipsum tempore mortis haberi possent. Imo stante hac ex-
10 pressione temporis mortis, etiamsi Testator locutus fuisset non per actum futurum habendi, sed per actum futurum reperiendi, adhuc bona futura comprehendi, firmat sine ullo dubio post *Bero. cons.*44. *lib.*2., *Mantic. de Conject. ultim.*

tim. volunt. lib.3. tit.11. sub n.9. vers. sed si Testator &c.

Dissimilem etiam a casu nostro DD. censuerunt casum, de quo respondit *Castrens. in leg. cum stipulamur n.3. ff. de verb. signif.*, dicens, quod si Testator
11 legaverit Hospitali quidquid restaret de suis pecuniis in Monte, solutis prius ex illis omnibus debitis: si tunc restabant mille, & postea per Testatorem, qui diu supervixit, plures pecuniæ fuerint acquisitæ, ita ut solutis debitis, restarent tria millia, solum mille debentur Hospitali, quia tempus Testamenti inspicitur, prout etiam consuluit *Fulgos. cons.37.* quos refert *Mantic. de Conject. d. lib.3. tit.11. n.6.*, *& Menoch. lib.4. d. præsumpt.127. n.12.*, ubi tamen dicit, hanc decisionem esse periculosam. Etenim ibi Testator legatum fundavit super pecuniis, quas tunc habebat in Monte Florentiæ, ut detractis debitis, quidquid restaret, cederet Legatario, nullumque verbum fecit de pecuniis inposterum acquirendis. At in casu præsenti Legatum videtur expresse conceptum tam de bonis tunc existentibus, quam etiam de omnibus aliis, quæ Testator tempore mortis haberet, & ad se quocunque modo, & titulo pertinerent, & sic etiam de bonis futuris, juxta naturalem, & germanam intelligentiam verborum, quæ respuit prorsus restrictionem ad bona præsentia tantum.

Ponderata etiam geminata, & repetita universalitate verborum, quibus legatum conceptum fuit cum titulo etiā institutionis, & facultate capiendi auctoritate propria – ibi – *In tutti poi gli altri beni, e ragioni tutte esistenti in Roma, e Stato Ecclesiastico, che io vivente, ed in tempo di mia morte havessi, e per qualsivoglia titolo, e causa mi si appartenessero, li lascio per legato, e particolare istituzione, & in ogni altro miglior modo, e che li possano pigliar da sè &c. al Luogo Pio del Collegio della Divina Providenza &c.* –

Hanc enim geminatam universalitatem verborum tanti Doctores fecerunt,
12 ut etiam in legato concepto per verba de præsenti crederent comprehendi bona futura, ut post multos *Crot. cons.14. n.39. & seq. ad fin.*, in eadem causa, in qua scripsit in contrarium *Card. [illegible] cons.277.*, ubi conjecturam istam universalitatis verborum non approbavit, sed *Rota* in terminis prætulit opinionem *Crot.*, rejecto *Card.*, ut *cor. Coccin. dec.48. n.14.*, & cum *Croto* sentiunt *Cephal. cons.773. n.15. & seq.*, *Gabriel. cons.120. n.1. lib.1.*, *Nevizan. cons.71. n.5.*, *Bero. cons.44. n.24. lib.2.*, *& quæst. familiar.30. n.5.*, *Bellon. Jun. cons.5. n.6. & seq.*, *Altograd. cons.70. n.7. & seq. lib.1.*, *Marescot. lib.1. cap.30. n.43. vers. ex verbis enim universalibu*, *& geminatis &c.*, *Barry de Success. lib.9. de legat. tit.4. sub n.22. vers. tertius casus*, *Balducc. ad Ramon. dec.101. n.14. tom.4.*, *Thesaur. dec.168. n.4.*, *Rot. cor. Cavaler. dec.643. n.1. & 2.*, *& coram Coccin. dec.24. n.2.*, *& dec.48. n.13. & 14.*, *& in rec. dec.565. n.26. & 27. part.19.*

Faciunt enim talia verba universalia quandam universalitatem bonorum, & quemadmodum in Legato Gregis, vel
13 Peculii, quia natura sua continet universitatem rerum, veniunt etiam futura, *leg. Grege legato ff. de legat.1.*, *leg. Peculium ff. de legat.2.*, *Mantic. de Conject. lib.3. tit.11. n.13.*, hoc etiam efficit universalitas verborum, omnia complectentium, ut in terminis dicit *Bart. in leg. Certarum rerum 12. n.5. ff. de testament. tutel.* post *Gloss. ibidem*, quam etiam sequitur in terminis *Rot. in rec. d. dec.565. n.17. part.19.*

Concurrentibus etiam aliis conjecturis, quia nempe Testator dedit faculta-
14 tem Legatario capiendi authoritate propria, quam pro comprehensione futurorum, etiam in legato facto per verba præsentis temporis, consideravit *Rot. cor. Coccin. d. dec.24. n.6.*, *& d. dec.48.*
15 *n.15.*; Et legatum fecit etiam ex titulo particularis institutionis, qui est titulus universalis, incrementa recipiens, & futura comprehendens, *Bellon. Jun. cons.5. sub n.8.*; Prout etiam *Rota* con-
16 sideravit, quod legatum esset relictum conjunctæ personæ, *ut in dicta dec.48. n.11.*; In casu autem nostro relictum
17 est Loco Pio, ex quo efficacior ad propositum comprehensionis bonorum futurorum nascitur conjectura, quam si esset relictum conjunctæ personæ, *Menoch.*

noch. lib.4. præsumpt.127. sub num.18, vers.favore tamen Piæ Causæ &c. Bero. lib.2. cons.44. n.20., & n.45., Neviz. cons.71.n.4., Valasch. de Privil. pauper. in proem. n.27., & par.2. qu.8. n.159., Mantic. de Conject. lib.3. tit.11. n.28., Genuens. in pract. Eccl. qu.177. n.1.;

18 Quæ conjecturæ superfluæ sunt in casu præsenti, ubi Testator expresse legavit omnia bona Romæ existentia, quæ ipse vivens, & tempore mortis haberet, exprimendo sic tempus præsens,& futurũ.

His tamen, & similibus conjecturis majus, & efficacius testimonium voluntatis Testatoris habetur in ejus Codicillis, quos fecit anno 1732., postquam nova bona, de quibus agitur, jam ipsi obvenerant usque ab anno 1729. ex intestata successione prædefuncti Fratris Antonii de Lucatellis, cujus hæreditas pervenit pro tertia parte ad ipsum Testatorem,& pro duabus partibus ad alios duos Fratres: Dum enim quæstio promovetur, an in legato universali, quod

19 reliquit Conservatorio Divinæ Providentiæ in suo Testamento de an. 1727., intellexerit revera comprehendere, prout verba sonant, etiam bona, quæ sibi postea devenirent, ac tempore suæ mortis haberet, nil opportunius, quam audire, & considerare verba, quæ ipse protulit, postquam dicta bona ipsi devenerunt.

Testator ergo post nova bona quæsita dicto anno 1729., quæ pariter existebant Romæ, interposito subinde spatio trium annorum, quo inspicere potuit quantitatem, & pretium bonorum, ac deliberare, an illa transire vellet cum legato jam facto Conservatorio omnium bonorum, quæ tempore suæ mortis haberet; an vero accrescere, & incorporari suæ hæreditati ad beneficium hæredum, fecit primum Codicillum anno 1732., in quo, primo loco enuntiavit, quod dicta bona hæreditaria Fratris ab intestato defuncti pro tertia parte sibi obvenerant, & pro aliis duabus partibus aliis duobus Fratribus suis hæredibus; quodque proinde, cum præfati duo Fratres essent se ipso ditiores, & ipse filios in ætate jam provecta non haberet, ideo decreverat de his bonis noviter sibi obventis opem aliquam ferre aliis conjunctis, aliisque personis, præsertim indigentibus — ibi — *Hò stimato bene, e convenevole, che ancora io debba beneficare, e soccorrere in qualche parte agl'altri parenti, ed altri, massime, che conosco degni, e meritevoli di qualche sossidiaria providenza, e perciò hò voluto fare il presente Codicillo &c.* —, & hic satis declaravit, se dicta nova bona nolle relinquere suis Fratribus hæredibus, qui erant se ipso ditiores, bene verum succumbere de illis aliis conjunctis, aliisque personis indigentibus; il-

20 la enim dictio — *Aliis* — verificatur solum de personis diversis ab expressis, *Natt. cons.546. n.2. & seq., Gratian. cap.568. num.36., Rocc. select. cap.128. n.38., Rot. in rec. dec.714. n.5. par.2.;* Maxime dum recensitos Fratres expressit sub qualitate affluentiæ divitiarum, & sic non indigentes nova accessione bonorum, cum ipse vellet succurrere potius indigentibus.

Deinde memorem se profitendo legati Pii relicti Conservatorio in Schedula sigillata non aperienda nisi post ejus obitum, cum relatione scilicet ad ipsam Schedulam omnia in illa contenta confirmavit -- ibi -- *Ed essendo ricordevole minutamente di tutte, e singole disposizioni fatte nel mio Testamento, e nella Scrittura annessa, sigillata, e da me consegnata al Sig. Carlo Gariboldi Notaro, che fu rogato, quelle tutte confermo, e ratifico, che siano adempite, ed in oltre, che siano adempiti, e sodisfatti li legati, e disposizioni tutte, che faccio in questo Codicillo &c.* —, & consequenter memor fuit legati relicti in dicta Schedula Conservatorio cum suis omnibus qualitatibus, nempe, quod contineret omnia bona Romæ existentia, quæ ipse vivens, ac tempore mortis haberet, & illud plene confirmavit per ipsam rela-

21 tionem habitam ad Schedulam, quæ operatur, ut omnia contenta in relato, repetita censeantur de verbo ad verbum in ipso referente, juxta regulam, de qua *Text. in leg. asse toto ff. de hæred. institucn., & leg. si pluribus*, in princ. *ff. de verb. oblig., Morot. cons.1. n.13., Rocc. select. cap.131. n.39., Rot. cor. Merlin. dec.583. n.5., cor. Mantic. dec.373. n.3., & cor. Royas decis.444. n.5,*

Po-

Postremo, quia dicta bona denuo superventa existebant pariter in Urbe, ubi aderant alia sua pristina bona, quæ legaverat Conservatorio, voluit, & disposuit, ut ex omnibus his bonis existentibus in Urbe solvenda essent nova legata, quæ in eodem Codicillo ordinavit, non autem ex aliis bonis; & ideo ex omnibus ipsis bonis Romæ existentibus in unum quasi acervum redactis detrahenda esset portio tanta, quæ sufficeret pro adimplendis ipsis novis legatis -- ibi -- *E perche, come hò detto, mi è pervenuto dopo fatto il Testamento parte dell'eredità del Sig. Marchese Antonio mio Fratello consistente in Roma, e Stato Ecclesiastico, voglio, e dichiaro, che li seguenti legati di questo mio Codicillo siano adempiti con parte delli beni a me spettanti in Roma, e Stato Ecclesiastico, e non con altri situati altrove, che però si dovrà segregare dalla massa di detti beni di Roma tanta parte di somma di essi, quanto importi, e basti per sodisfare a tutti li legati disposti in questo mio Codicillo, e così lascio per ragione di legato &c.* --

Considerantes ergo DD. tam verba Legati, quam Codicilli, & advertentes, quod Testator in legato reliquerat Conservatorio -- *Tutti li beni, e ragioni tutte &c. esistenti in Roma, che io vivente, ed in tempo di mia morte havessi &c.* --; & in Codicillo post secutam ipsi supervenientiam novorum bonorum profitendo se memorem perfecte, & minutatim omnium dispositorum in Schedula sigillata, ubi continebatur dictum legatum Conservatorii nulli manifestandum ante suum obitum, ipsam Schedulam sigillatam cum omnibus in ea contentis confirmavit, & consequenter etiam dictum Legatum Pium cum suis qualitatibus omnibus, extra omne dubium crediderunt, quod in præfato Legato Pio comprehensa esse voluerit omnia bona Romæ existentia, nedum quæ tempore Testamenti habebat, verum etiam alia, quæ post Testamentum sibi supervenerant, ut ex his omnibus unus acervus fieret, atque ex hoc tantum detraheretur, quantum sufficeret pro solvendis novis legatis in Codicillo dispositis: addita etiam significatione voluntatis, quod de his bonis noviter quæsitis non intelligebat impinguare suam hæreditatem, & augere divitias suorum hæredum jam se ipso ditiorum post superventas illis duas partes hæreditatis communis Fratris.

Et adversus tam claram voluntatem Testatoris inutilia existimarunt argumenta in contrarium subtiliter per hæredes deducta a verisimili, vel inverisimili per arbitrarias conjecturas; cum
22 nimis arduum sit pugnare argumentis, & conjecturis ad evertendam voluntatem Testatoris in litera satis, sufficienterque declaratam, ut dixit *Rot. coram bo. me. Molines dec. 1225. num. 19.* post *Cravet. cons. 291. sub n. 7. vers. non obstat, quod non sit verisimile &c., & Castren. cons. 185. lib. 2.*, ubi eleganter ait, quod omnia inverisimilia, quæ ab homine possunt opponi, valent quidem arguere Testatorem, quod melius facere debuisset, quam fecit, non autem infringere, quod fecit, quia prompta est
23 responsio, quod quilibet bonorum suorum est moderator, & arbiter, *leg. in re mandata Cod. mandati.*

Quamquam nec aliquid inverisimile contineri DD. putarunt in enuntiata dispositione, in qua bona eximii pretii usque ad summam scutorum centum millium, ut hæredes asserunt, Loco Pio relinquuntur; Non enim irrationabile videri potest, quod Testator divitiis affluens, quibus Deus, & Divina Providentia illum ditaverat (nam divitiæ, & paupertas a Domino dantur) non habens filios, quibus illas relinqueret, pro filiis Christum respexerit, eique Domino, a quo acceperat, bona moriens restituerit in Pauperum personis sub titulo Divinæ Providentiæ in dicto Conservatorio militantium, & sic promissam eleemosynis remissionem peccatorum impetrare curaverit: neque mirum, & injustum videri debet, si cariorem habuit animam suam divino judicio proximam, quam suos Fratres a se jam in hæreditate beneficio affectos, & quos per accessionem novorum bonorum in duplo majorum, quam ipse Testator acceperat ex intestata successione Fratris prædefuncti, se ipso ditiores merito existimavit; hoc enim denotant illa verba Codicilli -- *Attesa la morte ab* in-

intestato senza figli del Sig. Marchese Antonio mio Fratello, essendo succeduto io egualmente nell'eredità &c. con li altri due miei Fratelli &c. da me anche nel mio Testamento istituiti Eredi, ed essendo questi più facoltosi di me, e non havendo io figliuoli, essendo in età cadente, e per la divina grazia provisto ancora io de beni, hò stimato ben fatto, e convenevole, che ancora io debba benificare, e soccorrere in qualche parte all'altri Parenti, ed altri &c. —

Nullumque inconveniens allegari potest, a quo Testator in eodem Codicillo, post nova legata ibi disposita, diminuerit in parte hæreditatem suis Fratribus relictam: Redit enim eadem responsio, quod sic illi disponere placuit de
24 rebus suis, in quibus stat pro ratione voluntas. Nec Fratres conqueri possunt, quod modicum ipsis reliquerit cum onere, & qualitate majoratus; quia si nihil prorsus reliquisset, nullam querelam justam haberent, maxime dum Testator eos, ac eorum agnationem opulentissime provisos agnovit duabus primogenituris majorum actualiter per eos possessis fortis scutorum centum millium pro qualibet, & insuper accessionem bonorum eis obventorum ex hæreditate dicti communis Fratris ascendentium, juxta ipsorum proprias assertiones, ad alia scuta biscentum millia, dum tertiam partem, quæ ad Testatorem pervenit, calculant in scutis centum millibus.

Nec subsistere visum fuit argumentum, quod dum Testator super bonis de novo quæsitis Romæ existentibus, nova legata reliquit, & illorum solutionem non imposuit Conservatorio, quod neque nominavit, nec nominatim expressit, signum sit, quod hæc bona non reliquerit Conservatorio, sed hæredibus, a quibus adimplenda erant legata super ipsis bonis imposita; cum de Jure onus
25 legatorum spectet ad hæredes, nec possit imponi Legatariis, *leg. legatum 116. §.1. ff. de legat.2., & §.1. Institut, de legat.*

Placuit enim responsio, quod licet Testator onus dictorum legatorum non imposuerit nominatim Conservatorio, quod nominare non poterat, attento ejus proposito, quod legatum pium illi factum remaneret in occulto ante ipsius obitum, ut expresse declaraverat in consignatione Schedulæ facta Notario: Nihilominus, dum satis in Codicillo declaravit, quod dicta bona recenter quæsita non deberent accrescere hæreditati ad beneficium hæredum, sed potius uniri, & incorporari cum aliis bonis Romæ existentibus, ac Conservatorio relictis: eo ipso, quod nova legata ordinavit, solvenda præcise super eisdem bonis, videtur hoc onus imposuisse ipsi Conservatorio, quia legatum relictum super re legata censetur reli-
26 ctum ab ipso Legatario præstandum; *Ruin. cons.32. n.1. lib.2., Peregrin. de Fideicomm. art.12. n.4., & 5.* Neque repugnat ex novo jure Justiniani cor-
27 rigentis jus antiquum, quod legata præstanda relinquantur ab ipsis Legatariis, ut notat *Gloss., & Doctores in §.1. Instit. de singul. reb. per fideicomm. relict.*, ubi etiam *Vinn. n.1., Graff. §.Legatum quæst.13., Gomez. variar. par.1. cap.12. de Legat. sub n.54., Peregrin. d. artic.12. n.4., Mart. de Success. part.4. tom.2. quæst.18. artic.11. per tot.*

Inutiliter etiam desumebatur alia contraria conjectura ex ultimo Codicillo facto per Testatorem anno 1735. pridie quam decederet, in quo per novum legatum reliquit illis de Stellaris Mediolanen. credita per ipsum contracta ab anno 1734., illa vero contracta post annum 1734. eodem titulo legati, seu prælegati reliquit Marco Antonio Fratri uni ex hæredibus cum clausula superaddita excipiente a præfato legato credita contracta Romæ, ut remanerent in hæreditate, ibi — *Lascio a titolo di legato a' Signori Stellari &c. tutti li miei crediti sì ipotecarj, come d'ogni altra sorte, da me contratti verso qualunque persona, ed anche verso detto Dottor Stellari, quanto sia dall' anno 1734. esclusivamente retro &c. eccettuati però quelli verso il Signor Marc' Antonio mio Fratello &c.* — & infra — *Parimente lascio al Signor Marc' Antonio mio Fratello a titolo di legato, o prelegato tutti li miei crediti, contratti verso qualunque persona, quan-*

quanto sia dall' anno 1 7 3 4. inclusivamente in avanti, eccettuati però quelli di Roma, che devono restare nella mia eredità adempiti li legati perchè così &c. --, inde inferendo, quod si credita Urbis, adimpletis legatis, remanere debebant in hæreditate, non erant comprehensa in legato relicto Conservatorio.

Patet enim evidenter, quod ea verba prolata fuerunt ad finem limitandi legatum relictum memorato Marco Antonio Fratri, ne comprehenderet credita, quæ Testator ipse Romæ contraxerat, & ideo protrahi non debent ad alium diversum, & disparatum finem, ut super hac ipsa exceptione dixit *Rota in secunda hujus causæ decisione coram Emo Rezzonico* §.13.; nam verba intelliguntur juxta finem, ad
28 quem proferuntur, & nihil ultra disponunt; *Rot. cor. Gregor. XV. dec.* 511. *n.* 24., *cor. Celf. dec.* 222. *n.* 2., *cor. cl. mem. Card. Falconer. de Fideicomm. dec.* 56. *num.* 7., *& coram bon. mem. Molines dec.* 1038. *n.* 111.

Maxime quia præfata verba in sua generalitate intellecta operarentur, ut etiam credita, quæ Testator Romæ contraxisset ante conditum Testamentum de anno 1727., remanere deberent penes hæredes, & tamen ipsi hæredes non impugnant, quin credita contracta tempore Testamenti dubio procul comprehendantur in Legato Pio Conservatorii. Neque in hoc ultimo Codicillo mens Testatoris fuit legatum illud in aliquo revocare, vel reformare; nam in præcedenti Codicillo jam illud plene confirmaverat per absolutam relationem ad Schedulam sigillatam, & in hoc etiam sensu permansit in hoc ultimo Codicillo; nam illud exorditur ab expressa confirmatione omnium præcedentium dispositionum, ibi -- *Primieramente &c. confermando quanto hò disposto in detto mio Testamento, e Codicillo &c.*

Ideoque, si supradicta verba -- *Eccettuati quelli di Roma &c.* -- habent suum sensum operativum limitandi, & modificandi legatum, quod in ipso Codicillo relinquebatur Marco Antonio Fratri, nequaquam trahi debent ad alium sensum diversum, & disparatum, inducendo etiam correctionem præcedentium dispositionum; nam certum est, quod legatum Conservatorio factum fuit expresse de bonis omnibus, & juribus existentibus Romæ, quæ Testator vivens, ac tempore mortis ha-
29 beret, & hujusmodi legati revocatio minime induci potest ex verbis ad alium finem prolatis, & æquivocis; *Roland. cons.* 31. *n.* 10., *& sequen. lib.* 4., *Natt. cons.* 476. *n.* 7., *Mascard. de Probat. conclus.* 1280. *n.* 2., *& sequen.*, *Rot. cor. Buratt. dec.* 168. *n.* 6., & per
30 quamcunque interpretationem semper est excludenda, *Rot. ibidem n.* 2., *& sequen.*

Et magis etiam dum agitur de Legato Pio magna præmeditatione facto, magnaque cautela scripto manu propria, & sigillato, cum enixa voluntate illius executionis demonstrata pluries in Testamento, & continuata confirmatione tam in primo, quam in secundo Codicillo, ut propterea non sit expugnabile levibus conjecturis per hæredes ad proprium commodum expiscatis; nec moram facere possunt executioni Loca Pia Mediolani ad præsentem causam nunc admissa pro eo, quod ipsorum interest; Ipsa enim ad hoc legatum Conservatorio relictum non concurrunt, cum habeant aliud legatum distinctum, in quo illis nullum obicem facit recensitum Conservatorium, nec proinde obstare potest regu-
31 la, quod in concursu duorum Locorum Piorum privilegia privilegiis conquassantur; Tum quia, dum legata sunt diversa, & separata, quilibet Locus Pius utitur suis privilegiis in legato suo: Tum etiam quia Jura Conservatorii non desumuntur ab aliquo privilegio Piæ causæ, sed ex apertissima voluntate Testatoris, & litera dispositionis plene confirmata.

Levissima demum visa fuit alia conjectura desumpta ex prædicto ultimo Codicillo, in quo Testator Conservatorio legavit medietatem crediti, quod habebat contra Abb. Archintum, relinquendo medietatem alteram Hospitali Mediolanen. Hoc enim nihil pertinet ad legatum præcedenter factum sæped.

Conservatorio omnium bonorum, & jurium Romæ exstentium, quia creditum contra Abb. Archintum non dicebatur de creditis Romæ existentibus,
32 sed potius Mediolani, ubi solvendum erat; juxta regulam *Text. in leg. Contraxisse ff. de action., & obligat.*, *Rot. cor. Merlin. dec.824. n.17.*, *& cor. Buratt. dec.474. n.4.*, & ideo talis exceptio merito rejecta fuit *coram Emo Rezzonico sub die 9. Decembris 1737. §.16.*, neque enim docebatur, quod creditum esset solvendum Romæ, sed potius justificatum fuit contrarium. Cæteræ similis levitatis conjecturæ iterum per hæredes cumulatæ ad evertendum Legatum Pium, examinatæ jam fuerunt, & rejectæ *in præteritis binis decisionibus Emi Domini mei Rezzonici*, quibus DD. adhæserunt.

Et ita, Quinto, & Sexto extra Turnum suffragantibus in hoc tertio repetito acerrimo Partium contradictorio, responsum fuit &c.

NEAPOLITANA FUNERUM.

Ven. 5. Decembris 1738.

ARGUMENTUM.

Privativa elevandæ propriæ Crucis in tumulatione Cadaverum competit Canonicis Cathedralis Capitulariter incedentibus, non vero aliquibus ex iis singulariter intervenientibus. Duæ Ecclesiæ materialiter distinctæ repræsentare possunt unam Ecclesiam formalem; prout duo Corpora, & Capitula unum Corpus, & Capitulum formale. In una, eademque materiali Ecclesia adesse non possunt duo distincta Capitula; etiamsi unum ex iis sit Capitulum Cathedralis, alterum Collegiatæ. Cætera habes in Decisione LXXXIX.

SUMMARIUM.

1 *In associatione Defunctorum unica Crux elevatur privative ab Ecclesia tumulante.*
2 *Constitutiones Synodales in Civitate, & Diœcesi faciunt legem.*
3 *Capitulum a solis Canonicis constituitur tanquam membris, & fratribus Episcopi, licet Ecclesia habeat Beneficiatos, Hebdomadarios, aliosque similes Presbyteros etiam Chori servitio addictos.* & num.27.
4 *Quoties tamen dicti Presbyteri coadunantur, & incedunt cum Canonicis, unum corpus efformant cum Capitulo, nec privativa elevandæ Crucis quoad omnes etiam Parochos in associatione Cadaverum ab ipsis est scindibilis:*
5 *Secus vero est, quoties sejuncti, ac per se incedunt, quia tunc, nec Cathedram Episcopalem repræsentant, nec illam habitualem Jurisdictionem præseferunt, cujus intuitu soli Capitulo Capitulariter incedenti competit prærogativa delationis Crucis;*
6 *Ita quidem, ut ea neque fruantur aliqui Canonici singulariter, non capitulariter intervenientes;*
7 *Cum aliud sit agere de corpore Capituli, aliud de singulis Canonicis:*
8 *Præmissaque procedunt, etiamsi contendatur elevari ipsa Crux Capituli.*
9 *An vero prædicta privativa elevandi Crucem competens Capitulo Cathedralis extendatur in præjudicium Ecclesiæ Parochialis ad Capitulum Collegiatæ, non deciditur, ac dumtaxat allegantur nonnulli DD. negativam tenentes.*
10 *Qui allegat erectionem alicujus Cœtus in Collegiatam, eam concludenter probare tenetur*
11 *Duæ Ecclesiæ materialiter distinctæ repræsentare possunt unam Ecclesiam formalem; ac duo Corpora, & Capitula in duabus materialiter distinctis Ecclesiis, vel Cathedralibus, vel Collegiatis existentia constituere valent unum Corpus, & Capitulum formale.*
12 *At sicuti implicat, duos ejusdem rei simul, & in solidum esse Dominos;*
13 *Ita implicat quoque, in una eademque materiali Ecclesia duo adesse distincta Capitula.*
14 *Quælibet Ecclesia unicum Antistitem habere potest.*
15 *Principaliora, & digniora membra Capituli Cathedralis sunt Canonici, qui una cum Episcopo eorum Capite corpus efformant;*
16 *Presbyteri vero inferiores de jure introducti, & mancipati censentur servitio Ecclesiæ, & ipsius Capituli Canonicorum.*

17 *Habitus, arca communis, peculiare sigillum, distinctio Præbendarum, stallum in Choro, residentia, & caput totius cœtus præseferunt quidem Collegium Presbyterorum, at non Capitulum Collegiatæ formalis, etiamsi per se stet in propria Ecclesia*;

18 *Indubitanter vero si sint in eadem Ecclesia cum Capitulo, quia tunc solum indicant Presbyteros efformare per se Corpus, & Collegium a Capitulo distinctum, & propria negocia tractare valent independenter ab eo*.

19 *Collegiata, & Capitulum Collegiatæ dari nequit sine Canonicis*.

20 *Decisio jam emanata de stilo Rotæ est supponenda, nec incidenter revocari potest*.

21 *Observantia, & consuetudo ordinaria nil detrabit juri Parochialis Ecclesiæ circa delationem propriæ Crucis in functionibus Parochianorum, sed requiritur immemorabilis ab allegante cum suis requisitis probanda*.

22 *Ut Presbyteri Cathedralis ex observantia habeant per se privativam quoad Parochos elevandi Crucem, probare debent, quod Crucem elevarint, quando sine Capitulo incedebant*.

23 *Propria confessio superat omne genus probationis*.

24 *Relationibus Episcopi, & judiciali sententiæ a parte acceptatis omnino est deferendum*;

25 *Cum Ordinarius plene conscius censeatur de statu Ecclesiarum suæ Diœcesis, præsertim Ecclesiæ Cathedralis*.

26 *Actus Parochiales promiscue cum Parochis exerciti ante distinctionem limitum Parochiarum suffragari nequeunt ad ostendendam competentiam ipsorum actuum post assignationem dictorum limitum*.

27 *Synodales Constitutiones destruunt immemorabilem*.

28 *Mera Collitigantis enuntiativa, & assertio nocere alteri non potest*.

29 *Ut ex publicis Instrumentis, Decretis, & Sententiis erui possit immemorabilis, necesse est, ut in iis pluries expresse, & clarissime de illa habeatur mentio*.

30 *Contra actus facultativos vim non habet præscriptio*.

31 *Immemorabilis per alia media, nempe publicas scripturas, actus possessorios, ac Testes formiter examinatos, quam per historiam probanda est*.

DECISIO CXXVII.

Reintegrato hujus causæ examine per revisionem decisionis coram Me-moric 28. Junii superioris anni 1737. evulgatæ, proditoque ex Audientia diei 12. Maii proxime præteriti, ob suffragiorum scissuram, rescripto — *Iterum proponatur* — fuerunt hodierna die DD. iterum per Me interrogati -- *An sit standum, vel recedendum a decisis* -- & pro persistentia *in decisis* respondere minime hæsitarunt.

Bipartitæ siquidem resolutioni quemadmodum Capitulum Collegiatæ, & Parochialis Ecclesiæ S. Joannis Majoris acquievit in ea parte, in qua fuit dictum *licere Collegio Hebdomadariorum Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis deferre Insignia, nempe Cappas cum Rocchetto, etiam in exequiis Extraneorum, & etiamsi in illis non interveniat Capitulum dictæ Metropolitanæ*; Sic & eam DD. censuerunt non esse ab Hebdomadariis impugnabilem in parte altera decernente facultatem *elevandi, & deferendi Crucem* in associationibus Cadaverum, in quibus non intervenit Capitulum d. Metropolitanæ, privative competere suprad. Ecclesiæ S. Joannis Majoris, aut alteri respective Parochiali, non autem antedictis Hebdomadariis; cum inconcussa sit Juris dispositio, qua cautum habemus in subje-
1 cta materia associationis Defunctorum, unicam dumtaxat Crucem esse elevandam privative ab Ecclesia Parochiali tumulante; veluti tradunt *Ventrigl. in Prax. par. 2. annot. 31. n. 40., Gratian. discept. 298. n. 88., Pignatell. tom. 6. consult. 58. n. 13., Monacell. in Formul. tom. 1. tit. 5. formul. 7. n. 37., & 38.*, & consonant *Ritual. Rom. in Rubric. de Exequiar. Ord. Sac. Congreg. Episcopor. in Baren. 29. Julii 1616., in Potentina 14. Junii 1647., Sac. Congreg. Rituum in Baren. Terræ Modugni 2. Augusti 1631., in Messanen. 12. Februarii 1635.* junctis aliis auctoritatibus, & Sacrar. Congregationum recentioribus Re-

Resolutionibus cumulatis *in decisione*, quæ revidetur §.3.

Eo certius, quia Juris dispositioni famulantur Synodales suprad. Ecclesiæ Metropolitanæ Constitutiones cubitabilibus literis id ipsum decernentes; ut signanter cavetur in Synodis, quæ fuere celebratæ ann.1642.1669.1672.1694., & tandem anno 1726., quemadmodum illas distincte recenset suprad. coram Me evulgata *Decisio* §.4.; Quæ peculiares ejusdem Ecclesiæ Constitutiones, tanta equidem maturitate conditæ, ac respective renovatæ in tot Synodis, talis sunt roboris, ut sit omnino vetita illarum transgressio; nam in Civitate,
3 in qua reperiuntur promulgatæ, illiusque Diœcesi faciunt legem religiose servandam; ut præter allegatos in præcedenti *Decisione d.* §.4. probant *Clericat. de Benefic. discor.*58. *n.*13., *Rot. cor. bon. mem. Molin. dec.*299. *num.*7., *dec.*475. *num.*10., *dec.*480. *num*15., & *dec.*490. *n.*12.

Frustraque Scribentes pro Hebdomadariis fatigebant renovare oppositionem, quod ad funebrem Defunctorum associationem interveniente, vel Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, vel Capitulo alterius cujusvis Ecclesiæ Collegiatæ, non sit amplius operativum Jus Parochialis, aut illius Rectoris, taliter ut iste sub Cruce alterutrius ex dd. Capitulis debeat incedere,

Quo enim ad praheminentiam Capituli Ecclesiæ Cathedralis, placuit responsio, eam non esse subjectæ hypothesi adaptabilem, quia, ut fuit animadversum in dicta præcedenti *Decisione sub* §.6., explorati Juris est, quod
3 Capitulum, tametsi habeat in sua Ecclesia Beneficiatos, Hebdomadarios, & similis generis Presbyteros ejusdem Ecclesiæ, vel illius etiam Chori servitio addictos, non ab his, sed a solis Canonicis constituitur; juxta *Gloss. in cap. Cum ad hoc penult. verb. Assisos de Cleric. non residen.*, *Pignatell. Consult. Canon. tom.*7. *consult.*3. *n.*7., *Barbos. de Canon.*, & *Dignitat. cap.*4. *n.*39., *Card. de Luc. de Canon. dist.*18. *n.*12., *Rot. dec.*416. *n.*5. *par.*1. *recen.*, *cor. Cavaler. dec.*57. *n.*3., *cor. Bich. dec.*167. *n.*13., & *cor. bon. mem. Molin. dec.*732. *n.*11., & 12., & in proposito Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ Neapolis extat Decretum Visitationis Archiepiscopi Annibalis de Capua editum an.1582. fol.782., ubi declaratur quod -- *Capitulum Metropolitanum ex solis Canonicis constat* --; Atque id ipsum in præcisis terminis ejusdem Capituli, ac ad exclusionem Hebdomadariorum testatur *Genuens. in Prax. Cur. Archiepisc. Neap. tit. de Causa delegat.* juxta Romanam Impressionem anni 1609. *fol.*427. *cap.*85. *n.*10., *ibiq. adden. n.*17., & 20., ubi quod sub appellatione Capituli veniunt solum Canonici, tanquam membra, & Fratres Episcopi, non autem Beneficiati.

Ac proinde Ecclesia Collegiata, & Parochialis S. Joannis Majoris contendens cum jam dicto Hebdomadariorum Collegio quantumvis unito Ecclesiæ Metropolitanæ, sicuti quæstionem non agit cum Capitulo ejusdem Metropolitanæ, quod juxta mox allegatas auctoritates utique ab Hebdomadariis, aliisque inferioribus ejusdem Ecclesiæ Presbyteris non valet repræsentari: ita etiam consequitur, quod licet in eventum coadunationis, & incessus Cano-
4 nicorum cum Hebdomadariis in Cadaverum associatione, prærogativa elevationis Crucis non esset scindibilis ab Hebdomadariis, ob eorum unionem, & unius Corporis efformationem cum ipso Capitulo; ex animadversis per *Gratian. discept.*111. *n.*3., *Panimoll. dec.*1. *annot.*9. *n.*24., & 25., *Rot. cor. Ludovis. dec.*284. *n.*4., *cor. Emerix Jun. dec.*1014. *n.*3., & *in recen. dec.*148. *n.*1., & 5. *par.*14., & *dec.*469. *n.*46. *par.*19.; Non tamen id ipsum procedit in hodierna quæstione, in qua Hebdomadariorum contentio est, faciendi Corpus de per se, atque interveniendi in Cadaverum associatione sine Capitulo; quibus in terminis eorum accessus, atque incessus, esto etiam, quod sit cum Cappa, & cum propriis insignibus, non poterit sane operari, quod ipsi a Capi-
5 tulo sejuncti Cathedram Episcopalem repræsentent, atque habitualem illam præseferant Jurisdictionem, qua Capitulum pollet supra Parochos, & cujus Jurisdictionis intuitu solum Capitulum Ca-

Cathedralis in Collegiali sui repræsentantia capitulariter incedens potitur dicta prærogativa delationis Crucis; ut probe observant *Pignatell. tom.6. consult.58. n.14.*, *Barbos. de Paroch. par.3. cap.26. n.78.*, *Amostaz. de Causis Piis lib.6. cap.2. n.22.*, *Adden. ad Cecoper. Lucubr. Canon. lib.1. tit.13. n.1.*, *& sequen.*, *Card. de Luc. de Præhemin. disc.21. n.7.*, *Panimoll. d. dec.1. annot.9. n.21.*, & ex auctoritate Sac. Congregationis Rituum in *Aretina* 12. *Septembris* 1705. probat modernus *Pater Merati in addit. ad Gavant. tom.1. par.2. in Indic. Decret. n.596. fol.1416.*, ac in individualibus etiam terminis Majoris Ecclesiæ Neapolitanæ dixit; *Genuens. in Prax. Cur. Archiepisc. Neap. tit. de Sepultur.* juxta dictam Romanam Impressionem *fol.385. cap.76. n.12. ibique adden. n.23.*

Quod adeo verum est, ut, si nonnulli ex Canonicis non capitulariter, sed singulariter intervenirent, nec ipsi qui-
6 dem Canonici Cathedralis fruerentur præheminentia, qua potitur Corpus eorum Capituli; Nam aliud est agere de
7 Corpore Capituli, & aliud de singulis Canonicis, ut præcise ad rem nostram prosequuntur *Adden. ad Cecoper. d. tit.13. a n.1. ad 5.*, *Card. de Luc. de Præhemin. d. disc.21. n.6. & 10.*, *Panimoll. d. decis.1. annot.9. num.26.*; Quinimo Sac. Congregatio Episcoporum, & Regularium *in Montis Pelusii Funerum* 23. *Septembris* 1735. allegata *sub* §.8. antea-cta hujus Causæ Decisionis, quæ revidetur *ad III. Dubium* respondens, resolvit, controversam prærogativam non esse exercibilem, etiamsi in funere ele-
8 vari contenderetur, & deferri Crux ipsa Capituli Cathedralis sine Collegiali interventu Canonicorum, ejusmodique Resolutionis ratio est urgentissima, quoniam allegata Præheminentia est personalissima ipsorum Capituli, & Canonicorum, eis competens ratione recensitæ habitualis Jurisdictionis Episcopalis, quam habent supra omnes Parochos, neque idcirco valet in alios diffundi, aut communicari Cruci Materiali ejusdem Capituli, si ab isto non sit associata; ex auctoritatibus in superiori §.6. congestis.

Quo vero ad alteram objecti partem, eo minus applicabile visum fuit distinctivum elevandi, & deferendi Crucem, quod in exclusionem Parochiæ Defuncti contendebant Hebdomadarii sibi ipsis competere ratione prætensæ eorum Collegialitatis, assimilando scilicet eorum Collegium Capitulo Ecclesiæ Collegiatæ desumenti ab Apostolica Auctoritate legitimam sui erectionem. Ultra quod enim in oppositum allegabatur, non levem apud Doctores esse controversiam, num privilegium elevationis
9 propriæ Crucis, quod de Jure, & in subjecto themate ex novissima etiam Synodali Constitutione cl. me. Card. Pignatelli edita anno 1726. *cap.9. de Funer, part.3. n.11.*, primario, & privative quoad omnes alios resides in Capitulo Ecclesiæ Cathedralis, seu Metropolitanæ, possit in præjudicium Ecclesiæ Parochialis extendi ad Capitulum Collegiatæ, negativam Sententiam tuentibus *Gratian. discept.298. n.84.*, *Ventrigl. in prax. part.2. annot.31. n.42.*, *Card. de Luc. de Præhemin. disc.21. n.9.*, *Panimoll. dec.1. annot.9. n.12. & seq.*

Supervacaneum dijudicabatur ad hujusmodi examen descendere, quia nullum in facto attulerant Hebdomadarii documentum comprobans erectionem eorum cætus in Collegiatam, de cujus
10 legitima institutione eis incumbebat onus afferendi uni vocam, & concludentem probationem; juxta firmata per *Rot. cor. bo. me. Molin. dec.1229. n.23. to.5.*, *& in rec. dec.56. n.3. part.5.*, *& dec.142. n.3. part.10.*

In jure vero res admodum exorbitans, & monstruosa foret, quod una, eademque Ecclesia esset censenda Cathedralis respectu Canonicorum, & Collegiata respectu Beneficiatorum, seu Hebdomadariorum, ac simul, atque semel posset complecti duo distincta Capitula; Quamvis enim possit dari, quod duæ Ecclesiæ materialiter distinctæ re-
11 presentent unam Ecclesiam formalem, quodque duo Corpora, & Capitula materialiter diversa, & existentia in duabus distinctis materialibus Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, constituant, & repræsentent unum, idemque Corpus, & Capitulum formale, veluti contin-

tingit in duabus Concathedralibus, vel
duabus Concollegiatis, æque principa-
liter, vel subjective auctoritate Aposto-
lica invicem unitis; juxta terminos *De-*
cisionis 1923. *coram Coccin.*; Attamen
quemadmodum implicaret in terminis
12 asserere, quod duo ejusdem rei simul,
& insolidum Domini esse possent, obsi-
stente elementari nostri Juris principio,
de quo est *Text. in leg. si ut certo loco* 5.
§. *Si duobus, & ibi Gloss. in verbo -- Do-*
minium -- ff. commodati, & tradunt
*Card. de Luc. de Jud. discurs.*44. *n.*75.,
*Rot. cor. Cerro dec.*28. *n.*33., *& coram*
*bo. me. Molin. dec.*1284. *n.*9. *tom.*5. sic,
& non inequalem redoleret implican-
tiam, atque monstruositatem in una,
13 eademque materiali Ecclesia admitte-
re duo distincta Capitula, ut in præci-
sis terminis Collegii Præbendariorum
translati in Ecclesiam Cathedralem re-
spondit *Rot. cor. bon. mem. Molin. de-*
*cis.*1229. *n.*29. *tom.*5., ubi quod id re-
pugnaret totius Orbis Catholici Obser-
vantiæ.

Et revera data per modum fictæ sup-
positionis in una, eademque Ecclesia
materiali prætensa Corporis formalis
duplicitate, gemini videlicet Capituli,
unum ex hisce duobus Corporibus, non
sine maximo absurdo, esset pernecesse
remansurum sine suo Capite, quod tam-
quam unicum, quia unicum dumtaxat
14 quælibet Ecclesia potest habere Anti-
stitem, iste non nisi ad unicum ex dicto
duplici corpore esset habiturus suam
correlationem, talique pacto, vel de-
bet dici, quod alterum de dd. duobus
Corporibus monstrum remaneret, tam-
quam sine Capite, vel quod per dictam
corporis duplicationem in una, & ea-
dem Ecclesia materiali, Ecclesiastica
Hyerarchia penitus destrueretur: Unde
ad hæc vitanda inconvenientia, & ab-
surda inadmissibilia, admodum urge-
bant Juris Regulæ, juxta quas solum
Capitulum Cathedralis in ejus Canoni-
15 cis principaliora habet, & digniora
membra, ex quibus Corpus efformatur
cum Episcopo, sive Metropolitano eo-
rum Capite, veluti præcise agendo de
Ecclesia Metropolitana Civitatis Nea-
polis habetur apud *Genuens. in Prax.*
Cur. Archiepiscop. Neapol. tit. de sepul-
*tur. fol.*385. *cap.*76. *n.*12. *ibique adden.*
*n.*23.; & consonant alii superius addu-
cti §.6. & §.7.; Collegium vero Heb-
domadariorum, sive Beneficiatorum,
ipsiquemet Hebdomadarii, sive Bene-
ficiati, utpote in inferiori Ecclesiasticæ
Hierarchiæ ordine constituti, nulla sa-
ne ratione possunt Capitulo, & respe-
ctive illius Canonicis æquiparari, mul-
toque minus considerari uti pars inte-
gralis ejusdem Capituli, nam de Jure
Inferiores hujus generis Presbyteri cen-
16 sentur immo introducti, & sunt regula-
riter mancipati servitio Ecclesiæ, & ip-
sius Capituli Canonicorum; ut post *Gloss.*
in cit. cap. cum ad hoc pen. verb. assisios
de Cleric. non residen. tradunt *Barbos.*
*de Canon. cap.*4. *n.*33., *Card. de Luc.*
*eod. tract. disc.*32. *n.*11., *& de Præbe-*
*min. disc.*21. *n.*8., *Pignattell. consult.*50.
*n.*6. *&* 7. *tom.*3., *consult.*3. *n.*5. *tom.*7.,
*& consult.*118, *n.*2. *tom.*9., *Rot. coram*
*Cavaler. dec.*57. *n.*1., *cor. Bich. dec.*167.
*n.*2. *&* 3., *in r c. dec.*416. *n.*1. *& sequen.*
*part.*1., *in Urgellen. Servitutum* 13. *Ju-*
nii 1698. §. *fin. cor. bo. me. Ursino*, *&*
in Gerunden. Servitutum super bono Ju-
re 23. *Februarii* 1731. §. *Siquidem cor.*
Emo Cincio.

Nec facit ad rem nostram, quod Heb-
domadarii gestent habitus honorificos,
fere ad instar Canonicorum, quod re-
tineant Arcam communem, particula-
re sigillum, distinctas Præbendas, ha-
beantque Stallum in Choro, & residen-
tiam, atque etiam Caput sub nomine
Cimiliarcatus.

Hæc enim, aliaque similia signa es-
sent considerabilia ad arguendam exin-
de Collegialitatem, ubi ageretur de
Collegio Presbyterorum de per se stan-
te in sua propria Ecclesia; Licet in hac
etiam hypothesi, eadem signa nihili es-
sent ducenda quatenus sese haberent
17 tantum ex parte materiali Collegii, &
non adesset formale Collegiatæ, indi-
cando nempe Collegium Presbytero-
rum, sed non itidem præferendo Ca-
pitulum Collegiatæ; ut de communi sen-
tentia habetur apud *Emum Petra ad*
*Constit. VII. Innoc. IV. sect.*2. *n.*19. *&*
seqq., *Rot. cor. bo. me. Molin. dec.*1229.
*n.*24., *cor. bon. mem. Lancett. dec.*357.
*n.*13., *& in rec. decis.*56. *n.*8. *& seqq.*
*part.*10.;

part.10., & decis.469. num.43. & sequen. par.19., & in Thelesina Collegiatæ 4. Junii 1736. cor. R.P.D. meo Crescentio.

At cum sermo sit de Beneficiatis, seu Hebdomadariis existentibus in Ecclesia Cathedrali, indubitatum sit, quod nequeunt prænuntiata signa indicare, eoque minus secumferre probationem demonstrativam allegatæ Collegialitatis,
18 sed poterunt dumtaxat suadere, quod Hebdomadarii constituant Corpus per se, & Collegium a Capitulo contradistinctum, ac valens propria pertractare negocia independenter ab eodem Capitulo; juxta explicationem *Glossæ in d. cap. cum adhoc pen. de Cleric. non resid., Addit. ad Baratt. dec.455. n.5. vers. item neque, Rot. cor. bo. me. Molin. d. dec.1229. n.24. & 26. tom.5., & in rec. d. dec.469. n.42. & sequen. par.19. tom.2., & in d. pariter Gerunden. Servitutum super bono Jure cor. Emo Cincio*; Ne alias detur absurdissimum inconveniens, quod cætus, & coadunatio Beneficiatorum in Basilicis, & Cathedralibus constituant Capitulum Collegiatæ; prosternentibus semper tale assumptum, nedum ratione illa, quæ edu-
19 citur ab impossibilitate, quod dari queat Collegiata, & Capitulum Collegiatæ, ubi non extant Canonici, ex quibus pernecesse, & indispensabiliter constitui debet Collegiata, ejusque Capitulum; Verum etiam auctoritate tum Sacræ Rituum Congregationis, quæ in non absimili contentione promota ab altero Collegio Beneficiatorum existente in Ecclesia Cathedrali Civitatis Parmæ contra Beneficiatos rescripsit, Teste *Card. de Luca de Præhemin. d. disc.21. n.2.*, tum, & Sacri nostri Auditorii, a quo præcisa isthæc inspectio, quod ex Hebdomadariis Metropolitanæ Civitatis Neapolis efformetur dumtaxat Collegium, non autem Capitulum, fuit alias decisa *in Neapolitana Cimiliarchatus cor. Bich. dec.312. n.35. & seqq.* non diversimode a sensu ipsius *Card. de Luc.*
20 *in citato disc.21. n.8. de Præhemin.*, quæ Decisio de stilo est hodie supponenda, nec potest incidenter revocari; *Rot. cor. Arguell. dec.18. n.13., cor. Cocgin. dec.125. n.21. post Constant. ad Stat. Urb. decis.169. n.13. & in rec. decis.132. n.21. part.15.*

Constabilito ex his, quod ex ratione, nec Cathedralitatis, neque Collegialitatis valeat Hebdomadariis competere Jus elevandi Crucem in exclusionem Parochiæ, magis inefficax fuit iterum detecta consuetudo ad id allegata, circa quam prægnito, quod quævis con-
21 traria observantia, vel consuetudo ordinaria nil detrahit Juri Ecclesiæ Parochialis fundatam habentis in Juris dispositione intentionem elevandi, & deferendi propriam Crucem in functionibus suorum Parochianorum, sed requiritur ad dirimendum Jus Parochiæ consuetudo immemorabilis ab eo, qui illam allegat, concludenter probanda cum suis requisitis; juxta sensum a Sacro nostro Auditorio panditum *in Barchinonen. Jurium Parochialium super Associatione, & elevatione Cadaverum 9. Decembris 1735. §. Consilito cor. Emo Rezzonico, & in aliis decis. relatis in præcedenti hujus Causæ coram me edita Decisione §.10.*

Ac etiam præmisso, quod Canonici Ecclesiæ Metropolitanæ non nisi de anno 1711. devenerunt ad determinationem non amplius interveniendi ad funera Extraneorum, quodque ideo relative ad tempus, quod dictam determinationem præcessit, incumbebat Hebdomadariis onus concludenter probandi, quod eorum Collegium solum, hoc est absque interventu Canonicorum, fuerit associatum funera etiam Extraneorum, propriamque sui Crucem in associatione elevaverit privative quoad Parochos Defunctorum; Cum namque punctus allegatæ immemorabilis ad id reducitur, an in themate accessus ad funera habiti a solis Hebdomadariis sine Capitulo Canonicorum fuerit Crux eorundem Hebdomadariorum elevata exclusive ad illam proprii Parochi Defuncti, planum reddebatur,
22 quod allegatæ immemorabilis probatio debebat esse qualificata, tum ab actu elevationis, & delationis Crucis Hebdomadariorum, tum & ab eorundem Hebdomadariorum incessu sine Capituli interventu (in qua sane inspectionis postrema parte præcipuum reside-

 bat

bat Causæ momentum) nam alioquin data simultanea, & Canonicorum, & Hebdomadariorum associatione, non poterat ulla exoriri hæsitatio super Preheminentia de Jure competente Capitulo Cathedralis juxta firmata in superioribus *n.4.5.& seqq.*, quęque in præsupposito simultanei Canonicorum, ac Hebdomadariorum incessus nequaquã referenda erat ad Hebdomadarios unum, idemque Corpus constituentes cum Canonicis dicti Capituli, ut fuit superius ponderatum *d. n.4. & seqq.*

Tantum abest, quod Collegium Hebdomadariorum suo satisfecerit muneri verificandi talem immemorabilem; ut immo Capitulum Ecclesiæ Collegiatæ S. Joannis Majoris totum oppositum evenisse docuerit, & quidem ex repetitis eorundem Hebdomadariorum supplicationibus, quas, & in Curia Archiepiscopali Neapolitana, & ipsimet Archiepiscopo adversus dictam Capituli determinationem non amplius interveniendi ad funera porrexerunt, enarrantes ingenue veritatem, quod nempe Extraneorum Cadavera associari, & Funera explere non consuevissent, nisi conjunctim, & simul cum Canonicis dictæ Ecclesiæ Metropolitanæ, & quidem facta inter omnes intervenientes repartitione emolumentorum funeralium, quæ inde percipiebantur juxta taxam præfinitam ab ejusdem Ecclesiæ Constitutionibus usque de anno 1534. promulgatis, ita quidem, ut inter Canonicos, & Hebdomadarios quoad Exequias, & Funera peragenda uti socios inseparabiles fuisset semper de Funeralibus oblationibus confectus communis acervus; Hisque præterea expositionibus, quæ per Hebdomadarios in actibus ita feriis comperiuntur emissæ, alter quoque consonat pervetustus eorum supplex libellus Sac. Rituum Congregationi de anno 1633. porrectus, in quo profitentes sese usque in id tempus accessisse sine Capitulo ad exequias tantum suorum confratrum Hebdomadariorum, dirigebant proinde supplicationem suam ad ampliationem facultatis, interveniendi nempe sine Capitulo ad Funera Extraneorum, cum subsecuta tamen supplicantium succumbentia contrario dictæ Sac. Congregationis rescripto -- *Servari solitum* --; Hinc profecto negativa Hebdomadariorum observantia interveniendi ad Funera Extraneorum seorsim a Capitulo, & consecutiva impossibilitas existentiæ ullius actus affirmativi elevationis propriæ Crucis admodum claram videbatur præseferre probationem exclusivam allegatæ immemorabilis, adeo ut non possit in hoc puncto haberi justificatio melior illa, quæ utpote proficiscens a tot, & adeo

23 perspicuis ipsorum Hebdomadariorum confessionibus incontrovertibiliter præseferentibus, fuisse ab ipsis delatam Crucem dependenter a jure Capituli ob incessum cum illo habitum, superat omne genus probationis; *cap. per tuas* 10. *de probat.*, *leg. generaliter* 13. *Cod. de non numerat. pecun.*, *Ciarlin. contr. lib.*2. *cap.*131.*n.*35., *Rot. cor. Arguell. dec.*82. *n.*4., *cor. bo. me. Molin. dec.*1282.*n.*3. *tom.*5., *& in rec. dec.*428. *n.*1., *& dec.*560. *n.*6. *part.*19.

Id ipsum uberius evincentibus geminis clar. mem. Card. Pignattelli relationibus, & quidem acceptatis ab eisdem Hebdomadariis, & in quibus dilucide exponitur, haud intervenisse ad funera Extraneorum Hebdomadarios per se solos, & sine Capitulo Metropolitano, atque Sententia insuper judiciali per eundem Cardinalem tunc Archiepiscopum lata, occasione decernendi pro dd. Hebdomadariis, & super eorum Insignium delatione, executionem Brevis san. mem. Benedicti XIII., ab eis pariter acceptata, & ad cujus Sententiæ tramites ulterius habetur, ipsos hujusmodi exequias Extraneorum facere obtinuisse a recentiori tantum tempore, quo Capitulum statuit ad funera non intervenire, ex adjecta declaratione, quod antea intervenissent dumtaxat ad exequias suorum Confratrum Hebdomadariorum, adeo ut tali Sententiæ

24 non minus, quam præfatis Archiepiscopi relationibus, & quidem acceptatis ab ipsis Hebdomadariis sit procul dubio deferendum, ad firmata per *Rot. cor. Bich. dec.*362. *n.*2., *& in recent, dec.*205. *n.*1. *par.*10., Nam ratione eorum regiminis Ordinarius censetur ple-

25 ne conscius de Statu Ecclesiarum suæ Dioe-

Diœcesis, multoque magis de illo propriæ suæ Cathedralis Ecclesiæ; *Rot. coram bon. mem. Molin. dec.897. n.8., & 9., & in recen.dec.9. n.2., dec.147. n.16.par.10., & dec.469. n.68.par.19.*

Nec obstare visa fuit antiqua enuntiativa, quæ in medium denuo offerebatur, emissa anno 1583. in actu Visitationis, quæque præsupponitur, quod secumferat Decretum, nempe -- *Cum apparet Crux ipsorum Hebdomadariorum, quæ tantum defertur ante feretrum, tollitur Crux Parochiæ --.*

Præter enim responsiones in præcedenti mea decisione allatas *sub n.11., & sequen.* quod a d. nimirum Visitatione anni 1583. potuissent ad summum Hebdomadarii educere facultatem elevationis eorum Crucis habito respectu ad tempus illud, quo Canonici, & Hebdomadarii promiscue cum Parochis exercebant curam universalem in tota Civitate, absque eo quod fuissent adhuc præfixi certi Parochiæ limites Ecclesiæ Cathedrali, nunquam vero, quod valuerit prætensum Visitationis Decretum protendere vires suas relative ad tempus posterius assignationi dd. limitum Parochialium an.1596. subsecutæ; nam ab inde citra actus illi
26 Parochiales, qui prius promiscue cum Parochis, & ratione curæ universalis exercebantur in tota Civitate per Canonicos, & Hebdomadarios Cathedralis, istis suffragari amplius nequiverunt post assignationem dd. limitum, per quam remansit inposterum impeditum exercitium dd. actuum Parochialium extra fines Parochiæ d. Cathedralis, & in tota Civitate; juxta præcisum casum quæstionis resolutæ *in Barchinonen.Jurium Parochialium 6.Junii* 1732. *§.Pro eo autem, & sequen. cor. Emo Aldrovando* confirmata *die 2. Decemb.1735. §.Parique, & sequen. cor. Emo Rezzonico*, ubi pariter ante assignationem certorum limitum pro Ecclesia Cathedrali Barchinonæ aderant in Civitate quamplures distinctæ Parochiæ adhuc superexistentes, prout in Civitate Neapolis.

Quodque rursus agendo de tempore elapso citra dictum annum 1597. non solum ex parte Hebdomadariorum defuit exhibitio ullius Constitutionis, aut Decretum Visitationis, quo eorum facultas, ut supponebant, competens ipsis ante præfixionem limitum Parochialium, remanserit inposterum præservata, sed immo ex opposito universæ, quæ post assignatos Ecclesiæ Cathedrali certos limites fuere conditæ Synodales Constitutiones, illa videlicet anni 1642., altera 1669., altera 1672., altera 1694., & postrema edita anno 1726. uniformiter, ac sine ulla dissonantia decernunt, funera quæcunque ducenda esse a proprio defuncti Parocho, & sub propria Cruce Parochiali. Quamobrem istæ, ac toties renovatæ Synodorum Sanctiones solum
27 ubicunque excipientes casum interventus Capituli Metropolitani, quod dumtaxat ex Canonicis, non autem ab Hebdomadariis constituitur ex supra firmatis *n.3., & seqq.*, marte suo prosternunt allegatam immemorabilem, ut dixit *Rot.cor.Zarat.dec.74. n.36., & cor. bon.mem.Molin. dec.526. n.22. tom.2.*

Altera præterea addebatur non minus solida reflexio, quod exhibitis per Canonicos S. Joannis Majoris actis integris præfatæ Visitationis anni 1583., illisque perspectis, non fuit datum invenire Decretum ullum Visitatoris, qui antecedenti forsitan consuetudini innixus quidquam dixerit super prærogativa Crucis Hebdomadariorum, sed supra relata Visitationis verba manifeste resonabant in meram, & simplicem assertivam ab ipsis Hebdomadariis emissam coram Canonico Visitatore, qui ad Visitationem peragendam ab Archiepiscopo delegatus, accedens ad Sacrarium Ecclesiæ, & mandans quatuor inibi adstantibus Hebdomadariis, ut referrent, atque describi curarent omnia eorum bona, reditus, onera, ac etiam jura, hæc referentes fecerunt verba de prætensa quoque privativa elevatione propriæ Crucis in funeribus. Unde hoc
28 simplici dicto prolato ab ore proprio Hebdomadariorum non valente importare Decretum, aut assertivam Visitatoris, istiusque supposito Decreto redacto ad meram Hebdomadariorum enuntiativam, non valuit ullus probationis gradus exinde constitui in præju-

dicium Capituli S. Joannis Majoris, aut alterius ex Parochis absentibus; juxta firmata per *Rot. cor. Emer. Jun. dec.39. n.5., cor. Ansald. dec.26. n.18. tom.1., & dec.194. n.29. tom.2., & in recen. dec.557. n.5, par.19. tom.2.*; multoque minus inducere verificationem immemorabilis consuetudinis, quæ in durioribus etiam terminis, in quibus non sit

29 eruenda (ut præmissa enuntiativa præseferebat) ex mera partis Collitigantis assertione, sed ex ipsis publicis Instrumentis, Decretis, aut Sententiis, ut possit dici probata ex hisce publicis scripturis, necesse est, quod in eis semel, atque iterum expressis, atque disertissimis verbis ejusdem immemorabilis mentio habeatur, ut admonet *Piton. Discept. Eccles.50. n.24. tom.2., & discept.156. n.19. tom.4., Adden. ad Ludovis. dec.51. n.10., Rot. cor. Achill. de Grass. dec.6. de Jurepatr., cor. Coccin. dec.1102. n.2., & sequen., cor. bon. mem. Molin. dec.526. n.19. tom.2.*

Nec momenti fuit allegare, quod Hebdomadariorum accessus ad funera fuerit actus mere facultativus, & quod in facultativis non intret indago præscriptionis.

Si enim est sermo de mero Hebdomadariorum accessu sine propria Cruce, statim ac a Defuncti hæredibus invitati extiterint, aut etiam inposterum contingat eos invitari ad funus; nulla subest hæsitatio, quod in hisce terminis interventus eorum, prout & cujus-

30 vis alterius Presbyteri fuerit, atque remaneat in libera ipsorum voluntate repositus, & per consequens imperscriptibilis; Non sic tamen dicendum est de accessu cum propria Cruce, & cum exclusione Crucis Parochialis; nam ex præmissis, inefficaci recognita antiqua illa Visitatione anni 1583., & prorsus inepta ad tribuendam Hebdomadariis facultatem delationis eorum Crucis; pro exclusione, & incompetentia ejusdem facultatis subintrant contra eos, tam dispositio Juris communis, Constitutiones Apostolicæ, & Decreta Sacrarum Congregationum cum unanimi Sententia Doctorum, quam etiam omnes Constitutiones Synodales Neapolis. Quæ omnia ut Hebdomadarii vitare potuissent, opus habebant desumere ipsi præscriptionis præsidium ab actibus affirmativis, quod scilicet scientibus, & patientibus Parochis post assignatos Ecclesiæ Cathedrali suos limites Parochiales accesserint semper ad funera cum propria Cruce, & cum exclusione Crucis Parochialis, juxta superius deducta.

Nec talis probationis adjumentum valuerunt desumere, vel ab assertiva *Antonii Summontii in Hist. Reg. Neapol. lib.1. cap.11.*, vel ab altera cl. mem. Card. Pignattelli ad Sac. Congreg. Rituum anno 1716. transmissa relatione præsupponente pervetustum Hebdomadariorum interventum ad funera.

Quo enim ad primam, dictus historicus, qui scripsit circa finem sec. XVI. paulo scilicet post narratam ab Hebdomadariis coram Visitatore prætensam eorum Crucis prærogativam, & ab eis mutuo accepit quiquid in Historia enarrat, non est attendendus; nam per alia media, publicas nimirum scriptu-

31 ras, actus possessorios, ac Testes formiter examinatos, quam per Historicum probanda est immemorabilis consuetudo, ut dixit *Rot. cor. Mantic. decis.358. n.6., cor. Ansald. dec.100. n.87., & sequen., cor. bo. me. Molin. dec.784. n.17., dec.822., n.4. dec.899. n.8., dec.988. n.2., cor. clar. mem. Card. Falcon. dec.2. n.25. de Offic. Ordin.*, & magis in specie de Historicis Neapolitanis testantibus, Primiceriatum esse dignitatem in Ecclesia Metropolitana, eadem *Rot. cor. bo. me. Lancett. dec.1354. n.23., & 29.*

Quo vero ad relationem memorati Cardinalis, sat est, quod ea non exprimat, an Hebdomadarii ad funera intervenerint soli, an vero cum Capitulo Canonicorum, ad hoc, ut observantia incessus per Hebdomadarios habiti simultanee cum Capitulo diversimode non sit accipienda, nam quidquid in hoc proposito præobjecta relatio non designat, supplent aliæ duæ ejusdem Card. relationes superius expensæ *n.24., & 25.*, & æque ineluctabiliter ipsorum Hebdomadariorum repetita confessio, qua asserunt sese ipsos ad funera intervenisse simultanee cum Capitulo, & uti inseparabiles socios Canonicorum, juxta la-

late animadversa in superiori §.15.*cum duobus sequen.*

Et ita in reliquis remissive DD. sese habentibus ad decisionem, quæ revidetur, in strenuo Partium conflictu responsum fuit.

BONONIEN. FIDEICOMMISSORUM SUPER FRUCTIBUS.

Merc. 10. Decembris 1738.

ARGUMENTUM.

In judicio Immissionis in vim *l.fin.* fructus debentur a die productionis jurium, si sententiæ fuerint puræ; secus si conditionales, tunc enim debentur a die dumtaxat purificatæ conditionis. In conditionibus potestativis non habet locum retrotractio. Incompatibilitas profluens ex dispositione hominis verbis negativis concepta non solum impedit retentionem, sed etiam principium acquisitionis. Nonnulla alia vide in decisione.

SUMMARIUM.

1 *Fructus sunt accessiones, & sequelæ Immissionis.*

2 *In judicio Immissionis in vim* l. fin. *fructus debentur a die productionis jurium, si tamen sententiæ puræ, & simplices fuerint, secus si conditionales, quia in hoc casu non debentur nisi a die purificatæ conditionis;*

3 *Maxime si conditio fuerit potestativa, quia in hujusmodi conditionibus nunquam admittitur retrotractio ad initium actus, sed operantur tantummodo a die earum adimplementi.*

4 *Ante declarationem non contrahitur mora;*

5 *Præsertim si ab hujusmodi declaratione dependeat capacitas petendi bona in eo, qui moram allegat.*

6 *Incompatibilitas profluens a dispositione hominis verbis negativis concepta non solum impedit retentionem, sed etiam principium acquisitionis.*

7 *Verba acquisitionis per ablativum absolutum prolata conditionem faciunt a parte ante verificandam.*

8 *Modus adimpleri valet etiam post quæsitum emolumentum.*

9 *Deficiente mora, cessat obligatio restituendi fructus.*

10 *Heres usufructuaria ultimi gravati ante purificationem conditionis facit fructus suos.*

DECISIO CXXVIII.

Licet in decisione coram Me edita sub *die 30. Junii* labentis anni confirmationis robur obtinuerint geminæ sententiæ immissionem concedentes Com. Julio Blanchetti ad bona fideicommissaria ejusdem familiæ adversus Com. Theresiam Balduzzi, sub conditione, ut prius declarationem emitteret, vel retinendi primogenituram Gambalungam, vel bona fideicommissaria Blanchetta, addita tamen fuit moderatio quoad restitutionem fructuum, qui non amplius a die contestatæ litis, sed a die tantum declarationis eidem Com. Julio decreti fuerunt; Absoluta itaque causa super puncto immissionis post demandatam illius expeditionem ob effectivam d. meæ decisionis acceptationem, controversia remansit quoad fructus, circa quos tantum facta fuit potestas dictam revidendi decisionem, quam hodie DD. confirmarunt consueto per Me porrecto dubio -- *An sit standum, vel recedendum a decisis* -- respondentes *in decisis*.

Hujus siquidem resolutionis fundamentum iterum in eo stetit, quod cum ex prædictis duabus Sententiis per Com. Julium jam acceptatis eidem decernatur immissio non pure, & simpliciter, sed expressa conditione faciendæ declarationis de retinendo, vel bona fideicommissaria familiæ Blanchettæ, aut ea potius, super quibus Franciscus Gambalunga primogenituram constituit nomine proprio, altera vero administratorio nomine Comitis Laurentii ejus filii; In his terminis sicuti ante adimplementum hujusmodi conditionis penitus *suspensive* nullum jus idem Com. Julius acquisiverat in dd. bonis fideicommissariis Blanchettis, ad quæ immissionem obtinuerat, ita id ipsum dicendum venit respectu fructuum, qui

1 tanquam accessorii non nisi in sequelam immissionis venire possunt, ut firmat decisio, quæ revidetur §.*Ex his descendendo*.

Quin obstare possit, quod in judicio im-

immissionis vigore *leg. final.* fructus Actori debeantur a die monitorii, seu productionis Jurium; Hoc namque compertum fuit procedere, quoties sententiæ immissionem Com. Julio concedentes pure, & simpliciter prolatæ fuissent, quo casu, cum eædem sententiæ retrotraherentur ad diem contestati Judicii, absque dubio fructuum actionem ab eo tempore tribuere possent; secus vero in casu, de quo agitur, in quo conditionem a parte antea verificandam expresse continebant, hoc enim casu cum ante adimpletam conditionem nihil in esse ponerent, extranei prorsus remanent termini retrotractionis earundem sententiarum ad diem contestatæ litis, dum istæ operari tantum possunt *ex nunc*, non autem *ex tune*; ad *Text. in leg.1. ff. ad Senat. Consult.*, *Sillan.*, *Bart. in leg.1. Si is, qui; n.47. ff. de usucap.*, *Castren. cons.446. n.1. lib.2.*, *Mantic. de tacit. lib.14. tit.46. n.11.*, *Rot. decis.3. n.10. de pension. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, & in puncto restitutionis fructuum firmavit *Rot. dec.389. n.final. cor. Rmo Crispo, & in Romana Restitutionis Fructuum 11. Junii 1708. §. Addito cor. bon. mem. Ansald.*

Quod absque difficultate admissum fuit, quia supradicta conditio in dictis sententiis inserta erat mere potestativa, se habens solummodo ex parte ipsius Com. Julii, qui ad sui placitum statuere poterat, an potius primogenituram, quam dd. bona fideicommissaria sibi retinere expediret; Et propterea multo minus intrare poterat retro-
3 tractio, quia in conditionibus mere potestativis nunquam ea admitti potest ad initium actus, sed illæ operari incipiunt favore eas adimplentis ab illo dumtaxat temporis momento, quo adimplentur, ut considerant; *Alexand. cons.25. num.5. lib.3.*, *Paris. cons.11. n.69., & seq. lib.1.*, *Rodulphin. allegat.180. n.10.*, *Rot. dec.32. n.7. cor. Ubag. par.3., & dec.215. n.9., & seq. par.18. rec.*

Exclusis itaque retrotractionis terminis, frustra redarguebatur Com. Theresia de mala fide, & mora in restituendis fructibus; nam quoad malam fidem, licet Com. Theresia certo sciret vocationem Com. Julii ad fideicommissa Familiæ Blanchettæ, certo certius tamen quoque sciebat illius incapacitatem ob adeptam primogenituram Gambalungam, quam, ob ejus incompatibilitatem cum retentione fideicommissorum, debebat idem Com. Julius dimittere per medium formalis declarationis ad normam sententiarum; quam ob rem hujusmodi vocationis scientia nullam malam fidem inducere poterat, quippe quia purificata adhuc non erat conditio, sub qua eadem bona restituere debebat; quo vero attinet ad mo-
4 ram, nec istam pariter incurrere poterat Com. Theresia, ex quo nondum facta fuerat per eundem Com. Julium declaratio, qua pendente nunquam contrahi moram absolutissimum est, ut præter relatos in *mea decisione*, quæ confirmatur *§. Minime suffragante* tradunt *Mantic. de Conject. ultim. volunt. lib.1. tit.10. sub n.7. vers. rursus*, *Mart. de Success. legal. par.4. quæst.21. art.11. n.88.*, *Rot. dec.20. n.18., & 19. post Merlin. de legitim.*

Et indubitantius, quia fæpedicta declaratio necessaria prorsus erat, ut legitimaretur Persona ipsius Com. Julii, qui ob adeptam Primogenituram Gambalungam effectus penitus erat incapax petendi bona fideicommissaria Blanchetta, ob conditoris primogenituræ prohibitionem -- ibi -- *Vetuit quod aliquo tempore in Bonis, & hæreditate Dñorum de Blanchettis quicquam* PETERE *aut consequi valeant &c. perinde ac si prædictorum omnium essent incapaces, seu ab illis in omnibus, & per omnia essent* EXCLUSI --; Et ideo, cum
5 ad summum capacitatem conquisiverit, & a præcedenti, qua detinebatur incapacitate se liberaverit a die, qua Judicum Sententiis parendo declarationem emisit, non alia considerari valet mora in Com. Theresia, nisi a die factæ declarationis, nunquam vero antequam ipsa declaratio emitteretur, ut optime considerant *Peregr. de fideic. art.49. n.79.*, *Gratian. discept. forens. cap.400. n.9.*, *Surd. dec.179. n.15., & 22.*, *& Rot. d. dec.20. n.19. post Merlin. de legitim.*

Spreta penitus replicatione, quod incapa-

capacitas Co: Julii usque ad diem declarationis obstaculum præbere potuisset retentioni utriusque incompatibilis,non autem retentioni fideicommissorum de Blanchettis, quæ retinere potuisset, dummodo ex utroque fructus non per-
6 cepisset; Quoniam, omisso, quod in casu agitur non de incompatibilitate a Jure profluente, sed de ea, quę descendit a dispositione hominis, quę cum concepta legatur per verba negativa, & expresse vetantia -- *Ne sui successores quidquam petere possint in bonis Blanchettis* -- resistere videtur non retentioni tantum, sed etiam principio acquisitionis, ut ad rem observat *Torr. de Primog. Ital. part.1. cap.33. §.5. n.70., Rox. de incompat. part.7. cap.4. n.84.*

Quęlibet submovetur difficultas ex lectione ipsarum Sententiarum per Comitem Julium acceptatarum atque approbatarum, in quibus non aliter ei decernitur Immissio, quam *facta prius in actis declaratione &c.*, quę sane verba, utpote prolata per ablativum absolutum cum faciant conditionem a parte antea verificandam, ad notata per *Bur-*
7 *satt. consf.151. n.4. lib.2., Rot. dec.626. n.2. cor. Cerr., decis.33. n.2. cor. Ubald. part.3., & dec.297. n.2. cor. bon. mem. Lancetta*, resistunt procul dubio etiam principio acquisitionis, ad differentiam
8 simplicis modi, qui adimpleri etiam valet post quęsitum emolumentum; *Tor. de majorat. part.2. quæst.50. a n.62. & seq., Peregrin. de fideic. art.11. n.113., Mans. consult.390. n.39., Rot. dec.669. n.9. cor. Dunoz. Jun., dec.1081. n.14. cor. bo. me. Molin., & in Romana Fideicommissi de Alvern 27. Martii 1716. §. Quin cor. bo. me. Ansald.*

Retorquebatur autem objectum, quod declaratio prędicta in Sententiis fuerit decreta ad certificandam personam successoris in uno ex dd. fideicommissis, & primogenitura. Quoniam ante dictam declarationem, ac certificationem nulla mora potest considerari in Co: Theresia hęrede ultimi gravati in restituendis Bonis fideicommissorum de
9 Blanchettis, qua mora deficiente cessat obligatio restituendi fructus, tametsi Comes Julius prædictus non posset de nulla negligentia notari in obtinenda immissione ad eadem Bona, ut magistraliter firmatur *in d. dec.20. num. 18. & 19. post Merlin. de legitim.*

Quamquam vero in dicta clausula conditionali legatur verbum *de retinendo*, idem verbum non stat ad qualificandam immissionem non concessam nisi sub dicta suspensiva conditione, juxta etiam formam legis prohibitivæ d. Fundatoris primogenituræ, sed refertur ad administrationem Bonorum Primogenialium prçventive dimittendorum Comiti Laurentio, qui cum esset Pupillus, providendus erat de Curatore, sive Administratore; circa quam administrationem licet insinuatum fuerit ex parte dictæ Comitissæ tam Judici primæ Instantiæ, quam nostro Auditorio, quod Comes Julius Pater tamquam suspectus reputari posset; attamen recte consultum visum fuit dicto Pupillo, concessa administratione ipsi Comiti Julio Patri, juxta firmata *in Decisione R. P. D. mei Crescentii dici 9. Decembris 1737. §. Sicuti enim.*

Minus demum subsistere potuit, quod declaratio præscripta respiciebat commodum, & utilitatem tantum Co: Laurentii filii Co: Julii, non autem Com: Theresiæ, quæ, utpote extranea, nullum titulum habebat ad lucrandos fructus; Siquidem iterum placuit, quod licet dicta declaratio respiceret utilitatem, & commodum Co: Laurentii, erat tamen necessaria ad hoc, ut purificata fuisset conditio, sub qua Co: Julius immissionem obtinuit; Unde est, quod Co: Theresia tanquam hæres usufructuaria
10 Co: Cæsaris sui Viri ante purificationem ejusdem conditionis jus habebat lucrandi fructus bonorum fideicommissariorum usque ad diem, qua eorundem restitutio erat facienda, sicquę usque ad diem emissæ declarationis, ut firmat *mea Decisio §. final.*, & ultra ibi relatis tradunt *Peregr. consf.69. sub n.11. vers. & ubi defunctus lib.2., Noguerol. alleg.12. n.184. & seq., Rot. d. decis.20. n.18. & 19. post Merlin. de legit., & dec.348. n.9. & seq. cor. Ubald.*

Et ita utraque &c.

TYBURTINA DONATIONIS, ETIAM SUPER MANUTENTIONE QUOAD EXPENSAS,

Lunæ 12. Januarii 1739.

Argumento non indiget,

SUMMARIUM.

1 *Taxa expensarum litis facta juxta praxim Sac. Rotæ præsumitur justa, donec excessus ab allegante concludenter probetur.*

2 *Expensæ judiciales, & vivæ plene justificatæ integre sunt reficiendæ;*

3 *Similiter etiam extrajudiciales, quæ fuerunt taxatæ in sc.3. pro qualibet instantia coram A. C., & in sc.10. coram Sac. Rota, licet judicialibus longe majores.*

DECISIO CXXX.

AD impediendam expeditionem causæ ab hoc Sacro Auditorio demandatam favore Philippi Bernini, ejusque Uxoris, & filiorum Donatariorum qu. Humanæ Sardi, tum super validitate Donationis, tum etiam super Manutentione, prout ex Decisionibus ab R. P. D. meo Nunez evulgatis die 28. Aprilis anni præter elapsi, Hieronymus Cappuccini, & Catharina Bernardelli Conjuges, ac Petrus Paulus de Sanctis asserti hæredes præfatæ qu. Humanæ liti renuntiarunt, prævia acceptatione earundem Decisionum, & facta solita obligatione reficiendi expensas, in quorum omnium sequelam ab eodem R. P. D. Nunez deventum fuit ad expensarum taxationem, cui non acquiescentes antedicti hæredes, recursum habuerunt ad beneficium Appellationis ab excessiva illarum prætensa taxatione. Quapropter proposito per me dubio Commissioni mihi directæ conformi, illud in contumaciam dicti Hieronymi, aliorumque hæredum, resolutum fuit pro Philippo, aliisque Donatariis unice informantibus.

Ratio autem resolutionis hujusmodi in eo stetit, quod cum pro parte eorundem hæredum nil deductum fuerit ad ostendendum, vel verificandum prætensum excessum ab allegante concludenter probandum, omnis præsumptio
1 semper militare debet pro justitia liquidationis, utpote facta juxta stilum, & praxim Sacri Auditorii, ut in similibus terminis dictum fuit *coram Celso decis.265. n.1.*, *cor. Ansaldo dec.1. n.1. & 8.*, *cor. cl. me. Card. Falconerio tit. de Expen. dec.6. n.1.*, *& alibi passim*.

Et sane expensarum notula perspecta, compertum fuit, partitas in ea positas fuisse tantummodo illarum expensarum erogatarum in extractionem Instrumentorum, aliarumque scripturarum ad opportunitatem causæ inservientium; in formali examine sex Testium hic in Urbe confecto; in actorum transportatione; in solitis citationibus, aliisque de more faciendis, & ex actis
2 ipsis plene justificatis, quæ cum sint judiciales, & vivæ, absque ulla prorsus diminutione refici debent; ad *Text. in cap. finem litibus de dolo, & contum.*, *cap. calumniam de pœnis*, *leg. eum qui temere ff. de Judic.*, *leg. properandum §. Sin autem Cod. eodem*, *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de expens. dec.4. n.1.*, *& in Colonien. Manutentionis super Expensis 26. Junii 1737. §. Eo ipso coram Me*.

Alteræ vero expensæ, quæ extrajudiciales nuncupantur, & mortuæ, consistentes in Honorario Procuratoris,
3 Advocati, Amanuensis, hisque similibus, licet essent longe majores, tamen quia conspiciuntur taxatæ, nempe quoad instantiam coram A. C. in sc.3., & quoad binas alias instantias in Sacra Rota super duobus separatis dubiis in sc.10. pro qualibet, ut inconcusse servatur in Curia, nullam pariter diminutionem admittunt, ut passim etiam firmavit *Rot. signanter cor. Ansald. d. dec.1. n.6.*, *cor. Falconer. tit. de expens. dec.4.*, *& dec.5. utrobique n.3.*, *& in d. Colonien. Manutentionis super Expensis 16. Junii 1737. §. Eo ipso*, *& in eadem Colonien. Declaratoriæ super Expensis pariter eadem die 26. Junii 1737. §. Ratio coram Me*; Haud propterea d. taxatio redargui valet de excessu.

Et ita DD. pro ejusdem confirmatione responderunt, unica &c.

EA-

EADEM SUPER ATTENTATIS QUOAD EXPENSAS.

Lunæ 13. Januarii 1739.

Argumento, & Summario non indiget.

DECISIO CXXX.

IN hac altera inspectione contextualiter ad eam, de qua in mea contemporaneá decisione, vertente inter eosdem hæredes, & Donatarios quondam Humanæ Sardi super consimili prætensa excessivitate Taxationis Expensarum, attentatorum commissorum pro parte Petri Pauli de Sanctis, & Catharinæ Bernardelli, prout ex decisione R.P.D. mei Nunez die 2. Maii superioris anni 1738., putarunt similiter DD. non constare de excessu, dum illæ non solum ab allegante non probabantur, ut opus esset, verum etiam revocata pariter ad examen notula taxata per d. R.P.D. Nunez penitus exclusus remansit ex eo, quod agnitum fuit, comprehensas in eadem tantum fuisse expensas vivas, & judiciales ascendentes ad sc.13. 52. ½ & Honorarium Defensoris in hoc Sac. Auditorio taxari solitum simpliciter in sc.10., ex quibus nil prorsus detrahi potest, cum hujusmodi expensæ absque ulla diminutione refici debeant, ut firmatum fuit in *contemporanea mea decisione* quoad expensas judiciales §. *Et sane*, & quoad Honorarium Defensoris §. *Alteræ vero*, ad quam DD. relative sese habuerunt.

Et ita &c. Donatariis tantum informantibus &c.

ILLERDEN. CANONICATUS PŒNITENTIARII.

Ven. 16. Januarii 1739.

ARGUMENTUM.

In Electionibus Canonicis, nec Ordinarius, nec Electores tenentur præstare juramentum super electione digniori, sed eorum tantum conscientia ad id gravatur: In Regnis tamen Castellæ, & Legionis hujusmodi juramentum requiritur ex peculiaribus Constitutionibus in provisione Canonicorum Doctoralium, & Magistralium. In electione Canonici Pœnitentiarii præcellentia meritorum supplet defectum ætatis 40. annorum etiam in concursu alterius talem ætatem habentis.

SUMMARIUM.

1 *Suffragiorum pluralitas per se sufficit ad justificationem Literarum Apostolicarum*;
2 *Quæ ideo executionem merentur*. & sub num. 18.
3 *Gratia obtenta sub prætextu nullitatis electionis alterius personæ est expiscata*;
4 *Nisi ab allegante nullitas plenissime probetur*,
5 *Ita ut sola dubietas sufficiat ad repellendum odiosum impetratorem*.
6 *In Canonicis Electionibus nec Ordinarius, nec Electores tenentur præstare juramentum super electione digniori, sed illorum tantum conscientia ad id gravatur*.
7 *Adeoque si illud omittant, excusantur a pœna devolutionis, quæ evitatur ob quamlibet justam, & inopinabilem crudelitatem*:
8 *Hujusmodi tamen juramentum requiritur in Regnis Castellæ, & Legionis in electione Canonicorum Doctoralium, & Magistralium ex peculiaribus Constitutionibus Leonis X., & Sixti IV.*
9 *Ideoque ad Ecclesias diversorum Regnorum non sunt extendendæ*.
10 *In interpretatione Constitutionum Apostolicarum valet argumentum a discretiva desumptum*.
11 *Relatio cessat, ubi concurrit diversa ratio*.
12 *Ut devolutio habeat locum in electione, requiritur positivus dolus, & contemptus Apostolicarum Constitutionum concludentissime probandus*. & n.17.
13 *In electione Canonici Pœnitentiarii præcellentia meritorum supplet defectum ætatis 40. annorum etiam in concursu alterius talem ætatem habentis*. & num. seq.
15 *Ordinarius, & Capitulum præsumuntur eligere aptiorem, & digniorem*.
16 *Testibus causam scientiæ reddentibus, & optime informatis fides est adhibenda*.
18 *Literæ Apostolicæ justificatæ exequendæ sunt, ad exclusionem illarum, quæ vi-*

vitio subreptionis, & obreptionis laborant.

DECISIO CXXXI.

Cum Franciscus Tagell non adhuc acquiescens Rotali Sententiæ a Rmo P. D. meo Nunez editæ prævijs duabus decisionibus dierum 9. Decembr. 1727., & 13. Junii superioris anni, in quibus demandata fuit executio literarum Apostolicarum Antonii Moles, tanquam in omnibus justificatarum, recursum habuerit ad Signaturam Justitiæ; commissa exinde mihi fuit causa ulterioris appellationis cum clausula -- *Alteri, qui ad legitimam* -- quamobrem concordatum dubium -- *An sit procedendum ad legitimam* -- in hodierna Audientia cum DD. disputandum proposuerim, responsum Affirmativum reportavi.

Præsupposita etenim Sententiæ Rotalis validitate, de qua nulla suboriebatur difficultas, illius quoque justitia in dubium amplius revocari non poterat; Cum enim Antonius Moles, prout Summo Pontifici exposuerat, superlative justificaverit, se ad controversum Canonicatum Pœnitentiarium in mense Sedi Apostolicæ reservato vacatum, prævia edictorum affixione, literato experimento, ac omnibus formalitatibus a Pontificiis Constitutionibus præscriptis, in concursu aliorum oppositorum, uti magis idoneum, atque ad formam earundem Constitutionum qualificatum, fuisse præelectum a majori Parte Capituli Illerdensis, & cum
1 præponderantia suffragiorum, de cætero etiam in unico sufficienti, ut cum pluribus relatis concordantibus firmat decisio præcedentis instantiæ ab R.P.D. meo Nunez evulgata *die 9. Decembris 1737. §. Verificatio in fine*; In his utique terminis, sicuti dubitari non poterat, quin eædem literæ Apostolicæ Antonii Moles essent executioni omnino demandandæ, tanquam in omnibus justificatæ, ut dictum fuit in dicta prima, ac subsequenti *Decisione præcedentis instantiæ*; Ita nec etiam hæsitari
2 poterat, quin esset quoque procedendum ad legitimam illarum executionem; ad firmata per *Rotam dec. 86. in principio coram Royas, dec. 113. n. 1. coram Caprara, & dec. 1. pariter n. 1. de tutor. coram clar. mem. Card. Falcon.*

Cum igitur verificata superlative appareant ea omnia, quæ Summo Pontifici exposuit Antonius, frustra ejus electio redarguebatur de nullitate, tum quia Capitulares juramentum non præstarunt de eligendo digniore, tum quia in secundo scrutinio processum fuit inordinato modo, admittendo nempe plures Oppositores; Et postremò quia Antonius fuit præelectus, uti simpliciter aptior, quando utpote non attingens quadragesimum suæ ætatis annum, requirebatur, ut longe esset aptior.

Quoniam ad has insubsistentes removendas exceptiones, placuit ante omnia DD. suffragantibus considerare, quod cum Franciscus Tagell obtinuerit a S. Sede gratiam sub motivo nulli-
3 tatis electionis factæ in Personam ejusdem Antonii ab Episcopo, & Capitulo, nullo juris diffugio odiosissimi expiscatoris qualitatem evadere potest; *Tondut. quæst. benef. cap. 57. num. 18., & 19., Piton. discept. Eccles. 24. n. 35., & 45., Rot. apud Garz. de benef. par. 5. cap. 3. n. 159. post med., dec. 315. n. 5., & seq. part. 16. recen., & in Barchinonen. Canonicatus Pœnitentiarii 11. Martii 1726. §. Finali cor Illmo Domino Corio*; Quamobrem sub hac repræsentantia adeo plenissimis, & convincentissimis probationibus demonstrare
4 ipse tenetur expositam nullitatem electionis Antonii, super qua se se fundavit ad piscatoriam gratiam extorquendam; *Rot. in Osnabrugen. Canonicatus 26. Februarii 1717. §. Numerando coram bon. mem. Cerro, & in dicta Barchinonen. Canonicatus Pœnitentiarii 11. Martii 1726. §. Quod si coram Illmo Domino Corio, & in Monasterien. Abbatissatus 4. Februarii 1732. §. 6., coram Emo D. Card. Aldrovando*, ut si aliqua emergere posset dubietas circa proba-
5 tiones desuper faciendas, hæc sane sufficere debet ad repellendum eundem Franciscum, uti odiosissimum Impetratorem, ut firmat *Rot. dec. 10. n. 1. de benef. cor. clar. mem. Card. Falconer., in sæpedicta Barchinonen. Canonicatus Pœnitentiarii §. Finali, & in Trica-ri-*

ricen. Archipresbyteratus 22. Januarii §. *Quamobrem cor. R.mo P.D. Calcagnino Decano*.

Quibus itaque pro indubitato præmissis, devenerunt DD. ad examen primæ ex adductis nullitatibus consistentis in defectu juramenti, & hæc illico insubsistens apparuit, tum inspecta dispositione Constitutionis Grego-
6 rii XV., ubi nullum requiritur Electorum juramentum; sed tantum Ordinarii, & Capituli conscientiæ onerantur in electione Canonici Pœnitentiarii, quorum arbitrio, & judicio eam commisit; tum inspecta juris sanctione, juxta quam in quibuscunque Canonicis electionibus, sive ad formam *Sacri Concilii Tridentini*, sive *Textus in Capitulo, quia propter de elect.* peragendis, nulla subest necessitas, quod Electores juramentum præstent super electione dignioris; ut in puncto docent *Abb. in dicta cap. quia propter de elect. sub n.*11. *vers. alii vero*, *Passerin. de Elect. Canon. cap.*18. *n.*59., & *seqq.*, *Donat. quæst. regul. tom.*2. *tract.*4. *quæst.*23. *num.*3., *Castellin. de Elect. cap.*3. *n.*21., *Peyrin. in formul. Prælat. Regul. lit. E. cap.*2. *n.*7., *Bondon. resol.*26. *quæst.*9. *num.*28., *Piton. discept. Eccles.*100. *n.*194., & propterea, sicuti attenta tum Gregorianæ Constitutionis, tum juris dispositione, juramentum non requiritur in electione
7 Canonici Pœnitentiarii, ita, si Ordinarius, & Capitulum illud omiserunt, excusari sane deberent a pœna devolutionis, ad quam evitandam sufficiens est quælibet justa, & inopinabilis credulitas, ut considerant *Lap. alleg.*95. *n.*2. *sub lit. E.*, *ibique Mandos. in addit.*, *Lambertin. de Jur. Patron. lib.*2. *part.*2. *quæst.*1. *artic.*24. *n.*1., & 2., *Rebuff. in prax. de Benefic. de devolut. n.*56. *versic.*17. *si Patronus*, *Garzias de Benefic. par.*10. *cap.*3. *n.*7., & *seqq.*, *Passerin. de Elect. cap.*31. *quæst.*3. *n.*8.

Sublata ideo Capitularium necessitate jurandi, tam inspecta dispositione juris, quam Gregorianæ Constitutionis, inutiliter ea desumi contendebatur ex altera Constitutione Leonis X. cohærenter ad præcedentem Sixti IV., quas transcribit *Garz. de Benef. par.*5. *cap.*5. *sub n.*169., quoniam obiectum fuit, quod dicta Constitutio Leonis emanavit restrictive pro Ecclesiis
8 Regnorum Castellæ, & Legionis, quoad modum, & normam servandam in provisione Canonicatuum Doctoralium, & Magistralium Ecclesiarum tantum dictorum Regnorum, ut explicat *Rot. in Toletana Canonicatus* 22. *Junii* 1583. *coram med. relat. per Garz. dicta par.*5. *cap.*4., Ideoque illius dispositio tanquam restricta ad præcitatas Ecclesias dictorum Regnorum nequaquam ob-
9 servari, aut extendi debet ad Ecclesias diversorum Regnorum, & ultra limites in ea præscriptos; juxta *Textum in cap. Porro*, & *cap. Petisti de Privileg.*, & *cap. si Papa versic. his enim eodem titulo in* 6., *Rot. dec.*191. *n.*6. *par.*19. *rec.*, & *dec.*62. *n.*3. *de Jur. Patron. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Quin juvet replicare, quod Constitutio Gregoriana relative se se habet ad alteram Leonis per ea verba -- *Et alias in omnibus*, & *per omnia*, *prout in concursu præbendarum Magistralium*, & *Doctoralium fieri consuevit* -- Unde sicuti in ista juramentum exigitur, ita etiam in illa; Siquidem considerarunt Domini, quod eadem Constitutio Gregorii duas habet partes, in quarum prima præscribit modum faciendi concursum in vacationibus Canonicatuum Pœnitentiariorum, & postquam in hac parte declaravit actus literarios per concurrentes explendos, relative se habet ad Constitutionem Leonis; sed secus se habet in secunda parte, nam postquam ista declaravit modum electionis, nullam habet relationem ad eandem Constitutionem Leonis, sed unice præcipit, ut eligantur, qui magis habiles, & idonei reperti fuerint, & quatenus aliquis adesset, qui inter concurrentes meritorum, doctrinæ, & eruditionis majori inter cæteros præstantia antecelleret, quique ætatem annorum quadraginta non haberet, posset tamen eligi per Ordinarium, & Capitulum, si ipsis justis, & rationabilibus de causis ita expedire videbitur; Quapropter si Gregoriana Constitutio expresse declaravit, ubi relative se habere voluit ad Constitutio-

nem Leonis, prout fecit in ea parte in qua præscripsit modum faciendi concursum, dicendum proinde venit, quod nullam relationem habere voluit in altera parte circa electionem Canonici Pœnitentiarii, argumento ducto a discretiva, quæ etiam in interpretatione,
10 & intelligentia Constitutionum Apostolicarum locum sibi vindicat; *Leg. Cum Pretor ff. de judic.*, *Rot. dec.*174. *n.*48., *& dec.*599. *n.*9. *par.*19. *recen.*, *dec.*800. *n.*11. *cor. Merlin.*, *dec.*1458. *n.*3. *cor. Coccin.*, *& dec.*314. *n.*5., *& & dec.*769. *n.*42. *cor. bon. mem. Molin.*

Quæ sane intelligentia eo libentius admissa fuit, quia desumitur tam ex dispositione Constitutionis Gregorianę in ea parte, in qua se refert ad illam Leonis, quam ex ratione unum casum ab altero diversificante; Litera siquidem Gregorianæ palam ostendit, quod Gregorius XV. attendendam esse voluit Constitutionem Leonis respectu dumtaxat formæ in faciendo concursu servandæ, quia ipse post enuntiatos actus Literarios per concurrentes explendos, immediate subjunxit illa verba — *Et alias in omnibus, & per omnia, prout in concursu Præbendarum Magistralium, & Doctoralium fieri consuevit* —; Ea enim verba parificativa, *prout in concursu* optime demonstrant, quod voluit relative se tantum habere ad Bullam Leonis in iis, quæ respiciunt formam Concursus, non autem in iis, quæ concernunt modum eligendi, de quo in subsequenti prorsus, ac separata orationis parte locutus fuit, nullum habendo verbum ad eandem Bullam Leonis relativum.

Ratio vero diversitatis inter unum casum, & alium pro exigendo Juramento de facienda electione Dignioris, est manifestissima; In tantum enim Leo X, Juramentum Electorum exquisivit, in quantum electionem commisit Ordinario, & Capitulo, sed non expressit, quod eorum Judicio foret standum, neque eorum conscientias oneravit, ut propterea Digniores eligerentur, voluit, quod Electores Juramentum prestarent, Cum autem Gregorius e converso Electionem Canonici Pænitentiarii arbitrio, & Judicio Ordinarii, & Capituli commiserit, eorumque conscientias pro electione Dignioris oneraverit, mirum idcirco non est, si Juramentum quoque non requisivit, quod sane veluti superfluum remansisset, quoties Electorum conscientias oneraverat: Stante igitur hac rationis diversitate, dicendum necessario est, quod in hac parte Gregorius XV. noluit se relative habere ad Constitutionem Leonis, cum explorati
11 Juris sit, quod relatio cessat, ubi constat de contraria voluntate, & diversa militat ratio, ut firmat *Rot. decis.*44. *n.*6. *&* 7. *par.*5., *dec.*469. *n.*26. *par.*9., *decis.*68. *n.*13. *part.*17. *rec.*, *& decis.*8. *n.*4. *de pactis cor. cl. me. Card. Falconerio.*

Vindicata itaque electione Antonii Moles ab impicta nullitate ob omissum Juramentum ab Electoribus; Descenderunt Domini ad examen alterius nullitatis, quæ in eo consistebat, quod in secundo scrutinio duo fuerunt admissi Oppositores, nempe Vejan, & Antonius Moles, ut concurrerent cum Francisco Tagell, quando vigore Constitutionis Leonis X. unus tantum concurrere poterat cum eo, qui plura suffragia reportavit in primo scrutinio; Verum hæc quoque altera nullitas irrelevans visa fuit; Nam, ultra quam quod Constitutio Gregoriana, quæ unice attendi debet in Electione Canonici Pænitentiarii, hanc formam peragendi concursum cum duobus tantum Oppositoribus non præscribit; animadversum fuit, quod Leonis Constitutio statuens modum admittendi concurrentes ad secundum, vel tertium scrutinium, quando in primo nullus habuit majorem partem votorum, non disponit taxative, quod cum primo ex concurrentibus, qui plura reportavit suffragia, unus tantum, & non plures admitti debeant, sed demonstrative loquitur, & præcipue in casu, quo unus habuerit plures voces, alii vero pares; Quamobrem cum Vejan, & Antonius Moles pares non habuerint voces in primo scrutinio, juste, ac rationabiliter Capitulum credere poterat, quod ambo possent admitti in secundo scrutinio cum eodem Tagell, quin exinde insurgere potuerit nullitas insanabilis Electionis de-

devolutionem inducens, cui ut locus esse posset, concurrere debebat positi-
12 vus dolus, & Apostolicarum Constitutionum contemptus, & quidem concludentissime probatus, ut firmat; *Rot. in d. Barchinonen. Canonicatus Pœnitentiarii* 11. *Martii* 1726. §. *Quod sic coram Rmo D. Corio.*

Immo ulterius ponderatum fuit, quod licet Vejan admissus fuerit per Capitulum in secundo scrutinio cum Antonio Moles, ut concurreret cum Tagell, nullum tamen eidem irrogatum apparuit præjudicium; Quippe quia Vejan in hoc secundo scrutinio nullum reportavit ad sui favorem suffragium, & ideo ejus admissio ad secundum scrutinium tamquam nullimode præjudicialis, multo minus considerari poterat ad eundem odiosissimum devolutionis effectum favore ejusdem Francisci Tagell, cui nec etiam proficere potuisset, si Vejan admissus non fuisset ad dictum secundum scrutinium.

Ejusdem irrelevantiæ deprehensa fuit tertia nullitas ex eo desumpta, quod Antonius Moles fuerit electus non attingens ætatem quadraginta annorum; Etenim si loquamur de electione Canonici Pœnitentiarii facienda juxta legem
13 *Sacri Concilii Tridentini*, placuit Responsio data in prima hujus Causæ *Decisione* §. *Patefacta*, quod defectus ætatis annorum quadraginta nullum præbet impedimentum, quin eligatur in Canonicum Pœnitentiarium, qui supradictam ætatem non habet in concursu alterius, qui in ea ætate constitutus reperiatur, dummodo id expediat, & aptior pro loci qualitate deprehendatur, ut cum aliis relatis firmat dicta præcedens *Decisio R. P. D. mei Nunez dicto* §. *Patefacta*, & secunda §. *Hoc inquam coram eodem.*

Absque eo quod hæc præcisa ætas annorum quadraginta desumi valeat ex dispositione sæpedictæ Constitutionis Gregorianæ, quæ licet permittat electionem personæ dictam ætatem non habentis, requirit tamen, ut in isto casu præcedat discussio majorum meritorum supra omnes alios; Quia Constitutio Gregoriana nullimode prohibet Electionem Canonici Pœnitentiarii, non habentis eandem ætatem quadraginta annorum, sed immo expresse disponit, atque permittit Ordinario, & Capitulo, ut eligere possint minorem dicta ætate,
14 quotiescunque iste omnes alios eruditione, Doctrina, aliisque meritis antecellat, & si ipsis justis, & rationabilibus de Causis id expedire videatur, ut considerant in proposito *Card. de Luc. de Benefic. disc.* 28. *n.* 12. *vers.* 5., *Carolus Ant. de Luc. in annotat. ad Ventrigl. in prax. Fori Ecclesiastici part.* 2. *annot.* 12. *n.* 3. *in fin.*

Quoties igitur ad hujusmodi Canonicatum Pœnitentiarium electus fuit Antonius Moles, licet de tempore suæ electionis quadragesimum non ageret annum, præsumendum omnino est, quod Ordinarius, & Capitulum, quorum arbitrio, & judicio remissa fuit electio Canonici Pœnitentiarii ætatem quadraginta annorum non habentis, vere cognoverint, quod Antonius Moles prælectus fuerit, uti pro loci qualitate aptior, & aliis oppositoribus in scientia, meritis, & doctrina longe præcellens, ut testatur Ordinarius in suis literis testimonialibus; Ex hujusmodi enim judicio Ordinarii, & Capituli, omnis urget præ-
15 sumptio, quod idem Antonius prælectus fuerit uti aptior, & magis idoneus comparative ad omnes alios oppositores, ut probat *Text. in cap. præsentia de renunt.*, & firmat *Rot. in d. Barchinonen. Canonicatus Pœnitentiarii* 11. *Martii* 1726. §. *Ita quidem coram Illmo D. Corio*, cum aliis adductis *in prima Decis.* §. *Cum itaque.*

Verum nedum ex irrefragabili judicio Ordinarii, & Capituli comprobata remansit major præcellentia Antonii Moles respective ad Franciscum Tagell, & ad omnes alios, sed resultare quoque apparuit, tum ex ingenuo testimonio a duobusmet Coppositoribus exarato, tum ex depositione quatuor testium, qui sunt caractere Sacerdotali insigniti, tum ex altera depositione Rectoris Collegii Societatis Jesu Illerdæ, viri eximia doctrina conspicui, qui non tantum ex proprio, sed etiam ex aliorum judicio testatur de præponderantia meritorum Antonii Moles, tum demum ex formali examine plurium Il-

lu-

lustrium Virorum ejusdem Civitatis Illerdæ; Ex quibus sane testibus scientiæ Causam reddentibus, & optime infor-
16 matis dubitari sane non poterat, quin probata remaneret ejusdem Autonii major præcellentia, & doctrina comparative ad omnes alios, ex firmatis per *Rot. decis.955. n.7. & 8, cor. Serafin., dec.895. n.7. cor. Cerro, dec.439. n.1., & dec.583. n.7. cor. bo. mc. Molines.*

Ultra hæc accedebant quoque ejus extrinseca requisita idem comprobantia; Nam Antonius post quam Philosophiæ studio per trium annorum curriculum incubuit, Philosophicas Theses publice sustinuit, deinde partim in Regia Universitate Oscensi, & partim in Cervariensi moram trahendo, studio jurisprudentiæ Civilis, & Canonicæ per annos decem, & septem operam dedit, Laureamque Doctoralem in dicta Universitate Oscensi obtinuit, & in Collegio postea S. Vincentii Martyris ejusdem Civitatis, prævia probatione claritatis sanguinis, & natalium, admissus fuit, ubi laudabiliter præfuit, omnesque literarios actus explevit; Ac demum in concursu plurium Oppositorum in eadem Universitate Oscensi Cathedram Decretalium regendam obtinuit, a qua ab Hispaniarum Potentissimo Rege translatus fuit ad alteram Cathedram Sacrorum Canonum in dicta Universitate Cervariensi, in qua tandem per duos annos jurisdictionem delegatam ad Universitatem Causarum Cancellarii, & Conservatoris d. Regiæ Universitatis summo cum plausu exercuit.

E conspectu autem tot, tantorumque meritorum, quibus abundat Antonius, nec a longe comparabiles apparuerunt qualitates, & merita Francisci Tagell; Unde attenta præsumptione Justitiæ præelectionis ejusdem Antonii ab Ordinario, & Capitulo factæ in sequelam tantorum meritorum, non alio modo Franciscus eam elidere valet, nisi redarguendo Ordinarium, & Capitulum de eorum irrationabili judicio, atque concludenter probando ipsam processisse, aut ex dolo, aut ex inordinata ejusdem
17 Ordinarii, & Capituli affectione erga ipsummet Antonium, quod ab omni abest probatione, præsumptione, & juris suspicione, ut in similibus terminis præelectionis ad Parochiales tradunt præter relatos in prima Decisione §. *Potissimum, Pax Jordan. lucubr. can. to.2. lib.10. tit.8. n.255., Rot. dec.612. n.15. & 16. cor. Merlin., in Placentina Parochialis 16. Martii 1708. §.16. coram bo. mc. Ansaldo, & in Savonen. Præpositura 14. Februarii 1731. §. Hujusmodi cor. bo. mc. Gamaches.*

Quibus itaque firmatis cum evidenter constet, quod Franciscus Tagell non justificaverit, quod ipse electus fuerit a majori parte Capituli, neque concludenter probaverit præelectionem Antonii Moles fuisse ulli nullitatis vitio obnoxiam, prout sub horum expressionibus literas Apostolicas obtinuit, sequitur pernecesse, eas uti obreptitias,
18 & subreptitias prorsus esse inexequibiles, neque obstare legitimæ executioni literarum Antonii, utpote in omnibus justificatarum, ut cæteris relatis concordan. firmat utraque *Decis. R. P. D. mei Nunez in §§. final.*

Et ita in reliquis, Dominis se se remissive habentibus ad præcedentes Decisiones, utraque Parte strenue contradicente conclusum fuit &c.

ROMANA, SEU SAVONEN. FIDEICOMMISSI.

Ven. 16. Januarii 1739.

ARGUMENTUM.

A Consilio 21. Oldradi ex conjecturis receditur, quarum præcipuæ, & concludentissimæ sunt conservatio agnationis tam naturalis, quam artificialis, & digressus ad plures gradus substitutionum. Perpetuitas fideicommissi ex quibus cruatur. Concurrente voto conservationis agnationis, designatio parentum non stat restrictive ad denotandos filios primi gradus, nec obstat comprehensioni Nepotum, & ulteriorum descendentium, etiam per duplex medium fæmininum, si agnatio quoque artificialis contemplata fuit.

SUMMARIUM.

1 *Vocatis debetur Immissio.*
2 *Prælatio masculorum supra fæminas præ-*

præsupponit vocationem earundem, & descendentium ex ipsis.

3 *Prælatio non datur nisi inter personas jus habentes in re, in qua eadem locum habet.*

4 *Sub vocatione* filiorum, & descendentium masculorum *comprehenduntur tam masculi ex masculis, quam masculi ex fœminis.*

5 *Testator prædiligendo aliquem in successione, censetur prædiligere quoque illius liberos sive a masculo, sive a fœmina descendentes.*

6 *Existentia masculorum expirare facit conditionem* si sine filiis juxta Conf. Oldrad.

7 *Primogenitura ex natura sua perpetuo durat favore omnium;*

8 *Ideoque est incompatibilis cum prædicto Consilio Oldradi, quod perimit fideicommissum per momentaneam existentiam filiorum.*

Perpetuitas Primogenituræ inducitur ex voto conservandi agnationem in masculis tam ex masculis, quam ex fœminis descendentibus, & deinde in ipsis fœminis;

10 *Et ex quo ordinata fuerit juxta leges Primogeniturarum Hispaniæ in quoscunque de familia contemplata transeuntium.*

11 *Ex conjecturis receditur a d. Consilio Oldradi;*

12 *Quæ leviores sufficiunt, ubi agitur de fideicommisso ascendentali in exclusionem extraneorum.*

13 *Onus retinendi nomen, cognomen, & insignia Testatoris importat votum agnationis artificialis, & est efficax conjectura pro recedendo a dicto Consilio.*

14 *Desiderium conservandi agnationem magis apparet in eo, qui eam supplet, ubi deficit, quam in eo, qui eam naturaliter conservare potest.*

15 *Quando votum conservandi agnationem artificialem stat independenter a prohibitione alienationis, tunc eo magis inducit perpetuum fideicommissum;*

16 *Immo ea sola ad hunc effectum sufficit.*

17 *Digressus ad plures gradus substitutionum ostendit perpetuitatem fideicommissi.*

18 *Hujusmodi digressus stare dicitur independenter a conditione* si sine filiis, *ubi in qualibet substitutione repetitum fuit fideicommissum progressivum;*

19 *Quo casu eo magis inservit pro recedendo a præfato Consilio;*

20 *Quinimo ex duabus istis conjecturis necessario inducitur recessus, & perpetuitas fideicommissi.*

21 *Quoties probibitio alienationis demandatur per caput, & per orationem separatam, stare dicitur independenter;*

22 *Et est conjectura efficacissima pro limitatione d. Conf. Old.;*

23 *Prout quoque realitas fideicommissi;*

24 *Itemque prælatio perpetua masculorum, qualitas legitimitatis, & alia similes;*

25 *Quæ junctæ cum contemplatione agnationis, & digressu ad plures substitutionum gradus pernecesse inducunt perpetuitatem fideicommissi.*

26 *Præd. Consil. Oldrad. locum non habet in Primogenituris Hispaniæ, quia conditio* si sine filiis *semper censetur repetita in omnibus descendentibus.*

27 *Verba* in tale caso *destituta dictionibus taxativis non restringunt vocationem masculorum ex fœminis ad casum obitus primorum hæredum sine masculis;* & n. seq.

28 *Sed accipiuntur declarative, & demonstrative.*

29 *Concurrente voto conservationis agnationis artificialis, designatio parentum non stat restrictive ad includendos dumtaxat filios primi gradus, sed demonstrative, nec obstat comprehensioni nepotum, & ulteriorum descendentium,*

30 *Etiam per duplex medium fœmininum;*

31 *Quia per eos æque potest conservari artificialis agnatio:*

32 *Comprehenduntur tamen solum descendentes per unicum medium, si Mater fuit nomine proprio appellata, & prospectum fuerit veræ dumtaxat, & naturali agnationi.*

33 *Decisiones, in quibus diversa ratio militat, non sunt alteri casui applicabiles.*

D E-

DECISIO CXXXII.

Petrus de Feis Nobilis Savonen. non valens alio modo suam, & Francisci Fratris jam absque prole defuncti agnationem conservare, se se vertit ad Mariam Fei unicam ejus dilectissimam filiam nuptam Alexandro Raymundi, ut saltem per modum artificialem, & fictum illam conservaret, suique, & Fratris nomen perpetuaret; Qua de re anno 1572. suum in Civitate Valentiæ Regni Aragoniæ condidit Testamentum, in quo, ultra nonnulla particularia legata, suos universales hæredes instituit Alexandrum Raymundum ejus Generum pro medietate, & Mariam ejus filiam, & respective Uxorem præfati Alexandri pro alia medietate, non quidem libere, sed ut disponerent de ejus hæreditate sub conditionibus ab eodem Petro præscriptis.

Procedens itaque Testator ad explicationem conditionum, quæ unice tendebant ad constituendam regularem Primogenituram, & perpetuum fideicommissum favore omnium descendentium ex dicto Conjugio, plures respectu hæreditatis Alexandro relictæ consideravit casus; Si enim idem Alexander decederet absque filiis, & Descendentibus, eidem substituit Mariam ejus filiam, si viveret, ut de dicta hæreditatis medietate disponeret, quæ si ulterius esset prædefuncta, tunc substituit Octavianum Sacco cum onere assumendi nomen, & insignia Francisci Fei, & cum perpetuo onere Primogenituræ inter omnes ejus descendentes, & cum prælatione masculorum. Si vero idem Alexander, juxta alterum casum ab eodem Testatore consideratum, decederet cum filiis, & Descendentibus ex dicto Matrimonio susceptis, statuit, ut ipse è dicta medietatis hæreditate separaret sc.20.mil.monetæ Valentiæ, in quibus succedere deberet filius masculus ab eodem Alexandro eligendus ordine Primogenituræ, Majoritatis, & Masculinitatis, & cum assumptione nominis, cognominis, & insignium Francisci Fei. Deficientibus autem Masculis ex masculis ex eodem Conjugio, tunc Testator invitavit masculum ex fæmina cum eodem ordine Primogenituræ, Majoritatis, & Masculinitatis, & cum onere assumendi pariter nomen, & cognomen Francisci Fei, ut supra disposuerat pro masculis ex masculis.

Quo vero ad alteram medietatem hæreditatis, in qua idem Testator instituerat Mariam ejus filiam, jussit, ut ea decedente absque filiis, & Descendentibus, succederet filius major Jacobi Sebrera cum substitutione descendentium ab illo ordine Primogenituræ, & cum onere pariter assumendi nomen, & cognomen Francisci Fei; Si vero ipsa cum filiis decederet ex dicto Matrimonio susceptis, vocavit filium masculum a dicto Alexandro eligendum, si viveret, sin minus ab ipsa Maria, cui ex dicta sua hæreditatis medietate assignare deberet duc.20.mil., super quibus succedere deberet cum eodem ordine Primogenituræ, Majoritatis, & Masculinitatis, cum prælatione masculorum supra fæminas, & cum eodem onere assumendi nomen, cognomen, & insignia Petri Fei; Quoties autem prædicti Conjuges absque filiis masculis decederent, tunc voluit Testator, ut quilibet unam filiam fæminam eligeret, cujus filii masculi succederent eodem ordine Primogenituræ supra toties præscripto. Si vero unam tantum haberent filiam fæminam, ista succederet in tota hæreditate pro filio masculo, & descendentibus ab illa cum ordine pariter Primogenituræ, Majoritatis, & Masculinitatis.

Demum in casu, quod dd. Conjuges nullos suscepissent filios, & quod dicta Maria ad secundas nuptias convolasset, filiosque ex isto secundo Matrimonio suscepisset, istos Testator vocavit sub eodem Primogenituræ ordine, ut supra præscripto, tam pro masculis, quam fœminis d. secundi Matrimonii. Quibus omnibus, ut supra ad dd. Primogenituras vocatis, nedum in omni dd. substitutionum sede, sed etiam per caput separatum, ac per modum regulæ prohibuit omnes, & quascunque detractiones, ad effectum, ut integra, & absque ulla diminutione ejus hæreditas transire posset de vocato in vocatum ad dictas Primogenituras.

Extincta itaque totaliter per obitum Mar-

Marchionis Nicolai Raymundi linea masculina Alexandri, & Mariæ Conjugum primo loco vocata, factus exinde fuit locus successioni ad easdem Primogenituras favore masculorum descendentium ex fœminis; Unde Camillus, & Joannes Hieronymus de Nasellis tanquam descendentes a Veronica filia eorundem Conjugum expedire curarunt Monitorium in vim *Leg.final.Cod. de Edict. Div. Adrian. tollen.* coram A. C. tum adversus Josephum Puteobonellum, tum adversus nonnulla Loca Pia, hæredes, seu Legatarios ab eodem Marchione Nicolao institutos: & licet coram eodem A. C. iidem Fratres de Nasellis contrarium passi fuerint Sententiam, dissimilem tamen reportarunt in hoc Sac. Auditorio; quippe quia proposito per me dubio -- *An sit danda immissio* -- Affirmativum responsum accepi.

Cum enim Petrus de Feis tanquam orbatus filiis ad conservandam, & in ævum protrahendam suam, suique fratris agnationem eo modo artificiali, & ficto, quo posset, ordinaverit perpetuam Primogenituram, ad quam masculos quoque ex fœminis a prædicto Alexandro, & Maria Descendentibus in subsidium, & postquam nulli amplius existerent masculi ex dicto Conjugio progeniti invitaverit: Ideo cum
1 extincta penitus remanserit linea masculina per obitum d. Marchionis Nicolai, atque nulli existant masculi ex masculis dd. Conjugum, dubitari non poterat, quin Camillo, & Hieronymo de Nasellis, utpote Descendentibus ex Veronica filia fœmina ex Maria, & Alexandro progenita, esset concedenda immissio; ad sæpe firmata per *Rot. dec.25. n.1. cor.bon. mem. Molines, in Romana Immissionis 2.Junii 1728.§.Et inde cor. R. P. D. Nunez, & in Asculana Fideicommissi 6. Maii 1735. §.5. cor. Rmo P. D. Calcagnino.*

Quod autem Petrus de Feis ad Primogenituras a se ordinatas voluerit invitare etiam masculos Descendentes ex fœminis in defectum masculorum ex masculis, nulla subesse poterat difficultas: quippe quia vocavit ipse ad easdem Primogenituras omnes Descendentes in infinitum tam masculos, quam fœminas Alexandri, & Mariæ, cum hoc tamen, quod masculi semper præferri deberent fœminis ibi -- *Preferendo il maggiore al minore, il maschio alla femmina* -- Hujusmodi siquidem
2 masculorum prælatio supra fœminas pernecesse præsupponit ipsarum fœminarum, & descendentium ex istis vo-
3 cationem, cum prælatio cadere non possit, nisi inter personas jus habentes in eo, in quo datur prælatio, ut per *Text. in §. Præferentur instit. ad Senat. Consult., Tertull.notant Adden. ad Molin. de Primog. lib.2. cap.17., Card. de Luc. de fideicomm. disc.102. num.11., Rot. dec.152. n.1., & seqq. par.6. recen., dec.2007. n.1, cor.Coccin., dec.1. n.54. in Mantiss. ad Card. de Luc. de stat.success., & dec.1088. n.12. coram bon. mem. Lancetta.*

Quæ quidem masculorum ex fœminis vocatio evidentius comprobatur considerando, quod Testator, qui in defectu omnium Descendentium ex primis hæredibus invitavit Octavianum Sacco Nepotem ex fœmina cum voto perpetuitatis, & Primogenituræ, nedum comprehendere voluit masculos ex masculis ab eodem Octaviano Descendentes, sed etiam totam illius descendentiam, ut perpetuo in eo conservaretur exoptata semper artificialis agnatio per assumptionem nominis, & cognominis, & armorum de Feis;
4 Quemadmodum igitur sub expressa vocatione *filiorum, & descendentium masculorum* Octaviani indubitanter æque comprehendebantur tam masculi ex masculis, quam masculi ex fœminis; juxta notissimam theoricam *Fusgosii in consf.85. de qua Peregrin.de Fideicomm. art.26. n.1., Fusar. de substit. qu.404., Rot. dec.307. n.14. cor. Bich., dec.38. n.2. de fideicomm. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.17., & 158. ubique n.20., & in Romana, seu Januen. Primogeniture de Costa super detractionibus in genere 1.Junii 1731. cor.bon. mem.Ratto confirmata 17. Martii 1732. §.Supposita cor. Emo D. Card. Cincio.*

Ita etiam sub vocatione *Descendentium* a Maria, & Alexandro Conjugibus, quos certe prædilexit, & primo lo-

loco honoravit, venire debent filii, aliique eorundem Conjugum Descendentes sive masculi ex masculis, sive masculi ex fœminis; nam Testator prædiligendo Mariam ejus filiam, & Ale-
5 xandrum istius Virum, prædilexisse censetur etiam illorum liberos, & descendentes, quocunque modo procedant sive a masculo, sive a fœmina; ut tradunt *Peregr. lib.3. consf.42. num.2., Fusar. de Substit. quæst.484. num.17., & 30., Rot. dec.520. n.15. cor. Merlin., dec.1092. num.15., & dec.1135. num.10. cor. Emer. Jun., & dec.721. n.19., & 20. cor. Caprar.*

Quin hujusmodi constabilita Fratrum de Nasellis vocatio obumbrari valeat sub supposito, quod Testator invitavit descendentes ex fœminis a dicto Alexandro, & Maria provenientibus, qua-
6 tenus isti decederent sine masculis, quod cum non evenerit, dici non possit factus locus illorum vocationi, quæ expirata remansit per existentiam masculorum; juxta theoricam *Oldrad. in consf.21.*

Quoniam inapplicabilis in casu Dominis apparuit theorica Oldradi; quia si Testator usque ab initio ordinavit perpetuam, & regularem Primogenituram comprehensivam omnium Descendentium tam masculorum, quam fœminarum prædictorum Conjugum, cum prælatione dumtaxat masculorum quoad fœminas, quas per posterius vocavit, profecto dici non potest, quod vocatio masculorum ex fœminis alligata remanserit conditioni non existentiæ masculorum ex masculis, sed illorum vocatio expresse continebatur in ipsa
7 ordinatione Primogenituræ, quæ cum de sui natura perpetua sit, ac duret favore omnium; ex collectis per *Castill. controv. lib.2. cap.22. n.4., & 5., & seqq., Altograd. Jun. controv.72. n.1., & seqq. tom.2.* cum aliis apud *Torr. de Primog. tom.2. quæst.48. n.1.* Compatibilis sane non est cum consilio *Oldradi*, quod perimere facit fideicommis-
8 sum per momentaneam existentiam filiorum, ut in puncto tradunt *Menoch. consil.220. n.34., & de præsumpt.69. n.15., Casanat. consf.15. n.23., & consil.13. n.20., Altograd. Jun. dicta controv.72. n.1., & seqq., Capic. Latr. consult.10. n.56., Molin. de Primogen. lib.1. cap.6. n.16., & 18., Peregr. de Fideicomm. art.12. n.86., Rot. dec.16. n.1. cor. Arguell., dec.13. n.9., & decis.193. n.13. cor. Caprar., & dec.837. n.7. cor. bon. mem. Molin.*

Quod eo libentius admissum fuit, quia Testator nil aliud in corde habuit, quam ordinare perpetuam Primogenituram transitoriam ad omnes, & quoscunque vocatos, ita ut nunquam ea expirata dici possit, donec extaret aliquis ex familiis contemplatis descendens, prout optime desumitur, tum ex voto
9 conservandi in perpetuum artificialem suam agnationem de Feis in omnibus Descendentibus a prædictis Conjugibus tam masculis ex masculis, quam masculis ex fœminis, & demum in horum defectu etiam in ipsis fœminis, ut ponderant *Castill. d. cap.12. n.86., & seqq., Torr. d. quæst.38. n.8.9., & seqq., Rot. dec.28. n.49. cor. Arguell.* Tum etiam ex qualitate Primogenituræ, quæ ordinata fuit juxta mores, ac leges Primogeni-
10 turarum Hispaniæ, quæ ex earum indole alligatæ non remanent alicui conditioni, sed transitoriæ sunt ad omnes, & quoscunque de familia contemplata; ex notatis per *Surd. consil.241. num.43., Vasq. de Success. Creat. lib.3. §.26. n.93., Castill. controv. lib.4. cap.9. n.27., & 73., Molin. de Primog. lib.1. cap.4. n.1., & seqq., & cap.6. pariter n.1., & seqq., Torr. eodem tract. cap.9. §.3. n.30., & 31. tom.1.*

Sed quatenus etiam præsens quæstio disputari posset juxta terminos *Consilii Oldradi*, adhuc tamen ab eo receden-
11 dum esse dixerunt Domini ob concursum plurium efficacium conjecturarum, quæ absque dubio suadent, Testatorem voluisse ordinare perpetuum fideicommissum favore omnium vocatorum, & ad eos voluisse protrahere ulterioris substitutionis gravamen, juxta receptam limitationem pro recessu a dicto *Consilio Oldradi* traditam per *Adden. ad d. consf.21.*, quam passim admisit hoc Sac. Auditorium, ut in *dec.203. n.5. cor. Emer. Jun., dec.894. n.5. cor. bon. mem. Lancetta cum aliis relat. in Romana Locorum Montium 9. Maii 1729.*

§. Et

§. Et quamvis cor. R.P.D. Crescentio, & in Asculana fideicommissi 6. Maii 1735. §. Præsuppositis cor. Rmo P. D. Calcagnino Decano.

Et quamvis hic sufficerent leviores conjecturæ pro hujusmodi recessu a dicta theorica *Oldradi*, tum quia agitur
12 de interpretatione fideicommissi ab Ascendente conditi, non vero a transversali, ut erat *Casus Oldradi*, tum quia agitur de inducenda duratione fideicommissi favore Descendentium ab ipso Testatore in exclusionem extraneorum; *Card. de Luc. de Fideicomm. disc.82. n.8., & disc.84. sub n.3., Rota in dicta Romana Locorum Montium §. Porrò, & in Pisauren. Fideicommissi 20. Martii 1733. §. Et quamvis coram R. P. D. Crescentio.*

Adhuc tamen non desunt illæ principaliores conjecturæ, quæ semper inducunt limitationem prædicti *Consilii Oldradi*, & durationem fideicommissi, atque consistunt in agnationis contemplatione, & digressu ad plures substitutionis gradus; Siquidem Testator, qui nec suam, neque sui Fratris agnationem naturaliter conservare poterat propter defectum Agnatorum, se vertit ad Mariam Fei unicam ejus filiam, ut ea mediante artificialiter agnationem suam conservare posset per assumptionem nominis, & cognominis, & insignium, quam semper præcepit, & omnibus vocatis imposuit; hujusmodi vero præceptum adeo enixe exoptatum
13 retinendi nomen, & cognomen, & arma Testatoris, apertum inducit votum conservandæ agnationis eo modo, quo conservari potest, & efficacius operatur, ut recedatur a *Consilio Oldradi*, quippe quia majus desiderium conservandi agnationem apparet in eo, qui
14 eam supplet, & inducit, ubi deficit, quam in eo, qui illam conservare naturaliter potest, ut ad rem notant *Cafanat. consil.20. sub n.29., Ros. consultat.40. n.9., & consultat.69. n.163., Rocc. cap.2. n.39., Rodulph. alleg.34. n.4., Rot. dec.622. n.20., cor. Bichio dec.222. n.4., cor. Cels. dec.12. n.39., cor. Merlin. dec.13. n.4., & dec.524. n.17. cor. Caprar., in Romana Locorum Montium 9. Maii 1729. §. Porro cor. R.P.D. Crescentio, & in Asculan. Fideicommissi 6. Maii 1735. §.13. coram Rmo P. D. Calcagnino.*

Maxime quia hujusmodi exoptata agnationis artificialis conservatio expressa reperitur independenter a prohibitione alienationis postmodum ab
15 eodem Testatore ordinatæ; quo casu cum non fideicommissum sit causa prohibitionis, sed conservatio ipsa agnationis sit ratio, & causa tam fideicommissi, quam prohibitionis; eo fortius d. agnationis conservatio inducit perpetuum fideicommissum ad favorem omnium vocatorum; *Adden. ad dec.320. n.150., & seq., & dec.388. n.3., & seq. part.9. tom.2., Rot. dec.84. n.2. part.15., & dec.358. n.10. part.16. recent.*

Ultra autem hujusmodi artificialem volitam conservationem agnationis, quæ ex se sola sufficeret ad protrahen-
16 dum fideicommissum, ut inquit *Rot. dec.10. n.2., & dec.192. n.5. part.1., & dec.580. n.6. part.4. tom.2. recen.*;
17 Concurrit etiam digressus ad plures substitutionum gradus; quoniam Testator plures, diversosque casus considerando, in iis omnibus gradualiter proprias ordinavit substitutiones, non quidem per solam vulgarem, sed cum successivo gravamine favore omnium illorum, qui considerati fuerunt in omnibus diversis substitutionibus, ut clare dignoscitur ex ipsamet dispositionis lectione; In his enim terminis frustraneum penitus remaneret accuratissimum Testatoris desiderium protrahendi usque in ævum suam, & sui Fratris agnationem, pro cujus effectu tot, tantasque diversas substitutiones ordinavit, si hujusmodi fideicommissum statim in ipso ingressu expirare deberet, & non comprehendere ulteriores omnes substitutiones ab ipso præscriptas, ut in terminis considerant *Card. de Luc. de fideicomm. disc.82. n.11. vers.4., Rota dec.169. n.11., & dec.232. a n.7. ad 10. cor. Caprara, dec.367. n.9. cor. Rmo Crispo, in dicta Romana Locorum Montium 9. Maii 1729. §. 3. coram R. P. D. Crescentio, in dicta Asculana Fideicommissi §. Alteram cor. Rmo P.D. Calcagnino.*

Eoque magis quia hujusmodi digressus ad plures substitutionum gradus nul-
18 lam dependentiam habet ab illa unica conditione *si sine filiis*, sed independens prorsus videtur a dicta conditione, dum Testator plures, diversasque substitutiones ordinando, in istis omnibus semper fideicommissum progres-
19 sivum repetiit; unde sicuti negari non potest, quin Testator voluerit ordinare perpetuum, ac longe duraturum fideicommissum, ita nec etiam dubitari valet, quin ex hoc digressu ad plures substitutionum gradus independenter a dicta conditione *si sine filiis* ordinato fortior exurgat ratio recedendi ab eodem *Consilio Oldradi*, juxta animadversa per *Fusar. quaest.*480. *n.*56., & *seq.*, *Card. de Luc. de fideicomm. disc.*82. *sub n.*11. *vers.*4., & *disc.*83. *n.*11., *Rot. in d. Romana Locorum Montium §. Neque cor. R. P. D. Crescentio*.

Quibus duabus conjecturis pernecesse suadentibus perpetuitatem fidei-
20 commissi etiam favore masculorum ex foeminis, & recessum a dicta theorica *Oldradi*, accedunt etiam aliae, & quidem vehementissimae, quae eundem operantur effectum, quatenus etiam hujusmodi causa regulanda esset juxta istius theoricae terminos; harum prima consistit in rigida prohibitione alienationis, quae nedum expresse ordinata fuit in quacunque substitutionum Sede, sed etiam, & quod plus est, in fine ipsius dispositionis, & per caput separatum fuit enixe repetita; quae quidem
21 alienationis prohibitio per caput, & orationem separatam demandata cum dicatur stare de per se, principaliter, & independenter *Rot. dec.*84. *num.*2. *part.*5., *dec.*568. *num.*8. *part.*18., & *dec.*356. *n.*2., & *dec.*458. *n.*5. *par.*19. *recen.*, est efficacissima conjectura, pro
22 suadendo recessu a d. *Consilio Oldradi*; *Rot. dec.*632. *n.*3. *par.*4. *tom.*3., *dec.*2. *n.*8. *part.*9., *dec.*2. *n.*5. *part.*17., & *dec.*646. *n.*18., & *seq. par.*19. *rec.*

Secunda conjectura desumitur ex qualitate Primogeniturae, seu Fideicommissi realis ordinati, ut particularia quaedam bona, nempe Domus Avita, Viridaria, aliaque stabilia per ipsum Testatorem in Civitate Savonen. acquisita, & fideicommisso supposita, semper, & perpetuo pènes vocatos conservarentur: hujusmodi namque fideicommissi realis ordinatio gravamen reale operatur, quod comprehendit omnes, & quoscunque bonorum Possessores, adeo ut quilibet eorum teneatur eadem bona restituere, donec ea perveniant
23 ad ultimum Substitutum, ut pariter ad eundem effectum recedendi a saepedicto *Consilio Oldradi* monent; *Surd. consil.*67. *n.*18., & 20., *Rot. dec.*444. *n.*8. *par.*19. *recen.*, & *dec.*1171. *n.*17. *cor. bon. mem. Molines*.

Ac denique licet ulteriores non deficerent conjecturae recessum a d. *Consilio* suadentes, ut sunt praelatio perpe-
24 tua masculorum, qualitas legitimitatis inter Institutos, & Substitutos, aliaeque similes, quas enumerant Doctores relati per *Panimoll. dec.*43. *annotat.*3. *n.*11., & *seq.*, quaeque insimul, ut par est conjunctae, praecipue cum contemplatione agnationis, & digressu ad plu-
25 res gradus substitutionis pernecesse demonstrant durationem fideicommissi, ut docent *Card. de Luc. de fideicomm. disc.*86. *n.*4., *Palm. Nep. allegat.*232. *n.*35., *Rot. dec.*538. *n.*24. *par.*18. *rec.*, & *dec.*232. *n.*12., & 13. *cor. Caprar.*; Unum tamen Domini considerarunt
26 praecipue, quod eadem theorica *Oldradi* extranea penitus remanet a Fideicommissis, & Primogenituris Hispaniae, quae cum ex earum indole sint omnino perpetuae, eadem conditio *si sine filiis* repetita semper censetur in Filiis, Nepotibus, ac caeteris Descendentibus; *Molin. de Primog. lib.*1. *cap.*6. *n.*17., & 18., *Mierez de Majorat. part.*2. *quaest.*11. *n.*5.

Et hinc inutiliter objiciebantur ad effectum impediendi recessum a dicta theorica *Oldradi* verba illa — *In tale caso* — apposita in substitutione facta Alexandro in casu, quo decessisset absque filiis masculis, per quae restricta praetendebatur substitutio ad illum casum tantum obitus absque masculis; nam cum verba illa destituta reperiantur dictionibus taxativis, nunquam dicuntur
27 stare taxative ad effectum nempe restringendi vocationem masculorum ex foeminis ad illum praecisum casum obitus

tus Alexandri, & Mariæ Conjugum absque masculis; ad tradita per *Surd. cons.136. n.42.*, *Card. de Luc. de fideicomm. disc.53. n.7.*, *Rot. dec.278. n.14.*, *& 15. par.18. rec.*, *& dec.1171. n.31. cor. bon. mem. Molines*.

Fortius quia inspecta integra Testatoris dispositione expresse desumebatur illius enixum votum ordinandi perpetuum, & absolutum fideicommissum transitorium ad omnes, & quoscunque Descendentes ex vocatis; in quibus terminis cum dicta verba -- *In tale caso* -- famulari debeant Testatoris verisimili
28 voluntati, accipi debent in sensu declarativo, aut demonstrativo, nunquam vero taxativo, ut nempe restringatur eadem vocatio masculorum ex fœminis ad supradictum tantum casum obitus dictorum Conjugum absque masculis; *Decian. respons.34. lib.3. sub n.26.*, *Peregr. de Fideicomm. artic.29. n.15.*, *& 28.*, *Fusar. de Subftit. cap.480. n.4.*, *Rot. dec.142. n.17.*, *& sequen. cor. Dunozzett. Jun.*, *& dec.1171. n.31. cor. bon. mem. Molines*.

Momenti nec habita fuit replicatio, quod quatenus etiam recedendum esset a dicto *Consilio Oldradi*, adhuc tamen concedi non possit immissio Fratribus de Nasellis, utpote Descendentibus per duplex medium fœmininum, qui exclusi prætendebantur sub supposito, quod Testator direxisset vocationem in Descendentes immediate natos ex fœminis dd. Conjugum; licet enim Testator in vocatione Descendentium ex fœminis direxerit verba ad Descendentes a filiabus Mariæ, & Alexandri, hæc tamen directio originis indicativa non est apta præseferre, quod Descendentes ex fœminis debeant habere qualitatem immediatam nativitatis a filia dd. Conjugum; quippe quia cum Te-
29 stator suam direxerit dispositionem ad conservationem nominis, & cognominis ipsius artificialiter per Primogenituras perpetuo duraturas, hoc casu, non obstante dicta designatione Personarum censentur comprehensi in eadem Primogenitura non solum filii primi gradus, sed etiam Nepotes, & ulteriores Descendentes ex personis designatis, ad hoc, ut voluntas ipsius Testatoris Primogenituram perpetuam constituentis effectum sortiatur; ex notatis per *Fusar. de Subftit. quæst.320. n.28.*, *Tiraquell. Jur. Primog. quæst.40. n.42.*, *& seq.*, *Molin. de Primog. lib.1. cap.6. n.28.*, *Mierez de Majorat. par.1. qu.15. num.19.*, *Torr. var. tom.3. tit.12.*, *&*, *in Miscellan. par.2. quæst.42. n.45.*

Ideo nil refert, quod Fratres de Nasellis descendant per duplex medium fœmininum; nam etiam ipsi possunt conservare eam artificialem agnationem per assumptionem nominis, & cognominis Testatoris, quam unice exoptavit, quæque potest conservari tam per Descendentes ab uno, quam a duplici medio fœminarum, propterea-
30 que absque ulla differentia censentur in eadem Primogenitura comprehensi omnes Descendentes, licet descendant per duplex medium fœmininum; ad firmata per *Rotam dec.367. n.12. cor. Rmo Crispo*, *in Romana*, *seu Forolivien. Fideicommissi de Maraldis 6. Junii 1724. §. Moti autem cor. bon. mem. Gamaches*, *confirmata 14. Junii 1726. §. Præsupposita*, *& 21. Januarii 1727. §. Tota enim: cor. bon. mem. Crispolto*.

Sed omnis cessabat difficultas ex lectione ipsius testamentariæ dispositionis, quæ potius comprehendit omnes filios, & Descendentes a Maria, & Alexandro, quam restringat vocationem masculorum ex fœminis per unum tantum medium fœmininum Descendentium, ibi -- *Il figlio maschio maggiore di quella, figlie, e Discendenti di quello* -- & alibi -- *E così succeda negl'altri figli maggiori dell'altre figlie di poi seguenti* -- Unde valde absonum est, ut hujusmodi Testatoris voluntas comprehensiva masculorum, sive per unum, sive per duplex medium fœmininum Descendentium restringi debeat ad masculos immediate progenitos a dd. Conjugibus, atque excludantur per duplex medium fœmininum Descenden-
31 tes, in quibus æque adimpleri potest finis a Testatore volitus conservandi nempe artificialiter, seu civiliter per assumptionem nominis, & cognominis, & insignium suam suique Fratris agnationem, ut considerant *Rodulphin. allegat.22. n.20.*, *Rocc. disput.27. n.23.*, *Mart.*

..art. de Success. legal. par. 1. quaes. 1. art. 5. n. 21., Card. de Luc. de fideicomm. in Summ. n. 263., Rot. ad illius ornat lib. 1. de fideic. dec. 1. n. 2., & dec. 647. n. 35. par. 19. rec., & in dicta Romana, seu Forolivien. Fideicommissi.

Neque ad effectum inducendi vocationem masculorum Descendentium tantum per unicum medium fœmininum applicabilis apparuit Dominis decisio in *Romana Fideicommissi 13. Junii 1727. cor. Emo D. Card. Aldrovando.* Tum quia ibi Testator vocaverat De-
32 scendentes fœminarum sub nomine propriæ *Rosannæ*, quæ sane specifica nominis designatio non concurrens in casu præsenti indicat, Testatorem voluisse vocare filios immediate natos a dicta fœmina jam cognita, sicque excludere Descendentes per duplex medium fœmininum; tum etiam quia in casu d. decisionis Testator unice prospexerat conservationi suæ veræ, & naturalis agnationis, quæ conservari non poterat nisi in fœmina immediate ab Agnato progenita, quod pariter secus hic accidit, quia noster Testator prospexit tantum ad artificialem agnationem, quæ æque potest conservari tam per Descendentes per unum, quam per duplex medium fœmininum; Ideoque ratione diversitatis casus eadem decisio inapplicabilis remansit, atque attendi
33 non meruit ad effectum restringendi in casu vocationem ad Descendentes immediatos a dd. Conjugibus progenitos, ut sæpe firmavit *Rot.*, *& signanter in dec. 2. n. 12. de emphyt.*, *& in Miscellan. dec. 19. n. 11. coram clar. mem. Card. Falconer.*

Et ita &c. utraque &c.

TROJANA NULLITATIS OBLIGATIONIS.

Lunæ 19. Januarii 1739.

ARGUMENTUM.

Ecclesia, cui unitur, & incorporantur bona alterius, obstricta remanet oneribus, & obligationibus iisdem bonis infixis. Ut Privilegia exemptiva Monasteriis competant, requiritur expressa derogatio Decreti *Concilii Viennen.* relati *in Clement. Dudum de sepult.*. In novorum Monasteriorum erectionibus necessario exigitur Parochorum consensus, qui vel illum præstare possunt cum reservatione omnium jurium Parochialium, vel de eorum pretio convenire. Sacerdotes pro unico Sacrificio nequeunt accipere duplex stipendium, nisi Benefactorum expressa voluntas concurrat, vel unum ex jis peculiariter detur pro servitute celebraudi in certo, & designato loco, alterum vero pro applicatione.

SUMMARIUM.

1 *Instrumentum publicum confectum per Protectores deputatos erectioni Monasterii, & cum auctoritate Vicarii generalis, plenissime probat;*

2 *Immo rem claram, ac manifestam constituit;*

3 *Præcipue si fiat cum relatione ad præcedentem obligationem.*

4 *Monasterium, cui bona uniuntur, obnoxium remanet oneribus, & obligationibus iisdem bonis infixis.*

5 *Post suppressionem nullæ remanent reliquiæ jurium, vel tituli suppressi.*

6 *Probatio in antiquis eruitur etiam ex scriptura informi, validis tamen munita adminiculis.*

7 *Unio, sive incorporatio bonorum dignoscitur ex solutione onerum iisdem infixorum.*

8 *Ut Privilegia exemptiva Monasteriis competant, necessaria est expressa derogatio Decreti* Concilii Viennen. *relati in* Clement. dudum de sepult.

9 *In novorum Monasteriorum erectionibus necessario requiritur consensus Parochorum;*

10 *Qui proinde in actu illum præstandi convenire possunt de pretio jurium, quæ ob novam erectionem ipsis diminuuntur, vel illum præstare cum reservatione omnium jurium Parochialium.*

11 *Sacerdotibus non licet pro unico sacrificio duplex emolumentum accipere;*

12 *Nisi qui dat, certo sciat Sacerdotem pro sacrificio stipendium accepisse, & aliud nihilominus sponte velit dare;*

13 *Vel præsertim, quando unum stipendium datur pro applicatione Missæ, aliud pro servitute celebrandi in certo,*

to, *ac designato loco*. & num.18.
14 *Alia est enim obligatio ad celebrandum; alia ad applicandum*;
15 *Unde Beneficiatus vel Cappellanus dumtaxat obligatus ad solam Missæ celebrationem, pro quo onere percipit emolumentum ex reditibus Beneficii, specialem eleemosynam percipere licite potest pro sacrificii applicatione*.
16 *In dubio tamen vollita etiam censetur applicatio, proindeque nequit Beneficiatus aliud stipendium accipere*;
17 *Ad hunc enim effectum requiritur expressa voluntas Benefactorum*. & num. seq.
19 *Attestationi Vicarii generalis multum deferendum est*.
20 *Super re spirituali Laici se ingerere nequeunt, secus tamen est de re administrationem providentialem respiciente*.
21 *An in contractu utili Ecclesiæ sit necessarium Beneplacitum Apostolicum, remissive*;
22 *Istud tamen per longam observantiam præsumitur in contractibus inter duos Ecclesias gestis*.

DECISIO CXXXIII.

ANtiquissima Cappella sub Invocatione Beatæ Virginis Annuntiatæ, ubi de anno usque 1511, erecta fuerat Laicorum Societas, cum *de Dominio* foret Venerabilis Ecclesiæ Collegiatæ Foggiæ, & Collegiata isthæc ratione Parochialitatis, & Curæ Jus haberet universale super omnibus Legatis Piis, atque Funeribus aliarum Ecclesiarum, hinc proinde inter Collegiatæ Capitulum, & Societatis Confratres conventum remansit -- *Ut singula Legata, & obventiones Confraternitati inposterum obventuræ inter contrahentes ex æquo dividerentur* --, & conventio hujusmodi approbata prius de anno 1592. per Sententiam Vicarii Generalis Trojani, confirmata subinde fuit mediante Instrumento de anno 1595. concorditer celebrato inter Partes.

Verum quia in statuta Legatorum, & obventionum divisione, discordiæ ut plurimum oriebatur occasio, ad omnia penitus dirimenda litigia de ann. 1600. ad novam prædictæ Partes devenerunt concordiam, in qua cum speciali approbatione ejusdem Vicarii per d. Confratres obligata fuerunt Societati Bona ad annuam solutionem ducatorum octuaginta favore prænuntiati Capituli sub ea tamen declaratione, quod rata ducatorum quadraginta cedere deberet in locum dictarum Obventionum, & Legatorum, & reliqua ducata quadraginta solvenda essent in satisfactionem correspectivi oneris, quod assumpsit Capitulum, canendi scilicet quolibet die Sabathi Missam in honorem Deiparæ Virginis ad Altare Majus ejusdem Confraternitatis, & nova ista concordia sine ulla penitus controversia observata remansit usque ad annum 1665. tempore, quo sequuta Confraternitatis suppressione, & in ejus locum submisso Venerabili Monasterio Monialium Ordinis S. Claræ sub eadem Invocatione B. Mariæ Virginis Annuntiatæ, eo tunc in primæva illa Monasterii erectione Protectores, & Deputati ejusdemmet Monasterii cum assistentia, & interventu præfati Vicarii Generalis Trojani amplissimam aliam obligationem emiserunt favore dicti Capituli super consimili solutione ducatorum octuaginta ceden. pro rata ducatorum quadraginta in causam prædictæ medietatis Legatorum, & Obventionum, ac pro altera rata Ducatorum similiter quadraginta in causam illius Missæ solemnis Die Sabathi celebrandæ, quæ pro majori Monialium commoditate fuit de consensu Partium commutata in Missam quotidianam perpetuam; Et sic reservatis eidem Capitulo suis Juribus, actionibus, anterioritatibus, & hypothecis super bonis per Monasterium acquisitis occasione prædicti subingressus, renuntiavit correspective Capitulum medietati sibi debitæ dictorum Legatorum, & Obventionum, cum declaratione, quod omnia Legata, & Bona tunc usque in Monasterium obventa, & futuris temporibus obvenienda in beneficium, & commodum ejusdem Monasterii remanere deberent.

A dicto anno 1665. licet per continuatum spatium annorum septuaginta circiter Moniales prædictæ annualitates persolverint favore Capituli; Attamen

men de anno 1735. Judicium intentarunt coram R.P.D. A.C. Furietto super prætensa nullitate earundem recensitæ obligationis tam quoad illa ducata quadraginta promissa in causam, & correspectivitatem reportatæ cessionis legatorum, & obventionum, quam quoad reliqua ducata quadraginta promissa in causam Missæ perpetuæ celebrandæ a Capitulo, & post diuturnum causæ certamen, tandem a prælaudato Judice lata fuit sententia, in qua valida declarata exitit obligatio in ea parte concernente solutionem ducatorum quadraginta ex causa legatorum, & obventionum cessarum, ac respective nulla renuntiata remansit in parte alia, quæ respicit solutionem ducatorum quadraginta pro Missa quotidiana perpetua; ab hujusmodi Sententia delata causa ad Sac. nostrum Auditorium proposui in hodierna audientia dubium -- *An, & in quibus sustineatur obligatio anni 1665.* -- illudque *Affirmative in omnibus* resolutum extitit.

Siquidem præfata hæc Monialium obligatio circa dictam integram præstationem favore Capituli validissime fundabatur in stipulatione contenta in præcitato Instrumento anni 1665., dum Instrumentum istud uti celebratum per
1 Protectores deputatos Monasterio erigendo, cum interventu, & auctoritate Vicarii Generalis, visum est de illis existere, quæ de se faciunt probationem probatam; ad *Text. in cap. Dilectus de fid. Instrum., & in leg. pecuniæ, & leg. Interest Cod. de solut., Rot. cor. Peuting.*
2 *dec. 362. n. 1.*, & rem claram, & manifestam constituunt; ad alium *Text. in leg. cum precibus Cod. de probat., Gloss. in leg. fin. verb. manifestum Cod. de reb. Cred., Rot. cor. Emerix Jun. dec. 1088. num. 1.*

Tanto magis, quod relative se habebat ad præcedens Instrumentum sti-
3 pulatum de anno 1600. inter Capitulum, & Confraternitatem suppressam; in cujus sequelam ineluctabilis quidem erat Societatis obligatio ad recensitam annuam solutionem ducatorum octuaginta favore memorati Capituli, & per consequens fortiori vinculo ad eandem solutionem alligatæ noscuntur Moniales in vim dictæ propriæ obligationis assumptæ de dicto anno 1665., cum ista præsertim corroborata veniat ex dicto præcedenti Instrumento ratione subrogationis in locum Societatis debitricis, ac ratione potissimum unio-
4 nis, & incorporationis bonorum, quæ per se sola operatur, ut idem Monasterium subire debeat obligationes, & onera, quibus Confraternitatis Ecclesia, & incorporata bona reperiebantur obnoxia, ut in puncto *Turricell. de union. cap. 4. sub num. 13. §. Et licet Religiosi, Abb. in cap. Exposuisti n. 7. de præbend., Rot. dec. 1020. n. 20., cor. Pen., dec. 133. sub n. 14., & 15. par. 2. divers.*, & in præcisis terminis Monialium *dec. 164. n. 6. cor. bon. mem. Molines*.

De suppressione Societatis prædictæ, ipsiusque bonorum incorporatione favore Monasterii nulla inter DD. orta fuit dubitatio, ex quo circa d. suppressionem cantabat clare Decretum Rmi Episcopi Trojani Societatem re ipsa, & effective supprimentis ibi -- *Idem Illustrissimus Dominus informatus de proximo ingressu Monialium, & erectione Monasterii facienda, mandavit Confraternitatem supprimi, prout decrevit, quod supprimatur* -- & desumebatur ulterius ex platea ejusdem met Societatis, in qua rotundis literis legebatur -- *La quale poi nell'accennato anno 1665. fù soppressa con Decreto di Monsignor Sorrentino, ed in esso luogo si erigè il detto Monistero* -- ex quibus manifeste patet, quod Societas prædicta suppressa extiterit, non autem alio translata, cum inter se non compatiantur termini translationis, & suppressionis; post enim
5 suppressionem nullæ remanent reliquiæ Jurium, vel tituli suppressi; *Card. de Luc. de Benefic. disc. 3. n. 64., Rot. dec. 359. n. 4., & 5. par. 14. recen., & dec. 44. n. 19. cor. Ottbob.* ita, ut propterea per viam novæ erectionis dicendum sit, quod eadem Societas ad Ecclesiam S. Joannis translata fuerit.

Ad probandam autem dictorum bonorum incorporationem concurrebant ad invicem duo illa solemnia Instrumenta celebrata per enuntiatos Protectores, & Deputatos dicti novi Monasterii erigendi, in quorum primo stipula-

pulato cum Monialibus S. Claræ circa translationem, & substentationem trium ex illis Monialibus, in dicto novo Monasterio assignantur pro alimentis, & manutentione dictarum trium Monialium præter cæteros introitus, & fructus superius in Instrumento descriptos, assignantur inquam specifice alii reditus Societatis suppressæ ibi -- *Reditus omnium fovearum ipsius Venerabilis Ecclesiæ SSmæ Annuntiatæ* -- Ac in altero transactionis initæ cum enuntiato Capitulo cavetur similiter -- *Ut omnia, & singula bona ipsi Venerabili Ecclesiæ perventa &c. remanere debeant in beneficium Monasterii noviter faciendi* -- prout fusius *in Summ. Capituli n. 7. lit. N.*

Et famulative accedebant aliæ duæ antiquæ notulæ conservatæ in Archivio ejusdem Capituli, in quarum titulo, cum ille sit assertivus -- *Rendite della Confraternita della Santissima Annunziata soppressa, ed incorporata alle RR. Monache nell' anno* 1665. -- Et cum ulterius magis in individuo habeatur in corpore, quod bona prius ad Societatem spectantia, per eam possessa fuerunt, & actu nunc possidentur per Monasterium in ejus locum suffectum ibi -- *L'annualità di ducati* 100. *donati alla Confraternita dal quondam Francesco Cellamaro, per li quali con altri denari proprj delle RR. Monache se ne tiene la Casa di detti Cellamari* -- & rursus ibi -- *Il censo, che aveva la Confraternita sopra la Casa del quondam Luca Melito oggi per Terza, e Capitale il medesimo Monistero ne possiede tutta la Casa dietro S. Tomasso* -- Ac demum ibi -- *Il Marchese Sacchetti per rata del Legato della quondam Isabella de Pila alla Confraternita* -- Ex quibus omnibus simul sumptis plena profecto comperta fuit probatio circa bonorum incorporationem, tanto magis, quod eædem recensitæ notulæ fomentum recipiunt ab enuntiativis emissis in supradicto duplici Instrumento concordiæ, & repertæ sunt concordantes cum descriptione redituum, ac Creditorum ejusdem Monasterii adnotatorum in dicto primo Instrumento celebrato per Protectores deputatos cum Monialibus S. Claræ, & versamur insuper in anti-

6 quis, ubi bene probatio desumitur ex scriptura etiam minus legali, & informi, quando validis fulcita est adminiculis; *Caputaqu. dec.* 234. *num.* 2. *par.* 1., *Rot. divers. dec.* 717. *n.* 4. *vers. non obstat in fin. par.* 4., & *in recen. dec.* 418. *n.* 5. *par.* 2., *dec.* 52. *n.* 6. *par.* 12., & *dec.* 397. *n.* 16. *par.* 17.

Corruere proinde visum fuit ex facto objectum, quod defensores Monasterii pro redarguenda præfata concordia de nullitate desumebant ex falsitate causæ ob defectum incorporationis; immo objectum istud sublatum quoque remanebat eam ponderando facti circumstantiam, quod Monasterium per lon-
7 gissimum tempus cum effectu persolvit controversam summam annuorum ducatorum octuaginta, unde pergrandis concurrere videbatur inverisimilitudo, quod si revera dictum Monasterium non retinuisset bona Societatis, quæ speciali hypotheca erant affecta favore Capituli pro dicta annua solutione, adhuc illam explere voluisset, cum id esset nimiam supponere oscitantiam non solum in Deputatis, seu protectoribus ejusdem Monasterii, verum etiam in Episcopis pro tempore, qui summa cum vigilantia, ea, quæ respiciunt onera, & statum Locorum Piorum perquirere non omittunt, sicque probatio incorporationis bonorum ex hoc etiam facto apparebat; *Turricell. de Union. cap.* 4. *sub n.* 13. *vers. & licet,* & *cap.* 11. *n.* 68., *Rot. dec.* 102. *num.* 4. *par.* 1., & *dec.* 340. *n.* 5. *par.* 4. *recen.*, *dec.* 285. *n.* 19. *cor. Bich.*, & *dec.* 911. *n.* 9. *cor. Dunozzett. Jun.*

Præter defectum incorporationis bonorum ex alio quoque capite defensores Monasterii nullitatem illius obligationis objiciebant quoad ratam dictorum ducatorum quadraginta, ex quo scilicet pro ista rata solum emissa extitit obligatio in correspectivitatem eorundem bonorum, seu oblationum, ac legatorum, quæ usque tunc obvenerant Ecclesiæ SS. Annuntiatæ, verum etiam in contemplationem eorum, quæ in futurum obvenire poterant, comprehensa etiam Quarta Canonica, seu Parochiali; unde ut ipsi defensores subnectebant, cum Monasterium erigendum ve-

veluti Ordinis S.Francisci Minoris Observantiæ vigore notissimorum Privilegiorum non teneretur ad solutionem Quartæ Parochialis, seu oblationum, & legatorum, de plano sequebatur, quod antedicta obligatio ex isto quoque Capite emissa fuerit ex falsa causa, & per consequens, quod in vim dictæ obligationis orta minime fuerit favore Capituli actio aliqua, cujus vigore dictam solutionem petere possit.

In hujus enm objecti eliminationem, prætermisso an dicta obligatio respiceret tantum bona eo tunc obventa dictæ Confraternitati, ut ajebant defensores Capituli, animadversum fuit, quod quidquid sit de hujusmodi Privilegiis quoad Monasteria antiquitus erecta cum Privilegio exemptivo, ac expressa derogatione *Decreti Concilii Viennen.*
8 *relat. in Clement. dudum de Sepultur.*, cui expresse derogandum esse, ut Privilegia exemptiva locum habeant, notat *Card. de Luc. de Paroch. discurs.25. n.7.*, *Barbos. de Offic.*, *& Potest. Paroch. par.3. cap.25. n.8.*, *& de Jur. Eccles. cap.124. lib.3. n.8.*, *& sequen.*; Profecto quoad Monasteria noviter erigenda firmissimum in Jure est, quod sicuti ex novorum Conventuum fundationibus non modicum præjudicium infertur Parochis ob diminutionem concursus populi, electionem Sepulturæ, Anniversaria, Oblationes, Missas, aliaque Pia relicta, ita ipsorum consensus
9 necessario requiritur; alias licite novis fundationibus sese opponere possunt, ne eorum Ecclesiæ, ac Jura Parochialia præjudicata remaneant; *Ursay. discept.19. n.9. tom.3.*, *Card. de Luc. de Paroch. discurs.29. num.9.*, *Barbos. ad Concil. Triden. sess.25. cap.4. n.18.*, *& sequen.*, *& de Episcop. alleg.26. n.5.*, *Ventrigl. in Prax. annot.18. num.21.*, *Rot. dec.279. n.19.*, *& dec.309. n.6.*, *& 7. par.12. recen.*, *& cor. clar. mem. Card. Falconer. dec.20. n.8. tit. de Offic. Ordin.*

Quapropter licitum est ipsis Parochis in actu præstandi eorum assensum erectioni novi Monasterii convenire de pretio dictorum Jurium, prout va-
10 lent præfatum assensum absolute conditionatum præbere, ne scilicet erectio fiat nisi Juribus omnibus Parochialibus reservatis; *Barbos. de Offic.*, *& Potest. Paroch. par.3. d. cap.25. n.11.*, *Caren. resol.240. n.5.*, *Pignatell. consultat.215. n.18. tom.4.*, *Monacell. in formul. par.4. in supp. ad tom.2. n.115.*, *Rot. cor. Cavaler. dec.101. n.4.*, *& 5.*, *& post Tambur. de Jur. Abbat. dec.83. n.3.*, *& sequen.*

Responsione non attenta, quod de tempore initæ concordiæ Monasterium non esset erigendum, sed jam erectum, atque numeris omnibus absolutum, idque constare ex licentia præventive obtenta a Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium pro translatione trium Monialium a Monasterio S. Claræ ad illud, de quo agitur, nec non etiam ex Instrumento desuper celebrato cum eodem Monasterio S. Claræ circa dictam translationem, quia hæc omnia præseferunt dispositionem eorum, quæ necessaria erant, ut deveniri posset ad actus consumationem, non autem concludunt, quod Monasterium esset numeris omnibus absolutum in sui formalitate mediante effectiva, & reali Monialium introductione, prout clarissime quoque patet ex verbis d. concordiæ ad oculum excludentibus sequutam erectionem, ibi — *Nominibus supra, ac nomine, & pro parte ipsius Venerabilis Monasterii, ejusque Monialium, quæ de proximo erunt ingrediendæ — Per commodità di esse Reverende Signore Monache, che in detto Monastero doveranno entrare -- Remanere debeant in beneficium ipsius Ven. Ecclesiæ, & Monasterii noviter faciendi.*

Insubsistens etiam contendebatur obligatio ejusdem Monasterii pro remanenti rata ducatorum quadraginta eo sub fundamento, quod solutio hujus ratæ promissa fuerit pro quotidiana celebratione unius Missæ in Ecclesia dictarum Monialium, cum illius tamen applicatione in satisfactione onerum ipsius Capituli, & sic pro simplici præsentia,
11 ideoque cum licitum non sit Sacerdotibus duplex stipendium pro unico Sacrificio reportare, illicita per consequens fuerit conventio antedicta, dum pro eodem Sacrificio Capitulum suum consequitur emolumentum ex piis relictis,

lictis, quorum vi ad onera prætata tenetur.

Verum objectum istud compertum fuit subsistentiam aliquam non habere in præsenti; Propositio enim, quod Sacerdos sine labe simoniæ, & avaritiæ macula non possit pro eodem Sacrificio duplex emolumentum recipere, limitationem patitur, quando constat de
12 certa voluntate dantis, qui sciens Sacerdotem accepisse stipendium pro Sacrificii applicatione, aliud nihilominus sponte dare velit, ut limitando firmant *Amostaz. de Cauf. Piis lib.2. cap.3. n.53. in fin.*, *Leon.de Offic.Castellan. quæst.8. lect.11.*, *Pasqualig. de Sacrific. novæ Legis quæst.909.*, *Trullench. lib.3. de Sacrament. cap.8. dub.9. num.11.*, & propterea objectum non erat præsenti hypothesi applicandum, cum ex partium conventione appareat, quod annua præstatio ducatorum quadraginta pollicita fuit, non in causam stipendii pro Sacrificii applicatione, sed ex causa servitutis accedendi qualibet die ad Ecclesiam Monialium, ibique celebrandi pro earum commodo, sicque pro
13 illo extrinseco labore essentialiter non annexo celebrationi, pro quo licite de speciali stipendio pacisci posse probant *dictus Pasqualig. de Sacrific. nov. Legis quæst.911.n.2.* cum pluribus aliis Doctoribus per eum relatis, *Amostaz. de Cauf. Piis lib.2. cap.3. num.51. in fine*, *Barbos. de Offic., & Potest. Episcop. allegat.24. n.10. in fin.*

Alia est enim obligatio ad celebrandum, & alia ac penitus diversa reputa-
14 tur obligatio ad applicandum, ut prosequendo tenent proximi citati Doctores superius allegati; ex quo sequitur, quod utraque obligatio digna sit mercede sua; Ideoque Cappellanus, seu Be-
15 neficiatus, qui ex Cappellaniæ, seu Beneficii institutione obligatus reperitur ad solam Missæ celebrationem, pro quo onere emolumentum percipit ex reditibus ejusdem Beneficii, seu Cappellaniæ, potest nihilominus sine aliqua labe avaritiæ, vel simoniæ specialem eleemosynam recipere pro Sacrificii applicatione; *Idem Pasqualig. d. Tract. de Sacrific. nov. Leg. quæst.907. num.5.*, *Amostaz. de Cauf. Piis lib.2. d. cap.3. n.46.*, *Fagnan. in prima part.3. Decret. cap. Significatum de Præbend. n.42. in fin.*

Et solum cadit difficultas in casu, quo constituto stipendio Sacerdotali pro Missæ celebratione dubium est, an Benefactor voluerit quoque illius applicationem, in quibus facti circumstantiis tenent communiter Doctores, quod
16 Sacerdotes non possunt aliud stipendium accipere, cum in dubio præsumptio sit, quod volita etiam fuerit applicatio, ut distinguendo bene tradunt; *Amostaz. de Cauf. Piis lib.2. d. cap.3. n.48., & 49.*, *Fagnan. Leon. Pasqualig., & Trullench. locis superius citatis*, *ubi quamplures alii Concordantes*, adeo ut propterea allegabile non esset pro parte Monialium, quod ex hoc capite non subsisteret earum obligatio; cum satis explicite promissa fuerit per Capitulum sola celebratio, seu servitus dietim celebrandi in earum Ecclesia cum hoc, quod applicatio cederet in satisfactionem onerum ipsius Capituli.

Decretum vero Sacræ Congregationis Concilii emanatum die 6. Februarii 1627. pro parte Monialium allegatum, in quo celebrantibus in Ecclesiis Confraternitatum, vel Monialium, ut Confratres, & Moniales satisfaciant præcepto audiendi Sacrum, prohibetur, quod stipendium non accipiant ultra illud, quod ipsis datur a Confratri-
17 bus, vel Monialibus, procedit in præfatis terminis dubiæ mentis, eo enim ipso, quod Confratres, seu Moniales dant stipendium pro Missæ celebratione, oritur præsumptio, quod voluerint etiam illius applicationem, & ne aperiatur via incidendi in abusus, & corruptelas, non relinquitur arbitrio Sacerdotum interpretandi voluntatem dantium Eleemosynas, sed accepto stipendio pro Missæ celebratione, tenentur exinde ad illius applicationem, non accedente in contrarium expressa voluntate Benefactorum, & in hujusmodi circumstantiis procedunt Decreta Sacrarum Congregationum, ut bene explicant *Fagnan. d. cap. significatum sub n.44.*, *Pasqualig. d. qu.905. n.3.*, *Amostaz. d. cap.3. n.45.*, & in terminis Confraternitatum, vel Monialium, quod pos-

possint Sacerdotes, quatenus adiit ex-
18 pressa conventio, quod stipendium cedat in causam commoditatis audiendi Sacrum, relicta per viam pacti libertate quoad illius applicationem, recipere unum stipendium pro illo personali onere celebrandi, seu in causam pretii servitutis assumptæ, & aliud quoque stipendium accipere valeant pro ejusdem Sacrificii applicatione, tuentur *Amostaz. d. cap.3. n.52.*, *Pasqualig. de Sacrific. nov. leg. qu.908. n.12.*

Nec aliqua læsio, ut prætendebatur concurrere apparuit in obligatione præstandi dictos annuos ducatos quadraginta sub supposito, quod Moniales solo stipendio ducatorum triginta sex destinare valuissent Cappellanum amovibilem, qui Missam celebraret una cum Sacrificii applicatione, unde læsæ remanserint Moniales, ex quo minori stipendio non solum celebrationem, verum etiam Sacrificii applicationem habere poterant; quia quidquid sit, an solo stipendio ducatorum triginta sex haberi possit Cappellanus prædictus, ut controvertebant Defensores Capituli, asserentes, quod juxta Constitutionem Synodalem Missæ quotidianæ regulantur ad rationem duorum carolenorum pro qualibet constituentium annuos ducatos septuaginta duos, quælibet difficultas circa dictam læsionem removebatur, animadvertendo, quod obligatio solvendi dictos ducatos quadraginta emissa fuit a Societate suppressa de anno 1600. pro Missa solemni canenda qualibet die Sabathi, proindeque in sui origine considerari non poterat aliqua læsio in hac obligatione, & sicuti successerunt Moniales in locum dictæ Societatis, quæ per consequens tenebantur ad dictam annuam præstationem, res magis utilis visa fuit, ut loco dictæ Missæ solemnis haberent Moniales in propria Ecclesia celebrationem Missæ quotidianæ. Unde per hujusmodi pactum in Transactione anni 1665. appositum, non aliquod damnum, sed uti-
19 litas oriri visa fuit favore Monialium; quæ proinde non habent, de quo conqueri possint super gestis in dicto Contractu a Protectoribus ejusdem Monasterii cum consensu, & approbatione Vicarii Generalis gerentis vices Ordinarii, cujus attestationi venit deferendum; *Piton. de controversf. Patron. allegat.48. n.20.*, *Rot. dec.460. num.10. part.18. rec.*, *dec.467. n.9. cor. Cerro*, *& dec.939. n.16. cor. bo. me. Molines*.

Sublata nullitate Concordiæ dictis de Causis allegata, momenti non fuit apud DD., quod Personæ, quæ pro Monasterio contraxerunt non essent legitimæ, quodque deficiat Beneplacitum Apostolicum; Siquidem quoad Personas, istæ deputatæ fuerunt prævia approbatione, & consensu Episcopi, nec agi visum fuit de re spirituali, super qua
20 Laici sese ingerere non possunt, sed de re respiciente administrationem providentialem, quæ juxta Sacros Canones interdicta non est Personis Laicis; ad tradita per *Card. de Luca in Miscellan. discurs.35. n.9., & de Jurisdict. disc.42. n.8.*; Quo vero ad Beneplacitum Apostolicum, prætermisso, an necessarium
21 foret, cum ageretur de contractu gesto in utilitatem ejusdem Monasterii; *Ciarlin. controversf.183. n.108. & sequen.*, *Rot. cor. Roxas dec.205. n.4. & sequen.*, *& cor. Bich. dec.415. n.1.*, *& cor. cl. me. Card. Falconerio tit. de pact.*
22 *dec.1. n.14.*, istud per observantiam longo tempore secutam ejusdem contractus initi inter duas Ecclesias optime præsumitur; *Rot. cor. bo. me. Lancetta dec.485. n.3.*, *& cor. cl. me. Card. Falconerio tit. de Benefic. dec.16. n.17.*

Et ita utraque Parte strenue Jura sua deducente responsum fuit &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSORUM DE BLANCHETTIS SUPER IDENTITATE.

Ven. 23. Januarii 1739.

ARGUMENTUM.

Res ex causa dotis a fideicomisso avulsa, non est amplius eidem obnoxia.

SUMMARIUM.

1 *Identitas bonorum concludenter probatur ex publico Instrumento præsertim inter nobiles viros exarato*,

2 *Sicuti ex Sententia lata cum legitimo contradictore*,

3 *Quæ*

3 *Quæ in judicatum transacta nequit ab hærede impugnari*;
4 *Eo magis, si illa contineat eadem bona descripta in Instrumento a partibus acceptato*.
5 *Probata identitate bonorum, non est fideicommissario retardanda immissio*.
6 *Res ex causa dotis a fideicommisso avulsa, non est amplius eidem obnoxia*.

DECISIO CXXXIV.

IMmissionis Judicio ad Bona Fideicommissaria Co: de Blanchettis diu agitato, & coram A. C., & in Sacro nostro Auditorio, finem postremo dedit renuntiatio Theresiæ Comitissæ Balduzzi detentricis prædictorum Bonorum: sed cum in tali renuntiatione reservatum fuerit examen super eorundem Bonorum identitate, proposui de more concordatum Dubium -- *An, & super quibus Bonis sit exequendum mandatum de immittendo* --, & responsum habui affirmativum juxta modum mihi insinuatum, quod nempe sublato Prædio nuncupato -- *La Presa della Fabra* --, ac dempta quarta parte infradicendorum Bonorum Emphyteuticorum demandanda sit executio ad Bona descripta in folio impresso, & per Actorem exhibito, quatenus reperta sint concordantia vel cum liquidatione facta de anno 1640., vel cum illis liquidatis in Sententia lata per Auditorem Legationis Bononiæ anno 1672., ex quorum alterutra visa sunt fundamenta deduci ad concludendam identitatem, de qua est controversia.

Et sane dubitatum non fuit, imo verius concordatum est inter Partes, quod talis identitas perfectissime probaretur ex dicta liquidatione anni 1640., utpote quia præfata hæc liquidatio, & segregatio Bonorum fideicommissariorum facta noscitur in calore Judicii per Instrumentum publicum penes acta
1 exaratum inter Cæsarem præstantissimum Virum ob vitæ integritatem communiter dictum *il Venerabile* tunc hæredem fideicommissarium, ac inter plures Concreditores Marci Antonii, seu alterius Cæsaris Senioris de Blanchettis gravatorum hæredum, omnes quippe nobilissimos Viros, & Patritios Bononienses, quos inter collusionis umbra non cadit, tanto magis, quod ad talem actum divisionis, & segregationis Bonorum Fideicommissariorum professi sunt devenire ad obtruncanda ulteriora litigia, & sequendam veritatem, jampridem comprobatam in actis per alia publica documenta producta ad instantiam ejusdem Cæsaris *il Venerabile*, in quibus sane terminis, & per actum ita proportionatum non dum concludenter, sed concludentissime fine dubio probata dicenda venit identitas; *Castren. cons.94. in fin. lib.2.*; *Barbat. cons.37. per tot.*, *Peregrin. de fideicom. art.44. n.22.*, *Fusar. de subst. qu.618. n.50.*, *Rot. cor. Cerr. dec.83. n.12.*, *cor. cl. me. Card. Falconerio tit. de legit. decis.2. n.8.*, *& in rec. dec.644. num.10. part.4. tom.3.*

Similique modo conclusum extitit eandem identitatem comprobatam venire ex altera liquidatione facta in Sententia prædicti Auditoris Legationis Bononiæ anno 1672., dum talis Sententia emanavit similiter in judicio pendente inter Creditores, & fideicommissarios hæredes, nempe inter Elisabettam Tibaldi de Fortuniis Agentem pro consecutione legati super Bonis liberis Julii de Blanchettis, ac inter Alexandrum, & Cæsarem Jun. ejusdem Julii filios excipientes de retentione Bonorum in vim Fideicommissorum: Unde cum in eadem Sententia deventum fuerit ad aliam consimilem separationem, & liquidationem Bonorum omnium fideicommissariorum mediante numerica singulorum descriptione cum suis denominationibus, & confiniis, uti-
2 que Sententia isthæc, uti lata cum legitimo contradictore, & in judicatum transacta, talis est, quæ facit statum circa dictæ identitatis probationem, ut in terminis tradunt *Peregrin. de fideicom. art.44. n.2.*, *Fusar. de substit. qu.618. n.19.*, *Rot. Florentin. apud Torr. var. Iur. quæst. lib.1. in Miscell. part. prima tit.12. dec.28. n.5.*, *& in rec. dec.299. n.7. part.11.*, & nequaquam impugnari potest a Comitissa Theresia hærede po-
3 stremi defuncti Cæsaris sui Viri, ad cujus instantiam alia consimilis emanavit confirmatoria Sententia pariter in judica-

ca-

catum transacta; ad *Text. in leg. si servus plurium* §.1. *ff. de leg.* 1., & prosequitur *d. dec.* 299. *n.* 8. *par.* 11.

Tanto fortius, quia in hac eadem Sententia continentur in substantia illa-
4 met identifica Bona, quæ prius descripta fuerant in memorato Instrumento liquidationis anni 1640. a Partibus admissæ, &, ut par erat, laudatæ.

Et quod res ita se habeat, singula perstringendo Bona, quæ describuntur in prædicta Sententia, & respective in impresso folio, sunt ista quidem præcipue Prædium, seu Possessio nuncupat. *delle Fornaci* partim in communi *di Minerbio*, & partim in communi *della Barisella*; Possessio vulgo dicta *di San Marco* in eodem communi *della Barisella*; Duas glebas Terrarum in Prædio communi *della Barisella*, & in loco dicto *le Brusate*, aliam nempe sub vocabulo *il Prato delle Valli*, sive *la Presa Grande*, & aliam sub vocabulo *la Berta*: Ac tandem medietas Domus, seu Palatii in Civitate Bononiæ sub Parochia S. Donati. Et hæc sane singula cum suis omnibus denominationibus, & confiniis adamussim reperta sunt concordare cum dicta liquidatione an. 1640., de qua non erat inter Partes contentio, & per consequens quoad ista, identita-
5 te superlative probata, retardanda non erat executio mandati de immittendo.

Reperitur autem in prædicto impresso folio adnotata pars Prædii existentis in prænuntiato communi *della Barisella* sub cognomento *delle Lezze*; quæ sane non reperitur descripta in dicta enuntiata Sententia anni 1672., sed cum ex parte altera detegatur inserta in supradicta liquidatione, seu verificatione facta de anno 1640., in qua non est controversia, idcirco super portione istiusmodi inclinarunt similiter DD. ad præordinandam petitam executionem.

Quo vero ad Prædium in communi *di Altedo* in loco dicto *il Travaglino*, cum in dicto folio legatur expressum sub denominatione duorum Prædiorum -- ibi -- *Due Possessioni poste nel commune di Aledo, nel luogo detto il Travaglino* --, & talis expressio cohærentiam non habeat nec cum dicta liquidatione, nec cum enuntiata Sententia, in quibus singulari numero legitur -- ibi -- *Una Pezza di Terra* -- Ideo cum DD. sensus extiterit executionem decernendi ad concordantia Bona, vel cum dicta liquidatione anni 1640., vel cum prædicta sententia anni 1672.: idcirco quoad Prædium istud non relative ad folium, sed potius ad tramites d. liquidationis, & sententiæ ordinata fuit executio.

Describuntur propterea in principio ejusdem impressi folii Bona Emphyteutica Mensæ Archiepiscopalis Bononiæ in communi *di Minerbio*, & talis descriptio deest in liquidatione facta de dicto anno 1640.; Ast cum de antiqua concessione constet favore Joannis Fideicommittentis, & adnotata remanserint tam in Inventario post dicti Joannis obitum confecto, quam in prælaudata Sententia anni 1672., jam ex his omnibus certa scatet probatio de eorundem qualitate Fideicommissaria, & per consequens ab ea absolute foret demandanda executio; Verum quia quarta pars istorum Bonorum assignata fuit Elisabethæ Blanchetti ad computum suorum jurium dotalium, & per talem assignationem portio isthæc avul-
6 sa remansit a Fideicommisso, nec est amplius Fideicommissaria; *Rota coram Priolo dec.* 400. *n.* 4., *cor. Emer. Jun. dec.* 464. *n.* 2., *cor. clar. mem. Card. Falcon. tit. de pactis dec.* 9. *n.* 22., proinde quo ad Bona hujusmodi restricta fuit executio ad tres reliquas portiones, quæ Fideicommissi vinculo remanserunt obnoxiæ.

Tandem a prædicta executione visum fuit immune Prædium dictum -- *La Presa della Fabra* -- ex superius constabilito fundamento, videlicet quia nec in Sententia, nec in liquidatione supra enuntiatis reperiatur adscriptum, ac ulterius non bene probatum sit ab Actore, quod Prædium istud subrogatum remanserit in locum aliorum Bonorum Fideicommissariorum cum eo permutatorum.

Et ita juxta hunc præscriptum modum putarunt DD. regulandam esse executionem mandati de immittendo ad controversa Bona Fideicommissaria, in nihilo prorsus attenta Divisione facta de

de anno 1678. inter Alexandrum, & Cæsarem Fratres de Blanchettis utpote comprehensiva Bonorum etiam liberorum, nec specificam mentionem faciente de solis Fideicommissariis: Reservatis tamen Juribus Com: Theresiæ super prætensis detractionibus tam pro melioramentis, quam pro assertis acquisitionibus de novo factis, de quibus nulla adhuc facta fuit liquidatio; utraque &c.

AVERSANA JURISPATRONATUS, SEU CAPPELLANIÆ.

Lunæ 16. Februarii 1739.

ARGUMENTUM.

In Laudo prolato ab Arbitratore, & amicabili Compositore necessaria non est forma judicialis, præsertim si Partes auditæ fuerint, aditumque habuerint ad sua jura deducenda. Defectus conditionis sub pœna resolutiva appositæ inducit rescissionem actus; defectus vero modi tribuit dumtaxat actionem ad petendum adimplementum.

SUMMARIUM.

1 *Ad obtinendam executionem literarum Apostolicarum, gratiose subrogatus probare debet præexistentiam litis,*
2 *A qua absit omnis suspicio calumniæ.*
3 *Quæcunque lis per renuntiationem extinguitur*; & num. 14.
4 *Ideoque literæ Apostolicæ obtentæ sub prætextu subsistentiæ ejusdem, obreptitiæ sunt, & inexequibiles*, & n. 14.
5 *Defectus conditionis præsertim appositæ sub pæna resolutiva inducit rescissionem actus; defectus vero modi tribuit dumtaxat actionem ad petendum adimplementum.*
6 *Laudum a partibus acceptatum inducit litis extinctionem, & vim habet solemnis Transactionis*. & n. 14.
7 *In Laudo prolato per Arbitratorem, & amicabilem Compositorem necessaria non est forma judicialis,*
8 *Sed proferri potest absque partium requisitione;*
9 *Immo sine earundem citatione.*
10 *Testibus de facto proprio deponentibus plena fides præstanda est,*
11 *Etiamsi in Laudo prolato ab Arbitratore, & amicabili compositore ju... ...ri deberet forma judicialis, hoc tamen limitaretur, ubi Partes auditæ fuerunt, & aditum habuerunt ad eorum jura deducenda.*
12 *Qui a Laudo non appellat intra legitimum tempus a die scientiæ decurrendum, illud tacite acceptare dicitur.*
13 *Laudum a partibus sive tacite, sive expresse acceptatum valet in vim pacti, & conventionis.*
15 *Institutio debetur præsentato a majori parte Patronorum.*

DECISIO CXXXV.

CUM per obitum Sacerdotis Viti Taglialatela vacasset Cappellania sub titulo S. Mariæ Magdalenæ Terræ Juliani de Jurepatronatu Laicali ejusdem familiæ, ad eam illico præsentatus fuit per majorem partem Patronorum Sacerdos Joseph Taglialatela; Orta subinde fuit controversia inter Januarium Taglialatela præsentatum a minori parte Patronorum, & ipsum Josephum super institutione ad eandem Cappellaniam, ac introducta Causa in Curia Episcopali Aversana, prodiit definitiva Sententia, qua concessa fuit institutio eidem Josepho, tanquam præsentato a majori parte legitimorum Patronorum; Licet vero ab hac Sententia Januarius appellationem interposuisset ad S. Sedem, tamen post triennale silentium, atque renuntiationem ejusdem appellationis, & litis, concordiam iniit cum Josepho, qui promisit dicto Jannario solvere annuos ducatos sex monetæ Regni, aliosque itidem sex ducatos unica tantum vice, reservando tamen pro quiete conscientiæ suæ Consilium Sapientum.

Sic igitur inter eosdem Collitigantes absoluta concordia, ut cautius ipsi procederent, denuo ejusdemmet litis renuntiatione præmissa, ut amicabilem compositorem invenirent, rogarunt Episcopum, qui precibus annuens suum Vicarium cum omnibus opportunis facultatibus deputavit; Assumpto itaque per eundem Vicarium examine prætensionum, & partibus pluries auditis sub die 29. *Martii* 1737. protulit suum laudum, sive arbitramentum, in quo de-

declaravit, Josephum in Cappellanum esse confirmandum, cum onere tamen, donec viveret, solvendi Januario ducatos septem, ac emissa per eundem Josephum obligatione pro dicti oneris implemento, mandavit, sequestrum super fructibus appositum esse removendum, prout hæc omnia in ipsius laudi executionem de facto fuerunt adimpleta.

Postquam autem laudum sic editum pluries fuit a Januario consideratum, atque acceptatum, unice exoptavit consequi etiam ducatos septem pro eo triennii tempore, quo fructus sub sequestro permanserunt; Verum hoc interim, & non adhuc maturata prima annualitate, sub die 17. *Novembris* ejusdem anni 1737. obiit præfatus Joseph, atq; iterum vacata eadem Cappellania, fuit ad illam præsentatus a majori Patronorum Parte Michael Taglialatela; Cum autem idem Januarius sub prætextu litis adhuc vigentis cum eodem Josepho defuncto obtinuerit a S. Sede Literas gratiosæ subrogationis in Juribus ejusdem, hinc ad dirimendam controversiam inter eos subortam pro institutionis effectu, subscripsi dubium -- *An literæ Apostolicæ sint exequendæ, seu potiùs sit danda institutio Michaeli* --; Cui, in contumaciam Januarii, Domini responderunt -- *Literas non esse exequendas, & institutionem esse dandam Michaeli* --

Ratio autem, quæ ad ita decidendum Dominos movit, in eo stetit, quod ad effectum obtinendi executionem literarum Apostolicarum gratiosæ subrogationis, probari omnino debet præexistentia litis per eum, qui sub hujus expressione easdem literas obtinuit, ut pluries firmavit Rota, & signanter *in Compostellana Parochialis de Caldelas 23. Junii 1724. §. Quoticscunque cor. bo: me; Cerro, in Bituntina Beneficiorum prima Julii 1726. §. Cum igitur coram bo: me: Cornelio, & in Pampilonen. Parochialis 21. Martii 1732. §. Præsupposita cor. Emo D. Card. Rezzonico*; Et quidem litis non utcunque sumptæ, sed talis, ut ab ea quælibet calumniæ suspicio penitus exulet; ad tradita per *Lotter. de re Benef. lib.3. qu.20. n.97.*; *Rot. dec.163. n.17. part.8. rec.*; *& in Cæsaraugustana Beneficii Portio nuncupat. 3. Decembris 1728. §. Non etsi cor. Emo D. Card. Cincio*.

Tantum enim aberat in præsenti hypothesi probatio præexistentiæ litis immunis prorsus ab omni calumnia ad effectum concedendi executionem literis Apostolicis Januarii, ut potius e converso constabat, nullam ad fuisse litem adhuc vigentem inter Josephum prædefunctum possessorem controversæ Cappellaniæ, & ipsummet Januarium; Quippe quia Januarius postquam contrariam passus fuit Sententiam coram Vicario Generali Aversano, qui in Cappellanum ejusdem Cappellaniæ confirmaverat dictum Josephum, & postquam appellationem interposuit ad Sanctam Sedem, prævia ejusdem litis renuntiatione, iniit concordiam cum eodem Jo-
3 sepho; Quamobrem, sicuti per hujusmodi solemnem renuntiationem extincta penitus remanserat quælibet inter eos controversia; ad notata per *Galerat. de renunt. lib.2. cap.5. n.7. & 8.*, *Rot. dec.95. n.6.*, *& dec.626. num.11. part.18. rec.*, *dec.46. n.12. cor. Arguel. dec.541. n.25. cor. Caprar.*; Ita eædem
4 literæ, quas Januarius obtinuit, inexequibiles prorsus remanserunt ob vitium obreptionis, ex omnimoda insubsistenti litis expressione dimanans, sub qua constitutum erat præcipuum gratiæ fundamentum, ut apposite considerant *Mandos. ad reg. Cancell. de subrog. gratios. qu.11. n.6.*; *Lotter. de re benefic. lib.2. qu.20. n.14.*, *Card. de Luca de Benefic. disc.51. n.4.*; *Rot. dec.1240. n.1. cor. Emer. Jun.*, *& in Compostellana Parochialis de Maymenta 13. Martii 1733. §.2. cor. Emo D.Card. Aldrovando*.

Quin attendi posset ad probandam adhuc litis existentiam, quod in dicta renuntiatione Joseph sibi reservaverat pro quiete conscientiæ suæ exquirere Consilium Sapientum -- *Il tutto da effettuarsi a Consiglio de Savj per escluderss da ogni scrupolo di coscienza* --; Quoniam hujusmodi præservativa habilis visa non fuit infringere efficaciam dictæ renuntiationis præcedentis litis extinctivæ; Quia ea apposita non fuit per modum conditionis, & sub pœna actus resoluti-

va,

va, quatenus sapientum consilium non exquireretur, sed tantum adjecta legitur per modum declarationis, seu per
5 viam modi; In quibus terminis hujusmodi defectus inducere non poterat effectum rescissorium præcedentis renuntiationis, sed solummodo ex ea oriri poterat actio ad exquirendum Consilium Sapientum; juxta theoricam *Bart. in leg. quibus diebus §. Terminus n.3. ibiq; Soccin. n.8. ff. de condit. ,& demonstr.*; *Menoch. consf.449. n.7.*; *Gabr. consf.5. n.9.*; *Fachin. lib.1. contr.10.*; *Rot. decis.46. n.10. cor. Arguel., & in d. Compostellana Parochialis de Maymenta 13. Martii 1733. §.6. cor. Emo D. Card. Aldrovando*.

Verum ad removendam quamcunque difficultatem super intelligentia prædictæ renuntiationis, illico præsto erat tum altera renuntiatio facta ab eodem Januario in supplici libello Episcopo porrecto, ut dignaretur amicabilem eligere Compositorem, qui Jura partium componeret, tum subsequutum Laudum prolatum a Vicario in Compositorem ab eodem Episcopo electo, quod plenariam habuit executionem quoad omnia in eo demandata, & a quo nulla ex parte Januarii fuit interposita
6 appellatio; Hujusmodi enim Laudum sic acceptatum signanter a Januario, talis est efficaciæ, ut operetur cujuscunque litis extinctionem, non secus, ac si ea per solemnem transactionem absoluta fuisset; ad tradita per Doctores *in auth. si vero contingeret Cod. de Judic.*; *Gratian. discept.755. n.2.*, *Urceol. de transact. quæst.8. n.41.*; *Rot. dec.833. n.2. cor. Dunoz. Jun., & dec.202. n.9. cor. Cels.*

Et hinc inutiliter redargui posse videbatur idem laudum de nullitate, utpote prolatum absque Partis citatione; Siquidem hoc quoque insubsistens prorsus apparuit, attenta electione ab Epi-
7 scopo facta in personam sui Vicarii, qui deputatus fuit cum omnibus opportunis facultatibus, nedum in Arbitrum, sed etiam in Arbitratorem, atque amicabilem Compositorem; In quibus facti circumstantiis pro prolatione ejusdem laudi sperni poterat quæcunque forma Judicialis, ut optime distinguendo tradunt *Abb. in cap. Quinta Vallis n.4. de jur. jur.*, *Marant. in Prax. par.4. artic.14. n.3. vers. Arbitrat.*, *Rot. dec.38.
8 n.3. par.5. recen.*, & proferri nedum absque Partis requisitione, ut firmavit *Rot. dec.26. n.1. part.4. tom.1. recen.*,
9 verum etiam sine ulla earundem partium citatione; ut rejecta opinione *Bald. in cap.1. n.10. de invest. marit. fact.*, communiter docent *Soccin. in leg. Si quis Arbitr. ff. de verb. oblig.*, & ibi Doctores; *Salicet. in leg. Societatem num.13. ff. pro Soc.*, *Angel. consf.367. n.10. vers. Sed quia*, *Carol. Anton. de Luc. ad Gratian. discept.172. num.5.*, *Card. de Luc. de Judic. disc.11. num.20.*, *Rot. dec.307. n.12. part.15. recen.*, & *dec.70. n.1. cor. Buratt.*

Ultraquamquod ex depositione plurium Testium, quibus, utpote de fa-
10 cto proprio deponentibus, & optime informatis, plena est præstanda fides, constabat, idem laudum prolatum fuisse a d. Vicario prævia matura negocii discussione, & partibus pluries auditis;
11 quibus positis, etiam juxta opinionem eorum, qui requirunt formam judicialem, & signanter citationem Partis ad ferendum laudum ab Arbitratore, & amicabili Compositore, eadem citatio omitti poterat; cum ad ejusdem validitatem, & legitimam prolationem satis superque sit, ut Partes auditæ fuerint, & aditum habuerint ad deducendum eorum jura, juxta distinctionem, de qua *Bald. in leg. final. n.9. vers. Secundus casus Cod. de contrahen. empt.*, & *consf.64. lib.13.*, *Aldobrand. consf.59. n.6.*, *Rot. dec.2. de arbitr. cor. Crescen.*, *d. dec.70. n.2. cor. Buratt.*, *dec.26. n.7. in fin. par.4. tom.1.*, & *dec.307. n.13. par.15. recen.*

Tandem hæc omnia extra quamcunque controversiam reducebantur ea animadversione, quod Januarius non
12 solum tacite acceptavit idem laudum, cum a tempore scientiæ ejusdem nullam interposuerit intra terminum Juris appellationem, ut tradunt *Jo: Baptista de S. Blasio in tract. de arbitr. quæst.71. n.44. par.2.*, *Rot. dec.136. n.1. coram Duran.*, *dec.46. n.15. cor. Arguell.*, & *in d. Compostellana Parochialis de Maymenta 13. Martii 1733. §.7. confirma-*

ta 11. *Maii ejusdem anni* §. *Cæterum cor. Emo D. Card. Aldrovando*; verum etiam expresse, quia Januarius nunquam conquestus fuit de eodem laudo, sed unice exoptabat, ut sibi præstarentur ab eodem Josepho defuncto etiam ducat. septem pro eo triennii tempore, quo fructus sub sequestro permanserunt, prout constat ex prædictorum Testium depositione; Ideoque posita hujusmodi sive tacita, sive expressa prædicti laudi acceptatione nullus amplius subesse poterat locus, ut contra illud posset aliqua exceptio proponi;
13 quippe quia ea etiam admissa, adhuc tamen valeret in vim pacti, seu conventionis, secundum *Gloss. in leg.2.*, ibique Doctores *Cod. commun. utriusque Judic.*, *Socein. consf.85. in princip. lib.1.*, *Parif. consf.46. num.16. lib.1.*, *Gratian. discept.755. n.34.*, *& seq.*, *Affl. dec.117. num.5.*, *Rot. dec.588. n.1. par.1.*, *& dec.156. n.4. par.6. recen.*, *& dec.136. n.7. cor. Duran.*

Quamobrem cum semper firmum remaneat, quod præcedens lis inter Jo-
14 sephum, & Januarium extincta penitus fuerat per solemnem renuntiationem ejusdem litis semel, atque iterum repetitam a prædicto Januario, & efficacius per subsecutum laudum, seu arbitramentum Vicarii abunde acceptatum, atque executum, pernecesse sequebatur, literas, quas idem Januarius obtinuit, inexequibiles prorsus esse ob defectum verificationis existentiæ litis, quæ fuit præcipuum earundem fundamentum, ac per consequens institutio-
15 nem concedendam esse Michaeli, tanquam præsentato a majori parte legitimorum Patronorum, juxta *Textum in cap. quoniam 3. de Jurepatronat.*, *Rot. dec.111. post Vivian. eodem tract.*, *decis.438.*, *& 534. utrobique n.1. coram bon. mem. Molin.*

Et ita audito tantum Michaele responsum fuit.

MONOPOLITANA ASSOCIATIONIS.

Ven.20. Februarii 1739.

ARGUMENTUM.

Præscriptio viæ executivæ contra Defunctum cepta non impeditur ab ignorantia Successorum, ad differentiam præscriptionis ipsius crediti. Cætera habes in argumento Decisionis CVI.

SUMMARIUM.

1 *Associatio est remedium executivum.*
2 *Via executiva præscribitur lapsu 30. annorum*;
3 *Et per decursum ejusdem temporis clausula* Constituti *inefficax remanet.*
4 *Dicta autem præscriptio viæ executivæ cepta contra defunctum perficitur contra Successores quamvis ignorantes, ad differentiam præscriptionis ipsius crediti.*
5 *Ante expeditionem mandati creditum est omnino liquidandum.*
6 *Ubi æstimatio fieri debet in vim pacti expressi, lapsus longi temporis non concludit ejus interventum*;
7 *Ac antequam illa fiat, pretium remanet incertum.*
8 *In judicio associationis identitas bonorum probari debet per certa, & indubia argumenta, non vero per præscriptiones,*
9 *Aut æquivocas probationes,*
10 *Cujusmodi est nuda denominatio,*
11 *Etiam in antiquis requiritur aut verificatio duorum confinium, aut certa uniformitas denominationis loci, una cum confine invariabili.*

DECISIO CXXXVI.

Cum viribus undique subsistere apparuerint fundamenta meæ præteritæ decisionis editæ sub die 28. April. 1738., in qua tum ex capite nullitatis, tum injustitiæ concessa fuit restitutio in integrum Monasterio, & Monialibus S. Martini Civitatis Monopolis adversus mandatum de associando ad possessionem prædii Operarum 58. olivarum ab A. C. relaxatum favore Conventus, & PP. Carmelitarum ejusdem Civitatis, merito Domini dubio per Me hodierna die proposito -- *An sit standum, vel recedendum a decisis* -- responderunt -- *In decisis*.

Iterum siquidem subsistere visum fuit primum meæ decisionis fundamentum consistens in nullitate suprad. mandati
1 ab A. C. relaxati; Quoniam cum hujusmodi associationis remedium, quo ege-

egerunt memorati PP. Carmelitæ adversus d. Monasterium S. Martini, sit absque ulla difficultate executivum; ex firmatis per *Rot. Maceraten. decis.94. n.13.*, & per hoc nostrum Sac. Auditorium *in dec.187. n.18. par.10., dec.385. n.1., & dec.386. n.13. par.15. recen., & dec.31. in fin. cor. Carill., dec.77. n.9. cor.Cels., dec.391. n.26. cor.Bich.,* 1 *dec.60. n.15., & dec.112. n.8. cor.Ansald., & dec.489. n.4., & dec.941. n.3. cor. bon.mem.Molines*, & firmavit præcedens decisio §.*Et fane in princ.*, statim exinde consequitur, quod hujusmodi actio executiva exerceri nequibat, postquam a tempore venditionis controversi prædii factæ a quondam Vito de Aloysiis cum reservatione dominii, effluxerat lapsus nonaginta annorum; quippe quia per similem temporis decursum præscripta absque dubio remanserat via executiva, ad cujus de-
2 cætero effectum unice sufficeret lapsus triginta annorum, ut præter authoritates relatas in præcedenti *decisione*, quæ revidetur §.*Et fane* tradunt *Card. de Luc. de hæred. disc.117. n.4., Rot. dec.264. n.12. part.7., dec.125. n.2. part.8., dec.67. num.6. part.9. tom.1., dec.32. n.28., & dec.69. n.4. part.15. recen., & dec.342. n.2. cor. clar. mem. Card. Caprar.*

Potissimum quia præsens judicium associationis totum pendet a clausula
3 *Constituti*, quæ prorsus inefficax, & inoperativa remanet, quoties Constitutarius alium per tanti temporis spatium possidere permittit; ad tradita per *Tiraquell. de Jur. Constitut. limit.21., Posth.de Manut. observ.20. n.39., Rot. dec.170. n.12. post Pacific. de Salvian., dec.634. n.5. part.1., & dec.357. n.7. part.19. rec., dec.187. n.7., & dec.261. n.18. cor. bon. mem. Molines.*

Quin obstare valeat, quod judicium associationis sit remedium possessorium imperscriptibile, & exerceri valeat etiam contra tertios possessores; quia quidquid sit de hujusmodi assumpto, quod DD. in præsenti non putarunt examinandum, cum suas particu-
1 lares habeat limitationes, hoc unum est certum, quod tale remedium fuit coram A.C. intentatum, & absolutum actione tantum executiva, qu[illegible] sit lapsum nonaginta, & ultra annorum erat procul omni dubio præscripta, nec poterat ullo pacto competere, ut supra firmatum fuit d. §.*Et fane in fin.*

Et hinc inutiliter iidem PP. Carmelitæ ad effectum impediendi cursum præscriptionis actionis iterum confugiebant ad eorum ignorantiam, propter quam prius agere non valuerunt; Quandoquidem hujusmodi diffugium
4 locum habere posset, quoties ageretur de inducenda ex hujusmodi longissimi temporis spatio præscriptione crediti, quod habere contendunt PP. Carmelitæ, nunquam vero procedere potest, quando prout in casu, agitur de inducenda præscriptione actionis executivæ; In his enim terminis ad differentiam alterius casus, opus quidem non est probare positivam scientiam Creditoris, sed satis est, ut intercedat nudum factum, & pura negligentia in agendo, quæ operatur, ut præscriptio cepta contra defunctum, sicque contra Personam habilem, optime perficiatur contra Successores quamvis ignorantes, ut firmatum fuit *in Decisione*, quæ revidetur §.*Nec obstat.*

Quamvis autem hæc sola actionis incompetentia sufficeret ad denegandam executionem mandato ab A. C. relaxato: nihilominus Domini habuerunt etiam præ oculis ejusdem mandati injustitiam, quæ clare deducebatur ex incertitudine, & illiquiditate crediti, pro quo d. mandatum relaxatum extitit; Siquidem licet venditio controversi prædii facta videatur pro summa ducatorum 3917., adhuc tamen eademmet die stipulatum apparet aliud Instrumentum, quo expresse declaratum fuit, dictum pretium simulate, ac ficte enuntiatum extitisse, atque venditionem fuisse peractam pro pretio a Peritis hinc inde postea eligendis liquidando; Quamobrem cum d. æstimationem subsecutam fuisse non probetur, semper verum remanet creditum, pro quo re-
5 laxatum fuit mandatum, esse penitus incertum, & illiquidum, ac per consequens d. mandatum haud quaquam concedi poterat, cum ante ipsius expeditionem creditum esset omnino li-

quidandum, ut præter auctoritates in præcedenti *decisione* adductas §.*Clarior circa medium* alias firmavit *Rot. in rec. dec.*143. *n.*7., & *dec.*161. *n.*27. *par.*6., & *dec.*131. *num.*7., & 8. *par.*12., & *dec.*179. *n.*6., & 7. *part.*16., & *cor. clar. mem. Card. Caprar. dec.*352. *n.*3.

Nec præsumi poterat enuntiatam æstimationem intervenisse post lapsum adeo longi temporis, & quidem juxta præcisum pretium ducat. 3917.; Animadversum enim fuit, quod hujusmo-
6 di lapsus temporis concludere non poterat, subsecutam fuisse dictam æstimationem; Nam in casu non agitur de probando pretio per conjecturas, & præsumptiones, sed quidem versatur in pacto expresso, & a partibus volito in subsequenti Instrumento, de liquidando scilicet intra mensem pretio controversi Prædii mediante Peritorum electione; Qua de re cum in facto hacte-
7 nus probatum non fuerit dictam æstimationem, seu liquidationem intervenisse, sane dubitari non poterat, quin pretium Prædii adhuc esset incertum, ut firmatum fuit *in Decisione*, quæ revidetur *d.* §. *Clarior in fin.*

Alterum quoque his addebatur injustitiæ caput, consistens in eo, quod
8 PP. Carmelitæ minime concludenter probarunt, ut opus erat, in hoc Judicio Associationis identitatem controversi Prædii nunc existentis penes Monasterium S. Martini, & quidem non præsumptive, sed per certas, & indubias probationes ex notatis per *Redenasc. consil.*21. *n.*5. & *sequen.*, *Rot. dec.*520. *n.*40. *part.*14. *rec.*, *dec.*280. *n.*10. *cor. Duran.*, *dec.*306. *n.*8. *cor. Cerr.*, & *decis.*623. *num.*3. *coram cl. me. Card. Caprara*.

Nullam ad hujusmodi effectum promerentibus considerationem Testibus ab eisdem PP. Carmelitis adductis; Namquidquid sit de eis tamquam formiter non repetitis, & de auditu deponentibus, sedulo ponderarunt DD., quod licet ipsi deponant de identitate hujus Prædii per denominationem Loci, nempe *la Pezza di S. Luca*, per confinem invariabilem, hoc est *la via Pubblica*, & per expressionem alterius confinis, nimirum *Beni de i Calefati*; Nihilo tamen minus nulla ex dictis demonstrationibus probare valet indubitatam dicti Prædii identitatem; Quia
9 quoad confine illud invariabile *la via Pubblica*, utpote æquivocum, & aliis quoque bonis conveniens, nulla in eo constitui valet identitatis probatio, quia hæc demonstrari nequit per æquivocas probationes; ut dixit *Rot. dec.*96. *n.*4. & 7. *part.*7., *dec.*198. *n.*4. *part.*8., & *dec.*378. *n.*25. *par.*9. *rec.*, *dec.*61. *n.*12., & *dec.*84. *n.*3. *cor. Bich.*, & *decis.*616. *n.*11. *cor. bo. me. Molines*.

Multo minus ea probari poterat per denominationem Loci, nempe *la pezza di S. Luca*: Quia hæc etiam demonstratio æquivoca est, & conveniens aliis Prædiis, cum in hoc Loco multi alii similia possideant Oliveta; ideoque si
10 sumatur hæc denominatio ex se sola, nullam prorsus constituit identitatis probationem; juxta *Theoric. Bartol. in leg. Demonstratio falsa, ubi Castren. n.*5. *ff. de condit.*, & *demonstrat.*, de qua *Rot. dec.*132. *n.*8. *cor. Buratt.*, *decis.*42. *n.*6. & 7. *cor. Peutinger.*, *dec.*49. *n.*3. *cor. Emer. Jun.*, *dec.*467. *n.*9. *cor. Caprar.*, & *decis.*687. *n.*6. *cor. bo. me. Lancetta*.

Neque hoc ipsum probare valet, quoties hujusmodi denominatio Loci conjungeretur cum altero confine *Beni de i Calefati*; Quoniam etiam in antiquis re-
11 quiritur, aut verificatio duorum confinium, aut certa uniformitas denominationis Loci, una cum confine invariabili, cujus sane generis non est illud, quod exprimitur sub nomine *Beni de i Calefati*, ut de prima propositione firmavit *Rot. dec.*214. *n.*8. *part.*10., *decis.*323. *n.*9. *par.*12., *dec.*170. *n.*2. *par.*18., & *dec.*643. *n.*13. *par.*19. *rec.*, *dec.*166. *n.*2. *cor. Coccin.*, *dec.*538. *n.*9. *coram bo. me. Molin.*, & *decis.*14. *n.*7. *tit. de Cens. cor. cl. me. Card. Falconerii*, & de secunda, hoc est de uniformitate denominationis Loci cum confine invariabili firmat pariter, *Rot. dec.*88. *num.*14. & 16. *part.*7., *decis.*811. *n.*14. *part.*8. *rec.*, *dec.*137. *n.*8. *cor. Emer. Jun.*, *decis.*10. *n.*10. *cor. cl. me. Card. Caprara*, *dec.*13. *n.*5. *cor. bo. me. Lancetta*, *dec.*36. *n.*9. *cor. bo. me. Molin.*, *decis.*1. *n.*12. *tit. de fideicomm.*, & *d. dec.*14. *num.*6. *tit.*

tit. de Cens. coram eodem Card. Falconerio.

Et ita &c. utraque &c.

ROMANA CAMBII.

Ven. 6. Martii 1739.

ARGUMENTUM.

Cambium tam quoad sortem, quam quoad fructus saltem loco damnorum,& interesse reviviscit, si res præsertim fructifera in ejus extinctionem Creditori adjudicata evincatur, sive adjudicatio voluntaria fuerit, sive judicialis. Cessio reportata in actu dimissionis Crediti, vel proprii, vel authoris, est extinctiva, reportata vero in actu dimissionis Crediti alieni, est translativa.

SUMMARIUM.

1 *Obligatus in solidum habetur tanquam principalis debitor.*

2 *Mandatum relaxatum pro cambio extincto est injustum.*

3 *Evicta re Creditori adjudicata pro extinctione Cambii, istud reviviscit tam quoad sortem, quam quoad fructus debitos saltem loco damnorum, & interesse*; & sub num. seq.

4 *Cambium enim proprie extinctum non dicitur, ubi res adjudicata perpetuo, & irrevocabiliter non est permansura penes Creditorem:*

5 *Fructusque, ut supra, loco damnorum & interesse præsertim debentur, ubi res evicta erat fructifera, & adest promissio evictionis cum obligatione omnium damnorum, & interesse.*

6 *Hæcque procedunt, sive adjudicatio fuerit voluntaria, sive judicialis.*

8 *Explicatur* Text. in leg. si ob causam Cod. de evict.

9 *Baldus & Burgund. laudantur, & declarantur.*

10 *Actiones defuncto competentes transeunt tam active, quam passive in ipsius heredes, sive mediatos, sive immediatos.*

11 *Cessionarius à Creditore reportans cessionem translativam agere potest proCrediti consecutione contra bona Debitoris.*

12 *Heres hæredis dicitur heres Testatoris, & experiri potest omnia jura eidem Testatori competentia.*

13 *Cessio reportata in actu dimissionis debiti vel proprii, vel auctoris, est extinctiva;*

14 *Reportata vero in actu dimissionis debiti alieni est translativa, & actionem præbet contra quoscunque obligatos pro debito extincto.*

15 *Solutio suam habens causam expressam nequit ad aliam diversam, & contrariam referri.*

16 *Reservatio præservat jura, & actiones Reservantis illæsas, ac veluti antea exercibiles.*

17 *Ubi Creditum est fructiferum, solutio censetur facta prius in causam fructuum, quam sortis.*

DECISIO CXXXVII.

Hyppolitus Maria Ursinus usque ab anno 1683. creavit Cambium in sorte scut.2000. favore March. Francisci Ruspuli ad rationem scut.3. 80. pro quolibet centenario, & anno; Cumque in dicto passivo Cambio ipse Hyppolitus nonnisi nudum, purumque nomen haberet, in successivo immediato Instrumento Dux Flavius,& Princeps Lelius Fratres de Ursinis bonam fidem recognoscendo, sese ipsos Debitores declararunt prædicti Cambii, ac in solidum obligarunt pro relevatione, & indemnitate ejusdem Hyppoliti, contra quem pro fructibus decursis, & non solutis, fortisque etiam restitutione de anno 1693.judicialiter egit coram A.C. Marchionissa Hieronyma Ruspuli, & administratorio nomine Hæreditatis prædicti March. Francisci Creditoris mandatum obtinuit pro dictæ sortis restitutione, fructuumque solutione, ac ejusdem vigore mandati sibimet adjudicari promeruit pro scut.800., nempe pro rata scut.35. in causam fructuum, & pro reliqua rata scut.765. in diminutionem sortis Villam nuncupat. *li Pisciarelli*, qua tamen paulo postea expoliata remansit a quond. Dominico Rita Creditore anteriori ejusdem Hyppoliti.

Cupiens Antonia Pepuli Uxor,& heres beneficiata memorati Hyppoliti ex integro hujusmodi extinguere Cambium, devenit in pluribus vicibus ad nonnullas solutiones constituentes summam

mum scut.1104. 28., quæ cesserunt in diminutionem sortis,& aliorum sc.795. in causam similiter decursorum fructuum, pro quibus semper translativam Jurium cessionem reportavit.

Post obitum hujus Antoniæ Pepuli, cujus ex Testamento hæres fuit Princeps Franciscus Maria Ruspuli, moderni Emus D. Cardinalis, & D. Princeps Fratres de Ruspulis tam uti mediati hæredes prædictæ Antoniæ Pepuli, quam uti filii, & immediati hæredes d. Principis Francisci Mariæ eorum Patris, in Judicio pulsarunt Patrimonium Ursinum pro integra solutione sortis,& fructuum decursorum, atque mandatum petitioni uniforme ab R.P.D. A.C. Guglielmi reportarunt.

A mandato istiusmodi delegata mihi Causa ex Signaturæ Justitiæ rescripto -- *Si quid exequendum* -- impetrato ad instantiam recensiti Patrimonii Ducis Flavii, & Principis Lelii de Ursinis, in Rota diei 26. Januarii proxime præteriti propositum per me extitit consuetum dubium -- *An mandatum A.C. sit exequendum* --, sed cum attenta suffragiorum scissura nulla tunc capta fuerit resolutio, in hodierna idem reproposui dubium,cui Domini responderunt -- *Affirmative* --

Ex eo nimirum, quod præmissa ejusdem mandati validitate, super qua inter Collitigantes nulla suboriebatur difficultas, illius quoque Justitia minime in dubium revocata fuit;Siquidem quia singillatim DD. perscrutantes Credita, pro quibus agebant laudati Principes Fratres de Ruspulis, in primis considerarunt illud, quod petunt tamquam heredes Principis Francisci Mariæ Patris, consistens in residuali sorte sc.895. 72., quæ inexacta remanserat post ratam extinctionis Cambii factæ a supradicta Antonia Pepuli; Et quoad istud cum originem ducat a duobus publicis Instrumentis, creationis nempe, & recognitionis bonæ fidei a Duce Flavio, & Principe Lelio de Ursinis emissæ, atque liquidatum appareat ex calculo undique justificato, & coram A. C. concordato, ambigendum idcirco non erat, quin mandatum pro hac residuali summa Capitalis, illiusque fructibus relaxatum, esset exequendum contra illorum bona hæreditaria; Quippe quia ipsimet Fratres de Ursinis recognoscentes bonam fidem, ac sese in solidum

1 obligantes pro hujusmodi Cambio, censeri debent tamquam principales Debitores, acsi ab initio proprio nomine ipsimet contraxissent, ut late probat *Cenc. de Cens. quæst.27. n.22. vers. & sine dubio, Rot. dec.104. n.10., & dec. 346. n.5., & dec.534. n.1. post eundem Cenc. de Cens., & dec.27. n.5. tit. de solution. cor. cl. me. Card. Falconerio*.

Nullimode attenta tamdiu inculcata hujusmodi ratæ Cambii extinctione ob subsecutam adjudicationem Villæ *de Pisciarelli* pro pretio scut.800. obtentam vigore mandati A.C, a Marchionissa Hieronyma Ruspuli, propter quam cum extinctum diceretur prædictum

2 Cambium, relaxari pro eo non posse prætendebatur recensitum mandatum, nisi cum evidentissima injustitia; ad firmata per *Rot. dec.551. n.2. cor. Bich., dec.270. n.4. cor. Cavaler.,dec.540. n.1. post Cenc. de Cens., & dec.13. n.1. tit. de solution. cor. clar. mem. Card. Falconerio*.

Quandoquidem cum eadem Villa *de Pisciarelli* adjudicata præfatæ Mar-

3 chionissæ Ruspuli vigore mandati A. C. fuisset ex postea evicta a Creditore anteriori prævio altero Judiciali mandato, Cambium cepit illico reviviscere tam quoad sortem, quam quoad fructus debitos saltem loco damnorum, & interesse, ut tradunt communiter *Faber. de error. pragm. Decad.100. error.7., Arias de Mes. var. resol. lib.1. cap.28. n.13. & 14.,Mangil. de evictíon. quæst. 114. n.22. & sequen., Merlin. Pignatell. contr. for. cap.37. n.12., Rot. decis.298. n.23. par.10. recent., dec.471. n.5., & 9., cor. bon. mem. Molines, decis.1060, n.25., & dec.1095. n.2. & 3. cor. bon. mem. Lancett., & in Romana Pecuniaria super reservatis 10. Februarii 1738. §.7. coram R. P. D. meo Vicecomite*.

Ea adstipulante ratione, quod tunc proprie hujusmodi rata Cambii extincta dici posset per d. adjudicationem Villæ *de Pisciarelli*, quotiescunque Marchionissa Ruspuli illius dominium vere, & ir-

& irrevocabiliter acquisivisset; Cum autem eadem Marchionissa irrevocabile ipsius Villæ dominium adepta non fuerit, ob subsecutam illius vindicationem a Creditore anteriori factam; sta-
4 tim ipsa reditum fecit ad sua primæva Jura, atque repetere ex hoc merito potest fructus sui Cambii, quos sane percepisset, si adjudicatio sequuta non foret, ut observant *Merlin. Pignatell. controv. forens. cap.27. n.7., & seq., Rot. dec.872. n.3. cor. Seraph., dec.300. n.2., & 3., & dec.530. n.12. post Cenc. de Cens., dec.208. n.18. par.5. tom.1., dec.6. n.9. part.11., & dec.20. n.20. par.18. recen.*

Præcipue quia Marchionissa Ruspuli in excomputationem, seu diminutionem d. ratæ Capitalis Cambii recepe-
5 rat rem, quæ de sui natura erat omnino fructifera, ac insuper in Instrumento adjudicationis ejus favore adjecta fuerat expressa evictionis promissio una cum obligatione omnium damnorum, & interesse; In his enim terminis eo fortius sequuta evictione rei, quæ in solutum adjudicata fuerat, reviviscere debebat hujusmodi Cambium, & reproducere fructus si non tanquam a Cambio provenientes, certissime tamen loco damnorum, & interesse promissorum actione ex empto; juxta dispositionem *Text. in leg. Si prædium Cod. de eviction., leg. Si tradit Cod. de action. empt., Card. de Luc. de Cens. disc.15. n.3., Surd. dec.266. n.4., Rot. dec.106. n.7. par.17. recen., dec.1068. n.27., & dec.1095. n.3. cor. bon. mem. Lancett.*

Et hinc inutiliter replicabatur, quod hæc omnia procedere tantum possent, quatenus ageretur de adjudicatione facta per simplicem Partium voluntatem, non autem quando, ut in casu, agitur de adjudicatione facta auctore Prætore, cum in hoc themate, si ex post sequatur evictio rei adjudicatæ, nihil imputari possit ipsimet debitori, qui solummodo teneretur ad præstandum pretium rei evictæ, non vero ad fructus illius; juxta *Text. in leg. Si ob causam Judicati* 13. *Cod. de evict.*, de quo *Bald. ante n.1. vers. nam evictione sequuta, & Burgund. de Eviction. quæst.34. n.3.*

Siquidem distinctionem huj[illegible] nullam in Jure subsistentiam habere Dominis visum fuit; Cum nulla sit dispar ratio, cur in deliberatione, seu adjudicatione voluntaria debeantur etiam fructus post reviviscentiam Cambii, non autem in adjudicatione facta cum mandato Judicis; nam in utroque casu evictio supersequuta dicitur ex facto, & culpa debitoris, qui bona deliberata, seu adjudicata præcedenter obliga-
6 verat. Ac proinde sicuti sine prorsus difficultate fructus debentur in casu resolutæ adjudicationis procedentis ex facto voluntario debitoris, ita debiti dici debent in alio consimili casu adjudicationis judicialis post d. sequutam evictionem, ut ex identitate rationis de-
7 sumendo argumentum in puncto; *Alexand. cons.11., Signorol. cons.73., Tiraquell. de utroque retract. §.1. Gloss. 14. n.13., Mangil. de Evict. quæst.78. n.21., Gratian. discept. forens. cap.4., Surd. dec.266. per tot.*

Nec facit in oppositum adductus *Text. in leg. Si ob causam* 13. *Cod. de evict.*;
8 Cum in substantia in dicto Textu, non aliud legatur, nisi quod res vendita in causa Judicati, non possit per debitorem evinci, & si ab alio evincatur, quod ipsemet debitor de evictione teneatur, & hæc, ut est clarum, nil penitus commune habent in casu.

Baldus vero, & *Burgund.* mox supra allegati tantum abest, quod firment ali-
9 quid in contrarium, ut potius mirifice ad intentum concludant; dum primus expresse dicit, quod in adjudicatione judiciali, sequuta evictione, pretium solutum, & usuræ repeti possunt, ibi -- *Et petiit etiam usuras* -- Et secundus similiter, quod in evictionis eventum ad pretium, ejusque usuras possit debitor conveniri: Et hoc apprime intellexerunt Domini firmare; dum sequuta evictione fundi adjudicati, ad sortem, & fructus patrimonium Ursinum condemnandum putarunt.

Quin possit convolari ad asilum, quod cum evictio processerit ex causa debiti anterioris Hyppoliti, non liceat Actoribus pro emendatione evictionis agere adversus patrimonium dd. Fratrum de Ursinis. Est etenim in prom-

ptu

ptu responsio, quod Antonia Pepuli immediata hæres memorati Hyppoliti, qui per prius enuntiatam Villam *de Pisciarelli* amiserat ex adjudicatione sequuta propter debita propria supradictorum Fratrum, poterat sine dubio contra eosdem Fratres actiones dirigere pro relevatione damnorum; Et per consequens consimili prorsus actione possunt in hodierna actitare Emus D. Cardinalis, & Princeps de Ruspulis uti hæredes mediati ejusdem Antoniæ; Cum nota sit Juris regula, quod actio-
10 nes defuncto competentes transeunt tam active, quam passive in omnes ipsius sive immediatos, sive mediatos hæredes, ut statuit Imperator in *Proœm. Auth. de jur. jur. a morient. præstit.*, *in leg. hæres in omne ff. de acquirend. hæred.*, *& in leg.2., & 3. ff. de bonor. possess.*, *Decian. cons.281. n.5.*, *Bursat. cons.412. n.18. lib.4.*, *Rot. in Alatrina Immissionis 29. Aprilis 1735. §. Ratio in med. cor. R. P. D. meo Millino*.

Ex his descendendo ad examen alterius crediti, quod ex Juribus ejusdem Antoniæ consequi intendunt iidem moderni Principes Ruspuli, res pariter expedita videbatur, ex quo cum prædicta Antonia Pepuli in omni solutionum actu translativas a Creditore Cambii reportaverit cessiones, in consequentiam descendit, quod quemadmodum
11 ipsa uti Cessionaria potuisset agere contra bona Ducis Flavii, & Principis Lelii de Ursinis debitorum pro hujusmodi crediti consecutione; ad *Text. in leg. Emptor Cod. de hæred., vel action. vendit.*, *Cenc. de Cens. quæst.104. n.9.*, *Merlin. de Pignor. lib.4. quæst. 132. n.2.*, *Olea de Cess. Jur. tit.6. quæst.4. n.3.*, *Rot. dec.440. similiter n.3. par.14. recen.*, *dec.16. n.6. tit. de Reb. cred. coram clar. mem. Card. Falconer.*, *& in Romana Liberationis a molestiis 4. Junii 1731. §. Validitate. cor. bon. mem. Gamaches*. Ita hoc idem permissum esse debet Emo D. Cardinali, & Principi Fratribus de Ruspulis uti mediatis hæredibus ejusdem Antoniæ ex Persona Francisci Mariæ eorum Patris, ob illud alterum satis notum principium,
12 quod hæres hæredis dicitur verus Testatoris hæres, & experiri potest omnia illa Jura, quæ eidem Testatori competere potuissent, ut præter supra deducta disponunt *Text. in leg. Hæredis appellatione 65.*, *leg. Sciendum 70.*, *&* *leg. Hæredis 170. ff. de verbor. signif.*, *& leg. final. Cod. de hæred. instit.*, *Rot. dec.227. n.2. part.14. rec.*, *dec.6. n.2. tit. de usur.*, *& dec.61. in Miscell. cor. clar. mem. Card. Falconer.*, *& in Romana Hæreditatis Principissæ de Buccro super reversione 14. Martii 1735. §. Finali cor. Me*.

Minime obstante, quod cessiones reportatæ ab eadem Antonia dijudicandæ sint uti extinctivæ, & ineptæ per consequens ad agendum; hoc enim procedere posset, quoties Antonia pro-
13 prium debitum extinxisset, quo casu cessiones ab ea reportatæ resolverentur utique in cessiones extinctivas, seu simplices quietantias, & in his terminis loquuntur authoritates pro parte patrimonii Ursini congestæ; ast res diversimode in casu nostro se habet, dum Antonia Pepuli non proprium extinxit debitum, neque Hyppoliti, cujus ipsa erat hæres, sed quidem debitum Ducis Fla-
14 vii, & Principis Lelii de Ursinis; in quibus sane terminis nulla potest suboriri dubietas, quin tales cessiones sint translativæ, & aptæ ad agendum contra quoscunque pro hujusmodi debitis obligatos; *Leg.1. ff. de oblig.*, *& leg.1. Cod. de his, qui in prior. loc. succed.*, *Duard. de Cens. §.1. quæst.7. n.43.*, *& sequen.*, *Card. de Luc. cod. tit. disc.31. n.3.*, *& 14.*, *Rot. dec.350. n.14. cor. Priol.*, *dec.354. n.4. cor. Rmo Crispo*, *dec.4. n.11.*, *& 12. de fidejuss. coram Card. Falconerio*, *in Perusina Census 13. Martii 1734. §. Recognitum coram R. P. D. meo Millino*, *& in Fanen. Liberationis a molestiis 1. Julii 1735. §. Non relevante coram R. P. D. meo Busso*.

Constabilita existentia integri Cambii favore Principum de Ruspulis, quod in totum ascendit ad summam scutorum 4361. 77. habito respectu nedum ad originarium Cambium scut.2000., verum etiam ad fructus usque modo decursos, & ad alias pecuniarum summas ab eodem Antonia Pepuli solutas, ut ex calculo colligebatur; in cassum obji-

objiciebant ex eo esse demendam summam scutor.500. solutam anno 1720. Principi Francisco Mariæ Rufpuli per Josephum Ambrosii, & alia scut.1000. soluta a patrimonio Ursini in causam legati ab eadem Antonia Pepuli relicti favore Caroli Francisci Paciani.

Etenim partita scut.500. cessit in expressam, & explicitam causam fructuum tunc in majori summa decursorum, ut clare probat Instrumentum transactionis initæ inter eundem Ambrosii, & Principem Rufpuli, ac proinde cum hujusmodi solutio ha-
15 beat suam causam expressam, non est referibilis ad aliam conventioni Partium diversam, atque contrariam, *Card. de Luc. de Camb. disc.30. num.9.*, *Rot. dec.329. n.6. cor. Bich.*, *dec.190. n.9. cor. Cels.*, *dec.65. num.7. cor. Caprar.*, *& in Interamnen. Censuum 21. Martii 1732. §. Quandoquidem cor. R. P. D. meo Nunez.*

In nihilum adversante, quod Princeps Rufpuli recipiens d. summam in causam fructuum cessit omnia sua Jura eidem Ambrosii; unde illicitum dicebant esse eam iterum expostulare; dum hujusmodi objectum illico corruit ex lectione transactionis prædictæ, in qua idem Princeps recipiendo dd. scut.500. sibi illæsa præservavit omnia Jura agendi, & consequendi universum creditum sortis, & fructuum contra quæcunque bona debitorum; & sese ulterius obligavit restituere dd. scuta 500. memorato Ambrosii, postquam ipse satisfactus fuisset de sorte, & fructibus sæpedicti Cambii: unde posita tali præservativa Jurium, dubitari non potest, quin hodie præenuntiati Principes Rufpuli agere possint pro consecutione totius integri crediti, ex quo reserva-
16 tionis natura ea est, ut Jura, & actiones reservantis illesæ penitus maneant, & exerceri queant eodem prorsus modo, quo antea experiri, & exerceri valebant; ad sæpe firmata per *Rotam dec.1012. n.8. cor. Emer. Jun.*, *dec.886. n.24. cor. bon. mem. Lancett.*, *& dec.10. n.6. tit. de Offic. Ordin. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Demum nec supradictum creditum visum est diminutum propter alteram solutionem scut.1000., quam Carolo Francisco Paciano fecit patrimonium Ursinum; nam solutio isthæc excomputata remansit in mandato, A. C. in causam fructuum decursorum, prout in tali casu excomputari debebat ex notissimis Juris principiis, ex quibus habetur, quod existente simul credito sortis,
17 ac fructuum, prius in causam fructuum, quam sortis censeri debet solutio; ad *Text. in leg. In iis vero §. Imperator ff. de solution.*, *Rot. dec.243. n.15. par.14. recen.*, *& dec.1180. n.7. cor. Emer. Jun.*, *& dec.15. n.11. sub tit. de Cens. cor. clar. mem. Card. Falcon.*

Et ita utraque Parte strenue informante responsum fuit &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE ROMANTIIS SUPER LIBERATIONE A MOLESTIIS.

Veneris 13. Martii 1739.

ARGUMENTUM.

Omissio descriptionis stabilium, mobilium, jurium, & actionum operatur nullitatem Inventarii, quod propterea non impedit confusionem actionum.

SUMMARIUM.

1 *Idem est Inventarium non conficere, ac nulliter conficere.*
2 *Heres heredis est heres Testatoris, ejusque personam tam active, quam passive in totum repræsentat.*
3 *Ad Inventarii perfectionem exigitur nedum integra stabilium, & mobilium descriptio, sed etiam accuratissima eorundem mobilium adnotatio.*
4 *Ad legalitatem Inventarii supplendam heres debet probare omnimodam Testatoris obærationem.*
5 *Quicunque præsumitur habere mobilia, proindeque eorum descriptio omissa vitiat Inventarium.*
6 *In Inventario omnia reperta in hereditate describenda sunt cum suis præcisis qualitatibus;*
7 *Maxime ob interesse Creditorum habentium Jura Legatariis potiora.*
8 *Legatarius debet legatum accipere de manu heredis.*
9 *Inverisimilia non sunt præsumenda.*
10 *Possessio stabilium hereditario titulo ca-*

capta probat contra hæredem, ejusque Successores d. bona reperta fuisse in hæreditate defuncti;

11 *Præcipue si possessio capta fuerit prævia Judicis sententia*.

12 *Evictio secuta post confectionem Inventarii non excusat hæredem, qui bonorum evictorum descriptionem omisit*.

13 *Ex totali omissione stabilium, mobilium, jurium, actionum oritur nullitas Inventarii, quæ excusaretur ab omissione alicujus dumtaxat stabilis*. & num.21.

14 *Ex dicta totali omissione inducitur positivus dolus exclusivus bonæ fidei*.

15 *Negligentia Procuratoris in omittendo nocet Principali*;

16 *Maxime si negligentia sit totalis; veluti quando nihil prorsus descripsit in Inventario præter legata*.

17 *Centenaria supplet defectus respicientes formam, & extrinsecas Solemnitates Inventarii*;

18 *Non vero substantiam in describendo res hæreditarias*.

19 *Creditor tribuere nequit beneficium Inventarii ei, qui illud revera non habet*.

20 *Acquiescentia non nocet Creditori jus suum ignoranti*,

22 *Nullitas Inventarii confundit actiones, & hæredem obligat de proprio ad onera hæreditaria*.

DECISIO CXXXVIII.

CUm Marchiones de Coccapanis pro emendatione evictionis Prædii *Cauriane* obtinuissent mandatum tam contra bona hæreditaria Jo:Baptistæ de Romantiis evicti Prædii venditoris, quam contra bona March. Thomæ de Magnanis uti fidejussoris, ac subinde reportassent ab hoc nostro Sacro Auditorio etiam *Exequatur* adversus bona propria March. Pauli de Magnanis mediati hæredis dd. Jo: Baptistæ, & Thomæ ad formam decisionis ab R. P. D. meo Nunez evulgatæ die 2. Junii anni præterlapsi, idem March. Paulus recursum habuit ad Signaturam Justitiæ, a qua reportata adversus d. *Exequatur* commissione cum clausula *si quid exequendum*, eaque mihi directa in hodierna Audientia proposui dubium -- *An exequatur contra bona propria March. Pauli sit. exequendum* -- Cui Domini *Affirmative* respondere minime hæsitarunt.

Et quidem prætermisso examine quoad mandatum relaxatum contra bona hæreditaria March. Thomæ de Magnanis, quia super hoc nulla aderat inter Partes controversia, dum idem Marchio Paulus, ob deficientiam Inventarii bonorum ejusdem Thomæ, ultro sese offerebat d. mandati executionem subire in bonis propriis; respectu vero alterius mandati contra bona hæreditaria Jo: Baptistæ de Romantiis relaxati pro evictione Prædii principaliter obligati, super quo unice versatur, nulla pariter cadere poterat difficultas, quin hoc etiam mandatum exequendum esset contra bona propria ejusdem Marchionis Pauli de Magnanis; licet enim Æneas Magnani Auctor ejusdem hæreditatem Jo: Baptistæ de Romantiis adire professus fuerit cum beneficio legis, & Inventarii, nihilominus cum de Inventario postmodum confecto ob ejus patentissimam nullitatem nulla ratio haberi possit, profecto præservare non valet bona propria ejusdem March. Pauli, illaque eximere ab executione dicti mandati;
1 quia Inventarium nulliter confectum perinde habetur, ac si factum nullo unquam modo fuisset, ut tradunt *Bald, in leg. fin. Cod. de Jur. delib.*, *Card. de Luc. de hæred. disc.21, num.3.*, *Rot. dec.30. n.29. cor. Priol*, *dec.175. n.2. cor. Herrer.*, *dec.835. n.1. cor. Lancett.*, *& in Nullius, seu Farfen. Salviani 5.Maii 1732. §.Agnita cor. Illmo D. Corio*.

Quod sane procedere visum fuit, etiamsi March. Paulus non sit hæres mediatus d. Jo: Baptistæ, sed hæres hæ-
2 redis; nam regulare est quod hæres hæredis dicitur defuncti hæres, istiusque personam sive mediate, sive immediate in universo illius Jure activo, & passivo repræsentat; per *Text. in leg. hæredis appellatione 65.*, *leg. sciendum 70.*, *leg. hæredis 170. ff. de verb. signif.*, *& leg. fin. Cod. de hæred. instit.*, *Peregr. de fideicom. art.33. n.15.*, *Rot. dec.87. n.9.*

n.9. par.12., & dec.514. n.20., & 21. par.19. recen., & *in Romana Cambii 6. Martii 1739. §. Ex his cor. Me*, & *firmat decisio in præcedenti instantia evulgata ab R.P.D. Nunez 2. Junii anni proximi præteriti §. Et sane*, & *§. Respectu vero*.

Nullitas autem hujusmodi Inventarii in dubium deduci minime poterat, dum ex oculari ipsius inspectione illico deprehendebatur; Cum in eo nil aliud descriptum legatur, nisi quædam Legatariorum notula, absque eo quod in eo reperiri possit ulla descriptio bonorum, mobilium, stabilium, pecuniarum, fructuum, jurium, aliarumque rerum ad defunctum spectantium;
3 quando de cætero absolutissimum in Jure est, quod Inventarium ad sui perfectionem exposcit nedum integram bonorum stabilium descriptionem, sed etiam accuratissimam mobilium adnotationem, ad hoc, ut perfecte cognoscatur quid, & quantum fuerit repertum in hæreditate defuncti, ut notant *Bald. cons.236. n.4. lib.3.*, *Rolan. consil.73. n.4.*, & *seqq. lib.2.*, *Phanucc. de Invent. part.3. n.32.*, *Palm. Nep. allegat.192. num.16.*, *Rot. dec.282. num.7. par.19. recent.*, *dec.80. n.16. cor. Arguel.*, *dec.951. n.8. cor. Lancett.*, & *in Firmana Immissionis 2. Maii 1732. §. Illud relevante cor. Emo D.*, *Card. Rezzonico*.

Absque eo quod nullitas hujus Inventarii evitari possit, vel quia Joannes Baptista ingenti ære alieno pressus decessit, vel quia in hæreditate defuncti nulla reperta fuerunt mobilia, vel quia stabilia aut penes tertios extabant, aut per immediatas evictiones de hæreditate esse desierint, ac propterea nil penitus in hæreditate aderat, quod esset describendum; Sed hæc om-
4 nia in vanum cesserunt; nam quoad ingens æs alienum, quod contractum dicebatur a defuncto, animadversum fuit, quod omnia documenta ad hujusmodi effectum producta probare tantum poterant summam rei familiaris angustiam defuncti, non autem omnimodam ejusdem obærationem signanter ad effectum supplendi defectum legalitatis Inventarii; ut considerat *dicta decisio R. P. D. mei Nunez §. Singula*.

Inexistentia vero mobilium in ipsius hæreditate inutiliter apponebatur; quippe quia in hujus objecti eversionem urgebat juridica præsumptio, quod dictus Jo: Baptista Romantius, utpote vir nobilis habuisset in ejus hæreditate tot mobilia, & suppellectilia, si non ingentis pretii, & summæ æstimationis, saltem tamen illa, quæ ad ejus usum, & cultum humanum erant penitus necessaria, quorum existentia
5 penes quemcunque virum sicuti de Jure omnino præsumitur, ita horum omissa descriptio pernecesse influit in Inventarii nullitatem; ut in puncto firmat *Rot. dec.658. n.3. par.19., dec.728. n.21.*, & *dec.835. n.7. cor. bon. mem. Lancett.*, *dec.153. n.16. cor. bon. mem. Herrera*, *dec.16. n.6. cor. bon. mem. Kaunitz*, & *in Anagnina Dotis*, & *Augumenti 27. Aprilis 1716. §. Verum cor. bon. mem. Cerro*.

Non subsistente responsione, quod mobilia ad d. defunctum spectantia tradita esse potuissent propriæ famulæ præventive, ac ante confectionem Inventarii, tanquam eius legata; Placuit enim responsio, quod cum ista mobilia ad hæreditatem Jo: Baptistæ Romantii indubitanter spectarent, non poterat Æneas illius hæres citra Inventarii nullitatem ipsorum descriptionem omittere, cum ea omnia, quæ sunt de
6 hæreditate defuncti debeant indispensabiliter describi in Inventario cum suis præcisis qualitatibus, ex firmatis per *Rot. dec.597. num.4. par.4. tom.1.*, *dec.279. n.13. par.10.*, *dec.31. num.1. par.13.*, & *dec.82. n.6. par.14. recen.*, *dec.38. n.4.*, & *dec.149. n.1. cor. bon. mem. Lancetta*. Præcipue propter in-
7 teresse Creditorum ipsius Jo: Baptistæ, qui potiora habent Jura respectu Legatariorum; *Roland. cons.73. n.27. lib.2.*, & *de Invent. quæst.108. per tot.*, *Castill. contr.30. n.29.*, *Rot. dec.241. n.18. cor. Cerro*, *dec.1108. n.21. cor. Lancett.*, & *d. decis. R.P.D. mei Nunez §. Singula*.

Minus quoque suasibile fuit Dominis, quod eadem famula potuisset asportare dicta mobilia, & schedulas pignorum ante ejusdem Inventarii con-

confectionem, nam hujusmodi asportatio nunquam probata fuit, & ideo præsumi non poterat, quod Æneas hæres supradicti Jo: Baptistæ jam plene conscius de dd. mobilium existentia in hæreditate permittere voluerit, ut famula vilis de cætero conditionis, arbitratu proprio, & de facto occupasset, atque e domo defuncti amovisset mobilia,
8 aliasque res, quas de Jure nonnisi a manibus ipsius Æneæ, uti hæredis, recipere poterat, ut docent *Bart. in leg. si Patronus §. Fin. ff. ad Trebell.*, *Honded. consf.28. n.12. lib.1.*, *Castill. consil.157. n.17. lib.1.*, *Rot. dec.308. n.10. par.10.*, *& dec.118. n.8. par.14. rec.*, *& dec.1186. n.52. cor. bon. mem. Molines*. Quamobrem cum asserta asportatio
9 nimis prorsus inverisimilis cognoscatur præsumendum non est eam de facto sequutam fuisse, juxta firmata per *Rot. dec.282. n.10. par.11.*, *dec.139. n.13. par.12.*, *dec.381. n.9. par.13.*, *& dec.143. n.10. par.16. rec.*, *dec.715. n.18. cor. Coccin.*, *& dec.683. n.11. cor. bon. mem. Molines*.

Pro eo enim, quod attinet ad ass. inexistentiam stabilium, hæc insubsistens in facto omnino apparuit: Siquidem ipsorum existentia desumebatur ex lectione Testamenti ipsius Jo: Baptistæ Romantii hæredem universalem instituentis d. Com: Æneam *in tutti gl'altri suoi Beni, Mobili, Immobili, e Semoventi*, qui hujusmodi institutionis titulo suffultus immediata die post obitum sui Auctoris, ac per duos menses ante confectionem Inventarii vigore mandati Judicis de immittendo, realem, & corporalem possessionem duorum prædiorum hæreditariorum, nempe *la Palazzina*, *e le Organe* apprehendit; Similis enim possessio capta a dicto Co:
10 Ænea titulo hæreditario optime probat contra ipsum suosque successores eundem Jo: Baptistam supradicta stabilia in sua hæreditate, & Patrimonio reliquisse, *Imol. in leg. a D. Pio §. Sic quoque n.22. ff. de re judic.*, *Natt. consf.654. n.4. & seq.*, & firmat *d. decis. R. P. D. mei Nunez §. Afferebatur*.

Ulterius licet subinde coram eodem Judice, qui mandatum de immittendo concessit comparuisset Com: Dionysius Castelli, ac circumscriptionem petiisset supradictæ possessionis captæ a d. Com: Ænea sub fundamento, quod ipse eadem prædia possideret conductionis titulo ad livellum, adhuc tamen laudatus Judex duas protulit Sententias definitivas, in quarum prima manutentionem concessit Co: Æneæ hæredi Testamentario præfati Jo: Baptistę super Prędio *delle Organe*, & in altera eandem manutentionem concessit dicto Dionysio Castelli Conductori locatione du-
11 rante super altero Prædio *della Palazzina*; Ex his enim Sententiis nedum confirmatum remanet, quod Prædium *delle Organe* hæreditarium esset d. D. Jo: Baptistæ, sed etiam alterum Prædium *della Palazzina* quoad dominium, & proprietatem, licet non quoad usumfructum propter durationem conductionis factæ ad livellum dicto Co: Castello; ex traditis per *Peregr. de fideicom. art.44. n.20.*, *Rot. decis.678. n.5. cor. bon: mem: Lancetta*, & firmat etiam d. Decis. R.P.D. mei Nunez.

Spreta responsione, quod hujusmodi prædia postmodum fuerint evicta, Nam hujusmodi evictio evenit longe post confectionem ass. Inventarii, & ideo cum de tempore ejusdem confectionis indubitanter aderant dicta duo Prædia, eorum per consequens descriptio impune omitti non poterat: Ulterius animadversum fuit, quod dd. evictiones
12 processerunt a voluntariis Bonorum dimissionibus per d. Co: Æneam expletis, & quidem posterioribus confectioni hujusmodi allegati Inventarii, ac proinde multo minus attendi poterant ad excusandum hæredem ab illorum omissa descriptione, ut observat *d. decis. R.P.D. Nunez §. Et denique*.

Firmata igitur stabilium quoque existentia, frustra dicebatur, quod eorum
13 omissio nullitatem Inventarii non causet, cum occultari nequeant, neque inducat in hærede malam, fidem sine qua Inventarium de nullitate redargui non potest; Siquidem cum hujusmodi nullitas non eruatur ex omissa dumtaxat descriptione stabilium, sed totius penitus substantiæ hæreditariæ nempe Mobilium, Jurium, actionum, aliarumque rerum defuncti; in his terminis locum non

non habet regula, quod defectus alicujus stabilis inventarium non vitiet, dum ex totali hujusmodi omissione Stabilium, Mobilium, omniumque aliarum rerum insanabilis oritur nullitas ipsius Inventarii, quæ nullo pacto valet evitari, ut firmat *Rot. decis.835. n.18. & seq., & dec.1016. n.22. coram bon. mem. Lanetta*, & firmavit etiam *supradicta Decis. R. P. D. mei Nunez §. final.*

Et hac eadem ratione corruit etiam ass. bona fides, quæ impingitur Com. Æneæ; Quandoquidem quidquid esset, si præsens quæstio versaretur super omissione unius, vel alterius stabilis, hoc unum pro comperto Domini habuerunt, quod cum Æneas omiserit describere nedum stabilia, sed universam prorsus substantiam hæreditariam, in
14 eo statim excluditur bona fides, quinimo, cum omiserit facere id, quod de Jure facere debebat, & quod observandum in confectione Inventarii ab eodem Jure præscribitur, dicitur illico inductus positivus dolus bonæ fidei exclusivus; ut per *Text. in leg. contra legem ff. de legibus, leg. dolus ff. mandati* tradunt *Honded. cons.34. n.24. lib.1., Rot. dec.263. n.3., & dec.1038. n.53. & 85. cor. bo. me. Molin.*

Excusari pariter nec potuit nullitas sub altero prætextu, quod hujusmodi Inventarium confectum non fuerit per ipsum Æneam hæredem, sed per Procuratorem ab eo specialiter electum, cui propterea adscribendæ sunt supradictæ omissiones, non autem culpæ, & dolo memorati hæredis; Etenim, ultraquamquod negligentia Procuratoris
15 in omittendo, quidquid sit in committendo, nocet absque dubio ejus Principali, per ea quæ tradunt *Bald. in cap.1. ut lite non contestata, Surd. decis.181. n.3., Rot. dec.231. n.22., & decis.299. n.1. part.18. rec., dec.75. n.1. & 4. coram Gregor., dec.594. n.13. cor. Emerix Jun., dec.72. n.9., & dec.306. n.28. cor. Rmo Crispo*; Cessat omnis difficultas, quia quidquid pariter esset, si Procurator ad hereditatem adeundam constitutus cum beneficio Legis, & Inventarii aliquas res hæreditarias in eo describere omisisset, prout loquuntur Auctoritates congestæ ex parte Marchionis Pauli Magnani; profecto ubi Procurator in totum defecit, nil penitus in Inventario describendo, nisi quædam le-
16 gata, factum Procuratoris adscribitur culpæ ipsius Principalis, qui Procuratorem minus idoneum, & diligentem elegit; juxta doctrinam *Panormit. in cap.1. n.16.*, ut lite non pendent. *Text. in cap. qui per alium de reg. Jur. in 6., Gloss. final. in leg. si Procurator 11. ff. de dol. mal., & met. except., Rot. dec.532. n.12. part.19. rec., & dec.1038. cor. bo. me. Lanetta.*

Quibus ita constabilitis frustra iterum insistebatur super centenario temporis cursu a die confecti Inventarii, quo mediante dicebatur, inallegabiles esse omnes exceptiones contra dictum Inventarium, adjuncta præsertim ipsius observantia, propter Creditorum taciturnitatem; Etenim quoad centenarium temporis lapsum placuit respon-
17 sio, quod hujusmodi temporis decursus supplere quidem posset defectus respicientes formam, aliasque extrinsecas solemnitates præscriptas, *in leg. final. Cod. de Jur. deliber.*, circa modum
18 faciendi Inventarium; Nunquam vero supplere poterat defectus substantiales ejusdem Inventarii, in quo nihil descriptum fuit; quod indubitanter spectabat ad hæreditatem defuncti, ut optime distinguendo tradunt in puncto *Capiblanc. de Offic. Baron. to.1. pragm. 11. n.148.*, cum aliis relatis per *Rot. in Romana, seu Ferrarien. Cambii 30. Januarii 1711. §. Minus cor. clar. mem. Card. Scotto.*

Et hinc nullius quoque momenti apparuit ass. observantia dicti Inventarii deducta ex Creditorum taciturnitate: Nam, præterquamquod hujusmodi taciturnitas probata non fuit, & quatenus probata fuisset, nil tamen relevaret, quia in Creditoris potestate repositum
19 non est quem facere hæredem cum beneficio Inventarii, quoties vere non est, ut considerat *Rot. decis.161. n.18. cor. Dunoz. Sen.*; Animadverterunt Domini, quod hujusmodi Inventarium usque adhuc nunquam in lucem prodierat, & hodie solum productum fuit a March. Paulo Magnani ad effectum se

se

se eximendi ab executione in bonis propriis; Unde cum Marchiones de Coccapanis modernis temporibus eorum Jura exercere valuerint contra heredes Jo: Baptistæ pro emendatione passæ evictionis, dici sane non potest, quod per eorum acquiescentiam approbaverint d. Inventarium, quod antea im-
20 pugnare nequiverunt, quodque hodie uti nullum impugnant, cum factus hodie fuerint locus exercitio intentatæ illorum actionis, ex notatis per *Rocc. disp.*71. *num.*45., *Rot. decis.*260. *n.*22. *part.*13.; *dec.*542. *n.*14. *part.*18. *rec.*, *& dec.*1086. *n.*14. *cor. Lanceet.*

Inapplicabilis demum apparuit præsenti hypothesi pęna dupli, quę hęredi male Inventarium conficienti a Jure infligitur, quia hujusmodi pęna, quidquid esset si ageretur de aliquo particulari defectu ipsius Inventarii, locum sane non habet, ubi ejusdem defectus,
21 & nullitas provenit ex omissa descriptione totius hęreditatis, sed subintrat in his terminis pęna nullitatis Inventarii, ut pręceteris firmat *Rot. dec.*1038. *n.*119. *cor. Molin.*, quę quidem nullitas eo ipso operatur, ut hęres ratione
22 confusionis bonorum condemnandus sit in propriis bonis pro adimplemento obligationum defuncti; ex firmatis per *Rot. decis.*835. *num.*1. *coram bon. mem. Lancetta*.

Et ita &c. utraque parte &c.

ROMANA, SEU SAVONEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 16. *Martii* 1739.

Argumentum habes in Decision.CXXXII.

SUMMARIUM.

1 *Vocatis debetur immissio*, & n. seq.
3 *Prælatio cadere nequit nisi inter personas jus habentes in eo, in quo eadem locum habet.*
4 *Nomine successorum, & descendentium masculorum veniunt tam masculi ex masculis, quam masculi ex fœminis.*
5 *Vocatis remotioribus, & minus dilectis vocati eo magis præsumuntur proximiores, & magis dilecti.*
6 *Ob existentiam masculorum deficit conditio* si sine filiis *præcipue si restricta sit ad tempus mortis gravati.*
7 *Non simplex verborum cortex, sed tota dispositionis substantia est inspicienda.*
8 *A Theorica Oldradi receditur ex contemplatione agnationis artificialis orientis a vocatione masculorum tam ex masculis, quam ex fœminis;*
9 *Prout pariter ex constitutione Primogeniture, quæ de sui natura est transitoria ad quoscunque vocatos;*
10 *Et ex ordinatione fideicommissi perpetui.*
11 *Per conjecturas receditur a Consil. Oldrad., quæ leviores sufficiunt, ubi agitur de fideicommisso ascendentali.*
12 *Votum conservandi agnationem artificialem est conjectura fortior, quam votum conservandi naturalem;*
13 *Et ex ea sola receditur a dicto Consilio Oldradi;*
14 *Quod etiam suadet digressus ad plures gradus substitutionum;* & n.18.
15 *Præcipue si non per unicam orationem appositus fuit, sed separatim, ac independenter a conditione* si sine filiis, *& per verba perpetuitatem includentia;*
16 *Præsertim repetita in omni gradu substitutionum.*
17 *Voluntas Testatoris ita semper est interpretanda, ut plenum sortiatur effectum.*
19 *Prohibitio detractionum expressa in capite, & oratione separata est conjectura potentissima pro recedendo a dicto Consilio.*
20 *Majoratus Hispaniæ sunt perpetui, & incompatibiles cum Theorica Oldradi.*
21 *Testator præsumitur voluntatem suam conformare cum dispositione juris loci, in quo Testamentum condit, etiamsi sit forensis;*
22 *Quod procedit etiam quoad bona alibi existentia.*
23 *Verba* in tale caso *destituta dictionibus taxativis non restringunt vocationem substitutorum ad præcisum tempus obitus primorum hæredum;*
24 *Maxime si Testator gradatim, & successive omnes lineas vocavit.*
25 *Diversitas casuum diversitatem dispositionis inducit.*
26 *Expressæ, & claræ Testatoris voluntati vis facienda non est per extraneas interpretationes.*

27 Sub

27 *Sub vocatione filiorum masculorum in Primogenitura perpetua veniunt quoque fœminæ.*

28 *Contemplata artificiali agnatione sub vocatione* Descendentium *comprehenduntur descendentes tam per unum, quam per duplex medium fœmininum,* & num.31.

29 *Designatio Parentum stat ad indicandam originem, non ad restringendam vocationem ad Descendentes immediatos.*

30 *Vocati cum iisdem conditionibus debent eodem modo succedere.*

32 *Decisiones, in quibus diversa ratio militat, non sunt alteri casui applicabiles.*

33 *Immissio in genere denegari nequit sub prætextu non probatæ identitatis bonorum.*

DECISIO CXXXIX.

Fundamenta meæ præteritæ decisionis diei 16. Januarii proximi præteriti concedentis Camillo, & Joanni Hieronymo Fratribus de Nasellis immissionem ad bona primogenialia, vel Fideicommisso subjecta a Petro de Feis Nobili Savonensi sub novo hodie supposita examine firma robore visa sunt existentia; ac proinde putarunt Domini persistendum esse *in decisis*.

Vocatio namque dd. de Nasellis clarissime desumebatur ex litera testamentariæ dispositionis ejusdem Petri de Feis, qui ad suam, suique Fratris agnationem conservandam artificialiter unice intentus, perpetuam ordinavit Primogenituram, ad quam nedum masculos ex masculis progenitis ex Maria ejus filia, & Alexandro Conjugibus invitavit; Verum etiam in ipsorum defectum, omnes alios Descendentes masculos ex fœminis eorundem Conjugum expresse vocavit; Supposita igitur tum indubitata deficientia masculorum ex masculis dictorum jugalium per obitum Marchionis Nicolai Raymundi; tum existentia descendentiæ Camilli, & Hieronymi de Nasellis a prædictis Alexandro, & Maria Fei per medium Veronicæ, nulla in his circumstantiis ambigendi occasio iterum adfuit, quin
1 esset eisdem Fratribus de Nasellis concedenda petita immissio ad hujusmodi bona primogenialia, cum habeant, & doceant de eorum vocatione in defectum universæ lineæ masculinæ, ut firmat mea præcedens *Decisio*, quæ revidetur §.*Cum enim*.

Nec a longe quærenda est hujusmodi Fratrum de Nasellis expressa vocatio, si Testatoris dispositio in sua particulari, & propria Sede spectetur; Ipse enim disponendo de hæreditatis medietate relicta Alexandro ejus Genero, consideravit hunc præcisum casum deficientiæ masculorum ex dicto Conjugio Descendentium, & postquam ipsi deficerent, expresse vocavit Descendentes masculos ex fœminis cum prælatione majoritatis, & masculinitatis, & cum obligatione assumendi nomen, & cognomen Francisci Fei, ibi -- *E se li detti Alessandro Raimondo, e Maria Fei non averanno figliuoli del detto matrimonio maschj &c., in tal caso succeda, ed abbia da succedere il figliuolo maggiore di quelli con l'istessi patti, vincoli, e condizioni sopradette, e pigliando sempre il Nome, ed Arme di Francesco Fei, e così succeda negl'altri figli maggiori dell'altre figliuole di poi seguenti.*

Hoc ipsum quoque Testator clarius expressit in dispositione alterius medietatis hæreditatis relictæ Mariæ Fei consistentis in aliis ducatis 20. mil., in qua postquam disposuit de modo eligendi filium, vel filios masculos, & postquam consideravit casum totalis ipsorum deficientiæ, sermonem convertit ad vocationem masculorum ex fœminis per hæc verba -- *Ma se i detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea moriranno, il che a Dio non piaccia, senza figliuoli, ne altri Discendenti del detto matrimonio, ma se averanno figliuole legittime, e naturali, in tal caso ciascuno delli detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea abbino da eleggere, e nominare ciascuno la figliuola, che vorrà, le quali abbiano da succedere, e succedano nelli detti 20. mila ducati ciascuno secondo dovevano succedere i due figliuoli maschj maggiori delle dette due figliuole così elette respettive abbiano da succedere in detti beni con detto obbli-*

bligo di PIGLIARE IL NOME, ED ARME DI FEO, e con l'istessi patti, vincoli, e condizioni di sopra dichiarati nella elezione delli figliuoli della figliuola mia, e del detto Alessandro Raimondo. E se di detto matrimonio detta figliuola mia, e Genero mio non averanno altro, che una figliuola, in tal caso quella succeda, ed abbia da succedere in tutti li detti beni, ed eredità mia dopo la morte delli detti suoi Parenti COL DETTO VINCOLO, E FIDEICOMMISSO PERPETUO per il figliuolo maschio maggiore di quella, FIGLI, E DISCENDENTI DI QUELLO maschi con l'istesse prelazioni di PRIMOGENITURA, mascolinità, e maggiorità, secondo che per me è stato disposto di sopra in caso, che non ci fosse altro che un figlio maschio al tempo della morte del detto Alessandro, e figliuola mia — Ex hac igitur tam clara, & literali dispositione perspicuum redditur, Testatorem prius voluisse vocare omnes masculos ex masculis, & in horum defectum Descendentes masculos ex fœminis provenientibus a Maria, & Alexandro Conjugibus, a quibus cum innegabiliter descendant Fratres de Nasellis, nulla Juris ratio expostulat, ut ipsis de-
2 negari debeat immissio, cum habeant apertam dispositionis testamentariæ assistentiam, ad tradita per *Menoch. de adipiscen. remed.*4. *n.*56., *Peregrin. de fideicomm. artic.*43., *Rot. dec.*194. *n.*1. *cor. Gregor.*, *dec.*454. *n.*4. *cor. Bich.*, *& dec.*38. *n.*1. *de fideicomm. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

In cujus comprobationem accedit quoque, quod Testator ad Primogenituras per ipsum ordinatas pro ficta, & artificiali conservatione suæ agnationis, invitavit omnes *Descendentes* Alexandri, & Mariæ tam masculos, quam fœminas, ac masculos etiam ex fœminis, cum hac tamen explicita conditione, ut masculi semper præferantur fœminis, ut pluries in ejus Testamento idemmet Testator declaravit *Preferendo il maggiore al minore, il maschio alla femmina — Servando sempre l'ordine di Primogenitura, Mascolinità — Con obbligo perpetuo, e vincolo trà li figliuoli, e DISCENDENTI di quello legittimi, e naturali, ſervandosi ſempre come ſopra ſi è detto l'ordine di PRIMOGENITURA, e Maſcolinità, preferendoſi ſempre i maschi alle femmine &c.* & alibi passim. Quoties enim Testator adeo enixe exoptavit prælationem semper masculorum supra fœminas etiam respectu Descendentium masculorum ex ipsis fœminis, pernecesse fateri oportet, fœminas quoque, & ipsarum *Descendentes* fuisse ad hujusmodi Primogenituras vocatos, ex eo quia eademmet prælatio
3 semper cadere debet inter personas habentes Jus in eo, in quo datur prælatio, ut ultra allegatos in decisione, quæ confirmatur §. *Quod autem*, tradunt *Fontanell. de pact. nupt. clauf.*4. *gloss.*9. *par.*4. *n.*131., *Salgad. in Labyr. Credit. part.*1. *cap.*3. *num.*10., & 11., *Merlin. Pignatell. controverſ. forenſ. cent.*2. *cap.*77. *num.*10., *Rot. dec.*41. *n.*2. *cor. Zaratt.*, *dec.*106. *num.*5. *cor. Cerro.*

Ad majorem demum probationem vocationis Fratrum de Nasellis ponderatum fuit; quod licet ipsi habeant suam vocationem in certa, ac propria dispositionis Sede, ac per consequens inutile prorsus sit eam desumere ex aliis circumstantiis elicitis a diversis aliis Testamenti partibus, adhuc tamen non parum ad hujusmodi effectum probandæ nempe ipsorum vocationis conducit substitutio facta in favorem Octaviani Sacco, ejusque *Descendentium* cum ordine Primogenituræ perpetuæ in casu obitus Alexandri sine filiis, & altera substitutio Jacobi Zabrera ejusque *Descendentium* cum eodem ordine Primogenituræ in altero obitus Mariæ Feæ sine filiis ex dicto matrimonio cum Alexandro suscipiendis. Respectu enim substitutionis Octaviani ita disposuit — *E se al tempo della morte di detto Alessandro Raimondo morendo quello come di sopra s'è detto senza figli legittimi, e naturali del detto matrimonio della figliuola mia, quella detta figliuola mia viva non fosse, e non sopravivesse a detto suo Marito, in tal caso li detti beni, ed eredità mia, della quale hò istituito Erede detto mio Genero senza detrazione, ne diminuzione alcuna sia, venghi, e torni*

ni ad Ottaviano Sacco Mercante &c. Nipote mio, figliuolo di mia Sorella, se a detto tempo vivo sarà, e se non al figliuolo maggiore maschio di quello legittimo, e naturale di legittimo, e carnale matrimonio nato, e procreato, il quale pigli, ed abbia da pigliare il Nome, ed Arme di Francesco Feo chiamandosi Francesco Feo, il quale avvenendo detto caso Erede mio lo instituisco nella detta metà della mia Eredità, ed alli detti Alessandro Raimondo, e figliuola mia, ed al detto suo Padre sostituisco con patto, vincolo, e con condizione, che dopo la morte di quello li detti beni, ed eredità mia, nella quale lui succederà, sia, e torni al figlio maggiore, e SUCCESSORI di quello maschi, servando sempre ordine, e grado di PRIMOGENITURA, e preferendo sempre il maggiore al minore, ed il maschio alla femmina, acciocchè detti miei beni, ed eredità sia, e siano conservati, e CONSERVATA PERPETUAMENTE NELLA DETTA DISCENDENZA con detto obbligo di pigliare detto Nome, ed Arme di Francesco Feo.

Quoad alteram substitutionem Jacobi Zabrera in casu obitus Mariæ sine filiis, & *Descendentibus* legitimis, & naturalibus tam suscipiendis ex dicto matrimonio cum Alexandro, quam ex altero postea per eam contrahendo, voluit Testator quod -- *In tal caso li detti beni, ed eredità mia senza detrazione alcuna di Legittima, Falcidia, Trebellianica, ed altra qualsisia ragione siano, venghino, e tornino, e tocchino al figliuolo maggiore legittimo, e naturale, e di legittimo matrimonio nato, e procreato di Giacomo Zebrera Nipote mio, e della detta Città di SAVONA, il quale come di sopra è stato detto avvenendo il detto caso, abbia da pigliare, e pigli Nome, ed Arme di Feo, chiamandosi Pietro Feo, il quale, venendo il detto caso Erede mio l'istituisco in detti beni, ed eredità mia, ed alla detta Maria Fea figliuola mia sostituisco con patto, e vincolo, e condizione, che morendo quello con figliuoli, e DISCENDENTI legittimi, e naturali maschj, la detta mia eredità venghi, ed abbia da venire alli figliuoli, e DISCENDENTI di quello legittimi, e naturali maschj, servando SEMPRE L'ORDINE DI PRIMOGENITURA, prelazione di grado, mascolinità, e maggiorità, ed obbligo di pigliare il Nome, ed Arme di detto Pietro Feo, e con l'istessi patti, vincoli, e condizioni apposte per me nella sostituzione dell'altra metà delli beni della detta mia eredità, a cui, come di sopra si contiene, è stato chiamato il figliuolo maggiore di Ottaviano Sacco.*

Quibus ita positis, si indubitatum est, quod tam in substitutione Octaviani
4 Sacco, quam in altera Jacobi Zabrera comprehensi dicuntur nedum masculi ex masculis ab eis Descendentes, sed etiam masculi ex fœminis, ac omnis ipsorum *Descendentia*, cum Testator Octaviano Sacco substituerit ejus filium majorem, *e Successori di quello,* ad hoc ut dicta bona conserventur *perpetuamente nella detta Descendenza*; Et Jacobo Zebrera substituerit filios & *Discendenti servando sempre l'ordine di Primogenitura, prelazione di gradi, e mascolinità, e maggiorità &c.* sub quibus fane verbis vocati censentur etiam *Descendentes* ex fœminis; juxta theoricam *Fulgosii in cons.*85. quam expendit mea præcedens decisio §. *Quæ quidem*; maxime quia in casu obitus Octaviani Sacco, ejusque *Descendentium* masculorum expresse vocavit -- *Il figliuolo maggiore della figliuola maggiore del detto Ottaviano legittimo, e naturale con l'istessi patti, vincoli, e condizioni apposte di sopra nelli figli maschj del detto Ottaviano* -- quanto magis dicendum erit, ipsum Testatorem vocare voluisse in defectum masculorum Alexandri, & Mariæ, masculos quoque ex fœminis ab eis Descendentes;
5 Nam si Testator in dictis substitutis remotioribus certe, & minus dilectis admittere voluit omnes ex fœminis *Descendentes*, a fortiori præsumendum est eosdem pariter vocare voluisse in Descendentiis eorundem Alexandri, & Mariæ sibi proximioribus, & magis dilectis juxta commune votum Parentum; ut optime observat *Ramon. consil.*15. *n.*43., & 48., *Pereg. consil.*42. *n.*2., & 5. *lib.*2., *Fusar. de Substitut.* *quæst.*

*quæst.*484. *n.*30., *Castill. de Conject. ult. volunt. cap.*9. *n.*24., *Rot. dec.*310. *n.*20. *part.*18. *recen.*, & *dec.*26. *sub n.*26. *de fideicom. cor. clar. mem. Card. Falconer.*

Supposita igitur clara, & indubitata Fratrum de Nasellis vocatione, inutili prorsus conatu iterum opponebatur, quod masculi per fœminas Descendentes non fuerint a Testatore considerati, nisi sub ea conditione obitus Alexandri, & Mariæ *sine filiis masculis*; Cum autem hæc conditio prorsus defecerit, quia ex dicto Conjugio
6 supervixit proles masculina, quæ demum expiravit in Marchione Nicolao Raymundo absque prole nuper defuncto, deficere etiam debet vocatio masculorum ex fœminis ob defectum conditionis, sub qua vocati dicebantur; eo magis quia vocatio fœminarum, seu masculorum ex ipsis ordinata non fuit quocunque tempore deficerent masculi ex Maria, & Alexandro progeniti, sed restricta fuit ad deficientiam masculorum de tempore obitus prædictorum Conjugum; juxta illa dispositionis verba -- *Ma se i detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea moriranno, il che a Dio non piaccia, senza figliuoli, ne altri Discendenti maschj del detto matrimonio* &c., *in tal caso ciascheduno delli detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea abbiano da eleggere, e nominare ciascuno la figliuola che vorrà* -- Unde cum de tempore obitus Mariæ, & Alexandri existerent filii masculi, substitutio fœminarum alligata deficientiæ masculorum de eo tempore resoluta omnino remansit juxta theoricam *Oldradi conf.*21.

Etenim Domini sedulo ponderantes non simplicem verborum corticem
7 hujuscemodi dispositionis, sed integrum ejusdem tenorem, & substantiam; juxta monitum Imperatoris in *leg. Cum virum* 16. *§.Sane Cod. de fideicomm.*, & *in leg. non aliter* 67. *§.*1. *ff. de legat.*3., *Rot. dec.*188. *n.*5. *cor. bon. mem. Lancett.*, & *dec.*1. *n.*10. *de dot. cor. Falconer.*, illico pro comperto habuerunt inapplicabilitatem supradictæ theoricæ
8 *Oldradi* ob claram, & literalem Testatoris voluntatem protrahendi usque ad ævum, si fieri posset suam artificialem agnationem satis superque explicitam per ordinationem Primogenituræ comprehensivam tam filiorum, & *Descendentium* masculorum dictorum Alexandri, & Mariæ Conjugum, quam masculorum ex fœminis in ipsorum defectum cum ordine Primogenituræ, masculinitatis, & majoritatis, & cum obligatione assumendi Nomen, & Insignia Francisci de Feis injuncta masculis, & *Descendentibus* Alexandri, & Mariæ, & masculis, & *Descendentibus* a fœminis eorundem Jugalium, ut aperte colligitur ex ea Testamenti parte, in qua Testator disposuit de portione hæreditatis relicta Alexandro -- *Se però detto Alessandro Raimondo mio Genero morirà con figliuoli, ed altri DISCENDENTI legittimi, e naturali del detto matrimonio* &c. *voglio* &c. *che il detto Alessandro Raimondo abbia, e sia tenuto di disporre dei beni della detta mia eredità, nella quale come sopra è detto, Io ho istituiti lui Erede mio nelli figliuoli comuni di esso, e della detta mia figliuola, così in quelli che SONO NATI AL PRESENTE, COME ANCORA QUELLI CHE HANNO DA NASCERE DA OGGI AVANTI in questa forma* &c. *che il detto Alessandro Raimondo abbia, e sia tenuto di eleggere* &c. *uno de figliuoli maschj legittimi, e naturali di detto matrimonio nati, e da nascere, che lui vorrà* &c., *ed a quello eletto abbia da donare, e gli doni delli detti beni della mia eredità, nelli quali lui è stato istituito Erede in somma; e quantità di* 20. *mila monete d'oro, dico* 20. *mila ducati moneta di Valenza* &c. *il qual detto figliuolo maschio così eletto* &c. *fo, istituisco, o sostituisco in detto caso a me Erede universale nelli detti* 20. *mila ducati con patto, vincolo, condizione, che egli abbia da pigliare, e pigli il Nome, ed Arme di Francesco Feo nominandosi Francesco Feo.*

In casu autem, quo hujusmodi filius sic electus decederet, voluit Testator, ut succederet alter filius masculus dd. Alexandri, & Mariæ, & sic deinceps de uno in alium cum eodem ordine primogenituræ, majoritatis, & masculini-

linitatis — *Ese lui morirà senza figliuoli &c., in tal caso li detti 20. mila ducati senza diminuzione, o detrazione alcuna di Falcidia, Legittima, Trebellianica &c. venghino, e TORNINO ALL' ALTRO FIGLIUOLO MASCHIO, che gli sopraviverà delli detti Alessandro, e Maria Fea figliuola mia, ed all'altri figli maschj di quello, servando l'ordine di Primogenitura, maggiorità, e mascolinità con obbligo di pigliare il Nome, ed Arme di Francesco Feo, e così succeda d'un fratello nell'altro maschio secondo di sopra si è detto* — & postquam dispofuit, ac statuit ordinem pro successione filiorum ad Primogenituram una cum eorum Descendentibus, ordinavit modum successionis in ea pro masculis ex feminis dd. Conjugum — *E se li detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea non averanno figliuoli dal detto matrimonio maschj come sopra, in tal caso succeda &c. il figliuolo maggiore maschio della figliuola di essi coll'istessi patti vincoli, e condizioni sopradetti, e pigliando sempre il Nome, ed Arme di Francesco Feo, E COSI SUCCEDA NELL'ALTRI FIGLIUOLI MAGGIORI DELL'ALTRE FIGLIE DI POI SEGUENTI &c. essendo la mia volontà, che li detti 20. mila ducati siano conservati per li DISCENDENTI MASCHJ di quello con detta prelazione di maggiorità, mascolinità, e Primogenitura.*

Idemque clarius elicitur ex altera dispositionis parte, in qua dispofuit de medietate suæ hæreditatis relicta Mariæ Feæ, & præcise ubi dispofuit de masculis ex fœminis, dum expressis literis vocavit ad Primogenituram masculum ex fœmina, & omnes ab eo *Descendentes* — *E se di detto matrimonio detta figliuola mia, e Genero mio non averanno altro, che una figliuola, in tal caso quella succeda, ed abbia da succedere in tutti li detti beni, ed eredità mia dopo la morte di detti suoi Parenti col detto vincolo, e fideicommisso perpetuo per il figliuolo maschio maggiore DI QUELLA FIGLI DISCENDENTI di quello maschj con l'istesse prelazioni di Primogenitura, Mascolinità, e Maggioranza &c.* Quoties ergo Testator perpetuam, ac regularem Primogenituram expresse ordinavit tam pro masculis ex masculis, quam pro masculis ex fœminis dd. Conjugum, intrare sa-
9 ne non potest theorica *Oldradi*, quæ cum perimere faciat vocationem in primis adeuntibus, incompatibilis est cum Primogenitura, quæ de sui natura transitoria est ad omnes vocatos, quousque existant, ut probat *Decisio* quæ revidetur §. *Quoniam*; Neque lo um sibi
10 vindicare potest, quando prout in casu, constat Testatorem voluisse ordinare perpetuum fideicommissum favore suorum Descendentium, constituendo Mariam Feam veluti principium, & originem, *Rot. dec.* 530. *n.* 15. *cor. Merlin.*, *dec.* 192. *n.* 15., *&* *dec.* 1136. *n.* 10. *cor. Emerix Jun.*, *dec.* 721. *n.* 16., *&* 20. *cor. Caprar.*, *in Romana Immissionis* 2. *Junii* 1728. §. *Et inde cor. R. P. D. Nunez*, *& in Asculana Fideicommissi* 6. *Maii* 1735. *cor. R̃mo P. D. Calcagnino Decano*.

Ultraquamquod præter claram Testatoris dispositionem plurimæ adsunt in præsenti casu conjecturæ, & quidem efficacissimæ, quæ pernecesse suadent recessum ab eadem theorica, & progressivitatem Primogenituræ ad omnes
11 Descendentes dd. Conjugum; & quidem licet leviores sufficerent, quia agitur de Primogenitura, seu Fideicommisso ascendentali, & de inducenda duratione favore Descendentium ab eisdem Conjugibus in extraneorum exclusionem, ut observat mea *Decisio* §. *Et quamvis*, adsunt adhuc illæ principaliores conjecturæ, quæ principem locum obtinent ad hujusmodi effectum: Siquidem Testator non valens suam agnationem naturaliter conservare, eam saltem conservare voluit artificialiter, seu civiliter per assumptionem nominis, & cognominis, & insignium de Feis, quam in omni dispositionis parte enixe præcepit, atque exoptavit;
12 Hujusmodi enim votum conservandi agnationem *artificialiter* potentius operatur, & efficacius est, ut recedatur ab eadem theorica *Oldradi*, quam si demandasset conservationem agnationis *naturaliter*; nam majus habet desiderium conservandæ agnationis ille, qui

eam supplet ubi deficit, quam qui eam naturaliter conservare potest; juxta celebre consilium *Casanat.20. sub n.29.*, de qua mea præcedens decisio §.*Adhuc tamen*.

Præter conservationem agnationis artificialiter, quæ ex se sola sufficeret ad
13 suadendum recessum a theorica *Oldradi*, ut observat *Rof. consult.40. n.9., & consult.69. n.163.* cum aliis relatis in *dicta mea decis.* §.*Ultra autem*; Ad-
14 stipulatur etiam digressus ad plures substitutionis gradus, qui innegabilis redditur ex lectione totius dispositionis testamentariæ; etenim Testator loquendo in primis de portione hæreditatis relicta Alexandro, voluit, *che morendo quello &c. senza figliuoli, ne altri Discendenti &c. in tal caso la parte, e porzione della detta mia eredità ad esso pertinente senza diminuzione alcuna &c. venghi alla detta Maria Fea de Raimondi &c.* -- In casu autem, quo Alexander decederet sine filiis post Mariam Feam, statuit, ut dicta ejus hæreditas *torni ad Ottaviano Sacco &c., se a detto tempo sarà vivo, e se non al figliuolo maggiore maschio di quello &c. torni al figliuolo maggiore, e successori di quello servandosi sempre ordine, e grado di Primogenitura, e preferendo sempre il maggiore al minore, ed il maschio alla femmina, acciocchè detti beni, ed eredità sia, e siano conservati, e conservata perpetuamente nella detta DISCENDENZA* -- Cui demum Octaviano si filium masculum non haberet, voluit Testator, *che succeda in tal caso nei detti beni il figliuolo maggiore della figliuola maggiore di detto Ottaviano &c. con l'istessi patti, vincoli, condizioni apposti di sopra*; Et si dictus Ottavianus de tempore obitus Alexandri obierit, substituit, & voluit, *che li detti beni &c. tornino al figliuolo maggiore maschio di Gabriele Zabrera con l'istessi patti, vincoli &c.*

In casu autem, quo dictus Alexander decederet cum filiis masculis, ordinavit Primogenituram pro masculo ab eodem Alexandro eligendo, qui si sine filiis obiret, jussit, quod ducata 20. mil., quæ Primogenituræ suppofuerat *senza diminuzione &c. tornino all'altro figlio maschio, che sopraviverà delli detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea figliuola mia, ED ALLI FIGLI MASCHI DI QUELLO servando l'ordine di Primogenitura, maggiorità, e mascolinità con obbligo di pigliare il Nome, ed Arme di Francesco Feo, E COSI' SUCCEDA DI UN FRATELLO NELL' ALTRO MASCHIO secondo di sopra si è detto*. Et quatenus Alexander, & Maria filios masculos non relinquerent, tunc *succeda &c. il figliuolo maggiore maschio della figliuola maggiore con l'istessi patti vincoli, e condizioni sopradette, e pigliando sempre il Nome, ed Arme di Francesco Feo, e così succeda NELL' ALTRI FIGLI MAGGIORI DELLE FIGLIUOLE DI POI SEGUENTI.*

Post hujusmodi digressum ad plures substitutionum gradus a Testatore volitos in portione hæreditatis Alexandri, innumeros alios idem Testator fecit respectu alterius portionis hæreditatis Mariæ; Siquidem decedente Maria sine filiis, *ne altri Discendenti &c., in tal caso li detti beni, ed eredità mia senza detrazione alcuna &c. tocchino al figliuolo maggiore &c., di Giacomo Zabrera &c. il quale pigli il Nome, ed Arme di Feo, chiamandosi Pietro Feo, il quale &c. Erede mio istituisco &c. con patto &c. che morendo quello con figliuoli, e Discendenti &c. la detta mia eredità venghi &c. alli figliuoli, e Discendenti di quello &c. servando sempre l'ordine di Primogenitura &c.* -- obeunte vero Maria cum filiis masculis, voluit Testator ordinare aliam Primogenituram pro masculo eligendo ab Alexandro si viveret, sin minus ab eadem Maria *con obbligo di pigliare Nome, ed Arme di Feo nominandosi Pietro Feo, e con condizione vincolo perpetuo per li Discendenti maschj di quello &c., e con li detti obblighi, e prelazioni di mascolinità, grado, e Primogenitura &c.* Deficientibus autem filiis masculis, substituit filias fœminas pro filiis masculis in posterum ex istis suscipiendis.

Demum quatenus Maria filios non suscepisset ex Alexandro, & ad alia vota convolasset, substituit filios ex isto secundo matrimonio procreatos in to-

ta ejus hæreditate, qui tamen eligi debeant ab eadem Maria, & succedant *con l'istessi patti vincoli, e condizioni, e prelazioni di maggiorità, mascolinità, e Primogenitura di sopra dichiarati nell' elezione da farsi &c.* Quibus masculis postea deficientibus succedant *le dette due figliuole, che essa eleggerà, o l'unica in caso, che non ci fosse altro che una, e li figliuoli maschj di quelle, o quella &c.* Ac tandem casu, quo Maria hæres esse non posset, instituit hæredem in tota, ac universali sua hæreditate -- *il detto Alessandro Raimondo &c. con l'istessi patti, vincoli, e condizioni per me sopra apposte &c. con l'istesse vocazioni delli detti figliuoli, e Discendenti maschj &c. o delle figliuole, o figliuole respettive, e Discendenti maschj di quelle con l'istessi obblighi di pigliare il Nome, ed Arme, e prelazioni di mascolinità, grado, e Primogenitura* -- In his enim terminis si hujusmodi Primogenitura, seu Fideicommissum expirationi subjectum dicendum esset in ipso primo ingressu propter existentiam masculorum dd. Conjugum, frustraneum penitus remansisset accuratissimum ipsius Testatoris desiderium protrahendi in remotissima tempora suam, suique fratris agnationem, pro cujus effectu innumeras fere ordinavit substitutiones, ut firmat *Decisio*, quæ revidetur §. *Ultra autem*.

Neque aliquid obstare potuit, quod hujusmodi digressus ad plures substitutionum gradus ordinatus fuerit a Testatore, vel per viam vulgaris, vel dependenter ab illa prima conditione *si sine filiis*, quo casu omnes substitutionum gradus ita dependentes habentur tantum pro unica substitutione; Quandoquidem noster Testator in corde habens modum conservandi artificialiter suam agnationem, devenit ad plures, ac tantas substitutiones in tot, tantisque diversis casibus ab eo consideratis, in
15 quibus semper repetiit Primogenituræ, & perpetui fideicommissi ordinationem, non quidem per unicam verborum orationem, sed separatim, ac independenter a prima conditione, & talibus verbis usus fuit, ut satis intelligere dederit, voluisse suam dispositionem protrahere usque ad remotissima tempora, ordinando semper perpetuam, & regularem Primogenituram. Posita igitur hac progressivitate fideicommissi, nedum statim incompatibilis redditur cum theorica *Oldradi* digressus ad plures gradus substitutionum ob enixam a Testatore volitam perpetuitatem; *Bart. in leg. Centurio n.12. ff. de vulgar., & pupillar., Surd. consil.31. n.51., Fusar. de Substit. qu.382. n.44., Rot. dec.225. n.1., & seq. par.16., & dec.581. n.13. par.19. rec., & in Bononien. Primogenituræ 16. Maii 1732. §. Et demum cor. R.P.D. Nunez*; Verum etiam si hujusmodi substitutionum series dijudicandæ essent dependentes a dicta conditione *si sine filiis*, ac de medio sublatæ per existentiam masculorum Alexandri, & Mariæ, vanum, & elusorium remaneret ejus accuratissimum studium constituendi perpetuam
16 Primogenituram, quam semper repetiit in omni substitutionum gradu favore omnium Descendentium, qui in unaquaque substitutione fuerunt considerati, ut firmat mea *Decisio §. Ultra tamen §. Eoque magis*; neque dari pos-
17 set Testatoris voluntati illa justa interpretatio, quæ semper est amplectenda, ut Testatorum vota plenum consequantur effectum; ad *Textum in leg.3. ff. de militar., Ruin. consil.45. n.14. lib.1., Rot. dec.358. n.5. cor. Gregor., dec.455. n.13. cor. Merlin., & dec.734. n.6. cor. Molines*.

Maxime quia hujusmodi gradus substitutionum repetiti fuerunt Alexandro, & Mariæ primis hæredibus institutis; & ipsismet substitutis; nam percurrendo universam Testatoris dispositionem, expresse colligitur, quod ipse instituit suos hæredes pro æquali portione dd. Alexandrum, & Mariam, ut unusquisque ipsorum disponeret de eorum portione *favore masculorum* ab eis eligendorum, quibus masculis ita electis deficientibus, substituit alios filios masculos cum ordine Primogenituræ, quibus demum substituit masculos ex fœminis, ad hoc ut bona Primogenituræ conserventur *pro Descendentibus*, sive masculis ex masculis, sive masculis ex fœminis; hosque pariter substitutionum gradus

dus repetiit in casu obitus Alexandri sine filiis masculis, & aliis Descendentibus favore Octaviani Sacco substituto cum tota ejus Descendentia masculina, & fœminina in ipsius defectum, & favore Gabrielis Zabrera in casu obitus dicti Octaviani Sacco sine Descendentibus, & favore demum Jacobi Zabrera in casu obitus Mariæ Feæ sine masculis ex masculis, & sine masculis ex fœminis susceptis ex matrimonio cum Alexandro, aut ex altero matrimonio postea contrahendo, ut superius est demonstratum; unde eo fortius attendi
18 debet hujusmodi digressus, qui sane inutilis esset, si in substitutis quoque repetitus non fuisset, ut firmat *Rot. decis.*1289. *n.*12. *cor. Emer. Jun., dec.*373. *n.*10. *cor. Millino, dec.*25. *n.*24. *cor. Rmo Crispo, & in Avenionen. Fideicommissi* 10. *Maii* 1726. §.24., *& in Firmana Successionis* 1. *Februarii* 1732. §.9. *cor. Rmo P. D. Calcagnino Decano.*

His duabus conjecturis consistentibus in contemplatione artificialis agnationis, & digressu ad plures substitutionum gradus, accedit expressa prohibitio cujuscunque detractionis in casu transitus hujus Primogenituræ in alios successive vocatos; nam Testator non solum in quacunque substitutione voluit, ut bona integra devenirent in ulteriorem vocatum, & absque ulla detractione; Verum etiam in fine testamenti, & per caput omnino separatum similem prohibitionem replicavit. *E più voglio &c. che in tutti li sopradetti vincoli, e fidecommissi, quando i detti proprj beni, ed eredità mia, o parte di quelli abbino da venire seguendosi il caso del fideicommisso, e vincolo di uno nell'altri, e che di sopra non sia stato detto ad esso aggiungendo, e megliorando quella voglio s'intenda, e s'abbia da intendere passare il detto vincolo, e fideicommisso di uno in altri senza detrazione alcuna di Legittima, Falcidia, Trebellianica, ed altro qualsivoglia Jus, di maniera che intieramente senza diminuzione di beni, ed eredità mia passino, ed abbino da passare da uno in altri secondo che per me è stato disposto &c.* Hujusmodi enim detra-
19 ctionum prohibitio expressa in capite, & oratione separata est efficacissima conjectura pro suadendo recessu a dicto *Consilio Oldradi*, ut firmat *Rot. dec.*375. *post n.*8. *cor. Mantic., dec.*1375. *cor. Seraph., dec.*580. *n.*6. *par.*4. *tom.*1., *& dec.*108. *n.*16. *par.*9. *rec.*

Convenit demum, omissis aliis conjecturis consideratis in præcedenti decisione §. *Secunda*, & §. *Ac denique*, animadversio, quod testamentum Petri de Feis exaratum fuit in Regnis Hispaniæ, atque hispanico sermone, ubi Primo-
20 genituræ, & Majoratus semper *perpetui* intelliguntur, ita ut ab illis extranea prorsus censeatur theorica *Oldradi consil.*21., ut firmant authoritates relatæ in mea decisione §. *Quod eo libentius*, non obstante, quod noster Testator esset originarius Januensis, & incolatu solum Hispanus, & quod plura bona haberet extra Hispaniam, quia præ-
21 sumptio Juris super conformitate voluntatis, quæ oritur ex loco, ubi testamentum ordinatur, procedit etiamsi Testator esset forensis, & originarius alterius loci, ut tradunt *Gabriel. consil.*115. *n.*2. *lib.*1., *Rustic. de Liber. in condition. posit. lib.*5. *cap.*7. *n.*15., *Card. de Luc. de Fideicomm. disc.*73. *n.*7., & *& disc.*220. *n.*12., *Rot. dec.*447. *n.*11. *cor. Merlin., dec.*113. *n.*4., *&* 5. *cor. Otthob., dec.*546. *n.*4., *& dec.*810. *n.*2. *vers. non obstat cor. Emerix Jun., & dec.*169. *n.*7., *&* 8. *par.*13. *recen.*, ac extenditur etiam ad bona, quæ Testa-
22 tor alibi possidet, non quidem ex Jurisdictione statuentium, sed ex voluntate, & vi directiva mentis Testatoris, ut prosequitur *Card. de Luc. d. disc.*73. *n.*9. *de fideicomm.*, *Rot. d. dec.*447. *n.*14. *cor. Merlin.*, *& dec.*810. *num.*3. *cor. Emerix Jun.*

Quibus ita constabilitis pro exclusione thoricæ *Oldradi*, inutili conatu replicabatur vocationem, & substitutionem fœminarum restrictam fuisse ad tempus obitus ipsorum Conjugum *sine filiis* propter illa verba — *Ma se li detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea moriranno &c. senza figliuoli, ne altri Discendenti maschj del detto matrimonio &c. in tal caso ciascuno delli detti Alessandro, e Raimondo, e Maria Fea abbino da eleggere, e nominare ciascuno la figliuola, che vorrà &c.* — Iterum siqui-

siquidem placuit responsio, quod dicta
23 verba *in tal caso* tanquam destituta dictionibus taxativis, apta non sunt restringere vocationem fœminarum ad præcisum tempus obitus Alexandri, & Mariæ Conjugum; ex firmatis in mea decisione §. *Et hinc inutiliter*, & firmat *Rot. dec.226. n.6.*, *& 7. part.16. recen.* cum aliis relatis.

Quin immo inspecta voluntate Testatoris ex toto contextu dispositionis desumpta, contrarium potius deducebatur; quippe quia Testator gravavit Alexandrum nominare ad Primogenituram unum ex suis filiis masculis, cui si decederet sine filiis, & Descendentibus masculis, vel temporis progressu ejus linea extingueretur, substituit alterum filium masculum, & istius filios, & sic deinceps *succeda d'un fratello nell' altro maschio*, & deficiente integra linea masculorum, tunc *succeda, ed abbia da succedere il figliuolo maggiore maschio della figliuola maggiore di quelli* cum eodem ordine Primogenituræ, & Masculinitatis; Si ergo Testator gradatim ad Primogenituram vocavit
24 omnes lineas per ipsum efformatas unam post aliam cum ordine Majoritatis, Masculinitatis, & Primogenituræ, dicere omnino oportet, ipsum considerasse etiam remotissima tempora ad effectum admissionis masculorum ex fœminis, non autem restrinxisse ipsorum vocationem ad tempus mortis prædictorum Alexandri, & Mariæ Feæ; fortius quia Testator quoad vocationem masculorum ex fœminis indefinite ulterius protraxit suam voluntatem, nam voluit, ut inposterum, *così succeda nell'altri figli maggiori delle altre figlie in appresso seguenti*. Ac proinde eo magis dicendum est, Testatorem noluisse restringere vocationem masculorum fœminarum ad tempus obitus Alexandri, & Mariæ, sed potius in eorum filiorum defectum indefinite eos considerasse, ut pro recessu a theorica *Oldradi* ponderat *Rot. part.8. rec. dec.135. n.4., & seqq. par.9., & dec.2. n.8., & seqq. part.10. dec.358. n.20., part.17. dec.2. n.4., & seqq., par.18. dec.684. n.2.*

Et hinc corruit etiam marte suo alterum subalternum objectum in eo r. positum, quod cum Testator voluerit, ut tam Alexander, quam Maria in casu deficientiæ masculorum nominarent filiam fæminam — ibi — *In tal caso ciascuno delli detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea abbino da eleggere, e nominare ciascuno la figliuola* —, signum evidens est, quod vocationem fæminarum restrinxerit ad tempus ipsorum obitus; Nam hujusmodi assumptum casuum distinctione diluitur; quia noster Testator plures casus prævidere voluit in sua dispositione, & signanter considerare voluit illum obitus primorum hæredum *sine filiis masculis* superextantibus tantum fæminis, & tunc jussit, ut primi hæredes eligere deberent filiam fæminam, cujus filius natu major succedere deberet in Primogenitura — *Ma se i detti Alessandro Raimondo, e Maria Fea moriranno, il che a Dio non piaccia, senza figliuoli, ne altri Discendenti maschj del detto Matrimonio, mà se averanno figliuole legittime, e naturali, in tal caso ciascuno delli detti Alessandro, Raimondo, e Maria Fea abbino da eleggere, e nominare ciascuno la figliuola &c.* —; Alter vero casus totaliter a supradicto diversus ab eodem Testatore consideratus ille est, ubi scilicet prædicti Conjuges filios masculos non haberent, neque alios Descendentes, & in his terminis absque alia qualitate electionis voluit, ut — *In tal caso succeda, & abbia da succedere il figlio maggiore maschio della figliuola maggiore di essi con l'istessi patti, vincoli, e condizioni sopradette, e pigliando sempre il nome, & arme di Francesco Feo, e così succeda nell'altri figliuoli maggiori dell'altre figlie di poi seguenti* —

Qua de re posita hac casuum diversitate, illico compertum fuit, quod Testator in tantum in primo casu exoptavit qualitatem electionis faciendam a suis primis hæredibus, quia ipse consideravit deficientiam masculorum præcise de tempore obitus dd. hæredum, nempe Alexandri, & Mariæ Feæ; Hujusmodi vero electionis qualitatem minime voluit in altero casu, quo hæredes filios, & Descendentes non haberent, quia hoc casu nullam de hac ele-

ctio-

-ctione mentionem fecit, sed tantum absolute subjunxit, quod *in tal caso succeda, & abbia da succedere il figliuolo maggiore maschio della figliuola maggiore di essi*; imo cum ulterius consideraverit progressivitatem fideicommissi ad alios masculos aliarum fœminarum — *E così succeda negl'altri figliuoli maggiori delle altre figlie di poi seguenti* — Impossibile fane est admittere progressivitatem Primogenituræ, & electionem a primis hæredibus faciendam pro successione masculorum ex fœminis; Et propterea cum Fratres de Nasellis nullam vocationem desumant a primo casu obitus Alexandri, & Mariæ sine filiis, quia aderat substitutio Octaviani Sacco, ac habeant propriam vocationem in supradicta altera parte dispositionis, ubi substituuntur masculi ex fœminis in casu, quo dd. primi hæredes filios masculos Descendentes non haberent, nulla ideo a dicto primo casu de-
25 duci poterat restrictio pro vocatione masculorum ex fœminis ad præcisum tempus obitus dd. hæredum propter diversitatem casuum, & dispositionis; ad regulam *Text. in leg. Papianus ff. de minoribus*, de qua *Rot. dec.33. sub n.1. de usur. cor. cl. me. Card. Falconerio, & dec.687. n.37., & dec.716. n.14. & 15. cor. bo. me. Molines*.

Minime pariter obstante, quod Testator voluit progressivitatem fideicommissi inter Descendentes lineæ primorum hæredum, in quam ingressum fuit, *non autem in aliis*; Siquidem nullius momenti apparuit hujusmodi objectum, & facile sublatum fuit ex lectione Testamenti, in quo Testator plures ordinando substitutiones, in quacunque istarum exoptavit progressivitatem Primogenituræ, & perpetuitatem fideicommissi; nam in ipsis vocavit semper filios, & Descendentes sive masculos ex masculis, sive masculos ex fœminis cum ordine majoritatis, gradus, & Primogenituræ, & quidem semper independenter a primis hæredibus, & per separatas orationes; In quibus facti circumstantiis admitti non potest progressivitas fideicommissi, vel Primogenituræ in linea tantum primorum hæredum;
26 sed etiam in aliis successive substitutis, ne patens fiat resistentia claris verbis, & satis expressæ Testatoris voluntati per extraneas interpretationes; *Menoch. cons.11. n.49., Saminiat. controv.201. n.92., Rot. dec.6. n.20. de Tutor., & decis.11. sub n.3. de legat. cor. Card. Falconerio*.

Firmata igitur vocatione fratrum de Nasellis, ac progressivitate fideicommissi, inutili conatu suadere studebant Defensores Josephi Puteobonelli, quod data etiam progressivitate fideicommissi, & Primogenituræ, adhuc tamen fratres de Nasellis ad successionem admitti non possint tanquam Descendentes per *duplex medium fœmininum*; Hujusmodi namque assumpto resistere apparuit Testatoris voluntas directa ad perpetuam conservationem suæ artificialis agnationis per Primogenituras perpetuo duraturas, ad quarum successiones
27 sub vocatione filiorum masculorum filiæ quoque fœminæ primorum hæredum admittuntur, ad hoc, ut Primogenitura, quæ semper perpetua est, semper sortiatur effectum, ut præter authoritates relatas in mea *Decis. §. Momenti* tradunt *Rustic. in leg. cum Avus lib.6. cap.12. n.24. ff. de condit., & demonstr., Peregrin. cons.11. n.34. lib.5., & de fideicom. art.22. n.51., Covarr. pract. quæst. cap.38. num.6., Ros. consult.69. num.156*.

Ultra quam quod cum supradictus Testator non aliud exoptaverit, quam fictam, & artificialem conservationem suæ suique fratris agnationis, hæc certe absque ulla repugnantia conservari potest per Descendentes masculos, sive ab uno, sive a duplici medio fœminarum procedentes; idcirco sine ullo discrimi-
28 ne sub vocatione *Descendentium* comprehendi possunt tam Descendentes per unum, quam per duplex medium fœmininum, ut probat mea Decisio §. *Ideo nil refert*: Eo magis quia in præsentiarum adest expressa ejus Testatoris dispositio, qui vocationem pro masculis ex fœminis nullo modo restrinxit ad Descendentes per unum medium tantum fœminarum, sed ulterius eam protraxit ad alios Descendentes, dum loquendo de substitutionibus ordinatis in portione hæreditatis Alexandri, & vocando mascu-

masculos ex fæminis, dixit, *ut così succeda nelli altri figliuoli maggiori dell'altre figlie di poi seguenti*; & respectu alterius portionis hæreditatis Mariæ Feç, præcise loquendo in casu existentiæ unius filiæ fœminæ voluit, ut *in tal caso quella succeda, ed abbia da succedere in tutti li detti beni, ed Eredità mia dopo la morte delli detti suoi Parenti col detto vincolo, e fideecommisso perpetuo per il figlio mascbio maggiore di quella, figli, e Discendenti di quello con l'istesse prelazioni di Primogenitura, mascolinità, e maggiorità*, unde obsequendo voluntati Testatoris, fateri oportet, ipsum voluisse vocare omnes Descendentes, sive ab uno, sive a duplici medio fæminino procedant, ut observat mea Decisio §. *Sed omnis cessabat*.

Nec aliquid officere potuit, quod Testator direxerit vocationem Descendentium ex fæminis ad Descendentes immediatos dd. Conjugum; Etenim ultra quam quod hujusmodi designatio pri-
29 morum hæredum stat ad indicandam originem, a qua descendere debebant masculi ex fæminis, non autem ad restringendam eorum vocationem ad fæminas immediatas; urget fatalis responsio, quod cum isti filii sint vocati cum
30 eisdem conditionibus, cum quibus fuerunt præcedenter vocati masculi ex masculis, sicuti in istis post admissum primum masculum, vocati fuerunt omnes Descendentes ab illo cum ordine Primogenituræ, & masculinitatis, ita etiam filii masculi ex fæminis dici debent vocati cum eodem ordine, hoc est, quod omnes Descendentes a fæminis admitti debeant cum eadem prælatione masculorum, & ordine Primogenituræ; Accedente præsertim, quod artificialis agnatio a Testatore præscripta tam po-
31 test conservari per Descendentes ab uno, quam a duplici medio fæminarum, & ob id Juris ratio non permittit, ut fratres de Nasellis arceantur a successione Primogeniturarum, dum in ipsis perfecte adimplentur vota Testatoris conservandi artificialem agnationem, ut firmat dicta mea Decisio §. *Ideo nihil*
32 *refert*; nullimode adversante *Rota in Romana Fideicommissi coram Emo Aldrovando* propter diversitatem rationis, & casus, ut considerat mea Decisio §. *finali*.

Quoad denique identitatem bonorum, dixerunt Domini, quod quatenus etiam de hac non constaret, adhuc tamen cum petatur immissio a fratribus de Nasellis *in genere* ad bona fideicom-
33 missaria, seu Primogenialia Fei, defectus hujus probationis eandem immissionem retardare non valet, dum poterit liquidari ex post in executione; juxta receptam praxim, de qua testatur *Rot. dec. 21. n. 22. & 25. cor. Ansaldo*, & alibi.

Et ita collitigantibus satis auditis responsum fuit.

TRICARICEN. DECIMARUM SUPER LIQUIDATIONE.

Lunæ 16. Martii 1739.

Argumento non indiget.

SUMMARIUM.

1 *Libri contra Scribentem probant.*
2 *Bona subrogata in locum aliorum bonorum omnimodam eorum naturam assumunt.*
3 *Ubi eadem ratio militat, locum sibi vindicat eadem juris dispositio.*
4 *Propria confessio omne genus probationis superat.*
5 *Res judicata non recipit exceptiones jam sublatas, sed est attendenda.*
6 *Nemo præsumitur agere contra proprium commodum.*

DECISIO CXL.

Dissidentibus ab anno 1729. ad hæc usque tempora Rmo Episcopo Tricaricen., atque Capitulo, & Clero Montis Albani super solutione Decimarum, tandem suborta fuit res judicata, præviis tribus Sententiis, una scilicet A.C. Furietti, aliis vero hujus Sacri Auditori, & quarum ultima a me lata fuit ad formam præcedentis Decisionis editæ die 26. Junii anni 1737., in quibus declaratum extitit debitam esse favore Episcopi quartam partem Decimarum personalium, & tertiam prædialium, quapropter vigore dictæ rei judicatæ assumpto examine super ipsarum Deci-

marum liquidatione, propositum fuit per me hac mane Dubium -- *An, & in qua summa sint liquidandæ Decimæ, & pro illis relaxandum mandatum*, & responsum accepi -- *Affirmative juxta modum* --, & modus fuit, quod Decimę sint liquidandę in duc. 1101. pro quibus mandatum veniat relaxandum.

Etenim ipsarum Decimarum liquidatio in antedicta summa satis apparere visa fuit ex calculo efformato a Deputatis ejusdem Cleri, & desumpto ab illius Libris oculariter inspectis, in quibus Decimarum exactio adnotata reperitur, & juxta calculum ab ejusdem Libris desumptum per eosdem Deputatos liquidata extitit portio tangens anno quolibet prefato Episcopo;
1 unde plusquam sufficiens probatio oriri videbatur circa Decimarum quantitatem, veluti desumpta ex Libris ejusdem Cleri Decimas restituere debentis; *Rot. cor. Cavaler. dec. 370. n. 3., cor. Lancetta dec. 1067. n. 12., & in Toletana Decimarum de Capilla super liquidatione 13. Junii 1698. §. Non fuit dubitatum cor. clar. mem. Card. Priolo, & in Tyburtina Castrorum super Fructibus 25. Junii 1703. §. Fortius cor. bo. me. Muto*.

Quod autem ex predicta liquidatione optime deprehenderetur Decimarum quantitas a Clero Episcopo refundenda, constitit ex eo, quod Liquidationi, ut supra per Deputatos stabilitę, putarunt DD. superaddendas esse tres partitas per eosdem Deputatos in suspenso relictas, nec non alteram partitam quotam Canonum, seu Censuum respicientem, quibus superadditis, integrum debitum Cleri pro Decimis pendente lite decursis constituebatur in ducatis 2315., a quibus subductis annuis ducat. 83., & tum. 40. frumenti ęstimati juxta pretium anno quolibet currens Mensę Episcopali persolutis, & in totum constituentibus summam ducatorum 1214., residuum debitum Cleri ascendebat ad prefatam summam ducat. 1101., ut omnia dilucide apparebant *ex Summ. Episcopi n. 1.*

Et crediderunt Domini ad commodum Episcopi superaddendas esse partitas superius enuntiatas; de illis enim particulariter agendo; pro eo, quod respicit *Bona della Costa del Principe* --
2 certum est, quod ista a Barone loci subrogata fuerunt in locum aliorum bonorum ab eodem occupatorum, quæ ad ipsum Clerum spectabant; ideoque sicuti bona a Barone occupata erant subjecta decimæ favore Cleri, & Mensæ Episcopalis, ita etiam subjecta remanere debent bona subrogata, quæ in omnibus illorum naturam assumunt; *Rota dec. 161. n. 9. part. 12., dec. 368. n. 4. par. 15., & dec. 545. n. 3. par. 18. tom. 1. recen.*

Quo vero ad bona *Cappellæ SS. Conceptionis* dubitari nequit, quin illa subsint oneri decimarum, dum etiam aliæ Cappellæ Montis Albani possident quamplura bona stabilia, quæ decimam solvunt Ecclesiæ Matrici, seu Clero Montis Albani; unde pari ratio-
3 ne bona etiam istius Cappellæ SS. Conceptionis remanere debent decimæ subjecta; ex animadversis per *Theodos. ad rub. inter discept. Gratian. cap. 192. n. 7., Rot. coram bon. mem. Molines dec. 772. n. 58. tom. 3. par. 1.*

Et demum respectu bonorum -- *della Valle di Tribaldi*, æque certum est, quod infixum habent onus decimarum, ut constabat ex pluribus documentis pro parte Episcopi in ejus Summario exhibitis, & signanter ex testamento Antonii Miralda, qui partem istorum bonorum legavit ejus Nepotibus cum expressione, quod reddebant decimam Ecclesiæ Matrici.

Atque hinc descendendo ad aliam partitam, quæ Canones, seu Census complectitur, quod pariter ex istis tertia pars Episcopo loco decimæ debea-
4 tur, innegabiliter eruitur ex confessione ejusdem Cleri emissa in actu visitations factæ ab Episcopo Sanctorio usque, & de anno 1589., quæ omnem superat probationem; *Cap. per tuas 10. de probat., leg. generaliter 13. Cod. de non num. pecun., Rot. cor. Arguel. dec. 82. n. 4., cor. Molin. dec. 1382. n. 3. tom. 5.*

Haud officiente, quod supradictus calculus non esset attendendus, tum quia in eo descriptæ fuerunt *Decimæ Prædiales*, quæ non sunt Spirituales, sed portiones Dominicales, ex quibus nul-

nulla debeatur decima Episcopo, tum etiam quia calculus non convenit cum observantia solvendi eidem Episcopo decimas in ducatis 83., & tumulis 40. frumenti quolibet anno.

Hujusmodi namque exceptiones cum jam sublatæ fuerint in decisionibus cau-
5 sæ, & præsertim *in Decisione dici 26. Junii 1737. cor. Me*, amplius attendi non merebantur, maxime in judicio liquidationis, concurrente præcipue re judicata, quæ istas exceptiones non recipit, sed est omnino attendenda, & servanda; ad *Text. in leg. Ingenuum ff. de stat. homin.*, *Rot. in Ostien.*, *seu Corana Associationis* 1. *Julii* 1735. §. *De existentia cor. R. P. D. meo Nunez.*

Tanto magis, quia in prænarrato calculo aperte dignoscitur, quod Deputati prædd. distincte procedendo, ac separantes Decimas Prædiales a mediis decimis, memorato Episcopo tertiam partem de decimis tantummodo prædialibus assignarunt, nec quid minimum eidem de mediis decimis tribuerunt, ex quo colligitur Decimas Spirituales ad differentiam earum, quæ mediæ decimæ nuncupantur, pro portione Dominicali hactenus Clero persolvi consuevisse.

Exindeque eo magis enuntiatus calculus venit attendendus, nam si juxta instantiam Cleri demendæ forent a tertia debita Episcopo omnes decimæ prædiales, tanquam temporales, Episcopus assequeretur multo minus illa portione decimarum, quam ultro per plures annos Clerus exsolvit, & quidem de tempore, quo conspicua novalia non supervenerunt, nec populi numerus excreverat, quod admitti non debet, ut patet ad sensum.

Et revera si decimæ notabiliter per conspicuorum novalium supervenientiam, & populi incrementum auctæ non fuissent, & quota ad Mensam Episcopalem pertinens solitam responsionem ducatorum 83., & tumulorum 40. frumenti non excederet, & ad ratam excessus decimæ augendæ non es-
6 sent, Clerus contra proprium commodum tot sumptibus litem non sustinuisset per integrum decennium, & usque ad rem judicatam, prætendens, quod Episcopus solita responsione contentus esse deberet, nec posset suam quotam decimæ exigere; cum nemo contra proprium commodum agere præsumatur; *leg. Præses Cod. de servit.*, *& acqu.*, *& leg. cum de indebito ff. de probat.*, *Rot. cor. Bich. dec.* 74. *n.* 10., *& cor. Lancett. dec.* 188. *n.* 11.

Et ita &c. utraque &c.

FERRARIEN. EVICTIONIS.

Ven. 10. *Aprilis* 1739.

Argumentum habes in Decis. CXVIII.

SUMMARIUM.

1 *In venditione, & onerosa cessione præstanda est evictio ex natura ipsa contractus.*

2 *Fructus census ex cessione percepti imputantur in sortem: contra.* n. 8.

3 *Actio clara per turbidam exceptionem retardari nequit.*

4 *Quantitas fructuum perceptorum justificatur ex locationibus, & adnotationibus in libris legaliter retentis.*

5 *Declaratur* Zaul. in appendice ad Statut. Favent. *circa pretium monetæ.*

6 *Pretium monetæ calculatur juxta consuetudinem loci contractus.*

7 *Annuales reaptationes domorum a Rota taxantur ad rationem scut.* 5. *pro centenario.*

8 *Fructus excessive percepti extenuant sortem in cambiis, aliisque usuris indifferentibus, non autem in censibus*;

9 *Nisi super hoc præcedat debitoris declaratio, prout*; sub n. 13.

10 *Creditor census non tenetur sortem minutatim recipere, sed debitor offerre saltem debet ejus medietatem*;

11 *Quod procedit, sive agatur de vera solutione, seu de ficta, cujusmodi est compensatio*;

12 *Præsertim si debitor cum juramento evictionem perpetuo promiserit.*

13 *Explicantur* decisiones in Avenionen. Concursus cor. Priol., & Caffarello.

14 *Bulla Piana de censibus in statu Avenionen. non est recepta.*

15 *Evicto fundo censito ab anteriori hypotheca, jura quoque census evicta dicuntur.*

16 *Nomen debitoris ab anteriore hypotheca absorptum dici nequit reale*, *& sub-*

& subsistens, unde pro eo cedens tenetur de evictione.

17 *Evictionem promittens, eam præstare debet, & reficere totum id, quod Creditoris interest, rem non fuisse evictam.*

18 *Quando agitur de obligatione præstationis evictionis in genere, non excusatur debitor ob defectum liquidationis damnorum, quæ reservatur ad judicium executionis.*

DECISIO CXLI.

Obtinuerunt Fratres de Rimbaldesiis ex assueta nostri Sac. Auditorii docilitate audiri adversus decisionem coram me editam die 27. Junii superioris anni favore March. de Malvetiis; quapropter DD. hodie consului sub consentaneo dubio — *An sit standum, vel recedendum a decisis* — & pro persistentia in decisis respondere non detrectarunt.

Obligatio siquidem eorundem Fratrum de Rimbaldesiis super præstatione evictionis in controversiam minime revocari poterat, dum ea perspicue desumebatur ex litera Instrumenti venditionis Palatii, & Viridarii, in quo ipsimet Fratres de Rimbaldesiis, recepto pretio scut. 2363. cesserunt, & vendiderunt omnia jura sibimetipsis competentia super dicto Palatio, & Viridario Comiti Roverellio Auctori March. de Malvetiis, in cujus correspectivitatem promiserunt perpetuam manutentionem, defensionem, ac particularem, & generalem evictionem; cum igitur supradictum Palatium, & Viridarium evictum fuerit a Creditore anteriori, omnis æqui bonique ratio exposcit, ut recensiti Fratres de Rimbaldesiis venditores teneantur promissam præstare
1 evictionem, nedum ex natura contractus onerosæ cessionis, verum etiam ob susceptam per eosdem Fratres de Rimbaldesiis obligationem eandem præstandi evictionem, ut, cæteris relatis concordantibus, firmat mea præcedens *Decisio*, quæ revidetur §. *Cum enim*.

Absque eo quod iterum obstare potuerit exceptio, quod March. de Malvetiis pro hujusmodi censu fructus excessive perceperint, quodque cum illos
2 imputare teneantur in extinctionem sortis, cesset propterea subjectum evictionis; ut dixit *Rot. in Avenionen. Concursus 6. Junii 1707. §. Non obstat, & §. Minus cor. bon. mem. Priolo, & in illius Confirmatoria 13. Januarii 1708. §. Siquidem cor. bon. mem. Caffarello.*

Quoniam, præterquamquod, cum hujusmodi exceptio altiorem requireret indaginem, proponi minime poterat ad retardandam claram actionem March. de Malvetiis elicitam ab expressa promissione evictionis census jam purificata propter subsequutam effective dicti census evictionem; quia
3 actio clara nunquam retardari valet per turbidam exceptionem, ad tradita per *Card. de Luc. de Cambiis disc. 24. n. 4., Rot. dec. 2. sub n. 1. de Salvian. interd., & dec. 3. n. 18. de sentent., & re judic. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Romana Fornacis super Fructibus 9. Decembris 1707. §. Final. cor. bon. mem. Ansaldo.*

Animadversum quoque fuit, quod similis exceptio erat penitus insubsistens in facto, & irrelevans in Jure; in facto enim dignoscebatur illius insubsistentia ex contrapositione crediti, & debiti Fratrum de Rimbaldesiis; nam ab anno 1670. ad annum 1703. pensiones Palatii, & Viridarii ascendebant ad annuam summam scut. 140., ut patens reddebatur tum ex Instrumento locationis anni 1698., tum etiam ex adnotationibus factis in libris legaliter
4 tentis, & in Archivio dd. March. de Malvetiis existentibus, ex quibus plenissime justificatur quantitas fructuum perceptorum; ut de locationibus tradit *Pacion. de locat., & conduct. cap. 27. n. 307., Rot. dec. 378. n. 3. cor. Merlin., dec. 831. n. 3. cor. Dunoz. Jun., dec. 2. n. 7. par. 11., & dec. 153. n. 3. par. 12. recen., & in d. Romana Fornacis super Fructibus 9. Decembris 1707. §. Ex opposito, & seqq., & 10. Maii 1709. §. Secundus cor. bon. mem. Ansald.*, & de adnotationibus in libris legaliter tentis docet idem *Pacion. de locat., & conduct. d. cap. 27. n. 7., Rot. dec. 378. n. 5. & 6. cor. Merlin., & in Perusina Bonorum super Fructibus 15. Junii 1715. §. Applicando cor. bon. mem. Ansald., & in Toletana Decimarum de Capilla super*

per Liquidatione 11. *Februarii* 1718. §.*Quandoquidem*, *& sequen. cor. bon. mem. Cerro*.

Ulterius ab anno 1703. usque ad diem sequutæ evictionis anno 1724. ex dd. Palatio, & Viridario nonnisi sc.130. annua retrahebantur ex concessione Com. Varano facta per March. Piritheum Auctorem Fratrum de Malvetiis; & hæc erant ipsorum Fratrum de Rimbaldesiis credita, quæ pro fructibus Census a March. de Malvetiis exigebantur.

Ex altera autem parte creditum eorundem March. de Malvetiis quoad sortem principalem consistere deprehendebatur ex instrumento venditionis in summa scut.2363., fructus vero Census conventi fuerunt in illius impositione anni 1617. in Civitate Ferrariæ in annuis scut.160. ad rationem librarum quatuor pro quolibet scuto, quæ libræ Ferrarienses, consideratæ in juliis duobus pro qualibet libra, & redactæ ad julios decem pro quolibet scuto constituunt fructus census in annuis scut.128.

Nequaquam attenta pretiorum taxatione relata *in appendice observ. bo. me.*
5 *Zaul.ad Statut. Favent. tom.*2. *fol.*101. quia ibi loquitur de pretio monetæ, & scutis Provinciæ Romandiolæ juxta usum, qui servatur *in alcuni luoghi della Romagna*, quæ quidem pretiorum taxatio attendi non poterat in præsenti casu, dum instrumentum Census stipulatum fuit in Civitate Ferrariæ, in qua libræ semper æstimatæ fuerunt, & æstimantur in juliis duobus pro qualibet, atque ideo attendi debet pretium libra-
6 rum Ferrariensium; quippe quia in hac Civitate contractus venditionis celebratus extitit; juxta theoricam *Bart. in leg. in stipulationibus n.*2. *ff. de regul. Jur.*, *Cene.de Censf.quæst.*4.*art.*4. *n.*39., *Surd. dec.*27.*n.*3.,*& seqq.*,*Rot.dec.*944. *n.*3., *& seqq.cor.Seraphin.*; & consentanee ad Statutum Ferrariense tradit *Pigant. ad Statut. Ferrar. rub.* 131. *n.*21.*fol,mihi* 100. cum ibi congestis.

Ponderarunt præterea DD., quod ad creditum dd. Fratrum de Malvetiis ponendæ quoque erant subsequutæ dislocationes Palatii, Viridarii, nec non consueta reaptamenta, vulgo nuncupata *Acconcimi*, in dies occurrere solita in vetustissimo præsertim Palatio,
7 quæ juxta taxam ab hoc Sac. Auditorio receptam taxari solent ad rationem scut.5. pro centenario, ut pluries firmavit *Rot. dec.*8. *num.*8. *part.*13., *& dec.*301. *n.*6. *par.*13. *rec.*, *& dec.*267. *n.*7., *&* 8., *& dec.*781. *n.*2. *cor.Em'r. Jun.*, atque etiam restaurationes, & melioramenta in non modica quantitate, & bona fide facta: Quamobrem hisce factis subductionibus tantum abest, ut probatus remaneret assertus excessus, qui cedere deberet in extenuationem sortis, quin imo contrarium potius convincebatur.

In Jure pariter irrelevans apparuit suprad. exceptio; nam etsi constaret, March. de Malvetiis fructus excessive percepisse etiam ultra summam fructuum Census, adhuc tamen summa dd. fructuum solutionem excedens imputari minime poterat in extinctionem sortis per calculum, ut dicitur a *Scaletta*; etenim licet in suis peculiaribus casibus, ad usurarum cursum sistendum, fructus excessive percepti in fortem ipso Jure imputentur, hoc tamen pro-
8 cedere dixerunt DD. in cambiis, aliisque usuris indifferentibus, non autem in Censibus perpetuis, in quibus nullimode fieri valet eadem sortis extenuatio cum fructibus excessive per Creditorem perceptis, ut juxta constantissimam Doctorum, & Sac.Auditorii Sententiam firmavit d. præcedens mea *Decisio* §.*Nec obstat*, *&* §.*Respectu vero*.

Ex eo quia, cum in Censibus perpetuis illorum sors juxta formam, & legem sancitam a san. mem. Pio V. ex parte Creditoris sit omnino irrepetibilis, fieri sane nequit extinctio Census, neque vere per effectivam solutionem, neque ficte per imputationem fructuum excessive perceptorum, nisi expressa
9 accedat voluntas, & declaratio debitoris, qui Creditori suo denunciet, se Censum extinguere velle mediante compensatione fructuum, quos Creditor in excessu percepit; Cæterum seclusa, ut in casu hujusmodi interpellatione, debitor Census remanere quidem poterit Creditor ratæ fructuum excessi-

ve

vę perceptorum, ast nunquam Censum tali pacto extinguere valet, ut præter relatos in *decisione*, quæ confirmatur *d. §. Respectu Urceol. consult. 61. n. 15.*, *Leotard. de usur. quæst. 27. n. 46.*, & firmavit *Rot. dec. 13. n. 7. post Card. de Luc. de usur., dec. 175. n. 3.*, *& 4. part. 11. recen., dec. 151. n. 4., & dec. 1309. n. 15. cor. bon. mem. Lancett.*

Præsertim quia juxta legem enuntiatę Bullę Pianę, Creditor Census nec volente ipso Debitore sortem Census minutatim, & per obulos recipere te-
10 netur, sed saltem medietatem sortis offerre, atque persolvere debet; Idcirco quoties etiam Marchiones de Malvetiis aliquam ratam fructuum a supradicto Palatio, & Viridario provenientium ultra summam fructuum Census percepissent, non tenentur eam paulatim in sortis extinctionem imputare, ne cogendi essent cum maximo eorum prejudicio sortem Census minutatim recipere in illius extinctionem contra sancita in sępedicta Bulla Piana, juxta cujus dispositionem quemadmodum in vito Creditore fieri vetatur extinctio Census per veram solutionem, sortis
11 medietatem non attingentem, ita, & multo minus ea fieri poterat per fictam solutionem, prout est compensatio, ut pariter pręter relatos in dicta mea Decisione *dicto §. Respectu*, tradit *Gratian. discept. forens. cap. 515. n. 45. & 46.*, *Rot. dec. 373. n. 6.*, *& decis. 454. n. 69. part. 4. tom. 2. rec.*

Quę fortius procedere videbantur in casu, attenta litera Instrumenti cessionis, seu venditionis Census, in quo dd. fratres de Rimbaldesiis expresse promiserunt Com: Roverellio Auctori Marchionum de Malvetiis illum semper manutenere, ac defendere in possessione dicti Census, cum clausulis perpetuitatem denotantibus, pręvio etiam juramento; In his siquidem facti circumstantiis absonum prorsus videtur, ut de-
12 bitor, qui hæc omnia promisit, atque perpetuo servare juravit, valeat postmodum compensationem petere, seu imputationem fructuum excessive perceptorum in diminutionem sortis; juxta Theoricam *Bald. in cap. ad nostram de Jur. Jur.*, *& cap. cum inter de except.*, *Jo: Faber instit. de action. §. Bonæ fidei*, *Negus. de pignor. par. 5. membr. 5. n. 14. vers. quarto limitatur.*

His ita constabilitis, inapplicabiles
13 visæ fuerunt *Decisiones in Avenionen. Concursus 6. Junii 1707. coram Card. Priol.*, *& 13. Jannarii 1708. coram bo. me. Cassarello*; Quoniam ibi agebatur de Debitore, qui Creditori suo usumfructum cujusdam latifundii assignaverat sub ea lege, ut teneretur in sortis extinctionem imputare fructus ejusdem latifundii excedentes fructus Censuales, & de facto Creditor plus debito quolibet anno exegerat conspicuam summam librarum 1700., ut clare desumebatur *ex d. Avenionen. Concursus 6. Junii 1707. in princ. coram Card. Priolo*; Cumque igitur in illo casu adesset Debitoris, & Creditoris consensus, & conspicuus excessus fructuum perceptorum, nil mirum si Sac. Auditorium in Sententiam ivit demandandi imputationem fructuum excessive perceptorum in causam sortis, ac proinde hujusmodi attenta differentia, nullimode attendi poterant Decisiones prædictæ, cum in casu præsenti deficiat reciprocus Creditoris, & Debitoris consensus, nec non perceptio fructuum in magno saltem excessu.

Non omissa etiam ponderatione, quod in hypothesi, de qua hic agitur, omnis habenda erat ratio ad formam, & legem sancitam in laudata Bulla Sancti Pii V.; In casu autem dd. Decisionum simile judicium minime ferri poterat, dum in statu Avenionensi, de quo
14 loquuntur Decisiones prædictæ, eadem Bulla nunquam fuit usu recepta, ut testatur *Rot. in Aven. Primogeniture, sive Concursus super Executione Mandati 3. Junii 1702. §. final.*, *& in Avenionen. Concursus 2. Martii 1708. §. penult. cor. bo. me. Cassarello.*

Et hinc insubsistens pariter compertum fuit, quod Fratres de Rimbaldesiis vendiderint solum nomen Debitoris, quod cum de tempore venditionis esset absque dubio verum, & reale, locus esse nequit promissæ evictioni; Objectum siquidem corruit inspecta litera Instrumenti venditionis, in quo non purum nomen Debitoris, sed omnia jura super dd.Pa-

dd. Palatio, & Viridario vendita fuerunt, addita insuper amplissima promissione perpetuæ manutentionis, defensionis, & evictionis; Cum ergo Palatium cum Viridario evictum subinde fuerit, expeditam habent Marchiones de Malvetiis actionem contra Rimbaldesios pro emendatione evictionis in
15 contrarium deductæ, quia evicto fundo censito ab anteriori hypotheca, jura Census evicta quoque dicuntur, ut per *Text. in leg. evicta ff. de evict.* tradunt *Surd. consil.22. num.34., Rot. dec.639. n.1. & 2. cor. Merlin., dec.239. num.4. cor. Peuting., dec.619. a n.1. ad 6. coram Bichio, dec.352. n.1., & dec.386. n.1., & dec.396. n.5. cor. bo. me. Lancetta, & dec.1085. n.2. cor. bon. mem. Molin.*

Attento præcipue, quod etiamsi Marchionibus de Malvetiis, sive eorum Auctori, cessum, atque datum fuisset purum nomen Debitoris, illud tamen cum subinde, & post cessionem absorptum fuerit ab anteriori hypotheca, dici amplius nequit verum, & reale, sed pror-
16 sus insubsistens, ac per consequens semper in his circumstantiis locus esse debet promissæ evictioni, ut tradunt *Cenc. de Cens. quæst.72. n.23. vers. Prima est, Urceol. consult.2. n.51., Rot. decis.29. n.1. part.9. rec., decis.639. n.5. coram Merlin., dec.352. num.7. & 8., & decis.386. n.5. & 6. cor. bo. me. Lancett., dec.1085. pariter num.5. & 6., & decis.1113. n.2. & 3. cor. bo. me. Molin.*

Quo vero ad melioramenta, nulla pariter ambigendi ratio intercessit, quin pro istis quoque competeret Marchionibus de Malvetiis promissa evictio; quippe quia Fratres de Rimbaldesiis etiam pro melioramentis in dd. Palatio, & Viridario factis se se obligarunt ad perpetuam manutentionem, & quamcunque evictionem; ac propterea cum per subhastationem, & deliberationem Palatii factam ad instantiam anterioris Creditoris, evicta quoque fuerint meliorâmenta, factus illico fuit locus pro-
17 missæ evictioni etiam pro dictis melioramentis, ut firmat dicta mea Decisio, quæ revidetur §. *Quia ultra quod*, & reficiendum venit ipsis March. de Malvetiis totum id, quod ipsorum intererat Palatium, Viridarium, & melioramenta non fuisse evicta, ut pariter observat d. præcedens Decisio §. *finali*.

Spreta penitus repetitione, quod melioramenta, cum non fuerint liquidata, relaxari non possit mandatum pro damnis, & interesse passis ex causa dictæ evictionis; Animadversum namque fuit, quod in casu unice disceptatum fuit dubium super evictione in genere, ideo-
18 que cum incontrovertibilis sit ipsorum melioramentorum existentia in genere, excusari minime poterant Fratres de Rimbaldesiis ad præstandam illorum evictionem, reservata tamen liquidatione in specie facienda in altero judicio executionis; ut de praxi præsertim hujus Sacri Auditorii testatur *Scacc. de Senten., & re judic. Gloss.14. quæst.15. n.25., Barz. dec.55. n.1. in fin., Laurent. dec. Avenion. 195. pariter in fin., Rot. dec.216. n.16. part.18. rec., dec.41. n.9. in fin. cor. Peuting., & dec.21. n.2. cor. bo. me. Ansald.*

Et ita in reliquis DD. se se remissive habentes ad præcedentem meam Decisionem &c. Utraque &c.

FERRARIEN. EVICTIONIS SUPER RELEVATIONE.

Ven. 10. Aprilis 1739.

Argumento non indiget ob brevitatem.

SUMMARIUM.

1 *In venditione nedum est præstanda liberatio a molestiis, si fuerit promissa, sed ex natura ipsa contractus*, & sub num. seqq.

2 *Nomen debitoris obnoxium anteriori hypothecæ dici nequit verum, & reale, illudque cedens tenetur in casu evictionis ad liberationem a molestiis:*

3 *Immo promissa exigibilitate tam juris, quam facti, ac liberatione ab omni lite, & molestia, Cessionarius directe agere potest contra Cedentem, omissa excussione principalis Debitoris.*

DECISIO CXLII.

CUM Fratres de Rimbaldesiis in hoc Sacro Auditorio condemnati fuerint ad præstandam evictionem Census impositi super quodam Palatio, & Virida-

ridariq Ferrariæ existentibus favore Marchionum de Malvetiis, ut ex Decisione coram Me edita sub die 27. Junii superioris anni, quæ hodie confirmata remansit, ad consulendum propriæ indemnitati iidem Fratres de Rimbaldesiis satius agere duxerunt adversus Principem Don Gisbertum Pium, ex quo clar. mem. Cardinalis Carolus ejus Auctor ipsis vendiderat dictum Censum impositum super dicto Palatio, & Viridario; Quamobrem subscripsi Dubium — *An esset relaxandum mandatum pro liberatione a molestiis* —, quod cum in hodierna Audientia Dominis proposuerim, illud *affirmative* resolverunt.

Constans enim erat in Facto, cl. me. Card. Carolum Pium vendidisse controversum Censum Fratribus de Rimbaldesiis, atque in Instrumento venditionis promisisse eosdem liberare a quacunque molestia, quam unquam pati possent ex causa ejusdem Census; cum autem iidem Fratres de Rimbaldesiis condemnati jam fuerint per hoc Sacrum Auditorium ad præstandam Evictionem ejusdem Census, quem ipsi eisdem pactis, & conditionibus subinde cesserant, & vendiderant Com: Lelio Roverellio Auctori Marchionum de Malvetiis, eo ipso dicitur factus locus
1 promissæ liberationi a molestiis, nedum ex natura ipsa contractus venditionis, verum etiam, & fortius propter emissam obligationem a laudato Cardinali Carolo Pio præstandi eandem liberationem a molestiis, ut firmat *Rota dec.395. n.2. & 3. cor. Lancetta*, & firmat favore eorundem Marchionum de Malvetiis mea præcedens *Decisio* 27. *Junii* 1738. §. *Cum enim*, & contemporanee firmatum quoque fuit in istius confirmatoria §. *Obligatio siquidem*.

Nullimode obstante, quod Cardinalis Pius vendiderit purum nomen debitoris verum, & reale, sed non promiserit illud manutenere exigibile; Quoniam ultraquamquod urget Instrumentum venditionis, in quo cum promissa fuerit manutentio in perpetua ejusdem Census exactione, atque expresse fuerit in pactum deducta eorundem Fratrum de Rimbaldesiis perpetua liberatio ab omni lite, atque molestia, talis promissio pernecesse importare debet perpetuam manutentionem exigibilitatis; Animadversum fuit, quod etiamsi Card. Pius vendidisset purum nomen debitoris, atque promisisset illud dumtaxat verum, & reale, non autem exigibile, adhuc tamen, cum hujusmodi nomen
2 fuerit subinde evictum ex causa anterioris, & præexistentis hypothecæ, illud dici sane nequit verum, & reale, sed insubsistens penitus, & nullum, ac per consequens deficiente promissa veritate & realitate nominis cessi, dubitari nullimode valet, quin intrare debeat promissa liberatio a molestiis, ut notant *Cenc. de Cens. quæst.72. n.23. vers. prima est, & quæst.16. n.1., & seqq., Rot. dec.639. n.5., & seqq. cor. Merlin., dec.22. per tot. par.13. rec., & dec.1085. n.5., & 6. cor. Molin.* cum aliis in dicta contemporanea *Decisione* §. *Attento præcipue*.

Minusque officere potuit, quod Fratres de Rimbaldesiis omiserunt diligentias peragere contra Gualengos principales debitores hujus Census; quandoquidem, cum in casu fuerit promissa in Instrumento venditionis exigibilitas ne-
3 dum Juris, sed etiam Facti, ac insuper amplissimis clausulis stipulata liberatio ab omni lite, & molestia, opus sane non est, ut præcedat excussio principalis debitoris, sed, ea omissa, legitime valent Fratres de Rimbaldesiis agere contra eundem Principem Pium, ut sibimet ipsis præstetur promissa liberatio a molestiis; *Bart. in leg. Pater n.1. ff. de dot. prælegat., Ruin. cons.187. n.7. lib.1., Paris. cons.109. num.37. lib.1., Soccin. Jun. cons.42. n.1. lib.5., Rot. dec.275. n.2. 3., & seq. cor. Card. Millin., & dec.151. n.13. par.11. rec.*

Et ita &c. utraque &c.

SORANA AGGREGATIONIS,

Lunæ 13. Aprilis 1738.

ARGUMENTUM.

Vera civilitas acquiritur per admissionem ad munera civica, solutionem onerum, decennalem habitationem cum voluntate semper in eodem loco permanendi per desertionem alterius domicilii.

Im-

Immemorabilis quomodo probanda sit, & ex quibus excludatur.

SUMMARIUM.

1 *Vera civilitas acquiritur per admissionem ad civica munera, solutionem onerum, decennalem habitationem cum voluntate semper in eodem loco permanendi, ac per desertionem alterius domicilii*;

2 *Et eam ita acquirens habere dicitur omnes qualitates aliorum civium*.

3 *Admisso ad unum servitii genus præbet jus ad alterum, ad quod gradatim adscenditur*.

4 *Admissiones, & Aggregationes ad aliquem Cœtum correspondere debent menti, & affectioni Disponentium*; & num.13.

5 *Quæ affectio recte præsumitur pro consanguineis*.

6 *Testes carentes requisitis* Gloss.in cap.1. de præscript. in 6. *non attenduntur ad probandam immemorabilem*.

7 *Immemorabilis per solum rumorem in contrarium excluditur*.

8 *Consuetudo negativa non attenditur, nisi in contradictorio judicio fuerit approbata*.

9 *Actus contrarii immemorabilem destruunt*.

10 *Judicatum licet per appellationem suspensum præsumptionem præbet boni juris*.

11 *Mera collitigantis enuntiativa Tertio nocere non debet*.

12 *Ut immemorabilis probetur per Instrumenta, in istis ejusdem mentionem pluries factam fuisse requiritur*.

14 *Aggregatus participans esse debet redituum Ecclesiæ a die motæ litis*.

DECISIO CXLIII.

Renuente Clero Collegiatæ Ecclesiæ S. Stephani Prothomartyris Terræ Septem Fratrum admittere ad gremium, & participationem redituum prædictæ receptitiæ Ecclesiæ Sacerdotem Angelum de Vecchis, introducta fuit lis coram Vicario Sorano, qui sententiam protulit Clero antedicto favorabilem, quam tamen revocare non dubitavit R.P.D. A.C. Guglielmus, quapropter devoluta causa ad hoc nostrum Sac.Auditorium, & mihi commissa, dedi in hodierna Audientia dubium — *An sit locus Aggregationi, & a quo tempore debeatur participatio* — Et responsum accepi — *Affirmative*, & *participationem deberi a die motæ litis*.

Fundamentum hujus resolutionis stetit in eo, quod præfatus de Vecchis, usque, & de anno 1718. deferendo domicilium Terræ Casalis Vierii, illud aperuit in dicta Terra Septem Fratrum, ibique illius Familia admissa extitit ad omnia civica munera exercenda una cum supportatione omnium onerum, prout cæteri Cives, proptereaque cum
1 hæsitari non possit, quin per d. Sacerdotem vera civilitas acquisita fuerit per decennalem, & ultra permanentiam, juncta præsertim determinata voluntate semper in eodem loco permanendi per desertionem alterius domicilii, *Gloss. in cap. Statutum de rescript. in 6., leg. Cives Cod. de Incolis lib.5., ibique Barthol. per tot., Sygon. de antiq. Cur. Civ. Rom. lib.1. cap.1., Rot. cor. bon. mem. Molin. dec.951. n.8.*, ac etiam per solutionem onerum *Dec. consf.691. n.6., Menoch. cons.1129. n.14., Giurb. obser.75., & 76., Zaul. ad Statut. Favent. rubr.11. num. final., Antonell. de Loc. leg. lib.2. cap.19. n.97., Rot. post Merlin. de Legit. dec.24. n.6., & 11.*; Hinc putarunt DD., quod ei denegari
2 non possit Aggregatio ad controversum consortium in antedicta Ecclesia, eo fere modo, quo concedenda esset aliis Civibus Sacerdotibus ejusdem Terræ, cum habeat omnes qualitates, quæ necessariæ sunt pro admissione ad recensitam participationem; *Rot. dec.431. n.24. tom.2. part.18. rec., & in Imolen. Consortii 21. Januarii 1709. §. Penultimo cor. Emo D. meo Card. Aldrovando*.

Maxime quia præfatus Sacerdos de Vecchis, dum in statu Clericali reperiebatur, cjus servitium continuo præstitit eidem Ecclesiæ, sicque omnis ratio postulabat, quod eo ipso, ac ad statum Sacerdotalem pertransiit, esset in præmium anteacti Servitii ad participationem admittendus, ne post cursum diuturni laboris eidem subriperetur præmium illud, quod Sacerdotibus
3 debitum est; admissio enim ad unum ser-

servitii genus præbet Jus ad..al..rum, ad quod gradatim ascenditur; *Innoc. in cap. Dilectus n.3. co .2. vers. Possess. de Cappell. Monach.*, *ibique Butr. n.15.*, *Rot. dec.537. n.3. par.2. rec.*

Ponderarunt insuper DD., quod d. Sacerdos tanquam Civis domiciliarius non concurrit cum altero Cive originario, quem excludere prætendat, sed petit admissionem ad participationem in memorata Ecclesia receptitia, & minime numerata, quam inservivit, & propterea nemini fit injuria, quoties in eo concurrunt qualitates illæ, quas habent cæteri Sacerdotes jam admissi, cum controversia non sit de prælatione Civi nativo, vel originario tribuenda, ut satis sit ad intentum, quod petens admissionem civicam qualitatem habeat.

Præter requisita desuper necessaria, & militantia favore d. de Vecchis, eo libentius crediderunt DD. concedendam esse petitam Aggregationem, animadvertendo, quod inter onera Missarum per Sacerdotes consortiales adimplenda, recensentur quoque leg.ta relicta in beneficium dictæ Ecclesiæ ab Ascendentibus ejusdem de Vecchis, cujus proinde favore concurrere etiam visa fuit præsumpta voluntas Testato-
4 rum; consimiles enim admissiones menti, & affectioni disponentium correspondere debent, *Mantic. de Conject. lib.3. tit.1. n.16. vers. hoc amplius*, *Rot. cor. Arguell. dec.14. n.37.*, & ex consanguinitate recte desumitur affectio,
5 & mens pro hujusmodi effectu consequendo; ad notata per *Paris. cons.40. n.27. lib.2.*, *Fusar. de Substit. con.14. n.4.*, *Mart. de Success. par.1. quæst.9. ar..3. n.10.*, *Magon. decis. Lucens.23. n.6.*, *Rot. cor. Emerix Jun. dec.452. num.3.*, *&* 4.

Nec alicujus ponderis apparuit asserta consuetudo immemorabilis, cujus virtute Clerus contendebat, quod aggregari non valeant ad consortium Sacerdotes, nisi sint Cives nativi ejusdem Terræ, quia ultraquamquod Testes ad
6 probandam enuntiatam immemorabilem consuetudinem examinati, cum careant requisitis celebris *Gloss. in cap.1. verb. memoria de præscript. in 6.*, attendi non merentur, ut pluries dictum fuit, & signanter *in Pisana Devolutionis 24. Januarii 1701. §.Etenim cor. bon.mem. dell'Olmo*, *&* *in Papien. Emphyteusis 15.Januarii 1716. cor. clar. mem.Card. Alaban*, *&* *in Neapolitana Funerum 28.Junii 1737. §.12. cor. Me*, *&* *in .. ..ius Confirmatoria 5.Decembris 1738. §.15. pariter cor. Me*, satis est pro exclusione immemorabilis, quod aliqui ex eisdem Testibus deponant de admissione Sacerdotum, quamvis isti non essent Cives nativi, sed exteri; imme-
7 morabile enim per solum rumorem in contrarium penitus corruit, & nil ponit in esse; per ea, quæ tradit *Rocc. quæst. Jur. select. cap.167. n.2.*, *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. de Offic. Ordin. dec.22. n.12.*, *& in dicta Neapolitana Funerum 5.Decemb.1738. §.21. cor. Me*.

Ulterius quia dicta probatio præsefert etiam negativam, super scilicet exclusione Presbyterorum non nativorum, ea non admittitur, nisi servatis
8 servandis in contradictorio judicio constabilita fuerit; *Rot. coram Seraphin. dec.1102. n.8.*, *& cor. Buratt. dec.572. n.13.*, *& cor. bo. me. Lancett. dec.790. n.15.*, & quamvis insuper cum omnibus suis requisitis probata remaneret,
9 adhuc non relevaret, cum urgeant actus in contrarium, ex quibus penitus sublata foret; *Fontanell. dec.337. num.21.*, *Thomat. dec.240. n.3.*, *Rot. cor. Ottobon. dec.159. n.13.*, *cor. bon. mem. Lancett. dec.667. n.7.*, *& dec.267. n.14.*, *& dec.312. n.28.*, *& 29. par.16. rec.*

Quibus omnibus adversari non valuerunt transactiones initæ per Sacerdotes Gizzium, & Mazzucconum, qui cum simili liti renuntiando, declararunt malum Jus fovere pro eorum admissione; Etenim quidquid in eisdem transactionibus enun iatum fuit, recognitum extitit esse non posse tantæ efficaciæ, ut ex eo induci valeat prætensa consuetudo excludendi Cives allectos, qualis est d. de Vecchis, præsertim quia enuntiativæ prædictæ potius censeri debent studiose adjectæ ex parte Capituli, cum recessus a lite revera fuerit eorundem Sacerdotum curta suppellex, non valens dispendia ipsius litis

tis sustinere, ut testificatus fuit idem Gizzius, non autem malum Jus, quod fovebant, dum ex eisdemmet transactionibus constat, præfatos Sacerdotes si non in totum, saltem in parte extitisse ad comparticipationem admissos, idque evidenter patet etiam ex eo, quod Gizzius produxerat in Curia Episcopali Sorana depositionem quinque Testium comprobantium Aggregationem plurium Presbyterorum, qui in dicta Terra natalia sortiti non fuerant, quodque Mazzucconus, ut asserebatur, ad dictam transactionem devenit, postquam Judicatum favorabile reportaverat, & Clerus ad Urbem appellationem
10 interposuerat, sicque per d. Judicatum præsumptio boni Juris, non vero malum Jus illius favore oriebatur; *Covar. pract. quæst. cap.6. n.6.*, *Afflict. dec.152. sub n.3.*, *Rot. cor. clar. mem. Card. Caprara dec.16. n.6.*, *dec.398. n.6.*, *& 7. part.13.*, *& dec.404. n.3. par.18. rec.*

Rursus assertæ enuntiativæ fuit penitus spernendæ ad effectum inducendi immemorabilem consuetudinem, non solum quia emissæ reperiuntur a præfatis duobus Presbyteris occasione transactionis initæ cum eodem Clero, a quo ex causa eorum prætensionis d. consuetudinem excludentis emolumentum reportarunt, sicque in præjudicium
11 aliorum absentium non valent assertivæ prædictæ aliquod probationis genus constituere; *Rot. cor. Emerix Jun. dec.39. n.5.*, *cor. Ansald. dec.26. n.18. tom.1.*, *& dec.194. n.29. tom.2. in rec.*, *dec.557. n.5. par.19. tom.2.*, *& in Neapolitana Funerum 5. Decembris 1738. §. Altera cor. Me*, sed etiam ex quo immemorabilis consuetudo quatenus de-
12 duci prætenditur ex publicis Instrumentis, seu scripturis, necesse est, quod non semel, aut bis, sed pluries, & quidem disertissimis verbis, in eis mentio habeatur immemorabilis; *Piton. discept. Eccles. 50. n.24. tom.2.*, *Adden. ad Ludovis. dec.51. n.10.*, *Rot. cor. Coccin. dec.1102. n.2.*, *& seqq.*, *cor. bon. mem. Molin. dec.526. n.19. tom.2.*, *& in d. Neapolitana Funerum cor. Me §. Superius citato.*

Et penitus spernendum visum fuit aliud objectum desumptum ex tenuitate redituum memoratæ Ecclesiæ, quia prætermisso, quod asserta tenuitas justificata non apparebat per legitima documenta, prævaluit responsio, quod sub tali prætextu, sicuti repelli non possent a consortio, quotquot essent Sacerdotes nativi d. Terræ, qui ad illud admitti peterent, ita nec etiam excludi valeat Sacerdos de Vecchis Civis allectus, qui pro d. admissione non solum potitur eodem Jure, ac si esset Civis nativus, sed insuper, cum descendat
13 a piis Testatoribus, quorum bona possidet Ecclesia pro satisfactione onerum ab ipsis relictorum, illius favore militat quoque præsumpta voluntas disponentium, ut superius animadversum fuit.

Constito itaque de bono Jure d. Angeli pro petita admissione, responsum quoque fuit, quod eidem debeatur par-
14 ticipatio a die motæ litis, ne ex injusta Cleri oppositione privatus remaneat ea utilium portione, quæ ex d. Aggregatione ipsi usque nunc obvenisset, ut communiter docent *Palm. Nep. allegat.214. n.36.*, *& allegat.215. n.51. tom.3.*, *Rot. cor. R.mo Crispo dec.508. n.7.*

Et ita &c. utraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSORUM DE BLANCHETTIS SUPER IDENTITATE.

Lunæ 27. Aprilis 1739.

ARGUMENTUM.

Per pactum reversivum bonorum fideicommissariorum in transactione appositum favore vocatorum non inducitur nova dispositio, sed dumtaxat assignationis jam factæ resolutio; qua eveniente bona ipso jure revertuntur ad fideicommissum, absque eo, quod agi debeat ex stipulatu in suo congruo Judicio. Bona permutata cum bonis fideicommissariis istorum naturam induunt, etiamsi permutatio facta non fuerit nomine fideicommissi.

SUMMARIUM.

1 *Constito de qualitate fideicommissaria bonorum, nec discrepante situatione loci, & confinis, identitas satis probata dicitur, nisi doceatur de acqui-*

acquisitionibus intermedio tempore ab hærede gravato factis; & n.11.

2 *Præcipue ubi agitur cum hærede gravati, non vero cum tertio possessore*.

3 *Extrinsecæ qualitates, puta nomen ædificiorum, & prædiorum, & similium non destruunt identitatis probationem ex aliis demonstrationibus apparentem*. & num.seq.

5 *Per purificationem conditionis fit locus executioni pacti*.

6 *Ubi agitur de bonis ab origine fideicommissariis, ad ipsius fideicommissi commodum, ac favore vocatorum stipulatum censetur pactum reversivum*.

7 *Verbum* hæredibus *copula destitutum censetur adjectum ad indicandam qualitatem sanguinis*.

8 *Quando pactum reversivum appositum fuit non favore extranei, sed vocatorum ad fideicommissum, non inducit novam dispositionem, sed continet resolutionem assignationis, qua eveniente, bona ipso jure revertuntur ad fideicommissum, absque eo quod agi debeat ex stipulatu in suo congruo judicio*.

9 *Bona permutata cum bonis fideicommissariis, horum naturam induunt, & restitutioni sunt obnoxia, maxime quando reperiuntur penes gravatum*;

10 *Etiamsi permutatio facta non fuerit nomine fideicommissi*.

12 *Res ex causa dotis restituendæ avulsa a fideicommisso, non est amplius eidem obnoxia*.

13 *Inverisimile est, quod res in pios usus relicta, & a Testatrice dotalis appellata, talis non sit*.

14 *Peritia extrajudicialis, ac facta parte non citata, nil probat*.

DECISIO CXLIV.

AD examen revocatis fundamentis decisionis coram Me editæ die 23. Januarii currentis anni, in qua resolutum extitit mandatum de immittendo ad bona fideicommissaria domus de Blanchettis obtentum a Com. Julio Sighizzio exequendum esse super bonis descriptis in folio impresso, quatenus tamen d. bona concordarent, vel cum liquidatione peracta de anno 1640., vel uniformia reperirentur cum bonis liquidatis, & contentis in sententia anni 1672. lata per Auditorem Generalem Bononiæ, exceptis prædio nuncupato la presa *della Fabra*, nec non quarta parte bonorum emphyteuticorum Ven. Mensæ Archiepiscopalis Bononiæ; In hodierna repropositione Partes non impugnarunt resolutionem desuper captam pro eo, quod respicit immissionem ad bona expressa in antedicto folio, & convenientia cum aliquo ex dd. duobus actibus præseferentibus eorundem bonorum liquidationem, sed tota contentio redacta fuit ad instantiam memorati Comitis ad bona superius excepta, & ad prædium positum in loco dicto *il Travaglino*, quod licet expressum in dicto folio, & contentum quoque reperiatur in liquidationibus prædictis, attamen demandata fuit executio pro ea quantitate, quæ conveniebat descriptioni contentæ, tam in dicta Sententia, quam in antecedenti actu anni 1640, nec non etiam pro parte Comitissæ Theresiæ Balduzzi controversa extitit executio ejusdem mandati favore Actoris elargita quoad prædium *delle Lezze*. Unde reassumpto in præsenti Audientia examine super executione supradicti mandati quoad bona superius hincinde controversa, & attentis recenter in facto deductis *DD. recesserunt a decisis*.

Firmis namque manentibus fundamentis captæ resolutionis quoad partem illam a Collitigantibus non impugnatam. Pro recessu a decisis respectu prædii nuncupati *il Travaglino* animadverterunt DD. hujusmodi prædium, quod tam in liquidatione anni 1640., quam in Sententia anni 1672. enunciatur -- *Una pezza di Terra semina Corbe 16., o 17.* -- obvenisse in divisione peracta de anno 1678. Cæsari Auctori Com. Theresiæ, quodque in eadem divisione illius quantitas asseritur in tornaturis 372., unde super istis visum fuit esse exequendum mandatum, quia eo ipso, quod constat de qualitate fidei-
1 commissaria, nec discrepant situatio loci, & confinis, satis probata dicitur identitas, nisi doceatur de novis acquisitionibus intermedio tempore in eodem loco per hæredes gravatos factis; ad vul-

vulgatum *Fulgos. cons.*145. *n.*2., *Gab. consult.*92. *n.*17., *Rot. dec.*120. *n.*16., *& seq. par.*6., *& dec.*209. *n.*39., *& seq. part.*19. *recen.*, *cor. Cerro dec.*83. *n.*4., *& seq.*, *& in Amerina Fideicommissi* 16. *Junii* 1697. §. *Quam etiam coram Muto*. Potissimum quia non agi-
2 tur cum aliquo tertio Possessore, sed cum hærede Successoris in fideicommisso; in quibus terminis sunt omnino probandæ bonorum acquisitiones, ut distinguendo firmat *Rot. coram Priolo dec.*429. *num.*14., *coram Card. Caprar. dec.*684. *n.*5., *& in rec. dec.*670. *n.*1., *& seq.*, *& dec.*705. *num.*3., *& seq. part.*18.

Minime relevante, quod in Divisione prædicta assignentur in loco dicto *il Travaglino* duæ Possessiones cum enuntiativa majorum Ædificiorum, quæ non continentur in dicta Sententia, ac liquidatione anni 1640., ubi unum, non vero duo Prædia, sive Possessiones exprimuntur, quia cursu temporis potuit dictum Prædium dividi in plura, & nova ædificia in eo construi valuerunt, ac proinde hujusmodi diversitas, quæ respicit
3 qualitates extrinsecas, quæque per temporis decursum accidere potuit, non tollit identitatis probationem ex aliis demonstrationibus orientem, ut in terminis dixit *Rot. dec.*294. *n.*6. *& seq.*, *& dec.*316. *n.*8. 9. *ac* 10. *cor. Merlino.*

Pariter obstare non potuit, quod in separatione anni 1640. assertum fuerit, quod dictum Prædium ferebatur in annuis corbis frumenti 16. aut 17., quodque hoc idem repetitum appareat in Sententia lata de anno 1672. enuntiando reliquas illius partes arboratas, nemorosas &c., & quod e converso pars, quæ annuatim modo seritur, ascendat ad valde majorem quantitatem; Etenim
4 recurrit eadem responsio, quod scilicet variatio isthæc non respicit substantiam, sed accidentia, potuit namque tractu temporis ex industria Possessorum reduci ad culturam pars inculta, & propterea diversitas hujus qualitatis non valet dubiam reddere illius identitatem, ut ponderavit *Rot. decis.*173. *n.*4. *cor. Pænia*, *& dec.*263. *n.*7. *coram Merlin.*, & tollitur omnis difficultas circa ea, quæ objiciuntur, ex quo cum Prædium *del Travaglino* hæsitari non possit fuisse suppositum fideicommisso, demandata extitit executio mandati super tornaturis 372. quantitatis obventę in dicta Divisione Authori Co: Theresiæ, quæ sane quantitas satis justificatum apparebat, quod sit portio ejusdem Prædii fideicommisso suppositi.

Quo vero ad quartam partem bonorum emphyteuticorum Mensæ Archiepiscopalis Bononię in Communi *di Minerbio*, super quibus in antecedenti propositione denegata extitit executio mandati sub ratione, quod dict. quarta pars Bonorum assignata fuerat Elisabethæ Blanchetti pro suis juribus dotalibus, sicque postquam avulsa rem anserat a fideicommisso, amplius obnoxia non erat illius vinculo, animadversum fuit in præsenti Audientia, mediante accuratiori examine Transactionis de anno 1666. initæ inter dictam Elisabetham, & Co: Julium ejus Patruum, quod prædicta portio Bonorum minime cesserat in Causam satisfactionis jurium dotalium dictæ Elisabethæ, sed quod assignata fuerunt alia Bona penitus diversa, quodque eadem Elisabeth jure proprio prætendebat successionem in eisdem Bonis Emphyteuticis, & ex Causa hujus prætensionis eidem tradita fuerat quarta pars eorundem Bonorum sub expresso tamen pacto in Instrumento dictæ Transactionis apposito, quod deficiente illius linea, & descendentia, dicta portio redire deberet ad prædictum Co: Julium, illiusque filios, hæredes, & Descendentes de Blanchettis;
5 quapropter purificata conditione, ob deficientiam Descendentiæ dictæ Elisabeth factus fuit locus reversioni prædictorum Bonorum favore Descendentium de Blanchettis; *Joan. de Amic. cons.*30. *n.*4., *Roder. cons.*24. *n.*27. *& seq.*, *Fontanell. de pact. Nupt. tom.*2. *claus.*5. *glos.*10. *part.*1. *a n.*9. *& seqq.*, *Cancer. var. resol. lib.*3. *cap.*2. *n.*200. *& seq.*, *Staiban. Jun. res. for. res.*111. *n.*9. *& seq.*, *Rota in Mutinen. Salviani* 6. *Maii* 1707. §. *Altera vero coram Omana*.

Non attenta responsione, quod reversio prædicta stipulata fuerit per Co: Julium Sen. pro se, suisque filiis, hæredi-

dibus, & Descendentibus de Blanchettis, adeo ut suffragari non possit Com: Julio Jun., veluti destituto qualitate hæreditaria Julii Sen., quia cum sit extra controversiam, quod hæc Bona essent ab origine Fideicommissaria Domus de Blanchettis, & transactio prædicta inita fuerit per memoratum Julium Agentem nomine fideicommissario pro vindicatione Bonorum adversus dictam Elisabetham a fideicommis-
6 so exclusam, dictum pactum reversivum stipulatum censetur ad commodum fideicommissi, ac favore vocatorum ad illud, cum agatur de Bonis, quorum dominium jam pertinebat ad idem fideicommissum; *A Pont. consf.38. n.26. lib.1., Castill. contr. Jur. lib.4. cap.56. n.15., Cancer. var. part.3. tit. de renunt. cap.15. n.211.*, & dictum fuit *in Carpentoraten. Fideicommiss 14. Martii 1691. §. Quo vero cor. cl. me. Card. Priolo.*

Audiri proinde non merebatur, quod Co: Julius sit destitutus qualitate hæreditaria Julii Sen., quia ulterius antedicta stipulatio pro hæredibus, & descendentibus de Blanchettis intelligenda non est in præsenti de hæredibus Bonorum, sed Sanguinis, cum verbum illud
7 *Hæredibus*, veluti appositum sine copula adjectum censeatur ad indicandam qualitatem respectu Sanguinis; *Bald. in cap. de natur. success. Feud., Salicet. in lib.2. Cod. de Jur. Emphyt., Cravett. consf.108. n.4., Cephal. consf.417. n.8., Odd. consf.46. num.14., Menoch. consf.958. n.3. & seqq.*, idque confirmatur etiam ex facto hæredum dictæ Elisabethæ, qui in Inventario post illius obitum confecto descripserunt dicta Bona Emphyteutica utpote subjecta fideicommissis, & Investituræ Familiæ de Blanchettis, ex quo manifeste apparet, quod reversio conventa fuerit favore Descendentium Sanguinis, & vocatorum ad fideicommissum.

Altera vero exceptio, quod scilicet pro vindicanda dicta quarta parte Bonorum Emphyteuticorum agendum sit in suo congruo Judicio, & actione diversa ex stipulatu in vim dictæ Transactionis citatis omnibus citandis, visa fuit mendicata, ex quo pactum reversivum in eadem Transactione appositum, adjectum non fuit favore Extranei, sed vocatorum ad fideicommissum,
8 & propterea non inducit novam dispositionem eorundem Bonorum, adeo ut ex stipulatu agendum sit, sed continet resolutionem assignationis, acsi eadem assignatio facta minime fuisset, cum fuerit temporanea, & limitata, sicque dicta Bona ipso jure reversa fuerunt ad fideicommissum; ad *Text. in leg.2. ff. de in diem adject., Vasq. quæst. illustr. lib.1. cap.99. sub n.2. vers. resolutivæ conditiones, Menoch. consf.388. n.16., Rota cor. Cerr. dec.441. n.7. & 11.*, & propterea satis sit repetere, quod assignatio prædicta non obstat petitæ immissioni, pro qua obtinenda non in vim dicti pacti in præfata transactione appositi agere opus habet Co: Actor, sed in vim fideicommissi actionem tribuentis etiam super dd. Bonis, ut de se patet.

Exequendum etiam putarunt DD. mandatum super Prædio *la Presa della Fabra*, quamvis descriptum non appareat nec in liquidatione peracta anno 1640., nec in Sententia emanata de d. anno 1672., quia modo satis constare visum fuit, quod Co: Julius Senior titulo permutationis acquisivit dictum Prædium per traditionem Bonorum fideicommissariorum, ex quo sequitur, quod hujusmodi Prædium subrogatum remanserit in ipsorum locum, & pro-
9 pterea, quod assumpserit illorum qualitatem, sicque venire in restitutione fideicommissi, maxime quando res permutata existit penes hæredem gravatum; tradunt *Peregrin. decis. Patav.2. n.7. & seqq., Fusar. de substit. quæst. 636. num.1., Giovagn. consf.23. n.11., Calderon. resf.40. n.50., Surd. decis.15. n.21., Rot. dec.355. n.16. part.17. recent., & in Spoletana Bonorum 2. Maii 1687. §. Equidem cor. bo. me. Ursino, & in Romana Fideicommissi de Clavellonibus 3. Julii 1702. §. Quia qualitas & seqq. cor. cl. me. Card. de la Tremoille, & in Forolivien. Fideicommissi de Torchis cor. bo. me. Muto* impress. penes *Paulut. post dissert.16. dec.1. n.36.*, & in illius confirmatoria impress. apud *Palm. Nep. Decis. Lucen. divers. tom.4. dec.385. n.1.*

Idque

Idque locum habet, quamvis Co: Julius Sen. permutationem non expleverit nomine Fideicommissario, sed. nomine proprio, ac pro se cum clausula *ad habendum &c.*, quia D. Comes non devenit ad alienationem Fundi Fideicommissarii recepto pretio, ex quo acquisiverit d. Prædium, sed per viam permutationis consecutus fuit ejusdem Prædii acquisitionem; in quibus termi-
10 nis licet actus expletus minime fuerit nomine fideicommissi, adhuc res in permutationem accepta ministerio legis obnoxia remanet vinculis, & oneribus, quibus affecta reperiebantur Bona Fideicommissaria in eadem permutatione distracta; *Giovagn. consf.23.n.10. & seqq. lib.2., Rot. dec.355. num.16. part.17., & dec.176. num.21. & seqq. part.18. tom.1. rec.*

Haud refragante, quod dictus Comes in permutatione prædicta dederit quasdam tornaturas Terræ, quia cum satis constiterit, quod res Fideicommissaria desuper distracta annexas habebat Terras, quarum confines insuper descripti in Inventario Bonorum Cæsaris dicti *il Venerabile* conveniunt, & concordant cum illis expressis, & designatis in eodem permutationis Instrumento, censeri debet, antedictas tornaturas
11 Terræ in contractu permutationis traditas pertinuisse ad Fideicommissum juxta authoritates enuntiatas *in §. Firmis namque*; Verum quia idem Comes in dicta permutatione persolvit etiam de propriis pecuniis lib.500., demandata extitit earum restitutio favore Com: Balduzzi, cum congruum non videretur, quod potius esset danda restitutio ejusdem Prædii pro adeo exigua portione, nempe ad ratam dictarum librarum 500. non excedentium sc.100.

Postremo non esse exequendum dictum mandatum super Prædio *delle Lezze*, recedendo pariter a decisis DD. responderunt: Animadversum namque fuit, quod d. Prædium de anno 1666. in præcitato Instrumento Transactionis cessum extitit favore Elisabethæ in causam satisfactionis suorum Jurium dotalium, & propterea licet descriptum
12 appareat in liquidatione anni 1640., attamen cum ex legitima Causa avulsum fuerit a fideicommisso pro restitutione memoratæ dotis, jure merito denegarunt DD. executionem dicti mandati; *Peregr. de fideic. art.42. n.3., Card. de Luc. de Dote disc.145. n.84., Rota cor. bo. me. Molines dec.493. n.12., & dec.724. n.10., & dec.1020. n.12., & cor. cl. me. Card. Falconerio tit. de Dot. dec.14. n.7.*

Hanc veritatem comprobat etiam dispositio Testamentaria ejusdem Elisabethæ, quæ dictum Prædium reliquit favore piæ Causæ, asserendo ad ipsam spectare pro suis Juribus dotalibus; Un-
13 de redditur penitus inverisimile, quod prædicta Elisabeth legare voluisset dictum Prædium ad effectum erogandi illius pretium in opera Pia, atque in beneficium propriæ Animæ cum assertiva, illud esse dotale, quatenus revera tale non fuisset, ut in proposito ponderant *Mart. Medic. Dec. Senen. exam.29. n.18., Rota cor. Zarat. dec.5., & in rec. dec.421. n.9. part.13., & in Firmana Donationis 17. Junii 1737. §. Unde propterea cor. Me.*

Penitus autem insubsistens detecta fuit exceptio, quod dictum Prædium non integre assignatum fuerit in restitutione dictæ Dotis, sed quod ad commodum fideicommissi remanserit quantitas tornatur.29., quia descriptio ipsius Prædii facta in dicta assignatione adamussim consonat cum separatione, seu liquidatione anni 1640., quapropter percipi non valuit, quomodo ex recensito Prædio remanere potuerint tornaturę 29. ad commodum fideicommissi, idque in aperto ponit animadversio, quod in posteriori Sententia anni 1672. nulla habetur mentio d. Prædii, signum evidens, quod integraliter exierat a fideicommisso per d. assignationem, ut patet ad sensum.

Retentionem vero petitam ex parte Comitissæ pro melioramentis, aliisque Juribus denuo denegarunt DD., ex quo justificata non remanebat illius prætensio; Haud quaquam attenta Peritorum relatione exhibita, dum reperta fuit extrajudicialis, ac Parte non citata facta,
14 & per consequens inepta ad probandum, ut in puncto æstimationis extrajudicialis Peritorum alias dixit *Rot. cor. Ubald.*

Ubald. dec.499. n.1., cum ibi relatis, sicque hac exceptione posthabita se se remissive habendo ad meam præteritam Decisionem pro illis jura reservarunt. Et ita &c. utraque &c.

PERUSINA REINTEGRATIONIS.

Veneris 15. Maii 1739.

ARGUMENTUM.

In rebus de sui natura ad hæredes transitoriis Pactum reversivum nunquam est personale, sed hæreditarium, seclusa expressa conventione in contrarium, non obstante designatione personæ, cum qua stipulatum fuit, & defectu mentionis hæredum. Ex facultate alienandi vel excluditur quodcunque fideicommissum, vel remanet conditionale in casu nempe non secutæ alienationis. Ex sola positione in conditione lineæ masculinæ non inducitur nec dispositiva vocatio, nec fideicommissum.

SUMMARIUM.

1 *Actor ab intentata actione repellitur, nisi fundamentum suæ intentionis concludentissime probet.*

2 *Pactum reversivum in donatione appositum efficit, ut purificata conditione bona non ad alium, quam ad donantem pertineant*;

3 *Indeque in rebus de sui natura ad hæredes transitoriis seclusa expressa conventione in contrarium nunquam censetur personale, sed hæreditarium, non obstante designatione personæ, cum qua stipulatum fuit, & defectu mentionis hæredum.*

4 *Qualitas pacti ex spiritu contractus, & ex voluntate contrahentium dijudicanda est*,

5 *Concessa Donatario facultate ad sui libitum disponendi, frustra petitur reintegratio ad bona ab eodem in alterum translata.*

6 *Posita facultate alienandi vel excluditur quodcunque fideicommissum, vel remanet conditionale, in casu nempe, quo alienatio non sequatur.*

7 *Per solam positionem in conditione lineæ masculinæ non inducitur dispositiva vocatio*;

8 *Nec fideicommissum favore positorum in conditione*,

9 *Transactio bona fide, & justis de causis facta afficit eorum successores*;

10 *Etiamsi lites nondum in judicium deductæ fuerint, cum ad hunc effectum sufficiat solus timor earundem*;

11 *Præcipue autem, ubi antiquissima est, & inter consanguineos facta cum interpositione amicorum ad sedandas controversias emersuras, quo casu strictè non examinantur rationes transigendi, sed sufficit, ut de eo tempore adesset probabile dubium.*

13 *Hæres hæredis habetur in omnibus uti verus primi defuncti hæres*;

14 *Cujus propterea factum servare debet*, & num.17.

15 *Semel hæres, semper præsumitur hæres.*

16 *Et ad hoc ut qualitate hæreditaria spolietur, debet de omnibus bonis hæreditariis rationem reddere.*

18 *Per novationem extinguitur quælibet præcedens obligatio.*

19 *Exceptio exclusiva juris Agentis non est exceptio de jure tertii, sed a quolibet proponi potest.*

DECISIO CXLV.

Post Rotalem Sententiam prævijs duabus Decisionibus ab R.P.D. meo Crescentio editam, in qua fuit declaratum nullum jus, nullamque actionem competiisse, neque competere Fratribus Comitibus de Balleonibus uti hæredibus mediatis qu. Camilli Signorelli pro reintegratione Bonorum Portiæ alienatorum a Fabritio ultimo hærede gravato, iidem Co: de Balleonibus curarunt, ut in gradu appellationis novo subjicerem examini fundamenta præcedentium Decisionum, quibus præfata Sententia erat innixa; Quocirca concordato inter Partes, atque per me subscripto consueto Dubio -- *An Sententia Rotalis sit confirmanda* --? Illud hodierna die Dominis meis resolvendum proposui, qui agnita earundem Decisionum firmitate, fuerunt in sensu pro *confirmatione* ejusdem Sententiæ Rotalis.

Firmum siquidem apparuit in Facto, quod Co: de Balleonibus ad petendam reintegrationem Bonorum Portiæ, quæ alienavit Fabritius Auctor Co: Philippi de Ansidæis, in hoc steterunt Judicio

cio tamquam hæredes Camilli ultimi ex masculis Familiæ de Signorellis, ac ideo indispensabili afficiebantur onere concludenter probandi, quod ipsis competeret petita reintegratio, uti hæredibus ejusdem, ac bona penes ipsum immunia penitus remansérint a quocunque onere, ita ut rite proinde in eosdem hac hæreditaria qualitate suffultos transire potuerint; Semota autem hujusmodi probatione nullimode obtinere valent dictam reintegrationem; cum ab-
1 soluti juris sit, Actorem ab intentata actione esse repellendum exceptione non juris, nisi suæ intentionis fundamentum conclúdentissime probet, ut ait *Text. in leg. Actor, qui asseverat Cod. de probat.*, & firmat *Rot. decis.* 48. *n.* 43. *cor. Cels.*, *decis.* 646. *n.* 2. *coram bo. me. Molin.*, *dec.* 7. *n.* 1. *cor. bo. me. Lancetta*, *& dec.* 10. *n.* 1. *de probat. coram clar. mem. Card. Falconerio*, & firmant præcedentes Decisiones R. P. D. mei Crescentii ubique §§. *final.*

Tantum enim aberat, ut ipsi Fratres Com: de Balleonibus adstruere sibi possent supradictam probationem ad effectum obtinendæ reintegrationis, ut ex ipsismet eorum Juribus deductis contrarium potius invincibiliter desumeretur; Et sane nullum præsidium deducere posse compertum fuit ex donatione anni 1531.; Etenim quamvis in ea contineatur fideicommissum favore supradicti Fabritii, & Balthaxaris Fratrum, eorumque Descendentium per lineam masculinam, attamen cum Portia de Signorellis Donatrix expresse sibi caverit, ut quoties extingueretur supradictorum linea masculina, eadem bona donata ad ipsam revertere deberent; Hinc proinde est, quod ob totalem
2 defectum lineę masculinæ Camilli Jun., nullimode ipsi Co: de Balleonibus obtinere valent petitam reintegrationem ad bona donata, quippe quia eis semper obstat pactum reversionis, quod ad sui favorem apposuit eadem Portia in casu, quo deficeret linea masculina dictorum Donatariorum, ut relatis concordantibus firmatum fuit in utraq; Decisione præcedentis instantiæ cor. R. P. D. meo Crescentio, nempe in prima §. *Licet enim*, & in secunda §. *Aut enim*.

Nullimode obstante, quod hujusmodi pactum reversionis expiraverit, antequam defecisset linea masculina ipsorum Donatariorum; quia illud fuit personale, & restrictum ad vitam Portiæ, quæ decessit ante extinctionem supradictæ lineæ masculinæ; Placuit siquidem responsio, quod ad hoc, ut pactum dijudicandum sit personale, sufficiens sane non est sola designatio Personæ, quæ pernecesse demonstrari debet, ut recognoscatur, cum quo pactum stipulatum fuit, sed ulterius intercedere expressa Contrahentium voluntas; Ita ut ad partes posita hujusmodi probatione voluntatis in rebus, prout in casu, de sui natura ad hæredes transitoriis, intrat illico juris præsumptio, quod Donatrix
3 nedum ad sui favorem inducere voluerit pactum reversionis, verum etiam favore suorum hæredum, licet nullam in eodem pacto de eis mentionem fecisset, ut in puncto pacti reversivi favore Donantis firmat *Rot. dec.* 127. *a n.* 14. *ad* 15. *part.* 16. *rec.*, & consentanee pariter firmant prima Decisio §. *Haud relevante*, & secunda §. *Absque eo quod*.

Et quamvis nedum ex ministerio Juris, sed etiam ex spiritu donationis, & voluntate Contrahentium, a quibus ju-
4 dicari solet qualitas pacti, dicendi essent in dicto pacto reversivo comprehensi etiam hæredes Portiæ Donantis, prout late firmat dicta prima Decisio §. *Sane cum seq.*, & secunda §. *Et quamvis*; Attamen super hujusmodi puncto Dominis meis non amplius esse immorandum visum fuit, ex eo, quod Defensores Fratrum Co: de Balleonibus omni prætermissa indagine super donatione, & pacto reversivo, totum fundamentum in hodierna audientia pro effectu reintegrationis obtinendæ unice reponebant super transactione anni 1556., quam Fabritius primus Donatarius subinde, & post donationem iniit cum eadem Portia.

Ajebant enim ipsi, quod in hac transactione expresse cautum fuit, ut, quoties Fabritius ejusque descendentes quocunque tempore decederent absque filiis masculis legitimis, & naturalibus, hoc casu medietas tantum bonorum revertere deberet ad Portiam, vel ejus hæ-

hæredes; unde inferebant, quod dicta bona obnoxia remanserunt reversioni pro medietate tantum, & pro altera libera fuerunt a dicto pacto, super qua proinde competere debet reintegratio dictis Co: de Balleonibus ex Persona Camilli ultimi ex masculis contra dictum Fabritium primum hæredem gravatum, qui eadem bona alienavit, & contra Co: Ansidæum hæredem Fideicommissarium ejusdem Fabritii.

Verum tamen sedulo Domini ponderantes d. transactionem pro comperto habuerunt, quod in dictis bonis neque in vim hujus transactionis Fratres Comites de Balleonibus jus aliquod habere possunt; Quoniam dd. Bona pro medietate etiam virtute dictæ transactionis reversura erant ad Portiam, seu ipsius hæredes; Pro altera vero portione cum Fabritius juxta facultatem sibi a Portia concessam de ea disponendi favore cujuscunque Personæ, *& cui con-*
5 *cedere voluerit* nunc, *& in futurum* disposuerit per fideicommissum hodie purificatum favore Comitis Ansidæi, manifestum erat, quod nec etiam in hac parte obtinere possunt reintegrationem, ut observat prima Decisio §. *Sive ergo*, & secunda §. *Cum igitur*.

Præcipue quia nullum in dicta transactione ordinatum fuit fideicommissum, quo mediante ipsi Comites de Balleonibus vocationem desumere valerent; Quod sane ad evidentiam colligebatur ex eo, quia non tantum in parte dispositiva ejusdem transactionis nulla habetur mentio Fideicommissi, & Descendentium Masculorum ejusdem Fabritii, verum etiam, quia dicta transactio stipulata fuit pro hæredibus, & successoribus quibuscunque, & quod plus erat, in ea facta fuit eidem Fabritio ampla potestas alienandi d. medietatem Bonorum, *cui jus suum concesserit, seu concedere voluerit nunc, & in futurum*; Unde dubitari non poterat, quin esset in ea exclusum quodcunque Fideicommissum ob concessam facultatem alienandi, quæ repugnat ordinationi ejusdem; Vel in omnem casum
6 contineri in ea posset Fideicommissum conditionale in eo casu, quo Fabritius non alienasset, prout fecit, ordinando Fideicommissum purificatum favore Co: Ansidæi, ut relatis concordantibus firmat secunda Decisio §. *Quod autem*.

In nihilum obstante, quod in dicta Transactione posita fuerit in conditione linea masculina Fabritii; nam cum ex hac sola conjectura induci minime
7 possit dispositiva vocatio illorum de linea dicti Fabritii, quia regula Juris in oppositum militat, nisi contrarium saltem ex conjecturis eliciatur, juxta constantem Sac. Rotæ opinionem, de qua *in decis.244. n.2. & seq. part.11., decis.100. n.7. part.18., dec.328. n.11., dec.303. n.3., & dec.645. n.7. par.19. rec., dec.387. n.3. cor. Buratt., dec.145. n.5. 6. & 7. cor. Cels., dec.343. n.5. coram Bich., & decis.545. n.24. coram bo: me: Molines, & in Forosempronien. Venditionis 24. Martii 1732. §.7. cor. Rmo P. D. Calcagnino Decano*; Nec
8 etiam sufficiens est ad inducendum Fideicommissum favore illorum, qui positi fuerunt in conditione, ut docent *Faber. consf.123. n.2. lib.2., Thesaur. quæst. forens. cap.33. n.7. lib.4.* cum aliis per *Rot. dec.231. n.7. & 8. part.8. recent.*

Minus officere potuit, quod quatenus etiam exclusum remaneret in dicta transactione fideicommissum, adhuc tamen Transigentes tollere non poterant per hujusmodi actum subsequutum præcedens fideicommissum ordinatum in dicta donatione in præjudicium vocatorum in ea; Pro remotione enim hujusmodi objectionis animadverterunt Domini, quod supradicta donatio ob plures substantialissimas exceptiones, quas patiebatur, de facili poterat revocari, tum ex quo Portia de tempore donationis Minorennis erat, & constituta in obsequiis Patrui, & Fratrum Donatariorum, tum quia suspicione læsionis vacans non erat, tum demum, quia eadem Portia agnoscens postea ipsius insubsistentiam, contra eam solemniter protestata fuit, atque *revocavit, cassavit, & annullavit* eo ipso, quo in libertate posita fuit.

Quamobrem si hujusmodi donatio anni 1531. tot, tantisque exceptionibus erat obnoxia, per quas acerbissimæ suboriri poterant lites inter Personas Con-

Consanguinitatis vinculo conjunctas, justitia non patitur, ut de medio tolla-
9 tur dicta transactio, quin immo cum in his terminis facta videatur bona fide, & justis de causis, poterant profecto Partes ad hujusmodi actum transactionis, destructivum cujuscunque contentionis devenire, atque successive vocatos omnino afficere, ut notat *dicta prima decisio §. Frustra vero*; etiamsi de eo transactionis tempore lites in judicium per Portiam deductæ non fuissent; cum de cætero solus timor futuræ litis
10 sufficiens dicatur in jure, ut sustineatur transactio, ut pariter observat *d. secunda decisio §. Quemadmodum*.

Neque hodie proferri poterant in scenam causæ, seu supradictæ contentiones, quæ fomentum dederunt stipulationi transactionis, neque locus erat earum disputationi; nam cum agatur de transactione a duobus ferme sæculis
11 inita inter Consanguineos, ad sedandas plurimas emersuras controversias, & sub interpositione communium amicorum, nequaquam perscrutandæ sunt sub stricta juris censura hodie, & post defluxum duorum sæculorum rationes, quæ ad transigendum movere potuerunt, sed sufficiens est, ut de eo tempore probabile intercessisset dubium immune penitus ab omni fraudis, & calumniæ suspicione, ita ut hodie ex hoc solo circumstantiarum apparatu valida reputari debeat, ut firmat *dicta prima decisio §. Neque*, & consonat *Rot. in Romana Fideicommissi de Griffonibus 20. Decembris 1738. §. Remoto cor. R. P. D. de Cannilliac*.

Sed in totalem eversionem supradicti objecti urget ulterius, quod Camillus Auctor Comitum de Balleonibus fuit indubitanter simplex hæres Fabritii Transigentis; & proinde quemadmodum vetitum absque dubio erat eidem Camillo impugnare, aut quomodocunque redarguere eandem transactionem, tanquam factam a Fabritio ejus Patre, & Auctore, cujus evasit hæres per acceptationem testamenti, & per possessionem bonorum usque ad obitum, ita permissum esse non debet eisdem Comitibus Fratribus de Balleonibus, qui actionem reintegrationis promovent, non jure proprio, & in-
12 dependenter a Persona Camilli, sed tanquam istius hæredes, supradictam transactionem corripere, uti præjudicialem eorum juribus, & destructivam fideicommissi præcedenter ordinati, ut firmat *secunda Decisio §. Ea satisfecit*; hæres enim hæredis ad quoscunque ju-
13 ris effectus habetur uti verus primi defuncti hæres: juxta *Text. in leg. hæredis appellatione 65. ff. de verb. signific.*, *Rot. dec. 654.*, & *dec. 752. n. 2. cor. Emerix Jun.*, *dec. 1101. n. 1. cor. bon. mem. Lancett.*, *dec. 148. n. 1. cor. Emo Crispo*, & *in Romana Cambii 6. Martii 1739. §. Ex his coram Me*. Et ideo etiamsi dd. Comites Fratres de
14 Balleonibus sint mediati hæredes Fabritii, tenentur tamen intactam servare supradictam transactionem; ad firmata per *Rot. dec. 563. n. 11. part. 18. rec.*, *dec. 1325. n. 26. cor. Emerix Jun.*, *dec. 360. n. 13. cor. bon. mem. Lancett.*, & *dec. 1. n. 16. de Salvian. cor. cl. mem. Card. Falconerio*.

Spreta penitus repetitione, quod supradicti Comites de Balleonibus per restitutionem fideicommissi ab eis factam in figura hæredum Camilli Com. Philippo de Ansidæis expoliati sint qualitate hæreditaria Fabritii transigentis, quandoquidem cum Camillus tanta solemnitate acceptaverit testamentum Fabritii sui Patris, ejusque bona usque ad ejus obitum tamquam illius simplex
15 hæres possederit, idcirco quotiescunque ipse Camillus per hujusmodi actus indutus fuit hæreditaria qualitate sui Patris, talis semper præsumi debet, absque eo, quod unquam ea sese expoliare valuerit; juxta regulam *Text. in leg. qui solvendo 60. ff. de hæred. instit.*, de qua *Rot. dec. 466. n. 3.*, & *6. par. 4. tom. 2.*, *dec. 474. n. 4.*, & *dec. 486. n. 8. par. 5.*, & *dec. 322. n. 10. par. 11. rec.*, *dec. 843. n. 4. cor. bon. mem. Lancetta*, *dec. 28. n. 6. de usur.*, & *dec. 24. n. 9. in Miscell. cor. cl. mem. Card. Falconer.*

Satisfecit quoque altera æque valida responsio in eo consistens, quod ad hoc, ut hæres dici possit qualitate hæreditaria spoliatus, sufficiens profecto non est simplex bonorum, ac voluntaria restitutio, sed opus ulterius videtur, ut

ut ipse per medium legitimi Inventarii prius integram reddat rationem de bonis in hæreditate repertis; & ideo cum
16 Comites de Balleonibus minime docuerint de legitima redditione rationis bonorum hæreditariorum, dici sane nequeunt spoliati per hujusmodi simplicem restitutionem fideicommissi ex qualitate hæreditaria Fabritii, qua semel induti fuerunt, ac per consequens, nec etiam impugnare valent d. transa-
17 ctionem, uti factam ab eorum Auctore, eo ferme modo, ac si per legitimam redditionem rationis fuissent qualitate hæreditaria spoliati; ad notata per *Peregrin. de Fideicomm. art.52. num.95., Rot. dec.11. n.26. cor.Zaratt., dec.180. n.14. cor. Alexand., & dec.270. n.13. cor.eodem, dec.55. n.11., & dec.620. n.9. cor. bon. mem. Molin.*

Inutili pariter conatu insistebatur super obligatione emissa a Bino de Signorellis occasione initi matrimonii cum d. Portia, qua cautum fuerat, ne Portia, ejusque hæredes, & descendentes aliquid unquam petere possent ex Persona ejusdem Portiæ ab omnibus descendentibus Fabritii; unde cum hæres Portiæ sit quoque hæres ejusdem Bini, prætendere sane nequit eadem bona propter resistentiam d. obligationis; quidquid enim sit de hujusmodi qualitate hæreditaria respectu Portiæ, & Bini placuit responsio, quod ex post Fabritius in transactione anni 1556. consensit, ut in casu, quo deficeret ejus linea masculina, eadem supradicta bona redirent ad ipsam Portiam, seu ejus hæredes; Quamobrem per hanc subsequutam novationem quælibet pe-
18 rempta remansit obligatio Bini de Signorellis præcedenter emissa, quæ proinde tanquam de medio sublata per d. novationem, nullum obstaculum præbere valet eidem Com. de Ansidæis, ut tradunt *Surd. dec.134. n.9., Rot. post Constantin. ad Stat. Urb. dec.31. n.2., dec.138. n.35. par.17. rec., dec.76. n.7. cor. Benincas., dec.1226. n.4. cor. bon. mem. Molin., dec.13. n.21. de reb. Credit. cor. clar. mem. Card. Falconer., & in Romana Pecuniaria, seu Reintegrationis 9. Decembris 1735. §.20. cor. R.P.D. Peralta.*

In cassum demum, & postquam Comites de Balleonibus totum eorum fundamentum reponebant in dicta transactione, hanc de nullitate redarguebant; etenim asserta nullitas transactionis nedum non probabatur, quinimmo expresse exclusa remanebat ex late ponderatis in prima hujus causæ *Decisione §. Stante autem, & seq.*; Animadverterunt ulterius Domini, quod Fratres Comites de Balleonibus tanquam hæredes Camilli hæredis Fabritii eam redarguere non poterant, & quatenus etiam hanc haberent facultatem, adhuc tamen asserta nullitas in illorum præjudicium penitus retorquebatur; Præterea quod si dicta transactio nulla esset, nil aliud sequeretur, quam servanda foret donatio anni 1531., & propterea, quemadmodum juxta in ea disposita, bona donata redire debebant ad d. Portiam, seu ipsius hæredes in casu deficientiæ lineæ masculinæ sæpedicti Fabritii, ita supradicti Fratres Comites de Balleonibus, uti hæredes Camilli, & non Portiæ, nullum ex ea deducere valent præsidium; Igitur sive veniant in vim transactionis, sive hanc eandem transactionem uti nullam impugnent, sive etiam virtute donationis, patens erat, quod utpote destituti quacunque actione obtinere nequeunt petitam reintegrationem, ut usque modo demonstratum extitit.

Rejecta penitus animadversione, quod exceptiones propositæ per Com. Ansidæum ad sese tuendum in sua possessione, sint de jure Tertii; ex eo quia, quoties exceptiones sunt exclusivæ, & peremptivæ Juris agentis, indubii Ju-
19 ris est, Possessorem eis juvari posse, cum non dicantur de Jure Tertii, sed de non Jure agentis, quæ semper, & a quocunque proponi valent; ut præter relatos in prima, & secunda Decisione, quæ confirmantur ubique §§. *Final.* firmat *Rot. dec.93. n.10. part.10., dec.293. n.4. par.13., & dec.270. n.2., & 4. par.18. rec., & in Perusina Fideicommissi quoad Prædium Aquatraversa 17. Januarii 1730. §. Final. cor. R. P. D. Nunez.*

Et ita &c. utraque &c.

TI-

TIRASONEN. CAPPELLANIÆ.

Ven. 15. Maii 1739.

ARGUMENTUM.

Juspatronatus Ecclesiasticum subjicitur Reservationibus Apostolicis, quæ læsæ non remanent ab antiquissima contraria possessione, vel quasi possessione.

SUMMARIUM.

1 *Literæ Apostolicæ plene justificatæ sunt exequendæ.*
2 *Earum autem justificatio quoad qualitates personales satis educitur ex forma gratiosa, sub qua expeditæ fuerunt.*
3 *Mensis Septembris, stante alternativa, est reservatus S. Sedi.*
4 *Juspatronatus Ecclesiasticum est subjectum Reservationibus Apostolicis;*
5 *Quæ læsæ non remanent ab antiquissima possessione;*
6 *Quia Decretum* irritans, *& Clausula* sublata *in Regulis Cancellariæ contenta impediunt principium præscriptionis, & acquisitionis juris.*

DECISIO CXLVI.

Vacavit per obitum Francisci Avvendani sequutum die 18. Septembris anni 1738. perpetua Cappellania sine cura nuncupata *de los Angulos* in Parochiali Ecclesia Villæ de Cintruenigo Tirasonen. Diœcesis, ejusque a S. Sede collationem reportavit Raymundus Tarenque, qui literis Apostolicis expeditis, & pro executione mihi directis, cum notitiam iste interim habuisset de altera ejusdem Cappellaniæ collatione a Rmo Tirasonen. Episcopo facta in Personam Joannis Antonii de Pazos, ut consultius occurreret vexationibus, quas forsan in partibus adinvenisset, quatenus aliquam simplicem citationem transmisisset, mihi etiam dirigi curavit commissionem Causæ manu Sanctissimi signatam cum derogatione dispositionis Sacri Concilii Tridenini in cap. Causæ omnes, in cujus sequelam expeditis consuetis literis citatorialibus, illisque contra dictum Joannem Antonium legitime executis, & nemine intra præfixum terminum comparente, per contradictas hodierna die DD. earundem literarum Apostolicarum executionem demandarunt.

Eo innixi fundamentali, ac obvio principio, quod nempe literis Apostolicis plene justificatis præbeatur prompta, & celeris executio ob earum reverentiam, & auctoritatem; ad *Text. in cap. si quando de rescript., & cap. si capitulo ubi Gloss. verb. exequatur de concess. præbend. in 6., Lotter de Re Benefic. lib. 2. quæst. 41. n. 7., Rot. coram Coccin. dec. 144. n. 3., cor. Duran. decis. 59. n. 1., cor. bon. mem. Herrera dec. 182. n. 1., & in rec. dec. 357. n. 16. part. 10., & in Giennen. Beneficii 21. Martii 1735. §. Quoniam: cor. Me.*

Justificatio vero, in eo quod respicit Raymundi qualitatem Sacerdotalem, nobilitatem, scientiam, aliaque ad idoneitatem Personæ pertinentia, absque ulla ulteriori indagine satis educebatur
2 ex ipsismet literis Apostolicis expeditis in forma gratiosa, sub qua in Dataria concedi non solent, nisi prius dd. qualitatibus plene, concludenterque justificatis; juxta stylum de quo *Ros. de Execut. liter. Apostolic. par. 1. cap. 13. n. 1., Rot. cor. Merlin. dec. 141. n. 21., cor. Cels. dec. 274. n. 2., cor. Emerix Jun. dec. 175. n. 3., cor. clar. mem. Card. Falconer. tit. 3. de Benefic. dec. 14. n. 4., & in rec. dec. 189. n. 8., & dec. 249. n. 1. par. 18., & in Burgen. Archipresbyteratus 11. Maii 1731. §. Visa namque cor. R. P. D. meo Crescentio.*

Pro eo autem quod concernit reservationem Beneficii, seu Cappellaniæ, in qua substantiale residet fundamentum gratiæ a S. Sede reportatæ concludentissime justificabatur ex fide obitus Francisci Avvendani secuti d. die 18. Septembris anni nuper effluxi, qui sane
3 ne mensis stante alternativa ab Episcopo Tirasonen. acceptata, ut ex libris Apostolicæ Datariæ apparebat, dubitari non valet, quin sit de illis S. Sedi reservatis ex indigitatione in eisdem literis Apostolicis, de quarum executione agitur, facta, cui consonat *Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 40. n. 117., Gonzal. ad Regul. Cancellar. Gloss. 54. num. 1.*

His nequaquam refragari visum fuit collationem ejusdem Cappellaniæ factam fuisse ab Ordinario, vel Jure devolu-

voluto, aut antiquissimæ possessionis, seu quasi illam conferendi, in qua tam ipse, quam ejus Antecessores reperiri assertum fuit in quadam citatione, seu monitorio ad instantiam Promotoris Fiscalis in partibus expedito, & hic in Curia incongrue præsentato.

Etenim, præterquamquod neque super asserto Jure devoluto, neque super prætensa antiquissima possessione documentum ullum usque modo indicatum, aut adductum fuit, urget quoad dictum Jus devolutum, quod etiam si provisio facta fuisset ab Episcopo non tanquam Ordinario, sed uti Patrono, seu subrogato in locum alicujus antiqui Patroni, adhuc tamen Juspatronatus residet
4 penes Personam Ecclesiasticam, & per consequens subjectum omnibus Reservationibus Apostolicis; *Vivian. de Jurepatronat. lib.1, cap.9., Card. de Luc. eod. tract. disc.49. n.13.* Et quoad anti-
5 quissimam possessionem, seu quasi, quod quatenus etiam ista subsisteret, adhuc non relevaret, nec esset allegabilis adversus Reservationes Apostolicas; cum Regulæ Cancellariæ utpote in sese con-
6 tinentes Decretum *irritans*, & clausulam *sublata*, tollant quamcunque præscriptionem, & resistant initiali cujuscunque in contrarium Juris acquisitioni, ut firmavit *Rot. in dec.572. n.11. cor. Cerro, & in Monasterien. Vicariæ 12. Martii 1707. §. Final. coram Omanna, & in Basilieen. Canonicatus 26. Februarii 1731. §.14., & 15. cor. Rmo P. D. Caleagnino Decano, & in Tridentina Archipresbyteratus 3. Februarii 1737. §. Maxime, & seq. cor. eod. R. P. D. meo Decano.*

E ita per contradictas &c.

SQUILLACEN. ABBATIÆ SUPER INSTITUTIONE.

Lunæ 8. Junii 1739.

ARGUMENTUM,

Verbum *Familia* includit agnationem, & excludit cognationem, etiamsi adjiciatur aliis generalibus verbis -- *hæredibus, & Successoribus quibuscunque* -- Præsentari potest inhabilis ex defectu ætatis sub conditione dispensationis reportandæ.

SUMMARIUM.

1 *Ad institutionem reportandam unice attendenda est præsentandi possessio*,
2 *Competentia vero patronalis, tanquam altioris indaginis, ad petitorium rejicitur*. & sub num.4.
3 *Quasi possessio Auctoris transit in Successorem*;
4 *Maxime si fuerit in judicio declarata*.
5 *Verbum* Familia *includit agnationem, & excludit cognationem, etiam adjectum aliis generalibus verbis* -- Hæredibus, & Successoribus quibuscunque --.
6 *Fœminarum agnatarum admissio non obstat qualitati agnatitiæ Jurispatronatus*.
7 *Post erectionem Jurispatronatus Patroni nullam legem addere possunt primæ fundationi contrariam*.
8 *Præsentari potest inhabilis ex defectu ætatis sub conditione dispensationis reportandæ, quæ deinde ad ipsum diem præsentationis retrotrahitur*.

DECISIO CXLVII.

In ultimo, sub quo decessit testamento, laudabilis Vir Nicolaus Carnevale, jussit, quod ex pecuniis per eum de tempore sui obitus relinquendis, construeretur in domo propriæ habitationis Monasterium Monialium Ordinis S. Benedicti sub Invocatione S. Mariæ de Consolatione, quod esse deberet de Jurepatronatus ipsius Familiæ de Carnevale; pro dote vero ipsius Monasterii, ac substentatione illius Abbatissæ, & duodecim Monialium applicavit nonnulla bona pariter post illius obitum relinquenda; Defuncto d. Pio Testatore, Joannes Baptista Altobellus, Hieronymus, & Joannes Franciscus illius Fratres executioni demandare curarunt antedictam dispositionem; sed compertum extitit, quod reditus desuper assignati satis esse non poterant pro congrua substentatione Monialium.

Quapropter antedicti Fratres recursum habuerunt ad san.mem. Paulum III. supplicando, ut prævia commutatione voluntatis præd. Testatoris, loco Monasterii erigeretur in eadem domo Ecclesia, seu Cappella sub eadem Invocatio-

catione S. Mariæ de Consolatione pro uno Rectore Abbate nuncupando, qui ibidem singulis diebus Missæ Sacrificium peragere, seu peragi facere teneretur cum perpetua reservatione Jurispatronatus ad eorum favorem, eorumque hæredum, & successorum quorumcunque de illorum Familia existentium, & voti compotes effecti fuerunt; prout ex literis Apostolicis ejusdem Summi Pontificis sub dat. Romæ apud S. Marcum anno 1539. octavo Kal. Septemb.

Sequuta igitur erectione d. Abbatiæ, cum illa ultimo loco vacasset per obitum Guglielmi Bono, Franciscus Odo Bonoadeam præsentavit Fridericum ejus filium; e contra vero Gregorius Crea nominationem reportavit ab illis de Contestabile, & Crea, atque nominationi hujusmodi adhæserunt quoque Nicolaus Capialbo, & Patres S. Mariæ de Jesu Ordinis Prædicatorum, omnes Jus habere contendentes ad nominationem præd., unde orta controversia coram Rmo Ordinario inter prætensos Compatronos, lata fuit Sententia, in qua concessa extitit manutentio favore memorati Francisci Odo Bono in Jure præsentandi vigore quasi possessionis suorum Auctorum, decernendo proinde institutionem ad commodum D. Friderici ab eodem Francisco nominati, reservatis Juribus ad favorem illorum de Crea, Contestabile, aliorumque contendentium super pertinentia Jurispatronatus in petitorio, seu plenariissimo possessorio examinandis; At ex Signaturæ Justitiæ Rescripto devoluta causa ad Sac. nostrum Auditorium, & mihi commissa, dedi in præsenti Audientia dubium -- *An, & cui sit danda Institutio* -- cui DD. responderunt -- *Institutionem esse dandam Friderico* --.

Ex facto etenim compertum fuit, quod Joannes Franciscus Carnevale ultimus masculus superstes, Jure particularis Legati transtulit hoc Juspatronatus favore Catherinæ Sororis ejus vita naturali durante, post cujus obitum eodem Jure Legati devolvi jussit Xaverio Bono, suisque Hæredibus, & Successoribus, quodque etiam d. Catherina titulo irrevocabilis donationis illud cessit eidem Xaverio, ac Hæredibus, & Successoribus, atque vita functo dicto Joanne Francisco ultimo masculo, cum accidisset vacatio controversæ Abbatiæ, constitit etiam, quod antedicti Xaverius, & Catherina nominarunt ad illam Guglielmum Bono, cumque etiam eo tunc prodiissent in scenam illi de Familia Crea, & Contestabile, qui sub prætextu extinctionis Familiæ, & Agnationis dd. Fratrum de Carnevale contendendo nominationem habere, præsentarunt Joannem Baptistam Contestabile, emanavit in partibus Sententia, per quam concessa fuit manutentio eidem Catherinæ cum institutione favore Guglielmi ab ea nominati, reservando dd. de Crea, & Contestabile eorum Jura in petitorio Judicio experienda, quam Sententiam exequi etiam demandavit Judex Commissarius; cum proinde certissimum quoque in facto reperiretur, quod præfato Xaverio universaliter successerit antedictus Franciscus Odo Bono, de plano sequebatur, quod institutio esset danda Friderico ab eo
1 nominato; quia ad effectum reportandi institutionem, unice attendenda venit possessio præsentandi; ad *Text. in cap. Consultationibus de Jurepatr., Gonzal. ad Regul. Cancellar. Gloss. 45. §. 2. n. 4. & seqq., Garz. de Benefic. par. 5. cap. 5. n. 2., Lotter. de Re Benefic. lib. 1. quæst. 34. n. 26., Rot. cor. cl. mem. Card. Falconer. tit. de Jurepatr. dec. 30., & dec. 31. utrobique n. 2., & magistraliter in Mediolanen. Beneficii 1. Aprilis 1707. §. 1. cum seq. cor. bon. mem. Ansald.; & ubique passim*; rejectis ad Judi-
2 cium petitorium prætensionibus competentiæ patronalis tanquam involventibus altiorem indaginem, ut passim respondit *Rot. cor. clar. mem. Card. Falconer. dec. 34. n. 6. tit. de Jurepatr., cor. Rmo Crispo dec. 193. n. 8., & 9., & in Placentina Parochialis 22. Mart. 1715. §. In conspectu cor. bon. mem. Cerro*.

Quæ sane possessio certi Juris est, quod resederit penes d. Franciscum præsentantem, veluti universalem Successorem præd. Xaverii, qui Legatarius, & respective Donatarius extitit dd. Joannis Francisci, & Catherinæ;
3 quasi possessio enim Auctoris transit in Successorem ad effectum Juris præsentan-

tandi, & reportandi institutionem; *Lotter. de Re Benefic. lib. 2. quaest. 11. n. 18.*, *Vivian. de Jurepatronat. lib. 11. cap. 5. n. 100.*, *Rot. in Salernitana Jurispatronatus* 11. *Martii* 1715. §. *Verum quia cor. clar. mem. Card. Falconer.* inter ejus impress. *dec. 28. tit. de Jurepatr.*, *in Placentina Parochialis* 22. *Martii ejusdem anni* §. *Substulit cor. bon. mem. Cerro*, *in dicta Derthusen. Beneficii* §. *Posita cor. bon. mem. Gamaches*, *& in Paderbonen. Beneficii* 28. *Junii* 1734. §. *Quidquid enim cor. Mc.*

Animadvertendo praesertim, quod in antecedenti vacatione consimilem praetensionem excitarunt dd. de Crea, & Contestabile, ac per binas Sententias rejecti fuerunt cum remissione eorum praetensionis ad Judicium petitorium, sicque eo fortius attendenda venit possessio anted. Francisci, veluti approbata in contradictorio Judicio, adeo ut in hoc possessorio Judicio, in quo non de pertinentia, & qualitate patronali inquiritur, audiri non mereantur praefati Oppositores, qui eorum Jura prosequi, & experiri neglexerunt in petitorio, prout indispensabiliter tenentur ad formam Judicatorum, quae occasione antecedentis vacationis emanarunt; *Rot. in Tuden. Parochialis de Calvos* 2. *Julii* 1725. *cor. bon. mem. Gentilott.*, *& in praecisis terminis in Reginen. Jurispatronatus* 30. *Junii* 1727. §. *Final. cor. bon. mem. Gamaches*.

4

Minime officiente, quod hujusmodi Juspatronatus non sit agnatitium, sed ex lege fundationis apposita in Bulla Pauli III. reservatum appareat pro Haeredibus, & Successoribus quibuscunque; sicque sit comprehensivum tam Agnatorum, quam Cognatorum, & Foeminarum, earumque Descendentium; quia cum verba illa -- *Haeredibus, & Successoribus quibuscunque* -- qualificata fuerint per subsequentia verba -- *de illorum Familia* -- verbum istud -- *Familia* -- designat qualitatem gentilitiam, & agnatitiam exclusivam Cognatorum; *Card. de Luc. de Jurepatr. disc. 26. n. 6.*, *Vivian. de Jurepatr. lib. 14. cap. 2. n. 56.*, *Ciarlin. Controvers. Forens. 107. n. 76.*, *& seq.*, *Antonell. de Regim. Eccl. lib. 3. cap. 6. n. 13.*, *Rot. cor. Celsi dec. 106. n. 6.*, *& in Lucana Beneficii* 13. *Junii* 1701. §. *Quinimmo*, *&* 21. *Martii* 1703. §. *Minus obstat cor. bon. mem. Muto*.

5

Nec antedictae interpretationi, quod scilicet Juspatronatus sit agnatitium, obstare potest contraria observantia desumpta ex binis praesentationibus factis a foeminis, quia admissio foeminarum, quando sunt agnatae, non obstat qualitati Jurispatronatus familiaris agnatitii; *Gabr. conclus. 595. n. 3. lib. 1.*, *Garz. de Benefic. par. 5. cap. 9. §. 1. n. 144.*, *Rot. dec. 313. n. 1. cor. Pamphil.*, *dec. 563. n. 15. cor. Merlin.*, *& dec. 166. n. 15. par. 6.*, *& dec. 503. n. 10. par. 18. rec.*, ac proinde exclusa quoque remanet passiva vocatio Gregorii in reservatione facta a Patronis in prima nominatione favore majoris natu, & prioris in ordine Clericali de eorum Familia; quia dicta reservatio non includit passivam vocationem Cognatorum, atque ulterius cum eadem reservatio expleta fuerit per Patronos post sequutam erectionem, non erat amplius in eorum posse adjicere legem aliquam, quae aliquo modo adversaretur primaevae fundationi, & erectioni Jurispatronatus; *Fagnan. in cap. Conquerente de Cleric. non residen.*, *Garz. de Benefic. part. 7. cap. 1. n. 107.*, *Rot. dec. 216. n. 5. par. 2. rec.*, *& dec. 1151. n. 20. cor. Molin.*

6

7

Verum haec omnia, cum innegabile sit, quod involvant plures tam facti, quam juris controversias petitorium respicientes, putarunt DD. non esse super illis insistendum in praesenti Judicio possessorio ad effectum isto interim impediendi, & retardandi institutionem antedicto Friderico, sed funditus discutienda veniunt in petitorio, in quo dd. de Crea, aliisque litis Consortibus eorum Jura super praetensa qualitate compatronali datum erit examinare.

Denique refragari visum non fuit, quod Fridericus veniat ab institutione rejiciendus, ex quo institutus fuerat de anno 1736., & dispensatio super illius inhabilitate ex defectu aetatis reportata fuerat expost, nempe de anno 1737., & hac de causa antedictus quoque Franciscus pro hac vice privatus remanserat Jure praesentandi, cum inhabilem praesentaverit: siquidem recensitus Franciscus

ſcus ad hanc devenit præſentationem ſub lege, & conditione, quod a præſentato reportaretur Apoſtolica diſpenſatio ob defectum ætatis, ſibi etiam præcavendo, quod in caſu illius non reportationis illæſa remanerent ejus Jura pro explenda altera nominatione; cum proinde talis diſpenſatio jam reportata fuerit, objectum hujuſmodi penitus corruebat tam quoad Franciſcum præſentantem, ſeu nominantem, quam quoad Fridericum præſentatum, & nominatum, cujus reſpectu non juvat, quod diſpenſatio obtenta fuerit de ann. 1737., dum ſatis eſt, quod diſpenſatio ſuper-
8 veniat, qua ſuperventa retrotrahitur ad tempus habile, & per conſequens ad tempus nominationis, ſeu præſentationis, ſub cujus conditione facta extitit, & ſuum operatur effectum, ac ſi a principio reportata fuiſſet; *Piton. de Controv. Patron. alleg.* 100. *n.* 135., *Rot. in Volaterrana Beneficii* 7. *Decembr.* 1708. §. *Nec valuit cor. R.mo Criſpo inter ejus impreſſ. dec.* 2. *ante n.* 24.

Et ita &c. utraque &c.

SQUILLACEN. ABBATIÆ SUPER EXECUTIONE LITERARUM APOSTOLICARUM.

Lunæ 30. *Junii* 1739.

ARGUMENTUM.

Pro deſertione litis requiritur vel animus expreſſus, vel tacitus inductus per lapſum 30. annorum, vel Sententia Judicis.

SUMMARIUM.

1 *Ex judicialibus oppoſitionibus lis dicitur conteſtata.*
2 *Literæ Apoſt. juſtificatæ ſunt exequendæ.*
3 *Ex reſervatione Jurium in petitorio examinandorum eruitur pendentia litis ſuper pertinentia patronali.*
4 *Lis ut deſerta poſſit dici, requiritur vel animus expreſſus, vel tacitus inductus per lapſum* 30. *annorum, vel Sententia Judicis.*
5 *Inſtantia de jure Canonico eſt perpetua.*
6 *Ad oſtendendam continuationem litis ſufficit animus ex conjecturis deductus.*
7 *Subreptio non committitur ex reticentia rerum, quæ Principem a conceſſione gratiæ non removiſſent.*
8 *Clauſula* Dummodo &c. *in literis Apoſtolicis appoſita præſervat dumtaxat jura certa Patronorum exiſtentium in quaſi poſſeſſione*, & ſub n. ſeq.
9 *Taciturnitas jurium incertorum, & præſentationum factarum a non exiſtente in quaſi poſſeſſione non cauſat ſubreptionem.*

DECISIO CXLVIII.

Cum per obitum Guglielmi Bono vacaverit Beneficium, ſeu Abbatia ſub invocatione S. Mariæ de Conſolatione, ad illud nominatus extitit Fridericus Bono, qui vigore talis nominationis ad ſui favorem factæ a Franciſco Bono illius Patre, reportavit etiam inſtitutionem ab Ordinario, contradicentibus tam illis de Familia Crea, & Conteſtabile, quam aliis litis Conſortibus qualitatem compatronalem habere contendentibus, qui cum appellaverint ab Ordinarii Sententia, commiſſa reperitur cauſa huic Sac. Auditorio, & mihi directa, prout ex alia mea contemporanea deciſione.

Verum quia præfata controverſia initium habuit uſque, & de tempore antecedentis vacationis, ideo ſupradictus Fridericus ſub fundamento talis controverſiæ, curavit illius proviſionem a Dataria Apoſtolica reportare, prout de facto reportavit cum derogatione Patronatus in totum; expeditis idcirco literis Apoſtolicis, illiſque Executori præſentatis, ac verificata litis pendentia, d. Executor pro ipſarum literarum executione Sententiam protulit, a qua cum provocaſſent aſſerti Patroni, obtinuerunt a Signatura Juſtitiæ cauſæ commiſſionem mihi directam, cum clauſula -- *Parito literis arbitrio Rotæ circumſcripta poſſeſſione, & appoſito ſequeſtro, & eidem Auditori Rotæ* -- ad cujus reſcripti normam una cum alio dubio ſuper inſtitutione, hoc quoque alterum contemporanee propoſui dubium -- *An intret arbitrium pro retardatione literarum Apoſtolicarum Friderici* -- quod DD. reſolverunt mihi reſponſum tradentes -- *Non intrare arbitrium.*

Etenim principale gratiæ fundamentum extitit litis pendentia Summo Ponti-

tifici narrata, quæ satis, superque justificata remanebat ex eo, quod de anno 1710.tempore antecedentis Beneficii vacationis orta fuit controversia inter Patronos præsentantes super controversia Patronali, & Judex de Partibus manutentionem concessit favore Catherinæ Carnevale, ac institutionem Guglielmo Bono ab ipsa Catherina præsentato, reservatis Juribus cæteris Collitigantibus in petitorio Judicio discutiendis, & devoluta causa ad Curiam, Judex Commissarius exequi mandavit Judicatum
1 de partibus; unde ex judicialibus oppositionibus tam in partibus in prima instantia, quam etiam hic in Curia in secunda, certa res est, quod inducta, & contestata fuerit lis super competentia Patronali; *Gloss. in Clement.2., & lit. penden. Auth. litigiosa Cod. de litig., Lotter.de Benef. lib.2.quæst.20. n.117., Rot. cor.Seraph. dec.920. n.2., & seq., Emerix Jun. dec.1247. in principio, cor. bon. mem. Kaunitz dec.80. num.2., & in Mediolanen. Prioratus 26. Januarii 1728. §.Sed insuper cor. bon. mem. Cornelio.*

Cum itaque narrativa emissa Summo Pontifici undequaque verificata remaneret, de plano sequebatur, Arbitrium, quod regulatur a Jure, non intrare pro retardatione Literarum Apostolicarum
2 a Friderico obtentarum; imo attenta illarum plenaria justificatione celerem ob reverentiam promerebantur executionem; *Cap. si Capitulo, ibique Gloss. verb. Exequatur de concess. Prædend. in 6., Rot. in Pampilonen. Beneficii 12. Junii 1724. §. Quandoquidem cor. Rmo Decano, in Squillacen. Canonicatus 25. Aprilis 1727. §. Vigore cor. Emo D. meo Card. Cincio, in Melevitana Beneficii 2. Junii 1738. §. Cum enim cor. Me, & in Tirasonen. Cappellaniæ 15. Maii anni currentis §. Eo innixi pariter cor. Me.*

Haud quaquam relevante, quod lis suborta de prædicto anno 1710. verteret tantum in possessorio, non vero super pertinentia Jurispatronatus, & in Petitorio, proptereaque cum eadem lis absoluta remanserit per bina Judicata spatio viginti, & ultra annorum ante præsentem vacationem Beneficii observata, Literæ obtentæ sub expressione pendentiæ litis justificatæ non remanerent; Animadversum namque fuit, quod in præfata lite, in qua præter prætensos Compatronos comparuit etiam Promotor Fiscalis, prætendens ob deficientiam Masculorum de Familia Carnevale libertatem Beneficii, reservata fuerunt Jura favore Collitigantium in Petitorio examinanda, & propterea pendentia litis super pertinentia, & competentia Patronali erat innegabilis; Si enim res acta fuisset in mero Judicio possessorio, utique nulla adfuisset necessitas reservandi Jura in Petitorio; sed cum liti-
3 gantium prætensiones, & signanter illa Promotoris Fiscalis respicerent pertinentiam Jurispatronatus, deventum extitit ad prædictam reservationem, sicque Causa super competentia patronali omnino fatendum est, quod jam esset instructa, & adhuc penderet; *Ros. de exeeut. Literar. Apostolic. part. prima cap.15. n.6.; Rot. cor. Caprar. dec.300. n.2., in Romana Cappellaniæ 3. Februarii 1708. §. Quia cor. clar. mem. Card. Scotto, & in Mediolanen. Jurispatronatus 15. Jannarii 1717. §. Ille enim cor. bo. me. Cerro.*

Nec ex eo, quod per spatium tot annorum Collitigantes prosequi neglexerint Causam super reservatis, dici valet, quod habuerint animum illam deserendi, proindeque dici possit, quod ea remanserit deserta, & penitus extincta; Quia desertio litis, ut inducta dici
4 possit, vel requiritur animus expressus, & indubitatus desistendi a lite, vel lapsus 30. annorum inductivus animi taciti, & præsumptivi, qui sane temporis lapsus non concurrit in præsenti, aut Sententia Judicis, quæ desertionem declaret; *Lotter. de re Benef. lib.2. qu.20. n.104., Rot. dec.4. n.9. cor. Ansald., in Ferrarien. Cappellaniæ 21. Martii 1727. §. Quod vero cor. bo. me. Crispolto, & in Squillacen. Jurispatronatus 17. Junii 1735. §. Quo vero cor. Me*; De cætero namque Instantia de Jure
5 Canonico remanet perpetua; juxta communiter receptam propositionem, de qua late *Rot. coram Achill. de Graff. decis.7. per tot., cor. Caprar. dec.46. n.8., in Melevitana Beneficii 5. Junii 1733. §. Pro remotione siquidem, & in illius*

Con-

Confirmatoria 18. *Junii* 1734. §. *Spectata siquidem & seq. cor. Emo D. meo Card. Rezzonico,& in dicta Squillacen. Jurispatronatus cor. Me eodem* §. *Quo vero in fine*. Quodque revera causa dici non posset deserta, satis etiam deducebatur ex præsentationibus hinc inde factis in postrema Beneficii vacatione, per quas evidenter demonstrabatur, Collitigantes perseveralle in eorum prætensione, cum pro continuatione
6 litis sufficiat etiam animus deductus per conjecturas, sicque multo fortius per dd. præsentationes præseferentes eandem antiquam prætensionem super ipso Jurepatronatus, *Rot. dec.*383. *n.*3.*& sequen. part.*2., *& dec.*166. *n.*4. *par.*4. *tom.*1., *& dec.*416. *n.*2. *& seqq. eadem part.*4. *tom.*2.,*& dec.*349. *n.*19.*par.*17. *rec.*, *& cor. Kaunitz dec.*89. *n.*2. *&* 3., *& in Bituntina Beneficii* 17.*Jun.*1735. §.*Non equidem cor.R.P.D. meo Millin.*

Ad retardandam dd. Literarum Apostolicarum executionem neque crediderunt DD. attendendum esse prætensum vitium subreptionis, & obreptionis desumptum ex eo,quod narratæ minime fuerint Summo Pontifici omnes præsentationes, quæ expletæ fuerant a Patronis, & signanter illa secuta a majori parte assertorum Patronorum in Personam Canonici Gregorii, qui veluti Sacerdos antiquior vacationem quoque passivam prætendebat, quodque per clausulam *Dummodo &c.* præservata extiterint Jura Patronorum, nec non etiam, ex quo falso expositum fuerit pro obtinenda gratia, quod dictus Fridericus esset in decimo suæ ætatis anno constitutus, quando nonum agebat annum.

Siquidem prætermisso, quod principale Gratiæ fundamentum steterit in pendentia litis supra jam satis verificata, & per consequens, quod expressio
7 dd. præsentationum non removisset Summum Pontificem a concessione Gratiæ; *Corrad. in prax. dispens. lib.*7. *cap.*4. *n.*54., *Rot. dec.*179. *n.*12. *par.*12. *rec.*, *& dec.*7. *n.*6. *de rescript. cor. Falconerio*, pro eo, quod respicit clausulam *Dummodo &c.*, in Literis Aposto-
8 licis apponi solitam, ista præservat Jura certa Patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, favore autem assertorum Patronorum talis possessio non aderat, nec assistebat aliquod Jus certum a Judice approbatum, sed dependentiam habebat ab exitu Litis in petitorio, in quo Judicio eorum Jura reservata fuerunt, idcirco non tenebatur Fridericus aliquam specificam mentionem facere de præsentationibus an-
9 tedictis, veluti respicientibus Jura dubia, atque incerta, quæ sub Judice manebant, & cum asserti Patroni, qui ad prædictas nominationes devenerunt, non reperirentur in quasi possessione præsentandi, solumque lis esset in petitorio super pertinentia Jurispatronatus, taciturnitas prædicta non valuit inducere aliquod vitium subreptionis, nec per clausulam *Dummodo &c.* præservata dici poterant jura illorum, *Piton. de Controv.Patron. allegat.*16. *n.*7. *&* 8., *Rot. in Caputaquen. Cappellaniæ* 31. *Martii* 1732. §.*final. cor. Emo D. Card. Rezzonico*, *& in Bituntina Beneficii* 17. *Junii* 1735. §. *Hujus coram R.P.D. meo Millino*.

Quo vero ad falsam expressionem ætatis, ex Fide Baptisinatis eruebatur, quod d. Fridericus ortum habuit die 6. Martii 1727., e contra vero Gratia reportata extitit die 27.Augusti an.1737., quapropter calculanti patebat, quod non solum Fridericus agebat annum decimum, verum etiam illum excedebat, & proinde ætatis expressio causare non potuit deductum vitium obreptionis.

Nullitas deniq; ejusdem Gratiæ quoad dispensationem ætatis sub prætextu, quod reportata fuerit post quatrimestre concessum Patronis Laicis ad præsentandum non erat præsentis inspectionis, quia hic agebatur de Gratia reportata cum derogatione Jurispatronatus ob pendentiam litis, & Summus Pontifex unico contextu dispensavit etiam defectum ætatis, sicque lapsus quatrimestris nil ponebat in esse,& hujusmodi objectum potius respiciebat ea, quæ spectabant ad aliud Dubium super institutione, prout ex contemporanea Decisione, in qua ratio habetur hujus objecti.

Et ita utraque &c.

ASTEN. BENEFICII.

Ven. 10. *Junii* 1739.

ARGUMENTUM.

Requisita subrogationis gratiosæ sunt possessio defuncti, & existentia Litis; Calumnia autem ad repellendum gratiose subrogatum intervenire debet usque ab initio, & excluditur a titulo etiam levi.

SUMMARIUM.

1 *Literæ Apostolicæ justificatæ sunt statim exequendæ*;
2 *Nec pro jisdem retardandis intrat arbitrium, quod a jure regulatur*.
3 *Literæ Apostolicæ in forma gratiosa justificatæ præsumuntur, antequam expediantur*.
4 *Instrumentum possessionis a defuncto captæ probat ipsius defuncti possessionem*;
5 *Quæ est unum ex præcipuis fundamentis subrogationis gratiosæ*.
6 *Clausula* sine præjudicio *facultatem tribuit prosequendi litem in devolutivo*.
7 *Existentia litis est aliud fundamentum subrogationis gratiosæ*;
8 *Quæ si de tempore cessionis, vel decessus fuisset extincta, cessat hoc requisitum*.
9 *Tres Sententiæ conformes faciunt rem judicatam, & litem extinguunt nisi interposita, ac obtenta fuerit appellatio*.
10 *Lis de jure Canonico semper vigere dicitur, nisi per Sententiam declaretur deserta*;
11 *Neque per solum temporis lapsum perimitur, sed ulterius constare debet de animo eam deserendi*.
12 *Calumnia ad repellendum gratiose subrogatum intervenire debet usque ab initio litis*;
13 *Eaque excluditur a titulo etiam levi*. & num. 16.
14 *Cujusmodi est ille, qui oritur ex favorabili Sententia*.
15 *Explicatur* Regul. 29. Cancell. de subrogan.

DECISIO CXLIX.

Ad simplex Beneficium sub titulo Sancti Angeli Custodis de Jurepatronatus plurium Familiarum vacatum usque ab anno 1730., fuit a majori parte Patronorum præsentatus Antonius Franciscus Ventura tunc agens ætatis suæ annum undecimum. Dum autem supplex erat coram Ordinario Asten. ad effectum consequendi institutionem, ad illud de se acerrime opposuit Antonius Maria Capua, qui fretus qualitate passivæ vocationis, & incapacitate supradicti Ventura ob defectum annorum quatuordecim præscriptorum a Sacro Concilio Tridentino pro assequutione Benefici Ecclesiastici, petiit ab eodem Ordinario, ut sibi dignaretur conferre dictum Beneficium; Instructo itaque coram eodem formali judicio, Antonius Ventura opportunum existimavit reportare a S. Sede provisionem Apostolicam una cum dispensatione ab ætate, eaque exhibita coram laudato Ordinario illius Executore, illico prodiit sententia pro illius executione.

Interposita autem per Antonium Capua appellatione ab hujusmodi Sententia, licet obtinuerit per tres conformes prædictæ Sententiæ revocationem, atque institutionem hujus Beneficii, quarum ultima emanavit in hoc Sac. Auditorio, in sequelam Decisionis latæ *sub die* 1. *Februarii* 1737. coram Eminentissimo D. Rezzonico, habito per Venturam recursu ad Signaturam Justitiæ, obtinuit ulteriorem appellationis commissionem cum Clausula *sine præjudicio*, in cujus sequelam idem Antonius Maria Capua sub die 28. Septembris anni 1737. possessionem dicti Beneficii accepit. Verum cum vix elapso mense a die captæ possessionis d. Antonius Capua fato cessisset, Antonius Ventura illico obtinuit a Sanctissimo Literas subrogationis gratiosæ in juribus, ac possessione defuncti Possessoris Beneficii, quibus Ordinario Asten. præsentatis, statim per eundem decreta fuit ipsarum executio, rejectis penitus exceptionibus propositis per Jo: Baptistam Capua, qui occasione hujus iteratæ Vacationis a Patronis fuerat præsentatus; Cum vero ab hujusmodi judicato idem Jo: Baptista obtinuisset a Signatura Justitiæ commissionem mihi directam cum Clausula — *parito Literis arbitrio Rotæ* — propterea concordatum fuit dubium

bium — *An intret arbitrium pro retardatione Literarum Apostolicarum* — quod in hodierna audientia *negative* a Dominis meis resolutum fuit.

Fundamentum siquidem hujus resolutionis in eo stetit, quod cum Literæ Apostolicæ subrogationis gratiosæ, quas obtinuit Antonius Ventura, in omnibus suis partibus plenissime essent
1 justificatæ; propterea quemadmodum illarum executio de jure minime retardari poterat; juxta dispositionem *Text. in cap. si Capitulo ibique Gloss. verb. exequatur de concess. præbend. in 6.*, & millies firmavit *Rota*, signanter *in Barchinonen. Beneficii 30. Junii 1732. §. Transitum cor. R. P. D. Crescentio, & in Biteclen. Beneficii 14. Januarii 1732. §. Justificatio coram Eminentissimo D. Card. Rezzonico*; Ita in his circumstantiis, nec arbitrium, quod
2 regulatur a jure, intrare poterat, ad effectum retardandi ipsarum executionem, ad firmata in his terminis per *Rot. decis.83. num.1. & 2. part.17., & decis.82. num.1. part.19. recent., decis.1091. num.1. cor. Emer. Jun., decis.3. num.2. cor. bon. mem. Herrer., Hildesimen. Canonicatus 20. Januarii 1717. §. primo, & in Melevitana Nullitatis Brevis 1. Julii 1726. §. Agebatur coram bon. mem. Cerro, & in Bituntina Beneficii 30. Martii 1736. §. Per hanc in fine cor. R. P. D. Millino, & in Melevitana Beneficii 2. Junii 1738. §. Cum enim coram me.*

Justificationis itaque dd. Literarum subrogationis gratiosæ, quoad pretium controversi Beneficii, quoad Clericatum, & idoneitatem Antonii Venturæ, nulla erat difficultas, quinimo eorum omnium verificatio præsumebatur jam facta præventive in eadem Dataria; cum Literæ Apostolicæ expeditæ in
3 forma gratiosa semper præsumantur in ea verificatæ, antequam concedatur illarum expeditio; juxta praxim, de qua *Ros. de execut. Liter. Apostolic. part.1. cap.7. num.9., Rot. dec.6. n.1. de Benefic. coram clar. mem. Card. Falconer., in Gerunden. Beneficii, seu Præpositure de Xunda 4. Julii 1732. §. Justificatio coram Eminentissimo D. Card. Cincio, in Compostellana Beneficii del Pino 28. Junii 1734. §. Ratio resolutionis cor. Eminentissimo D. Card. Rezzonico, & in Ab..len. Beneficii 6. Junii 1735. §. Et profecto cor. R.P.D. Bussio, & in Tirasonen. Cappellaniæ 15. Maii 1739. §. Justificatio cor. me.*

Verificatum pariter remanebat in facto alterum præcipuum hujus subrogationis gratiosæ fundamentum consistens tum in possessione Antonii Mariæ Capuæ defuncti, in qua a S. Sede fuit subrogatus Antonius Ventura, tum præexistentia litis inter ipsum Antonium Capua, & Antonium Ventura; Propterea quod, quoad possessionem Beneficii captam a d. Antonio Capua, in qua pariter vix fere post mensem ipse decessit, nulla aderat inter Partes difficultas, dum hæc possessio justificabatur ex Instrumento captæ possessionis; Ex quo
4 sicuti innegabile resurgebat Testimonium possessionis defuncti Beneficiati; *Posth. de manut. Observ.21. n.5., Rot. decis.105. n.3. part.17. dec.109. n.1. part.18., dec.401. n.2., & decis.433. n.4. part.19. rec., decis.104. num.9. coram Zaratt., decis.404. num.1., & decis.26. n.10. cor. bon. mem. Ansaldo*, ita pariter comprobatum remanebat
5 unum ex præcipuis fundamentis subrogationis gratiosæ, consistens in possessione defuncti, ad tradita per *Lotter. de re benef. lib.2. quæst.20. n.212., & lib.3. quæst.13. n.57., Gonzal. ad Regul.8. Cancellar. §.3. proœmial. n.93., & §.7. n.212., Rot. dec.165. num.1, & 2. par.18., & dec.655. n.1. par.19. recen., & in Ferrarien. Cappellaniæ 21. Martii 1727. §. Verificata coram bon. mem. Crispolto.*

Pendentia pariter litis adhuc vigentis resurgebat ex eo, quod Antonius postquam per tres Sententias conformes passus fuerat revocationem sui primi favorabilis Judicati, statim adversus ultimam contrariam Sententiam obtinuit a Signatura Justitiæ ulteriorem commissionem appellationis cum clau-
6 sula *sine præjudicio*, per quam cum eidem facta fuisset ulterior facultas revidendi, & prosequendi litem in devolutivo, ut de praxi testatur *Scacc. de appellat. quæst. 17. limit.6. membr.8. n.22., & 24., limit.9. n.51., & seq., & quæst.*

*& quæst.*19. *n.*27., & 28., *Ridolphin.*
*in prax. par.*1. *cap.*13. *n.*491., pariter
dubitari nec poterat, quin probata re-
maneret exiſtentia litis, iſtiuſque con-
tinuatio inter defunctum Antonium
Capua ultimum Poſſeſſorem contro-
verſi Beneficii, & Antonium Ventura,
in qua conſiſtit alterum principale fun-
7 damentum gratiæ ſubrogationis gratio-
ſæ, juxta *Regul.*29. *Cancellariæ* deſum-
ptam ex Juris communis diſpoſitione *in*
*cap.*1., *&* 2. *lit. penden. in* 6., & con-
ſentanee obſervant *Garz. de Benefic.*
*par.*6, *cap.*4. *n.*16., *Lotter. de Re Benef.*
*lib.*2. *quæſt.*20. *n.*114., *Roſ. de Execut.*
*Liter. Apoſtol. part.*1. *cap.*17. *n.*8., *&*
ſeq., *Rot. dec.*154. *n.*1. *par.*1., *dec.*104.
*n.*1. *par.*13., *& dec.*427. *n.*1. *par.*18.
rec., *dec.*780. *n.*1. *cor. Molin.*, *dec.*182.
*n.*9., *&* 10. *cor. bon. mem. Herrera*, *in*
Nolana Parochialis 21. *Martii* 1738.
*§.*3. *cor. R. P. D. Vaio*, *& in Averſa-*
na Juriſpatronatus, ſeu Cappellaniæ 16.
Februarii currentis anni §. Ratio autem
coram Me.

Attento præſertim, quod pendentia
litis adhuc vigentis non probatur in
genere, ſed quidem juſtificatur de ipſo
tempore obitus d. Antonii Mariæ Ca-
puæ, in cujus locum ſubrogatus fuit
Antonius Ventura; ac propterea in his
terminis dicendum erat pluſquam pro-
batum fundamentum gratioſæ ſubro-
gationis; quippe quia, ſi de tempore
8 ceſſionis, vel deceſſus eadem lis fuiſſet
extincta, ceſſaret quoque penitus hu-
juſmodi requiſitum pro obtinenda exe-
cutione literarum ſubrogationis gratio-
ſæ; ad notata per *Lotter. de Re Benef.*
*lib.*2. *d. quæſt.*20. *n.*50., *Card. de Luc. de*
*Benef. diſc.*92. *n.*36., *Rot. dec.*42. *n.*13.
*par.*9. *rec.*, *dec.*307. *n.*1., *&* 2. *cor. Bu-*
ratt., *dec.*480. *n.*4. *cor. bon. mem. Lan-*
cett., *& in Tuden. Parochialis S. Chriſti-*
næ de Valleix 20. *Aprilis* 1731. *§. Quan-*
tum enim cor. Emo D. Card. Cincio.

Quin ad effectum demonſtrandi præ-
cedentis litis extinctionem, attendi pro-
meruit, quod in præcedenti cauſa ema-
naverint tres Sententiæ conformes, quæ
indicunt rem judicatam, ac de ſui na-
tura litem penitus extinguunt; ſiqui-
9 dem objectum procederet, ſi poſt ſuper-
ventam rem judicatam ex tribus Sen-
tentiis ſubortam ſuccumbens appella-
tionem ab ultima Sententia non inter-
poſuiſſet, neque obtinuiſſet, quo ſane
caſu eadem res judicata producere po-
tuiſſet extinctionem litis; non autem
in præſentiarum, ex eo quia Antonius
Franciſcus Ventura poſt reportatam ul-
timam contrariam Sententiam in hoc
Sac. Auditorio *cor. Emo D. Card. Rez-*
zonico, illico recurſum habuit ad Signa-
turam Juſtitiæ, a qua obtinuit ulterio-
rem cauſæ cognitionem cum clauſula
ſine præjudicio, hujuſmodi enim actus,
cum ex ſe denotet animum proſequen-
di litem, dici proinde nequit, quod
præcedens lis fuerit extincta; ad firmata
per *Rot. in Romana Cappellaniæ* 25. *No-*
vembris 1707. *§. Nec majoris cor. clar.*
mem. Card. Scotto cum aliis relatis con-
cordantibus in *Caputaquen. Cappella-*
niæ 2. *Martii* 1732. *§. Nec diverſimode*
cor. Emo D. Card. Rezzonico.

Minuſque profuit, quod Ventura poſt
ſignatam commiſſionem cum clauſula
ſine præjudicio, nil per decurſum men-
ſis egerit, quod denotare poſſit proſe-
cutionem litis, quæ per conſequens di-
cenda erat penitus deſerta; quandoqui-
10 dem lis, quæ de jure Canonico ſem-
per vigere dicitur, niſi ſucceſſive con-
currat Judicis Sententia ſuper deſertio-
ne ejuſdem; ex firmatis per *Rot. in*
*dec.*397. *n.*18. *cor. Bich.*, *dec.*166. *n.*5.
*part.*4. *recen. tom.*1., *in Caputaquen.*
Capellaniæ 31. *Martii* 1732. *§. Quibus*
conſtabilitis, *& in Pampilonen. Paro-*
chialis 21. *Martii* 1732. *§. Parique cor.*
Emo D. Card. Rezzonico, *& in Squil-*
lacen. Abbatiæ ſuper Executione Lite-
rarum Apoſtolicarum 8. *Junii currentis*
anni §. Nec ex eo: coram Me, nun-
quam præſumi poterat ex lapſu tempo-
ris unius tantum menſis deſerta; nam
cum Ventura ſuum pandiderit animum
proſequendi litem, ex quo ſollicitus
fuit reportare etiam in devolutivo ul-
teriorem appellationem a Signatura
Juſtitiæ, ceſſat penitus præſumptio de-
11 ſertionis litis, quæ nunquam dicitur
perempta ex ſolo temporis lapſu, niſi
conſtet quoque de mente, & animo ſuc-
cumbentis litem penitus deſerendi, ut
ad rem firmat *Rot. dec.*166. *n.*5. *par.*4.
*tom.*1., *& dec.*388. *n.*6. *par.*16. *recen.*,
in

in Compostellana Parochialis de Caldelas 1. *Aprilis* 1726. §.*Etiamsi cor. bon. mem. Cornelio*, *in Ferrarien. Cappellaniæ* 1. *Decembris* 1727. §.*Et quamvis cor.R.P.D. Nunez*, *& in d.Caputaquen. Cappellaniæ* 3. *Martii* 1732. §.*Quibus in fine cor.Emo D. Card. Rezzonico*, *& in d. Squillacen. Abbatiæ super Executione Literarum Apostolicarum d.* §.*Ne ex eo* : *coram Me*.

Quibus ita constabilitis quoad durationem litis frustra opponebatur, quod eadem lis, quatenus duraret, dicenda erat tamen calumniosa, quæ suffragari non poterat Venturæ, cum ad effectum sustinendi gratiam subrogationis exigatur, ut lis bona fide fuerit instructa, & cum aliquo titulo boni Juris; Quoniam asserta calumnia, quæ, ut suffragari possit Jo: Baptistæ Capuæ probari deberet intervenisse usque ab initio litis, ita ut evidenter constaret, Antonium
12 Venturam superstitem, & subrogatum in locum prędefuncti Collitigantis, mala fide, & cum scientia mali Juris litem assumpsisse; juxta *Gloss. final. in cap.* 1., *ut lite penden.*, de qua *Rot. dec.*116. *n.*5., & 6. *cor.Cavaler.*, *dec.*403. *n.*3. *par.*4., & *dec.*627. *n.*5., & 6. *par.*18. *recen.*, *& in Ferrarien.Cappellaniæ* 21. *Martii* 1727. §.*Etenim cor. bon. mem. Crispolto*, penitus excludebatur, animadvertendo in facto, quod Ventura litem prosequutus fuit, postquam primam Sententiam favorabilem obtinuerat etiam coram Ordinario suo, qui mandaverat executioni Provisionem Apostolicam ab eo obtentam una cum dispensatione ab ætate; in quibus proinde terminis Ventura fretus d.favorabili Sententia, justum habebat titulum pro-
13 sequendi litem ex probabili credulitate sui boni Juris, non autem ex dolo, & calumnia, quæ semper excluditur, quoties Collitigans habet titulum etiam levem, & coloratum, ut dixit *Rot.decis.*403. *n.*4. *par.*14., & *dec.*532. *n.*14. *par.*19. *rec.*, *dec.*126. *n.*6., & 7. *cor.Cavaler.*, *dec.*4. *n.*1. *cor.Ansald.*, *dec.*469. *n.*7. *cor.Caprar.*, *in Colonien. Decanatus* 14.*Junii* 1703. §.*Immo cor.Emo Corio*, *& in Pampilonen. Parochialis* 2. *Martii* 1732. §. *Pro remotione in fin. cor.Emo D.Card. Rezzonico*.

Et ratio potissima ea est, quia ad effectum, ut lis calumniosa dicenda sit, necesse profecto est, ut ab initio fuisset ita manifeste, ac notorie injusta, ut nulla excusatione, ac legali possibilitate Collitigans defendi potuisset; quæ omnia cum non interveniant respectu Antonii Venturæ, dicendus non est calumniosus Litigator, propterea quod suum
14 habet titulum innixum sua prima favorabili Sententia Ordinarii Asten., prout notant *Lotter.de Re Benef. lib.*2. *quæst.*20. *n.*99., *Rot. decis.* 164. *n.*9. *part.*10., *dec.*135. *n.*10. *part.*11., & *dec.*655. *n.*19. *part.*19. *recen.*, *dec.*288. *n.*21. *cor. Cels.*, *dec.*90. *n.*12. *cor. Otthobon.*, *& in d.Pampilonen. Parochialis* 21. *Martii* 1732. §.*Pro remotione in princ. cor.Emo D. Card. Aldrovando*.

Nec hujusmodi assertæ calumniæ probatio constitui poterat in ea circumstantia, quod defunctus Collitigans valetudinarius erat, & senex, quo casu supponenda venit calumnia, & subrogatio gratiosa effectum habere nequit ex defectu intentionis Summi Pontificis, &
15 ex lege scripta in *Regul.*29. *Cancellar. de subrogan.* Præmisso etenim, quod d. Regula Cancellariæ loquitur non quidem de Præsentatis a Patronis, & passive vocatis, sed de Expiscatoribus, seu Impetratoribus beneficiorum, quæ possidentur ab eis, quibus imminet vitæ periculum, vel propter senectutem, vel propter infirmitatem aliquam; quæ equidem lex extranea prorsus videbatur in præsenti hypothesi, in qua Antonius Ventura non stetit in Judicio, uti Expiscator, sed unice tanquam passive vocatus, & a Patronis præsentatus.

Urget semper, quod Antonius Ventura litem minime introduxit contra Antonium Capua senem, & valetudinarium, quinimmo in facto satis erat compertum, quod ex opposito idem Capua litem assumpsit contra eundem Venturam coram Ordinario Asten., dum instabat, ut ad exclusionem Venturæ incapacis propter defectum ætatis sibi deberetur institutio ad controversam Cappellaniam; in his proinde terminis sæpe d. Ventura tanquam provocatus poterat absque dubio Jus suum defendere sine incursu calumniæ, ac litem

tem prosequi, ex quo cum reportaverit ab eodem Ordinario favorabilem Sententiam eidem institutionem concedentem, nedum ab initio justus Collitigator erat dicendus, sed etiam in prosecutione causæ, dum habebat pro se Judicium Episcopi, in quo fundare poterat opinionem, & justam credulita-
16 tem sui boni Juris; quoties enim substentatio litis ad justam, seu rationabilem rationem referri valet, præsumptio calumniæ semper excluditur; *Abb. in cons.78. num.1. vers. Calumnia autem, part.1., Rebuff. super Reg. de subrogat. Collitigan. gloss.7. n.3., Cassador. dec.3. n.4., & 5. de restit. spoliat., Rot. dec.126. n.6., & 7. cor. Cavaler., & dec.403. n.4. par.14. rec., & in suprad. Ferrarien. Cappellaniæ 21. Martii 1727. §. In præsenti cor. bon. mem. Crispolto.*

Et ita &c. utraque &c.

Finis Tomi Primi.



